BIBLIOTECA
DE LA
Universidad de Salamanca.
Est. 10 Caj. 1 Núm. 7

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

213

213

Num. 19. Caj. 1. num. 17.

2-10-1-7

VNiVERSiDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

06213

P ꝛemiſſo itaq; fundamento ſo
lido preter quod fundamen
tum aliud nemo poteſt pone
re anteq̄ deſcendam ad .c. Bre
uis prefacio dicendorum pre
mittenda eſt nam ut ait iuriſ
conſultus iſte prefaciones li
bencius nos ad lectionem propoſite mate
rie inducunt et cum ibi uenerimus euiden
tiorem preſtāt intellectū ut .l .i .ff .de ori
gi .iur. Tractaturus ergo materiam ſta
tutorū et conſtitucionū ſynodalium pro
magis cotidiana et utili que uerſetur pre
manibus in iudiciis et in ſcolis plene ipſaſ
i hoc Opuſculo redigere curaui antiquoꝝ
et modernorum doctrinas referēs de qui
bus nō habeť cōmūiter noticia plena q̄ꝛ p
maiori parte ex ordinaria uolumia lectura
rum poſita ſunt. Ideo cum maiori laboř in
hoc opere recto ordine locata et reperta.
Reſpice ergo ſtudioſi maxime qui in ꝓpri
is officiis et aduocatiōibus canonum atq;
legum exercicium ſummere decreuiſtis qui
bus cum pace et ſupportatione legentium
uere dicam. Quicquid alibi de hac mate
ria uariis locis queritur hic plenius et per
fectius reperitur .xxxvii .di .legimus.

Ad propoſitum ergo deſcendens ſuccin
te omni ſummam que dicturus ſum in prin
cipio referam ut ſic facilius ſtudioſi uide
ant ſi caſus quos eis de facto uenīſe uel ex
preſſe ꝑperiant uel ad ipſos applicare uale
ant theoricas et doctrinas illuſtrium doc
torum inferius referēdas et ſic dubia que
occurrerint per eas decideř nam in propri
is terminis raro caſus emergūt nedum in
uno opere minimo ut eſt iſtud ſed eciā in
toto corpore iuriſ utriuſq; et ſi eueniunt
tunc nulla dubitati o .l .ancille .C .de fur.

In caſibꝰ ergo nō deciſis a iure oportꝫ
cum ingenio generales regulas et caſus ſi
miles adaptare ut .l .nō poſſunt .ff .de legi.
et .c .cum dilecta .de confir .uti .et inuti. ut
igitur ordinem dicendorum ſub cōpendio
et in ſummā uideať primo aggredior .c .ca
nonum ſtatuta de conſti. per modum repe
tionis et eius materiā expedio per quatu
or principales oppoſitiōes et octo princi
pales queſtiones. Primo igitur regule ru
brice continuatione premiſſa deſcendo ad
c .et collect .ex eo notabilibus deſcendo ad
oppoſitōnes et in prima quia tex .dic .cano
nū ſtatuta cuſtodiantur ab omnibus. Et
utrum iſtud uerbum ab omnibus compre
hendat imperatorem et hic ſumpta occaſio
ne plene proſequor utrū papa ſit maior im

peratoř et in quo ſint quibus cōſiſt
maioritas cum poteſtates ſint di
ſeparate nec debet una poteſtas alte
ra uſurpare ſed potius adiuuare.

In ſecunda oppoſitione ſuccincte refer
quid iuris cum ius diuinum diuino lex le
gi canon canoni ſtatuum ſtatuto reſcrip
tum reſcripto priuilegium priuilegio con
trariatur uel una iur. ſpecies ex predictis
contrariatur iuri alterius ſpeciei et maxi
me cum indultum pape contrariatur cano
ni ut in beneficiorū pluralitatı uel iuri di
uino ut ſi diſpenſauit contra iuramentum
uotum uel mr̄imoniū uel pro beneficiō rece
pit pecuniam utrum ille cum quo in talibꝰ
diſpenſatum eſt ſit tutus in foro conſcien
tie quo ad deum.

In tercia oppoſitōne expono illa uerba
tex .dum dic .in actionibus et iudiciis naꝫ
intelligo illa uerba aliter et meo iudicio
utilius q̄ doctoris.

In quarta oppo. plene examino cū occur
runt noua dubia legibꝰ uel canōibus non
prouiſa uel ſuper intellectu ipſorū ſunt ua
rie opi. et quandoq; contrarie quid tenen
dū eſt ſimiliter in cāibus iudicis arbitrio
reſeruatı et cum noua conſtitutio canonica
decidit dubia et opi. legiſtarum utrum ta
lis conſtitutio preualeat quibuſcūq; opini
onibus etiam cōmūiter approbatı et ſequē
da ſit in foro ciuili. Vltimo quia tex .di
cit nemo ſuo ſenſu ꝛc. utrum iudex debeat
ſm̄ allegata et probata uel ſm̄ ſuā conſci
entiam de ueritate aliter informatam cau
ſas diffinire et de hac pleniſſime.

Subſequenter deſcendo ad queſtiōes et
quero primo cum canones cōtrariantur le
gibus quibus ſtandum ſit maxime in foro
ſeculari et an in foro canonico ſint ſeruan
de leges preſertī cum agitur de rebus tē
poralibus clericorum uel eccleſiarum puta
cum clericus nō pecit tutorem pupillo an
priuetur eius ſucceſſiōe uel non fecit inuē
tarium an teneatur ultra uires hereditari
as et ſimiliter cum eccleſie certāt de acqui
ſitione temporalium an ligentur legibus
que dant formam et ſubſtantiam de acqui
rendis talibus. Item an leges canōiſate in
corpore decretorum ſint habēde pro cano
nibus. Et cum in computatione gradu
um cōſanguinitatı et affinitatı ſit diuerſi
tas inter ius canonicum et ciuile concludo
eſſe ſtandum ciuili ꝯputationi preter quā
in matrimoniis.

In ſecunda queſtione plene examino de
differentiis inter ius canonicum et ciuile

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

onibus tā[...]ng[...]
[...]tio prohibitis de iure ciuili non
[...]et cui papa diſpēſando in mr̄ioio
[...]to uideaẽ legitimare,ples quo ad
[...]poralia in terris. Et an papa legal
[...] cōtrahētes inceſtas nuptias habeat
[...] contra illos qui contraxerunt in ca
[...] pmiſſis in legibus ꝑ ꝓhibitis per ca
[...]es et nō. iſtam. Poſtremo utrū pene
[...]ales edite contra feminas cōtrahētes ſe
[...]das nuptias ſint ſublate per canões qui
[...]quentes apoſtolū hoc pmittunt. Item
utrū per ſtatutū poſſit apponi pena cōtra
filias cōtrahentes mr̄ioniū ſine cōſenſu pa
tris. et utrū cāe mr̄ioniales et natalū ſint
preciſe de foro eccleſiaſtico uel poſſint agi
tari in foro ſeculari et de hoc remiſſiue ad
regulam ea que fiunt a iudice ubi plene tā
go in repetitione mea.

In. iii. qſtiōe ꝓſequor qualr̄ ſe habent le
ges et canones in materia iuramēti naʒ in
multis legibꝰ ꝓprobaẽ iuramentū et qñq
relaxaẽ ſiue pmittiẽ a qñq iurari ꝓhibēt
utrū ergo dictis legibus ſtandū ſit et utrū
iudex ſecularis poſſit de iuramēto cognoſ
cere ſicut eccleſiaſticus de quo plenius in
xi. q. ad fi. queſtionis et x. itē ſi ſtatutū.

In. iiii. q. tāgo qualr̄ ſe habent canones
ad leges in materia uſurarū et utrū iudex
ſecularis poſſit de uſur. cognoſcere.

In. v. q. plene examino de interꝑtatiōe
legū et canonū et diuido hāc in duas qſti
ones primo an recipiant interꝑtationē ex
tenſiuā ſcđo ꝓſtrictiuā et in primo an ad ca
ſum qui uenit ex mente a circa legis exten
ſionem pono utilem diſtinctionem. Et
utrum mens uel ratio legis extendat ꝟba
legis ad alios caſus in quibus eadem cauſa
reperiẽ et quot modis ꝑuatꝰ ꝟbis legis fi
at fraus legi et eius intentioni. Et qd iu
ris ſi nulla ratio in lege exprimiẽ utrum
ſit ſubintelligenda ſaltem ratio naturalis
et uereſimilis et qñ recedaẽ a ꝓpria ſigni
ficatiōe ꝟboꝝ nec pōt dici interꝑtatio ex
tenſiua ꝑ potius in tenſiua cum extendiẽ
mens legis uel eius ratio ad caſuʒ ois ſimi
lem et interꝑtatō iudic. circa leges pōt di
ci declaratiua non extenſiua. Et utrū ca
ſus qui uenit a cōtrario ſenſu legis dicaẽ
uenire ex interpretatione et mente an ue
ro ex uerbis.

In. vi. q. declaro quedam plura uerba cir
ca legum et canonū correctōnē ponendo re
gulā generalē ꝙ poſterior conſtō ðrogat
priori quāuis de ipſa non faciat mentionē
Sed qd ſi lex poſterior habet claram dero

[...]tur ac. An per hoc tollat ne poſteri
or limiteẽ et diſtinguaẽ per priores et cū
una ꝓuidʒ ſpēalr̄ circa ordinē ꝓcedendi al
tera ſpēalr̄ ꝓuidet circa certas perſonas et
qđ nō poteſt una lex ſeruari quin altera le
datur quid tunc fiet pulchre uideas.

Item utrū correctio legis in uno ex cor
relatiuis extendaẽ ad alterū corr̄latiuoꝝ
de quo lex noua nō loqẽ. et qd iuris ſi ſub
una r̄gula lex cōiungit diuerſos caſus uel
ꝑſonas utrū correctio in uno ex dictis caſi
bus uel ꝑſonis inducat correctioneʒ legis
antique in alio et qd ſi lex ꝓuidet in duo
bus caſibus quoꝝ unus uenit in ꝯñam alte
rius uel ad eius inſtar utrū correctō et mu
tatio in añcedenti inducat mutationeʒ et
correctionem in conſequenti et nota iſtas
queſtiones quia utiles et ſubtiles.

In. vii. remiſſione tango utrū illa que fi
unt ꝯtra ius debeant ſemper pro factis ha
bes. Item qñ lex actum prohibet et pro
cedit ultra penam imponendo utrum appo
ſitio pene firmet illuʒ actum contra nulli
tatem ita ꝙ ſoluta pena remaneat actus ua
lidus et utrū annullatio dicaẽ eſſe pene et
trāſgreſſor canonis uel legis qualiter pu
niaẽ. Itē ſi r̄periẽ conſtō ꝑceptoria uel
ꝓhibitoria alicuius facte ſed non fuit dcā
conſtō practicata uel in uſuʒ deducta an ta
lis conſuetudo excuſet uenientem contra
ipſam a peccato et nota iſtam.

In. viii. q. breuiter et remiſſiue q̄ro de
pluribus qſtiōibus circa leges et canones
in cōi qs poſſit cōdere et an hodie populꝰ
romanus poſſet condere legem uniuerſaleʒ
et reuocare imperatorem. et plura alia uti
lia remiſſiue tamen ut dixi.

His itaq explicatis pro intellectu. c. et
eorum que tangunt doc. deſcendo ad mate
riam ſtatutoruʒ ſumens ordinem dicendo
rum ex ſolempni repetitōne Bar. qui diui
ſit iſtum tractatuʒ in. vii. principales qſti
ones. Prima quis poſſit facere ſtatuta. ſcđa
qualiter tercia ſuper quibus rebus quarta
quos liget quinta quo tempoꝛ ſexta utrū
ſtatuta recipiant interꝑtationē. vii. qualr̄
ſtatuta in iudiciū deducanẽ ipſas ergo ꝓ
ſequendo ordinē qſtionū inchoatū retine
bo et ſic prima Bar. erit nona in ordine hu
ius tractatus

Eaꝝ ꝯlibʒ incidēter plures qōes q̄ po
tuerunt congrue applicari et qa qlibet qſ
tō pricipalis ſubdiuidiẽ in alios ſiue alia
menbra ideo quodlibet menbruʒ aſſumam
per. §. ſub quolibet menbro ſeu. §. qſtiones

[...]ſi. allegabo.

Nona igiẽ qſtio principalis que eſt qs
poſſit facere ſtatuta ſubdiuidiẽ in plures
primo que uniuerſitates poſſint facer̄ ſta
tuta ſcđa an pars uniuerſitatis quia forte
ciuitas diuiſa eſt per portas uel una parti
um eſt expulſa tercō an collegia ſeu corpo
ra puta doctorum campſorum cerdonum et
ſi. quarto an iudices ꝑpetui uel ad tempus
dati quinto an epiſcopi uel legati ſexto an
capitula uel collegia eccleſiarum Vltimo
an ſtatuta recipiant cōfirmationē ſuperio
ris et ad euidentiam predictoꝝ queſtionū
ꝑmitto an facer̄ ſtatuta ſit meri uel mixti
imperii an ſimplicis iuriſditionis.

Quo ad primā an qlibʒ uniuerſitas poſ
ſit facere ſtatuta diſtinguo et addo an ſiñ
ſuo rectore poſſit uniuerſitas facere ſtatu
ta ſecūdam et terciam uide per te.

In. iiii. an iudices ꝑpetui uel ad tempus
dati poſſint ſuis ſtatutꝭ addicer̄ penas Itē
an per ſuū ſtatutū poſſint ꝑiudicare hōibꝰ
certi caſtri ne eligāt ſibi rectorē cū hoc ha
beāt ex cōſuetudie cuius cōtrarii memoria
nō exiſtit et an uigoꝛ dcē ꝯſuetudinis poſ
ſint eligere hominem in rectorem uel com
mune magne potentie.

De. vi. an capitula uel collegia eccleſiaꝝ
poſſint facere ſtatuta et an ſine epō uel ecō
uerſo epo ſiñ ipſis. et an capitulū ſede uacā
te uel cecato epō ſit ſublatū tale ſtatutū et
utrū de pena arbitraria poſſit iudex p ſta
tū facer̄ cā certā ꝓſeqẽ utilē qſtionē qa uni
ꝟſitas ſcolariū eſt diſtincta a collegio doc
torū et tñ cōicāt ſibi adinuicē in lecturis
et collectis in examinibꝰ priuatꝭ et cōuētu
utrū ſcolares poſſint facere ſtatuta p que ꝑ
iudiceẽ doctoribꝰ uel ecōuerſo. Subicio an
mgr̄i ğmatice ſup diſcipulos et an excōica
ti uel interdicti poſſint facer̄ ſtatuta. De
vii. an ſtatuta reqrāt ꝯfirmationē ſupior.
et hec ſufficiāt ð illa nona. q. principali cū
ſuis acceſſoriis. Decima. q. principalis ē
qualr̄ fiant ſtatuta que ſubdiuidiẽ in plu
res primo per queʒ dēat uniuerſitas cōgre
gari ſcđo qualr̄ ad hoc uocabiẽ tercio qꝫ ꝓ
ponet in uniuerſitate factū ſup quo debet
fieri ſtatutū. Quarto qualr̄ ad ꝓpoſitō
nem factā uniuerſitas reſpondebit. quinto
de numero uiđlicʒ quot de uniuerſitate et
congregatōe eſſe debeant de intereſſenti
bus ꝯſentire ut ſic ſtatutū ualeat. §. In pri
ma. q. per quem. ſ. debeat uniuerſitas cōgre
gari et cuius auctē maxie ſi uniuerſitas eſt
diſpſa et expulſa tota de ciuitate de ſcđa. ſ.
qualr̄ cōuocabiẽ utrū ꝑſonalr̄ an uero per

campanā an ſonō tube et plene uti[...]

Et an factū ꝑſtitū poſſet abñti[...]
dicare maxime ſi non auderit intere[...]
exiticii a r̄belles uel exbaniti. §. De ter[...]
et quarto dubiis quis ꝓponʒ factū in uni
uerſitate et qualr̄ uniuerſitas reſpōdebit
an qlibet expſſe an per fabas nigras albas
et quis eas poſtea numerabit hic uidas. §.
Quo ad qntū. ſ. ꝙ de uniuerſitate ðbeāt in
tereſſe et de intereſſentibus conſentire ut
ſic ſtatutū ualeat et qd iuris ſi due partes
non ꝯueniant tñ ſepius uocate quid fiet ſi
actus ille debeat ꝓpter imminens piculuʒ
pene uel alteriꝰ ꝑiculi expediri et de iſta
pleñ et quid iuris ſi uniuerſitas ſepius uo
cata non uult ſe congregar̄ an poterūt ſin
guli mulctare an ꝟo uniuerſitas tñ. Et
quid iuris ſi uniuerſitas congregata uult
firmare aliquid in iur̄ ꝓhibituʒ ꝓpter qđ
ſingul. immineret pena utrum uolentes il
lam penam effugere debeant appellare uel
ſufficiat ſi ſimpliciter contradicāt actui et
utrum in agendis per uniuerſitatem debe
ant exprimi nomina ſingulorum. Et ſi
cōſenſus a diſſenſu ꝑcipiẽ per fabas albas
et nigras qualr̄ ſcieẽ quis poſuerit illas fa
bas albas ad cōſenſuʒ uel nigras ad diſſen
ſum iudicanduʒ item utrum conſenſus uel
diſſenſus debeant exprimi in ipſa cōgrega
tiōe an ſufficit ꝙ ſeorſum et ſepatiʒ. VI
timo utrum poſſit ꝯmitti ſeu delegari po
teſtas condendi ſtatuta ab ipſa uniuerſita
te. Vndecima. q. principalis ſuper quibꝰ
rebus poſſint fieri ſtatuta et hāc ſubdiui
de in quatuor. §. ſeu menbra primū menbꝝ
eſt utrum ſuper non diſpoſitꝭ aliquo iur̄ et
hoc menbrū quia clarum non ꝓſequor ſcđo
an ſuper his que ſunt diſpoſita a iur̄ diuo
tercō an ſup his q̄ ſunt diſpoſita a iure po
ſitiuo canōico uel ciuili. quarto an contra
uel preter illa que diſpoſita ſunt a iure cōi
Scđm mēbrū ſiue. §. ꝓſequor ꝑ aliq̄s utiles
queſtiōes et primo lege diua uel naturali
diciẽ nō occides utrū ergo ualeat ſtatutū
quo caueẽ ꝙ exbannitus impune poſſit oc
cidi uel irritat iuramentum preſtitum in
contractu a minore uel muliere uel ꝙ debi
tum nō poſſit peti poſt. x. annos et ſic pri
uat aliquem a iure ſuo uel dominio et an il
le cui q̄riẽ ꝑ ſtatutum poſſit ea cum bona
ꝯſcientia retinere Item qd iur̄. de raptꝭ et
occupatis in bello inter duas ciuitates et
utrū uniuerſitas faciendo pacē poſſit remit
tere dāpna illata ſingulis de ſua uniuerſi
tate et utrū uigoꝛ tal. ſtatuti cōpoſitionis
poſſint illi qui occupauerunt uel poſſidētes

VNiVERSiDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

cet con
e ſtatuto ſalua coſciencia retie
utrum ualeat ſtatutū epi et ca
ructus bñficiorum uacantiū primi
ertāt in fabricā eccleſie cathedral.
ero ulterius an ualeat ſtatutū qꝫ pr̄
neat̄ alere filiū poſt. xviii. annū et
oſſit filius p ſtatutū excludi a ſucceſ
ſiōis et an ſucceſſio filiorum ſit de iur̄ na
ali. Itē certū eſt qꝫ defenſio eſt de iu
naturali utrū ergo per ſtatutū ex ban
no uel alio odioſo a iur̄ poſſit auferri ta
is defēſio. Vlterius ſcriptū eſt in lege
diuina et poſitiua qꝫ unus nō d̄bet portar̄
iniquitatē alterius ut pr̄ filii et ecōtra uel cō
ſanguinei p cōſanguineo delinquēte utrū
ualeat ergo ſtatuto in cōtrariū ut ex ſubi
cio de feu. Quero ulterius an ualeat ſta
tutū qꝫ pr̄ poſſit relinqre et donare filiis
ſpuriis et utrū in caſibus p̄dictis in qbus
nō ualet ſtatutū poſſit cōfirmare adiectōe
pene et hāc nō. qa ſup phibiti cū ſit ſtatutū
ſemp addicit̄ pena magna uenienti contra.

De tercio mēbro de hiis ſiue ſup hiis que
ſunt diſpoſita a iur̄ poſitiuo utrum poſſit ſta
tutū diſpōere dic qꝫ qñqꝫ diſpōit illud idē
et qñqꝫ p̄ter et hic applico q̄ſtionē Io. an
de ſtatuto epi cōtra dōinas qꝫ nō utāt̄ fri
cati coloris uel auri ultra certā mēſurā ſub
pena excōis an ualeat. Quartū menbrū
eſt an poſſit diſponere cōtra ius canonicū
uel ciuile et tāgo primo de epo utrum poſſit
facere cōſtitutionē contrariā iuri cōi deīn
de legato ulterius de epo utrū poſſit face
re cōſtitutionē cōtrariā iuri canōico ꝯ con
formē iuri ciuili. Subiungo utrū ualeat
conſtitutio epi qꝫ per unū teſtē de ꝟitate
uel tres uel quatuor de fama uel per teſtes
ſingulares uel cōfeſſionē ex iudicialē poſſ
quis cōuinci de crimie uſurarū et hri p uſu
rario māifeſto quo ad cōez eius effectū et
hāc plene pſequor poſt Fre. de ſenis et ſi.
etiā q̄ſtiōes ſup ſtatutis ſinodalibus in hac
ciuitate bonōien. diſponētibus latius q̄ ius
cōe cōtra uſurarios māifeſtos. Vlterius
utrū ualeat ſtatutū qꝫ teſtes recepti cōtra
magnates non poſſint r̄dargui de falſo uel
qꝫ pcedat̄ in cauſ ſine ſtrepitu et figura iu
dicii. Subſequenter addo utrū de iure p
ſone ſtatutū poſſit diſponere p̄habilitādo
inabiles ad ſucceſſiōez uel habiles inhabili
tando ut qꝫ uxor nō poſſit legare uiro uel
qꝫ ingrediēs mōaſteriū nō ſuccedat et hāc
nō. Subicio de ſtatuto quo cōceſſum eſt
priori cuiuſdā fr̄nitatis laicorū ut exige r
poſſit et diſtribuere relicta ad pias cauſas

clesiaſticis uel cōtra eccleſiaſticā libertatē
Primo tāgo q̄ ſtatuta dicant̄ cōtra eccle
ſiaſticā libertatē et ſi diſponent expſſe cō
tra clericū declinātē forum ptāt̄ qꝫ ſit ex pro
tectōnem rōis uel poſſit impune offēdi uel
ptās nō dēat eū qrelantē audire uel qꝫ eius
cōſanguineus ſoluāt tantā penā et utrū ua
leat ſtatutū qꝫ idez ius reddat̄ cleric. in cu
ria ſeculari qꝫ redderet̄ laic. in curia eccleſi
aſtica. Item an ſtatuta generalia laicorum
includāt clericos quo ad fauorabilie incluſi
oi . . m ut qꝫ intra guarentiſie mādent̄ exe
cutiōi uel qꝫ exñte maſculo non ſuccedat fe
mina an extendet̄ ad clericos. Subiūgo
ex de incluſiōe odioſa et mixta et an cleri
cus ſi nō fecit teſtm̄ inſinuari ſm formam
ſtatuti poſſit ex eo petere relictū. Item ſi
ſtatutū phibet mulierē teſtari uel ſi obli
gari ſine pn̄tia pꝑinquorum ſit ſuandū quo
ad relicta ad pias cauſas uel poſſit eccleſie
donare bona ſua ſine pn̄tia taliū. Subdo
q̄ſtiōnem in qua cōſului ſi cōe hz aliqua mo
lendia ex ciuitatē et aliqua archiepo et ho
mines accedētes ad molendinū ſoluūt cer
tā menſurā et cōe ſtatuit qꝫ ciues eūtes ad
molendinū ex ciuitates teneant̄ in exitu
porte ſoluere menſurā et qꝫ poſtea aliā ſol
uere nō teneant̄ in molendinis cōis in hac
rōe coacti ſoluere in porta uadūt ad molen
dina cōmunis et nō ad molendina archiepi
ubi iterum ſoluere tenerent̄ an tale ſtatu
tū ualeat. Item an ſtatuentes cōtra eccle
ſiaſticā libertatē excuſent̄ a penis canōicis
et legalibus ſi in fiñ ſtatuti apponūt qꝫ nō
ualeāt ſtatuta ſi qua reperiant̄ cōtra eccle
ſiaſticā libertatem. Pone cōſiliū Bal. de
ſtatuto qꝫ cōductores poſſeſſionū poſſint
renūtiare cōductoribus et ſi hēant poſſeſ
ſiones clericorū et qꝫ contra tales cōducto
res ptās nullā hz iuriſdcōez. An p̄iudicz
cleric. et qꝫ ſit eis r̄mediū ut poſſint peter̄
ſibi iuſticiā miniſtrari. Vlterius ſi ſta
tutū induc. p̄ſumptionē cōtra inſtrm̄ qꝫ ſit
uſurariū utrū uicarius epi d̄beat ſtari illi
ſtatuto ſi corā eo dictū inſtrm̄ arguit̄ uſu
rariū. Et an ualeat ſtatutū laicorū ſup
uſuris item utrum ſtatutū poſſit anullare ꝯc
tū iuramēto uallatū de iure cōi ualidū pu
ta ꝯctuz minoris uel mulieris ſup re dota
li uel filiiſfa. ſup patris cōſenſu et in hoc cō
ſilium Fre. et meum et ſi ſtatutum ſimplici
ter reprobat contractuz non ſeruata ſolēp
nitate ab eo tradita an firmetur iuramen
to ſi ſeruata non fuerit.

ſ. pſonas et loca extēdāt effectū ſuum. Et
primo pſequor de pſonis et q̄ro primo utrum
ſtatuentes ligēt̄ ſtatutis eorū ꝓpriis puta et
cōicant ludētes ad azardū an ſi ipſe epiſcopus
ludat ligēt̄ ſtatuto ſuo. Itez an qui ſecū luſe
rit. Scđo an ligent̄ eorum ſupiores ut archi
epo. Tercio an ſubditi ubicūqꝫ actū illum
gerant. Quarto utrū exnei ſiue forēſes.
Quinto utrum ignorātes et adduco ſi. q̄ſti
ones de legato qui mādauit abbati ſancti p
culi qꝫ omnes qui nō ſoluerint in termino ei
us pcuratorē deberet ꝯnuntiare excōicatos
an debebit ꝯnūciare ſe ipſum ſi nō ſoluit et
ſi maſſarius cōmunitatis tenet̄ denūtiare mal
lia et delicta omnia ſub certa incurrit dictā
penā ſi nō ꝯnūtiat maleficiū et d̄lictū ab eo
cōmiſſum. Deīn q̄ro utrum ſtatutū ſimplici
ter loquēs diſtinguat̄ p ius cōe pone phibz
ſimplr̄ rem eccleſiaſticā alienari ſine licentia
epi et appōit penā. Non ipſe epo alienat
terrulas in qbus de iur̄ cōi ſolēpnitas nō re
qrit̄ et utrum ipſe epo q ſic ſtatuit incidat in
penā item ſtatutū abbatis qꝫ abbas ſolus non
poſſit monachos māuales in bñficiis ad clauſ
trū reuōre utrum ligat ſucceſſionē. Terci
uz menbrū fuit de ſubditis utrum ligent̄ ſtatu
tis pn̄te in quocūqꝫ loco illū actuz geſſerint
phibitū uel pmiſſum a ſtatuto et ad euiden
tiā p̄mitto qꝫ qñqꝫ ſtatutū diſpōit de iur̄ p
ſone qñqꝫ de iur̄ ſolēpnitatis adhibēde in acti
bus ſubditorum item de iure pſone diuerſimo
de . nā qñqꝫ diſpōit pmiſſiue qñqꝫ phibitiue
qñqꝫ punitiue qñqꝫ executiue. Circa ſtatu
ta pmiſſiua q̄ro utrū tabellio creatus a ciui
tate poſſit cōficere inſtr̄a ex territoriū uel
cōfecta intra ualeāt ubicūqꝫ. Item ſi ſtatu
to cauet̄ qꝫ ualeat teſtm̄ cuz tribus teſtibus
utrū ſubditus extra territoriū poterit teſ
tari cum tribus teſtibus et an tale teſtm̄ fac
tum intra territoriū ſuabit̄ quo ad bona ſi
ta extra territoriū. et an uxor q̄ ex cōſuetu
dine ciuitatis lucrat̄ certā ptem bonorū uiri
defūcti lucbit̄ de bōis uiri ſitis extra. Et
nunqd priuilegiū ꝯceſſuz qꝫ in teſtis ſuffici
ant duo teſtes uel aliqđ ſimile pderit foren
ſibus ibi teſtātibus uel ſolū ciuibus et nun
qd ciuibus extra pr̄iam teſtātibus et an ua
leat tale ſtatutū qđ minuit ſolēpnitatem nu
meri teſtiū in teſtamētis Quādoqꝫ ſtatutū
ſubmouet obſtaculū ſolēpnitatis pſone puta
qꝫ filiuſfa. poſſit teſtari uel ſpurius heres in
ſtitui. Vel dic. ſtatutū qꝫ filiuſfa. non poſ
ſit ꝯhere an poterit extra ꝯhere et hic appli
co q̄ſtionē diſputatā de ſtatuto teruiſii quo

filio. Vtrum mulier teruiſiū ma
necis poſſit cōtrahere ſine tali cōſilio
get̄ ciuis inđ extra territoriū ꝯhendo
opi. Item an teſtm̄ filiiſfa. uel inſtitu
ſpurii habebūt in themate de quo. ō. effect
quo ad bona extra territorium ſtatuentis e
ſuccincte tāgo de legitiatōe et de cōſuetudi
ne anglicana qa primogēitus ſuccedat in to
tū an extendant̄ ad bona extra territoriū
legitimātis uel anglie. Quartū menbruz
fit circa ſtatuta pmiſſiua an includūt foren
ſes et qñqꝫ diſponūt de ſolēpnitate actus qñ
qꝫ de legitiatiōe pſone ad actū de ſolēpnita
te puta qđ ualeat teſtm̄ cum tribus teſtibus
de legitiatōe puta qꝫ filiuſfa. poſſit facer̄ teſ
tamentū utrum ergo ad forēſes ibidē extēdat̄
tale ſtatutū maxie quo ad bona ſita in dicto
territorio et an forenſes in ſuis ꝯctibus de
beant ꝯhere cū ſolēpnitatibus ſtatuti puta qꝫ
in cōtractibus minorum certa ſolēpnitas reqra
tur et ſi ſtatuto mutine cauetur qꝫ ille a quo
res euincit̄ non teneatur eam redder̄ niſi p
cium qđ ſoluit reſtituat̄ ſibi utrū bonōieſes
euinces ibi rem amutinenſi tenebit̄ p̄ciū r̄d
dere. Itez ſi ſtatuto bononie cauet̄ qꝫ ſolu
tio debiti non poſſit pbari per teſtes utrū
clericus recōuentus in iudicio ſeculari ad cen
tum poterit ſolutionē pbar̄ per teſtes et an
cōſuetudo anglicana de qua. ō. p̄iudicet cleri
co ſcđogenito ſtatutum eſt pus̄i qꝫ forenſes
non poſſint ibi q̄rer̄ poſſeſſiones poſtea fit
ſtatutū qꝫ qui ꝯderit tale caſtrū habeat locū
a cōi podere utrum ſi forenſ dederit illud
caſtrum poder̄ habere poterit. Item ſi ſta
tutum bonōie cauetur qꝫ nulla poſſit ſummi
pbatio ex inſtr̄o non poſito in mēorialibus
modo Ticius exñs bononie per inſtrm̄ pmi
ſit Seyo ſe mutine ſoliturū nec tale inſtrm̄
fit poſitum in memorialibus an mutine faci
at fidem tenz qꝫ ſic. Vel pone qꝫ alio ſtatu
to cauetur qꝫ ſi uxor cōmittat adulteriū ma
rito applicentur bona ſua utrum forenſi ma
rito applicabuntur uxore ſua ciue adulteriū
cōmittēte et utrum ſtatutuz de inſtr̄is exe
quēdis hēbit locū in inſtr̄is alibi confectis
Tango. q. cuz ſtatuto epi puſini omnes cleri
ci ſunt aſtricti ad reſidentiaz utrum rector
habens ibi eccleſiam non ſubiectam niſi in ſa
cramentis exibendis ꝯ in alio epo tuderti
no tenebit̄ ad reſidentiā p ſtatutū et utruz
ſi illđ d̄lictū ſi ñ r̄ſidēr̄ fuerit in alio territo
rio cōſumatū ligēt̄ tali ſtatuto ſi p ſtatutū
maioris ciuitatis que hēbat merū impiuz uni
tur cuz eius comitatu quid erit de ſtatutis et

VNIVERSIDAD
DSALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

.ibus diuerſis et contrariis qui
mulier uiduata uiro tuderti re
ſtam ciuitatē puta urbis ueteris
ius tuderti ubi mr̄ nō ſuccedit niſi
n hēbit locū in ea· Addo ꝙ pōt ac
nē ſuccōis filii licʒ alibi ſe trāſferat
itat eā· Vlterius an ſtatuta q̄ loquū
pſcriptōibus uel ꝯpromiſſ ligēt mio
lux pdcā pſequor utꝝ ſubditus delin
is ex territoriū pūiat̄ ſtatuti p̄rie ſue ⁊
pnatio cū publicatiōe extendat̄ ad bōa
territoriū iudic· pnūtiāti· Quartum
ultimū menbꝝ fuit an ſtatuta ligēt igno
antes et utrū tp̄us pfixū a ſtatuto currat
gnorāti· Et utꝝ ignorātia conſtōis ter
minū ad aliqd faciendū ſtatuētī excuſet ruſ
ticos et utꝝ ſic· an duos menſes non ligāt le
ges nouiter pmulgate ita nec ſtatuta·

Terciadecima·q·principalis eſt a quo tem
pore ad qd tp̄us ſtatuta uim ſuā extēdūt de
primo a quo tempe remitto ad nō·ē· px· §·
de ſcdo poſt uigorē aſſumptū ad qd tempus
trahant̄ an ſolū ad futura an ꝺo ad pēdētia
uel p̄terita iam ꝺciſa uel nō ꝺciſa· Et utꝝ
expſſe poſſit ſtatutū puidere ſup p̄teritis
iam deciſ et finitis· Et pono in hoc q̄ſti
onē diſputatā ſi per ſtatutū ꝯctus facti a tē
pore natiuitati citra ſint caſſi et nullius ua
loris an poſſit eius uigore qs rem uenditā
reuōre et r̄fero diſtinctionē Bar· cū exēplis
de fcō ꝯtingētibus ſepe et ſubſequēter q̄ſtō
Ia· bu· de teſtō fcō an cle· ſup cathedram ſed
poſt eā editū extitit cōditio ſubſtōis eccle
ſie ſepulture an debeat̄ quarta iuxta illā cle·
ſubdo aliā diſtinctōnē Bal· ubi qd iur· ſi uer
ba ſtatuti ſunt iplicita ad p̄teritū et futuꝝ
ut ſi qs ſoluerit ⁊c· An itelligat̄ in utro
ꝙ tempe uel altero et in quo et an ſtatutū
ſup exherendo carceratos extendat̄ ad carce
ratos an ſtatutū cōdēpnatos tn̄ poſtea et de
ſtatuti r̄nouatis et p pte cōfirmati et p pte
correctis ex quo tempe ualeāt et qd ſi noua
cōſtō ꝯfirmat ueteres ſubitio ultius uſq ad
qd tp̄us ſtatuta ualeāt· an ſunt ſemp ppetua
uel quandoq temporalia et quando·

Quartadecima·q· eſt an ſtatuta recipiant
interp̄tationē et hoc ſubdiuidit̄ in q̄tuor
menbra principalia nam q̄dā eſt interpꝛatō
correctiua quedā reſtrictiua quedam decla
ratiua ſiue uerborum expoſitiua quedam ex
tenſiua et ſicut ſunt quatuor mēbra ita per
q̄tuor· §· pſeq̄mur p̄mittens quot modis ſu
mat̄ interp̄tatio· Circa primū menbrū in
terp̄tatiōis correctiue p̄mitto r̄gulā ꝙ ſic·
poſterior conſtō tollit priorē ſibi ꝯtrariā
ita ſtatutū poſteriuſ derogat priori ſibi cō

trario· Vtrū ergo ſtatutū p[illegible]
tum per ſupiorem poſſit populꝰ ſiñ ſupior·
tōſcia reuōre· Et utꝝ populus poſſit re
uocare ſtatutū qd tranſiuit in ꝯctū reſpectu
certi generis pſonaꝝ ut imunitas data illis
qui uenerint ad habitandū in tali caſtro uel
tale qd ſoluerit in cōi uel ſtatutū dat certā
ptem ptāti de ꝯdēpnatiōibus ꝙ ſtatuentes
poſt aſſumptuʒ officium reuocare uolunt in
uito poteſtate electo ad officiū cuʒ ꝯmodis
conſueti an poſſint· Iteʒ ſic· ſtatutū poſte
riuſ tollit primū ita etiā tollat ius cōe aliā
forte penā p delicto illo ſtatuens et ſi ſcola
res per ſtatutū habent̄ p ciuibus utꝝ pdāt
priuilegia auēte habita· C· ne filiuſ pro pa· q̄
puidet eis in pluribus ultra ciues· Que
ro etiā ſi eodē uolūie ſtatutoꝝ r̄periūt̄ duo
ſtatuta cōtraria ꝙ dēat p̄ualere cū uno et eo
dem tēpore ſit totū uolumen ſtatutoꝝ cōfir
matū· Vlterius q̄ro ſingulares de colliō
uel corpe iuramentū obſuat̄ ꝯſtōes an pote
rūt collegialr̄ r̄uōre ſiñ metu piurii· Subitō
q̄ſtionem de ſtatuto quo cauet̄ qd ſtatutum
nō poſſit fieri niſi ſubiecta forma· Modo
populus poſtea ꝯgregatus fac· q̄dā ſtatutū
non ſuata illa forma an ualeat et utrū ad de
rogationem p̄cedentis ſtatutis hn̄ti clauſu
laʒ derogatoriā ſufficiat generalis clauſula
non obſtantiuʒ· Subſequenter q̄ro quodā
ſtatuto cauet̄ ꝙ ptās de tali falſitate poſſit
ingrere· I· menſem alio cauet̄ ꝙ de omni falſi
tate poſſit inquirer̄· I· x· annos utrum iſtud
ſtatutū gen̄rale hēat locū in illa falſitate de
qua ſpeālr̄ erat puiſum ꝙ infra menſem item
ſi uno ſtatuto cauet̄ ꝙ teſtes ꝯtra magnales
nō pn̄t r̄dargui de falſo alio cauet̄ ꝙ cōtūax
hēat̄ p cōfeſſo nō ingrat̄ cōtra teſteʒ de fal
ſo qui ꝺpoſuit cōtra magnatem et fit ꝯtūax
utꝝ hēbitur p cōfeſſo et ſic pūietur· Hic
q̄ro ſi unū ſtatutū dat certā formā pnūtian
di aliud dic· ꝙ ſnīe mādentur executiōi non
obſtāte aliquo ſtatuto utrū ſnīa ex qua con
ſtat formā primi ſtatuti nō fuiſſe ſuatā mā
dabit̄ executiōi teneo ꝙ nō· Itē ſi uno ſta
tuto cauetur ꝙ cōtra p̄cepū nō poſſit oppo
ni aliqua exceptio alio ꝙ minor nō poſſit ſe
obligare ſine ſolempnitate certa utrū p̄cep
tū cōtra minorē teneat nō ſuata dcā ſolēpni
tate teneo idem· Iteʒ etī ꝙ ſi ſtatuto caue
tur ꝙ ſnīe format̄ ꝺ cōſilio ariciānoꝝ et alie
ꝙ ſnīe mādent̄ executiōi nā nō mādabunt̄ ni
ſi cōſtet de tali cōſilio latā eſſe et an ſic lata
p̄ſumatur niſi appareat hic uide· Sed pone
uno ſtatuto dr̄ ꝙ ſnīe pupilloꝝ mādent̄ exe
cutiōi p priores arciū· Alio ꝙ ſnīe a centū
libr· ē· mādent̄ per ptātē executiōi nō ſnīaʒ

ni utrū p dcōes taxatiuas inducat̄ legū cor
rectio in ſtatuti· Cauet̄ ſtatuto flor· ꝙ il
le ſint domꝰ magnatū in q̄bus fuerint mili
tes a· xx· annis citra et ꝙ fama uulgi p tali
bus hēant̄ nō in libro domoꝝ magnatū r̄pi
tur una domus ꝺſcripta ubi nō fuerūt mili
tes a· xx· annis citra nec r̄putant̄· Preſti
terūt tn̄ ſatiſdatōnē ut magnates utꝝ ergo
tales debeāt reputari cū ſit deterior eoꝝ cō
ditio q̄ alioꝝ in multi· Item pone ꝙ facta
eſt noua reformatio cōtraria ſtatuto nūq̄ ta
mē fuit practica utꝝ derogat ſtatuto illi·

Vltimo cū ex ſtatuto inſurgit pplexitaſ
quedā nec pōt in una pte iuuari quin in alia
ueniat cōtra· Pone ꝙ bannitus non audia
tur agēdo uel excipiēdo nō bānituſ agit cō
tra bānitū ſi reū audit excipiēdo de bāno cō
tra agentē facit cōtra ſtatutū ſi nō audit ex
cipientem ſ actorē ſimilr̄ fac· cōtra· Vlti
mo huic materie interp̄tatōis correctiue ad
ea q̄ dixi in legibus et canōibus· ē· in· vi· q·
principali et addo q̄ſtionē Oldr· de duobꝰ
ſtatuti padue quoꝝ uno cauet̄ ꝙ capiēs bāni
tū hēat certū p̄miū aliud pūit capientē bāni
tū in territorio aliēo qd ergo ſi cepit fuga
re in pprio et cepit ī alieno an mereat̄ p̄miū
uel penā· Scdm pricipale menbꝝ ſiue· §· eſt
de interp̄tatiōe r̄ſtrictiua et de iſta in legi
bus et canōibus dixi· ē· in· v· q· princi· q̄ pn̄t
omnia ad ſtatuta adaptari utrū ratio expſſa
in ipiſ uel tacite ſubintellcā āpliet uel r̄tri
gat ipſa ſtatuta ⁊ etī alia ſtatuta q̄ loquunt̄
de illa materia· Pono exemplū de ſtatuto
quo cauet̄ ꝙ cōtra inſtr̄m publicū laudū uel
p̄ceptū nō poſſit oppōi aliq̄ exceptio niſi ſo
lutōis et falſitati nā oppōi poterit ꝙ nō eſt
inſtr̄m publicū laudū uel p̄ceptū· Subdo
an hoc cāu oppōi poterit exceptio ſimulatio
niſ an exceptio nullitati ꝯpromiſſi an excep
tio nouatiōis an exceptio ꝯtrii laudi· Itē
ſi p ſtatuta inſtr̄a publica mereāt̄ executōʒ
ſic· ſnīe an hēbit locū inſt r̄is ñ liq̄dis ⁊ utꝝ
contra liq̄datiōʒ poterūt oppōi excepti itē
nō obſtāte phibitiōe opponēdi alias excep·
an nihilominꝰ poterūt oppōi alia q̄ ꝺcēdat
ex aliis ſtatuti uel ex aliis ptibus iur· ut p̄
ſcriptiōis iuriur· et ſi· Et ſi ñ poterit ſal
tem ſup ipſis poterit īplorari iudic· officiū
uel primo ſatiſfacer̄ poſtq̄ ſtatutū phibʒ op
ponere et poſtea r̄petere p ꝯditiōʒ indbiti
et ſi ſtatutū ꝺnegat alicui audientiā utrū ſi
audiētia fuerit ſibi ꝯceſſa p iudicē ualeat id
qd fac· Subitio diſtinctiōʒ Bal· in iſta ma
teria interp̄tatōis r̄ſtrictie q̄ nō cui ꝯgrue
applicant̄ q̄ dcā ſunt· ē· xii· q· prin· de iurib9

gant̄ quo ad loca uel ad pſonas ſi gn̄alr̄ uel
uniuerſalr̄ ſint cōcepta· Subitio de ſtatuto
quo pōt bānitus ipune offēdi nō accuſat̄ bā
nitus ꝙ offēdit bānitū ille accuſatꝰ excipit
de banno replicat̄ ꝙ eū ꝙ etī eſt bannitꝰ cui
poſſit ⁊ eq̄lr̄ bn̄ficio ſtatutoꝝ bānitoꝝ gau
dere ſi forte p ꝺlicto ſtatutū ipōit interio
reʒ penam q̄ ius cōe an bannito pderit illud
ſtatutū et ſi ſtatutū phibeat oēʒ audientia
bannito q agit cōtra bannitū et iſte banni
tus excipit an audiet agentē uel excipientē
nō enim ſiñ offenſa ſtatiʒ pōt agentē r̄pelle
re niſi audiat excipientē· Vel ſi excipienti
nō audiat p ꝯñs audit agentē ⁊ eſt ſimil· q̄o
in duobus quoꝝ neuter ſoluit gabellā ex ꝯc
tu ⁊ ſic eis phibʒ audia p ſtatutū ſi ergo in
uicē minus excipit alter replicat ꝙ eū qd fa
ciet iudx in iſta pplexitate· Sub iſto men
bro cadit q̄o de ſtatuto ꝙ hōicida ñ poſſit
eē de prioribꝰ nō qdam occidit bānitū pp
priuatam inimiciciā utꝝ eſſe poterit de pri
oribus ſubdo aliam de ſtatuto ꝙ hōicida pu
niatur in centum cauetur ꝙ qui commiſerit
duo homicidia in capite puniatur ſi pro pri
mo homicidio hōicida ſoluit centū an p ſcdo
decapitabit̄ et qd ſi primo occidat bannitū
et circa iſtā interp̄tationem r̄ſtrictiuam ad
aptant̄ aliq̄ q̄ dixi· ē· mēbro pximo de inter
p̄tatione correctiua ꝺ· circa iſtam ꝯrietateʒ

Proſequor ſi ſtatutū phibʒ accuſare poſt
certū tempus an uiꝺat̄ phibere iudici ingre
re poſt dcm̄ tempus et utꝝ tale tempus cur
rat inꝺictis q̄ occulte ꝯmittūtur· Item ſi
ſtatutū dic· ꝙ indāpniſ dati credatur ſaltua
rio utꝝ poterit pbari ꝯtrariū· Pone etiā
ꝙ ſtatuto cauet̄ ꝙ nullus auꝺat intrare uel
ap̄phendere tenutam uel poſſeſſionem alteri
us ſub certa pena· Modo qdā mercede con
ducti intrauerūt et putauerunt uires an ue
niant puniendi dic· ꝙ non quia ſtatutum re
quirit ꝙ doloſe Item ſi ſtatutum probi
bet laudūʒ r̄dargui de nullitate uel iniq̄tate
utꝝ poterit rōe doli uel enormis leſionis·

Circa iſtā r̄ſtrictiuā etī occurrit q̄o utrū
ſtatutū gen̄rale ꝙ oibꝰ currat p̄ſcriptio· x·
annoꝝ uel ꝙ hēs teñat̄ iſolidū utꝝ r̄ſtrigat̄
ita ꝙ nō cōp̄hendit filiofa· qui ñ pn̄t ager̄
nec in ſcdo caſu hēdes qui fecerūt inuentari
um et ſi dicat ꝙ ꝺbitor icarceret̄ niſi ſoluat
an cedendo bōis reſtringit dcāʒ carceratio
neʒ et ſi diſcordant ius canōicū et ciuile cuʒ
quo iure ꝺbeant ſtatuta concordari· Iteʒ
ſi ſtatuto cauet̄ ꝙ ꝺcedenti ab iteſtato ſucce
dant oēs pximiores conſanguinei ex linea
p̄na utꝝ coniūctus excludat patruelū tm̄·

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Vnde ſtatutum ꝓhibet arma deferri ſub
pena aliud bannitu ʒ poſſe impune occidi mō
qdam occidit bannitū cū armis accuſat̃ de di
latione armoꝝ an poſſit. Quero ulterius
an ſicut ꝑ ius cōe diſtinguit̃ et rſtringitur
gēnrale ſtatutū ita etī ſtatutū ꝑ ſpāle pactū
pōe exēplū in ſtatuto quo generalr̃ ꝓmitti
tur bannitū occidi mō qdam fec. pacē cū ini
mico et ꝓmiſit nō offendere utꝝ poſſit offē
dere ſi poſtea bānīat̃. Vlterius circa iſtud
menbꝝ ꝓſequor ſi ſtatutū excludit filias ſi
dotate fuerint a pr̄is ſucceſſiōe extātibus
maſcul. an ſtatutū hēat locū in filiab9 q̄ dota
ri nō pñt puta infātibus furioſis et ſi. Et
qd ſi non uolūt nubere ſ ꝓfiteri uel uouere
caſtitatē ꝓhib ʒ qñ ʒ ſtatutū miores ꝯhere ſi
ne ꝯſenſu uel pñtia ꝓpiquoꝝ uel mr̄is qd er
go ſi tales ꝓpinqui ſint abſētes uel nō et qd
ſi reqrit primo ꝯſenſu ʒ duoꝝ ex ꝯſanguineis
ex ꝑte patris ſi extant uel ex ꝑte matris.

Quid ergo ſi h ʒ unū ſolū ex ꝑte pr̄is et
aliū ex ꝑte mr̄is ⁊ qd ſi tales ꝯſanguinei no
lūt cōſentire et qd ſi ſint miores. Itē qd
ſi ꝑ ſtatutū ꝓhibet̃ filiuſſa. ꝯtrahere ſiñ ex
p̄ſſa licētia pr̄is uel minor ſiñ licētia curato
ris uel duoꝝ ꝓxioꝝ ꝯſanguineoꝝ et ſi cura
torē nō habuerit qd ergo ſi filiuſſa. ꝯtraxe
rit ſine licentia pr̄is mentiēdo ſe p̄emſa. et
adult9 addito tanq̄ curator uel ꝯſanguineo
qui non erat et iurauit nō uēire cōtra an ua
leat cōtractus et quid ſi ibi requirat̃ limita
tus numerus ꝯſanguineoꝝ adibiti ſint plu
res an uiciet. Subitio ꝙ dñi angeli ſi de
creto dñi oēs bāniti qui fuerint in bello
ꝑ ſemeſtre tp̄us intelligant̃ rbāniti et plēa
rie reſtituti mō in actu bellico bāniti qdam
ſunt capti quidā uulnerati qdā mortui ite ʒ
quidā añ ꝯcretū in carceribus mācipati utꝝ
oēs iſti gaudeāt bñficio ſtatuti cū ꝑ eos nō
ſteterit quin fuerint refero qōe ʒ la. bu. de
ſtatuto quo īponit̃ pēa ciuili p9 terciū ſonū
cāpane uel ꝙ pene duplicent̃ an hēat locu ʒ ſi
cāpana nō audiat̃ in loco ꝺlicti. Item ſi ꝑ
ſtatutū agnati uſq ad certū gdū excludunt
mr̄em defūcti utꝝ cognati ꝓximiores qui a
mr̄e excludrent̃ excludant̃ ſimilr̄ ab agnatis

Pone ulterius ſi ſtatutū dic. ꝙ qui d ʒ po
ni in bāno citet̃ ꝙ ipſe ueniat uel alius ꝓ eo
et iudex nō ſi citauerit ſ ſimilr̄ ꝙ uēiat an ua
leat citatō. Vltimo ſi ſtatutū dic. ꝙ nota
rius dēat in inſtr̄is ponere nomē pr̄is uel aui
ipſius ꝯtrahenti al. nō ualeat inſtr̄m utꝝ hē
bit locū in gallo expreſſo uel triformo ſiue
alio noīe quo nō repit̃ alius nomiari. Ter
ciū prin. menbꝝ in quo dixi de interꝑtatōe
declaratiua ꝓſequor ꝑ plures qōes et ꝑmit

to ꝙ in ſtatutī qñ ʒ ponūt̃ x̄bū gnālia qñ ʒ
indifinita qñq duplicia ſeu ꝑgnantia que
habent uarios intellectus et unu ʒ quandoq
proprium aliud impropriū que erit cōgrua
expoſitō. Item unde ſumitur ꝓpria ſigni
ficatio et q̄lr̄ cognoſcat̃ et quid de alluſione
uōbuli an ex eo ſumat̃ ꝓpria uel īpropria itē
utꝝ in ſtatutī ꝺbeamus ſeq lr̄alē intellcū ʒ ⁊
utꝝ intellcūm ciuilē ꝑmitto etī ꝙ eſt q̄dam
interꝑtatio actiua et q̄dā paſſiua. et q̄ eſt ac
tiua et q̄ paſſiua et an iſta hēat locū in ſtatu
tis et dico ꝙ ſic etī ſi in ſtatutī dicat̃ ꝙ non
recipiāt interꝑtationē relatī itaq rgulis ⁊
doctrinis gñalib9 deſcēdo ad exēpla. Cir
ca iſtā ꝺclaratiuā interꝑtatio ʒ primo an ap
pellatōe canōicoꝝ ueniāt clerici uel etī eq̄uer
ſo. Scđo ſi unū ſtatutū loqt̃ de ciuibus ori
ginariis quo ad q̄da ʒ beneficia uel honores
et fiat aliud ꝙ Ticius ſit ciuis ⁊ habeat̃ pro
originario ciue quo ad omnia. Tercio an
fcūs ciuis per ſtatutū dicatur ꝓprie ciuis.

Quarto an priuilegiū cōceſſum ciuitati
reſpcū ciuiū hēat locū in cōitatenſibus et ad
incolas habitātes in loco. Quito. appella
tō ciuitatī et ciuiū q̄ loca et ꝑſonas includat
et ſi ciuitas ſit priuata dignitate pōtificali
an ueniat iſto cāu dioc. appellatōe ciuitatis.

VI. reꝑſalie cōceſſe cōtra florentinos an
cōꝑhendāt florentinos hñtes alibi dōiciliū
uel illos q florentie tm̄ hñt dōiciliū nō ori
ginem. VII. an appellōe filioꝝ ueniāt ne
poteſ puta dic. ſtatutū extātibus filiis maſ
culis filie dotate a pr̄e non ſuccedāt quid ſi
extat nepos ex filio et nepos ex filia an ne
poſ ex filio excludat nepote ʒ ex filia et qd
iur. ſi inſtituta ſorore ſubſtituit ꝙ ſi ꝺceſſe
rit non relictis filiis ſuccedat monaſteriū.

An ſi reliqd nepotē excludat monaſteriū
et quid iur. ſi nomen filii ponat̃ in cōceſſio
nibus a feudis an includat nepotes. et ſi ſic
an ex ꝓpria ſignificatiōe an ex interꝑtatio
ne et quid ſi dicat̃ filiiſ ex ſe natī uel legiti
mis et naturalibus an ueniant legitimati.

Item ſi ſtatutū dic. ꝙ de relictis ex teſtō
oēs ſoluāt gabellā exceptis filiiſ et nepoti
utꝝ ſub appellōe filioꝝ ueniāt naturales tā
tū et ſi pr̄ tenet̃ emendare dāpnū datū a fi
lio ꝑ ſtatutū an appellatōne filii ueniat na
turaliſ uel ſpurius. Item utꝝ baſtardi di
cunt̃ de domo agnati an de caſato in pēalib9
ſtatutis et quid iur. de nepotibus legitis
ex baſtardis et ſi ſtatuto fiat mentio de ne
pote an ſub iſta appellōe ueniet filius fr̄is.

Itē ꝑſuppoſito ſtatuto ꝙ filie dotate ex
tātib9 maſculis non ſuccedāt ſi pr̄ inſtituit
filios ſuos ſimplr̄ an uidat̃ inſtituiſſe filias

et nō. iſtā qa cū ſtatutū alr̄ diſpōit de filiis
q̄ filiab9 utꝝ ergo in iſta materia differēdi
x̄bū filiis intelltis ꝓlatū uel in aliiſ diſpoſi
tiōib9 debem9 interꝑtari ſm ſtatutū ut de
maſculis ſolū intelligat̃ an x̄bo de maſculis ⁊
feminis ſm qđ diſponit iuſ cōe in quo aliter
ſentio q̄ doc. quidā. Pone ſtatutū facit mē
tione ſimplr̄ de gdibus ꝯſanguinitatis uel
affinitatis an gradus ꝯputabunt̃ ſm ius ca
nonicū an ſm ius ciuile. Cauetur ſtatuto
ꝙ fr̄es uel fr̄m filii ꝓferantur ab inteſtato
filiabus in ſucceſſiōe pr̄m dubitat̃ q̄lr̄ d ʒ ſu
mi x̄bū fr̄es an ꝑ fr̄ibus primi gdus uel etī
ulterioribꝰ et an fr̄is appellatōe ueniāt ſo
rores iſto cāu. Vnde ſi bñficio ſtatuti ſo
ror pōt accuſare de morte fr̄is nō intelligit̃
de morte fr̄is cōſobrini ſi ſtatutu ʒ loqt̃ de
fr̄ibus minoribuſ an ueniāt ſorores ſic Cla
re dic. ꝙ nō itē ſi loqt̃ de pr̄e uel auo an cōꝑ
hendat auū uel auia. Quid ſi loquit̃ de pa
truo an ꝯꝑhendat patruū magnū uel loquit̃
de muro an ꝯꝑhendat ꝓmurū. Per ſtatutū
agnati qdā excludūt mr̄em a ſucceſſiōe filii
inteſtati utꝝ ergo pupillus dicat̃ ꝺcedere in
teſtatus ut ſic agnati dicant̃ excludere ma
trē in eius ſuccōe. Si cauet̃ ſtatuto ꝙ ſine
cōſenſu filii nō ualeat ꝯtctus minoꝝ qualr̄ ac
cipiat̃ x̄bū cōſanguinei an intelligat̃ de ꝓx
imioribus an etī de remotī. Item ſi ꝑ ſta
tutū cāe affiniū dēant ꝯpromitti utꝝ appel
latiōe affiniū uenięt ſocer et gener. Vlte
riuſ pone ſi ſtatutū ꝓ hōicidio pōit penā pe
cuniariā et dat certā ꝑtē hr̄dibus interfec
ti mō pr̄ ꝓfeſſi in mōaſterio fuit īterfect9
utꝝ iſta ps dabit̃ mōaſterio uel filio. et qs
ipſoꝝ uēiat appellōe filii uel hr̄dis et a quo
d ʒ pax hr̄i ſi ꝑꝑ pacē ſtatutū mitigat penā.

Item ſi ꝯcedit̃ imūitas pr̄i et filiis utrū
gaudebūt ea filii uiuo patre proſequor qui
cotineantur appellatōe ſuoꝝ utꝝ oēs ꝯiūcti
et an naturales et ſpurii. Ite ʒ q̄lr̄ intelli
gatur illud x̄bū maiores de domo cū multi
plex ſit maioritas etatī auctoritatis poten
tie et ſimiliū. Trāſeo ſi ſtatutū loquit̃ de
mercatoribuſ qui dicātur mercatoreſ uel ne
gociatores et quid ſi loq̄tur de filia marita
ta excludēda a ſucceſſiōe ab inteſtato an hēat
locū in ſpōſa. Item q̄liter in ſtatutis faci
entibus mentionē de uicinis dēat intelligi
Item qui dicātur adherētes et ſeq̄ces. Item
quis dicat̃ ꝓditor. item qui rebelles. Pōe
ulteri9 ſtatutū ꝓuid ʒ etatē ītia ʒ eſſe in om
nibuſ ꝯctibus cauſis et negociis. xviii. anno
rū utꝝ ergo mr̄ h9 etatiſ poterit ſuſcipe tu
telā filioꝝ. Deſcendo ad. iiii. menbꝝ. ſ. in
terꝑtatōis extēſiue utꝝ hēat in ſtatutis ut

extendatur ad caſus in ſtatuto non cōꝑhen
ſos et de interꝑtatiōe extēſiua actiue et paſ
ſiue. Ite ʒ ꝑ idēꝑtitate ʒ rōis extendatur
de ſimili ad ſimile a iſta interꝑtatio an dica
tur ex mēte a pari rōe iniqtatiſ ñ ſit exten
ſio licet fiat a pari rōe iniqtatis uñ ſtatutū
qđ excludit mr̄es extāte patruo non exten
dā ad patruū magnū ſi loqtur de primogeni
to ut excludas alios a pr̄o nō extendā ad al
lodia. Itē ſi ſtatutū pūit in duplo ꝑcutiē
tem cū magna ferrea qd iur. ſi ꝑcuſſerit eum
cum ſecuri uel alio inſtr̄o eq̄ gui. Remiſſi
ue de extenſione correlatiuoꝝ uel in uno ex
duobus cāibus ſub eadē rgula a iur̄ coniūcti
uel uenietibus in cōuenientiā unius ad alte
rū uel h ʒ ſe unum ad aliud ꝑ relationē ad in
ſtar an mutatō uel reuōtio in uno trahatur
ad aliud. Item utꝝ unū ſtatutū trahatur
ad aliud eiuſdē mūicipii āpliādo reſtringen
do et determinādo et an ꝑ maioritatē rōis
extendatur ad caſum penitus diuerſum. Si
ſtatutū ꝓhibet fieri cōcordiā de homicidio
furto et falſo an poterit fieri de robaria ⁊
an ſtatutū qđ excipit unū caſu ʒ trahat̃ ad q
de iur. cōi regebat̃ eiſdē legibus cū except.

Et an in ſtatutis exorbitātibus ꝓcedat
de ſimilibus ad ſimilia. Prohibet ſtatutū
minori. xx. annis teſtari utrū uir ꝓhibitus
codicillari. Et ſi ꝑ ſtatutū ſufficiūt. v. teſ
tes in teſtis an ſufficiāt tres in codicillis.

Item ſi ꝑ ſtatutū receſſum eſt a iur. cōi ui
detur receſſu ʒ ab omnibus aliis q̄ ueniebāt
in conſequentiā ad illā penā ut ſi pena corpa
lis alteretur in pecuniariā poterit ſup ea in
figi Item pone ꝑ ſtatutū ꝓhibetur ſoror
ſuccedere fr̄i utrū econuerſo uidatur frater
ꝓhibitus ſuccedere ſorori. Pone ulterius
ꝙ ſtatutū fama habetur in maleficiis ꝓ ꝑ ple
na ꝓbatione utrū innocentia poterit ſimilr̄
ꝓbari ꝑ famā et de correlatiuis et utru ʒ ſi
ſtatutū dicat ꝙ credatur ſindico et poterit
probari contrariū uel accuſari de falſo ſi ali
quis ex forma ſtatuti ꝑꝑ delictū debet con
dempnari ad mortem utrū extēdatur ad bo
na. Statuto cauetur ꝙ tutela duret uſq
ad. xviii. annū completū mr̄ poſt. xv. annum
etatī filii uſq ad. xviii. non pecit tutore ʒ
an priuet̃ ſucceſſione talis filiis. Et utrū
mater erit tutrix legitima ultra tempus li
mitatum a iur. ſed in cauſis ſup inſtr̄is debi
ti guarentiſie ꝓcedit̃ ſummarie utru ʒ idem
erit in ipotheca. Et qd iur. ſi inſtr̄a gua
rentiſie debent mandari executiōni uel dici
tur ꝙ ultra centum libr. non poſſit ꝓbari ꝑ
teſtes utrum ſupereſſe deſcendenti ex tali
inſtrumēto admittetur ꝓbatio per teſtes

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

magnas per ſtatutu non poteit eſſe arbiter
inter populares uel magnates· Quid er
go ſi magnas litigat cum populari itē quid
iur· ſi contra doctores non poſſit ꝓcedi per
inquiſitionē ſed cōtra milites ſic quid ergo
ſi unus eſt miles et doctor· Pone per ſta
tutum ius deductū in inſtrō guarentiſie ſic
duret·xx·annis·Modo alio ſtatuto cauetur
ꝙ legata mandentur executioni ſicut inſtrā
guarētiſie utrum legatus ꝑſcribetur·xx·an
nis et an ſtatuta extendant ad diuerſas per
ſonas et loca ſucceſſiue· De ar·a cōtrario
ſenſu an habeat locū in ſtatuti et an ſtatuta
in caſu ficto extēdant ad caſum uerum et an
ſtatutū trahat ad ſe maleficiū fictum et utꝝ
ſi diſponit de maleficio puniendo habeat lo
cuꝫ in maleficio non cōſumato et ſi dicit ſta
tutum qđ de maleficio non poſſit fieri pax
utrum habeat locuꝫ in eo qui propter contu
matiam eſt habitus pro confeſſo homicidiū

Vtrum ſtatuta extendantur de perſonis
ad perſonas exempla ꝙ filia dotata non ſuc
cedat an extendant ad neptem· Et ſi caue
tur ꝙ frater excludat matrē an excludꝫ aui
am et an extendatur ad perſonas in quibus
erat maior ratio ſtatuendi ut preſtante pa
truo excludit mater a ſucceſſione filii quid
ſi extant patruꝰ mater et ſoror de qua ſoro
re non eſt facta mētio in ſtatuto et an ſtatu
tum quo mater excluditur extendat ad auū
maternum et ſi excludit filias utrum uidea
tur excludere neptes natas ex filiabus et de
extenſione ſtatuti ad diuerſas perſonas rōe
ſimilitudinis in penis et aliis·

Vtruꝫ ſtatutuꝫ quod loquitur de comit
tente habeat locum in mandante ſiue extēda
tur ad mandantem et ſi conſiſtit dubitatio
utrum mādans dicatur facere uere uel ficte
et utrum ſi ſtatuto cauetur ꝙ de omni male
ficio poſſit fieri pax preterꝗ in occidēte ho
mineꝫ utrum pax poterit fieri mandatori·

Poteſtas per ſtatutum habet arbitriū cō
tra aſſaſinos per aliud ſtatutuꝫ bānitus po
teſt occidi modo ſi per aſſeſſionatum feci oc
cidi bannitum an poteſtas habebit arbitriū
contra mandantem·

Vltimum mēbrum ſi ſtatutum loquatur
per uerba preteriti uel preſentis temporis
an trahatur ad futura· Exemplū quicūꝗ
eſt uel fuit obligatus per publicum inſtru
mētum poſſit perſonaliter capi an habeat lo
cum in eo qui incidit in obligationem poſt
ſtatutum et diſtinguit· Aut continet delic
torum indulgētiam· Aut aliquam diſpoſiti
onē et hoc qualiter cognoſcatur declarat et
quid de uerbis implicitis ad preteritum in

futurum in quo tempore debēt accipi in ſta
tutis et plene diſtinctio Bar·an ſtatuta tra
hātur ad preſentia preterita an ſimpliciter
ad futura· Et an ſtatuta trahantur ad facta
ante ſtatutum tamē reſpectu eius ſuper quo
diſponitur recipiunt conſumationem de fu
turo· Et utrum ſtatutuꝫ ad futuras per
ſonas trahatur puta ꝙ filii bānitorum non
poſſint ſtare in ciuitate utrum nati poſtea
potuerunt ſtare· Subicio queſtionem com
munem ad interpretatōnem extenſiuam uel
artatam nam ſepe diſtinguitur utrum ſtatu
tum diſpōat in materia fauorabili uel in ma
teria odioſa ꝗliter hoc cognoſcatur ꝙ dicat
ſtatutum odioſum uel fauorabile puta ꝙ fi
lie non ſuccedunt extantibus maſculis an di
catur odioſum uel fauorabile· Item pono
aliam queſtioneꝫ cōmunem ad omnes interꝑ
tationes in fine ſtatutoruꝫ conſueuit appo
ni ꝙ omnia ſtatuta edita ſint non preciſa et
recipiant aliquam interpretatōnem gloſati
onem uel extraneuꝫ intellectum uel ſubaudi
tum queritur que interꝑtatio uidetur pro
hibita per predictum ſtatutū et utrum dic
to caſu ceſſabit argumentuꝫ a contrario ſen
ſu et ſtāte dicto ſtatuto et alio ꝙ filie dota
te extantibus maſculis non ſuccedant pater
ab inteſtato an ſuccedēt cuꝫ nepote nato ex
filio et nepote ex filia dotata premortua·

Stāte etiam ꝑdicto ſtatuto occurrit queſ
tio de ſtatuto quo malia iudicis arbitrio
puniantur alio cauetur ꝙ cōmittenš homici
dium decapitetur· Modo quidaꝫ occidit fra
trem uel filium fratris utrum puniatur pe
na arbitraria iuxta primum ſtatutum an ca
pite iuxta ſecundū· Et hoc diſtinguit qua
liter extendantur ſtatuta·

Explicit tabula domini Petri de ancha
rano de cōſtitutionibus ſuper capitulo Ca
nonum ſtatuta·

N criſti nōmine eiuſꝗ ma
tris ſanctiſſime uirginis
Marie et beati Anthonii
amen· Repetitur·c·i·ca
nonū ſtatuta quod eſt pri
mum ſub titulo de cōſtitu
tionibus retinebo ordinē
ad precedentia hoc ordine

Quia ſm beatum Gregor· tunc fabrica
robuſta conſtruitur cum prius locus ſoli
dus in quo fundamentum poni debeat pro
uidetur ideo hic ſolido fundamēto premiſ
ſo·ſ·de ſumma trinitate que ſola eſt uniuer
ſorum principium preterꝗ aliud inueniri
non poteſt ut·ē·c·dampnamus·§·nos autē
bene eſt et hoc premiſſo fundamento prin
cipio iur·ſupponamus edificium utrum ſa
cratiſſimꝰ princeps Iuſtianus bene et uni
uerſa geruntur ſi rei principiū fiat decēs
et amabile deo tu aut·quō oportet epiſco
pos in principio coll·ti·actaturus· Igitur
iuriſlator de iure ꝑmittit generaleꝫ rubri
cam de conſti·ꝙ uerbum omnes iuriſcripti
ſpecies que cōplectitur que multe ſunt de
quibus nō·Hoſti·in ſumma·ē· in prohemio
§·unde habꝫ originē per totum et in prin
cipio decretorū prima cauſa uſꝗ ad cauſam
xvi· incluſiue ubi etiam de iſtis ſpeciebus
Gracianus promiſit ſimiliter·ff· de inſti·
tractemus iſte de iuriſcripto premittitur
ut patꝫ·ff·de iuſti·et iur· et legibꝰ per to
tum et inſti·de iur na·gen·et ciui· et in ti·
de iuſti·et iur·per totū·C· uero poſt trac
tatum de eccleſiis eccleſiaſticiſꝗ perſonis
et de rebus ipſarum et ſubſequēs tractatꝰ
de legibus quaſi clerici et eccleſie ſit altiſ
ſime trinitati magis proximi tanꝗ in ſor
tem domini aſſumpti ut·c·cū ſm de prebē·

Aliam autem continuationem ponit Io·
an·in qua cauſam editionis ſacrorū canonū
et huius compilationis oſtendit nam fuit
eadem cauſa que et legum ut patꝫ in prohe
mio Gregor·coniuncto·ē·facta ſunt autem
leges·iiii·di·et·l·leges ſacratiſſime·C· de
legi·cum ſi· poſtremo omnia iura que cōue
niunt et cōcordant cum illa rubrica in uo
lumine decretorum et in illo colleg·quod
hic repetetur cauſa breuitatis obmitto et
deſcendo ad·c·ꝛc·

e Anonum ſtatuta· Quod in
ſumma hic intendit conſtitu
tiones canonum ab omnibus
ſunt ſeruande uel aliter nemi
ni licet in eccleſiaſtic· negoci
is uel iudic· tranſgredi canon· et propriū
ſenſuꝫ ſequi hoc dic· Diuiditur in duas
partes in primo pone dictum in genere ſe
cūdo illud declarat et exponit ſpecifice ·ſe
cunda ibi et nemo et debet ſm iſtaꝫ diuiſi
onē exponi ꝛ nemo·i·nemo ꝛc·et ſic erit to
tū unicū dictū uel pōt diuidi pricipalr in
duas ſiue in duo dicta ·primū ut loquatur
in actibus hominum agitandis extra iudi
cium ſm in his que agitant in iudicō utro
biꝗ enim ſacri canones ſunt ſequendi non
ſenſus proprius uel propria prudentia ut
infra·c·ne in iteris et ſm hoc et nemo ſtat
proprie ſm Io·an· Nō·primo ꝙ conſti
tutio canonica omnes ligat ſimiliter et le
ges ut·l·leges ſacratiſſime·C·de legi· ꝛ qa
in multis leges et canones ſibi inuicem ad
uerſant in tali contrarietate an ſint ſequē
de leges uel canones infra ſubdā in·q· pri
ma· Scđo nō·ꝙ iudex in cauſis tenētur ſe
qui canones et non propriam conſcientiā
ſiue conſenſum in hoc quedam iura uident
contraria et uelle ꝙ iudex non agat cōtra
conſciētiam ſimiliter nec priuati uidentur
debere agere contra conſcientiam ſed eam
ſequi potius ꝗ precepta legum uel iudicuꝫ
ut infra dicam poſt Io·op·ꝟ·poſtremo·

Tercio nō·ꝙ in iudiciis eccleſiaſticis cā
debet duci et tractari ſm canones utrum
autem hoc ſit uerū ſi cauſa ibi agitat inter
laicos uel inter clericum et laicum uel ecō
uerſo ſi cauſa clerici agitetur coram iudice
ſeculari in hoc ultimo nō·Io·an·et dic· per
hunc textum ꝙ ſi de re eccleſiaſtica agētur
coram iudice ſeculari iudicabit cauſam ſm
canones nō ſm leges ut patet in preſcript·
ꝑmittit ad nō·in·c·i·de op·no· tm̄ quō aūt
poſſit eſſe iſtud ꝙ cā rei eccleſiaſtice agita
tur in iudicio ſeculari ꝑmittit ad nō·in·c·
cum ſit generale de foro compe·et infra la
tius dicam in·q·i· et in·xi·plura orieta ꝟ·
iuxta ꝑdicta et plenꝰ dixit in repetitiōe

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

c·ca·ꝑ· a iudic· de regu·iu·li·vi·et iii·xxvi·
q· Quarto nõ·ex eo ꝙ dicit cuſtodiant
ab omnibus ꝛc̃·per hoc innuitur ꝙ omnes
homines ſunt ſubiecti pape et de ſua iuriſ
ditiõe· Nam obſeruantia ſtatutorum et
legum cauſatur iuriſditione et apoſtolica
poteſtate alias ſtatus eius cui quis nõ ſub
icitur non ligatur ut animarum de cõſti·
li·vi·et·l·extra territoriũ de iur·om· iu·
ꝙ autem hic non ſit uerũ examinabo infra
in primo cõtrario rubrica de imperatore
et laicis dixit a repetitiõe eque fiunt a iu
dic· Quis ſit maior papa uel impator et
cuꝫ poteſtates ſint diſtincte in quo conſiſ
tit iſta maioritas pape ad imperatorem·
Venio ad oppoſitum et primo ad id ꝙ
elicitur ꝙ canones debent ab omnibus ob
ſeruari et ſic innuit ꝙ impator reges et om
nes laici ſint ſubiecti pape poſtq̃ ligantur
ſuis canonibus ſed contra illud oppõitur
ꝙ laici et reges ſubſint imperatori non pa
pe ipſe enim·ſ·impator dominus mũdi eſt
l·deprecatio·ff·ad·l·ro·de iac·omnia princi
pis eſſe intelliguntur·l·bene a zenone·C·de
qua preſcrip·et ſub eo ſunt omnes ratiões
xi·q·i·§·hos ſi quis et totiꝰ orbis obtinꝫ
monarchiam·xii·q·ii·futurum impatorem
enim miſit deus legem et impõat animataꝫ
et generi humano in ea diſtribuit in aut·
de cõſul·§·fi·coll·iiii·et in aut· de inſtru·
ca·de fide·§·quia igitur coll·vi·et hinc eſt
ꝙ ſue leges ſacratiſſime debent ab omnibꝰ
obſeruari ut·l· leges ſactiſſime·C· de legi·
ergo non canones quandoq; legibus cõtra
riantur ut infra dicaꝫ ſo·glo·ſentit illud
contrarium et exponit ab omnibus·ſ· ſub
iectis nam uerbum uniuerſale q̃nq; reſtrin
git ut·l·i·§·item in preciatõ de op·no·nũ·
per Bar·ſed iſta expoſitõ non placꝫ Inno·
quia ſm eum cõditõri canonum et uica·cre
atoris omnis creatura ſubiecta eſt fac· in
fra eo·c·fi·et extrauagans Bõifacii que in
cipit unam ſcãm ſed Hoſti· defendit expo
ſitionem glo·inquantũ eximit ab obſeruã
tia canonum ipſum conditorem et a legiꝫ
obſeruaẽ papam et impatoreꝫ ſimiliter et
ſucceſſorem de elec·c·innotuit et illud eſt
clarum ꝙ papa et imperator ſoluti ſunt ſu
is legibus ſed quid de epiſcopis et aliis p̄
latis a ſuis ſtatutis et maxime penalibus
ſint exempti dicam infra·xii·q· inclinant
ergo Inno·et Hoſti· ꝙ imperator ſit ſub
iectus pape et ſubiaceat canonibus·ſed ꝙ
iſtud non ſit uerũ probatur iuribꝰ et ra
tionibus et primo ſic quorum eſt idem et
immediatum et per ſe principium neutruꝫ

poteſt dici dependere maxime a diuerſis
preſunt adminiſtratõnibus nam ſeperato
rum ſeperata debet eſſe ratio nec infertur
de uno ad alterum ut·l·ſi maritꝰ·C·de do
na·inter ui·et ux·ſed poteſtates pape ꝛ im
peratoris ſunt indiſtincte et ſeperate un
de dicit canon cum per uerũ uentũ eſt nec
impator iura pontificis arripiat nec pon
tifex iura impatoriſ uſurpet quoniã ideꝫ
mediator dei et hominuꝫ Iheſus criſtus ac
tibus propriis officia poteſtatis utriuſq;
diſcreuit ut xp̄iani impatoreſ pro xp̄iana
uita pontificibus egeant et põtifices pro
curiũ tẽporaliũ eorum tantũmodo impera
libus legibus uterent·x·di·quoniã·xcvi·
di·cum ad uerũ ſimile dic·lex ꝙ maxia do
na ſunt hominibus et ſupna collata clemen
tia ſacerdotium·ſ·et imperium ſacerdotiũ
dominiis miniſtrans imperiuꝫ humanis p̄
ſidens uno eodem et principio utrũq; pre
cedẽs in aut·quo modo oportet epiſcopos
in prin·coll·i· Ad idem·c·ſolite de ma·
et obe· ibi fec· deus duo magna luminaria
ꝛc̃·hinc eſt ꝙ ipſe dei filius recognoſcens
iura imperatoris celeſti ſibi ordinatione
conceſſa ſoluit tributum iubẽs que ſunt ce
ſaris dãt ceſari et que ſunt dei deo Math·
xxii·et·vi·q·i·magnum per has duas iuriſ
ditiones diſtinguens diuinam·ſ· et huma
nam de conſti·di·iii·celebritatem in fi·
Nam et in eadẽ ciuitate duo ſunt popu
li·ſ·clericorum et laicorum·xii·q·i·duo et
due uite carnalis et ſpiritualis de renun·
niſi·§·penult·duo principatꝰ et duo gene
ra militum·ſ·eccleſie et ſeculi et·l·di· cleri
cum qui papa pontificaliſ et regalis poteſ
tas·xxvi·di·di·duo· Itẽ duo gladii ſpi
ritualis ꝛ naturalis ·xv·q·vi· auctoritate
et non dixi ſaluabor alterum eſſe ſuperflu
uꝫ ſed ſati eſt Luc·xxii· per hoc duas iuriſ
ditões denotãs eſſe neceſſarias et ne uni
preſidens alteram uſurparent Petrum uti
uolentẽ materiali gladio rep̄hẽdit dicens
conuerte gladium tuum in locum ſuum et
uſurpanti iuriſd·altero continuatus exti
tit penam cum addidit omnis qui gladiũ
acceperit ad alterius iuriſditioneꝫ ſpectã
tem gladio peribit·ex quibus rationibus
uidet̃ ꝙ poteſtates iſte ſcilicet pape et im
peratoris ſint omnio diſticte et ꝙ pape in
ſpiritualibus et impatori in temperalibꝰ
ſit ſubiecta omnis anima uiuẽs ut·c·omnis
anima de ſenſibus et ſm hoc ratõne tempa
liũ clerici regibus ſunt ſubiecti· xi·q·i·§·
his ita et·xxiii·q·iii·§·ſed notãdũ· Et
ſi dixerit clericus ꝙ mihi et regi audiat

[illegible]
quo iure unde licet non poſſet clericum in
perſona punire puniet in p̄rimonio quod
ei ſubeſt·C·de epi·audien·l·additos et qð
ibi nõ·c· poſtulaſti de foro compe· per In
no·i· Sed ſimiliter ratione ſpiritualiuꝫ
imperator et omneſ pricipes ſunt ſubiecti
pape et epiſcopis ut·c·omnes principes de
ma·et obe·et de iudi·c· nouit uerſu cum et
ualẽtinianꝰ ſm hoc ergo cuꝫ dic·canoñ ſta
tuta cuſtodiãtur ab omnibus ſubaudi quo
ad actꝰ ſpũales et·l·leges que debẽt ab om
nibus cuſtodiri ſubaudi quo ad tẽporalia
Quod ergo impatori traditum eſt nõ
debet enim uſurpare ne promiſtius coruꝫ
actibus turbentur officii et alii creditum
alio ſubtrahat et precipue clericis quibus
obprobriũ eſt ſi peritus ſe uelit diſcepta
tionum eſſe forenſiũ ut·l·conſulta diualia
C·de teſtis et illa eſt equa diſtictio et ge
neraliter conſiderata nec temporibuſ anti
quis apparet aliter hic in dubium reuoca
tum de iſta maioritate et ſupioritate pro
cedente uero tempore propter diſcordias
et diſcenſiones exortas inter ſummoſ pon
tifices et impatores declaratũ eſt ꝙ papa
habet utrũq; gladium et ſupioritatem ad
imperiũ et hinc eſt ꝙ cuꝫ eum coronat con
ſecrat et q̃nq; diſponit ut hic p iura nouiſ
ſima probat̃ in·c·ad apoſtolice de re·iudi·
cle·paſtoral·in fi·e·ti·et de iur̃iur·cle·i·et
plenius in extraua· Bonifacii que incipit
unam ſanctam· Item uacante imperio ſuc
cedit in iuriſditione eccleſia·c·eo· licet ex
ſuſcepto de fo·compe· Item propter ne
gligẽtiam et in multis caſibus ſuccedit ur
papa iuriſditione ſeculari ut ibi nõ·Inno·
Sed diceret aliquis iſti ratõnes romãi põ
tifices uſurparunt ſtatuerũt in ſuum fauo
rem quibus non uidetur credendũ quia in
re propria nullꝰ debet eſſe iudex neq; teſ
tis neq; arbiter·C· ne qs in ſuã cauſa in ni
gro et rubro et in·l·nullꝰ de teſti· canoni
cata·ii·q·iiii·et·l·pe·ff·de arbi·et ad hoc re
ſpondet Inno·in·d·c·licet et Oſti·latiꝰ in
c·per uenerabileꝫ qui fi·ſint legi·et in ſum
ma·e·ti·qualiter·i·rñſo hoc primo oſtẽdit
dicẽs ꝙ duplex eſt poteſtas ſpũalis q̃ cap·
habet ſummum pontificẽ et ſecularis cap·
habens regeꝫ et hoc de eta·et quali·c·p·ſpi
ritualis autem prior eſt temporali in tri
bus·ſ·dignitate maioritate inquantũ ſpũs
eſt maior q̃ corpꝰ de trãſla·c·ii· Vnð Abra
ham patriarcha et mi·nõ·optulit Melchiſe
dech decimas et maior geñ·xiiii·beñdixit
etiã illi Melchidech ut maior fac·ad hebẽ·

vii·eſt prior inſtitutiõe unde ſacerdotiũ
Melchiſedech preceſſit legem ſcriptam de
qua infra eo·trãſlato fac·exo·xxviii·in fi·
Item per ſacerdotium deo iubente fuit
ordinata regularis poteſtas·i·regũ·viii·
in fi·ubi dixit do·ad Samuelem conſtitue
per eos regem· Tercio eſt prior auctorita
te ſine poteſtate quia ſpiritual· terrena in
ſtituit ꝛ iudicat ut·d·c·per uenerabilẽ ibi
neſcitis quia angelos ꝛc̃·et·xxxvi·di·§·ul
terius ecce hic probat ratõe ordinis ſcrip
ture et legis ipſius que premittit ſacerdo
tiũ imperio in dicta aut·qũo oportꝫ epiſ
copos in prin·conſueuerũt enim ſemp dig
niora premitti de ma·obe·c·i·c· ſtatuimus
Secundo probat hoc ratõne ſubiecti cer
tum eſt enim ꝙ quanto quis melioribꝰ pre
eſt tanto maior eſſe poteſt dep̄hẽditur in
a·ic·defen·ciui·papa preeſt preponenda eſt
omnibus rebus humanis quibuſ preeſt im
perator ut·C·de ſa·ſanc·eccle·l·precipimus
domum iſtam in ſupioritate probat ex in
fideis ſicut eniꝫ ponerẽ duo pricipia eſt he
reticum·xxiiii·q·ſi·c·p·ſic ponere uicarioſ
equales in terris hereticuꝫ uel quo ad ius
pertinet ne igitur hereticus uidearis hec
tua ſit fides ꝙ ſicut eſt unꝰ deus immuta
bilis de ſum·tri·c·i·ſit unus ſit uicariꝰ ſu
us in terris generalis· Hec obſtant ꝙ
proceſſerint ex eodem pricipio et ꝙ impe
rium·ſ·ſacerdotium ſit a deo nam imperiũ
eſt a deo non immediate ſed per debitaꝫ et
ſubalternã emanationẽ a uicario Iheſu criſ
ti et ſm hoc ſequit̃ apoſtulus ad romanos
xiii·di·c· Nõ eſt poteſtas niſi a deo or
dinata ſicut et de iure dicitur ꝙ peculium
uicarii non ſoluꝫ eſt ordinario ſed a domi
no principali ·ff·de pecu·l· diffinitio pecu
lii uel aliter imperium prout dicit quidã
executõnis temporalis ſepe rationẽ a ſpũa
li adeo eſt diſponente et uolente ꝙ hi gla
dii exerceãtur per diuerſos ſed ordinatõ
hos gladios exercentium quidam ordine
inter ſe habet ut minor a maiori procedat
et quicquid de iſta diſtinctõne duarũ dig
nitatuꝫ reperitur debet intelligi de diui
ſis facti non iur̃ ut dic·in·l·inter tutoreꝫ
ff·de admi·tu· Item non ſolũ hee due po
teſtates ſed oẽs ſunt a deo etĩ multe deo p
mittente unde criſtus in paſſione Pylato
preſidi non habes in me poteſtateꝫ ullam
niſi eſſet tibi data deſuper per hoc tamen
ꝙ ſit omnis poteſtas a deo nõ tollitur or
do ꝙ qui conſiſtit in unctione coronatio
ne ꝛ aliis de quibus in cle·i·de iureiur·
Nam hic ordo ſeruatur in regibus qui

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

unguntur infra de ſa· unc·c·i· et Saul fuit
unctus a Samuele ut habetur·i· regum·ix·
c·et in·q·ii·iudices· Vnde ſi deeſſe cuiuſ
libȝ reg·eſt unctio ſacerdotalis multo ma
gis deeſſe illius qui eſt ſuper omnes r̃ges
vii·q·i· in apicibꝰ imperiũ ergo eſſe a deo
ut a prima cauſa non tollit ordinem quem
habet eius uicarius in promotione impera
toris ad imperium tanq̃ cauſa ſcđa et quaſi
quoddam ageus inſtr̃ale· Nõ·ob·ꝙ criſ
tus tributum ſoluit et que ſunt ceſaris ſi
bi dari mãdauit nam ipſe ſoluit ut uitaret
ſcandalum Mathe·xxv·in·c·et·xxviii·q·i·
iam nunc quia limitate dixit que ſunt ceſa
ris ⁊c· Iſta enim dictio que eſt reſtricti
ua ut·l·i·C·de ſum·tri·non ergo omnia da
ri ſibi iuſſit ſed que ſua ſũt qũ non omnia
et notãdũ ꝙ de hoc iterrogatꝰ pecijt ſibi
dari numiſmã et iterrogauit cuiꝰ erat il
la imago et reſponſum fuit ꝙ ceſaris tunc
dicit reddite que ſunt ceſaris ceſari ꝑ hoc
iubens r̃ddi ſibi imaginem ſuam et ſic for
te reſpõdebit ut ſcandalũ euitaret· Nõ
ob·ꝙ Petrum prohibuit uti gladio qr̃ nõ
iuſſit ut abiceret quaſi exerciciuȝ auferẽs
non imperiũ prohibenſ et quinimo ex alia
auc̃te tollitur utrunq; gladium eſſe penes
eccleſiam per illa uerba ecce gladii duo hic
ſcilicet in eccleſia et non dixit criſtus alte
rum ſuperfluere ſed ſatis eſſe· Ex p̃dic
tis ſic diffuſe relatis liquide infert̃ ꝙ pa
pa eſt maior imperatore et ꝙ penes eccleſi
am eſt uterq; gladius quorum alterum ſuſ
cipit imperator·ſ· gladium materiale a pa
pa in approbatione unctione et coronatio
ne·ff·de teſ·mili·ex eo et·l·ticiꝰ et in aut·
de defen·ciui·§·interim añ approbationẽ
non uidetur ꝙ impator poſſit adminiſtra
re ut tenent quidã licet alii contra ut nõ·
in·d·cle·i·de iureiur· et plene per Oldra·
et·ii·queſtõ et ex cuius dictis ibi et alibi
predicta retuli pluribꝰ per me additis ex
quibus patet quod iſtud·c· dum dixit cuſ
todiantur ab omnibus ⁊c· ꝙ omnes ligat
nec eſt bona expoſitio glo·omnibus·ſ·ſub
iectis nam omnes ſibi ſubſunt habitu licet
non actu et non ſimpliciter ſed ſm qđ quo
ad imperatorem reges et laicos ut in dic
to·c·per uenerabilẽ·§·ratõibus·l·q ſi·ſint
legi· Sed iterum poteſt queri cum ſit ſu
perius dictuȝ quod papa nomen imperato
ris non debet arripeř nec imperator iura
pontificis uſurpare et iura a deo ſint diſ
tincta ſcilicet ut ſpũalia et tẽporalia ꝙ nõ
cadat in eis uſus pmixtus in quo ergo cõ
ſiſtat illa maioritas pape ad impatorẽ cui

ſubſunt omnes nationes et do[illegible]us mun
di ſit in canonibus et iuribus p̃all· Ad
hoc dico ꝙ cõſiſtit primo in eo quod dixi
de approba·unctiõe et cõſecratiõe ꝑer que
exerciciuȝ et adminiſtrationẽ cõſequit̃ ut
predixi ſcđo in maxiſ difficultatibꝰ prop
ter quas criſtiana r̃ligio tota uel pars po
teſt g̃uiſſima detrimẽta pati ut patet exẽ
plum in cle·paſtoral·de re iudi·et in dicto
c·per uenerabilem·§·ratõnibus qui fi·ſint
legi· In his eniȝ arduis cãibꝰ qui occur
runt neceſſario fuit per unum rei publice
prouideri·l·ii·§·nouiſſime·ff·de ori·iur·⁊
c·pro humani de elec·li·vi· facit quod nõ·
Io·an·in·c·per uenerabileȝ ſuper [illegible]caſualt
ter in nouel·⁊ nõ·in·c·ꝙ ſuper his de uoto
in glo·magna xp̃i·credimus tamẽ immo ſci
mꝰ et xp̃·de xp̃iãis aũt in noue·ubi nõ·iſta
difficultas et negociorũ grauitas non oc
currãt hñt locũ contrariũ in pſonis rebꝰ
et cauſis eccleſiaſticis preſit papa et in ip
ſis canones cuſtodiantur ut hic laicis autẽ
cauſis et rebus ipſorum preſit impator et
ipſius cõſtitutiões et leges obſeruent̃ ut
l·leges ſacratiſſime·C·de legi· ⁊ hoc modo
poteſtas et iuriſditõ ſint diſtincte et iſta
ſine dubitatiõe procedũt ubi predicta diſ
tincta et ſeperata ſunt omnino utrũ in re
bus cauſis et perſonis predictis eſt quan
doq; reperire mixturã quandã et cum per
ſona eccleſiaſtica ⁊ reo eſt ꝓfana perſona ꝓ
fana et reo eccleſiaſtica uel cauſa eſt mixta
uel principaliter profana tamẽ cum mixtu
ra cuiuſdaȝ ſpũalitat̃ in his enim et ſimili
bus multe dubitationes occurrũt circa q̃ſ
tioneȝ ad cuius iuriſditionẽ predicta per
tineant et an legibus uel canonibus termi
nent̃ quod examinabo infra in queſtione·
Secundo principaliter opo·et uidetur
ꝙ canones non ſint obſeruãdi ut in iuribꝰ
allegatis in glo·non abrogatis· Iteȝ ꝙ
non ab omnibus et·xxix·di· Sciendum
ideo quo ad primum cõtrarium dicit glo·
quod illud aliter debet intelligi de canõi
bus non abrogatis in contrariũ loquitur
de canonibus arrogatis ſimiliter non ob·
c·ſciendum quia loquitur de canone ſpetia
li uel locali qui non ingreditur perſonam
uel locum illum quem canon·ille concernit
ex primo cõtrario colligo ꝙ quãdoq; una
cõſtitutiõ ſiue canon·ðrogat alteri· Ex
ſcđo habeo ꝙ quidam ſunt canones genera
les et hi debent ab omnibus obſeruari qui
dam perſonales et locales et hi non ab om
nibꝰ nec in omni loco ſed in perſonis et lo
cis in q̃bus prouident· Sed circa primũ

repetitionis gracia latius inſiſtenduȝ e
cum unuȝ ius cõtrariatur alteri et de pl
ribus iurium quaſi ſint contraria ꝙ ſequẽ
dum cum reperit̃ unuȝ ius alteri et de plu
ribus iurium que ſi ſint contraria ꝙ ſequẽ
dum cum r̃peritur unum ius alteri contra
rium in actionibus et uidens ꝙ ſeq uendũ
erit et pro huius articuli pleniori intelli
gentia p̃mittendum eſt ꝙ ius generale no
men eſt multas ſub ſe ſpecies continens et
ius generale·i·di·ius generale ⁊ in tota il
la diſtinctõne de pluribus ſpeciebus iuri
um que quomodo ſucceſſiue emanauerit pul
chre ꝓſequit̃ Hoſti·in ſumma in prohemio
§·iur·habuit originem de uerbis ſuis alr̃
non relatis Io·an·eius dicta r̃fert·ẽ·in cõ
ſtitutione firmiter credimus et·c·de trãſ
la·inter corporalia et nouel· Circa iuri
um contrarietatem dico ꝙ qñq; illa contra
dictio uerſatur de una iuris ſpecie ad ſe ip
ſam ut conſcientiam conſcientie hic eſt lex
priuata·c·licet de re·iur·et tũc id qđ ſequẽ
dum trahitur·xiii·di·duo mala et·c·nerui
et qñq; iura eiuſdem ſpeciei ſibi inuiceȝ cõ
tradicunt puta diuinum ius diuino canon
canoni lex legi ſtatutũ ſtatuto r̃ſcriptum
uel priuilegiũ alii r̃ſcripto uel priuilegio
et in his omnibus quid iuris ſuis locis de
canõibus enim et legibus contrariis in·c·
i·de conſti·li·vi·et de ſtatutis nõ·per Cy·
in·l·i·C·de teſta·tu·de reſcriptis et priui
legiis plene in·c·i· de reſcript· cum ſi·ſepe
contingit ꝙ iſta iurium contradictio eſt
de una iuris ſpecie ad diuerſam ſpeciem ut
conſcientia cõtradicit ordinatõni canonis
uel legis et in iſta cõtrarietate quid ſequẽ
dum multorum elegãtia dicta refero in·c·
poſſeſſor malefidei de re·iu· li·vi· in repe
titione qñq; canon aut lex contradicit iu
ri diuino uel naturali et tunc quid iur·dic
infra eodeȝ cum omnes et in·c·que in eccle
ſiarum per Inno·et in regu· peccatũ de re·
iur·li·vi·per Io·an·in mercu· qñq; cõtradi
cit canone uel ecõuerſo et de hac etiã quid
ſequenduȝ in preall·c·poſſeſſor et infra rã
gam latiꝰ in·i·ii·iii·et·iiii·q·qñq; ſtatutꝰ
contradicit legi uel canoni et de hoc in·c·
i·de cõſti·li·vi quãdoq; cõtradit̃ iuri diui
no ut ꝙ ſpuriꝰ ſuccedat pr̃i ð hoc ibi dixi
ibi r̃mittendo ad conſilia Fre· de ſenis et
ad Bar·in·l·teſti factõ·ff·de teſtib· Quã
doq; et priuilegium uel indultum contra
dicit iuri naturali uel diuino idem iuri ca
nõico uel ciuili ut cum papa uel imperator
per reſcriptum auferre uult dominium rei
m̃e et dare alteri uel uult papa in m̃rioni

is aliter indulgere q̃ ſtatuit ius diuinuȝ
uel canonicum uel uult contra iuramentum
uotum uel in pluralitate beneficiorum in
cõpaſſibilium diſpenſare uel ꝙ iure canoni
co uel ciuili debet̃ uni alteri dare an talia
poſſit et ille in queȝ circa talia confert et
decernit poſſit ſalua conſcientia ſequi talẽ
diſpenſationem uel reſcriptum contra pre
dicta iura· De primo utruȝ et qñ poſſit
per priuilegium uel reſcriptum tolleř ius
unius et dare alteri et an hoc poſſit pleniſ
ſime dixi in repetitiõe·c·ſi propter tua de
bita de rep·li·vi·in ſcđa oppoſitione ideo
non r̃peto ſed in caſibus quibus poteſt an
poſſit ille cui contra diuinum canonĩ uel ci
uile aliquid conceditur ſalua cõſcientia re
tinere tamen deo ꝙ cum cõceditur ſtatutũ
uel pactum gratuitum dixi in dicto·ii·c·ꝑ
refe rẽdo ꝙ de hoc diſputatus per dominũ
Io·cal·et domi·Fre· de ſenis et pleniꝰ reaſ
ſumpſi in·c·ea que fiunt a iudice de reg·iu·
li·vi·tamen ad alium effectũ uidelicet utꝝ
per uiam denuntiatõnis euangelice ille cui
cõfert̃ aliqđ per·l·uel ſtatutũ ꝯtra natura
lẽ eqtatẽ poſſit ſibi in iudicio q̃o r̃ſricari
Cum uero per reſcriptum uel indultum
pape predicta diſpenſatiue cõcedunt̃ Vidẽ
dum eſt breuiter quid iur̃·et primo in plu
ralitate beneficiorum· Pone papa motu
proprio uel cum diſpenſatione cõtulit uni
plura beneficia curata plures dignit[illegible]
uel perſonatus utrũ iſte cum quo pa[illegible]
pẽſat ſuper beneficiorum pluralitate[illegible]
pecunias recipiendo ab eo uel diſpenſat in
matrimonio prohibito uel in uotis uel cũ
aliter contra ius dominiũ uel cum bona cõ
ſcia ille cum quo diſpenſat̃ ſequi poſſit diſ
penſatus pape et utrũ dicta beneficia reti
nẽdo ſit tutus pro ſolutione huius dubii
premittendum eſt ꝙ nõt beatus doc·Tho·
in prima parte·ii·q·xcvii·argumẽto ultio
ubi dipenſationem diffiniens dicit ꝙ diſ
penſatio eſt quedam cõmenſuratio cõmuni
niſ ad ſingula gubernatur familie dicitur
diſpẽſator qꝛ diſpẽſat ſingulis et laboreȝ
et premium tali diſpenſatore indigemus
ut·l· uniuerſalẽ ex cauſa relaxat interdum
hoc auteȝ ſcilicet legem cõmunem relaxare
ſpectat ad illam qui poteſt legem cõmuneȝ
edeř ut eſt papa uel imperator non ad infe
riorem niſi quatenus ſibi a lege permittit̃
ut pleñ nõ·et legitur et no· in·c·ac ſi cleri
ci de iu·ſi·et in ſpe·ti·ii·§·nunc de eporuȝ
diſpenſatõne et·l·quid ergo·§·pena grau
or·ff·de his qui no·infa· Diſpenſans au
tem debet habere intuituȝ rationis et [illegible]

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

in hac materia uſrarū hiberi loco pecunie in d·c·nauiganti· Circūſcripta igiꝛ dr̄ia inter merces et pecuniam et retentī eiſdem terminiſ relinquitꝛ ſatis dubia deciſio p̄dictarꝫ qōnū· Quid cōcludēdū et uꝛ ꝙ iſtud ſit licitū ſcꝫ illud lucrū a principio in utraꝗ qōe et hoc uult illa·l·ideo ⁊·l·ii·§·fi·dico ꝙ certo lo·ubi de intereē loci dꝫ hr̄i rō etī lucri ꝑ rōem quā dixi·ē·in principio hꝰ q· Item mercator loco intereē pōt petere lucrū ueriſimile nec illud cēſeꝛ uſura ut nō· Cy·C·ō uſur·auē·ad hec· Ego credo ꝯriū in utraꝗ qōe ſcꝫ ꝙ lucrum ſperatuꝫ et uerisimile ō pecunia uel mercibuſ nō pōt in pactum deduci non ob·l·iō ⁊·l·ii·§·fi·qa dicta iura et totus ille titulus in quātum petiꝛ intereē lucri et dampni rōe loci locunꝛ cū dicta utilitas petitur poſt morā debitoris qui nūc ſoluit in termino uel in loco deſtinato et ſic etī loquitur tituluſ de plus petitōnibus ubi quatuor modis dꝛ plus peti ꝑ cōuenirꝫ a principio deſperato et ueriſimili lucro ex pte mutuantī uel uendentī merces non uꝛ licitū nec etī ut dicit Oſti·apeniēda eſt uia iſtis fraudibus defacili deducendis in cōſuetudinē ſi ſub iſto colore poſſent ſic hoīe a principio lucrū ueriſimile et ſperatū de ſua pecunia uel mercibus rcipe nec ob·c·nauigāti ueriſimile lucrū ex dilata ſolutōe ꝓueniēſ pōt pcipi quia illud uerꝫ cū illud ueriſimile pōt ie hrē ad plus ⁊ minus et ſic ad cōmodū uel in commodū utriuſꝗ contrahentī in cāu aūt nr̄o a principio pcipit creditor totum illud ueriſimile et ſic debitor nihil pōt ſperare de diminutōne et ꝑ ꝯñs ē uſura ⁊ maxie quia in delatōe mercis creditor ſubiciebat ſe piculiſ maris et caſibꝰ fortuitis qō euitat recipiendo ſtatī ueriſimile lucrum facit·i·in laqueū de acqui·re·do·

Et ex hac rōe poſſet non abſurde dici ꝙ eodem loco ſiue ciuitate poſſet quiſ ex pecunia ſiue mercibꝰ ſtatī cōſequi lucrū ueriſimile d·§·pecunia mercādo uel merces uendendo nō ꝯmit uſurā ſi cū d·lucro ueriſimili aliter mutuā pecuniā uel merces uendit et ſic ſit locꝰ iſto cāu opi·Ray·et Inno·q loquūꝛ cū lucrum ſperatꝛ ueriſimilꝛ de loco remoto ſecꝰ ſi in eodē loco ubi nullū iminet piculū expenſā uel labor ibi nō cōcurrūt oīa ſi in loco remoto et hoc dico ſaluo iudicō meliuſ ſentientī incidēter eēt hoc declarandū utꝫ ſit licitū uēdere carius et emeꝛ uilius de q̄ qōe plene dixi in ꝛpetitōe·ē·ꝓx·qōe·v·x· et primo utrū peccet Septimo q̄ro ſi rei mutuate creuit extimatio poſt tempus contractus qōe pecunia argētū uel furmentum erat miorꝫ ualoris uel extimatōis tempore mutui ꝗ tēpe quo petiꝛ eſt maiorꝫ an rcipe illud plus ſit uſura nō·Io·cal·in d·c·nauigāti in vi·q· Sed ꝓ clariori ſolutōe p̄mitte ꝙ eſt bonitas rei intrinſica ⁊ extrinſica intrinſica in mutuabilibus ſp eſt uniformis quo ad reſtitutōm quia dn̄t reddi in eadem bonitate intrinſica in qua ſunt mutuate ut l·cū quid ſi certū pe·In extrinſica aūt bonitate ut in ualore ſiue extimatōe magna eſt uariatio ⁊ mutatio ex tpe in p̄dictis rebꝰ maxie in furmēto uino oleo ⁊ ſimilibuſ ⁊ etī in argento et ipſorꝫ creſcit et decreſcit ualor ex tpe ad hoc·l·uinū ſi cer·pe·et·l·i hac de triti·et·l·paulus de ſolu·per Bar·et·c·cū olim de cenſi· Ad ꝓpoſitū ergo ſi aucta ē extimatio pꝰ cōtractū mutui utꝫ ſit uſura recipe ſiue peteꝛ dictum augmētū· Et ex dictis ſuis diſtingue ꝙ aut dcā obligatō ē ſimplꝛ contracta aut dies ſolutioni adiecta primo cāu qn̄ eſt contracta ſimplꝛ et tūc creditor pōt recipe qn̄cūꝗ mutuuꝫ in eadē bonitate intrinſica et etī extrinſica licꝫ aucta in extimatōe nec dꝫ illud augmētū dici uſura quia n̄ deſcēdit ex pacto ꝗ ex tpe in quo rerꝫ p̄cia uariāꝛ·l·p̄cia rꝫ·ff·ad·l·fal· Et potuiſꝫ debitor prius ſolueꝛ ⁊ in tpe quo fuiſꝫ minoris ualoris n̄ dꝫ ergo conq̄ri ſi cernit extimatio tpe quo petiꝛ qa potuiſꝫ etī eē mior argumēto·l·ſi ea lege·C·ō uſur· et in d·c·nauigāti ſilꝛ eſt dicēdū ſi pꝰ interpellatōꝫ et marā creuiſꝫ extimatio ⁊ fuiſꝫ pluries uariata naꝫ pōt peti in illa extimatōe q̄ plurimi fuit a tpe moꝛ citra ut d·l·uinum et in addi·ſpe·iii·pte ō obli·⁊ ſolu·§·ſeqꝛ· Scōo cāu qn̄ dici fuit adiecta ſolutōni ⁊ tūc aut creditoris grā aut grā debitoris aut dubitatꝛ primo cāu p̄dictū fuit ꝙ n̄ poſſꝫ reddeꝛ debitor niſi qn̄ peteretꝛ ab eo ⁊ petiꝛ tpe quo plꝰ ualet et iſtud plꝰ eſt uſura ⁊ uidi hoc pactū in quodā magno mutuo furmēti in quo factū fuit appoſitū ꝙ tenetur ſolueꝛ qn̄ ab eo peteretꝛ ⁊ n̄ ānet petitū fuit tpe quo ualebat in quadruplo nā dixi ꝙ iſta eſt uſura puta poſtꝙ adimiꝛ d̄bitori facultas ſoluendi qn̄ uoluerit et ſic intelligo nō·in·l·qui rome i prin·ff·ō x·ob·ſi uō i fauorem debitoris terminꝰ eſt appoſitus tūc qa pōt terminū p̄ueniꝛ dꝫ attēdi tēpuſ quo cedit dies deſtinata ſolutōi nā tūc poſſet eſſe extimatio eius maior et minor ideo nullū uiciū ꝓpter incertū et dubiū euentū ut d·l·ſi ea lege et·c·nauiganti ſi aūt in termino n̄ ſoluiſꝫ tūc illius temporis habereꝛ extimatio et etiam poſteriores ſi creuiſſet ꝓpter morā debitoris· Tertō cāu qn̄ ſcꝫ dubitatꝛ cuius grā ſit appoſita dies ſolutōi dic ꝙ in dubio p̄ſumitur grā debitoris et ideo pōt terminū p̄ueniꝛ·l·qō in diem de ſolup·facit ſi ita relictū·§·pegaſiuſ·ff·de l·ii·⁊ l·in fideiuſ·§·cum polodius de uſur· Sed iuxͣ p̄dcā occurrit mihi mō in mēte pulcrū dubiuꝫ ecce ꝙ qs eſt debitor in diem in pecūia furmento uel alia ꝛ dicit creditor ſolue mihi ſtatī dimidiā ueltm̄ et libero te a ꝛſiduo et debitor ſic facit an iſta remiſſio de pluri ſapiat uſurā uꝛ ꝙ ſic quia ſicut nō licꝫ creditori plus recipere rōe dilate ſolutōis ex pacto d·c·nauigāti ita n̄ dꝫ eē licitū d̄bitori minus ſolueꝛ rōe p̄uētōnis termini in ſoluendo vn̄ ſolū dꝫ iſtud cēſeri lucrū ꝓueniens ex tpe In contrariū faciunt multa iura q̄ dicūt ꝙ tpe plꝰ uel minuſ ſoluitꝛ plꝰ eſt eniꝫ hodie ſolueꝛ mille q̄ ad·x·ānos·c·i· de plus peti· Iſte ergo debitor n̄ dꝫ dici minus ſoluiſſe p̄ueniēdo in tpe licet nō ſoluerit totā ſummā nā dies eſt pe p̄cii ut·l·i·ff·de eden·et iura cōſiderāt cōmodū rep̄ſētationis et interuſuriū medii tpis ꝓ hoc·l·ſi conſtante·§·qō·ff·ſo·ma·⁊·l·ii·§·idem q̄rit de dote p̄lega·ſi uō qs eēt debitor pure et paciſceretur cū creditoꝛ de ſoluendo minus ſtatī tūc dicerem ꝙ in remiſſiōe ꝯtuita uſurarꝫ nā ſi uolebat ſtatī ſpōte ſolueꝛ totū debitum tūc remiſſio liberalis certe ptī ualet nec mirū quia uoluiſꝫ in totū·l·ſi reꝫ·§·omnis ō pig·ac·ſi aūt rcuſabat ſoluere et pabat ſe forte ad litē niſi fieret ſibi taliſ remiſſio tūc nō dꝫ dici liberalis ꝗ metu future litī extorta iō in foro cōſciētie nihil ſibi ꝓdeſt ad ſimilitudinē rmiſſiōis ut dixi in rgula ē·ꝓxima in·vi·q·in prin et adde p̄dcē qōni qō nōt Bal·in·l·acceptā in·v·op·C·de uſur·

Octauo q̄ro ſepius dictū eſt ꝙ ex pacto uel intentōe corrupta quicqd accipiꝛ ultra ſorteꝫ eſt uſura ꝗ nō quid ex pacto pōt qui mutuū dat rcipe aliquid qō n̄ obſit debitori et ſibi ꝓſit puta p̄ces ꝓ eo porrigere ſatī dare ſibi remutuare ad molendinum uel ad furnum ſuū ire potius q̄ ad alium uel ſi eſt doctor legēs mutuare ſcolaribus ut cuꝫ eo intrent ſcolas in omnibus cum iſtiſ exemplis et ſimilibus quicquid iſti dāt uel faciunt huic creditori mutuanti eſt ſine eoruꝫ in comodo ſiue dāpno qa ei dāt uel faciunt qō dediſſent uel feciſſent alii Io·cal·in d·c·nauigāti in·v·q·arguit primo qō n̄ qa ille qui recipit mutuū ex hoc bn̄ficio erat naturaliter obligatus ei bn̄faceꝛ de teſta cuꝫ in officiis·l·ꝗ et ō lege de peti·here·ergo non uꝛ ꝓhibitū deduceꝛ in pactū exp̄ſſuꝫ ad qō tacite qs teneꝛ·l·mutuo·§·ſi ſub conditōne ō tute·et·c· ſignificaſti ō elec·huic ꝯrio reſponde poſt archi·in·c·ſi fenerarius·xiiii·q·iii·et·ē·c·ꝓximo in mercu·argumento·v·

Itē hic nulla ſuphabūdancia nihil lucri ex iſtis pcipe uꝛ poſtꝙ debitor nihil ſibi dat hii enim dn̄t concurre ſcꝫ q dat et q recipit·xxiiii·q·iii·ꝑ totū Item talia ſuitia hinc inde uideꝛ ſp̄ualia et ſp̄ualiū bn̄ admittitur comutatō·C·ad qōes de rerum pmu·

Contriuꝫ tenent Ray·et Goſ·in ſumma ō uſur·§ qa ſpēs lucri eſt et Io·xiiii·q·iii·c·i·in glo·ii·Oſti·dicit ꝙ tutiꝰ eſt teneꝛ iſtā opi·in dubio ō ſpē iuuenis ⁊ hic nōt in ſumma de uſur·§·fi·x·qd ſi tibi Io·cal·dicit ꝙ neduꝫ tutiꝰ ꝗ iuſtius eſt hec tenere primo per ſcōam·ē·dictā ſp enim cū plus pcipiꝛ q̄ qō datꝛ uſura eſt qcqd ſit illud·xiiii·q·iii·c·i·ibi qōlibꝫ aliud et·ē·de uſur·cōſuluit ibi ſup habundantia ſicut in ſimonia ꝓhibeꝛ n̄ ſolum munuſ a manu ꝗ a lingua et obſeqo·i·q·i·ſunt nōnulli et de ſimo·et ſi qōes ꝓ hoc qō nō·beatꝰ Tho·ſcōa ſcōe·q·lxxviii·articulo·ii·ubi dicit ꝙ ſi quiſ accepit ex pacto aliqd qō poſſit pecūia mēſurari et dicit phūs·iiii·ethi·et·l·i·ff·de contrahen·emp·et talia ſunt ea de qbꝰ q̄riꝛ que aūt pecūia non menſurāꝛ ut beniuolentia et amor bn̄ eſt licitū recipe conpenſatōm et mutuando q̄rere ſibi bn̄uolos et amicos· Sed dices in aliqbus ex p̄dictis exemplis quid cōſequor ſi ꝓter mutuū tibi factū uenio ad furnum meū uel molendinū illud enim cōſequor a te ex opa et labore meo qō conſequerer a quocūꝗ alio ſine illo mutuo et tu non amplius mihi ſoluis q̄ alteri et ſimilꝛ in doctore hac de cā mutuante ſcolari rn̄t Io·an ꝙ conſequor maius lucrū ꝓpter maiorem concurſum hoīnū ex quo concurſu furnus et molendinū efficiunꝛ maioris reputatōis et fame aput hoies ⁊ ſimilꝛ doctor ex concurſu ſcolariū efficiꝛ plꝰ famoſus et plures cōfluūt ꝓter famam ad ipius·ſcolas ꝗ certe idē ꝓuenit ex amicicia et bn̄uolentia amicorꝫ ſcꝫ fructus multiplex et uberimus in ꝓſperis et aduerſis in fauorabilibꝰ et honoribꝰ ⁊ in lucris laudibus extollendo amicum et ſi eſt doctor uel artifex exortando notos et beniuolos ⁊ ꝓconſiliis et aduocatōibus eum adeant qui fauor et concurſus maiori pōt pecūia extimari q̄ poſſit acceſſus ad furnū et molēdinū niſi dicas ſaluādo Io·cal·ꝙ ꝓxima p̄cedētia ueniūt in ꝯſeqn̄tiā amicicie q̄ nō pōt in pactū deduci ꝗ in p̄dictis exemplis acceſſus ad molēdinū et ad ſcolas fūdatꝛ ſup principio uitioſo·ſ·in pacto ꝓpter mutuū facto ergo qcqd ſequiꝛ uitōſum eſt·i·q·i·uulnerato et

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

c·cũ Paulꝰ ꝓpter mutuũ aũt amicitias q̃reř
eſt res facta unde in euãgelio facite uobis
amicos de mamona iniquitati ſi ergo ſequãẽ
in ꝯñaʒ emolumẽta dñt dici licita qa nõ ex
mutuo principalř ꝥ ex amicicia ꝓueniũt et
ſic mutuuʒ eſt cã řmota q̃ ñ dñt ꝯſiderari ꝥ
cã ꝓxima·l·mulier·ff·reꝝ amo·et·c·ꝺ cetero
ꝺ·homi ⁊·l·ſi qs et·l·rogaſti·ff·ſi certũ pe·
credo tñ ꝙ ſi ꝯtemplatõe lucroꝝ ꝓuenĩẽtiũ
ex amicitia mutuauit et ſic cũ intentõe cor
rupta ſit cẽſendꝰ uſurarius mẽtalis et p ꝯñſ
ob ligatus in foro ꝯſcie ad reſtitutõʒ·c·cõ
ſuluit de uſur· Sed in hoc cãu et p̃dictis ẽ
dubiuʒ qbꝰ eſt facienda reſtõ nã ñ euntibꝰ
ad furnũ molẽdinũ uel ſcolas quia a dño mo
lendini uel furni uel doctore nihil ex actũ
eſt ultra hoc ꝙ alii dediſſent et ſic nihil eiſ
ab eẽ putat Io·cal·ꝙ reſtõ faciẽda ſit paupi
bus qui ſp ſuccedũt ex quo ꝯſtat ꝙ eſt faci
enda reſtõ et ñ ꝯſtat cui·ẽ·eo cum tu et ꝺ·ſi
mo·cum tu·ſi ergo ꝯſtat cui eſt reſtõ facien
da puta de dampno dñi alteriuſ molendini
furni uel ſcolarium cuius eſt redditus di
minutuſ diminuto cõcurſu huic eẽt reſtõ fa
cienda pone exemplũ in recolende memorie
dño meo dño Bal·cuius ſcole cuʒ legeret pa
pie fuerũt plirimũ diminute ſcolaribus et
concurſu ꝓpter doctores concurrẽtes ſuos
ſcolaribus pecũias mutuãtes ipe aũt in hoc
nõ uacãs ꝥ ſtudio et doctrine ñ pecũie ſed
ſcia et ſapientia illuſtrabat oẽs· Nono
q̃ro dictũ eſt·ẽ·in·vi·q·utꝝ quis poſſet mu
tuař pecũam cum lucro uerisimili et utꝝ uẽ
dere merces plus ſperãs illud plus ab alio
uel in alio loco ꝯſequi· Sed quid dices ſi
ego hñs pecũaʒ dico ꝙ ego uolo eam ſolueř
uſurario cui obligor·ſub uſur·ut ab eis ex
oneret uẽit ad me ſocius et dicit mutua mi
hi et ꝓmitto tibi ſoluere uſuras debiti in
quibus teneberis et ſic mihi ſoluit utꝝ te
neat ſibi ad reſtitutionem uel ſi non ſoluit
habeam actõnẽ ex illo pacto ut ſolueř tenea
tur Io·cal·in·d·c·nauigãti in·iiii·q·relatis
cõtrariis opi·tʒ ꝙ ſi ego qui mutuaui intẽ
debam ſatiſfaceř uſurario meo de p̃dcã pecu
nia quã mutuaui ſocio ſub dicto pacto ñ ſuʒ
uſurarius nec ſi mihi ſoluit teneor reddeř
qui nõ recipio eam ut lucri faciã ꝥ ſolutõm
uſuraꝝ euitẽ ⁊ commodum illud uſurariuʒ
in uſurariũ detineť ergo nõ debeo dici uſu
rarius ſi uſurã cũ capio cum effectu· Item
non tenebar cũ meo dampno ſocio ſubueniř
xiiii·q·v·ſi nõ liceʒ· Item ſi non mutuaſſꝫ
ſocio dictã pecũam eã ſoluendo uſurario eui
taſſem curſum uſuraꝝ et ſic ſi ñ poſſem pete
re dictas uſuras uel retinere ſolutas illud

mutuũ eẽt cã dampni mei· Et ſi dicamus
hũc ſocium ad uſuram ñ teneri contra natu
raʒ bñficii honeraretť ⁊ decepeť cũ tñ iuua
ri bñficiũ nos oportʒ nec alicui cũ iactura
alterius ſubueniendũ·c·i·de como·et hoc tʒ
archidi·xiiii·q·iii· uſura et in·c·i·ubi fide
iuſſor põt ab eo ꝓ quo fideiuſſit řpeteř uſu
ras q̃s uſurario ſoluit ꝓ hoc qꝺ nõ·Inno·ĩ
c·i·ꝺ uſur·ubi ſi mihi teneris in certo termĩ
no quo elapſo non ſoluis ꝙ ſi mutuo řcipio
ab illi ſub uſur·teueris ſolueř dictas uſuraſ
nec eſt hoc abſurdũ ut poſſim me exonerař
a debito uſuraꝝ mutuando illã pecũiã alteri
q̃ eram alteri ſoluturus nã ex pacto poſſum
mutuãdo cõ icati me exonerař ab honoř col
lectaꝝ ut nõ·ſpe·in ti·de uſur·x·ꝥ pone qꝺ
tñ eſt uēꝝ ſi erat dubiũ utꝝ collecta eẽt im
ponenda uel nõ ſecꝰ ſi collecta eẽt certa tũc
eniʒ ſi ab ea řleuaret ex pacto ꝓpter mutuũ
cẽſereť uſura ſm Io·cal·et Io·an·in d·c·con
ſuluit ꝺ uſuris ſi uõ p̃ecũam q̃ in dicto pac
to mutuaui ñ intẽdebã tũc ſoluere uſurario
ceſſant p̃dicte rõẽs et peccarẽ ſi eas reciperʒ
et receptas deberem reſtituere ſm eum non
põt ergo qs mutuando p pactũ ſe ab honoř
iminẽti eximeř niſi p pecũam mutuatam ſe
ab illo honeř řleuaſſꝫ et hoc uēꝝ qñ illud ho
nus a quo uolo p mutuũ ſubleuari ſit iuſtũ
et debitũ ſi aũt indebitũ et de facto uexer
nõ pecco ſi mutuando ſubleuer a p̃dcõ honeř
qa ſic uideor eximere uexatõem ar·c·cum ue
niſſet de inſtitu· Circa iſtã exonerratõʒ
rõe mutui occurri mihi dubetatõ taliſ colo
ni ſiue laboratores ex pacto uolũt ꝙ dñi p̃
dioꝝ ponant boues ſuo periculo in culturiſ
agroꝝ dãt tñ ꝓ hobꝰ certas mẽſuras frumen
ti· Sed qa cõiter male tractãt boues paciſ
cunť dñi qñʒ cuʒ eis mutuař magnã pecũie
q̃titatẽ ꝓ dictis hobꝰ emẽdis et aliis ſuis
neceſſitatibus ſubleuãdis q emũt ſibi boueſ
ſuo periculo et ex pacto non teneně řſtitu
ere dictũ donec laborãt p̃dia ⁊ in eis habi
tãt utꝝ dicta exoneratõ ꝓpter dictũ mutu
um ſapiat uſuram q̃ſi uideať aliqd p̃cipe ul
tra ſortem eo ipo ꝙ euitat piculum interi
tus dictaꝝ boum· Et põt iſta qõ ad mul
ta alia applicari vʒ quociẽſ ꝓmiſceť contrac
tus mutui incidenter cũ aliquo principali
contractu utꝝ p hoc principalis contractꝰ
reddať uicioſus et in fraudeʒ uſuraꝝ initꝰ
ꝓpter dictã mixturã contractus mutui nã
qñꝙ ad euitandã ſuſpectõʒ fraudis unus cõ
tractus licitus uingiť ut uenditõ ꝓpter lu
crũ fructuũ et tñ ius p̃ſumit hoc in fraudẽ
uſuraꝝ concurrentibꝰ aliqbus coniecturis
de qbꝰ i·c·ad nřã de emp·et uen·ſilř et qñꝙ

penam p̃ſumit adiectã in fraudeʒ uſuraꝝ·l·
cũ allegas·C·de uſur· In dubio ſupra dcõ
non habeo legem uel canonem qui p̃ſumant
aliqd et forte conſiderandum foret utrum
dictũ mutuũ incidens in alio contractu de
derit cauſam dicto ꝯtractui et fecerit cõdi
tionem meliorem ipius mutuantĩ et cenſeať
cõtractus uſurarius ut ſic qꝺ principaliter
ꝓhibetur ut uſura intelligať ꝓhibita etiã
cũ mixtura ꝯtractus liciti ut·l·athletas·§·
ſit pretor ꝺ his q nõ·infa · nec miꝝ ſi acceſ
ſorium vincet principalem contractũ ſi qs
non erat alias contracturus·l·cum te·C·de
pac·inter emp·et uen·uel in terris qõis pre
dicte uř ꝙ principalis contractus ſocietatĩ
remanet ualidus uiciato cõtractu mutui cũ
poſſint ab inuicẽ ſepari·l·ſi ſponſus·§·gene
raliter de dona·inter vi·et vx· Sed certe
colonus nõ poſſet ex pte ſua adimplere con
tractum principalem in colendo agruʒ ſine
emptione boum et ſibi incõbentium ãnulla
to pacto pecunie mutuande nec dños aliter q̃
p mutuum intendebat mire cõtractũ cuʒ co
lono in dandis bobus et aliis ideo ipoſſibi
lis uř ſepatõ liciti ab illicito et p ꝯñs uicie
tur in totũ·c·ad qões ꝺ reꝝ permu·et quod
dicaʒ infra ꝓxima·q·ſi·uõ nõ apparet an eẽt
aliter ꝯtracturꝰ uel nõ tũc ex uariis coniec
turis in foro ꝯtentioſo deberet hoc diſcuti
et inquiri utꝝ talis cõſueuerit feneravi uel
non et utꝝ ꝓpter mutuum dños ſiue mutuãs
fuerit a multis honeribus conſuetis in dcõ
cõtractu releuatus uel ultra etiam p pacta
g̃uia conſecutus nã qa in multĩ modis et ex
quiſitis fraudibus cõmittiť uſuraꝝ crimen
ut d·c·ad nřam in nouel·iõ in·foro ut dixi
contentioſo ex uariis coniecturis facti eẽt
ueritas preſumenda in foro autem peniten
tiali et ꝯſcie cuius deus eſt cognitor ex aĩo
contrahentĩ mutuũ eẽt qõ dirimenda in ter
minis aũt qõis predicte qa inter dños ⁊ co
lonos dictus cõtractus cottidie frequẽter
hic hõi et cum colonis meis ipm in niuii ut
dixi in principio ſepius cogitaui utꝝ ſit li
citus et conſidero ꝙ iſti ſunt coloni pciarii
qa lucrant̃ pteʒ fructuũ ita ꝙ magis ꝓprie
dñt dici ſocii inquãtum principalẽ ponunt
opam in cultura et cura dñi aũt ponũt pre
dia ſua partĩ ſeminis ⁊ q̃daʒ alia p̃ſuppoſito
aũt hoc ꝓ uero ꝙ iſte cenſeatur contractꝰ ſo
cietatĩ inferť ꝙ indicto contractu pñt iniř
pacta inequalia ſup lucro et dampno ſuper
p̃iculo ſubeũdo quo ad unum ſocium nõ quo
ad alium ut colligiť ex his q̃ dicta ſunt·ẽ·i
iiii·q·in prin·et in x·circa materiam· Ad
ꝓpoſitum ergo ſi coloni ſiue ſocii uolũt ob

ligare dñʒ in mutuando et non teneri ad ř
ſtitutõm donec duret conductio uř ſatĩ iuſ
tum ꝙ dñi pñt cum bona conſcia eximere ſe
ab oneř tradẽdi boues ſuo piculo nec iſtud
ꝓprie põt dici mutuuʒ ſed collatio pecũie
in ſocietate contrahenda ꝙ aũt eam hobeat
ſaluam ſacietate finita hoc eſt ꝺ iuř·ſm natu
ram ſocietatĩ ut dixi·ẽ·in·iiii·q·nam cũ ſola
pecũia poſſit poni ex vna pte et ex alia opa
et induſtria et lucꝝ equaliter et ineq̃liter
iux̃ pacta diuidi ut in d·q·iiii·multo forti
us põt iſta inequalitas piculi ſub eundi in
pactum deduci ſi dños ponit pecuniã et p̃di
um cuius bonitas quãdoꝙ põt eẽ tãta ꝙ do
minus nihil ponit ſi autem nõ ſit tanta põt
ſupplere eã cuʒ pecunia ⁊ ob hoc colonũ in p
iculo boum honerari non credo ſape uſuraʒ
cõſiderata natura contractꝰ· In aliis uõ
contractibus cum ꝓmiſciť cõtractus mutui
quia illud non eſt ſubſtantiale uel naturale
contractus ꝥ accidentale habeãt locũ q̃ ſupe
rius dicta ſunt· Decimo quero ꝺ qõe quã
diſputauit Io·cal·in hiis terminis uſurius
emit rem minus iuſto p̃cio ſub pacto reuen
ditõis faciende uenditori ipis ꝯſentibus
emptionis et uenditionis contractum intẽ
dentibus celebrař nũqd fructus perceptoſ
qui ꝓuenerũt ex parte rei q̃ pars non tranſ
cendit in ualore precium datum dictꝰ emp
tor řſtitueř teneať dubiũ qõis deſcẽdit ex
c·ad nřam de emp·et uen·qꝺ·c·uř uelle ꝙ cõ
currentibus iſtis tribus vʒ ꝙ res ſit uẽdi
ta minus iuſto precio ⁊ ab homine conſueto
feneravi et ſit appoſitum pactũ de re uendẽ
do ꝙ talis cẽſeatur contractuſ mutui et pig
noraticius q̃tumcũꝙ ſub emptiõis et uendi
tionis titulo celebratus et in iſto intellcũ
illius·c·concordãt ſm eum omnes canoniſte
licet Ia·de are·dixerit ex dictis tribus cir
cumſtãtiis non preſumi pignoraticiũ ut re
fert Cy·C·plus ualeř quod agitur·l·empti
one ſed řprobať hec opi·ut nõ·in·c·illo uos
de pig·in nouel· hoc ergo p̃ſuppoſito proce
dit dubium q̃ſtionis ꝙ ſi cõtractus iſte ſit
pignoris iura uolunt ꝙ creditor computet
ſibi fructus in ſortem ut·c·ad noſtraʒ de iu
reiur·nam fructus eodẽ iure cẽſenť quo res
pricipalř obligata qa ſunt p̃s ipius rei·l·ii·
C·in qbus ca·pi·taci·ꝯhi et·l·fructus·C·de
rei uen·ſed utrum ſalti lucreť emptor fruc
tus uſꝙ ad quantitateʒ precii coreſponden
tis ualori ipius rei poſtq̃ in rei ueritate p̃
ſupponiť contrahentes uoluiſſe celebrař cõ
tractuʒ emptionis et uenditõis merito du
pliciter et primo ar·ꝙ intentõ utriuſꝙ con
trahentis non ꝓſit emptori uſurario quia

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ẽmit cõtra interdicta legis et ſic preſumi
tur malefidei poſtq̃ canon iſta ſtatuit ſcili
cet hunc contractum cenſeri ab eo iniciũ in
fraudem uſurarum ex his ſequitur ꝙ nõ dꝫ
fructus lucrari ſed teneri ad reſtitutionẽꝫ
eorum tamquã emptor malefidei·ii·q·ii·nõ
liceat ⁊ ibi nõ·et ꝺ reſti·ſpo·grauis ubi etĩ
de hoc· Scꝺo ꝓſupponiẽ ꝙ hic fuerit unꝰ
contractus celebratus ſcilicet emptionis ⁊
uenditionis ergo in totum dꝫ cenſeri pig
noraticius canonis preſumptione et non ꝓ
parte qua iuſto precio correſpondet empti
onis et ꝓ alia pignoris quia ſic una et eadẽ
diſpoſitio cenſeretur diuerſo iur·contra·c·
cum in tua de deci·et·l·cuꝫ qui edes de uſuc·
⁊·xxiiii·q·v·loquitur ubi plura exempla ꝙ
unitas non recipiat ſectionẽ et canon dicit
ꝙ diuiſio unꝰ eiſdemq; miſterii non poteſt
ſine grandi ſacrilegio prouenire de conſec·
di·ii·comperimus·xxiii·di·quorundam·

Iteꝫ preallegatum·c·ad noſtrã uĩ hoc ex
preſſe diceẽ approbat enim ex forma in to
tum contractus emptõis et uenditionis et
papa ex circumſtanciis dictoꝝ trium preſu
mit contractũ pignoris nec curauit de pte
precii in qua poterat ſuſtentari uera emptõ
et uenditio· Tertio probat natura duoꝝ
quoruꝫ unum eſt utile alterũ inutile tamen
hoc caſu utile ꝑ inutile uiciatur·ix·di·ſi ad
ſacras de elec·maſſaria ꝺ re·iudi·ad proban
dum et qꝺ nõ·in eo utile in mercu·et multa
ſimilia in dicta diſputatõe·iiii· articulo ex
quibus probatur ꝙ dictus contractuſ cenſe
atur in totum pignoris non autem emptio
nis ꝓ ea parte rei que dato precio correſpon
det· Quarto ꝙ ꝓ nulla parte etiaꝫ q̃ cor
reſpondeat dicto precio iuſto deberet ꝛma
neẽ emptõ probatur rõe incertitudinis ꝑ
tis rei nam que debeat dici empta pro diui
ſa uel etiam pro indiuiſa uel pro pignore ꝑ
maneẽ non poteſt apparere quia licet poſſit
extimari tota res uẽdita et ꝑ hoc in quãtũ
eſt minus uendita diſerui tñ ꝓ illo minori
quanta uel quota pars fundi illius debent
remanere penes talem emptorem nõ põt ad
oculum mentis uel corpis demonſtrari cum
uſq; ad dimidiam iuſti precii ſit licita dimi
nucio et exceſſus·l·ii·C·de rei uen·nec taxa
tio rei uel precii ex poſt facto uẽ poſſibiliſ
de iure quia a principio debent iſta eſſe cer
ta uel in alterius arbitriuꝫ collata inſtit ꝺ
emp·et uen·§·precium in iſta enim taxatõe
ex poſt facto cũ ſit ueriſimile ꝙ partes diſ
cordẽt ar·l·iii·de eo ꝙ certo lo·non poteſt
dici perfecta emptõ que non habet cõſenſuꝫ
ꝯtium a principio nec certitudinem precii
ſiue rei ut in dictis iuẽ·et·l·in uenditioni
bus et·l·i·de contrahen·ẽp·pro in hoc·v·ar·
inducit Io·cal·multa ſimilia ꝙ incertitudo
uiciet contractus et alias diſpoſitiones in
contrarium ſcꝫ ꝙ dictus emptor non tenea
tur fructus reſtituere probatur aliis argu
mentis et primo quia ueritas uincet omnẽ
preſumptionem ſuccumbit enim ſꝑ preſump
tio ueritati ſi ꝺ ea liquet ut in themate pre
ſupponitur·viii·di·ueritate et·c·q contemp
ta·C·pluſ ualeẽ quod agi in rubro et nigro
et alibi dicit canon nihil firmiuſ ueritate q̃
uincit id quod ſub diſſimilatõne putabatur
viii·di· cõſuetudo·lxxxi·di·quicũq; ꝺ pur·
uul·c·ii· Secundo ſic pactum de re uenden
do de per ſe non parit preſumptionem frau
dis uſuraꝝ cum huiuſmidi pacta ſint expſſe
approbata a iur·l·ii ·ꝺ pac·inter emp ⁊ uen·
⁊·l·ꝙ ſi nollit·§·ſi quis ita de edi·edic·ſimi
liter minus precio non eſt cã reſciſionis cõ
tractus de reſcin·uendi·l· ad reſcindendum
et·l·dolus quinimmo etĩ ultra dimidiam de
ceptõ non reddit ꝯtractum ipõ iure nulluꝫ
ſed annullandũ et interim emptor lucratur
fructus ꝓpter tituluꝫ de reſcin·uendi·l·ii·
de emp·et uen·c·cum dilecti et·c·penul·ſola
etĩ pſona uſurarii non eſt inhibilis ad emẽ
dum qꝛ hoc nullo iure caueẽ rurſus illa tria
omnia ſimul iuncta non reddũt uſurarium
ad emenduꝫ inhibileꝫ ꝑ ꝓſumendum cõtrac
tum uſurariũ ut d·c·ad nrã ꝑ ꝓſumptõ iur·
admittit ꝓbationem in contrarium quo ꝓ
bato ab illa preſumptione recedimus et ſeq
mur ueritatem ꝓbatam·l·ſiue poſſidenti de
proba· Tercio ſic humanum iudiciũ dꝫ di
uinum iudiciuꝫ mutari·xi·q·iii·tũc uera de
ſen·ex·a nobis·ii·ſcꝫ diuinum iudiciũ initi
tur ueritati et ꝑ ꝯño ueritate iudicium eſt
ſequendum poſtq̃ conſtat de ipã liquide ut
in caſu noſtro deus namq; cuꝫ ſit ueritas et
ab eo omnis fallacia ⁊ fictio aliena de eccle·
miſ·in quadam·xi·q·iii·abiit et·c·ſe inhereẽ
debemus potius dei iuditio q̃ humano in ca
ſu quo ut dixi de ueritate liquide conſtat
iudicium aũt qꝺ fuudatur in preſumptione
iuẽ·ſepe falliẽ et tunc ſequendum cum de ue
ritate alẽ nõ apparet ut dicto·c·a nobis im
mo papa in conſilio aũt conſulit potiꝰ nos
ſequi debere ueritatem de qua in conſcia no
bis conſtat q̃ iudicio ſententiã de reſti·ſpo·
lĩas de ſen·ex inquiſitioni ex qua rõe infer
tur ꝙ uenditor cũmala conſcia repetit fruc
tus rei poſtq̃ procerto ſit ſe ueraciter uẽdi
diſſe nec ꝺ iur·rõe minoris precii põt pete
re receſſioneꝫ talis contractus ut dictuꝫ eſt
ĩ·ꝓximo ar·pro hoc quod nõt Inno·in·c·qꝛ
pleriq; de in ĩtu·ecc·licet tñ res iudicata ha
beaẽ pro ueritate·l·res iudicata de re iudi·
tñ ſi quis uere nouit eam iniuſtam non dꝫ
nec põt cum bona conſcientia exigere ꝙ ex
tali ſententia debereẽ ſibi ſimilẽ nec uerus
debitor abſolutus iuſte retinere ſi ſciebat
ſe uerum debitorem nam talis ſententia nõ
bile uinculum non diſſoluit·l·iul·de condi·
inde·et hoc uult Inno·in d·c·quia preriq;·

Quarto ſic ꝓpitur in cãu qõis poſſibiliſ
ſeperatio partĩ uẽdite que precio correſpõ
det ab alia que excedit precium diuidendo
ꝓporcionabiliter et per quotas rem uendi
tam et precium ut ad ſenſum pꝫ ⁊ uideẽ caſꝰ
in·l· ſue rei cum·l·ſe·et ſe ꝺ contrahen·emp·
ubi pro parte in qua non tenet pro hoc Io·
cal·inducit multa ſimilia in·iiii·ar·ii·partĩ
xxxvii·di·turbat et·c·ſi quid ueri Iteꝫ do
natio in officioſa nõ tota ꝑ exceſſus reuoca
tur·C·de in offi·dona·l·ſi totas ꝺ dona·paſ
toralis ſimilẽ in ſententiis et conuentioni
bus ſi põt utile ab inutili ſepari utile non
uiciaẽ ꝑ inutile de preben·dilectuſ de teſta·
Ray·de tranſac·ſi ex falꝭ de uſur·l·placuit
et·l·pecũie et·l·uſuras q̃ leges bene faciunt
ad ꝓpoſitum ubi agitur de reſciſione ꝯtrac
tus ut vꝫ reſcindaẽ pro parte tm̃ q̃ adiecta
eſt in fraudẽ uſuraꝝ et ꝓ ea parte i qua frau
deꝫ adhibuerit perdit falcidiam nõ in alia
ꝺ his qui ut indig·l·heres Alia q̃ plura adu
cit ſimilia ex quibus infert ꝙ ꝓ parte q̃ uõ
precio correſpondet ꝯtractus emptionis ꝺ
beat ualere ualidꝰ· Quinto ſic quãtũcũq;
de iuẽ·ueniret totus contractus reſcinden
dꝰ per·c·ad nrãm tñ fructus nõ uẽ ꝙ non ꝺ
beãt extinuaẽ ſortem rõe boñfidei que ꝛſul
tat ex titulo emptioniſ de acqui·re·domi·l·
boneſidei ⁊ de uſur·q ſit inſtit·de re·diui·
§·ſi quis a non dño de iuẽ·patro·cõſultatõ
nibꝰ cũ ibi nõ· non ob·ꝙ hic errauit in iuẽ·
credens ualidum contractũ a iuẽ·ꝛprobatũ
c·qui contra infra·eo nam hec malafides pre
ſumpta non nocet quo ad lucrũ fructuũ ut ẽ
caſus de dona·inter vi·⁊ vxo·l·de fructibꝰ
coniuncta·l·i·e·t·i·nec eſt in conueniens rem
pignoratam ſubiacere reſtitutõi et nõ fruc
tus ut pꝫ ꝺ pig·l·i·§·iii· Quid dicendũ
Io·cal primo diſtinguit inter emptorem q
ſciebat ius et non lucratur fructus ꝑ teneẽ
eos ꝛſtituere uenditori niſi ſciẽter tali mõ
uendidit quia tũc etĩ ipſe fuit in culpa uẽdẽ
do contra tale ius ſi aũt emptor ignorabat
ius tunc ad reſtitutionem rei teneẽ nec poſ
ſit eã preſcribeẽ qꝛ emit contra iura qꝛ nũq̃
de uſuc·ꝯiuncto·c·qui contra iura tñ fructꝰ
lucratur nec eos reſtitueẽ tenetur·xiiii·q·
v·non ſane et·l·ſed ſi lege·§·ſcire de peti·he
re·et·l· q̃admodũ de ag·et cenſi·et quod ibi
nõ·in glo· reddit in glo·ſi·ꝑ contra eam ſa
cit·c·ſi quis in ſi de re·ec·non alienandis et
xii·q·ii·nõ liceat ſed iſta iura locuntur quã
do contractus ſimplẽ eſt nullus hic aũt nõ
ſic quia diſpoſitõe cenſeẽ pignoraticiuſ nec
uẽ ꝙ iur·ignorancia·l·iur· iguorancia et·l·
ſe·in ſi· Et procedũt in qõne nrã in fruc
tibus qui proueniũt ex pte rei qui in ualo
re tranſcendit precium datum quo ad illam
fuit emptio iniuſta ex pte uẽditoris ſi uen
dit plus iuſto et ex parte emptoris ſi emit
minus iuſto· In his enim caſibus ex alte
ra pte deꝓhenditur ineq̃litas et iniuſticia
debet fieri reſtitutio ei qui uerum ualoreꝫ
ignorauit fuit eniꝫ pecũia inuẽta ut impo
nent rebus precium hinc diciẽ peccũie obe
diunt omnia et omnia per pecuniam extimã
tur·l·i·ff·de cõtrahen·emp·et q̃ẽ hoc ꝓuiſuꝫ
fuerit certe ut eq̃litas ſuaretur·lxxxvii·
di·eiciẽs ubi ergo adeſt inequalitas ibi ab
eſt bona fides licet contractus ſit initus
ſub nomine emptionis quod dicit Io·cal·ue
rũ in non ſuſpecto contracto ſi deceptõ ꝓ
cii eſt nõbilis ultra uel citra dimidiã iuſti
precii unde fructus percepti per talem emp
torem ſcientem deceptõem ex alia parte rei
prouenientem debent reſtitui uenditori q
iuſtum rei ualorem ignorauit ꝺ iur·diuino
et canonico in foro penitẽciali ad hoc de pe
ni·di·v·fides·lxxxviii·di·aliud ⁊ aduerte
ad uerba Io·cal·quia ad hoc habeat locum re
ſtitutio dictoꝝ fructuũ ptis exceſſiue in ꝓ
cio ultra uel citra ꝛquirit ſcientiam ex pte
emptoris et ignorantiaꝫ ex parte uendito
ris ſed certe ſcie et ignorancie probatõ cẽt
difficilis nam ex parte uenditoris preſumi
tur ſcientia ualoris rei quam uendidit·l·qſ
ꝙ de reſcin·uendi qua ſcĩa preſuppoſita non
uẽ fienda reſtitutio fructuũ portionis ex
ceſſiue in foro penitentiali· Ego autem
nõ diſtinguẽs inter foꝝ penitenciale et iu
diciale inherens ſimplẽ ordinatõi leg·et ca
nonis ſtatuentium ꝙ ſi deceptio reperiẽ ul
tra uel citra dimidiã iuſti precii habeat lo
cum·l·ii·C·de reſcin·uen·et·c·cum dilecti et
c·penul·de emp et uen·q̃ iura ſimplẽ locuneẽ
non habita diſtinctõe ſcie et ignorãcie utꝝ
ergo ſit talis emptõ et uẽditõ reſcindatur
ueniant fructus interim percepti et uſq; ad
partem que uõ precio correſpondet Io·cal·
ſentit ꝙ non ꝓ parte autem q̃ excedit diceẽ
ꝙ emptor ſciens uerum precium tenetur re
ſtituere uenditori ignoranti pro ea parte
rei q̃ excedit precium in foro penitenciali

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Sed ego ut dixi non pōdero quo ad iur-
diſpoſitōem ſcientiam uel ignorantiam ſed
ſimplr̄ exceſſū ultra uel citra dimidiā iuſti
p̄cii ut d·l·ii·et d·c·cū dilecti· Et credo
etiā q̄ ſi ꝓ illo exceſſu reſcindatur ꝯtractus
ex diſpoſitōe dictoꝝ iurium non debeant
fructus reſtitui nam conſtat q̄ talis ꝯtrac
tus interim tenuit donec reſcinderetur et
emptor fuit uerus dn̄s propter dominiū me
dii temporis iuſtum eſt q̄ lucretur fructꝰ
per illam q̄ dixi·ē·v·ar·ſecunde partis ⁊ ur̄
caſus in ſimili·ē·de re·etiā non alie·c·ad noſ
tram ubi reſoluto contractu ꝓpter nimiam
lexionem nō uenit reſtitutio fructuū pceꝑ
torum ſed retinentur pro labore huic tamē
mee opi·ob·l·ii·in fi·coniuncta·l·iteʒ q̄ dic
tum de in diem adiec·ubi fit in ſimili caſu
reſtō fructuū reſoluto contractu ſed ibi lo
quitur cum a principio contractus fuit ſup
reſolutōe pactum appoſitum inter ptes ſed
non in caſu nr̄o et uide q̄ dixi in repetitōe
c·acceſſoriū infra eo ubi quid iur·de pigno
re medio tempore contracto ſi emptō et uē
ditō reſcindatur· Et predicta dubitatio
procedit in fructibuſ ꝓuenientibꝰ ex re cuꝰ
uſus non eſt ipſius conſumptō alias ſecꝰ qđ
declarant dixi in repetitōne·c·ē·ꝓximo in
v·q·xͦ·ulterius quero· Iteʒ hn̄t locū ꝓxi
me dicta cum contractus reſcinditur ꝓpter
deceptionem ultra dimidiam iuſti precii·

Sed qō nr̄a preſupponit q̄ uendita fuit
iuſto precio ⁊ empta ab uſurario cum pacto
de re uendendo quo cāu reſcindit̄ q̄ conſtō
canonica preſupponit contractū initum in
fraudem uſuraꝝ ut d·c·ad nr̄aʒ et·c·illo uoſ
de pig·uerū ergo eo reciſo debeant omnes
fructus reſtitui uel in ſortē computari uel
ſolummō ꝓ parte illa minorꝭ precii ſoluti et
aliam lucrari q̄ precio correſpondet ⁊ hoc ē
dubiuʒ qōnis ſue qui dicit q̄ magis inueſti
gando q̄ determinando loqui intendit ꝓp
ter ipſius periculoſos euentus dicit ergo q̄
ius poſitiuū interduʒ reddit aliquas perſo
nas inhibiles ad ineūdos contractus etiā
qui ſunt de iur·naturali uel genciū vʒ qui
conſenſu perficiuntur ut·l·conſenſu ꝺ acti·
et obli·et licʒ conſenſum non tollat nec poſ
ſit tollere quia eſt de iur·naturali inſti·de
iur·naturali gen·et ciui·§·ꝭ naturalia tamē
lex poſitiua illi conſenſu reſiſtit annullā
do contractū p̄eſſe q̄ nō eſt ibi aliqua fictio
pone exemplum cum lex uel canon reſiſtit p̄
lato prohibendo alienationi rei eccleſiaſti
ce uel tutori alienanti ſine decreto et ſerua
to omni ſolempnitate legali·xii·q·ii·non li
ceat de rebus ec·non elic·ſi qs preſpiteroꝝ

in fi·ff·de re·ec·l·i·per totū et talis lex uel
canō obligat in utroq̄ foro ſcʒ penitēciali
et iuditiali et aliter ꝯtrahentem conſtiuit
in mala fide et obligat ad reſtitutiōʒ fruc
tuū qa lex ſibi reſiſtat facit·c·q cōtra iura
infra eo·illud in matrimonio ideʒ q̄ conſen
ſu ꝯtrahi ſolet c·i·ꝺ ſpon·et tn̄ ꝯſtitutio ca
nonica et ciuilis ꝓhibet mr̄ionū inter cer
tas perſonas ut patʒ in toto ti·de ſpon·im
pu·⁊ nō·inſtit·de·nup·§·fi· Si ergo aliq
contrahūt contra dicti iur·diſpoſionem ma
trimoniuʒ ſeperatur et puniuntur ne dum
ipſe ſed filii in auē ex complexu ꝺ inceſ·nup·
cle·i·conſan·et affi·et·c·nō dʒ eo·ti·vn̄ ſi in
caſu nr̄o ꝯſtitutō canonica ꝓhiberet uſura
riis ne contraherēt ſiue emerent contractꝰ
eēt nullus et teneretur ad reſtitutōem fruc
tuū etiā in foro cōſcie qa nec dominiū nec iuſ
tam poſſeſſionē potuit q̄rere ꝯtra iura mer
canda facit·l·cum lex et qđ ibi nō·per Bar·
ff·de fideiuſ·et ſic intelligitur ·l·quēadmo
duʒ·C·de ag·et·cenſi·li·xi· Quādoq̄ aūt
lex poſitiua non r̄ddit pſonam inhibilē ad
contrahendum ſed ſup cōtractu inito a tali
pſona et ſup tali forma diſponit et tūc aut
ꝭm neceſſitatem et dʒ talis cōſtitutō ꝭuari
in utroq̄ foro nec iſta eſt iur·fictio vn̄ ſi ac
tum eſt inter contrahentes talis contractꝰ
uere ⁊ n̄ ficte erit cōtractus pignoraticius
et ita loquit̄ titulꝰ·C·plꝰ ua·qđ agit̄·l·iii·
⁊ hoc caſu etiā in utroq̄ foro tenetur cōputa
re fructuſ in ſortem ut d·c·ad nr̄am ꝭm unā
lec·et quādoq̄ ius diſponit ſiue p̄ſumit con
tra ueritatem facti ſcʒ q̄ aliud cenſeatur q̄
facti ueritas ſe habeat ⁊ iſta ꝓprie eſt fictō
ut in terminis huius qōis et hoc caſu uidet̄
aliud eſſe de iur·poſitiuo aliud de foro cō
ſcie ſiue penitenciali aliud ꝭm ius fori eter
ni iudicio nec mirū ſi ꝭm diuerſitetē iſtiꝰ
⁊ illiuſ fori cōſtitutio poſitiua diuerſis cō
ſideratōibus pōt habere diuerſam efficaciā
xvii·q·iiii·c·fi·de ſpon·tua de eo qui cōſan·
ux·ſue c· penult·in fi·et quod ibi nō·in ul
tima glo·cū ſi· Ex iſtiſ concludit Io·cal·
in dicta diſputatōe ſua q̄ poſito q̄ uſurariꝰ
non ſit prohibitus emere ꝭm p̄dictū modū
ut in ueritate contrahentes inierūt ⁊ inir̄
potuerūt contractū emptōis tn̄ ex quo lex
ex cauſa fingit aliter ſcʒ cōtractū eē pigno
raticiū qcqđ ſit in foro contentiſo ꝭʒ dei
iudiciū qđ innitit̄ ueritati de ſen·ex·a nobis
ii·cū ſi·non ur̄ q̄ dictuſ emptor dictos fruc
tus reſtituere teneatur adducit ſi·qđ nō·in
c·is qui de ſpon·ubi ſponſalia ꝺ futuro ſub
ſecuta copula mr̄imoniali affectu uō tranſeūt
in matrimonium de pn̄ti utroq̄ foro ſed ſi

copula ſubſecuta eſt affectu fornicario canō
tn̄ p̄ſupponit mr̄ioniū et hec eſt fictō cōtra
ueritatem ſcʒ q̄ ſit mr̄inium uel ꝯſenſus ma
trimonialis interuenerit ubi tn̄ non inter
uenit in foro ꝯtentōſo ſiue iudiciali iudex
ꝓ tali mr̄ionio iudicabit ꝭ n̄ ita in foro cō
ſcie ſiue penitenciali ut nō·in d·c·is q in no
uella et ſic dʒ intelligi·c·uidua de regu·et
rō quare iudicium ec·alr̄ iudicat q̄ iudiciuʒ
dei collig̃r ex d·c·a nobis· Adducit duo
alia ſimilia q̄ alr̄ iudicat ꝺ homine lex eter
na alr̄ lex humana ꝺ quo p Oſti·in ſumma ꝺ
teſta·§·ad quid xͦ·ſed non ſufficit ⁊ ꝺ uſur·
quamquā·ē·c·li·in nouel·ſup glo·dicebat et
de immu·ecc·plerīq̄ p Inno· ⁊ ita cōcludit
q̄ in foro penitenciali dictus emptor uſura
rius pōt ipſe et uenditor uere intēdebat cō
tractum emptionis et uenditionis in ire n̄
teneatur ad r̄ſtitutōʒ fructuū ꝭ in foro·iu
diciali utꝝ omnes uel ꝓ rata minoris p̄cii
uel nullos penitus teneatur reſtituere non
determinat ſed excuſat ſe dicens q̄ malum ē
ſi uoluerimus aliqd temerarie affirmar·vi·
q·i·in fi· Ego aūt ſp ſalua reuerentia de
bita recollende memorie tam excelſi docto
ris et correctōe omniū melius ſencientium
audeo dicere q̄·c·ad nr̄am de emp·et uen·et
c·illo uos de pig·q̄ ſolum locunt̄ de forma
huius contractus non inducant fictōeʒ ꝭ p̄
ſumptōem multum enim differunt fictio et
p̄ſumptio fictio enim eſt ſuadente aliqua eq
tate contra ueritatem etiam de qua conſtat
ꝓ ueritate aſſumptio ut fingere mortuū ui
uum uel uiuū mortuum uel ſp fuiſſe liberū
quem ꝯſtat fuiſſe ſuum uel captum ab hoſti
bus nūquam captum et multa alia exempla
per Bar·in·l·ſi is q ꝓ emptorꝭ·ff·de uſuc·ubi
in·ii·q·principali tractat ꝺ tribus ſpeciebꝰ
fictōuʒ ſcʒ inductiua priuatiua ⁊ tranſlati
ua ſiue extenſiua et p exēpla que ibi ponit
in ſingulis clare pʒ q̄ fictio ut dixi eſt con
tra ueritatem pro ueritate a iure aſſumptō
aliqua ſuadente eqtate ut ibi in·i·q·p Bar·
preſumptio aūt eſt duplex quedam iur·tm̄
quedam iur·et de iur·et de his plene in·c·iſ
qui ꝺ ſpon·et in·l·non eſt ueriſimile q̄ me·
cauſa Quod aūt ꝓuiſio dictoꝝ capituloꝝ
ſit p̄ſumptio non fictio pʒ primo ex tex·i
c·illo uos ubi utit̄ uerbo p̄ſumitur uehemē
ter ⁊c·et in·c·ad nr̄am dicit q̄ pʒ ex eo ⁊c·
et glo·exponit xͦbū pʒ·i·p̄ſumit̄ ex quibus
xͦbis et aliis circumſtantiꝭ illa iura p̄ſumūt
uiolenter ꝯtractū pignoris licet initū ſub
forma emptōis et uenditōis reſultat ergo
p̄ſumptio iur·uiolēta ex illis circūſtantiꝭ qa
pape ibi alr̄ de ueritate non ꝯſtabat et hec ē

natura p̄ſumptōis·ſ·in re dubia et obſcura
ex uariis circūſtantiꝭ p̄ſumptiue iudicare et
qn̄q̄ una p̄ſumptio tollit aliā et dedit ⁊ ex
tenuat pʒ in·c·lr̄as de p̄ſump·fictio aūt ſp
cadit ſup facto certo ſup quo iuſ fingit alr̄
ſtatuendo quaʒ ueritas ſe hʒ ut p̄dixi qđ n̄
faciunt·c·ad nr̄aʒ etiā·c·illo uos immo ſup cō
tractum in dubiuʒ reuocato utꝝ eēt pignꝰ
uel uēditio papa ex circumſtāciis preſumit
pignus et ſic ex p̄ſumptōibꝰ iudicat quod
in multis aliis iur·repitur idem abſurdum
aūt eēt dicere q̄ in omnibus iuribuſ in qbꝰ
eoꝝ diſpoſitio fundatur ſuper p̄ſumptōe il
la deberet dici fictio nam licʒ preſumptio
iur̄·ſufficiat ad ꝯdempnatōnē ſicut eēt in ca
ſu illius·c·cū talis preſumptio hn̄ admittit
ꝓbatōem in contrarium etiā ſi p̄ſumptio eēt
uehemens uel uiolēta ut d·c·lr̄as et etiā ſi eēt
iur̄·p confeſſiōem in auē·ſed iam neceſſitate
C·ꝺ donatōe aū nup·per·Cy· Quid enī ʒ
ſi in caſu qōis nr̄e conſtaret per cōfeſſiōem
ptiuʒ q̄ in xͦitate fuit uerus cōtractꝰ emp
tionis et uenditōis initus inter eos an iu
dex pronūciabit contractum pignoris iux̄
p̄ſumptōem illoꝝ iuriū certe ſic ſi eſt fictō
qđ in illis capitulis ſtatuit̄ ut dixi Sʒ con
trarium credo et ſimilr̄ ſi uiolenter delicta
ueritate conſtaret puta ꝓpter urgenteʒ ne
ceſſitatē redimendi ſe a carcere uel paſcendi
filios expoſuit publice reʒ uenaleʒ quā uſu
rarius ſic expoſitam emit minori p̄cio et cū
pacto de re uendēdo et mediatore ſi fidedig
ni qbus ex forma ſtatutoꝝ in certiꝭ lociſ da
tur pleniſſima fides exponunt ꝺ dicta ueri
tate contractus certe non ur̄ tutum recede
re a p̄dicta ueritate ꝺ qua liqde ꝯſtat prop
ter p̄ſumptōnem illoꝝ iurium· Concludo
ergo q̄ ex circumſtanciis q̄ habent̄ in aliis
capitulis reſurgit uehemens ſuſpitō doli ⁊
fraudis uſuraꝝ ſufficiēs ad ſententiam ſed
dico q̄ iſta p̄ſumptio pōt eligi per ꝯriuʒ p
tium aſertōem et p alias circūſtancias ꝯui
orcs ꝯrias et per teſtes idoneos nam ut p̄
dixi ex dictis circumſtanciis ius preſumit
ſed non fingit uel ſtatuit ita eē ſi ueritas i
cōtrarium ſe haberet ſicut facit materia fic
tionis et ita ſentio in p̄dicta qōne ſaluo ⁊c·
ut p̄dixi et ꝭʒ hoc probata alr̄ ueritate nō
eſt diſputandū de quātitate fructuū n̄ r̄ſti
tuenda uſq̄ ad portōem rei uēdite p̄cio cor
reſpondentē qa nec res dʒ reſtitui nec fruc
tus ſi aūt eēt fictō ſup q̄ fundatur nullitas
cōtractus tūc etiā poſtq̄ ius ſic ſtatueret q̄
contractus taliter celebratus nō preſumer̄
tur emptōiſ ꝭ ſimplr̄ eēt et fingeretur pig
nus ueniret reſtitutio omniū fructuū p iā

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

dcā ſupius in primis ar· et tūc lex fingeret
ſuper certo etiam cōtra ueritatem ꝫ ſequē
da etiā in foro conſcientie pro ut ipe dixit
in membro de in habilitate pſonarum·
Vndecimo quero ꝛferendo membra qōiſ
quam diſputaui de impreſtitis uenetoꝝ quo
rum conditō ꝛ natura hec eſt imminentibuſ
namq̄ neceſſitatibꝰ in cōi maxime calamita
bus guerrarum et belloꝝ illuſtris et excel
ſa ducalis dn̄atio cogit ciues ad conferendā
pecūiā in cōi et de ipſis reſpondet pro quo
libet centenario annuatim quinq̄ uel q̄tuor
capitale aūt nūquam reddit· Ciues itaq̄
ad ſoluendū coacti ꝛcipiunt annuatim a cōi
ſummam ꝺ qua·ō· Item qn̄q̄ ipſi impreſti
ta uēdūt uel alio titulo in alios transferūt
et ualēt qn̄q̄ plus qn̄q̄ minus ſimilr̄ guami
bus ſubiacēt cōmunia ſicut bona immobilia
duplr̄ ergo ſepius ꝛ frequenter apud homi
nes ꝯſcie timorate utꝝ eos ꝛcipe dictum an
nuum redditum titulo emptōis uel alio ſit
uſura tn̄ in illis qa a pricipio coacti fuerūt
ſaluere q̄ in illis qui eos ſponte emerūt uel
alio titulo ꝛcepūt· Et obmiſſis ar· hic ur
gentibus ꝓ contra ꝺ qbus ibi pleniſſime ꝛ
feram hic breuiter deciſiōeꝫ qōis· Cuius
materiam altius ex ordiendo diuidam eam
principalr̄ in q̄tuor membra quoꝝ primum
ſub iſta·xi·q·referam et alia in ſequentibꝰ
Tango ergo in primo mēbro qd iur· quā
do tempuſ et redditus ſunt incerti ut emp
tio uſufructus unius poſſeſſionis ad uitam
ꝓ certo precio ſicut hic boñ· capitulum ꝛ cō
uentus factum ſancti Michaelis in buſco ſe
pe ꝯcedit utꝝ iſte cōtractuſ ſit licitus ꝛ uī
ꝙ non qa pñti pecūia emit ad uitam ꝛdditꝰ
unius poſſeſſionis q in modico tpe excedēt
precium ſolutū puta emit ꝓ mille redditus
unius poſſeſſionis redditus annuatim cētū
ſi ergo uixerit ultra·x·ānos qcquid pcipit
ultra precium ſolutum erit uſura qa eſt ſup
habundancia et ſic ꝓhibita·ō·eo in ciuitate
xiiii·q·iii·plerīq̄ cum ſi· Item ex eo etiā
eſt uſura qa ꝓpter ānnos ꝛdditꝰ repn̄tatur
ſolummō precii ſati minoris quaꝫ ſit uerisi
milr̄ cuꝫ tpe pceptū ergo uſura·c·nauigāti
de uſur· iuuenis enim emit redditus poſſeſ
ſionis ferētē annuatim cētū ꝓ mille et uiuet
ſ̄ꝫ iur· preſumptōem annis ·lx· l· hēditariū
ad·l·fal·et ſic pro mille dicto tpe ꝺ dcā poſ
ſeſſione pcipiet tria milia uel q̄tuor et per
ꝯn̄s dictus ꝯtractus dꝫ dici uicōſus qa mul
tum pcipit ultra ſorteꝫ et hanc opi· tenent
Ray· et Goff· Oſti· contra in ſumma ꝺ uſur·
§· an aliquo ꝺ· qd de his q emunt naꝫ ſ̄m eū
uſura nō cōtrahitur niſi in cōtractu mutui

ut ibi dixi in prima rōe ſcē pti ſ̄ in hoc cāu
n̄ pōt dici mutuū ſ̄ ꝯtractuſ ēptōiſ ſiue emp
tio uſufructus ꝯſtituti in certo corpe·ſ· in
poſſeſſione ad uitā uſufructus aūt pōt uēdi
legari pactōibus ſtipulatōibus cōſtitui·l·
iii· in principio·ff·ꝺ uſufruc·et·l· neceſſario
§·ꝙ ſi pēdēte·ff·ꝺ pi· ꝛ como· rei· uē· Item
iſtud p̄ciū nūq̄ pōt ꝛpeti ergo n̄ mutuum ꝙ
neceſſario dꝫ reddi in eadem bōitate·l·cum
qd·ff·ſi cer·pe· Item ꝓ hoc uī tex· in auē·ut
hi q obli· ꝓhi· reſ mino·§· licebit iūcto prin
cipio col·vi· ubi impator Iuſtinianꝰ q fuit
catholicus p̄mittit ꝙ intendit auferr̄ oēm
peccādi materiā et tn̄ in dicto·§· licebit mo
net tutores et curatores ut curent caute
inuenire ſi poterūt redditus modicis func
tōibus public· obligatos uenditorē hn̄tes
idoneuꝫ et opulentos ꝛdditus exn̄tes ꝛc· ꝛ
glo· ibi intelligit de redditibus ānuis ex
quo pꝫ ꝙ emer̄ iſtos redditus ānuos opulen
tos n̄ cē peccatū ꝙ pꝫ qa īpator hoc ſtatuēs
ꝓteſtaē ꝙ uult auferr̄ peccandi materiā ꝛc·
ut p̄dixi· Et iſtā ptem tꝫ Inno· et Oſti·
in·c· ciuitate ꝺ uſur· n̄ ob· ꝙ iſte emptor diu
uiuēdo ſac· plꝰ q̄ fuerit rei p̄ciū uñ illa ſup
habūdācia dꝫ dici uſura ut d·c· plerīq̄ nā il
lud ueꝝ in mutuo ſ̄ in cāu nr̄o eſt emptio ꝓ
certo p̄cio nec ex eo ꝙ cum tpis ꝓlixitate
iſte ſit ampliuſ pcepturus de redditibus q̄
fuerit p̄cium dꝫ ꝯſiderari ꝙ hoc ꝯtingeret
in emptōe cuiuſlibꝫ poſſeſſiōis ex q̄ p lūgū
tempus plus pcipiet de fructibus q̄ fuerat
p̄ciū· Nā p relatōem ad fructuſ qn̄ꝫ·xx·
annoꝝ qn̄q̄ iſta iura limitant precia reꝝ in
auē·ꝺ alie· et emphi·§· ſanctiſſimas et in auē·
de re·ec·n̄· alie·§· qa uō leonis qn̄ꝫ extimat
quantū cōiter uendi pōt ut·l· precia reꝝ ad
l· fal· Preterea nō pōt dici iſte āplius p
cepturus cū ꝓpter ꝯmodū ꝛpreſentatōis in
precio ſtatim ſoluto ꝓ uſufructo annu for
te cētū ꝛ terigi·ō·in·viii·q·ꝺ·ſ̄ iux p̄dicta
ꝛ plenꝰ i dcā diſputatōe i v·ar·ii·pti Pre
terea attēdi etī dꝫ labor in cultura et cura
quo ad lucꝝ fructuū et n̄ ſolū preciū ſolutū
a principio·c·ad nr̄am ꝺ rebus ec· nō alie· Itē
non ob· ꝙ ꝓpter anticipatōem ſolutōis in p̄
cio n̄ dꝫ carius uendi licet ipſaꝝ reꝝ uendi
taꝝ ſolutio differaē ut·c· nauigāti nā illud
c· intelligo in mercibus ꝛ in uino et oleo ꝛ
furmento quoꝝ uſus ſiue fructus eſt ꝯſump
tio nec pōt ſepari alius uñ de mercibus deſ
tinatī uenalibuſ idē diſponiē ibi ꝙ ꝺ pecūia
mutuata ad idem ꝺ q̄ ꝓpter delatōem nihil
ꝛcipit pōt quin ſit uſura ad hoc·l· cetera·§·
ſ̄ ſi parauit·ff· del·i· in·l· pedicul·§·ff· item
cum quereretur·ff· de au· et ar· le· in equo uō

poſſeſſionibus et aliis rebus ſtatī traditis
quia eſt ibi dare uſum et fructū in alio tpe
iō n̄ eſt ꝓhibitum ꝓpter dilatōeꝫ precii uē
dere maiori p̄cio q̄ ſi ſtatī ſolueret ꝛ ecōuer
ſo uiliori precio emer̄ ſi differaē ſolutio rei
uendite et hoc plenius declaraui in ſolutōe
qōis mēbro primo ad finē et Bal· tāgit hoc
C· de uſur· ſi ſup rubrica poſtremo nō ob· ꝙ
iſte emptor ſit āplius pcepturus quia pote
rit diu uiuere nā ecōuerſo poſſet cito mori
et p ꝯn̄s uſufructuſ eicius finiri q̄ fuerit p̄
ciū ergo ꝓpter ꝓbabile dubiū excuſaē iſte
cōtractus·l· ſi ea lege·C·ꝺ uſur· et·c·ꝺ dona·
l· ſanctimus·§· penult· ibi icertus enim for
tune exitꝰ hoc nobis ſuggerit ꝛc· et·l· ſi p̄
puelle·C· de in offi· teſ· Et iſtis ergo cōclu
do ꝙ ēptō ꝛdditū ſiue certe poſſeſſiōis ad
uitam ſit licita nec poſſit argui ꝛ ſapiat uſu
rā ſ̄ ꝙ ſi tibi decepto uel ultra uel citra di
midiam iuſti p̄cii qꝺ cōiter potuiſſet uel ꝺ
buiſſet uendi uñ poſſet ex hoc cōtractus re
tractari et ſic loquiē·c· ad nr̄am de re·ec·n̄
ali· Quero·xii· qn̄ omnia ſunt certa puta
emit qs certā annuam penſiōem ſiue cenſum
ab eccleſia puta decem annua ꝓ tpe·v·ānoꝝ
et ꝓ·xxx· nomine precii ſtatī ſoluti ita ꝙ i
dictis·v·ānis lucrabiē·xx· utꝝ hoc lucꝝ ſit
uſura hoc in ſecūdo mēbro dcē diſputatōnis
plene examinaui et hic ſuccincte ꝛpeto nam
Inno· ꝛ Oſti· in d·c· in citate uidereē tener̄
et ꝯſtituer̄ dictū annuū ſenſum de nouo in
pſonam tercii uel impropria ꝓ minori p̄cio
ſit illicitū et a fidelibuſ abſtinendū ab anti
quo aūt ꝯſtitutū dcō mō uī licite poſſe emi
ſicut etī pōt emi ad tēpus incertū et ita nō·
in d·c·i ciuitate ſ̄ Io·an·i addic·ſpe·c·ti·tꝫ
ꝙ qn̄ redditus ſunt certi puta ſenſuales nō
ſubiacētes fortune et tēpus eſt certū trahe
ret plus iſtū ꝯtum ad uſuram hoc de inde i
telligo cū ſenſus taliſ cōſiſtit in pecunia qa
tūc pecunia daē in minori quātitate ꝛ poſt
tēpus ex pacto ꝛcipiē in maiori ita ꝙ pecu
nia repn̄taē ꝓ pecūia n̄ in fructu aliquo cer
to uñ non pōt hr̄i hic alia ꝯſideratio niſi ꝙ
tpis interuallo auꝝ parit auꝝ Si aūt ꝓ cen
tum nomie p̄cii mō ſoluti uenderes mihi·x·
corbos furmenti anuuatim uſq̄ ad·x· annoſ
q̄s tu ueuditor ꝛcipis ꝓ annua penſiōe cuiꝰ
dam tui fundi emphiteotici tūc ſtarem dcō
Inno· ꝛ Oſti· in d·c· in ciuinate niſi poſſet p̄
tēdi leſio ultra dimidiā iuſti p̄cii ut·ō· ꝓx
imo dixi· Sꝫ dices qre eſt magis pmiſſa
emptō certoꝝ redditū ꝑpetuo uel ad uitā
ut d·l· in xiiii·q· et n̄ ad tēpus certuꝫ rn̄deo
quia primo cāu eſt uera ēptio cū redditus ꝑ
petuo ſpectet ad emptorem ꝛ p̄ciū ad uendi

torem· Sed in ſcꝺo caſu cū ſit talis emptō
ad breue tempus res uendita hoc eſt reddi
tus reuertiē ad uenditorē et p̄ciū cum aug
mento ꝛpiē penes emptorem vnde accidit
potius ad nr̄am mutui licet ſub noie empto
ris ꝯtū facit qꝺ nō· Bar· in·l· cum ſtipulatꝰ
ſim de ꝺ· obli· Et p hanc drām dico ꝙ liꝫ
impſtita uenetoꝝ licite et cū bona ꝯſcia poſ
ſint emi ꝓ ſe et ſuis hēdibus uel ad uitā tn̄
emendo ipſa ad tempus certū ut·iiii· ſiue·v·
annis qcqd pluſ pceperit q̄ fuerit p̄ciū ꝛpu
tarē uſurā poſtq̄ omnimō certus erat ꝙ plꝰ
erat cū tpe pcepturus ſ̄ nō mutuarē tibi cē
tum ꝓ quolibet anno reddēs mihi·xxv· ita
ꝙ in fine qnquēnii ꝛcepi·xxv· ultra ſortē
licet ſub noie etiā impſtitoꝝ et hoc n̄ ob· in
d·c· plerīq̄·xiiii·q·iii· Quero·xiii· cū qſ
emit ad tempus certū fructꝰ incertos puta
oēs redditus et ꝓuentus talis poſſeſſionis
uſq̄ ad qnquenniū et hoc uī licitū etī ſi ꝺiſi
milr̄ emptor ſit amplius pcepturꝰ q̄ fuerit
p̄ciū licet de nouo ꝯſtituaē nam emptio hn̄
cadit in fructibuſ futuris·l· ſi·§· ultimo de
ꝯhen· emp ꝛ·l· nec emptio ꝛ·l· neceſſario·§·ꝙ
ſi pēdente de pericu· ꝛ como rei uen· Si ergo
iſte eſt contractus emptionis ſequitur ꝙ li
citum fuerit contrahētibus inter ſe decipe
uſq̄ ad dimidiam iuſti p̄cii·l· in cauē·ii·§·ff·
de mino· Iteꝫ iura permittunt iſtam uen
ditōne et emptionem redditū etiam a pre
latis ad modicuꝫ tēpꝰ·c·ii· et·c· ſi propter
de loca et·c· ſi·ne p̄la·uic· ſuas et cle·i· de re·
ec· nō alie· nec dicta iura ſunt modificāda ꝙ
p̄cium fuerit correſpondens annis redditi
bus empti quia eēt nimis reſtringer̄ illa iu
ra et eſſet ꝯtra naturā ꝯtus emptōis et uē
ditōiſ in quo infra dimidiā iuſti p̄cii lexio
tolleraē·c· cum dilecti de emp· et uen· Itē
ſi uno uel duobus annis cōtingeret ſterili
tas non fieret ꝛmiſſio precii ſi cultura ꝛ cu
ra ſpectabat ad emptoreꝫ quia pro dicto tē
pore periculum eſt ſuum ſi nō naſcātur fruc
tus et uī tūc uenditum ius utendi fruendi
ut nō· Bar· in·l· cottem·§·q maximos de pub
li· in·iii·q· uñ ſicut ſuū eēt periculū ſi minuſ
pciperet ita ſit incomodum ſi percipit mul
tum plus· Quero·xiiii· qn̄ ꝛdditus ſunt
certi ꝛ tempꝰ eſt incertū puta ad uitam uel
pro ſe et ſuis heredibus emit redditus cer
tos cenſuuꝫ penſionum ſiue affectuū uel cer
tam quantitatem annuam de prediſtis in p̄
ſtitī uenetorum quō utrum hoc ſit licitum
et quando ad uitaꝫ conſuluit Oldra· ꝙ ſic i
quodam epō qui dedit uni monaſterio mul
tis debitī p̄guato q̄tuor milia ducatoꝝ cuꝫ
pacto ꝙ debeē monaſterio ſibi daē ānuatīꝫ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

quadringentos ducatos toto tempore uite
ſue qui ſuperuixit annis·xx·et ſic percepit
octo milia toto tempore uite ſue queritur
utrū illud plus fuit uſura determinauit q
non quia non potuit dici hoc mutuū cum ca
pitale ſit conſumptum nec dicto epo debeat
reſtitui Itē potuit epoſcopus cito mori ꝛ
ſic monaſterium fuiſſet lucratū quatuor mi
lia duc· licet ergo diutius ſupuixerit non ð
bet conqueri poſtquā de contrario non fuiſ
ſet conqueſtum·l·penult·C·ð ſolu· Preterea
ius canonicum prohibet uſuras ſimplr̄ ius
ciuile prohibet exceſſiuas·l·eos·C·de uſur·
Sed ſi res data pignori ut fructus in ui
cem uſurarū cedāt licet fructus legittimas
uſuras excedant non tamen talis perceptio
uideť illicita propter dictū dibium fructu
um·C·de uſur·l·ſi ea·lege ꝛ de dona·l·ſancti
mus·§·penult·et·l·ſi pater puelle de in offi·
teſta·et hanc partem tenet Io·an·in addic·
ſpe·in ti·de uſur·nam ut dicit hic non cadit
nomen lucri quod eſt proprie dāpno et ſor
te deductis·ff·pro ſociis·l·mutus· Item
nec nomen ſortis que preſeruari debet ſed
hic ſtatī cōſumitur· Item hoc non eſt mu
tuum in quo agitur ut reddatur idem non
in ſpecie ſed generē·ff·ſi cer·pe·l·ii· Ex q
bus concludit Io·an·et ego poſt eum in dic
ta diſputatōe q ſi nō eſt mutuū per gñs nec
uſura et hec ſint dcā cū redditus ſunt certi
et tempus incertum ut ad uitā· Sed qñq
ꝯtingit q dcā emptio certoꝝ redditu ū eſt
incerta ꝛ ꝑpetua i·trāſmiſſibilis ad quoſcū
q hr̄edes ſicut eſt in dictis in preſtitī uene
neciaꝝ ꝛ iſta eſt qō per me diſputata et pri
us ꝑ aliquo ſacre theologie magiſtros abſ
q ullis iur·diuini canoici uel ciuili q aput
iuriſtas eēt repn̄ſibile et qdāmmō initi pru
dencie ſue contra·c·ne initaris de cōſtitu·
nam et impator erubeſcit cum ſine·l·loquiť
l·illam·C·de collati·et in auē·de trien·et ſe
mi·§·ꝯſideremus ꝛ per hoc ibi efficaciter ꝓ
bo q deciſio dubiorū ſup uſur·q̄q ſint mate
rie ſpūalis et trahant originē a iur·diuino
ſpectant ad canoniſtas nō ad theologos in
dubiis ſup uotis iuramenti ð cuius mr̄imo
niis ſimonia furtis homicidiis et ſimilibuſ
ꝓ interp̄tatōe ꝛ eni taliū et ſimiliū dubio
rū ꝛcurrimꝰ ad canones uel legeſ q̄ eti inter
p̄tantur ius diuinū detrahendo in edificā
do addēdo et declarando ut dixi in repeti
tōe canonū ſtatuta· Ad ꝓpoſitū igiť reð
ūdo ꝯcludo in p̄dcā qōe q ex dictis impſti
tis tā ſucceſſores coꝝ q coacte ſoluerūt q̄ il
li poſtea qui cottidie uolūtarie ea emūt lici
te hoc faciūt nec dictos annoſ redditꝰ reci
ꝑe ſit uſura ꝓbo primo q̄ a ñ pōt dici in dic
tis p̄ſtitī mutuum cū ſoluať uenditori ut ꝑ
ciū qð pꝫ quia nūquā pōt repeti ut dixi·ð·
in xͦ·nā ut dicit ꝛc·repiť eti res·que uendi
tur hoc eſt ipm ius in corpali exigendi et
ꝛcipiendi dcā impreſtita a cōi nā ſimile ius
reperiť in iure dici mandi in iure cenſuum
tributoꝝ et ſimiliū q̄ ſunt iura in corpora
lia que adderent qñq rebus corpalibus qñ
q nō ut in caſu nr̄o et dixi plene in ꝛpetitō
ne·c·facti poſſeſſione·ē·eo· Reperitur
ergo hic res et precium q̄ ſunt de ſubſtancia
emptōis et uenditōis inſtit·de emp·et uēn·
§·precium ꝛ per hoc tolluntť ar·in cōtrariū
q hic ſit mutuum et q eſt amplius perceptu
rus cum tempore ꝛc· nam ut dixi hoc nō eſt
mutuum et q ſi eſt emptō licite pōt ex fruc
tibus rei empte ꝑcipere omnes fructus eti
ſi tranſcendent preciū·rei empte i de cuplo
ſucceſſiue cuꝫ tempore ut predixi naꝫ dicti
annui redditus inter poſſeſſiones et res in
mobiles cōputantur cle·cxiiii ubicumq an
nui ð xͦ·ſi· Scðo moueor q tributa annue
penſiones ꝓuicia pſonalia et ſimilia repiun
tur in rebus et perſonis ab antiquo cauſata
et decima deo tributū ceſari cēſum ſuperio
ri pēſioneſ annue et ciuiles annone monaſte
riis et eccleſiis· Itē de nouo in rebus im
mobilibuſ iſta iura preſtatōuꝫ creantur ut
in rebus ꝓpriis uſufructus alii conceſſio in
emphiteoſim in ꝑpetuū ꝓ ānuo canone et ꝓ
banť iſta de deci·tua nobis·xi·q·i·ſi tribu
tum·c·cōſtitutū de reli·do·c·q̄relam ð elec·
l·iubemus· C·ð ſacro·ſanc·ec· xviii·q·ii·deu
therius·xii·q·ii·apoſtolic·et·c·bone et·c·cō
ceſſo ꝛ·l·ſi quos ubi manumittāť ꝑm eccleſie
cōſtituta in bonis ſuis·xx·ſol·annua pēſiōe
et predicta omnia hn̄t ſimilitudinem cuꝫ p̄
dictis impſtitī q̄ a ſunt pte tua et in pecūis
ꝛgulariter conſiſtunt et relationem habēt
a principio cuꝫ creantur ad quod certū tem
pus ſiue cauſam et tamen nulli dubiū q dic
ti anui redditus ex iur·cēſuali decimali tri
butario ꝛ quocumq alio prouenientes ſunt
in cōmercio hoīum et uēdūť ꝑmutanť donā
tur et aliis titulis ð uno in alio transferū
tur ſicut bona immobilia ut dicta·l·iubemꝰ
et·c·ii·de loca·c·quamuis de deci·cle·i·et de
re·ec·non alie·l·ii·de iure emphi·l·iii·et per
totum·ff· de uſuris Si ergo predicta iura
et alia quam plura canonica et ciuilia appro
bant hunc contractum emptionis et uendi
tionis annui redditus abſurdum eſſet dice
re talia emere et tenere iur·auctoritate eēt
peccatum ſiue uſura·c·q peccat·xxiii·q·iiii·
ꝛ·l·ḡtꝰ de adul·ꝛ·l·ii·ð biſ q ue eta· ipetra·

Tercio me mouet cauſa originis iſtorum
impreſtitoruꝫ tam ex parte cōmunis q̄ ciui
um cōmune eniꝫ aues ſuos cogit conferre ne
ceſſitatibus in cōmuni pecunias neceſſariaſ
et ſponte prouidet annuatim reſpōdere ſin
gulis·v·uel·iiii· pro centenario poſſet autē
ſine dicta ſolutōne ſimpliciter cogere ciues
ſue pr̄ie ſubuēire ad qð q̄libet obligatꝰ iuř
naturali·ſ·pr̄ie et pntibꝰ ſubuēire et morti
eti ſe exponere·l·ut uim·ff· de inſti·et iu·l·
poſt liminiū·§·filius de capti·et·l·uidue de
reli·ꝛ ſump·fu·ergo ciuitas tāq̄ pia mr̄ uult
ſuis ciuibus tanq̄ concedēdo legē dicto mō
prouidere iſtud non eſt uſura ex pte ciuita
tis q̄ liberaliter ꝛmunerat ciues ſicut faciūt
boni patres meritis prouocantes filios ad
obſequia non autem pactiōibus aſtringētes
l·ſi quando·§·illud·C·de inoffi·teſ· Intē
tio enim ciuium conferentium in cōmuni nō
eſt corrupta quia coacti conferunt nec repe
riretur aliqs q ſponte tali modo poneret
pecunias in cōmuni quia nunq̄ pōt eas ꝛpe
tere ergo iſtud non poteſt dici mutuuꝫ nec
remuneratio predicta poteſt dici uſura que
non exambiens pactiōe ſed cōmunis ordina
tione proceſſit·i·q·i·q̄pio·xviii·diſ·de eulo
giis· Quarto moueor quia ſicut uſura ita
et ſimonia prohibetur in ueteri et nouo teſ
tamento ut pro ſpūalibus aliquid recipere
non poſſit·i·q·i·per totuꝫ et de ſimo·per to
tum·Sed per ſtatutum poteſt diſponi ut in
tercedentibus diuinis officiis dentur coti
diane diſtributōes nec qui eas recipit dici
tur cōmittere ſimoniā·c·i·de cleri· non reſi·
ē·eo·l·i·et ibi nō·ſimiliter ſi hic habet cōſue
tudo pro ſpūalibꝰ poſſunt licite a laicis ex
igi temporalia conſueta·c·iacbobuſ de ſimo·
facit·c·ſignificatū de prebē·ſi ergo poſſunt
pro ſpūalibus miniſtrandis ex cōſuetudine
uel ſtatuto conferri temporalia ergo ſimili
ter per ſtatutum ſuum ciuitas ſuis ciuibus
ſuccurrentibus rei publice poteſt conferre
iſta impreſtita ut ſic quod licitū eſt pro cō
ſeruatione ſtatus eccleſiaſtici liceat pro con
ſeruatione et ſalute ciuitatis et populi ar·
l·i·ff·de inſti·et iur·ꝛ·l· fi·C·de ſac·ſan·eccl·
Sed dices iſta ratō iſert q licite poſſunt
recipere qui coacti fuerunt ſed in aliis non
coactis·Sed ſponte ementibus et maxime
in forenſibus ceſſat dicta ratio ideo quo ad
eos eſſet uſura q quidam de plano fatentur
Sed ego teneo ſimpliciter q etiaꝫ ſponte
tā ciuibus quam forēſibus poſtq̄ a pricipio
dictū ius fuit iuſte creatū quia originaria
cauſa inſpiciēda eſt·l· qui ſe de dona·et a pri
mordio tituli poſterior formatur euentus
l·i·de impo·lucra·de ſcrip·Radicatum ēnim
fuit dictum ius iuſte perſonis ciuium coac
torum et ciuitas antiqua cōſuetudine tolle
rauit q quocunq titulo de uno in aliū trāſ
ferantur ſtandum eſt ergo interp̄tatiōi et
conſuetudini ciuitatis in depēdētibus a ſta
tuto ſuo·l·ſi de interp̄tatiōe et·l·de quibuſ
ff·de legi· Quinto et ultimo cōfirmanť
predicta per nō·in·c·in ciuitate de uſur·per
Inno·et Oſti·qui in iſtis ꝛdditibus iaꝫ cre
atis dicunt licite poſſe contrahi emptionē
et uēditionē et idem ibi Io·an· aliis ratiōi
bus prolixius hoc cōfirmat ut in dicta diſ
putatione uidere poteris ſupradictis tres
proximas queſtiones in ſolutiōe et argumē
tis pluribus pro·et cōtra· Quero·xv·de
emptione nominuꝫ debitorū conſiſtentiū in
pecunia utruꝫ poſſint emi minori precio q̄
ſint iſpa nomina puta tenetur ti
cio in mille pure utrū poſſim emere a Ticio
pro octingētis et ſic minus in ducentis uel
pone nomen debitoris in centum emi pro·l·
utruꝫ ergo his caſibus totum quod ultra p̄
cium exigo ſit uſura uidetur q ſic pecunia
parit iſto caſu ut·c·pleriq·xiiii·q·iii·uendē
do enim ſiue emendo nomen uidetur emi pe
cunia in qua non cadit uenditō quia non eſt
ad hunc uſum ꝛſeruata unde licet quis in ea
transferenda utitur uerbo uendo tamē de
bet dici mutuum in effectu qui debet atten
di et non nomen ut·d·c· pleriq et·l· et uno
loca et quod nō·Oſti·in·c· petitio de ꝓeur·
et·c·intelligentia de xͦ·ſi facit quod dixi·ð·
in·iii·q·in fi· Contrarium credo et dico
q in nominibus debitorū cadunt omnes ti
tuli legati donationis emptionis et uendi
tionis et ſimilium ut·l·ab anaſtaſio et·l·per
diuerſas·C· man·et de heredi·uel· uendi·C·
et·ii·per totum et hoc pro uero preſuppoſi
to conſequenter infertur q ſicut in aliis re
bus in q̄bus cadit ꝯ̄ctus ēptiōis ꝛ uēditōiſ
non curatur equalitas ualoris rei uendite
ad precium dūmodo ultra dimidiā liceat cō
trahētibus ſe decipere·l·ii·de reſcin·uen· et
l·in cāe·ii·§·penul·ð mio·ita eti dicā in ēptō
ne nominū debitoꝝ ut ſic eadē ſit natura no
minū q̄ eſt aliaꝝ rerū q̄ ſunt in cōmertio ho
minū ex quo ſeqť q ſi uēdo nomē debitoris
in trecētis ꝓ ducētis nomine p̄cii iſte exceſſus
non ſapiet uſuram· Sed ſit deceptio tolle
rata per legē ex natura contractus Rō·ob·
q hoc caſu pecunia pecuniam pareat et q in
pecunia non cadit emptio quia fateor imme
diate ſed mediate per medium aliarum rerū
ſuper quibus contractus emptionis uēditi
onis locationis per mutationis et ſimiliū

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

incurritur pecunia pecuniam parit rem·ſ·ep
tã minori pcio aliter plus uẽdendo et ita in
caſu noſtro mediante nomine empto ultra q̃
emerẽ ab eo exigo ipſum ergo nomẽ eſt tãq̃
materia ſiue res in contractu deducta et nõ
pecunia quod patet quia etiam ſi non habeat
debitor unde ſoluat unum nimiuȝ nihilomi
nus obligatꝰ eſt in toto debito ut patet in
toto ti·qui·bo·cede·poſ·C·et·ff· iſtud ergo
ius exigendi qđ eſt ius incorporale eſt res
que uendiẽ nõ pecunia in qua tenetur prin
cipaliter facit quod nõ·in·c·quãuiſ de deci·
ubi aliud eſt ius qđ reſidet penes me ·aliud
quod ex illo iure cõſequor ut fructus ex iu
re decimãdi pterea illud nomen ita emptuȝ
ſubiacet piculis expenſis et laboribus quia
poterit effici non ſoluendo oportebit ergo
in iudicio litigarẽ cum eo cum ſumptibus et
laboribus in dubio litis euentu·l· properã
dum in principio·ff· de iudic·l· ſi eo tempo
re de pecu·C·diſpendia de reſcrip·õ·eo·li·c·
fineȝ de dolo et contu·ex quibus nomen de
bitoris debet cõſiderari et tanto minus ex
timari ut nõ·Bal·poſt glo· in·d·l· ab anaſta
ſio et hoc credo uerꝫ ubi talis ẽpcio nõınũ fi
at ex cauſa et de nomine dubitato utꝫ ſtatĩ
uel in termino pfixo ſoluat Vbi aũt eſt oĩo
certum ꝙ ſoluet puta quia eſt fidelis et tu
tus mercator qui teneẽ in diem ſoluerẽ mihi
centum et ego indigens de preſenti pecũia
delego tibi cum ut tibi ſoluat dicta centuȝ
in termino ⁊ mihi des·lxxx· nomine precii
dicti nominis ſtatim credo illa que recipis
ultra in termino ab illo mercatorẽ cẽſeri uſu
ram ·et ita conſului in foro cõſciẽtie a quodã
iuuene mercatore in uenec·rñdi quidã enim
tenebatur recipere tria milia ducat·hinc ad
annum a cõmuni uenetoꝝ indigens pecunia
de preſenti adiuit dictum iuueneȝ ut daret
ſibi duo milia quingenta et reciperet dictũ
nomen triuȝ milliũ uſꝗ ad annũ dixit eniȝ
ꝙ uериſimiliter in termino eſt a dicto cõmu
ni dicta tria millia percepturẽ· Iſtud plus
quod percipit in termino eſt uſura nec re
fert ·an recipiat plus ab eo a quo minus
accepit an ab eius debitore idem et ſepe con
tingit doctoribus deputatis ad lecturã et
ſalariatis hic boñ quibuſ ſepe deputatẽ unuȝ
datiũ et mandatur datiariis ut ſtatim cum
exegerint ſoluant dicta ſalaria doctores au
tem non ualentes qñꝗ tantũ differre reci
piunt a dicto datiario ſatt minus ſtatim nã
dico quod totum quod datiarius ultra quã
ſoluit de dicto datio ſibi retinet eſt uſura
quia illud lucruȝ prouenit ex quadã repñta
tione debit quot erant doctores in termi
no firmiter de dicto datio recepturi facit
c·nauigãti de uſur·non obſtant predicta ·ſ·
ꝙ natura cõtractus admittat iſtũ exceſſum
nam hoc uerum in nominibus ſpetierũ et re
rum immobiliũ ſed in nõibus exiſtẽtibuſ
in pecunia eſt adhibenda cõſideratio de qua
dixi utrũ ſit nomen indubitatũ et locuplex
et in termino ueriſimiliter nunq̃ fallens et
non ſit licitum illud minus emere ex eo ꝙ
ſtatim ſoluit iſta enim pecunia deſcendẽs ex
nomine uendito poteſt dici mutuũ quod in
ſe contineat ſolum propter tempus ſolutio
nis dilatum·Si hec eſt uſura pro minori mo
do pecunia ſoluta recipere poſt tẽpus ultra
Et uide quod dixi·õ·in·xi·q·ꝟ· item nõ
ob·ꝙ preter anticipationẽ ⁊c· Occurrit
etiã hic qſtio q̃ de facto uidi cõtingit quan
doꝗ ꝙ magni domini et cõmunia nolũt cre
ditoribus ſuis ſoluere debita quia ſunt mi
nus grauia ·ſed uolẽtibus ab eis recuperare
ſuas pecunias adiciunt onus ꝙ eis ſolui de
beat ſi mutuauerint ſibi terciaȝ ſiue dimidi
am eius quod recipiant de eorum debitis et
uidetur qđ illud mutuũ ſapiat uſuram iq̃ã
tũ ſpero recipere ꝙ alias non fuiſſeȝ pceptu
rus et qđammõ recuperarẽ amiſſum accedat
ergo iſtud plus ſorti ergo uſura·c·ſi fenera
ris·xiiii·q·iii· Contrariũ credo ꝙ nihil
lucror ex iſto mutuo ſed rẽcupero mihi debi
tum quod de facto et iniuſte a tali domino
retinetur quo caſu poſſeȝ in foro conſciẽtie
ſibi ſubtraherẽ equipollens ad hoc quod nõ·
Inno·in·c·oliȝ infra de rẽſti·ſpo·et·i·di·ius
gentiũ unde ſi poſſum ſibi ſubtrahere ergo
ad dictum finem recuperandi mihi debitum
mutuare et forte etiã mutuare ſibi expreſſe
ſub uſurẽ ad finem recuperãdi et hunc modũ
id in quo mihi tenetur pro hoc quod nõ·in
c·i· đ uſurẽ ubi alias fructꝰ rei pignorate cõ
putandi in ſortẽ non cõputat qui mutuauit
malefidei poſſeſſori rei ſue quia non diciẽ iſ
tud lucrum ſi fructus percepit de re ſua ab
alio malafiđ poſſeſſa ⁊ ſibi pignori pro mu
tuo obligata ut ibi ad rationẽ quod nõ· arc
hidi·xiiii·q·iii·c· fi·in illa·q· an ſit licitum
xp̃ianis mutuare infidelibus ſub uſurẽ max
ime iudeis qui tenent poſſe ſm legem ſuam
xp̃ianis licite ſub uſurẽ mutuare·Sed illud·c·
loquitur cum ab illo quis extorquet uſuras
quem eſt licitum đpredari et occidere ut ab
hoſtibus·ſed nõ ita ab aliis infidelibus no
biſcum pacifice uiuẽtibus ·c· quod ſuper his
de uoto per doc·et dixi in repetione·õ pxi
ma·iii·q·archi·in dicto·c·ultimo ponit opi·
contrarias theologorum et ultimo illorum
qui dicunt ꝙ illa acceptio uſuraꝝ a gentibꝰ
inter quas habitãt iudei potius erat rei ſue
recuperatio q̃ uſura quia illa tota terra da
ta fuit iudeiſ a domino et iniuſte poſſideba
tur a gentibus· Ex iſtis ergo uerbis pa
tet ꝙ illicite detinenti res meas poſſuȝ mu
tuare ſub uſuris multo ergo fortius mutua
re gratis cum pacto ꝙ mihi reſtituat debi
tum ut in queſtione propoſita et uide quod
dixi·õ·ix·q·ꝟ·circa iſtam exonerationem·
Quero·xvi·et debuit eſſe ſcđa in ordine
in quibuſ cõmittatur uſura Io·an·õ·c·prox·
in primo articulo ad finẽ diſtinguit inter
uſurã que ab uſurario exigiẽ et rem illã in
quã uſura cõmittiẽ nam ꝙ uſurarius exigit
ꝓprie loquendo eſt illud lucꝝ quod exigiẽ
ultra ſortẽ et hoc lucꝝ poteſt conſiſtere in
omnibus rebus ut dicto·c· pleriꝗ· Res aũt
ille in quibus uſure cõmittitur ſiue ꝓduci
tur dic ꝙ ſoluȝ in his que conſiſtunt in pon
dere numero uel menſura pondere puta aurꝫ
uel argentũ menſura ut granum uinũ oleuȝ
et ſimilia numero ut pecũia nam in iſtis tri
bus conſiſtit mutuuȝ·l·v·ff·ſi cer·pe· Sed
ſi circa hoc occurrunt duo dubia· Primũ eſt
quare mutuuȝ conſiſtit ſolũ circa tria dicta
genera rerum·Scđm eſt quare uſura cõmitta
tur ſolum in predictis rebus in quibus con
ſiſtit mutuũ et nõ aliis·So· in dicto primo
articulo ad finem dicit Io· an· quia im pdic
tis mutuabilibus transferẽ dominiuȝ in ac
cipiẽtem et ideo dicitur mutuũ quia de meo
fit tuũ·l·ii·§·appellata·ff· ſi cer·pe· Item
obligaẽ qui mutuũ recipit reddere tñdem
n eodem genere et eadem qualitate intrin
ſeca·l·cum qđ ſi cer·pe·et licet aliud pro alio
reddi non poſſit ut ſtich·pro pamphilo bos
pro equo fundus pro domo tamẽ in mutuo
non creditur id quod daẽ ſed aliud ut dixi
ſimilis bonitatis et qualitatt iſte aũt boni
tas et qualitas omnino ſimilis non reperi
tur in aliis ſpetiebus q̃ in dictis mutuabi
libus que dicunẽ recipere oĩodam functioȝ
ut·d·l·ii· que oĩoda functio non reperitur
in ſpetiebus aliis ideo in ipſis non cõtrahi
tur mutuum· De ſcđo dubio quare in pre
dictis mutuabilibus cõmittaẽ uſura et nõ
in aliis proſequitur ibi Io· an· in ſcđo arti
culo ubi proſequitur ut contractus uſurari
us ſit ex natura uiciolus et malicia conuolu
tus ut dic ut·õ·dixi in·iii·q·ꝟ· Ad quintã
rationẽ reſpondeo ibi multiplex ratio qua
re in mutuabilibus et non in aliis cõmitta
tur uſura· Quero·xvii·uſurarius pro no
mine uſurarum et pro uſuris ſibi promiſſis
recipit inſolutum unam poſſeſſioneȝ ex qua
multos fructus percipit uel cum pecunia ꝓ
uſuris exactis facit mercantioſ licitas et lu
cratus eſt multum utrum teneaẽ reſtituere
ſolum uſuras ſiue poſſeſſionẽ illam in primo
caſu· Sed etiam dictos fructus et lucrum
de iſta queſtione dixi·õ·c·prox·in·v·q· ubi
dixi ꝙ aut lucrum prouenit de uſura conſiſ
tente in pecũia et non tenetur quia illud lu
crum uidetur potius prouẽire de induſtria
quã de pecũia illa uſuraria aut ꝓ uſura uſura
rius acqſiuit poſſeſſionẽ ex qua fructus uel
penſionem percepit et tenetur iſta reddere
et idem in fure et raptore qui omne lucruȝ
proueniens ex pecunia uel re furata uel de
predata tenetur reſtituere ut plenius habe
tur in predicta queſtione· Decimooctauo
quero de pluribus qſtiõibus quas ꝓſequor
õ·prox·c·in·v·q· et quia ad eandem materiã
pertinet hinc cõiungã eas· Et primo ſi uſu
rarius uel raptor a pluribuſ extorſit et nõ
eſt idoneus ad ſoluenduȝ integre omnibus
utruȝ ipſe uel eius heredes poſſint recuſare
ſoluere pro rata dumtaxat uel preciſe tenea
tur ſoluere primo uenientibus inſolidũ et
tenetur ibi in·x·q·ꝙ tenetur ſoluere inſoli
dum primo uenientibus tam in foro conſci
entie q̃ iudiciali·l·inter eos·ff·de re iudi·et
l·fi·§· et ſi prefatam de iurẽ delibe·et·l·ſi pu
pillus de priuil·credi·ſi tamen poſtea uenĩẽ
tes haberẽt prerogatiuã ipothece uel aliud
priuilegium poſſunt aduocarẽ a priuis exigẽ
tibus uel in iurẽ prealle·inter creditores er
go pares ut cirog raphari habet locum pre
occupattiori teneẽ etiam in foro cõſcientie
quod exigit cõicare aliis poſtea uenĩẽtibus
quia lex nõ reputat hoc ad culpam ſed ad di
ligentiam ꝓuenire alium ut·d·l·ſi pupillus·
Hinc etiaȝ incidenter quero utrum bona
uſurarii pro uſuris reſtituendis ſint tacite
obligata illis a qbus extorſit ut ſic poſſint
per ipothecariã aduocari a quolibȝ poſſeſſo
re Io·an·õ·de uſurẽ·c· li·c·ii· ſuper uerbo pau
pertas tenet ꝙ ſic et per cõſequens pluribꝰ
ſimul uenĩẽtibus ſit locus regule qui prior
eſt tempore ⁊c·Guil·et·d·archid·ibi contra
qui dicunt ſeruandũ in iſtis quod ſeruarẽ
in pluribus creditoribꝰ hñtibus pſonales
ut·l·fi·§·licentia de iure delib·et ita refert
Fred·de ſenis conſilio·ccxv·q·ubi tamen ſal
uando Io·an·tenui ꝙ ſi cõſtarȝ de cuius uſu
ra uſurarius emerit domum ſiue fundũ huic
cõcedere priuilegium ipothece et temporis
ar·l·ſi cum dotem·§·ſi mulier·ff·ſo·ma·alias
uera ſit opi·archid·et Guil· Et hac opi·
preſuppoſita pro uera ꝙ non ſit daẽ ipothe
cam in bonis uſurarii pro uſuris reſtituen
dis ſuccedit queſtio in pluribus heredibus

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

uſurarii inter quos obligatio hereditaria
eſt diuiſa per legem ipſo iure·l·i·ſi cer·pet·
et·l·pro hereditariis de heredi·uel acti·uen·
utrum ergo ſi unus poſtea efficiatur nō ſol
uendo alii qui ſunt ſoluendo in bonis here
ditariis teneantur ad dictam portōnem et
in foro ciuili non uidetur dubium·l·legato
rum·ff·de le·ii· Sed in foro canonico in quo
tex·dicit ꝙ herēdes ſunt ea diſtrictiōe cogē
di quaſi defunctus uiueret cogeretur·c·tua
de uſur̄ uideretur dicendum contrarium et
pro ſalute anime uſurarii hec dicenduꝫ ſcili
cet quo ad hec tale es alienum ex delicto et
peccato proueniens obligat heredes uſqꝫ ad
facultates inſolidum nec in tali here·alieno
habet locum diuiſio per·l·xii·tabul·ar·ē·de
uſur·cum tu·et tene menti iſtam queſtioneꝫ
de qua per me plenius in dicta·x·q· Deci
monono quero pone florentinus origine et
domicilio mercator in anglia multas ibi uſu
ras extorſit uel in iuſte queſiuit et ignora
tur a quibus quis epiſcopus debet dicta in
certa pauperibus irrogare uel epiſcopus do
micilii uel ille ubi eas extorſit in dubio ui
detur ꝙ epiſcopꝰ domicilii et originis pre
feratur niſi dicamus ꝙ ratione contractus
poſſit eſſe ille epiſcopus in cuius loco deliqt
ſiue contraxit conuenire·C· romana·§· con
trahentes de foro compe·ē·eo·li·et maxime
quia inter illos in quoꝝ terra uſuras extor
ſit debet fieri iſta erogatio incertorum ut
nō·Oſti·ē·de uſuris cum tu eo archid· poſt
Ray·xiiii·q·v·non ſane licet Fred·de ſenis
uoluerit ꝙ etiam inter pauperes domicilii
teſtatoris poſſit fieri ep̄m ſuum erogatio·
Sed ꝓbabilior et eqor mihi uidetur opi·
Oſti·et archid·ut dixi·ē·c·proximo in·x·q·
Vicesimo quero quid iuris ſi eſt contētō
inter ep̄m et herēdem ſiue executorem ſuper
iſta erogatiōe incertorū inter pauperes qs
alter altri ꝑferat maxime cum de fideli diſ
tributione unus de alio non cōfidat quidaꝫ
dicunt ꝙ ep̄us per·c·cum ſit deinde uocatis
tamen heredibus uel executoribus quoꝝ etiā
intereſt ꝙ fiat fidelis diſpenſatio pro ſalu
te anime peccatoris ar·l·d·c·unoquoqꝫ de re
iudi· Alii ut Io·an·dicunt ꝙ dūmodo diſ
tributio bona fide fiat non eſt differentia
per quem ex eis fiat ego plenꝰ de iſta queſ
tione dixi in·c·religioſus de teſta·ē· eo·li·
in·i·q·ubi ultra omnes pondero tex·in·d·c·
cum ſit ubi non dicitur ꝙ diſtribuat ep̄us
ſed ꝙ eius ꝓuidentia diſtributō fiat et per
illū tex·dico ꝙ debent ſimul cōcurrere ep̄ꝰ
et executor ſiue heres quia utriuſqꝫ intereſt
unde licet epiſcopi tanq̄ patris paupeꝝ et he

redis ſiue executoris pro ſalute anime defūc
ti facit·l·nulli·C·de epi·et cler·ut enim ibi
patet et in·l·ſi quis ad declinandam non de
bet ep̄us facere dictā diſtributionē ſub mo
do· Sed ut ita dixerim ſup cādelabꝝ hoc eſt
publice et actis inter uenientibus et perſona
pauperum declarare ut ibi patet· Et circa
hoc adde quod dixi in dicta·q·ad finē et ita
ego hic facio finem ad laudē et gloriam dei
et ſaluatoris noſtri Iheſu xp̄i completa die
x·octobris hora·xxii·per me Petrum de an
charano minimum utriuſqꝫ iuris doctorem
bon·legentem·

E repetitōnis prolixitas te lec
torem perterreat ſed delectet et
ex multis utiliter examinatis id
quod magis tibi placet uel expe
dit ſubiciam hic tabulaꝫ ſiue ſummā breuem
omnium que in ea ſcripta ſunt quoruꝫ omni
um inconfuſo ſumma breuis eſt uꝫ principa
liter et pleniſſime declarare de mixtura iu
riſditionis eccleſiaſtice et ſecularis reſpectu
fori et in eodem foro de obſeruātia canonū
uel legum ſi ſibi aduerſentur· Et in quibus
caſibus laici ſint de foro eccleſiaſtico et ecō
tra clerici de foro iudicis ſecularis hoc bre
ue preambulum libentius nos ad lectionem
propoſite materie producet et cum ibi noue
rimus euidentiorem preſtat intellectum·l·
ſi·in ſi·de ori·iur·
In primo igitur declarādo agredior qua
liter iſtud nomen officii ſit latiſſimum·Sed
ſub illa regula iudicis officium adaptatur
quo caſu qualiter ſiue quot modis hic ſuma
tur et in quo differat a iuriſditiōe declaro·
Secundo collectis notabilibus elitis ex
glo·magna tres oppoſitiones in quaruꝫ pri
ma plene examino an ſit parendū iudici qui
uerbo uel facto precipit ſiue facit ꝙ nō ſpec
tat ad eius officium uel ſi ſpectat illud agit
ex arupto et ſine cauſe cognitione et an his
caſibus poſſit ſibi de facto reſiſti·
In ſcd̄a op·qa glo·tetigit ꝙ uigo proro
gationis pōt iudex facere ꝙ non ſpectāt ad
eius officiū incidenter tango an hoc ſit ueꝝ
quo ad forū penitentialē uel quo ad ſpūalia
et an illa habeant effectū ſi extra prochiam
uel dioc·expreſſius rector ſuis ſudditis uo
luerit exibere·
In tercia op·in qua glo·tangit an ex dele
gatione poſſit quis facere ultra ſuum offici
um tāgo de ſacris et de his que ſunt ordis
uel dignitatis epiſcopalis an ꝑ clericos po·
ſint expediri ex delegatōe ep̄i ſui et an heꝝ
ꝑ papā poſſint laico demandari ſcꝫ ordina·

clericos conſecrare eccleſias corpus criſti
uel criſma conficere et ſimilia· Deinde
plene examino queſtioneꝫ glo·utrum uale
at ſententia uſqꝫ ad ſummam ſub iuriſditi
one incluſam ſi in pluri quam pateretur iu
riſditio condempnauit·Et generaliter etiā
iuriſditione preſuppoſita an ualeat ſenten
tia in maiori uel minori quantitate q̄ fue
rit deducta in iudicio et quid iuris ſi con
dempnauit in parte petitōnis et an ualeat
et uideatur in aliis abſolutus· Subſequē
ter deſcendo ad materiam per quam ſuper
iſta regula plene examinare pluries cogi
tatu·nam eſt utilis et cotidiana ideo pleni
us admittenda·l·legaui·ff·de lib· lega·ſepe
enim cauſe et perſone laicorum agitantur
et litigare tenentur in iudicio ſeculari et
quandoqꝫ iudex eccleſiaſticus et ſecularis
in cognitione concurrunt·
In prima igitur queſtione declaro in
quibus caſibus iudex eccleſiaſticus et lai
cus ſimul de neceſſitate debent cognoſcere
et ad quem tunc ab eorum ſententia appel
labitur et an leges ut canones in proceden
do et terminando debeant obſeruari·
In ſecunda queſtione examino an iudex
laicus poſſit cognoſcere de cauſa uſurarum
principaliter uel per modum exceptionis
ita ꝙ non poſſit per iudicem eccleſiaſticuꝫ
talis cognitio inhiberi· Et concludo
ꝙ poſſit cognoſcere et quod non poſſit in
hiberi utilem queſtionem interſerēs utrū
coram iudice eccleſiaſtico inſtrumētum ali
as ſolempne·Sed per ſtatutum non ſolemp
ne quia non in memorialibus regiſtratum
faciat plenam fidem contra uſurarium pro
ductum ad probationē debi·et uſurarum·
In tercia queſtione proſequor cum diſ
poſitio laici eſt iurata an ſpectet ſuper hoc
cognitio et deciſio ad eccleſiaſticum iudi
cem uel ad ſecularem uel cōmuniter ad utꝝ
ꝙ incidenter annectens an ſuper iuramen
to poſſint leges uel ſtatuta aliquid diſpo
nere annullando preſumendo contrarium
uel aliter eius uires perimendo·
In quarta queſtōne plene proſequor de
cauſa matrimōiali et natalium quando poſ
ſit cognoſcere iudex laicus uel non poſſit·
In quinta ſuccincte quando poſſit cauſa
decimarum cognoſcere·
In ſexta utiliter de iudeis et aliis infi
delibus in ſpiritualibus apud nos ut in ma
trimoniis decimis iuramentis et ſimilibꝰ
utrum debeant cōueniri coraꝫ ſeculari uel
eccleſiaſtico·
In ſeptima quia ratione qualitatis ali

cuius putā opreſſionis fraudis uiolentie
uel rapine circa res eccleſiaſticas commiſſa
rum laici ſint etiā de foro eccleſiaſtico qd
iuris ſi talis qualitas a qua cauſatur funda
mentum iuriſditionis et uictoria cauſe ne
getur an in uiꝫ peremptorie uel dilatorie
de hoc cognoſcat·
In octaua plene quando ratione peccati
laici poſſint trahi ad forum eccleſie ut per
exempla declara quaꝫ plura multis modis
poteſt quis argui de predictis utrum er
go omnibus dictis caſibus poterit contra
laicum haberi recurſus ad eccleſiaſticum fo
rum·
In nona quia in multis caſibus laici poſ
ſunt conueniri in utroqꝫ foro an ſententia
condempnatoria uel abſolutoria iuditio ec
cleſiaſtici pariat exceptionem rei iudicate
coram iudice laico uel econtra· Et utrum
unus teneatur ſtare proceſſui alterius·
In decima utrum cum iudex eccleſiaſ
ticus implorat auxilium brachii ſecularis
teneatur iudex laicus indiſtincte habere
prebere uel primo ſuper hoc cauſe cogniti
onem habere·
In undecima utrum iudex eccleſiaſticus
pro crimine eccleſiaſtico poſſit capere laicū
et carceri mancipare ·uel cum rebus laicali
bus cognoſci poſſit in ipſis executiōem fa
cere actualem·
In duodecima in quibus cleric· perda·
priuilegiū clericale quo ad forum clericalē
et ſubiceo q̄ſtiōe de immiſcēte ſe inſcius et
enormitatibus utruꝫ poſſit in delictis pu
niri per iudicem ſecularem ſcientem eum eſ
ſe clericum·
In tredecima de laico poſt delictum uel
carcerationem aſſumente clericatum an poſ
ſit per hoc effugere foꝝ iudicis ſecularis·
In·xiiii·an clericus agens coraꝫ iudice
laico poſſit coram eo reconueniri·
In decimaquinta de oblatis conuerſ̄ he
remitis hoſpitalariis fratribus tercii or
dinis ſancti Franciſci militibus ſancte Ma
rie an gaudeant priuilegio clericoruꝫ quo
ad forum et alia·
In decimaſexta coram quo debeat conue
niri uniuerſitas ſcolariuꝫ que eſt mixta et
ex clericis et laicis· Et an clerici ſcolares
habeant priuilegiuꝫ eligendi iudicem quo
ad forum aut·habita·C·ne fi·pro patre·
In decimaſeptima de clerico ue niente
ad cauſam incognitā corā iudice laico utrū
poſſit pro ſuo intereſſe cauſam reuocare ad
eccleſiaſticum forum uel cogatur coram iu
dice laico de ſuo iur̄ docere plene de illa

VNIVERSIDAD D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ubi tango argumentum queſtionis mee de
clerico qui uult dicere laudum iniquum la
tũ pro laico an ſuus an laici erit iudex ad
eundus uel cum uult petere contra laicum
examinationem teſtium ad perpetuam rei
memoriam ſuper ſolutione debiti uel laicꝰ
contra eum ſuper probatiõe ipſius debiti.

In .xviii. coram quo iudice pater laicus
teneatur emancipare filium clericum.

In .xix. de intellectu .c. cũ non ab homi
ne de iudic. inquantum ibi requiritur ut
credatur iudici ſeculari ꝙ ſit incorrigibi
lis et ut uenerit in profundum malorum.
Et an pro uno enormi et proditori homi
cidio in perſonam alterius ſacerdotis com
miſſo poſſit degradari.

In .xx. an clericus repertus in flagran
ti crimine poſſit capi per familiã poteſta
tis et duci ad carceres epiſcopi et in hoc
poſſit epiſcopus iudici laico dare licentiã
generalem ꝙ poſſit capere et carcerare cle
ricos delinquentes. Et in quibus caſibus
iudex laicus exerceat iuriſditionem in cle
ricos. Et an clerici poſſunt dici diſtrictu
ales uel de uniuerſitate.

In .xxi. an clericus qui deponit falſum
teſtimõium coram iudice ſeculari poſſit ab
eo puniri et cum propter ð͛lictum bona cle
rici publicantur an publicabiẽ emphiteoſis
quam tenet a domino temporali. Et qd
ſi laicus accommodauit tacitam fidem preſ
bitero de reſtituendo ſpureo an fiſco his
caſibus dicta hereditas applicabitur an fiſ
co ſeculari an eccleſie. Et utrum contra cle
ricum qui fideiuſſit de iudicato ſoluendo
corã iudice ſeculari an iudex eccleſiaſticꝰ
habeat limitatum tempus ad cauſam incidẽ
tem terminandam .et an offeratur in ea li
bellus et ſeruabitur reliquus ordo iuris.
Et an ſicut laicus iudex remittit inciden
tem ſpiritualem ita eccleſiaſticus inciden
tem temporalem .et ſi non que ſit ratio di
uerſitatis.

In uiceſimatercia an iudex laicus poſſit
punire et ſtatuta faceṝ contra concubinas
clericorum uel procedere contra laicum ex
delicto ex quo clericus infamatur ut puta
accuſo feminam de adulterio cõmiſſo cum
papa uel ſacerdote.

In uiceſimaquarta an ualeat ſententia
iudicum et proceſſus iudicis ſecularis con
tra clericum qui non oppoſuit exceptionẽ
clericatus.

In uiceſimaquinta quid ſi ſtatutum ſub
pena extenſionis in perſonam prohibet de
clinari forũ iudicis ſecularis quid faciet
clericus nolens declinaṝ. Et quid iuris ſi
non ipſi clerico declinanti ſed eius fratri
uel conſanguineo ex hoc pena imponitur.

In uiceſimaſexta cum clericus litigat in
caſibus in quibus debet coram iudice ſecu
lari an ſeruabuntur ſibi canones. Et econ
uerſo laico coram iudice eccleſiaſtico ſerua
buntur leges et ſtatuta ſua et hec eſt ulti
ma.

A qua. Pro euidentia iſ
tius regule repetende an
te omnia ꝑmitto quod hoc
nomen officiũ ſimpliciter
ſumptũ eſt generaliſſimũ
adaptatur enim non ſolũ
ad officium iudicis cum iuriſditione con
iunctum ſed etiam ad alios iuriſditione ca
rẽtes ut puta ad priuatas perſonas que in
ſuis actibus certis officiorũ gerentibus
fungi debent unde dicit Accur. appellatõ
officii generalis eſt .ff. de le. iii. l. legati. §.
ſi ex officõ. Idẽ Tulius li. i. de officiis in
prin. nulla enim inquid pars uite neꝙ pu
blic. neꝙ priuati neꝙ forẽſibus neꝙ domeſ
ticis in rebus uacare officõ poteſt in eoꝙ
colendo ſita uiteꝙ inhoneſtas omnis et ne
gligentia turpitudo ad hoc facit .lxxxvi.
di. ſingulis .lxxxviii. di. ſingula. et de teſ
ta. cum in officiis et .l. non diſtinguemus
§. de officio de arbi. Et eſt ſciendum ꝙ de
iſta latiſſima appellatiõe officii plene per
exempla proſequitur archidia. co. ti. c. i. ũ.
eo. li. uerũ quia exempla niſi ſub certis re
gulis coartentur parũ conferunt ad doc
trinam uniuerſalem ideo multitudinem ca
ſuum qui habẽtur de iſtis officiis ibi per
eum ad tria menbra redigis quo ad noſtꝝ
propoſitum et dico ꝙ tria ſunt que eccleſi
aſtice religionis conditio mouetur ſcilicẽ
circa miſteria officiorum circa negotia re
rum et circa ſacramenta ſpiritualiũ. In pri
mis famulamur deo in poſtremis ꝓximis
et ultimis conſulimus nobiſipſis ad ſalutẽ
ut ſic per obſequia deo exhibita ſtipendia
eter ſperemus ut per abſolutionem litium
animos proximorum pacificemus ut per
fidem ſacramentorum perueniamus ad in
tellectum occultorum. In officiis igitur
ſpes in negociis caritas in ſacramentis ex
ercetur fides quibus tribus uirtutibus
quaſi pariete tecto et fundamento tocius
dominice domus officium conſumatur hec
ſunt uerba archidiaco. i. q. i. in princip. be
ne ergo dixit Accur. quod appellatio of
ficii generalis eſt complectitur enim of
ficiũ quo ad regimen priuatũ ſui ipſius quo
ad obſequia et miſteria exibẽda aliis reſpec
tu publici et cõmunis boni ac etiã priuato
rum puta ꝓximiorum domeſticoꝝ et omniũ
prout plene nos inſtruit Tulius in predcõ
li. de officiis. In iſta autem ṝgula non ita
latiſſime ſumitur ſed ꝓut ſpẽaliter ad offici
um iudic. adaptaẽ et hoc modo qualiter in iſ
ta ṝgula accipiatur eſt declarandũ et dico ꝙ
poteſt ſumi etiam multum large. unde dicit
lex ꝙ iudicis officiũ eſt latiſſimũ .l. i. ff. de
iur. om. iu. Cõſiſtit enĩ circa multa que enu
merare eſſet potius laborioſum quã ſubtile
ut in ſi. dicit glo. in .l. i. ff. ſo. ma. remitto ta
men de hoc ad plene nõ. per Oſti. in ſumma
de offi. iudi. et in .d. l. i. et in ſpe. de offi. iud.
§. iudic. officiũ et .§. poteſt et .§. deſeruit et
in dicto .§. plene nõt. de offi. iudi. nobili qð
principaliter imploratur de mercenario qð
deſeruit actiõi principaliter intẽtate et de
eo quod extra iudicium exercetur quod etĩ
in multis conſiſtit ut dicto .§. poteſt autẽ
diſtingui. Item et premittendũ eſt ꝙ Oſ
ti. et ſpe. loquunẽ in ꝑallegatẽ locis de offi.
iudic. prout cõſiſtit in facto uel in exercitõ
quia iſtud factum et exercitiũ cauſatur a iu
riſdcõe ego et iſta regula ſummo utroꝙ mo
do .ſ. prout conſiſtit in habitu et prout con
ſiſtit in exercitio dicitur enim iuriſdictio
ab officio ſicut habitus ab actu et ſicut dif
fert homo in habitu a ſe ipſo opante iuriſdi
tio enim eſt poteſtas de publico itroducta
et publica neceſſitate ad finẽ exibende iuſ
titie officium iudicis eſt executio illius po
teſtatẽ et eſt deducere habitum ad actũ ſuũ
ſine iuriſdcõe igitur nullum eſt officium ea
uero preſuppoſita officiũ iudicis etiã inique
miniſtratũ ſortiẽ effectũ .l. penul. §. pretor
ff. de iuſti. et iuṝ et de uerb. ſigni. forus .§.
iudex et dico ꝙ ubi ð͛eſt iuriſdcõ non opor
tet appellari ſed ea ſtante ab officio male in
terpoſito appellãdũ eſt .l. i. ff. de appe. et .C.
eũ ſpẽli .§. porro .e. ti. fac. quod nõ. in .c. ſup
litteris de ṝſcrip. in nouel. poſt Inno. et hāc
differentiã inter iuriſdcõẽ et officiũ iudi.
nõ. dñs meus .d. Bal. in .l. i. C. ſi a non cõpe.
iu. Scðo modo aſſumo pro iuriſdcõe et po
teſtate que circa illa que extra iudicium ex
plicantur tamen dependẽt a iudicis poteſta
te et collationis beneficioꝝ et ſimil. de qui
bus in .c. dilectꝰ de offi. ordi. et in .c. i. de ſta.
mo. per Inno. et .l. i. §. cura carnis et .§. quies
ff. de offi. prefec. ur. et .l. ſi in aliquã ff. de of
fi. pro conſu. et lega. et quod nõ. Bar. in .l. ſi
re. ff. de appe. reci. quedam etiam ſunt que
dependent a publica poteſtate non a iuriſdi
tionẽ ut illa que ſunt fori pñialis uel ordi
nis de quibꝰ in .c. accidẽtibus de exceſſi. pre
lato. et facit ꝙ de iudicibus cartularis nõ.
glo. in .l. i. ff. de iudic. et de iſtis etiã põt in
telligi iſta regula et tunc nomen iudic. lati
us ſumiẽ adaptanda illũ ad illos qui actum
gerunt ex publica poteſtate abſque iuriſdi
tione facit .c. ꝙ aũt de peni. et rem. et qð nõ.
Inno. in .c. conſulti de procur. Iſtis igiẽ tri
bus modis poteſt ſumi hoc iudic. officium.

Primo modo ꝓut cõſiſtit in habitu et po
tentia et tũc qñꝙ iuriſdcõe et in iudicio ex
plicatur qñꝙ a iuriſdcõe ſed nõ in figura iu
dicii miniſtraẽ quãdoꝙ a publica poteſtate
ſiue iuriſdcõe ut patet ex predictis. Scðo
nota pricipaliter ꝓut conſiſtit in actu et ex
ercitio facere enim eſt id quod habitũ et ex
ercitiũ deducere facit .c. non ſolum de appe.
ũ. eo. li. §. et ex his ad regulã deſcendẽdo di
co ꝙ hec regula diuidiẽ in duas partes. Pri
mo loquitur de officio iudic. prout cõſiſtit
in facto et exercitio. Scðo prout cõſiſtit
in iure et potentia exercẽdi prima in princi
pio uſꝙ ibi ea que fiũt a iudice. Scða ſi ad
eius non ſperant ad officiũ ꝛc. uſꝙ in fi. nõ
indiget ſummario et quia ſummat ſe ipſã et
ideo dicitur regula quia rem que eſt breui
ter enarrat .ff. in .e. li. i. et nõ. ũ. e. in rubrica.

Caſus huius .c. in glo. ponitur tribus mo
dis. Primo in his que commiſſa ſunt officio
epiſcopi iferior accepẽdo nihil agit ut uir
gines uel altaria conſecraẽ ordines cõferre
et ſi que enumerantur .lxviii. di. quamuis.

Scðo ponit exemplum in his que non rõe
ordinis ſed iuriſditiõis limitate epiſcopis
ſunt conceſſa ut cõcedere publicas indulgen
tias de quibus remitto ad not. in .c. accedẽti
bus de priuile. et ibi per Io. an. in addit.

Tercio ponit cauſam in his que gerũt ra
tione iuriſdcõis cõtentiosẽ ut quod egerit
careat uiribus ſi extra territoriũ uel ultra
terminos ꝑtãtis ſue uelit ius dicere uel etĩ
ſtatuta facere ut in iuṝ alleg. in glo. Ex
quibus iuṝ patet ꝙ iſta regula locum habet
in his que per iudicem in figura iudicii ex
plicantur ſed etiã in his que extra iudiciũ
miniſtranẽ ſi non ſpectant ad ſuum officium
iuribus non ſubſiſtãt. Ratio quia robur
et efficacia eorum que geruntur a iudice fũ
dãtur in iuriſdcõe que ſi deficit nihil ualet
quod agitur nec conſenſu ꝑtium uel tempo
re cõfirmatur .l. priuatoꝝ .C. de iur. om. iu.
c. ſignificantibus de offi. del. c. ſup eo de cri
mi. fal. et ꝙ nõ. Inno. in .c. cũ ſit. iur. de offi.
dele. iuriſdcõe uero ſuppoſita ualẽ quod fit
a iudice et quod ſuper hoc unde quod notat

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Inno·in·c·ſuper litteris de reſcript· de offi
cio ergo et iuriſdcōe iudic· primo et añ om
nia ingrendū eſt tanquā de fundamēto iudi
cii··inter monaſteriū de re·iu·huius autem
cognitio utrū ſpectet ſemper ad eum uel qñ
et de iuribus ſnie qua pronuntiat ſe iudicē
competentem nota in dicto·c·ſuper litteris
in nouella et in ·c· uenerabilis de cenſibus
per Inno·per Dy·in·l·ex quacūq·ff·ſi quis
in ius uocā·non ie·et ibi per Bar· ubi oio ui
de· Scđo pōdera quod dic·a iudice per hoc
enim uerbum oēs iudic·cōplectitur etiā ip
ſum papam impatorē et reliquos iudices or
dinarios ḋlegatos et arbitros ut hic per or
dinem probaẗ et·xcvi·di·cum ad uerū et·c·
impator et·c·licet de fo·compe· cle· paſtora
lis de re iudi·l·ex territoriū de iur·om·iu·
c·cum dilecta de reſcip·l· non diſtiguimꝰ·§·
nunc·de officio de arbi·et quo ad omnes eſt
titulus generalis ·c· ſi a non cōpe· iu·per to
tum· Et quia non cadunt ſub r̄gula plura
notabilia deſcendēdo ad oppoſitiōes eliciē
das ex glo·magna· Et primo op·et uide
tur ꝙ ꝟba regule implicent cōtradcōem pri
mo enim dicit ꝙ fiunt a iudice deiñ ſubdit
ſi ad eius non ſpectāt officiū nam ſi non ſpec
tant ad eius officium non poſſunt dici offi
cia facta a iudice quia non iuſte iudicat·unḋ
undeẗ obſtare·xxiii·q·ii·c·i·de uerbo·ſign·
forus·§·iudex glo·in ꝟ·a quod dicit tāgit
hoc contrariū et exponit tex· a iudice ſupple
alias quaſi in eo quod facit excedēda officiū
ſuum non ſit iudex ſed priuata pſona ex quo
infero quod ſi facit uerbo non ſit ſibi obtē
perandum·c·ut animarum de cōſti·ē·eo·li·et
ſi facit facta puta executionem in perſonam
uel rem poſſit ſibi de facto r̄ſiſti ſicut cuicū
ꝙ priuato uiolentiā inferenti ·l· ut uim de
iuſti·a iuꝛ·c·ſignificaſti de homi·ſed hoc nō
uidetur bene dictū quia contra iudicē ſi in
ique agat ꝟbo uel facto introducta ſunt iu
ris remedia appellatōis querele ſimplic·ſup
plicatiōis et alia ut in toto titulo de appe·
C·de appel·l·additos et·l·ſi quis ꝓuocatiōe
fac·xi·q·iii·ſnia paſtoris nam ſic de facto re
ſiſtere eſt contra bonum obediētie quod eſt
maximum et eius contrariū·ſ· cōtumatia et
contemptus eſt crimen atrociſſimum ut ple
ne nō·xiiii·q·i·i ſumma ad hoc dico ꝙ qñ iu
dex uult extendere iuriſdcōem ſuam ad illa
que non ſibi cōmiſſa et poſſumus ſibi reſiſte
re uiolēter et cōtra eum cōpeteret interdic
tum·unde vi·l·probibitū·C·di iur· fi· li·x·
fac·lxiiii·di·quia per ambitōꝫ in glo·qñ nō
excedit termios ſue ptāti ſed alias male agit
ſiue iniq̄ a tūc lꝫ hoc ſit certū ñ tñ ē ſibi de

fcō r̄ſiſtēdū ꝫ appellādū a hoc no· Inn·i·c·ſi
qñ de offi·dele· poſt appellationē uero quia
deſiit eſſe ſuus iudex ſi ꝟbo uel facto aliqd
attēptaret in cauſa non eſſet ſibi obtēperan
dū ſed de facto reſiſti poſſet impune ꝫm Io·
an·in·c· ſi qñ ſtāte ergo iuriſdcōe iudici eti
am ſi inique ſtatuat ſiue agat parendū eſt ſi
ue appellandum· Et hoc intelligo uerum
ſi ſtatuat diffiniendo uel interloquēdo ſup
his que ſunt deducta in iudicium ſi uero ex
tra iudicium ſi non ſpectat ad eius officium
non eſt ei parendū·Idem ſi ſpectet ſed cauſe
cognitionem non adibuit·C·coia epi·per to
tuꝫ et quod plene no·Inno·in·c·ad aures de
tempo·ordi·uel uerius emiſſa cauſe cognitō
non reddit preceptuꝫ nullum ſi quod preci
pit ſpectat ad iudic·officium ut no·Inno·in
c·ueniſſet de ininte·reſti·ſuper uerbo inibi
tionem et ibi ple·in nouel·ſuper glo·non ui
detur ubi dicit hoc uerū niſi preceptū eſſet
notorie iniuſtū·c·qui reſiſtit·c· ſi domus·c·
iulianus·ii·q·iii·et in cauſe cognitiōe ſi ſpec
tent ad officiuꝫ ſuum qñ habebit locum titu
lus·C·omūia epi·ꝓgramata in omnibꝰ enim
legibus illius tituli patet mandata iudicū
de ſoluēdo debitum ſiue penam et non audi
ta et non examinata tamē ligant ad idem·l·
ex ſtipulatōe·C·ḋ ſen· ubi nō omnis uox iu
dicis iudicati auctoritatē continet· Ex qui
bus iuꝛ·male uidetur dicere Inno·ꝙ ualeāt
et ligant p̄cepta iudicum ſine cauſe cognitō
ne· So·ille titulus debet intelligi in his
que deducta erant in iudiciuꝫ uel debebant
deduci principaliter et per ſentētiam diffi
nitiuā terminari talibus enim terminatiōi
bus epiſtolis ſubſcriptiōibus expediri non
poſſunt ſed ſeruato iuꝛ ordine et p̄miſſa cau
ſe cognitione·l· prolatam et quod ibi nota·
per Bar·C·de ſen·in talibus enim iura dant
iudici officiū limitatuꝫ quedam autem ſunt
iudici cōmiſſa nō in figura iudicii terminā
da ſed in hoc officium exequendo ut cogere
clericos qñq ad ꝓmotionem ad reſidentiam
ad aliquod officiuꝫ ut in his et ſimilibus lo
cum habet dictum Inno·ut ligent et ualeāt
tñ premiſſa cauſe cognitiōe· Ratio quia in
talibus non reperitur ordo a iure traditus
in mandando talia et p̄ſumendum eſt pro iu
dice in his que ſuo officio ſunt cōmiſſa·c· in
notuit de eo q fur·ordi·ſu·per Inno· Ex
predictis ergo cum queritur utrum ſit obe
diendum iudici facto uel uerbo aliquid agē
ti diſtingue ſic aut non erat iudex ſuper eo
quod ſtatuit uel decreuit et impune non pa
reẗ et poteſt ſibi de facto reſiſti·d·c· ut ani
marum et·l·probibitum et non eſt parendū

d·c·ſi domus et·c· iulianus aut id quod pre
cipit non eſt delictum et tūc aut loquimur
in his que deduci debent in iuditio decidi
ſeruato iuꝛ ordine oblato libello lite cont̄
et ſi· et in his hoc ordine p̄termiſſo non ua
let quod agit nec eſt ei obtēperādū in toto
ti· cōmunia epi· aut loquimur in cōmiſſꝫ ſuo
officio uel arbitrio et tūc ſiue dicto ſiue fcō
exequaẗ non eſt de fcō r̄ſiſtendū ſed obtem
perandū uel ſi diſplicet appellādū intelligo
uerum cum per appellationē poteſt illa exe
cutio de facto retractari per iudicem appel
lationis·c·non ſolum de appel·ē·eo·li·ſi aūt
retractari non poſſet ·ut ſi pendente appel
latiōe uel alio modo reſciſſorio uult exequi
ſententiā corporalē capitis tunc ꝙ poſſet ſi
bi reſiſti uiolēter poſtq̄ periꝛꝫ iuſtitia par
tis per talem executionē ne enim pereat ius
de facto quedam alias ꝓhibita ſunt conceſſa
ut ſibi uis dicere et capere debitorē fugiti
uum et reptuꝫ in flagrāti crimine·l·ait pre
tor·§·ſi debitoreꝫ·ff·de his que in frau·cre
di·et nō·Inno·in·c·olim de reſti·ſpo·et·l·ca
pite quinto de adul·fac·l· licet·C· de ferus
et quod dixi poſt Pau·in cle·i·ḋ re iudi·ubi
premiſſa executio in caſibus illius cle·debet
retardari ſi per executionē piret ius parti
hec bene nō·et uide ad materiā ut nō·Inno·
in ſi·in·c·ii·de dila· Ex p̄dictis apparet
qñ dicaẗ ſpectare aliquid uel non ad officiū
iudic· nam ſumēdo officium ꝓut principalr̄
radicaẗ in ipſo iudice id qḋ aget circa illud
ualet et eſt ei parendum ꝫm dicta ſuperius·
Quedaꝫ uero principalr̄ non ſumūt initi
um in perſonā iudicis ſed partis ut actiōes
et obligatiōes et in his ſi ḋducta nō fuerit
in iuditium non dicuntur ſpectare ad eius
officium et impenſum ſi non fuerit poſtula
tum non tenet·l·iiii·§·ſi·ff·de damp· infec·
poſtq̄ uero debitū actiōibus deductū fuerit
in iudiciū magna eſt iudic· ptātas in ꝓcedē
do et ſentētiādo ut tetigi·ē· in primo nōbi
li et imperandum·C· de iudic· in prin·quod
offi·qñ incipiat uide in·c· ſignificāte de ap
pel·in nouel· Aliis etiā modis dñtur ſpec
tare ad officium iudic·rōe cauſe uel perſone
uel loci non ſue iuriſdcōis·l· extra territo
rium de iur·om·iu· Pro pleniori tamē in
telligētia p̄dictoꝝ quero cum cōſtitutō uel
ſtatutum ꝓhibet aliquid attemptari per iu
diceꝫ uel limitate aliquid cōcedat ſibi puta
ꝙ non audiat bannitū uel ꝙ poſſit inquire
re ſuper criminibus uſq ad bienniū et nō ul
tra utrū ualeat ſi faciat contrariū uel aliter
quā ſtatutū dictet uideẗ ꝙ non nam ad nul
litatem actus ſufficit ſola legis ꝓhibitio ·l·

non dubiuꝫ·C·de legi·et forma tradita a iu
re non minus eſt ſeruanda eſt·c·cum dilecta
de reſcrip·et·l·dilig ēter·ff·manda· In cō
trarium quia multa fieri non debēt que fac
ta tenent ſi exceptio non opponitur ·l·i·§·
biduum qñ appe·ſit et·l·fi·§·fi·ff·ꝙ me·cau·
Aduerte Ia·de are·diſputauit q̄ſtionē de
bannito cui per ſtatutum omnis audientia
denegatur an ualeat ſi fuerit per iudiceꝫ ad
audiētiā ad miſſus· So·dic ꝙ aut illa ꝓpo
ſita et ſine cauſe cognitōne exceptio fuit co
ram iudice propoſita et ſine cauſe cognitiōe
Aut non fuit in iudicō deducta primo ca
ſu ualet iudiciū ſi iudex eum repulit et for
te non ꝓbatam uel tanq̄ non rite bannitum
uel de banno exceptū ſit ar·ff· de re iudi·l·
cum ꝓlatis·C·de fid·inſtru·l·fi·et·l· ꝙ ſi in
diem·§·i·de compenſa· Scđo caſu non ualꝫ
ſnia q̄ſi non diſcutiēdo de eius ꝟitate uidea
tur contēpſiſſe legeꝫ quo caſu periñ eſt ac ſi
exp̄ſſo iuris errore ꝓnuntiaſſet puta banni
tuꝫ audiendū·c·i·de re iudi·l·i·§·itē cum cō
tra ſacras·ff·que ſen·ſine appe·re· Tercio
caſu·ſ·cuꝫ non fuit in iudicio deducta dicit
non ualere iudicium quia contra formaꝫ ſta
tuti et ſic cōtra legem factum eſt dicta·l·nō
dubium· Item in omni iudicio reqritur
actor reus et iudex de ꝟbo·ſig· forus·§·in
omni de iuꝛ calum·l·ii·circa·prin·ſed hoc de
ficit qui actoris officio fungi poteſt et pa
ria ſunt non eſſe uel eſſe et inabilē·l·i·§· fi·
ff·ꝙ quiſq uniū· Item quādo alicui dene
gatur audientia pro fauore ſuo ut minori ꝓ
digo et ſimilibus non ualet iudiciū ipſo iuꝛ
contra ipſum·l·iii·C·ſi aduer·rem· iudi·mul
to magis ſi in odiū ut in regula odia et hāc
parteꝫ tenet ipſe ut no·Io·an·in ſpe·de ſen·
§·iuxta in addic·pro cuius opi·allego ·l· cū
non iuſto de colluxi ḋtegen·contra illaꝫ de
ciſionem facit qḋ no·in·c·ii·ḋ offi·ḋle·ē· eo·
li·ubi ſi iudex agit aliter q̄ cāon ſtatuat ua
let qḋ facit ad idem qḋ nō·ē·eo·li· ḋ offi·or
di·c·i·in fi·ſuper uerbo non attemptet ubi
ualet ſententia iudic·contra legis p̄ceptum
Item ſi ſtatutum probibet teſtes recep
tos contra magnates redargui ḋ falſo tamē
ſi iudex eos ḋ falſo iudicauit ualet ſentētia
ut nō·Bar·in·l·abſentem·ff·ḋ pe·et canon ꝓ
hibet audiri excōicatum et tamen ſi iudex
audit ualet iudicium·c·i·ḋ excep·ē·eo·li·
Item cum ſtatutum ꝓhibet audientiā uiḋ
tur ualere iudiciū ſi exceptio non opponaẗ
ut nō·Bar·in·l·i·§·ſublata·ff· ad trebe·et·l·
cum lex·ff·de fidiuſ·ubi plenius per euꝫ itē
poſt pemptam actionē p̄ſcriptiōe uel aliter
ualet iudiciū ſi exceptio non opponaẗ·l·cuꝫ

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

uniuerſi et eſſe propter quam diſpenſat
que eſſe in beñficiis poteſt eſſe triplex ne
ceſſitas utilitas et euidẽſ prorogatiua me
ritorum ut·C·de multa de preben·quibus
ceſſantibus diſpenſatõ nõ teneretur appel
lari ſed diſpenſatio rquiritur enim in diſ
penſatione fides et prudentia unde Luce
xii· quis putat fidelis eſſe diſpenſator et
prudens quem conſtituit do· ſuper famili
am ſuam ꝛc·infidelis autez eſt diſpenſator
qui non habet intuitum ad cõmune bonuz
Item eſt imprudẽs non põderando cau
ſas ſupradictas et ideo diſpẽſator proprie
dici poteſt· Ex his ſeqtur ſolutio ꝙ in
qua diſtinguendũ eſt inter diſpenſationẽ
factaz cauſa cognita et ſic tutus quo ad de
um iſte cuz quo papa ſuper pluralitate diſ
penſauit an hoc fecit ſine cauſe cognitione
et non ſic tutus quo ad deum ſed bene quo
ad forum eccleſie militãtis in quo ſepe fal
lit et erratur quo caſu aliter deꝰ iudicat
de homine ꝗ miniſter dei et de hoc ut·c·cũ
eterni de re iudi·li·vi·et·c·a nobis de ſen·
exco· ad hoc facit quod legiꝰ et nõ· infra
de uoto in·c·non eſt in glo·et·xi·q·in ĩs q
preeſt·xxiiii·q·i·manet quia tamen probi
tio pluralitatis deſcendet a lege canonica
non diuina uidetur in papa aliud ſentien
dum per nõ·in·c·cuz ad mõaſ·de ſta·mo·In
no·et ĩfra dicam xᷓ·et per hoc dicit Io·an·
poſt Inno·ꝛc· Sed contra iſtam diſtinc
tionem oppo·rñr ꝙ diſpenſatio quãtumcũ
ꝙ cum predicta cauſe cognitõne facta non
ualeat etiã ſi fiat per papã certum eſt enim
ꝙ ius cõmune eſt rationabile et pro cõmũi
utilitate ſtatutum·iii·di·eſt autem ſed cõ
mune bonum non debet priuata conſidera
tõne obmitti·iii·di·miramur de poſtu·bo
ne illo cum cõcor·et ſicut apud deũ ſic etiã
apud papam non erit acceptio perſonarum
de iudi·nouit itez contra ius naturale nõ
admittaꝰ diſpenſatio·xiii·di·in prin· ius
autem poſitiuum ſuper naturali ratõe fun
datur·i·di·conſuetudo ergo ꝛc· So·quo
ad primuz dic ꝙ diſpenſatio recipiat utili
tatem priuati diſpenſans tamen ad id mo
uetur bono cõmũi quia ille forte cum quo
propter eminentem forte ſcientiam diſpẽ
ſat prodeſſe poterit uniuerſo orbi· Itẽ
utilius gubernabit multaſ eccleſias ipſe ſo
lus ꝗ alii licet multi unde refert Saluſtiꝰ
in catell·ꝙ paucorum uirorum inclita uir
tus auxit romanorum imperium non mul
titudo· Idem uidemus in eccleſia reſpec
tu multitudinis fidelium paucorum uiro
rum facta ſublimia et excelſa fidem noſtrã

et eccleſiaz illuſtraſſe et archana propheta
rum et ueteris teſti illumiaſſe circa tales
igitur relaxare legem cõmunez non eſt cõ
mune bonum turbaꝰ ſed ſpe primioꝝ ad ſi
milia alios incitaꝰ uel exortari prout fie
ri debet ut·l·i·ff·de inſti·iure ad ꝑm de ac
ceptione perſonarum prohibita· Quod
non eſt acceptatio ubi circa equale fortũa
tur equalia et circa ineq̃le iequalia· Ad
tercium dic ꝙ non facit diſpenſans contra
rationez exquo ſugerit diſpenſari non ali
ter diſpenſari debet ut dictum eſt·ṡ· Iſta
pro maiori parte ponit Io· an·in·c·de mul
ta et Archidi·xi·di·conſequens uide·ṡ·de
elec·dudũ in nouel·ſuper uerbo canonice·
Quid ſi pro obtinenda eccleſia ſiue pre
latura datur pecũia ipſi pape an poterit eã
retineꝰ bona conſcientia et tunc tutus ſit
quo ad deuz qui ſic eam obtinuit rñr ꝙ ſic
quia libera et plena collatio beneficiorum
ſpectat ad ipſum ut·c·ii·de preben·li·vi·et
rei ſue quilz eſt moderator et arbiter·l·
in re mandata·C·man·non ſoluo ſed tue cõ
ſciente te rlinquo ꝑ cuius cõſcientie infor
matione recurre ad·c·qui ſtudet·i·q·i·et ꝑ
totã illam·q·naz in alio ꝗ in papa talia pre
cio conferendo uel rcipiendo ſimonia hꝰs
appellatur·c·cauſa et·q·ſcilicet cum in mul
tis ſi· In papa uero qui poteſt·ṡ·ius diſ
penſare·c·propoſuit de cõceſ·preben·an ha
beat locum canones et ꝓhibitiones ſuper
hoc noui et ueteris teſtamenti de quibus
in dicto·c·qui ſtudet ſuum iudicium diffi
nire caſus autem in quibus eſt prohibituz
diſpẽſare uide in ſpe·de legato·§·nunc bre
uiter et inter ceteros prohibitos enume
rat ibi caſus cum ſtatus eccleſie denigraꝰ
ſiue decoloratur ·i·q·vii· in ſiliã· et·xxv·
q·i·que ad perpetuam et·c·ſunt quidem et
c·prima ſalus facit quod no·de iureiur· et
ſi criſtꝰ in fi·que de magno et decolarato
an reſultat ſi papa exponit benefa·uenalia
tu ipſe diiudica· Imperator eniz ſumme
hoc deteſtatur in·l·ſi quẽquam·C· de epiſ·
et cler· Vlterius quero an liceat diſpen
ſaꝰ in uoto et uideꝰ ꝙ non ꝙ contra natu
rale non uidetur poſſe diſpenſari per papã
nam eſt immutabile ut inſti de iur·na·gẽ·
et ciui·§·ſ naturalia·v·di·i prin· et ·xiii·
di·in prin· Votũ aũt eſt huiuſmõi nam
ſcriptũ eſt in·l·uouete et rddite dño uota
uſa de uoto magne et hoc tz Bar·in·c· nõ ẽ
uoti·c·ti·ubi autem non ſubeſt cauſa diſpẽ
ſandi ubi autem ſubeſt iuſta cauſa tunc ne
dum in uoto ſimplici ſed in uoto ſolempni
per profeſſionẽ uni de religiõibus appro

batis uidetur ꝙ papa poſſit diſpenſare et
facere de monacho non monachum quo ad
mrĩonium contrahendum et proprium poſ
ſidendum ut hic cum dixi cum cauſa maxia
ſubeſt puta periculum unius regni niſi mo
nachus ultimus forte de ſtirpe illa regia
uxorem ducat et prolez ſuſcipiat uel pone
ꝙ unus rex infidelis uult cum õibus reg
ni ſui baptiſari ſi poſſit habere in uxorem
unam monachã alterius regis filiam tenet
enim Io· an· ꝙ papa his caſibus diſpenſare
poſſit et tunc publicũ bonum preferendũ
eſt contemplatiõi et continẽtie unius mo
nachi ſiue monialis et credendũ eſt hoc fo
re deo magꝰ acceptaz placet enim ſibi prece
teris conſeruatio rationabilis creature ꝑ
qua animam ſuam dedit et cuius gracia om
nia compuit·ff·de uſur·l· impecudum non
ſed caſtitas ſine continentia ꝑceteris gra
ta eſt deo et que ſola poteſtaſ eſt a deo ani
mas preſentare reſponde enim ut nõ·in·c·
de uoto in nouel·et plenꝰ in·c·cuz ad mo·
de ſta·mo·ſuper glo·fi· Sed dices qꝛ ma
gis poteſt papa diſpenſare contra uotum
continentie quam contra mrĩonium carna
li copula conſumatum· Ad hoc dico ꝙ ſo
lempne uotum ſumpſit ſtatum ex conſtitu
tione eccleſie canonica tantum ſed mrĩoniũ
lege dei ad hec·c·i·de uota li·vi·et per hoc
dicit Io·an·per Inno·ꝙ in probibitis con
ſtitutiõe canonica tantum ut in triſticiis
temporum in pluralitate beñficioꝝ· Et
ſi papa poteſt ſine cauſa diſpenſare nimirũ
quia poſſit conſtitutionem illam in totuz
tollere· In his uero que prohibita ſunt
l·diuina papa ſine cauſa diſpenſare et non
poteſt et ita eſt in uoto quocunꝙ et maxie
in uoto continentie pro ut dictum eſt et
ita no· Io·an·in·d·c·cum ad mo· ſuper ultĩa
glo·quare autem non poteſt diſſoluere ma
trimonium ſicut monachatũ unde in·c·rue
ſus qui cle·uel uo·in nouel·et ꝙ ipſe no·de
iſta poteſtate pape circa id ꝙ licz circa id
quod decet et circa id quod expedit in·c·
magne de uoto in nouel· De poteſtate
tamen pape circa mrĩonia eſt latius cõſide
randum ſuper quo dic ꝙ aut loquimur cir
ca mrĩonia non dum inita aut circa matrio
nia inita non dum conſumata aut circa ma
trimõia carnali copula conſumata· Quo
ad primum menbrum uidetur dicendum ꝙ
in mrĩoniis cõtrahendis papa per ſuas cõ
ſtitutõnes poſſit inducere impedimẽta et
ſic conſeꝙm impedire mrĩonialem fere enim
omnia impedimenta de quibus inſunt de
nup·in fi·per glo·et in ti·de ſpõ·et per to

tum illum quartum librum ſunt impedimẽ
ta canonica de iure poſitiuo et ſunt effica
tia ad dirimendum mrĩoniũ poſt cõtractũ
ut patz in illiſ ti·ſimiliter et in uoto pro
feſſiõis et quolibet alio quelibet obligẽt
de iure diuino tamen papa per ſuas conſti
tutiones inhabilitare poteſt alias abiles
ad nouẽdum puta minorem annis·xiiii·et
q̃nꝙ·xviii·ut·c·q·i·inſul· de reg·c·ii·c·ti·
li·vi·et fac·c·non debet de conſã·et affi· et
non ſolum per conſtitutionem generalem
ſed etiã ſi ſpecialiter interdixit uni ne cõ
trahat cum decreti interpoſitione non ha
bet mrĩonium poſt contractñ contra pape
prohibitionem ut no·in·c·ad diſſoluendũ
de ſpon·impu·ſi enim poteſt ſuper inabili
tando perſonas facere conſtitutionẽ gene
ralem ergo localem et etiam perſonalem ut
d·c·non debz et·xxix·di·ſciẽdũ et ·xxxv·
q·iii·q̃daz lex papa nã ſicut imperator eſt
lex animata interris autem de conſul·ante
fi·coll·iiii·ſi ergo lex eiuſ cenſeꝰ uox mor
tua hoc poteſt multo magis uox eius uiua
in aut·de iſtru·ca·et fi·§·ſi uero tale coll·
vi·et hoc no·in·d·c·ad diſſoluenduz in no
uel·ſuper ultima glo· Itez et in iſtis ca
ſibus debet cum iuꝰ ſcripto conſcientia cõ
cordare nec contra conſtitutionem canoni
cam cõtraheꝰ alias nõ eſſet mrĩoniũ poſtꝗ
conſtitutio inhabilitat contrahentes uel
aliud obſtaculum opponit facit quod pleñ
dixi in·c·poſſeſſor malefidei·ṡ·eo·iuꝰ peti
tur et dicam infra xᷓſi·ꝑm poſſet contra ꝑ
dicta alia ꝗ religionis legitima cauſa ſua
dente ut dixi· Idem habemus ꝙ papa ꝑ
ſumit et fingit quandoꝙ matrimoniũ ubi
in rei ueritate poteſt eſſe ĩpoſſibile ꝙ non
ſit ita puta ſi contractis ſponſalibus cum
Berta de futuro ſecuta eſt carnalis copula
preſumit enim conſtitutio canõica ꝙ affec
tu ea agnouerit nec admittit probationẽ·
In cõtrarium licet aliud eſſe poterit ut
c·is qui fidem de ſpon·quo caſu cogiꝰ cum
ea manere et ſeperari ab alia cũ qua poſtea
uere contraxiſſet et carnaliter cognouiſſꝫ
quanquam ſit contra ueritatem tamen ec
cleſia non recedit a ſua preſumptiõe nec iu
dicat de occultis de quo in dicto·c·is qui
fidem in nouel·ubi quid ſequendum in fo
ro penitentie uel conſcientie illo caſu quo
cogor per iudicem eccleſiaſticũ pro uxore
tenere illam in quam non conſenſi mrĩonia
li affectu· Circa mrĩoniuz uero iniciatũ
ſed non carnali copula conſumatũ de poteſ
tate pape plene per Io·an·in·c·ex·p· et ibi
in nouel·cõcludit Io·an·poſt glo·et doc·ꝙ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

putarē·ſ·ſami·her·   Ex quibus infertur
ꝙ probibitio directa ap iudicem ne ſic agat
uel ne audiat uel ad partem ne agere ualeat
non reddit iudicium nullū ſi actum fuerit
contrariū contra ꝑdictā deciſionē·   Quid
ergo dicendum·d·meus·d·Bal· tāgit illā·q·
in·l·non dubiū ad fi·C·de le· referens dictā
queſtionē Ia·de are·et Bar·ubi·ſ·   Ex dic
tis tñ ſuis non remanet intellectꝰ clarus ſed
in quadam ſua diſputatione ſtatuto ciuitatē
cauet ꝙ fenerator ⁊c·plenius diſtinguit et
ſic aut cōſtitutio denegat alicui audientiā
propter perſone improbitatē ⁊ inabilitatē
et proceſſus eſt nullus in q̄tuor caſibus pri
mo eſt qñ expꝛſſus talis error in libello uel
ſententia puta dicit in ſententia iudicamus
pro tali bannito expꝛſſus enim error ut ſen
tentia uel libello reddit iudiciū nullū·l· cū
prolatā de re iud·et dicto·c·i·   Scđo qñ ta
lis exceptio fuit a princi·oppoſita et iudex
non admiſit eam·   Item qñ ammiſit et nō
eſt paſſus eam uētilari poſſet eſt et cōtrari
um ꝓnuntiauit ualet iudiciū·d·l·fi· de fide
iuſ·cum ſimi·   Aut denegat audientiā ꝓp
ter more diuturnitatē et ꝑſumptā actoris in
iquitatem et tunc ualet iuditium ſi non fu
erit oppoſita exceptio·l·i·§· accuſationē·ff·
ad turpi·et·l·emptor de preſcrip·lon·tem·

Aliqñ ꝓhibetur propter facti precedētē
ad id qđ nunc agitur cōtrarietatē ſiue diſ
formitatē et tunc ſimilr̄ ualet iudiciū·l·nā
poſtea·§·ſi dampnet ꝺ iuriur·fami·her·l· cū
putarem et·l·poſtumus·§·ſi quis ex his·ff·
de in ius uo·Hec uera cū ꝓhibitio habet cau
ſam perpetuā ꝓhibitiōis ſecus ſi temporalē
et ſic intelligit de excōicato et ita reſidet
in predicta diſputatiōe et loqtur ſolū cum
prohibetur audientia ꝑ in multis cāibus nō
tractamus ꝺ audientia ꝺnegāda per iudicē
ꝑ lex ordinem ſiue modū ſtatuit uel ſibi ali
quid ꝓhibet an ſi cōtra fac· ſit ipſo iure nul
lum glo·in predicto·c·i· de offi·ordi·tenet
ꝙ non et concordāt in hoc iura q̄ plura ſimi
liter quedam alia faciunt in cōtrariū in qua
cōtrarietate ſoleo me reducere ad doctrinā
que eſt ſingularis in cle·i·ꝺ iurepa·ibi enim
poſt multa iura que faciunt pro et cōtra cō
cludit ꝙ aut iudex recipit iuriſdcōnē ab ali
qua conſtitutiōe modificatā uel iuriſdcōne
adeptā iudici reſtituit certa forma non ſer
uata et tunc obmiſſio talis modi uel forme
uiciat diſpoſitionem alleg·c·ꝓuida iūcto·c·
quāuis ꝺ elec·ſ·co·li·et·l·cum hi·§·ſi pretor
ff·ꝺ tranſac·   Quādoq; iudex non recipit
poteſtatē a cōſtitutōe qui tradit ſibi certū
modum ſiue formā ꝑ añ ipſam cōſtitutionē

habebat iuriſdcōnē ſuper illo actu et tūc ua
let actus forma illa pretermiſſa exēpla ibi
per eum qui intelligit hoc uerū niſi conſti
tutio ſupueniens et inducens talem modū
ſiue formam haberet annexum ꝺcretū ſicut
eſt·ſ·de reſcrip· ſtatutū in fi·et ibi dixi cū
multis ſimi·in qbus ſemp reperies hoc ꝺcre
tum irritans qđ fit contra et recte quia nō
incūbunt omnia iudici in ꝓgreſſu cauſe ſunt
cēſenda et de forma ut in ſimili dicit tex·in
c·eccleſia ꝺ electi iuncto·c·quia propter eo·
ti·et qñ cognoſcatur an aliquid ſit de forma
uiꝺ per Bal·i·l·i·C·qui admi·ad bo·poſ· po·
carta ultima facit ꝙ nō·Io·an·in·c· quiā de
uſur ſupra eo·li·in nouel·ſuper ultima glo·

Ex his potes inſtrui qñ iudic· officium
habet formam ſeu modum annexū an obmiſ
ſio talis forme uel modi uiciat factū iudic·
et hoc nō·   Scđo oppo·de·c·p·et·g·de offi·
dele·et·l·ii·C·de iur·om· iu·et·c·i· de appel·
ubi ualet ꝙ fit a iudice etiam ſi non ſpectet
ad eius officium id qđ facit·So·dicit glo·in
illis iuribꝰ hoc operatur ꝓrogatio iuriſdi
tionis licet enim cōſenſus partium non poſ
ſit facere cum iudicem qui nullum preeſt iu
riſditioni·l·priuatorum de iur·om·iu·tamē
iuriſditio limitata in rebus tempore uel ꝑ
ſonis poteſt ad alias res perſonas et tempo
ra prorogari et ꝑm quoſdā etiam ad alia lo
ca plene nō·in·c·p·et·g·de offi·ꝺle·in nouel·
et·d·l·i·et per Cy· et Bal·in·l· ſi qui ex con
ſenſu·C·de epi·audi· ubi plene de materia ꝓ
rogatiōis in qua plura occurrūt dubia·Sed
inter cetera obmiſſis aliis ꝙ in foro pñiali
non habet locum materia prorogatiōis nec
in ſpūalibus ·unꝺ non ſuus epūs non poteſt
in foro pñie abſoluere alienum prochianum
nec ordines nec alia ſacramenta miniſtrar ſi
bi quātumcūq; talis ſubditus conſentiat de
po·nullꝰ de peni·et remi·omnis de peni·di·
vi·placuit de foro cō·ſignificaſti et ibi nō·
et in hoc cōſiſtit differentia quo ad ꝓroga
tiōem inter iſtum forum pñialem et ſpūalia
ex una parte et forum iuditialē ex alia qa
in prorogatione quo ad illa ſpūalia requiri
tur conſenſus proprii iudicis ut nō·Io· an·
in·c·p·et·g·de offi·dele·et in aliis pōt fieri
prorogatio etiam proprio iudice prohiben
te quod an ſit uerū qñ eſſet ſportulas recep
turus nō·Cy·in·d·l· ſi qui ex cōſenſu et Io·
an·in addi·ſpe·de cōpe·iudi·addi·et plenius
per Bar·in·l·i·§·expoſt ope·no·nun·   In
cleric·autem certum eſt ꝙ non poſſunt iuriſ
ditionem non ſui iudicis prorogare ſine cō
ſenſu ſui epiſcopi·c·ſi diligenti de for·cōpe·

Differt etiam iſte forus penitentialis a
iudiciali in alio quia ratiōe delicti non ſor
titur quis forū penitentie ubi peccauit ſecꝰ
eſt in foro iudiciali·c·fi·de foro cō·et quod
nō·in·c·i·xvi·q·i·ſimiliter uidetur ꝙ etiā ex
locum proprium poſſit iudex ſuus confeſſio
nes audire ſubditorū abſoluere iniungere
et ſimilia ut nō·Oſti·in ſumma de pen·et re
mi·§· cui cōfitendū poſt prin·non ſic ꝓroga
ri poſſet iuriſditio extra locū nec uiꝺretur
regrendus cōſenſus proprii iudicis ut·d·l·
ſi qui ex conſenſu per Cy· et in dicto·c·p·et
g·in nouel·   Et ex iſtis differētiis inſur
git dubium ſatis forte utꝝ·ſ·epus poſſit cō
cedere lr̄as indulgētie ſuis ſubditis pro ope
in alterius dioceſ conſtruendo hanc queſti
onem plene examinaui in·c·poſtulaſti de fo·
cōpe· in repetitione de oppoſitiōibus et ut
ibi dixi dubitatio q̄ſtionis cōſiſtit in duo
bus primo an illa indulgentia dicatur r̄ſpi
cere ſubditos cōcedentis ex eo ꝙ effectus in
dulgentie cōmittatur eos an uero dicat re
ſpicere locū licet effectus cōmittetur ſubdi
tos prout per multa ſimilia ibi probo·   Se
cūdo cōſiſtit dubium an concedere indulgē
tias ſit de foro pñiali quia poſſet epiſcopus
ſuis ſubditis ubiq; indulgere ſicut et abſol
uere in foro pñie in quocūq; loco an uero di
catur eſſe iuriſditōis non ordinis et ꝙ epi
etiā diacōi poſſunt eas exercere ex quo ſunt
pontifical·dignitatis·c·trāſmiſſam de electi·
non ſit autē ſi eſſent ordinis epālis ut ibi
dem et infra dicam non ob·ꝙ uiꝺat de foro
pñiali ex eo ꝙ per talem indulgentiā conſe
cuntur ſubditi remiſſionē peccatoꝝ et ſic ab
ſolutionē quandā que extra territoriū de
ſubditis fieri pōt dicto·§·cui cōfitendū nam
illud dictum Oſti·non eſt ſine dubitatione
nam uidetur contra cle· ſuper cathedram de
ſepul·ubi ꝑdicatores et minores extra loca
deputata ipſis nō poſſunt audire illos quos
poſſunt alias admittere ſuper ipſis confeſſi
onibus et penitētiis et illū tex·cōtra hos
allegat archidia·in·c·placuit de peni·di·vi·
Sed non ob· quia ꝑdicatores et minores in
audiendis cōfeſſiōibus abſolutiōibus et pe
nitētiis non ſunt curati et conceditꝰ eis illa
poteſtas iuris quoddā ex ordinario et ſpāli
prelato autem ut curati miniſtrant talia et
inter ſuos ſubditos iure ſuo illorū ergo ·ſ·
curatoꝝ poteſtas ut fauorabilis amplianda
eſt iſtorū autem uelud ex ordinaria reſtrin
genda ut nō·Inno·in·c·fi·de offi·archidi·in
ſimili et facit qđ nō·in·c·i·de reſcrip·ſ·c·li·
et·l·cum quidā de li·et poſtu· uel ideo illud
eſt in cle·ſuper cathedrā quia ita ſtricte eis
hoc conceditꝰ unde non mirum ſi nō poſſunt

egredi terminos ſibi ꝺputatos·l·ſi agris li
mitatis·ff·de acqui·re·do·talis autē limita
tio quo ad ſubditos non reperit prefixa cu
ratis igitur poſſunt extra audir et abſolue
re ſubditos in penitentia tum ex eo quia ui
dentur uoluntarie iuriſdcōis et ſic poſſunt
l·ii·ff·de offi· ꝓconſul· tū ex eo quia hec po
teſtas dependet a ptāte clauium et dei uice
fungūtur in illo actu unde non habent quo
ad animas ſibi comiſſas territorium limita
tum ſicut nec etiā ipſe deus ar·l·i·§·qui mā
datam·ff·de offi·eius cui man· eſt iuriſditō
Redeundo igitur ad ꝓpoſitum quare magiſ
ſubditi poſſunt in penitētia extra territo
rium abſolui a curato ſuo q̄ abſolui per uiā
indulgentie ad hoc r̄ñdeo ⁊ dico ꝙ concede
re indulgentias non eſt ordinis ſed iuriſdi
tionis ut predixi abſoluere autem a penitē
tia eſt ordinis ſacerdotalis nec poſſit imp
tiri ab alio q̄ a ꝑſbitero quia alius non hā
bet claues de peni·di·multiplex et·c·uerbū·

Item ut predixi·ſ·cōcedere indulgentiā
extra locum eſt principaliter ꝓuidere illo
loco et de ipſo diſponere et ordinare qđ eſt
prohibitū·c·ſcriptū·vi·q·iii·et·ix·q·iii·nul
lus cum ſi·audire uero ſubditum in confeſſi
one extra locum non eſt diſponere uel ordi
nare de loco ſed ꝓuidere ſaluti anime eius ſi
bi tradite et ille non uidetur remittere fal
cem in meſſem alienam ſed ſpicas manu cōter
rere et animas a uic·purgare et cōmedere·i·
eccleſie incorporare et ita exponit archidi·
in dicto·c·ſcriptū·   Tercia principalr̄ glo·
op·c·i·xcv· di· ubi ꝑſbiteri exercent ea que
non ſpectāt ad eorum officiū ſed epi ut criſ
mare·   So·ut in glo·ibi ad primum caſum
contra ⁊c·uult ergo glo·ꝙ ex demonſtratō
ne poſſit ſacerdos criſmare et ſic exercere ea
que ſunt ordinis epiſcopalis ſicut ordinar
clericos criſma cōficere uirgines uel altaria
conſecrare·lxviii·di·quāuis et nō·in·c· trāſ
miſſam de electi· et intellige ꝙ illa pñt ſim
plici ſacerdoti cōmitti per papam licet etiā
de ipſo ſit dubium ut nō·in·d·c· quāuis epi
autem illa que ſunt ordinis epiſcopalis man
dar non poſſunt niſi epis de conſecra·ec·uel
alia a qua·Sed dices iſtud non uidetur bene
dictū nam iuriſdcōnē pōt quis demandare
etiam non habenti quia ille cui demādatur
fungitur uice eius cui mandata eſt iuriſdcō
infra eo·qui per alium ·So· aliud in mandan
te iuriſdcōē aliud aliud in collatiōe ſacroꝝ
illa enī poſſunt demandari non habenti in
ſe ipſo quod alii miniſtrare debet unde etiā
papa non poſſet de mādare non ꝑſbitero cō
fectionem corporis criſti uel ptātis ligandi

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

et ſoluendi quod eſt proprium pr̄ſbiterorum de peni·di·i·multiplex et·c· uerbum et lxxxv·di· ecce ego iuriſdcō iuriſdcō demandatur non habenti et hoc ideo quia facilius conſequitur eam mandans et uerbis ſolūmō puta confero electionem uel collationem et ideo facilius eam mandat ſed collatio ſacrōrum uerſatur in ſolis uerbis et erigit etiā factum et impenſionem caracteris anime conferentis quaſi qui non habet non poteſt dare alteri etiā ex de mandatiōe ut nō· archi· in·c·i·xcv·di·et·i·q·vii·ol·libertum item facilius reuocatur iuriſdcō quia ſola uoluntate·l·iudiciū ſoluit·ff·de iudic· illa autem ſacramēta ſemel ſuſcepta a deo adherēt oſſibus ꝙ nō poſſint ſeparari ſicut nec anima a corpe uiuo nec eis auferri quo ad uirtutem ſacramenti·vnde ſm̄ quoſdam nō pōt papa prohibere p̄ſbitero baptiſare uel corpus criſti cōficere uel epiſcopo ordinare uel criſmare impedire ſacr̄m miniſtrari de quo legit̄ et nō· in·c·quanto de cōſue· et·d·c·xcv·di·et de cōſecra·di·v·manus· Sed utrum papa poſſit cōmittere ſacerdoti uel cleric· inferioris gradus ordinationem clericorū conſecratiōem eccleſiaꝝ et alia que ſunt ep̄oꝝ ut dicto·c·q̄uis cōis opi·eſt ꝙ ſic ex quo habēt adminiculum ordinis carentibus autem ordine ut laicis non uidetur ꝙ papa poſſit iſta cōmittere quod dic et nō·in dicto·c·quāto· Epiſcopi uero quare non poſſint demādare ſacerdotibus collationē ordinis ſacerdotalis et aliorū ordinē inferioꝝ cum ſacerdos eos habeat et ſic uidet̄ ꝙ eos dare poſſit nō occurrit michi bona Ratio niſi quia illa ſunt ordinis epiſcopalis in cōferendo·d·c·quāuis ea uero que eſſent ep̄alis iuriſdcōnis uel auctoritatis bene poſſet demandare p̄ſbiteris quod dic ut nō·in·c·accedentibus de priuil·in nouel· et q ſit ordinis ep̄alis q̄ dignitatis uel auc̄tatis que iuriſdcōis uide in·c·fi·de offi· archid·in nouel· Tercio circa fi·glo·opp· ꝙ forme a iudice etiam ſi non ſpectent ad eius officium ſortiuntur ur̄ effectum ut patet in ordinatione et conſecratione non ſui ep̄i cuius ordinatō de alieno ſubdito et cōſecratio de non ſua eccleſia ualent·ō·de tempo·ordi·ꝙ tranſlationē·et nō·in·c·gratum eo·ti·

So·dicit glo·fallit in ſp̄ualibus que depēdent potius ex p̄tāte ordinis q̄ iuriſdicōis probatur·ō·de ordi·ab epi·qui renun·epi·c·i·uirtus enim ſacroꝝ non impedit̄ quantum ad eſſentiā etiam ſi minus canonice miniſtrētur puta in aliena dioce· uel inter non ſuos ſubditos uel etiam contra iure uel contra ꝓhibitionem pape ut dictum eſt·ō·et facit qd̄ nō·in·c·pleriſꝗ de elec·et·ix·q·ii·nullū·vii·q·i·ep̄us in dioceſ·i·q·i· ordinatōis ad eſſentiaꝫ ideo dixi quia quo ad collati·ſacramēti executionē non poteſt tribuere caret re effectu quia executionē non poteſt tribuere qui non habet poteſtatem ſacramentū cōferendi d·c·ep̄us in dioceſ· Et aduertendū ꝙ certis dignitatibꝰ ut archiepiſcopali epiſcopali abbatiali ſunt certa inſignia deputata his igitur uteruꝫ quis uti poſſit extra loca ſibi cōmiſſa plene in cle· archiep̄o de priuile· et ibi de his que depēdent a poteſtate ordinis uel iuriſdcōis ut clericum deponere uerberare ſiue tormentare que non poſſunt expediri per non habētem ordinem et iuriſditōnem·c·i·xcv·di·per glo·et uide quod nō· in cle·attendentes de ſtatu mo·et de omnibus ſacramentis et uirtute ipſorū ac natura uid̄ i·q·i·§·ſed nondum de accu· uenies et plene per Io·an·in rubrica de ſacra·non rei· Et q̄ūo multis modis ſumatur ſacr̄m uide archi di·i·q·i·multi et hec ſint dcā breuiter de executione exibitione ſacroꝝ an extra officiū exibita uel ſuſcepta careant iuris effectu·Illa uero que cōpetunt ratione iuriſdcōis uel cure animarū ſi non fuerint a ſuo iudice uel curato attētata ipſo iure ſunt nulla quo ad utrūꝗ·ſ·eſſentiam et ipſius executionem·C· ſi a non cōpe·iudi·per totum et·c· ꝙ autē de peni·et remi·et cle·paſtoral·ad fi·de re iud·

Querit glo·ſi iudex·exceſſit officiū ſuū in ꝓnuntiādo quia poterat condēpnare uſꝗ ad·x·et condēpnauit in·xx·an ualeat ſnīa de x·et ponit opi·et primo illā Io·gloſatoris qui tenuit ꝙ non idem Accur·in·l·extra territoriuꝫ de iur̄·om·iu·Hug·et Lau· tenent contrariuꝫ·ſ·ꝙ in·x· ualeat ſnīa et ſic in nulla ſupfluo hāc tenet Azo in·l·ii·C·de re iu·et idē ſentit Inno·in·c·cum inter de re iud·et diſtinguit ꝙ aut ſnīa cōtinet plura capitula et diuiſa aut plura capitula et connexa aut unum tantum·Si plura et diuiſa et ualet in eo in quo eſt ꝓnuntiatum·l·quedam mulier fami·herc·et·l·fi·de iurepa·quaſi tot uid̄antur ſnīe quot ſunt capitula·l·ſcire ōbemꝰ ff·de xbo·ob·Si uero capitula ſunt connexa et tunc idem qnod in uno in quo dicit ꝙ ſuper toto debet ꝓnuntiari abſoluēdo uel cōdempnādo alias non ualet etiam in eo quod ꝓnuntiatum eſt ·l· in hoc iudicio fami·herc·contra illaꝫ tamen opi·allegat·l·i·§·ſi ſtipulanti·ff·de uerb·ob·et de ne· geſ·l· ſi aūt·§·preterea ſed ad ſingula rn̄dit et cōcludit ꝙ in uno·c·uel pluribus cōnexis ſnīa non ualeat idem tenꝫ Cy·in·l·i·C·ſi aduer·rem iud·et ideꝫ Bar·in·l·extra territoriū p̄allegata

Sed ego ex dictis domini mei·d·Bal·examino iſtam·q·diſtinguēdo ſic ſi queritur an ualeat ſentētia in parte petitorio diſtigue ꝙ aut ſunt plura capitula aut unū generale aut unuꝫ uniuerſale primo caſu aut ſunt plura capitula ſepata aut cōnexa ſi ſepata ꝛ per partes ꝓnuntiare q̄ſi tot ſint ſentētie quot ſint reus ut dixi et ſepatoꝝ ſepata debet eſſe rō·l·ſi maritus·C·de dona·inter ui·ꝛ ux·et·l·et·ff·de mino· Vnde etiā in cauſa cōuentiōis quia diuerſe ſunt cauſe poteſt pronuntiari in una et non in alia ſimul in cauſa petitorii et poſſeſſorii ·l·i· in fi·ff· que ſen·ſine appel· reſcind·et ·l·i·C·de appel·ſi uero ſunt cōnexa idem eſt dicendum quod dicam infra in uno capitulo ſingulari quia plura cōnexa pro eodem reputant̄·l· cum actum et l·at qui·natura·§·ſceuola de ne·geſ·ido dixi cōnexa qui ſic dicam uno ſp̄ū et una eſſentia ſubſiſtunt diuerſa uero dicuntur quia ex diuerſitate ſcōrum ſepatiōem recipiunt·C· ſi unus ex pluribus appe·l·i· Scdō caſu quādo eſt unuꝫ capitulū ſingulare et tunc ſunt opi·uarie in glo·et ·ō· tetigi et dic plenius ꝙ aut ꝓnuntiauit in pluri·errando in iuriſditione et non ualet etī in eo in quo potuit pronuntiare et ſic eſt uera opi·Io· hic et Accur·in·l·extra territoriuꝫ ar·l·cum certa ratione·C·qn̄ prouo· non eſt nec canōiſata ·ii·q·vii· ſicut ubi uerus iudex admiſcet et adiungit ſibi perſonam incōpetentē in ꝓnuntiando et ideo non ualet qd̄ agit·c· cum ſup abbatia de offi·dele·ita cuꝫ admiſcet ſummā ultra ſuam iuriſdcōꝫ arguendo de rebus ad pſonas·l·qui plures·ff·de uul·et pup· Idē puto ſi ſtāte iuriſdcōe ꝓnuntiauit in pluri·uel minori et de reſiduo nihil dixit quia cū ſnīa cauſetur ab inſtātia et iudicio que ſunt indiuidua ergo et ſnīa debet eſſe indiuidua l·et error in parte indiuidui totū uiciat ·l· ſi unuſ·C·de teſta· Item abſurduꝫ eſſet ꝙ remaneret inſtantia iudicii impendenti ſup iudicio in reſiduo uel intelliget̄ abſolutus ubi de abſolutione non appareat de ſcripti recitatōe ut dicam infra ſtatim et intellige hoc uerum niſi ex neceſſitate oportent iudicem ꝓnuntiare ſuper parte ut eſt quando perit inſtantia pro parte·l·ſi cum dotem·§·fi· ſolu·ma· Item cum inſtantia eſt diuiſa in plures a pricipio uel ex poſt facto ut inter plures reos·l·reos·§·cū in tabul·ō duo·reis uel inter plures·l·reos heredes in quos inſtantia ſicut obligatio di·ur̄ ꝙ hereditariis portōnibus·l·i·in fi·ff·de p̄co·ſtipu· et nō· Bar· in·l·i·C·ſi aduer·rem iudi·Item hoc uerum cum obmittit̄ pars pricipalis rei ōdu te in iudicio ſecus ſi obmittat̄ qualitas uel aliquid acceſſoriuꝫ quia talium obmiſſio nō uiciat ſententiā ſup principali articulo·l·in delictis·§·ſi ōtracta·ff·de noxa·et·l·iiii·C·de pe·et·l·ii·ff·ſi quis caup· Item intelligo niſi de parte debiti liqueat per confeſſionem partis quia ſuper illa parte uid̄tur ꝙ poſſit facere preceptum et ſup reſiduo cauſa uentilabitur ut·l·quidam extimauerunt·ff·ſi cer·pe·et·l·qui ſolidū dele·ii· et·l· in fide iuſ·de uſur̄· Et hec ſint dicta cum eſt unū capitulum et in ꝓnuntiatōe ſuper eo obmittitur pars ſubſtantial·qualitas uel ipſius neceſſaria quid iur̄ de iuribus ꝓnuntiatōis appareat ex predictis· An autē ſup illa qualitate uel acceſſorio ſic obmiſſ̄ poſſit nouuꝫ iudicium inchoari non ꝓſequor ſed remitto ad nō·in ſi·per Bar·in·l·ſenatu·ff·de accuſa·et de adul·l·denūtiaſſe· Alio uero caſu cū eſt unum capituluꝫ generale ſub ſe continēs multas ſpecies ut tutele cure neg· geſ· et in hoc diſtingue duo menbra primum eſt quando in eadē ſpecie uel diuerſa ipſius adminiſtrationis eſt erratuꝫ in calculo ſed ſup uno capitulo uel pluribus ꝓnuntiatū ſuper aliis in ſententia nihil dictum primo caſu cum ſ· in ſententia apparet falſa computatō calculi puta qa dixit·x·et·x·faciūt·xx·ideo in·xx·te condempno tunc uidet̄ ualere in·xx·quia de tanto ꝓnuntiat qui plus ꝓnuntiat·ff·de in lit̄·iur̄·l·cum furti et·l· is cui·ff· a quem ad ſerui·ami·et hanc opi·tenꝫ glo·que loquitur directo de errore calculi in·d·l·ii·C·de re iudi·ſed in·l·i·de erro·cal· uidetur dicer̄ ꝙ error exp̄ſſus uiciat in totum quia inducit uniforme uiciū et eſt uiſibile ſecus ſi de error̄ pateat per relationē ad acta non eniꝫ uidetur ꝙ ſententia ſine uitupatione appareat poſſit redargui de nullitate ex inſpectione actorum·ſ· bona uel iniqua ad hoc quod nō· Inno·in·c·quoniā contra de proba·in nouel·ſuper ultima glo·et pro iſta differentia de uicō uiſibili fac·l·fi·C·de edic·diui adri·tolen·et in·l·ſi quis legatum·ff· de fal·glo·tamen in·d·l·i·C·de erro·cal·in hoc menbro ſcilicet cum eſt error calculi exp̄ſſus in ſententia innuit non ualere ſentētiam qd̄ pōt intelligi uerum in eo in quo eſt erratuꝫ expreſſo falſo cōputo condēpnauit in pluri in quo pluri non ualeat ſed uſꝗ ad uerum computum ualeat ut ſic concordat cum glo·d·l·ii·et poteſt hoc tollerari ubi cōdempnauit in pluri expreſſo ut dixi falſo cōputo ſed ſi condempnauit in minori puta in·x·ubi debuit in·xv·ꝙ·x·ōdigantur in·xv·ſine noua ſententia non uidetur dicendū quia quo ad

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

v·que deficiunt ſine ſcriptis non poteſt in
telligi condēpnatū nec ualet·l·fi·C· de ſen·
exco·pi·red·nec quod deeſt ſnie iudicis lex
ſupplet in facto· Sed in iuř ſic qſtio·l·i·ff·
ad turpi·item non eſt dicendum ꝙ duret in
ſtantia ſuper dictis·v· non enim uidetur ꝙ
poſſit remanere impendenti pars iudicii qa
non poſſet de ipſa diſcuti qn̄ ř ricaret̃ qſtō
etiam depoſitione deciſa et ſi prima fuit cō
dempnatoria illa poſſit eſſe abſolutoria qđ
eſſet abſurdū ſuper eodem facto et actione
indiuiſibili quo ad in iudicium deducta ad
hoc optime quod nō·Inno·in·c·cum ꝯtingat
de offi·dele· Item ſententia debet impo
nere ſententie cōtrauerſie quod hoc nō eſſ
ſi ex materia prima litis ꝑmaneret·l·termi
nato·C·de fruc·et liti expenſa·et ſe quet̃ur
abſurdum ꝙ ſuper eadem ratione reddenda
puta tutele uel cuř in libello petita poſſent
fieri plures ſententie ſi in quali diceret̃ fu
iſſe erratū in calculo expreſſo errore in ſen
tentia nam ſi non exprimitur nulli dubiuꝫ
quod non poſſet dicta·l·ii· Ex his cōclu
di poſſet ꝙ ſentētia lata expreſſo errore cal
culi in maiori ſumma ualeat uſq; ad debitam
ſummam quia in illa reperitur ſentētia lata
deſcripti recitatione ſed lata expreſſo erro
re calculi in minori ſumma non ualꝫ quia in
eo quod deeſt non intelligi condempnatus
uel abſolutus et ꝙ inſtantia remaneat in pē
denti eſt abſurdū ut dixi et ſic debet intel
ligi glo·in·l·i·de erro·cal· Sed dicas qua
re ergo non ualet ſentētia in minori ſumma
lata ſuper uno capittulo abſq; falſo cōputo
debet enim tollerari factum ſuū ratōe erro
ris in facto uſq; ad ſummā debitā quia deeſt
cōſenſus iudicis quatenus eſt erratū·l·ſi p
errorem·ff·de iuř iuř· ꝫ cum cōdēpnat in mi
nori ſimpliciter et de reſiduo nihil dicit uř
uel diuidere uelle inſtantiam iuditii uel ſci
enter cōtra legem agere q̄ cauetur ꝙ debet
ſuper toto pronūciare·l·in hoc iudicio fami
hir·minus ergo eſt tollerabile factū ſuuꝫ il
lo caſu· Item error calculi uenit conſecuti
ue ad ſententiaꝫ in cauſa ſuper qua debeat ei
us ueritas fundari quia dixit·x· et·v·faci
unt·x·et·viii·ideo in his te condēpno· Iſ
ta enim uerba emiſſa in modum impertinēti
cauſe deberet uiciare ſententiā etiam ſi ſint
falſa ut nō·Inno·in ſi·in·c· cum bertold9 de
re iudi·et ibi in nouel·ſuper glo· ſi· contra
hanc rationem fac·l·qui teſtō·ff·de execu·tu·
ubi uerba que ueniunt ad ſnīam per modum
finalis cauſe ſi ſint falſam reddunt eam nul
lā ſed ibi ex illa falſa cauſa reſultabat error
iuris hic facti et nō·iſtas conſideratiōes ul

tra alios in predictis punctis et hec ſui dic
ta qn̄ in·c·generali deducta in ſententia ap
parꝫ error calculi· Sed ſi ſuper certis ſpe
ciebus eſt ꝓnuntiatum ſuper aliis nihil dic
tū an ualeat ſentētia in expreſſ͛ et quid iuř
in omiſſ͛ uide in·l·licꝫ·C·de iudi· Venio
ad ultimum mēbrum ſcꝫ cum eſt iuditiū uni
uerſale et in iſtis uniuerſalib9 iudi·dictor
meus aut loq̄ris reſpectu pſonaꝝ inſepabili
ter cōnexaꝝ et habꝫ locum·l·in hoc iuditio
famihir·aut reſpectu rerum et habet locum
l·licet C ō iudi·et·l·ſi filia § familie·ff·fami
hir·Itē in caſibus in quibus ſententiā ſuper
parte latam non ualere intellige uerū niſi
ſentētia ſit nulla fuerit deuoluta ad iudicē
appellationis quo caſu iudex appellationis
poterit dictam ſentētiā reformare nam nul
litas facit eum ſucceder̃ in iudicio·l·ticianꝰ
ff·ꝙ cū eo facit·c·ray·de teſta· Diſtigue
ergo ex predictis cum queritur utrum uale
at ſententia in parte petitoris ꝙ aut erant
in libello deducta plura capitula ſepata aut
plura connexa aut unum tantum primo caſu
poteſt iudex per partes ꝓnuntiar̃ per iura
preallegata· Scđo caſu·i·cum plura capitu
la ſunt cōnexa et idem eſt dicendū ꝙ in uno
capitulo in quo an ualeat ꝓnuntiatio ſuper
parte diſtingue nam aut eſt unum capitulū
generale aut uniuerſale aut ſingular̃ ſi gene
rale ꝛ tūc aut ꝓnūtiauit in m iori uel pluri
per errorꝫ calculi et tunc aut hoc non expſ
ſit in ſententia et non nocet·l·ii·C· de re iu
di· Aut hoc expreſſit et tunc aut pronūti
auit in maiori et ualet in eo ꝙ đbet̃· Aut
in minori et in nihilo ualet ratōnem·ō·dixi
Aut aliter ꝓnuntiauit ſuper petitiōe gene
rali ſi non loquimur de uniuerſali et ſubdiſ
tingue ut·ō·per Bal·xᵒ·igitur ad ultimū mē
brum ultimo caſu cum eſt unum capitulū ſin
gulare dic ꝙ aut in eo ꝓnuntiauit pro par
te et de řſiduo nihil dicit et tunc aut fecit
hoc ex neceſſitate quia inſtātia erat pro par
te diuiſa uel pro parte perempta et ualet in
parte·d·l·ſi cōſtante·§·fi·et·l·i·in fi·de ꝓto
ſtipu·aut non ſuberat talis neceſſitas et tūc
aut liquebat de parte ſuper qua ꝓnuntiauit
per confexionē et ualet·d·l· quidam extima
uerūt uel aliter et tunc aut eſt obmiſſa pro
nuntiatio in qualitate uel acceſſoriis et non
uiciat taliſ obmiſſio in principali aut eſt ob
miſſa pars ipſi9 rei in iudicio đducte et tūc
aut illa ꝓnuntiatio eſt deducta coram iudi
ce appellationis et poteſt ipſum reformare
d·c·raimiti9 aut non eſt deducta querela co
ram aliquo et tunc talis ſententia ſuper par
te eſt nulla ꝫm opi·Io·quam teneo ut ꝓdixi

Sed reſtat reſpondere ad contraria que
faciunt pro opi·contraria quibus reſpondꝫ
Io·an·in·d·c·cum inter et primo ad·§· ſi ſti
pulanti dicit ꝙ loquitur in cōtractu qui po
teſt pro parte ualere et pro parte nō in auc·
de non alie·§·hoc autē ꝛ inſti·de auc· de tu·
§·i·et eſt ratio quia in contractu ambo con
ſentiunt in quantitate expreſſa ſed in ſentē
tia lata in minori ſumma non depꝛhenditur
conſenſus partiuꝫ nec ab eis trahit originē
Sed a iudice contra inuituꝫ ſententiante
l·inter ſtipulātē· §·i· de uerb· ob· Itē ſic per
ptes ꝓnūtādo nō cōformat ſe cū libello qđ
eſt neceſſe·l·ut fūdus·ff·cōi diui·c·qualiter
et qn̄ de accu·non ob·l· ſi autem de neg· geſ·
et·l·qđ in diem·§·i·ff·de compenſa·et de con
trario iudicio tu·l·i·§·preterea·l· in rebus
§·fi·ff·como quia ibi erant due cauſe directa
et contraria unde ualet ſnīa indirecta etiaꝫ
ſi nihil dictum ſit de alio ut ꝓdixi non ob·
l·apud celſum·§·i· ſi ponatur ibi recte caſus
ut ibi nō·non ob·c·i·de arbi·eo·li· unde cuꝫ
xv·peterentur ualet ſentētia illiuſ qui pro
nuntiauit in·v·et illiuſ qui in·x·quo ad dic
ta·v·licet de reſiduo in petitiōe deducto ni
hil dixerint ad ideꝫ·l·non diſtiguemus·§·
ſi plures·ff·de arbi·et uere multū ob· ꝓpter
conformitatē que eſt inter arbitria et iudi
tia·l·i·ff·de arbi· oportet ergo dicere ꝙ ali
ud in arbitrio qđ trahit ſuum principium a
conſenſu partium et accedit ad naturam con
tractus·l·ii·ff·ō arbi·uñ idē qđ in ſtipulatō
re dcm̄ eſt aliud ī iudicō ꝙ in igreſſu ꝓgreſ
ſu et egreſſum reddit̃ in inuituꝫ ut·d·§·i·
Bal· dicit ꝙ ibi in reſiduo abſoluit arbiter
qui in minori ſumma cōdempnauit quod eſt
diuinare alia multa contraria fieri poſſent
contra iſtam opi· Io·que elicias ex nō·ex re
gula utile infra eo·et ſolue ut in ſolutōe dic
ti Brocardi ꝓut ibi nō· Sed iuxta predic
ta incidenter quero de duabus queſtiōibus
primo eſt in caſu in quo lata eſt ſentētia in
parte petitoris qđ in alia parte an in ea in
telligatur condempnatus uel abſolutus et
intellige qſtōnem in caſu quo tenuit in pte
deducta in ſentētia multo min9 in parte ob
miſſa iſtam qſtionem format Inno· in dicto
c·cū inter et Cy·in·l·i·C·ſi aduer·rem iudi·
et diſtinguit Inno·inter petitionē que con
tineat capitula ſepata et petitionem genera
lē que ſub ſe plures habeat ſpetieſ et ius ēpa
le adminiſtratio tutele cure neg·geſ·et ſim·
et inter petitionem ſingularē certe rei uel
ſumme· Primo caſu non eſt dubium ꝙ pōt
hodie ꝓnuntiare ſuper uno capitulo cras ſu
per alio et ſic de ſingulis· In ſcđo mēbro

eſt dubium nam Inno· tenet ꝙ uideat̃ in ali
is capitulis non đductis in ſentētia abſolu
tus ut ſic cōdēpnato in expreſſo inferat ab
ſolutionem in tacito ar·c· nonne de pſump·
et·C· procura·l·maritus aducit pro hoc·l·i·
C·ſi aduer·rem iudi·ſed Accur·ibi cōtra qđ
placet Pe·et Ia·de ra·ut ibi p Cy·qui reſpon
dit ad·d·l·i·ꝙ ibi tutor fit in parte cōdēp
natus et in parte abſolutus cōtra quam par
tem abſolutoriā reſtitutio petebat̃· Item
ꝫm Pe·condempnatio et abſolutio ſunt ſpēs
oppoſite condēpnatoria ergo non debꝫ ope
rari abſolutionem quia ſic idem actus·ſ· ſen
tentia produceret effectus cōtrarios et ten
dens ad dimmutionē operaret̃ur contrariū
contra·l·legata inutiliter dele·i·et·c· maio
ris xᵒ·ſed ad hec de baptiſ· et uide in ſpe· de
ſen·prola·§·qualiter xᵒ· quid ſi peto ubi diſ
tinguit an per iudices an per arbitros lata
ſit ſententia condempnatoria ut in primo
caſu intelligatur abſolutus in reſiduo uero
non tu dic ut nō·in·d·l·licet·C·de iudic· et
l·age·C·de tranſac· utrum autem cum eſt pe
titio generalis poſſit agi ad ſnīam poſt id
quod non eſt deductum in ſentētia diſting
ue ut ibi nō· Tercio caſu cum eſt petitio
certe rei uel ſumme tūc dicit Inno· in dicto
c·cum inter ꝙ non uidetur abſolutuſ uel con
dempnatus in parte non deducta in ſenten
tia ego dixi·ō·ꝙ in caſu quo non ualet ſentē
tia in expreſſo non ualꝫ in obmiſſo et ſic ue
rum eſt quod non ſit in eo abſolutuſ uel con
dempnatus ſed in caſu quo ualet in expreſſo
ut cum in eo obmiſſa quantitate debita rōe
qualitatis uel acceſſorii ꝓnuntiatur an rati
one alterius ſic obmiſſi durꝫ inſtantia et ſi
non durat an poſſit nouum iudiciū inchoari
et dic ut in·l·i·et·l·ſi cum tibi·C· de iudi·l·
non utiq; de rei uen·et·l·i·§·ſi rem ·ff· dele·
iii·et·l·denuntiaſſe de adul·per Bar·et·l·qđ
ergo·§·pena ꝗuior p eūdē·ff·de his qui no·
infa· In caſu uero quo inſtātia eiuſdē rei
uel ſumme eſt diuiſa uel pro parte extracta
minus eſt dubiuꝫ ꝙ durat in parte obmiſſa
uel in parte pro qua duret inſtātia dicta ·l·
ſi conſtāte·§·fi·ſolu·matri·fac·c·cum·l·2·A·
de re iudi· Tercia qſtio eſt in caſu quo nō
ualet ſentētia in parte eius ꝙ petitur quid
iuris ſi iudex dixit in ſententia et ſi dicta
ſententia eſſet lata in minori quātitate uel
aliter quam deberet ex nunc reduco eam ad
debitam qtantitatē et in ipſa debita quātī
tate in his ſcriptꝭ cōdēpno an p hac clauſulā
poſſit dicta ſententia ſubſtētari Ia· de bel·
diſputauit iſtam qſtioneꝫ in terminis cauet̃
lege municipali ꝙ quiſ aliquē percuſſit ſine

VNiVERSiDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ſanguinis effuſione condempnetur in·x·
Alia lege cauet̃ ꝙ qui cõmiſerit aliqđ ma
leficium in platea puniatur duplicitata pena
accidit ꝙ Petrus percuſſit Martinũ cũ ſang
uinis effuſione in platea et de eo crimine cõ
dampnatus eſt in·x·dictum eſt in condẽpna
tione ut·ẽ·an per illa uerba intelligatur cõ
dampnatus in·xx·et ita contra eum debeat
fieri executio et uiđtur ꝙ ſic primo quia pe
ne impoſitio non eſt in iudic· poteſtate ſed
legis·l·i·§·calũpniam in fi·ff·ad turpi·hinc
etiam eſt ꝙ ſufficit etiam iudicez ꝓnũtiar̃
ſuper crimine etiam ſi de pena nihil dicat ut
ibi ſi ergo ubi nihil đ pena ꝓnũtiat lex ſup
plet in toto multo minꝰ eſt qñ de aliquo ꝓ
nuntiat·l·illud·§·minuſ de tribu·et de uſu·
l·qui ſic· Scđo expreſſe non poteſt iudex
aliter de pena diſponere q̃ lex ſtatuit·l· or
dine ad muni·ff·de fur·l·nõ poteſt ergo nec
tacite quod eſt qñ obmiſit condẽpnare in pe
na debita unde nõ poteſt iudex de priuato
crimine iniuriarũ reſeruare hominez de cu
rio natuſ·l·diuus·ff·de iniur̃ multi alijs ar
gumentis hanc partem corroborat et cõclu
dit contrarium·ſ·ꝙ ualeat ſententia in·x·et
per dicta clauſula et ſi dicta ſentẽtia eſſet la
ta ꝫc·nihil operetur ꝓbar̃ primo quia conti
net penam incertaz ergo ꝫc·inſti·de acti·§·
curare· Scđo quia uidet̃ ꝓnuntiaſſe in plu
ri quantũ ad mẽtem non quo ad uerba ergo
non cenſetur lata in eo pluri deſcripti ſcita
tione·l·i·et·ii·C·de ſen·exc·recidet enĩz ſer
re ſententiam ex animo et mente non autem
ex facto loqui·l·dicer̃ in prin·ff·de arbi·itẽ
non debet dici iudex ſuper eodez facto fer
re duas ſententias ꝙ hic uidetur facere con
tra·l·i·C·quãdo ꝓuoca·non eſt ne·nec debet
in ſententia uariare quia per primam func
tus eſt iudicõ ſuo·l· iudex poſtea de re iud·
c·in litteris de offi·del·Bar·dicit hanc opi·
nionem ſi dicta clauſula ponitur in ſententia
poſt uerbum condempnamuſ quia non poſſit
illud obmiſſum corrigere ut dixi quia clau
ſula non reddit ſententiam conditionalem
ſed reſoluendaz ſub conditõe·l·ii·ff·đ indi·
adiec·ſed illa reſolutio non poteſt fieri per
iudicem ut·d·c·in litteris cum alijs ſi· Si
uero dicta uerba ꝓferuntur cõditionaliter
in ipſa ſententia ut ſi dixit quia conſtat no
bis fuiſſe đlictum cõmiſſum ideo ſi pro ipſo
eſt pena·x·ideo illam impono alias ſi eſt ma
ior uel minor in illa maiori uel minori ſm
formam ſtatutorum te condẽpno ualet enĩz
tunc dicta ſentẽtia ac ſi nulla pena exprime
retur·d·l·i·ad turpi·ꝫ ita nõ·Bar· in·d·l·iu
dex· Et inquantũ concordãt ꝙ ſententia

pure lata in·x·quando debuit cõdempnare
in·xv·ualeat ur̃ opi·Io·quam ſupra tenui et
dixi poſt eũ et alios ꝙ in nihilo ualeat non
enim poſſet reddi bona ratõ differẽtie q̃re
hoc ualeat in parte in nullo ibi preſerti qa
nõ minꝰ q̃titaſ pene reddit̃ certa p·l·in cãu
illo q p libellũ ut in cãu·q·Io·ar·l·i·ff·đ iur̃
et fac· ign·ꝑ dic ꝙ in pena legis tẽpore ſnie
iudex habet magis latuz arbitriũ in augen
do et in minuendo q̃ ſuper petitiõe in libel
lo ſuper quibus debet fundare ſententiam
alias lex uocat euz fatuũ ut·l·fi·C·de fidig·
liber·et dicto·c·qualiter et qñ iuncto preal
legato·§·pena grauior licet loquatur qñ cũ
cauſe cognitione auget uel minuit alias ſi ſi
ne cauſe cognitiõe dicit tex·in ſi·lex ſupplz
ꝙ ſentẽtie iudic·deeſt·l·iiii·§· ſi quis cõdẽp
natus de re·iu·qui·§·dimittit me dubium p̃
dictorum deciſione in qua etiam licet per il
lum·§·lex ſuppleat tñ in caſu queſtionis lo
quitur quando quantitaſ debita non deſcen
debat ex obligatiõe legis ſed hominis nam
uidetur lex uelle ſupplere ꝙ ſentẽtie iudic·
deeſt in libello deducta et per iſta ſit exꝑe
dita glo·cum multis ſuppletõibꝰ ut uidiſ
tis· Deſcendo nunc ad alia utilia que per
omnes aliquas ſuper iſta r̃gula applicare de
creui pro quorum euidentia premitto ꝙ de
iure ciuili ſumma diuiſio de iure perſonarũ
eſt ꝙ aliqui ſunt liberi aliqui ſunt ſerui in
ſti·de iur̃ perſo·in prin·de iure uero canoni
co ſumma et breuiſ diuiſio alia traditur·ſ·ꝙ
duo ſunt genera xp̃ianoꝝ· Vnum genus qđ
mancipatur diuino officio et contẽplationi
alterum quod rebus terrenis et mundanis
occupatiõibus ut eſt genus laicorum de am
bobus iſtis in canone duo ſunt genera·xii·
q·ii· Quodlibet genus in plures ſpetias
ſubdiuiditur de quo nihil ad ꝓpoſitum ſed
quo ad utrũq; genus et ſingulas eorum ſpe
cies eſt etiam p̃mittendum ꝙ utrũq; genus
habet ſuos ſuperiores dei ordinatione·ſ·pa
pam et impatorem deus enim illa duo lumi
naria in mundo conſtituit·c·ſolite de maio·
et obe·quoruz officia a deo ſunt diſtincta ꝙ
non debet unus alterius iura uſurpare nec
permiſcuis actibus deã officia turbar̃·xcvi·
di·cum ad uerum·c·duo·c·ſi impator de quo
rum diſtincta poteſtate et ſupioritate uni
us ad alterum hoc non dico quia plene teti
gi in·c·i·ẽ·de conſtit·quam nondum comple
ui uerum quia clerici rebus temporalibus ꝫ
obſequiis laicorum indigent clericoruz dic
to·c·cum ad uerum ideo propter iſtam quan
dam quaſi cognationez expedit quãdoq; cle
ricis habere recurſum ad iudicium ſeculare

et econuerſo laicis ad iudiciuz ſpirituale et
diuerſis reſpectibus clerici qñq; litigare te
nentur in iudicio ſeculari et econuerſo laici
in iudicio eccleſiaſtico ꝓut infra patebit·
Quot ergo modis poteſt iſta mixtura
contingere etiam eſt p̃mittendum ad quod
dico ꝙ iſta mixtura uerſatur in iudicibꝰ ut
cum iudex eccleſiaſticꝰ et ſecularis ſimul de
cauſa ꝑticipant qñq; uerſatur in litigatori
bus ut cum clericus et laicus ſimul litigant
qñq; uerſatur in cõibuſ cauſis et perſonis ut
cum perſona eſt ſecularis cauſa uero ſpiritua
lis·qñq; eadem cauſa ꝑticipat diuerſis r̃ſpec
tibus de utroq; foro ut cauſa adulterii ꝫ ce
terorum criminum·qñq; cauſa ſimpliciter et
abſolute cõſiderata eſt de foro tẽporali ſed
ratione alicuius qualitatis adiuncte ut pec
cati rapine eſt de foro eccleſiaſtico que ut la
tius per exempla declarẽ ꝓſequar dicta men
bra per queſtiones· Quero ergo primo
utrum iudex eccleſiaſticꝰ poſſit aliquo caſu
concurrere in cauſe cognitione ad qđ reſpon
deo et dico ꝙ poſſit certis caſibus cõcurr̃re
nam qñq; lex coniungit eos in cognitiõe in
auc·ſi uero contingerit·C· de iudic·qñq; ne
ceſſitas indiuiſibilis inſtantie ut cum uolo
conuẽire clericum et laicum obligatos inſo
lidum ratione contractus uel adminiſtratõ
nis puta fuerunt executoreſ teſtamenti uel
in alijs cauſis in quibus eſt apud eundem iu
dicem agendum·ff· de qui·re· apud eundem
lu·ca·l·i·et·c·cum in de conſti· et uidetur in
hoc caſu uel ꝙ unus ex eis debeat cauſam ali
ter delegar̃ uel ſimul in ꝓcedendo conuenir̃
d·auc·ſi uero contingerit et nõ·Bar·in·l·ſo
lent de ali· et ciba·l· nam et alibi plures iu
dices diuerſi fori conueniunt cum cauſa de
qua agitur eſt utriq; cõis·c·cum illorum·§·
ſi uero clauſtral·de ſen·exco· idẽ dicit in ſi·
Bal·ꝙ ſi clericus et laicus electi in arbitroſ
diſcordãt in ꝓnũtiando neceſſarius eſt uter
ꝙ iudex in cõpellẽdo·ſ·ep̃us et poteſtas idẽ
ſi delictum eſt cõmiſſum in confinibus nam
uterq; iudex eſt cõpetẽs et poteſt cognoſce
re et ne ferrant cõtrarias ſententias debẽt
conuenire et inuicem concordare ut nõ· Bal·
in·l·iur̃peritos·§·cum oriũdus de excu· tu·
et·l· ſiue contra·§· quia plautianum de libe·
agno·fac·ꝙ de illa ꝯiunctiõe iudiciũ legr̃ et
nõ·in·c·cum contingat de offi·dele· ad idem
c·per hec de hẽti·c·li·ubi ep̃uſ et inquiſitor
contra hereticum conueniunt in ſentẽtia et
proceſſu· Sed incidẽter hoc caſu quero qđ
iuris ſi contingat ab iſtoꝝ ſententia appel
lari ad quem appellabitur an ad ſuperiorem
iudicis eccleſiaſtici uel ad ſuperiorẽ iudicis

ſecularis an ad utꝝq; et uidetur ꝙ ad utꝝq;
ex quadam iuris neceſſitate quia in iuſticia
iudicis ſecularis non poſſit appellatiõis re
medio emendari per alium quaz per ſuum ſu
periorez nec econuerſo in iuſtitia iudicis ec
cleſiaſtici poſſet emẽdari per iudicem ſecula
rem ſicut ergo ſentẽtia utriuſq; ledit ita p
utꝝq; ſuperiorum ſuorum debet emẽdari lai
cus ergo ad ſuum clericus ad ſuum iudicem
appellabit a ſententia lata· Sed ex hoc ſeq
tur iniquum·ſ· ꝙ de iniuſtitia unius ſenten
tie r̃cognoſcetur apud diuerſos cum tamen
de eadez re ſit unus iudex adeũdus non plu
res qui poſſent ferre ſententias contrarias
contra·l·de qui·re·ad eum iura et quod nõ·
Inno·in·c·cum cõtingat de offi·dele·Bar·di
cit ſuperiorem iudic· eccleſiaſtici adeundem
in·l·i·in·fi·prin·de appell·Idem ſentit Bal·
in·l·precipimus in fi·C·de appe· ubi dicit ꝙ
ſi cauſa cõpromittit̃ in clericum et laicum ſi
mul ꝙ ep̃us eſt adeũdus ſup reductiõe ad ar
bitriuz boni uiri quia clericus tanq̃ digni
or trahit ad ſe laicũ ſi·cum iudic·qui cognoſ
cunt de cauſa habent diuerſos ſuperiores ap
pellabitur enim ad ſuperiorez illius iudic·
qui habet digniorem iuriſdictiõem ut iuriſ
dictio magis digna cõſideretur interponen
da appllatõe·c·ſi duode offi·dele·ẽ·c·li·c· ſu
per q̃ſtiõum eo·ti·et dicto·c·per hec ex quo
rum omnium iurium mente colligitur ꝙ nõ
debeat appellari ad utrunq;· Sed remanet
mihi dubium quar̃ magis diuerſi iudices cõ
ueniãt in uentilatõe cauſe principalis ut ·ẽ·
patet q̃ in uentilatione cauſe appellationis
maxĩe cum ut dixi ꝙ iudex eccleſiaſticus ad
eundus ſuper tali appellatõne cognoſcat de
ſententia ſecularis iudic· cuius non eſt ſupe
rior ꝓpter quod crederem ꝙ ſi poſſet uter
ꝙ ſuperior adiri et cognoſcere ſimul ſit ad
utrunq; appellandũ et cognoſcẽt tunc ſimul
uel unus alter delegabit non ob·c· ſi duo et
c·ſuper q̃ſtionuz et·c·per hec p̃allegata quia
loquuntur cum iuriſdcõ quam habebant illi
diuerſi iudices trahebat originẽ a papa nõ
mirum ergo ſi res reuertitur ad naturaz ſu
am·l·ſi unuſ·§·pactus·ff·de pac· In caſu ue
ro noſtro iuriſdictio diuerſorum iudicum
pẽdebat penitꝰ a diuerſis beñ fateor in cãu
in quo nõ eſſet poſſibilis ille ꝯcurſus et cõ
uentio iudicum eſſet adeundus eccleſiaſticꝰ
tanq̃ dignior ut in p̃allegatt iur̃·c· quanto
de iudicijs·c·ꝙ in dubijs de conſecra·ecc·uel
altaris per que iura dici poſſet ꝙ quo ad cle
ricum ſeruabunt̃ in dicta cauſa canones quo
ad laicum ſeruabunt̃ legꝭ in decidẽdo· In
ꝓcedẽdo uero in caſu quo diuerſũz ordinẽ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

procedendi ſtatuant leges et canones ·uel
ſtatuta ipſorum iudicuꝫ quia non poſſent in
eiuſdem inſtantie proſecutõe diuerſa iura
ſuari credo potius obſuandos canones et
ſtatuta iudi·eccleſiaſtici ſinodalia ꝙ leges ⁊
ſtatuta iudi·ſecularis per iura preallegata
Ex iſtis ergo iuribus patet ꝙ iſta mix
tura iudicum eccleſiaſtici et laici eſt de iure
neceſſaria ſimiliter cõiunguntur clericus et
laicus in iure pñtandi circa quod uide qð
nõ·in·c·de iurepatr·ĩ·co·li·ſimiliter in exe
cutione teſtamẽti·c·Iohannes·de teſta·et ꝙ
ibi nõ in nouel·   De iſta mixtura hominũ
diuerſe ꝓfeſſionis quero ꝓcedat de iure et
predicta ꝓcedunt cum eccleſiaſticus et ſecula
ris iudex cõiungunẽ ſimul in cauſe cogniti
one et deciſione·   Quero·ii·an ſint caſus ſi
ue cauſe que pertineant ad iuriſdcõꝫ utriuſ
ꝙ diuiſiꝫ ita ꝙ quilibet ex eis ſit iudex cõ
petens in eiſdem pro cuius queſtionis clari
ori intelligentia premittendũ eſt qð legiẽ
et nõ·xi·q·i·in ſumma ubi de pluribus gene
ribus cauſaruꝫ quarum quedaꝫ ſunt ſpũalis
et quot modis ſic dicantur plene per archi·
i·q·i·in prin·   Quedam ſunt ſpũalibus an
nexe ut cauſa iuꝛpa·quedam temporales que
tamen a ſpũalibꝰ dependent ut bona eccleſia
rum et omnes iſte ſpectant ad eccleſiaſticum
forum poſſunt tamen deduci coram ſeculari
propter qualitateꝫ rapine oppreſſionis uio
lentie ſiue doli quibus caſibus etiam iudex
laicus poteſt adiri·c·cum ſit generale de fo·
compe·et de his non dubitatur quia tex·eſt
ibi·   Quedã uero ſunt cauſe de quibus eſt
dubiuꝫ an poſſint agitari coram iudice ſecu
lari de quibus ſuccincte tangam· Et primo
de cauſa uſurarum an illa ſit de foro eccleſie
ita ꝙ non poſſit iudex laicus principaliter
uel incidẽter de ipſa cognoſceẽ et glo·in·d·
c·cum ſit generale tenet ꝙ cauſa uſurarũ ſit
de foro eccleſie idẽ Io·xi·q·i·in ſumma arch·
plene hanc queſtionẽ examinat ·xiiii·q·iiii·
quid dicam et ibi refert opi·Hug·dicentis
et ſicut iudex eccleſiaſticus ita iudex ſecula
riſ põt cogere uſurarios ad reſtitutõeꝫ uſu
rarum et ꝙ ſub iudice ſeculari poſſunt uſure
repeti nõ·Lau·in·d·c·quid dicã et Goff· di
cit hanc opi·Lau·eſſe uerã ⁊ cõcludit ꝙ laici
ſuper uſuris coram ſeculari clerici coram iu
dice eccleſiaſtico ſunt cõueniendi ar· ad hoc
de iureiura·   Si uero ubi non fuit exac
tũ iuramentum ueritate de quia cauſa uſura
ria quaſi ſpetialis eſt unð eccleſiaſtica eſt nõ
ciuilis·i·crimen eccleſiaſticum de uſuẽ co·li·
in nouel·ubi ꝛfert opi·Gar·qui dixit ꝙ ꝓ p
ꝑiculum animarum uſura eſt crimen eccleſi

aſticum preterea leges non preciſe ꝓhibent
uſuras ſed permittunt uſqꝫ ad certum modũ
l·eos·C·de uſuẽ ex quadaꝫ tollerantia illud
crimen·l·non ꝓſequiẽ ſic nec ſimpliciter for
nicationem uel concubinatuꝫ ſicut enim iſta
et quedam alia extra penam legis ſed nõ ex
tra penam canonis ſunt ꝓpter peccatum ut
plene per Io·an·ĩ·eo· in regula peccatum et
hec ꝓprie dicunẽ delicta eccleſiaſtica ut·d·c·
quid dicam et·xi·q·i·in ſumma per archid·et
per Io·an·in dicto·c·cum ſit gen̄rale· Et ex
iſta ratione infertur ꝙ hec cauſa uſurarum
non ſit de foro ſeculari poſtꝗ lex hoc crimẽ
non ꝓſequitur nec punit erit ergo de foro
eccleſie ſaltem de conſuetudine que dat iuriſ
dictionem alias non habenti ·c· nouit de iu
diciis et hanc tenet Iohannes mo· in dicto
c·i·Io·an·uideẽ in hanc opi· declinare in cle·
diſpendioſam de iudic·dum rñt ad iura que
faciũt pro Hug·Lau·Goff·et allega·in glo·
cum repetuntur·Quid ergo dicendum in iſ
ta uarietate ego ſaluo iuditio melius ſentiẽ
tis dico ꝙ uſuẽ poſſunt peti in iudicio ſecu
lari et probo hoc·primo quia crimen non in
cludit in ſe aliquam ſpũalitatẽ ſicut nec alia
crimina uniuerſaliter excepto crimine ſimo
nie et hẽſis hoc eniꝫ dicit tex·quod eſt me
re eccleſiaſticum ut in·c· ut inquiſitionis·§·
prohibemus de here·ĩ·eo·li· et pondero ibi
mere eccceſiaſticum ⁊c·per quod uerbum da
tur intelligi ꝙ non ſint alia crimina ratiõe
ergo ſpũalitatis annexe non poteſt diceẽ iſ
tud crimẽ de foro eccleſie·   Item non ea ra
tione ꝙ ſit crimen eccleſiaſticum non uideẽ
per hoc cognitio denegari iudici ſeculari ꝙ
permittit ſicut in aliis criminibus eccleſiaſ
ticis que ſunt eẽ grauiora ut ſacrilegiũ adul
terium de quibus in·d·c·cum ſit gen̄rale ad
uerſos enim ſacrilegos adulteros plures ſa
cre leges penas ſtatuunt et per ſuos iudiceſ
pũire decernũt patet in ſacrilego·C·de epi·
et cle·l·ſi quis in hoc genꝰ et·l·ſacrilegii pe
na·ff·ad·l·iul·peccu·⁊ in·c· felic·§·ꝑ hoc quo
ꝙ de pe·ĩ·c·li·de adulterio periurio et inceſ
tu patet·ff·de adul·l·adulteriũ cum inceſtu
et nõ·ĩ·de procu·tue et·c·de trãſac·l· ſi quis
maior ſi enim iuramentũ et predicta alia nõ
eſſent tot leges edite ſuper eis quia qui nõ
poſſent iudicare non poſſent ſtatuerẽ·c·eccle
ſia ſancte Marie de conſti·⁊ qð nõ·ff·de iuẽ·
om·iu·in rubrica·Si ergo alia crimina prin
cipaliter ⁊ uniuerſaliter ſunt de foro ſecula
ri non eſt dare quare etiam non ſit crimen
uſurarum·Item ſi dicatur ideo nõ eſſe de fo
ro ſeculari qui leges ꝑmittũt uſuras ad hoc
reſpondeo per interꝑtationem et dico hoc

falſum ut plene nõ·Io·an·in regula peccatuꝫ
ĩ·eo·in merc̃u·v· articulo principali queſtõ
ne·Iteꝫ poſito ꝙ de iure ciuili non eſſent ꝓ
hibite tamẽ non ſequitur ergo non ſunt de
foro ſuo naꝫ ⁊ ubi iudex ſecularis ſm leges
non poteſt de cauſa cognoſceẽ ex defectu iu
ris litigatoris tamen ſi canones aliter pro
uident ꝙ leges iudex laicus erit cõpetẽs et
obmiſſis legibus iudicabit ſm canones·c· li
cet·ĩ·de iureiuẽ·eo·li·et·c·cuꝫ contingat de
iureiuẽ·et·c·ii·de pac·et eo·li·   Concludo
ergo quod crimen uſurarũꝫ non adeo ſit de
foro eccleſie ꝙ non poſſit adiri iudex ſecula
ris principaliter quia immo poteſt per iam
dicta cum inter ipſum et alia crimina nõ ſit
differentia et ſi dicatur ꝙ ea ratione ſit de
foro eccleſie quia includit in ſe peccatum et
deuorat animas ut in·c·i·de uſur·ĩ·eo· li·di
co ꝙ illa ratio non cõcludit naꝫ omne crimẽ
ratione peccati poteſt dici eccleſiaſticum ut
nõ·arch·xi·q·i·in ſumma et nõ·lxxxvii·di·
eos ſed non ſequitur continet in ſe peccatũ
ergo eſt de foro eccleſie limitate enim ratõ
ne peccati cauſe deuoluunẽ ad eccleſiaſticum
forum·ĩ·de iudic·nouit in nouel·et infra di
cam·   Et ex iſtis infero ꝙ non ſolum prin
cipaliẽ poſſunt peti uſuẽ in foro ſeculari ſed
etiam ſi incidenter per modum exceptionis
dicatur contractus mutui uel alius contrac
tus uſurarius poterit de hac exceptiõe cog
noſceẽ iudx ſecularis nec poterit ſibi iudex
eccleſiaſticus inibere et de hoc conſuluimus
recolende memorie·d· Gaſpar de cal· et ego
et dic· ꝙ ita tenuit pẽ ſuꝰ Io·cal·per·c·poſt
miſerabilem de uſur·⁊ Pau·de leaꝫa in cle·ex
grandi·e·ti·et Bar·in·l·ticia·ff·ſo· ma· et fa
cit quod dicam infra ꝓxima·q· de cauſa iura
mẽti·   Et ꝑdicta intelligo uera ꝓut Pau·
et Bar· intelligunt qñ eſt qſtio ſuper facto
ut ſi dico te recepiſſe uſuras et tu negas ubi
uero eſt queſtõ de ſpiritualitate hoc eſt de
ipſa ſubſtantia diſpoſitionis puta an cõtrac
tus de quo conſtat ſit inuolutꝰ malitia uſu
rarum exempla collige ex·c·nauiganti et in
c·in ciuitate de uſu·tunc quia de quadam ſpi
ritualitate diſputaẽ et pertinet ad iudiciũ
eccleſie cognoſcere non ad iudicem ſeculareꝫ
et hec eſt intentio Pau·in·d·cle·et Bar·in·l·
ticia et Io·an·in·c·tuam ad fi·de ordi·cogn·
et plenius per Fre·de ſenis in conſilio·xci·
et adde quod dicam infra ·q·iiii· ut unũ hic
non obmittam ꝙ iudex ſecularis in caſibus
quibus dixi poſſe cognoſcere in ordine ꝓce
dendi non ſuabit cle·diſpẽdioſam de iudic·
ſed leges ſuas ut dicit glo·nõ· ibi cum repe
tuntur quod nõ· tam in illo caſu ꝗ in omni

bus in quibus dicte cauſe ſunt cõmũes ut in
his in qbus differũt leges ⁊ canones qlibet
iura ſua ſequatur in ordine ꝓcedendi·Sed ſi
tendunt ad litis deciſionem quid iuris hu
ius de facto in his terminis·   Statuto hu
ius ciuitatis cauetur ꝙ inſtrumẽtũ nõ poſi
tum in memorialibuſ cõis nullã faciat fideꝫ
modo quidam conuentus fuit ſuper uſur·in
curia epĩ in qua probata quantitate debiti
cõtra eũ qui publice fenerator pſumere rece
piſſe uſuras ad ratõem quatuor denarioꝝ ꝑ
libris modo ad probationẽ debiti cõtra pu
blicum uſurarium ꝓducebatur inſtrumentũ
regiſtratum in memorialibus alias tamẽ ſo
lempne opponebaẽ ꝙ non faciebat fideꝫ deã
de cauſa replicabatur dictum ſtatutum laico
rum non habeẽ locum in curia epiſcopi et ui
detur ꝙ inter laicos litigãtes in curia epiſ
copi ſint ſeruande leges ſicut ecõuerſo cleri
cos in foro iudic·ſecularis litigantibus ſer
uarentur canones ut nõ·in·c·i·de conſtit·in
nouel·   Item iudex eccleſiaſticus ſequitur
inſtrumẽtuꝫ de iure cõi inualidum ſi de con
ſuetudine laicorum reputatur ſolempne ut
in·c·cum dilcũs de fi· inſtru· ergo per cõtra
rium non debet ſumere ꝓbatõnem ex inſtrõ
cuius fidei ðrogatur per ſtatutum·   Item
dicendo contrariuꝫ ſequeretur de cauſis lai
coruꝫ cognoſcendi in caſibus quibus poteſt
ut in executitõe teſtorum ſm opi·Io·an· ut
in·c·cum Iohannes de fi· inſtru· haberet teſ
tamentum pro ualido cum duobus ſm cano
nes et contra leges et hoc non uidetur dicẽ
dum ꝙ ex ſola cõpeteñ fori mutentur leges
et ſtatuta litigatoꝝ bene fateor ꝙ ſi eſſent
de temporali iuriſdcõe eccleſie iudicarẽtur
ſm canões non ſm leges·C·duobus de appe·
in nouel·   Ad hoc facit quod no·Bar·in·l·
omnes populi de inſti·et iur·et·c· cum ueniſ
ſet de eo qui mit·in poſſe et in·l·ex ca·ff·de
poſtul· dubitaui et dubito decidere de hac
parte ex eo ꝙ hic agiẽ de periculo anime ꝓp
ter quod de illa cauſa cognoſcet iudex eccle
ſiaſticus ut de cauſa ſui fori uidetur ergo ꝙ
debeat regulari iure poli et non fori et ſm
canones non ſm ſtatuta laicorũ ar·c· cum eſ
ſes et·c·filius de teſta·quod tenet in ſim·q·
Fre·de ſenis in ſuo conſilio ꝑdicto·xvi·qð
eſt notandũ et uide quod plene dicam infra
in·xxvi·q·   Quero·iii·de iuramento utrũ
cum diſpoſitio aliqua eſt firmata iuramẽto
an ſit de foro eccleſie uel ſeculari an cõmuni
ter de utroqꝫ ⁊ uidetur ꝙ ſiue agatur de iu
ramento ut ſeruetur ſiue contra agẽtem de
iuramento ut ſeruetur ſiue contra agentem
de iuramẽto excipiaẽ ſpectet ſemp cogniti

VNiVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

et deciſio ad iudicem eccleſiaſticum de cuius
foro efficitur laicus ratione iuramenti·c·cū
c·laicus de foro compe·ꝰ·eo·li·et·c·nouit de
iudic·item eius obſeruantia et tranſgreſſio
concernit tantum animā et deo nam ſcriptū
eſt reddite domino iuramenta ueſtra·c·et ſi
xp̄us de iureiur·cura autem animarum ſpec
tat ad papam et cura temporalium ad impe
ratorem ut ꝓbatur·xcv·di·cum ad ueruʒ et
ꝰ·de maio·et obed·ſolite et hanc partem uīd
tur tenere archidi·et Io·mo·in dicto·c·cum
c·laicus inq̄tum dicunt ꝙ adiectio iuramen
ti forū mutat Io·an·ibi in nouel· refert ali
os qui tenēt ꝙ talis adiectio non mutet ſed
accumulet forum foro et fatenť iſti crimen
piurii circa eccleſiaſticū ſicut loquiť ·xxii·
q·ii·predicanduʒ et quod ipſe nō·de pur·ca
no·noſ·inter ſuper glo·i·in nouel· In ſcđo
caſu cum·ſ· eſt queſtio iuramenti in foro iu
diciali tunc aut eſt queſtio de iureiur·utrū
ſit licitum uel illicitum et ſpectet ad forum
eccleſie·ꝰ·de elec·c·uenerabilem·Aut de iure
iuramenti non dubitatur ratiōe alicuius in
tereſſe in iſtis caſibus uterꝗ eſt iudex com
petēs·ſ·eccleſiaſtic9 iudex et ſecularis· Et
ratio quare eccleſiaſticus eſt competens eſt
dei irrÆuerentia que proprie eſt xp̄iane reli
gioni contraria et ꝙ iudex laicus ſit compe
tens eſt tex·in·d·c·licet·ꝰ·de iureiur·eo·li·
dum dicit quāuis ei conſtet legitime ⁊c·et
dum dicit ꝙ debent iudic· heređem compelle
re ad ius canonicuʒ ⁊c·Ex quibus ꝙ tam in
cognoſcendo quā in diffiniendo ſuper obſer
uantia de quo eis conſtat ſunt iudic·compe
tens et ex iſtis infero poſt Io·an·in·d·c·cū
c· laicus ꝙ ſi cōtra agentem in foro ſeculari
excipiatur de iuramēto ipſe iudex laicus de
hoc cognoſcet et diffiniet in qua diffinitio
ne ſeruare debet ius canōicum et ad hoc per
eccleſiam cogi poteſt et ſic intelligitur pre
allegatum·c· licet et ſic etiam practicaretur
c· quāuis de pac·in eo·li·in aūt·ſacrā·C·ſi ad
uer·uen licet Oſti· dixit ꝙ exceptio de per
iurio oppoſita corā iudice ſeculari ſit remit
tenda ad epiſcopum et non bene ut nō· in·c·
tuam de ord·cog·in nouel· Ex predictis
patet ꝙ cauſa iuramenti non eſt ita de foro
eccleſie ſicut cauſe ſupra ſcripte nam de ipſa
cognoſcere poteſt iudex laicus pricipaliter
et incidēter ex quo infero ꝙ leges q̄nꝓ re
mittūt·l·adigeř·§·lex iul·ff·de iurepa·ubi
glo·notabiliter ꝙ lex obtinet uim apoſtoli
ci ideſt pape in ꝑmiſſione iuramenti ad hoc
l·que ſub conditione·§·fi· de condi· inde·l·
dubiuʒ in fi·C·de le·ſimiliter lex ciuilis po
teſt interpretare iuramentū et ſtatuere ne

extendat ſe ad caſus illicitos·d·l·non dubi
um et·l·ſi quis inquilinos in fi·đle·i· In
his etiam caſibus in quibus lex preſumit ſi
mulatiōem ſiue fraudem nec eſt neceſſaria ꝓ
batio hominis iuramentum nihil probatur
operatur·ff·de proba·l·qui teſtamentū ⁊·l·
cum quis·§·ticia de le·ii·et·l·fi·ad mū·et in
his in quibus lex preſumit ſimulationem ſi
ue fraudem non eſt neceſſaria ꝓbatio repro
bat iuramentum quod remittit ſiue fraudē
preſumit uel ex cauſa cōceſſa đſierit non eſt
neceſſe adire epiſcopum pro relaxatione dic
to·§·i·et·l·iurato qui ſatiſ da·co· et nō· Bar·
in·l·nec patronuſ·C·de ope·liber· Item ſi
ſtatutum prohibet iuramentum recipi de ta
lī iuramento non poteſt excipi contra iura
ut nō·in rubrica ne fi·doc·dē·in glo·et in·l·
inuitus·§·fi·de regu·iuriſ et hoc nō·Bal·in
l·pactuʒ·C·de colla·uide tamē quod nō·Bar·
in·l·cum lex de fideiuſ·et plenius in·l· ſi qs
pro eo eo·ti·et·c·ubi periculum·§·ceterū ꝟ·
cum lex etiā humana de elec·eo·li· Ex qui
bus incidēter dictis apparet ꝙ leges et ſta
tuta diſponunt ſuper iuramenti ſubditorū
et per conſequens legū inſtř̄i ſiue iudic·ſint
in ipſis competentes ad quoruʒ ſpectat offi
cium legis ⁊ ſtatuta tueri·l·ii·§·poſt origi
nem de ori·iur· ſicut ad officium prelatorū
ſpectat tueri canonicas conſtitutiōes de of
fi·archie·c·fi··in nouel· Quero·iiii·đ cau
ſa natalium et de cauſa decimarū an iſta ſint
de foro eccleſie ita adeo ꝙ non poſſint agita
ri in iudicio ſeculari de cauſa enim mřionii
cum inter illos uertitur qui dn̄tur mřioni
um cōtraxiſſe uidetur minus dubiū qđ ſpec
tet ad foruʒ eccleſie ſiue agitur de federř ma
trimonii ſiue ad ſeparatiōem thori uel ipius
mřionii ſiue etiam interdcō recuperāde poſ
ſeſſiōis mřioni·patet primo hoc in toto ti·
de ſpon· in quo papa ſuper mřioniis iura et
codices eccleſiaſticos in ipſarum cauſe cogni
tōe ordinat et decernit ꝙ non faceret ſi nō
eſſet de iuriſditione eius·c· nouit de iudic·
facit·c·i·de conſangu·et affi·et ·c·de pruden
tia de dona·inter ui·et uxo·c· ex parte·c·ex
conq̄ſtiōe et·c·litteras de reſti·ſpo·et quod
nō·in cle·diſpēdioſam de iudi·in glo· ſi q̄ra
tur et in hoc uidereť recipere correctioneʒ
omnes leges quibus cauetur ꝙ adiri poſſit
iudex laicuſ ſup iſtis cāuis ut uult ille tex·
in·l·i·et·l·ſi iniuriam·c·de nup·cum ſimil·et
in multis aliis in quibus leges diſcordant
a canōibus dicimus leges eſſe correctas ptʒ
in·c·i·et·ii·de regu·nup·et in·c·i·de deſpon·
impu· Et eſt ratio quia ſcriptū eſt quos
deus coniūxit homo non ſeperat pronūtia·

ergo matrimoniū non fuiſſe ſpectare ſolum
debet ad eum qui uices dei gerit in terris
hoc eſt ad papam ut notauit Inno·in·c·tuaʒ
de ord·cog· Cauſa autem natalium cum·ſ·
reuocatur in dubium an filii ſint nati de le
gitimo mřionio uel nō ſpectat cognitio ad
iudicem eccleſiaſticum etiam ſi incidenter il
la queſtio legitimitatis moueatur coram iu
dice ſeculari·d·c·tuam et·c·lator et·c· cauſam
qui fi·ſint legi· et hoc eſt uerum quando in
queſtione natiuitatis incidit dubitatio cir
ca mřionium an fuerit uel non uel an fuerit
legitimuʒ uel non ſi uero de mřionio uel ip
ſius iuribuſ non dubitatur ſed negetur fili
atio eiuſ qui ſe dicit filiuʒ quia illa queſtio
eſt facti abſꝗ mixtura alicuius ſpiritualita
tis poterit de ipſa cognoſcere iudex laicus
coram quo incidit·C·de ordi·iu·l·ii·cēſetur
ergo illa queſtio legitimitatiſ cum de paren
tū mřionio dubitať ſpūalis ſtāte mřiōio an
de mřionio ſint nati liberi uel nō cognoſcʒ
iudex laicus et iſtam opi·tenet Io·an·in dic
to·c·tuam et Bar·in·l·ticia·ff·ſolu·ma· Et ſi
iſta opi·eſt uera ſequitur ꝙ poſitōnes et re
ſponſiones ad eas et ꝓbationes que cotidie
fuerit ſuper mřioniis coram iudice laico ip
ſo iure non ualeant tanq̄ coram iudice in cō
petenti·c·ad ſi clerici de iudic· propter hoc
dixit Bar·in·l·quotiēs·C·de iudic·ꝙ de ma
trimonio poteſt eſſe queſtio ſuper facto et
ſuper iure ſuper facto puta negatur cōtrac
tus mřmonii illud eniʒ contrahere eſt facti
l·conſilio·§·queſitum·ff· de cura· furi et de
iſta poteſt cognoſcere laicus quādo uero eſt
ſuper iure puta ꝓpter cōſanguinitatem uel
aliud impedimētum canonicū dicitur matri
moniū fuiſſe nullum tunc debet queſtio eti
am incidenter mota coram ſeculari remitti
ad epiſcopum·d·Bal·in·d·l·quot·indiſtincte
uoluit ꝙ ſiue ſit q̄ſtio ſuper facto ſiue ſuper
iure cognoſcat iudex eccleſiaſticuſ·Ideʒ ſen
tit Io·an·in·d·c·tuam cuius uerba·ꝰ· retuli
et ſm̄ illam opi·reuoco ut predixi indubiū
quō poterit ſaluari cōmūis practica ꝙ habʒ
ꝙ ſuper mřionio fiant articuli et ꝓbatiōes
coram iudice ſeculari Bal·in·d·l·quot·dicit
ꝙ ſi pars ſponte reſpondit ⁊ fatetur matri
moniū coram iudice laico ualet confeſſio· Sʒ
ſi potius uult remitti ad epiſcopum non co
gitur reſpōdere et hoc eſt quod dixit ſpec·
in reconuen·§·ii·ſ·quod·c·tuam habet locuʒ
qn̄ ꝓceditur per uiam diſceptationis ſecus
ubi non eſt contradcō uel diſceptatio Idem
tenet Bal·eadem ratione in·l·i·C· de confeſ·
idem·l·ticia·ff·ſolu·ma·contrarium ipſe fir
mat et nō·in·l·cū ꝓponaſ·C·de bo·au·iu·p·ſ·

Quid dicendum in iſta diuerſitate Ego
ſaluo iudicio melius ſentiēť teneo cum Bar·
cuius opi·non·ob·c·preallegato· Sed concor
dat in·d·enim·c· lator et·c· cauſam que appa
ret queſtio ſuper iuribus mřionii parentū
utrobiꝗ enim dicebatur non legitimum et
ſic non ſuper facto naʒ ibi de facto cōſtabat
ſcilicet ꝙ contractum erat ſed dicebatur mi
nus legitime codeʒ modo ut credo debet in
telligi·c·tuam licet hoc non đclaret tex·ſed
dicat ſimpliciter cauſam natalium ⁊c· Cre
dendum enim eſt ꝙ ibi quia erat regina con
ſtabat de figura mřionii parentum ſed dice
batur nullum ratione parētele et amicatur
magis littere iſte intellectus q̄ intelligere
ꝙ ibi negareť contractus mřionialis inter
parētes qui inter regem et reginam non po
terat eſſe notorius ·ſed impedimentū quod
eſt multiplex in iuř poterat inter parenteſ
eſſe occultū et huic opi·concordat Inno·qua
re cauſa mřionii ſit de foro eccleſie cum eſt
certum de contractu ſed dicitur non tenere
de quo dubio poſtq̄ conſtat ſemel fuiſſe con
tractum ſpectat cognitio ad papam ſiue eiuſ
forum· Sed ſi de cōtractu non appareret nō
poteſt pretēdi ſpūalitas ſuper facto dubio
prefa·etiam tenendo cum eſt queſtio de fac
to hoc eſt ſup ipſo contractu mřionii ꝙ ſpec
tet cognitio ad iudicem eccleſiaſticū ſequeť
tur correctio multaruʒ legum que tractant
de patria poteſtate ſiue eius effectu ut con
tractus exiſtentie ſue heredis tractatus de
liberis exibēdis et educādis tractatus de
liberis agnoſcendis· Item tractus de acq
ſitiōe uſufructus patris in bonis filii et ip
ſorum adminiſtratione omnes enim ille cau
ſe in quibus reuocaretur in dubium mřioni
um a quo cauſatur patria poteſtaſ ex qua deſ
cendunt predicti et alii infiniti effectus eſ
ſent de foro eccleſie ut ex eo deſcenderet to
tius cauſe deciſio et ſic per hūc modum indi
rectum infinite cauſe laicorum deducereť
ad eccleſiaſticuʒ forum et per conſequens ab
ſorberetur tota iuriſditio ſecularis contra
mentem omnium legum quibus expreſſe nō
reperitur per canones derogatū et licet ali
quas ratione peccati et periculi animaꝝ tra
hant ad ſuum foruʒ non tamen expreſſe diſ
ponunt ꝙ iudicib9 ſecularib9 ſit adepta po
teſtas de ipſis cognoſcēdis in certis caſibuſ
ut in crimine hereſis in mřionio cum de eis
iuribus dubitatur et in iuramēto et uſuris
ſm̄ ea que dixi·ꝰ·in·ii·et·iii·q· Item cum
ad penam legalem ageretur de adulterio et
negaretur cōtractus mřionii ſi iudex laicuſ
non poſſet probatiōes recipere ſuper eo nō

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

uidetur etiam ꝙ iudex eccleſiaſticꝰ non poſ
ſet eas recipere ad finem et effectū pene cor
poralis imponende ſi enim facto ſuo hoc eſt
ex probationis receptis et remiſſis ad iudi
cem ſecularē ille pena ſanguinis puniretur
idem ſi accuſetur quis ꝙ contraxit cum dua
bus uel pluribꝰ ad effectum pene capitis im
ponende·l·cum qui duas·C·de adulte·ut de
facto uidi et obtinui ꝙ iudex laicus de his
tutum fuiſſet iudici eccleſiaſtico ⁊ de his ꝓ
bationibus ſe intromittere propter pericu
lum irrēgularitatis contrahende·c·ſententi
am ne cler·uel mon·cum ibi nō· Poſtremo
dixi ꝙ in ꝑdictis practica que eſt ut iudex
laicus ſuper mr̄ionio confeſſiōem partis et
ſi neget ꝓbationes recipiat non poſſit ſalua
ri nam per conſuetudinem in ſpūalibus non
uidetur ꝙ poſſit querere iuriſdcōꝫ cū nō ſit
capax talium iurium nec cadant in eum·c· ſa
cro ſancta et·c·maſſaria de elec· nec eſt ꝓbabi
le quod dic·ſpec·ꝙ tunc poſſit cognoſcere cū
non per modum diſceptatiōis cognoſcat·nā
ſicut confeſſio clerici coram iudice ſeculari
nō tenet·c· at ſi clerici de iudic·ita nec in cā
ſpirituali ar·de rebꝰ ad perſonas quia utro
biqꝫ eſt eodē iur̄ ꝓhibitio et maior in rebuſ
tenendo ꝙ clericus poſſit cōueniri coram iu
dice laico ut dicā infra·in· q· Itē in vi
ꝓrogate iuriſditionis non poſſet dicta cō
feſſio ſuſtineri quia ꝓrogatō in cauſis ſpiri
tualibus uidetur penitus prohibita nō· in
c·ſignificaſti de foro compe·in nouel·ſed hu
ic opi·Bar·quam ſequor uidetur obſtare·c·ſi
iudex laicus de ſen·exco·ō·co·li·quem enim
clericū eſſe uel ñ eſſe eſt facti ex quo ſcō cau
ſatur·ſ·ex canonica ordinis collatione et tñ
iudex laicus non cognoſcit ut ibi patet·

Item quem eſſe excōicatū uel non eſſe uel
eſſe hēreticum uel non eſſe ſimoniacum non eſ
ſe ſunt facti et tamen ſi in modum exceptio
nis et incidenter opponatur corā iudice lai
co nō cognoſcet de eis ut nō·Io·an·poſt Oſ
ti·in·d·c·tuā ſuper glo· Et ſi de iſtis nō
cognoſcit cum eſt queſtio ſuper facto ergo
non de mr̄ionio quod non minus poteſt di
ci ſpūale· Ad hoc dico ꝙ ſpūalia uariis mo
dis conſiderantur ut plene nō·archid·i·q·i·
ſuper glo·ſumme· Sed quo ad ꝓpoſitū con
cordando predicta cum opi·Bar·ſic diſting
uo ꝙ quedaꝫ ſunt ſpūalia que nullo modo ca
dunt in laicum actiue ut eligere ordines cō
ferre excōicare eccleſias poſſidere uel de ip
ſis ordinar̄ et de iſtis et ſimilibus etiam ſi
ſit queſtio ſuper facto ut in predictis exem
plis non cognoſcit iudex laicus quia nec in
iuris ſubiectis illa cadunt quo ad omnē effec
tum actiue· Quedā ſunt ſpūalia que cadūt
in laicis et mr̄ionia contrahere liberos pro
crear̄ et ſimilia et in iſtis uidētur ꝙ ſi eſt qſ
tio ſuper facto laicꝰ ſit iudex cōpetēſ poſtq̄
huius rei ſpūalis ſui ſubditi ſunt capaces ſic
dixi·ō·in iuramento et uſur̄ que ſunt in uſū
laicoruꝫ cum eſt queſtio ſuper facto ideo iu
dex laicus de hoc cognoſcit quedā non ſunt
ſpūalia ſed adherent ſpūalibus ut ius patro
natus et ſic actiue cadunt in eum tñ quia de
gratia hoc ſibi conceditur hec gratia ad ip
ſius iudicem ut de ipſā cognoſcat·c· quanto
de iurepatro·confirmat hoc ut dixi partici
patio in punitione criminum quam habet iu
dex ſecularis cum eccleſiaſtico que licet ſint
eccleſiaſtica crimina tamē eccleſia habet iudi
cem laicum pro competente·d·c·cum ſit gene
rale nam quia cadūt in laicum actiue merito
eius iudex laicus poteſt eum punire·d·c·cuꝫ
ſit fallit in crimine hēreſis et eſt ratio dicit
tex·quia eſt mere eccleſiaſticum·c·inquiſitio
nis·§·prohibemus de heret·ō·co·li·Et iſta
e qua diſtinctione papa per iſtam rationē in
directam ſpūalitatis generaliter conſidera
te generaliter ad ſuum forū traheret plura
ergo genera cauſarum que ciuili iur̄ agitari
debent coram iudice laico in qua non poſſet
incidere queſtio de periculo animarum pre
iuditialis ad·q·pricipalem et hec ut dixi eſ
ſet quedaꝫ iuriſditionis confuſio et permiſ
ſionis actibuſ eſſet turbare officia iuriſditi
onuꝫ que ſunt penitus diſtincta in auc·qūo
op·epi·in prin·in·c·ſolite de maio· et obe·c·
cum ad uerum·xcv·di· Concluditur ergo
ꝙ ſpūalia uel ſpūalibꝰ annexa que per uiros
eccleſiaſticos conferūtur et miniſtrantur ei
et de quibus ipſi tm̄modo ſunt capaces acti
ue et paſſiue ſunt de foro eccleſie preciſe eti
am incidenter mota illa uero ſpūalia de qui
bus paſſiue laici participant ut in mr̄ioniis
iuramentis criminibus et ſic cum eſt queſtō
ſuper facto iudex laicus eſt cōpetens niſi in
caſibus a iure ꝓhibiti expreſſe ut in iurepa·
et heret ſicut·ō· dixi et iſta eſt mea diſtinc
tio et conſideratio in premiſſ ſub nuſſis cor
rectōi cuiuſlibet melius ſentientis· Quin
to quero de cauſa decimarum an iudex laicꝰ
ſit in ea iudex competens et ſi dicimꝰ ꝙ ſit
ſpiritualis uidetur ꝙ non per preallegatū
c·tuam·c·quanto·§·prohibemus et·c·ſi iudx
laicꝰ et Io·hoc ſentit·xi·q·i·in ſumma et Oſ
ti·de foro compe·ex tenore et Io· an· et arc
hidi·in·c·ſi·de iudic·ō·co·li· In contrari
uꝫ uidetur quia his fructus qui ex ſpiritu
alibus ꝓueniunt poſſunt locari et uendi de
loca noſtra ne prela·uic·ſuas·c·ſi· Itē pōt
interuenire permutatio ſuper fructibus de
animaꝝ preteritarum non de rebus eccleſie
non ali·ut·c·ut ſuper in glo·i· de rerum per
muta·c·ſi·ſed ſi eſſent ſpūalia nec uēdi nec lo
cari neqꝫ cum temporalibꝰ ꝑmutari poſſent
iura ſunt uulgaria et licꝫ iura dicant ꝙ illi
qui tenētur ſoluere decimaſ poſſunt diſtrin
gi per cenſuram eccleſiaſticam de diſpendio
iam de iudic·non ergo poſſunt diſtringi eti
am per iudicem ſecularem nam et in aliis cau
ſis iuriſditō inter eos eſt cōmunis dicto·c·
cum ſit generale et hanc partem tenet Fre·
in conſilio·xxiii·dicens ꝙ quādo non eſt qſ
tio de iure decimali quia conſtat decimaſ de
beri eccleſie cuius rector ad ipſas agit et ꝑ
dium decimale ad laicū perueniſſe cum hono
re decimaruꝫ·c·paſtoralis de deci·ſi uero re
fertur queſtio ſuper iure ſoluēdi quia dicit
poſſeſſor ex priuilegio compoſitiōe uel alia
ratione ſe ad decimas non teneri uel ad illū
qui agit non pertinere tunc iſta queſtio eſt
de foro eccleſie poſtq̄ ius decime indubium
reuocatur et non meruꝫ factum ſcilicet ſolu
tio earum ſicut dictū eſt ſupra de uſuris eti
am iuramento et mr̄ionio· Ex quibus in
fero generaliter ꝙ ſuper fructibus et obuē
tionibus temporalibus qui ꝓueniunt ex re
bus ſpūalibus etiam iudex laicus eſt iudex
competens et maxime cum laicus qui eos de
tinet arguitur de mala fide et de intentiōe
illicita et iniuſta tunc enim cum ſubtractio
earum poſſit dici ſacrilegiū de pecu·cleri·in
quirendum·xvii·q·ii·c·ii·certum eſt iudicē
ſecularem eſſe competentē dicto·c·cum ſit ge
nerale· VI·quero ſicut dictū eſt in ꝑcedē
tibus queſtionibuſ de queſtione ſpūali non
cognoſcit iudex laicus neqꝫ principalr̄ neqꝫ
incidenter et quando dicatur ſpūalis etiaꝫ
ex predictis colligitur utrū igitur in pre
dictis cauſis iudei et alii infideles in uſur·
iuramētis mr̄ioniis decimis et caſibus aliis
in qbus rōe peccati uel ſpūalitatis catholici
traherentur ad eccleſiaſticuꝫ forum ita etiā
et predicti trahāt̄ et breuiter credo ꝙ non
et in uſur̄ uidetur caſus ꝙ ſicut de foro ſecu
lari in·c·poſt miſerabilē de uſur̄·In aliiſ pre
dictis ceſſat ratō ſpūalitatis ideo ꝓpter pe
riculum animarum dicte cauſe deferūtur ad
iudicem eccleſiaſticum et forum ſed nihil ad
nos quo ad ſalutem animarum eorum qui fo
riſ ſunt·ii·q·i·multi et hoc eſt qd̄ dicit tex·
ꝙ infideles canonicis conſtitutōnibus non
artantur·c·gaudemus de diuor·artantur au
tem legibꝰ et ſunt de foro ſeculari et eſt ra
tio quia cēſura legum reſpicit corpora et in
facto conſiſtit unde per ipſam ſic poſſunt ar
ceri corpora infidelium ſicut fidelium cenſu
ra uero canonica reſpicit animas conſiſtit iu
re de xͦ·ſi·querenti et hac non poteſt arceri
niſi fideles et obedīes xp̄ianus dicto·c·gau
demus et de re·ec·non alie· ſi quis ꝑſbitero
rum et per hec Oſti·exponit illud uerbum
niſi ad nos ·ſ· quo ad excōis ſententias pro
ferēdas in tales et quo ad fidem et ſpiritu
ale conſortiū et ita nō·Io·an·in dicto·c·gau
demus· Aduertenduꝫ tamen ꝙ ſi iudei de
linquerēt contra legem diuinā forte in plu
ralitate uxorum in cōtrahendo in gradibꝰ
lege diuina ꝓhibitis deberēt puniri per iu
dicem ſecularē ſm̄ Io·an·ibi aliter tamen ſen
tit in dicto·c·quod ſuper his de uoto ibi in
nouel·poſt Oſti· ad litteram ita dicit quia
Petro et ſucceſſoribus eius xp̄us claues de
dit regni celoruꝫ ⁊c·dicens qōcumqꝫ ligaue
ris ſuper terrā ⁊c·et iteꝝ dicens paſce oues
meas ⁊c·oues aūt ſunt non ſolū fideles ſ; et
infideles ꝑ creationem licꝫ non ſint de oui
li unde ſequitur ꝙ papa ſuper oues habet po
teſtatem et iuriſditionem de iure licet non
de facto et ꝓbatur hoc in ea quod legitur ⁊
nō·ō·de elec·ſignificaſti de maio·et obe·ſolit
te de iudi·nouit igitur per hanc poteſtateꝫ
quam habet papa dicendum eſt ꝙ ſi gentilis
et ſi non habeat legem niſi nature ſi tamē cō
tra legem ipſam faciat poterit pūiri per pa
pam ar·geñ·xix·ubi habes ꝙ ſodomite quia
contra legem nature peccabant puniti ſunt
a deo cum iudei nobis ſunt exemplaria non
occurrit ratio quare papa qui eſt xp̄i uicari
us hoc nō poſſit et debeat dūmodo facultas
adſit ido et omnes idolatros punire poteſt
et debet naturale enim eſt unum ſolum deuꝫ
colere non creaturas hinc eſt etiā ꝙ papa iu
dicat et punit iudeos ſi contra legem dei fa
ciant in moralibus quādo prelati eorum ip
ſos non puniunt et eodem modo punit eos
ſi contra legem ſuam hereſes inueniūt et ob
ſeruent et hac ratione motus papa Gregor·
et Inno·quartus mandauerunt cōburi librū
quem iudei uocāt ptalmoth in quo multe he
reſes continentur ita dicit Ioha·and·ibi ad
litteram ex quibus uerbis uidetur ſibi ip
ſi contrariari in quantū·c·gaudemꝰ dic· eos
de foro iudic·ſecularis ex predictis contra
riuꝫ ſentit in·c·quod ſup his ⁊ hinc ſumpta
occaſione ſubicio·q·facti· Congregato cle
ro et populo ciuitati ceſſene in ſolēpni pro
ceſſione et cantantibus letanias quidā iude
us uenerabilem crucem quam in haſta quidā
ex clericis deferrebat proiecta ſuper ea im
mūdicia et ſpurcicia deturpauit contra quē
epiſcopus ciuitati uolebat ꝓcedere et pūire

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſimiliter ēt dominus ciuitatis eiuſdem· Et
ꝙ preferatur epiſcopo ꝓbatur ex eo quia de
liquid in rem eccleſiaſticā ergo efficitur de
eius foro ſicut ſi deliquiſſet in clericum· ii·
q· i· in primis ꝟ· de perſona et· c· cuꝫ ſit gene
rale de foro compe·   In contrarium uidet̄
quia eius delictum in quo deus etiam offen
ditur punit per iudiceꝫ ſecularē· ff· ad· l· iul·
pecu· l· ſacrilegii leges etiā grauiſſima pena
afficiunt eos qui uenerabile ſignū crucis in
marmor̄ uel ſcilice poſiti huma· pingunt· C·
nemini licet̄ ſignum ſalua· l· i· ſimiliter et q
iurat per eius capillos uel aliter uenerecūđ
ut in auc· ut non lux contra naturā· §· et qm̄
et ratio ibi redditur quia ſemper ꝓpter eb
robria et contumelias creatoris tolleramuſ
fames peſtilentias et terremotus eueniunt
Intereſt ergo rei publice uindicar̄ et talis
proſequi ad hoc· c· et ſi iudeos de iude· unde
etiam priuato uidetur competere uindicta
huius criminis poſt Mathe· ii· c· ubi Malach
ias Matheum imolantem idolis ſup arā dn̄i
trucidauit· C· de epi· et cler· l· ſi quis in hoc
genus ubi in tantum lex uult per ſuos iudi
ces ſeueriter iudicari ꝙ non debet expecta
re monitōnem epiſcopi cui deus ignoſcendi
reliquid·   Canones etiam ſtatuunt hoc cri
mine in quo offenditur puniri ad inſtar cri
minis leſe maieſtatis et tanto grauius quā
to maius eſt eti maieſtatem eternam offende
re quā terrenam· c· uergent· de heret· ad hoc
c· non nullis de iude· et pro hac parte motus
conſului principal̄r ꝙ ꝓ hoc crimine cū ſ· di
uinum officiuꝫ perturbatur uenit imponen
da pena capitalis· d· l· ſi quis in hoc genꝰ et
in eo qui concutit letaniaſ eſt expꝛſſa in auc·
de ſan· epi· §· ſi quis autem coll· ix· et tex· in
ſimili in dicto· c· nō nullis dic· ꝙ principes
ſeculares condigna animaduerſione puniri
et aīaduerter̄ ꝛc·   Animaduerter̄ enim eſt
animam a corpor̄ ſepare in totum uel in par
tem ut nō· in· l· imperium· ff· de iur· om· iudi·

Quia ergo hanc penam non irrogat eccle
ſia ſed remittit ad iudicem ſecularem etiam
qn̄ ꝓ ad ſuum clericum degradatuꝫ prius ut
in· c· cum nō ab homine· ē· de iudi·   Conclu
do ꝙ hac de cauſa cognitio et pūitio ſunt de
foro ſeculari idem dixi etiā ſi ueniret impo
nenda pena pecuniaria nam etiam talis pena
cum laicus offendendo deuꝫ delinquat puni
tur per ſuum iudiceꝫ et ad eum ſpectat pena
c· poſtulaſti de iudici· c· fi· de maledic· quin
immo ſi laicus crimen mere eccleſiaſticum cō
mittit ut hereſis de quo per iudiciuꝫ eccleſi
aſticum condempnetur tamen pena tempora
lis puta bona ſpectāt ad iudicem ſuum ut in

c· cum ſcđm de heret· ē· eo· li· non· ob· nō· in dic
to· c· quod ſup his nam dico ꝙ iudei immedi
ate ſunt de foro iudic· ſecularis mediate ue
ro ſubſunt pape qui preeſt omnibꝫ xp̄ianis
etiam imperatori ut plene ſcribo in r̄petiti
one nondum completa· ē· de conſti· c· canonū
et ita nō· Io· an· in· d· c· gaudemus in nouella

VII· quero quia ratione uiolentie rapine
uel doli cōmiſſi in res eccleſiarū laici ſint de
foro eccleſie· c· cum ſit generale de foro cōp·
quid iuris ſi laicus conuentus ſuper fundo
quem poſſidet tanq̄ inuaſerit uel alias male
fide poſſideat rem eccleſie ipſe autē ad exclu
ſionem fori eccleſiaſtici negat malam fidem
uiolentiam et rapinam an ad fundandam iu
riſditionem iudic· eccleſiaſtici debeat hoc ꝓ
bari uel tanq̄ peremptoria reſeruari poſtea·

Ad hoc dico ꝙ ille qualitates fraudis ra
pine oppreſſionis et doli fundant iuriſditi
onem iudic· eccleſiaſtici contra laicum coraꝫ
eo conuentum ſuper rebus ab eo poſſeſſis et
ideo ipſe iudex per modū declinatorie fori
de his cognoſcet per regulā· l· ſi quis ex alie
na· ff· de iudic·   Et ſi de his qualitatibus
apparebit ꝓcedet in cauſa alias remittet ad
iudicem ſecularem ut clericum condempnet
in expenſis de appe· cuꝫ ſpeciali et· c· ut debi
tus et hoc nō· in· c· ſi clericus de foro comp·
in nouel·   Sed in· c· cum ſit generale eo· ti·
in nouel· dic· ꝙ ſi laicus conuentus neget op
preſſioneꝫ rapinam uel aliam qualitatē nihil
ominus ꝓcedetur in principali et ſic non ꝓ
bauerit dictam qualitatem ſuper qua funda
tum eſt iudiciuꝫ eccleſie iuriſditionis abſol
uetur ex illa cauſe ſed iteruꝫ poterit agi ex
alia· ff· de excep· rei iudi· et· l· et an eadem· §·
actiones et ſic concludit ꝙ ſemper in petitō
ne debeat fieri expꝛſſa mentio de rapina uel
oppreſſiōe alias non audietur niſi coram iu
dice laico dicto· c· ſi clericus laicum uidetur
ergo ſibi ipſi Iohan· and· poſt docto· contra
riari in· d· c· ſi clericus dicit ꝙ de iſtis quali
tatibus ſuper quibus fundatur iuriſditō iu
dic· eccleſiaſtici debꝫ cognoſci in uiꝫ dilato
rie et̄ ſic ante liteꝫ conteſ· Sed in dicto· c· cū
ſit dic· ꝙ ꝓcedetur in negotio principali·

Quid ergo dicendū mihi uidetur ꝙ nō·
in· c· ſi clericus laicū primo hoc ꝓbo per nō·
in ſi· in· c· i· de lit̄ cōteſ· eo· li· exceptōes eniꝫ
que poſſunt opponi in uiꝫ declinatorie et ꝑ
emptorie poſſunt ante lit̄ conteſ· probari ſi
militer cum elidunt iuriſditionē et actionē
ſiue negotium principale ut in· c· conſtitut·
de reſcript· per Inno·   Item ſuper dictis
qualitatibus fundatur iuriſditō iudic· eccle
ſiaſtici nam his ceſſandis certū eſt ꝙ agēdū

eſſet contra laicum in foro ſuo coram iudice
ſuo· d· c· ſi clericus ſicut ergo cuꝫ ſuper quali
tate aliqua fūdatur actio eſt ꝓbanda· l· habe
bat de inſtito· l· iii· §· docere ui· bo· rap·   Itē
etiam cum ſuper eo fūdatur iuriſditio alias
iudex ꝓcederet ſine cōtra· l· hec autem· ff· ex
quibus cauſ· impo· ea et· l· multum de condi·
et demon· per Bar· ad hoc qđ nō· Bar· et poſt
eum Bal· in· l· p̄ſcriptōne· C· ſi contra ius uel
uti· pu· ubi exceptiōes excluſiue iudicii ſiue
iuriſditōnis et actionis examinantur ante
litis ingreſſum puta conuēimus florentinū
ex contractu huius boñ inito uel delicto cō
miſſo florentinus autem declinando forum
excipit ſe hic non contraxiſſe uel deliquiſſe
certe debebit primo de hoc diſcuti tanquaꝫ
de fundamēto iudicii ad hoc quod nō· Inno·
in· c· ſuper litteris de reſcrip· et ſicut inter
exceptiones dilatorias et perēptorias non
licet iudici peruertere ordinē iudicii ut in
exibita de iudi· ita etiaꝫ nec licet in una ex
ceptione que habet naturam declinatorie et
peremptorie ſimul·   Et ſcđm uidetur ꝙ il
la exceptō debeat his ꝓbari nam ꝓbatio fac
ta ante lit̄ conteſ· ad elidendā iuriſditionē
non uidetur efficax ad fundandum intentō
nem ar· c· ueniens de teſti· per quod credo in
illo dubio recte ſentire Inno· et poſt eū Io·
an· in preallegato· c· ſi clericus et· c· cū ſit di
cūt enim ꝙ quo ad fundādā iuriſditiōꝫ cog
nitō erit ſummaria et ea fundata ōbebit ple
ne ꝓbari hoc enim alibi cōtingit ꝙ unum iu
diciuꝫ p̄paratur ad aliud quo caſu in primo
ſummarie ꝓcedit̄ in alio ordinarie ut patet
in actione ad exibendum p̄paratoria ad rei
uendicationē in hac enim r̄qrit̄ plena ꝓbatio
in illa aūt ſemiplena· l· iii· §· ibidem et· l· the
ſaurus ad exiben· ſi· cum minor petit r̄ſtitui
aduerſus obmiſſam allegationē nam prius
debet cognoſcere ſummatim utrū ex illa ob
miſſione ſit leſus alias non reſtituetur nam
poſtea· §· ſi minor· ff· de iureiur· et quod nō·
in· c· corā de in inte· reſti· in nouel· licet Bal·
in hoc aliter ſentiat in predicta· l· p̄ſcriptio
ne ꝟ· quarto q̄ro·   VIII· q̄ro qual̄r illud
debeat intelligi ꝙ ratione peccati laici poſ
ſint conueniri in foro eccleſie nam ſi genera
liter hoc dicatur multe cauſe erūt in quibuſ
non audiēt̄ur in iudice eccleſiaſtico et pona
mus plura exempla primo in caſibus in qui
bus quis tenetur naturaliter tantum ut ex
pacto nudo· l· ſtichū· §· natural· đ ſolu·   Itē
in eo quod reſecatur per falcidiā uel debito
et minus ſolempni teſtamēto· l· cum quis· C·
de iur· et fac· igno· et· l· i· de condit· indeb·

Item in debito preſcriptione uel iniuſta
ſentētia ſublato certū eſt eniꝫ ꝙ in his non
tollitur natural· l· ſi· ff· rem rap· ha· et· l· iul·
de condi· inde·   Item caſus ſunt in quibus
quis tenetur ciuiliter et natural̄r ut in fili
oſ· a· recipiente mutuuꝫ et in muliere fide iu
bente iuuantur enim in talibus cōtractibuſ
beneficio uell· et macedoniam ut· ff· et· C· ad
mace· et uell· per totum·   Item obligat̄ qs
ex cirographo poſt biennium uel annum ex
contractu reſcindenduꝫ per actionem de do
lo· l· ſi· C· de dolo his eniꝫ caſibus poteſt ta
le debitū ab inuito extorqueri ſimil̄r ōbitū
ex iniuſta ſententia et in iſtis non audiret̄
ueniens contra in foro ſeculari et tamen ne
gari nō poteſt ꝙ in primis caſibus quos· ē·
dixi de uniuerſali obligatiōe peccatum con
trahit qui ꝓmiſſa non implet et in iſtis qui
contra ueritatem pretextu iniuſte ſentētie
cirographi uel doloſi contractus uult debi
tum extorquere peccat ponit Inno· alia etiā
exempla in· c· quia plerīq̄ de immu· ecc· uꝫ in
acquiſitis illicite per meretricem uel mathe
maticum uel iſtrionē et in ſimilibus caſibus
in quibuſ uerſatur turpitudo ex parte utri
uſq̄ uel ex parte dātis licet enim non detur
repetitio tamen peccat qui taliter acquiſita
retinet·   Item pone exemplū in aduocato
notorio medico qui aliud ultra exigunt nō
tamen immoderate et ſic in foro ſeculari ceſ
ſaret repetitio in eo q plꝰ uēdit et lege utit̄
qua cauetur ꝙ liciteꝫ ſit inter ſe contrahen
tes ſe decipere· ff· de mino· l· in cau· ē· §· idem
pompo· uel ſi in ludo uicit et ſic ceſſat in eo
repetitō· l· i· et per totū· ff· de alea uel in ipo
crita qui ſub nomine boni xp̄iani multa acq
ſiuit·   Item in principe qui per iniuſtam
conſtitutionem bona unius in alterum trāſ
fert utrum ergo in his caſibus et ſimilibus
in quibus iuris canōici uel ciuilis conſtitu
tio ſic ſtatuit in iſtis acquiſitōnibus uel re
tentionibus et cum anime periculo poterit
adiri iudex eccleſiaſticus ratōne peccati uel
in aliis caſibus in quibus debituꝫ eſt certū
uel obligatio qua tenetur ex contractu uel
maleficio eſt certa et liquida et ſic peccat q
non ſatiſfacit utrū ſicut pōt in his adiri iu
dex laicus ita poſſit eccleſiaſticus ratōe pec
cati et ſi non poteſt da mihi regulam quādo
poſſit uel non poſſit adiri Io· an· poſt Inno·
tradit in hoc talem regulam ꝙ iudex eccleſi
aſticus indiſtincte illam querelaꝫ ſiue denū
ciatiōeꝫ non debet admittere et non niſi in
defectuꝫ iuſticie uel ſi crimen de ſui natura
eſt eccleſiaſticū uel ratione peccati pacis uel
iuramenti uel quando crimen eſt notorium
uel quando non audiuit in foro ſeculari ut

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

quia eſt obligatio naturalis tantū uel hanc
denuntiationē ꝓponit miſerabilis perſona
et oppreſſa ſupra de pac·q̄liter·lxxxiii·di·
ꝑ totū alias ſi indiſtincte admitteretur tē
poralis gladii iuriſdcō et omnis cauſa ꝑ hāc
uiam deferentur ad eccleſiā ita dicit in·c·no
uit de iudi·in nouel·idem dicit et r̄fert uer
ba illa Bar·in ex̄ua·ad reprimendaꝫ ſup uer
bo denuntiatōꝫ Bal·utitur aliis uerbis que
tamen in idem recidūt dicit enim ꝙ aut ta
le peccatū quod poteſt purgari per uiā actō
nis uel alterius remedii itroducti a iure aūt
eſt peccatū ſimpliciter tale q̄d nō poteſt pur
gari niſi per uiā denuntiatōnis euangelice
Primo caſu recurritur ad iudicem laicum
alias ſi idiſtincte ratiōe peccati poſſit adiri
iudex eccleſiaſticus eccleſia abſorberet totū
iuditiū ſeculare· Secūdo caſu poteſt adiri
iudex eccleſiaſticus per uiam denuntitionis
euāgelice de qua in dicto·c·nouit in nouel·
et per Bar·ubi ō·et per Bal· qui de hac mate
ria plene notat in auc̄·ad hec·c·de uſuris Ali
bi dicit Inno· ꝙ ubicunq̄ allegat̄ fraus uel
oppreſſio poteſt adiri iudex eccleſiaſticꝰ q̄d
eſt uerum in cauſis pauperum et miſerabiliū
perſonarum uel locorum piorum puta hoſpi
talium uel eccleſiarum ita nō· Inno·in·c·cum
ſit generale· Ex predictis habemus duos
caſus·Primus eſt cum per remedia iuris pōt
eſſe conſultum laico contra laicum coram ſuo
iudice tunc ipſe eſt adeūdus licet ꝙ deduci
tur arguatur etiam de peccato in ꝓximū ip
ſe conuentus ubi uero deficit iuſtitia iudic·
ſecularis de facō puta qa eſt negligēs uel im
potens in executione iuſticie quia ſibi non
paretur tunc canoniſte uario modo locūtur
nam quidā ſenciunt ꝙ his caſibus poteſt adi
ri eccleſiaſticus alii ꝙ ſuperior ipſius iudi·
negligentis ſeu impotētis alii ꝙ eccleſiaſti
cus debet eum iuuare in caſibus talis impo
tentie non aquam ad molendinum ſuum tra
here nam ipſe in tali caſu implorat auxilium
iudicis ſecularis·c·i·de offi· ordi·c·i· de no·
ope· nun· et de his uide in ·c· licet ex ſuſcep
to de foro compe· Et uidetur illa opi·in
caſu impotentie iudic·ſecularis cōuenire iu
ri et equitati per regulam quod quiſq̄ iur̄·
ꝣc̄·et per·c·cum omnes de conſti·nam in caſu
etiam neglientie iudic·ſecularis inferioris
ſi poteſt talis negligentia ſupleri q̄ per iu
dicem immediatum equum eſt per ipſum ſup
pleri q̄ per iudiceꝫ mediatuꝫ penitus diuer
ſi fori turbaret enim iuriſditionē illiꝰ ꝓxi
mi ſupioris cū impedirꝫ deuolutionē ad ip
ſum·c·cupiētes de electi·ō·eo·li·et quod nō·
in·c·a colatiōe de appe·ō·eo·li·et hoc non eſt
intentionis pape dicto·c·licet ēt·c·nouit·
Item etiam quando crimen eſt notorium
ſed non eccleſiaſticuꝫ de ſui natura ſi pōt ha
beri recurſus ad ſecularē iudicem iure ordi
nario et cōpetentibus actionibus non uide
tur habere locum etiā ratiōe peccati euidēt
poſſe adiri eccleſiaſticum recta uia uel in ui
olenciis oppſſionibus rapinis ꝓpoſita quali
tate notorii ſi poſſet iudex eccleſiaſtiius cō
tra laicos adiri ſequeretur ꝙ in interdicto
unde ui uti poſſidetis et multis caſibus in
quibus ōlicta eſſent notoria adiri poſſet et
ad ſuum forum traheret multas cauſas laico
rum in diminutione iuriſdcōis iudic· ſecula
ris contra dictuꝫ·c·nouit cum ſi· In aliis
autem caſibus excepti a regula Inno· de qui
bus·ō·in pace iuriſdcōe in oppſſionibus miſe
rabilium perſonarum eccleſiarum et piorum
locorum et cum de fraude contrahentes cuꝫ
talibꝰ arguunt̄ teneo cum predictis· Mo
do reſtat breuiter diſcuter̄ de ſcōo caſu·ſ· cū
quis nō audīr in foro ſeculari ut quia eſt ob
ligatio naturalis et ſic ius ſibi non aſſiſtit
ut in aliis caſibus numerati ·ō· in principio
queſtiōis in quibus iur̄ auxilia ſiue r̄media
deficiunt ut aliquid retinere uel peter̄ pre
textu iniuſte ſententie uel nō iplere defunc
ti iudicium ꝓpter ſolēpnitatī defectum uel
non ſoluere uerum debitum quia preſcriptū
uel petere ultra uerum rei precium quia con
uentum uel uenire contra proprium pactuꝫ
uel promiſſuꝫ quia ita uult ius ſcriptum ut
in macedoniano uel uelle contra iuſticiā na
turalem·l·i·ff·de pac· et eo·ti·c·i· uel falcidi
am uel trebelleāicam detrahere p̄ter defunc
ti iudicium uel retinere id quod eſt queſitū
per iniquaꝫ conſtitutionē principis in his
enim et ſimilibꝰ caſibus q̄q̄ ius ſcriptū unū
ſtatuat tamē in ſic ſtatutis lex priuate·ſ· cō
ſcientie non concordat et Inno·in·c· plerīq̄
de immu·ec·proſequit̄ quid iuris in predic
tis quo ad forum conſcientie· Sed uerum
per dictam denuntiationeꝫ euangelicam poſ
ſint deduci ad forum eccleſiaſticū ratiōe pec
cati cuius emendatō et correctio abſq̄ rei tē
poralis reſtitutiōe a quo peccatum cauſatur
continger̄ non poteſt ut in r̄gula peccatum
et regula peccati uenia ſupra eo·d ·meus·d·
Bal·dicit quod forū penitētiale non eſt tra
bendum ad forum iuditiale etiam per denū
ciationem niſi in caſibus expreſſis in iur̄ ꝓp
ter bonū eniꝫ publicū in ſingulis predictis
caſibus lex ita ſtatuit in ſententiis ut ſit li
citum finis preſcriptione ne dominia rerū
ſint in incerto·l·bono publico de uſur·et·l·
p̄textu·C·de re iudi·in macedoniano ꝓpter
odium feneratorum et ut uitentur mortes
parētum·l·i·ad mace· in uellerano ꝓpter ſex
us fragilitateꝫ et conſilii inbecillitatē·l·i·
ff·ad uell·in teſtamentis ꝓpter uitandā fal
ſitatē·l·hac cōſultiſſima·C·qui teſta· fa· poſ·
in falcidia ꝛ trebelleanica propter periculi
premium quicquid ergo ius ſcriptum ordi
nat uel decernit ꝓpter bonū publicū uel ſua
dente aliqua utilitate ſeruādum eſt in foro
canonico nec per uiam denuntiatōis euange
lice in dubium r̄uocandum uel ſubuertēdum
uñ ipe diſputauit ꝙ vꝫ ſtatutū quo uſurari
us excluditur a petitōne ſortis poſt qnquē
nium ad ipſius ſortis r̄ſtitutionē quia odio
rationabili fenerator excluditur refert eti
am Pau·de leaſa terminaſſe ꝙ ſi ſtatutum di
cit ꝙ debita non poſita in memorialibus nō
poſſint peti non poterit adiri papa uel epiſ
copus ratione peccati cum ſtatutū penale in
ter laicos editum etiam epiſcopus debet ſer
uare ſm̄ Pau· hanc diſputationē eius non ui
di ſed uñ illam ſi ſtatuto caueatur ꝙ teſtamē
tum non r̄giſtratū in memorialibus ſit nul
lum nec habeat uires ipſo iure utrum heres
ſcriptus in tali teſtamento alias omni ſolēp
nitate uallato poſſit dictam hereditatem in
foro conſcientie retinere uel ueniens ab in
teſtato ad ſucceſſioneꝫ poſſit illam ſalua con
ſcientia aduocar̄ ab herede ſcripto de qua q̄ſ
tione plene ſcripſi in repetitiōe·c·poſſeſſor
malefīdi·ō·eo ubi plene proſequor de illo fo
ro conſciētie in multis iuris articulis ideo
hic obmitto· Et cōcludo ꝙ uerbum obicu
rum Inno· dum excipit caſum illum quando
non auditur in foro ſeculari ut quia eſt ob
ligatio naturalis tātum ꝛc̄·debet ſtricte in
telligi nec per hoc mutari uel ſubuerti legū
uel canonū ꝓuiſio in ſuis caſibus ꝓut patet
ex predictis·Reliqua que ad materiā denun
tiationis euangelice pertinent plene uidea
tis per Bar·et Bal·in locis p̄allegati· No
no quero utrum in caſibus in quibus poteſt
conueniri in utroq̄ foro de quibus in dicto
c· cum ſit generale ſentētia abſolutoria lata
ab uno pariat exceptioneꝫ rei iudicate ſi cō
ueniatur coram alio uel ꝓceſſus unius impe
diet alium ad hoc dico ꝙ cum actum eſt ciui
liter coram uno non pōt agi coraꝫ alio poſt
quam ad ideꝫ agitur inter eaſdem perſonas
et eadem cauſa obſtat enim tunc exceptō rei
iudicate coram quocūq̄ alio l· cum queritur
de excepti·rei iudi·et·l·cum de hoc et nō·in
c·aduerſario de excep·ſi uero agitur ad penā
imponēdam eſt maius dubium quia in de lic
tis que reſpiciunt utrūq̄ forum diuerſa eſt
pena canōica a legali ꝛ ideo quia non ad idē
agitur non uidetur obſtarē alia ſentētia et
proceſſus alterius·d·l·cum queritur Io· an·
tangit hanc queſtionē·ō·de offi· ordi·c·i· ſu
per glo·t i·ō·poſt Oſtien·ſentit ꝙ poſtq̄ iu
dex eccleſiaſticus puniuit pena ſpūali uel pe
nitentia ad correctionē criminis de iudic·
c·nouit non poteſt iudex ſecularis tempora
liter uel corporaliter punire et hoc ideo qa
eccleſia debet defendere penitentes ·xi·q·i·
aliud ita dicit in dicto·c·i·reperio·d·Bal·cō
ſuluiſſe aliter in tali·q·epiſcopus inquiſiuit
contra laicum quia quandam monialeꝫ carna
liter cognouit qui laicus comparuit quia ꝓ
bari non potuit maleficium fuit abſolutus
querit̄ utꝝ iudx laicus potuit ōnuo ꝓcede r̄
contra eū et r̄eptum culpabilē cōdemnare
et uidetur ꝙ non ſed exceptionem rei iudi
cate per iudicem eccleſiaſticum admitter̄ de
bent in foro ſuo·ō·de excep·c·fi· Item qa
non debet de delicto eiuſdem hominis ſepi
us q̄ri·l·licet·ff·nau·cau· ſtab· nec duplici cō
tritione conterere de iudi·at ſi cleri nec di
uerſis legibus reum fieri·l· ſenatus de accu·
preterea iudex laicus non poteſt cognoſcer̄
de cauſa monachatus ut pute ſpūali de ſen ex·
ſi iudex laicꝰ·ō·c·li·nam talis eſt neceſſario
remittēda ad epiſcopū·c·tuam de ordi· cog·
ſed epiſcopus iam eum abſoluit ad finē ergo
condempnatatiōis cognoſcere non poteſt ar·
l·ſi duo patroni·§·ii·de iureiur· Item ſen
tentia abſolutoria eſt ſimilis condempnato
rie ſecuta ſatiſfatiōe·l·ſi quis cum totum de
excep·rei iudi·et nō·in·l· ex morte·C· ad·l·
acqui·et nō·in·c·felic·ō pe·e·li· Sed ſi epiſ
copus condempnaſſet et ſatiſfeciſſet non poſ
ſet ulterius puniri licet diuerſa eſſet pena
fori temporalis et eccleſiaſtici nam cum que
libet tendat ad uindictā ſufficit unam penā
exactam eſſe·l·ꝙ ſenatus de iniuriis·In con
trarium uidetur quia epiſcopus non poteſt
auferre iudic·ſeculari iuriſdcōꝫ ſuam nec mā
dare ei ne ſuo iure utatur ut nō· Inno·in ·c·
dilecto de ſen·ex·et ideꝫ in omnibus iudici
bus·l·ſi cui·§·cum ſacrilegium de accu·ꝛ nō·
archid·xi·q·i·de perſona· Item eſt expreſ
ſum ꝙ cognitio iſtius criminis nō poteſt ꝑ
ſolum epiſcopū auferri iudic· ſeculari ut in
auc̄·de man·prin·§· ſi uero canōicam coll·iii·
nec unus ex eis tenetur ſtar̄ ꝓceſſui alterꝰ
in auc̄·de ſan·epi·§·ſi uero crimen coll·ix·et
per Guil·in·l·magiſtratibus de iur·om· iu·
Item conſtitutio epiſcopi non artat iudi
cem ſecularem ut nō·in cle· diſpendioſam de
iudi·ergo nec eius ꝓceſſum debet impedire
ad hoc q̄ō nō· Bar· in·l·diuus de cuſto· reoꝛ
et hanc ptem ipſe tenet et ꝙ ep̄us abſoluēd o

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

laicum a crimine iudici ſeculari preiudicare
non potuit nec īpedire eius ꝓceſſum criminalem
nā quilibet in ſuo foro maior eſt ut nō·
ff·de manu·l·apud eum et credo opi·uerioꝛē
nam licet canones ſacrilego penaꝫ imponant
per predictam non ceſſat alia que per legem
imponitur·c·felic·in fi·de pe·co·li·licet ibi
glo·dicit ſpetiale propter criminis atroci
tatē ſed eſt diuinare·Subdit tamen ipſe Bal·
notabilr̄ ꝙ ꝓbabiliter dici poſſ ꝙ de delic
to cōmiſſo in clericum uel monachum ꝙ epiſ
copus poſſit plene cognoſcer̄ et abſoluere ꝑ
d·c·fi·de excep·ſ certe euꝫ pene canōice ſint
ut pluriuꝫ ſpūales ꝙ per iſtas tolluntur pe
ne legales corporales cōtra tales ſacrilegoſ
non uidetur tutum dicere et ſentire et uide
tur contra·d·c·felic·in fi·ut dixi ·l· ſi quis
in hoc genus·C·de epi·et cle·et de iur̄ ciuili
hoc non uidetur dubium nam etiam clericus
in atrocibus delictis dimittitur puniendꝰ
iudici ſeculari eo primitus ꝺgradato dicto
§·ſi uero canonicum de ſan·epi·et·§· ſi uero
crimen in auc̄·ut cleri·apud ꝓ·epi·ante fi·ti
tuli· Quia ergo pena inflicta canonice nō
uidetur ſufficere ad ſolutionem criminis cō
cludo abſolutionem uel condempnationē iu
dic·eccleſiaſtici non ꝓducere effectum rei iu
dicate quo ad iudicē ſecularē allego pro hoc
quod nō·Cy·in·l·extra territorium in ·vi·
q·ff·de iu·om·iu·ꝺ· ſi diuerſi iudices uariis
ꝑenis poſſunt punire delictum quilibet pu
nict·l·ſua Bal·etiam queſtionem format cum
propter adulteriū et inceſtum cum conſang
uinea Alberti nupta epō cōdēpnauit ad per
petuū carcerē poteſtas uult eum decapitare
queritur nunquid poſſit uidetur ꝙ non qa
condēpnatio epiſcopi eſt terminꝰ pene quo
ad iuriſditionem epiſcopalem tamen tempo
raliter maior pena debet imponi et ideo iu
dex ſecularis ſuo iure poteſt uti in punien
do ſicut dignum eſt ·Nam pena epiſcopi ꝓp
ter qualitateꝫ iuriſditionis non correſpon
det exceſſui ⁊ ideo cum delictum non ſit ple
ne punitum debet plene puniri·ff·de offi·ꝓ
conſu·l·ſi quis et·l·ii·C·de ſpor·ubi in rati
one ſui uiꝺtur caſus et ita notabat Bal·in·l·
cūctos populos·C·de ſum·tri·ubi tamen ſub
dit quod hoc non determinat quia pēdebat
de facto ſed in·l·plꝫ·C·de ſacro ſanc·ec·poſt
Guil·et Ia·bu·firmat quod·ē·tenui pro hoc
facit quia reperio ita tenuiſſe recolende me
morie·d·Ang· de peruſio ꝙ Cugubinus pu
nitus Euugubii pro homicidio pena pecuni
aria quia ita ibi eſt ſtatutū poterit ꝺcapita
ri peruſii ubi dictum homicidium commiſit
contra ciuē qa ſic eſt ibi ſtatutū allegat ꝗ

nō·in·l·nullum·C·de teſti·et hoc nō· in·l· ſi
uacantia de bo·uacan·li·x· in hac tamen queſ
tione aliter ſentit Germanus ipſius·d·Bal·
in·d·l·nullū·C·de teſti·nam ſm eum ſufficit
ſemel ꝓnunciatum dummodo pena ſit integ̃
nec attēditur diuerſitaſ rei publice non ob·
ꝙ in diuerſis territoriis unus iudex in al
tero nihil poſſit·ff·de manu·l·apud euꝫ quia
illud ueruꝫ in territoriis ſecus in iure com
muni quod diſponit de una pena tantum re
ſpectu unius delicti et ſicut non poteſt plu
ribus legibus mūicipalibus et ſi contingat
ꝙ ſit cōdempnatus utrobiq; erit melior cō
ditio occupantis per executionem ſentētie
ut ſentit Ia·de bel·in ſua diſputatione quaꝫ
poſuit·C·ubi de crimi·agi opor·et Bar·in·l·
ii·de ſepul· mo· per que predicta patet queſ
tionem iſtam principalem meliꝰ declaratam
quam per Io·an·in dicto·c·i·nec ſit ueruꝫ ꝙ
in delictis cōmunibus foro canonico et ſecu
lari condempnatio uel abſolutio laici delin
quentis facta ab uno pariat exceptioneꝫ rei
iudicate coram alio quando autem cōmiſſum
crimen a laico eſſet mere canonicum ut here
ſis et ſimonia tunc eſſet fatendū ꝙ ſententia
et proceſſus iudicis eccleſiaſtici ſolum conſi
deratur et facit ius ratio eſt quia iudex lai
cus non poteſt cognoſcere ut in ·c· ut inqui
ſitionis·§·ꝓhibemus·ē·eo·li·de heret·et qꝺ
dicatur crimen canonicum nō·glo· et pleniꝰ
Bal·in auc̄·cleri·C·de epi·et cleri·ubi quādo
iudex ſecularis ꝛ̄mittit clericum delinquen
tem ad epiſcopum cum actis et munimentis
uel econuerſo iudex eccleſiaſticuſ ꝛ̄mittit lai
cum condēpnatum de hereſi ad iudicem ſecu
larem an teneatur unius ſentētie et ꝓceſſui
alteriꝰ ſtare tenet ꝙ ſic in iudice laico qa re
miſſio fit tanq̃ de ſupiore ad inferiorē Bar·
tenet contrariū in·l·diuus de cuſto·reo·per
§·ſi uero crimen in auc̄·de ſanc·epi· et uidet̄
dicere contra·d·c·ut inquiſitōis ubi omnis
cognitio denegatur de tali crimine iudici
ſeculari et pro hoc dicta auc̄· clericus iudex
autem eccleſiaſticus utꝝ debeat ſtare ſenten
tie et ꝓceſſui iudicis ſecularis dico ꝙ non ſi
non uult·d·§·ſi uero crimen qui tamē loqui
tur cum cauſa erat cōmunis inter eos ſi aūt
in caſibus in quibus unus ſcribit alteri ſup
executione ſententie ſue an ſine alia cogniti
one teñatur cauſa exequi dic ut nō·in·c·cum
in iure de offi·dele·⁊·c·decetero de re iu·in
nouel· Poſtremo notandum eſt iuxta pre
dicta ꝙ quando pena canonica in delictis ec
cleſiaſticis preparatur ad preparationem le
galis pene tunc nunq̃ tollit aliam ſed cōcur
runt ut patet in pena degradatōnis clerici

propter delictū nam eo depoſito deuenitur
ad penam legaleꝫ·c·cum non ab homine de iu
di·et in heretico dicto·§· prohibemus et ·c·
cum ſm eo·ti·ex quibus iur·cum ſi·confirma
tur ꝙ dixi ꝙ ꝓpter qualitatem iur̄ eccleſiaſ
tici ſepe pena non correſpondet exceſſui iꝺo
non debet impedire legalem· Decimo que
ro circa iſtam requiſitionem ſuper executio
ne quam facit iudex eccleſiaſticuſ de ſeculari
uel econuerſo ſecularis de eccleſiaſtico utrū
debeat indiſtincte preberi uel adhiberi cau
ſe cognitio ſi contra ipſum aliquid oppona
tur pone de facto clericus noluit ꝛ̄cipere ip
ſum uiſitantem pretendens ſe exemptum et
in poſſeſſiōe libertatis appellauit ad ſedem
apoſtolicam epiſcopus eum excōicauit et im
plorauit auxilium brachii ſecularis clericuſ
ſe opponit et dicit non fore prebenduꝫ que
ritur quid iuris ⁊ uidetur ꝙ debeat eum iu
uare quia iudex ſecularis in hoc eſt tanq̃ ex
ecutor cuius officiuꝫ eſt ſolum exequi de in
iuſticia facti ſiue requiſitionis inquirer̄ de
offi·dele·paſtoralis·§·quia uero de re iudi·
de cetero et quod nō·in cle·i·ad fi·de fo·cō·
pro hoc·C·de his qui latro·l·i·circa medium
ubi impoſuit penam inuocanti auxilium in
caſu iſto per quod ſatī debet intelligi ꝙ in
uocatus in omni caſu debet iuuare· Itē iudx
qui remittit delinquentē nō·iii·q·v·in ſum
ma de accu·ſi cui·§·fi·nō· in auc̄· qua in ꝓuin
cia ubi de crimi·agi op· In contrarium al
legatur hec regula ea que fiunt a iudice ⁊c·
Sed per appellationē deſiit eſſe iudex et ſuſ
penſa eſt eius iuriſditio·c· uenientes de iur̄
iur·ergo non ē ei parendū tanquā iudici in
cōpetenti·c·fi de conſti·co·li·et·l·extra ter
ritoriuꝫ de iur·om·iu·Nam et fiſcus Paulū
appellantem remiſit ad ceſarē actuum ·xxv·
ad hec·l·qm̄ iudic·C· de appe· ubi etiam offi
cialis non reſiſtens punitur in·xxv· ponde
ribus auri et ꝙ brachium ſeculare non debe
at inpetiri iniuſticia dicit tex· ꝙ debet eum
iuuar̄ ad ea que reo ſunt placida exequenda
et non ad preiudicandū·c·i·de offi· ordi· et
canon innuit ꝙ antequā ſuum auxiliū impar
tiatur debet aliqualiter examinare an iuſtū
ſit preceptū·xxvi·q·v· adminiſtratores ad
muni·l·de iur̄ de ag·et cenſi·ſi et utrobiq; ꝑ
que iura tenent doc·ꝙ remittēs criminoſuꝫ
prius debet aliqualiter cognoſcer̄ ut nō·Io·
an·in cle· paſtoral·de re iudi·et Io·an·tenet
hanc ptem in dicto·c·i·in nouel· ſup glo· pe
nult·et Oldra·in·q·ſuis·q·xcviii·qui dicit
in illa inuocatione ꝙ tunc habet locum ꝙ in
uocatus fecit quod potuit et non habꝫ ultra
quid faciat de iudic·cum nō ab homine ·c·ii·

de maledi·ibi ſi neceſſe fuerit ſiñꝺ ſemper iu
ra que de hac inuocatione locuntur ponunt
hanc cle· ſi neceſſe fuerit uel ſi opus fuerit ⁊
huiuſmodi de ſtatu regu·c·i·ē·co·li·et·C·de
his qui latro·l·ii· Vndecimo quero utrū
iudex eccleſiaſticus pro eccleſiaſtico crimine
poſſit purum laicum capere carcerare uel pu
nire ultra cenſuram uel ſpirituales penas et
uidetur ꝙ non quia diſtincta eſt iuriſditio
xcvi·diſ·cū ad ueꝝ ꝺ iudic·in prin·ad hoc·c·
cū epuſ ꝺ offi·ord·e·li·ubi ꝺ libero arbitrio
ſup exercitio iuriſdcōis in tota dioc·poſtq̃
gn̄alr̄ cū ꝺcēdꝫ ad capturā pſonaꝝ ꝛ̄ſtrixit
ad pſonas eccleſiaſticas ad idē·ē·e·li· ꝺ pe· q̃
uis ꝺ ſen·ex·ut fame ꝺ ꝺ·ſi·nouius ꝓ hoc eti
am·l·placet·C·de ſacro ſanc·ecle· ubi epus ex
cōicauit ſacrileguꝫ et iudex laicus de porta
uit in auc̄·de man·prin·§·ſi uero canonicum·
In contrarium quia qualitas delicti fac
illum de foro eccle·C·de epi·et cler·auc̄·iteꝫ
nulla et ibi nō·item·c·i·de offi·ord·non diſ
tinguit inter clericos et laicos ſed indiſtic
te dicit ꝙ poteſt ulciſci adulteria et ſimilia
et ſi opus fuerit ⁊c·quaſi dicat quādo de fac
to impediretur tunc inuocet auxilium iudi
cis ſecularis alias ipē faciet et uidetur tex·
in auc̄·cauſa que fit cū monacho in fi·de epi·
et cler·ad hanc partem facit·c· felic· de pe·c·
li·in fi·in illo tam graui ſacrilego reſeruat̄
iudicibus ſecularibus penarum ciuilium im
poſito et in hanc partem inclinat Oldra·q·
xc·Io·an·dicit cōiter tenere inferiores pre
latoſ niſi in crimine hereſ de quo non dubi
tatur ut patet de heret·ut cōmiſſi et·c·ut in
quiſitionis et apertius in cle·i·eo·ti· et hoc
nō·Io·an·in addic·ſpe·in ti·de maio·et obe·
Et ego non bene capio de quibus inferi
oribus prelatis ſenciat Io· an· et an per illa
uerba inferiores prelatos intelligat etiam
de epi·et iꝺo ſaluo ſemp ſaniori iudicio ego
intelligo et credo ꝙ pro eccleſiaſticis crimi
nibus uel aliis cauſis laicorum que agitant̄
coram iudice eccleſiaſtico non poſſit ipſe iu
dex eccleſiaſticus capere uel exequi contra
ipſos laicos capiendo eorum perſonas et mo
ueor primo per ea que nō·Io·an·in·c·ſignifi
caſti de offi·dele·in nouel·ubi in illa·q· utꝝ
iudex eccleſiaſticus poſſit dare poſſeſſionem
rerum ſecularium firmat poſt Oſti·ꝙ licet de
ipſis poſſeſſiōibus ·qñꝙ cognoſcat ut de do
te et ſimilibus ut in·c·iii·de dona· inter ui·
et uxo·tamen non poteſt dare preciſe poſſeſ
ſionem ſed recurret ad ordinarium ſecularē
qui fi·ſint legi·cauſam·ii·xi·q·i· de perſona
xcvi·di·cum ad uerum allega·Oſti·in·c· poſ
tulaſti de foro cōp·ubi talis executio debꝫ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

in matrimõio non conſumato carnali copu
la papa poteſt conſtitutiones facere et ſpõ
ſalia de p̃ſenti diſſoluere quo de ordinata
poteſtate ſubſiſtente tamen cauſa legitima
ſi per conſtitutioneͣ enim canõicam de qua
ibi talia ſponſalia ſolui poſſunt per ingreſ
ſum religionis ibi ergo et per ſuum indul
tum cum ſit lex animata in terris ut dixi
ſ̃·qoud poteſt per conſtitutionem poteſt
etiam per indultum et in auten· de conſul·
coniuncto autem de inſtru·ca·et·fi·   Cir
ca m̃rionium carnali copula conſumatũ non
uidetur pape attributa poteſtas diſſoluẽ
di nec etiam diſſoluendi poteſtas faciendi
conſtitutiones ſuas niſi in caſu·c· gaude
mus et·c·quãto de diuor· et in caſu quo ue
lit uterq̃ uelit profiteri uel unus ex eis
alius in ſeculo remanente ·c· uxoratus de
conuer·coniu·et plene de hoc in·c· dudũ·e·
ti·in nouel·quarẽ aũt ẽ latior ptãs eſt pape
in non conſumato q̃ cõſumato carnali copu
la uide in dicto·c·rurſus qui cleri· uel uo·
Sed poſſet contra p̃dicta opponi et pre
ciſe dici ꝙ papa propter ſua impedimenta
non poſſit impedire contrahentes nec quõ
m̃rionia cõtracta diſſoluere cum enim·l·di
uina prohibitum eſt diſſoluere quos deus
coniunxit et m̃rimonium etiam ſit de iure
naturali ut inſti· de iur·na·gen· et ciui·et
perficiatur conſenſu ut·c·non eſt de ſpon·
Ex his conſequenter infertur ꝙ papa
non poſſit tollere legẽ dei neq̃ poſſit tol
lere cõſenſum nec etiam ius naturale·C· cũ
inferior de ma·et obe·§·ſ naturalia inſti·
de iur·na·gẽ· et ciui·xiii·di·in prin· et·v·
di·in principio in ſuis canonicis conſtitu
tionibus repreſentat ius poſitiuũ non na
turale uel diuinum ꝙ patet quia illa ſunt
immutabilia·   Conſtitutiones autem ca
nonice cotidie uariantur·C· non debet de
conſag· et affi· ſo· Io·an·et tangit illa con
traria in·c·de conſa·et affi·et dic·ꝙ coniũc
ti contra conſtitutõnẽ canonicam nõ ſunt
coniuncti a deo nec ſm deum immo contra
deum quia contra eius uicarium ·et ideo ſe
perant et facit non homo ſed deꝰ uel eius
uicarius cui ſuam poteſtatẽ dedit de tranſ
la·o·inter corpalia et ibi etiam in nouel·
ſuper uerbo homo reſiſtit enim deo qui re
ſiſtit ordinatõi ſue·xi·q·i·q̃ reſiſtit·   Ex
his patet ꝙ in m̃rioniis nondum iniciatis
latiſſima eſt poteſtas pape in dirimẽdo ma
trimõia poſt cõtracta contra ſuam cõſtitu
tionem uel inhibitioneͣ·   In m̃rioniis ue
ro non cõſumatis carnali copula etiã mag·
eſt auctoritas eius ſed nõ de ordinata po

teſtate tanta ꝙ non ſine magna cauſa diri
mere poteſt·In conſumatis autem carnali
copula dirimendis minima eſt ipſius poteſ
tas uel quaſi nulla initis cõiugibꝰ uel eorũ
altero niſi in caſu·c· gaudemus et·c·quãto
et que in ipſis ſic ratõ uide in·d·c·ex·p·in
mona·patet etiã ex his ꝙ papa ius diuinũ
interpretari et modificari et per ſuas con
ſtitutiões cõtractas et diſpoſitiones que
fundantur in iure naturali et gen· impedi
re ut ſit ex eis nullus uinculus uel obliga
tio cõtrahatur hoc idez facit ius ciuile ut
l·cum lex·ff·de fideiuſ·et ꝙ ibi per Bar·et
quod nõ·Io·an·in·c·peccatũ et ſuper co· in
mercu·et quod dixi in·d·c· poſſeſſor male
fidei in repetitione·   Item etiam ex pre
dicta differẽtia inter conſumatũ et non cõ
ſumatum carnali copula arguo ꝙ iura que
loquuntur de maritata non habent locum
in deſpõſata de qua per Bar· poſt Cy·in·l·
non ſine·C·de bo·ꝙ liber·   In omnibus
autem iſtis tenendum eſt in foro conſcien
tie quicquid papa ſtatuit et diſcernit niſi
in m̃rionio p̃ſumpto in quo conſciẽtie poti
us quis initi debet q̃ iur·p̃ſumptioni nec
mirum quia ſi conſtitutio uel ipſius miniſ
ter poſſit de ueritate conſcientie informa
ri ſequeretur cauſa circa quod omnino uide
quod nõ·in·c·is qui fidez et·c·litteras de
reſti·ſpo·   Quedam tamen impedimenta
in m̃rioniis inducta iure canõico nõ habẽt
in ſe equitateͣ ut impedimẽtũ publice hõeſ
tatis ex ſpõſalibus inhabilium perſonarum
et impedimẽtum adoptiõis legalis et que
dã alia ut dixi in·c·i·de ſpõ·ſ̃·e·li· paredũ
eſt tamẽ cõſtitutõibꝰ apoſtolicis quãq̃ du
ris·l·proſpex·ff·qui et a qui·et·c·ſtrictum
eſt·vi·q·iii·   Ex predictis ergo potes in
ſtrui an papa ꝙ cõſtões canõicas uel contra
ius diuinũ uel naturale diſpẽſando poſſit
illud cum bona conſcientia retinere uel ſe
qui puta diſpẽſando i gradibꝰ prohibitis
uel pluralitate bñficiorum uel in uoto in
uirtutis uero preſtitis deo uel homini an
poſſit diſpẽſare et relaxare uide in ſpecu·
in Cy·de legato·§·nũc oñdedũ ꝟſi·xxiiii·
et ꝟ·hoc quoq̃ cum ꝟ·ſi·ſequẽtibus·   Ter
cio pricipaliter oppono et uidetur ꝙ iſta
ꝟ·in actõibus et iudiciis ſint inempti po
ſita quia exerciciũ actiõum ñ poteſt eſſe ni
ſi in iudicio ut iſti·de ac·in pri·et·l·extat
ff· ꝙ me·cauſa·Sed iſta copula et ſolet copu
lare diuerſa ut nõ·ff·de iur·et fac·igno·in
rubrica ergo alibi quã in iudicio uidetur
qõ actio poteſt dirigi et tractari contra
predicta·   So·glo·exponit actionibus·i·

ciuilibus·ſ·crimialibus quaſi in ciuilibꝰ
et criminalibus eccleſiaſticis debet quiſq̃
auctoritate canonum te non ſenſu ſuo duci
nam de iure canõico non eſt curandũ de ſpe
cie actionis·C·dilecti de iudi·quod capitu
lum niſi ita exponatur iſtud uerbum acti
onibus etiam uideretur obſtare et ita di
cit glo·etiam Inno·et Io·an·   Ego dico
ꝙ uerbum actõnibus non ponitur hic pro
actione prout eſt ius deducendi in iudicõ
quod ſibi debetur nec pro actiõe prout ad
cauſas ciuiles non ad criminales refertur
ſm quod predicti intelligunt nam nimis
eſſet reſtringere iſtum textũ·ſ̃·ad ciuiles
et criminales cauſas in iudiciũ uentilãdis
et ad iudiceͣ tantuz ut in ipſis iudiciis nõ
ducatur ſenſu ſuo intelligo enim iſta ꝟba
aliter et ſic vz ꝙ uerbum illud actionibus
prout in ius et in iure conſiſtunt ut in·d·
l·extat et inſti·de acti·in prin·ſed intelli
gatur de actiõibus prout ſonant in factũ
et in exercitio facti et pro actibꝰ hominũ
explicandis etiam a priuãdis perſonis ex
tra iudiciũ ut in teſtis cõtractibus et ali
is quibuſcunq̃ diſpoſitiõibus eccleſiaſtic·
et in eis ducatur quibus auctẽ canonica et
non ſenſu ſuo ꝙ tantum eſt dicere ꝙ priua
ta diſpoſitio non poteſt gen̄ralem cõſtitu
tioneͣ canonis immutare ut·c·requiſiſti de
teſtis et·l·nẽo poteſt dele·i·   Vnde glo·
appellat illum fatuum teſtatorez qui uole
bat ſuo ſenſu ſine legum diligentia cõdere
teſtamẽtuz in·l·codicillis·§·fi·dele·ii·uer
bum autem in iudiciis referat ad cauſas ci
uiles et criminales in iudici· explicandis
in quibus etiam iudex uel litigator nõ de
bent duci p̃prio ſenſu ſuo ſed canonũ auctẽ
et ſic exponendo tex·iſta omnia negotia q̃
geruntur inter homines complectitur nõ
iudiciaria et iudic·tantum declara auteͣ hic
per aliqua exempla pone lex uel canon ſta
tuit circa ſolempnitatem teſti uel contrac
tus puta ꝙ teſtamẽtum uel electio fiat cir
ca formam nunquid poterit aliter prouidẽ
ri per homies certe non ut·c·ſi cui de elec·
ſ̃·eo·li·et·d·l·nemo uel põe in iudiciis pro
ditus eſt certus ordo ſubſtãtialis in pro
cedendo et ſententiando an poterunt liti
gantes ex pctõ aliter prouideri certe nõ
c·fi·de ſe·et·re iudi·ſ̃·e·li·et·c·in cauſis de
offi·dele·uel põe in ſolempnitate probato
ria quam per peccatum reſtringitur uel au
getur aliter q̃ lex diſpõat nõ poſſunt iuꝯ
remiſſionem ad ſpe·de fo·compe·c·ſi diligẽ
ti in nouel· et ex illo·c· etiam poteſt ſumi
exemplum·   Item pone prouiſum eſt a le

ge ꝙ a ſententia arbitri non poſſit appel
lari uel ꝙ preſcriptiõe decurſa non poſſit
quis agere utrũ ergo per pactum poterit
paciſci ꝙ a ſententia arbitri appelletur uel
ꝙ preſcriptõ nulla obd·per Bar·in·d·l· ne
mo poteſt ubi per eum et Bal·alia exempla
que poſſunt eſſe multa ſimiliter et in ꝯtra
rius nam cauetur lege ꝙ contractus ex cõ
iunctione legem accipiunt·l·i·§·ſi conuẽit
ff·deponi et diſpoſitio teſtator· eſt pro·l·
ſeruanda in aut·de nup·§·diſponat et pro
uiſio hominis tollit prouiſionem legis ·l·
fi·C·de pac·conuen·l·in conditõnibus pri
mum locum·ff·de condi·et de·et cõſtituti
ones locales derogant generalibꝰ in illis
locis et·c·i·ſ̃·de conſti· et li· pro ſolutõne
iſtorum iurium recurrendum eſt ad illam
materiam uidelicet quibus iuribus poſſit
qs renũtiare uel nõ de qua plene per Bar·
in·l·ſi quis pro eo·ff·de fideiuſ·et·c·ſi dili
genti de fo·compe· et in glo·in noue·et·c·
ad apoſtolicam de regula·et·l·penul·C·de
pac·per Bar·Bal·et alios uerbuz igitur ac
tionibus hic ſumitur prout in facto et ex
ercitio conſiſtit hic ſumitur·unde dicamꝰ
cum gratiaruz actione recipiat deſuper ca
thedram de ſepul·et in oratione illa actio
nes noſtras q̃ſumus domine aſpirando pre
ueni et adiuuando proſequere uerbum eti
am in iudiciis accipẽ pro ciuili et crimina
li ut ſumiẽ infra de iudi·et in rubrica per
Io·an·hic ergo uerba ut gen̄alia iuſ·lator
eleg·ut dic·tex·in·l·i·ff·ſi cer·pet·rubrica
utrum iudex in iudicando debeat ſequi cõ
ſcientiam ſiue conſenſum ſuum et quid faci
at in caſibus deciſ non de dubiis propter
opi·doc·quarto et uideẽ ꝙ inquantuz iſta
uerba nemo ſenſu ſuo ·ꝛc· referuntur ad iu
dicem iſte non benedicat quare ſm equita
tem immo iudex poteſt iudicare et agere
et ut ſibi iuſtũ uiſum fuerit ut in aut·ius
iuẽ quod preſta·ab his coll·ii·ſo·ꝛ in glo·
que ſupplet iſta uerba ut ſibi fuerit uiſum
·ꝛc·   Dum tamen ſm leges et iura pronũ
tiat uel aũt de iudi·§·qa uero ꝟ· omnis iu
dex coll·vi·Io·an·poſt Inno·ſoluit aliter
et dic·ꝙ contrarium intelligitur de his q̃
iudex ait extra iudicium ut in dandis of
ficiis uel in his que agit in iudiciis cõmiſ
ſis ſuo arbitrio in iudiciis moderãdis·ff·
de rir·ðli·l·i·in·q·iii·de iudiciis et in diſ
pẽſatiõibus·i·q·vii·exiant et·i·penis max
ime extraordiariis ſi eas ex cauſa uiderit
temperandas·ff·de penis·Aut facta·§·fi·ꝛ
pleñ in·l·quid ergo·§·pena grauior·ff·de
his qui no·infa·et·C·e·ti·i·ꝛ ſi ſeuerior ꝛ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

fieri per iudicem territorii in quo ſita eſt
poſſeſſio licet alius ſententiam tulerit et ſi
hoc eſt in rebus multo fortius in perſonis
et cauſis laicorum nõ ſequitur ergo habet
cauſam actualem et executionẽ hoc enim non
conceditur niſi in ſubditos et ſuo territorio
ut in·c·romana·§·contrahenti·de foro cõpe·
ſupra eo·li·et·l·cum unus·§·is qui de bo·au·
iudi·poſ·laicus autem licet ratione cauſe ſor
tiatur forum epiſcopi non tamen per hoc po
teſt dici ſubditus ut dicit glo·in ſi·in cle·i·
de foro·compe·et in multis ſimilibus hoc cõ
tingit ꝙ iura dãt alicui poteſtatem cognoſ
cendi ſed non exequendi actualiter·l·a diuo
pio in prin·de re iud·et·l·iiii·de dãp·infec·
Item licet territoriũ dici poſſit quo ad
laicos et dioceſ·reputetur in eodem ſitu lo
co ſiue ſubiecto tamen territorium dici põt
quo ad laicos et ipſorum poſſeſſiones et bo
na quo ad clericos et eccleſias et eorũ bona
poteſt dici dioc·fac·cle·ne romãi de electi la
cet ergo quandoq; caſuuʒ emergentiũ iudex
eccleſiaſticos cognoſcat iter laicos et de bo
nis ipſorum et econuerſo laicus iudex quan
doq; de cauſis clericorum tamen executio ac
tualis uidetur ſuo iudici reſeruanda hoc eſt
illis qui habet perſonaʒ ſobditam et bona in
ſuo territorio et hic fateretur canoniſte de
leui econuerſo·ſ·ꝙ licet iudex laicus cognoſ
cat de cauſa clerici uel de rebus ſuis tamẽ co
hercere perſonas eccleſiaſticas uel ipſorum
bona per executionem realem non poſſet ſiñ
mandato epiſcopi·c·ut fame de ſen·exc·facit
quod nõ·in·c·poſtulaſti et·c·uerum de foro
compe·in nouel·utatur ergo eodẽ iure epũs
in laicis et in bonis ipſoruʒ ſicut uellet uti
iudicem laicum in perſonis et bonis clerico
rum·l·i·ff·ꝙ quiſq; iur·non ob· ratõ ſup qua
fundatur contraria·ſ·ꝙ ex quo habet epiſco
pus poteſtatem cognoſcendi de poſſeſſiõib9
laicalibus ergo habet poteſtatem exequẽdi
nam illa conſequẽtia non eſt bona inter non
ſubditos uel de bonis non territorii ut ex
preſſe patet in·d·§·contrahentes cum ſimili
bus preallega·non ob· auc·cauſa que fit cum
monacho in fi·de epi·et cle· ubi datur poteſ
tas epiſcopo detrudẽdi laicum in carcere qa
dicam ibi ſpetiale ſicut in heresi dictum eſt
non ob·c·i·de offi·ordi·immo facit pro dum
ſubdit ſm quod canones cenſerit ·canões au
tem de hac captura laicorum uel executione
in rebus laicalibus non expreſſe loquũt ſed
de cenſura de x·ſi·querenti non debemus er
go abſq; canõibus hoc firmare quia erubeſci
mus ac·l·illam·C·de colla·in auc·de trien·et
ſemi·§·conſideremus et quod non eſt ſancto

rum patruʒ de certo ſanc·ac·c·inter corpora
lia de tranſla·prela· Et hec ſufficiant quo
ad predictam materiam que fuit quando iu
dex eccleſiaſticus cognoſcit de cauſis laicoꝝ
Sequitur ecõuerſo diſcutere qñ iudex laicus
poſſit cognoſcere de cauſis clericoruʒ ſuper
quo diſtingue principaliter duos caſus naʒ
aut clericus uenit ad iudicium tanquã actor
aut trahitur tanquam reus· Primo caſu re
gula eſt ꝙ tenetur adire iudicem ipſius rei
etiam ſi ſit iudex laicus et coram eo litigare
et ſi clericus laicum de foro cõpe· fallit hec
regula in caſibus notatis eo ti·c·cum ſit gene
rale· Scdo caſu cum ſ·trahitur tãquam reg
regula traditur negatiua·ſ· ꝙ nõ põt trahi co
rã iudice ſeculari neq; i ciuili neq; in crimia
li·c·nullus iudicum de foro cõpe·C·de epiſ·
et cle·auc·ſtatuimus et auc·clericus et eſt hoc
uerum etiam ſi in ipſum iudicẽ non ſuum uel
lit expreſſe cõſentire et pena iminet ipſi cõ
ſentienti et etiaʒ ipſum trahenti·c·ſi diligẽ
ti de foro compe·quod dic ut in ſpe· de com
peten·iudi·addi·§·i·v·in cler·aũt et v item
clericus et in ti·de reo v·item clerici9 hec ta
men regula fallit in certis caſibus in quib9
perdit priuilegium clericale quod licet con
ſiſtat in multis ut nõ·in·c·i· de cleri· coniu·
eo·li·tamen quo ad ꝓpoſitum intelligas de
priuilegio fori et canonis ſi quis ſuadente
in quibus quando perdat uel non breuiter
ſic diſtingue nam aut loqmur de clericis cõ
iugatis aut non coniugatis· Primo caſu
aut contraxit cum uidua aut cum uirgine ſi
cuʒ uidua uel corrupta et perdit ipſo iure ꝙ
quidam dicunt uerum de clericis in minori
bus ſecꝯ ſi in ſacris cõſtituti taliter cõtrax
iſſent quod dic ſupra·c·li·de biga·c·i·aut cõ
traxit cum unica et uirgine et recurre tunc
ad nõ·in·c·i·de cleri·cõiu·ẽ·eo·li·ubi retinet
priuilegium ſi portat habitum et tonſuram
alias ꝑdit donec non portat alii ꝙ omnino
etiam ſi poſtea reaſſumat de quo ibi dixi et
in cle·i·de vi et honeſte cleri· Scdo caſu cũ
loquimur de cleric· non coniugatis et tunc
aut exercent artem ignominioſaʒ de qua in·c·
i·de uita et honeſ·cleri·eo·li· et perdunt ip
ſo iure poſt annum et ante ſi fuerit· Ter
cio monitus ut ibi nõ·aut exercent aliam ar
tem non conuenientem clericatui et tunc aut
illas de quibus in·d·cle·i·de uita et honeſt·
cleric·et dic ut ibi aut alias nõ ita in leui et
tunc aut eam exercent retento habitu et tõ
ſura·aut ſine ipſis primo caſu in rebus ſuis
poſt trinam admonitionem perdit ſed non
quo ad priuilegiuʒ fori et canonis poſtq̃ in
cedũt in habitu et tõſura ut in·c·fi· de uita

et honeſ·cleric·eo·li· et hec ſint dicta de con
iugatis et exercentibus artes ꝓhibitas iu
re eccleſiaſtico quandoq; aliam artẽ exercẽt
et tunc aut incedunt in habitu et tõſura et
hoc caſu q̃tumcunq; delinquãt non admittũt
priuilegiũ niſi fuerint icorrigibiles uel ni
ſi fuerit degradatus et traditus curie ſecu
lari in caſibus permiſſis a iure de quibus in
c· ad abolendam de heretici· Quandoq;
dimittit habitum et tõſuram et tunc aut le
uiter deliquid puta uenando arma portãdo
ludendo ad azardum et ſimilia et tunc poſt
trinam admonitõnem epiſcopi perdit omne
priuilegium et ſic intelligitur·c·in audientia
et·c·contingit de ſen·exc· ante uero monitõ
nem non perdit licet iudex ſi ignorans euʒ
clericum in delictis eum puniat ut ſit priua
tus ſimiliter ignarus cum uerberet non ſit
excõicatus et ſic poteſt intelligi·c·cuʒ ex ꝑ
te de priuile·Aut non leuiter ſed grauiter
deliquid puta ſeuis in enormitatib9 ſe miſ
cendo et iſte eſt caſus dubius ſi cõſtat de cle
ricatu uel eſt dubiũ an remitti debeat ad iu
dicem eccleſiaſticum uel puniri poſſit per iu
dicem ſecularem qui eum cepit et teneʒ in car
ceribus propter homicidium furtum uel ali
ud delictum atrox in hoc menbro dubitaui
ſemper cogitans de quodam profeſſo regula
fratrũ miorũ qui ſuſcepto ſacerdocio exiuit
de ordine p·xv·an·et ultra public·bellis ut
laicus et cum armis ſemp interfuit et depre
dationibus et rapinis multis ſemelq; poſt
multa et infinita mala perpetrata per ipſuʒ
ſuſcepit habitũ heremiticum et geſtauit per
annum cunq; ipſum cum caritate monereʒ ut
ſumeret habitum ſancti Franciſci quia alias
ſaluari nõ poterat ipſe dimiſſo dicto habitu
heremitico et aſſumpto ſtipendiariorum fe
cit ſe ſcribi coporalem qnquaginta peditum
armatorum cum quibus ꝓfectus eſt in bello
quia igitur illum ꝓfeſſum et uerum ſacerdo
tem noui ſepi9 cogitaui ſi eſſem iudex et cũ
caperem pro homicidio uel ꝓ furto an poſſẽ
de eo ſumere ſupliciũ capitis uel furcaꝝ abſq;
pena canõis ſi quis ſuadente ·xvii·q·iiii·du
bium mihi faciũt iura que iſtis imiſcentib9
et enormitatibus et ſeuis et ꝑſertim in eis
perſeuerantibus uidetur aliquid ſpetialita
tis inducere quo ad forum iudic· ſecularis
nam ſi in ipſis requirerentur monitio ut in
aliis qui non ſeua exercuerunt nihil eſſet in
iſtis ſpetiale qd tamen·c·ꝑpendimus de ſen·
ex·uidetur inducere ſpetiale in hoc ꝙ ſine mo
nitione exercens uindictam de talibus non
ſit excõicatus Io·an·poſt abba·dic· in·c· con
tigit·ii·de ſen ex·in nouel· ꝙ aut loquimur

in eo qui perſeuerauit in enormitatibus et
tunc ſine pena canoniſ puniri poteſt ab eo q
ſit cum clericuʒ per·c·cum non ab homine de
ſen·ex·et·c·ꝑpendimus· Aut non perſeue
rat in eis ſed ſemel furtum uel homicidium
cõmiſit et tunc licet deꝑhenſus fuerit in ha
bitu ſeculari debet remitti ad epiſcopum ni
ſi primo fuerit tercio monitus ut predixi
ſed in·c·ꝑpẽdimus ſentit ꝙ ſi ſumpſit armis
et dimiſſo habitu bellum ingreditur non ꝑ
dit priuilegium quo ad forum unde captus
debet reſtitui iudici eccleſiaſtico· Sed ad
uertẽdum quia Io·an·non loquitur hoc caſu
de eo qui ꝑſeuerat in enormitatibus· Sed
de eo qui ſemel exercet ſeua quo caſu ab· di
cit cum eſſet remittendũ uidetur ergo ꝓbabili
ter dici poſſe quia ꝑſeueras in ſeuis crudeli
tatib9 et enormitatib9 poſſit in criminib9
puniri per iudicẽ ſecularẽ qd etiã Oſti·ſentit
dum dicit ꝙ·c·ꝑpendimus debet itelligi de
inueterato in agreſſuris et tirãnis q̃ſi in
iſtis idẽ operetur diuturnitas tẽporis in pec
catis abſq; monitione qd operatur in aliis mo
nitio nam continua cauſa delicti ſolet augere
penam ut in·c·cum haberet de eo qui dux·in
ma·et·l·ſi quis diuturno·ff·de pe· item ſi cle
ricus buffo poſt annum et macelarius uel ta
bernarius publicus hoc priuilegiuʒ perdit
per trinam monitioneʒ ut in iure preallega·
quanto magis qui eſt inueterator malorum
debet perdere conſtat enim ꝙ ubi eſt maius
delictum debet eſſe ſeuerior pena et uindic
ta·xiiii·q·i·non afferamus alium tamen tex·
non habeo qui hũc caſum determinaʒ niſi dic
tum·c·perpẽdimus quod habet uarios intel
lectus ut ibi patet in nouel· Sed ſi uelles
hanc partem tenere pro te habes abbateʒ et
Oſti·canonum ueros patres et rationes qs
etiam ſupra adduxi et ex predictis habes ꝙ
contra non deferentes habitum et tonſuraʒ
trina monitio epiſcopi eſt multuʒ periculo
ſa naʒ in delictis poſtea deꝑhẽſus a iudice ſe
culari non poſſunt ſe tueri priuilegio fori
quaſi ex tunc ſint incorrigibiles et ſic idẽ
contra eos operetur mõitio quod operatur
actualis degradatio dicto·c· cum non ab ho
mine· Tredecimo quero de queſtione uul
gari non laicus poſt delictum cõmiſſum uel
debitum contractuʒ effectus eſt clericus co
ram quo iudice debet reſpondere et in delic
tis diſtingue·aut aſſumpſit clericatuʒ poſt
quam captus fuit a iudice ſeculari·Aut ante
capturam et ante iudicium inchoatum· Aut
poſt iudicium inchoatum ante tamen ſenten
tiam aut poſt ſententiaʒ· Primo caſu poſt
capturam puta in carcere fecit profeſſionem

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

et hoc ſibi non prodeſt quia eſt preuenta
cauſa et perſona· Item ordo et profeſſio nõ
inuenit iſtum liberum et tenendo cõtrariũ
ramium decluderetur iuſticie ita nõ· in·c·i·
de obli·ad ratio·in nouel· Scðo caſu cum
ante iudicium inchoatũ aſſumpſit clericatũ
non uidetur dubium ꝙ coram iudice eccleſi
aſtico poſt quam iudex laicus preuenit ut in
c·penul·de foro comp·et·l· ſi quis poſtea de
iudic· De tercio caſu cum poſt iudicium
inchoatuʒ coram iudice ſeculari efficitur cle
ricus·v·opi·refert Io·an·in dcõ·c·i·de obli·
ad rationem primam ala·Bar·Goff Vincen·
Oſti·et Bar·brix· ꝙ ille clericatus ſuperue
niens poſt litem motam nihil ſibi proſit eti
am quomodo ad executionẽ uitandaʒ ſm Oſ
tie·et Vinc· allegant de execu·tu·l·tutor pe
titus et·l·adult·de epiſ·et cleri·l·official·
Secunda eſt opi·precedenti contraria di
recto quam tenent ibi Fran· uerʒe et archi·
iſti enim indiſtincte tenẽt propter ſacerdo
tium uel ordinem ſic ſubſcriptum liberari
a foro ſeculari nam ſacerdotiũ ſiue ordo ſu
perueniens tollit munus publicũ iam iniũc
tum·ff·de execu·mu·l· pretor circa principiũ
Item ſoluit compromiſſum iam factum·l·diſ
tinguemus·§·ſacerdotio de arbit· Item qui
deliquit tempore quo erat paganus ſi accuſa
tur de crimine factus miles, non agitur ſub
primo iudice ſed ſub ſecundo iudice·l·qui cũ
uno·§·reus·ff·de re mili·et uidetur caſus ·ff·
de accuſa·l· hos accuſare·§·i· Item dignitas
ſuperueniens tollit uinculum precedentis
obligationis uoluntarie cõtracte·ff·de ope
ris liber·l·interduʒ non ob·l·ſi quis poſtea
et·c·penult·quia ibi non mutatur forus ſed
addicitur inter que eſt differẽtia·l·ſenatorẽ
ff·de ſena· Item quia non mutatur ſtatus
et conditio incompaſſibilis cum illo foro·c·
ſi diligenti de foro compe· Alias opinio
nes non refero ſed concludo cum Io·an·ꝙ in
ciuili et crimiali debet fieri diſtinctio per
iudicem ſecularem ut ponere in carcere deti
nere et ſimilia nec etiam aliqua executio in
perſona talis clerici quaſi talis clericatus
exemerit perſonam quo ad omnem manuũ in
iectionem et diſtrictionem ſed non exemit
cauſaʒ a iuriſditione preueniente quo ad ip
ſius proceſſum et inſtantiam finiẽdam et re
aliter exequendaʒ et ſic erit iudex cauſe nõ
perſone ut in ſi·habetur ſupra de foro cõpe·
ſane in nouell· Et que dicta ſunt in cleri
co idem dicit in profeſſo maxime ordinato
facit de peni· diſ·i·§· his auctoritatibus et
xxxii·q·ii·admoneẽ et ita concludit Io·an·
in dicto·c·i· Sed tunc remanet dubiũ poſt
quam iudex ſecularis debet expedire cauſam
prout dicit Io·and·oportet ipſum condemp
nare ad penam capitis uel furcarum ſi talis
erat pena delicti interitati·Sed cum ipſe nõ
poſſit diſtringere prout dicit Io·and·et iu
dex eccleſiaſticus hanc non poſſit exequi ſen
tẽtia erit deluſoria per·l·ſi pretor·ff· de iu
dic·ꝑpter hoc dic·Bar·in·l·i·ff·ð penis poſt
Ia·de bu·et Dy·ꝙ ẽpus debebit eũ degdare
et tradere curie ſeculari·c· cum non ab homi
ne de iudic·et dicta·l·qui cum uno·§· reus ≠
in auẽ·ut cleri·apud pro·epiſ· ante fi· et hoc
tenet Bal·in dicta·l·official·clericatus ergo
ſuperueniens lite pendente non prodeſt in
cauſa ciuili quo ad forũ nec quo ad genus pe
ne nec quo ad executionem faciendam in bo
nis· Sed bene prodeſt quo ad executionẽ
pene corporalis uitandaʒ niſi fiat degrada
tio quam tenetur illo caſu facere epiſcopus
per iura ꝑallegata et ſic eſt caſus ꝙ clericus
etĩ q nõ eſt incorrigibilis degradaẽ et tra
ditur curie ſeculari· Sed qa epiſcopi ſunt
difficiles in iſtis degradationibus et recu
ſant eas facere contra iura quia iudices ſecu
lares excedunt ſuos terminos et de talibuſ
ſumunt ſuppliciuʒ contra iura ut dicit Bar·
in dicta·l·i·Bal· etiam de hoc parum not· in
auẽ·cauſa que fit cum monacho et in·l·i·C·an
ſeruuſ ex ſuo facto nec dicit aliud in effectu
quam quod ſupra dictuʒ eſt· Decimoquar
to quero de alia queſtiõe uulgari utrum cle
ricus agens contra laicum coram iudice ſecu
lari poſſit coram eo reconueniri Pe·Ia·but·
archidiac·et quam plures alii tenent ꝙ non
poſſit reconuenire et reſpondit Bar· illi ra
tioni per quam hoc tenent ꝙ clerici non poſ
ſint iuriſditionem ſui iudicis expreſſe pro
rogare·c· ſi diligenti de foro compet· ergo
multo minus tacite nam quedam tacita pro
rogatio reſultat in reconuentione ſm Iaco·
butri·et alios· Sed Io·and·tenet ꝙ poſſit
reconueniri et dicit contraria opi· ſapit ti
ranniam et eſt contra equitatem et hoc ipſe
notat in·c·at ſi clerici de iudic· et hanc opi·
tenet ibi Io·cal·in additio·et ipſam ſemper
tenui forum enim quod ſortitur quis in re
conuentione cauſatur a prorogatione iuris
non hominis quod patet quia redditur in
inuictum et datur in uito·l·fi·et auẽ·et con
ſequenter·C·de ſen·c· diſpendia·§· reus que
de reſcripti ſupra co·li·ſecus in prorogatio
ne hominis in qua utriuſꝙ conſenſus requi
ritur·l·eſt receptum et·i· ſi ꝗuenerit de iur·
om·iud·l·i·et·ii·ff·de iudic·c·p·et·g·de offi·
dele·et ſic equiperatio de prorogatione ho
minis expreſſa ad reconuentionem non eſt
bona non ob·ꝙ reconuentio quodãmodo cau
ſatura conſenſu clerici ex eo ꝙ traxit laicũ
coraʒ ſuo iudice nam hoc fecit ex neceſſitate
ut conſequatur debitum ſuum coram iudice
laico cum non poſſit coram eccleſiaſtico ·c· ſi
clericus laicum de foro compet·non eſt ergo
aliud imputãdum clerico qui uoluit ius ſuũ
indiſcuſſum relinquere·l· illud·ff· de petit·
heredi·et ar·c·prelati de homi·ſupra eo· lib·
item·c·ſi diligenti cum ſimi·de foro compe·
quod prohibet clericum conſentire in iudi
cem non ſuum habet locum quando principa
liter ſe ut reum ſubmittit iudici non ſuo ſe
cus ſi principaliter ſubmittit ſe ſed cõſequẽ
ter puta in alteriuſ dioceſ contrahendo uel
delinquendo·c·poſtulaſti et·c· dilecti de fo
ro compe·ius enim iſto caſu dat ſibi iudiceʒ
loci contractus uel delicti ut in dictis iuri
bus et·c·romana·§·contrahentes de foro cõ
pe·ſupra eo·li· ita in reconuentione ius dat
ſibi iudicem licet trahat originẽ a facto cle
rici adeuntis iudicem laicum contra debito
rem ut ſic illo caſu habeat locum quod dicit
ꝙ nulla poſſunt fieri in conſequentiam que
non poſſunt principaliter·l·i·ff·de auc·tut·
et·l·ſi is qui duos·ff·de liber·lega· et ibi ꝑ
Bar· Item ratio Pe·qui arguit de expreſ
ſu ad tacitum illo ut ſic quod non licet cleri
co expreſſe non liceat tacite confundiẽ per
ſequelam ab ſimili nam ſecundũ cum clericus
bon·conueniens clericum mutineñ coraʒ mu
tineñ epiſcopo non poſſit prorogaẽ iuriſdi
tiõem eius·c·ſignificaſti de foro compe· qð
tamen eſt falſum et contra mẽtem totius ma
terie reconuentõnis contra·c·i·et·ii·de mu·
peti· ad idem facit quod dixi cum clericus
contrahit uel deliquid in alia dioceſ· ſor
titur enim forum tacite cum non poſſet ex
preſſe cum ergo clerico canon dat iudicẽ et
non ipſe principaliter illud agit non habet
locum·c·ſi diligenti de foro compe· Con
clude ergo ꝙ cum iura generaliter in cauſa
reconuentiõis faciant illum iudicem qui ali
as non eſt iudex eius qui recõuenit ſunt ge
neraliter intelligenda·l·de pretõ de publi·
et·l·i·§·generaliter de lega·preſtan· Et hec
opinio eſt amplectenda quia eſt fundata ſup
equitate qui mouit omnes iuris latores ad
illam materiam reconuentionis inueniendã
uitantur enim litium diſpendia et commodi
us coram uno quam coram diuerſis iudicibꝰ
terminantur dicto·c·diſpendia cum ſimili·
Decimoquinto quero de non clericis deo
tamen deuotis et conuerſis fratribus de pe
nitentia heremitis illis qui ſunt de tercio
ordine ſancti Franciſci et militibus ſancte
Marie theutunicorum et rectoribus hoſpita
lium utrum iſti gaudeant priuilegium quo
ad forum an iniectionem manuum uel in mu
nitatem rerum ſuarum in his enim uerſatur
priuilegiũ clericoꝝ·xi·q·i·per totum·xvii·
q·iiii·ſi quis ſuadente ·xii·q·ii· eccleſiarum
ſeruos et·c·fi·de uita et honeſ·cleri·Ego de
his omnibus ſcribo in cle·cum ex eo de ſent·
excomu·ubi Guido de monte plautio tenet
ꝙ non Idem ibi refero conſuluiſſe Io· cald·
ibi enim proprie loquẽdo non ſunt perſone
eccleſiaſtice quia non ſunt clerici nec religio
ſi et hoc eſt clarum in religione per ſedem
apoſtolicam approbatam nec ligati nec pro
feſſi alicuius profeſſionis ·Et hec eſt ratio
que ſumitur ex·c·duo ſunt·xii·q·i· Item
ꝙ eorum ordo non ſit religio patet quia ne
ꝙ continentiam promittant neꝙ obedienti
am et utuntur proprio·Sed hec tria ſunt de
ſubſtantia religionis ut in·c· cum ad monaſ
te·in fi·de ſtatu monac·bene facit·c·i· de uo
to li·vi·non ꝙ uocãtur fratres uel deferũt
habitum religioſum qa ut dicit dominꝰ me
us Bal·iſta ſunt accidẽtia ſine ſubiecto et po
tius quedam apparentia in habitu quã exiſ
tentia realitatis in effectu ut ipſe notat in
l·official·C·de epiſ·et cler·facit·c·quanto de
conſuetu· et circa hoc uideas que per me dic
ta ſunt in predicta cle·cum ex eo· Decimo
ſexto quero coraʒ quo debeat conueniri uni
uerſitas ſcolarium facit dubiuʒ mixtura cle
ricorum et laicorum ex quibus componitur
una uniuerſitas ·dicas ergo ꝙ uniuerſitas
Aut eſt ex ſolis laicis ·aut ex ſolis clericis
aut eſt mixta primo caſu poteſt cõuenire co
ram poteſtate coraʒ epiſcopo et coram recto
re uniuerſitatis ſicut capitulum poteſt con
ueniri coram iudice laico licet enim ipſa uni
uerſitas non habeat in ſe caracterem et uni
uerſitas non eſt aliud quam homines uniuer
ſitatis eſt permixta ·Diſtingue tres caſus
Aut maior pars eſt laicoruʒ et tunc inſpici
tur maior pars quia alia acceſſionis locum li
cet precioſior ſit·ff·de au·et argen· lega·l· et
ſi non ſint·§· perueniamus· Aut eſt maior
pars clericorum et tunc clerci trahunt ad ſe
laicos et ideo epiſcopus debet adiri uel rec
tor uniuerſitatis·c·i·de loca· Tercius caſus
eſt quando ſunt in numero pari tunc laici ac
cedunt clericis tanꝗ dignioribus ut hoc no
tat Bar·in·l·i·ff·de colle· illi et Bal·in aut·
habita·C·ne fi· pro patre ubi querit an pri
uilegium illius aut·quo ad electi·iudic·uni
us ex tribus ſcilicet poteſtatis epiſcopi uel
doctoris habeat locum in ſcolaribus clericiſ
et diſtinguit quia aut in ſtudio ſunt aut e

VNIVERSIDAD D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

iuris uel pape et pōt eligere poteſtatem et
doctores et laicos et ſic non habeat locum ·c·
ſi diligenti et ·c· ſignificaſti de foro compe·
quia contra illa uidetur papa uel ius diſpen
ſare nec preiudicare priuilegio illius auti·
aut eſt in ſtudio de licentia ſui prelati et ha
bet electionem in caſu in quo doctor eſſet
clericus nam ſi laicus corā eo non poſſit per
iura preallegata cōtra que non potuiſſet ex
preſſe epiſcopus diſpenſar̄ et in hanc opinio
nem uidetur inclinare Io·an·in·c· ſi diligen
ti in nouell· et credo ueram in hoc menbro
proximo cum electio uerſatur in altero de
iure eccleſiaſtico ſed cum in primo menbro
cum auctoritate pape uel iur̄ ſunt in ſtudio
ꝙ poſſit eligere poteſtatē uel doctorem du
bito an bene dicatur nam priuilegium ·c· ſi
diligenti cōcernit fauorem tocius ordinis
clericalis ut ibi dicitur nec uidetur illud ·c·
cogitaſſe de priuilegio auti·habita quia poſ
terius emanauit nec imperator potuit cleri
cis concedere priuilegium ſuper foro peni
tus actionibus interdicto cleric· et ſic cano
nibus derogare contra mentem legum que
intendunt ſacris canonibus deſeruire ut in
auti·ſtatuimus de epi·et cleri· Decimoſep
timo quero mote lite emptori laico coraꝫ iu
dice ſeculari comparit clericus eius auctor
ſeu uenditor ad defenſam et petit ſe r̄mitti
ad epiſcopum in cuius foro cogitur litiga
re queritur an debeat remitti uel debeat de
fendere coram iudice laico et uidetur ꝙ de
beat r̄mitti cum illa cauſa ſit ipſius propria
ad ipſum ſpectet commodum quia ſi enim ſci
tur tenetur de euictione etiaꝫ ſi non promi
ſit·l·ii·C· de euic· Ex hoc ergo cauſa poteſt
dici ipſius propria·l·i·§·impropria·ff·quan
do appe·ſit preterea cum uenditor ſuſcipit
defenſionem emptoris perinde eſt ac ſi poſ
ſideret et ſic poteſt uti omnibus defenſioni
bꝰ ex pſona ſua·l·ꝑ ſi lege·§·ſed ſi diſtraxe
rit·ff·de peti·heredi· ſed certum eſt ꝙ ſi cle
ricus poſſideret eſſet conueniendus coram
ſuo iudice dicto·c·ſi diligenti et·c·nulluſ iu
dicum de foro com· et uidetur tex· ff·rē ra
ha·l· procurator ad exibendum·§·ſi procu
rator item pro hoc uidetur tex·cum glo·C·
de euicti·l· ſi parentum ubi glo·ſentit ꝙ uē
ditor ex ſua perſona poteſt implorare bene
ficium perſonale in cauſa agitata cum empto
re cum dic·niſi eſſent minoris poteſtati poſ
tulantes zc̄· Item pro hoc uidetur tex· in
l·ante·C·de iur̄·fi·x·inducendo ſic fiſcus ha
bet priuilegiū ſui iudicis quia fiſcales cauſe
agitantur coram procuratore ceſaris·C·ubi
cauſe fiſ·per totum modo pone ꝙ fiſcus uen

didit fundum cuidam priuato a quo extr̄neus
uult uindicare et fiſcus eum defendere que
ritur coram quo r̄ſpondeo ꝙ coram procura
tore ceſaris qui eſt iudex inter fiſcū et pri
uatum quod ſentit ibi glo· magna in uerſi·
ſi autem contra emptorem zc̄· Pro hac par
te facit quod notat ſpecul·in ti·de primo et
ſecundo decreto·§·r̄ſtat uidere·§· quid ſi di
cunt clericus eſt et ꝟ·ſe·et· Io·gloſator ·xi·
q·i· clericum nullus· In contrarium uide
tur quia ex perſona defenſoris ut uenientiſ
ad cauſam in nullo debet fieri conditio ad
uerſarii deterior·l·iii·§·defendi·ff·ex qui·
cau·in poſ·ea·et·l· ſed et hec·§· defendere et
l·ſi minor·§·fi·ff· de procura· Item ius iſto
rum qui ueniunt ad cauſam ab alio ſiue con
tra alium priꝰ motam regulatur quo ad pro
ſecutionem ſm̄ quod regulatur ius principa
le litigatoris ut a quibꝰ ille excluditur ex
cludantur et illi ut eſt caſus notabilis in ·c·
fi·ut lite penden·eo·li·facit quod nota·in·c·
cuꝫ ſuper ſupra de re iudi·ſed in caſu noſtro
emptor conuentus eſt coraꝫ ſuo iudice ergo
ad perſonam clerici comparētis ad defenſam
pro ſuo intereſſe non debꝫ mutari forus ad
iſtud enim iuditium non trahit̄ tunc enim
habent locum canones qui hoc uetant quod
trahatur ·ſed quod ſe ult· offert uidetur in
hac cauſa reus uoluntarius de quo aliud quā
in reo neceſſario iudicandum eſt ſm̄ Innoc·
in·c·cum inter prioreꝫ de excep·et hanc par
teꝫ teneo quia eſt caſus in dicta·l·uenditor
non quo ad clericum ſpectet commodum et
in commodum quia hoc uerum reſpectu effec
tus non rei principalis in iudicium deduc
te hāc emptor poſſidet et non clericus quia
ergo rei uēdicatio concernit et ſequitur poſ
ſeſſoreꝫ·l·in rem actio·ff·de rei uendica·per
ſona poſſeſſoris debet quo ad forum attēdi
non clerici cuius obligatio non eſt deducta
in hoc iudicio nō ob·alia iura allegata ſupra
que dicunt quod poteſt uti defēſionibus et
iuribus ex perſona propria·nam hoc non ne
gatur ſed coram eodem iudice et hoc ſentit
Iohan·an·in dicto·c·clericum nullus dum di
cit ꝙ non efficitur de foro illius ſed preſtꝫ
ei auctoritateꝫ·Intelligo enim preſtare auc
toritatem inquantum in illo foro ſuis defē
ſionibus utitur ·Sed de foro non efficitur
quia inuictuſ ad illud non trahitur non ob·
quod notat ſpecu·in dicto·§· quid ſi dicunt
clericus eſt ·nam loquitur quando defenſio
ni cauſe alteriuſ non aſſiſtit ſed ius ſuū prin
cipaliter ad defendendum uenit puta conuē
to emphiteota et feudatario laico clericus
dominus rei emphiteo·uel feudi nominatus

in iudicio pro ſuo directo dominio ad defē
ſam uenit quo caſu cum eo coram ſuo iudice
iudicium eſt ordinandum qua ratione dicen
dum eſt generaliter in omni caſu quo uenit
tercius pro iur̄ ſuo principaliter defenden
do non aliter aſſiſtendo debꝫ remitti ad ſu
um iudicem pone exemplum quidam pecit
miſſionem ex edicto diui adri· tol·ſm̄·l·fi·
C·de edic·diui adri·tol·et contra miſſioneꝫ
factam in una re ·comparet clericus contra
dictor dicens ſe poſſidere certe iſta queſtio
agetabatur coram iudice competente ideſt
non in illo iudicio in quo miſſio petebatur
contra talem enim ſic comparenteꝫ debet of
ferri libellus ut innuit ibi text· et Accur·
idem ſentit in nouis eius addic·et ratio quia
petens miſſionem dicitur agere conditione
ex illa lege et licet contra incertam perſonā
agat tamen ſi quis comparet eſt reus in hoc
iudicio ideſt offerendus libellus coram iu
dice ſuo ut ibi dicit tex· Vnde cum iudicis
officium in hoc uertatur quis habet pocio
ra iura ut ibi dicit̄ non uidet̄ iudex laicus
competens contra clericum opponentem ſe
ut poſteriorem contra iſtam immiſſioneꝫ pe
tenteꝫ et ita reperio conſultum per quendā
egregium aduocatum peruſii nomine Raine
rium de monte ubiano· Occurrit tamen
mihi dubium circa predicta quid iuris cum
laicus minor petit reſtitui aduerſus adiec
tionem hereditatis quo caſu debent omnes
citari per generale proclama per auti· ſi om
nes·C· ſi ut ſe ab heredi· abſti· quid ergo ſi
cōpareant clerici pro ſuo intereſſe quia ſunt
creditores hereditarii et intereſt ipſorum
non reſtitui et ſm̄ proxime dicta uidēt ꝙ
quilibet remittēdus ſit ad iudicem ſuum et
ſic de quibuſcunqꝫ aliis ſe ſimiliter opponen
tibus etiam ſi eſſent laici non ſubiecti illi
foro ubi reſtitutio poſtulatur quod ſatis eſ
ſet abſurdum ideo in hoc exemplo in ſimili
credo clericos et laicos cuiuſcūqꝫ fori debe
re ſubire iudicium ubi quaſi contractus fu
it initus per minorem in ipſa adiectione he
reditatis· Ex illo enim quaſi contractu ob
ligatur eis ut inſti·ti·de oblig· que ex quaſi
contractu poſt principium et ſic in loco ubi
quaſi contractus initur ſortiatur forum ſi
agatur ad eius reſolutionem ar·l· qui certo
ff·de condi· indebi· et ut iudicium uniuerſa
le quod eſt agitandum cum multis ſicut eſt
illud non coram multis iudicibꝰ agitur·ff·
quibus re·apud eum iudi·ea et·l·nulli·C·de
iudic·non ob·quod ſupra dixi in illo qui cō
paret ut legitimus contradictor contra pe
tentem immiſſionem ex edicto diui·adri·ga

ralis comparet ut poſſeſſor rei in qua miſſio
petitur et ſic non impugnat ius agentis ſed
ſuum tenetur et non comprehēditur ſub uni
uerſali petitione niſi ex ſimplici aſſertione
agentis·Sed in caſu iſto comprēditur et om
nium comparentium eſt eadem defenſio hec
ſcilicet ne reſtitutio concedatur et uide qō
circa hoc not·Bal·in·l·i·C·de edicto diui ꝟ·
Sed hic queritur an infiniti ſint priores·
Iuxta predicta breuiter applico unuꝫ de
tribus articulis per me diſputatis·C·laicꝰ
B·clericum pretendebat debitorem ſuum in
magna pecunie quātitate clericus auteꝫ hoc
negabat compromiſerunt in Ticium commu
nem amicum qui dictum·B· clericum condēp
nauit cuius laudum ·B· clericus uult dicere
iniquum queritur an coram ſuo iudice ideſt
epiſcopo an coraꝫ iudice ipſius laici an uero
coram ſuperior̄ ipſius arbitratoris qui eſt
diuerſus a iudicibus predictorum debeat ꝓ
poner̄ iſtam cauſam iniquitatis probaui pri
mo octo efficatibus argumentis ꝙ clericus
ſuper illa iniquitate teneatur adire ſuuꝫ ſci
licet epiſcopum· Secundo probaui vi aliis
rationibus et argumētis ꝙ iudex ſecularis
ipſius laici eſſet adeundus· Tercio tribuſ
argumentis oſtendi ꝙ iudex loci ubi laudū
datum eſt· Quarto ꝙ iudex ipſius arbi
tratoris que omnia ibi diſputāda relata nō
refero nam aliter Bar·aliter Fred· de ſenis
aliter Ange·de peruſi·uariis locis ſentiunt
et decidunt ego aūt ad concordiam diſting
uo omnes ſequor· Sed in queſtione propo
ſita in terminis ſicut diſtincte proponitur
concludendo teneo ꝙ ſi queſtio de qua fuit
compromiſſuꝫ uertebatur ſuper rebus eccle
ſie ꝙ iniqtas laudi ſecuti ſuper inde poteſt
deduci coram iudice eccleſiaſtico et coram ſe
culari ſiue clericus circūſcripto compromiſ
ſo fuiſſet in illa cauſa futurus actor ſiue re
us et ſic intelligo·c· expoſita de arbi· et ·c·
peruenit utrobiqꝫ omniuꝫ laudum latum fu
it ſuper laicum lite inter clericum et tamen
ſuper querela iniquitatis fuit additus ibi
papa et hoc ideo quia iniquitas laudi concer
nebat res eccleſiarum et ſic principaliter in
utrobiqꝫ foro potuiſſet laicuꝫ conueniri ut
notat·in·c·cum ſit generale de foro compet·
in nouel·ergo ſimiliter coram altero coram
quo clericus maluerit iſtam querelaꝫ iniqui
tatis proponi et diſcuti ubi uero non de re
bus eccleſie ſed de ipſius clerici propriiſ pu
ta de ſuis patrimonialibus fuiſſet compro
miſſum factum et laudum datum quod uult
clericus dicere iniquum tunc quia electio
de qua in dicto·c·cum ſit generale non habꝫ

VNiVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

non habet locum in talibus rebus ſm Ioha-
an· qui ita ibi notat uera uidetur doctrina
Bar· ꝙ ille iudex ſit adeundus ſup reductio
ne qui fuiſſet futurus iudex in illa queſtio
ne Vnde ſi clericus erat actor debuiſſet adi
re iudicem laici ·c· ſi clericus laicum de foro
compet· ergo adire debebit ſuper illa reduc
tione ſi auteꝫ clericus erat futurus reus in
illa quo non fuiſſet cauſa compromiſſa tūc
coram ſuo iudice eccleſiaſtico petit illam re
ductionem ut ſentit Bar· in·l· ſi ſocietati· §·
arbitrorū·ff· pro ſocio allegat ſimile de reo
qui uult petere publicationem teſtium ad ꝑ
petuam rei memoriam ſuper ſua exceptione
ſolutionis pacti uel ſimilibus ·nam petet eā
coram ſuo iudice quo actor debuiſſet cum ne
ceſſario conuenire et ſic clericus petet ipſaꝫ
examinationem contra laicum coram epiſco
po· Et econuerſo ſi clericus in cauſa eſſet
futurus actor petet ipſam coram iudice ip
ſius laici et in illa examinatione teſtiuꝫ le
quorcum ·ſed non in predicta ſua doctrina
ſiue ꝛ̄gula de qua ſupra· nam aliter ſentio in
predicta ſua diſputatione dic ut ibi· Pro
pleniori etiam predictorū declaratione que
ro de alia queſtione ſtatuto cauetur ꝙ lega
ta non ualeant niſi inſinuentur coram uica
rio capitanei citatis citandis modo legata
rii in teſtamēto in quo fuerat inſtitutuſ cle
ricus fecerunt citari coram capitaneo cleri
cum et legata ſua inſinuari contra quam op
ponitur de nullitate ꝙ citatio de clerico fu
it nulla et ſic perinđ habeatur ac ſi facta fu
iſſet nemini citatio poſtquam citatio non ar
tauit citatū cle· paſtoralis de re iudi· d· iūc
to ·c· nullus iudicum et ·c· ſi diligenti de fo
ro cō· In contrarium uidetur quia in illa
cauſa inſinuationis non reperitur alius iu
dex quam laicus clericis enim hoc officiū in
terdictum ·l· teſtā ·C· de teſta· et hanc par
teꝫ tenet ibi Bal· dicens ꝙ cum iudex laicus
ſit iudex illius cauſe inſinuatōnis ergo om
nes qui debent adeſſe dicte cauſe et quilibꝫ
uolens opponere ſiue ſit clericus ſiue laicus
oportet ꝙ opponat cōtra eum qui eſt iudex
cauſe· ff· de re iudi· l· ad ius pio· §· ſi ſuper re
bus· Item citatio que fit de herede non
eſt ſimpliciter nec abſoluta citatio ſed poti
us conditionalis in effectu ſcilicet ſi uult ſe
opponere non eſt aduerſarius ut nō· in· l· ea
dem quidem ·C· ſi manci· ita fuerit alie· Vn
de potius ita poteſt dici edictum quam cita
tio et edictum omnes aſtringit qui matri·
accuſa· poſ· cum in tua et de electio· c· fi· co· li·
fit etiā potiꝰ ad uolūtatē exꝗrēdā ꝗ ad cāꝫ
ideo poteſt fieri etiam de forenſi et ita ibi

refert fuiſſe conſultū peruſii et aduerte qu
dum allegat· §· ſi ſuper rebus uidetur ſenti
re ꝙ clericus uolens impedire executionem
ſententie iudicis ſecularis debet ſe opponeꝛ̄
coram ipſo iudice et ibi ſummari de iure ſuo
docere ſed ego uideor tenuiſſe contrarium
per· l· fi· C· de edicto diui adri· toll· Sed cer
te et hoc non nego quin ſi conſtat ſummarie
clericum poſſidere rem in qua petitur fieri
miſſio remittatur ad iudicem ſuum ſumaria
ergo cognitio que fieri debꝫ cum iudex lai
cus ſuam ſententiam uel mandatum legis ex
equitur debet ſemper coram eo fieri etiaꝫ ſi
clericus ſe opponat qđ eſt notandum· Et
hec dicta ſufficiant de illa tercia queſtione
ex qua ſuper iudicis adiectione et cauſe exa
minatione uidiſti aliqua pulchra dubia ſup
foro cum queſtio ſit inter clericos et laicos
que not· Decimooctauo quero pater uult
emancipare filium ſuum clericū queritur an
coram epiſcopo an coraꝫ iudice laico hec emā
cipatio fieri debeat nam certum eſt ꝙ debꝫ
fieri coram iudice competente· l· fi· C· de emā
cip· libe· quis ergo erit iudex competens il
lo caſu et reperio in deciſionibus rote iſtaꝫ
queſtioneꝫ ubi deciditur ꝙ iudex ipſius pa
tris non filii dicta· l· fi· ergo debet ſolemp
niſari a iudice eius qui agit nō qui ſuſcipit
ſimiliter in prelato unius dioc· qui uult ali
enare bona ipſius monaſterii ſita in alie· di
oceꝛ̄ adibebit enim pro auctoritate iudicē
ſuum non illum ubi ſita eſt res· c· paſtoralis
de priuile· in nouel· licet Cy· dixerit in hoc
caſu utrumꝙ poſſe auctorizare ·ſicut coram
utroꝙ agi rei uendicatōne· l· i· C· ubi in rem
acti· c· ſane de foro compe· et hoc nō· in· l· pre
dium· C· de predi· in mo· igitur de alienatio
ne rerum ad alienationem perſone que quaſi
in emancipatione uerſatꝛ̄ uidetur coraꝫ utro
ꝙ poſſe fieri illam emancipationem per not·
in dicta· l· ſi predium non ob· ꝙ hic filius in
hoc actu ſubſtinere uidatur perſonam rei et
pater perſonam actoris et ſic iuxta ꝛ̄gulam
actor ſequi debeat foruꝫ rei et cum ſit gene
rale de foro comp· nam illud procedit in co
temptioſis et quando iudicium redditur in
inuictum ſecus in uoluntariis et extra iudi
cium· unde in caſibus in quibus poſſet pater
compelli ad emancipaoitnem filii eſſet queſ
tio minus dubia ꝙ coram iudice laico debe
ret filius agere per regulaꝫ ·c· cum ſit gene
rale pro hoc optime quod notat Innoc· in· c·
ꝙ in dubiis de renunti· ubi dicit ꝙ ille reci
pit renuntiationem beneficii a uolente qui
poſſet ipſum inuictum deſtituere non ob· c·
ſi annū de iudi· co· li· ubi iudex eccleſiaſticus

non ſecularis prebet filiofa· clerico auctori
tatem et dat curatorem quia loquitur cum
eſt queſtio de rebus eccleſiaſticiſ in quibus
nihil ad patriaꝫ poteſtatis ut ibi ſed hic lo
quitur de ipſa patria poteſtate et ſic de iu
re patris quod habet in filiuꝫ adimendo et
in ipſum filium premium conferendo emanci
patio enim appellatur premium ſiue donum
l· ii· et· l· cum oportet· §· cum autem de bo· ꝙ
libe· z· l· penult· C· de bo· mater· iudex eni illi
us qui confert premiū non qui eum ſuſcipit
uidetur adeundus ſuper auctoritate preſtā
da et maxime in hoc caſu in quo canoneſ non
multuꝫ tractant de hac patria poteſtate nec
de ſuis effectibus non ob· c· ſi iudex laicus de
ſenten· exco· ſupra eo· li· ibi cum de ſtatu per
ſone eccleſiaſtice ꝗritur cognitio ſpectat ad
iudicem eccleſiaſticum quia ibi erat queſtio
de clericatu et ſic cauſa mere eccleſiaſtica hic
uero non de ſtatu clericali ·ſed de uinculo ſi
ue nexu patrie poteſtatiſ dirimendo tracta
tur et ſic de iure perſone clerici quo ad ſta
tum temporalem non ſpiritualem ·et hanc
partem firmat deciſio de qua ſupra in orde
ne· clxxv· ex qua in ſimilibus dici poſſet ꝙ
ſi laicus uult alienare ultra ſummam· v· aure
orum uel laicus minor uult alienare clerico
uel ſe ei ſolempniter obligari iudex ipſius
laici non clerici in predictis caſibus erit ad
eundus ſuper inſinuatione uel auctoritate
et econuerſo ſi clericus uellet laico ſic dona
re alienare uel ſe obligaꝛ̄ iudex ipſius cleri
ci ſuper inſinuatione uel auctoritate đbebit
adiri agenti enim actuꝫ iſtis caſibus non re
cipienti auctoritas impartitur· Iuxta
predicta queritur ſi clericus minor tanꝗ ac
tor litigat coram iudice ſeculari ·an dictus
iudex poterit ſibi dare curatorem ad lites
uel dabitur per epiſcopum ſuum tangit Ol
rad· queſtione· lvi· et ſpecu· ti· de cura· tenet
ꝙ quilibet iudex etiam delegatus et Ia· de
are· ut ipſe refert tenet ꝙ dari a iudice illi
us loci coram quo cauſa uertetur ·C· de peri
cu· tu· l· i· pro hoc· l· ſi longius de iudic· In
contrarium facit· C· de adminiſ· tuto· l· fi· §·
i· ubi dicit recurrendum eſſe ad competentē
iudiceꝫ per eum coram quo lis uertitur pro
hoc· c· fi· de iudi· ubi uidetur ſpetiale in dele
gato pape ut dare poſſit in cauſa que coram
eo uertitur· Oldra· ibi diſtinguit ꝙ aut
loquimur in procuratore generali et cum il
le uideatur datus ad omnes cauſas· l· qui ha
bet· §· fi· de tute· dico ꝙ debet dari a ſuo iu
dice et habebit effectum dacio quo ad lites
que agitarentur etiam extra territorium
iudic· qui ad ſimilitudinem tutoris qui eſt

datus a ſuo iudice adminiſtrat bona ubicum
ꝙ ſita ut nō· de excu· tu· l· propter litem· §·
licet aut loquimur de curatoꝛ̄ dato ad unaꝫ
litem tantum et tunc debet dari ab illo ubi
cauſa tractatur dum tamē ſit caſus talis qui
competat de iure ſicut conſueuit dici in pro
rogatione in· l· i· C· de iur· om· iudi· pro hoc
adduc· preallegatum· c· ſi annum in prin· ubi
dum dicit de ſuo loquitur ſimpliciter ad li
tes ubi dicit debeꝛ̄ dari a delegato dicit de
dato ad illam cauſaꝫ tantū et uide quod nō·
Inno· in· c· petitio de procur· et de hoc dixi
in dicto· c· ſi annum et ultra ibi per me nota
ta uel hic cogita an in bonis patrimōialibꝫ
uel in clericis pupillis habeat locum tracta
tus tutelarum et laicus poſſit eſſe eius tu
tor teſtamentarius legitimus uel datiuus
dubium facit quia tutela eſt poteſtas in ca
pite libero et datur principaliter perſone
ſed non uidetur permiſſa datio et laicis et
perſonis eccleſiaſticis nec in bonis ipſorum
que gaudent eodeꝫ priuilegio cum bonis ec
cleſiarum· c· decernimus de iudic· c· fi· de uita
et honeſ· cleric· nec clerici uidentur cogendi
ſuſcipeꝛ̄ tutelas niſi tantum legitimas ſi uo
luerint ut nō· in auti· preſbiteros· C· de epi·
et cleri· et· lxxxvi· diſtinc· peruenit et uide
quod notat Bal· in· l· generaliter circa fi· C·
de epiſco· et cleri· Decimonono quero de
intellectu· c· cum non ab homine de iudic· an
te traditioneꝫ iudici ſeculari tex· exigit ꝙ
uenerit in profundum malorum et ſic uide
tur ꝙ pro primo homicidio quantumcunꝙ
graui et enormi nō debeat degradari quod
an ſit uerum ibi plene ſcribo et gratia repe
titionis hoc breuiter reaſſumo queſtionem
facti quam ibi pono· Quidam miſer ſacer
dos plura et enormia primo cōmiſerat et poſ
tremo quendam antiquum ſacerdotem eccle
ſie ſancti Marci tēpore noctis hoc modo ſub
duxit dixit enim uenias ad domū meam me
cum pro uictulo maluaſie quod ꝑduens de in
ſula candie tuli mecum ut offerē eccleſie ſanc
ti Marci ille ſtatim cum eo acceſſit et in do
mo quadam ipſum ſacerdoteꝫ una cum certis
aliis trucidauit et ablatis clauibus quas ha
bebat ſecum uenit ad eccleſiam ſancti Marci
et de camera dicti preſbiteri magnas pecūi
as abſtulit tandem poſtea captꝰ fuit et per
ſona qualitate pēſata et facti atrocitate om
nes clamabant eum degradādum eſſe eo max
ime ꝙ ſocius eius laicus in illo facinoꝛ̄ ſi fu
iſſet captus fuiſſet ꝑ fruſtra diuiſus et mor
te turpiſſima condempnatus cum dominus
epiſcopus tunc alios et me ſuper hoc conſule
ret reſpondi ſibi plene qđ in dicto· c· refero

VNiVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

et concludens dixi ꝙ poterat ſi uolebat eũ
degradare et trahere primo per tex· in ·c·i·
de homi· nam licet uerbum euellas quod ibi
ponitur habeat uarias expoſitiones tamen
ego intelligo et refero ipſum ad clericũ ho
micidam non laicum· iſte enim euelli non po
teſt ex eo ꝙ nõ debet miniſtrare circa altarẽ
et priuatio preſupponit habitum· l· x· de xõ·
obliga· et· c· uenerabilem de electi· illud eni
uellitur qđ radices habꝫ· c· ſolite de maio· et
obe· intelligo ergo euellas per diſpoſitionẽ
ita ut moriatur ſcilicꝫ per executõnẽ iudic·
ſecularis et dum dic· moriatur loquitur in
tertia perſona quaſi non per epiſcopum qui
euellet ab altari ſed per alium pena mortis
ſit imponenda et uerbũ moriatur debet in
telligi de naturali non ciuili in dubio· c· ſuſ
ceptꝰ de reſcriptis ĩ· co· li· et alie expoſitõ
nes quas ibi fecit Io· an· ſatis uiderentur cõ
tra mẽtem illius legis exodi que homicidiũ
ſimpliciter puniebat morte q̃ ideo eſt redac
ta inter conſtitutiones canonicas ut ſeruetẽ
non ut fruſtra menbranas occupet ·xix· di·
ſi romanorũ item aduertendum ad caſus in
quibus per conſtitutiones canonicas degra
datur clericus pro delictis de quibus in· c·
ad abolẽdam de hereti· hoc autem delictum
uidetur omnibus aliis atrotius ⁊ enormiꝰ
ergo non minus quam in illis caſibus uindi
candum· xxiiii· q· i· non afferamus Item pe
na perpetui carceris nõ uidetur cõmẽſurari
huic delicto adeo graui nam pro minoribus
delictis ĩponitur ut pro ſimonia pro hereſi
poſtquam penituit· c· quoniam de ſimo· et ut
ibi enumero in delictis non ita attrocibus
hec pena perpetui carceris repitur preterea
Inno· in· c· qualiter et quando· ii· de accu· con
perando penas legales penis canonicis dic·
ꝙ ubi ꝑ ius ciuile imponitur pena mortis ſi
milis erit pena canonica que relinquitur ſe
culari iudici et hec fieri nõ poteſt niſi poſt
degradationem ut· d· c· cum nõ ab homine ſed
omni iure naturali et poſitiuo homicidium
morte punitur et pro hoc facit· c· al· ſi cleri
ci dum dicit ſi non debet quemlibet depoſi
tum ⁊c̃ quaſi dicat quandoꝗ debet tũc uide
licet cum delictum eſt atrociſſimum ſicut eſt
homicidium in perſonam ſacram nam ſecũdũ
legem qui templa dei frangunt et dona dei
tulerunt danpnantur ad beſtias· ff· ad· l· iul·
pecul· l· ſacrilegii plus eſt autem ſacerdotes
ſic tractare quam eccleſias ſpoliare deus eni
hominum cauſa omnia cooperauit· l· in pecu
dum de uſuris· Item et ſi nõ in grauibus re
periuntur caſus huiuſmodi degradationis
et traditionis ergo et in illo ubi eſt eadem

uel maior ratio idem ius ſtatuatur in penis
c· inter corporalia de tranſlat· et· l· illud ad
l· acquil· et quod nota· in· c· i· de tempo· ordi·
co· li· Item non uideo quare non ſimpliciter
prout ſonat debeamus intelligere iſtud· c· i·
de homici· maxime cum concordet cum iure
ciuili ut in autẽ· ut cleri· apud propr· epiſ· an
te fi· et in autẽ· clericos· C· de epiſ· et cler· et
habet iſta opini· licet rigida prima facie eq
tatem et ſi configerit clericꝰ et laicum pri
ma facie conſpiras ſe in prodictione patrie
in aſſaſinamento et alio delicto ſcõm mores
enormiſſimos et laicus combureretur uel per
fruſtra ſcindeꝛtur et clericus pro eodem de
licto poneretur ad carcerem quantumcumꝗ
perpetuũ nimis magna eſſet inequalitas et
preſertim quia ut plurimum clericaliter cõ
dempnati de carceribus fugam arripiũt qđ
uidentes laici cõtra clericos et prelatos cõ
tumeſcunt et ſeuiunt et faciunt ſtatuta con
tra eccleſiaſticam libertatem indirecte ſalt·
puta quod non ſubditis cõmunicati non red
ditur ius quod declinantes foro poteſtatis
poſſint ĩpune offendi et ſimilia prout infra
tangam et alia ſtatuta et conſuetudineſ uidi
contra clericos multũ prauas puta ꝙ laicus
offendens clericum dummodo non occidat
ſoluat unum ſolid· et hec ſolꝰ faciunt prop
ter dicta inequalitates penarum pro eodem
uel ſimilibus delictis in predicta ergo queſ
tione ſic cõcluſiſſe dictis rationibus non ui
detur durum et nimis ſatis malum quam oc
caſionem laicis prebere talia perpetrandi·
Iuxta hoc quero quia tex· in dicto· c· cum
non ab homine dic· ꝙ ad hoc ut clericus poſ
ſit comprimi per iudicem ſecularẽ exigitur
quod uenerit in profundum malorum et añ
dicit eũ ꝺponẽdũ· Scđo excõicãdũ· Tercõ ana
thematiſandũ· Quarto ꝯprimendum per iu
dicem ſecularem· utrum ergo quelibet pena
exigat delictum de perſe ut pro homicidio
Primo depoſitio· Secundo excommunicatio·
Pro tercõ anathema· Pro quarto compreſſio
per iudicem ſecularem· Et uidetur ꝙ ad plu
ralitatẽ dictarum penarum requiratur plu
ralitas delictorum· c· at ſi clerici de iudic· l·
ſenatus de accuſa· Contrarium teneo in
dicto· c· cuꝫ non ab homine quia ibi uult pre
cauere ne poſſit eſſe probibitio plurimorũ
Sed contrariuꝫ contingeret ſi deberemꝰ
tot ſcelera expectare contra mentem dicto
c· argumento· l· ſcire oportet· ff· de excu· tu·
intelligo hoc ſane illud· c· hoc mõ ꝙ pro pri
mo homicidio uel pro alio graui crimie ſub
terfugit ſubire penitentiam puta perpetui
carceris uel alia per epiſcopum infligendaꝫ

c· ii· de peni· co· li· extunc poſt depoſitionẽ
excommunicetur et ſi hanc etiam contemp
ſerit in anathematiſetur et poſtremo per
ſeuerante eo in contumatia relinquatur iu
dici ſeculari hunc intentũ probat uerbum
incorrigibilis quod potius ſonat incõtu
matiam primi delicti quam in nouum delic
tum ille enim correctus dicitur qui dicit
ſe fuiſſe peruerſum hoc enĩ probat ibi uer
bum ibi deinde creſcente contumatia cõtu
matia enim non ſignat nouum ꝺlictum ſed
contemptum penitẽtie de antiquo pro hoc
expoſitio Io· an· exponentis illa uerba cũ
eccleſia non habeat ultra quid faciat decla
rando ſupplꝫ propter ipſius potentiã quã
do dicit ꝙ eccleſia non poteſt ipſum cogerẽ
ad penitentiam propter eius potẽtiam ad
ibeat illa remedia ſcilicet excommunicatio
nem et anathema et quia non ultra poteſt
reliquat ipſum iudici ſeculari ſola ergo de
poſitio nõ debet eſſe terminꝰ ſiue finis pe
ne ſed detruſio ſequĩ debet et ſi ſequi non
poteſt procedatur ordine de quo in dicto
c· i· et ſic intelligo paratum igitur ſubire
correctionem pro ſimplici homicidio fur
to et ſimilibus non uidetur ꝙ debeat tra
di curie ſeculari in qualificato autẽ ut pre
dixi uideatur aliud ſenciendum per ea que
dicta ſunt in dicto· c· cum non ab homine·
Querit Io· an· utrum poſtq̃ eſt actuali
ter degradatus uel poſtq̃ eſt ꝺpoſitus uer
baliter et ĩcorrigibilis poſſit ſine alia tra
ditione capi et puniri per iudicem ſecularẽ
et indegradato tenet ꝙ ſit ſtatim de foro
ſeculari ⁊ uerbaliter depoſito incorrigibi
li tenent quidam ꝙ ſi antequã poſſint com
primi neceſſaria ſit actualis degradatio ꝑ
Io· an· contra ut ibi in nouel· Viceſimo
quero utrum iudex laicus poſſit capere cle
ricum delinquentem ne fugiat et ut ipſum
epiſcopo preſentꝫ Inno· ꝙ ſic ſicut dicitur
de defenſore in autẽ· de defen· ciuit· §· nos
igitur et· §· interim colla· iii· et in autẽ· ut
iudic· ſine quoꝗ ſuffra· §· neceſſitatem coll·
ii· de decuri· generali de his que in frau·
credi· l· ait pretor· §· ſi debitorem Oſtien·
contra ex eo ꝙ canones qui prohibent ma
nus in clericos uiolẽtas indiſtincte locũt
nec cum ſecuritate anime iſte caſus et iſti ſi
miles mere canonici ſunt decidendi per le
ges uel magiſtral· ꝛ̃gulas et ita nota· in· c·
ut fame de ſenten· exco· Nam· c· ſi quis ſua
dente loquitur de doloſa et temeraria ma
nuuꝫ iniectione dum dicit ſuadente diabo
lo hoc autem non contingit in caſu noſtro
in quo ne propter fugam delictum remane

at impunitũ capitur a iudice uel ipſius fa
milia et traditur in hoc regula generalis
ꝙ in omnibus quibus poſſet impune offen
di ut nota· in· c· iii· de ſent· exco· In his po
terit impune capi facit quod not· in dicto
c· cum non ab homine in nouell· Et pre
dictam opi· Inno· ſequitur Bar· in· l· ſi quis
in ſeruitute· ff· de fur· ⁊ Bal· in· l· ſi qua per
calumpniam de epiſ· et cleri· Vidi dubi
tari an epiſcopus poſſit dare licentiam iu
dici ſeculari capiendi clericos delinquẽtes
euntes de nocte· et repertos cum armis et
ponendi eos in carcere ad petitionem ipſi
us ad hoc dico ꝙ de licentia ſpeciali iſtius
clerici et illius non uidetur dubium ꝙ poſ
ſit per dictũ· c· ſi clericos et· c· ut fame ſed
de gñrali magis dubito ꝙ crederem ꝙ nõ
liceat in genere ſicut licet econuerſo ut nõ·
ſupra de offi· ordi· ſi ſacerdos ratio quia
in ſpeciali iudex laicus nullaꝫ habet cogni
tionem de crimine propter quod capiẽ ſed
meram executionẽ facti ꝑ in generali nega
ri non poteſt qđ non uideatur ſibi commiſ
ſa cognitio aliqualis ſup crimine propter
quod ad capturam uult procedeꝛ̃ et hoc pe
nitus eſt prohibitum ut in· c· decernimus
de ſenten· exco· facit quod nñ· in cle· paſto
ralis de re iu· et hoc uerũ niſi reperiatur
in flagranti crimine ut cum armis uel ire
de nocte contra conſtitutionẽ forte ualet
generalis licentia data iudici tali capien
di tales et detrudendi eos in carceribus
ipſius iudicis ad mãdatum epiſcopi et ita
uenee· practicatur· Verũ per miniſtros
laicos poſſit epiſcopus uel prelatus ſuos
clericos tormentare remitto ad nota· in· c·
uniuerſitatis de ſenten· exc· et dixi ſupra
in· iii· op· Ex predictis late dictis appa
ret ꝙ in multis caſibus poteſtas ſecularis
exercet iuriſditionem in clericos alios ui
dete in glo· xxiii· q· v· principes et inter
alios notabileſ caſus cum ſunt incorrigibi
les uel cum ſciſma faciunt uel cum fidem no
lunt ſubuerteꝛ̃ uel cum eccleſia poteſtas de
fic· et hi caſus habentur in iuribus ibi alle
gatis et hac ratõne ſcilicet ꝙ clerici in cer
tis caſibus ſunt de iuriſditione iudicis ſe
cularis dicit Io· an· ꝙ dñtur diſtrictual· in
alienis locis gaudent certis imunitatibus
hac immunitate uel priuilegio ꝑticipabãt
etiaꝫ clerici ut notat Io· an· in· c· fi· de offi·
delega· co· li· in nouel· ad hoc ſupra de foro
compet· dilecti Oldra· etiam· q· xxx· tenet
ꝙ ſacerdos debeat reputari de uniuerſita
te ſicut enim eccleſia eſt de uniuerſitate do
moꝝ inter territoriũ poſitarum· l· pupillꝰ

UNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

§·territorium de vᵇ·ſi·ita ſacerdos debeat
reputari de uniuerſitate perſonarum item
propter hoc auctoritate philoſophi ⁊ paga
ni ſicut fuit Ipodominus qui totam regio
nem dimiſit in tres partes unam quarum ſa
cram alteram publicam alteram priuatã ap
pellauit uniuerſitatẽ ſunt diuiſit in tres
parteſ ut narrat philoſophus ſecundo ethi
co·iiii·c·circa medium cum ergo ſint partes
tocius ſacra et priuata non debent diuerſo
iure cenſeri·l· cum qui edes de uſuca·c· cum
in tua de deci· et id circo tanquam pars uni
uerſitatis poſſunt perſone eccleſiaſtice ſta
tutẽ uniuerſitatum et ſingularium ut in fa
uorem ſuum·x·di·ſi in adiutorium fac·xii·
q·i·duo ſunt genera nec ob·ꝙ ſacerdoſ mul
tis priuilegiis gaudet per hoc enim nõ mi
nus eſt pars uniuerſitatis nam decuriones
ſenatores doctores milites gaudent multẽ
priuilegiis in perſonis et rebus ·ff· de pe
nis·l·moris·§·iſte fene et·c·de queſti·l· di
uo marco de profeſ·et·l·medicos tamen con
ſtat ꝙ appellatõne populi et uniuerſitatis
continentur inſtit·de iur·natura·§· plebi
citum ſic ergo talis immunitas non impe
dit quo minus ſit de uniuerſitate ſacerdos
de quo queritur ſᵐ Oldra· Ad id tamẽ
quod dixi ꝙ gaudꝫ ſtatutis patrie an hoc
ſit uerum in iudic·infra dicam· Viceſi
moprimo quero ſi contra clericum agentem
uel teſtificantem in iudicio ſeculari oppo
naẽ exceptio criminoſa an iudex laicus poſ
ſit cognoſcerẽ Inno·ꝙ ſic qa ex ꝓbatõe taliſ
exceptio non patitur penam de ordi· cog·
cũ dilectus ad fi·repulſio a teſtimonio uel
fides ex hoc nõ ſibi exibita uel adibita nõ
cedit ad ſuum incommodum ſiue penam ſed
ꝓducentẽ tantum ſecundum Inno· ꝑ hoſti·
cõtra ut notat ĩ·de foro cõ· uerũ in nouel·
et hec opinio uidetur probabilior nam ne
gari non poteſt ꝙiſta exceptio criminis
non probata facit qn nõ grauetur ex hoc
opi· et fama ipſius clerici apud iudicem lai
cũ et apud bonos et graues ut nõ· in dicto
c·cum dilectus et·c· ſuper eo·de electi hac er
go ratione uidetur remittẽda cognitio ad
epiſcopum poſt quã poteſt clericus ex ꝓba
tione tali ſiue cognitõne grauari et idem
ubicumqꝫ de crimine ageretur ciuiliter cõ
tra clericum puta ad amiſſionẽ pheudi prop
ter proditionem uel aliud crimẽ cõmiſſum
contra dominũ pheudi remittenda eſt enim
de hoc cognitio ad prelatum ſuum etiam ſi
feudum ſit paternum ad hoc ſupra eo·li·de
cleric·coniug·c·i·et tradit regulam in·d·c·
uerum quia de crimine clericorum nec direc
te nec indirecte nec incidẽter poteſt laicus
cognoſcere ſicut nec de legitimitate ſupra
de iudic· at ſi clerici et de ordi·co· tuam la
ta autem ſententia contra clericũ ſuper cri
mine proditiõis uel alio propter quod de
beat priuari dominio tunc ſᵐ Vinc· domi
nus auferẽ feudũ pro uelle ſuo et ſi fuerit
abſolutus non poterit eum dominus ampli
us ſuper illo crimine inquietare· Huius
gracia ſubicio hic queſtio· Oldra·xvii·qui
dam clericus habebat quedã bona in emphi
teoſim a domino temporali qui in territo
rio in facto ſita erant habebat omnimodam
iuriſditionem iſte clericus condempnatus
eſt per epiſcopum in confiſcatione bonorũ
ipſi epiſcopo queritur de iſtis bonis an de
beant ad epiſcopum pertinerẽ an ad dominũ
reuerti uideretur ꝙ ad epiſcopum quia bo
na ſecuntur conditionem perſone·l·i·C· de
impo·luc·de li·x·in autẽ·de eccleſia ti·§· ad
hec de iuꝛpatro·c·i·ſupra eo·li· Item ma
ius dignum trahitur ad ſe illud quod eſt
minuſ dignũ·c·quod in dubiis et quod ibi
nõ·de conſe·eccl·uel alta· Item bona cleri
corum gaudent eodem priuilegio quo gau
dent bona eccleſiarum ſeruos·xvi·q· ſimili
ter contrarium tenet Oldra·multis ratio
nibus ⁊ inter aliaſ prima eſt quia clerici ra
tione talium bonorum ſunt ſubiecti domi
nis temporalibus·xi·q·i· cum ergo vᵇ· his
ita reſpondetur quo caſu dicẽdum eſt talia
bona propter delictum applicari domino
temporali·C·de anno·et tri·l· indictiones
li·x·viii·di· quo iure ſic etiam ratione feu
di ſubſunt domino tẽporali·c·uerum de fo
ro comp·et·c·romana·§·debet de appel·eo·
li·ad hoc de exac· tribu·l·fi·li·x· que uidetẽ
decidere queſtionem preterea de bonis feu
dalibus eſt expreſſum ꝙ reuertũtur ad do
minum·x·colla·§·illud ergo eadem ratione
dicendum eſt idem in emphiteoſi preterea
idem papa ſtatuit in caſu econuerſo ſcilicet
ꝙ ſi laicus tenet rem in emphiteoſim ab ec
cleſia et condempnetur de crimine propter
quod talia bona confiſcantur ad eccleſiam
reuertuntur de pe·in quibuſdam·c·felic·c·
ti·circa principium eo·li·illud ergo ius de
bet recipere contra ſe quod recipit pro ſe
ff·quod quiſqꝫ iurẽ·l·i·iiii·et·iii· ſi quis teſ
tibus·C·de hereti·autẽ· idem natura in cri
mine materie eccleſiaſtico eccleſia admittitẽ
ad bona uſqꝫ ad annũ et poſtea perdit illiꝰ
ius et patꝫ quod eſt ſpetiale in illo caſu er
go in contrarium eſt ius cõmune ad hoc qꝺ
nota·in·l·additos·C·de epiſco· audi· Item
cõfiſcatio fit ratõe iuriſdtõnis que adeſt e
territorio·C·ubi et apud quos·l·fi·ſed epiſ
copus non habet territoriũ quod patet qa
ſi epiſcopus pronuntiat inter clericos iudx
laicus exequiẽ et hoc ideo qa ep̃us nõ habet
poteſtatẽ realiter exequẽdi in autẽ·de epiſ·
ſan·§·ſi quis aũt litigantiũ et in hac opi·re
ſidet et reſpõdit ad ꝯtraria cui adde qꝺ no·
Bar·in·l·ſi finita·§·ſi de uectigalibus·ff· de
damp·infec·et per Bal·in·l·ſi quis preſbiter
C·de epiſ·et cle·ubi querit de tali queſtiõe·
Clericus habens ſpurium inſtituit fratrẽ
ſuum heredẽ qui frater tacitam fidem dedit
de ꝛſtituendo hereditatẽ ſpurio teſtatoris
ita ꝙ debꝫ ſibi auferri ut indigno per·l·in
fraudem·ff·de his qui ut indi· Sed queri
tur cui fiſco an fiſco eccleſiaſtico qa clericus
fuit qui mandauit reſtitui an fiſco ſeculari
quia ille laicus qui ſuſcepit fidẽ et uidetur
ꝙ fiſco eccleſie qui in bonis p̃ſbiteri prefer
tur fiſco imperii·d·l·ſi qs p̃ſbiter et in autẽ
de eccleſia ti·§·interdicimꝰ et in autẽ· ut cũ
de appe·cog·§·ſi uero filii· In contrariũ
primo per regulam·l·pap·§· meminiſſe ſunt
de inoffi·teſ·⁊·l·ex facto·§·fi·ad trebel· itẽ
quia illa pena deſcẽdit a iure ciuili ergo de
betur ciuili iudici non eccleſiaſtico·l· ſi quis
per calũpniã in vᵇo public·ortuliſ et ꝺ epiſ·
et hanc partem tenet ea ratõne quia bona au
feruntur de manu heredis qui eſt laicus cui
erat ius queſitum ergo applicanẽ fiſco impe
rii·l·ſi quis preſbiter et loquiẽ de immedia
ta ſucceſſione clerici in qua magis attendiẽ
perſona proxima q̃ ꝛmota· Ex quibus in
fert in caſu ecõuerſo vꝫ qñ clericus accomo
dauit tacitam fidem laico de reſtituẽdo herẽ
ditatem laici eius ſpurio ꝙ attenta perſona
que in hoc punitur ⁊ que eſt de foro eccleſie
applicabitur eccleſie quod eſt notandum ſᵐ
eum· Iuxta predicta etiam queritur quia
dictum eſt·ĩ· ꝓxime ꝙ de crimine clerici nõ
poteſt cognoſcere iudex laicuſ etiã ſi deduc
tum ſit in iudicio per modum exceptõis uel
ciuiliter quid ergo ſi clericus productus in
teſtem corã iudici laico depoſuit falſum teſ
timoniũ an puniri poterit per ipſum iudicẽ
ſecularẽ uidetẽ ꝙ ſic per·l·nullũ·C·de teſti·q̃
l·Accur· exẽplificat in clerico idem ibi Cy·
Bal·idem ſentit dic· enim quero hic de cleri
cis quõ poſſint puniri a iudice laico· Re
ſpõdeo ꝙ eſt ſpẽale ꝙ delinquẽdo in iudicio
ſe aſtringit foro Hoſti· tenet contrariũ et
dicit ꝙ illa·l·nullum non habet locum in cle
ricis ut·d·c·uerum q̃litercũqꝫ enim clericus
delinquat iudex ſecularis nõ habet cognitõ
nẽ in pſonã ſed ad eꝑm ſpectat cognitio etiã
de iuꝛ ciuili ut in autẽ·ſtatuimus de epiſ·et
cle·et licet clericus delinquendo uel contra
hendo in aliena dioc·ſorciatur ex hoc ibi fo
rum·d·c·dilecti de fo·cõp·debꝫ intelligi de
foro eccleſiaſtico dicti loci non ſeculari fac·
qꝺ nõ·in autẽ·qua in ꝓuicia ubi de crimi·agi
opor·non eſt ergo bona ratio ꝙ ꝺlinquẽdo
aſtringat ſe foro et quia hoc nõ poſſit exp̃ſ
ſe coram iudice laico et ꝺlinquẽdo aſtringit
ſe ibi foro eccleſiaſtico·c·poſtulaſti de foro
cõp·d· Fre·tãgit iſtã·q·in cõſilio·lxxxviii·
et ita dicit ut ſequiẽ· Item ad id qꝺ obici
tur ꝙ iudex laicus non põt punire clericum
de crimine accuſari·ſed dico ꝙ iudex ſecularẽ
clericum agentẽ uel accuſantẽ coram eo calũp
nioſe uel falſa uel una teſtificantẽ põt ex of
ficio ordinarie punire ita tñ ꝙ executio ta
lis pene ſit facienda in perſona ꝛſeruetẽ ep̃o
ſi uero ſit realis executio facienda in bonis
poteſt facerẽ iudex ſecularis uel diſtringen
do eius fideiuſſoriſ quos clericus dedit·C·
qui accu·non poſ·l·iii·et eodem modo poteſt
punire clericum in ciuilibus deficientem in
expenſꝭ et hoc ſentit Io·et archidi·ſ·ꝙ iudx
laicus poteſt ex officio punire clericũ delin
quentem coram eo puta falſo teſtimonio ut
nõ·v·q·vi·preſbiteri et fac·qꝺ nõ·de iudic·
at ſi clerici et uidetẽ in hoc ita reſidere ubi
Lap·in apoſtila ſubiungit in contrariũ fac·
qꝺ nõ·Io·an·poſt Inno·et Hoſti·de foro cõ·
uerum in prima glo·uidetur equa conſidera
tio Fre·et licet ſᵐ Hoſti·nõ poteſt cognoſ
cere iudex laicus incidenter ut ·d·c·uerũta
men quando crimen incidit in cauſa facto ip
ſius clerici accuſantiſ calũpnioſe·laicum non
occurrit ratio quare ſup calumpnia tali non
poſſit ferre ſententiam poſtq̃ conſtat de ip
ſo iudici ut iudici ·nam ſi non poteſt laicum
condempnare de crimine quare non clericum
pecuniariter uel ſuper eius calumpnia ferre
ſententiam ꝛſeruata pena uidetur auctorita
ti non habet in ſe rationem ſed bene legitur
in contrarium ·ff·ad tur·l·i·in prin· nec dẽt
proceſſuſ calumpnie accuſatoris ſeparari uel
diuidi a proceſſu principali ut ſic qui eſt cõ
petens in principali ſit competẽs in depen
dentibus et connexis·l·iii·ſunt de iur· om·
iudi·et·c·preterea de offi·dele·equa ergo ui
detur conſideratõ Fre·ut ſic de qua re iudx
cognoſcit de ea pronunciet·c· cum ſuper de
cauſa poſ·l· de qua re de iudi· executione tñ
ſuo iudici reſeruata ut dictum eſt de facto
clerico poſt delictum· Et pro confirmati
one opi·Hoſt·quero de notabili q̃ſtiõe uos
ſcitis ꝙ inia lata cõtra principalẽ meretẽ ex
ecutionẽ cõtra fideiuſſorẽ de iudicato ſoluẽ
do licꝫ non contra fideiuſſores contractus

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ut plene nō·in·c·i·de iniuriis et per Bar· in
rubrica·ff·iudi·ſol· et·l·fi·C·de uſur· rei iu
di·per Cy· modo pone ꝙ clericus agēs corā
iudice laico contra laicum dedit fidiuſſoreʒ
clericum in cauſa reconuentionis uel fidiuſ
ſit coram iudice eccleſiaſtico non ſuo·ſ· cleri
ci fideiubenti utrum ergo clerico his caſibꝯ
condempnato fiet executō ſententie contra
iſtum clericum fideiuſſorē uidetur ꝙ ſic max
ime cum ſic fidiuſſit coram eccleſiaſtico licet
non ſuo uidetur enim coram eo fideiubente
quaſi ibi contraxiſſe quia in iudic·quaſi con
trahitur·l·iii·§·idem ſcribit de pecu· Sed
contrahendo uel delinquendo in alteriuſ di
oc· obligatur in illo foro ·d·c· dilecti de fo
ro com· Contrarium nō·Cy·in·l·i·ff·ſi qs
in ius uo·non ie· Idem uidetur ſi fideiuſ
ſit coram iudice laico quia illa executio con
tra ipſum clericum non fit principaliter auc
toritate ſententie ipſius iudic·ſecularis qꝛ
in ipſa non apparet condempnatuſ deſcripti
recitatione nec cum ipſo eſt fundatū iudici
um ſed pro eo pro quo fidiuſſit ergo nō po
teſt dici per talem fidiuſſionē in iudiceʒ lai
cum conſenſiſſe poſtq̄ cuʒ eo non poteſt dici
iudicium inſtitutū potius igiť illa executō
fit contra ipſuʒ iuř auctoritate propter cō
tractuʒ a ſua promiſſione cauſatū quam a ſen
tentia non principaliter ſed indirecte ratō
ne·ſ·preambuli contractus et ꝙ principali
ter agiť non qđ uenit in conſequentiā debʒ
conſiderari·ff·de dona·inter ui·et uxo·et·l·
ſi ſpōſus·§·ſi dōatiōes·ff·de aucto·tuto·l·i·
Dy· in·l·i·ff·ſi qs in ius uo·non ie· tenet cō
trariū niſi clericus fideiuſſiſſet de iudicato
ſoluēdo coram legato uel delegato pape iſti
enim qui fingūtur uice pape cēſentur iudic·
etiam ipſius clerici ideo nō pōt dici cōſenſiſ
ſe in iudicē nō ſuū· Item qꝛ iuř acceſſionis
repertum extendiť ad perſonas non expreſ
ſas in eodē·c·i·de offi·dele·in nouel· ꝛ fidiuſ
ſor eſt de talibus ergo uenit ſub mādato de
legationis·c·p̄terea de offi·dele·coraʒ ergo
alio etiam eccleſiaſtico iudice ſic fidiubendo
non uideť poſſe illi foro conſentire clericū
multo minꝯ ergo ſi ſic coram iudice laico fi
deiuſſit· Ex quibus patet ꝙ clericus coram
non ſuo iudice cēſeť idoneus fidiuſſor ſic iu
dicato ſoluendo ꝟ extra iudiciuʒ ualet eius
fidiuſſio·c·i·de fidiuſ· et nullitas fidiuſſio
nis iudicialis deſcendit quia recepta iudici
aliter corā iudice nō ſuo et ſic prohibito iu
dicio totali uidatur prohibita quelibet ps
ipſius iudicii·l·que de tota·ff·de rei uen·ꝙ
eſt notandū· Viceſimoſcđo quero de qui
buſdam q̄ſtionibus circa iſtam incidentē ſpi
ritūalem· Et primo quia omnia iura uolunt
ꝙ omnis cognitio remittať ad epm·c· tuam
et·c· lator ꝑallegati utrū iudex eccleſiaſticꝯ
habeat limitatū tempus infra qđ debeat de
terminari dictam incidentē uideť ꝙ ſic duo
rum menſium·d·c·lator contrariū ibi nō·in
nouel·ubi dic·ꝙ propter maliciā aduerſarii
ibi papa ſic abreuiabit et pondera ex eo qđ
dic·papam abreuiaſſe colliř ꝙ ad illum articu
lum finiendū non poſſet iudex laicus prefi
gere terminuʒ iudici eccleſiaſtico et hoc nō·
Bar·in·l·ii·ff·de re iu·alleg·c·ex inſinuatiōe
de appe·ſuperior uero ipſius eccleſiaſtici be
ne poſſet inferiori terminū moderari ar· ei
us·i·d·c··quod dř ꝙ papa moderauit Secū
do quero an ſuper incidenti ōlata corā iudi
ce eccleſiaſtico ſit offerendus libellus quidā
ꝙ non quia in cognitione huius exceptiōis
ſubrogatur loco iudic·ſecularis et ſic debet
procedere eo modo quo illo proceſſiſſet ar·
eius qđ nō·in cle·i·de ſup·negli·prela·et·l·ſi
cum·§·qui iniuriarū ſi quis caup· ꝟ ſuper ex
ceptione coram eo iudice uentilanda ſine li
bello proceditur ergo idem cum ſeorſum co
ram alio eſt examinanda fac·ad nō· per Bar·
poſt Ia·butr·in·l·penult· §·ad crimen de pu
blic·iudic·Hoſti·reputat tucius ꝙ libellus
offerať quia ab ea ut principali pēdet in iu
dicio petitio hereditatis ut acceſſoria ut pa
tet in·c·i·in fi·qui fi·ſint legi· Ego dico
ꝙ illa ſpiritual·incidenſ eſt de cauſis in qui
bus principaliter mota ꝑcederetur ſine ſtre
pitu et figura iudicii de quibuſ in cle·diſpē
dioſam de iudic·eodē modo non procederet
ſuper illa incidenti ſcilicet aliquali petitōe
deſcripta apud acta ut in cle· ſepe de uerbo·
ſig·Si uero non eſſet de his licet Hoſtie·di
cat ꝙ ſit tucius hoc non nego ſed de iure nō
credo neceſſariuʒ nam cum plures incidētes
ſpirituales poſſent occurere in eadem cauſa
ut ſuper ſingulis offerretur libellus et per
conſequens ſeruaretur ſolempnis ordo iudi
ciarius nimis poſſet negociuʒ procellari cō
tra mentem iur·item ſi fuiſſet de mente pa
pe in dicto·c·lator ꝙ debuiſſet libellꝯ offer
ri et ſolempnis ordo ſeruari nō prefixiſſet
tam breuem terminum duorum menſium ad
cauſam finiendam ſuper illo articulo nam ni
mis eſſet breuis dilatio in cauſa que libellū
requireret· Tercio ibi querit utruʒ ſicut
iudex laicus remittit incidentem ſpiritua
lem ad epiſcopum ita econuerſo epiſcopus re
mittere debeat ad iudicem ſecularem incidē
tem temporaleʒ ut poſſit ipſam diffinire et
tenet poſt Tan·ꝙ ipſam remittere non tene
tur·c·de prudentia de dona·inter ui· et ux·
ubi de queſtione temporali dotis cognoſcit
iudex eccleſiaſticꝯ qui cognoſcit de m̄rīōio
et idem dicit Vinc·ꝙ ſi in queſtione natiui
tatis caderet queſtio hereditatis ꝙ de ipſo
poſſet cognoſcere iudex eccleſiaſticus ſed in
dicto·c·lator ideo non cognouit quia prius
fuerat mota coram iudice ſeculari quare aūt
cognoſcit eccleſiaſticus de incidenti tēpora
li non iudex laicus de incidēti ſpirituali di
cit hoc ius nanum cauſari propter excellen
tiam iuriſditionis eccleſiaſtice ut ibi nō·et
probat illam excellētiam per nō·in·c·pueñe
rabilem qui fi·ſint leg· in nouel· in glo·hoc
ſatis ꝺ·tercia naturali ratione in predicta
tamen queſtōne qui cognoſcit de legitimita
te non poſſit cognoſcere incidenter de here
ditate tenet uerum ex eo quia illa cauſa de
ſua natura eſt de foro ſeculari nec habet ne
ceſſariā ꝯñiam ad legitimitatē ſicut dos ad
m̄rīoniuʒ ſine quo non poteſt eſſe dos·l·iii·
ff·de iuř doti·nam ſi bene eſt legitimus for
te ex aliqua cauſa eſt excluſus ab hereditate
diſtinguit ergo Vin· inter caſus que de ſui
natura ſunt de foro eccleſie ut ſp̄ualis patri
monialis patronatus et ſimilia et eas que ſo
lum ratione perſonarum poſſident iuʒ de fo
ro eccleſiaſtico ut cauſe poſſeſſionum clerico
rum prime nec incidenter nec per reconuēti
onem poſſunt eſſe coram iudice laico ſecūde
poſſunt· Si uero eſt queſtio de foro ſecula
ri circumſcripta cauſa ſanguinis poteſt iudx
eccleſiaſticus incidenter per reconuentionē
cognoſcere ita nota·in ·d·c· tuam in nouel·
ſuper glo·fi·ubi ſubdit poſt Hoſti·ꝙ ſi in ſe
culari foro alicui ſubicitur excommunicatio
uel ꝙ non poteſt agere quia ſimoniacus uel
intruſus hec omnia ſunt eccleſiaſticum iudi
cem remittenda quia ſunt eius fori ſupra de
electi·et de ſimo·per totuʒ de periurio ideʒ
tenet Oſti·Io·an·contra per not· in·c· fi·de
foro con·ſupra co·li·in nouel·in ultima glo·

Viceſimotercio quero de queſtione in
qua conſului ad conſultationem clariſſimi et
illuſtris pricipis Carol· de mali teſtis qui
preceteris dominis quos nouerim tinet de
um colit iuſticiaʒ et clerici et eccleſie in ſuiſ
ciuitatibus pociuntur priuilegiis liberta
tibus omnibus quia tamen eorū uicia de teſ
tatur non ualens eos corrigere me cōſuluit
an contra concubinas ipſorum poſſit proce
dere et ſtatuta penalia edeř contra ipſos et
primo uidetur ꝙ ſic qꝛ talis fornicatio eſt
dampnata utroꝗ iuř ſtatutum ergo contra
ipſos non uidetur contra canones ſed canōi
bus deſeruiř ex agerādo penam canonis con
tra tal·ſic enim una poteſtas aliam adiuuat
ꝺ·di·ſi in adiutorium et·c·i·de opē·no·nun·
et·l·priuilegia·C·de ſacro ſanc·eccl·et·xxii·
q·iii·meretrices ad hoc facit deciſio queſtio
nis diſputate per Pileū qui tenuit ꝙ poſſiʒ
accuſare mulierē de adulterio commiſſo per
papam licet papa accuſari nō poſſit ar·l·adul
ter·ff·de adul·nec ex eo ꝙ deliquat cum per
ſonis exemptis·i·cuʒ clericis debent eſſe me
lioris conditioniſ uel iuuari priuilegio cle
ricorum hinc dicitur ꝙ delictum non tribu
it immunitatem·l·relegatoruʒ·§·fi·ff·de in
terdic·et rele· Iteʒ hoc uidetur eſſe de mē
te omnium canonum qui clericis retinenti
bus concubinas penas imponunt de fornica
riis autem ſuis nihil debent quaſi punitio
nem relinquant iudici ſeculari de cho· cleri·
et mu·c·per totum· In contrarium facit
quia contra ſtatuʒ eccleſiaſticuʒ nec directe
nec indirecte licituʒ eſt laicis aliquid ſtatu
ere de immu·eccle·c·i·ſupra co·li·Sed in queſ
tione predicta ex proceſſu contra feminā in
famatus eſt ſalt·de facto propter criminis
connexitatem·lxxx· di·tantis Daniel peri
culoſa autem eſt clericis talis infamia ·nam
uituperatur miniſterium eccleſiaſticum in
mentibus fidelium ſcandalum generatur et
percutiuntur corda infirmoruʒ·ii·q·v·preſ
biter et·c·ſi mala fama·ſed cū cleric· laici op
pido ſint infecti ·ii·q·vii· nullus laicus et
c·laicos non uidetur per hanc uiam indirec
tam ꝙ poſſint eorum crimina in populo pu
blicare funguntur enim clerici dei legatiōe
et ſunt habendi ut patres ideo dampnať ſen
tentia Cam filii Noe qui ſuoruʒ prepoſito
rum culpam deridendo oſtēdit· viii·q·i·qua
lis et·c·oues· Ego tūc diſtixi ut ꝯtra cō
cubinas notorias ſiue ma̾nifeſtaſ poſſit ſtatu
ta faceř ꝑcedere ꝛ pūire nec tūc hōeſtas eccle
ſie maculať ꝟ pociꝯ ōſeruať ꝛ ſacri canōeſ me
lius cuſtodiuntur ut dictū eſt ſupra contra
occultas uero cōcubinas nō uidetur ꝙ iudx
laicus poſit de officio decedere et ſic detege
re crimen clericorum et habeant locum rati
ones allegate pro alia parte et pro hoc fac·
ꝙ fertur conſtantinum dixiſſe vʒ ꝙ clamiđ
ſua cooperiret clericum peccantem ne ab ali
quo uideretur·xcvi·di·in ſcripturiſ hinc di
citur ꝙ peccata occulta non habent uindictā
xxxii·q·vii·xp̄iana cum talibus enīʒ in hoc
mundo uiuere oportet et tollerař ſicut criſ
tus Iudam ut plene nota·in·c·mulier et·c· ſi
peccauerit et·c·deus omnipotēs·ii·q·i·quod
ergo dicitur ꝙ directe et indirecte non po
teſt iudex laicus cognoſcere de delicto cle
rici eſt uerum ſi contra ipſum habeatur illa
cognitio ſed ſi contra laicum proceditur de

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

delicto cum clerico perpetrato puta contra
adulteram cum clerico tunc uidetur poſſe ac
cuſari femina que deliquit cum eo facit·l·de
nuntiaſſe·§·fi·ff·de adul·et quod nota·in·c·
de cetero de re iudi· in nouel· licet propter
cõnexitatem etiam clericus infametur ſicut
per ſuam confeſſionem extra iudicialem ·c· q̄
ſit graue de excẽſ·prela·ex quo inſurgit unũ
mirabile q̇ ſententia iudic· ſecularis ſufficit
ad indicẽdam clerico purgationẽ ex quo per
eam laicus condempnatur de delicto cum cle
rico pꝑpetrato et operatur hec infamia que
oritur ex ſentẽtia predicta non nimis enim
facit ſententia delictum notorium q̄ confeſ
ſio extraiudicialis ipſius clerici que tamen
ſufficit ad incidendam purgationem ·d·c·q̄
ſit graue· Viceſimoquarto quero quidam
clericus per iudicem laicum citatus non ſub
nomine clerici ſuper delicto ꝯmiſſo non com
paruit ita ut poſitus eſt in banno et habitꝰ
pro confeſſo uigore ſtatuti demum captus
dicit ſententiam ſiue bannum nullum quia la
tã contra clericum licet non incidentem in
habitu et tõſura queritur quid iuris et bre
uiter omnes cõcordant in ſententia q̇ ipſa
ſit ipſo iure nulla ex defectu iuriſditionis
ſemper poteſt contra ſententiam opponi eti
am ſi conſtitutio uel ſtatutum diceret q̇ nul
la exceptõ admittatur ut nota·in cle·i·de ſe
queſt·poſ·et fruc·et illam tenet Cy· et poſt
eum Bal·in·l·generaliter preallegata ·Idem
ſpe·de cita·§·i·ṽ· ſed pone q̇ iudex et·§·pe·
in fi·et archidia·xv·q·iiii· placita et Io·an·
in·c·ſacrati eo·ti·et li·idem conſuluit Bar·ta
li ratione quoti· eſt tale factum quod a iure
reprobatur taciturnitas eius qui nõ poſſet
actui conſentire nihil operatꝰ ut nota·de pre
ben·dilectus cum ſi· Sed clericus eſt huiuſ
modi nam non poſſet in laicum iudicem con
ſentire·c· ſi diligenti de foro comp·ergo ei
us cõtumatia uel taciturnitas in non compa
rendo non tribuit iuriſditionem iudici con
tra eum et eſt ratio Io·an·in dicto·c· ſcienti
Et circa predicta unum eſt notandum q̇
iudex ipſe poteſt ſuam ſententiam declarare
nullam ut nõ·archidi·in dicto·c·placita ſimi
liter et iudex ſecularis aditus per appellati
onem ut nõ·Bar· in dicto conſilio quod inci
pit clericus non ſub nomine clericali et hoc
nota·nam prima facie uidetur recurrendum
ſuper hoc ad papã ar·c· expoſita de arbi· ubi
ſuper iniquitate laudi dati ibi per iudicem
laicũ fuit aditus papa de hoc plene in diſpu
tatione mea de qua ſupra feci mentionem·
Viceſimoquĩto quero in iſtis ciuitatibꝰ
italie ſunt ſtatuta q̇ quicũq̇ declinauerit iu
riſditionem poteſtatis ſit extra protectio
nem communis nec poteſtas habeat iuriſditi
onem cognoſcendi de iniuria uel offenſa tali
bus irrogata clericꝰ ergo citatus coram iu
dice ſeculari non audet declinare ne impune
poſtea offendatur nec etiam litigare ne locũ
in clericiſ qui non poſſent expreſſe conſenti
re per dictum·c· ſi diligẽti nam aliud eſt di
cere ſe nolle aliud non poſſe·l· cum filius·§·
non uidetꝰ·ff·de le·ii·C·de le·l·ab adminiſtra
tione·d·Bal·dicit q̇ nihil debet dicerꝰ ſed cõ
parere patenꝰ in habitu et tõſura tunc enim
ipſe non excipit ſed habitum eum eſſe cleri
cum manifeſtat·c·ſi iudex laicus de ſen· exc·
eo·li·per qđ·c· dici poteſt illo caſu q̇ ad eui
tationem illius periculi talis clericus nihil
debet dicere ſed epiſcopus poteſt eum repe
tere nec per hoc diceretur clericus declinarꝰ
et dico q̇ aut ſtatutum expreſſe loquitur de
clericis declinantibus et non ualet quia con
tra canões et leges eximentes clericos a iu
riſditione ſeculari ut dicit aut· ſtatuimus
et·c·nullus iudicum et ademptio iuriſditio
nis iſto caſu eſſet inutilis tanquam contra
eccleſiaſticam libertatem uel immunitatem
ut in aut·caſſa·C·de epiſ·et cle·aut ſtatutum
non exprimit clericos· Sed generaliter
loquitꝰ ſi quis uel quicunq̇ declinauerit ⁊c·
et tunc ſub illa generalitate dico q̇ iure cle
ricos includi per ea que nota· Io·an·i ·c· ſy·
in·c·eos de immuni·eccle·uerũ quia propter
generalia uerba dicti ſtatuti clerici timent
de facto offendi poteſt iudex eccleſiaſticus
peterꝰ declarari et expreſſe ſtatui q̇ tale ſta
tutum non intelligatur de clericis et ita no
tat Io·an·in·d·c·eos quod eſt notandum ad
ſimilia nam conantur in multis caſibus laici
includere clericos ſub eorum ſtatutis indi
recte ad alios dirigendo uerba uel generali
ter ſtatuendo ut ibi per eum Bal· idem ſen
tit in·d·aut·ſtatuimus et nõ ſolum hec ſunt
uera cum pena clericum pena concernit decli
nantem principaliter de directo· Sed etiam
in conſequentiam et indirecto puta ſi cleri
cus declinauerit pater uel conſanguineuſ ali
us laicus ſoluat centum paria enim ſunt puni
re ipſum clericum ex hoc facto uel punirꝰ pre
dictos quia idem metus eſt in ſe et ſuis·l·iſ
ti quidem·ff·de me·cauſa et uno offenſo offẽ
ditur et alius·l·i·C·ſi quis predi·pote ⁊ pro
hibito uno coniunctorum alius prohibetur
l· ſi ſtipulatus fuero per te de uerbo· obli·
et·l·ſi pꝛ̃agius et·l·ticia eo·ti· Item ſi non
ualet principale·l· ſeius et augerius ·ff·ad·l·
fal·et hoc tenet Bal·in·l·i·C·de indic·uidui·
ubi plenius de hoc faciunt·c· ſciant de ele·
ſupra eo·li· Viceſimoſexto et ultimo que
ro in omnibus caſibus in quibus·ẽ·cõcluſum
eſt clericos poſſe et debere litigare in iudi
cio ſeculari ut in reconuentione cum agit cõ
tra laicum uel cum uenit pro ſuo intereſſe et
in multis aliis utrum litigabitur ſtatutis
illius fori et quid iuriſ in caſibus quibus le
ges et canones puta in appellãdo ante ſentẽ
tiam diffinitiuam uel in ordine ꝓcedẽdi ua
ria inter dicta iura et in ſolẽpnitate et ꝓba
tionibus uariiſ inter utrũq̇ ius et uidetur
q̇ in omnibus debeat ius illius fori cõſide
rari et in eius defectũ ius ciuile qđ in curia
iudic·ſecularis ſuatꝰ nã ecõuerſo iudex eccle
ſiaſticus inter laicos litigantes in ſua curia
ſeruaret canones de appe·ſuper eo·li·ubi lai
cus litigans in foro eccleſiaſtico appellauit
ante ſententiã diffinitiuã quod ſm̃ leges re
gulariter non licet·ii·q·vi· ante ſententiam
pro hoc quod nõ·Lau·ibidẽ ubi dic· q̇ ſi cle
ricus reconuentus ſit coram ſeculari iudice
non poteſt ante ſententiã appellare· Item
clericus coram ſeculari iudice debet appella
re ad iudicem ſecularem ecõuerſo laicus re
conuentus coram eccleſiaſtico debet appella
re ad eccleſiaſticum pro hoc de epiſ· et cleri·
l·cum cleric·in fi· ubi aperte innuitur q̇ cleri
cus in cauſis clericorũ litigantiũ in foro ſe
culare ſecularis fori cõſuetudo ſeruari debꝫ
ad hoc·x·di·certũ et quod ibi nõ·in·ii·glo·
et·c·ſi in adiutoriũ et·c·qm̃ in qbus expſſe
probatur clericos aſtringi in ciuilibus ſecu
laribus legibꝰ ad hoc quod nõ·in ſumma de
teſta·§·qualiter conficiatur ṽ·uerum ubi di
citur q̇ ſi agitꝰ in foro ciuili inter clericum
agentem et laicum reum iudex iudicabit ſm̃
leges humanas· Item dicit canon q̇ lege
firmatur ciuitatꝰ nulla ciuis uel peregrini
libidine uioletur·viii·di·que contra mores
xii·di·illa et lex dicit q̇ iudex ſeruarꝰ debꝫ
ea que in eodem opido frequẽtata ſunt·C·de
edifi·priua·l·an in totum et que ſit lon·con
ſue·l·i·ubi tenet Accur· debere attendi con
ſuetudinem et iura loci iudicii·ff· de uariis
et extra or·cog·l·i·§·in honorariiſ et Inno·
in·c·fi·de feriis nõ· q̇ in aſſignatiõne termi
ni non ſunt attendẽde ferie partiũ ſed iudi
cis coram quo cauſa agitatur et in uocatiõne
teſtium ſtandum eſt cõſuetudini loci in quo
iudex iudicat·ff·de teſti·l·iii·in fi·In cõtra
rium facit primo quia ſtatutꝰ patrie ligantꝰ
ſolũ ſubditi et non ſubditos non aſtringũt
l·i·C·de ſum· tri·c· ut animarum de conſtit·
ṽ·eo·li·et·c·a nobis de ſen·exc·et·c· q̇ autem
de pe·et remiſ·ſed clerici et eccleſie non ſunt
ſubiecti poteſtati ſeculari nã diſtincte ſunt
iſte due iuriſditiones quia duo genera xp̃i
anorũ ſunt clerici et laici·xii·q·ii·duo ſunt
xcvi·di·erunt autem·ff·de le·l·de quibus·C·
de decuri·l·tantum ſed conſuetudo laicorum
etiam iuſta non aſtringit clericos uel eccle
ſias ut nõ·Inno·et compo·et de Io· an· de cõ
ſue· ſuper rubrica et Hoſti·in ſumma de con
ſuetu·§·fi·ṽ· Sed pone q̇ inter laicos et
Cy·C·que ſit lon·conſu·l·ii·ad fi·et per hoc
dic·ſpe· q̇ ſi eſt conſuetudo in loco q̇ in cauſa
non detur libellus q̇ hec conſuetudo non aſ
tringit clericos de foro cõp·q̇ cleric·et hoc
generaliter de conſuetudine uel ſtatuto nõ·
Bar·e·ti·poſtulaſti· Item illa iura uidentꝰ
ſeruanda cleric·litigantibus in iudicio ſecu
lari que ſeruarentur lai·litigantibus in eccle
ſiaſtico foro·ii·q·vii·in ſcã et·c·ſe·xxviii·q·
i·omnis de teſti·iudei et eſt ratõ ne iuriſdi
tionũ ordo turbetꝰ et ne altera iuriſditõ ui
deatur de iurꝰ alterius uſurpare·xcvi·di· cũ
ad uerum·x·di·quoniam·xi·q·i· pꝛuenit ·ſed
laic·in foro eccleſiaſtico litigãtibus ſeruarẽ
tur ſua iura de in inte·reſti·conſtitutꝰ de eo
qui mit·in poſ·cum ueniſſent nõ·ff·de poſtu·
l·ex ea de teſta·Rai·ergo cleric·in foro ſecu
lari ꝺbent ſua iura ſeruari ad hoc·C·de epiſ·
et cleri·aut· clericus et iura uulgaria que uo
lunt q̇ iura laicorum non ligent clericos uel
eorum iura·c·eccleſia ſancte Marie de conſti·
c·fi·de re·ec·non alie· Quod ergo ꝯcludẽ
dum in iſta uarietate reſpondeo et dico quid
eſt materia de per ſe utrum clerici et res ec
cleſiarum ligentur legibus et ſtatutis laico
rum uel ecõuerſo laici ligentur canonibus
declarabo plene in alia repetitõne q̄ deo du
ce faciam in·c·canonum de conſtitu· Quan
tum uero ad queſtionem propoſitam debetꝰ
ſcire q̇·d·Io·cal diſputauit queſtiõnẽ de ſta
tuto quo cauetur q̇ ſi ab actorꝰ non ſubdito
iuriſditõnis cõmunis petetur ſatiſdatio de
ſoluendiſ expenſꝭ et non fuerit preſtita pro
ceſſus nõ teneat· Item q̇ ſi cauſe ciuiles in
fra·xx·dies utiles non fuerint terminate in
ſtantia pꝛeat· Item q̇ ſi ſolutõ alicuius de
biti per teſtes probari nõ poſſit quibus ſta
tutis ꝓſuppoſitiſ contingit q̇ clericus egit
coram iudice ſeculari et ſatiſdationẽ petitã
preſtare cogitauit in cauſa infra·x·dies uti
les terminata non fuit et cum illo iudicõ eſ
ſet ſuper debito recõuentus ſolutionem debi
ti per teſteſ probauit queritur an in predic
tis caſibus ſtatuta debeant obſeruari cõten
dit enim clericus q̇ ſeruari non debeant ra
tionibus ſupra proximis factis laicus uero
dicit ex aduerſo fore ſeruanda per rationes
et iura primo loco deducta ipſe uero Io·cal·

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

poſt multa ar· pro ſolutione p̄rimo· r̄mittit
ad loca ubi de illa· q· tractatur vȝ ſi diuerſa
ſunt iura litigantium alterius uel amborū
et iudic· circa proceſſum et deciſionem litis
que iura ſunt attēdenda et ſequenda de qua
plē· xii· di· illud in ultima glo· per Accur· C·
que ſit long· conſuetu· l· i· in ſpe· de feri· §· i·
uerſi· ſed pone et de inſtru· edic· §· compen
dioſe ꝯ· quid ſi de conſeutudine et de ſen· §·
qualiter ꝯ· debet et formare et ut ex predic
tis r̄miſſionibus apparet̄ poteſt uarii uaria
ſenciunt· Vera tamē et cōis opi· eſt ſm eū
ꝙ ſi contenditur de his que reſpiciunt pro
ceſſum et ordinationē litis ſeruandū eſt ius
fori ubi litigat̄ per· l· teſtiū in fi· ff· de teſ·
dūmodo illud ius ſit ratōabile et ſic nō ob·
de teſti· conſtitut̄ ſi autem contenditur de
his que recipiunt lit̄ deciſionem tunc ſerua
bitur ius loci cōtractus ſi naſcit̄ ex ꝯctu· ff·
de euic· ſi fundus· C· de uſu· l· i· et preallega
tum· c· conſtitutus de in inſti· reſti· et· c· cum
uenissent de eo qui· mit· in poſ· ſi uero r̄ſpice
rem de qua litigatur tunc ſeruāda ſunt iura
loci ubi ſita eſt res de teſta· Raimitiꝰ· C· de
edif i· priua· l· an in totum et predictis con
cordantibus Cy· C· de ſum· tri· l· i· et ibi per
Bar· in repetitione· Ex predictis in pro
poſito q̄ſtione cōcludit ꝙ in primis duobꝫ
caſibus illa prima duo ſtatuta ualēt de ſatiſ
datiōe p̄ſtanda et lite infra certuȝ tēpus fi
niēda in cā clerici uel eccleſie agitanda in fo
ro ſeculari ōbere ſuari alias proceſſus nō te
neat in primo caſu et inſtātia pareat in ſecū
do et hoc ideo quia dicta ſtatuta ꝓceſſum et
lites ordinationem reſpiciunt ut per ſe pa
tet nam in principali nihil deperit occaſiōe
illorum quare ſubditus et omnes ibi litigā
tes aſtringunt in tercio arti· queſtōnis de
probatiōe debiti non admittēda per teſtes
tenet hoc caſu ſtatutū nō ligare clericos uel
eccleſiam nam ſicut cum reſpiciat litis deciſi
onem debeat attendi ius loci cōtractus uel
delicti uel rei ſuper qua eſt queſtio ita et
perſone qualitatē reſpici oportet cū de iur·
priuilegii perſonam tangentur agatur ſecū
dum illud iudicari oportet coram quocunꝗ
iudice agatur facit· c· i· de iurpatro· ꝯ· eo· li·
et de priuile· porro ſecūdum unam lec· et ita
eſt in caſu illo nam ꝓbatio proprie reſpicit
perſonam que probationis onus habet ſubi
re ius ergo ſibi cōpetēs ſuari debet in quo
cūꝗ foro litiget et ſic intelligi p̄nt· c· cū ue
niſſent et· c· conſtitut̄ p̄allegati et hoc de fo
ro cō· ꝙ cleri· ubi patȝ ꝙ cauſe clericoꝝ quas
hn̄t cōtra aliquos intelligo etiam laicos et
per conſequens in foro ſeculari debent iure

eccleſiaſtico et canōico terminari· Sed ob·
buic deciſioni qd̄ tenet Io· an· in queſtiōe de
primo genito cui defertur hereditaſ ex con
ſuetudine an hec cōſuetudo p̄iudicet clerico
ſcd̄o genito et tenet ꝙ ſic in regula facti cul
pa ſed r̄ndet ipſe ꝙ ideo illa conſuetudine li
gatur quia ante clericatuȝ ſaltē qn̄ natus fu
it dicta cōſuētudie erat aſtrictus quo ad ex
cluſionem ipſius a ſucceſſore clericatus ergo
ſupueniens non reſtituit ſibi quod reperit
ademptum· ſ· ſpem ſucceſſionis primogenito
iam delatam ſed in caſu noſtro ꝓbationes ha
bent ſuum principium cū coram iudice ꝓdu
cant̄ nam ante non poſſunt dici probatiōes
tunc ergo cum ſit clericus ſeruari ſibi debēt
canones et ius diuinum quo cauetur in ore
duorū uel trium ꝛc· c· in omni de teſti· et ad
de quod dixi· ꝯ· in· ii· q· ꝯ· ut unum hic nō ob
mittam ꝛc· Et hec dicta ſufficiant de mix
tura eccleſiaſtice et ſecularis iuriſditionis
quo ad laicos in foro eccleſiaſtico litigātes
ex quo ad clericos in iudicio ſeculari eſt ob
ſeruantia canonum ac legum in predictis ca
ſibus· Extra iudicium uero quando laici
et eorum bona ligentur conſtitutōnibus ca
nonicis et econuerſo clerici et bona eccleſia
rum ligentur legibus et ſtatutis municipa
libus · et de ipſorum efficacia in ſpirituali
bus et ab eis dependētibuſ plene proſequor
in dicta repetitiōe· c· canonū· Et hic ſit laus
deo et uirgini glorioſi Amen· Repetita
dicta regula per me Petrum de anchar· mini
mū utriuſꝗ doctorē regentē cathedrā ſexti
et clemētinaꝝ in regia atꝗ alma ciuitate bo
no· ſtudioꝝ omniū uera matre· MCCCC· de
menſe decēbris die beate Lucie uirginis·

Vmmaruȝ fere omniū que tangū
tur plene et utiliter in r̄petitōe
hoc· c· acceſſoriū per me minimum
Pe· de anch· utriuſꝗ iur̄ doctorē·
Et primo p̄mitto unum euidētiale qualr̄
mult̄ modis plura inuicem cōiungunt̄ qn̄ꝗ
ut totū et parſ qn̄ꝗ ut unica ſed diuerſa que
dam ut corr̄latiua q̄dam ut coherētia et con
nexa q̄dā ut ꝯn̄a q̄dā ut ꝑplexa q̄daȝ ut prin
cipale et acceſſoriū ut in iſta regula q̄dā ali
is modis de quibuſ hic· Scd̄o exēplifico re
gulā tribus modiſ primo de principali ineſ
ſe ꝓducendo in quolibet enim ex p̄dictis ac
ceſſorium naturā ſequitur principalis ut in
exemplis uidebitur infra
In ſcd̄o nōbili tāgo plē r̄ſpeū iur̄ ſi eſt du
biū ꝙ ſit principale uel acceſſoriū ꝛ pono ex
emplo de ſcō caȝ qs ipetrauit eccleſiā que ha
bebat hoſpitale unituȝ de eo non ſcā mētiōe

quia erat ēquē principale n̄on acceſſorium ec
cleſie ſed eꝯ eccleſia hoſpitali et p ꝯn̄e ḡtia
ſurrepticia an de hoc incūbat onꝰ ꝓbādi·
In· iii· nōbili de natura acceſſorii non eſt
curādum nec de ipſa eſt neceſſaria exp̄ſſio in
l̄ris ad bn̄ficia et per hoc infertur ꝙ in dig
nitate non curata pōt ep̄us diſpenſare licet
habet annexas eccleſias parrochiales·
In quarto et qnto nōbili induco r̄gulam
ad plures utiles et cotidianas queſtiones
quas nota
In prima oppo· plen̄ ꝓſequor de iuraēnto
quod uenit in acceſſoriū ad contractum nam
qn̄ꝗ cōfirmat cōtractū irreuocabilr̄ qn̄ꝗ te
net̄ adimplere ſed r̄petit ut· c· debitores et
qr̄ hoc pulchre ꝛ ſubtilr̄· Vtꝝ iuramentū
cōfirmat cotractū a iure ꝓhibitū et r̄tracta
bilē qui alias ꝓhibet̄ ꝯhet̄ et circa hoc de in
tellcū auti̅ ſacr̄a pubeꝝ et de cōſidratōe Bar·
quā nō ꝓſequor· Vtꝝ ꝓhibitio ſtatuti ſit
cōcepta in rem uel in pſonā et qd ſi mior iu
rauit et re ipſa enormiter uel doloſe ſit leſꝰ
an hēat locū auti̅ ſacr̄a et deinō p modū r̄gu
laꝝ enumero multos caſꝰ in qbus iuramētū
non cōfirmat cōtractū inualidū et an illum
cui ius non aſſiſtit· Item utꝝ leges et ſta
tuta poſſint reprobar̄ iuramēta cū ſint ſpiri
tualia et de foro eccleſiaſtico·
In· ii· oppo· qn̄ principal· obligatō tollit̄
pacto iuramēto p̄ſcriptiōe uel ſn̄ia an tollan
tur acceſſoria ipothece et pulchra diſtinctō
Cy· de q̄druplici acceſſiōe pſonaꝝ rerū obli
gationū et actionū et ſubitio· q· diſputatam
utrum reſciſſa uēditiōe per· l· ii· C· de reſcin·
uen· ſit r̄ſciſſuȝ ſiue reſolutū pignus ipothe
ca an̄ reſolutionē ab emptore cōtractū uī ꝙ
non cum fuerit dominus in ꝯm· iſta r̄gula ac
ceſſorium uide plene·
In· iii· oppo· ſi cōtractus initus a minore
ſit nullus quid iuris de ipotheca contracta
in propriis boniſ et eius curatorē ſuper ob
ſeruantia talis contractus· Et induco ad
q· de laico qui fideiuſſit pro clerico utrū poſ
ſit conueniri in foro eccleſiaſtico uel in ſuo
tantum et eſt queſtio dominical· quam nota·
In· iiii· oppo· remiſſiue de obligatione pe
nali an poſſit accedere obligationi preter le
gem uel contra legem et ſm legem·
In· v· oppo· utrū geſta per eum qui poſtea
deponitur ab officio ſiue prelatura teneant
et remaneant firma et quid ſi poſtea detega
tur inhabilis ut· l· barbarius· ff· de offi· pre
to· uel ſuperueniat inhabilitaſ quia hereticꝰ
efficitur uel ſimoniacus· Et quid iuris ſi
quis erat excōicatuſ qui habebatur pro non
excōicato utrum ordinationes collatiōes cō

ſecrationes impetratiōes l̄rarūȝ ad lites ad
eum uel ab eo ſuo nomie uel geſta per eum te
neāt· Queſtō diſputata per Io· an· hic ple
ne relata et proſequor utruȝ excōicatio con
ſtituentium uel prelati obſtet ſindico cōſti
tuto ab eis uel excōicatō ep̄i obſtet inſtitu
tis ab eo uel excōicatō adulti eius curatori
uel excōicatio filii patri agēti in aduentic·
et nota iſtam·
In· vi· oppo· de tacita ſequela bonorū mu
tato ſtatu perſone et primo de ingrediente
religionē et poſtea exeunte an r̄cuperet bo
na et quid ſi ingreſſus perſone non tenuit·
Et an tacita obligatio ex ſequela bonorum
habeat locum in minore ingrediente cum nō
poſſit alienare· Et prohibitio alienatio
nis bonorum prodigo an extendatur ad bo
na extra territorium iudicis interdicentis
Et quid de ſententia confiſcationis bonoꝝ
heretici uel alterius an extēdat effectum ſu
um ad bona condempnati ſita extra territo
rium iudicis ſententiantis et ſi extenditur
cui fiſco applicabuntur utrū iudic· pronun
tianti̅ an illius ubi ſunt bona ſita·
In· vii· oppo· de perſonis que ueniunt ac
ceſſorie ad delictum ut mandatores et ratū
habentes fautores conſiliarii inſtigatores
receptores aſſiſtentes et perſuadenteſ quali
ter teneantur· Et proſequor primo de man
dante et mandatorio an ſit idem delictū nu
mero et an ſententia abſolutoria pro uel cō
tra unum proſit uel noceat alteri· Et an in
eodē libello poſſint accuſari et ſimiliter teſ
tes falſi qui eos produxit et an notario cō
dempnato de falſo noceat domino inſtrumē
ti· Et utrum poſſit eſſe delictum in mandan
te et non in mandatario· Proſequor ulte
rius de preſtante opere ſiue auxilium an di
catur teneri acceſſorie et ex quibus actibus
dicatur quis prebere auxilium an̄ delictum
in ipſo delicto et uel poſt· Et an pricipa
lis teneatur ex delicto aſſiſtentium et in iſ
tis acceſſorie uenientibus ad delictū an unꝰ
ex delicto alterius teneatur· Et utrum
quilibȝ in ſoliduȝ uel pro uirili· Et utꝝ
conſiliarii plures teneantur de dampnis da
tis a principali raptor̄ inſoliduȝ uel pro ui
rili· Et an principali raptore liberaliter ab
ſoluto intelligantur abſoluti conſiliarii·
In· viii· oppo· de intellcū ſiue ratōe cle· ſta
tutū de electi ubi acceſſoria ut ſunt fructꝰ
iuriſditionis non ſecuntur iuriſditionē de
uolutam ad capitulum ſede uacante· Item de
de eo qui d̄bet procurari in aliena eccleſia eo
tamen diuina officia illo die celebrante qui
celebrare nō poteſt quia eccleſia eſt interdcā

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

eſt queſtio diſputata. Item utruȝ preben
da que in temporalitate conſiſtit dicatur ac
ceſſoria ad canonicatum ut ſic collato canoni
catu uideatur collata prebēda illi canonica
tui annexa. Et quid ſi impetrans nouum be
neficiuȝ facit mentioneȝ de canonicatu non
de prebenda teneo contra deciſionem rote.
Quid econuerſo ſi prebēda uacans alicui cō
feratur an uideatur collatus canōicatus cui
illa prebēda erat annexa et teneo ꝙ non arc
hidi. Et utrum traditio poſſeſſionis in
ducat collationeȝ canonicatus uel prebende
quibus facta eſt miſſio teneo cōtra Oldra. i
Deſcendo ad queſtiones et primo reaſſu
mo mercurialem in qua queritur ſi ſtatutuȝ
artat legentes diſputare et queſtionem diſ
putatam ad ſtationē ponere ſub pena et doc
tor non priuilegiatus ad non diſputanduȝ
diſputȝ et non ponit ad ſtationē an incidat
in penā tenet ꝙ ſic ego ꝯtra pluribuſ rōibꝫ
In. ii. queſtione plene utrum reſoluta uni
one eccleſie parrochialiſ per reuocatoriā Bo
nifacii ſiue reſoluta perpetua uicaria uicarii
ibidem intitulati uel utrum titulus uicarie
alteretur in titulum rectorie. Cum iſta con
iugo ſibi ſimilem diſputationem. Si quilibȝ
archiepiſcopus rauenas in dioc. ymolenſi ex
gratia apoſtolica poteſt conferr̄ unum bene
ficium ſpectans ad collatiōem epiſcopi ymo
lenſ cuiꝰ dioc. certa pars eſt noue cathedre
applicata an in illa noua uacans beneficium
conferre poterit et uidetur ꝙ non poſtq̄ ta
lis mutatio et alteratio ſuperuenerit. In
contrarium quia ius queſitū noua ſtatus mu
tatio non perimit et nota iſtas queſtiones
qa utileſ ⁊ ſubtiles ſunt utꝝ diſſoluto prin
cipali iur̄ reꝝ r̄ſoluant̄ acceſſoria ipſius rei.
In. iii. q. utꝝ miles recognoſcēs caſtrū in
pheudū ab aliquo uideat̄ hic ipſe r̄cognoſcer̄
territoriū. Et an priuata ciuitate ep̄o re
māebit ep̄s i cōitatu ſue dioc. uel qd erit de
ipſo et alias q̄ſtiōes tāgo q̄lr̄ iure acceſſorii
aliq̄ ueniūt et ſequant̄ ſuū pricipale uel nō.
In. iiii. q. ō ſtatuto quo cauet̄ ꝙ nulla ꝓ
batio ultra cētū lib. poſſit fieri p teſtes mō
in inſtr̄o obligauit ſe qs ad dāpna ⁊ iterēē
utꝝ iſta poterūt ꝓbari p teſtes ſi excedāt
dictaȝ ſummam et quia iſta eſt ꝓbatō mixta
ex inſtr̄o quo ꝓbatur obligatio et teſtibus
quibus liquidatur obligatio tango de alia
q̄ſtiōe diſputata de duobus mixtī in unū an
hēat naturā ſepataȝ a ſuis ſimplicibꝰ ſunt iſ
te q̄ſtōes diſputate Ia. bu. et Io. cal.
In. v. q. utrum iudex alias non ſuus niſi
rōe ꝯctus uel poſſeſſiōiſ poſſit miori ſup ocā
cā corā eo ꝗuēto dar̄ curatorē in dcā lite uel
dari dēat p ordinariū ipſius minoris.
In. vi. queſtione proſequor queſtōnem de
facto in hac ſciſmatis tempeſtate ſuper obli
gatōne contractata inter iſtos duos conten
dētes tam dampnabiliter de papatu quilibȝ
enim ſuis cardialibus promiſerat uoto et iu
ramento ceder̄ papatui ſi et quando alter re
nuntiaret et nullus ex eis uolebat incipere
aſſerendo ſm formaȝ dicte obligationis ad
hoc non teneri niſi alter primo cedereȝ et ſic
econuerſo etiam ille alter dicebat hic plene
uideas qd r̄ſpondere tunc interrogatꝰ ⁊ ca
dit iſta q̄ſtio ſub materia de pplexis ſimilr̄
ſequēs adaptāt̄ ꝯgruētiꝰ ſub r̄gula fruſtra.
In. vii. q. refero duas queſtiones diſputa
tas in dicta materia de perplexis ſi ſtatuto
caueatur ꝙ bānituſ non audiatur agendo uel
defendēdo ſi agit bannitus contra bannitū
et opponat exceptio banni et actor replicet
contra reum de banno an audiat agentē uel
excipientē. Et ſimiliſ q̄ſtio in duobꝰ nō ſol
uētibus gabellā an audiat actorē agēdo uel
reum excipiendo cum ſub pena neutrum per
ſtatutum debeat audire.
In. viii. q. ſi ſtatuto cauet̄ ꝙ nulla ꝓpoſi
tio in cōſilio poſſit fieri niſi p capitaneum.
Alio cauet̄ ꝙ capitaneus deſinat eſſe capi
taneuſ ipſo iure ſi propoſuerit de aliquo bā
nito eximēdo a banno qui propoſuit et op
tentum fuit an ualeat et uidetur q̄ſtio pūc
ti utꝝ. ſ. in ipſo actu ōſinat an poſt eū firma
tū ſimilis eſt q̄ſtio ſi ep̄us excōicat ſi eligat
uel appellat an ſtati cū ſe parat ad eligēdū ē
appellādū ſit excōicatꝰ ut ſic uideat̄ excōica
tio p̄ceſſiſſe an demū electiōe uel appellatiōe
pfecta et ſic uidat̄ excōicatō ſeq et iſte ſunt
ultime Laus deo. Et ſunt circa quinquagin
ta dubia utilr̄ diſcuſſa cū multī aliis.

Cceſſorium In repetitione
huius r̄gule pro clariori intel
ligentia quedaȝ pro euidentia
premittā que latius poſtea per
queſtiones proſequendo reaſſu
mam. Secundo ultra exempla de quibus
in glo. alia addam utilia ad idem tendentia
Tercio notabilia colligā. Quarto ad
oppoſitiones gloſarum deſcendam et alias
extra glo. ſubiciam. Quinto de his que
premiſi in euidencialibus quedaȝ ex eis per
queſtiones utiles latius ꝺclarabo Reuer
tar ad primum ⁊ premitto ꝙ plura ſe habēt
ad inuicem diuerſimode quedam enim habēt
ſe ut totum et pars et de his infra eo. in to
ta et. ff. de rei uen. l. que de tota et. l. in inſu
le de. iudic. et. l. recte dicimus de uerbo ſig.
et. l. qui uſufruc. de ꝟ. obli. per Bar. quedam
habent ſe ut unica licet ſint diuerſa et de iſ
tis ne ſede ua. c. i. et. l. i. alias. ii. ff. dele. i. per
Bar. quedam ſe habent ut correlatiua et de
iſtis ut in. l. fi. C. de dic. uiduit. et. l. i. C. de
ſacro ſanc. eccl. per Bal. poſt Bar. et. l. fi. de ac
cepti. Quedaȝ habent ſe ut coherentia et
connexa ut offic. beneficium et de iſtis in. c.
tranſlato de conſtitu. et cle. cupientes de pe
nis. Quedaȝ habent ſe ut conſequentia qa
poſitionem unius ſequitur poſitio alterius
et ſimiliter econuerſo ad deſtructionem et
corruptionem exempla in. l. illud de acquir.
heredi. Quedam habent ſe ut perplexa que
dam ut contraria et habent ſe ut tranſlata
ſiue alterata cum perſona uel re de uno ſta
tu tranſit ad alium quandoꝗ ut prorogata
exempla ut in. c. p. et. g. de offi. dele. Quā
doꝗ ut ſurrogata et cuȝ una perſona uel res
loco alteriꝰ ſurrogat̄ et de iſtis in. c. prior
infra eo. Quandoꝗ idemptitas rationis
uel ſimilitudinis diuerſa complectitur ſiue
coniungit et de iſtis exemplum in. c. i. ō. de
tempo. ordi. eo. li. et. l. fi. C. de ſacro ſanc. ecc.
et. l. ſi quis ſeruos. C. de fur. Quedā habēt
ſe ut incidentia uel emergētia circa aliquod
pricipale et de iſtis in. c. primo de ordi. cog.
et. c. tuam eo. ti. quedā habent ſe ut principa
le et acceſſorium et de iſtis in iſta regula.
Super cuius regule declaratōne uenio ad
ſcōm ſcilicet ad exempla. Et poteſt exem
plificari regula tribus modis primo cum q̄
ritur de ipſo principali in eo producendo.
Secundo de ipſo principali in eſſe produc
to conſeruando. Tercio de ipſo principali
perimendo ſiue corrumpendo de primo pōe
exemplum in iuriſditione cōmiſſa alicui naȝ
uider̄tur cōmiſſa omnia ſine quibus expedi
ri non poteſt. l. ii. ff. de iur. om. iudi. et. c. pre
terea de offi. del. et glo. ponit exemplum de
c. prudentiā de dona. inter ui. et ux. circa ſe
cundum de principali in eſſe producto ꝯſuā
do pone exempluȝ in. c. ſi ſuper gratia de of
fi. del. ē. eo. li. ubi in uirtute principal. acceſ
ſoriū ſuſtinetur quod alias expiraret et hu
ic exemplo concordat quod nō. Bar. in. l. fun
di uenditor de acqui. poſ. ubi commiſſio exe
cutionis ſententie non expirat re integra
mortuo mādatore uel finito eius officio qa
executio uenit acceſſorie ad ſententiā cuius
effectuſ durat mortuo uel functo officio mā
datoris. l. geſta. C. de re iudi. ad idem. c. cuȝ
ex offi. de preſcrip. Tercio in peremptiōe
principalis pone exemplum cum glo. in. c. et
hoc diximus. xvii. q. vii. et. c. ii. de no. oper.
nūt. et. l. eoſ. C. de uſur. ubi in curſu preſcrip
tiōis acceſſorium ſumit ſibi naturā ſui prin
cipalis pone eciam exemplum in obligatiōe
bonorum acceſſoria ad perſonam extinguat̄
etiam queſtio bonorū acceſſoria. l. iii. C. ſi pē
den. appe. morſ interue. pone etiam exemplū
in coadiutore cuius officiū finitur mortuo
principali. C. grandi in fi. de ſup. negli. pre
la. ō. eo. li. et. l. queſitum. ff. de tuto. et cura.
datis ab his pone exemplum etiam in. c. pre
ſenti ſupra eo. li. de offi. lega. ubi finito lega
tionis officio expirant proceſſus pēdentes
et gracie non ſortite effectum ad idem cle.
paſtoral. in fi. de re iud. Et iſta exempla
habent locum cum principale tenuit a princi
pio ſed poſtea eſt corruptum ſiue extinctuȝ
ſi uero principale a principio fuit nullū tūc
acceſſorium et dependens ab eo ſimpliciter
debet dici nullum. l. non dubium. C. de legi.
l. cum principalis. ff. eo. et. c. ſi diligenti de
foro com. et. c. cum inter uos de re. iudi.
Ex iſtis et ſimilibus exemplis poteſt ca
ſus in iſta regula figurari Trāſeo ad ter
ciuȝ ſcilicȝ ad notabilia. Nota primo pꝰ
Io. an. ꝙ acceſſorium ex principali productū
uel deriuatum illius efficatie et nature dēt
eſſe cuius eſt producens uel deriuans ⁊ hoc
ſiue loquamur quo ad eiuſ in eſſe productio
nem ſiue quo ad eiꝰ peremptionem ut patet
in iur̄. preallegatī. Secōo nō. ꝙ acceſſoriū
regulat̄ naturā ſui principalis ecōuerſo aūt
principale nō regulat̄ nec ſeqr̄ naturā acceſ
ſorii nec ab eo capit uires ut. l. ex pupilari
ff. de uulga. et pupi. et. c. i. de conſec. eccle. uel
alta. Et hinc eſt ꝙ ueſtimētum pacti acceſſo
rii non ueſtit principalem cōtractum ut no
ta. C. de pac. l. petens Ex quo etiam patet ꝙ
eſt minoris roboris et uirtutis acceſſoriuȝ
quam ſit ſuum pricipale optimum de hoc ex
emplum collige ex. l. quod pricipi et. l. ſi au
guſte. ff. de leg. ii. ubi legatum factum prin
cipi tranſit in ſucceſſorem. Sed legatum fac
tum auguſte non tranſit in futuram auguſ
tam quia eſt dignitas acceſſoria et expirat
cum perſona ſimiliter cauſa commiſſa uicario
epiſcopi non trāſit in futurum uicarium ut
ibi per Bar. ⁊ Bal. facit cle. et ſi principal. de
reſcript. Tercio collige ꝙ duo inuiceȝ cō
iunguntur ut principale et acceſſorium ſed
hic incidenter quero quid ſi de hoc dubita
tur quid ſit principale in diſpoſitione. et
quod acceſſoriū tex. dicit ꝙ ſemper cum que
rimus ꝙ cui cedat illud ſpectamus ꝙ cuius
rei oriūde cauſa adibetur ut acceſſio accedat
principali. l. et ſi non ſint. §. ueniamuſ de au.
et ar. lega. ubi in fi. ſubdit qm̄ hec ſpectamus
que res cuius rei oriunde cauſa ſit adibita

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

l·di·ut cōſtituenꝰ ec·lxxxi·di·tāta·xxiij·
q·vi·circumcelliones et ita ſoluit ut dixi
Io·an·in nouel· Ex cuius dictis collige
ꝙ in arbitrariis mag·eſt poteſtas iudic·
ſimpliciter in examinatōne ueritatis max
ime que finienda eſt ex atteſtatōnibus et
dictis teſtiuꝫ utrꝫ eis credere debeat et eo
rum dicta ſequi uel non ſuo arbitrio reſer
uatur ſuper quo uide omnino ꝙ nō· Io·an·
poſt Inno·in·c·quoniā contra falſam de ꝓ
ba·ſuper uerbo miniſtrorū ille etiam qui
teſtis recipit et dicta in acta redig· ꝛc et
quod nō·in·c·cuꝫ ſpeciali de app·in nouel·
ubi in cōmiſſo arbitrio iudic·ſi non fuerit
arbitratꝰ iuſte aplicari poterit a papa ali
as fiet ſibi preiudicium et idem nō·Bal·in
c·ſuper his de accu· ſemper tamē in cōmiſſo
arbitrio eſt pro iudice preſumendum niſi
ꝯtrariū doceatꝰ ut ſecꝰ i aliis ut nō·Inno·
in·c·innotuit de eo qui fur·ſuſce·c·cum in
iur·de offi·dele·in nouel·quod nō· Que
dam autē ſunt non cōmiſſa iudic·arbitrio
nec in iure expreſſe deciſa ex iſtis quedam
ſunt omnino noua dubia quedam uero nō
noua ſed in doctorum opinionibus et diſ
crepatione poſita primo caſu quādo·ſ·ſunt
noua dubia ſup iure uel nouo negotio diſ
tingue quia aut illud dubiuꝫ ex texto mo
do interpretatū per conſuetudinē ſtatuis
dicte interp̄tationi ut·l· ſi de interpreta
tione·ff·de legi·aut non apparet interp̄ta
tio conſuetudinis ſuper eo et tunc aut uer
boꝝ ſignificatō eſt omnino certa aut mul
tiplex et incerta ſi eſt certa tunc ſtatuimꝰ
uerborum ſignificatōi ut·l·non aliter de
leg· ſi eſt multiplex incerta aut poteſt re
periri uia benignior ſm equitatē aut non
ſi non poteſt reperiri uia benignior illam
debet iudex ſequi ut·l·ꝙ ſi epiſcſi·§· fi·ff·
ꝙ cer·lo·ꝙ ſi poteſt nō reperiri uia benig
nior tunc aut reperitur ſimile aut nō ſi re
peritur ſimile proceditur de ſimilibuſ ad
ſimilia ut·l·non poſſunt·ff·de legi·ſi uero
non reperitur ſimile tunc eſt recurrendū
ad principem ultimo loco et iſta eſt diſtic
tio Cy·in·l·cum de nouo·C·de legi·in caſi
bus ergo dubiis primo ad interp̄tationē
conſuetudinis ·ſcdo ad uerborum propriā
ſignificationē· Tercio ad partem benig
niorem·quarto ad ſimilia· quinto ad cōdi
torem canonum uel legum recurrendū eſt
ut in iuribus prealle·ſimilitudo uero ſiue
ſimile de facili tollitur probando ſcilicet
aliquam diſſimilitudinē quā qui dic·proba
re debꝫ ut nō·in ſpe·de diſpe·aduo·§·poſt
hec autem xvi·iuribus etiā et infra eo·trāſ

lato in nouel·et uide quod nō·Io·an·in·d·
c·cum ſpirituali ubi dic·ꝙ inferiores iudi
ces in cauſis quas habent coram ſe in preiu
diciuꝫ litigantis poſſunt interp̄tari inte
rius ſcriptum et equitatem talis enim in
terp̄tatio non facit ius niſi inter partes
ſuper quo ut ĩfra de poſtu·p̄·c·i·nec vꝫ in
nouel·ſuper glo·nō·ꝙ aliud mēbrum fuit
in dubiis antiquis poſitis in diſceptatio
ne et diſputatiōe gl·ſarū et doctoꝝ et uſi
bus ꝙ agēdū ſit dic·hic Io·an·ꝙ cōis opi·
ſequēda eſt niſi notorie multe dicat ut ra
tionabilꝰ cōuincatur ꝙ bonꝰ iudex acutiſ
ſime examiabit infra de feriis capellanus
poſſit tamen q̄nꝙ contingeꝛ ꝙ tanta eſt in
ter gloſatores et moderniores ad inuicē
contradictio propter conflictum rationū
hinc inde argentiū ꝙ neuter opinio poſ
ſit dici cōmunis tunc multum prodeſt ha
bere iudicem gratōſum quia poterit elige
re et ſequi opinioneꝫ que ſibi magis place
bit et ſentit Io·an·ꝛ credit ꝙ ſi ab eiꝰ ſen
tentia appelletur et iudex appellationem
contrariam opi·ſequatur ꝙ debet illo caſu
appellatū abſolueꝛ ab expenſ propter pre
ſumptionē cōcordantē tamen opi· tot doc·
ar·nō·ꝙ Io·an·in·c·ut debitus de appel·in
nouel·ſuper penult·glo·et in ſpe· ti·de ex
penſ·§·nunc uidendum uere ſi iudex in ca
ſibus quibꝰ poterit arbitrari tulerit ſen
tentiaꝫ a qua fuerit appellatū licet iudex
ap·cōtrarium arbitreꝛ non tamen condēp
nauit in expenſ illū pro quo prima ſenten
tia fuit ſecus ſi defendit ſentētiam non ſu
per arbitrās latā et ſuccedit ex eiſdē actis
ut nō·Io·an·in·c·ignorantia·ē· eo· et Bar·
in·l·fi·ff·de re iudi·quod eſt no· et conclu
dendum circa hoc ꝙ opi·doc·faciunt dubi
um probabile et excuſat qui elegit alterā
partem licet poſtea reprobeꝛ ad quod no·
in·c·i·de poſtu·prela· infra eo·li·vi· ad fi·
in nouel·et quod ibi dixi et hoc eſt ueruꝫ
non ſolum ſi opinio·reprobetur ab alio iu
dice ſed etiam ſi cōmunis opinio reprobetꝛ
a noua conſtitutione ut geſta·ſ· cōmunem
opi·in iudicio et certis aliis debeant ꝑma
nere firma et ualida·c·fi·infra·e·in nouel·
quod no·et uide ad hoc in cle·i·de rebꝰ ec·
non alie·et quod no·Bar·in·l·cuꝫ prolatis
ff· de re·iu·di·ubi Bar· no· ꝙ iurꝛ ſi iudex
ſequendo unam opinionem tulit ſententi
am que poſtea reprobetur an faciunt liteꝫ
ſuam dicit quod nō ſed punietur unum ul
timo non obmitto ꝙ in caſibus in quibus
inter legiſtas eſt magna defenſio ſi ꝛperi
atur ſuper illo dubio deciſio canōica ut in

duabus quartis detrahendis de qua in·c·
raynicius de teſtis uel ad quantū tempus
et infra ꝙ teſtō recedatur de qua in cle·i·
de ꝛſti·in inte·et in cle·teſtibus quia iſte
receptis de teſtibus in his et ſimilibꝰ ca
ſibus dubiis apud antiquos et modernos
legiſtas ſequende ſunt deciſiones canonice
non opiniones tenētium contrariū in pre
dictis ar·c·per uenerabilē·§·ratiōibus·ff·
qui fi·ſint legit·naꝫ et ſi leges non dedig
nantur ſacros canones imitari multominꝰ
iudices et miniſtri legum debent canonū
ſtatuta contēpneꝛ in talibus caſibus dubi
is non deciſ per·l·et per hoc Cy·et Bar·et
alios legiſtas qui in opi·gloſatoruꝫ nume
rus non ſequuntur deciſionem canonicam·
Sed quandoꝙ determinauit ꝙ illa ſerue
tur ex foro ſuo non puto eos recte dicere
ꝙ poſtq̄ non eſt lege expreſſe deciſum et
apud legiſtas ſit magna altricatio ſemper
credo opi·illi inherēdum etiam in foro ſe
culari que per ius canonicum reperitur ap
probata licet ꝙ Cy· ſepe uociferet contra
tales deciſiones ut patet per eum in·l·ſi ce
teris annis·C·de pac·l· per hanc de temp·
app·et in ſua diſputatione que incipit rec
tor ciuitatis ſenarum et in multis aliis lo
cis et hoc exp̄ſſe ſentit Io·an·in·c·i·de op·
no·nunt·in nouel·ut enim ibi dic· ubicūꝙ
agitur de peccato leges ꝑmittātꝛ canonī·de
preſcrip·c·fi·eo·ſed de interp̄tatiōe fidei
uel diuine legis uel diuerſorum opi·C·de
ſum·tri·l·fi· Idem ubi deficit ius ciuile
C·de nouo·C·cōpo·et de inſti· et confu·l·
una·§·ſi que niſi uero pro certis ꝛc·nam cū
illo caſu etiā ſm leges ſit de ſimilibus ad
ſimilia ꝓcedendū uel ad cōſuetudinē recur
rendū·ff·de legi·et·l·non poſſunt et·l· de
quibus et·l·ſe fortius ergo ad ius canoni
cum recurrendū eſt cauſa ſit auctorialibus
quam in conſuetudo ut patet·xi·di·quiſꝙ
neſciat et·c· eccleſiaſticaꝝ et per totū et ſe
quentibus diſtinctiōibus uſꝙ ad·xiii·ita
dic·in·d·c·ex quo ſequitꝛ ueꝝ eſſe q̄·ō·dixi
Poſtremo pro declaratōe littere inquā
tum dicitꝛ nemo ſuo ſenſu ꝛc· breuiter que
ro uerum iudex debet iudicare ſm conſci
entiaꝫ an ſm allegata et ꝓbata iſta queſtō
eſt uulgaris per doc·utriuſꝙ iuris uariis
locis tacta et uario modo ſoluta eam plene
tangit in·l·illicitas·§·ueritas·ff· de offi·
preſi·infra de offi·dele·c·paſtoral·in glo·
et plenꝰ per Io·cal·in addi·et·c·i·de offi·
ordi·per Bar·et Inno·in·c·uenerabil·de cē
ſi·per glo·in·q·vii·uiō et per Io·an·in ad
di·ſpe·in ti·de diſpu·aduoca· et alli·i duo

§·ſequitur ubi refert oppoſitiōes contra
rias theologoruꝫ quidam tenēt ꝙ potius
debet ſequi ueritatē quam nouit q̄ proba
tiones et acta contraria conſcientie ſue ip
ſe uero dic·relatꝭ aliis opiōnibus legiſtaꝝ
dic·ꝙ in iudice ſacerdote pōt triplex con
ſcientia una dei per confeſſiōem ſibi factā
in foro pn̄ali· Scda ut hominis quā for
te habet per aliquē ſenſuꝫ corporeū ut per
uiſum uel aliū de ſenſib· us corporis de qui
bus in·c·cū cauſam de t·ſti·ꝑ Inno· Ter
cia quaꝫ habuit ut iudex per probata corā
eo de prima quam habet ut deus certū eſt
ꝙ debet eam ſequi et non per ueritateꝫ ut
homini alꝛ ſibi uocam peccatorem prodere
ut·c·i·preall·et·c·omnis de peni·et remiſ·
Reſtat modo de ſcda et tercia cum ſibi
inuicē aduerſantur cuꝫ ſibi ueritas alꝛ ſi
bi nō·eſt ut hominum aliter ut iudici nō·
per ꝓbata in cauſa· In hac aūt perplexi·
primo conſulit ut labor et quantū pōt ut
ueritas ſibi nō·ut homini concordꝫ cum ꝓ
batꝭ et allegatꝭ in cauſa ꝙ ſi pōt nulli dubi
um ꝙ debet etiaꝫ ſequi et ſm iura iudicaꝛ
nec eſſe clemētōr lege iuxta illa q̄ dcā ſunt
ē·in tercia op· facit autem de iudi·§· ſi ue
ro et·xxx·q·ultra iudicantē ſi uero ad hāc
ueritatem et concordiā conſcientie cum ꝓ
batis peruenirꝛ non poteſt tunc ſi eſt de le
gatus uel executor debet inſtare quantū
poteſt cum ſuperiorꝛ ut eum exoneret a iu
dicando ut·d·c·paſtoral· ꝙ ſi non pōt dic·
Hoſti·ꝙ mercator· remedium eſt ꝙ appel
letur ſed ſi eſt iudex delegatus nō tāgit
ſed dicam idem quod in ordinario eſt dicē
dum vꝫ primo ut cauſaꝫ delegꝫ et ſic ſe ex
oneret et ſi non poteſt ꝙ natura cauſe hoc
non patiꝛ uel eſt delegatus ab alio q̄ a pri
cipe tunc dicit tollerabiliꝰ eſt non pronū
tiare et pacienter pati penam de ſen·exc·c·
inquiſitioni quam contra conſcientiā iudi
care ita ibi concludit ibi in fi·Io·an· ꝙ cō
ſilium ſequendum eſſet contra iudicē recu
ſantem miniſtrare iuſticiam aliud remedi
um proditꝫ ꝙ excōicatus ſed quia ut cre
do poni precise cogi ad pronunciandū ut
liminerū·§·iudicandi·ff·de mi·et bo·rema
nēte in predicta perplexitate ſed quid fa
ciet compulſus ad hoc ego plene dixi in re
petitione·c· poſſeſſor malefidei de reg·iu·
li·vi·in·vi q·prin·ideo hic non ꝛpeto niſi
ſolum caſum magnum dubiuꝫ cum·ſ·in ciui
li uel criminali habet conſcientiā informa
tam pro deſertiſſima ueritate pro reo tū
probatōnes indubitatas habet in cauſa cō
tra eum qua ſi uelis nouit falſos ꝑ nō pōt

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

non que ſit precioſior. Et hinc eſt quod eccleſia curata licet propter curam animarū ſit dignior. c. cum ſit ars de eta. et quali. tamen accedit ſimplici beneficio non curato. c. ſuper eo ſupra eo. li. de preben. Sed ſi hoc ipſum nō apparet puta hoſpitale & eccleſia ſunt connexa nec apparet ex eis quod ſit principale uel acceſſorium tunc dicit glo. recurrendum ad coniecturas et ad illam potiſſime nominatōnis in uulgo ſicut contingit in uenerabili hoſpitali ſenarum ubi licet ſit eccleſia et miniſtri q̄ plures in diuinis deſeruiētes tamen uulgo appellatur hoſpitale et ibi eſt collegium fratrum oblatorum ipſi hoſpitali clerici autem non ſunt ibi ut collegium ſed ut ſinguli et recipiunt ſua ſtipendia nec temporalia admittunt ſeu adminiſtrant ſi rector cum fratribus eccleſia igitur cenſetur ex ipſis annexa ipſi hoſpitali et uide de hoc glo. notabilem in cle. i. de preben. et hoc eſt utile ſcire. Pone enim queſtionem de facto quidam impetrauit prioratum ſancti Iacobi cū hoſpitali ſibi annexo utrum conſequatur ſuum intentum ſi econuerſo hoſpitale eſt principale et eccleſia eſt annexa et uidetur ꝙ ſic quia non refert utrum principale ponatur in propria ui an in ui acceſſorii prepoſterando ordinem nam in cōuentiōibus dictionū et orationum ſubſtantiam ueritatis conſideramus et non uerba minus congrue prolata ut eſt tex. cum glo. in l. quedam teſtamento de pecu. lega. facit. c. cauſamq; de reſcript. c. exhibita de iudic. ad hoc de heredi. inſti. l. talem in principio preterea dictio cum ponit̄ pro et quando ponitur inter pariter copulāda uel primo exprimitur acceſſorium poſtea principale. ff. de le. ii. l. titie textores. §. nihil diſtat et inſtit. de le. §. ſi quis ancillas unde poſito ꝙ principale ſit hoſpitale et eccleſia ei annexa tamē perinde eſt ac ſi papa dixerit confero tibi hic et illud quo caſu minus dubitandum uidetur collationem ualere.

Contrarium conſuluit doctor meus dominus Bal. nam ſcd̄m eum multum refert utrū aliquod ponatur principaliter in diſpoſitione an in conſequentiā diſpoſitōis nam quādo in conſequentiā ſi non tenet principale non tenet acceſſorium de pecu. lega. l. ii. quibus mo. uſuſf. ami. l. quid tamen in prin. Item alio modo regit̄ eccleſia annexa alio modo eccleſia principalis. c. exturpande. §. i. de preben. et. c. ſuper eo. e. ti. ē. eo. li. et ideo reſcripta huiuſmodi in quibus principale ponitur in conſequentiam et econuerſo non ſunt euſdem forme et nature et propterea executores deputati non poſſunt exequi quia egre dicetur formam mandati que eſt ſeruanda ad unguem de preben. c. ſi clericus ſupra eo. li. et in hoc reſidet et ſubiungit uerum impetranti incumbat onus probandi quod illud eſt principale ꝙ tanq̄ principale in impetratione deduxit et dicit ꝙ ſic alias ſuccumbit quia illud eſt cauſa ſue intentionis ut nota. in ſi. in cle. i. de reſcrip. et. l. non ſolum. §. ſed ut probari de no. oper. nunti. per Bar. et ita ſentit glo. in dicta cle. litteras de preben.

Tercio nota ꝙ de natura acceſſorii nō eſt curandum quia aſſumit ſibi naturam ſui principalis et hoc ꝓbat ꝑallegatū. c. ē. eo. de ꝑbē. eo. li. ubi de iure poteſt tener̄ eccleſiam curatam ſi ſit acceſſoria quam non poſſet ſi principaliter per ſe ſtaret et per hoc quidam doctor conſuluit per dictum. c. ſupra eo. iuncto c. permittimus de eta. et qualit. ſupra eo. li. epiſcopum diſpenſare poſſe cum eo qui pegit uigeſimum annum in archidiacōatu cui erāt annexe due parrochial. eccleſie tanq̄ in dignitate cui cura non imminebat animarū cum ipſi archidiacono ex conſuetudine cōpetebat poteſtas excommunicandi interdicendi uel uiſitandi ſed tantūmodo ꝑſentandi idoneos ad hoc extraua. execrabilis. §. quantum autē ſcd̄m Lap. Item facit ꝙ in impetratione beneficii non tenetur facere mentionem de eccleſia annexa ſiue acceſſoria. ſed tantūmodo de principali cui accedit pro et contra adducit Io. an. quod nota. in cle. i. de preben. et intelligo hic cum una eccleſia eſt acceſſoria altera ſecus ſi ambo pariter uniuntur quia tunc de utraq; debet fieri mentio ar. notatorum in. c. i. ne ſede uacan. et. d. cle. i. et. per Pau. in cle. i. de electi. Quarto induco hanc regulam ad queſtionem papa ꝯceſſit abbati ꝙ poſſit uender̄ de bonis monaſterii ex certa cauſa abbas uendidit fūdum per centum et pro quadā alia pecia terre utrum ualuerit et uidetur ꝙ ſic quia pecia terre uenit acceſſorie ad uenditionem ſeu ad uenditum ergo cenſetur eius pars et naturam eius aſſumit ut in iſta regula. In contrarium facit quia iſta eſt mixta emptio et permutatio cum dicto fundo ar. c. ad queſtiones de rerum permut. hic uenit conſiderandū quid ꝑualeat utrum centum an illa pecia terre et ſic quod plus ualeat iudicetur pricipale alterum acceſſorium. Et ſcd̄m hoc ſi pecia terre non ualet centum iudicabitur emptio propter centum data. Si uero ualet ultra iudicabitur permutatio et hoc not. in. l. ariſto. de dona. et arguo etiam ꝙ probibita principaliter iure acceſſorii concedunt ar. l. ſi is qui duas. ff. de liber. lega. facit. l. i. de aucto. tuto. et quod not. in l. dicentibus. C. de teſau. li. x. tamen alibi dicit ꝙ prohibetur principaliter et tenere mancipia queſtuaria ſui corporis prohibentur etiam incidenter et iure acceſſionis. l. athletas. §. ait pretor. ff. de his qui no. infam.

Quinto et ultimo colligo ex regula quedam argumenta. Primo ꝙ ſententia lata in principali facit ius ſuum pecia et fructibus rei in condempnatiōe deducti tanq̄ ſuper acceſſoriis non poteſt ſuper iſtis conuentus de iniuſticia ſententie uel errore queſtionē replicare ſeu refricare. l. ex diuerſo et quod ibi not. per Bar. et Bal. ff. de rei uendi. et. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de uerbo. obli. et l. ſi iudex. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur.

Secūdo ꝙ in caſibus in quibus laicus eſt de foro eccleſie per eum poterit mandari executioni ſuper poſſeſſiōibus ipſius laici ſitis in territorio iudicis ſecularis aliud tenet ſpe. in ti. de primo et ſecundo decreto. §. reſtat. Item poterit capere ipſum laicum et carcerari mancipare in caſibus in quibus eſt de iuriſditōne ſua et eſt queſtio Oldra. per me relata in. c. cum epiſcopus ſupra de offic. archidiaco. ſupra eo. li. cum enim iudici eccleſiaſtico iura contra laicum in certis caſibus dent iuriſditionem ut nota. in. c. cum ſit de foro compe. uiuntur concedere etiam executionem actualem arg. l. ii. ff. de iur. om. iudi. dixi plene in repetitione regule ea que. xi. q. Tercio collige argumentum ſi de iure uel ꝑſcriptū cauſa principalis eſt ſummaria omnia que incidunt uel emergunt in dicta cauſa uelud acceſſoria ſunt eiuſdē nature ut in cle. diſpendioſam de iudic. et quod notat Bar. in. l. ſolent. ff. de alimen. et ciba. lega.

Quarto collige ꝙ uenditā uacca habentē uitulum iure acceſſorii uenit uitulus etiam hoc nō expreſſo. l. ſi ut certo. §. uſq; adeo. ff. como. et uendito equo uenit ſella frenum et alia ornamenta iure acceſſorii. l. ediles et ibi not. ff. de edi. edic. Quinto arguo ꝙ ſententia lata contra principalem poteſt mādari executioni contra fideiuſſorem ſine alio proceſſu quia fideiuſſoris obligatō eſt acceſſoria ad principalē. l. generaliter de fideiuſ. de hoc uide per Bar. in. l. i. ff. iudi. ſol. et. c. i. de in iur̄ ſupra eo. li. facit quod notat Cy. in. l. fi. C. de execu. rei iudi. Item arguo ꝙ immunitas conceſſa domino uidetur conceſſa etiam ſuis familiaribus in aut. habita C. ne fi. pro pa. et licet ſupra. e. li. de priuil. facit. ff. de uſu et habita. l. ii. cū pluribus ſi.

Sexto facit iſta regula ad queſtōnē Old. in quodam priuilegio cōtinetur ita de prouentibus et ꝛdditus qui in uſ pauperum conuertuntur decima nō preſtetur mōdo reuocatur in dubium quid iur̄ de prouētibus et redditibus qui in uſ hoſpitaliorum qui hoſpitalibus preſunt et in illis qui pauperibus deſeruiunt conuertuntur dicit ipſe non eſſe abſurdum idem priuilegium datum intelligi ſeruientibus pauperibus quia ipſi pauperes ſine ipſis eſſe non poſſunt. C. de uxori. mili. l. i. et. ii. de bo. poſ. ex teſta. mili. l. unica de fun. inſtruc. l. queſitum. §. inſtructum ibi ea pedagogia &c. Unde priuilegium datum militi datur medico militū et militū comiti. ff. de adminiſ. tu. l. adminiſtratores. §. i. ex qui. cau. maio. l. inter eos. §. fi. Item in uſ pauperum conuerti uidetur quod in neceſſarium uſum ſeruientium pauperibus conuertetur ſicut uidetur ad armandam nauem eſſe conuerſum quod expenſum eſt in alimentis nautarū ſine quibus nauis produci non poſſet. ff. de exerci. l. i. §. non autem ibi uel nautas exibendos pro hoc lex que dicit ꝙ ſi teſtator legat uxori eius cauſa peracta cedunt in legatum etiam ea que pacta eſſent ad uſum ancille ſeruientis uxori quaſi per quoddam medium uideātur uxoris cauſa parata. ff. de au. et argen. le. l. uxori et ibi nota de preca. l. penult. et. l. ſi ſtipulatus fuero. ff. de ꝟbo. obli. et. l. ueteres. ff. de itine. actuq; preua. et in in hoc reſidet Oldr. q. xi. Et predictis itaq; notabil. ſic collectis exemplis & argumentis hec regula redditur ſingularis et util. Venio ad oppo. et primo ad glo. et poſtea extra glo. Primo ergo contra regulam opponitur de. c. debitores et. c. cum contingat de iureiur. et. c. licet eo. ti. ē. eo. li. ubi tenet acceſſorium ſcilicet iuramentum et non principalis diſpoſitio ad idem aut. ſacra pauperum. C. ſi aduer. uen. So. dicit glo. illud ſpāle propter periculum anime q̄d eueniret ſi iuramentū non ſeruaretur aduerte in. c. debitores iuramentum aſtringit iurantem ad ſolutionem. Sed cōcedit ſibi poſtq̄ ſoluit repetitionē ſed in. c. cum contingat et. c. licet in aut. ſacramenta iuramentum firmat contractum a iure ciuili improbatum irreuocabiliter que eſt ergo ratio diuerſitatis ad hoc reſpondeo et dico ꝙ in omni caſu in quo contractus prohibetur odio creditoris ſi in tali contractu ſuperueniat iuramentum debitor propter uinculum iuramenti cogitur ſoluere et ſic iuramentum ſuum adimplere ſed poſtq̄ ſoluit poteſt repetere ita loquitur. c. debitores. Et ideo ſi filiuſfamilias recipiens mutuum obligauit ſe ad ſolutionem cum iuramento propter uitandum periurium debet ſoluere. ſed poteſt poſtea

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

repeter quia propter odium creditoris iſte
contractus eſt a iur̃ prohibitus ut·l·i·ff·ad
mace·et idem eſt dicẽdum in pacto legis cõ
miſſorie et in omni ↄtractu prohibito odio
alterius contrahentis tantum ut ſi metu iu
ramenti quis ſoluat et poſtea ſolutum repe
tat et hoc notat Bar· in·l· ſi quis pro eo·ff·
de fideiuſ· in quarto argumento prohibitõ
nis contractus propter odium creditoris
Secundo contra iſtam ſolutionem oppõi
tur et uidetur primo ꝙ qui ſic ſoluat ut re
petat non uidetur ſoluiſſe ergo nec a periu
rio non debet excuſari·l·qui ſic ſoluit·ff·de
ſolu·ad hoc·l·non uidetur ·ff·de acquir·here
di· Item licet uſur̃ ſint indebite omni iur̃
ut nota· in regula peccatum ſupra eo· tamen
qui ſoluit eas ſcienter et ſponte non debet
poſſe repetere·l·cuius per errorem·ff·eo·ti·
Idem ſi coactus a iudice·l·i·ff· de condit·
indeb·et ſic uidetur uel ꝙ talis ſolutio mo
mentanea irreuocabilis non excuſet a periu
rio uel ꝙ ſoluens nullo caſu poſſet repetere
et maxime cum competeret ſibi exceptio do
lo facis quod petis ꝙ reſtituturus es ⁊c· impu
tet ſibi ſi obmiſit eã opponere ut in regula
dolo facis ⁊ qð nõ·in·c·ↄſtitutꝰ de reſcrip·
in nouel·iſtas oppoſitões colligit glo· i·d·
c·debitores que primo dicit ꝙ iſta non põt
dici ſpõtanea ſolutio propter metum periu
rii et ſic iſta preſumptio tollit preſumptio
nem donationis·ff· de dona·l· ſi cum aurum
ſtat ergo repetitio per conditionem indebi
ti ſimpliciter et de regula dolo facis per cu
ius oppoſitionem non euitaretur periuriũ
non ſoluendo facit lex iul·ff·de condi·inde·
Sed ad contrarium de coacto ad ſoluendũ
per ſententiam iudicis ꝙ non poſſit repete
re per·l·i·C·de condi·inde·qualiter reſpon
detur· Ad hoc reſpondeo ꝙ illa lex et ſi
miles debent intelligi quãdo illa cauſa utꝝ
eſſet debitor uel non potuit examinari in il
lo iudicio cuius uigore factum eſt preceptũ
nam ſi tunc non fuit oppoſita nõ poteſt poſ
tea opponi·l·peremptorias·C·de ſen·reſcin·
non poſ· Sed quando examinari non potu
it ut in caſu noſtro propter iuramentum ni
hil impedit quando competat conditõ inde
biti et ſine caſu ut nõ·in·d·l·i· per Bar· poſt
Cy·in illo·c· debitores ubi iudex denegata
ſibi exceptioni compellit eum ſoluere prop
ter iuramentuȝ· Et iſta ſunt utilia ſi per
ſtatutum prohibetur oppõi omnis exceptõ
contra inſtrumentuȝ publicum niſi exceptõ
falſitatis quietationis uel ſolutionis uel ca
nonis prohibetur omnis exceptio nullitatꝭ
contra executioneȝ trium ſententiarũ cle·i·

de re iudi·quod ergo erit remedium ſi con
tra inſtrumentum publicum uel tres ſenten
tias competãt alie exceptiones legitime ut
preſcriptionis iuſiurandi rei iudicate doli
ſimulationis et ſimilium certe tunc uidetur
ꝙ talis teneatur ſoluere et poſtea poſſit re
petere poſtq̃ dicte exceptiones non potuerũt
examinari in priori iudicio de qua queſtio
ne dic pleñ per Bar·in·l·i·ff·ꝙ ui aut clã ubi
omnino uideas ad·l·qui ſic ſoluit·Reſpondeo
ꝙ momentanea ſolutione liberat ab obliga
tione et tamen ſolutum ex alio capite quãdo
ꝙ repetitur ut contingit in poſſeſſorio re
tinende contra quod non admittitur aliqua
exceptio·l·ſi quis ad ſe fundum·C· ad·l·iul·
de ui pu·et tamen poteſt ad eandem rem age
re et in multis caſibꝰ datur actio non excep
tio facit quod nõ·in·c·fi·de ordi·cog· in no
uel·et in·d·cle·i·de re iudi· ubi permittitur
ager contra tres ſentẽtias executas non ex
cipere et predicta habẽt locum in caſibus in
quibus exempla poſui in prima oppoſitione
ut in promiſſione uſuraruȝ mutuo facto fili
ofamil·cum iuramento de ſoluendo pacto le
gis commiſſorie et in omni contractu prohi
bito odio alterius contrahentis tamen ſi in
contractu inito cum minore uel ſuper aliena
tione future hereditatis paterne iuramen
tum uallatum quare in iſtis iuramẽtum for
tius operatur ut confirmet contractum ir
reuocabiliter et non ſic in aliis cum tamen
iſti contractus ita ſint a lege ciuili reproba
ti ſicut illi ut·l·i·et per totum de fundo do
ta·et·l·i·C·ſi aduer·uen·et·l·pactuȝ quod do
tali·C·de colla· Ad hoc reſpondeo ꝙ in iſ
tis caſibus prohiberetur contractus fauore
mulieris minoris uel filiorum cui fauori ui
detur poſſe renuntiare propter iuramentuȝ
quod ſemper eſt ſeruandum ubi non uerget
in diſpendium ſalutis eterne ut in dicto iu
re remanent ergo in iſtis caſibus cõtractus
firmi et ualidi propter auctoritatem iura
menti ut in predicta aut· ſacramenta ſuper
uerbo obſeruari ſed non ita in precedentibus
caſibus nam contractus prohibetur odio cre
ditoris uel alterius contrahentis ut dixi·
Tercio contra iſtam ſolutionem opponit
et uidetur ꝙ in predictis caſibus iuramento
non firmetur contractus qa prohibiti prop
ter publicam utilitateȝ nam dicit lex publi
ce intereſt ne quis re ſua male utatur inſti·
de his qui ſunt ſui uel alie·iur·in prin·alias
lex dicit publice utile eſt dotes mulieribus
conſeruari·l·i·ff·ſo·ma· Item renuntiare
future hereditati paterne uidetur cõtra bo
nos mores ut·d·l·pactum et·l· fi·C· de pac·

talia enĩȝ et ſimilia non firmantur iuramen
to·c·ſi diligenti de foro compe·et·l·non du
bium·C·de le·et·c·non eſt obligatoriũ infra
eo· So·qñꝙ contractus prohibetur ratio
ne publice utilitatis ſcðario pricipaliter ta
men fauore priuatorum et locuntur iura de
quibus·s̃·circa id omnino uið quod nõ·Bar·
in·l·i·ff·ſo·ma·et in·d·l·ſi quis pro eo·ff· de
fideiuſ·ubi qñꝙ ꝓhibetur principalr̃ utili
tatem priuataȝ an firmentur iuramento po
nit unaȝ conſiderationẽ notabilẽ vȝ ꝙ qñꝙ
lex prohibet cõtractum uel alienationẽ ſim
pliciter nec v̓ba prohibitiua dirigit ad per
ſonam et locuntur iura de alienatõne rei do
talis rerum minorum et ſimiliuȝ de quibus
ſupra· Quãdoꝙ ꝓhibitõ legis dirigr̃ ad
perſonam puta nullus audeat contrahere cũ
muliere uel mulier non cõtrahat et talis cõ
tractus non firmar̃ iuramento ratio eſt qa
talis contra faciens uenit contra ꝑceptũ·et
inibitionẽ ſupioris ergo peccat mortaliter
et uidetur reſiſtere deo qui ſupioris ordia
tiõi reſiſtit·xi·q·iii· peccat ergo mortaliter
qui ſic iurat ergo non ſeruandũ pro hoc qð
nõ·in·c·licet·s̃·eo·li·de iuriur̃·ubi ſimiliter
primo iurauit non alienar̃ poſtea alienat cũ
iuramento non ualet alienatio nec iuramen
tum ſuper eo cum peccauit mortaliter uenẽ
do contra primum adduc·Bar· pro ſimili qð
nõ·C·ne fideiuſ· doc· dentur in rubrica ubi
prohiber̃ datio fideiuſſoris pro dote cõſer
uanda et illa fideiuſſio non firmatur iuramẽ
to ex eo ꝙ prohibitõ dirigitur ad perſonã
et ita nõ·in·d·l·ſi quis pro eo cõfirmantur
predicta per ea que ipſe nõ· in·l·cum lex ·ff·
de fideiuſ·ubi dicit ꝙ qñ lex reſiſtit cõtrac
tui precipiendo ne fiat dirigendo preceptũ
ad perſonaſ tunc ex tali contractu non orit̃
ciuilis nec natural· nec poteſt accedere fide
iuſſor·C·que res uen·non poſ· per totum et
l·iubemus de ſacro ſan·eccle·et de agri· et cẽ
ſi·l·quemadmodũ et·C·ne licere ma·habi·l·i·
et·ii·li·xi·et ꝙ non naſcatur natural· proba
tur per·l·eos·§·i·C·de uſur·et·l·ſi non ſortẽ
in prin·de condi·inde·eo caſu poteſt intelli
gi·l·non dubium·C·de le·idem ſi prohibitio
fiat ex parte unius contrahentis tantũ tũc
enim non poteſt queri etiaȝ natural·l·fi·C·
ſi quis altri uel ſibi et·l·non licet·C·de con
trahen·emp·adduc· rationem de qua·s̃· quia
talis mercator contra precepta legum ergo
nõ obligatur etiã naturalr̃ quia peccat mor
taliter ut predixi idem dicit ſi lex non con
ſiſtit contractui ſed obligationi quia tunc
impeditur natural·et·ciuil·obligatio·ff· de
fideiuſ·l·ſed ⁊ ſi et ibi et·l· antique·§·fi·C·

ad uell· pro hoc·l·i·de dona· inter ui· et ux·
ubi dicitur donationeȝ inter uirum et uxo
rem non ualere quod intelligitur etiaȝ quo
ad naturalem obligationem quod patet qa
non poteſt in eo accedere fideiuſſor ·l·ſi ſpõ
ſus·§·ſi iuſta de dona·inter ui·et uxo· et ſic
debet intelligi·C·ad uell·l· ſi qua mulier et
ita nõ·Bar·in·d·l·cuȝ lex· Aduertatis do
mini quia iſta conſideratio Bar· utrum ſcili
cet lex prohibitiua contractus dirigat uer
ba ad perſonam uel ad irritationem contrac
tus nunq̃ mihi placuit qa uidetur mihi uer
balis non realis non enim uidetur differen
tia prohibere perſonã ne contrahat uel anul
lare contractum factum a perſona nam anul
latio ſatis uidetur prohibere perſonam ut
abſtineat a contractu quia perſona eſt cauſa
contractus ideo tanq̃ cauſa efficiens ſine cu
ius facto uel miniſterio contractus non poſ
ſet in eſſe produci uidetur prohibita ne con
trahat ar·l·oꝛo·ff·de ſpon·et ipſe idem Bar·
hoc nõ·in ſimili in·l·cuȝ·l·preallegata ad ſi
nem nam licet v̓ba ſint prolata in rem ipſam
de qua agitur tamen perſona uidetur prohi
ta·c·tanta de exce·ꝑla·ubi licet uerba inter
dicta ſint relata ad locum tamen uidentur
prohibite perſone ne ibidem celebrẽt et lex
alibi dicit ꝙ non refert cum quo quis loqua
tur ſed in queȝ uoluntatis intentio diriga
tur·l·cuȝ pr̃·§·cum deinde·ff·de le·ii· Pre
terea ipſe Bar·in·d·l·cũ·l·dicit ꝙ ſiue lex re
ſiſtat perſone ne contrahat ſiue obligationi
ne ex contractu obligatio oriar̃ non refert
quia in utroꝙ caſu impeditur obligatio na
turalis et ciuil·ut ipſe dicit et ſi ita eſt non
eſt dare rationem quare cõfirmetur iuramẽ
to cum lex irritat contractum et non quãdo
perſonam prohibet a contractu poſtq̃ utro
biꝙ ꝑm eum nullum nulla oritur obligatio
naturalis pro confirmatione huius opinio
nis fac·quod conſuluit Fre·de ſenis in ſimi
li de ſtatuto quo cauetur ꝙ confeſſio facta a
filiofa·ſine conſenſu patris non ualeat ipſo
iure etiam ſi iuratum fuerit·nam ſi filiufa·
obligauit ſe cum iuramento poteſt compel
li qui ſecum cõtraxit ad eum relaxandũ per
c·debitores de iureiur·nam ſecuȝ contrahẽs
facit contra ſtatutum ciuitatis contrahẽdo
cum perſona prohibita obligari·viii· diſti·
quo iure unde cum ex dicta tranſgreſſione
deberet puniri non debet ex ea commodum
reputare ut dicto·c·qui reſiſtit·xi·q·iii· et
c·cum qui ſupra de preben·eo·li· Idem dil
putãd tenuit Ia·de bel·in filiofa· prohibi
to contrahere ſine certa ſolempnitate tenu
it enim ꝙ iuramentũ non poteſt dare robur

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

huic contractui tum quia eſt acceſſorium tū
quia eſt contra bonos mores nam talis con
tractus filiorum prebent cauſam depredan
di parentes·l·i·ad mace· et·c· non eſt obliga
torium infra eo·de quo in ſpec·de ſen·et his
que eam ſecuntur ·§·ut autem in addic·et de
reſti·in inte·§·i· Ex predictis ergo ap
paret que ſit uera concluſio in predicta queſ
ſtione nam quādo prohibitio dirigitur ad
perſonam uidetur iuramētum non ligarē ſm
Bar·quandoꝙ uero prohibet cōtractum nō
ſeruata certa ſolempnitate tunc ſm Fre· po
teſt peti relaxatio iuramenti·ego uero ſen
tio ꝙ perinde ſit ac ſi eſſet directa ꝓhibitio
ad perſonam Sed tunc qualiter reſponde
tur ad·c·cum contingat et·c· licet et aut·ſa
cramenta in quibus iuramentum firmat con
tractum nullum a iure prohibitum irreuoca
biliter et ſic relaxatio iuramenti ceſſat pro
declaratione predictorum ſubdo queſtionē
in qua ſenis conſului naʒ quedā domina Ni
cola minor·xxv·annis mortuo patre habita
uit cum fratre ſuo qui cauſa nupcii tradidit
conſtituta ſibi dote ſex centorum florenoꝝ
pro qua dote renuntiauit hereditati pater
ne cum iuramēto et dicta hereditas cui ſe pri
us immiſcuit erat ualoris quatuor millium
florenoruʒ modo dicta domina facta maior
uult uenire contra dictam renuntiationem
iuramento firmatam et patris hereditatem
aduocare utruʒ poſſit et preallegata iura ſci
licet aut·ſacramenta·c·cum contingat et·c·li
cet et·c·ii·de pac·ſupra eo·li· faciunt ꝙ non
poſſint propter iuramentum ego dixi con
trarium et premiſi illam regulam ꝙ iuramē
tum non eſt inſtitutum ut ſit uinculum ini
quitatis quod uerboʒ iniquitatis pondero
ꝙ dicitur in·c· inter cetera·xxii·q·iiii· rur
ſus iuramētum debet in ſe habere tres comi
tes ſcilicet ueritatem iudicium atꝙ iuſticiā
xxii·q·ii·ſi aduertendum et·c· quanto de iu
reiuran· In hac autem renuntiatione eui
dens apparet iniquitas cum mulier et minōr
renunciat uniuerſa que habet ex quo patet
ꝙ re ipſa in eſt dolus et deceptio iuris pre
ſumptiōe preſummit eniʒ lex fragilem eſſe
ſtatum minoris et mulieris captionibus ex
poſitam l·i·ff·de mino·ſimiliter cōtra ſexū
muliebrem preſumens dicit feminas contra
propria commoda laborare·l·iii·C·de ſpon·
unde ſicut ſunt faciles ad renuntiandum ita
etiam ad iurandum·l·ſi mulier·C·ad uell·et
l·doli mali de nouat· Cum igitur ex qualita
te facti dolus preſumatur·l·i·et ibi nōt· de
excep· doli ex minori etate ſexus fragilita
te et facti qualitate arguitur hic cōtractus

de dolo preſumpto uel de dolo re ipſa ar·l·
ſi quis cum alī·ff·de uerb·obli·et·l·ii·C· de
doli exce· Ex quo infero ꝙ ſicut poteſt
peti relaxatio iuramenti contra contractuʒ
dolo initum ut nō·in·c·abbas ꝙ me·cauſa et
c·ſi uero de iureiur·et hoc ſentit Io·an·poſt
Vinc·in·c·cum contingat ſuper glo·circa fi·
ubi dixit ꝙ licet iuramentum obliget muli
erem ad obſeruantiam contractus debet ta
men inſtare ut abſoluatur et ſic concludit ꝙ
debeat abſolutionem conſequi illo caſu mul
to magis in iſto ubi cōcurrunt ſexus fragi
litas et minor etas et probatō leſiōis enor
mis facit queſtio diſputata per Io·an· de eo
qui iurauit non uenire contra laudum quod
oſtendit poſtea iniquum et ego etiam dictā
diſputationem in alia reaſſumpſi plenius et
incipit cum·c·laicus· Sed tunc inſtabis ꝙ
aut·ſacmenta et cum contingat cum ſi· male
dicant contractum debere inuiolabiliter ob
ſeruari ſi ſemper relaxatō poſſit peti ſolutō
dic ꝙ in illis iuribus iuramentuʒ firmat cō
tractum contra ſolempnitateʒ iuris ciuilis
reprobantis illos contractus·Sed ſi de dolo
uel de equitate euidenti contractus argua
tur ergo tunc nō debet iuramento firmari
quia eſſet iniquitatis uinculum contra iura
predicta pro hoc conſilium Fre· in ordine
cxciiii·ubi minor promiſit iure fratribus
non habere regreſſum ad bona paterna uel
materna et hoc fecit certificata per notariū
delegato millium lib·ſibi facto in teſtamen
to patris cum tamen nullum teſtamentū uel
legatuʒ ſibi factuʒ appareat ex hoc enim ap
paret unde perinde eſt ac ſi cauſa non ſubeſſ
l·cum in·l·de contrahen·empt·fac· ꝙ nō·Cy·
poſt Dy·in·l·ii·C·de reſcin·uendi·et Io·an·
de emp·et uēdi·c·penult·in nouel· Ex pre
dictis poſſumus elicere plures caſus in qui
bus iuramentum non firmat contractum ir
reuocabiliter puta contra nullitatem que ꝓ
uenit ex obmiſſa ſolempnitate legis uel ſta
tuti item nec cōtra iniquitatem et doloſita
tem· Item cum prohibetur propter odiū
contrahentis tantum· Item cum prohibi
tio contractus dirigitur ad perſonam ſm
Bar·ego idem dico cum prohibitio eſt in rē
adde alios caſus in quibus contractus non
poteſt firmari iuramēto ut cum initur ſup
impoſſibili de natura de facto uel ſm bonoſ
mores naʒ uidetur in talibus de eſſe conſen
ſus·l·ſolum de acti·et obli· Item iuramen
tum requirit iuř adminiculum quod non ca
dit circa impoſſibilia de condit·inſtitu·l·ſi
filius· Item iuramentuʒ non firmat actū
contra naturam impoſſibilem ipſius actꝰ·i·

eum precario·ff·de preca· et quod not· in
c·quod ſemel infra eod· ubi dicitur de ſta
tuto iurato et in·c·dilecto de prebend·in
nouell· Item non firmat contra ius pu
blicum uel magiſtratus uel contra ius ſu
perioris et generaliter non firmat ius actū
cōtra tercii·l·fi·ad munip·c· uenientes de
iureiura· Item nec contra publicam uti
litatem ut·d·c· ſi diligenti· Item iuramen
tum non firmat actuʒ inter prohibitos·l·
qui teſtamētum·ff·de proba·et·l·cum quis
decedens ·§· codicill·ff· de lega·iii· Simili
ter non firmat contractum ceſſionis nec cō
tractum ſimulatum·l·ab anaſtaſio·C·māda·
et·l·emptione et ibi nota·C· plus ua·quod
agitur item non firmat donationeʒ inter
uirum et uxo·ne reuocetur·l·i·C· de ſacro
ſanc·eccle·per Cy· item non firmatur con
tractus cui deficit ſolempnitas probato
ria·Nam talis ſolempnitas eſt inducta ob
publicam utilitatem·Vnde non poteſt pac
tis et iuramētis priuatorum tolli de pac·
l· ius publicum et·l·nemo poteſt·ff·deleg·
i· Aduerte tamen quia iuramentum fa
cit ualere actum omni forma et modo qui
bus melius poteſt·l·cum pater·§·filius ma
trem·ff· delega·ii· Vnde ſi in teſtamento
iuratur in quo deficit numerus teſtium
iuramentum operatur ſicut clauſula quod
ualeat omni modo et iure quo melius ua
lere poteſt et ſic ualebit ut codicillus·

Item iuramentum nō firmat ꝯtractum qui
deficit ratione ſolempnitatis formalis un
de non firmat ſtipulationem que deficit
ratione forme· Sed quid deficit contrac
tus quia lex ſibi non aſſiſtit ut in ſtipula
tione facta alteri et in pacto nudo dic qꝺ
firmatur iuramento ut in ·c· quotiens cor
dis·i·q·vii Item non firmat contractuʒ
ratione rei uel materia ſuper qua interpo
nitur ut ſi contrahat ſuper re de qua non
eſt commertium ut·l·inter ſtipulantem·§·
ſacramenta·ff·de uerbo· obliga· et·l· apud
iul·§·fi·delega·i· Item non firmat con
tractum ſuper hereditate futura deferen
da uel certo modo diſponenda·l· fi·C· de
pac·et·l· ſtipulatio hoc modo·ff· de uerbo·
obliga·per Bartol· firmat autem contrac
tum prohibitum a iure propter alias nul
litates ſubditorum ut tranſactionis ſup
futuris alimentis uel renuntiationis fu
ture hereditatis iſta enim non ſunt prohi
bita quia contra bonos mores· Sed quia
uerisimiliter pro modico in p̄ſenti remit

tereʒ quis multa de futuro·c·i·de pac·ſupra
eodem libro· Et ex his aliqua habui a
Bartolo in dicta·l·ſi quis pro eo ubi dicit
in fi·quod donatio inter uirum et uxor·
firmatur iuramento ut notat Guil· de iu
reiuran·in·l·ſed et ſi poſſeſſori aliter Cy·
in·l·i·C·de ſacro ſanc·ec·ut dixi ſupra opi·
Guil·ſequitur Bar·et Freder·de ſenis con
ſilio·cxxxv·ubi plene tangit an iuramen
tum ſpectet ad forum iudicis ſecularis et
an lex uel ſtatuta poſſint reprobare iura
menta dixi in repetitione regule ea que fi
unt in tercia queſtione· Sed iuxta pre
dicta occurrit probabile dubiuʒ utrum le
ges uel ſtatuta poſſint reprobare contrac
tus iuramento uallatos· Nam ex queſtio
ne Frederici de ſenis Iacobi de bel· Bar·
et aliorum ſupra relatis uidetur quod ſic
quaſi qui r̄ſiſtit legi uel ſtatuto uideatur
reſiſterē poteſtati ideo quod facit eſt inua
lidum tamquam peccet mortaliter prout
dictū eſt· In contrarium facit quod iu
ramentuʒ obligat deo·c·et ſi criſtus de iu
reiuran·non uidetur ergo quod poſſit im
pediri per legem humanam ſicut nec impe
diri poteſt obligatio naturalis inſtitut·
de iure naturali genti· et ciui·§· ſed natu
ralis· Item quia iuramentum eſt res ſpi
ritualis nihil ergo uel ſtatuta capitulum
decernimus de iudic·et capitulum cum ad
uerum·xcvi·diſtinc· Item lex expreſſe
confirmat contractus iuramento uallatos
autenti·ſacramenta preallegata quod ergo
ſuperior cōfirmat inferior non infirmat
ut in autent·de defen·ciui·§·interim·

Item ſi paſſim poſſint ſtatuta reproba
re iuramenta oppoſita contractibus appe
rietur uia periuriis et adducerētur homi
nes ad peccandum talia enim ſtatuta ipſo
iure ſunt nulla·c· conſtitutionem de uerb·
ſigni·ſupra eod·libro et quod notat Bar·
in·l·teſtamēti factio·ff·de teſta· ſic in ſimi
li non poteſt ſtatutum diſponere ſuper ma
trioniis prohibendo ſub pena filiisfami·
contrahere ſine conſenſu patris·c·ſtatutuʒ
de heretic·ſupra eodem libro in nouella·

Ad hoc reſpondeo et dico quod iſtud
dubium declaraui plene in repetitione ·c·
ea que fiunt in tercia queſtione ubi primo
conduxi quod iudex laicus poteſt cognoſ
cere de queſtione iuramenti principaliter
et incidenter quod tenet Iohannes and·in
c·cum·c·laicus de foro compet·ſupra codeʒ
libro· Reprobare autem uel remittere iu

VNIVERSIDAD
DSALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ramentum utrum poſſit rationes et iura
de quibus ſupra urgent. Sed certe multe
ſunt leges que reprobant et remittunt iu
ramenta ut. l. non dubium. C. de lega. et. l.
ſi quis inquilinos. §. fi. ff. de leg. i. et. l. que
ſub conditione. §. fi. de condit. institu. et
l. fi. ff. qui ſatiſda. coga. cum infinitis ſimi
libus. Et glo. ſingularis dic. ꝙ lex in hoc
optinet uim apoſtolici. l. adigere. §. quam
uis. ff. de iurepatrona. Idem etiam eſt
dicendum de ſtatutis ut ſi aliqua equitate
uel cauſa legitima prohibebant minores
filioſfamil. mulieres et ſimiles contrahere
et contractum reprobent et quia fingunt
deceptionez uel dolum certe tales contrac
tus non poterunt iuramento firmari de
quo per Baldum in dicta autentica. ſacra
menta. C. ſi aduerſ. uend. et. l. pactum quod
dotali. C. de colla. et per me plene in dicta
repetitiõe ea que fiunt ideo hic ultra non
proſequor et per Baldum etiam plene in
dicta. l. non dubium in. xvii. oppo. Secũ
do principaliter opponitur dicta. l. intel
ligere. C. de luitione pign9 ypotheca enim
eſt acceſſoria ad obligationem principalez
cui accedit ſicut fideiuſſoria ut. l. generali
ter et. l. fideiuſſor obligari. ff. de fideiuſ.
et tamen ſublata principali preſcriptione
remanet ypothecaria ut dicta. l. intellige
re. Solutio dicit glo. ſublata principali
tempore adhuc durat ypothecaria quia eſt
longioris uite ut. l. cum notiſſimi. C. de pre
ſcriptio. triginta uel quadraginta annoꝝ
ſecus ſi principalis tollatur pacto quia tũc
etiam tollitur ypothecaria ut in gloſa.
Sed uidetur quod iſta ſolutio non ſit
bona quia deſtructo principali per uiam
preſcriptionis etiam acceſſorium deſtrui
tur ſiue loquamur de acceſſorio fauorabi
li ut de fructibus ut. l. eos. C. de uſuris.
Solutio quandoqꝫ tempus uite acceſ
ſorii eſt per ſe ſtatutum a iure ſeorſum a
principali et tunc non tollitur ut dicta. l.
eos et hoc uerum quando principale tolli
tur preſcriptiõe nam tunc eadem eſt ratio
tollendi principale et acceſſorium ſcilicet
negligentia non petentis ut. C. uigilanti
de preſcriptionibus. Secus ſi principale
tollatur ſolutione quia tunc non tollitur
acceſſorium ut. ff. de eo quod cert. loqui. l.
fi. et. l. centum capue. Nam tunc non eſt ea
dem ratio tollendi acceſſorium quia ſolu
tio non debet parere liberationem ultra
quam ſoluatur. l. non ult. C. de non num.
pecuñia. Sed quid dices ſi principale
tollatur ſententia an tollatur acceſſorium
gloſa in dicta. l. eos dicit quod non quan
do eſt tale acceſſorium quod ſit in obliga
tione ut. l. i. C. de iudic. q̃ non facit quia lo
quitur in ſententia condempnatoria.
Sed q̃ſtio querit de abſolutoria et ideo
ibi dicit Baldus quod aut in ſententia in
ſeritur cauſa apta ad utrumqꝫ remouenduȝ
ſortem tantum puta cauſa ſolutionis ſor
tis et tunc non tollitur obligatio acceſſo
ria pene uel intereſſe. Aut nulla inſeritur
cauſa et tunc in dubio tene glo. in dicta. l.
eos quia cum incerti ſumus de cauſa et po
teſt ſe habere ad eſſe et non eſſe exceptio
rei iudicate non concludit neceſſitate in ac
ceſſorio facit. l. i. §. labeo. ff. de flumi. et. l.
non ſolum. §. ſed ut probari. ff. de no. ope.
nuntiatione per Bartolum. Collige igi
tur ex predictis quod quandoqꝫ principa
lis obligatio tollitur pacto quandoqꝫ pre
ſcriptione quandoqꝫ ſolutione. quandoqꝫ
ſententia. et in quolibet dubitari poteſt
an tollatur ypothecaria uel alia acceſſoria
que deſcendit ex ipſa principali et in quo
libet menbro patet ſolutio ex predictis.
Ego credo in ſententia quod per eam
ſub lato principali tollatur ypothecaria ſi
cut quando principalis tollitur iuramen
to uel pacto. Nam his caſibus equitas que
liberat a principali liberat ab ypotheca. l.
ſi deferente quibus modis pignus uel ypo
theca ſoluitur et gloſa et Baldus in dicta
l. eos non contradicunt quia loquuntur de
acceſſione pene et intereſſe deſcendentium
ex obligatione ſeperata a principali ſuo
aliam equitatem habente ut patebit infra
ſtatim. Sed dices quare in. l. eos. C. de
uſur. tolluntur illa acceſſoria ſublata prin
cipali preſcriptione et tamen non tollitur
ypotheca que eſt ratio diuerſitatis. So
lutio quedam eſt acceſſio que fundatur in
equitate ſui ſolius ut eſt acceſſio que uenit
officio iudicis. ff. de dampno infecto. l. poſ
tulaſſeȝ et in iſto ſublato principali tollit̃
acceſſorium quia fundatur ſolum in equi
tate ratione ſui principalis nec habet ma
trem obligationem. l. iiii. C. de poſi. Que
daȝ eſt acceſſio que fundatur per ſe in equi
tate ſeperata a ſuo pricipali ut eſt acceſſio
pignoris que fundatur in eqtate ſui ꝯctus
et in iſta non ſequitur ſi ſublata eſt obliga
tio principalis tempore ergo et acceſſoria
ypothece nam equitas que tollit actionem
perſonalem non eſt talis que poſſit tolle
re ypothecam realem quia ypothecaria
eſt fortior quod patet quia durat longi
ori tempore ut dicta. l. cum notiſſimi. §.
i. et hoc notat Cynus in dicta. l. intelli
gere ubi altius exorditur nunquid ſub
lato principali poſſit remanere acceſſori
um et diſtinguit ibi quatuor genera ac
ceſſionum. Nam quedam eſt acceſſio per
ſonarum. quedam rerum. quedam obliga
tionum quedam actionum et in quolibet
menbro queritur. an ſublato principali
tollatur acceſſorium. In primo gene
re ſcilicet perſonarum diſtinguit. Nam
aut queritur utrum ſcilicet neceſſe ſit pe
rimi acceſſorium perempto principali et
dic quod non quia mortua matre non eſt
neceſſe mori liberos immo propter libe
ros quandoqꝫ ſuſtinetur. l. pregnantis
ff. de penis. Aut queritur utrum ſit
neceſſe perimi non quantum ad ſe ſed quã
tum ad diſpoſitionem de ſe factam. Et
ſubdiſtingue quia aut erat diſpoſitio an
te mortem conſumata aut non primo ca
ſu non tollitur acceſſorium. ff. de rei uen
l. ſolum. §. meum. Aut non erat diſpo
ſitio conſumata et refert. Aut eſt facta
mentio de pricipali et acceſſorio expreſ
ſe ut lego uel uendo ancillaȝ cum liberis
tunc ſi ante traditionem moritur ancil
la non tollitur acceſſorium. l. iii. et. iiii.
de pecu. lega. Aut non eſt facta mentio
de acceſſorio. ſed de principali tantum
tunc ſi antequam diſpoſitio compellatur
tollitur principale tollitur etiam acceſ
ſorium. l. ſi res uendi. de in diem adiec.
Secundum genus ſcilicet de acceſſione
rerũ eque per eadem menbra ſubdiſting
uit quia aut queritur utrum ſit neceſſe
perimi acceſſorium ſublato principali et
dicendum eſt quod non. ſi poteſt per ſe
ſtare ut res corporalis unde ueſtis non
eſt acceſſoria homini non perit mortuo
homine. l. ſeruo alieno. §. i. ff. de lega. i.
Aut non poteſt per ſe ſtare ut ſerui
tus in fundo quia eſt qualitas que per
ſe ſtare non poteſt. ff. communia predi. l.
i. et de uerborum ſignificatione quid ali
ud ſunt iura. Aut queritur utrum ſit ne
ceſſe tolli quantum ad diſpoſitioneȝ ſui
et tunc aut diſpoſitio non erat conſum
ta et perempto pricipali non perit ac
ceſſorium ut dicta. l. ſolum. Aut diſpoſi
tio non erat conſumata et tunc. Aut eſt
facta mentio de principali tantum. aut
de utroqꝫ. Si de principali et tunc tolli
tur acceſſorium ut. l. mortuo. §. i. ff. dele
ga. ii. Si de utroqꝫ refert. Aut eſt facta
mentio de utroqꝫ per uerbum eque prin
cipaliter copulatum ut per copulam. et
tunc non tollitur et perit acceſſorium
perempto pricipali. ff. de fundo inſtruc
to. l. ſi fundum et. l. i. §. que depoſitis. ff.
depoſit. Aut per uerbum acceſſorie con
iunctiuum ut per coniunctioneȝ cum tũc
ante conſumationem perempto principa
li perit acceſſorium. l. i. et. ii. pecu. lega.
et in hoc differt iſta acceſſio rerum ab ac
ceſſione perſonarum in qua non refert
utrum per uerbum copulatiuum princi
paliter an per uerbum acceſſorie coniunc
tiuum. In tercio genere ſcilicet ac
ceſſione obligationum nunquid ſublato
principali tollatur acceſſorium diſting
ue quia aut queritur de acceſſorio contra
hendo eo tempore quo tollitur princi
pale tunc ſublato principali tollitur ac
ceſſorium ſiue principale tollatur ipſo
iure ſiue ope. exceptionis. ff. de uſuris
l. acceptum de fideiuſſori. l. ſi poſtquam
aut obligatio acceſſoria eſt contracta an
tequam tollatur principale et tunc aut
tendunt ad diuerſos effectus aut ad eun
dem effectum. Si ad diuerſos tunc quocũ
qꝫ tollatur principale non tollitur acceſ
ſorium de actionibus et obligationibus
l. traiectitie. §. de illo et de uerborum
obligationibus. l. qui rome. §. i. et idem
de pena loco expenſarum ſuccedente. Si
tendunt ad eundem effectuȝ tunc refert
Aut principale erat ſublatum ipſo iure
aut ope. exceptionis. Si ipſo iure ſubdiſ
tingue. Aut principale tollitur prop
ter equitatem deficientem in ſe ipſa. et
tunc ſublato principali impoſſibile eſt
acceſſorium remanere inſtitu. quibus mo
dis tollitur obligatio in principio. ff.
de regul. iuris. l. cum principalis. Si autẽ
non tollitur propter equitatem deficien
tem ſed propter aliam ſubtilem rationẽ
tunc non tollitur acceſſorium ſublato
principali. ff. de trebell. l. debitor. §. fi.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

de caſtre· pecu·l·ſi·§·qui caſtrenſe·l· ſtic
hum·§·i·de ſolutionibus·l· ſi ſine herede
de adminiſtratione tutorum· Secun
do caſu quando principale ſublatum eſt
ope·exceptionis ſubdiſtingue·Aut enim
erat equitas tollendi acceſſorium ſicut
principale et tunc non permanet acceſſo
rium ſublato principali ·ff· qui· mo· pi·
uel ypo·ſol·l·deferente et·l· ſoluitur in
fi·cum·l·ſequenti eodem titulo·Aut non
eſt eadem equitas tollendi acceſſorium ſi
cut eſt tollẽdi pricipale· et tũc nõ tolli
tur acceſſoriũ ſicut eſt tollẽdi principale
et tunc non tollit acceſſoriũ ſublato pri
cipali immo pmanet ut·d·l·intelliger de
luici·pig·z ratõ eſt quia fortior eſt ypo
theca quam perſonalis· In quarto
genere ſcilicet actionum cuius non tan
git niſi cum actio large ſumitur pro of
ficio iudicis quod deſeruit actioni prin
cipali ut dixi ſupra poſt primam oppoſi
tionem in uer·ego credo in ſententia zc·
Et predicta eſt diffinitio cum in dicta
l· intelligere que loquitur quando que
ritur an ſublato principali pereat acceſ
ſorium· Sed Innocentius alibi tan
git an acceſſoria concommittentur ſiue ſe
quantur ſuum principale ·etiam ſi de ip
ſis non fiat mentio· et diſtinguit· Nam
quedam ſunt acceſſoria actionum quedam
iudicis officio et aliis diſpoſitionibus
que uideas per exempla ut notatur in·c·
tanta de exceſſio·prelatorum·Et ego de
iſtis acceſſoriis in·c· ſignificantibus de
libe·obla·in repetitione· Predictis
applico queſtionẽ diſputatam Ticius uen
didit Seyo fundum qui Seyus dictum fũ
dum ſempronio obligauit ſeyus poſtea
conuentus a Ticio et condempnatus con
ditione ·l·ii·C· de reſcindenda uendi
tione noluit ſupplere iuſtum pretium
ſed fundum reſtituere et ſic fecit ·queri
tur utrum ſic reſoluta uenditione reſol
uatur pignoris obligatio ſiue ypotheca
predicta per Seyum ante reſciſionem con
tracta ut ſit Sempronius non poſſit age
re ypothecaria et uidetur quod non poſ
ſit aduocare quia fuit contracta ypothe
ca a Seyo uero domino tempore obliga
tionis licet dominus eſſe deſierit ·l· que
nondum ·§· quod dicitur de pigno·

Secundo uidetur textus in ſimilibus
in·l·bouem·§·qui pignus et·§· preceden
ti de edilitio edicto ubi ſeruus emptus
poſtea redibentur cum durat pignus me
dio tempore contractum ad·l·ſi debitor
in princi·ff ·quibus modis pignus uel
ypotheca ſoluitur ·quia iſta reſtitutio
eſt quedam alienatio quia per eam in uen
ditorem dominium transfertur·l·i·C·de
fun·dota·ergo cum ſua cauſa et oneribus
quibus ſubiacet transferri uidetur ·l·ali
enatio·ff· de contrahenda emptione et·l·
traditio de acquirendo re·dominium·

Quarto pro hoc uidetur textus in·l·
ſi poſt acceptum de rei uendicatione ubi
ſi aduocatur dominium ab eo qui uſu ce
pit cogitur cauere de dolo ne forte pig
norauit ex quo patet quod licet domini
um reuertatur tamen durat pignus me
dio tempore contractum quia certi ſunt
modi quibus tollitur ypotheca de qui
bus in·l· ſi tibi·§· de pignore de pactis
et de pigno·l·grece et quibus modis pig
nus uel ypotheca ſoluit· per totum ·Sed
reſciſio que fit uendicat decepto ultra
dimidiam iuſti precii non eſt de illis er
go zc·l· obligationum fere· §· placet ·ff·
de actionibus et obligationibus pro hoc
regula alteri per alterum non debet ini
qua conditio auferri·l· non debet·ff· eo·
titulo et alia in ·l· id quod noſtrum eo·
titulo· Sed ſi diceremus pignus cre
ditoris reſolue facto emptoris ſcilicet
redibendo auferres ius creditoris eo
inuito contra dictam·l·id quod noſtrum
et daretur emptori materia malignandi
et aperiendi uiam maliciis prius ualet
obligando et poſtea reſoluendo contrac
tum claudendum ergo eſt uia fraudibus
et maliciis·c· porro de diuorciis et·l· in
fundo·ff·de rei uendicatione et dicta ·l·
bouem·§·ſi quis tantum· In contra
rium faciunt rationes et iura et primo
l·ut autem·§·marcelus et·§·fi·de in diem
adiectio· quibus modis pignus uel ypo
theca ſoluitur·l·ſi res et quemadmodum
ſerui adminiſ·l·is cui·§· fi· et de pigno·
l·lex uectigali· In iſtis legibus pa
tet quod reſoluta uenditione reſoluitur
ius pignoris et reſoluto iure auctoris
reſoluitur ius ſucceſſoris·c· nuper de do

natio· inter uirum et uxorem· Se
cundo quia dicta reſciſio facta legis auc
toritate uidetur ſimilis reſtitutioni
que eſt in priſtinum ſtatum repoſitio
l·quod ſi minor· §·reſtitutio de mino·

Tercio quia factum debitoris uide
tur nocere creditori de public·l· ſi uſu
capio·§·fi·et cle· ſepe de uerborum ſig
nificatione· Quod dicendum repe
rio queſtionem deciſam quod ypotheca
durat licet uenditio ſit reſciſa per dic
tam·l·ii· non obſ·l· lex uectigali et ·§·
marcelus cum aliis allegatis ſupra quia
loquuntur in reſtitutione neceſſaria et
contra inuitum hic uero in uoluntaria
quia emptor ſic uoluit non ſoluendo ſi
cut poterat iuſtum precium et·l· is cui
loquitur cum reſciſio fingit retro·l·a
ticio de fur·non ob·argumentum quod
ſit ſimile reſtitutõni quia hic nego cum
reſtitutio ſit contra ius commune iſ
ta reſciſio ſecundum ius commune in
dicta·l·ii·nõ ob·l·ſi uſucapio·§· fi·quia
illud contingit propter factum debi
toris quod fuit ante obligationem et
ita ut dixi concludit Thomas de pipe
rata diſputando· Tercio principa
liter opponitur de·l·et ſi is ·C· de pre
di·im·ſolutio dicit gloſa uenditio ibi
non tenuit quo ad pupillum uel mino
rem tenuit tamen quo ad illum curato
rem olim quo ad principale et acceſſori
um ſcilicet quo ad pignora ·Sed iſta ſo
lutio glo·non uidetur bona quia tuto
res et curatores et alii adminiſtrato
res neceſſarii non tenentur de geſtis
et adminiſtratis per eos finito eorum
officio ·l· poſt mortem ·ff· quando ex
facto tutoris uel curatoris et notatur
in·l·procurato·pro euictione·ff·de pro
curatoribus·Dic ergo quod illa·l· non
dicit quod teneat contractus principa
lis contra curatorem· Sed in rebus ſu
is quas dedit pignori obligatio ualet
et eſt efficax· Et ideo Baldus ſol
uendo contrarium dictum ita dicit qđ
aut id quod ſequitur ex principali fun
datur impropria uirtute ipſius conſe
quentis et tunc ualet ut ibi quia eſt ex
tra cauſam prohibitionis ·Aut non po
teſt fundari niſi in uirtute anteceden

tis prohibiti et tunc non ualet quia
eſt in cauſa prohibitionis et ita notat
Baldus in·l·non dubium·C·de legibus
in decimatercia op·Cynus ibi remittit
ad notata in ·l· cum lex de fideiuſſori·
et ibi uide per Bartolum in dicta ·l· ſi
is per Cynum ubi dicit quod quo ad
curatorem et pignora tenet ibi uendi
tio non quo ad minorem ·et eſt hoc mi
rum cum ut dixi finito officio curato
ris de contractibus iuſ ſub nomine of
ficii non tenetur rurſus cum lex reſiſ
tat tali uenditioni rei minoris non ui
detur tali contractui prohibito per
l· poſſe accedere pignus·Solutio quo
ad primum ut in dicta·l· procurat· qui
pro euictione per Bartolum et Baldum
quo ad ſecundum dic ut dicta·l·cum lex
per Bartolum poſt gloſam· Et uide ſu
pra in ſecunda oppoſitõne uerſi·ſed qua
re in ·l· eos et iſta ſolutio preceptoris
mei eſt ſolutio aliorum contrariorum
in quibus acceſſorium durat principa
li ſublato ut in·l·i·C· de iudic· et in ali
is ſimilibus de quibus ſupra in ſecun
do principali contrario et ſequenti in
omnibus enim illis et ſimilibus acceſſo
rium ſubſiſtit et fundatur in propria
obligatõne non ſui principalis et hinc
eſt quod lite finita per ſententiam non
poſſunt peti expenſe et alia que adhere
bant obligationi principali ut uſure
et ſimilia·l·terminato·C· de fructibus
et litis expenſ· et·l·iiii·C· depõi·ſecus
ſi ueniebant ex propria ſtipulatione
l·ſi mulier·§·ſi rem·ff·delega·iii· et ibi
nota et dicta ·l·i· de iudic· idem ſi res
in iudicium deducta pereat lite penden
te· Nam non perit iudicis officium ſu
per acceſſoriis·l· utiq; et·l· item ſi uer
beratum ·ff· de rei uendicatione ubi ui
deas· Idem dicimus in obligatio
ne principali et fideiuſſoria·Nam lata
ſententia contra debitorem non man
datur executioni contra fideiuſſorem
contractus quia ſeperata et diuerſa eſt
fideiuſſoris obligatio a principali ·l·
pap·C· mandato ſecus in fideiuſſore iu
dicii ·quia contra ipſum fit executio
cum ſententia lata contra principalem
ſit pars iudicii et accedat ipſi iudicio

VNiVERSiDAD
DSALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ut notatur in·c·i·de iniur·ſupra eodeꝫ
libro et·l·i·iudi·per Bartolum et·l·fi·
de uſu· rei iudi·per Cynum· Item ſi fi
deiuſſoria obligatio ſit efficacior quã
principalis durat ubi alias non dura
ret·l·heres debitore·§· quod ſi hic ſer
uus·ff· de fideiuſſoribus facit ·l· debi
tor de ſeperatio· Ex iſtis exem
plis patet quod quando acceſſoriũ non
fundatur in ſuo principali ſed ſubſiſtit
per ſe et trahit originem a ſe ipſo non
ſequitur naturam ſui principalis· Et
iſta faciunt ad queſtionem domini ca
len· nunquid ſi laicus fideiuſſit pro cle
rico inuicto poſſit uel debeat conueni
ri in foro eccleſiaſtico uel in ſuo ·et ui
detur quod in ſuo quia fideiuſſor da
tur ut magis ſit cautum creditori·ff·
qui ſatiſda· coga·l·ii· in principio accu
muletur igitur forum ſuum foro cleri
ci non mutetur argument·l·iiii·§·ſi ex
conuentione de re·iudi· Item obliga
tio fideiuſſoris reperiť efficacior quã
principalis argumento dicte·l· ſi pupil
lus et dicta·l·ii ie de predi·minori·pre
terea exceptio fori eccleſiaſtici eſt in
uenta pro clericis ·c· ſi diligenti de fo
ro compet·quod ergo in ſingulare pri
uilegium clericorum inductum eſt non
debet trahi ad laicos argumen·c· priui
legium infra eodem et perconſequens
nec ad fideiuſſorem laicum quia iſta ex
ceptio eſt coherens perſone non rei de
exceptionibus exceptionem ·§· rei ad
hoc inſtit·de replicatio·§·ſane· In
contrarium quia obligatõ fideiuſſoris
eſt acceſſoria ad principalem ·l·i·ff· de
fideiuſſoribus ergo ratione fideiuſſio
nis factus eſt de foro eccleſie de dote
poſt diuor·reſtit· de prudentia et de
reli·l· que religioſum ·preterea reperi
tur hic quedam mixtura diuerſorum
Nam quia laicus conueniri debet in fo
ro ſuo quia fideiuſſor et pro eius debi
to uidetur quod in foro eccleſiaſtico
cum ſit mixtum fortiator naturam ſim
plicis dignioris et benignioris ·C· de
rei uxoria actione ·l·i· in principio de
peni·diſtinc·i· medicamentum preterea
ſi conueniretur in foro ſuo eſſet eius
conditio durior quam in foro eccleſiaſ
tico ut in uſuris ·l· leta ſi certum peta·
coniuncto ·c· debitores de iureiuran·
et ſubiacent ſtatutis laicorum que for
te magis ſunt rigoroſa in preſcriptio
ne ordine procedendi et ordine proba
tionis et alius quod non contingeret
in foro eccleſiaſtico exquo duo incon
uenientia inferuntur ·primo quod eſ
ſet deterior fideiuſſoris conditio quaꝫ
pricipalis ꝯ ·l·grece·§·illud de fideiuſ·
Item ſi condempnaretur ſecundum
formam canonum hoc rẽdundaret in dãp
num clerici·l· fi·C· de uſuris rei iudi
cate ·et ſic indirecta ſententia iudicis
ſecularis affligeret clericum in effectu
quod directe non poſſet ergo ꝛc̃ ·c· tue
de ꝓcur·et·c·cũ qd infra eo· Quid er
go dicẽdũ ſolutõ breuiter qõ aut eſt ac
tio mutui ſimplex et ꝯueniri dꝫ in foro
ſuo qa priuilegiũ fori clerical· cũ ſit ꝑ
ſonale nõ tãgit cũ nec ſuã obligatõnẽ et
d·c·priuilegiũ· Aut eſt actio mutui
ꝑgnãs qa ꝯctus eſt uſurari9 q ad forũ
eccleſiaſticũ ptinꝫ de pig·illo uos et de
emp·ꝛ uẽdi·ad nr̃aꝫ et tũc iſta exceptio
ꝯtingit rẽ ·et tũc ꝯpetit fidiuſſori nec
mīꝫ qa etĩ cuilibꝫ exñeo·C·ð excep·l· ſi
deiuſſiõe tu adde quod etiam ſi in foro
ſuo conueniatur ·et per ſtatuta aliter
queſtio decidatur quam per ius canoni
cum quia dampnum redundaret in cle
ricum cum ſi condempnaretur ſecunduꝫ
ſtatuta pro clericis agere in iudicio ſe
culari pro ſuo intereſſe ut petere quod
cauſa decidatur ꝺm canones non ꝺm le
ges uel ſtatuta argument·l· idẽ ꝑ·§· et
generaliter·ff·manda·et·l·procurat·ff·
rem rap·haberi fac·l·uenditori·ff·de iu
dic·ꝛ oĩo uide qõ nõ·Bal·poſt Cy·C·de
preci·imp·offe·l·quoti·ubi querit utrũ
fidiuſſor q renũtiauit bñficio fidiuſſo
ris et bñficio cedendaꝝ poſſit uti dila
tiõe iudicii uel obligatiõis cõceſſa reo
pricipali uſꝙ ad qnquẽniũ forte ubi ui
deas pleñ et ꝑ Bar·in·l·cũ filiꝰ ·ff·ð ꝟ·
obli·ubi in prin·d·l·pꝫ pleñ cũ uno con
dẽpnato ꝺueniť ad aliud in ꝯñam utrũ
noceat ei factum principal· Quarto
opponitur uidetur qõ licet non ualeat
pricipale tamen ualeat acceſſorium·l·ſti
pulatio iſta·§·alter·ff· de uerbo·obli·

So·glo·ponit diſtinctionem in·l·pacta q
contra·C·de pac·nam aut principalis diſpo
ſitio eſt ꝺꝫ legeꝫ et ualet acceſſoria ut pena
lis laboret proprio uicio de ꝺuis expor·l·
ꝺui uenditor et·l·ꝺuus ea interdum princi
pale eſt preter legem ſed penale ſcd̃m legeꝫ
et ualet penale quia nõ laborat eodem uicio
ut dicto·§·alteri interdũ principale eſt cõ
tra legem et tunc non ualet acceſſoriuꝫ uici
ato principali in totũ·l·cum principalis et
l·ſayus ꝛ augerius ad·l·fal·et ibi Bar·et·l·
ſtipulatio hoc modo et·l·ſi homo mortuus
ff·de ꝟ·obli·et nõ·etiam de hoc in·l·non du
bium·C·de p̃ci·impa·offe·ubi habet q̃ dica
tur diſpoſitio contra legeꝫ uel preter et ui
de quod ſcripſi in·c·cononuꝫ ſtatuta de con
ſtitu·in·xi·queſtõne principali ad fi·utrũ
ſeꝫ pena firmet actum prohibitum· Qui
to extra glo·opponitur de·l·barbarius·ff·
de offi· preto·ubi·patet ꝙ barbarius tamꝗ
pretor multa geſſit et omnia fuerũt ualida
et firma et tamen ipſe ñ potuit eſſe pretor
cuꝫ eſſet ꝺuus ex quo patet ꝙ acceſſoria hoc
eſt que geſſit ualuerũt licꝫ coꝝ auctor fuit
reprobatus ꝛ ſic acceſſoria non ſecuntur na
turam ſui principalis cõtra iſtam regulam
et contra·c·licet ex quadam de teſti·ubi nõ
debent admitti quoꝝ repelluntur auctoreſ
et·c·fraternitati de hereti·et quod ibi nõ·
et·c·cũ ex iniuncto de no·op·nũc· So·ſpe
ciale eſt in·l·barbarius ut ualeant geſta ꝑ
eum et hoc rõe publice utilitatis et commu
nis erroris quia ab omnib9 habebatur pro
libero licꝫ eſſet et licꝫ reuocetur dubiuꝫ ꝑ
doctores utrum ipſe fuerit pretor tñ cõis
opi·eſt ꝙ non unde ꝺuitute detecta remãſit
ꝺu9 ꝛ hoc tenet ibi Bar·Guil·de cu· et Bal·
ꝛ Inno·in nihil eo·ti ubi ad fi·nõbiliter di
cit in ſimili ꝙ tuitio pretoris ualet hiis q̃
contrahant cum prelato ſed nõ ualent malo
prelato geſtoꝝ ergo efficacia ſiue ualiditaſ
fundatur in illo barrario ſuper publica uti
litate que uerſatur in multa per eũ geſ·rõe
publici officii qõ gerebat non perimit ꝛ ſu
per aſſumptione de ipõ facta appellatio ro
mano ad dictum officiũ et hec aſſumptio ha
bet uim confirmationis et reddit habilem
ad officium qui non erat quo ad efficaciam
gerendorũ licꝫ non quo ad pſonaꝫ ſuam qn
poſſit ab officio remoueri et in ſeruitutem
rẽdigi·facit ad hoc qõ nõt Inno·in dicto·c·
quod ſicut de elec·et·l·i·§·illud pomponiuſ
ff·qõ fal·tuto·aur·ꝛ reprobant hec plura ſi
milia uꝫ ꝙ ratione publici officii ualent et
tenent que quiſ facit q̃ diu in officio tolleř
tur·viii·q·iiii·nonne et hinc eſt ꝙ ea que fe
cit iudas licet malus quam diu fuit tollera
tus ualuerũt ſicut facta aliorũ apoſtoloruꝫ
i·q·i·dedit baptiſmum iudas et·c·xp̃o et ꝑ
phetizauit ſaul licet malus·i·q·i·multi et·c·
prophanus etiã Cayphas ea·q·dictum facit
quod nõ·de elect·dubium·ii·in glo·quia tñ
et notario oculto excommunicato cuius in
ſtrũ ualeret ut in·c·decernimus·ð·eo·li·de
ſen·ex·in nouel·Inno·ð ex cep·pia et in ſpe·
de inſtru·edic·§·reſtat ꝟ·quid ſi inſtrm̃ et
nõ·in auc̃·de tabe·ad fi· Item ſñia lata a ꝺ
uo qui cõi opi·habebatur ꝑ libero licꝫ poſ
tea in ꝺuitutem deueniat·l·ii·C·de ſen·et i
ter lo·om·iudi· Iteꝫ in ordinatõne facta
a prelato ſimoniaco qui communi opi·non ha
bebatur ꝑ tali·i·q·i·ſi qui a ſimoniacis vñ
Inno·circa hoc generaliter loquens tradiť
regulam ꝙ omnes qui habuerunt canonicũ
ingreſſum licet poſtea fiant h̃rtici uel ſimo
niaci ratum eſt ꝙ fit ab eis quo uſꝙ in offi
cio tollerentur in d·c·nihil ad idem uideť
de illiſ qui non habuerũt canonicum ingreſ
ſum ut patet in illo barbario qui erat ꝺu9
tempore quo aſſumptus fuit ad prelaturam
ſeu ad prefecturam idem in patrono putati
uo cuius preſentatõ ꝑmanet ualida licꝫ poſ
tea appareat tũc non fuiſſe patronum·c·con
ſultationibus de iuř·patro· Sed ꝑ pleni
ori declaratione predictoꝝ applico hic que
ſtionem diſputotã per dictum Io·cal·in biſ
terminis excõmuicatus qui cõi opi·habeba
tur ꝑ non excõicato eccleſiaſticũ beneficiuꝫ
contulit uel eligitur ad illud uel reſcriptũ
impetrauit q̃riť ã de iuř·ualeant· Et pri
mo ad partem negatiuaꝫ arguit·vi·mediis
ꝙ non ualeant· Secundo ad aliam partem
affirmatiuam aliis ſex mediis ꝙ ualeant et
de inde ſoluit ꝛ poſt ſolutioneꝫ ex his que
dicit elicit unam diſtonctioneꝫ breuem et
nõbilem quam bonam et ſuis iuribus et rõi
bus in ſolutõe poſitis confirmabo ſingula
membra dicte diſtinctõis Cum ergo q̃ri
tur utrum ualeat uel nõ que geſſit excõica
t9 ſic dictingue aut illa cõis opinio nõ erat
probabilis ꝛ tũc non prodeſt puta erat ſen
tentia excõis publice contra eum lata·c·ad
probandum de re·iudi·et·c·tanta de exceſ·
prela·et·c·ueritatis de do·et cõtu·et hoc ad
de quod nõ·in cle·i·de ſepul·et in·c·i·ꝛ·ii·ð
ordi·ab epi·q renũ epi·et·xxxxii·di· ꝑter
hoc idem ſi ſit in poſſeſſiõe dignitatis ꝟ nõ
confirmatus namet in hoc caſu opinio non
tuetur geſta per ipm̃ ut nõ· Inno·in dicto
c·nihil aut illa cõis opinio erat probabilis
et tunc aut act9 de quo queritur competit
rõe ſingularis et priuati intereſſe aut rõe

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

publici officii primo caſu aut facit pro ſe ꝛ
ad ſui commodū et utilitatem et tunc etiā
cōis opi· non iuuat et ideo ſi excōicatuſ qui
cōi opinionē habebatur pro non excōicato
pro ſe ꝛ ad ſui commodum impetrauit ꝛ̄ptū
uel iure proprio eligit non vꝫ impetratio
nec electio nec iuuat eum cōis opinio excōi
catione de tecta de cleri· excōi· miniſtrā ꝓ
poſuit nam predicto caſu impetrare ꝛ̄ptum
non competit ratione publici officii ut per
ſe patet ſimilr̄ nec eligerē quia id cōpetit ra
tione canonicatus uel ſpūalis frātatis ut
nōt Inno· in· c· ueritatis de dolo et· c· cum ꝺ
electi· in ultima glo· et· c· cum dilectus de cō
ſuetudīe et ꝺ offi· i· ordi· in refragabili· §· ex
ceſſus et quod ibi nōt Inno et optime ꝙ ꝑ
ipſum nō· de ꝓcur· c· ſi· in prima glo· ꝛ ſunt
hec uera ſiue ſciat ſiue ignoret ſe excommu
nicatum ad hoc quod nō· ꝺ cleri· exmi· apoſ·
ubi etiā Oſti· dicit ꝙ eligere uel eligi nō
cadit in excōicatum quātumcūꝗ ſit occult9
dummō conuinci poſſit·   Idem putat Io·
cal· ſi talis ſit excommunicatus qui cōi· opi·
habebatur pro nō excōicato eligit uel impe
trauit pro alio qui ſciebat eum talem nā bñ
ficium ignoroncie de quo ſtatiꝫ ſubdaꝫ nō
prodeſt ſcienti de ſen· ex· cum non ab homi
ne ꝛ quod nō· in dicto· c· apoſtolice et ꝺ pre
ben· dilectus i· ſuper glo· ii· ubi non tenet i
petratio eius qui impetrauit excōicatum ſi
cet occultum ſcienter in iudicem Si autē do
minus conſtituit procuratoreꝫ exōcatuꝫ
occultum ignoranter tunc dicit ualere elec
tionem et impetrationem factam nomie do
mini ignorātī et hoc caſu uera ſit opi· Oſti·
et· archidi· in· c· i· de reſcripti eo· li·   Aliud
membrum eſt quando actus· de quo querit̄
competebat ratione publici officii et tunc
aut erat actus temporalis et cōi opinione
iuuatur etiaꝫ ut credo ſi ille ad cuius cōmo
dum actus geritur ſciebat eum excommuni
catum racio quia contra ipſum hoc oppone
re non poterat quouſꝗ erat in officō tolle
ratus· c· ii· de electi· per Inno ꝛ ad hoc uide
quod nōt doc· in d· l· barbarius Aut ſi erat
actus temporalis ſed ſpiritualis et tūc aut
queritur de ex communicatione ab ipō lata
et non tenet ab excōicato quātūcunꝗ occul
to et tollerato naꝫ talis excommunicat9 et
occultus eſt extra eccleſiam· iiii· q· iiii· c· ſi·
c· ſi quem de ſen· ex· ꝛ in poteſtatem diaboli
xi· q· iii· c· audi· et· c· omnis ergo in uirtute
dei uel eccleſie iuſ aliquod tribuere non po
teſt uel effectualiter exercere·   Aut loq
mur de alio actu ſpirituali ꝗ excōicationis
et tunc aut loquimur in ſpiritualibus in q

bus confertur caracter ut ſunt ordinatōes
conſecrationes et ſimilia et in iſtiſ uidetur
uelle Inno· in dicto· c· c· nihil ꝙ iſta duo ad
excōmunicatōem ſunt irrita niſi interueni
at diſpenſatio et ſic loquitur· i· q· i· c· i· et· ii·
Alibi Inno· dicit ꝙ ordinationes et ſac̄
mēta alia collata ab hereticis et ſimoniacis
et aliis quibuſcumꝗ criminoſis et occultis
ualent et tenent nec recipientes indigent
aliqua diſpenſatione quia tolēs executionē
ſui officii habꝫ allegat ad ea· i· q· i· ſi quis ſi
moniacis niſi eſſet ſimoniaci uel heretici no
torii de quo ibi· nōt̄ ꝛ ita nōt Inno· in· c· i·
deciſma ſed Io· cal· in dicta diſputatione ur̄
inclinare in primam opi· vꝫ ꝙ in ſpirituali
bus que habent executionem annexam ſicut
ſunt ordinatōnes quia predicti ſuſpenſi ex
ecutionem non habent illa effectualiter nō
conferunt et ideo circa ipſam executōem ne
ceſſaria eſt diſpenſatō ut dicto· c· ſi qui a ſi
moniacis et de or· ab epi· qui re· epi· c· ii·
Quedam ſunt ſpirituales que non habēt
aleā executionem poſtꝗ ſunt miniſtrata ut
conferre beneficia confirmare et ſimilia et
in iſtis Io· cal tenet ꝙ facta ab excōicato q
cōi opinione habebatur pro non ex commu
nicato ualēt ſi ſint fcā ei qui ignorauit dū
modo cōiſ opi· ſit probabilis mouetur quia
rōe publici officii iſta ſunt poſtꝗ tollerat̄
eius facta circa alia ſunt ualida nam hoc ur̄
facere dignitas non perſona poſtꝗ in offi
cō tolleratur ut nō Inno· in· c· nihil electi·
ꝛ hoc tꝫ Io· cal· licet Inno· alibi uideatur te
ner̄ ꝙ in beneficiis eccleſiaſticis ꝛ aliis ſpū
alibus non tenet collatio facta a prohibito
quia ſuſpenſus eſt hoc ipſe nōt in· c· Raynal
dus de teſta· in glo· pactum ꝺ· in beneficiiſ
aliter dixit in· c· ſi uere de ſen· exco·   Ego
teneo opi· Io· cal· nō ob· ꝙ ſint ſuſpenſi quia
iſta ſuſpenſio iur̄ donec fuerit publicata ꝑ
ſententiam hominis non uidetur impedire
executionem publici officii ar· c· cū ſ̄m legē
de hereti· et cle· i· de cenſi·   Subdit Io· cal·
de collatione facta ei qui ſciebat eū occulte
excommunicatuꝫ utꝝ ualeat uidetur ꝙ non
ſicut ſupra dictum eſt de occulte excōicato
impetrato ſcienter et in electione ꝗ facit ꝓ
curator occulte excōicatus ſi dñs ſciuit eū
taleꝫ contrarum uō ipē tenet in collatione
facta ſcienti ab occulto excōicato cuꝫ ſuper
hoc habeat poteſtatem rōne officii uel dig
nitatis in qua tolleratur poterit tamen ta
li bñficō priuari ut puniat̄ quo peccauit ꝑ
ticipauit eni cū pſona ꝓhibita ꝛ i actu ꝓhi
bito ad hoc· i· q· i· ſi q epi cum concor· et de
cleri· ex mini· poſtulaſtis·   Ex predictis

apparet ꝙ licet principalis auctor ex poſt
facto detegatur inhabilis ad officiū quod
gerebat tamen geſta per eum rōne publici
officii ꝑmanent ualida quia cōſideratur in
ſic geſtis dignitas nō pſona miniſtri facit
l· cum decem· ff· ad· l· fal·   Et hinc ſumpta
occaſione quero ſi ſindicus conſtitutus ab
uniuerſitate uel conſtitutus a prelato agit
ꝓ uniuerſitatem uel nomine prelati utrum
poſſit ei inhabilitas cōſtituentiuꝫ puta ex
cōicatio opponi Inno· in ſindico dicit ꝙ nō
obſtabit ſibi agenti ꝓ uniuerſitate licet om
nes de uniuerſitate ſint ex cōicati poſt ei9
conſtitutionem ſecus ſi tempore cōſtitutio
nis et eſt ratio quia ſindicus et yconomus
poſtꝗ ſunt creati recipiunt ptātem a cano
ne et agunt nomine uniuerſitatiſ que non po
teſt excōmunicari· xxiii· q· iii· ſi heres in cō
ſtituto a prelato dicit ſecuſ cum talis neceſ
ſe habeat agere nomine prelati conſtituēti
unde ſicut prelatus repelleretur ita et con
ſtitutus ab eo· c· poſt ceſſionem de proba· et
idem quod ꝺ ſindico uniuerſitatis dicit in
uiſitatore et coadiutore qui non agunt no
mine dancium ſed nomine eccleſie cuius eſt
uiſitator uel coadiutor in iſtis enim nō no
cet ꝙ is cuius adiutor eſt ſit excōmunicat9
cum ab eo non fuerit conſtitutus nec nomie
eius agat ſed eccleſie·   Et idem dicit ſi cō
ſtituens eſſet excōicatuſ ut et ipē nōt in· c·
fi· de procur· ubi dicit aliud eſſe in ſindico
et actoribus et huiuſmodi officiis tēpora
libus et que ad libitum reuocantur ut ſcꝫ ſi
habeant exercicium a conſtituente excōmu
nicato ad hoc· c· i· ꝺ· eo· de officiiſ uica·   Et
ꝑ iſta dico ꝙ excōicato epō inſtituto ab eo
in beneficiis non obſtat excōicatio epī in
agendo poſt quam ſunt inſtituti agunt noi
ne ſuo nō nomine epī ꝛ ſic a canone recipiūt
exercitium actionū et idem ur̄ in prioribuſ
et monialibus ut non obſtet eis excōicatio
maioris prelati cadeꝫ rōe facit cle· i· de ſup·
negli· prela· et cle· i· de reſcriptis·   Quid
ſi excōicato pupillo doli capace uel adulto
uel filio familias utrum tutori curatori ꝛ
patri obſtabit excōis exertio ex perſonis
predictorum in tutore et curatore puto ꝙ
ſicut obſtaret prelato ſua excōicatio agēti
nomine eccleſie que equiparatur pupillo· c·
i· de reſtitu· in inte· et licet tutor et curator
habeant adminiſtratōeꝫ a lege ſiue a iudice
qui dedit eos· l· i· ff· de tute· tamen in agen
do debent facere mentionem de pupillis ſu
is et adultis et eorū nomine agi· l· i· ff· ꝺ ad
mini· tuto· ꝛ ſic non ob· quod dixi de uiſita
tore et coadiuuatore In patre etiam eſt du

bium quia habet adminiſtrationē a lege in
bonis filii et etiā uſufructum unde ſaltem
hoc reſpectu non ur̄ ſibi obſtare excōicatio
filii Sed certe cū in agendo oporteat facere
mentionem de filio et eius nomine agerē· l·
cum non ſolum debo· ꝙ li· forte·   Idem eſt
in eo ꝙ in tutore et curatore in patre etiā
qui agere poteſt pro dote de conſenſu filie
ſoluto matrimonio· l· ii· §· uoluntatem· ff· ſo
lu· ma· utrum obſtet exceptio ex perſona fi
lie credo ꝙ non propter cōionem quā habet
pater in actione de dote ut nō· in· l· non ſo
lum ſo· ma· et quia exercicium actionis ꝺ do
te fundatur in patre et in filia accommodā
te conſenſum tm̄ ut dicto· §· uoluntatem·
Vnde et ſi excōicatō impediret accommo
dare hūc conſenſum de quo dubito tamē pa
ter ñ prohibetur ob hoc ab exercicio actōis
ar· c· i· ꝺ· ne· ſe· ua· eo· li· et in dicto· §· uolūta
tem ubi filia impedita preſtare conſenſum
propter furorem pr̄ poteſt agere·   Sexto
opponitur ſic ſi quiſ ingreditur monaſteri
um bona ſua uelud acceſſoria eum ſecuntur i
auc· igreſſi· C· ꝺ ſacro· ſan· ec· facit· l· ſi adop
tauero· ff· de preca· ubi etiaꝫ probatur ꝙ bo
na tamquam acceſſoria ſecuntur perſonam ſ̄
alibi dicit canon ꝙ ingreſſio religionem ſi
exeat non reſtituūtur eius bona ergo acceſ
ſoria nō ſecuntur naturā principalis· xvii·
q· iiii· ſunt qui opeſ·   So· de iſta ſequela bo
norum cum ingreſſus monaſteriuꝫ egredit̄
eſt lunga diſtinctio utrum bona recuperet
et doc· dicunt ꝙ ſi exit infra ānum probati
onis recuperat quia uidentur ſub tacita cō
ditione collata ſcꝫ ſi in monaſterio reman
ſerit· l· ſtipulatus· ff· de iur̄· doc· et ꝙ iſta ui
deantur donatio quedam cā mortis que ſi ñ
ſequatur mors reuocatur et eſt ratio Bar·
in d· auc· ingreſſi·   Quandoꝗ exiit poſt
annum ꝛ ſic poſt profexōneꝫ tacitam uel ex
preſſam et tunc ſi ꝺ ſnia ſuperioris uel iuſ·
quia tranſiuit ad aliam ſtrictionem religio
neꝫ et ſecuntur cuꝫ bona ne ſit ſcdo manaſte
rio honeroſus· xx vii· q· i· ſi quis rapuerit
Quandoꝗ ſine licentia et tunc non recu
perat· c· licet de regu· et· d· c· ſunt· qui ope·
Quādoꝗ exiit qꝛ ingreſſ9 ñ tenuit puta
erat uxoratus et tūc aut hoc ignorabat cre
dens uxorem mortuam et reſtituuntur bo
na an ſi nō tenuit principale liꝫ eſt ingreſ
ſus ergo nec acceſſorium i· ſequela bonorum
l· cū principalis· ff· de re· iur̄· aut hoc ſciebat
ſcilicet uxoreꝫ uiuire et ſic ingreſſum nō te
nere et tunc aut ingreſſum de bonis nihil
dixit et ſic eum tacite ſequebantur et tunc
ſi nō ualet expreſſum nec tacitum· l· item· §·

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

qui habet·ff·de ſui·ur·predi·et hoc tȝ Ia-
but·in auc·ingreſſi et ibi cõiter omnes Aut
cõtulit bona expreſſe quia dixit offero me
et mea et tũc uiciata obligatõe et ꝓfeſſione
perſone non uiciatur obligatõ bonorum qa
uidetur donarẽ·l·cuius per errorem·ff·de re
gu·iuř·ſi tamen ſit inops et non habeat vñ
uiuat de equitate canonica ſunt ei bona red
denda·xvii·q·iiii·c·fi·et·c·qđ a te de cleri·
cõiu·et ibi in nouella et per Oſti·in ſumma
co·ti·§·placet· Sed incidenter iux̃ predic
ta quero utrum iſta tacita obligatio et ſeq
la bonoꝝ habeat locun in minoř ingrediẽte
religionem uř ꝙ non qa iſta eſt quedaȝ alie
natio in monaſteriũ ergo requiritur iudi
cis decretum et auctoritas curatoris·ff·de
re·co·qui ſub tu·per totũ ꝛ·c·đ predi·mio·
per totum· Contrarium tȝ Cy·in dicta
auc·ingreſſi·et Io·an·in·c·in preſentia de ꝓ
ba·per iſtud·c·nam cum principale ſcȝ ꝓfeſ
ſio perſone non ꝛ̃quirat iſta ſolempnia quia
mutat ſtatum in melius et ideo non leſus ꝯ
uẽdo deo·l·ſi ex cauſa·§·fi·ff·de mino·ergo
nec acceſſorium iſto caſu ſcȝ ſequela bonorũ
ꝛ̃quirat aliaȝ ſolempnitatem ut in iſta ꝛ̃gu
la et in·c·ſi ſuper gr̃a de offi·dele·ẽ·co·li·fa
cit d·l·ſi·adoptauero de p̃ca·ubi tranſit ꝑ
bo·ſine alia traditione tranſlata pſona cuiꝰ
erat in alterius poteſtatem que alias non ꝛ̃
quireretur ſine a p̃henſione·l·cum hẽdes de
acqui·poſ·regulantur ergo bona ẜm ſtatum
dñi cuius uelud acceſſoria et hic eſt ꝙ inter
dictum bonis prodigo ꝑ iudicã ſuum boñ·
illud interdictum extenditur ad bona ſita
ferarie et alibi ubicũq; ꝓpter iſtam regulã
ut nõt Bar·in· l·relegatorũ·§·interdicere
de interdic·et rele·et·l·cunctos populos in
ultima·q·C·de ſumma tri·et Io·an·pꝰ Inno·
in·c·poſtoralis đ priuile·ubi in alienatione
rei ſancti ꝓculi boñ·ſite florentie requirĩt
auctoritaſ ꝛ decretũ epĩ boñ·ubi mõaſteriũ
ſitum eſt non florentie ubi eſt ſita poſſeſſio
licȝ quidam dicunt ꝙ etiam epiſcopus florẽ
tinꝰ hoc poſſit đ quo ꝑ Cy·C·đ p̃di·mino·
l·ſi·predium ubi dicit ꝙ cautius eſt ꝙ utri
ꝗ interponat ar·l·iur·peritus·§·cum oriũ
dus de excu·tuto·et·c·cum illorum de ſen·
ex·hoc tamẽ omnino uide ꝙ ſcripſi poſt Io·
an·in·c·ii·de immuni·ec·co·li·ubi quo ad ho
nera ſubeunda inſpicitur locus ubi ſita eſt
eccleſia ſiue monaſterium non ubi ſunt eius
bona et rõ ibi nõ·ꝛ predicta faciunt ad nõ·
in d·l·cũctoſ populoſ per Bar·in ultima qõe
utrum effectus ſententie late extendař ex̃
territorium et diſtinguit quia aut ſnĩa reſ
picit perſonam aut řſpicit reſpectu certi lo

ci et tunc interdictum non porrigitur ad
alia loca ex̃ territoriuȝ iuř dicentis niſi ad
quedam bona per ꝯñam et iuř·diſpoſitionẽ
ut d·l·řlegatorum et hinc eſt ꝙ interdicta
ciuitate etiam ſuburbia et continentia edi
fitia intelliguntur interdicta rõne acceſſo
rii et coherentie de ſen·ex·ſi ciuitas·ẽ·e·li·
quod eſt ueruȝ etiam ſi ſuburbia et continẽ
tia edificia ſint alterius iuriſdictionis
q̃ iudicis de ciuitate interdicentis ut nõt
Io·cal·in tractatu đ eccleſia inter nam dicta
ſuburbia ꝛ continentia edificia ueniunt ex
diſpoſitõne iuř·in ꝯñam non principaliter
ex ſnĩa iudicis interdicentĩ facit qđ dicimꝰ
de excõicatis minori ꝓpter excõicationeȝ
nam licet cauſetur a ſententia hominis tamẽ
dicitur excõicatio canonis ideo ubiq; extẽ
dit effectum ſuum contra participantem
nõ·in·c·nuper de ſen·ex·et quod·nõ·in·l·qd
ergo·§·pena grauior de his qui nõ·infa·et
quod dixi in ſuburbiis ꝛ continentibꝰ edi
ficiis ideȝ dicas in capella contigua eccleſie
interdicte ſecus ſi remota in·c·i·de conſec·
ec·uel alia·ẽ·co·li· Quandoq; ſnĩa non reſ
picit interdictionem loci ſed diminutionẽ
ſtatus ut eſt excõicatio infamia et ſimilia
et tunc ſequitur perſonam ubiq; ſicut lepra
leproſuȝ ut nõ·in·l·ex ea de poſtu·et·c·que
in eccleſiaruȝ de offi·ordi·excõicatus ergo
uel effectus in famis per ſnĩam hic boñ·erit
excõicatus uel infamis ubiq;· Secũdo caſu
quando ſententia reſpicit bona utruȝ extẽ
dař ad bona ex̃ territoiũ iudic·ſnĩãt pone
quidem eſt condempnatus hic boñ·cum pub
licatõne bonorum habet quedam bona alibi
utrũ illa bona erunt publicata Guil·de cũ·
ꝙ ſic ſed quedam ciuitas habebat bona ſita
in ſuo territorio quaſi uacancia de bo·uacã·
l·i·pro hoc·l·ſi·quis preſpiter·C·de epi·et
cleri·ubi preſpiteris condempnatis bona ꝑ
tem habet eccleſia partem curia uel patronꝰ
ad hoc inſtitu·de legi·tuto·§·fi·đ bo·dãp·
l·ſi quando Bar·in dicta·l·cunctos populos
relatĩ aliis opinionibus ponit ſuam dicens
ꝙ ciuitas nõ põt ſibi publicař bona de iuř·
cõi ꝓpter delicta ut dicta·l·i·de bo·uacan·
et ibi nõ·ciuitates italie q̃ hec ius ſibi uen
dicant faciunt hoc ex priuilegio uel antiq̃
cõſuetudine que optinet uim preuilegii ut
nõ·in auc·de fen·ciui·§·ius iurandũ in fi·
magne glo·hoc p̃miſſo dicit ꝙ aut iuriſdic
tõnes ſunt ſeparate et una eſt burſa fiſcalis
in effectu in utraq; aut ſunt ſepe rate iuriſ
dictiones ꝛ ſeperate burſe fiſcales primo ca
ſu aut ulla publicatõ fit de iuř·cõi et bona
utriuſq; loci erunt publicata·l·ſi quando đ

bo·uacan·et fiet executõ per officialeſ illiꝰ
loci ubi ſunt ſita bona ut·l·cuȝ unus·§·ſi is
qui de bo·au·iudi·poſ·et quod ibi nõ·et d·
l·ſi quando ꝛ·l·ſi de bo·uacan· Aut publi
catio fit ẜm conſtitutiones uel leges ſpũa
les et tunc aut ille leges ſunt in utroq; lo
co ubi ſunt bona exempluȝ cum plures iudi
ces diſputati ſunt in uno ꝛ̃gno per diuerſa
territoria regni et unus publicat ẜm cõſti
tutionem legalem et tunc omnia bona ꝛ̃gni
erunt publicata eadem rõe Aut dicte leges
ſpirituales nõ ſunt ĩ utroq; loco et tũc pub
licatio non ſe extendit ad bona loci ubi nõ
urget conſtitutõ ut·l·extra territorium đ
iuř·om·iudi·ꝛ·c·animaꝝ de conſtitu·ẽ·e·li·
Scđo caſu quando iuriſdictiones ſunt diſ
tincte et diuerſe burſe fiſcales et tunc aut
publicatio fit de iure cõi et extenditur ad
bõ alibi ſita aut đ iuř·ſpeciali et tũc non ex
tenditur ad bona alibi ſita ꝛ ita nõ·Bar·in
d·l·cũctos populos ad fi·ubi Bal·in iſto mẽ
bro utruȝ ſententia extendatur ad bona ſi
ta ex̃ territoriũ ſnĩantiſ diſtinguit ꝙ aut
reſpicit bona per modum cõfiſcatõis aut ꝑ
modum alterius pene conſiſtentis in quãti
tate puta condempnatur in mille primo cãu
quando per moduȝ cõfiſcationis refert aut
ſtatus perſone ſic mutatur ꝙ non põt habe
re proprietateȝ bonorum tunc omnia cofiſ
cantur ubiq; poſita non tamen cõfiſcantur
ubiq; poſita non tñ cõfiſcantur omnia fiſco
iudicis pronũciãtis ſed fiſco ubi bona ſunt
ſita ut d·l·cum unꝰ·§·is qui facit quod nõ·
Inno·in·c·poſtulaſti de foro cõ·aut ſtatꝰ ꝑ
ſone non repugnat proprietati obtinende
tunc nõ confiſcantur niſi bona que habet in
loco cõdempnatõis non bona extra territo
rium ſituata nam quantum ad confiſcatõem
põt diuidi effectuſ ſententie·l·ſi mulier·§·
i·ex qui cau·maio·et ad·l·fal·l·in rõe·§·cuȝ
quidam ſi autem non eſt pena cõfiſcationis
ſed pecũie condẽpnatõnis tunc iſta ſentẽtia
iudicat obligationem cuiꝰ executio põt pe
tiin bonis ubicũq; poſitis đ x̃·ſy·ſi q pena
ex dicta ergo ſentẽtia in criminali ita ori
tur obligatio et actio in factũ ſicut in ciui
li ar·l·iii·§·idẽ ſcribit de pecu·et quod nõ·
in·l·et ſi condempnatus de noxa·et in hoc ꝛ̃
ſidet ibi Bal·vnus tñ tex·facit me dubitař
circa predictum membrũ ubi fit publicatõ
de iur·cõi quod extendatur ad omnia bona
cle·poſtoralis de re·iudi·ubi ille tex·ꝯdem
natus fuit per imperatoreȝ de crimine leſe
maieſtatis et publicatione bonorũ et tamẽ
non extendiř ad bona ſita in territorio ec
cleſie et forte ibi ideo quia illud nõ fit cri

men leſe maieſtatis ut ibi dicit tex·ꝛ ſunt
diuerſe iuriſdictões et ſepate burſe fiſcaleſ
In predicta occurrit qđ diſputabiliſ Io·
cal·in his terminis preſuppoſito ꝙ per con
ſtitutiones papales bona condempnatoruȝ
de hereſi debeant diuidi in tres partes q̃ꝝ
una ſit domini tẽporalis ſcđa officialium in
quiſitionis Tercia in ſubſidium officii ꝛ̃
ſeruatur queritur ſi hñs inmobilia ferarie
ꝑ inquiſitorem florentinũ ſit florentie le
gittime ꝯdempnatus de hereſi ad quos illa
bona pertineant Arguit primo ꝙ illa bo
na ſita ferarie pertineãt ad officiales et cõ
mune floeentie poſtq̃ ibi fuit de hereſi con
dempnatus nam bona ueniunt acceſſorie et
in ꝯñam ad·perſonaȝ q̃ condempnata ẽ florẽ
tie ar·huius regule et·c·de prudentia đ do
na inter vi·et vx·ꝛ·c·paſtoralis et·c·penul·
et uult đ offi·del·et·ff·de·au·et ar·lega·l·cũ
aurum in fi·cum·l·ſe·nam cõceſſa iuriſdictõ
ne officiali florentino contra perſonã hẽti
ci ergo ſimile ſuper bonis faciunt nõ·in d·
c·quod a te in fi uult glo·de cle·cõiu·ꝛ·c·de
exacti·tribu·l·fi·li·x·ubi in publicãdis bo
nis attenditur locus perſone que deliquid
Scđo ſic dicit lex ubi quis iniuſticiam fe
cerit ibi penes ſubeat delictorũ ut non aliꝰ
quiſq̃ tale aliqđ agere preſumit ad exemplũ
reſpiciens ut in auť·ut uidi ſine quo·ꝑ ſuf·
§·ſi quis aũt coll·ii·et tamen dicit ibi uir
dicetur iniuria ubi plectibiliſ eſt orta pre
ſumptõ·xxiii·q·iiii·ſullic· Iteȝ officialis
florentini laborauerunt in procedendo et
condempnãdo hereticuȝ ergo bona uidenř
eis debita rõne laboris et officialibus fera
rienſibus dicendum qui non laborat nõ mã
dicet ad hoc de cenſi·ꝓcurationes et nõ·de
damp·infec·q̃uis ad hoc·xiii·q·i·§·his itaq;
Tertio rõe perſone ſortitur quis foruȝ
eti ſuper rebuſ alibi ſitis·c·ſane de foro cõ·
C·ubi in rem acti·l·uult et ibi nõ·et de pre
ſcrip·lon·temp·l·fi·ad hoc quod nõt Inno·
in·c·paſtoralis de priuil·ꝛ·quod dixi·ẽ·in
x̃·ꝛ̃gulanř ergo ad hoc· Quarto pro hoc
facit·c·cum ẜm de heretic·ẽ·co·li·nam debȝ
ille tex·intelligi de domino temporali il
lius loci đ quo erat ep̃us qui tulit ſentẽtiã
ad hoc optime·l·ticiu·§·tutores đ admini·
tuto· In contrarium aliis argumentis ꝓ
bat ꝙ ad officiales officii inquiſitionis fe
rarie ꝛ cõne illius ciuitatis pertinẽt bona
ibi ſita licȝ alibi condempnata ſic ꝓbo pri
mo quia diſpoſitio ſuper rebus ſimpliciter
concepta debet referri ad ſuperiorem loci
ubi ſita res eſt ubicũq; fuerit dominus dic
te rei patet hoc in iuriſdictõne adminiſtar

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

tioñe ſupplectione primũ patet in decr̃e·c·
ſane de foro con·et·c·ex parte et·c·ſi·cũ ſy·
Scdm patet·x·q·ii·caſſellas et cle·quia re
gulares ꝺ ſup·negli·prela·ubi in ſupplectõ
ne negligentis incipit ſuperior beneficii
non perſone negligentis· Scdo ꝯſtat bõ
hereticorũ ipo iur·hodie confiſcata·c·cũ
ſꝫ de hereticis et de fiſco imperiali expri
mit lex·C·de hereticis quicumqꝫ·§·eos ⁊·§·
ſi honeſte et·l·cognouimus iſta autem cõfiſ
catio debet fieri per procuratorem fiſci in ꝓ
uinc·deputatũ et per illũ procuratorẽ fiſci
ubi ſunt illa bona·C·de bo·uacan·l·ſi qñ li·
x·conſtitutionem ergo ipam de qua in the
mate quia ſe refert ad dominum temporalẽ
et officialis inquiſitionis et officii intelli
gam ꝺ illis ubi ſunt bona ſita quia procura
toris fiſco loco ſurrogãtur in iſta executõ
ne ar·l·i·§·hec actio·ff·ſi quis teſta·li·eẽ iuſ
ſue·non ob·quod ſnia lata ſit per officiales
Florentie ſuper crimine quia talis ſnia etiã
perſona legittima cõſequente lata ſuper bo
nis non aufert ſuper eis adminiſtratõeꝫ al
teri ubi bona ſunt ſita ut eſt caſꝰ in·l·tuto
res·§·heres inſtitutus ꝺ admi·tuto·ad hoc
c·poſtulaſti de foro con·ubi licet effectus
ſentẽtie late per unum epm extendatur ad
beneficiũ ſitũ in dioc·alterius epi iſte nõ
ille qui tulit ſententiam exequẽ et genera
liter idẽ eſt dicẽdum in qualibet executõe
fienda in bonis alterius territorii exequa
tur de bo·au·iudi·poſſi·l·cũ unus·§·is qui
e·romana·§·contrahentes·ṽ·e·li·de foro ꝯ·
de hereti·ut officiũ in prin·et·c·per hoc·ṽ·
eo·li·et·xi·q·ii·per totum Et pro iſta ſe
cunda parte concludit et firmat Io·cal·pro
parte domini tẽporalis et pro parte officii
inquiſitionis ferarie et mouetur principa
liter per ſcdam rationem factam pro iſta ꝑ
te de qua·ṽ·et·etiam ne uideatur iuriſdicti
onum confuſio et per ꝯñs litigatoꝝ et diſ
cordie materia ſubtrahaẽ· De tercia uõ
parte Florentie qui tulit ſententiã tenet ꝙ
debeatur in qua ſubeſt rõ laboraui ut in pre
dicta qõe plenius ſed iſte eſt effectus totiꝰ
diſputationis ex qua cõiunctis aliis in hac
oppoſitõne deductis habetis qñ bona ſunt
acceſſoria ad perſonam uel non facit·l·iii·C·
ſi penden·appe·et·c·i·de iur·patro·ṽ·eo·li·
⁊·l·paulus de acq·heredi· Septimo princi
paliter oppo·et uꝛ ꝙ acceſſoriũ non ſequa
tur naturã ſui pricipalis ꝯſtat eni ꝙ mãda
tor uĩcit principalꝛ ad ꝯctũ uictoris in auc·
fideiuſſio in pricipio ⁊ ſimilꝛ ad delictũ ar
guẽdo ꝺ ꝯctibus ad delicta qꝺ licꝫ·l·omneꝫ
ff·ꝺ iudic·et·l·ii·in fi·et ex·i·re·l·ii·in fi· ⁊
probatur in·l·non ſolum in prin·cũ glo·ibi
poſita·ff·de in iur·ſimiliter preſtans opem
dicitur teneri acceſſorie·l·qui ſeruo·§·ideꝫ
placuit·ff·de fur·ꝺ tñ iſta licꝫ acceſſorie te
neãtur lex dicit ꝙ qui mandauit tenetur ⁊
tunc mãdatarius ex delicto ſecuto·l·ſi quis
id quod·§·ſi aliud·ff·de iur·om·iudi·et dic
to·§·item placuit ubi licꝫ non teneaẽ prin
cipalis tamen tenetur pſtãs opem ꝓ hoc·l·
marcelus de fideiuſ·ubi acceſſoria obligatõ
eſt efficax licet principalis inualida Ex
quibibus ſequitur quod iſta rgula male di
cit ꝙ acceſſoriũ ſequitur naturam ſui prin
cipalis· So·in illis qui ueniunt acceſſorie
in obligationibus deſcendentibꝰ ex cõtrac
tibus non tango hic ſed remitto ad titulũ
de fideiuſ·C·⁊·ff· Sed de illis qui ueniũt
acceſſorie in obligationibuſ deſcendentibꝰ
ex delictis ut ſunt mandatores ratum habẽ
tes fautores cõſiliarii inſtigatores rcepta
tores ſiue prebentes auxilium aſſiſtentes ꝑ
ſuadentes ⁊ ſimiles qualiter obligenẽ utꝝ
pariter uel aliter ſine alia·l·ꝗ principalis
delinquentes tangitur plene de aliquibus
ex predictis per Inno·in·c·ſicut dign·ꝺ ho
mi·et·ibi in nouel·et quia minꝰ perfecte iõ
dicta Inno·breuiter reaſſumo ut remiſſiue
addaꝫ quedaꝫ utilia ad eius dicta· Et añ
ꝗ ad eius dicta deſcendam in mandatore te
nent cõiter doc·ꝙ teneatur principaliter ñ
acceſſorie ⁊ ita ut principalis puniendꝰ nã
facit per alium ideo ipe facere uꝛ ut in rgu
la qui per alium et hoc tenet Cy in·l·nõ iõ
minus·C·de accu·in·v·q·ꝓ hoc·l·i·ff·ui·bo·
rap·ubi mandans dicit principaliſ capitane
us facit·l·qñ multa ad·l·iul·de·ui·pu·⁊ idẽ
Bal·in dicta·l·non ideo minuſ ꝯ·iteꝫ queri
tur an mandans et ibi uideas in·ii·q·utruꝫ
mandantis et mandatarii ſit idem delictum
numero ⁊ quoddã delictuꝫ in ſpecie et circa
hoc uide Cy in·l·i·ſi reus uel accu·mor·fue·
ubi plene idem per Bal·in dicta·l·non ideo
minꝰ in·iii·q·ubi plene per eum utrum qua
litas perſone mandantis pene augmẽtatiue
extendatur ad perſonaꝫ mandatarii uel ecõ
uerſo ubi omis uideas cõtra Bar·in hoc ibi
etiam uideas in·v·q· utrum mandans et mã
datarius obliganẽ ſimul in tempoꝛ et loco
⁊ in aliis concomitanciis delicti ut ꝗlitatẽ
manifeſti noctis et ſimilium et Bar·in·l·is
qui opem de fur·uide quod nõ·Io·an·in ad
dic·ſpe·ti·de treu·⁊ pace ubi querit an ſocii
in delicto poſſint accuſari de pace fracta ſi
cut põt principalis delinquens qui fregit
pacem tenet ꝙ ſic per·l·ult·alias utrũ ad·l·
pompo·patici·uide etiam in dicta·l·nõ ideo
minus utrũ mandans dicatur uere faceꝛ uel
ficte ⁊ ſi ficte non ligetur ſtatuto quod lo
quitur de faciente de quo plene per Cy·in
l·ſi per aliuꝫ·C·ne quis eum in comito ſuo ⁊
ꝑ Bar·in·l·ſi unus·ff·de in iur· Et aduer
tenduꝫ ꝙ noticia predictarũ qõnuꝫ eſt uti
lis in materia huiuſ regule quia licꝫ obliga
tio mandatarii non poſſit dici prorſus ob
ligatõ principalis delinquentis acceſſoria
tamen poteſt dici connexa ⁊ cõiuncta et hic
ſit qõ utrum abſolutio principali uideatur
abſolutus mandator et Dy·diſtinguit ꝙ
aut pronunciatur delictum non cõmiſſum ⁊
ſic ſuper facto aut ideo quia non fuit in cul
pa et ſic ſuper iur· Primo caſu uictoria ꝓ
deſt ſcdo non ar·ff·de iureiur·l·duobus·§·
a fideiuſſore et·§·ſi ei non ob·de re·iudi·l·
ſepe de ⁊ excep·modeſtinꝰ ⁊·C·reſ inter ali
os acta per totũ quia locũtur quando iura
diuerſarum perſonarum ſunt diuerſa et ſep
ata ſecus cum ſumunt originem ex eodẽ fac
to et eadeꝫ eſt cauſa defenſionis facit·l·ſi q
ſepatiꝫ de appe·et hoc nõ·Dy·in regula ra
ti hic eo·ti·⁊ approbat primum dictũ Dy·
uidelicet ꝙ non proſit cuꝫ pronunciaẽ ſup
iure puta quia non fuit culpa allegat·ff·de
ꝟbo·ſig·l·nihil intereſt cũ ſua glo·ubi licꝫ
furioſus abſoluaẽ nihilominus mãdator te
netur pro hoc d·l·ſi quis id quod·§·ſed ſi a
lius de iur·om·iudi·ubi mandator tenetur
⁊ non mandatarius qui non fuit in culpa ꝓ
hoc ois uide quod nõ·Bar·ibi·et·l·is qui·§·
ſi ita ticium·ff·ꝺ fur·ubi caſus in quibꝰ pu
nitur mandans et non mandatarius ubi ui
deas notabilem differentiam inter dilecta
nominata que recipiunt nomen ſpũale ⁊ eẽn
tiã a iur·et in nominata que ſtant in ſuo no
mine generali et in facto conſiſtit ut nõ·in
l·ſi quis idem quod de iur·om·iudi· In ſe
cundo autem membro Dy·cum pronunciaẽ
delictum non commiſſum et ſic ſuper facto i
quãtum dicit ſententiam abſolutoriam latã
pro mãdatore pro dicto mandatorio ñ nõ
bene dicit per·l·adultera ubi loquiẽ de cri
mine adulterii ualde coniuncto inter adul
terum et adulteram tamen ſententia abſolu
toria pro uno non prodeſt alteri non ob·§·
a fideiuſſore quia loquitur in iuramẽto qꝺ
habet uiꝫ ſolutionis nos loquimur in ſentẽ
tia abſolutoria que lata pro fideiuſſore nõ
prodeſt principali·l·aduerſus ꝺ arbi·et ita
rfert Bar·determinaſſe Richar·malum i ſua
publica diſputatione in d·l·adultera ſimilꝛ
dicimuſ in condẽpnato de falſo qui ꝓduxit
falſos teſtes ut non noceat teſtibus ut per
eam probetur eos eſſe falſos uel ſi notariuſ
ſit condempnatus de falſo inſtrõ non preiu
dicat hoc domino cui ſpectabat inſtrumẽtũ
ut·l·ſi docueris·C·de fi·inſtru·et quod nõ·
Cy·in·l·i·C·qui·accu·non·poſ·et in·l·i·C·ſi
rem uel accu·mor·fue·ibi utrum producens
falſos teſtes ꝙ ſic quia ideꝫ eſt delictum in
ſpẽ per quam ratõnem utrum idem ſit in mã
dante et mandatario uꝛ recurrendum ad re
miſſiões de quibus·ṽ·ſcilicet utrum utriuſ
ꝙ ſit idem delictum numero uel ſpecie et an
mandantis ſit obligatõ acceſſoria ſicut pri
cipalis et fideiuſſor qui poteſt conueniri i
eodem libello in auc·de fideiuſ·et manda·
Ad predicta adde ſy·quod nõ·Cy·in·l·
i·C·de aduo·diuer·iu·ubi concludit ꝙ ꝓba
tiones et acta contra aduocatuꝫ accuſatũ de
priuaricatione non noceret aduerſario cuꝫ
quo dicitur priuaricatio facta niſi fuerit
uocatus ad cauſam ſm Ia·de are·facit quod
nõ·in·c·dilectus·ii·de ſimo·et·xii·q·ii·qui
manumittitur et in·c·ꝗuiſ de re·iudi·ubi r
miſſiones in ſy·ad decretum et in dicta·l·i·
per Cy·ubi uedeas quid econtra utrum ꝓ
bationen et acta proſint in predicta cauſa
priuaricationis et iſta ſuccincte de mandan
te et mandatario dicta ſunt plenius reaſſu
mam in regula rati·ṽ·eo· Verum autẽ mã
datoris ſatiſfactio liberet mandatariũ uel
econuerſo ⁊ quid iur·ſi unus mandet pluri
bus et plures uni quantuꝫ ad obligationes
omnium in ſolidum uel pro parte uirili tã
gam infra et nõ·in·l·ſi familia·ff·de iur·ṽ·
iudi· Sequitur uidere de preſtante opeꝫ
uel auxilium utrum iſta dicatur tenere dic
ꝙ ſic in·l·per Bar·in·l·qui ſeruo·§·item pla
cuit de fur·dicit tamen quod non ideo dici
tur acceſſoria ꝙ obligatio accedat obligati
oni quia quedam obligatio eſt de perſe pri
cipalis quod patet quia uno ſoluente alius
non liberatur·l·ſi quis id quod·§·ſi·cuꝫ·l·
ſe·ff·de iur·om·iudi·⁊ põt unꝰ teneri pluſ ꝗ
alter·l·is qui opem de fur·ſed dicitur tene
ri acceſſorie quia factũ accedit facto ñ enim
poteſt qs preſtare opem facto niſi illud fac
tum fiat·l·ſi·is qui·§·ſicut in ticium ꝺ fur·
et propter hoc ſufficit illud factum eſſe liꝫ
non oriatur ex eo obligatõ unde poteſt qñ
ꝙ teneri preſtans opem licet non teneatur
principalis ut·ṽ·dictuꝫ eſt in principio op
poſitionis· Sed iuxta predicta quero ex
quibus actibus dicatur quis preſtare auxi
lium ſiue opem alicui ſimpliciter dic qꝺ aut
preſtat auxilium iur·puta aduocando ꝓ eo
Aut preſtat auxiliuꝫ facti reſpectu certi ac
tus ut male factori primo caſu puta peto ꝓ
nũciari bãnum nullum uel peto caſſari bãnũ

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

allegãs iuſtã cauſam ⁊ ſuccumbo utꝝ puniar
tanquã preſtiterim auxilium bãnito notat
Inno·i·c·mulieres in glo·magna de ſen·ex·
et in·c·propoſuit de cleri·ex mi·ubi tangit
an ſi oppono me per uiam iuř contra proceſ
ſum executoris an poſſit me excomunicař tã
quam impedientem eũ   Quandoꝙ nõ per
uiam iur·ſed uenie ſiue miſericordie compa
reo coram ſuperiore et illud eſt permiſſum
niſi in crimine leſe maieſtatis in quo non li
cet ſupplicare·l· quiſquis ad·l·iul·maie·

Quandoꝙ preſtatur auxilium tamen ex
iudicium ⁊ tunc aut ante maleficium aut in
ipſo maleficio aut poſt maleficium que mem
bra proſeqř ut nõ·Bar·in·l·in furti de fur·
et in·c·quicũꝙ de here·ĩ·eo·li·in nouel·ubi
plures modos in quibus dicitur quis defẽ
dere uel fauere erranti ſiue errore et pꝭ fa
uereř dicitur prelatus negligendo uindictã
ſumere q̃ priuati alř auxilium exibendo et
ibi bona exempla in nouella ſuper xbo defẽ
ſores et cle·i·ð pe·ubi bona glo·de ſocio cri
minis et fautore et defenſore ante delictũ
et poſt ðlictum et·c·i·de offi·dele·de aſſiſtẽ
te autem maleficio uel conſiliario plene nõ·
Inno·in·c·ſicut dignum de homi·ubi ex dic
tis ſuis colligo plures caſus nam quandoꝙ
plures principaliter deliquerunt uel unus
tñ Sed alii aſtiterunt auxilium preſtando
maleficõ comittẽdo·   Quandoꝙ aſtiterũt
ne delinquens poſſit offendi diſſuadendo ta
men rapinaꝫ quandoꝙ aſtiterunt cauſa paci
ficandi non ut dampnum uel delictum com
mitterent rurſus quãdoꝙ principalis alias
eſſet ſine iſtorũ aſſiſtencia fuiſſet facturus
ſine iſtis quandoꝙ nõ fuiſſet facturus ⁊ in
iſtis membris dubitatur qualiter principa
lis delinquens teneatur ex delictis aſſiſtẽ
tium·   Item econuerſo in quantum aſſiſten
tes ex delicto principalis uel ex dãpnis cõ
muniter uel diuiſim cõmiſſis a ſe tã in foro
iudiciali q̃ in foro penitenciali·   Et utrũ
hec ſolutio uel qetatio liberaret alios ⁊ bñ
iſta que proxime dixi applicantur huic řgu
le preſupponendo pro uõ ꝙ aſſiſtẽtes dicãř
acceſſorii et qeos ducit uel ſuſcipit dicãř
auctor principalis ut ſentit Inno·in·c·ſicut
dignuꝫ de homi·dum dicit cõuenie ns eſt ꝙ
ſublato principali tollatur acceſſorium nõ
econuerſo in ſingulis ergo caſibus ꝑdictiſ
dico primo ꝙ auctor principalis delicti te
netur de eo quod ipſe fecit et de eo quod fe
cerunt alii quos ſecum duxit et de his q̃ paſ
ſi ſunt ab aduerſariis quos ſecum duxit uñ
ð homicidiis ſiue homicidio comiſſo in per
ſonam ſecum comittantis tenetur de occiſo

l·qm̃ multa·C·ad·l·iul·de ui·publi·et hoc ẽ
mirabile ꝙ teneatur de cede ſuorum cõitan
tium cõtra eius propoſitum ſed hoc contin
git quia dederit operã rei illicite uel ideo
quia debuit cogitare euenire potuit de faci
li·c·is qui de homi·ĩ·eo·li·   Sed utruꝫ idẽ
ſit in iſtis acceſſoriis ut teneátur de damp
nis datis taꝫ a ſe quã ab aliis tex·uř ꝙ ſolũ
teneantur de dampnis a ſe datis in·l·ii·§·ſi
quis nõ hoẽs ui·bo·rap·et hoc dicitur ueꝝ
quando põt diſcerni dampnum unius a dãp
no alterius·   Sed ſi diſcerni non põt tunc
Inno·in d·c·ſicut dignũ x·ſi auteꝫ diſcerni
uř dicere ꝙ quilibꝫ teneatur inſolidum·ff·
de fur·l·ſi plures·xxiii·q·ult·§·fi·quia qui
libꝫ in hoc dampno opem tulit et ſic teneř
unus pro alio de auxilio inuicẽ pſtito Bal·
tamen dicit ꝙ circa unum factum ille qui te
netur principaliter non poteſt teneri ut ꝑ
ſtans opeꝫ ſecus circa facta diuerſa etĩ in ea
dem rixa cõmiſſa ut tenet Bar·in·l· qui ſuo
§·ſi duo de fur·quod nõ·ſed in x·alii tamẽ
in hoc caſu ⁊c·uidetur dicere Inno·ꝙ q̃libꝫ
tenetur pro uirili parte ita tamen ꝙ habea
tur extimatio ut in pluri teneatur fortior
et ſtrennuor quaꝫ debilior et timidior·

In dicto tamen x·loquitur cũ timoř om
nium ſimul rapina cõmiſſa fuit uel dampnũ
datum nec dicit utruꝫ diſcerni poſſit damp
num unius ab alio et ideo hanc partẽ teneo
indiſtincte in his duobus caſibuſ ut ſcilicꝫ
pro uirili teneař q̃libet   Et hec ſunt dicta
qñ aſſiſtentes et cõmittentes ne comittati
ſunt aio delinquendi Si autẽ cõmitati ſunt
⁊ aſſiſterunt ne principalis auctor offendi
poſſit uel cauſa ineundi concordiaꝫ diſſuadẽ
tes tamen rapinam et tunc iſti aſſiſtentes ñ
tenentur dummodo iſtorum intentio nota
fuerit dampnum paſſis ſiue leſis nam ſi hoc
eis non innotuit et propter illorum aſſiſtẽ
tiam probabiliter non fuerunt auſi ſe defẽ
dere teneretur ꝑinde ac ſi auxilium preſti
tiſſent ſꝫm Inno·quod nõ·nam aſpectus et
error hominuꝫ armatoruꝫ obligat aliquos
ad dampnuꝫ ſubſecutuꝫ et ſi non ab ipſis ar
matis Sed aliis dampnum datum fuit·ff·de
ui et ui ar·l·iii·§·ſi quis uiſis armatoribꝫ
ubi ſufficit error armorum·   Sed hic que
ro quid iuř·ſi ſine iſtorum aſſiſtentia prin
cipalis auctor intuliſſet iſta dãpna quia for
te cum aliis ſibi fauentibus comitatus erat
dixit Inno·ꝙ iſti qui uenerunt cauſa pacifi
candi uel cauſa iuuandi ne ledi poſſit non te
neř niſi raptor non iuiſſet ſine comitatu iſ
torum ſimilis conſideratio hꝫ quoſdam in
mandante ⁊ conſulente ut teneantur ſi prin

cipalis non erat alias facturus uel ſecus de
quo in·l·non ideo minus ð accu·et·l·non ſo
lum·§·ſi mandator de iniuř·et·c·nullus plu
ribus hoc eo·ti·et li·   Sed queritur ul
terius Inno·utrum conſiliarii teneanř de
dampnis datis a captoribus inſolidum uel
tñmodo pro uirili ſicut dictum eſt in aſſiſ
tentibus et tenet quod inſolidum quia aux
ilium reſtringitur ad illam in quibus aux
ilium preſtitum eſt ſed conſilium euagatur
ad omnia nam doli de conſilio ſuo dampnũ
datuꝫ eſt·ff·ð dolo·l·quod ſicut ⁊·l·cuꝫ qs

Iuxta predicta quero poſt Inno·ſi prin
cipalis raptor ſit liberaliter abſolutus ab
eo qui paſſus eſt dampnum utrum conſilia
rius eius intelligatur abſolutuſ dicit ꝙ ſic
niſi de eo quod ad eum perueniſſet econuer
ſo abſoluto autem cõſiliario an pricipalis
debeat intelligi abſolutus dicit ꝙ non nec
ipſi nec alii ad quos res peruenit ⁊ eſt ratõ
differentie quia ſublato principali tolliẽ
acceſſorium non econtra·c·tranſlato de con
ſtitu·et·c·i·de conſecra·ecc·uel alta·ĩ·eo·li·
et loquitur Inno·de liberali remiſſiõe dãp
norum ſed utrum idem ſit de reali ſatiſfati
one non tangit quando aliuſ pro cõſiliario
ſatiſfeciſſet de illo dampno quod peruenit
ad cõſiliatorem in conſilio anime debet ſa
tiſfaceř illi principali qui pro eo ſatiſfecit
non offenſo cui iaꝫ ſatiſfactum eſt ſecus aũt
fieret titulo precedẽte ut in iuř· ꝑallegati
que ergo Oldra·dixit diſſimilia et diuerſi
generis ſcilicet poſſeſſionem et collationeꝫ
ego dico ſimilia et correlatiua precedente
titulo in beneficio ſic tradito facit·c· cũ di
lectus de cauſa poſt·et propri·unde non dꝫ
ſepari a poſſeſſiõe nec dici diuerſe ſpẽi cũ ex
ea cãř ut·l·ꝓcura·C·ð acq·pꝫ·fa·q ð dixi·ĩ·
ꝓxio coll·x·ſꝫ ut dixi·ĩ·ex quibuſ mihi uř
quod eius opinio non ſit uera ſaluo iudicõ
melius ſentientiꝫ Et adde ad predicta quod
nõ·Bar·in·l·iii·de acqui·poſſ·et quod nõ·ĩ
deciſionibus rote·xxvii·   Iſtis cõtrariiſ
expeditis uenio ad queſtiones quas elicio
ex membris poſitis ſupra in euidentali in
principio ubi dixi ꝙ plura ſe habẽt ad inui
cem diuerſimode nam quedã habent ſe ut to
tum et pars quedaꝫ ut unica quedam ut cor
relatiua ut coherentia et annexa qudam ut
conſequentia quedam ut perplexa quedã ut
continua quedam ut principale et acceſſori
um et aliis modis ut ibi ꝓſequor ergo hic
quedam membra ex eis aliis reſeruatis in ře
gula in totum infra eo·Et incipio a mẽbro
huius regule cum ſcilicet quedam habent ſe
ut principale et acceſſorium·   Circa quod

primo quero ð queſtione mercuriali quomõ
hic ponit Io·an·artat ſtatutuꝫ doctores le
gentes ut diſputent et qõeſ diſputatas in
fra certum diem in ſcriptis ſtatõnario tra
dant doctor·priuilegiatus ꝙ diſputare nõ
teneatur diſputauit Sed queſtionem diſpu
tatam ſtationario non reddit queritur an
inciderit in ſtatutuꝫ ⁊ arguit v·mediis ꝙ
non inciderit primo ex notatis in·c·cupiẽ
tes de electi ſupra eo·li·ubi electuſ qui non
artatur per illam conſtitutionem ire ad cu
riam ſi uoluntarie accedat non artatur ad
tempora uel ad penas illius conſtitutioniſ
ſimiliter ſi eligẽtes uadant uel mittãt ſpon
te non habent expenſas ut nõ·in·c·cum non
deceat eo·ti·et li·   Secundo ad hoc iudicis
nõ·per doc·in·c·cuꝫ inter uniuerſas ð electi
ubi ſi canonici uocant non uocandum ad elec
tionem eo non expectato ualet electio licꝫ
teneantur illi poſtea uenienti ad expenſas
ut ibi in nouella   Tercio inducit nõ·in·c·
cum dilecti eo·ti·ubi compromiſſarius qui
ſcrutatus eſt compromittentium iui ſponte
non artatus ad hoc ex forma compromiſſi ñ
tenetur illa uota ſequi·   Quarto ad idem
adducit·l·tutori·C·ð neg·geſ·ibi qui uolũ
tarie ut amicus quedam negotia geſſit non
artatur ad illa que non geſſit quod ſecꝰ eẽt
in tutore uel alio neceſſario ad miniſtrato
re qui tenetur etiam de non geſtis nam in
primo qui ſponte eſt quedam gratia que nõ
debet detrahi ad neceſſitateꝫ ultra quaꝫ fa
ceř uellit ga ſufficit ſi cui uel in paucis ⁊c·
ut dicta·l·tutori   Quito inducunř leges
·C·de excu·tu·l·uoluntarie et·l·i·et·ii·C·ð
his qui ſpõ·mu·ſube·et auť·preſpiteros·C·
ð epi·et cleri·   Item ut hic nõ·ſublata per
ſonali řmanet ipotecaria ita hic ceſſante pri
uilegio in actu diſputandi remaneat in actu
non tradendi licet acceſſorio   Item ꝓ hoc
ꝙ ipſe nõ·in·c·cum acceſſiſſent de conſtitu·
ubi tenet pro regula ꝙ priuilegium unico
actu non perditur niſi in caſibus quibuſdã
conſideratõne odii uel fauoris·   In cõtra
riũ arguit ⁊ primo quia aut diſputare ⁊ tra
dere accipis ut connexa aut ut acceſſoriũ et
principale aut ut penitus ſeparata ſi ut con
nexa renunctiatio priuilegii per actum diſ
putatõis infert renunctiatõem in actu tra
ditionis·c·tranſlato de cõſtitu·iii·q·vi·hic
quippe·lxxxi·de tantis idem ſi iſtos duos
actus accipis ut principale et acceſſorium ⁊
maxime quia priuilegiũ de facili perditur
et reuertitur res de facili ad naturam ſuaꝫ
ut nõ·in d·c·acceſſiſſent ⁊·l·ſi unus·§·pacto
ne peteret·ff·de pac·et·c·pro illoꝝ de ꝑbẽ·

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

offendere tanq̃ iudex tunc dicit Io. cal. ꝙ
eſt tucius ſequi allegata et probata ſm eũ
ſed certe periculoſum eſt hic iudici in ciui
li quia tenebr̃ ad extimatur litis poſtq̃ p
batur ſententia appar; iniuſta nec credit̃
ſibi contrarium aſſerenti. c. quoniã falſum
de proba. In criminali etiã abſoluẽdo quẽ
debuit condẽpnare ex probatis in cauſa eti
ſi mag. periculũ imminz. ſ. pene conſimilis
pſonalis forte ar. ff. de iul. r̃pe. le. lex iul.
Iſtis autẽ periculis pro debito alterius
ꝺꝺ uel delicto ſed exponere non uidet̃ ſm
ordiem caritatis unde in ciuili ſi eſt max
ima ſumma in qua reus ſua allegata et pro
bata abſolueretur oportet iudicem de ſuo
reſtituere et per cõſequens mendicare du
rum eſſet dicere ad eum teneri et durius in
criminali reum cõtra probata abſoluendo
ſupplitiois exponere et ꝙ natura aborret
et cle. paſtoral. de re iudi. In hac ergo
perplexitate ſatis uidetur iudex excuſabi
lis quo ad deum ſi ueritatem ut homini ſi
bi oſtendit ut ſequitur ueritatem iudicia
lem iſtud enim eſt minus malu;. ſ. non ſpo
liatum ſit uel ſupplicium pati nollemie cã
c. ſingul. lxxxvi. di. z. c. nerui. xiii. di. Iſ
tam enim ueritatẽ non patefactam in iudi
cio non debet mouere iudicem ſicut nõ mo
uit xp̃m contra iudam nec deum contra ſo
domã ut. c. deus oĩpotẽs. ii. q. i. multũ eni;
excuſat neceſſitas officii. l. tutor. ff. de his
qui ut uidi et. l. poſt legatu;. e. ti. et. l. cu;
quidam. C. de admini. tu. et cõiter gloſato
res iur. canõici et ciuilis inclinant in iſtã
partem ut patet per eos in iuribus preal.
conatur tamen modis omnibus uel inueni
re ueritatẽ in figura iudicii concordantẽ
cum conſcientia quod eſt ſcaciter facere poſ
ſit teſtes pbarent aliter q̃ ueritas ſe habe
ret in conſciẽtia iudicis poſſit enim uti ua
riis interrogationibus et cõminari pene
et alia remedia contra eos adhibere iuxta
nõ. per Inno. in. c. quoniã contra falſam et
ibi in nouel. de pba. et cum credere uel nõ
credere teſtibus ſit cõmiſſu; ſuo arbitrio
ut. l. iii. ff. de teſti. forte ſi ipſa non ſequer̃
tur non faceret litem ſuam nec ſubiaceret
dictis piculis oporteret tamẽ per aliquas
coniecturas apparere quare enim non adhi
bet eis fidem alias poſſit argui de conſciẽ
tia non probabili ar. nõ. in cle. i. de pace fa
cit qđ dixi. ſ. de uerſi. ex cuius dictis colli
gitur ſcđa et ſi per hunc modũ non poſſem
cum ſcientia concordare uel me exonerare
apud ſuperiorẽ uel ſi poſſe; dimittere poſ
ſeſſori in officii reliq̃ circa illã. q. uide per

me in predicto. c. poſſeſſor male fidei in. vi.
q. His itaq; breuiter explicit. pro ꝺcla
ratione. c. et gloſarum uenio ad principale
propoſitum quod eſt ſub illo titulo colla
re quo pluribꝰ uariis uolũinibus et opoſ
cul. ſumme utilibus pro ut de ipſis. ſ. men
tionem feci in prohemio de materia bmuo
ti. et de legibus et ſtatutis legum ſpũaliũ
locorum potui r̃periri et diuido tractatũ
in duas ptes. Primo aliter ſe habẽt leges
ad canones eccleſiaſq; perſonas et cõuerſo
qualiter canões ſe habeant ad leges ad bo
na tẽporalia et perſonas laicorũ. Scđo prin
cipaliter de ſtatutis et conſtitutionibus
ſinodalibus et aliis qualiter ſe habeant ad
leges et canões et talia ſupradcã et de mul
tis dubiis caſibꝰ et aliis ſuper ipſis emer
gentibus prout infra ſubda; primo ergo
principaliter quero utrum uero que foro
eccleſiaſtico et ſeculari ſint ſeruande leges
et canonica Io. an. poſt ab. in. d. c. i. de ope.
no. nunt. breuiter ſic diſting. aut leges nõ
contradicunt canonibus et mixtum allegã
ter in utroq; foro ar. de f. i. inſtrumẽ. c. paſ
toral. aut contradicũt expreſſe et tunc aut
lex poterit ſaluari ſine peccato et in nume
ro teſtium in teſtis et certis aliis et tunc
lex ſeruabit̃ in foro ſuo et in canon. in ſuo
c. relatũ et. c. cu; omnes de teſtis et. c. i. de
arbi. li. vi. ſi uero lex iducit pctm̃ et indiſ
tincte canon. C. f. i. de preſcrip. et nõ. in. c. i.
de re. iur. li. vi. Idem Bal. et poſt Bal. in. l.
priuilegia. C. de ſac. ſanc. eccl. caue tamen ꝙ
nõ omnia que poſſunt argui de peccato ut
poſſet deduci ad forum eccleſiaſticũ contẽ
tios ut plene examinaui in. d. repetitione
q. viii. ubi exempla quam plura per Inno.
in. c. qa pleriq; de imũi. eccl. Quandoq;
in caſu occurrẽti nõ eſt per ius ciuile expſ
ſum prouiſum et ſub diſputatione doctoꝝ
caſus ille obmiſſus tunc ſi ſuper eo reperi
tur deciſio canonica eſt omnibus opinioni
bus preferenda ut dixi. ſ. in mi. op. uerſu.
mũi. ultimo nõ obmitto. Idem dico ecõ
tra ſi in tali cãu reperitur deciſio legalis
non canõica in utroq; foro lex illa ſeruabi
tur ut dicto. c. i. de ope. no. nunt. et. c. p. cau
ſa co. ti. et. c. rai. et. c. raimaldus de teſtis z
ita nõ. in dicto. c. i. Sed circa iſtud ulti
mum membru; alia eſt habẽda conſideratõ
pro ut ipſe nõ. in. c. ultra de ſolu. in nouel.
ubi dicit ꝙ leges et his dampnoſe et bone
roſe nõ ligãt eccleſias nec perſonas eccleſi
aſticas niſi fuerint per eccleſiã approbate
et recepte per eccleſiam. x. di. c. i. et. ii. et iſ
te due regule habẽt locũ etiã in cõſuetudie

utpat; extra nõ. in. c. i. de conſue. et ita di
cit in. d. c. ſed poſt Hoſti. et idem archi. in
c. lege imperatorum. x. di. ubi eadẽ glo. re
petit et in ſpec. de in inte. r̃ſti. §. ii. uerſi.
hic quoq;. Circa illam tamen doctrinam
ſic generalẽ ꝙ leges fauorabiles intelligũ
tur p eccleſiã approbate onerose aũt r̃pro
bate occurrit dubitatio qđ ius i materiis
de qbus in iure canõico modicũ et cõpẽdi
oſum tractat̃ ut ꝺ ꝯctibꝰ bõe fiđi eſt ſtric
ti iur̃ puta cõmodati depoſiti locati ẽptõ
nis et uenditionis de pignoribus de fiđ
iuſ. de donat̃ de teſtamẽt̃ quia ergo de iſ
tis et multis aliis parum habetur in iure
canonico ut cogit archi. viii. di. quo iur̃ in
aũt iure ciuili habentur tituli et tractatꝰ
diffuſi et prolixi dicemꝰ ne ꝙ ſuper dubi
is emergentibus deciſis per. l. ſuper tali
bus cõtractibus deciſ et diſpoſitiõibꝰ in
dicenti clerici preciſe ſm leges poſtq̃ defi
ciunt canones ut cuius dicta conſideratio
ſint fauorabiles ſiue dãpnoſe eccleſiis ſiue
perſonis eccleſiaſticis unde ſenciunt prefa
ti canonum patres ego credo ꝙ eccleſie et
pſone eccleſiaſtice poſtq̃ in acqrẽdo diſpo
nendo et r̃tinendo de bonis tẽporalibus
omnibus predictis titulis ſint capaces ꝙ
ſubiaceant legibus qui prodite ſunt ſuper
talibus bonis ſuper r̃tinendis acqrendis
et diſponendis et ſic ſm naturas actionũ
et interp̃tatões iur̃ conſultorũ debebũt
clerici et eccleſie iudicari. Iuriſconſulti
enim ſubtiliſſimo animo et diuino quodam
modo tactu quo ad iſtas actiones peruene
runt ut. l. f. i. C. de lon. tẽp. preſcrip. et ſimi
liter ad interp̃tatiões ſup dubiis caſibus
ut. ff. de ori. iur̃. l. ii. §. his legibꝰ lat̃ iđo
canon. iur̃ cõſultos uocat arbitros equita
tis. ii. di. r̃nſa pruden. Quis ergo dice
ret legibus et eorum interp̃tatiõibus et
eccleſias certe non ligari nullus enim non
poteſt dici lex talis dãpnoſa lic; clericus
uel eccleſia quia forte uenit contra premiſ
ſa uel dolum ſiue fraudem in contractu ad
hibuit amplius condẽpnit̃ uel interp̃tatõ
in ſe ipſa equa in dampnu; ſuum cedat nam
et ſecu; contrahens ſi quid tale ſibi accide
rit ſimiliter condẽpnaret̃ non debet ergo
claudicare cõtractus. Et hoc ſentit Io.
an. in. c. ꝙ quibuſdã de fideiuſ. in nouel. ad
f. i. glo. magne ſm ergo facti acciden. legal.
prouiſio poteſt eſſe utilis uel dampnoſa ec
cleſiis uel perſonis ipſarum quo caſu ille q
ſe habet pariter uel dampnum et cõmodu;
non poteſt pretẽdere lectioni ſicut forte
euenerit ar. l. ſi pater puelle. C. de inoſſi.

teſ. et. l. i. C. de uſur. et hoc expreſſe uidet̃
omni antiquorũ canoni ut patet. x. di. quo
niam idem pontifices percuſſu temporaliũ
tantũmodo cu; legibus impialibus uterẽ
tur ut. c. cum ad uerum. xcvi. di. et in. c. quo
iure. viii. di. dicit̃ ꝙ iur̃ hũano poſſeſſiões
poſſidenter facit. xi. q. i. ſi tributum et. c.
magnu; et ex iſtis concludo ꝙ clericus in
ſtitutꝰ ſi non ferrat̃ in inũtarium tenebi
tur ultra uires hereditarias iuxta. l. f. i. C.
de iur̃ deli. ſimiliter ſi non implet uolũta
tem defuncti pro priuabit̃ herẽditate iux
aut̃. hoc amplius. C. de fideiuſ. idem in om
nibus quibus plus indignus herẽditate pri
uatur priuatus erit clericus ut. ff. et. c. de
his qui ut indig. in hoc non pecit tutorẽ
pupil. priuabit̃ eius ſucceſſore ut. l. ſciant
omnes de le. here. Item herẽditatem non ad
mittet non trãſmittet. §. in nouiſſimo de
cadu. Item in caſibus in quibus iure ci
uile eſt prouiſum ꝙ perdatur poſſeſſio eti
am clericus ſicut laicus eam perdet ut. l. f. i.
C. de acqui. poſ. cum multis ſi. et idem in p
dictis exemplis et ſi ſentõ ab eccleſia ꝙ de
cleric. ſaluo reſtitutõnis beneficio in ſuis
caſibus in aliis priuilegiis a iure conceſ
eccleſiis et perſonis eccleſiaſticis et de re
bus ipſarum et de toto titulo de ſa. ſan. ec.
et. C. de epiſ. et cle. Quid dices de legi
bus canonicalibus in uolumine decretarũ
an ſi ſint contrarie canõibus ſint ſeruãde
in foro canonico dic. Io. an. ꝙ non in. c. ii.
infra de preſcrip. et ibi enumerat que ſint
ille leges et ſubdit ibi in nouel. ꝙ dicta cõ
tratiani non ſunt recipienda pro canõibꝰ
ideo ſi non benedic. cotidie reprobant̃ ſm
eum et predicta ſufficiant quo ad leges et
canones in cõmuni in quibus patet ſolutõ
aliorum dubiorũ in caſibus in quibus diſ
cordat ius canonicu; iur̃ ciuili et ꝙ ius in
caus et aliis ſequendũ ſit xp̃i gracia ſi ibi
applicam. q. hic de diuerſa computatiõe. ſ.
diuiditur inter ius canõicum et ciuile de
qua diuerſitate in. c. ad ſede;. xxxv. q. i. po
ne enim ſtatuto cauetur ꝙ nullꝰ eligat of
ficialem ſibi coniunctũ aliques uſq; ad ter
cium gradum uel r̃cepit eſſe in officio ſcili
cet pro ſe et ſuis ſucceſſoribus utq; ad fac
tum gradu; his et ſimilibus caſibus an cõ
putabimus gradum ſm ius canonicum an
ſm ius ciuile tenet Bal. in primo exemplo
de ſtatuto ꝙ d; cõputari gđũ ſm ius ciui
le quia ſtatutũ pars iur̃ ciuilis eſt et. l. oẽs
populi de iuſti. et iur̃. Item computatõ
iuris canonici ſpeciali cãu. ſ. m̃tionis eſt in
ducta. Vnde in aliis ſtandu; eſt regule

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ꝛ·l·ii·de iuř·decti· Secundo caſu cum pre
dicta duo accipis ut penitus ſeparata ſcꝫ diſ
putare et tradeř ſtatõnario ꝛ ideo quia pri
uilegium nihil dicit de actu iſto tradendi
ergo priuilegium non extendit ſe ad iſtum
actum diſputandi an ipſo factum contrariũ
renunctiauit·l·ſi de diuor· Secũdo indu
citur quia poſtquaꝫ cepit ſiue ad principiũ
induxit debet perficere ꝛ imitari creatorẽ
ſuum qui non nouit opus in perfectum de
bapti·maioriſ·§·ſed ad hec de conſecra·di·i·
nullus epũs nam actus diſputatiuus ꝓdeſt
ſolum audientibus ſed actus traditionis ꝓ
deſt poſteris quia per ſcripturaꝫ memoria
que delabilis eſt interim conſeruatur·l·cel
ſus de proba·et·l·curauit·ff·de teſti·et·c·al
breue et·c·ſignificauit de teſti· Tercõ ꝓ
hoc facit·l·i·C·de his qui ſpecie mu·ſube·et
quod ibi nõ·in rubrica ubi immunes a mune
ribus ſi paſſi ſint in numero decurionũ eli
gi ad excuſationem non redemit fortius er
go iſte doctor qui in ordine diſputantium
ſe ingeſſit actum ſuum perficere cogitur

Quarto adducit ſimilia ꝙ ſunt quedam
a principio uoluntaria quoꝝ aſſumptio ipõ
te facta fit neceſſaria ut proſequi cauſam in
ceptam ut in auct· qui ſemel·C·quemõ et qñ
iudex ꝛ cauſam appellatõnis·ff·ad ſil·l·ꝓ p
ter ueniens in fi·et quod nõ in·l·minoribuſ
ff·ð his qui ut in dig· ꝛ quod nõ·in·c·nõ in
iuſte de procura· Iſtis ergo argumentis
hinc inde dictiſ ſiue deductis pro ſolutõne
queſtionis premittit ꝙ queſtio non propo
nitur in doctoř ſub ſtatuto non incluſo ut
eſſet doctor actu nõ legens uel uiator in ta
libus enim haberent locum prima argumen
ta ſed queſtio proponiř in doctoř ſub ſtatu
to incluſo ſcꝫ in legente ſed priuilegiatus
in non diſputando eſt gñe tacite priuilegi
atus in non tradendo quia hoc non eẽt poſ
ſibile tradere ꝛ non diſputare diſputando
igiř ceſſat impoſſibilitas in tradẽdo ceſſan
te ergo expreſſo ceſſat et tacitum ut ſic unũ
oritur ſic tollatur·l·iii·C·ſi pen·appe·mori
interue·tradere ergo uel non tradeř uenit
in gñam ad expſſum ut ubi ceſſat expreſſuꝫ
ce ſſet et tacitũ et ecõuerſo locum habeat ta
citum ubi locum habeat expreſſum ſecus eẽt
ſcõm euꝫ ubi eſſet priuilegiatus copulatiue
in utroꝗ vꝫ ut diſputare non teneatur nec
diſputando tradere tunc enim non haberet
queſtio dubitationem cum renuntiatio quo
ad unuꝫ de duobuſ non extenderet ſe ad ali
ud principale pariter facit ad hoc qð dixi i
c·quia ſepe de preben·ĩ·co·li·et quod dixi
ĩ·in·ii·q·principali in·ſecundo genere acceſ

ſorium et ad hoc·l·iii·ſi penden̄·appe·mo·in
terue·ubi aliter ſtatuitur in bonis q̃ ſecũř
perſonam expreſſe aliter tacite ſimiliter de
cleri·coniu·quod a te et·l·iii·§·quibus·ff·ð
ſui ru·predi· Ex quibus cõcludit docto
rem ð quo queritur in ſtatutum incidiſſe ꝛ
rñt ad·l·uolũtarie quia facit pro cõiunctis
ut ibi nõ·in·i·et·ii·glo·nã minus tutele ſuſ
ceptum licet non preiudicet quo ad alia tñ
preiudicat quo ad illud ſuſceptum et ipſiuſ
acceſſoria tutele ãnexa ſimiliter ad argumẽ
tum de gracia nam non facit graciam diſpu
tando taceret non incluſꝰ ſtatuto ut dictũ
eſt ꝑm Io·an·cuius deciſio multum noceret
doctoribus priuilegiatis qui ab actu lauda
bili diſputandi ſe ꝯtraherent metu obliga
tionis tradendi ſtationario queſtionẽ diſ
putataꝫ et hoc abſurduꝫ eſt retrahere queꝫ
a bono actu doctori condigno tali metu ar·
l·illud de peti·heredi·l·ſi filiꝰ qui patri ð
uul·et pub·ubi timore alterius obligatõis
incidenter non prohibetur quis liberũ actũ
gerere ſibi beneficio ſingulari conceſſuꝫ nã
per hoc beneficium redundaret ſibi in pre
iudicium ſi abſꝗ noua obligatione publice
diſputař nõ poſſet ꝫ·l·ꝙ fauore·C·del·et·c·
ad apoſtolicaꝫ de regu· ꝛ grauaretur liber
tas conceſſa·l·i·§·que honorande quaruꝫ ꝯ·
acti·non de obeſſet etiam iſta opi·ſcolaribꝰ
qui nõ poſſent doctorem priuilegiatuꝫ for
te ſuis meritis et etate audiř publice diſpu
tantem· Ex hoc eniꝫ actu ſcꝫ diſputandi
et querendi modeſtinus optima ratione de
creuit·l·munerũ·§·iuxta·ff·de mu·et hono·

Item talis doctor ex emptus equiperař
prorſus extraneo ut nõ·ĩ·co·li·de priuile·
c·i·primo qui extraneus diſputando trade
re non tenetur ut ipe dixit exemptõ ergo
ꝯponit exemptum in libera facultate diſpu
tandi uel non diſputandi non autem diſpu
tando uidetur fuiſſe intentio concedendi
indultum ꝙ reincidat in obligationem ſta
tuti ar·l·ſeruus effectus·ff·de acti·obli·

Preterea iſti duo actus ſcꝫ diſputandi ꝛ
ſtationario tradendi copulantur per ſtatu
tum tanquam actus penitus ſeparati et ut pa
riter principalis per copulam ꝛ ut nõ·in ſi
mili·ff·de iuř·et fac·igno·in rubrica ꝛ dixi
ĩ·in·ii·q·principali in ſecũdo membro acceſ
ſionũ non debent ergo coniungi poſtea ut
connexa uel ut principale et acceſſorium ex
accidenti propter actum diſputandi qa ori
ginalis cauſa intuenda ẽ·l·ſi id quod de do
na·et·l·i·C·quando et quibus quar·pars de
renũtiatio aũt priuilegii in uno nõ infert
renũtiatõem in alio ut d·l·uoluntarie facit

l·i·ff·de in litẽ iuran·et quod nõ·in·l·certi
cõditio·ff·ſi cer·pe·et per hoc non ob·argu
mentum ꝙ traditio diſputationis ſtationa
rio ueniat ut tacitum uel ut acceſſorium ad
ipſum actuꝫ diſputandi quia ut dixi ab ipõ
naturaliter ñ deſcendit ſicut deſcendit ad
miniſtratõ tutele et redditio reliquorum
ab ipſa tutela naꝫ ueniunt talia ex natura
cõtractus tutele ſicut in ſimili nõ·in·l·pac
ta conuenta de contrahen·emp· Item q̃ p
legeſ relaxantur ſiue relinquũtur in libera
facultate non quam obligant puta ire p uiã
publicam uel macellũ certo loco tenere ſiue
furnum ut dixi in·c·ſignificante de pig·et
nõ·doc·in·l·cum notiſſimi·C·de preſcrip·x
xx·ãno·ꝙ ergo doctor eximař ab honoř ne
ceſſario diſputandi per priuilegium eſt re
ponere doctorem in iuř·communi et in libe
ra facultate·l·ſed et milites inprĩcipio·ff ð
excu·tu·quo iuř·certum eſt doctorem nõ ar
tari ad traditõem aliquam recuperare igiř
libertatem non eſt gratia ſed liberatio que
dam ab obligatione contra ius inducta per
ſtatutum· Poſtremo iſta obligatõ ad tra
dẽdum ſtationario non poteſt trahere aliũ
de origine quam ex actu diſputandi ꝑ iſte
actus eſt diſformis nam poteſt fieri ex na
turali facultate qua doctoreſ ꝑcipue famoſi
et illuſtres naturaliter et glorie cã ad hoc
mouentur ut dicto·§·iuxta· Item poteſt
fieri animo iteruꝫ ſe obligandi ſtatuto pri
ma cauſa eſt fauorabilis ſecũda odioſa ideo
non preſumenda ar·l·arrianus·ff·de acti·et
obli·et eſſet ualde honeroſum priuilegium
ſi tendens ad liberatõnem ab honere diſpu
tandi induceret redditũ ad primeum ſtatũ
et obligationem ſtatuti poſtea uoluntarie
diſputando nam priuilegium eximit docto
rem ab actu diſputandi non autem aſtrinxi
ſe uidetur ut diſputaret uel diſputando uo
luntarie incideret in ſtatutum ſi non trade
ret ſed ſic ut uerıſimilẽ principale hoc diſ
putař uidetur reliquiſſe in ſua libera uolũ
tate ita et non tradere tamq̃ acceſſorium re
liquiſſe uidetur et hoc modo iſta regula fa
cit pro ꝛ non contra Et iſtam opi·credo ue
riorem ſcilicet ꝙ non tradendo non incide
rit in ſtatutum talis doctor et hoc dictum
ſit ſine preiuditõ melioriſ ſententie ut acce
dat·l·claudius qui poti in pig·habeantur

Secundo quero de queſtõne facti i prochi
alis eccleſia erat unita cuidam monaſterio ꝛ
ibidem monachi ꝯtinebant perpetuum uica
rium aſſignata eidem de prouentibꝰ ꝯgrua
portione iuxta cle·i·de iuř·patro·cõtingit
ꝙ Bonifacius papa·ix·fecit quandam ꝛuoca

toriam omnium unionum ita quod ea inclu
debatur unio predicta· Queriř an p dic
tam reſolutionẽ unionis ſit reſoluta in dic
ta eccleſia perpetua uicaria et ſic titulus ui
carii reſolutus p conſequens Et primo ar
guo ad partem affirmatiuam vꝫ ꝙ ꝛſoluta
vnione eẽt uicaria tamq̃ acceſſoria reſoluař
ut in iſta regula acceſſorium ꝛ·l·cum princi
palis·ff·eodem et·c·cum ex iniuncto de no·
op·nũc·facit cle·paſtoralis ad fi·de ř·iudi·
cum ſy·Certum eſt autem ꝙ uicaria eſt acceſ
ſoria eccleſie principali cui ſubicitur·c·ſup
eo·li·ð preben·nam inter uicarium et recto
rem eſt magna coniunctio et connexitas ut
nõ·Oſti·in ſumma de ui·preſ·et·c·extirpan
de·§·quia uõ·et·c·expoſuiſti de preben·ꝛ·c·
§·perpetuus de ui·inſtru·extincto ergo ti
tulo principaliſ rectoris in eccleſia annexa
per reuocatoriaꝫ debet extingui titulus ꝛ
nomen uicarii in dicta eccleſia ar·l·uectiga
li·ff·ð pig·et·c·nup·de dona·inter vi·ꝛ vx·

Secundo probat alteratio ſtatus rei que
operatur alteratõneꝫ in ſubſtantia et affec
tu et de ipſo iudicandum eſt non ꝑm pteri
tum ſtatuꝫ ſed preſentem probatur per hoc
multa ſimilia primo per nauem factã ex lig
nis ſilue pignorate naꝫ quia ſunt tranſlata
dicta ligna in aliam ſpecieꝫ non ueniunt in
obligatione·l·ſi conuenerit·§·ſi cauerit de
pig·acti·idẽ ſi ex materia aliqua ſpecies fac
ta ſit nam per hoc aſſumit ſibi nouum ſtatũ
et nomen et ꝑm iſtum preſentem ſtatum iu
dicatur non ꝑm preteritũ immutatum pa
tent exempla inſti·de re·diui·§·cum ex alie
na et·l·lana et hereſ·ff·de ll·iii·plus quia ex
mutatione nominis contingit mutatio ſub
ſtancie et effectus·lxiii·di·quod autem ibi
ſi nomen non habent qualiter officium habe
bunt et·l·a nullo·C·de ferſiis ibi ſi nomine
eximuntur etiam fructu carebunt· Idem
contingit in mutatione ſtatus perſonaruꝫ
ut ſi de abbate fiat epiſcopus uel ex clerico
monachus nam ꝑm ſtatum preſentem iudica
bitur·c·ne pro cuiuſlibet·xvi·q·i·et·l·non
diſtinguemꝰ·§·ſacerdotio de arbi·patet eti
hoc in laico ad ordines promotus de incepſ
eniꝫ quo ad forum et alia ſubiacebit canoni
bus non legibꝰ·c·i·ð obli ad ratõ in nouel·
ad hoc qð nõ·Bar·in·l·legatus·§·ſi·c ſi i·ff·
del·iii·et clericis per tranſituꝫ ad aliud of
ficium perdit primum·c·ð multa ð preben·
patet hoc etiam ex nõ·in·c·cum inferior de
maio et obe·ubi aſſumptõne noui ſtatus ec
cleſie abſorbetur primꝰ et in·c·i·ð iuř·pa
tro·ĩ·co·li· Ex quibus ſimilibus et exẽ
plis patet ꝙ quia in caſu noſtro eccleſia iſta

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ꝓchialis rediit ad primeuum ſtatum per
reſolutionē unionis deſiit eſſe uicaria et no
men et effectꝰ uicarii ſint in ea extincta pꝰ
quaȝ a uinculo principalis rectoris eſt abſo
luta rector enim et uicarius cum ſint nomi
na correlatiua repreſentata in eadem perſo
na perempto nomine et effectu in principa
li debet extingui etiā in uicario ut in iſta
regula et in·l·ii·et·iii·ꝺ pecul·lega·et·l·cos
ꝺ uxu·et·c·traſlato ꝺ cōſtitu· Tercio pro
bat concurſus impoſſibilis de duobus con
trariis in eodem ſubiecto ab poſitōeȝ unius
neceſſe eſt alterum ꝛmoueri·l·i·C·ꝺ fur·ꝛ·c·
in iudi·ſm Inno· Sȝ in ꝟ·hoc autem gene
raliter teneas ꝛc·dicit ꝙ in foro penitenti
ali ſi ab aliquo ſatiſfactuȝ eſt plene leſo alii
ulterius ſatiſfacere non coguntur ꝑ ei cōpē
ſare tenentur qui pro omnibus ſatiſfecit ꝺ
hoc an ſi iſti acceſſorii ſatiſfecerunt uel etiā
principalis auctor inter ſe habeant repeti
otem iuř ꝙ non ſm Inno·facit·l·ſi plures ꝺ
admi·tu· Et utruȝ ſententia pro uel con
tra unuȝ lata proſit uel noceat alteri dic ut
tetigi·ē·poſt principium queſtionis et qꝺ
iuř·ſi iſti aſſiſtētes uel fauentes principali
deliquēti perdunt equos uel arma et aliter
paſſi ſunt dampnum utrum poſſint repeteř
a principali qui eos ſecum duxit glo·ꝙ non
in dicta·l·quoniam multi quod eſt uerū in
bello licito et ad iuſtam defenſionem cōcur
rentes adiuuandum iuſte preliantem et de
fendenteȝ dic per Inno·in·c·ſicut ꝺ iuřiur·

Predicta procedunt cuȝ agitur ciuiliter
ꝺ delicto contra plures acceſſorie delinquē
tes ſi uero criminaliter utrū pro parte uel
inſolidum teneantur et utrum unius ſolu
tio liberet alios dic·ut in·l·ſemper·ff·ꝙ vi·
aut clam ubi etiam quid iuř·ſi agatur crimi
naliter contra plures utrum teneātur inſo
lidum Octauo principaliter apponitur
et uidetur ꝙ acceſſoriuȝ non ſequatur natu
raȝ principalis naȝ ſede uacante iuramēto ꝺ
uoluitur ad capitulum·c·his ꝙ et·c·cum oli
de maio·et obe·et tamen fructus ꝗ ex iuriſ
dictione proueniunt iure acceſſorii non de
bentur cle·ſtatutum de electi· So·Io·an·
ſoluit ibi·iſtud cōſilium et dicit ꝙ rō illiꝰ
deciſionis fundatur ibi ſuper uitāda diu i
na uacatione naȝ ſi ad canonicos dicto tēpo
re fructuum perceptio pertineret fraudes
excogitarent et diu duraret uacatio prop
ter lucrum talium fructuum ex iuriſdictōe
prouenientium deuolutio autem iuriſdictō
nis non tendit ad lucrum ꝑ ad honus ſcȝ iu
dicandi·l·munerum·§·iudicandi·ff·de mu·
et bono·non eſt ergo eadem ratio principa

lis et acceſſorii ideo acceſſorium non ſequiť
naturā ſui principalis·l·i·§·i·ff·qui mo pꝯ·
uel ypo·ſol·et nō·in·l·ſi tibi·§·de pign·ff·
de pac·facit qꝺ dixi·ē·in·ii·oppo·vȝ ꝙ ubi
non eſt eadē equitas acceſſorii cum ſuo prin
cipali non ſequitur eius naturā ut ibi dixi
in certo genere acceſſionis· Et facit hoc
ad queſtionem diſputatam per Io·cal rec
tor eccleſie ſancti A·procurare tenetur cer
to die rectoreȝ eccleſie ſancti B·diuina offi
cia populo celebrāte in dicta eccleſia ſancti
A·contingit dicto die quo inſtaret celebra
tio ꝙ dicta eccleſia eſt interdicta et ita pro
hibita eſt celebratio utrum hoc non obſtan
te procuratō debeať et uidetur ꝙ non quia
procuratio uideť acceſſoria uiſitationi qua
ceſſante uiſitatō nō debetur ut in·c·ſi epūs
in ſi·de offi·ordi·ē·eo·li·pro hoc iſta regu
la et infra eo priuilegium hinc eſt ꝙ excōi
catio ſuſpendit obligationem qua uaſalli et
ſubditi tenentur dominis et eodemmō ob
ſequia et acceſſoria ad ipſam obligationem
xv·q·vii·c·nos ſanctorū ꝛ·c·iuratos de pe·
c·ſi·hinc eſt etiam ꝙ ſuſpēſione officii durā
te durat ſuſpenſio beneficii·xxxii·di·ꝑter
hoc·c·poſtoralis in ſi·de appe·lxxxi·di·ſi ꝗ
ſacerdotium et·c·eos et plene in cle·cupiētes
ad ſi·magne glo·de pe·et gratia expirante
expirat poteſtas executoris que eſt acceſſo
ria·c·ſi ſuper grā de offi·dell·ē·eo·li·et ruꝑ
to teſtamento pꝛīno rumpitur pupillare tā
quaȝ acceſſorium inſtit·de uul·et pupi·§·li
beris autem· In cōtrarium autem arguit
pluribus mediis ꝙ procuratio debeatur in
queſtione et ſoluendo conſiderat utrū iſte
obligatōnes fuerint a principio ſepati con
tracte an uero fuerit mutue ꝛ reciproce ex
eodeȝ contractu debite quo caſu aut obliga
tio procuratōis erat adiecta per modū cau
ſe ad celebrationem aut per modum modi

Aut de hoc erat dubium aut per modum
conditionis et in hoc ultimo mēbro ſub diſ
tinguit in ſingulis quid iuř·ſit plene ꝺcla
rat ſed non proſequor ſed remitto ad dictā
diſputatōem que incipit rector eccleſie ſanc
ti A·et apte poteſt hic applicari utꝫ prebē
da que in temporalitate cōſiſtit dicatur ac
ceſſoria ad canonicatum qui conſiſtit in ſpi
ritualitate et uidetur dicendum ꝙ ſic quia
canonicatꝰ trahit ad ſe prebendam ſine qua
non pōt diu conſiſtere ſiue durare·i·q·iii·ſi
quis obiecerit hic dicitur ꝙ poſtquaȝ quis
eſt canonicus non debet carere prebenda qa
qui altario ſeruit ꝛc·c·relatum et·c·dilectꝰ
·ꝛ·c·cum ſm de preben·prebenda autēȝ que
in temporalitate conſiſtit et a prebeo ꝑbeo

dicituř quia pro precio ſpiritualis laboris
ſuſcipitur bene poteſt eſſe ſine canonia·c·ſu
ꝑ ſpecula de magi·et in·c·nō·cū oportet de
conſtitu·facit quod dixi·ē·rubrica ꝺ cōceſ·
preben·in cle·ubi uideas diffinitioneȝ pre
bende et canonie naȝ prebenda deſcendit ca
nonia tāquā filia a matre·xii·q·ii·de quibꝰ
et per hoc vȝ ꝙ prebēda ſit acceſſoria ad ca
nonicatum arguo ꝙ eo ipſo ꝙ conferť cano
nicatus uidetur collata prebēda debita illi
canonicatui ſine qua officium canonie expli
cari non poteſt·l·ii·ff·de iuř·om·iudi·ꝛ·c·ꝑ
terea de offi·del·ad hoc·c·ſi poſtquā de pre
ben·ē·eo·li·ubi collatio canonicatus afficit
ꝑbendā in tantum ꝙ collatio facta alteri ñ
ualeret et ſi dicatur ibi ſpeciale in collatō
ne canonicatus facta a papa ſecus ab ordina
rio·c·inter cetera et quod ibi nō·de prebē·
reſpondeo fateor ſpeciale eſſe in hoc ꝙ capi
tulum canonicatum non tribuit ius in ꝑbē
da uacatura quia illa nō eſt illi canonicatui
ſpecialiter deſtinata et eſſet contra latrañ·
conſilium·c·ne captande de conceſ·preben·c·
ē·eo·li·in papa autem ſecus eſt ut dicto·c·ſi
poſtꝗ ſed ſi capitulum uel epūs conferat ca
nonicatum uidetur eo ipō conferre preben
daȝ uacantem illi canonicatui deſtinata rōe
neceſſarie acceſſionis ut in iuř·preallegatis
ꝛ·c·ſi ſuper gratia ꝺ offi·del·ē·eo·li· Et
per hoc ſcȝ ꝙ prebenda ſit conſecutiua cano
nicatus Argue ꝙ eo ipō ꝙ quis eſt conſecu
turus quaſi poſſeſſioneȝ canonicatus uideť
aſſecutus poſſeſſionem prebende ita ꝙ pōt
eam propria auctoritate apprehēdeř ar·eoꝝ
que nō·in·c·tranſmiſſam de electi·et·l·ſi ad
optauero de preca·licet argumentum cōtra
quādam deciſiōem rotte in ordine·cclviii·
que habet ꝙ ſi habens canonicatuȝ et prebē
dam in eccleſia impetrat aliud beneficiū ua
cans facit mentionem de canonicatu et non
ꝺ prebenda ꝙ talis gratia ſit ſurreptitia ꝓ
bat primo quia iura canonicalia et prebēda
lia ſunt diſtincta et in bonis ꝛ iuribus diſ
tinctis conſiſtunt ut patet ex nō·in·c·cum
oportet de conſtitu·per Inno·et Oſti·Iteȝ
ſi de iuř·ad rem puta de expectatione ꝑben
de debeo facere mentionem·c·ad nřam de ꝑ
ben·multo fortius de iuř·quod eſt potētiꝰ
c·ſi·de conceſ·ꝑben·ē·eo·li·preterea in lřis
ad bñficia nihil debet ſubtaceri quod potu
iſſet mouere papam ad gratiam denegandā
c·ſi motu proprio de preben·ē·eo·li· Sed
ſi ita expreſſiſſet de prebenda ſicut expſſit
de canonicatu papa non ita de facili lřas con
ceſſiſſet ut dicto·c·ſi motu proprio et·c·ſi ꝓ
ponente de reſcriptis Et hoc uerum credit

compelator dictarum deciſionum in preben
dis diſtinctis et conſecutiuis quas quis cō
ſequiť eo ipō ꝙ canoniam adipiſcitur·c·ſi·ꝺ
conceſ·preben·ē·eo·li·et idem dici de portō
nibus canonicatuū ubi eſſet certus numerꝰ
canonicoruȝ et non prebendarum de quibꝰ
per Inno·in·c·dilectus et·c·dilecto de ꝑbē·
fuit ergo inter auditores rotte deciſuȝ ut
auditor cauſe informaret ſe de diſtinctōne
uel indiſtinctione canonicatuum et preben
darū dicte eccleſie in qua impetrās aſſeruit
ſe canonicatum optineř ꝑ ut dixi·ē·natura
acceſſorii facit in oppoſitū et quod dixi·ē·
in·iii·notabili nam in iſta conſecutiua et ac
ceſſoria uenire intelliguntur etiā ſi expreſ
ſe non fuerint in diſpoſitōne deducta ut d·
l·ii·cum ſy· Item qui unum dicit uidetur
etiā illud dixiſſe quod eſt eiꝰ ſequela·viii·
di·quo iuř·et·l·illud de acqui·here·et alibi
dicit lex celeritate actuum coniūgendorum
mediis occultatur·l·iii·§·ſi debitoreȝ ꝺ do
natōne inter vi·et·vx·et·l·ſingularia ſi cer
tuȝ peta·uidetur ergo exprimentem inter
pretatōe canonicatū tacite expſiſſe preben
dam et non in ane nomen canonici deduxiſ
ſe·in ſua impetratione quia ꝟba cum effectu
ſunt intelligenda·c·relatum de cleri·non ē
ſi·et·l·i·ff·qꝺ quiſꝗ iuř·et ſic eſt preſumen
dum ꝙ papa intellexerit impetrantem ſcili
cet eum eſſe canonicum prebendatum nō au
tem nudo et in ani nomine poſtꝗ prebenda
eſt ſequela neceſſaria et regularis ad canoni
catum nec expedit exprimere que ſunt ꝺ na
tura diſpoſitionis nam cum tacite inſint ꝓ
expenſis habenda ſunt·l·cum quis ſi cer·pe·
Sed iſte intellectus reddit impetratōnem
ualidaȝ aliter nullam iſte ergo tamquaȝ be
nignior debet accipi ut ſcilicet diſpoſitio
in tuto·ſit quātumcumꝗ ſtrictiſſimi iuř·l·
quos·de ꝟ·obli·et de re·du·l·quos·et nō·in
c·intelligentia de ꝟ·ſy·pro hoc facit quod
nō·in·c·ſuper eo·de preben·ē·eo·li·ubi de ec
cleſia unita canonicatui ſm Io·an·ſed nō mi
nus immo magis eſt acceſſoria prebenda ad
canonicatum quam eccleſia ꝓchialis uni
ta canonicatui quia iſta ex accidenti ꝛ homi
nis miniſterio illa aūt ſcȝ prebenda de iuř·
cōi ut d·c·relatum et·c·dilectus de preben·
pro hoc quod nō·in·c·i·de reſcriptis·ē·eo·
li·et in·c·i·de conſtitu·ē·eo·li·in ratōe ſui ꝛ
per hoc non ob·ꝙ papa non ita de facili con
ceſſiſſet nouā gratiam ſi expreſſiſſet ſe cano
nicuȝ prebendatum ſicut cum expreſſit ſim
pliciter ſe canonicum nam ut dixi ueriſimi
le eſt quod papa intellexit ꝙ eſſet canonicꝰ
cum effectu et ſm ius cōe et non in ani noie

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

et ſic retulerit mentē ſuam ad ius uō cōtra
uel preter ut in·c·cauſam que de reſcriptis
et·l·quero·§·inter locatorem·ff·loca nō ob·
ꝙ utriuſ ꝙ ſint iura diſtincta ut dicto·c·cū
oꝫ quia dicta diſtinctō non diſtinguit ipa
tanquaꝫ penitus diuerſa ⁊ ſepata ſed ut cō
iuncta et tendentia ad eundem finem ſcꝫ in
diuino officio in eccleſia dependendo nec ui
detur probabilis differencia inter preben
das diſtinctas et indiſtinctas et conſecuti
uas nam non minus debet dici debita p̄ben
da diſtincta canonico poſtquaꝫ eſt canonica
tui deputata quam indiſtincta ſiue cōſecuti
ua et iſtam partem credo ueram tenendo il
laꝫ opi· ꝙ in noua gracia ſiue premiſſione nō
ſit exprimenda qualitas beneficii quod im
petrans optinet ſi per conſecutionem alteri
us illud dimittere teneatur de conſuetudi
ne uel de iur·quaſi prebenda ſit quedaꝫ qua
litas ad canonicatum ſecus ſi ad diſpenſatio
nem uel aliter retinere ualeat primum cum
ſecundo per gratiā conſecuto ut plene ſcrip
ſi in cle·i·in examinatione ſecunde regule d
preben·ubi oīo uideas ad finem· Sed ob·
huic mee opi·⁊ facit pro opi·rotte·c·ſi cleri
cus et·c·quia ſepe de preben·ē·eo·li·in qbuſ
patet ꝙ diuerſa ſiue duo papa dedit manda
ta executori unum ſuper collatione preben
de et aliud ſuper collatione canonicatus et
ſubditur ibi in tex·in·c·ſi clericus ꝙ māda
tum ſuper canonicatu non extenditur ad p̄
bendam et in·c·quia ſepe patet ꝙ mandatuꝫ
quandoꝙ impletur in altero et non in reli
quo et ſic iſta acceptio et conſecutio prebē
de ad canonicatuꝫ nō eſt ita acceſſoria ut tu
dicis Ad hoc r̄ſpōdeo ⁊ dico ꝙ in·c·ſi cle
ricus prebenda proxime uacatura non erat
annexa canonicatui pro quo ſcriptum erat
naꝫ erat ibi forte maior numerus canonico
ruꝫ quam prebendarum quod eſſe poteſt·c·
dilectus et·c·pro illorum de preben·et idē
erat i·c·quia ſepe ubi tex·in fi·facit ꝓ opi·
mea ex quo patet ꝙ propter annexionem p̄
bende ad dignitatem poſterior in tempor̄
prefertur prius impetranti contra·c·cuꝫ q
d preben·ē·eo·li· Ego autem intelligo ꝙ
prebenda erat annexa canonicatui quo caſu
mihi uidetur ut dixi ꝙ collatio canonicatꝰ
extendatur etiam ad prebendam tamq̄ acceſ
ſoriam de qua acceſſoria non expedit facere
mentioneꝫ in noua impetratione alterꝰ bñ
ficii ut predixi confirmat etiam opi·meam
quod tenet Io·an·poſt archidi·in dicto·c·ſi
clericus ubi dicit ꝙ ſi p̄benda uacans alicui
conferatur hoc ipſo canonia intelligitur eē
collata fatetur tamē ſecurius ſi prouiſor di

cit confero tibi prebendam cum plenitudīe
iur·canonici de conceſ·preben·propoſuit et
ꝙ nōt compo·d ꝯſti·cuꝫ oportet in glo·uī
eis nam ſi hoc eſt uerum ꝙ per collationem
prebende uideatur conferri canonicatus ui
deatur collata prebenda tanquaꝫ acceſſoria
et dependens dictum tamen archidi·non ſe
quor in dicto·c·ſi clericus et teneo ꝙ colla
tio prebende non includat collatōem cano
nicatus propter naturam acceſſorii que eſt
ut ſequatur ſuum principale non autem pri
cipale naturam acceſſorii·l·ex pupillari de
uul·et pupi·et ꝙ nō·in·l·petens·C·de pac·⁊
de cōſecra·ecc·uel alta·c·i·ē·eo·li·facit quod
dixi in repetitione cle·cum ei quem de con
ceſſi·preben·in·x·notabili nam eſt ibi caſus
ꝙ ille qui petit beneficiū per ſuum executo
rem conferri hoc ipſe uidetur acceptare·
Sed poſt Old·ibi quero utrum traditio
poſſeſſionis inducat collationeꝫ dicit ꝙ nō
ſicut nec petitio operarum inducit indictō
nem earuꝫ niſi prius indicte ſint·ff·de op·
liber·l·ſi quis hoc non ob·quod nō·compo·d
elec·tranſmiſſaꝫ ubi tenet ꝙ inueſtitura fac
ta ab eo ad queꝫ pertinet inducit collatōeꝫ
quia illi duo actꝰ ſcilicet inueſtitura et col
latō ſunt ſimiles et iur·diſtribuunt ideo fa
ciliorem recipiunt functionem i·unus alte
rius uice fungitur qa in eodem genere ſunt
ff·ſi cer·pe·l·ii·et de bo·poſſ·l·ſed cum pecu
nia hinc eſt ꝙ una poſ·bonorum in aliā etiā
ſibi appoſitam conuertitur quia in eodē ge
nere ſunt·ff·d bono poſ·ſm tab·l·ii·§·ſi ſub
conditōne et de coll·doti·l·filius emancipa
tus et tamen petitio bonorum poſſeſſionis
non operat̄ adiectionem que fit ex ſolo aio
eo ꝙ non eſt eiuſdē generis cum adiectione
ut nō·C·de iur·deli·l·puberem ſic poſſeſſio
cum ſit facti et in rei proprietate ius ñ tri
buit non eſt ſub eodem genere cum collatō
ne et ideo eam ſicut inueſtituram operari ñ
pōt ⁊ in hoc reſidet Oldra queſtione·clxi·
de qua deciſione debito nam preſuppoſita
poteſtate poſſeſſionem tradētis et ſcientia
iur·ad rem cōpetētis illi cui tradit traden
do cōferre tituluꝫ paſtquam erat ad hoc ob
ligatuſ ex apoſtolico mandato uel aliter ſic
preſuppoſito titulo habili traditio opera
tur tranſlationem dominii inſti·t·de re di
ui·§·tradite ſatis eniꝫ traditio uidetur ac
tus conſecutiuus ad precedentem titulum
iur·ad rem ut per ipſam conſequatur ius in
re quinimmo nudatio poſſeſſionis facta ani
mo donandi ſimul et ſemel habet uim tituli
donationis et tranſlationis dominii·l·cuꝫ
per errorē·ff·de re·iur·hinc dr̄ ꝑ primordio

titulo poſterior formatur euentus·l·i·C·
de impo·lucra deſcrip·facit·l·quedam muli
er de rei uendi·ubi poſ·in dubio ſemper ha
bet relatōnem ad precedentem titulum nec
poteſt negari quin iſta ſit conuerſio et faci
lis tranſitus de uno ad alium ſcꝫ de iur·ad
rem in iur·in re quod extra dictionem naſ
citur in rebus profanis licet in beneficiis
oriatur etiam ex collatōne·c·ſi tibi abſēti d
preben·ē·eo·li· Sed non audeo rationem
quare non ita extra dictōnem titulo p̄cedē
te ut in iuribus preallegatis que ergo Ol
dra·dixit diſſimilia et diuerſi generis ſcꝫ
poſſeſſionem et collationeꝫ· Ego dico ſi
milia ⁊ correlatiua precedente titulo in be
neficio ſic tradito facit·c·cum dilectus d cā
poſſ·et propri·proprietas enim non debet
ſepari a poſſeſſione nec dici diuerſe ſpeciei
cum ex ea cauſetur ut·l·procuratorem·C·de
acqui·poſſ·facit quod dixi·ē·proxima colū
pna xo·ſed ut dixi·ē·ex quibꝰ mihi uidetur
ꝙ eius opinio non ſit uera ſaluo iuditō me
lius ſententis· Et adde ad predicta qd
nō·Bar·in·l·iii·de acqui·poſ·et quod nō·in
l·deciſionibus rote·xxvii· Iſtis contra
riis ſic expeditis uenio ad queſtiones quaſ
elicio ex membris poſitis ſupra in euidētia
li in principio ubi dixi ꝙ plura ſe habēt ad
inuicem diuerſimode nam quedam habēt ſe
ut totum et pars quedam ut unica quedā ut
correlatiua quedam ut coherēcia et annexa
quedā ut conſequentia quedam ut perplexa
quedam ut continua quedam ut principale
et acceſſorium quedam aliis modis ut ibi ꝑ
ſequor ergo hic quedaꝫ membra ex eis aliiſ
r̄ſeruatis in regula in toto infra eo· Et
incipio a membro huius regule ſcꝫ cum que
daꝫ habent ſe ut principale et acceſſorium
Circa quod primo quero de queſtōe mer
curiali quam hic ponit Io·an·artat ſtatutū
doctores legentes ut diſputēt et ut queſti
onē diſputatam infra certum diem in ſcrip
tis ſtationario tradant doctor priuilegia
tus ꝙ diſputare non teneatur diſputauit ꝑ
queſteonem diſputatam ſtationario non
reddit queritur an inciderit inſtatutum
et arguit v·mediis ꝙ non inciderit· Pri
mo ex nōti in·c·cupientes de electi·ē·eo·li·
ubi electus qui non artatur per illam ꝯſti
tutioneꝫ ire ad curiam ſi uoluntate accedat
non artatur ad tempore uel ad penas illius
conſtitutōnis ſimilr̄ ſi eligentes ſi uadant
uel mittant ſponte non habent expenſas ut
nō·in·c·cū ñ deceat eo·li· Secundo ad hoc
inducit nō·per doc in·c·cum iter uniuerſas
de electi·ubi ſi canonici uocant non uocādū

ad electionem ualet electio eo non expecta
to licet teneātur illi poſtea uenienti ad ex
pēſas ut ibi in nouella Tercio inducit nō
in·c·cum dilecti eo·ti·ubi compromiſſarius
qui ſcrutatꝰ eſt uota compromittētium ſua
ſponte non artatus ad hoc ex forma cōpro
miſſi nō tenetur illa uota ſequi Quarto
ad ideꝫ inducit·l·tutorem·C·neg·geſ·ubi q
uolūtarie ut amicus quedam negotia geſſit
quod ſecꝰ eſſet in tutore uel alio neceſſario
adminiſtratore qui tenetur et de non geſ
tis nam in primo que ſponte eſt quedā grā
que non debet d trahi ad neceſſitatem ultra
quam facere uellit quia ſufficit ſi cui uel in
paucis ⁊c·ut d·l·tutori· Quinto inducū
tur leges·C·de excu·tuto·l·uoluntarie et
l·i·et·ii·C·de his qui·ſpon·mu·ſubſtātie et
autt·p̄ſbiteros·C·de epi·⁊ cleri·Iteꝫ ut hic
non ſublata principali pena nec ypotecaria
ita hoc ceſſante priuilegio in actu diſputan
di r̄maneat in actu non tradendi licet acceſ
ſorio Iteꝫ pro hoc quod ipē nō·in·c·cum
acceſſiſſent de conſtitu·ubi tenet pro regu
la ꝙ priuilegium unico actu non perditur
niſi in caſibꝰ quibuſdam cōſideratione odii
uel fauoris In contrarium arguit et pri
mo quia aut diſputare et trahere accipis ut
cōnexa aut acceſſorium et principale aut ut
penitus ſepata ſi ut cōnexa renuntiatio pri
uilegii peractum diſputationis infert r̄nū
tiationem in actu traditionis·c·tranſlato
de conſtitu·iii·q·vi·hoc quippe·lxxxi·di·
tantis daniel· Idem ſi iſtos duos ac
cipis ut principale et acceſſorium ut in iſta
regula acceſſorium et maxime quia priuile
giū d facile ꝑditr̄ ⁊ r̄fertir̄ res d facili ad
naturam ſuā ut nō·in dicto·c·cū acceſſiſſent
et·l·ſi unus·§·pactus ne peteret·ff·de pac·⁊
c·pro illorum de preben·et·l·ii·de iur·doc·
in prin· Tercio caſu cum predicta duo ac
cipis ut penitus ſepata ſcꝫ diſputare et tra
dere ſtationario et idem quia priuilegium
nihil dicit d actu iſto tradendi ergo priui
legiū non extendit ſe ad iſtū actū diſputan
di cui ipō facto ꝯrio r̄nūtiauit·l·fi·ff·de di
uorti· Secūdo inducit̄ qa poſtq̄ cepit ſiue
a principio ſiue ad principiuꝫ ſe abſtrinxit
debet perficere et mutari creatorē ſuū qui
non nouit imperfectū de bapti ſ· maiores·§·
ſed ad huc de conſecra·di·i·nullus epiſcopꝰ
nam actus diſputatiuus prodeſt ſolum au
dientibus ſed actus traditionis ꝓdeſt poſ
teris quia per ſcripturam memoria que labi
lis ē interim conſeruatur·l·celſus de proba
⁊·l·curauit·ff·d teſti·⁊·c·albricus ⁊·c·ſigni
ficauit d teſti· Tercō ꝑ hoc fac·l·i·C·d iuſ

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

q ſpe·mu·ſubi·⁊ qđ ibi nõ·in rubrica ubi in
muneſ a muneribꝰ ſi paſſi ſunt ſe in ordine
decurionũ eligi ad excuſatõem ñ ꝓdiũt for
tis ergo iſte doctor q in ordie diſputantiũ
ſe ingeſſit actũ ſuũ ꝑficere cogr· Quarto
adducit ſimilis ꝙ ſunt qnedã a pricipio uo
luntaria quorũ ſumptõ ſponte facta fit ipa
neceſſaria ut proſequi cauſam appellationis
ff·ad ſil·l·propter ueneni in fi·et quod nõ·
in·l·minoribꝰ·ff·de hiſ qui ut indignis et
quod nõ·in·c·nõ iniuſte de procur· Iſtis
ergo argumenti hinc inde dictis ſeu deduc
tis pro ſolutione queſtionis ꝑmittit ꝙ qđ
non proponitur in doctore ſeu ſubſtituto
ſcʒ legente ſed priuilegiato in non diſputã
do et ꝑ ꝯñs tacite in nõ tradendo qa hoc ñ
eſſet poſſibile tradere et non diſputare nõ
diſputando ergo ceſſat et tacitum ut ſic vñ
oritur ⁊ ſic tollatur·l·iii·C·ſi pẽden·appe·
mors interue·tradere ergo uel non tradeř
uenit in conſequentiaʒ ad expreſſum ut ibi
ceſſat expreſſum ceſſat tacituʒ et econuerſo
locuʒ habeat tacitum ubi locuʒ habeat expſ
ſum ſecus eſſet et ſecundum cum ſi eẽt priuile
giatꝰ in utroq; copulatiue vʒ ut diſputare
ñ teneaꝛ nec putãdo tradeř tũc eniʒ ñ habe
ret q̃ſtio locũ dubitatõem cũ ꝛnũtiatõ quo
ad unum de duobꝰ nõ extẽderet ſe ad aliud
principale pariter facit ad hoc qđ dixit
in·c·quia ſepe de prebẽ·ĩ·co·li·et qđ dixi·ẽ·
in ſecunda oppoſitõne principali in ſcđo ge
nere acceſſionum et ad hoc optime·l·iii·ſi pẽ
dẽ·appe·mors interue·ubi aliter ſtatuitur
in boniſ que ſecuntur perſonaʒ expreſſe ałr
tacite ſimiliter de cleri·coniu·quod ⁊ te et
l·iii·§·quibus đ ſerui·ruſti·predi· Ex q
bus concluditur doctoreʒ de quo queritur
in ſtatutum incidiſſe et reſpõdet ad·l·uolũ
tarie quia facit pro coniunctis que ibi nõ·ĩ
i·⁊·ii·glo·nam munus tutele ſuſceptum hcʒ
non preiudicet quo ad alia tamẽ preiudicat
quo ad illud ſuſceptuʒ et ipſis acceſſoria tu
tele ãnexa ſimiliter ad argumentuʒ de gra
tia nam non facit gratiam ſi renuntiat gra
tie ſibi facte nam gratiam diſputando face
ret non in cluſo ſtatuto ut dictũ eſt ꝑʒ Io·
an·cuius deciſio multum noceret doctoribꝰ
priuilegiatis qui ab actu laudabili diſputã
di ſe traherent metu obligationis tradẽdi
ſtationario queſtionem diſputatam et hoc
abſurdũ eſt retraheř quem a bono actu doc
tori condigno tali metu ar·l·illud de peti·
here·⁊·l·ſi filius qui patri de uul·et pupil·
nbi timore alterius incidenter obligatõis
non probibetur quis libere actuʒ gerere ſi
bi beneficio ſingulari conceſſum non ꝑ hoc

beneficium redundaret ſibi in preiudiciuʒ
ſi abſq; noua obligatione publice diſputare
non poſſet contra·l·quod fauore·§·de legi
et·c·ad apoſtolicam de regulari et grauare
tur libertaſ ſemel conceſſa·l·i·§·que oneran
đ qua re·ac·non debetur obeſſet iſta opinio
ſcolaribus qui non poſſent doctorem priui
legiatum forte ſuis meritis et etate matu
ra audire publice diſputantẽ· ex hoc eniʒ
actu ſcilicet diſputando ⁊ querendo modeſ
tinus optima ratione decreuit·l·munerum
·§·iuxta de mu·et ho· Item talis doctor ex
emptus equiperatur prorſus etiaʒ extrane
o; ⁊ nõ·ſupra de priuil·c·i·ĩ·eo·li· qui ex
neus diſputãdo tradeř non tenetur ut ipſe
dixit exemptio ergo reponit exemptuʒ in
libera facultate diſputandi uel non diſputã
di non autem diſputando uidetur fuiſſe in
tentio concedentis indultum quod incidit
in obligationeʒ ſtatuti ar·l·ſeruus effectus
ff·đ ac·et obli· Preterea iſti duo actꝰ ſcʒ
diſputandi et ſtationario tradendi copulã
tur per ſtatutum tamquam actus penitus ſe
perati et ut pariter princi palis per copulã
et ut nõ·in ſimili·ff·de iuř·et fac·igno·i ru
brica ⁊ dixi·ĩ·in·ii·q·principali membro ac
ceſſionum non debent ergo coniugi poſtea
ut connexa uel ut principale et acceſſoriuʒ
ex accidenti propter actum diſputãdi quia
originalis cauſa intuenda ẽ ſi·l·id quod de
dioc·⁊·l·i·C·quando et qui qualiter pars đ
inde uerſis autem renuntiatio priuilegii i
uno nõ infert renuntiationem in alio ut d·
l·uoluntarie facit·l·i·ff·de in liti·iuran·et
quod nõ·in·l·certi conditõ ſi cer·pe·hoc nõ
obſtat argumentum ꝙ traditio diſputatõe
ſtationario ueniat ut tacituʒ uel ut acceſſo
rium ad ipſuʒ actũ diſputandi quia ut dixi
ab ipſo naturaliter non deſcendit admini
tratio tutele et redditio reliquorum ab ip
ſa tutela nõ ueniãt talis ex natura contrac
tus tutele ſint in ſimili nõ·in·l·pacto cõuẽ
ta de contrahen·emp· Item que per legeʒ
relaxanꝛ ſiue relinquuntur in libera facul
tate nõquam obligant puta ire per uiã pub
licam uel macellaʒ certo loco tenere ſiue fur
num ut dixi in·c·ſignificante de pignor·et
nota doctores in·l·cum notiſſimi·C·de pre
ſcrip·xxx·an· Quod ergo doctor exima
tur ab honeř neceſſario diſputandi per pri
uilegium eſt reponere doctoreʒ in iure cõi
et in libera facultate·l·ꝑ et milites in pri·
ff·de execu·tu·quo iuř·certum eſt doctoreʒ
non artari ad traditionem aliquam recupa
re igitur libertatem nõ eſt gratia ſed libe
ratõ quedam ab obligatione contra ius cõe

inducta per ſtatutum· Poſtremo iſta ob
ligatio ad tradendum ſtationario non po
teſt traheř aliunde originem quam ex actu
diſputandi ſed iſte actus eſt diſformis neʒ
põt fieri ex naturali facultate q̃ doctores
precipue famoſi et illuſtres naturaliter et
glorie cauſa ad hoc mouẽtur uel d·§·mixtu
uel mixta· Item poteſt fieri iterum ſe ob
ligando ſtatuto prima cauſa eſt fauorabilis
ſed proxima odioſa ideo non ẽ preſumenda
ar·l·arianus de ac·et ob·Et eſſet ualde one
roſum priuilegium ſi tendens ad liberatio
nem ab onere diſputandi induceret reddi
tuum ad primeuuʒ ſtatuʒ ⁊ obligatõnẽ ſta
tuti poſtea uoluntarie diſputando nam pri
uilegium exemit doctorem auctoritate diſ
putãdi non autem aſtrixiſſe uidetur ut diſ
putaret uel diſputando uoluntarie incide
ret in ſtatutum ſi non traderet ſed ſicut ue
riſimiliter principale hoc diſputare uideř
reliquiſſe in ſua libera uoluntate ita et nõ
tradere tamquam acceſſorium reliquiſſe et
hoc modo iſta regula facit pro non contra
et iſtaʒ opi·credo uteriorem ſcilicet ꝙ non
tradendo non inciderit in ſtatutum talis
doctor et hoc dictum ſit ſine preiuditõ me
lioris ſententie ut accedat·l·claudius qui
po·in pig·ha· So·quero de queſtõne facti
quedam prochialis eccleſia erat unita cuidã
monaſterio et ibidem monachi retinebant
perpepetuuʒ uicarium aſſignata eidem de ꝓ
uentibus congrua portione iuxta clem·⁊ đ
iuř·patro· Contingit ꝙ bonifaciuſ papa
ix·fecit quendam reuocatoriam omniũ uni
onum ita ꝙ ſub eo includebãtur unio ſupra
dicta· Queritur an per dictam reſolutio
neʒ unionis ſit reſoluta in dicta eccleſia per
petua uicaria et ſic titulus uicarii reſolutꝰ
per conſequens· Et primo arguo ad ptẽ
affirmatiuam uidelicet ꝙ diſſoluta unione
etiam uicaria tamq̃ acceſſoria reſoluaꝛ ut in
iſta ꝛgula acceſſoriũ et·l·cũ prin·ff·e·⁊·c·cũ
ex iniuncto đ no·op·nũ·facit cle·paſtoralis
ad finem de re·iudi·cum ſimilibus·C·certũ
eſt ergo ꝙ uicaria eſt acceſſoria eccleſie prin
cipali cui ſubicitur·c·ſuper eo·de preben·ĩ·
eo·li·nã inter uicariuʒ et rectorem eſt mag
na coniunctõ et connexitas ut nõt Oſti·in
ſumma đ fil·preſ·et·c·exſtirpande·§·qui uõ
et·c·expoſuiſti de preben·cti·vi·pe ꝛpetuꝰ
đ fide inſtru·extĩcto ergo titulo rectoris
principalis in eccleſia annexa per reuocato
riaʒ debet extingui titulus et nomen uica
rii in ꝑdicta eccleſia ar·l·uectigali·ff·đ pig·
et·c·nuper đ dona·inter vi·et vx· So·hoc
probat alteratio ſtatus rei que operaꝛ altẽ

natõʒ in ſubſtantia et effectu ⁊ de ipõ iudi
candum eſt nõ ſcꝫm preteritum ſtatum ſed ꝑ
ſentem probatur hoc per multa ſimilia pri
mo in naue facta ex lignis ſiue pignorate
nam quia ſunt tranſlata dicta ligna in aliaʒ
ſpeciem non ueniunt in obligationem·l·ſi ꝯ
uenerit·§·ſi cauerit de pig·acti· Idẽ ſi ex
materia aliqua ſpecies facta ſit nã quia per
hoc aſſumit ſibi nouum ſtatum et nomen ſcꝫ
iſtum preſentem ſtatuʒ iudicatur non ſcꝫ ꝑ
teritum inmutatum patent exempla inſti·đ
re·diui·§·cum ex aliena et·l·lana et·l·heres
·ff·de le·iii·plus quia ex mutatione nominiſ
ꝯtingit mutatio ſubſtantie ⁊ effectꝰ·lxiii·
di·quod auteʒ ibi ſi nomen non habẽt quali
ter officium habebunt et·l·a nullo·C·đ ſer·
ibi ſi nomine eximuntur etiam fructu care
bunt Ideʒ contingit in mutatione ſtatꝰ
perſonaruʒ ut ſi de abbate fiat epiſcopꝰ uel
ex clerico monachus nam ſcꝫm ſtatum preſen
tem iudicabitur·c·ne pro cuiuſlibʒ·xvi·q·i·
et·l·non diſtinguemus·§·ſacerdotio de ar
bi·patet hoc etiã in laico ad ordines promo
to deiceps ei quo ad forũ et alia ſubiacebit
canonibus non legibus·c·de oblig·ad rõ te
neo in nouĩ·ad hoc qđ nõt Bar·in·l·legatus
§·ſi·ex officõ·ff·de le·iii·per tranſitum ad a
liuʒ officium perdit primum·c·de multa de
preben·patet hoc etiam ex notatis in·c·cuʒ
inferior de maio·⁊ obe·ubi aſſumptione no
ui ſtatus eccleſie abſorbetur primus ⁊ in·c·
i·de iuř·patro·ĩ·eo·li· Ex quibus ſimili
bus ⁊ exemplis patet ꝙ quia in caſu noſtro
eccle ſia iſta prochialis redijt ad primeuũ
ſtatuʒ per reſolutõnem unionis deſinit eſſe
uicaria ⁊ nomẽ ⁊ effectꝰ uicarii ſiue in ea ex
tincta poſtq̃ auinctilo principalis rectoris
eſt abſoluta rector enim et uicarius cũ ſint
nomina correlatiua repreſentata in eadem
perſona per empto nomine ⁊ effectũ in prin
cipali debet extingui etiaʒ in uicario et in
iſta regula et·l·ii·et·iii·de pecul·le·et eos đ
uſuř·c·tranſlato de conſtitu· Tertio hic
probat concurſus impoſſibilis de duobꝰ cõ
trariis in eodem ſubiecto ad poſitionẽ uni
us neceſſarie eſt alterum remoueri·l·i·C·de
fur·⁊·c·ut qs duas de elec·ĩ·eo·li·et ſi duus
exco·l·i·ſed rectoris et uictoris non uideř
poſſe cadere uel ſe compati in eadem eccleſia
uel in eadẽ perſona uicarius et rector prin
cipalis ſed potentius ſuperueniens confun
dit·l·generaliter·ff·de fideiuſ·nec in eadeʒ
perſona poteſt cadere maioritas ⁊ ſubiectõ
unde nullus imperat ſibipſi uel coherceat ſe
ipſm·l·ille a quo·§·tempeſtiuum ad trebel·⁊
l·penult·de arbi·propter ergo ꝛpugnãtiaʒ

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

et impoſſibilem cõcurſum uidetur procul
dubio concludendum ꝙ ex tali alteratione
priora uocabula uicarie ⁊ uicarii ſint extic
ta ⁊ ſnata ut ſic dixeri priora noīa liberta
tis eccleſie ſcȝ rectorie et rectoris ad hoc
ō·de offi·dele·ſuper queſtionū et·l·precipi
mus·§·eodem de appel·in quibuſ patet ꝙ ſi
in eiuſdem perſona concurrat cumulatio di
uerſorum titulorum titulus dignior ⁊ effi
catior abſorbet aliū minus dignum et a ma
iori titulo expendentē aliās dependet diſ
poſitionem effectus Quarto pro iſta par
te facit in tertio pape que eſt ſemper in du
bio referenda ad intellectū iuris cõmunis
et ad conditionem perſonarum et rerum de
quibus loquitur uel diſponit·xxvi·diſ·de
inde·c·ſi ō beneficio de preben·ō·eo·li·l·ple
num·§·equiti·de uſu·et ha·l·ſi quando·C·ō
in offi·teſta·c·cumq; de reſcrip·Sed papa hic
reuocanda unione uidetur reſtituere eccle
ſias unitas et reducere ad primeuum ſtatū
quia talis eſt natura reſtitutionis legis et
hominis·l·quod ſi minor·§·reſtitutio·ff·ō
minor·et hoc fit defacili redire ſcilicet ad
naturaȝ ſuam·l·ſi unus·§·pactus ne peteret
ff·ō pac·et·l·filio q̃ pater de libe·et poſtu·
ibi non tranſlatus ſed redditus in ultima
ꝙ iſta pars affirmatiua ſit benignior et ꝑ
amplectanda in dubio·l·benignius de regu·
iur·a hoc patet quia fauet libertati eccleſie
altera ſeruitute ⁊ ſubiectioni ergo illa tāq̃
fauorabilior amplectanda·l·fauorabiliorē
de re·iur· Ex iſtis infertur ꝙ per dictā
reuocatoriam extincta unione et per conſe
quens titulo uicarii et nomine uicarie dcā
eccleſia tamquam uacanſ de iur·potuit impe
trari a papa et impetrans preferatur dicto
uicario cuius titulus fuerit extinctus et ē
ſolutus per reuocatoriaȝ ut predixi et iſta
erat queſtio facti inter eos Incontrariū
ad pertem negatiuam quia titulus uicarii ⁊
uicaria in dicta eccleſia non extinguatur ꝑ
dictam reuocatoriam primo probat pape in
tentio qui licet habeat latas a habeas in bñ
ficiis et ſic iudex ordinarius omni et poſſ
auferre de iur·unius et dare alteri·c·ii·ō ꝑ
bē·ō·eo·li·et·c·cuncta per mundum·ix·q·iii·
et·xxii·di·omnes tantum omnis eius ordi
natio eſt prouiſio intelligitur facta ſaluo
iur alteri competente·xi·q·iii·peruenit de
auctoritate ⁊ uſu palii extuarū ·ix·q·iii·§·
nunc nota de eccle·edi·ad audientiam de re
ſcrip·ſi propter ⁊·c·quamuis ſupra eo·li·un
de dixit imperator bñficia tribuer in cuius
quam iniuriam non eſt mor·noſtri·l·nec ois
C·de eman·li·c·ſuper eo de offi·dell·⁊·l·i·§·

merito et·§·ſi quiſ a principe ne quid in lo·
pub·et alibi dicit ꝙ priuilegia principū ad
alienaȝ iniuriam extendi non oportet·l·im
puberi ō admini·tu· Quinimmo ſtatuit
imperator ꝙ etiam ſi expreſſe habeatur mē
tō de iure tercii perimendo non ualet cõceſ
ſio·l·quoc·de preci·impe·off· Ex quibus iur·
concludit in queſtione quod ius et titulus
uicarii per reuocatoriam non uidetur extic
tus per hoc optime facit quod nō·in·c·abba
te in fi·de ꝟ·ſig·in nouella ubi mutatio ſta
tus monaſterii non extinguit ius quod alte
ri ibi competit eligendi abbatem ſimiliter
nec patrono nocet alteratō ſtatus ecc·quin
ſit ſibi ſaluū ius preſtandi ut nō·in·c·nobiſ
de iur patro·et etiaȝ multa exempla et ſimi
lia pro hac parte in diſputatōne domini Io·
cal·que incipit dominus papa cõceſſit in om
nibus argumentis prime partis affirmati
ue· So·pro hac parte faciunt plur·regule
iur·infra eo·factum legittime et·l·in ambi
guis·§·i·ff·eo·ti·in quibus patet ꝙ factum
legittime non debet retractari licet caſus ſu
ꝑueniat a quo nō poſſet inchoari patet hoc
in matrimonio ꝙ non uiciatur ſuperuenien
teȝ furore affinitate cognatione ſpirituali
adoptione uel ſibi impedimento quod ſi fu
iſſet a principio uiciaſſet·xxxii·q·vii·hi q
cum ſe et cog·ſpi·c·ii·de eo qui cog·conſan·
ux·ſue·c·ii·et·c·diſcretionem·i·c·penul·ō ri
tu·nup·et multa ſimilia per Io·cal·in queſti
one diſputata que incipit ipetrauit clericuſ
ar·v·et hoc uidetur procul dubio uerum ſi
diſpoſitio erat tam perfecta et cõſumata ut
non uicietur licet ueniat ad caſum a quo nō
poſſet incipere patēt exempla·ix·di·precep
ta·xxix·q·ii·ꝑ·latum et·xxx·q·ii·per latū
et in utrobiq; de hoc·ff·de his que ſunt ſui
uel alie iur·l·patre furioſo de bonoꝝ poſſ·
ſm tabel·l·i·§·ſufficit de itu·actuq; priua·
l·non enim et· l·pluribus·§·et ſi placeat de
ꝟ·ob·et·l·furio·C·ō teſta· Sed in caſu no
ſtro uicaria et uicarius in eadeȝ eccleſia erāt
actus perfecti et conſumati ergo ex ſupue
nienti reuocatoria uiciari non debēt ut in
iuribus preallegatis et in alia iure regula
id quod noſtrum ſiue facto noſtro a nobis
euelli nō debet·l·eo quod noſtrum·ff·eo·ti·
et in alia ſiue culpa non eſt aliquiſ punien
dus uel ſuo iure priuandus in·c·ſine culpa
infra eo·ti· Et iſta contingerent ſi dica
mus ius uicarii dicto modo extinctum ſine
eius facto uel culpa et iſta uidentur maxime
uera tamen contingit mutatio accidenti tā
tum ſcilicet cure et tituli iu eadem nā ubi
erat titulus uicarie et cura uicarii modo ē

peritur titulus rectorie ⁊ cure principaliſ
⁊ hec mutatio ſit contingens dicit mutatō
qualitatis non ſubeſt in·l·iii·§·qui ſidemſ·
ff·de here·inſtit·ibi non ut deſinat herel eē
ſed ut ius in eo mutetur ſucceſſionis ad idē
l·fundi·ad·l·falcidiā· Et in iſta mutatōe
qualitatis et tranſitu de uno ſtatu in aliuȝ
ꝙ non mutet ius queſitum faciunt notata i
prealle·c·abbatem et·c·nobis alle·ō·proxio
articulo pro hoc·c· conſultationibus de do
natis ubi ſi ſtatus eccleſie alteretur anteq̃
uacet rector illius remanet in eadem ut pri
us ad idem de ecc·edi·ad audientiam Ita er
go econuerſo alterato ſtatu eccleſie durat
ius uicarii in eadem et ſit contrariorum ea
deȝ ſit diſciplina·xxxii·di·hoſpitalium de
iure intelligitur intellecta et ꝑ ṙgula tra
ditur ꝙ mutatō accidētis in ṙ alicui debita
non perimit ius illius ſi ex tali mutatione
ſubſtantia et materia non mutat ſed eadem
remanet illa accidentali ſtatu ſub moto ut ē
in caſu noſtro ar·notatorum in·l·queſitum
§·illud fortaſſe·ff·dele·iii·⁊·l·legato·§·pe
nul·dele·iii·et·l·ſi cui lane·§·ſine·eo·ti·⁊·l·
indelictis·§·ſi detenta·ff·de noxa· Ex q
bus infertur ꝙ ſit eadem eccleſia in ſubſtan
tia et eadem cura animarum in genere licet
per accidens uarietur ſtatus ipſius eccleſie
hoc ñ debet attendi nec per hoc perimi ius
alteri quintum ut in preallegatis iuribus
Tertō principaliter pro hac parte faciūt
que dixi·ō·in·ii·oppo·ubi primo tetigi ꝙ
quin acceſſorium non fundatur in equitate
ſui contractus tunc ſublato principali non
tollitur acceſſoriū ut in iuribus ibi allega
tis circa principiuȝ oppoſitionis So·ibi
dixi circa finem in ſolutione ultime queſti
onis ꝙ quando reciſio principalis contrac
tus eſt neceſſaria ⁊ contra inuitum et tunc
remanent acceſſoria puta pignus et ypothe
ca ut in iuribus ibi allegatis· Sed iſte re
gule habent locum in queſtione noſtra in q̃
titulus uicarie habet originem in contrac
tu proprio ⁊ non ſui principalis·l·extirpā
de·§·qui uō·et·c·expoſuiſti de preben·decla
raui ꝙ uicarius non in totum habet depen
dentiam a rectore principali nam habet ti
tulum irreuocabilem ab epiſcopo et cure ex
ercicium ab eodem nō rectore unde mortuo
uel excommunicato rectore non extinguit
titulus uicarii nec eius exercicium impedi
tur ut ibi dixi habet etiam locum ſecunda
da regula certuȝ enim eſt ꝙ iſta reciſio uni
onis eſt neceſſaria et inducta contra inuitū
per reuocatoriam et per conſequens exten
di non debet ad peremptionem tituli ipſius

uicarii per ſe extantis ut dixi ⁊c· Quar
to ꝓbo ſic iſta unionū reuacatō quo ad eccle
ſias que erant unite aliis poteſt dici quedā
principis reſtitutio ut ad priſtinum ſtatū
reuocatio ſed regula eſt ꝙ reſtitutio legiſ
uel hominis non extenditur ad bona uel iu
ra medio tempore alienata patet in·l·fi·C·
de ſen·paſ·et·c·quamuis de reſcriptis ſupra
eodem·li·pȝ etiā hoc in·l·fi·C·de repudi·he
re·et ideȝ cū de iur·uenit aliqua diſpoſitio
recindenda ſiue reuocāda ut donatō ꝓpter
ingratitudineȝ·c·fi·ō·de donati·nā talis ṙ
uocatio non extenditur ad bon aquocunq;
titulo in alium tranſlata ut·l·his·ſolis·C·
de ṙuoc·facit ꝙ nō·in·l·gallus·§·⁊ qd ſi tā
tū·ff·de libe·et poſtu· Sed in caſu noſtro
durante unione eccleſie fuit in ea tertio·i·
uicario ius queſitum per collatōnem epiſco
pi ad preſentationem principalis rectoris
ut dicta cle·i·de iur patro·et dicto·c·extir
pante·§·cui uero ergo licet unio reuocatur
et eccleſia recuperat ſtatum ſuum tamen nō
debet ius queſitū uicario per talem reuoca
tionem extingui ſiue perimi cum iſta colla
tio uicarie poſſit dici quedam alienatio et
tranſlatio iur·in alterum inpredicta eccle
ſia ut predictum eſt ſic et ab ordine motus
et poſtea reſtitutus recuperat locum ſuum
niſi alteri iam collatum·l·ii·ff·de decur·et
nō·in·l·quid ergo·§·pena grauior ō his nō·i
fa·⁊c· Quinto ꝓbo hoc per aliquas iur·
regulas quarum prima eſt ꝙ in ābiguis fa
cienda eſt benigna interpretatio·l·ſemper
in dubiis·eo·ff· cū cõcordanciis ibi nōt
Secunda eſt quoſ aliquid ſine iur·offenſa
ſtatui non poteſt ſiue inueſtigari id eligen
dum eſt ꝙ habet minus iniquitatis·ff·ea·l·
quoc·nihil et·l·exigendi·C·de procur·et·c·
nerui·xiii·di·cum ſimilibus· Quo ad
primam ṙgulam certum eſt ꝙ iſta eſt benig
nior interpretatō ut reo potius ualeat quā
pereat·l·quoc·de re du·et·l·quoc·de ꝟ·ob l·
et quod nō·in ·c·intelligentia de ꝟ·ſig·me
lius eſt ergo dicere ꝙ titulus uicarie rema
neat quam pereat Secunda etiam regula hoc
probat nam ꝙ durat titulus multiplex eq
tas ꝑſuadet primo pape intentio ut in pri
mo argumento pro hac parte hoc nō irritā
da propter caſum ſuperuenientem cõſumata
⁊ perfecta diſpoſitio et ſine culpa uel facto
noſtri in iur·prohibita priuatio ut in iuri
bus In·ii·ar·pro hac·pte deductis tercio in
materia principal·⁊ acceſſorii duarum regu
larum traditō de quibus in tercio argumē
to Quarto reſtitutionis in integrum ꝓ
hibita extenſio ad ius queſituȝ tertō ut in

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

iuribus et exemplis deductis in quarto ar
gumento   Et licet ex rationibus factis
ſ·pro conta parte in oppoſitum reſultat cō
flictus rationū hinc inde urgentium tamē
proxime precedentis minus habent iniqui
tatis et magis equitati nitūtur igitur ꝓ
hac parte ſentiendum ut in dicta·l·quoc·ni
hil et iſtaꝫ partem fui uiſus defendere tam
quam ueram coram domino auditore qui ta
men contra partem meam ſententiam tulit
aliis tamē rationibus ut dicebat eandē uſꝙ
hodie proſolutione queſtionis cogitans re
peri quandam queſtionem diſputatam ꝑ do
minum Io·cal·que incipit dominus papa cō
ceſſit eccleſie rauēnati ⁊c·cuius ſolutio mul
tum·facit ꝓ deciſione iſtiꝰ et termini illiꝰ
ſue queſtionis ſunt tales   Dominus papa
conceſſit eccleſie rauēnati ꝙ quilibet archi
epiſcopus rauennas poſſit in dyoc·ymolen
ſi ꝺ beneficio eccleſiaſtico ſpectañ ad colla
tionem epī ymole·   Vni clerico auctorita
te apoſtolica prouiderē demū eccleſia ſancti
H·erecta fuit in eccleſiam cethedralem par
te dioc·aſſignata poſtea uacauit beneficiuꝫ
in dicta noua dioc·ad ipſiꝰ epiſcopi collatō
rem ſpectans ꝙ tamen ante predictam diui
ſionem pertinebat ad collationem epiſcopi
ymolenſ·   Queritur an prefatꝰ archiepꝰ
uigore dicte conceſſionis ualeat ꝺ dicto bñ
ficio prouidere de ſolutione autem queſtio
nis premittit ꝙ noue ꝓuiſiones et conceſſi
ones tunc ſoluꝫ ꝑiudicauit iuribus alioruꝫ
quando dictis iuribus in ſuo ſtatu manēti
bus dicta noua prouiſio et conceſſio redde
ret uana et iuriſdiſpoſitio lederetur nimis
ponit plura exempla   Primuꝫ eſt cuꝫ mo
naſteriuꝫ archidiacono ſubiectum exigitur
in eccleſiam cathedralem nam per hoc eximi
tur a iuriſdictōne archidi·et ſic iurearchi·
derogatur et hoc ideo quia eſſet contra iuſ
ꝙ archidi·haberet iuriſdictionem in ſuum
epiſcopum ⁊ in ſua ammō eccleſia cathedrali
qa ſicut haberet poteſtatem filius in patrē
contra·c·cum inferior de ma·et obe·   Iteꝫ
eſſet contra quibus cauetur eccleſias et om
nes dignitates infra dioc·epiſcopo debere
eſſe ſubiectas·x·q·i·ꝑgenda·xvi·q·vii·c·om
nes baſilice et·c·ꝺ ſynodochio et·c·ſe·de re
ligi·domi·   Et iſta ratione infert in queſ
tione ſua ꝙ in parte dioc·diuiſa ſiue preciſa
a dioc·ymolenſ·preiudicatur epiſcopo ymo
lenſi quo ad iuriſdictioneꝫ et iura epiſcopa
lia tranſlata in epiſcopuꝫ non eccleſie cathe
drali alias ſi iuriſdictio ymolenſ·duraret
in dicta parte preciſa fieret iuriſdictōnum
confuſio contra id quod habetur in·c·perue
nit·xi·q·i·et iñ iſta noua dioc·eſſent duo ca
pita ꝙ eſſet monſtruoſum·c·qm̄ de offi·or·
Similiter dicit ipē ſi una prochia diuidi
tur ſub limitatione territorii nam quantū
ad decimas perſonaleſ et obligatōnes habi
tantium in noua prochia ⁊ quantum ad pre
dialeſ ex quo perrochia noua fuit per terri
torium aſſignata preiudicatur antique per
rochie cui detracta eſt portō noue prochie
aſſignata   Sic intelligitur de deci·c·ad au
dientiam·el·i·et·c·fi·   Item ſi monaſteriū
ſitum i una dioc·uniatur epiſcopo monaſte
rii uniti non preiudicatur quo ad iuriſdic
tioñem·c·ii·de reli·domi·   Sed uere preiu
dicatur in confirmatione abbatis que ſpec
tat ad epiſcopū monaſterii principalis cui
unitum eſt dictū monaſterium epi illud iuſ
confirmandi non poteſt epiſcopo uniti mo
naſterio remanere ſiue offenſa iuꝛ·cōmunis
ſtante unione et ita in dicto·c·i·nōt·Io·an·
in nouella·   Subdit aliam regulam quo ad
terminos ſue queſtionis vꝫ ꝙ ubi ſine iuꝛ·
leſione noua diuiſione debitum et liberum
poteſt ſortiri effectum poteſt fieri interꝑ
tatio etiam cum alterius leui preiuditō nō
auteꝫ grauis nimis·   Adducit·c·apoſtoli
ce ꝺ donati ⁊ quod nō·in·c·quid per nouale
ꝺ v·ſig·coniuncta·l·quoc·C· de preci·impe·
offi·ubi leue preiudicium puta ex dilata ſo
lutione proueniens debet tollerari per cō
ceſſioneꝫ principiſ ſed non graue puta tota
lis peremptio rei debite facit quod nōt·de
reſcripti ad aures de priuile·in his ꝺ v·ſig·
olim et in caſu ſue queſtionis appellat leue
preiudiciuꝫ per quod ius illiꝰ de quo agiť
nō impeditur effectualiter licet forte effec
tum non poſſet conſequi ita ꝺ facili aut ita
late ex quo ſoluendo infert in ſua queſtōne
predicta prefatū archiepiſcopum uigoꝛ dic
te conceſſionis non poſſe de dicto benefitō
uacante in parte noue dioc· aſſignata nouo
epiſcopo prouidere quia remanet ſibi iuſ ſal
uum in alia parte dioc·que ꝛmanet epiſcopo
ymolenſi ubi perpetuo remanet archiepiſco
po ius ſaluum cum conceſſio ut apparet ex
terminis queſtōis fuit realis et ſic nō mul
tuꝫ leditur ſi non ita late competat ſibi iuſ
prouidendi·   Secus dicit ipē ſi cōceſſio fu
iſſet perſonalis puta impetrauit quis bene
ficium uacaturum in dioc·ymolenſi nam ſi
uacat in parte dicte dioc·preciſa et aſſigna
ta noue cathedre debebitur impetranti qa
ſi non debeť illud forte non uacaret in ui
ta ſua aliud inparte alia q̄ remanſit·   Epō
ymolenſi ⁊ ſic reſultaret ex hoc ſibi grauis
leſio adducit extra negantem pape Iohānis
xxii·ubi in pte diuiſa durauit līe ipetrate
in·iii·dioc·ſimiliter līe iuſticie ⁊ in alias ex
uaganti que incipit ad apoſtulatus et hoc
operatur ut dixi dubium maximum iudicii
quod poſſet contingere ſi non duraret gra
tia perſonalis in parte dioc·ſit preciſa et i
hoc reſidet   Ex qua ſolutioue poſſumus
applicare ad queſtionem et diſcutere utruꝫ
iſte uicarius remanet in dicta eccleſia poſt
diſſolutam unionem dicatur offendi iuꝛ·cō
mune idem ſi non leditur per hoc tamen ꝙ
ibi remanet uicarius et duret titulus uica
rie utrum dicatur iſtud graue uel leue pre
iudicium ipſi eccleſie   Illa tamen quo ad pri
mum uidetur in hoc iuꝛ·offenſa quia cuꝫ am
modo dicta eccliſia ꝛcuperauerit libertatē
debet habere rectoreꝫ non uicarium qui al
terius uiceꝫ gerit hoc eniꝫ eſt de iuꝛ·poſſi
bile ut decetero dicatur uicarius qui nulli
us uices gerit et in iuribuſ allegatis in·ii·
ar·et ſubtilius in·iii·ar·partis affirmatiue
Itē ſimiliter eſſet offendere ius ſi pone
retur ibidem nouus rector et etiam uicari
us remaneret intitulatus in ea perpetuo et
cum cura animarum contra·c·nam non igno
res de preben·et eſſent duo capita in codeꝫ
corpore quaſi monſtruꝫ·c·qm̄ de offi·archi·
Per iſta ⁊ alia plura ſatis poteſt concedi
ꝙ ſine iuꝛ·communis leſione non poteſt iſte
remanere uicarius in eccleſia libera et alicui
quo ad tituluꝫ non ſubiecta uel unita·   Sꝫ
uidendum reſtat utrum eccleſia iſta debet
iſtud preiudiciū cum offenſa iuꝛ·tollere tā
quam leue dici poſſit an uero dicatur graue
et ſit intollerabile per predictam theoricā
Io·cal·et in hoc ſiue in preiuditio melioris
ſententie dico quod illud debet dici preiu
dicium leue quia non perpetuo ſed ad uitaꝫ
uicarii retinebit iſtum ſtatum et ſic quo ad
eccleſiam poteſt dici potius quedaꝫ dilatio
in recuperando ſtatum ſuuꝫ quam perpetua
peremptio plus dici poteſt ꝙ ꝑ hoc ius dic
te eccleſie non minuitur ſed augetur quia ꝛ
ſiduum reddituum quod debeatur monaſte
rio cui erat unita debebitur ipſi eccleſie et
comitetur in utilitatem eccleſie non autem
aſſignabitur uicario cui per epiſcopum iam
fuerat portio aſſignata in cle·i·de iuꝛ·pa·
et ſic ecclaſia donec durabit titulus uicarii
lucrabitur dictos fructus quod poteſt di
ci utile non dampnoſum pro hoc optime dic
tum·c·conſultationibus de donatis et·c·ad
audientiam de edic·edific·ſicut enim ibi du
rat tituloꝰ rectoris nec extinguitur per no
uā unioneꝫ ita hic durat titulus uicarie nec
extinguitur per unionis diſſolutionem ſi
cut ibi nō eſt abſurdum eccleſiam eē unitam
⁊ habere rectorem ita ſimiliter nec abſurdū
ſit habere uicarium licet ſit unio diſſoluta
per locum a contrario ut dixi ſupra uel poſ
ſet dici etiam non abſurde ꝙ tituloꝰ uicarii
alteretur in titulum principalis rectoris
et ſic habeat omneſ fructus pro quo faciunt
iura et rationes deducte in·ii·ar·partis af
firmatiue ⁊ iſta vnꝛ maxime uera ⁊c·   Nā
ex iſta conuerſione huius tituli in alterum
minus iuſ offēdiť q̄ſi ſi ſtante uicario pone
reť etī ibi rectore ⁊ miꝰ etī qm̄ ſi ſtāte uica
rio eccleſia nō lucretur reſiduū fructuū nā
per hoc ſi non lucratur eccleſia non dicatur
perdere ar·l·fi·C·de codicill·et minus ius
offeditur ſi iſtud reſiduū fructuum credat
lucro uicarii quaſi ſi lucro eccleſie tamquam
accreſcat portio portōni per hec iura allega
ta in tertio argumento partis affirmatiue
et maxime·l· quoc·nihil·ff·eo·ti·et in iſtā ꝑ
tem ultimam inclino in predicta queſtione
et concludo ꝙ tamq̄ uacans per diſſolutōeꝫ
unioniſ non potuit dicta eccleſia impetrari
que queſtio eſt multum utilis ideo ſic late
et per modum diſputatiuū uolui ipſam atti
geꝛ et ita concludere ad correctioneꝫ cuiuſ
libet melius ſentiētis   Tercio quero utꝝ
miles habēs recognoſcens caſtrum in feudū
ab aliquo uideatur hoc ipō ꝛcognoſcere ter
ritorium uidetur ꝙ ſic per iſtam regulam
acceſſoriuꝫ ſequitur principale l·ſi·ut certo
§·uſꝙ ad eo comod·de inſtitu·cuiuſcunqꝫ·§·
penult·c·cū ex iniuncto de oper·no·nūť·
Sed territorium habet ſe ad caſtrum per
modum acceſſorii ad principale quod appa
ret quia qui preficitur uni preficitur et al
teri·xvi·q·v·ſi quis epiſcoporum ⁊·c·poſſeſ
ſiones   So·territorium et caſtrum conſti
tuunt quoddam totum inter ceteros fines
poſitū ꝺ v·ſig·l·pupillus·§·territorium ſi
debet ergo hoc totū diuerſo iuꝛ·cenſeri·ff·
de uſu·cap·l·cum qui edes ut huiuſmodi to
tius ps libera et pars alteri ſub anullari ui
deatur·ff·de excep·rei iudi·l· res iudicata
circa prin·et de libera ca·l·duobus·   Sed
territorium caſtri ſubiacet caſtro ar·ff·de
in iūc·l·qui ex uico et·C·ꝺ epi·et cle·l·nulli
et de iudic·l·inſule cū ſimilibus   Qui ergo
recognoſcit caſtrum uidetur recognoſcere
omne illud qꝺ ſubiacet caſtro·ff·ꝺ ad op·l·
ſi pater et ar·C·de pecul·eius qui uie·l·uni
ca·   Tercō cōſtat territorium fore cōnexū
et cōiunctūꝫ caſtro nam totum eidem domi
no ſeruit de ſui·ruſ· pre·qui ſella·§·fi·
Qui ergo recognoſcit caſtrum uidetur
recognoſcere territorium ut et cōguictum

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

⁊ cōnexū ipſi caſtro·ff·ď act·emp·l·creditor
§·ult·del·inpredíie·§·balneas et·§·penult·
et fi· Quarto uř caſus in ſimili in·l·i·§·
cum urbē de offi·perfec·urbis ubi incōmiſſi
one facta de urbe prefec·nihil dictum fuit
de territorio et tamē lex interpretatur ꝙ
uideatur etiam ſibi commiſſum territoriuȝ
Sicut epiſcopus dicitur epiſcopus ciuitatiſ
tantum intelligitur et dioc·de reli·do·de
ſynodochiis et·xvii·q·vii·omnes· Cōtra
rium tenet Oldra·queſtione·C·xix·primo
propter diuerſitatem nominum ex qua ſolȝ
ꝛſultare diuerſitas effectus·l·fi·C·de codi
cil·ex quo ſequitur ꝙ expreſſio et recogni
tio ď uno non includit reliquum utpote di
uerſum·ff·del·iii·lucius·§·collatio et de ꝟ·
obli·qui equid aſtringende So·probat ꝑ
ſimile de caſtro ad territorium et de ciuita
te ad dyoc·in quo certum eſt ꝙ in litteris
ad lites et ad beneficia expreſſe ciuitatis ñ
includit dyoceſim·c·Rodolphus de ꝛſcrip·
et·c·quamuis de priben·ō·eo·li· Tercio ꝓ
bat ꝙ acceſſoriū non modo coheret ſuo prin
cipali ſed ab eo diuiſibile ipſum principale
non ſequitur ſi in alteruȝ transferatur ſim
pliciter·ff·de fun·inſtruc·l·ii·§·i·de ſupel·
le·i·fi·i·territorium caſtri a caſtro non ſo
lum eſt diuiſibile ſed diuiſum medio parie
te cōmunia predi·ſi quis duas del·i·l·quod
in reruȝ·§·ſi quis·Quarto ut dixit expreſ
ſe uidetur·lxiii·di·Ego Lodoycus ⁊ et ibi
glo· tangio iſtam queſtionem pro hoc·l·ſi
quando ubi adiacencia ꝛi donate non cadūt
in donationem uel in commiſſione niſi ſit
dictuȝ integro ſtatu uel cuȝ iure ſuo et hāc
oppinionē ut dicit credit iuuari ualidiori
bus rationibus mihi uidetur contrariū di
cenduȝ et poſſe efficatius probari primo ꝑ
dictam·l·ii·i·§·cum urbem et per nō·in dic
to·c· Ego Lodoyc9 So·quia in caſtro re
preſentatur quedaȝ uniuerſitas prediorū
intra fines caſtri poſitorū ut dicta·l·pupil
lus·§·territorium de ꝟ·ſig·et quod notat
Inno in·c·cum ad ſedē de reſti·ſpo·Et ideo
dicit Io·an·p9 Oſti·in·c·ex lřis de iuř·pa·
ꝙ uilla et caſtrū ſunt nomina uniuerſitateȝ
deſignancia que continent iuriſdictionē ho
norem et diſtructum et ideo tranſiunt cum
uniuerſitate etiā ſi ď ſui natura ſpecialiter
alias nō tranſierent·l·quedam ď acquir·do·
et de contrahen·emp·l·et in modicis de re·
iudi·cum Bertoldus· Tercio pro hac pte
faciunt rationes et ſimilia de quibus ſupra
in prin·queſtōnis· Pro hoc adduco quod
nōt ipſe Oldra·in queſtionib9 ſuis queſtōe
ut·C·xlix·ubi tenet ꝙ princeps concedēdo

militer caſtrum eccleſie pro anima ſua vř
conceſſiſſe merū et mixtum imperium nam
hoc imperium uidetur adherere adminiſtra
tōni quamquis habet rōe territorii·C·ubi
et apud quos·l·fi·et de fundo limitis·l·qui
cumqꝫ Eſt enim iuriſdictio caſtro adiacēſ
ſiue ei coherens ar· dicte·l·creditor·§·ult·
de act·emp·et·l·ꝑdiiſ·§·balneas et·§·penul·
et fi·ff·de le·iii·et hoc ad ſimilitudinem ſui
tutum que debentur a re uel rei que ꝑ ipſaȝ
committantur ad quamcūqꝫ tranſiunt·ff·de
ſui·ru·pre·l·uia conſtitui ·§·quemcumqꝫ ſi
ſui uen·l·teſtatrix et quemadmoduȝ ſerui
tus amit·l·ſatis·§·i·et·l·ſi patrem·§·ſi ꝑ fū
dum et de ſerui·ur·pre·l·edes·§·ſi ergo ut
ipſe tenet in cōceſſione caſtri uenit iuriſdic
tio neceſſario concluditur qď uideatur etiā
cōceſſum territorium in quo ſicut in caſtro
iuriſdictō exercetur alias eſſet diuideř ter
ritorium a caſtro ſi non ueniret in conceſſi
one ⁊ per conſequens non poſſet iuridictio
exerceri cui9 cōtrariuȝ ipſe firmat ut dixi·
Concludo ergo primo cuȝ eo ꝙ per cōceſ
ſionem caſtri uideatur cōceſſa iuriſdictō etiā
in territorio et per conſequens etiaȝ terri
toriuȝ uenit in conceſſione in cuius contra
rium tenet ipſe et non bene in eo iuditio ra
tionibus ſupra dictis tangit etiam q̄ſtio
nem iſtaȝ Baldus in·l·cum multa·C·de bo·qꝫ
li·et tenet iſtam opinionem meā et bene fac.
c·paſtoralis ď donati ubi in ſimplici ꝯceſſiōe
epiſcopi uenit totum illud quod epiſcopus
optinebat in eccleſia quaȝ conceſſit pro ⁊ cō
tra faciunt nō·in·c·felicis de penis·ō·eo·li·
ubi in caſu illius quo priuatur ciuitas dig
nitate pontificali dubitatur utrum ubi ap
pellatō ciuitatis comprehenditur dioceſim
Archidiaconus ibi quod nō quia ſunt di
uerſa·c·Rudolphus de reſcriptis·cum ſimili
bus Item etiam non comprehendit terri
torium·l·ii·ff·de ꝟ·ſig·et optime de ſen·ex
co·ſi ciuitas·ō·eo·li·penalis ergo cōſtitutō
premens ciuitateȝ ueluti odioſa non debet
trahi ad dioc·ne culpa ciuitatiſ priuat cōmi
tatenſes patri ſuo ſpirituali ar·c·que ſunt ď
his que fi·ama·per ea· In contrarium fac·
iſta regula in qua acceſſorium tollitur prin
cipali ſublato ſed hoc ueruȝ in caſu quo acceſ
ſorium per ſe ſubſiſtere non poſſet aliaſ ſec9
ut dixi·ō·in ſecunda oppoſitōne circa prin·
Subdit Io·an·ꝙ cum iſta queſtō contigiſ
ſet bononie de facto ſeruatam fuit ꝙ epiſco
pus non exercuit epiſcopalia in dyoc·bono
nieñ·niſi in uilla centi que non ſuberat tem
porali dominio ciuitatis bononie ubi enim
dyoc· ñ ſubē ciuitati ſicut ē ut dicit ymole

et in multis partibus ultra mōtaniis min9
eſſet dubitabile ſed declaratione indigeret
tam in hac q̄ in his que ſunt iuriſdictionis
epiſcopalis ⁊ per queȝ tunc exhibeātur epiſ
copalia et cuius auctoritate ⁊ quo loco et q̄
ſit denominatō inſtātia epiſcopi et an ipſe
extr a locū uel in loco quo ad extraneos poſ
ſit exercere pontificalia et quid ſi moritur
an eligatur ſucceſſor et ad quod officiuȝ
Ita dicit ibi Io·an·in nouella ſuper uer
bo ciuitas cui adde quod nō·Barth·in·l·ii·
de ꝟ·ſig·et Io·an·in dicto·c·ſi ciuitas in no
uella ſuper uerbo caſtruȝ aut uilla ad fineȝ
ubi tenet in fine ꝙ in beneficiis que ſunt la
tiſſime interpretande de ꝟ·ſig·olim ſuper
glo·ultima in nouella appellatio ciuitatiſ in
telligitur cum ſuis adiacentibus pertinen
ciis et territoriis ut dicto·§·cum urbem ⁊
l·ſi quando·C·de bo·uacan·li·x· Sed i pri
uilegiis appellatō ciuitatis in ciuitatē ſub
urbia et continentia edificia et natos ibi
dem niſi aliud de mente concedentis appař
at uel uſus loquendi uel regionis conſuetu
do aliud inducat Bar·in dicta·l·ii·plenius
tangit ⁊ inter alia ibi dicit ꝙ ſi imperator
concedit mihi ciuitatem uidetur concedere
cū omni iuriſdictione quod tenet Ia·de ar·
in·l·ſi fundi·§·ex hoc edicto·ff·de danꝫ·in
fec·⁊ ſimiliter in beneficiis dicit ipſe appel
latio ciuitatis includit territoriū in aliis
auteȝ actibus ultimis uoluntatibus et legi
bus conſiderat modū loquēdi nā aut dixit
patria aut ciuitas aut ꝑ uſum aut ꝑ aſſiſſuȝ
uel bononia aut utrum que membra ibi pro
ſeque ubi ſubdit ꝙ quando quis condēpnat
ciuitatem uideatur condempnare comitatē
ſes niſi aliud appaꝛat·ff·de le·i·l·ciuitatib9
nam ut dicit quandoqꝫ ciuitas ponitur pro
loco tunc iuris terminatur quandoqꝫ ꝓ po
pulo tunc tenetur etiam cōmitatēſes dic ut
ibi ⁊ uide quod nō·bal·in extrauaganti de
pace conſtancie circa prin·ubi dicit ꝙ damp
nata ciuitate ad aratra eiuſ caſtra non uidē
tur eſſe dampnata priuilegia tantum ciuita
tis pereunt cum per dampnationem moriē
Si autem incendio terre motu uel alio caſu
corruit tunc ſi ſine ſpe reperationis ⁊ tunc
non peremit ſed effectus coruȝ ſuſpenditur
nam tunc durat ciuitas habitu ſed non actu
ff·ꝙ cuiuſqꝫ uniuer·no·l·ſicut·§·fi·et ď pig·
paulus·§·dona·et clemen·in pler iqꝫ de elec·
facit quod nōt Inno·in·c·cuȝ ex iniuncto ď
oper·no·nōe·ubi quid iuř·de populo expul
ſo de ciuitate a predonibus occupata an de
ſinat eſſe uniuerſitas quia caret ſolutio uel
ſono facit lex pacta conuenta·§·ede ſacra de

contrahen·emp·⁊ uide circa hoc alias queſti
ones quas ponit Bal·in dicta extrauagan·⁊
inde nota in·l·ii·de colla illic ubi diſſoluto
collegio qd de ipſius bonis· Scias tamē
ꝙ ut ſcripta queſtione Oldradi utrum ſcȝ
in recognitione caſtri ueniat territorium
Bal·tenet oppinionem meam quando eodeȝ
titulo poſſidetur caſtrum et territoriū nā
utrumqꝫ intelligitur eſſe recognituȝ ꝑ rō
nes pro hac parte ſuperius inductas Si aūt
diuerſo titulo uel non cōſtat de titulo poſ
ſeſſoris tunc ut dicit preualent allegationes
ꝓ parte contraria ar·l·ſed cum patrono·ff·
de bo·poſſ· Subdit ulterius circa predicā
conſideranduȝ ꝙ quedaȝ ſe habent ſicut po
in toto et duo in decem et tunc diſpoſitio
totius includit omnes ſuas partes·ff·ď pec·
l·ſi unuſ·§·ſi cū ⁊·C·de furtis·i·l·ſi poſt deci
ſionem quedaȝ ſe habent ſicut pars circa to
tuȝ ut alluuio circa ſicum et idem niſi ſint
agri limitati de acqui·re·do·l·magnas·
Quedaȝ ſe habent ut continens et contē
tum et tunc aut ſignificatio cōtinentis ſumi
tur ex contento aut de per ſe primo caſu cō
tinetur contentum nomen contentis ut il
le qui preficitur ciuitati intelligitur p̄ſec
tus hominibus ciuitatis quia ſignificatō ci
uitatis ſumitur ex ciuib9 facit quod nō·i
c·nimis ď excel·prela·So·caſu ſecus vt nomē
ſacri nō continet firma que eſt ibi nec econ
tra quia ſeparata eſt ſignificatio·ff·de furtꝫ
l·qui cum ſacruȝ Quedam ſe ut connectēſ
et connexum et tunc ſi quidem connexum ē
mobile et non continetur niſi acto ſit fauo
rabilis et res mobilis ſit ei perpetuo deſti
nata uel niſi uerborum ſignificatio compre
hendat ipſam rem mobilem uel niſi reputeť
pars rei immobilis·ff·de pig·l·debitor ⁊·l·
quemadmodum·C·ď agri·et cenſi·porro·im
mobile connexum ſemper continetur·ff·de
acti·emp·l·ſi guaria Quedā ſe habent ut prin
cipale et acceſſorium et tunc aut accedit de
neceſſitate ⁊ non continetur·ff·loca·l·ꝑ hoc
addes·§·ſi quis mulierem Et ideo quid
ſi de ſtatuto uel ꝯſuetudine territoriuȝ eſt
aſſignatum uel deputatam caſtro tunc quia
tale ſtatutū legem imponit qui recognoſcit
caſtrum et territorium in auē·qui nō·eti i·
ſui·§·ſi qs igitur Aut non accedit de neceſ
ſitate ſed ita demū ſi exprimatur et tunc ñ
continetur niſi opponantur aliqua uerba q̄
ampliatiuum habeant ſignificatum·l·ſi qua
do·C·de bo·uacan·li·x·et de uſufruc·l·ſed ⁊
ſi quis·§·proprietatis et iſta ſunt ꝟba Bal·
in·x·coll·de uſibus feudorum et ſub titulo
ď capitaneo qui curiam uendidit ubi ſi capi

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

taheus in curia ſua beneficium militi dedit
poſtea uendidit curiam ſimpliciter non ha
bita mētione de beneficio dictum beneficiū
non dedit in uenditione niſi de eo nomina
tim actum ſit et ſic uendita curia non uide
tur uendita feuda que intra curiā aliis ſunt
conceſſa et que ſit ratio ibi uide per eū ubi
querit ſi imperator conceſſiſſet caſtruʒ cuʒ
ſuis pertinenciis uideatur conceſſiſſe molē
dina caſtri non reuocando in dubio potēciā
concedentis refert diſputationeʒ Ia·bu·ꝙ
tranſlata ciuitate quedam cum iuriſdictōne
et dominio in dominum Marchionem ꝙ mo
lendena que ſunt peculiuʒ ciuitatis aput ip
ſam ciuitatem remaneāt nec uidetur eē trāſ
lata ſed iuriſdictō que pertinebat ad ipſum
concedentem uidetur eſſe tranſlata Baldus
dicit idem in iuriſdictōne et molendinis ſi
ſpectabat ad ipm concedentem ſecus ſi ad ip
ſam ciuitatem pertinebant iur· priuato ut
ſunt in iſta ciuitate bononie molendina cō
munis de quibus de·v·ſig·inter publica ꝑ
accu·⁊c· Quarto quero circa iſtam mate
riam principalis ⁊ acceſſorii de quibus que
ſtionibus ſuccincte prima ſit queſtō Ia·bu·
de ſtatuto quo cauetur ꝙ nulla probatō ali
cuiuſ debiti excedentis ſummam·xxv·libra
rum poſſit fieri per teſtes modo quidam ꝑ
inſtrumentum publicum promiſit mihi dāp
na ⁊ intereſſe et ex qua promiſſione uolo pe
tere quinquaginta nomine intereſſe et dāp
norum ⁊ probare per teſtes quia tantū mea
intereſt· Queritur utrum poſſit non ob
ſtante ſtatuto et applicatur iſta queſtio ad
materiam huius regule in quantum dampna
et intereſſe ueniunt acceſſoria ad principa
lem obligationem debiti quia ex ea oriunē
l·ſi quis ab alio in ſi·de re·iudi· Vnde ꝓ
hibita prohibitione debiti per teſtes uide
tur prohibita prohibi probatio obligatio
nis ad intereſſe tamquam ab ea deſcendēs ⁊
acceſſoria·l·oratio·ff·de ſponſalibuſ ſumma
enim ſiue quantitas eſt in ſubſtantia ipſum
debitum et dat eſſe debito tanquam forma
que dat eſſe rei de pac·l·ſi plures et ad exhi
ben·l·iulianus·§·ſed ſi quidem et hoc ſatis
per ſe patet quia antequaʒ appareat quātuʒ
interſit promiſſio caret forma et ſubſtancia
cum ſit nulla ſine quantitate·ff·de iur·doti
l·cum poſt·§·gen̄·et de le·ii·l·titia in prin·
nihil ergo uidetur aliud probatio intereſt
quia probatio debiti ergo prohibita ꝑ teſ
tes preterea obligatō intereſſe a principio
incerta ordinatur ad finem et effectum con
ſequendi ipſum intereſſe poſtea declarandū
et committenduʒ in quantum intererit tūc

ergo incipit deberi cum intereſt et tantum
quātum intereſſe reperit ſed hoc probatur
per teſtes et per conſequens ipſum debitū
tunc exortū uidetur probari per teſtes qđ
eſt prohibitum per ſtatutum nam uidetur
iſta promiſſio intereſſe a principio ſūcta cō
ditionalis ſi intererit in quātum intererit
ar·l·ſtichus qui menſe erit·ff·de l·i· Sed ꝺ na
tura cuiuſlibet obligationis conditionalis
eſt quod ſuſpenditur obligatio in conditi
one euentuʒ et tunc incipit debitum·l·cede
re diem de·v·ſig·⁊ hoc inſtrumentum ergo
non ex inſtrumento illo ſed ex teſtibus re
ſultat et cauſatur probatio debiti et ſit ꝓ
hibita per ſtatutum ſed his et aliis argumē
tis ſubſtancialibuſ que faciunt pro iſta par
te non obſtantibus tenet contrarium vʒ ꝙ
per teſtes poſſit probare intereſſe deſcēdēs
ex promiſſione facta per inſtrumentuʒ pro
bat hoc ultimis rationibus ⁊ inter alias ad
ducit quia a dicta promiſſione probata per
inſtrumētum deſcendit probatio debiti qa
per eam dicitur quis conſecutus alienā fidē
ergo inde credituʒ et debitum nominandū
ff·ſi cer·pe·l·i·in fine· Itē ex cōtractu ori
tur obligatio et ſic debitum·ff·de·v·ſig·l·
labeo·§·contractū et inſtit·de obli·in pri·
ſed contractus et obligatio probatur per i
ſtrumentum ergo ⁊ ipſuʒ debitum dicitur
probari per inſtrumentū· Item probatō
intereſſe per teſtes poteſt dici potius quedā
liquidatio debiti et declaratio quā inde ex
iri debitum ex declaratōne autem quantum
ad ſubſtantiam non ſumitur efficacia diſpo
ſitōnis ſed ex negocio prius geſto·c·nouit
de appellatio et·i·heredes palam·§·ſed ſi no
tam de teſta·facit·ff·de peti·hē·l·ii·cū·l·ſe·

Preterea per teſtes ſupponitur fore pro
batuʒ intereſſe tātum ſed ex dicta probatō
ne nullus reſultaret effectus niſi probaretˀ
promiſſio per inſtrumentum et per ꝯñs ex
eodem reſultat probatio obligationis et ꝺ
biti quaſi ex his firmetur et roboretur ꝓ
batio intereſſe per ſe ſolum inutilis et pre
dixi ar·l·ſi quis priore ad trebel·ubi quan
do diſpoſitō de ſe inutilis per aliam confir
matur efficia diſpoſitionis ſumitur ex con
firmante non ex confirmato ad hoc·l·legit
tima ꝺ pac·et·l·ſi quis argentum de donat
ad idem ipſe arguit ex notatis in·l·explaci
to·C·de re·permu·ubi quando ſm ut imple
mentū uenit ad perfectionem et conſumatō
nem primi contractus agitur ex primo nō
ex ſecundo de nouati·l·cum eo ar·cum de au·
⁊ ar·le·l·et ſi non ſint·§·peruenimus q po·
ip·§ ·ba·l·potior hinc dicitur a primordio

tituli poſterior formet euentus·l·i·C·de
ponenda iuē de ſcrip· Vlterius probatur
ex inſtrumento tantuʒ non reſultat clara ꝓ
batio quia ſola promiſſio dampnorum et in
tereſſe ſimpliciter non reſultat ex ſoliſ dic
tis teſtium qui deponunt de dampnis ex i
tereſſe non de aliqua promiſſione ex coniūc
tione inſtrumenti et teſtiuʒ reſultat plena
probatō vʒ promiſſio debiti non liquidi ⁊
probatio·intereſſe teſtibus liquidati ex iſ
ta auteʒ mixtura nō recte dici poterat iſta
eſt probatio facta per teſtes cuʒ hoc ſit fal
ſum ſed coniunctum inſtrumento et teſtibꝰ
ut probam ar·l·ſi is qui ducenta·§·utruʒ ꝺ
v·ſig·l·recte dicimuſ ibi nec falſo et confir
mat hoc natura actuſ mixti et compoſiti ex
duobus ſimplicibus diuerſam naturam ha
bentibuſ naʒ non attribuitur alicui ſimpli
cium ſed conſtituit terciam ſpeciem de per
ſe hinc dicitur ꝙ ſub ſimplicibus non conti
nentur iuxta ut nota in·l·ii·de v·ob·et in
ſtit·de acti·§·quedam actiones mixtam cau
ſam de uer·ſig·l·in·l·cenſoria et de le·ii·l·le
gatum uxori cum ſimilibus et diſputando
tenuit Io·cal·ꝙ legatus habens a papa po
teſtatem legittimādi filios adulterinos

Item inceſtuoſus non poterit diſpenſare
cuʒ nato ex adultero et inceſtu·ar·l·uim paſ
ſam·§·preſcriptiones de adultri· Poſtre
mo arguit quādo aliquid implicat in ſe plu
ra quo tamen unum ſuadet unum alium eiuſ
oppoſitum iudicarē debemus illud ſm illud
quod eſt digniuſ altero inſti·de rerū diui·
§·ſi quis ex aliena et de contrahen·emp·l·i
emptione et de edi·edic·l·iuſtiſſime· Itē
ſm illud quod prodeſt non quod nocet·l·ñ
intelligitur·§·ſi quis palam Item ꝙ fac·
rem ualere non quod facit rem perire·ff·de
rebus dub·l·quoc· Sed ſi ex concurſu et cō
poſitione iſtorum ſcilicet inſtrumēti et teſ
tium res ualet ſcilitet probatio ⁊ hoc actus
prodeſt et dignior probatio per inſtrumē
tum ergo ſic uidetur dicenduʒ ꝙ talis pro
batio intereſſe per teſtes ualeat non obſtā
te ſtatuto et in hac parte reſidet et reſpon
det contrariis ut in dicta diſputatōne quā
refero in repetitione·c·canonum ſtatuta ꝺ
conſtitu·in materia interpretatōis extēſi
ue·xiiii·q·principali quarto membro prīci
pali ubi tango queſtionem de ſtatuto ꝙ in
ſtrumenta mandentur executioni ſicut ſen
tentie Verum ergo ſi uigore inſtrumen
ti petitur intereſſe nō liquidi ſed liquidā
di per teſtes merebitur executionem ꝑ ſta
tutū dico ibi quod ſic et notat Bar in·l·in

fi·ff·de le·ii· Item dico ibi in ſtatuto quo
cauetur ꝙ in cauſis uertentibus ſuper debi
tis ex inſtrumentis guarantigie procedatˀ
ſine figura iudicii· Nam ſimiliter proce
detur ſuper ypothecaria que pro ſecuritate
debiti interuenit quod eſt uerum ſm Bal·
ſi agatur ypothecaria cōtra ipſuʒ debitorē

Secus ſi contra ſingulareʒ ſucceſſorem fa
cit quod dixi ſupra in quinto et ultimo no
tabili tercō ar·et uide Bal·in·l·i·communia
de le· Quinto quero cum minorˀ non habē
te curatorem uertitur queſtio coram iudice
alias non ſuo niſi forte ratione contractus
uel rei de qua agitur uerum ipſe dabit ſibi
curatorem ad dictam litem et uidetur ꝙ ſic
quia poſtquam in cauſa principali eſt iudex
competens·c·ſi·de foro com·et·c·romana·§·
contrahentes·eo·ti·ſupra eo·li·ergo debet
cenſeri competens in omnibus acceſſoriis ſi
ne quibus cauſa expediri non poſſet ar·l·ii·
de iuriſdic·om·iudi·et·c·patre de offi·dele·

Sic de acceſſorio iudex eccleſiaſticus eſt
iudex ꝯpetēſ q non eſſet principaliter ·c·de
prudencia ꝺ dona·inter vi·et vx·et·l·quoc·
·C·de iudiciis ⁊ in iudice delegato eſt expſ
ſum quod in cauſa que uertitur coram eo po
teſt dare curatorem in ipſa lite in·c·ſi annu
um ꝺ iudiciis ſupra eo·li·faciunt ſimilia que
adduxi ſupra in quinto notabili in contra
rium facit quia eſt iudex cauſe non perſone
unde cum nō habeat iuriſdictionem licet co
ram ipſo ſortiatur forum iuxta glo·natura
lem in clem̄·i·de foro com·non uidetur cura
tor ad litem illam dari poſſe quod tenet In
no·in·c·petitio de procur· Nam ut dicit
iſta datō curatoris eſt mixti imperii ꝙ pa
tet quia non poteſt delegari de tu·et cur·
da·ab his· l·nec mandante Item regula ten
ditur ꝙ qui poteſt dare tutorem quod patʒ
ex mixtura rubricarum inſti·de cur·in pri
cipio et·ff·de tu·⁊ cum da·ab his·l·curatorē
et·C·qui da·tu·uel·cur·poſ· Et hoc habu
it imperator dum dicit ꝙ debent peti a cō
petenti iudice quaſi dicat non ab omni in·l·
i·C·ubi pe·tuti ubi de hoc per Cy·dominus
Oldradus queſtione·lix·rfert opinionē ⁊
diſtinguit quia aut loquimur in curatore
generali ſimpliciter conſtituto et debet da
ri a ſuo iudice qui tractabat cauſas non ſolū
i·illam prouinciaʒ ſed etiā que ſunt extra il
lā ad ſimilitudinē tutoris doti ſimpliciter
ut nō·de execu·tu·l·propter litem aut loqui
mur ꝺ curatore ſpirituali ad unam litem tā
tum et tunc debet dari ab illo ubi cum trac
tatur dum tantum ſit caſus talis cui ꝯpetat

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

de iuř· ſicut conſueuit dici in prorogatione
C· de iuriſdic· om· iudi· l· i· pro hoc adducit
dictū· c· ſi auum in prin· ubi dum dicit a ſuo
epiſcopo loquitur de curatore dato ſimpli
citer ad lites ubi ſubdit debere dari a dele
gato loquitur de curatoř ſpeciale ad illā
cauſam tantum ſic diſtinguit in tutore ⁊ cu
ratore generali nam ut dantur ſimpliciter
et tunc dantur a iudice domicilii uel origi
nis aut dantur ad certa bona ⁊ tunc ab illo
iudice ubi ſunt bona ⁊ ſic dꝫ intelligi glo·
in· l· non ſolum· §· qui teſtamento ꝺ excu· tu·
et· C· eo· l· ii· et dicto· §· licet facit quod nōt
Cy· in· l· ſi predium· C· de predi· mino· et cir
ca hoc uide quod notat Azo· in ſumma de in
litis dando tutoreſ· Non obſtat ꝭꝫ Ol
dra· l· fi· §· ſed et ſi quis· C· ꝺ admini· tu· ubi
dicitur quod debet dari curator a compe
tenti iudice nam intelligit de curatore ge
nerali non ſpeciale ad cauſam que agitur
coram iudice et in hoc reſidet ꝙ ſpecialis cu
rator ad liteꝫ poteſt dari per iudicem corā
quo lis uertitur et ſic in delegato pape qui
poteſt dare ut in dicto· c· ſi annum nihil e
rit ſpeciale Ego in dicto· c· in· viii· no
tabili teneo contrarium et ꝙ ſit ſpeciale in
delegato pape uel talem curatorem ad liteꝫ
dare poſſit et tex· uidetur expreſſus in dic
to· §· ſed et ſi quis ubi iudex coram quo lis
uertitur non dat ipſe ſed eiuſ cura ⁊ diligē
danduſ eſt a iudice competenti· Ita dicit
ibi tex· ibi reddat ratōnem ne contingat li
tem que coram eo uertitur retardari nam ſi
ipſe dare poſſit ceſſaret dicta ratio quia ip
ſe ſtatiꝫ daret non curaꝫ impenderet ut da
retur ab alio· Item quid ad iudicem uni
us cauſe tantum pertinet adhiberet curam
et prouiſionem generalis curatoris Nam
hec neceſſitas incidit certis perſonis de qui
bus· C· qui pe· tu· l· i· et· l· cum a matribus et
etiam iudici qui congnoſcit ꝺ certa cauſa ne
per hoc ſuum iudicium fundatum cum mino
re carente defenſore ſit deluſorium· c· cum
cauſam de iudicis et· l· iii· C· ſi aduer· rem iu
di· et· l· contra pupillum de re· iudi· Intelli
go ergo dictū· §· ſed et ſi quis in iudice cog
noſcēte de aliqua ſpeciali lite in qua ſi immi
neret datio curatoris et in dando alias nō
ſit competens adhibebit curam et prouiſio
nem ut detur a iure competenti et hec uult
ille· §· pro hoc notat Inno· in· c· paſtoralis ꝺ
priuilegiis ubi iudex pſone preſtat aucto
ritatem alienationem rei extra ſuum terri
torium ſituate facit quod notat Cy· in dic
ta· l· C· ubi pe· tu· curator eniꝫ datur ad ſup
plēdum defectum perſone illegittime ergo
debet dari ab eo cui perſona ſubeſt et ſic in
tegretur perſona inhabilis a ſuo iudice ar·
l· que de tota· ff· de rei uen· ⁊ eſt meo iudicō
bona ratō nam in talem perſonam iudex cau
ſe nō habet poteſtatem aliquid diſponendi
ſed in exercitio ipſius cauſe et in bonis ibi
ſitis forte ratione contumacie ar· c· romana
§· contrahentes de foro compe· ſupra eo· li·
Nec occurrit probabilis ratio quia magis
poſſit dare ſpecialem ad litem quam gene
ralem· Et ratō in contrarium per ſe patꝫ
quia prohibitum in generř uidetur prohibi
tum in ſpecie ſub genere comprehenſa ar· l·
ſemper in generalibuſ· ff· eo· Sexto quero
ſupra in ōnibus queſtionibus et contrariiſ
et plene diſcuſſum de pricipali et acceſſorio
uidelicet quia quedam habēt ſe ut perplexa
Ideo circa hoc proſequor queſtionem quan
dam motam inter alias multas cura ceſſiōeꝫ
fiendam de papatu ſuo per dominiuꝫ papaꝫ
tunc Gregoriuꝫ apud ytalicoſ germanicos
anglicos ungarios et quam plures alias na
tōnes ad quam dicebat ſe de iuř· non teneri
pluribꝰ de cauſis· Et inter alia erat iſta
nam in cōclaui uenientes in unum omnes do
mini cardinales ꝺ quorum numero ipſe erat
aſtrixerunt uinculis iuramētorum et uoto
ruꝫ ꝙ ſi quis ex eis fuerit electus in papaꝫ
cederet papatui ſi et quando dominus bene
dictus tunc apud gallicos ⁊ hiſpanos et ce
teras alias nationes cederet uel decederet
Similiter econuerſo Benedictus tunc papa
iurauit cedere ſi ⁊ quando Gregorius cede
ret uel decederet ꝭꝫ formaꝫ auteꝫ huiuſmo
di aſſerebat dominus Gregorius interpel
lationes et requiſitiones principum et duo
orum cardinaliuꝫ non potuiſſe in mora ꝯſti
tui ⁊ ꝯꝑño ñ teneri ad ceſſionē niſi priuſ ce
deret Benedictus ſimiliter econuerſo domi
nus Benedictuſ dicebat ſe nō teneri niſi pri
us cederet Gregorius ſuper quo dubio ad
ꝯſultatōem reuerendiſſimi patris et dñi do
mini Iordani de urſinis tituli ſancti Marti
ni in montibus preſbiteri cardinalis plene
ſcripſi cuꝫ ipſis dominis ⁊c· Cardinalibꝰ
utriuſqꝫ collegii ſeperatus ab eis aſſiſtereꝫ
licet minus in agendis in liburbiaꝫ et in ip
ſis et poſui in contractu ſciſmatis queſtiōe
noua· Et ibi primo arguo ꝙ uigoř dicte
promiſſionis tunc demum fuerit ad decedē
duꝫ obligatuſ cuꝫ primo ceſſerit Benedictꝰ
et ante non potuerit interpellari nec in mo
ra conſtitui uel ſibi negligētia imputari qꝛ
dicta obligatō fuit cōditionalis ante cuiꝰ
euentum recte non petitur cum nihil inte
rim debeatur· l· qui heredi· §· fi· de condi·
inde· et· l· grege· §· ſi ſub conditōe de pig·
et· l· cedere diem de uer· ſig· Si ergo in
terim nulla petitio per conſequens nulla
mora uel culpa· l· ſi pupilluſ de uer· ſig· fac·
c· i· de plus petitiſ· So· probat hoc natu
ra obligatōiſ perplexe inducta a creditoř
nam perplexitas talis reddit diſpoſitōnē
nullam quia eſt quid imputetur creditori
quia in perplexitate ſe poſuit· l· titius de
condi· inde· Sed dicunt cardinales ſicut
inuicem ſtipulando a futuro pontifice ꝙ
renunciabit ſi et quando induxerunt iſtā
perplexitateꝫ ergo ſibi ñ domino Grego
rio debēt imputari ad culpam ſi non cedit
antequā dominus Benedictus facit· l· quic
quid aſtringendo de ꝟ· ob· Tercō dicta
obligatio ſit concepta redditur etiam ꝙ
nulla collata in arbitriuꝫ cedere debentiū
ſed lex preſumit debitorem nullam uelle
cedere preſumit etiaꝫ homines ꝺ facili diſ
ſentire· ff· ꝺ eo· quod cer· lo· l· iii· ⁊· l· ſi unꝰ
§· principaliter de arbitris et hac ratione
dicit ꝙ nulla promiſſio poteſt conſiſtere
ꝙ ex uoluntate promittētis ſtatum capit
l· ſub hac de acti· et ob· et· l· a titio· §· fi· de
ꝟ· ob· Quarto probat nullitatem natu
re rei in obligatōe inducte nam ſumma ap
poſtolatus dignitas non uidetur recipeř
diem uel conditionem maxime reſolutiua
ſummi pōtificatꝰ ſicut nec hereditas tēpo
ralis poteſt dari ad tempuſ uel deſineř ex
tpe· l· hereditaſ ad diem· l· de heredi· inſti·
⁊ quod nō· in· c· ſi gracioſe de reſcrip· eo· li·
et idem in hereditate ſpirituali· i· q· iii· ꝗ
pio· viii· q· ii· dilectiſſimi· Quinto red
ditur dicta obligatio nulla ſiue inutilis
quia non eſt dare iudicem qui de ea poſſit
cognoſcere· Nam poſtquam quis eſt aſ
ſumptus in papam omnes iudicat et ipſe a
nemine iudicatur hinc dicitur nemo iudi
cat primam ſedem ⁊ nemo ſibi poteſt dice
re cur ita facis· ix· q· iii· cuncta per mun
duꝫ· c· aliorum· et· c· nemo nec poteſt dici ꝙ
ſubſit conſilio generali ut ab eo poſſit con
dempnari ad ceſſionem quia non ſubeſt cō
ſilio generali niſi in hereſi· c· ſi papa· xl· di·
Item nec uidetur ꝙ electores eorum do
mino futuro poſſint opponere onera prop
ter que grauatur eiꝰ libera poteſtas· viii·
q· iii· Artaldus ⁊ nō· in· c· ſignificaſti ꝺ
elec· et· l· i· §· que honorande quarum re· ac·
non da· ⁊c· Incontrariuꝫ et ꝙ prediciſ
non obſtantibus obligatus fuerit ex pre
dicta promiſſione et potuerit idem domi
nus Gregoriꝰ in mora conſtitui et ad ceſ
ſionem compelli aliis rationibus demon
ſtratur· De primo ex tenore ſupra dic
te ordinatōnis facte in conclaui ex qua pa
tet multiplř ꝙ nō fuit ſic ruditer et ſtric
te concepta dicta ordinatio quod ſummo
pontifici qui fuit Gregoriuſ fuit reſerua
ta poteſtas cedendi uel ad illaꝫ ſolam uiaꝫ
ceſſionis aſtrictꝰ ꝭ ad illam et omnem aliā
magis celerem et cardinalibus acceptaꝫ ex
qua ſubſequetur in eccleſia xpianoꝝ unio
et quia in dicta· ix· q· diligentius ponderā
ſingula uerba per que dominus Gregoriꝰ
omnino cedere tenebatur et multa fecit ꝗ
nō debuit ut ibidem in queſtionibus illis
proſequor ideo illis non repetitis ſolum
hic diſcuciendum eſt utrum aliis omnibuſ
que euꝫ obligant circumſcriptos dicta obli
gatio ſic perplexe ut pre dicitur contrac
ta potuerit dici nullam et ſic non potuit
in mora conſtitui uel culpa imputari et ar
gumenta facta ſuperius clare probant ꝙ ñ
Sed quod de iuř dici debeat oppoſituꝫ ſic
probatur et cetera· Cōſtat de iure con
muni ꝙ cuꝫ ſtatus uniuerſaliſ eccleſie peri
clitatur papa debet ſe opponere tanquam
murus pro domo domini et impēdere om
nes ſuos cognatos· c· memor· xxiii· q· i· et
xliii· di· ſit rector pro hoc notat Io· an· pꝰ
Inno· et Oſti· in· c· niſi cum pridem· §· pro
gracia de renunc· ubi dicunt prelatū in ui
tam cogi ad cedendum ubi imminet peri
culum deſtructionis eccleſie uel magnū pe
riculum in ſpiritualibus et temporalibuſ
ut ſit publica utilitas preferatur priuate
viii· q· i· ſcias de regulis licet nec quiſqꝫ di
cat predictas auctoritates habere locum ī
prelatis inferioribus non in papa nam in
eo multo fortiuſ propter maius pericu
lum ⁊ leſionem uniuerſalis eccleſie· c· ubi pe
riculum ꝺ elec· ſupra e· li· ⁊· xxiii· di· in no
mine domini ⁊ maxime hoc uidelicet in ca
ſu noſtro in quo a tempoř ſciſſure eccleſie
circa annis fere triginta duobus pro
babiliter dubitatum utruꝫ Benedictꝰ uel
Gregorius eſſet papa et ſimiliter de eorū
predeceſſoribus ſciſma ꝑtinentibus ſanctā
ſedem apoſtolicaꝫ· In dicto ergo proba
bili dubium uidetur poſſe per ſacrum cōſi
lium generale utrumqꝫ ad conceſſionem cō
pelli uel ambos deici et deponi· lxxix· di·
ſi duo contra phas ⁊ plene ſcripſi tractatu
ſciſmatis in membro deciſione coacta et in
queſtionibus ſuper hoc editis· q· iii· ubi de

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

hoc ꝙ cogi debeant de iure plures rõnes

Adduco etiam auctoritates ſanctorum precipue beati Auguſtini in libro geſtorum pro pace Chriſti inquit debent autēʒ non eſſe queſtores quid dubitamus rēdemptori ſacrificiū illud hūilitatī offerre nōne deus de celo in humana membra deſcendit ut membra eius eſſemus et nos ne eius mēbra eius crudeli diuiſiōe lamētur de cathedris deſcendere formidamus. Epiſcopꝰ autem propter chriſtianos populus ordinauit ergo ꝙ chriſtianis populis ad pacē prodeſt hoc de epiſcopatu noſtro facimus et idem in epiſtola ad caſtorium longe inquit glorioſus eſt epiſcopatus ſarcinam propter euitanda eccleſia pericula depoſuiſſe quam propter regendam gubernacula ſuſcepiſſe ibi li.ii.contra ueſtorium nec epiſcopi ꝓpter nos ſumus ſed propter eos quibus uerbum predicatōis et ſacrum dominicuʒ miſterium atq; ut eorum ſine ſcandalo ſe neceſſarios eē debemus quia non ꝓpter nos ꝫ propter alios ſumus et poſt pauca ſubdit qua fronte in futuro ſeculo promiſſum a Chriſto ſperabimus honorem ſi chriſtianam in hoc ſeculo noſter honor impedit unitatē iſtis auctoritatibus et aliis rationibus in dicta.iii.queſtione. Concludo ambos ad ceſſionē teneri quo pro uero preſuppoſito ſequitur ꝙ ambo uidelicʒ Gregorius ⁊ Benedictus obligauerunt ſe uotis et iuramentis ad idem quod de iure tenebantur in tanto igitur ⁊ euidenti bono non debuit unus aliuʒ expectare ſed ꝑuenire et perplexitatem ſi qua uidebatur in eorū obligatione diſſoluere nam in his que debentur inferioribus eccleſiis cōtrahitur in ea re ipſa ſicut in minoribus.l.iniuriaruʒ.C.in qui.ca.in inte.reſti.non eſt neceſſaria multo ergo magis in obligatione contracta cum deo et cum tota ſua eccleſia militanteʒ ſuper ipſoruʒ ſpontanea ceſſione in aūc.multo magis. C.de ſacro ſanc. ec. So.probatur ꝙ dicta obligatō dicti domini Gregorii quāq; uideatur conditōnalis.l.ſi et quando Bñdictus ceſſerit ego cedam tantum dicta obligatio debeat dici pura quia deductum fuit in expreſſum ad id quod erant iur̄.uinculiſ allegati ut ꝓximo dictū eſt non ergo illa uerba ſi et quādo aē.faciunt conditōem ſed monitionem l.muto.§.ſi ſub conditione de tute.et nō. in cle.iudices ꝺ offi.dele.et Inno.in.c.prudentiam de offi.del.et per hoc tollitur cōtrarium ꝙ ante purificatam conditionem nihil eſt in obligatōne nec peti poteſt uel in mora conſtitui. Nam illa non eſt conditio ſed monitio ſiue excitatō eius quod de iure facere tenebantur et ſic non producunt nouum effectum ar.c.licet et.c.ſi.de offi.ordi. Tercio probat hoc intencō eū eligentium et ipſius Gregorii electi preponēda eſt uerbis uerbo enim debent deſ̄uire intentōni cum intētio uerbis.c.intelligentia ꝺ uer.ſig.et.i.q.i.morchion et baſi.ideo Sed intentio predictoruʒ dominorum cardinalium eligentiū fuit omiſſa uia iuſticie domini Gregorii ⁊ Benedicti contendentium de papatu eliger̄ tamquam magis celerem uiā ſpontanee ceſſionis illa enī uia iuſticie uiſa fuit eis prolixior et in iure multum dubia et in facto uaria et cuius cognitio pertinebat ad conſilium generale quod.non de facili congregatur ar.l.ii. ff.de ari.iur̄.de cuius difficultate uie iuſticie dixi in tractatu de ſciſmate Sed ſi illa ꝟba ſi dominus Benedictꝰ ceſſerit ego cedam et econuerſo ſi Gregorius ceſſerit ego cedam facerent ex parte utriuſq; cōditōem nullus ex eis poſſet cogi uſq; ad mortē.l.ita ſtipulatus de ꝟ.ob.et ſic dicta uia ceſſionis electa ut facilior et breuior fuiſſet ſatis prolixior quia uia iuſticie ꝑ congregationem ſacri conſilii contra eorum intentōem que ex multis uerbis colligitur in dicta eorum ordinatione poſitis et in dicta.iii.q.ſubtilius ponderatꝰ nulla aut diſpoſitio ſic debet intelligi ut producat effectum contrarium eos quod tendit nec inducta ad celeritatem debent reduci ad ꝑplixitatē ad hoc.l.ſcire oportet ꝟ.et ſi maxime de excu.tu.et.l.cōtra legem.ff.de legi et.c.certum infra.e.et.l.legatū in utiliter ff.de le.i.debēt ergo dicta uerba perplexa ſic inteligi ſi et quando Benedictus deceſſerit aē.i.ceder̄ debuerit ſed ut dixi circūſcripta dicta ordinatione obligati erant ambo de iur̄ ad ceſſionem et conſequens Benedictus fuit in mora ſicut ipſe Gregorius ultro non cedere unius ergo delictuʒ ſiue mora alium non excuſat.l.iii.de adul.nec r̄latōe criminis ſed ignorācia reuſ purgaē l.is qui reus de publi iudic. Quarto ꝑ hac parte uidetur caſus et certus in ſimili ff.de ꝟ.ob.l.titius ubi obligatus ſub conditōne que habet in ſe perplexitatem ſi poteſt eum debitor diſſoluere et non diſſoluit habetur illa perplexitas pro ſoluta et r̄manet obligatio tanq; pura ſed ita eſt in qōe noſtra nā ambo iſti domini Gregorius et Benedictus obligauerunt ſe cum dictaʒ perplexitatem quā potuerunt diſſoluer̄ ⁊ doloſe neglexerunt et etiam nunc electi ⁊ dampnati a ſacro conſilio generali neglūt ergo remanent obligati pure conceſſioneʒ ut ſic ut illa.l.ſi titius dicit in perſonam unius debitoris habeat locum in perſonis duoruʒ cum in tercii preiudicium i.dei ⁊ ſue uniuerſalis eccleſie militantis quibus uotoꝝ et iuramentoruʒ ſe uinculiſ aſtrinxerunt dictam perplexitatem diſſoluere tāto tempor̄ neglexerunt facit.l.ſingularia ſi cer.pe. Omnes enim mundi reges pricipis et communitates inſignes per eoruʒ ſpeciales nuncios interpellauerunt eos ſuper dicta mutua ceſſione et in electione loci ubi debēt fi rei ceſſio predicta longū tēpus conſumpſerunt et difficultates uariaſ ingeſſerunt ex quibuſ municionibus uidetur eis procul dubio dolus mora et negligencia debere imputari et per conſequens poſtea contra eos recte et ſancte generale conſilium congregatum piſ̄.ad amborum depoſitōnē ⁊ electionem proceſſit pro quo i.multa cum ſua mate ria.C.de contrahen. et cōmit.ſtip̄.et latius dixi in dicta.iii.q.

Item in finitis iuribus habetur ꝙ conditiones habentur pro impletīs et remanet diſpoſitio pura cum ſtat per illū qui imple r̄ tenetur ⁊ neglīt.l.iuri ciuili de condi. et de ec.l. inexecutione.§.fi.de ꝟ.ob.et ꝑ iſta ſit reſponſum contrariis quod iſta fuit diſpoſitio conditionalis ante cuius aduētum agi contra eos non potuerit nec cōpelli naʒ immo agi potuit a cogi per ſacrū conſilium ut predictuʒ eſt. Non obſtat quartum et quintum argumentum quia locuʒ habent in unico et in dubitato ſummo pontifice in cuius promotōne pactio decedendo uel alia non uideē poſſe apponi nec poſt aſſumptioneʒ ab aliquo iudicari et in tali loquuntur iura in dictis argumentis adducta Sed cum duo concedunt de papatu et per talem contentionem uniuerſalis eccleſia eſt ſciſſa in duas partes et propter dictaʒ dubitatōnem durauit ſciſſura in eccleſia iam.xxx.ānis uidetur procul dubio dictam ordinatōnem ſuper ceſſione ꝑdictam eſſe ſanctam ⁊ rationabileʒ nam ſicut eſt in multis ſimilibus ꝙ propter probabile dubium poſſunt quedam deduci in conuentione que alias prohibētur.l.i.que ſeu. ſiue ap.reſcin.l.i.C.de pa.po.cum ſimilibꝰ.

Preterea clerici faciētes ſciſma poſſunt comprimi ut deſiſtant per principes ſeculares.xxiii.q.v.princeps et dixi plene in tractatu ſciſmatis in membro coacte ceſſionis ſi poſſunt ad hoc compelli multo honeſtius ſuper hoc ut ſciſma tollatur tranſigere et paciſci ar.l.i.§.et poſt operis de op.no. nunc. Confirmo hoc alibi aliis rationibus quas hic nō r̄peto Sed concludo quod dicta perplexitas non obſtat quo minuſ ꝺbuerint ceder̄ ⁊ compelli ad hoc per ſacrū conſilium generale et cōtumaciter recuſantes eici et deponi prout merito factum fuit et uide in ſimili queſtione de iſta ꝑplexitate ut.c.fruſtra infra.e.in mercurialibꝰ per Io.an ubi etiam refert aliquas queſtōnes de hoc. Septimo quero circa iſtā materiam de perplexis de queſtione diſputata ꝑ Ia.bu.ſuper ſtatuto quo cauetur ꝙ bānitus non audiatur nec agendo nec defendendo Bannitus agit contra bannitum et petiit centum excipit bannitus contra actorem de banno replicat actor ꝙ nō debʒ excipiendo audiri quia bannitus Queritur quid iur̄.naʒ ſi unum non audio alterum audio et quicquid facio in ſtatutum incedere uideris Bar.dicit ꝙ termini queſtioniſ non procedunt in reo neceſſario cui ñ uidetur poſſe per ſtatutum tolli defenſio que de iur̄.naturali clem.paſtoralis de re. iudi.nam etiā pacto tolli non poteſt.l.pactuʒ inter heredeʒ de pactis Sed tu dic poſt Bal.ꝙ quedam eſt defenſio in qua bannitꝰ nihil ponit ꝫ ſimplr̄ negat et iſta non pōt auferr̄.l.qui accuſare.C.de eden. Quedā eſt defenſio in qua aliqd ponit et tunc aut deſcendit a iur̄.naturali uel gentiuʒ et debet admitti.l.uim.ff. de inſti.de iur̄.

Aut habet ortum de iur̄ ciuili ut exceptio preſcriptionis rei iudicate ⁊ tunc ſuper tali exceptōne obſtante ſtatuto non debʒ audiri bānitus quia ciuilis ratio aē.inſti. de iur̄.natura gen.et ciuili.§.ꝫ naturalia

Aut non eſt mera defenſio ſed impugnatio ⁊ iſta poteſt tolli ſtatutuʒ.l.qm alexandrum.C.de adul.⁊ de act.l.ſiuos et hinc eſt ꝙ beneficiuʒ ceſſionis quia illud tēdit ad defēſiōem de tu.⁊ uid is.l.i.§.nūc tractemus cuʒ ergo exceptio rei iudicate ſic ꝺ iur̄.ciuili poteſt per ſtatutuʒ tolli et ſic ꝓcedunt termini queſtionis in qua ſermo arguitur ꝙ actori obſtat bannum tamquam in habili quia priuſ de eius perſona querēdum eſt.l.quidam deferunt de iur̄.codicil.

Secundo uidetur ſibi deficere actio uel ſaltem officium magiſtratus tanquam contumaci et rebelli epiſcopi iudici propter

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

et generali iure·ff·de iudi·cum p to· Item
leges proprie numerant gradus ſed cano
nes iproprie ut probat efficaciter Ia· bu·
in quadaꝫ ſua diſputatione que incipit ſta
tuto ciuitatis ſenaꝝ non potuit ergo ius
canonicum ueram diffinitionem graduum
et ueram ſignificationẽ uerborũ ſimplici
ter et generalr̃ immutar̃ ar·ff·de uſufruc·
ea·re·que uſu·ꝯ·l·ii·et·l·i· Concludendũ
eſt ergo ꝙ in mr̃ionii ſtetur copulationi
canonice in hereditatibus uero et aliis diſ
poſitionibus ſuper rebus tẽporalibus uel
aliis actibus ineundis ſtetur computatio
ni legali et hoc tenet Bal·poſt ny·de mat·
in·l·i·C·de ſucceſ·edi·pe·et ur̃ tex·xxxv·
q·v·c·ad ſedeꝫ· Scḋo quero de dr̃a iur·ca
nonici et ciuil·circa mr̃ioia et ſunt q̃ plures
ut in gradibuſ nam in ſcḋo et ulterioribꝰ
de iur· ciuili mr̃iõium eſt permiſſum de iu
re uero canonico prohibitum uſqꝫ ad quar
tum incluſiue ut patet inſt·de nup·§·duoꝝ
coniuncto·c·non debet de conſa·et affi·Itẽ
de iur̃ ciuili iter certas pſonas mr̃iõiũ eſt
prohibitum ut inter raptum et raptorem
inter pupillum et tutorem tutor ſubiectã
et rectorẽ ut·c·de interdic·ma·l·i·et·ii· et
per totuꝫ·l·tutor et·l·quiſ offici i de ritu
nup·et·c·ſi rector pinde et·c·fi·de rap·idẽ
inter ſeruos prohibetur de iure ciuili ſed
non de iure canonico ut·l·cum ancill·C·de
in inte·nup·cõiuncto·c·i·de cõiu·ſer·ꝰ Itẽ
ius ciuile cum libera muliere in domo retẽ
ta pſumit mr̃ioniũ modo cõtuberniũ·l· in
libere·ff·de ritu nup·coniuncto·c·illud de
preſump·nunqd ergo in iſtiſ caſibus leges
ſint correcte per canõeſ Cy·uero in·l·ii tu
tor·C·de iter·de ma·et obe·tu·et·pu·et te
net ꝙ nõ ſint correcte quantũ ad ſucceſſio
nem nam ſm eum ius canõicum quo ad eas
non poſſet tollere ius ciuile quo iure põt
prouideri ꝙ nati ex inceſt·nupciis ſunt ca
paces ſucceſſionũ quod non credo uerũ ut
infra dicã in ma· ſtatutoꝝ dicit tamẽ Cy·
ꝙ diſpenſante et pmittente impatore poſ
ſint cõtrahi nupcie que pbibite ſunt lege
diuina ut ipe no·in·l·que cõtra legũ·C·de
in inceſ·nup·Io·an·in·c·fi·in ſecun·nup·in
hon·ſup ultia glo·tenet indiſtincte tenet
ꝙ leges de qbuſ in prin·ẽ·q·recipiunt cor
rectionẽ a canõe et idem do·Bal·in·d·l·qui
contra circa fi· Ego dico ꝙ papa diſpen
ſando in gradibus prohibiti contritõe ca
nonica fac·mr̃ioniũ legitimũ ꝛ capaces fili
os ex tali mr̃ionio etiã quo ad bona tẽpo
ralia ſed nõ ita limitãdo nam natos ex coi
tu dampnato ut·c· per uenerabilẽ qui ſint

legi·nec impatorem dico diſpenſare inter
perſonaſ in mr̃ionio cõtrahendo pbibitas
iure canõico licet iam natos ex dampnato
coitu poſſit legitiar̃ quo ad ſucceſſionẽ ut
in autt·qui·mo·natura effi·ſui ꝛ nõ·in·c· la
tor q fi·ſint leg·in nouel· Diſpõit eniꝫ
tunc ſolum de filiis non ſuper mr̃ionio cir
ca qḋ uidendũ ꝙ ſtricte in·l·in·c·i· de ſpõ·
li·vi· Et pro cõfirmatõne huius diuer
ſitatis quid de·q·in qua cõſultum reperio
et eſt talis utrum pro nupciis aliis conceſ
ſis de iure ciuili ut inter cõſanguineos·C·
de nup·quia tales nupcie hodie prohibenr̃
de iure canonico an punietur qui contrax
erit iuxta legem que poſſunt contrahẽtes
nupciaſ inceſtas ut in autt·iceſtas·C·de mi
no·nup·reperio conſultum ꝙ ſic contrahe
re hodie eſt delictũ de iur̃ canonico legis
pena edita contra inceſtas nupcias contra
hentes uidetur ad hunc caſum extẽdi nam
ex quo lex recipit correctionem in ipſo cõ
tractu mr̃ionii reprobata a canone pena le
gis ut ſequela delicti debet ſibi locum uen
dicare licet de ipſa non caueat̃ expreſſe ar·
eiꝰ quod no·in·l·i·§·i·ad turp· Adduco
Bal·ꝙ no·in·l·et ſi cõtra·C·de nup· ubi in
mr̃ioniis an ſtemuſ iuri canonico uel ciuili
diſtiguit aut loqmur de mr̃iõio prohibẽ
do uel permittendo et tunc quo ad omnia
ſtamus iuri canõico ut no·inſti· de nup·in
prin·et·C·e·l· in celebrãdis aut loquimur
de mr̃ionio preſumendo et tunc quo ad ſuc
ceſſioneꝫ ſtamus iuri ciuili in terris impe
rii·ff·de ritu nup·l·libere ſed quantum ad
iudiciũ eccle· ſup fedẽ mr̃iõii ſtamus iuri
canonico ubi ꝯo non tractamus de mr̃iõio
preſumendo uel pbibendo ſed defectu mr̃i
monii quo ad tractatum retro·i·quo ad le
gitimationẽ liberoruꝫ tunc in caſibus qui
bus diſcordaret ius canonicum a ciuili ſta
remuſ iuri canonico et hoc tenet Cy·in·d·
l·ſi et contra ſed Bal· ibi dicit ꝙ canoniſte
non reciperẽt dictum hoc ex eo ꝙ domini
quo ad eos ſpectat iudiciũ ſuper federe ma
trionii ergo debet pertinere quicquid ex
eo ſequir̃ non ſoluꝫ quo ad ordines ſed eti
am quo ad bona temporalia que dependẽt
a ſpiritualibus illo caſu de or·cog· et·d·c·
lator· Iuxta predicta accedat queſtõ de
muliere tranſeunte ad ſcḋas nupcias infra
annum luctus et an paciatur penas de qui
bus in·l·i·C·de ſecun·nup·ubi de hoc pleñ
per Cy·et Bal·Io·an·plenꝰ referẽdo Cy·
in·d·c·de ſecun·nup· Ego enim pleniſſi
me ibi inter opi·uarias hic uidetur carior
ꝙ in pdicta·l·i·mulier nubenſ infra tẽpus

luctus punitur pena infamie et omni relic
torum ammiſſionis a primo uiro et impro
pria ſubſtantia quo ad teſtãdum facultatẽ
in fauorem ſecundi uiri· Prima et ſcḋa
ultra ſunt ſublate quia ſunt mer̃ pene ſimi
liter et ſcḋi quia non debꝫ perdere que re
licta ſunt a primo uiro et cõſuluit Fre·de
ſen ſis conſilio ſuo·xxxv·hec ꝯa niſi eximia
feſtinantia reſultaret turbatio ſanguinis
et incertitudo prol·puta parit in·ix·men
ſe a morte primi uiri ita ꝙ eſſe primi quia
natuſ in·ix·menſe et in·c·ſodiri·qa in·vii·
etiam naſci poteſt perfectus ut·l· ſeptimo
menſe de ſta·ho·et hoc caſu uidetur ꝙ talis
mulier pati debeat omnes penas dicte·l·i·
ut refert Bal·Ia·bu·et Io·cal·Rai· de for·
conſuluiſſe in·l·liberorũ·ff· de his qui no·
infa·et licet apoſtulus dicat mortuo uiro
nubat in domino tamen non debet intelli
gi hoc caſu ut ſi ius diuinuꝫ diſtinguatur
per ius humanum et ciuile ut in multis ca
ſibus cõtingit de quibus per me plene in
c·malefidei poſſeſſor de reg·iur·in ꝑpetit·
quedam uero leges ſunt edita contre ſcḋo
nubentes que tendunt ad prouiſionẽ libe
roruꝫ filiorũ primi mr̃ionii ut·l·hac edic
tali de ſecun·nup· Item ꝙ non tranſeat
ad ſcḋa uota ·et iſte non ſunt pene ſcḋarum
nuptiarum ſed prouiſione filiorum primi
mr̃ionii et iſte durant ſm Inno·et Hoſti·
in·d·c·ultimo do·Bal· etiã de hoc nõ· in·l·
de certo·C·de his que no·infa·et ibi nõ ſe
quitur conſilium predictorum ſed in ·d·l·
liberorum enim ſequitur ꝙ uidetur nec eſt
uériſimile ꝙ apoſtulus pmittendo ſtatim
nuptias mortuo uiro cogitauerit de nup·
propter quas poterat reſultare incertitu
do prolis et ſcandalum apud graues et bo
nos ubi nõ·hoc non poſſit cõtingere puta
quia que ſcḋo nubit eſt uetula uel uir pri
mus ꝺceſſit in abſentia ubi fuit per plures
menſes uel alia de cauſa certuꝫ eſt iſtam nõ
fore pregnãtem tunc poteſt a populo per
mittente ſtatim nubere abſqꝫ metu predic
tarum penarũ· Per iſta breuiter habes
concluſionem in illa materia in qua Cy·et
Pe·aliter ſenciunt in predicta limitatione
predictorũ conſili· Ex predictis patꝫ
qualiter ſe hñt leges in materia illa mr̃io
niorum de ſtatutis uero diſponẽtibus ſu
p eiſ uel ſup diſponẽtibꝰ puta ꝙ filia non
poſſet cõtrahere mr̃ioniũ ſine conſenſu pa
tris uel frum ut nõ· Io·an·in·c·ſtatutũ de
her̃·li·vi·ubi primo argui licet ꝙ ſtatutũ
ualeat ſcḋo in contrariũ et ſic cõcludit qa
negari non poteſt quin ille metus impedi

at mr̃imoniũ nõn contrahi indirecte·ſ· p
ter metum pene et ſuper iſtis ſpiritualibꝰ
directe uel indirecte non poſſunt ſtatuta
laicorũ deponere·ſ·ꝙ ſtatutum palleg̃tũ

Item correcte ſunt leges que neceſſario
requirebant conſenſu patris in nupciis fi
liarũ ·xxv·q·ii·c·i·et·xxx·q·iii·c· uno ſig
no conſtituto canonica reprobat in hoc le
gem impialem fortius uider̃ prohiber̃ ſta
tutariam que deſcendit a minori potentia
cauſe efficientis· Iteꝫ mr̃ionia eo dependẽ
tia ab eis ſunt fori eccleſiaſtici de dõa· in
ter ui·et ux·c·in et·c·tuam de ordi·cog·er
go non uidtur ꝙ poteſtas ſecularis poſſit
addicere penam ſuper eo ꝙ non ad eius fo
rum pertinet quia ſententie diſpoſitio ua
let in principali non ualet etiaꝫ in penali
l·ſeyꝰ et augerꝰ ad·l·fal·et·l·ſi homo mor
tuus de uer·ob· Item pena conuẽtiõalis nõ
poteſt apponi in mr̃ioniiſ quia debent eſſe
libera·c·gẽma de ſpõ· ergo nec ſimilr̃ p ſta
tutum quia qḋ prohibetur fieri pacto for
tius ſtatutuꝫ·q·i·in rubrica et decurionũ
de deci·in rubrica et uide Io·an· in addic·
in ſpec·titulo de ſpon· Vtrũ ergo cauſa
ſuper mr̃ioniis et natalibꝰ ſint preciſe de
foro eccleſie uel poſſint agitari in iudicio
ſeculari dixi plene in·c·e· que fiunt a iudi
ce de regu·iur·li·vi·in·iiii·principali·q·

Tercio quero q̃liter ſe habent leges ad
canões in materia iuramẽti habemus enim
in iure ciuili de iuramẽto litis deciſorio
neceſſario iudiciali et uoluntarie·ff·et·C·
de iureiur·per totũ huius de iuramẽto cõ
firmatorio cõtractus inualidi et quãdoqꝫ a
iure reprobati ut autt·ſacrã·C·ſi aduerſus
uenditionẽ et·c·cum contingat de iuriur·
et·c·licet·e·ti·li·vi·et de pac·quãuis eo·li·
habemꝰ enim ꝙ in multis caſibꝰ lex repro
bat uel remittit iuramentuꝫ incerti diſpo
ſitionibus ut·l·non dubium·C·de legi· et
l·ſi quis inquilinos dele·i·et·l·adigere·ff·
de iure pa·et·l·que ſub conditione·§·fi·ff·
de condi·inſti·ꝛ·l·de die in·§·fi·ff·qui ſa·
co· Quia autem iuramẽta principaliter
concernant religioneꝫ et diuini cultus re
uerentiam et trãſgreſſio eorundẽ ſit mor
tale peccatum ut·c· et ſi criſtus de iuriur·
et·xii·q·primum et·c·in autt·et·c·animad
uertẽdũ utrum leges predicte et alie que
loquuntur de iuramẽtis ſint ſeruãde iſtã
q·plene examio in dicta regula ea que fiũt
a iudice in·iii·q·et primo ad forũ cõcludo
ꝙ pricipaliter et icidẽtaliter iudex laicus
poſſit cognoſcere de queſtiõe iuramẽti ꝙ
tenet Io·an·in·c·cum·c·laicus de foro cõp·

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

bannum·l·ſed et ſi per pretorem·§·ſed eūʒ
exedicto qui ca·ma·non enim debet iudex
bannitum exconmunicatum uel hereticum
coram ſe audire ſed ex offitio repellere·l·
quos prohibet de poſtu·et·c·pia in fi·ð ex
cep·ſupra co·li·ʒc· Ex iſtis infertur ꝙ
reꝰ licet bannitꝰ debet uincere non ex eo
ꝙ fuerit auditus ſed ex eo ꝙ actor erat fū
ditꝰ inhabilis nec cum eo poterat iudiciū
iniciari uel fūdari·l·uniuerſ·C·quida·ca·
poſ· Incōtrariū quod reus non poſſit ex
cipere ð dampno probatur ſic duplex ē cō
poſitio· Quedam ex mutua compēſatio
ne debitorū et in iſta fundatur exceptō ñ
replicatio nam cōpēſationis exceptio uni
us debiti nō tollitur per replicatōnē alte
riꝰ debiti Quedam eſt compenſatio ex
mutua relatōne inhabilitatiuū uel delicto
rum et ð iſta poteſt excipi et r̄plicari·l·cū
mulier·ff·ſo·ma· Cum ergo reus bānum
alleget et illud primo itroducat in iudici
um debet inhaberi pro actori igitur r̄pel
lēdus· Secundo ſit bannitus per ſtatutū
ſimpliciter prohibetur excipere et nō de
bet audiri iſte eſt modꝰ excipiendi non ui
deť ei competeř ut ſit in totuʒ quos ſtatu
tū ꝓhibet ꝓhibeti intelliganť a q̄libet ſpe
cie defenſionis ar·dicta·l·quos ꝓhibet et
C·trāſactis·l·ſi cauſa cognita Tercio ſic
iudex litigationem tamē ſupplet·l·ꝓperā
dum·§·ſi autē de iudicis ſed non debet ſup
pleř in fauorem perſone cui ſtatutū modi
cum denegat exceptōnem facit quod nō·in
l·ubi pactum·C·de trāſac·quid dicendū Ia·
butri·tenuit ꝙ iſta exceptio bāni tollitur
per replicatōnem bāni et ſic auditur actor
et nō reus non ob·ꝙ exceptio banni in eſt
ipſo iuř·et reddit actorem a pricipio inha
bilem et ſic peticio eiꝰ nulla nam aliud eſt
obſtare exceptionem aliud per reum cōuen
tum opponi nō poſſe·l·loci corpus·§·cōpe
tit ſi ſerui uēdi·Interdum enim innitit ac
tor ſolum et hoc quia nō habet legittimuʒ
oppoſitoreʒ·l·qui habet·§·fi·ð maū ius teſ
tamēto et de excep·tamen eccleſiaſtice·

Non obſtat ꝙ actor careat actionem
cōſiderata enim ſubtiliter ꝙ actio eſt ius
nō factuʒ· Vnde licet illud quod eſt fac
ti actor agere probibeatur tamē pro ut ē
ius nihil competit· Similiter dicimus
ꝙ aliud eſt quem eſt ab exercicio remoueri
aliud r̄moueri aiuř·l·ſi expluribus de ſuc·
tu· Sicut in exconmunicato dicimꝰ q iuſ
competit ſed non exercicium iuris unde
eo abſoluto poteſt agere ex contractibus
et delictis etiām proptēr tempoř excōmu
nicatōis initis et perpetratis·c·ueritatis
de dolo et contu· In queſtione ergo noſ
tra actor habet fundamentuʒ ſuper actōne
ſed reus nullum habet fundamentuʒ ſuper
exceptōe quam opponit quia ſibi non com
petit nec reſpectu iuris nec r̄ſpcū exercicii

Secus eſſet ſi reus opponeret aliā excep
tionem ad eliſionem iuř·agentis tunc eni
contra replicationeʒ banni contra euʒ op
poſiti per actorem competeret ei r̄plicatō
actor ſimpliciter eſt bānitus nam duplica
tio eſt eiſdem nature cuius eſt exceptio ut
nō·C·de exc·l·ſi pactuʒ Secus dicit Bal· ſi
ſtatutum in cauſis bannorum aufert iuriſ
dictioneʒ iudici quia tunc exceptio banni
non poſſet excludi per replicationeʒ bāni
nam prius de iuriſdictione conſtare debet
ð in iuſ·teſta·l·ſi quis filio·§·quid ſi quis
de·i·in fine ſequeſ·poſſet· Vltimo cōtra
deciſionem Ia·bu·opponitur ita banna ꝓ
ceſſerunt ex diuerſis cauſis et inter diuer
ſas perſonas ergo non compenſatur dolus
ticii cuʒ dolo ſey·l·i·§·ſi reus in fine·ff·ð
eo per quem fac·erit· So·ibi de compenſa
tōne criminum hic de compenſatione inha
bilium ſm̄ euʒ ex cuius diffuſe dictis iſta
collegi que ipſe ponit in dicta·l·cum muli
er ſo·ma·iure petitione ubi ſequēter r̄fert
aliam queſtionem ad idem Bar·butri·ð ſta
tuto quo cauetur ꝙ de quolibet contractu
ſoluatur gabella·l·x·dies alias contractus
ſit ipſo iuř·nullus· Modo uendidi rem
et tradidi habita fide ð precio neuter noſ
trū ſoluat gabellaʒ ⁊ ideo repetit rē quia
dico te non ſoluiſſe gabellaʒ tu excipis qa
nec ego ſolui queritur qd iuř· Ex iſtis
terminis oriuntur tres queſtiones prima
de eſſentia contractus utꝝ ſit nullus utꝝ
poſſit res uendicari· Tercō ſi nō poteſt
rem uendicari an poſſit dici cōtractus nul
lus et agi conditione ſine cauſa neutro ſol
uerēt gabellam Quo ad primū quod cō
tractus a principio non ſit nullus patet
quia omnia ſua habent eſſentialia rem pre
ciū ⁊ cōſenſum et redditōem rei inſti·ð re
rum diui·§·uendite· Concurrentibꝰ om
nibus cauſis ad eſſentiā contractus a prin
cipio debet concurrere et effectus ſcilicet
tranſlato dominii maxie quia ſic uoluerūt
contrahentes qui poſſunt excedere in ſuiſ
actibus fines legum et ſtatutorum·l·i·§·
conuenerit de poſi·et·l·pactum inter here
dem et·l·non impoſſibile de pac·ꝑterea ſta
tutū annullat contractum non a principio
ſed ex poſt facto ſi gabella non ſoluitur in
fra decem dies interim ergo contractus ð
bet producere omnem eius effectum patet
in poſtumo i·l·poſtumꝰ ·§·ſi quis his deli
be·et poſtu· Interim enim uideť cōtrac
tus ualidꝰ ante·x·dies unde dominiū que
ſitum dicto medio tempore de conſenſu cō
trahentium non uidetur poſſe et uelle et
extingui per ſtatutum propter gabellam
poſtea non ſolutam nam ſi ius poſitiuum ñ
poteſt inducere naturalem obligationem
ut patet in cyrographo ante bienniū mul
to minus tollere·l·iulianus de condi·inde·

In contrarium ꝙ non ſoluta gabella cō
tractus debeat cēſeri ab ipſo principio nul
lus et interim·l·infra·x·dies ſit in ſuſpen
ſo ad macelō·l·i·§·ſi pendeat·l·pecuniam ſi
cer·pe·nam expreſſa cōditio et tacita ſuſpē
dit·l·item quia·ff·ð pac·Bal·diſtinguit qa
aut querimus de ualore commutabili aut i
commutabili primo caſu ualet interim ⁊ pa
rit obligatōnem Si uero in commutabi
li et non ualet incommutabiliter quia pōt
ipſo iure reſolui unde quia in caſu noſtro
in penam non ſoluenti gabellaʒ uenit ipſo
iuř·reſcindendus poſt omnem ſuam ꝑfecti
oneʒ ꝙ eſt magis dicere ſolutio q̄ ſuſpēſio
uel impeditio perfectōnis et uide in ſimi
li de hoc in·l·ii·de in diem adiec·et·c·illo
nos de pignor·facit quod nōt Bar·in·l·cū
eo ð fideiuſ· De ſecundo dubio an poſſit
res uendicari uel agi conditione ſiue cauſa
et tenet ꝙ licet contractus per ſtatutum
redditur nullus ex poſt facto dominium
ſemel tranſlata non reſoluitur quia ſtatu
tum non ānullat dominium ſed contractū
unde lis ſit extincta cauſa acquiſitōnis do
minii non per hoc dominium tolliť Cō
cludo ergo ꝙ agetur conditione ſiue cauſa
ad poſſeſſionem·l·indebiti·§· ſi nummi de
condi·inde· In tercio dubio utrum po
terit res uendicari uel precium condiri
neutro ſoluente gabellam ita ꝙ excipiens
de gabella non ſoluta poſſit r̄pelli ex eo ꝙ
nec etiam ipſe ſoluit Bal·arguet pro et con
tra ſatis obſtař tandem diſtinguit ꝙ aut
uolo expugnare talem contractum et poſ
ſum aut uolo agere ex eo et non poſſum iſ
tud autem expurgař intelligo uel per mo
duʒ exceptionis ſi ex tali contractu cōtra
me agatur uel per modum principalis peti
tionis repetendo rem traditam nullo ꝓp
ter precium forte mihi nondum ſolutum
et uidetur ꝙ poſſit ad hoc agere· Nam
annullato cōtractu et tamen reducta ad ñ
cauſam improbo poſſeſſor i·uenditor reti
net rem et precium nec debet iudex iſtud
pati·l·illicitas de offi·p̄ſidi·pro hoc·l·fi·
C·de litig·ubi in pari dolo rei uendicatō
conceditur·l·ſiue empti·§·iteʒ ſi emptor ⁊
l·ſi dominii·§·fi·de contrahen·emp· Nā
cum ibi dicatur contractum non ualere er
go poteſt hoc in iudicio allegari alias fru
ſtra lex redderet actum nullum ſi non poſ
ſet hoc deduci in iudicium·l·ii·§·poſt ori
gineʒ·ff·de ori·iuř·agetur ergo conditōe
ſiue cauſa ut dicto·§·nūmi· Si uero uolo
expugnare contractum tanquam nullum ꝑ
modum exceptionis utrū poſſit contra me
replicari de turpitudine pari ꝙ ſimiliter
ego non ſolui ⁊ uidetur ꝙ exceptio nō ſol
uere gabelle tollatur replicatōne ſimili ⁊
ſic reus inpredicta exceptione ſuccumbit
ſicut bannitus excipiens de banno ſui accu
ſatoris ut dixi ſupra proxima queſtione

Contrarium tenet ipſe poſt Bartholo
meum de bu·qui ita tenuit diſputando ui
delicet qð exceptio non ſolute gabelle ad
mittatur et replicatio repellatur ratio qa
eſt actor caret funditus actione qui nitiť
ex contractu nullus unde eius replicatio
non dat robur actioni que nō competit no
ta in·l·ubi pactū·C·de tranſac·nam replica
tio que non iuuat actionem et impertinenſ
et ideo nō admittenda et in ſpēe·de excep·
§·fi·ꝟ·penult· Et in hoc reſidʒ in repeti
tione dicte·l·ſi mulier ſo·ma· Octauo ad
idem quero de queſtōne diſputata per Ia·
butri·ſuper ſtatuto quo cauetur ꝙ per cō
ſilium mutatis nihil poſſit firmari niſi ꝑ
capitaneum primo proponitur in eo·⁊

Alio ſtatuto cauetur ꝙ ſi per capitaneū
proponatur de homicida aliquo cancellan
do de banno ipſo iuř deſinat eſſe capitane
us· Contingit ꝙ capitaneus propoſuit
et cōſilium firmauit de cancellando aliquē
bannituʒ· Queritur an ipſa eidem r̄for
matione in cuius propoſitione deliquid q
prius erat capitaneus uicietur ⁊ primo ar
guit ad partem affirmatiuaʒ ratione prin
cipii quod certum eſt in actu porpoſitōis
erat capitaneus unde licet deſierit eo actu
durante hoc non debet attendi· Sufficit
eniʒ habere adminiſtrationem officii tem
poř quo actu inchoauit licet habeř deſinat
tempore quo conſumauit·l·pompo· de neg·
geſ·et ꝓ ſoc·l·ſi id quod·§·ſi filius· Iteʒ
ſuffic· ꝙ ſi ichoauit utiliter liꝫ terminauit

VNiVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

inutiliter tota cauſa iudicatur utiliſ rõne
principii utilis ·l·ſed et an ultro de neg·
geſ·et cõtrario iudi·tute·l·i·§·ſufficit cur
ſus inchoata uno tempore conſumata alia
habent tractum retro ad ſuum principiuʒ
et ut ex tunc ſumunt effectum·l·ſi pocior
⁊·l· qui balneum qui po·in pig·ha· Pre
terea cuʒ duo concurrunt circa eandem rē
que de ipſa diuerſimode habent iudicatur
ſm id quod potētius operatur·l·queritur
de ſta·ho·et·l·quicquid·§·cum in partes ꝺ
acqui·re·do· Sed inqualibet ꝑpentiſſima
parſ eſt principiuʒ·l·i·ff·de ori·iuꝛ·hic di
citur ꝙ a primordio rei formatur poſteri
or effectꝰ·l·i·de impo·lucri·de preſcrip·et
i auc·quomodo oportet epi·in pricipio·

Secūdo arguit coniungendo penaʒ ⁊ de
lictum nam oportet delictum precedeꝛ pe
nam·l·ſanccimꝰ·C·de penis ergo ante ꝓpo
ſitionem perfectam nō dicitur reliquiſſe ⁊
per cõſequens ante nō poteſt intelligi pri
uatꝰ officio capitanei et ideo ualuit refor
matio tāquam facta capitaneo proponente
a propoſitione enim tāquam a capitaneo in
choata ceteri actus ſequētes habent depen
dētiam et trahuntur ad ipſam·l·iii·§·ſcio
ꝺ minoꝛ·facit·l·tutor poſt pri·arbi·tu·

Vlteriꝰ arguit de concurſu duorum ac
tuum cõtrariorum in eodem puncto ut eſt
hic in quo cōcurrunt ex propoſitione capi
tanei priuatio et reformatōnis ualiditas
uel irritatio quo caſu cum in pūcto ſit duo
cōcurrunt debemuſ ſumeꝛ illud quod facit
actum inualidum et ſic fauorem nō odium
l·ſi fuerit·§·fi·ꝺ re·du·et·l·poſt mortē·§·
fi·ff·dele··i⁊ ſic in caſu noſtro potiꝰ ꝑſup
ponere propoſitionē factam a capitaneo q̄
ab eo ut capitanea tu priuato· In cōtra
rium arguit ꝙ ex pricipio propoſitionis
deſinat eē capitaneuſ quia pena legis delic
tum puniētis refert ad tempus non conſu
matum dum dicit ſi proponatus·C·ꝺ ſeruiſ
fugi·l·ii·et·l·ſi quis id quod ꝟ·ſi dum de
iuriſdic·om·iudi· Item inchoata nō duʒ
cōſumata uiciantur ſi ſuperuenit inhabili
tas in perſona illum actum gerente uel in
re de qua diſponitur ·l·furioſum·C·de reſ
ta·et·l·pluribus·§·et ſi placeat de uer·ob·
quelibet enim diſpoſitio ſiue lex ſumit ſta
tum ex forma autem ex conſumatione ſumi
tur·l·ſi is qui·§·quidam ex·l·falci·hinc di
citur ꝙ forma eſt que dat eſſe rei·l·iulianꝰ
§·ſi quod ad exhibenduʒ ſed hic in fine ſal
tim propoſitionis et ante confirmatam ꝓ
conſilium deſiit eſſe capitaneus ergo ꝛ̄for
matio non poteſt perfici ſed uiciatur ueni
ens ad caſum a quo non poſſet capere prin
cipiuʒ·c·placet ꝺ conuerſi·coniugi quando
eniʒ in aliquo actu expectatur effectus an
te conſumationem inſurgere nec cepiſſe ꝓ
deſt effectus de acqui·re·do·l·naturale·§·
illud preterea ſi ex prioritate uel ex poſ
terioritate diſpoſitio debet effectum ꝓ
duceꝛ ex cōcurſu deficit diſpoſitio de do
nati·inter vi·et vx·l·cum hic ſtatus·§·ſi a
nullo Sed hic cōcurrunt priuatō et propo
ſitio eodem contextu ſiue inſtanti ergo ꝛ̄
formatō ſequi non debēt ex propoſitione
facta a capitaneo iam priuato et ad hoc ad
ducit argumentum de puncto et momento
in concurſu duorum ex quorum altero tan
tum non debet diſpoſitio eſſe ualida nam
propter alterius concurſum uiciatur tota
l·ſi fuit·§·fi·de re·du· Item ex eodem
facto non debet inſurgere premium et pe
na nec manere duo contraria in eodem ſub
iecto ·l·ſiue heredes de neg·geſ·et inſti·ꝺ
his qui ſunt ſui uel alieni iuris in prin·

Sed hic ex eodem actu ſcilicet propoſiti
onis inſurgeret pena priuationis et pre
mium reformationis et ſic duo contraria
orirentur ex eadem propoſitione Item ꝓ
poſitō facta fuit ſtatuto prohibente ergo
non debet ex ea oriri effectus ualidus ſci
licet reformatio efficax argumento·l·nō
dubium·C·de legi·ymmo in iſta mixtura
inſeperabili utilis ab inutili debet totuʒ
uiciari iux ta notata in regula utile infra
eodeʒ ⁊ in hac parte reſidet Et reſpondit
ad contraria et ꝑſertim ad iura que loquū
tur de duobus concurrentibus quaꝝ unū
impedit alterum fauet actui pro ut ibi ꝑ
eum ad finem et de iſto concurſu etiaʒ tan
git Bal·in·l·a recuſa de ſen·ho·et Io·an·
diſputauit queſtioneʒ tamen· Epiſcopꝰ
titium legentem appellationem quam ab
eo interponebat excommunicauit Item ex
communicauit Lutium qui eo proferente
ſententiaʒ appellauit nunquid in iſto con
curſu preualet appellatio ut ſic fingatur
excommunicatus poſtea uel fingatur ex cō
municatus prius et poſtea appellatum·

Nam primo caſu appellatio excommuni
catō erit nulla ſcilicet cum fingitur appel
lationem ꝑceſſiſſe in ſecundo caſu ſcilicet ſi
fingatur ſecutā fuiſſe excommunicatio tra
hat ſecum ſuum effectuʒ·c·paſtoralis de ap
pellati·et de offi·dele·cum contingat et cō
cludit ꝙ ligatus eſt titius qui inchoate ꝑ
uenit epiſcopus in pronuntiatione et Lu
tius ligatus non eſt qui epiſcopum incho
antem excommunicare preuenit in appella
tione adducit·c·ſi duo de procur·ſupra eo·
li·per quod patet ꝙ non ponderatis preā
bul·litiſ illi dicitur occupaſſe uel preueniſ
ſe qui prius eſt conteſtatus litem ſic impo
ſita non ſunt ponderanda preambula uel
exordia appellationis uel pronuntiatōis
ſed ipſum uerbum appello uel pronūtio ſu
per quo fundatur ſubſtantia et effectuſ ap
pellationis uel ſententie et ita notat in·c·
cum ſint iura infra eodem in mercurialibꝰ

Et aduertendum quia ſupra dicte queſ
tiones nō poſſunt proprie dici queſtōnes
puncti quia ſunt actus diuerſi et non con
currentes totaliter in eodeʒ puncto ſed ꝓ
prie poſſunt dici q̄ſtiones de puncto quas
ponit Innoc·in·c·ꝑ·requiſiſti de appel·per
Iacobum an·in nouell·ubi concludit poſt
Innocentium ſi iudex te excommunicat ſi
appellas utrum ſi appellat fingatur appel
latō precedere excommunicationem uel ecō
uerſo excommunicatio appellationeʒ ut ſu
pra dixi Primo caſu excommunicatio eſ
ſet nulla quam preceſſit appellatio· Secū
do caſu eſt communicatio efficax ſed appel
latio ſubſecuta fingitur Innocentius pri
mo dicit ꝙ quam cito ſe parat ad appellan
dum eſt excommunicatus Vnde non te
net appellatō Goff·diſtinguit utrum epiſ
copꝰ dixerit ſi appellas ⁊ ſit uera oppinio
an ſi appellaueris et ſit uera proxima que
diſtinctō non placet Oſtien·in ſumma de
ſen· ⁊ re iudi·§·qualis ſub·§·pura ꝑ totuʒ
format in dicto·c· preterea etiam queſtio
nem Si iudex excommunicat te ſi eligeris
talem utrum appellatō precedens impedi
at excommunicationem et reddet ualidam
electionem· Ad hoc dico quod ex uerbiſ
Innoc·non ſum clarus dicit enim ponderā
daʒ intentionem iudicis preferentis excō
municationem ut dictum eſt quia ſi talis ē
ꝙ uoluit ut eligens poſt electionem ſta
tim ſit excommunicatus tunc appellatio ꝑ
cedens impedit excommunicationem et te
net electio· Sed ſi uoluerit eligentem ſi
mul cum electione quam faciat de facto ex
communicatum eſſe tunc non tenet electio
⁊ tenet excommunicatio· Et idem dicit
ſi dubitetur de intentione proferenti ut
ſit in prolatione uerborum ſit excommuni
catus nec ualeat electio et ideo intelligiſ
excommunicatio precedere electionem ſm
Innocentium cuius dictum credo uerum ſi
appellatio non preceſſit actum electionis
Sed ſi preceſſiſſet magis debet attendi ap
pellatio ad nullitatem excōmunicatōis q̄
iudicis intentio ſicut credo et intelligo
ut reddatur notabile iſtud dictum Inno·
cum circumſcripta appellatōne quis eligit
poſtquam iudex excommunicauit ſi eligis
uel eligeris ut tunc excommunicatio cenſe
atur preceſſiſſe actum electionis in illo in
ſtanti quo ſe parat ad eligendum ideo elec
tio ſit inutilis tamquaʒ facto ab excommu
nicato et ſic habet locum ratio penetrabi
lior ⁊c·ut ſic iſta pene· Ratio inducat
iſtam nullitatem electionis tamquā eligēs
fuerit excommunicatione preuētus Sed di
ces ſm hoc uidetur iſta excommunicatio ꝓ
lata ſine cauſa que uideliʒ nondum uenit ſci
licet electio poſt quam ante ipſaʒ te fingiſ
eum excommunicatum contra·c·ſacro ꝺ ſen·
exco· Sᴏ·dicit Innocenc·ꝙ ſimul in pro
latione uerboruʒ incurrit excommunicati
onem ſed excommunicatō propter ſui uelo
citatē fingitur precedere in ordine intel
lectus propter proferentis intentionem
que fuit ut electō non ualeret argumento
de hiſ que pro non ſcrip·ha·l·i· Iteʒ ſub
eſt iuſta cauſa ſcilicet inobedientia quam
contrahit cuʒ ſeparat agere actum a ſuperi
ore prohibitum et cetera· Sed oppo
nas ſi non tenet electio ut tu dicis ergo iſ
te conatus inutilis eligendi non debet ꝓ
ducere iuꝛ·effectum ſcilicet excommunica
tionis·l·i·ſi uiam ita fu·ali· Sᴏ·aliud in
penis ſpiritualibus in quibꝰ ſufficit uolū
tas mala ⁊ inobedientia et aliud in conuē
tionalibus Ille enim ſcilicet ſpirituales
ſunt medicina ⁊ obedientia ideo amplectā
de Alie ſcilicet conuentionales ſunt odio
ſe·ideo reſtringende·c·odia·ſuper eodem·

Et quod neceſſario ſit fugienduʒ ꝙ ex
communicatio preceſſerit electionem ꝓba
tur quia ſi fingamꝰ ſecutam fuiſſe uidetur
lata pro culpa et delicto iam commiſſo pu
ta excommunico te quia elegiſti enim expꝛ̄
ſe ſeʒ pro delicto iam commiſſo non eēt fe
renda excommunicatio ſine noua monitōe
de ſen·ex·ſatis ergo non debemus hoc fin
gere quod de iuꝛ non poteſt expꝛ̄ſſe cōtin
geꝛ·l·q ad certū·ſt·locati· Et cum iſtis
dictis Inno·huic repetitōi finē impono ⁊
q̄ de iſtis et aliis mēbris·ꝺ·in prin·ꝑmiſꝑ
ꝓſequar in aliis ꝛ̄gulis ſuffragāte grā do
mini nr̄i Ihū xp̄i cui honor et gloria per
infinita ſecula ſeculorum Amen·

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

[I]N primis ponit caſum diuerſis
modis et cõtra eos opponit
et declarat unde originẽ habu
it poſſeſſio et quid ſit poſſeſſio
et quem effectum habeat·

ii· An in rebus ꝓfanis apud iudeos et
paganos et infideles ſit iuxta poſſeſſio et
cum ea procedat preſcriptio·

iii· Quod agenti interdicto unũ ui non
ſufficit probare ſe eiectum ꝺ poſſeſſione ni
ſi ꝓbet ſe rẽ illaȝ de qua ꝛicitur poſſiderꝫ

iiii· Occupãs ñ icipit preſcriberꝫ donec
abſens retinet ciuilem aio et ꝙ quanto tẽ
pore duȝ eſt abſens ſic dicatur aio poſſide
re uel perdere·

v· An qui habent domini uoluntatẽ in
detinendo ſi ſpolientur utꝝ agere poſſint

vi· An hẽticꝰ q ſpũalia ñ p̄ſcribit res ꝓ
fanas preſcribere poſſit·

vii An fiſcꝰ bõ alterꝰ q̃ poſſi dȝ hẽticꝰ
preſcribat eius miniſterio·

viii· Opponit ꝯ̃ illam ꝛ̃gulam ꝙ ꝓcedat
p̄ſcriptio facti poſſeſſione·

ix· Opponit ex glo· ꝙ reuerſo ab hoſti
bus omnia recuperet et reponatur in priſ
tinum ſtatum·

x· Opponit ad id qꝺ dicit glo· uocatus
ab hoſtibus uſucapit per eos quos habet
in poteſtate·

xi· /Querit incidenter de rõne differẽ
tie que eſt ratio quare magis captꝰ ab hoſ
tibus p̄ſcribit ſi p aliuȝ ex cauſa peculiari
poſſidebat q̃ ſi per ſe ipſum·

xii· Declarata prima· glo· magna i q̃ tã
gitꝫ quod eſt quedam poſſeſſio habens mul
to iurꝫ· et multum facti q̃dam multum fac
ti et parũ iurꝫ· ꝛc· et de oibꝰ ponit exempla

xiii· Opponit ꝙ ſine poſſeſſione ꝓcedat
preſcriptio·

xiiii· Opponit ꝙ icorꝑalia ñ poſſideãꝫ·

xv· Opponit ꝙ lȝ ratõe quaſi poſſeſſio
nis poſſit procedere preſcriptõ in iſtis in
corporalibus tamen quia dicta poſſeſſio ñ
poteſt eſſe continua uidetur propter hoc
impediri preſcriptio·

xvi· Querit de rõe dr̃e quarꝫ magis ſer
uitus perſonalis diſcontinua preſcribitur
ſpatio longi tẽporis et realis diſcontinua
requiritur tempus cuius contrarii nõ eſt
memoria·

xvii· Quarꝫ magis requiritꝫ titulus pre
ſcriptione rerum corporalium uel in ſerui
tute perſonale uſufructus·

xviii· Opponit et urꝫ ꝙ etĩ ubi nulla eſt
poſſeſſio uel q̃ſi poſſeſſio ꝓcedat p̄ſcriptio·

xix· Quotuplex ẽ poſſeſſio incorꝑaliũ·

xx· Querit qualꝛ̃ q̃ſi poſſeſſio acqraꝫ
et qualiter retineatur et ip̃us quaſi poſſeſ
ſionis effectum et qualiter admittaꝫ et in
ſingulis ponit exemplum·

xxi· Vtꝝ qlibet uſus cũpacientia alteri
us ſufficiat acquirendaȝ iſtam quaſi poſſeſ
ſionem incorporalium·

xxii· Cõcludit ꝙ poſſeſſio q̃ tenꝫ ꝯ̃ ius
cõe non releuet ab honere probandi·

xxiii· Poĩt ꝙ ille q ẽ in q̃ſi poſſeſſiõe ſi
ue agat ſiuiſ conuenꝛatur debet ei cauere de
non ĩpediendo eum uti ſeruitute penden
te iudicium·

xxiiii· Et ꝙ iſtis incorporalibus quaſi
poſſeſſio nihil eſt aliud q̃ uſus quidam ha
bens ius cum pacientia aduerſarii·

xxv· Principlꝛ̃ querit ꝺ q̃dam quaſi poſ
ſeſſione q̃ repiꝫ in actibus hominũ·

xxvi· Querit ꝙ q̃dã ẽ quaſi poſſeſſio fũ
data que mere ſuper rebus quedam alia q̃ſi
poſſeſſio dignitatis que coheret perſonaȝ

xxvii· Qualꝛ̃ acqraꝫ quaſi poſſeſſio et
dignitatis canonicatus uel prebenda·

xxviii· Infert ꝙ ſi canonicꝰ pꝰ adẽptã
poſſeſſionẽ eccleſie ſiue canonicatus poteſt
occupantem uiolinter repellere·

xxix· Querit utꝝ iſta acqſitio et appñ
ſio poſſeſſiõis corpis eccleſie uel ꝑticule
ſit adeo neceſſaria ꝙ ea ñ habita ñ poſſꝫ elec
tus ⁊ ꝯfirmatus uel ꝑ annulum inueſtituſ
admiſtrarꝫ·

xxx· Querit ꝺfectũ ꝓbatõiſ poſſeſſiõis
p̄lature utrum ſola poſſeſſio tueatur illũ q
eſt in quaſi poſſeſſione dignitatis et quid
iurꝫ· ſi debitores dignitatꝫ ſoluãt illi q ap
paret poſtea falſus prelatus·

xxxi· Principaliter de quadam quaſi
poſſeſſione que cõſiſtat in iurꝫ· rerꝫ in iurꝫ· ꝑ
ſonarum et actibus hominum ut eſt quaſi
poſſeſſio iuriſdictionis qualiter acquiraꝫ·

xxxii· Cum queritur uerum fiat extẽ
ſio exercitii alicuiꝰ actꝰ ꝺ pſoniſ ad pſoãſ
uel de iuribus ad iura uel de locis ad loca
diſtinguendo extẽſione cõſuetudinis aut
p̄ſcriptionis aut ꝯceſſionis aut priuilegii

xxxiii· Querit qdã fecit quoſdam ho
mines alteri ſubiectos ab iurarꝫ iuriſdicti
onem prioris et ab eis iuramẽto fidelita
tiſ exegit ⁊ ꝯfiteri fecit quod homineſ ſui
ſunt an per illa acquiſierit quaſi poſſeſſio
nem iuriſdictõni in eos et prior domins
eam amiſerit·

xxxiiii· Querit ũtꝝ poſſit queri iſta q̃
ſi poſſeſſio per conſtitutionem precarii·

xxxv· Querit utrũ talis qualis poſſeſ
ſio tueatur geſta per talem poſſeſſoreȝ·

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

xxxvi· Ponit qualiter amittaꝛ iſta q̄ſi
poſſeſſio iuriſdictionis·
xxxvii· Querit utrum in caſibꝰ inqui
bꝰ quis perdit quaſi poſſeſſionem iuriſdic
tionis illa quaſi poſſeſſio acquiratur occu
panti ſiue ſpoliatori·
xxxviii· Subſequenter querit utruȝ quis
poſſit a ſe abdicaꝛ iſtam quaſi poſſeſſionem
iuriſdictionis ei renuntiando·
xxxix· Querit principaliꝛ de quaſi poſ
ſeſſione iuriſdictōis eligendi qualiter pri
ma acquiratur ſcdo de eius effectū tercio qua
liter perdatur·
xxxx· Querit cuȝ electio habeat pluref
partes utruȝ ſi ignoraverit electōm factā
a tercō ſciuit tamen confirmatōnem uel ig
norauit utrumqꝫ ſciuit tamē poſtea electū
et confirmatum tercio adminiſtrare an ꝑ
dat dictam quaſi poſſeſſionem eligendi·
xxxxi· Iuxta predicta querit ſi quis ſo
lus eligit prelatuȝ in ecc̄eſia in qua ſpecta
bat ad me quaſi poſſeſſio iuris eligendi an
contra talem debeam intemptare interdic
tuȝ vū ui uel uti poſſidetis ⁊ an ↄtra elec
tum qui conſenſit uel contra ſuperiorem q
electionem illam confirmauit·
xxxxii· Querit ꝙ ſunt alie plures q̄ſi
poſſeſſiōes i iuꝛ· pſonaꝝ ut q̄ poſſeſſio mr̄i
monialis eſt etiam quedam quaſi poſſeſſio
clericatus eſt etiam quedam quaſi poſſeſſio
filiationis et dicit etiaȝ ꝙ eſt quaſi poſſeſ
ſio multiplex in iuꝛ· perſonarum ſiue ſtatu
hominum·

Ine poſſeſſione· In ꝛpetitō
ne huius regule tenebo ordi
nem in aliis conſuetum ꝓ ut
ex infra dicendis patebit et
quia propter eius breuitateȝ
nō poteſt congrue diuidi nec ſumari ideo
his omiſſis glo·i·in pri·ponit caſum in ter
minis tribus modis primo in ſeruo qui cū
ab alio poſſideatur non poſſidet ⁊ per cōſe
quens nō preſcribit ut in·l·qui in ſeruitu
te·ff·eo· Secundo ponit caſuȝ in heretico
pagano et laico qui cum ſpiritualia poſſide
re non poſſint ut·c·porro et·c·cauſamqꝫ al
legato in glo·ideo dicta iura ſpūalia non
preſcribunt quia ſine poſſeſſione ⁊c·ut in
tex· Sed contra primum exempluȝ poſꝫ
opponi nam poſſeſſio habet ortum a iuꝛ na
turali quo cauetur quicquid calcauerit peſ
ueſter ueſtrū erit de utro·xi·c·ſed illa que
ſunt iuꝛ·naturalis cadunt bene in ſeruis ⁊
maxime illa que ſunt facti et in facto cōſi

ſtūt ſicut uidetur eſſe poſſeſſio ut in·l·le
gatū·ff·de capi·diminu·et·l·is cui et·l·ſer
uos de ali·et ciba·lega·et·l·ſi in metallum
ff·de his q̄ pro non ha· Solu·illud eſt ue
rum de iuꝛ naturali primeuo quo iuꝛ·om
nia erant communia naȝ deus creator omni
um et uniuerſoruȝ omnia ſubiecit rationa
li creature cuiꝰ gratia omnia creauit geneſ
i·⁊ ff·de uſur·l·in pecudum Sed poſtea uſi
bus primorum parentum introductū fuit
ꝙ terre diuiderentur et limitarentur ut
patet in Abraham et Loth quorum unus
accepit ad dexteraȝ alius ad ſiniſtram geñ·
xiii·c· Et propter hoc dicit lex ꝙ iure
gentium termini agris impoſiti ſunt edi
ficia collata et dominia diſtincta·ff·de in
ſti·et iure·l·ex hoc iuꝛ·et·i·di·ius gen·ad
idē·l·i·ff·de acqui·poſꝫ·in prin·ut enim ibi
dicitur poſſeſſio appellata eſt quaſi peduȝ
poſitio quia naturaliter tenetur eo qui ei
inſiſtit dominium que rerum ex naturali
poſſeſſione cepit et ſubdit eiuſqꝫ ueſtigiuȝ
ꝛmanere in his que terra mari et in celo ca
piuntur ⁊c·ex quo tex·clare colligitur ꝙ
a iuꝛ·naturali poſſeſſio traxit originem
et non erat in alicuius bonis ſed occupanti
concedebatur ſicut hodie conceduntur beſ
tie uolatilia et piſces ut in predicta·l·i·pꝰ
quam autem occupata ſunt ab uno alii non
licebat inuadere ſiue occupare prohibente
hoc lege naturali quod nō faciat alteri qđ
ſibi nō uult fieri ut in principio decreto
rum et prouer·xxii·c·non tranſgrediaris
⁊c· Poſt predictam autem diuiſionē ema
nauerunt iura poſitiua reguȝ et imperato
rum ſuper modis acquirendi retinendi et
recuperandi huiuſmodi poſſeſſiones ut pȝ
ti·⁊·C·de acqui·et ꝛtinen·ſiue admi·poſſe·
et tuitionem rerum et poſſeſſionum ſic di
uerſarum ꝛceperunt reges et principes in
ſua poteſtate ut ꝓbatur in·c·quo iuꝛ·viii·
di·et·l·de precatio·ff·ad·l·rodiam·de iac·
et·l·bene a zenōe·de·xl·preſcrip·hoc autem
iuꝛ poſitiuo ſerui pro nullis habentur ut
l·quod attinet·ff·eo ti·poſſeſſio igitur q̄
ſuſcipit ſtatuȝ a iuꝛ poſitiuo non cadit in
ſeruum et quia hec eſt illa que dat cauſam ꝑ
ſcribendi et uſucapiendi ideo non cadit in
ſeruum nam preſcriptiones ſunt inducte a
iure poſitiuo et contra naturaleȝ equitatē
ex cauſa ut·l·i·ff·de uſuc·et dixi·ū·c·proxi
mo· Poſſeſſio uero eſt ſumpta ſꝫm ius na
turale primeuum pro ut ſumitur in dicta
l·i·bene cadit in ſeruuȝ et appellaꝛ in iuꝛ·
poſ·naturalis ut·l·ſtipulatō iſta·§·hic quo
qꝫ ff·de v̄·obli·⁊ hoc mō ſumitur poſſeſſio

ꝓ detentatione que m̄ateria ↄſiſtit in fac
to ⁊ hoc modo debenꝛ poſſidere i·in poſſeſ
ſiōe eſſe ſerui coloni miſſus in poſſeſſione
ex primo decreto ⁊ ſimiles ut·l·iii·§·fi·ff·
de acq·poſ·⁊·l·iii·§·creditores·ff·uti poſſi·
et·l·cōi diuidēdo·§·nȝ colonis cōi diui·
et·l·ꝙ ſeruꝰ de acq·poſſ·et·l·ſtipulatio iſta
§·hoc quoqꝫ de v̄·obli·et hoc eſt quod dicit
lex lōge diuerſum eſſe poſſideꝛ et in poſſeſ
ſiōe eē ut·l·ſi quis ante·ff·de acqui·poſſ·
ut nō·in·c·olim i·de reſti·ſpo· Cōcludo
ergo cū glo·ꝙ poſſeſſio ex qua cauſatur ꝑ
ſcriptio debet habeꝛ iuꝛ·adminiculuȝ naȝ
ſi ei non aſſiſtit preſcriptio non procedit
et multo minus ſi ei reſiſtit ſicut pagano
poſſidente ſpiritualia ut in preallegato·c·
porro quod eſt ſecundum exemplum glo·
Ad quod etiam aduertendum ꝙ glo·ſo
lum dixit de poſſeſſione ſpiritualium que
non cadit in pagano· In rebus autem ꝓ
phanis an apud iudeos paganos et infide
les ſit iuſta poſſeſſio et cum ea procedat ꝑ
ſcriptio glo·tenet ꝙ ſic contra priuatas ꝑ
ſonas dum tamen quiete uiuant et legibus
romanorum ſed contra eccleſias non ꝑſcri
bunt ⁊ ita nō·in dicto·c·porro·xvi·q·iii·
Io·an pꝰ Inno·⁊ Oſti·iſtuȝ articuluȝ utꝫ
ſcȝ infideles iuſte poſſideant et habeāt do
minia reruȝ quas poſſident ſicut xp̄iani ⁊
apud eos ſit uera iuriſdictio plene nōt in
c·quod ſuper his·ū·deuoto ⁊ quos ad illos
qui pacifice nobiſcuȝ uiuunt et dominiuȝ
eccleſie ꝛcognoſcunt concordāt omnes ibi
ꝙ ſicut quo alios qui pape non obediunt
pacifice tamen uiuunt Inno·tenet ꝙ iuſte
poſſident res ſuas et iuriſdictionem exer
cent et multis ratōnibus probatur Oſti·
contrariū tenet quod non proſequor quia
ibi plene nō in laico etiaȝ clarum eſt quod
ſpiritualia non preſcribit quia ius canoni
cum tali poſſeſſioni reſiſtit ut in·c·cauſam
ſupra de preſcrip·facit quod legitur et nō·
xiii·q·i·in prin·circa hoc quod nō·in·c·ad
decimas·ū·e·li·de reſti·ſpo·in glo·nō·lraȝ
et eo·li·de preſcrip·c·i·in glo·magna ⁊ ꝑȝ
hoc poſſemus dicere· Ex predictis infe
ro ꝙ agenti interdicto unde ui non ſuffi
cit probare ſe deiectum de poſſeſſione niſi
probet ſe rem illam de qua reicitur poſſide
re ut nōt glo·in·c·olim de reſti·ſpo·et·c·cō
ſultatōibꝰ de offi·del·⁊·xiiii·q·i·in prin·
multi enim ſunt qui tenent rem corporali
ter ſi eam non poſſident ut predicti inter
quos eſt tamē dr̄ia nam ille cuius detentō
ni reſiſtit ius commune ſi ſpoliatur non cō
ceditur reſtitutō ut·c·ad decimas de ꝛſti·

ſpo·et·xiiii·q·i·in prin·idem ſi poſſident
claȝ puta poſſeſſore abſēte aliqs eſt ingreſ
ſus fundum ſuum et ſic tenuit illo abſente
et ignorante per multos ānos lungo tem
pore poterit eniȝ dominus reuerſus illuȝ
expellere nec dicetur uim feciſſe ſed ſuam
poſſeſſionem defendiſſe ar·ff·de·vi·et ui·
ar·l·poſſeſſionem· Item talis ſic occupās
non incipit preſcribere donec abſens reti
net ciuilem animo ꝙ quanto tempore dum
eſt abſens ſic dicatur animo poſſideꝛ uel ꝑ
dere hoc per Dy·⁊ plenius in addi·ſpec·in
ti·de peti·⁊ poſſeſſio ad fi·pri·ubi omnino
uideas· Alii uero qui habent domini uo
luntatem in detinendo ſi ſpolientur utrū
agere poſſint dic·ut·l·fi·C·ſi per uim uel
alio modo et·c·cuȝ dilecta de reſcriptis fa
cit quod nōt Bar·in·l·i·in fi·cuȝ·l·ſe·ff·de
no·op·non uerbum ergo poſſeſſio quqꝫ ſu
mitur pro poſſeſſiōe que habet iuꝛ·admini
culum quādoqꝫ pro poſſeſſione que in facto
conſiſtit que proprie appellatur detenta
tio et hoc modo debet ſumi cum perſona de
qua diſpoſitio loquitur non eſt habilis ad
acquiſitionem uel retentōnem poſſeſſionis
que iuꝛ·fulcitur facit quod nō·in d·§·hoc
quoqꝫ et·l·ii·poſt prin·de ori·iuꝛ·et·l·ſed
ſi poſſeſſori·§·item ſi iurauero·ff·de iure
iuꝛ·et·c·intelligentia et quod ibi nō·de v̄·
ſy·unuȝ tamen uerbuȝ Inno·circa hoc mul
tum notabiles ꝙ omnis qui detinet in du
bio uidetur poſſidere ut ipſe notat in·c·cū
olim·ii·de priui·l·vii·q·i·pontifices et Ol
dra·in·q·ſuis·q·cclxxxvi·de iſta detentō
ne ⁊ poſſeſſione corporali qui eſt etiam ſpe
cies ꝙp ſe uide per Bar·in·l·i·ff·de acq·poſ·
ubi enim proſequitur de quatuor ſpeciebꝰ
poſſeſſionum nam quedam eſt ciuilis q̄daȝ
naturalis quedam corporalis quedam detē
tatō et quid iſta inter ſe differant et de ef
fectu ipſarū non proſequor quia ibi plene
per eum et hoc per Dy·de effectu ciuilis ⁊
effectus naturalis poſſeſſionis quo ad pre
ſcriptionem et plenius per Bar·in·l·iii·§·
ex contrario·ff·de acqui·poſſ· Tercium
ſiue quartuȝ exemplum ponit glo·in hēti
co qui ſpūalia non preſcribit cuȝ ea nō poſ
ſideat Rei autem profanas ſiꝛ non uideꝛ
preſcribere quia ipſo iuꝛ·ſunt omnia iura
confiſcata ut·c·cum ſꝫm legem de hēti·ū·c·
li·⁊ nō·de preſcrip·c·fi·c·ii·in glo·bñ dic·
poſſeſſionem tenuere non uideretur ꝑdeꝛ
ipſo iuꝛ·ar·d·c·cū ſcdm er nota in·l·fi·C·de
ſacro·ſanc·ec·et·l·ſi tibi·§·ſi is cuiꝰ·ff·mā·
licet enim dominium poſſit transferri de
uno in alium ipſo iure ut·l·deniqꝫ·ff·ex q

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ca. maio. ciuilis tñ poſſeſſio que plus iur.
h3 ut4 uideaẽ confiſcata debito nam uide
retur ꝙ ſic eu3 in iuř conſiſtat ⁊ omnia in
iuř conſiſtentia ip̃o iure pdit ut in dicto
c. cum ẽ3 hoc bona aliena que poſſidet hrti
cus intelligitur fiſcus preſcribere na3 ex
ſola ciuili procedit ut hic plene per Dy. p
et Bar. in d. §. ex ꝯrio et uř tex. coniuncta
glo. ꝙ ciuilis poſſeſſio intelligatur confiſ
cata ſicut dñium et alia que in iure ꝯſiſtũt
in l. raptores de epi. et cleri. que nõ eſt ali
bi In contrarium tamen facit quia poſt li
minium reuerſus non uidetur recuperare
poſſeſſionem ciuile3 ſicut alia que ꝯſiſtunt
in iuř qd p3 quia uſucapio iterrupta p cap
tiuitatem ſibi non reſtituiẽ ut intelligaẽ
uſucepiſſe medio tempore et hoc ideo quia
poſſeſſionem antiquam non recuperat ſine
noua apſiſione ut d. l. deniq; nam ſi r̃cupera
ret ciuilẽ comodum medii temporis ut uſu
capio ueluď acceſſoriũ deberet intelligi ſi
bi reſeruata cuius contrariu3 p3 in d. l. de
niq; poſſit tamẽ dici ꝙ ciuilis ſine nãli etĩ
in caſu confiſcatõnis nõ queritur ip̃o iuř.
et lic3 ſolo animo r̃tineatur non tamẽ iuř.
artificio queratur ar. l. licet. C. de aq. poſ.
ſpeciale ergo eſt in l. raptores ut per legẽ
poſſeſſio. transferatur ſine actu corporeo
ſicut in caſu. c. ii. ẽ. de conſue. Concludo
gitur ꝙ fiſcus bona alteriꝰ q̃ poſſidet hẽ
ticus nõ preſcribat eius miniſterio nec he
reticꝰ etiam ad profectum ſuum licet enim
poſſ. cõcedi ex contractibus et aliis diſpo
ſitõnibus iuř. gen. hereticus pꝰ contractã
hereſim q̃rat fiſco ſicut deportatus ut l. ſi
deportati. C. de bo. preſcrip. ⁊ quod nõ. in
l. ſi tibi mandauero. §. is cuius bona. ff. mã
da. tamen ex preſcriptione uel uſucapione
ut4 hereticus querat fiſco maius eſt dubi
um et ꝙ non acquirat facit. l. i. C. de acqui.
poſſ. ubi per alium non queritur uſucapi
endi conditõ ignoranti et per ẽuum uel fi
liu3 ut. l. ii. §. celſus. ff. pro emptore et ẽ ac
qui. poſ. l. quod ſeruus. Ex predictis ap
parent exempla pleniuſ declarata iura p q̃
ponit glo. caſum in iſta regula Et ex ipſis
infert ꝙ ad preſcriptionem requiritur ꝙ
quis poſſideat de facto et de iure qd decla
ra ut in ea p3 que latiꝰ proſequitur remiſ
ſiue de poſſeſſione que h3 multum facti et
multum iuř. et de poſſeſſione que h3 pluri
um facti quam iuř. et de alia que habet plu
riu3 iuř. q̃ facti ſtati3 declarabo in recita
tione ultime glo. ad quam uenio. Et op
po. primo cõtra illam regulam ꝙ procedat
p̃ſcriptio facti poſſeſſione nam captus ab
hoſtibus nihil poſſidet cum ab alio poſſiď
atur ut. ff. de acq. p. ſ. l. cũ hr̃ des. §. in his
et tamẽ uſucapit ut. l. iuſto. §. f. i. ff. ẽ uſuca.

Secundo ad idem oppo. ignorans poſſeſ
ſionem non querit quia in eius acquiſitõe
aiũs ẽ de ſubſtantia ut. l. licet. C. de acqui.
poſſ. et tamen ignoranſ preſcribit ut. l. ii.
ff. pro ſolu. et. l. ii. §. celſus pro empto.

So. ad utrumq; contrarium glo. reſpon
det ꝙ regula loquitur cum quis poſſidet
et preſcribit per ſe ipſum nam facti poſſeſ
ſione preſcriptio tunc non procedit ſed ſi
quis poſſidet per alium quem habet in po
teſtatem puta filium uel ſeruum tunc eorũ
miſterio bene poteſt quis preſcribere abſ
ꝙ eo ꝙ ipſe poſſideat et ſic loquuntur ꝯria
que glo. ſolutionem et contrarium habuit
de lectura Dy. ut hic per eu3 cuius appara
tũ in iſto et ſequenti contrario et quibuſ
dã aliis reaſſumpſit Cy. in. l. i. C. de uſuc.
traſſe. Sed aduertẽdũ ꝙ glo. Dy. ⁊ Cy.
non diſtinguunt utru3 captus ab hoſtibꝰ
poſſident per filium et ſeruum ex cauſa pe
culiari utroq; enim caſu habebit reuerſus
ab hoſtibus continuatam poſſeſſionẽ ipſo
rum miniſterio et per conſequens fictõ pꝰ
liminii trahitur ad iſtam poſſeſſionem et
uſu capionem que ex poſſeſſione cauſatur
et ẽm iſtam ſolutionem glo. poſt liminio
reuerſus non recuperat ipſo iure poſſeſſio
nem quam per ſe ipſu3 poſſidebat et ſic ad
ipſam fictio poſt liminii nõ extenditur ẽ
ad illam que per alium quem habebat in po
teſtate illam enim uidetur cõtinuaſſe eo4
miſterio. Secũdo incidenter extra glo.
contra predicta oppo. iuř. poſt liminii re
uerſus ab hoſtibꝰ omnia recuperat et r̃po
niẽ in priſtino ſtatu ut. l. poſt liminiũ in
prin. de capi. dum ergo poſſidens per ſe ip
ſum ante capturam uſucapiebat debet r̃uer
ſus in priſtina uſucapione reponi ut uide
atur uſucepiſſe So. dicit ꝙ reponiẽ in priſ
tino ſtatu in his que ſunt iuris non in hiſ
que ſunt facti ut. l. deniq;. ff. ex qui. ca. ma.
licet ergo uſucapio ſit iuř. ut. l. bone fidei
§. i. ff. de acqui. re. do. poſſeſſio tamen ſine
qua preſcriptio non procedit eſt facti ut
d. l. denique et hanc non recuperat ſine no
ua apprenſione ut. l. cum heredes. §. i. ff. de
acqui. poſ. Itẽ non reſtituitur ſibi iuř.
pꝰ. liminii ut d. l. deniq; ⁊. l. in bello. §. fac
te. ff. de cap. et hoc eſt quod ſupra dixi ꝙ
licet quandoq; dominiu3 queratur p legẽ
non tamen poſſ. que in facto conſiſtit ut
nõ. in. l. f. i. C. de ſacro. ſanc. ecc. Sed dices
iſta ſolutio non uidetur bona nam fictio
pꝰ liminii fingit etiam circa facta na3 eſſe
uel non eſſe in ciuitate eſt facti et tamẽ fic
tio pꝰ liminii fingit reuerſum ab hoſtibꝰ
ſp fuiſſe in ciuitate ut. ff. ẽ ca. l. pꝰ liminii.

Item uiuere uel mori eſt facti et tamen
lex fingit eu3 qui moritur in captiuitate
deceſſiſſe prima hora captiuitatis ut. l. in
omnibus. ff. de cap. So. dicit Bar. in. l. ſi
is qui p emptore. ff. de uſuca. omnis fictio
iuř. introducta eſt propter aliquã natura
lem equitatem ut. l. poſt liminiu3. ff. ẽ cap.
circa prin. Sed in uſucapione ꝙ fingaẽ qs
uſucepiſſe ceſſat naturalis equitas quinim
mo eſt ei contraria quia lucrum tribuit cũ
iactura alterius contra naturalem equita
tem ut. l. nam natura. ff. de condi. indebi. ⁊
c. locupletari infra eo. et ideo lex que per
iuř. fictionem reponit r̃uerſum ab hoſtibꝰ
in iure primeuo non reponit in illa poſſeſ
ſione ex qua uideatur uſucepiſſe re3 alienã
ut d. l. deniq; et. l. ſciendũ. ff. ex qui. ca. ma.
ubi hec ſolutõ probatur. Sed iſta ſolutõ
non uidetur bona nam ẽ3 eam reuerſus ab
hoſtibus recuperaret poſſeſſionem rei pro
prie per fictione3 poſt liminii cum hic ſub
ſit omnis equitas ut recuperem quod ẽ me
um ut ſi et me et titium. ff. de acqui. poſſ.
et tamen eam non recuperat ut d. l. cum he
redes So. dicit Bar. in d. l. ſi is q pro emp
tore omnis fictio habet duo extrema ſcili
cet extremum a quo et extremu3 ad quod
qd declara ut dixi ſupra de reſcriptis. c. ſi
pro te eo. li. et Bar. in d. l. ad propoſitũ er
go licet ad ſit equitas ut iſte r̃cuperet poſ
ſeſſione3 tamen extremu3 a quo deficit eo
ꝙ in recuperatione poſſeſſiõis requiriẽ ap
prenſio ut d. l. cum heredes. §. i. iſtam tamẽ
ſolutionem declara latius poſt Bar. in pre
al. l. ſi is q p ẽptore in. iii. colũpna ⁊ oppo.

Tercõ oppo. ad id quod dicit glo. ꝙ cap
tus ab hoſtibus uſucapit per eos quos h3
in poteſtate ut ſeruos na3 per eos nõ poſ
ſidet nec ſerui poſſidẽt ut. l. neq; ſeruꝰ. ff.
ẽ uſuca. ergo non preſcribit ut in iſta r̃gu
la. So. contrarium debet intelligi quan
do illi quoſ habemus in poteſtate poſſidẽt
ex cauſa non peculiari Sed ſi ex cauſa pecu
liari poſſidẽt uſucapiunt etiam nobis exñ
tibus a p̃ hoſtes et nota. ſolutione3 in uſu
capione inchoante et captiuitatis peruiet
unt ſed etiam ſi de nouo poſſideant incipi
unt preſcribere ut. l. iuſto. §. f. i. ff. de uſuc.
bene ergo dicunt glo. Dy. et Cy. ꝙ is qui
apud hoſteſ eſt nihil ſibi per uſum acquire
re poteſt ſi per ſe ipſu3 poſſidebat ſecus ſi
per ſeruum uel filiu3 ex cauſa peculiari ad
hoc. l. ait pretor. §. is autem. ff. ex cã. maio.

Sed hic incidenter quero de rõe dñie q̃
eſt rõ quare magis captus ab hoſtibus pre
ſcribit ſi p alium et ex cauſa peculiari poſ
ſidebat q̃ ſi per ſe ipſum maxime cum ſupra
dixeri3 ꝙ fictio pꝰ liminii ideo non extẽ
ditur ad uſucapione3 quia eſt contra natu
ralem equitatem ut d. l. ſciendum. et. l. deni
q;. ff. ex qui. cauſa. maio. nam hec rõ uẽdicat
ſibi locum ſiue per ſe ipſum poſſidebat ſiue
p alios quos habebat in poteſtate. So.
dicit Bar. quando modicum eſt illud quod
impedit uſuc. tunc eſt equũ ꝙ in reſtitutõ
ne ueniat id quod quis uſucaptus eſſet ar.
ff. ẽ uſuc. l. tex. mixtura. §. labeo ſed in his
rebus que ſerui ceperunt peculiariter poſ
ſidere parum deficit ad uſucapionem nam
ẽuus quodam modo poſſid3 licet improprie
ff. de acti. ⁊ obli. l. quia ſeruo ⁊ ſcientia uel
factum domini non requiritur ut. l. labeo
in prin. ideo equum eſt ut ueniat in pꝰ li
minio Sed quãdo dominus poſſidebat per
ſe uel per aliu3 extra cauſam peculiarẽ mul
tum deeſt ab uſuc. nam tunc res a nullo poſ
ſidetur uel quaſi poſſidetur Ite3 ſciẽtia
domini erat neceſſaria ut d. §. celſus que de
ficit nam captus ab hoſtibus cum non reti
net ut. l. abſẽtis de xi. ſi. in f. i. et qd ibi nõ.
ergo in his que ſeruuſ poſſidet ex cauſa pe
culiari factum uel ſcientia domoni non eſt
neceſſaria ideo ad talem poſſeſſionem extẽ
diẽ fictõ pꝰ liminii quo ad uſuc. Oppo.
iiii. ⁊ uř ꝙ illud non ſit bene dictu3 nã in
his que dominuſ poſſidet ante captiuitatẽ
per colonum uel ſeruum ex cauſa non pecu
liari procedebat uſucapio preſuppoſito ꝙ
dominus hoc ſeruit ad continuatione3 dic
te uſucapionis nam non requiritur conti
nuata ſciẽtia ſicut nec etiam bona fides ut
l. i. §. hoc proculdubio. C. ẽ uſuca. traſfor.
licet ergo dominus capiatur ab hoſtibus
uidetur ꝙ fictio pꝰ liminii eo reuerſo ex
tendatur ad illam uſucapione3 in cuius cõ
tinuatione factum uel ſcientia domini nõ
fuit neceſſarium ſicut in peculiaribus dñi
eſt. Sed ego in ſolutione precedentis cõ
trarii dixi cõtrarium ergo male. So. ex
eo ꝙ in r̃uerſo ab hoſtibus non fuerit bo
na fides tpe captiuitatis non impediẽ cõ
tinuatõ uſuc. i. poſſ. p ẽuũ uel filiũ ñ pe
culiariter ſed ipediẽ pp̃ter exñũ a quo qd
debet eſſe habile in eſſentia ⁊ ut tunc cũ re
diit poſſ. quia tũc retro trahitur iuř. poſt
liminii inchoari ſine aliquo facto ſuo. i. ip
ſius reuerſi et hoc reperitur in reuerſ. pe
culiariter per filios uel ẽuos nam q̃ poſſi

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

debant filii uel ſui peculiariter per capti
uitatem non mutantur cum ipſi remaneant
in ciuitate cum ergo dño reuertitur ad ꝗ
quod amiſit recuperat ipſo iur̄ ſine facto
ſuo aliquo nam in peculiariter poſſeſſis ñ
requiratur ꝙ ipſe poſſideat corporaliter
nec requiritur eius ſcientia et ſic in eſſen
tia reperitur habile ultimum ex̄mū ſine ali
quo eius facto merito hȝ locum fictō in ta
liter poſſeſſis et hec rō colligit̄ ex tex·l·
iuſto·§·fi·ff·de uſuc·ibi qa eius ſcia ſi eſſet
in ciuitate non eēt neceſſaria ſed in poſſ̄·
p filiuȝ uel ſuū non peculiariter ſiue colo
num ad initium preſcriptionis reqrit̄ ſcia
dñi licet enim filius ſuuꝰ uel procur·que
rat poſſeſſionem dño ignorante nō tñ uſu
capiendi conditionem ut·l·i·C·de acq·poſ·
ſed cum tpe captiuitatis ſcia dñi per capti
uitatem ſit ſublata ut d·l·abſitem in fi·ff·
de rō·ſi·iſta ſcientia non reperitur in eſſen
tia in rñſione ſua et ſic ceſſat fictio poſtq̄
ceſſat ex̄mū a quo ſcientia eniȝ eſt facti qa
cōſiſtit in animo ut·l·bone fidei·§·in ḡriū
ff·de acqui·reꝝ do·et ibi nō·ꝙ cum fuerit
interrupta p captiuitatem non recuperat
facto legis ſicut nec poſſeſſiōm ut·l·in bel
lo·§·facte·ff·de capti· Et iſtam rōeȝ eli
cio ex dictis Bar·p alia tñ ūba in d·l·ſi is
qui p emptor̄ in peculiaribꝰ ergo fictō pꝰ
liminii retro trahitur quo ad uſucapionē
etiam in his q̄ domino exn̄te in captiuita
te ſui uel filii incipiunt poſſidere ut d·l·
iuſto·§·fi·quod declara ut ipſe nōt·in d·l·
ſi is qui pro emptore Et ex p̄dictis pȝ
d̄claratō·i·glo·magne hoc·c in pticula in q̄
tangit ꝙ quedā poſſeſſio habet multū iur̄·
ꝛ multum facti quedā multum facti et paꝝ
iur̄·quedam multum iur̄·et parum facti et
ſunt iſta uerba magiſtralia glo·in·l·i·C·d̄
acqui·poſ·et·l·deniq; ex ca·maio·ꝛ·c·cū noſ
tris de ꝯceſ·preben·et ſingula mēbra d̄cla
rando dico ꝙ multuȝ iur̄·et multum facti
hȝ poſſeſſio que queritur nobis p procura
torem uel ſeruum ex cauſa non peculiari nā
hȝ multuȝ facti ex eo quia requiritur eoꝝ
appñſio corporalis ut·ff·de acq·poſſ̄·l·quē
admodum cum ſi·Iteȝ hȝ multum iur̄·quia
acquiritur nobis ignorātibus ut·l·qd̄ ſuꝰ
et·l·pegre·§·queſitū·ff·de acq·poſſ̄·nec di
citur hēr̄ plus iur̄·q̄ facti quia ibi ius non
operatur tm̄ ꝙ effectus poſſeſſionis que ē
uſucapio queratur ignoranti requiritur
eni ſcientia ut·l·i·ff·de acqui·poſ·et ad hāc
poſſeſſionem non extendit ſe fictio poſt li
minii quia ipſo iur̄ cum quis reuertit̄ non
queritur ſibi poſſeſſio et uſucap̄·conditio

ſine alio facto ſeȝ ſcia ꝓ ut ſupra dictū eſt·
Venio ad ſcōm membrum in quo dixi ꝙ
eſt poſſeſſio que hȝ multum facti et parum
iur̄·ut eſt illa que p nos metipſos querit̄
nam illa multum facti habet quia requirit̄
apprenſio corporalis et aius habet autem
parū iur̄·quia ius nihil aliud facit niſi ꝙ
aſſiſtit uel non reſiſtit ut ſolet dici circa
diffinitōnem poſſeſſionis de qua plene per
Bar·in·l·i·de acqui·poſ·et in hac ſimiliter
non habet locum fictō poſt liminii ꝓpter
interruptōem poſſeſſionis nam cum captꝰ
fuit deſiit poſſider̄ ut d·l·cum heredes·§·
i·de acqui·poſ·fictio poſt liminii non pōt
fingere ꝙ poſſideat qui de deſiit poſſider̄
qa facta infecta nulla nulla ꝯſtitutōe fieri
poſſunt ut d·§·facte et d·l·deniq; Circa
iſtud tñ membrum dicūt glo·ꝙ iſta poſſeſ
ſio hȝ multum iur̄·in retinendo quia ſolo
animo retinetur ut·l·licet de acqui·poſ·et
l·peregre·§·fi·ff·eo·ti· Sed certe ſi hȝ
multum iur̄·ut dicunt haberet locuȝ fictō
poſt liminii ut in poſſeſſione ex cauſa pecu
liari ut ſuperius dictum eſt Et ideo Bar·
in hoc diſcordat a glo·in d·l·ſi is qui pro
emptore ut ibi plenius de hoc per eum·
Dixi tercio ꝙ eſt quedam poſſeſſio que
hȝ multum iur̄·et parum facti ut illa quaȝ
habemus per filios et ſeruos et cauſa pecu
liari nam in ea plurimum uerſatur diſpoſi
tio iur̄·cum nobis ignorantibus requira
tur poſſeſſio ꝛ poſſeſſionis effectus ut uſu
capio ut·l·peregre·§·queſitum ꝛ·l·labeo d̄
acqui·poſſ̄·uerſatur tamen factū eoꝝ quia
oportet quod adipiſcantur eorum corpe ꝛ
aio ut e·ti·l·quemadmoduȝ ꝛ in hoc ꝓcedit
fictio poſt liminii ut ꝓbatum eſt·ſ·in ſo
lutione huius·iiii·contrarii et predicta d̄
poſt liminio reuerſis· Circa illos autē
captos ab hoſtibus qui in captiuitate d̄ceſ
ſerunt habet locum fictio legis cornelie q̄
fingit eos mortuos prima hora captiuita
tis ut·l·lege cornelia·ff·de teſta·Ipſis igi
tur in captiuitate defunctis utrum in poſ
ſeſſione per eos uel per illos quos habeant
in poteſtate proceſſerit uſucapio interim
ꝛ·donec in captiuitate per manſerit et qd
iur̄·interim inqueſitis per eos ex cauſa pe
culiari Bar·per modum diſtinctionis rēcol
ligit ſupra dicta mixtim loquendo de fic
toe poſt liminii et lege·cornelie circa poſ
ſeſſionem et uſucapōnem ſm ipſum igit̄ ita
dicas· Cum queritur quid operentur fic
tiones dictaꝝ legum circa poſſeſſionem et
uſucapionem diſtingue aut queris d̄ poſſeſ
ſione tātū et tūc in poſſeſſione p ſe neutra

fictio operatur Aut queris de poſſeſſiōne
tm̄et tunc de poſſeſſione per aliuȝ et tunc
ſi ex cā peculiari ſiue ex alia utraq; fictio
operatur quo ad poſſeſſionem ut retro ui
deatur poſſediſſe nā in tali poſſeſſione fac
tum uel ſcia domini nō eſt neceſſaria ut·l·
i·C·de acqui·poſſ̄·et·l·i·§·item acquirimꝰ
ff·eo·ti·ideo extrema a quo et ad quod r̄p
iuntur habilia et·ō·dictum eſt de poſſeſſ̄
ex cā peculiari Aut queris quātum ad uſu
capionem et tunc ſub diſtingue Aut q̄ris
de poſſeſſione añ captiuitateȝ aut de queſi
tis poſtea primo caſu· Aut poſſidebat p
ſe ipſum uel per alium ex cauſa non peculia
ri et non procedit fictio poſt liminii uel
cornel·ut d·l·ſi iſ qui in prin· Aut poſſi
debat per filium uel ſeruum ex cauſa pecu
liari et procedit ut d·§·facte et·l·penul·e·
ti·de cap·ſi uero queris de queſitis poſ·et
tunc aut per ſeruum aut per filium primo
caſu aut ex cauſa peculiari ꝛ procedit utra
q; fictō ut d·l·ſi is qui et·§·facte aut ex cā
non peculiari et tūc non procedit uſuc·ni
ſi ab adita hereditate et apprenſa poſſeſſi
one ut·ff·de uſuc·l·fi·in fi· Si uero q̄ris
de filio et tunc aut queris de poſt liminio
quia pr̄ r̄uertitur et idem quod in ſeruuo
aut pater ibi moritur et tunc filius ſp ur̄
poſſidiſſe ut·l·iuſto·§·fi·de uſuc· Per p̄
dicta plene patet declarata glo·fi·de uſuc·
quo ad contrarium de capto ab hoſtibꝰ ut
uſucapiat ſine poſſeſſione ꝛ quo ad aliud ꝙ
ignorans preſcribat cum poſſeſſionem non
querat cum tñ aius in ea ſit de ſubſtātia ac
quiſitionis pȝ enim ſolutō ex predictis q̄
licet ſint extranea a materia canonica ꝛ etı̄
ciuili quo ad practicam tñ intelligentie ꝛ
acuitati ingenii multum conferunt et pro
lixe nimis per Bar·recitatur in d·l·ſi is q
pro emptore cuius dicta in effectu in p̄dic
tis breuiter perſtrinxi· Quinto prin
cipaliter oppo·et uidetur ꝙ ſine poſſeſſio
ne procedit preſcriptio ut in·c·cuȝ contin
gat·ſupra·de dolo ꝛ contu·ſo·ut in glo·fi·
circa fi·et ſecunda ſolutio ur̄ uera nam ut
dictūm eſt·ſ·iura fingūt etiam circa facta
ubi ſubſit equitas ut patet in omnibꝰ iu
ribūs inducentibus fictionem contra ueri
tatem ut in fictōne legis cornel·et poſt li
minii ſed equitas magna ſubeſt quod ubi
dolo et uiolentia aduerſarii non poſſum
in poſſeſſione deduci quod ius mihi ſubue
niat et fingat me inductuȝ quo ad commo
dum ex inductione prouenieus alias dolo
ſuo de ſua malicia reportaret commodū cō
tra iura ut ibi dicit tex·et·l·quamuis·ff·

d̄ auc·iudi·poſſ̄· nam et alias p legem trāſ
fertur poſſeſſio ipſo iure propter odiū de
linquētis ut in·l·raptores·C·de epi·et·cle
ri·et in multī iur̄·hoc habetur ꝙ per actus
fictos q̄ritur poſſeſſio ſine actu corporeo
ut in·c·ii·ō·de conſue·et nō·in·l·i·C·d̄ acq·
poſ·et·ff·eo·ti·l·iii·in fi·et in·l·i·per Bar·
in·iii·qōe·qualiter acquiratur poſſeſſio
Sexto oppo·ꝛ ur̄ ꝙ ſine poſſeſſione pro
cedat preſcriptō conſtat enim iacentem hē
ditatē ñ poſſidere ut·l·i·§ ſceuola·ff·ſi qs
teſtō iuſſus liber eſſe fue·et tamen uſuca
pit ut·ff·de uſuca·l·ceptaȝ et·l·iuſto·§·nō
dum addite et·l·nunq̄·§·uacuā eo·ti·ſo·di
cit Dy·ſine poſſeſſiōe non poteſt preſcrip
tio inchoari ut hic ſed inchoata in perſona
defuncti bene pōt iacente hereditate cōti
nuari ut in cōtrariis· Sed contra hoc fa
cit·l·naturaliter eo·ti·ubi ſi interrumpit̄
continuatō· So·illud uerum in naturali
interruptōe ſed iſta non poteſt dici uera
interruptio propter ſpem aditionis ficd̄
de proximo per heredeȝ qui fingit̄ eadeȝ
perſona cum de functo ut·ff·uſuc·et·l·hereſ
et in auē·de iureiur̄·a mo·preſti·poſt pri·
ad hoc·l·cuȝ miles circa principium qui ex
ca·ma·et pro herede·l·ii·§·filium· Septi
mo oppo·et ur̄ ꝙ in corporalia non poſſidē
tur ut·l·iii·in prin·ff·de acqui·poſ·et·l·ſer
uos·§·in corporales de acqui·re·do·et·l·
ſequitur·§·ſi uiam·ff·de uſuc·et tamen pre
ſcribūtur ut·l·ſi quis diuturno·C·ſi ſerui
uendi·et·l·ſeruitutis·ff·de ſui ti·generali
ꝛ p Inno·in·c·d̄ quarta de preſcrip·ubi ple
ne· So·dicit Dy·in incorporalibus rep
itur quedam quaſi poſſeſſio que ideȝ opat̄
quod incorporalibus uera poſſeſſio qd̄ pȝ
quia pro ea tuenda competit interdictum
uti poſſidetis quod non datur niſi poſſeſ
ſori ut·l·i·§·hoc interdictuȝ·ff·uti poſ·cō
iuncta·l·fi·eo·ti·et·l·ſicuti·§·ariſto·C·ſi
cer·pe·ſimiliter et pro ea recuperanda cō
petit interdictum unde ui ut·c·fi·d̄ iudic·
ꝛ·c·q̄relā d̄electi·ꝛ nōt Bar·i·l·§·ſeq̄r·ſi ui
am·ff·d̄ uſuca· Octauo oppo·ꝯ iſtā ſo·et
uidet̄ hoc impoſſibile ꝙ in corpalibꝰ ñ ſit
dare poſſeſſionē uel q̄ſi et pergñs preſcrip
tio non procedat ſi enim habeo domū tuā
altam ꝛ ego depreſſam prope tuaȝ per hoc
non uideris habere aliquam quaſi poſſeſſio
nem in domo mea qn mihi liceat eleuare im
mo ſp licet uſq; ad celum ut·l·altius·C·d̄ ſ
ui Item ſi te uenietem ad domum meam ſe
piſſime recepero et oſpicium prebuero non
per·hoc poteſt dici te haber̄ aliquaȝ poſſeſ
ſionem ut·l·qui iure·ff·de acq·poſſ̄·ad idē

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

l·fi·ff·q·bo·ce·poſ·ubi non datˀ poſſeſſoriũ
ꝯ debitores pſonalr̄ obligatos Exqb9
inferˀ ꝙ i talib9 pſcriptio n̄ pcedat ſine
poſſeſſione cui9 ꝯtrarium·ē·dixi in proxi
mo precedenti contrario ad hoc·ff·ꝺ uſuc·
l·ſequitur·§·ſi uiaꝫ· So·pro declaratõne
huius contrarii in quirendum erit de acq
ſitione iſtius quaſi poſſeſſionis iur̄·incor
poralis et diſcurrit illa in ueſtigatõ circa
plura ſcꝫ circa ſtatum perſonaruꝫ q multi
plex eſt ut inſti de iur̄·perſo·per totum
et in quolibet ſtatu reperitur quedam qſi
poſſeſſio illi ſtatui ꝺputata puta per actuſ
uel per ſigna ut·c·ſi iudex laicus·ē·co·li·
ꝺ ſen·ex et infra ſubdaꝫ· Item diſcurrit
circa ſtatum rerum incorporalium q̄ ſubi
ciuntur nexibus multiplic·ſuitutiſ ut pꝫ
·C·ꝛ·ff·de ſui et in iſtis etiaꝫ qualiter in
eſſe producatur iſta quaſi poſſeſſio ſiue acq
ratur infra ſubdaꝫ· Iteꝫ diſcurrit iſta
inueſtigatio in quibuſdam quaſi poſſeſſio
nibuſque non adderent alicui rei corpora
li nec perſone ut eſt quaſi poſſeſſio iur̄·eli
gendi quaſi poſſeſſio penſionis iuriſdictõ
nis m̄rimonialis canonicalis et ſi·et hec q̄
ſi poſſeſſio quomõ acquiratur in talibuſ et
infra dicam· Cum enim ſupra dixerim ꝙ
eundem effectum parit hec quaſi poſſeſſio
in corporalibus ꝙ uera poſſeſſio in corpo
ralibus quo ad preſcriptionem et alios ef
fectus eodem mõ acquiritˀ ſcꝫ corpe et aio
uel facto et animo ut·l·quemadmodũ·ff·de
acqui·poſ.ꝛ·l·iii·§·dare·ff·ꝺ uſufruc·ꝛ nõ·
Inno·in·c·i ſrie ꝺ reſti·ſpo·in preſcriptõe
lex eqparat incorporalia rebus ſoli ut·l·
fi·C·de preſcrip·lon·temp·et·l·ii·C·ꝺ ſui

Nono oppo·et ur̄ ꝙ licet rõne quaſi poſ
ſeſſionis poſſet procedere preſcriptio in iſ
tis incorporalibus tamen quia dicta poſſeſ
ſio non põt eſſe continua propter uſum diſ
continuum et interpellatum uidetur pꝑ
ter hoc impediri preſcriptio que requirit
poſſeſſionem continuatam ut·ē·de pſcrip·
illud et·xvi·q·iii·§·põt et·l·nonq̄·§·i·ff·
de uſuc· So·dicit ꝙ quedam eſt ſuit9 cõ
tinua uel quaſi et hec preſcribitˀ longo tpe
ut·ff·ſi ſui uen·l·ſi quis diuturno et de aq
plu·ar·l·i·in fi·quedam eſt ſeruitus diſcon
tinua et in hac dicas ꝙ q̄dam eſt ſuitus p
ſonalis ut illa q̄ debetur perſone ſicut uſu
fruct·iuriſdictio et ſimilia quedam realis
que debetur rei primo caſu ſcꝫ in ſuitute
q̄ debetur rei et illa ſi fuerit diſcontinua
nos preſcribitur niſi tanto tpe cuius non
eſt memoria in contrariuꝫ ut·l·hoc·iur̄·§·
ductus aq·ff·ꝺ aqua cocti·et eſti·ſi uero ſu
erit perſonalis tunc licet ſit diſcontinua
preſcribitur longo tempore cum titulo ſi
auteꝫ ſine titulo·xxx·uel·xl·annis ut d·l·
fi·in·fi·ꝺ preſcrip·lon·temp· Sed quero
de rõe d̄rie quare magis ſeruitus perſona
lis diſcontinua pſcribitˀ ſpacio longi tpiſ
et realis diſcontinua requirit tpus cuius
ꝯrii non extat memoria Ad hoc reſpon
deo ꝙ ſeruitus realis debetur fundo unꝺ
dicit lex ꝙ ſententia pdio datur ut·l·q in
aliena·§·fi·ff·de neg·geſ·cũ ergo fundus n̄
habeat animuꝫ per quem retineatur poſſeſ
ſio non põt dici continuata niſi uſus ſit cõ
tinuus Sed in iuribus pſonalib9 quaſi poſ
ſeſſore tenetur aio ut·l·iii·§·unde ui·ff·de
vi ꝛ vi ar·et ſic continuatur et preſcribitˀ
iſta ſeruitus pſonalis ſicut alia immobilia
ut d·l·fi·in fi· Et hoc tꝫ Bar·i preſcrip
tione uſufructus iuriſdictionis et iur̄·ex
igendi uectigal·ut in iſtis quaſi poſſeſſio
retineatur animo et per hoc dicantur hr̄e
cauſam continuam licet uſus ſit diſcontinu
us et interpellatus ut ipſe nõt in·l·iuſto
ff·de uſuc·ꝛ·l·i·poſt prin·ff·uti poſſi·cauſa
ergo continua cum ius ꝛ̄ale debetur pſone
referri debet ad aptitudinem non ad actũ
cum uero debetur rei ꝛ̄ferri debet ad actũ
et p iſta dici poteſt ꝙ ſi aliquis lõgo tem
pore interfuit in electõnibus epi a capitu
lo celebrate ꝙ preſcripſit iuſ eligendi etiã
ſi ſemel tantũmodo occurit uacatio in·xl·
annis ſed certe per unam uicem non uidetˀ
queſita poſſeſſio iur̄·eligẽdi niſi aliter do
ceat ſe fuiſſe admiſſum iur̄·debiti nõ ꝺ gra
cia de quo infra dicam et Cy·tangit et p9
cum dicit dominus meus Bal·in·l·ii·C·de
ſerui·et aqua in·vi·q·et plene de predicta
materia per Io·an·poſt Inno·in·c·de quar
ta de preſcrip·ubi de quaſi poſſeſſione eli
gendi et decimandi et quibuſdam aliis an
dicantur habere cauſam continuam an diſcõ
tinuam et que tempora requirantur in ip
ſis iur̄·preſcribendis facit·c·cum eccleſia
ſutrina de cauſa poſſeſſio et proprieta·

Quero etiam incidenter quia·ē·dixi
ſeruitutes reales habentes cauſaꝫ continu
am preſcribi minori tempore quam alie nõ
habentes quero que ſeruitutes dicantˀ hr̄e
cauſam continuam et que diſcontinuam et
que quaſi continuaꝫ· Ad hoc dico ꝙ ille
dicuntur habere cauſam continuam uel qua
ſi ex quibus percipitur commodum facto
nature pone exemplum in aque ductu non
exigente factum hominis et ſtillicidio ut
l·ii·C·de ſerui et·l·foramen de ſerui·ur·p
dio·ſ ille ex qb9 nõ põt pcipi cõmoditas
ſine facto hominis et quaſi·homo utitˀ ille
dicuntur habere cauſam diſcontinuam põe
exemplum in d·l·hoc iur̄·§·ductus aque et
in ſeruitute uie et itineris quia nõ poteſt
homo ſemper ire et ſic non habent cauſam
continuaꝫ ut·l·ſeruitutes de ſeruitu·et ra
tõ differentie eſt quia natura ſemper eſt ꝛ
eſſe poteſt in actu et operatione ſed homo
non ſemper eſt in actu et operatione ut d·
l·foramẽ et ſunt hec uerba Bal·poſt Cy·Ia·
butri·et·Bar·in·l·ii·de ſerui et aqua ꝛ per
illa poteſt dici ꝙ quaſi poſſeſſio iur̄·eligẽ
di dicatˀ haber̄ cauſaꝫ continuam quia natu
raliter per mortem et aliis modis poteſt
eccleſia cottidie uacare et per hoc ius eligẽ
di in habitu poteſt in actum deduci ut dic
ta·l·foramen ſed tamen ut ſupra dixi illa
quaſi poſſeſſio retinetur animo ideo dicitˀ
habere cauſam continuam ut in certis aliis
ſupra dixi· Circa hoc etiam queritur in
iuſta preſcriptione ſeruitutum utrum pre
ſcriptõ procedat ex quaſi poſſeſſione natu
rali an ex quaſi ciuili In rebus enim cor
poralibus tenet hoc Dy·ꝙ ex ſola ciuili p
cedit preſcriptio ut latius infra dicam ſ
in incorporalibus eſt dubium quod mouet
Ia·butri·in·l·ii·preallgata ꝛ ibi dicit ꝙ ſi
ſeruitus habet cauſam continuam procedit
preſcriptio ex ciuili et naturali quia uſus
continuus in talibus habetur loco natura
liſ poſſeſſionis· Sed in his que n̄ habent
cauſam continuam refert opi·et tenet illã
Dy·ꝙ ex ciuili procedit preſcriptio ſ ſm
hoc uidetur ꝙ in nõ habentibus cauſam cõ
tinuam deberet preſcribi ſicut in aliis cũ
ciuilis cõtinuata ſufficit ad uſuc·ut hic ple
ne per Dy·ſed dicit Ia·ꝙ iſta mea ciuilis
ſi ſeruitus habeat cauſam diſcontinuam ui
detur cottidie interrũpi per dominũ poſ
ſidentem fundum ideo requiritur tempuſ
cui9 contrarii memoria non exiſtat aliter
dicit Bar·in·l·i·ff·de acqui·poſ·in alia que
ſtione utruꝫ poſſeſſio incorporalium diui
datur in ciuilem et naturalem dic ut ibi·

Oppo·x·et uidetur ꝙ licet ratõne con
tumacie continuate quaſi poſſeſſionis poſ
ſint iſta iura ſeruitutis preſcribi tamen a
lia ratione impeditur ſcilicet ratione ma
le fidei conſtat enim ꝙ quelibet res preſu
mitur libera uſqꝫ ad celum niſi probetur ſ
ua ut·l·altius et·l·ſi tibi·C·de ſerui·prece
dens igitur ſeruitutem ſcit uel ſcire debu
it rem eſſe liberam et ſic in preſcribẽdo ha
bet malaꝫ fidem ergo·ꝛc·ut ſupra·c·proxi
mo omnes enim ſcire debent quod ſuuꝫ nõ
eſt ad alios modiſ omnibus pertinerˀ ut·l·
euꝫ querebatur·C·unde vi in re igitur ali
ena non uidetur licituꝫ aliquid facere iur̄·
ſeruitutis nam in r̄bus alienis ꝛc·ut·l·fi·
C·de pac·et·i·di·omnes leges cum ibi nõ
in vi·q·iii·ſcriptum eſt in·l·ratione ergo·
preſumpte malefidei uidetur in iſtiſ incor
poralib9 impediri preſcriptio ut ſupra·c·
proxio et de preſcrip·c·fi·nam aut incipit
uti malafide et nõ preſcribit aut credidit
ſibi licere et tunc errauit in iure quod p
hibet talem uſum ut d·c·õnes et·c·ſcriptuꝫ
in preſcriptionibus autem iur̄·error nocꝫ
ut·l·nonq̄·ff·de uſuc·et·c·qui cõtra iura in
fra co· Ad idem ſupra eo·li·de reſti·ſpo·c·
ad decimas ubi ſi quis poſſidet decimas in
aliena prochia preſumitˀ uſurpaſſe niſi do
ceat de titulo ut eniꝫ dicitur compo·cogi
tur poſſeſſor oſtendere tituluꝫ quãdo poſ
ſidet id quod ius negat·C·di·cõtra morẽ
de deci· duduꝫ et ita nõ·in·c·conſtitutı·ē·
de electi·Timorˀ iſtius contrarii dicunt q
dam ꝙ preſcriptione ſeruitutis requiritˀ
titulus ſine quo abeſſe preſumitur bona fi
des Per ea que dicta ſunt ſed hec opi·nõ
eſt uera in ſeruitutibus realibus in quarũ
preſcriptione titulus non requiratˀ ſ tan
tummodo bona fides ut·l·ſi quiſ diuturno
ff·de ſerui·ur·pre·et nõ·in dicto·c·de quar
ta in nouel· Et quare magis requiritur
titulus in preſcriptione rerum corporali
um uel in ſeruitute perſonali uſufruc·uide
per Cy·in·l·ii·C·de ſerui·in·v·q· Vera
ergo ſo·eſt quam ponit Cy·in·l·i·C·de ſer
ui in·iiii·q·ꝛ Bar·in·l·i·§·interdicto·ff·ꝺ
iti·actuqꝫ priua·ubi dicitur ꝙ ille qui niti
tur ex preſcriptione pbare aliud propter
quod ipſe motus ſit ad credendum ſibi ſer
uitutem competere ut·ff·de aqua cocti·ꝛ eſ
ti·l·i·§·ſed ſi in re puta erat de hoc fama in
contrarium per hoc enim potuit iuſte cre
dere et per hoc habere bonam fidem ar·ei9
quod nõ·in·l·iii·C·de proba·et·l·acqui·nã
§·i·et quod ibi nõ·ſunt de neg·geſ·idem ſi
erant ſigna uie et itineriſ ſiue alia que poſ
ſent inducere animum ad talem credulitatẽ
facit ad predicta quod legitur et nõ·in·c·
cura de iur̄·patro· Ex predictiſ apparꝫ
differentia inter corporalia et incorpora
lia quo ad preſcriptõnem nam in corporali
bus preſumitur bona fides niſi probetur
mala ut·ē·ꝛ·õ·de preſcrip·c·ſanctorum ꝛ·c·
ſi diligenti· In corporalibus non preſu
mitur niſi probetur ſalteꝫ per probabileſ
coniecturas ut dixi Sed diceres cum in re
aliena naturaliter libera preſcribatur ſer
uit9 ſm ius gẽtiũ quo iur̄·libertas agroꝝ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſubſiſtit uidetur ad preſcriptionem ſemp
exigi tempus cuius contrarii memoria nõ
exiſtit uel ſaltem titulus qui cauſam tribu
at preſcribẽdi ut·c·i·ſupra eo·li·de pſcrip·
Sed ego dixi pluries contrarium et ꝙ
minori tempore et cum credulitate bone fi
dei ⁊ ſine titulo preſcribuntur ergo male
So·quandoqꝫ diſpoſitio iur·eſt certa in
genere et in ſpẽ puta ꝙ decime prediorum
intra bon·dioc·ſpectent ad bon·epiſcopum
et tunc ut contra ipſum preſcribatur requi
ritur titulus uel tempus de quo in dicto
c·i·quandoqꝫ diſpoſitio iur·eſt certa in ge
nere et non iur·poſitiuo ſ gentium intro
ducta ut libertas agrorum et tunc cum cõ
tra iſtam libertatem iura poſitiua et iuſ
gentiũ introduxit ſeruitutes non poteſt
dici ꝙ talis preſcribat cõtra ius commune
propter frequentiam igitur ſeruitutum ⁊
quamuis poſitiuum non reſiſtit ſicut in de
cimis et aliis prohibitis hoc facit ideo le
gittimo tempore preſcribuntur nec in eiſ
uendicat ſibi locum illud·c·i·Sed bene ha
bet locum in uectigalibus exigendis in iu
riſdictõne ⁊ aliis pluribus eſt ſpecialis ꝓ
hibitõ ut·C·noua uecti·per totum et·c·iu
per quibuſdam de ·x·ſi·et dicto·c·ꝯtra mo
rem· Vel poteſt dici ꝙ preſcriptõ ſeruitu
tis eſt parui preiudicii quia rei dominiũ
uel poſſeſſionem non aufert ſed rem ipſam
cuidam oneri ſeruitutis ſupponit unde
quia agitur de modico preiuditio non ex
igitur tamen ſollempniſ obſeruantia ſicut
de abdicatõne totius dominii et magno p̄
iudicio et ratio Dy·in·c·ſupra proximo ⁊
Cy·C·de ſerui ⁊·l·ii·in·v·q· Vndecimo
et ultimo oppo·et uꝛ ꝙ etiam ubi nulla eſt
poſſeſſio uel quaſi poſſeſſio procedat pre
ſcriptõ ut pꝫ in obligationibus perſonali
bus contra quas preſcribitur ſpacio·xxx·
annorũ ut·l·ſicut et·l·omnes·C·de pſcrip·
uel·xl·an·et tñ ibi nulla eſt poſſeſſio in per
ſona debitoris preſcribentis ut pꝫ ex nõ·
plene per Cy·in·l·ſi certis annis·C·d pac·
⁊ per Io·an·in·c·peruenit de cenſi· So·fa
tendum ꝙ illa preſcriptõ non fundat̃ ſup
aliqua poſſeſſione preſcribentis ſed ſuper
negligentia non petentis ut·l·fi·C·de an
na excep·nã potius tu qui petere negligis
perdis quam ego preſcribam cum pen me d
bitorem nulla ſit poſſeſſio et ꝓ hoc infert
Bar ꝙ·c·ẽ·proximum quo cauetur ꝙ malefi
dei poſſeſſor ullo tpe nõ preſcribit nõ cor
rigat iura ciuilia cum contra actiones per
ſonales ſtatuunt preſcribi ſpacio·xxx·uel
xl·annoꝝ ꝙ dictum·c·loquitur in preſcrip
tõne que ex poſſeſſione procedit iſta uero
cõtra perſonales actõnes procedit ſine poſ
ſeſſione ergo in ipſa lege remanent in cor
recte et idem credit in ſtatutis quibus ca
uetur ꝙ creditor non petens debitũ infra
certum tempus cadat a iure ſuo uel non au
diatur et hoc ipſe notat in·l·ſequitur·§·ſi
uiam·ff·de uſucap·ſubicit tamen illam ſuam
opi·determinationi fore matris eccleſie ⁊
theologorum· Sed iſta opi·non uꝛ uera
primo quia omnis preſcriptio ciuilis que
procedit cum mala fide corrigitur a cano
ne ut in·c·fi·de preſcrip·ubi nulla ualeat
abſqꝫ bona fide preſcriptõ tam canonica q̄
ciuilis et rationem premittit quoniam om
ne qꝺ non eſt ex fide peccatũ eſt· Iſtud
ergo capitulum et eius ratõ complectitur
omnem preſcriptõnem cum poſſeſſione uel
ſine nam de poſſeſſione nulla fit ibi mentõ
ſed generaliter loquitur de quacumqꝫ pre
ſcripcione ut qui preſcribit in nulla parte
rei habeat ꝯſcientiam aliene et pondera rei
quod adaptatur ad omnes cõtractus ⁊ ob
ligationes ut·l·i·in·fi·ff·ſi cer·petatur·

Preterea qui detinet alienum ſimilis eſt
predoni et ab eo parum diſtat quo ad peri
culum anime ut·c·ſepe contingat de reſti·
ſpo·et in illa materia preſcriptõnis q̄ cur
rit cum mala fide hic principaliter ponde
ratur ut d·c·fi·⁊·c·uigilanti eo·ti·qa enim
talis preſcriptio procedit cum peccato et
cum periculo anime ideo ius canonicum cor
rigit ius ciuile ut nõ·in·c·ẽ·proximo·

Preterea ſm Bar·debilior eſt preſcriptõ
poſſeſſione munita quam totaliter nuda cũ
tñ debeat eſſe potencior ar·l·i·in·fi·ff·uti
poſſi non aduertit ergo Bar·ad rationem
conſtitutionis canonice que tendit ad ex
cluſionem peccati ſed ponderauit corticem
uerborum·c·precedentis dum dicit poſſeſ
ſor malefidei ⁊c·nec meminit de·c·fi·quod
generaliter loquitur et pro conſtitutõniſ
cauſa premittit uitatõnem peccati Item eẽt
hoc nimis reſtringere mentem iur·canoni
ci nam non haberet locum in debitor̃ certe
ſpeciei actõne perſonali obligato cum ibi d
bitor non preſcribat rem ſuam alteri debi
tam ſed contra perſonalem actionem qua te
netur et ſic ſine poſſeſſione· Item perẽp
ta re quam quis pſcribebat cu mala fide et
culpa poſſeſſoris uel dolo ſuccedit obliga
tio ad intereſſe ſiue extimationem et ſm
eum contra iſtam obligationẽm ſuccedane
am debitor malefidei preſcriberet quia ni
hil poſſidet cum tamen non preſcriberet cũ
poſſideret melior conditio illius qui pl9
delinquerẽt et peccarẽt contra mentem iu
ris ar·cum haberet de eo qui dux·in ma·ex
iſtis etiam patet ꝙ ſua illatõ de ſtatuto ꝙ
creditor non poſſit poſt certum temp9 pe
tere debitum nõ eſt bona nam tale ſtatutũ
fundatur ſuper mera neglientia non potẽ
tis non ualet propter peccatum et anime
periculum quod uerſatur in tali preſcripti
one ut nõt·Io·an·in·c·fi·de preſcrip·ſecus
ſi propter rationabile odium uel preſcrip
tionem fraudis excluderet creditorem p9
certum tempus ut diſputando tenuit dic·
Bal·⁊ Bar·in·l·omnes populi d iſti·et iur·
in prin·⁊ ſic certe quorum dicta retuli in
repetitõne ſupra·c·proximo Concludo
igitur ꝙ·c·malefidei et conſtitutiones ca
nonice debent generaliter intelligi in om
ni preſcriptione ciuili que procedit cũ ma
lafide et intelligas malafides uera non fic
ta ut nõt·Dy·in·c·ſupra proximo ⁊ Io·an·
in ti·de preſcrip·in addi·ſpe· Item intel
ligas cum intendit preſcribere contra cre
ditorem cui actio competit ſecuſ ſi nondũ
competit Sed poteſt cõpetere acceptando
ut in legatario quantitatis uel ſpeciei añ
enim quam accepte contra eum heres pre
ſcribit ut dicitur in hac preſcriptione ma
lefidei poſtq̄ nõ apparet legatarium agno
uiſſe legatum quod eſt nouũ dictum et ita
conſuluiſſe ſe reperi dicit Bal· His itaqꝫ
contrariis de claratis circa preſcriptionẽ
iurium in corporalium uidendum eſt d ma
teria quaſi poſſeſſionis iurium incorpora
lium que uariis locis et confuſe nimis tra
ditur per doc·iur·canonici ⁊ ciuilis ꝓ qua
plenius inferiuſ declaranda· Primo que
ro quotduplex eſt poſſeſſio incorporaliſ ⁊
circa hoc repeto latius quod dixi ſuperi9
viii·contrario et dico ꝙ poſſeſſio incorpo
rea reperitur in iure perſonarum et in hoc
iure due ſunt poſſeſſiones extreme ſcilicet
libertatis et ſeruitutis ut·l·liberis·§·fi·
ff·de libe·cã·et·l·ius ciuis et·l·ſi de poſſeſſi
one·C·de proba·ſunt ut quedam alie quaſi
poſſeſſiones ſtatus perſonarum ut clerico
rum libertorum eorum qui uocãtur origi
narii et cenſiti et plurimum aliorum de q
bus inſtit de iure perſo·per totum et·C·
de agri·et cẽſi·et aliis titulis illius li·xi·
⁊·c·ii·de iudic·⁊·c·ſi iudex laicuſ ſupra co·
li·cum ſi·quedam quaſi poſſeſſio reperitur
in iur·rerum ſicut eſt quaſi poſſeſſio ſerui
tutum quia ſeruitutes rebus coherent ut
ſunt ius in corpore·l·ii·ff·de uſufruc·que
dam reperitur in actibus hominum ut q̄ſi
poſſeſſio iur·eligendi iur·preſentandi ⁊ ſi
milibus ut in·c·cum eccleſia ſutrina de cau
ſa poſſ·et proprie et·c·conſultationibuſ d
iure patro·quedam reperitur ſimilis in iu
re perſonarum et rerum ut quaſi poſſeſſio
iuriſdictionis que concernit perſonas et
cõcernit territorium tamquam iuriſdictõ
ne ſubiectum et concernit actus hominum
in ſententiis proferendis et decretum in
terponendis harum autem poſſeſſionum q̄
dam repreſentãtur per res quibus inſunt
ut·l·iii·§·dar·ff·de uſufr·et·ff·de ſerui·l·
ſi cui et iſta eſt uera repreſentatio que de
ſignat rem pro ut eſt quedam repreſentat̃
per ſigna ut epiſcopalis dignitas uel abba
tialis per mitrã et alia dignitati inſignia
deputata ut·c·ut apoſtolice de priuile·cum
enim hominum ſtatus conditio et fortuna
ſit multiplex ut p̄dixi non poteſt cognoſ
ci aliter quam per ſigna ut clericus a laico
mileſ a priuato meritrix a matrona iude9
a xp̄iano et ſic de ſingulis ut per ordinem
probatur·ff·de contrahen·emp·l·quia diſ
ficile et dicto·c·ſi iudex laicus et·l·ſi igno
rans loca ⁊·l·item apud ſi quis uirgines d
in iuriis et de iude·in non nullis concor·
ibi nõ·et iſta ſigna ſunt deputata iſtis in
corporalibuſ quandoqꝫ a iure communi q̄n
qꝫ a conſuetudine circa quod omnino uide
quod nõ·in·c·ut noſtrum·ẽ·d offi·archidi·
in nouella facit·c·dudũ·§·ſed cum in iur·d
electi· Quedam quaſi poſſeſſio repreſen
tatur per actus hominum et conſtituitur
ab ipſis ſicut per electionem conſtituitur
quaſi poſſeſſio iur·eligendi et ex actu inci
pit creari quidam habitus ſeu quaſi poſſeſ
ſio ciuilis ⁊ ſic in quaſi poſſeſſione iuriſdic
tionis iur·preſentandi excommunicandi ⁊
ſimilibus ꝓ ut infra patebit Et ex his
collige ꝙ in incorporalibus quedam quaſi
poſſeſſio adderet rebus corporalibus ut in
ſeruitute uſufructus et ſi quedam que non
adderet alicui rei corporali ut quaſi poſſeſ
ſio iur·eligendi preſentandi et ſimilib9 ⁊
uꝛ inter iſta differẽtia ut nõ·Io·an in·c·cũ
noſtris d conceſ·preben·ubi plenis l com
mento Io·cal·vi·et vii·q·et dicam infra·

Eſt ſimiliter et quedam quaſi poſſeſſio
que coheret quidam dationibus uel factiſ
ut ſi alicui eccleſie debet̃ cẽſus uel aliud in
facto uel in dando conſiſtens annuum uel
menſtruum in ſignum ſubiectionis uel fid
litatis nam licet fidelitas et ſubiectio nõ
ſit plena ſeruitus eſt tamen quedam ſpeci
eſ ſeruit9 ut nõ·ff·de uſufruc·l·ſi uſufruc·
⁊ iſta incorporea poſſeſſio non fundata ſu
per aliqua re corporea habet multum iur·

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

in amittendo ⁊ retinendo habet diuiſaȝ
naturam a poſſeſſione rei corporalis ut patȝ
ex nō· per Inno· in dicto· c· cum noſtris et
c· olim· iii· de reſti· ſpo et infra repetam·
Premitto etiam ꝙ incorporalia ad ſimi
litudinem reruȝ corporalium rediguntur
et inuiſibilia ut ſunt iura per ea que uidē
tur cognoſcuntur unde ſicut in rebus cor
poralibus aliud eſt res puta fundus aliud
poſſeſſio rei aliud perceptō commodi ⁊ quo
dam ordine ſe paruerint quia ex poſſeſſio
ne fructus acquiritur et non ex cauſa ſed
ex ciuili ut nō· ff· de acqui· poſſ· l· iii· §· ex
contrario ſic in rebus incorporalibꝰ puta
in iuř· eligendi aliud eſt ius aliud q̄ſi poſ
ſeſſio aliud eſt poſſideř aliud eſt ire et ali
ud eſt iter ut inſtit· de ſtipu· ſeruo· §· ſed
cum factum poſſidere enim eſt actus ipſe q
eſt cauſa poſſeſſioīs et licet actus ſcȝ eligē
ſit momentaneus tamen ipſa quaſi poſſeſ
ſio habet cauſaȝ continuam et quaſi natura
lem ut dixi· ō· in· lx· op· huic actui intrinſi
ca utilitas in eſt qui appellatur fructus ⁊
eſt in eligente tanq̄ in eo qui ſerit et in e
lecto tāquaȝ in eo qui metit uoluntate poſ
ſeſſoris· Aufert eniȝ electio commoduȝ
quia debet eius electio confirmari et pre
ſentatus inſtitui ut paſtoralis de iuř· pa·
uerbum autem pn̄tatr eſt ſemen eius qui ex
iit ſeminate ſemē ſuum· Ex quo infers
ꝙ iſte fructus qui naſcitur ut predictum
eſt poteſt dici fructus induſtrialis potiꝰ
quaȝ naturalis naȝ homo ſi nā dat ſibi eſſe
et formaȝ eſſe quia de non eſſe deducit ad
eſſe et ad uſum eſſe fructus autē naturales
non ſeruntur manu ut· ff· de contrahen· ēp·
l· cum manu ſata et iſta uerba ponit d· meuſ
dominus Bal· in· l· ii· C· de ſerui et aqua et
hoc ultimuȝ ſcilicet ꝙ fructus quaſi poſſeſ
ſionis iuř· eligendi ſit induſtrialis notat
Inno· et Io· an· in· c· in lr̄is ō reſti· ſpo· ⁊ ibi
in commento Io· cal· His igitur ꝓ clari
ori intelligentia generaliter ſic premiſſis
qa ut dixi et in iure perſonarum et in iuř
rerum et in iure rerum et perſonarum et
in actibus hominum iſte quaſi poſſeſſiones
reperiuntur plene de quibus ex multis in
quirendum erit nam de omnibus tractare
laborioſum eſſet nimis et ideo de illis de
quibus dicturus ſuȝ circa quamlibet quaſi
poſſeſſionem querande tribus principali
ter· Primo qualiter quaſi poſſeſſio acqui
ratur· Secundo qualiter retineatur et ō
ipſius quaſi poſſeſſionis affectu· Tercio
qualiter amittatur· Primo ergo quero
ō quaſi poſſeſſione que eſt in iuř rerum pu

ta ſeruitutum realiuȝ qualiter dicta quaſi
poſſeſſio acquiratur· Ad hoc reſpondeo
ꝙ ſicut ſupra proxime dictuȝ eſt poſſeſſio
nes rerum incorporalium ad ſimilitudinē
poſſeſſionis corporalium rediguntur·
Vnde ſicut in acquiſitione iſtius uere
poſſeſſionis requiritur animus et corpus
ut· ff· de acqui· poſ· l· poſſideri et· l· quemad
moduȝ eo· ti· et· C· eo· ti· l· licet ita eſt in ac
quiſitione quaſi poſſeſſionis ſeruitutis ſiue
iuř· incorporalis et hoc nōt Io· an· poſt In
no· in· c· in lr̄is ō reſti· ſpo· ubi circa hoc mo
uet dubium utruȝ incorporalia ſi adderāt
rebus corporalibus ſicut eſt ſeruitus ruſ
tica urbana ſicut eſt decima ad acquiſitōeȝ
quaſi poſſeſſionis ſufficiat miſſio et induc
tio in rem ipſam uidetur ꝙ ſic· l· iii· §· dar
ff· de uſufruc· ubi dicitur dare autem uſuȝ
fructum intelligitur cum induxit in fun
dum lagatarium cum ne paciatur uti frui
exponitur enim ue pro et nā ſola traditio
fundi non uidetur ſufficere niſi interueni
at uſus ut· ff· de publi· l· ſi ego· §· i· uel dic ⁊
melius qꝺ aliud in uſufructuario fundi
aliud in hn̄te ſeruitutem uel decimam uſu
fructuariꝰ eniȝ habet naturalem poſſeſſio
nem fundi in quo hȝ uſumfructū ut· ff· ō ac
qui· poſ· l· naturaliter ⁊· l· poſſeſſio decima
rius uero nullo modo poſſidet fundum in
quo decimam poſſidet nec is cui competit
ſeruitus habet poſſeſſioneȝ aliquaȝ fundi
ſeruientis ſola ergo traditio ſiue inductō
in fundum non ſufficit ad acquirendaȝ q̄ſi
poſſeſſionem decime in ipſo fundo ſed per
uſum queritur puta cū preſtatur et ſoluiē
decia ⁊ hoc forte ſufficit ſine aliq̄ interduc
tione in fundum ſicut quaſi poſſeſſio in an
nua preſtatione non in fundi traditione
ut· c· queralaȝ ō electi illud dico in ſeruitu
tibus ut uſus pro traditione poſſeſſionis
habeatur Vnde dicit lex nulla huiuſmodi
iuř uacua traditione in· l· quoc· ii· ff· ō ſui·
Ex uſu ergo q̄reř intendēti ⁊ pacientia
eius contra quem acquiritur naſcitur in eē
producitur quaſi poſſeſſio rei corporalis
puta ſi te ſciente et paciente ingredior fū
dum tuum cauſa acquirendi poſſeſſioneȝ ſe
cus ſi te ignorante ut· l· claram poſſideř· §·
qui ad nundinas et· l· peregre· §· fi· ff· de ac
qui· poſſ· et dixi ſupra in· i· carta· x· ideȝ ſi
poſſidet clam· Et tamē differentia quia
obligatus ad traditionem rei corporalis
liberatur ſemel tradendo ut· l· in numera
tionibus de ſolu· et de ſtatu· ii· l· ſeruus ſi
heredi· ſed traditio quaſi poſſeſſionis in
corporalis per actū pacientie ſiue pati habȝ

tractū ſucceſſiuum et obligatꝰ eſt ꝑpetuo
pati facit quod notatur in· l· corruptioneȝ
C· de uſu· et notat Bar· in· l· ii· §· et earū om
nium de uer· obli· Sed hic incidenter q̄
ro utrum quilibet uſus cum pacientia alte
riꝰ ſufficiat ad querendam iſtam quaſi poſ
ſeſſionem incorporaliuȝ ad hoc dico ꝙ que
dā ſunt ſeruitutes affirmatiue ut poſſe du
cere aquam per fundum tuum et ſimilia et
quedam ſunt ſeruitutes negatiue ut altiꝰ
non edificař· In affirmatiuis ſubdiſtin
gue nam quedam inchoantur per moduȝ fa
cultatis quedam per modum iuř· debiti·
Primo modo pone exempluȝ per fundū
tuuȝ habeo poteſtatem eundi niſi probibi
tus ſim ut· l· per agrum· C· de ſerui cuȝ ibi
nō· ⁊· i· di· omnes leges et· c· ſcriptū vi· q̄oē
iii· et hoc caſu dicit lex ꝙ antequam ſim in
quaſi poſſeſſione talis ſeruitutis oportet
ꝙ· xxx· diebꝰ iueri ut· l· i· ff· ō iti· ac· ꝙ pri
ua· Secundo modo quando per modum
iuř· debiti pone exemplum cum duco aquā
per fundum tuum nam de hoc non licet in
fundo alieno niſi per modum iuris debiti
et hoc caſu queritur quaſi poſſeſſio talis ſ
uitutis per unicum uſum tantū domino ſci
ente et paciente ut· l· ii· C· ō ſui et· l· i· §· pe
nult· de aqua plu· ar· cen· et· l· i· §· qui autem
de aqua coti· eſti· Quidam uero ſunt ac
tus indifferentis in ordinati et ſagi ut
ire per fundum alienum nam hoc plurium
fit non iuř· ſeruitutis ut· l· ſi· locus· §· ſi ⁊
l· ut pomum quem ad ſerui· ami· et per iſtos
actus non probatur quaſi poſſeſſio niſi ex
uerbis prolatis uel aliis indiciis hoc pre
ſumi poſſit· Quidam ſunt actus appro
priati qui non ſolent fieri citra ius et no
men poſſeſſoris ut facere aque ductum per
funduȝ tuum et intereſſe electioni tunc ꝑ
unicum actuȝ rite factum probař quaſi poſ
ſeſſio et illam theoricam tradidit Cy· poſt
Pe· in· l· i· C· de ſerui· et ibi per Bar· et Bal·
et fuit originaliter Inno· in· c· bone· ii· de
poſtu· prela· et ibi in nouella et· c· cum eccle
ſia ſutrina de cauſa poſ· Et proprie ubi ex
ꝑdictis infert de ſemel· admiſſo ad electōȝ
ꝙ per hoc ſit queſita quaſi poſſeſſio allegat
l· i· §· queſitum de aqua coti· et eſti· Sed ſi
unus epiſcopus in domo alterius epiſcopi
uel unus miles in domo alterius militi prā
deret uel hoſpitaretur etiam mille uicibus
non preſumeretur per hoc ei queſita quaſi
poſſeſſio prandendi ſiue hoſpitandi nam
talia conſueuerunt fieri potius de gratia
et iure amicicie quanm iuř· debiti Tales er
go actus ad communem fulgi intelligentiā

referendi ſunt ſicut et uerba ut· c· ex litte
ris de ſpon· Aliud dicendum eſſet in eo
qui uiſitans ſuā dioc· et iuř· debiti exigēs
hoſpicia et prandia recipiatur a ſubdito
ſuo nam quia tales conſueuerunt recipi iuř·
debiti queritur in talibus quaſi poſſeſſio
de facili ar· de preſcrip· c· cum ex officii et
de cenſi· ſopite facit· l· qui iuř· familiarita
tis de acqui poſſ· In actibus ergo indiſ
ferentibus et qui poſſunt fieri citra ius ⁊
nomen poſſeſſoris et etiam dicto nomine
ſcilicet acquirendi poſſeſſionem dicit nota
biliter Inno· ⁊ ex qualitate perſonarum ⁊
actuum atq̄ frequentia et modo petendi ⁊
exercendi et aliis circumſtanciis arbitra
bitur bonus iudex et his tunc fundet in
alteruȝ bonus probandi et ita nōt Io· an·
poſt Inno· i d· c· bone ſuper glo· iii· ⁊ in· c·
cum eccleſia ſutrina ſimiliter ſup· iii· glo·
Bar· ponit exempluȝ ſi commune illius ciui
tatis pateretur te eſſe in conſilio naȝ per
hoc nō eſſes in quaſi poſſeſſione illius iuř·
niſi ex freqēntia actuȝ ad minus· xxx· di
ebus ut l· i· de iti· actuq̄ priua· ſed ſi pateř
tur te eſſe de prioribus uel te ſimul propo
nere in conſilio tanquam conſiliarius ex
unico actu illiꝰ iuř· induceretur quaſi poſ
ſeſſio ut· l· i· §· q autem ō aqua coti· et eſti·
et idem dicit in ceteris iuribus ut ex qua
litate actuum requiratur unus uel plures
in acquirenda illa quaſi poſſeſſione et ita
nō· in dicta· l· i· de itine· actuq̄ priua· Cy·
etiā in d· l· i· de ſerui in· v· q· ponit exemplū
in peregrinis qui licet longiſſimo tempo
re euntes romam uel ad ſanctum Iacobum
fecerunt tranſitū per iſtam ciuitatem non
poterūt cogi decetero ad eūdū ſi noluerit
Idem ſi ad molēdinū tuū uel furnum ue
nit aliquis ad molendinū uel coquendū pa
nem longo tempore non poteſ eum ad hoc
cogere in poſterum ſi recuſauerit et hec ra
tione predicta quia conſueuerunt talia ex
erceri iuř facultatis non iuř debiti fac· l·
pro herede· §· pap· ff· de acqui· here· Con
clude ergo ꝙ in acquirenda quaſi poſſeſſio
ne in ſeruitute affirmatiua requirunē plu
ra ſcilicet animus acquirere intēdentis et
congruitas actuum inferentium acquiſiti
one itē patientia aduerſarii ⁊ ſ̄ unū ⁊ ſi ſ̄
plures intenditur quereř unde per Innocē
in· d· c· bone et ibi in nouell· ſuper glo· ubi
ſi diuerſa eſt iuriſditio in dioc· epiſcopi et
plebani ſi intendo querere contra utrunq̄
utriuſq̄ ſcientia requiritur ſi uero contra
alterum illius tantum ſcientia requiritur
dic ut ibi et hoc de acquiſitione quaſi po

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ſeſſionis ſeruitutis affirmatiue· Poſſeſ
ſio uero ſeruitutis negatiue puta altiꝰ nõ
tollendi tunc requiritur cum quis uolens
altius tollerẽ prohibeatur et prohibitõni
acquieſcat tunc enim ille qui prohibet que
rit quaſi poſſeſſione ſeruitutis in illo edi
ficio ut·l·i·C·de ſerui·et·l·fi·ff· quemad·
ſerui·ammi·et ita notat Cy·in dicta·l·i·et
hec ſunt dicta quaſi poſſeſſionis ſeruitutũ

Sequitur uiderẽ qualiter dicta quaſi poſ
ſeſſio ſeruitutis retineatur et de poſſeſſio
niſ effectu de prima queſtione tangit Cy·
in·l·ii·C·de ſerui·et·iii·queſtõe ubi dicit
ꝙ ad exemplum eorum corporalium dicta
quaſi poſſeſſio retinetur ſolo animo ut dic
ta·l·ii·et·l·licet de acq·poſſ·et ſm hoc iſta
quaſi poſſeſſio diuiditur in ciuilem ⁊ natu
ralem ſicut poſſeſſio rei corporalis ut hic
plene per Dy·quod tenet Bar·in·l·i·ff·de
acqui·poſſ·in prin·et dixi·ſupra in·vi·op·
ad fi·de effectu etiam iſtius quaſi poſſeſſio
niſ tangit Cy·in dicta·l·ii·in·iiii·queſtõe
dicit enim ꝙ in iudicio poſſeſſorio rẽleuat
poſſeſſorẽ ab honere probandi ut inſtit de
iurẽ·§·cõmodum In petitorio autem diſtin
guit Aut enim queritur de ſeruitute ꝑ
ſonarum et tunc ad huc releuat ab honerẽ ꝓ
bandi ut·l·liberẽ·§·fi·de libe·cauſa et·l·cir
ca de proba·ſi rerum puta prediorum tunc
in petitorio non releuat taliſ quaſi poſſeſ
ſio ab honere probatõnis ut·l·ſicuti·§·ſed
ſi queratur·ff·de ſerui·ur·pre· ratio Dy·ẽ
quia libertas rerum eſt fundata de iurẽ gẽ
tium cum omnia predia preſumitur libera
donec probetur contrarium quod probari
debet per eum qui habet preſumptionem ꝯ
ſe ut·l·ſiue poſſidetis·C·de proba·Sed in ꝑ
ſonis non reperitur illa libertaſ ab origi
ne nam plures naſcuntur ſm ut inſtitu·de
iurẽ·perſo·§·de iurẽ· Conclude ergo quod
poſſeſſio que tenetur contra ius commune
non rẽleuat ab honere probationis ut·c·ad
decimas de reſti·ſpo·et·c·cum eccleſia ſutri·
de cauſa poſ·et propri·cum uero ius cõmu
ne poſſeſſioni non rẽſiſtit nec contra preſu
mit non incombit probatõ poſſeſſori ut·l·
res alienaſ·C·de rei·uẽdi·et·l·iii·ff·uti poſ·

Iſta tamẽ latius declarat Bar·in·l·ſi pri
us·ff·de no·oper·nũc·ubi plene diſtinguit
de illo effectu honeris probandi an quaſi
poſſeſſio alicuius qlitatis ſeu ſtatus tranſ
fert in eum qui contra dicit honus probã
di de quo per Dy·in regula ſemel malꝰ in
fra eo·refert tñ Io·an·poſt Inno·et Oſti·
et dicto·c·bone ſuper glo·iii·opi·quorun
dam diſtinguentium inter corporalia et
incorporalia ut in corporalibus qui poſſi
det preſumatur de gratia ⁊ precario poſſi
dere niſi ꝓbet ꝙ iurẽ ſuo Sed in rebus cor
poralibus preſumatur iure ſuo· Vnde ſi
canonicus dicat ſe ſpoliatum quaſi poſſeſſi
one iuris eligendi non reſtituetur niſi ꝓ
bet poſſeſſionem ſuam non eſſe precariã idẽ
in illo qui pretendit ſeruitutem ut dicta
l·ſi quis diuturno ipſe poſt eos tenet con
trarium in poſſeſſorio nam nõ impeditur
reſtitutõ niſi probetur ex aduerſo ꝙ pre
cario poſſideret nec de ꝓprietate poterit
ſibi referri queſtio de reſti·ſpo·c·in litte
ris et·l·i·§·qui vi·a me de vi·et vi ar·et
hãc opi·ſequitur Bar·in·l·i·§·hoc interdic
to·ff·de iti·actuq·priua·Si autem ſit queſtõ
non autem de poſſeſſione ſed de proprieta
te iurẽ·incorporalis puta confeſſoria tunc
quaſi poſſeſſio non releuat ab honere pro
bationis nam debet docere de iurẽ·ſuo ſiue
agat cõfeſſoria ſiue interdicto uti poſſide
tis de cauſa poſſ·⁊ propri·cum eccleſia·

Sed ſm iſtam opi·in iſtis ſeruitutibus
rẽquireretur probatõ tituli contra·l·ſi qs
diuturno et ideo intelligaſ dictum Inno·
et Oſti·ſane pro ut dixi ſupra in oppo·et
hec ſufficiant de effectu iſtius quaſi poſ
ſeſſionis quo ad honus probandi non ſube
undum· Secundus effectus eſt ꝙ ille qui
eſt in quaſi poſſeſſione ſiue agat ſiue conue
niatur debet ei cauere de non impediendo
eum uti ſeruitute pendente iudicio ut eſt
caſus ſm uerum intellectum in·l·placet·ff·
de aqua cocti·et eſti· Tercio prodeſt in
alio quia ſi turbetur extra iudicium de fac
to reſiſtere contra turbantem ut·l·i·§·un
de vi·ff·de vi et vi·ar·ꝙ non eſſet niſi poſ
ſideret et hoc nõt in dicta·l·i·et·§·hoc in
terdicto et habet Bar·pro ſingulari ꝙ in
iſtis quaſi poſſeſſionibus iurẽ·habet locum
illa rẽgula vim vi repellere licet de qua in
c·olim de reſti·ſpo·et·c·dilecto de ſen·ex·
ſupra eo·li· Ex quo infert ꝙ ſi uniuerſi
tas uel capitulum coadunatum eſſet ad ali
quid faciendum et eſſet aliquis qui non eſ
ſet de corpore capituli uel uniuerſitatiſ q
uellet oĩno ibi eſſe poſſ per uniuerſitatem
et capitulum expelli licet et impune quia
turbat eos in iure in quo ſunt ſm eum nõ
meminit Bar·de nõ·per Io·an·poſt Inno·
in·c·i·de immuni·ec·ubi plene proſequitur
de his qui pretendunt in re non ſua aliquã
ſeruitutem ſi prohibeantur uel per appoſi
tionem obſtaculi impediantur quo minus
uti poſſint utrum poterunt de facto reſiſ
tere ⁊ obſtãcia rẽmouere poit plura exẽpla
primo de illo q ſibi reſeruauit cenſum uel
hoſpicium in aliqua eccleſia tempore funda
tionis quod poteſt·xviii·q·ii·deutherꝰ
et·c·quanto cum ibi nõ·de cenſi·utrum ſi ex
iſtens in quaſi poſſeſſione iurium non ad
mittitur poterit ſua auctoritate demum
intrare et recipere iſta contra conſueta ne
ceſſaria etiam uiolenter et hoſtia que repe
rit clauſa frangere· Secundum exemplũ
eſt de habente iuriſdictõnem in loco uel ꝑ
laturam eccleſie et alius locum in quo taliſ
iuriſdictionem exercet uel quaſi poſſeſſio
nem eccleſie habet uiolenter intrat et ſup
ſe hoſtia claudit an poſſet talem ui repelle
re et uiolenter intrare· Tercium exem
plum eſt canonico nonquid liceat ei frange
re hoſtia eccleſie et expellerẽ uiolentum·

Quartum exemplum eſt in abbate habẽ
te capellam ſubiectam quo ad tẽporalia nõ
quid per uiolentiam ſi non reperitur pote
rit frangere hoſtia talis capelle et uiolen
ter ingredi· Quintũ exemplum eſt utrũ
ſi non liceat remouere uiolenter predicta
ſibi obſtantia in exercitõ iurẽ·ſui poſſit ta
men illum qui ei perſonaliter ſe opponit ⁊
reſiſtit quo minus iurẽ·ſuo utatur per uio
lentiam diſtringerẽ et expellere· Sextũ
exemplum eſt quid iurẽ·in rebus profanis
ſiue ſecularium priuatorum puta ſi habens
ſeruitutem in fundo impeditur ea uti per
appoſitionem ſepiſ·uel·muri uel alterius
obſtaculi an poſſit ipſa impedimenta rẽmo
uere propria auctoritate et etiam contra
reſiſtentem ſibi perſonaliter ſe defenderẽ
etiam uiolenter· Omnia illa exempla po
nit Inno·in dicto·c·i·⁊ in primo exemplo
ſcilicet in eo qui debetur cenſus prandium
uel hoſpicium arguit ꝙ poſſit uim vi repel
lere et ius ſuum defendere et ſic ſua aucto
ritate domum intrare et hoſpitari etiam
uiolenter et neceſſaria recipere de reſti·
ſpo·olim·ff·ꝙ vi aut clam·l·ſi·§·ſi ad ianu
am et·C·ꝙ cum eo·l·ſi ſeruus et·l·quemad
modum·§·i·et·ii·ad·l·aqui· Ipſe tenet cõ
trarium quia in eccleſia uel ipſius domibꝰ
non eſt uiolentia committenda ratione ali
cuius iurẽ·ſibi debiti unde qui in eis uiolẽ
tiam infert ſacrilegium committit·xii·q·ii·
nulli liceat et·c·quicumq; nõ·de foro·com·
c·conqueſtus· Et ſi dicatur cum illud de
bitum ſit reale quia rem concernit ergo re
ſpectu iurẽ·ſui uidetur hoc licere quia nemi
ni facit iniuriã ⁊c·de electi cum eccleſia re
ſpondẽt i ꝑe ꝙ aut illud debitũ eccleſie po
teſt dici perſonaliter obligata licet preſta
tio concernatur rẽ ar·l·ſi·ff·de contrahẽ·
emp·uel poſito ꝙ eſſet obligatõ realis ⁊ ec
cleſia obligata tamen propria auctoritate
nõ licet inuadere res obligataſ quinimmo
nec proprias ſine magna pena ut·l·ſi quis
in tantam·C·unde vi ⁊·l·extat·ff·ꝙ me·cã·
quinimmo ſi conuenit expreſſe ꝙ his non
exhibitis poſſit rem quam tradidit cum ꝓ
dicto honere apprehendere et occupare ꝓ
pria auctoritate hoc ei non licet ſm Inno·
qui ita nõt de foro·com·uerum licet Oſti·
in hoc contra per·c·cum dilectus de dona·
et·l·iii·C·de pig· Idem tenet Inno·in·vi·
exemplo ut impeditus uti ſeruitute inne
ris per appoſitõem muris ſepis non debet
dictum murum diruere uel ſepem frangerẽ
propria auctoritate quamuis contra impe
dientes uſum poſſit reſiſtere uiolenter·

Sed predictis obſtãt leges preallegate
ſimul·l·quem admodum et·l·ſi·ad ianuam ⁊
l·ſi ſeruus Item ob·l·ii·ff·de uſufruc·ubi di
citur ꝙ pro uſufructu inducitur legatari
us in poſſeſſionem fundi in quo eſt relictꝰ
uſufructus unde habet naturalem poſſeſſi
onem ut·l·naturaliter·ff·de acqui·poſ·Itẽ
ut ſupra dixi in·ix·oppo·ille cui debetur
ſeruitus habet quandam poſſeſſionem ciui
lem quarẽ ergo pro ipſa tuenda non habeat
illud beneficium amouendi obſtacula per
dictum·§·qui ad ianuam et·l·quemadmodũ

Ad hoc reſpondent Inno·ꝙ loquuntur
in uero domino ſoli cui cedit quicquid edi
ficatur plantatur uel ſeritur ut inſtit de
rerum diui·§·cum in ſolo·ſuo et·l·ii·C·de
rei uendi·nõ mirum ergo ſi propria aucto
ritate poteſt diruere edificium ſiue murũ
uel ſepem et omne obſtaculum quia uidetur
tollerẽ alienum nec in alieno ſed in ſuo uſu
fructuario autem non liceret quia non eſt
dominus ſoli ut·ff·de uſufruc·l·ſi cuius rẽi
§·uſufructuarius et·l·ſe·aliaſ incipit equiſ
ſimum fatetur tamen ꝙ idem uſufructuari
us et quilibet alius qui habet ius in re po
teſt agere ut murus remoueatur ut patet
ff·ſi ſerui uendi·l·ſi eo loco ⁊·l·egi pro hoc
facit quia iſti habent ſeruitutem uel debe
tur eis aliqua preſtatio annua non habent
aliquam poſſeſſionem ipſius rei ut dixi ſu
pra in prin·huius principalis queſtionis
pro Inno·facit·l·i·§·fi·cum·l·ſe·⁊·l·qui ui
am·ff·de no·oper·non·ubi contra facientẽ
nouum opus iſti non habent ius nõtiandi
nouum opus multo ergo minꝰ demoliendi
auctoritate propria fatetur tamen Inno·
ꝙ alii tenent contra Oſti·et Io·an·nullam
firmant ſz ſimpliciter in ore ſuo Io·an·cõ
dicta et uerba Inno·ad contextum refert

in nouel·reprobarꝰ autē uel remittere utrū
poſſit uel impedire obiectionem iuramēti
uillatum dubium facit qa iuramentū obli
gat deo ut·c·debitores de iureiur·non ui
detur ergo ꝙ hic obligatio poſſit impedi
ri p̄ legem humanā ſicut nec impediri poſ
ſit obligatō generalis ut inſti·de iur·na·
gen·ciui·§·ſed naturalia Inno·ibi cōtrari
um et primo ꝙ lex reprobet iuramentum
habetꝰ in legibꝰ prealle·ratio conuigitꝰ ex
nō·in·l·cuꝫ lex·ff·de fidiuſ·ſimiliter et re
mitterꝰ pōt et in hoc lex optinet uiꝫ apoſ·
et nō in·d·l·adigere et·l·de iurp̄a·et·l·que
ſub conditione·§·fi·ff·de condic·inſtit·

Item ubi lex prohibet iuramentum uel
fingit ſiue preſumit liberatus uel dolum
iuramentū in contrariuꝫ nihil operatꝰ nō·
Bar·in·l·nec pa·de oper·li·et·l·pactū·C·de
coll·et per eum plenius in repetitiōe·l·rē
maioris de reſti·uen·incertis tamen diſpo
ſitionibus initꝰ contra legem iuramentum
interpoſitū operatꝰ ꝙ vꝫ diſpoſitō ut ple
ne per Bal·in·l·ſi quis pro eo·ff·de fideiuſ·
quibus caſibꝰ lex ſuccumbit in foro ſecula
ri et propter periculū anime ut·c· licet de
iuriur·li·vi·et·c·cuꝫ contingat eo·ti·et in
de plenius in·xi·q·v·rem·ſ·ſtatutum et ad
fi·dicte·q·vi·v̄·quid dicetꝰ in materia iura
menti· Quarto quero quomodo ſe habe
ant leges ad canones in materia uſurarum
et hoc dico quantum ad forum an iſte cau
ſe ſint p̄ciſe d̄ foro eccleſiaſtico an poſſint
etiaꝫ agitari in iudicio ſeculari ſcripſi ple
ne in dicta r̄gula in·ii·q·et concluſi ꝙ poſ
ſit in utroqꝫ foro uentilari quando eſt q̄ſ
tio ſup facto ſecus ſi ſuper iurꝰ ut ibi uidas
quantum uero ad correctionem legum que
prolixe tractāt de iſtis uſuriſ et p̄mittūt
eas exigi uſqꝫ ad certum modū an ſint cor
recte per canones qui hoc uicium deteſten
tur ut in·c·uſurarum uoraginem de uſur·
li·vi·remitto ad nō·in·c·peccatum de reg·
iur·li·vi·in mercu·ar·v·ubi ꝯcludit ꝙ dif
ferentia inter canones et leges et hoc con
ſiſtit ꝙ de iure ciuili cōtractus uſurarius
eſt p̄miſſus permiſſiōe indulgēte penaꝫ nō
autem p̄miſſiōe tollēte impedimētū uel p̄ſ
tanteꝫ iuramētuꝫ p̄uictionē aūt hic crimi
nis relinquid iuri canonico ſed certe ſatis
ius ciuile preſtat iuramētum ſi cōcedit ex
actiōe earum uſqꝫ ad modum licituꝫ in con
tractibus bōe fidei propter moram·l·ſi ex
ſti·debeantꝰ enim ſi enim eſſent reprobate
uel eis non ſiſteret non probaret actus ut
l·pacta que contra·C· de pac·et ſtipulatio
iſta·§·alteri de v̄·ob· ubi in his ſunt ex̄ le
gis prudentia nō eſt p̄dita actio uel que
rela ut in cōcubinatu ſimplici fornicatōne
et Cy·ut·l·i·ff·de contu· In his enīꝫ be
nefateor quo ius canonicum ꝙ peccata pro
ſequitur tollerantie iur·ciuilis prohibiti
onem et ꝯdictionē annectit in uſuris uero
corrigit ſi dicamus ꝙ iura ciuilia hoc per
mittunt nam multi tenēt ꝙ eam de iure ci
uili nouiſſimo ſic hodie correcte de quo in
l·i·C·de ſum·tri·et autꝰ·ad hoc·C·de uſur·
per Cy·et alios· Ex p̄dictis in his qua
tuor queſtōibus apparet diuerſitas inter
ius canōicum et ciuile quod in eis preuale
at ex predictis apparet in multis aliis ca
ſibus leges et canones ſibi iuuiceꝫ cōtrari
antur et quod ius p̄ualeat collige ex gene
rali doctrina de qua·ē·in·i·q·in principio
fac·quod nō·x·di·cōſtitutiōes de cōſe·di·
iii·in fi·et hec ſcripſiſſe ſufficiant in diuer
ſitate inter leges et canōes quid ſequendū
ſit eſſet uidenduꝫ qualiter hec due iurꝰ ſpe
cies ſe habeant ad ius diuinū et ad natura
le de quorum iurium et aliorum origine et
natura r̄miſi ad nō·per Hoſti·et Io· an·ō·
in·ii·q·p̄ricipali circa prin· et ibi plene in
dec·a·i·diſ·uſqꝫ ad·xiiii·iclusiue et a·xiiii·
uſqꝫ ad·xxi·diſt·iiii· in principibus conſi
liis de epiſtoliſ decretalibus et de dictis
ſanctorum et conſiliis generalibus et pro
uincialibus de q̄bus aliter non proſequor
necqꝫ eſſe referre notiſſima et cum de legi
bus et canōibus et ſtatutꝰ infra ſtatiꝫ ſub
iciam et de dictis iuribus naturali uideli
cet ex diuino aliqua incidenter adnectam·

Quinto quero breuiter de aliquibꝰ du
bium circa legum et canonuꝫ interpretati
onem extenſiuam· Secundo an recipit in
terp̄tationē poſſunt recedi a uerbis et tra
hi ad propriū ſignificatū uerborū· Cir
ca primū dic·ꝙ aut ius extendet legem ui
gore alterius legis extendentis et hec po
tes facere ſine dubio ut·ff·ad mace·l·& iul·
§·mutui aut ius extendere a te ipſo et tūc
aut ad caſum talem ſine quo id quod diſpo
ſitum eſt per·l·non poſſit habere effectum
et·l·licita talis extenſio ut·ſ·ſi ſtipulatus
fuero p̄ te de uerb·ob·et·l·ii·de iu· om· iu
di·aut ad alium caſum ſimilē et tunc aut il
lo alio caſu reperitur diſpoſitio legis con
traria et non licet extendere in autꝰ· quas
actōnes de ſa·ſanc·eccl·et·l· ſi uero·§·de ue
ro·ff·ſo·ma·et quod nō·in cle·diſpēdioſam
de iudi·et·l·ii·C·de pa·qui fi·di·et per di
ſimilia in·c·in ar·regu·iur·li·vi·ſi uero nō
reperitur tunc licet leges extendere de ſi
milibuſ ad ſimilia et·l·nō poſſunt et·l· ſed
et poſteriores·ff·de legi·et hec de interp̄
tatōne extenſiua· Circa quā Bar·ita dic·
cum queritur an extendatur lex ad caſus
ſimiles ratiōes habētes diſtiugue aut lex
eſt prolata ſimplrꝰ aut in ea ſunt v̄ba taxa
tiua primo caſu aut per extenſionem indu
ceretꝰ correctō et non poteſt ut in autꝰ· q̄s
actiones·C·de ſa·ſan·eccl·aut inducitur le
gum d̄claratio ſeu diſtincꝰio et hoc poteſt
fi·ut·ff·de reg·iur·et·l·que propter neceſ
ſitatem et·c·cum expediat de ele·li·vi ·aut
in eo ſunt v̄ba taxatiua et tunc aut per ali
am·l·apparet de extenſione·l·extendimus
et·l·obes·C·de prediis et quod ibi nō· et
ſerui nomine de uſur·et de re· iur·l·cōtrac
tus aut per aliaꝫ legem non apparet de ex
tenſione et tunc aut lex eſt prolata in caſu
fauorabili et pro ꝯ extenditur ad·l·illud
C·de ſa·ſanc·ecc·aut in caſu odioſo et tūc ſe
cus ut·l·ii·de pat·qui fi·di· ꝯ ita diſtiguit
Bar·in·l·ſi conſtante·ff·ſo·ma·viii·q· et ip
ſe nō·ibi in·vii·q· Circa ſēm de interp̄
tatione reſtrictiua fit per aliam legem et
iſta reſtrictio fieri debet qa eſt interp̄ta
tio p̄babilis et neceſſaria et in ſtrictis re
dacta ut·l·q̄uis·ff·d̄ in ius uo· aut qs uult
reſtringere a ſe ipſo propter aliquaꝫ equi
tatem ſuadentem et tunc aut reſtringere
uult ut aliquid lucretꝰ et non poteſt ut·l·
proſpexit·ff·qui et acq·Ia·dicit ꝙ illa lex
caret ſpiritu ſed Bal·defendit diceñſ quia
ratio legis debet attendi in ſua gen̄ralita
te·i·in generibꝰ ſingulorum non in ſingu
lis generum· Vnde dato ꝙ in aliquo ca
ſu ſingulariſſimo ceſſet ratio legis non ta
men reſtringitur lex quia ſufficit ꝙ ratō
legis ſit ratōabilis in ſua generalitate et
ſic intelligitꝰ illa lex aut quis uult reſtri
gere legem non aliquis indebite lucretur
et hoc poteſt fieri ut·l·ut gradatuꝫ·§·ſed
ſi lege de mu·et·ho·aut uult reſtrigere ne
aliquis patiatur damp̄num et poteſt ut·l·
ii·C·de noxa·et·l·fi·§·in computatione de
iur·deli·et quod ibi nō· Circa hoc tamē
menbruꝫ uide quod no·Bar·in·l·i·§·nū po
teſt·ff·de oper·no·nunt· ut plene cui gene
ralia uerba legis reſtringatur et quando
Ex predictis habetis ꝙ qn̄qꝫ receditur a
uerbis per diſpoſiti extentiōem qn̄qꝫ per
generalitatiſ artationē circa caſum terciū
ſcilicet an poſſit recedi a uerbis per impro
priam uerborum expoſitionem diſtingue
naꝫ qn̄qꝫ aliquis uult trahere uerbū legis
ad aliquem intellectum impropriū per ali
am·l·et poteſt et ita loquūtur glo·in·l·nō
dubiū·C·de legi·ſed ſi de hoc non habemꝰ
legeꝫ ex̄ regula eſt que ſtamꝰ proprie ſig
nificationi uerborum ut·l·i·§·ſi is qui na
ueꝫ·ff·de exerci·fallit ſi alia apparet mens
legis que colligitur ex pluribꝰ primo qa
ſi ſenſus proprius continet iniquitatē et
tunc intelligimus ſēm improprīuꝫ ut·l·in
ambigua·ff·eo·ꝯ ita eſt mēs ut·l·ſcirꝰ opor
tet·§·et ſi maxime·ff·de excu·tu·ſcd̄o quan
do ratio legis repugnat·nam ratio legis
mens legis eſt ut·l·cuꝫ mulier·ff·ſo·ma·et
nō·in·l·cum tale·§·falſaꝫ·ff·de condi·et de
mon·et per Dy·in·c·fi·de regu·iur· li·vi·
tercio ſi cōis uſus loquendi repugnat pro
prie ſignificatiōi tunc mens leg· iur·ꝙ in
telligamus ſēm cōmuneꝫ uſum loquendi et
l·librorum·§· quod tamen caſſius dele·iii·
et de uerbo·ſigni·l·in uulgari et·l· ut affe
nus et·l· amiculus· Ex predictis ar
guo ꝙ ſi ſtatutum punit ex̄hentem ſangui
nem in pallatio non intelligitur de fleu
botomante quia hoc eſſet abſurdum ſimilrꝰ
ſi punit homicidaꝫ pena capitis non intel
ligrꝰ de occidente bannitū uel ſe dum defē
dit et concludit ꝙ id quod uouit ex mēte
uidetur uenire ex uerbis extenſiue uel re
ſtrictiue ſēm ſubiectam materiaꝫ de qua lo
quimur ut·c·ſi poſtq̄ de elect·li·vi·ut tex·
nō·nec dicit illa extenſio unde habet locū
etiam in peciis ut ibi patet et in·l·nōinis
et rei·§·nec bene ex legibus·ff·de uer·ſig·
ſimiliter non debet extendi ubi eſt oioda
idemptitas ratōnis et ratio ut nō· in·c·i·
de tēp·ordi·li·vi·et hoc eſt utile ſci·ad ſta
tuta que iuxta doctrinam cōmunem recipi
unt interp̄tatiōem extenſiuam nam exten
ſio que deſcendit ex mente uel ratione ſiñ
omnioda ſimilitudie hēbit locum crimina
inſtantꝰ ſiue ſit extenſiua uerborū legis ſi
ue reſtrictiua pōt enim dici potiuſ interp̄
tatō intenſiua extrinſeca ſiue declaratiua
que proprios terminos qui penes menteꝫ
ſunt non expedūt aliaſ Cy·in·l·fi·C·de in
dic·iudi·et·ff· de ritu nup·l·libertus·§·ſe
natus facit quod no·Bar·in·l·pretextu in
principio·ff·de ope·no·nūt·ubi audaciter
expreſſis uerbis quod uenit ex mente uel
ſub generalitate· Item circa iſtam men
tem·l·no·unū dictum Cy· poſt Pe·et in·d·
l·i·de in dicta uiduitate et modernos dic·
Cy·etiam propter rationem non ſcriptam
poteſt deuiari et recedi a uerbis legis dū
tamen illa ſit naturalis ratio et naturalē
et communiter poſſit probari per Cy·per
quam rationem etiam ſi lex eſſet in contra
riū mitigari pōt ut dicta·l·ſtrē·§·oportꝫ
ſufficit de excu· tu· et hoc ipſe no·ut Bal·

VNiVERSIDAD D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

in dicto·c·i·ꝺ inmu·ec·ubi ꝯtra opi·Inno·
tenui pluribus rationibus prima quia uſu
fructuarius habet naturalem poſſeſſionē
et ſimiliter uſuarius licet magis modifi
catam ut dicta·l·naturaliter et·l·poſſeſſ·ꝛ
l·ſi·ff·uti poſſi· Item predicti et expul
ſus a quaſi poſſeſſione uie habent interdic
tum unde vi ut·l·ſi plures·§·deiectum·ff·
de ui et ui ar·et·l·iii·§·unde vi eo·ti·Itē
habent interdictum uti poſſidetis ut dic
ta·l·ſi·et nōt bar·in·l·ſequitur·§·ſi uiam
ff·de uſuc·et de expulſo ab uſu habitatōnis
uel ab uſu quaſi poſſeſſionis incorporalis
plene nō·per glo·in dicto·§·unde vi et ꝓ
batur in·l·acquileuſ·ff·de donati ubi quaſi
loco poſſeſſoris conſtitutus qui uſum cena
culi accepit ſi igitur iſti habēt interdicta
poſſeſſoria pro dicta quaſi poſſeſſione recu
peranda non eſt dare rem quare non poſſit
remouere obſtacula que impediunt uſum
rei uidetur enim hoc difficilius debere cō
cedi quia turpius eicitur quam non admit
titur hoſpes ut in·c·quemadmodum ſupra
de iureiur·ꝛ in uſufructuario et uſuario q
habent naturalem poſſeſſionem rei ut dic
tum eſt ſupra in prin·qui nō habet natura
lem neqꝫ ciuilem poſſeſſionem rei in qua ha
bet uſum fructum· Sed certe in iſtis in
corporalibꝰ quaſi poſſeſſio nihil eſt aliud
quam uſus quidam habentis iuo cum paciē
tia aduerſarii ut·l·quoc·ff·de ſerui·qui er
go impedit iſtum uſum ut coherceat utentē
ne utatur turbat et expellit quare ergo ñ
poſſit habens uſum tollere obſtacula ſicut
poteſt agere interdicto uti poſſidetis uel
unde ui non eſt dare rationem preſertim
cum facilius concedatur defenſio quam ic
tō ut in·c·intelleximus de iudi· Secūdo
probatur quia ſm Inno·contra illum qui
perſonaliter ſe opponit et impedit uſum
ſeruitutis poteſt uiolenter reſiſti ut ipſe
tenet in dicto·c·i·ꝛ Bar·poſt glo·in dicto
§·ſi ergo permittitur propulſare uiolenti
am perſonalem quod eſt plus multo magis
obſtacula remouere quod forte poterit ſine
ui ꝛ ſtrepitu argumento eorum que notat
Bar·in·l·iuſte·ff·ꝺ acqui·poſſ··ꝛ·l·non eſt
ſingulis de regu·iur· Non ob·ꝙ nō ha
beāt poſſeſſionem rei quia ſufficit ꝙ habe
ant quaſi poſſeſſionem uſus rei conſtitutā
a domino per pacientiam ut pro ea tuenda
poſſint uiꝫ ui repellere proteſtando ꝙ nō
intendit uiolentiam propulſare niſi ꝓ ſua
quaſi poſſeſſione tuenda facit quod notat
in ſi·in·l·ſi quis in tantam·C·unde ui·Nō
ob·ꝙ nō poſſunt nuntiare nouum opus ut

dicta·l·i·in fi·et·l·ſi uiam nam locuntur cū
per factum domini uel alterius uſus dete
rioratur non in totū amittitur nos uero
loquimur cum expellitur uel turbatur Itē
non eſt dare ratōem differentie quare ma
gis iura iſtis concesſerint ut haberent in
terdicta quaſi poſſint uiolentiā ꝓpulſare
ꝙ in rebus et perſonis iure naturali uide
tur eſſe conceſſum ut·c·dilecto ſupra eo·ti·
de ſen·exco· Et iſtam opi·credo ueram
cuꝫ iſta quaſi poſſeſſio ſeruitutis cōcernit
uſum ipſiꝰ rei cui adheret ut quaſi poſſeſſio
hoſpitandi ſiue habitationis uie itineris
et ſi·ſi uero non concernit uſum rei ſed ex
re debetur aliqua preſtatio puta penſio cē
ſꝰ decima et ſi·quia iſta nullum habet uſuꝫ
rei ex quo hoc pcipit ſi ibi denegatur hec
preſtatio non uidetur ꝙ poſſit uiolenter
ingredi in rem illam cenſualem decimalem
uel ſi·nam talis quaſi poſſeſſio non eſt fun
data in illa poſſeſſione ſed in preſtatione
poſſeſſoris quod patet quia ſolummodo ꝺ
negādo uidetur cum quaſi poſſeſſione pri
uare iuxta nō·in·c·querelam de electi in no
uella poſt Inno·et hoc caſu opi·Inno·uide
tur uera in ſecundo exemplo cum quis in
trat locum in quo alius iuriſdictionem ex
ercet uel intrat eccleſiam in cuius poſſeſſi
one eſt aliquis ut prelatus utrum poſſit
talis qui ſic ingreditur uiolenter expelli
tenet ꝙ ſic et ſic loquitur·c·oliꝫ i·de reſti·
ſpo·et de ſen·ex·dilecto ſupra eo·li·et hoc
facit ꝓ eo quod dixi ſuperius poteſt enim
poſſeſſio terri[illegible] eſſe unius et alterius
in eodem iuriſdictio et ſicut ſeruitus uie
uel itineris uel habitationis funditur ſu
per uſu rei inmobilis ita iuriſdictio ad
heret territorio ut·C·ubi et apud quoſ·l·ſi·
ſicut ergo iuriſdictionē habens pōt fran
gere hoſtia in loco in quo iuriſdictionem
exercet ita debet poſſe cui predicta deben
tur naꝫ ambe iſte quaſi poſſeſſiones fundā
tur in alieno ſolo quo ad poſſeſſionē et ꝓ
prietatē et eodem modo acquirūtur ſcili
cet per pacientiam poſſeſſoris et dicta·l·
quoc·de ſerui et infra ſubdam· In ter
cio exemplo de canonico tenet quod non
liceꝫ ſibi uiolentum poſſeſſorē eccleſie uel
domorum expellere et de preben·cum cui
et quod nō·in·c·ex parte de arbi·in nouel
la non enim poſſeſſio ꝑdictorum eſt penes
illum unde non licet ſibi ius dicere·C·de
iudi·l·nulliꝰ Si uero aliqua domus eccliſie
deputata eſſet pro ſua habitatione quā ali
us uiolēter intraret poſſet ipſum ui repel
lere incontinenti et ſic poſſeſſionem ſuam

defendere Ego credo ꝙ in uaſorem eccleſie
uel domorum ipſius poſſit incontinenti ꝺ
facto repellere et contra uiolentos de fac
to reſiſtere nam ſi iniuriaꝫ illatam proxi
mo debet quis propulſare cum poteſt ut in
c·dilecto ꝺ ſen·ex·ſupra eo·li·multo magis
in iuriaꝫ illatam eccleſie a qua percipit ſti
pendium et que ipſum domino ſociauit·ii·
q·vi·ad romanaꝫ de pe·c·ii· Item omnia
iura clamant ꝙ clerici debent defendere
res eccleſiarū ſuarum et reſiſtere occupare
uolentibus ut·c·generali de electi li·vi·ꝛ
quod nō·in·c·ſi quis preſbiterorum de re·
ec·non alienan·maritus tenetur defendere
uxorem pater filium et econtra et propul
ſare uiolentiam contra eos illatam ut nō·
in·l·ut uim de inſti·et iur·ergo et clerici
eccleſiam ſuam uelud matrem ut·c·ſicut tu
is de ſimo· In quarto exemplo ſcilicet ꝺ
abbate habente eccleſiam ſubiectam quo ad
temporalia credo Inno·bene dicere poſtq̄
eniꝫ ibi eſt alius per epiſcopum inſtitutꝰ
ut·c·i·de cape·mo·ſupra eo·li·et·c·extirpā
de·§·quia uero ꝺ preben·ab ipſo debet ab
bas petere ratōem de temporalibus ut·c·
cum et plantare·§·in eccleſiis de priuile·
et iſta ſufficiant dixiſſe de effectu iſtius q̄
ſi poſſeſſionis· De tercio autem articu
lo qualiter dicta quaſi poſſeſſio ſeruitutis
perdatur dicam infra· Tercio principa
liter quero de quadam quaſi poſſeſſione q̄
reperitur in actibus hominuꝫ ut eſt quaſi
poſſeſſio dignitatis q̄ ſicut hereditas iur·
intellectuꝫ habet et uoluntatē ut·c·ſi gra
cioſe de reſcriptis ſupra eo·li· Item eſt ca
pax iurium et poſſeſſionum et ipſa res ſu
as dicitur poſſidere ut notat Io·an·poſt
Inno·ſupra de cauſa poſ·et proprie cum ec
cleſia ꝛ·l·ſicut·ff·ꝙ cuiuſqꝫ uniuer·no·et ibi
nō·facit·l·mortuo·ff·de fideiuſ·et·l·here
ditas de acqui·re·do·ſicut enim hereditas
obtinet uicem perſone ita et dignitas et
ſicut illa ſine ullo corpore iur·intellectuꝫ
habet ut·l·hereditas·ff·de peti·here·ita ꝛ
dignitas ſine ullo corpore ſubſiſtit et uo
luntatem habet et iniuriam pati poteſt ut
dicto·c·ſi gracioſe et·c·tanta de exceſ·pre
la·et de epi·qui renū·epi·c·i· Ex quibus
patet quod alia eſt quaſi poſſeſſio dignita
tis alia reruꝫ et poſſeſſionum ad dignita
tem pertinentiuꝫ qualiter itaqꝫ dicta qua
ſi poſſeſſio acquiratur eſt uidendum·
Ad hoc reſpondeo et dico ꝙ Io·an·poſt
Inno·proſequitur ꝺ quaſi poſſeſſione dig
nitatis epiſcopalis canonicalis prebenda
lis archidiaconalis et cuiuſlibet alterius

dignitatis in·c·in litteris de reſti·ſpo·ꝛ
ſubtilitates Inno·ſuper his uituperat Oſ
ti·cuius Inno·dicta dicit nimis prolixa ꝛ
confuſa et glo·ſuam minꝰ utileꝫ quam ſub
tilem et ideo dicit Oſti·ꝙ quandoqꝫ peri
or confirmat electionem quandoqꝫ qui po
teſt cōfirmare poteſt etiam prouidere ut
in beneficiis deuolutis quandoqꝫ ad dioce
ſanos ſpectat collatio quandoqꝫ inſtitutio
tantum et ad inferiores electio omnibus
enim iſtis modis per confirmationē con
ſequitur quis ius adminiſtrandi et poſſeſ
ſionem beneficiorum ipſorum propria auc
toritate apprendi ꝛ contra in uaſores agē
di ut ſupra de electi tranſmiſſam et de cau
ſa poſſ·et proprie cū ſuper uer·plene utro
bique in nouella facit·l·cuꝫ heredes·ff·de ac
qui·poſſ· Sed certe licet per ſolam cōfir
mationem predicta conſequantur ſm eum
ꝛ Io·an·cuius contrarium infra ſubdaꝫ ta
men comodius eſt poſſidere quam agere ut
inſti·de interdic·§·comodum· Item nō
ſine ratōne Inno·laborauit qualiter acqui
ratur ut ſic ſi moleſtentur uel ſpolientur
utantur beneficiis poſſeſſorum et ſic iur·
conſultus conſuluit faciendum ut·l·is qui
deſtinauit·ff·ꝺ rei uendi·fateor tamen ꝙ
Inno·in hac materia confuſe ꝛ obſcure loq
tur et ideo pro clariori intelligentia repe
tendum eſt hoc quod dixi ſupra in·i·q·ſi
cut enim dicimꝰ in rebus quod quedam ha
bent fines ſuos a natura quedam facto ho
minis ut nō·in·l·legato generaliter·ff·ꝺl·
i·et ita in iſtis dignitatibus uiu hominuꝫ
aduenientium reperiuntur actus et ſigna
deputata a iur·communi uel conſuetudine·
Item quedam fundantur mere in perſona
et perſone exercitē quedam mere in ſuper
rebus quedam in perſonarum exercitio et
in rebus proſequor per exempla et primo
de dignitatibus coherentibus perſone ut
clericatus milicia doctoratus tabellionatꝰ
et ſimilia· In creatōne eniꝫ talis in ſig
num quaſi poſſeſſionis quedaꝫ traduntur
ſigna in quibus eorum officium deſignatur
xxiii·di·diaconus cum·v·c·ſe·in quibus
patet ꝙ illis perſonis ꝺ quibꝰ ibi tradūtur
illa loco quaſi poſſeſſionis officii in quo ꝺ
berent miniſtrare et ſimiliter cuꝫ priuan
tur auferuntur ut in·c·degradatio de pe·
ſupra eo·li·ſimiliter et militi inſignia mi
litaria pro ut ibi patet doctoribus etiaꝫ
cetera inſignia traduntur ut liber cathe
dra biretum annulus ꝛ benedictio cum po
teſtate legendi interpretandi ſacros cano
nes predicta officia exercere poſſunt alias

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ſi inſigniis ñ legitie traditis uel officio
uterentur eſſent puniendi ut falſarii et ꝓ
hibiti ab uſu ut·l·eos·§·q ſe ꝓ milite·ff·đ
fal·⁊ đ iſtis inſigniiſ plene dixi p9 Bar·
in·c·ut apoſtolice đ priuil·ſupra eo·li·fac·
c·ad honorem cum ſe·ſupra de auctoritate
et uſu pa·et·c·i·ut lite pen· Dixi ſecūdo
ꝙ eſt quedam quaſi poſſeſſio fundata mere
ſuper rebuſ ut ſeruitutes reales et uſus
fructus et in iſtis uſus cum pacientia ad
uerſarii habeẽ loco quaſi poſſeſſionis ut
l·quoc·de ſerui· Quedam eſt quaſi poſ
ſeſſio dignitatiſ que coheret pſone et quo
ad exercitium ſuper rebuſ uel perſonis cō
cernit eaſ ut ſubiectū hoc pat3 in epiſcopo
ad quem ſpectat exercitiu3 illorum q̄ ſunt
leg· dioc· uel iuriſdictionis q̄ multa ſunt
et enumerantur in·c·conquerente de offi·
ordi·⁊·c· dilectus in iſtis ergo qualiter q̄
ſi poſſeſſio acquiratur dicā infra in·vii·q
hic aūt proſequor q̄liter acqraẽ q̄ſi poſſeſ
ſio ipſi9 dignitatis epiſcopalis uel alteri
us et qualiter rex temporalium que ad ip
ſam dignitatem pertinent nam ut·ō·dixi
pōt qs eſſe in q̄ſi poſſeſſione dignitatis
epiſcopalis abbacialis ⁊ ſi·abſꝙ tamen pre
dictis bonis uel exercitio predictaru3 le
gum ut patet in epiſcopo qui renuntiauit
epiſcopatui ſed non ordini patet in aliiſ q
ſunt ueri prelati et proprietarii prelatu
re tamen non habent poſſeſſiones cuius cō
modo potiuntur poſſeſſores ⁊ non ipſi ue
ri prelati iuxta nō·in·c·cū eccleſia ſutrina
de cauſa poſ·et proprie in nouella et·c·con
ſultationibus de iuꝛ·patro·et ex hoc ſcili
cet ꝙ predicta ſunt diuerſa ⁊ ſeparata acq
ſitio poſſeſſionis bonorum non infert acq
ſitionem dignitatis prelature quia de ſep
atis de uno ad reliquum non infertur·l·ſi
marit9·ff·đ dona·inter vi·et vx·qualiter
igitur acquiratur quaſi poſſeſſio dignita
tis non dico dignitati affixe oſſibus nam
illa queritur traditis inſigniis deputaẽ
illi dignitati ut dixi ſed loquor de quaſi
poſſeſſione dignitatiſ ſiue prelature a qua
habet titulum ⁊ que habet perſonam fictā
et repreſentatam abſtractam ab omni uiſi
bili ſubiecto· In iſta acquiſitione Inno·
tradit tres modos in dicto·c·in litteris·
Primo modum conſuetudinis dicit dicit
enim ꝙ de generali conſuetudine que pro
iuꝛ·optinet ⁊ ſeruatur generaliter poſſeſ
ſio iuris epiſcopalis uel archidiaconatus
uel alterius cuiuſcumꝙ dignitatiſ acquiri
tur per inſtalatōem in ſede uel in loco ad
hoc deputato ut ſupra de renunc·cū inter·

per goff·et de preben· dilectus i·§·i·et·c·
dilecto·i·reſcripto xꝰ·dict9 legatus ⁊ hoc
ueru3 ſi fiat inſtallatio per illum ad que3
ſpectat de offi·or·ut noſtrum et·c·dilecto
de preben·nam per iſtos modoſ fictos po
teſt queri poſſeſſio rei corporalis ut·ō·de
conſue·c·ii·multo fortius iuꝛ·incorpora
lis in quib9 ut pluririum per actus ⁊ ſig
na extriſeca queritur dicta quaſi poſſeſſio
ut ſupra dictum eſt· Subdit ꝙ ſi non po
teſt inſtallari in loco ad hoc deputato for
te propter uiolentiam aliquorum an pote
rit fieri in alio quidam ꝙ non quia conſue
tudo preter ius inducta non debet exten
di ut·l·ꝙ non ratōne·ff·delegi· Alii cō
tra quod eſt uerius ſm Inno·⁊ Oſti·argu
mento eiuſ quod legitur et nō·ut lite pē·
eccleſie·i·et·ii·et hoc dicunt uerum ſi ille
alter locus ſpectet ad illa3 dignitatem fa
cit·xxiii·di·in nomine domini poſt mediū
Secundo modo dixi ꝙ per alios modos
traditur quaſi poſſeſſio iuꝛ·canonicalis ⁊
prebendalis quando ſi is ad quem ſpectat
ſignat alicui ſtallum in choro et locum in
capitulo ex hoc omnium iurium ad canoni
catu3 pertinentiu3 uidetur quaſi poſſeſſi
one acquiſiuiſſe· Item ſi quis inducitur
in poſſeſſionem alicuius domus uel fundi
ad ipſam perbenda3 pertinentis queritur
quaſi poſſeſſio non ſolum illius loci in quo
pars ponitur ſed etiam aliorum bonoru3
omnium et uinum ad ipſam pertinentium
dummodo hoc animo et intentione fiat ut
l·poſſideri·§·i·ff·đ acqui·poſſ·⁊ de acqui·
here·l·pro herede et·l·gerit· Subdit ꝙ
tercio modo generaliter acquiritur quaſi
poſſeſſio iuꝛ·canonicatus prebēde uel cui9
cumꝙ dignitati ſi quis utitur aliquo iuꝛ·
canonici intendens generaliter ⁊ aduerſa
rio hoc ſciente et paciente ut nō·in·c·ii·đ
cape mo·⁊ de poſtu·prela·bone·ii·uel ſi ap
prendatur poſſeſſio caſtri uel uille uel fū
di ad prebēdam pertinenti uel ſi legat uel
cantat tanquam canonicuſ et ide3 de appñ
ſione iuꝛ· epiſcopalis et cuiuſcumꝙ alteri
us dignitatis hoc tamen caſu nō intelligi
tur poſſeſſio extēdi niſi ad ea que ſunt ap
prenſa ut ſi tantum legit uel cantauit poſ
ſidebit tantum illum fundum et erit tm̄
modo in quaſi poſſeſſione legēdi uel cantā
di ⁊ ñ aliorum iurium ad canonicatum per
tinentium· Et idem dicunt iſti đ aliis
iuribus epiſcopalibus et ſimilibuſ unde ſi
talis ſpolietur non poteſt petere reſtitu
tione3 ſpoliationis niſi quantum ad illoſ
actus quos poſſidet iſtos tres modos acq

ſitionis electio et nota per Inno·iñ dicto
c·ex litteris et primus modus inductus a
conſuetudine eſt clar9 ſꝫ ubi non uiget hec
conſuetudo uel cum difficultate probareẽ
ex aliis duobus modis predictiſ non ꝑma
net mihi clarus intellectus nam per ſecun
dum modum per acquiſitionem tercii ac
t9 uel ut dixi inducitur acquiſitio quaſi
poſſeſſionis omnium aliorum per tercium
modu3 inducitur ſolum illius actus geſti
uel poſſeſſioniſ apprenſe Sed non uideo ra
tionem quare magis extendatur inductio
in poſſeſſionem certe rei uel aſſignatō cho
ri uel capituli ut in·ii· caſu qua3 pacientia
in tercio nam uidentur iſta paria tradere
et pati alium poſſidere ut·l·minuſ inſtruc
tus·C·đ acqui·poſſ·de hoc tamen articulo
an acquiſitio unius rei extendatur ad ali
um dica3 infra in·viii·q· Sed in pdic
ta queſtione qualiter acquiratur quaſi poſ
ſeſſio dignitatis canonicatus uel prebēde
ſaluo iudicio cuiuſlibet melius ſententis
dico ꝙ apprenſa poſſione corporiſ eccleſie
cathedralis collegiate monaſterii et alte
rius cuiuſcumꝙ uidetur queſita poſſeſſio
dignitatis et prelature et omnium poſſeſ
ſionum et iurium earūdem primo hoc pro
bo p id quod notat Io·cal·in comento ſuo
d·c·in litteris in·i·q·in·q̄ querit qualiter
acquiratur poſſeſſio beneficioru3 et alioꝝ
incorporalium dicit enim ꝙ ſi incorpora
lia coherent corporalibus ita ꝙ ea habent
plene per inductionem in poſſeſſionem ta
lium corporalium aliaſ ſi ſub ſpecie ⁊ figu
ra corporalium non pōt acquiri poſſeſſio
incorporalium ut in iuꝛ·eligēdi et preſen
tandi tunc requiritur uſus ipſius iuꝛ·cu3
intentione querendi cum ergo in caſu noſ
tro quaſi poſſeſſio dignitatꝭ prelatuꝛ ſub
forma et ſpecie rei corporalis poſſit appñ
di dicamus per inductionem in poſſeſſiō3
ipſius eccleſie acquiri ar·l·iii·§·dare·ff·de
uſufr·habet enim prelatus plene poſſeſſio
nem corporiſ eccleſie poſtꝙ apprendit na3
dicit canon ꝙ prelatus eſt in eccleſia et ec
cleſia in prelato·vii·q·i·ſciꝛ debes et ideo
maxima eſt coniunctio inter eoſ ut·c·ꝗſiſ
ti de teſta·cen entur namꝙ ſuus maritus
et ſponſus eccleſie ut·c·ſicut·vii·q·i·ipſius
igitur eccleſie poſſeſſione apprēſa uidetur
queſita quaſi poſſeſſio dignitatis ut ſic in
eccleſia repreſentetur dignitas prelature
Secundo principaliter hoc probatur qa
penes ipſam eccleſiam dicunẽ cōſiſtere poſ
ſeſſiones et iura ita ꝙ ipſa eſt perſona fic
ta et repreſentata ut nō·in·c·cum ſuper đ

cauſa poſ·et proprie per Inno·et fingitur
iuꝛ· minoris ut·c·i·ſupra de reſti·in inte·
queſita igiẽ ipſiuſ poſſeſſione uidetur que
ſita poſſeſſio dignitatis et bonorum omi
u3 ar·optimu3·l·ſi adoptauero·ff·de adop
ti·per quam·l·reſpondetur ad·l·cum here
des·ff·đ acqui·poſ·ubi poſt aditam heredi
tatem non queritur poſſeſſio bonorum ip
ſius ſine apprenſione nam ipſa hereditas ñ
poſſidebat ipſa ut·l·i·§·ſceuola·C·ſi quiſ te
li·ius eſſe ſu·ſed eccleſia etiam uacans poſ
ſid3 bona ſua ut dicto·c·cu3 ſuper ⁊ qđ nō·
in·l·ſicut·ff·ꝙ cuiuſꝙ uniuer·no·facit qđ
nōt Io·in·in·c·in pſentia đ ꝓba· Tercō
probo per locum ab adſurdo ꝓut arguit
iuꝛ·conſultus in·l·diuortio·ff·ſo·ma· Et
premitto ꝙ ſola intentio ſiue animus non
ſufficit ad querendam poſſeſſionem ſed re
quiritur act9 corpore9 etiā in incorpora
libus que adherēt corporalibus ut dicto
§·dare Item ꝙ eccleſia habet multa iura
et poſſeſſiones maxime cathedralis nā epiſ
exercet nomine dignitatis ſue utramꝙ le
gem que in multiſ conſiſtit ut d·c·conque
rente et·c·dilectus de offi·ordi·ſi ergo in
acquiſitione ſingularu3 capitulorū et poſ
ſeſſionum eſſet neceſſaria apprēſio ſiue uſ9
ad acquiſitione3 poſſeſſioniſ eſſet quoda3
modo difficile unqua3 quereẽ ſicut glebeſ
fundi circoire ut·l·iii·ff·đ acqui·poſ·opor
tet ergo omnium acquiſitio quo ad poſſeſ
ſionem referri ad certum ſubiectum cuius
poſſeſſione apprenſa uideatur queſita qua
ſi poſſeſſio omnium rerum et iurium ipſi9
eccleſie et dignitatis hoc autem ſubiectu3
eſſe deb3 eccleſia predictarum omnium do
mina et poſſeſſor nec eſt propabile dictum
ꝙ acquiſitio unius capituli ſiue certe rei
cum intentione acquirendi alia inferat ali
orum acquiſitōm requiritur enim ut dixi
actus corporeus in acquiſitione et ſic pre
ſentia ipſius rei ut·l·hoc ſi preſes·ff·de ri
uendi·nec per medium unius ri poteſt q̄ri
alia eiuſdem conditionis na3 una res careſ
anima in acquiſitione alterius nihil pſtat
et ſolus animus intendentis acquirere nō
ſufficit ut dicta·l·licet facit quod nō·in·l·
i·§·ueteres·ff·de acqui·poſ·alle·quod nōt
glo·ff·de acqui·poſ·l·iii·§·i·in glo·quamli
bet non ob·quod nō·in·l·reſtituta in pri·
ff·ad trebe·ubi reſtitutio qua3 facit hereſ
in una re extendit ad omnes alias res ſub
eade3 uniuerſitate ſiue hebeditate conten
tas nam illud uerum quantum ad tranſla
tōm iuriū in omnibus ſi mente una fuerit
reſtetuta ſec9 quo ad tranſlatō3 poſſeſſioſ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ut ibi nõt Bar. et bona eſt equiparatio he
reditarie ſucceſſionis ſucceſſioni eccleſiaſti
ce quo ad hoc quia quelibet eſt uniuerſalis
ſucceſſio ſed non quo ad retentionẽ poſſeſ
ſionis quia eccleſia uacans poſſidet res ſu
as ſed non hereditas iacens ut d. l. ſceuola.
Concludo igr̃ ut predixi ꝙ dignitas p̃
lature repñſentetur in eccleſia cuius poſſeſſi
one queſita intelligitur acquiſita poſſeſſio
dignitatis et omniũ iurium ptinentiũ ad
eandem idem dico in acquiſitione poſſeſſio
nis iurium et beneficiorum inferiorum ec
cleſiarum ut querantur queſita poſſeſſione
ar. d. l. ſi adoptauero de adopti. In acqſi
tõne autem poſſeſſionis iurium canõis que
multa ſunt ut nõ. doc. in. c. cum. de cõſtitu.
requiritur inſtallatõ in locis illis iuribꝰ
deputatis ad tractandum enim facta eccle
ſie aſſignatur canonico locꝰ in capitulo ad
canendum et intereſſendo diuinis officiis
aſſignatur ſtallus in choro ut ergo dicat
eſſe in quaſi poſſeſſione iur̃. canonicatus re
quiritur ut dixi inſtallatio in predictis
locis poſtq̃ enim actꝰ qui per canonicos fi
unt habent loca deputata ſtat regula de q̃
ſupra dixi ꝙ ad acquiſitionem quaſi poſſeſ
ſionis incorporaliũ requiritur apprenſio
corporalium quibus aderent ut d. l. iii. §.
dar̃ de uſufr. Aduertendũ quia hec ſunt
uera quando poſſeſſio rei corporalis ad il
lum pertinet ad quem ſpectet quaſi poſſeſ
ſio incorporalium adherentium illi rei ut
in eccleſiis ⁊ locis canonicis deputatis ex
empla poſui. Si autẽ ad unum ſpectat poſ
ſeſſio rei corporalis adherentis illi rei ut
in fundo decimali cenſuali uel ꝺ quo annua
penſio debetur tunc ad acquiſitõnem quaſi
poſſeſſionis decime penſionis uel cenſus ñ
r̃quiritur remiſſio in re illa ſed ex preſta
tõne annua penſionis decime ſiue cenſus cã
tur et in eẽ producitur iſta quaſi poſſeſſio
ut dixi. ã. in. ii. q. principali circa principi
um. Proſequuntur doc. etiam de q̃ſi poſ
ſeſſione iurium et poſſeſſionum pertinẽti
um ad prebendam qualiter acquiratur et
Oſti. et Inno. uidentur inuicem contrarii
in d. c. in litteris de reſti. ſpo. Oſti. enim
dicit poſſeſſionez iur̃ prebendalis et etiã
canonicalis non extẽdi ad alia niſi ad appñ
ſa ⁊ poſſeſſa Inno. ibi contra in quaſi poſſeſ
ſione canonicali et prebendali uſus unius
actus canonicalis uel per apprenſionez uni
us poſſeſſionis prebende ſcientibus et pa
cientibus his ad quos ſpectat uidetur que
ſita poſſeſſio omniũ et hoc idem nõt Inno.
in. c. ex parte de reſti. ſpo. et idem uidetur
ſentire in. c. auditi de preſcrip. et. c. uenera
bilis de excep. in penult. glo. et in deciſiõi
bus rote reperio iſtam deciſionem Inno.
approbataz. cclxx. ſed caret ratione ꝙ acq
ſitio poſſeſſionis unius rei extendatur ad
aliam penitus ſepatam et ab illo remotam
ut nõ. ff. de acqui. poſ. l. iii. §. i. nam clauium
traditõ ſub quibus poſſeſſio cuſtoditur ñ
inducit acquiſitionem poſſeſſionis niſi in
ipſa poſſeſſione ſit facta ut. l. clauibus. ff. ꝺ
contrahen. emp. non teneo ergo iſtam opi.
Inno. nec illam Oſti. ut in omnibus ſit fiẽ
da miſſio ſicut in hac quaſi poſſeſſio digni
tatis ⁊ cuiuſlibz beneficii ut apprenſa poſ
ſeſſione corporis eccleſie ſit q̃ſita poſſeſſio
omnium ut probatuz eſt ſupra. Et quia
hec poſſeſſio prebendalis repñſentatur in
canonicatu credo ſaniori iudicio ꝙ apprẽ
ſa q̃ı poſſeſſione canonicatus per moduz ꝺ
quo. ẽ. ſit quaſi poſſeſſio prebẽdalis hoc eſt
iurium et poſſeſſionum pertinentium ad p̃
bendam primo probat ratio connexorum
prebenda eniz ſuccedit canonicatui ſiue ti
tulo canonicatus qui ſine temporalibus ñ
dz creari ut. c. cuz ſm apoſtolum de prebẽ.
et quod nõ. in. c. cuz in de conſti. facit. i. q.
iii. ſi quis obiecerit queſita ergo quaſi poſ
ſeſſione principalis rei non miruz ſi queri
tur alia q̃ coheret ſibi iur̃. neceſſitate ut in
c. acceſſorium infra. eo. et. c. ſi ſuper gr̃a de
offi. del. et. l. ſi adoptauero de adopti. ⁊ qꝺ
nõt Io. an. ꝺ poſſeſſionibus profeſſi ut trã
ſeãt in monaſterium ſine alia apprenſione
et. c. p̃ntia ꝺ proba. preterea ut ibi etiã di
cit Io. an. poſſeſſiones prebende uacantis di
citur ipſa eccleſia poſſidere licz ipſa diuiſe
rit per prebendas facit quod nõ. Inno.
in. c. ex lr̃is de proba. Si ergo canonicus
eſt adeptus quaſi poſſeſſionem canonicatus
in ipſa eccleſia iuſtum eſt ut poſſeſſiones ⁊
iura p̃bendalia tali canonicatui aſſignata q̃
ſita intelligantur ſine alia traditõne fac.
l. cũ delanionis. §. aſinã. ff. de fun. inſtruc.
ibi in infinitum primis quibus ꝙ prox
me copulata ꝓcedunt ⁊. l. uulgaris in prin
cipio. ff. de fur. Ex his infero ꝙ ſi cano
nicus poſt adeptam poſſeſſionem eccleſie ſi
ue canonicatus occupatum poteſt cũ uiolen
ter repellere ſicut poſſet poſſor reuerſus
a nundinis in uaſorem talem et dicitur ip
ſum canonicuz ſpoliaſſe illa poſſeſſione quã
intelligitur queſiuiſſe per apprenſam poſ
ſionem canonicatus ut dixi facit. l. claz poſ
ſidere. §. qui ad nundinas de acqui. poſ. Si
uero ante apprenſam poſſeſſionez canonica
tus fundꝫ prebende aliquis occupaſſet nõ
poſſꝫ nomine ſuo ſed nomine ſiue prebẽde
expolleꝝ ſuper quo uide qꝺ nõ. Io. an. poſt
Inno. in. c. cum ſup. de cauſa poſ. et ꝓprie.
Item pericula quaſi poſſeſſionis q̃ habẽt
intitulati in eccleſia legittime acqſita idẽ
dz operari quo ad acquiſitionem iurium
⁊ poſſeſſionum ſpectantium ad ipſam quod
operari dixi poſſeſſionem corporis eccleſie
queſitam quo ad poſſeſſiones ſuas ar. l. que
de tota. ff. ꝺ rei uendi. Pro confirmatõe
predictorum adduco qꝺ notat Bar. i. l. iii.
in prin. ff. de acqui. poſ. ubi ſi una res puta
caſtrum continet ſub ſe plures poſſeſſiões
diuiſas tũc ſi capio poſſeſſionem caſtri uiꝺ
or capere poſſeſſionem omniuz nam illa di
uiſio fit gr̃a melioris gubernationis ut. l.
guis. ff. del. ii. et. l. predia et. l. patronꝰ. ff.
del. iii. et ita eſt in eccleſia q̃ licet diuidat
p prebendas poſſeſſiones ſuas tñ ipſa intel
ligitur poſſidere ut nõ. in d. c. ex lr̃is ꝺ p
ba. Si ergo unum recipit ad poſſeſſionem
canonicatus p modum de quo. ẽ. non mirũ
ſi ur̃ ſibi q̃ſita poſſeſſio acceſſorii hoc eſt p̃
bẽde illi canonicatui deputate ut d. l. ſi ad
optauero ⁊ hec mea opi. ut mihi ur̃ eſt iuri
cõſona et iſta acquiſitio quaſi poſſeſſionis
dignitatis prelatur̃ uel canonicatus et poſ
ſeſſionem ipſius eſt magis expedita et pla
na quam p moduz quos tradunt p̃dicti pa
tres canonuz inter ſe contrarii ꝓut pz ex
iã dictis Subſequenter q̃ro utrꝫ iſta acq
ſitio et apprenſa poſſeſſionis corporis ec
cleſie uel pticule ꝓut dixi ſit adeo neceſſa
ria ꝙ ea non habita non poſſꝫ electus et con
firmatus uel p annuluz inueſtitus admini
ſtrare ſuper hoc dixit Inno. ꝙ poſt confir
mationez ſine alia poſſeſſione uſtallatõne
uel in ueſtitura ſtatiz poteſt adminiſtrar̃
in ſpiritualibus et temporalibus in iudi
cõ ⁊ extra allegat. c. tranſmiſſam de electi.
⁊. c. noſti. et. c. qualr̃ de iudi. cum deputati
de tranſla. c. i. et hanc partem tenet Inno.
et Oſti. in d. c. tranſmiſſam ubi Io. an. poſt
eos dicit hoc hr̃e locum in omnibus eccleſi
aſticis pſonis adminiſtrationem habenti
bus quorũ aliqui confirmantur uel aliqd
interuenit ꝙ loco confirmatõnis habetur
ſicut inſtitutio uel ueſtitura quam recipi
unt ab ep̃o uel alio inferiori p̃lato ad quẽ
ſpectat de conceſ. pre. ꝓpoſuit et quod ibi
nõ. in nouel pꝰ Inno. et de his que ſi. a ma
io. p̃te ea ex ore. hoc idem notat Inno. i. c.
cum ſuper de cauſa poſ. et ꝓprie. et multum
urgent iſta predicta ſcz. c. noſti. c. qualiter
in. c. tranſmiſſam de electi. et. c. i. de traſla.
q̃ expreſſe innuunt ꝙ ex ſola confirmatõe
competat iſtud ius adminiſtrandi ꝫ ꝙ ſo
la confirmatio non ſufficiat niſi ſit apprẽ
ſa poſſeſſio prelature p inſtallacionem uel
moduz de quo dixi tenet archidi. in. c. cuz
qui de preben. eo. li. et hanc opi. credo ueri
orez de iur̃. primo per tex. quos allegat ꝺ
offi. archi. in. c. ad hec. §. in q̃daz ubi tex.
dic. ꝙ inſtitutio corporalis ſpectat ꝺ iur̃.
ad archidi. ad idem. c. ut nr̃m. e. ti. ibi pone
re abbates et abbatiſſas in ſede. Scd̃o qa
cõfirmatio hz uim ſnĩe diffinitiue licz mi
noris efficatie quo ad quedem iur̃ nõ. in. c.
fi. ẽ. eo. li. de electi. ſed licet quis habeat ꝓ
ſe ſententiam ſup beneficio non dz ꝓpria
auctoritate poſſeſſiões occupare ꝫ a iudice
dz peti executio ut. c. ueniens de teſti. qn
immo furti. uel vi bonorum raptoꝝ puni
tur qui auctoritate ſua occupat bona ſibi
ad iudicata uel alio titulo conceſſa ut. l.
miles. §. qui iudi. ff. ꝺ re. iudi. et de acqui.
poſ. l. ſi. ex ſtip. cum concor. ibi nõ. Ex
quibꝰ pz ꝙ quantũcũqꝫ quis hz titulum ca
nonicum ſiue legittimũ in aliq̃ re nunq̃ tñ
ꝓpria auctoritate poterit illam occupare
qualr̃ igit̃ magis poſſit confirmatus non
uideo rõez. Tercĩ ꝓbo certum eſt ꝙ auc
toritas confirmatõis nõ tribuit poſſeſſio
nem eccleſie uel dignitatis quia nec ſenten
tia hoc facit nam poſt ipãm debet fieri ex
ecutio p iudicem ut in d. §. qui iudices et
c. cum ſm leg. ũ. e. li. de hereticis nec etiam
ius poſſeſſionem ſolet transferre ipſo iur̃.
licet priuet ipſo iure titulo et dñio q̃nqꝫ
ut ibi et nõ. in. l. ſi. C. de ſacro. ſanc. ec. et. l.
ſi tibi mandauero. §. is cuius bona. ff. man.
adminiſtratõ aũt competit rõe poſſeſſiõis
nõ tituli quantumcumqꝫ legittimi uero in
c. cuz eccleſia ſutrina de cã poſ. et ꝓprie.
Quarto ꝓ hoc fac. c. gradi. de ſuplen. ne
gli. prela. ubi papa mandat illi obediri pꝰ
q̃ ad locum acceſſerit ad idem. l. obſuare ꝺ
offi. ꝓconſul. ubi qui nudam poſſeſſionem
apprendit nõ adminiſtrat in ꝓuincia ſibi
decreta. Quinto ꝓbat ex ſimilitudine
q̃ hñt rectores eccleſiaꝝ cum tutoribus et
aliis adminiſtratoribus ut. c. fi. vii. q. i. et
c. ii. de donat. ꝫ illi non accedũt ad admini
ſtratione niſi inuentario confecto ⁊ decre
to iudic. eis adminiſtratio concedatur ut
l. legittimos et ibi. p Bar. ff. de legitti. tu
to. ergo nec iſti fac. c. maifeſta ⁊. c. ſunt ma
nifeſte. ii. q. i. Item ſunt prelati ſimiles
uſufructuariis ut plene nõ. in. c. preſenti ꝺ
offi. ordi. li. vi. ſed illis debet tradi quaſi
poſſeſſio uſufructus per inductionẽ in fũ
dum ut. l. iii. §. dare. ff. de uſufr. Sexto

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

⁊ ultimo hoc tenet Dy·in·c·ſ·proxio ubi
dicit ꝙ ꝑ inductiones in poſſeſſionem tri
buitur ius poſſeſſionis et adminiſtratõis
ut d·c·ad hec et·c·ut nr̃m et alia ſimilia de
tutor̃ nam põderatur in teſtõ ſcdo illa da
tio confirmatur a iudice ut pȝ·ff·et·C·de
confir·tu·   Tercio ſequitur decretum iu
dic·ad miniſtratõem concedentis·C·arbi
tute·l·fi·et in auč·ut hi q ob·§·penult·idẽ
in pheudo nam primo pheudi conceſſio·
Secundo inueſtitura que eſt precedentĩ
conceſſionis confirmatio·   Tercio in poſ
ſeſſionem inducio que eſt conceſſionis et
in ueſtiture realis executio ut i ti·qd ſit
inueſtitura col·x·   Ex his ergo cõcludo
ꝙ opi·archidi·eſt ipſa ueritas ut non minꝰ
in adminiſtratione ꝑrimonii eccleſiaſtici
requiratur in poſſeſſione inductio et ipſiꝰ
apprenſio quãtũ in aliis·ſ·dictis·   Opi·
enim Inno·Oſti·et aliorum infert ꝙ ille
qui nonq̃ fuit adeptus poſſeſſionem ex ſo
lo titulo confirmatõnis paciatur comodis
poſſeſſorum·qð non poſſ̃ iur̃·defendi non
ob·cõtraria q̃ innuunt adminiſtratõem cõ
petere ex ſola cõfirmatione nam dñt ſuple
ri ꝑ alia que expreſſe uoluit ꝙ poſſeſſio ap
predatur et legittime hoc eſt de manu eiꝰ
qui hȝ poteſtatẽȝ ut d·c·ad hec et·c·ut noſ
truȝ non ob·ꝙ heres ſtatĩ addita hr̃ditate
et uniuerſalis fidei cõmiſſarius facta rẽſti
tutione et ſolo uerbo conſequit̃ et uniuer
ſalis fidei comiſſarius facta reſtitutõne ⁊
ſolo uerbo conſequitur poteſtateȝ admini
ſtrandi et iura omnia in eos transferunt
ut·l·cũ heredes·ff·de acqui·poſ·et·l·reſtitu
ta ⁊·l·facta ſunt ad trebel·nam aliud in he
reditate et hr̃de aliud in rectoribus eccle
ſiarum et bonis eccleſiaſticis·   Iſti enim
añq̃ ad adminiſtrationeȝ accedant adeunt
iudicem pro confirmatione adhibetur cau
ſe cognitio ſnia fertur ut d·c·fi·de electi·
ſ·eo·li·non ergo ſi iudex dȝ exequi ſentẽ
iam non aũt ille qui ſniam optinuit ut d·
§·qui iudicati heres ergo ⁊ fideicommiſſa
rius nõ tenetur adire iudicem ſed ſolo ani
mo heres adiit et uerbo fideicõmiſſario
reſtituit ut d·l·facta et·l·gerit ð acqui·he
redi·   Item poſſeſſiones rerũ iacentis here
ditatis non ſunt apud aliqueȝ ut·l·i·§·ſce
uola·C·ſi quis teſta·li·eſſe iꝰ fue·poſſeſſio
uero eccleſie uacantis poſſidetur per ipſam
eccleſiam ut d·c·cum ſuper de cã poſ·et ꝑ In
no·nõ ergo ita dȝ eſſe facilis occupatio re
rum ab alio poſſeſſaꝝ ſicut ſi a nemine poſ
ſideantur facit quod notat Inno i·c·ueni
ens de teſti·et maxime ut dixi quia poſtq̃

confirmatio eſt obtenta in figura iudicii
dȝ a iudice executio iudicii poſtulari naȝ
poſt ꝯfirmatõem poteſt contra confirma
tuȝ talis exceptio opponi que impedit cõ
firmationis effectum ut·c·accidens de accu
ſa·ſaltem ergo ꝓpter hoc ſcȝ ꝙ poteſt exe
cutio retardari non debet ſua auctoritate
apprendere poſſeſſionem et ſicut in ea auſe
renda poſt priuationem ipſo iure iudex de
bet poſſeſſorem citare ut·c·licet epõ de ꝑ
ben·ſ·eo·li·ita et in ea acquirẽda debet auc
toritas iudicis accedere ut ſic cũ illa matu
ritate tradatur cum qua auſertur et etiã
ut eadem ſit rõ acquirendi ⁊ amittendi ut
l·quemadmodum ð acqui·poſ·et ꝙ ꝓpoſitũ
in ꝓpoſito ita oppoſitũ in oppoſito ut·l·
nã hoc iure·ff·de uul·⁊ pup·   Ex p̃dictis
patet deciſio·q·quam format Io·an·poſt cõ
pe·ſ·de cõſtitu·cũ in ſuper glo·hoc ponit
ubi querit an canonicus nõ inſtallatus de
beat uocari ad electionem ſicut eſt in loco
ſuo uocari debuit ⁊ cõtemptus fuit an poſ
ſit impugnare electionem rõe contemptus
compo·ꝙ ſic quia licet in aliis non trãſeat
dñium ſine poſſeſſione tñ in eccleſiaſticis
bene tranſit iux̃ illa q̃ plene nõ·in·c·ſi tibi
abñti de ꝑben·ſ·eo·li·nam ex ſola collatio
ne habuit ius in re ut ibi et·c·fi·de conceſ·
preben·eo·li·archidi·tȝ contrarium ſcȝ ta
lem inſtallatum non debuiſſe uocari et ita
nõ·in·c·cum qui ð preben·ſ·eo·li·et dic·ibi
hoc ꝓbari cum non habeat poſſeſſiõem iuriſ
ſibi collati q̃ poſſeſſio ñ dat̃ ꝑ in ueſtiturã
ut nõ·in·c·auctoritate ð inſtitu·ꝑ Dy·ſ·
c·i·   Preterea ut dicit eliger̃ eſt fructus
poſſeſſionis non ꝓprietatis ut nõ·Io·an·
poſt Inno·ſ·de electi·cumana·xͦ·qd ſi duo
et ex predictis apparet ꝙ illa opi·eſt uera
Iuxta predicta quero ð effectu poſſeſſi
onis prelature utꝝ ſola poſſeſſio teneatur
illum qui eſt in quaſi poſſeſſione dignitatĩ
et quid iur̃·ſi debitores dignitatis ſoluãt
illi qui apparet poſtia falſus prelatus Bal·
dicit ꝙ q̃nq; ille q eſt in poſſeſſione eſt fũ
ditus falſus prelatus ⁊ talis poſſeſſio non
patrocinat̃ ut nõ·in·l·ii·C·quando ex fac
to tuto·debitores etiam ſponte tali falſo
prelato ſoluentes non liberantur ab eccle
ſia·ff·de condic·ob cauſam·l·ſi ꝓcur·falſus
et·l·ſi quis uxori·§·itẽ item apud labeonẽ
de fur·tu·dic de hoc plenius ꝑ Io·an·poſt
Inno·in·c·in litteris de reſti·ſpo·in glo·
magna xͦ·quid ergo ſi aliquis intruſit ſe
⁊c·   Quãdoq; non eſt fundus falſus quia
habet confirmatione ſuperioris et tũc aut
ipſa confirmatio eſt nulla ipſo iur·aut ualȝ

licȝ ꝯfirmatꝰ ſit indignꝰ·i·cãu aut ẽ uiciũ
patẽs ⁊ r̃pellit̃ aut latẽs et ñ r̃pellit̃·ff·de
mio·l·ueꝝ·§·ex fcõ ⁊·C·ð peti·hr̃di·l·ſi pu
tas·   Scðo caſu nõ repellitur q̃ diu eſt in
poſſeſſione auctoritate ſuperioris ar·ff·de
offi·preto·l·barbarius et de preſcrip·ſi ci
tatus per Inno·facit·ff·fam·hercis·l·is cõ
ſequenter et quod ibi nõ·ex quo enim ſupe
rior habet cum ꝓ tali ergo a quolibȝ alio
debet haberi·ff·ꝙ fal·tu·auc·l·i·§·ideȝ põ
po·   Et predicta uera ſm eũ qñ agit no
mine dignitatis ſed ſi nomine ſuo quia ip
ſe contraxit indiſtincte an dicatur ſm In
no·in d·c·in lr̃is ſed certe ſi ipſe cõtraxit
nomine dignitatis cum ius ſit queſitum ec
cleſie nõ põt ſibi ꝑiudicare ar·C·qui ca·in
inte·teſti·non eſt neceſſe·l·ſi tutor et·ff·ð
ſolup·l·filie ⁊·l·optimam·C·de contrahẽ·
emp·per Ia·de are·⁊ cy·   Sed contra per
dicta ipſe opponit et uidetur ꝙ ſemp ille
qui eſt in poſſeſſione agere põt quia talis
preſumitur qualis poſſeſſio cum oñdit ut
nõ·C·de ui inſtru·l·ſi ſolempnibus et·l·ñ
nudis·C·de proba·et·C·ubi cauſa ſtati·l·i·
per Cy·ſo·quedaȝ eſt poſſeſſio q̃ ſui aptitu
dine cuȝ natura concordat ut poſſeſſio ma
ternitatis nam et ipſa maternitas eſt·ff·ð
capi·dimi·l·eas et natura cõis·ff·de accu·l·
hos accuſare·§·fi·et huiuſmodi poſſeſſio q̃a
naturalibꝰ conuenit ueritatis preſumptõ
nem inducit·ff·de his qui ſunt ſui uel alie·
iur̃·l·filium ideȝ ſi quaſi naturalis iuregẽ
tium conueniat poſſeſſio quia eſt tale quid
ꝙ de iur̃·cõi poteſt a quolibet poſſideri et
quilibȝ eſt capax ut nõ·in·l·ſicuti·§·ſi que
ratur·ff·ſi ſui·uendi·fecit de agri·⁊ cenſi·
l·litibus ſi autem poſſeſſionis qualitas ex
orbitet a regulis permiſſiuis et exigit ti
tulum expreſſum nec aliter poteſt cõfor
mar̃ ſe iuri tunc ſola poſſeſſio non inducit
preſumptionem ueritatis niſi publica uti
litas cum cõi errore concurrat hinc eſt ꝙ
non preſumitur quis prelatus uel maritꝰ
de reſti·ſpo·ex parte per Inno·l·i·§·ſi ea ð
uen·ipoſ·nu·nȝ tabellio ut nõ·Azo·in ſum
ma de fi·inſtru·et ð xͦ·ſi·c·ueniens per In
no·et generaliter nemo preſumitur pri
uilegiatus niſi doceat de priuilegio et ne
mo preſumitur confirmatus niſi doceat ð
confirmatione·C·de manda·prin·l·i·et de
hoc per Inno·in·c·tranſmiſſaȝ de electi·ni
ſi forte fuerit in lõga poſſeſſiõe de adop·
poſt mortem et de uſur·l·cum de in rem xͦ
ſo   Et ita dicit Bal·plenius cum Bar·in·l·
ſi prius·ff·de op·no·nũti·naȝ in hoc ultio
membro ſcȝ cuȝ quaſi poſſeſſio eſt fundata

in priuilegio nec aliter optineri põt utꝝ
releuet ab honere probandi dic ut in·c·cũ
ꝑſone de priuil·ſupra eo·li·et per Cy·in
d·l·ſi ſolempnibus·   Iteȝ qñ preſens qua
ſi poſſeſſio non concordat immo diſcordat
a iur̃·naturali ut ſuitutes agrorũ an rele
uet ab honer̃ probandi et quid iur̃·de illa
que concordat cuȝ iuregentium ſed diſcor
dat cũ a iure naturali ut ſuitutes hominũ
dic ut d·l·ſi prius ꝑ Bar·ð quaſi poſſ·ſiiõe
milicie dic ꝑ Dy·i·c·ſemel malus infra eo·
Item utꝝ releuet ab honere probãdi dȝ
intelligi cum agitur ad priuationem iur̃·
ſup quo ſubſtentat̃ illa quaſi poſſeſſio inte
rim uõ·donec ſuper hoc in iudicio diſcuti
tur debȝ in dicta poſſeſſiõe defendi ꝙ dic
ut·d·c·cum ꝑſone ⁊ dixi·ſ·in·ii·q·xͦ·ſequi
tur uidere nec per uiã exceptionis cũ agit
ꝓ iuribꝰ deputatĩ illi q̃ſi poſſeſſiõi uir̃ poſ
ſe excludi ſ expedit ut principalr̃ agat̃ ad
priuationem ut d·c·tranſmiſſam et ꝑ illas
remiſſiones precedens diſtinctõ precepto
ris mei declarari põt et ad id quod ultio
dixit de diuturna poſſeſſione q̃ fundat̃ in
priuilegio uel in uſu homim ut ſi diu duo
tractauerunt ſe ut uir ⁊ uxor uel diu tenu
it beneficiũ uel geſſit ſe ꝓ clerico ſi aliter
nõ ꝯſtat de ueritate an ꝑſumat̃ ita eẽ ſi eſt
ꝯtentio iter eos uel cũ eoꝝ aliquo et tercõ
uel inter alios dic ut d·c·ueniens ꝑ Inno·
in·c·innotuit de eo q fur·ordi·ſuſe·et d·c·
ex pte de reſti·ſpo·et·c·illud ð preſump·
Per iſta poteſt decidi qõ q̃ ipſe ſcribit
de obedientia et iuriſdictõe an ſit obediẽ
dum minꝰ iuſto prelato qui eſt in poſſeſſi
one pacifica officii ſui et an poſſit exerce
re iuriſdictõem in r̃belles et uir̃ ꝙ ſic in·l·
barbarius in hoc poſſu ꝑfectius loquitur
Io·an·poſt Inno·in dicto·c·in litteris in
glo·magna xͦ·quid ergo ſi aliquis intruſit
ſe in aliqua dignitate ⁊c·dic ut ibi·   Vl
timo circa iſtam quaſi poſſeſſionem digni
tatis canonicatus et prebende eſſet tractã
dum qualr̃ admittat̃ dicam infra·q·proxi
ma ubi de ipſa et aliis multis ſuccincte di
caȝ   Quarto principalr̃ quero de quadã
quaſi poſſeſſione que conſiſtat in iur̃·rerũ
in iure perſonarum et actibus hominum
ut eſt quaſi poſſeſſio iuriſdictionis qualr̃
acquirat̃·   Ad hoc dico ꝙ Inno·et poſt eum
doc·tangunt de iſta materia in multis lo
cis ſ plenius in·c·dilecta de cape·mo·cuiuſ
dicte reaſſumit d·Bal·in·l·ii·C·ð ſer·et aq̃
Et ex dictis Inno·quatuor membra elicõ
primũ eſt qualiter acquiratur iuriſdictio
in cauſ̃ ſcðm qualiter in perſonis tercium

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

qũ alr̃ in una ciuitate uel populo quartum
qualr̃ acquiſita perdatur. Reuertor ad
primũ in quo dicit Inno. ꝙ generalis poſ
ſeſſio iuriſdictõis acquiritur etiam ſi uni
cus actus iuriſdictionis exerceatur puta
cognoſcit de ali qua cã criminali uel ciuili
uel quis excommunicat aliquẽ uel ſuſpendit
uel aliud quolibet facit quod tñ pertinet
ad iuriſdictionem Si enim iſtos actꝰ exer
cet animo querendi iuriſdictões ulr̃ ſic eã
querit ut in animo ſuo geſſit ꝯ quo animo
quomõ conſtar̃ poſſit uide. ꝯ. ii. q. principa
li Cy. illud dictum Inno. reprobat in. l. i.
C. de emanci. libe. nam ſm eum acquiſitõ iu
riſdictionis certe ſpeciei non infert acqui
ſitionem alterius penitus diuerſe et ſepa
te nam ſic eſt in rebus corporalibus ſepati
ut unius poſſeſſione acquiſita alia nõ ueni
at ut. l. iii. in principio. ff. de acqui. poſ. et
quod dixi ſupra in. iii. q. prin. ꝟ. nec eſt ꝓ
babile dictum cum ergo diuerſe ſint ſpeci
es iuriſdictõis ciuilis et criminalis quia
una ſimplicis iuriſdictõnis alia meri impe
rii per acquiſitionem poſſeſſionis alterꝰ
alia ſpecies nõ ur̃ queri. ff. quẽad. ſerui ami.
l. ſi ſtillicidii. §. ſi. et. l. ſi prius. ff. de aqua
plu. arcẽ. Pro illa opi. allegat Bal. dictũ
phy. ꝙ in habentibus ſimbolum facilior ẽ
tranſitus et prorogatio ſiue extenſio fit
ad ſimilia nõ ad diuerſa ut nõt Cy. in. l. teſ
ta. C. de teſta. et iſtam opi. Cy. cõtra Inno.
tenui in. c. dilectus preal. Nunc uõ dico
Inno. recte ſenſiſſe accepit enim iuriſdictõ
nem pro ut ſumitur in genere includente
ſub ſe meꝝ et mixtum imperium et ſimpli
cem iuriſdictõnem quod pꝫ ex uerbis ſuis
dum ſe retulit ad intentõem intendentis
acquirer̃ ulr̃ ꝛc. uñ quia acquiſitio generis
ĩfert acqſitõm omniũ ſpecieꝝ ſub generr̃ in
clauſaꝝ ut. l. ſi chorus. ff. de le. ii. et. l. ſi duo
de admi. tuto. ur̃ Inno. bene dicere et cum
eo ſentit Io. an. in d. c. dilectus qui dũ re
ſpõdꝫ ad dictuꝫ Cy. dictum Inno. ſic expo
nit. Aduerte tñ ad id qꝺ ſtatim dicã in
ſcꝺo membro quod fuit qualiter acquirar̃
iuriſdictio in perſonis In hac dicit Inno.
ꝙ quaſi poſſeſſio iuriſdictõnis acquiſita in
una perſona non extenditur ad aliam per
ſonam etiam ſi hoc gerat in animo ille qui
iuriſdictõm exercet. Sed tunc poſt eum
quero ꝺ rõe differentie quare magis acqui
ſitio talis extenditur de una re ad aliam
ut ſupra proximo dictum eſt ꝙ̃ de perſona
ad perſonam dicit ipſe quia ſub iuriſdictõ
ne comphẽduntur omnes partes et actꝰ iu
riſdictionis ſed ſub una perſona non cõph

ditur alia nam diuerſi ſunt homines et qꝺ
fit in uno non extenditur ad alios ut. l. ſe
pe de re. iudi. et. c. quamuis e. ti. adducit ſi.
de gleba ꝙ una apphẽſa omnes contigue ap
prenſe intelliguntur ſepate uero non ꝯ ac
qui. poſ. l. iii. pꝰ prin. et. c. i. de conſecra. ecc.
uel alta. ꝯ. eo. li. et ſic dicenduꝫ eſt ſm eum
in hac materia ꝙ apprenſa quaſi poſſeſſiõe
iuriſdictõis in uno capitulo uidetur apphẽ
ſa in aliis dummodo apprendens hoc inten
dat ſecus eſt in perſonis ubi non eſt talis
connexitas ſm eum cuius opi. in hoc ſequi
tur Cy. in d. l. i. C. de eman. li. Ego pro
ut dixi in dicto. c. dilectus non bene capio
iſtud dictum Inno. nec differentiam inter
cauſas et perſonas nam aut Inno. intellex
it de acquiſitione iuriſdictionis in certis
perſonis ſiue una ſine territorio ꝛ talis ac
quiſitio non procedit quia priuatus iuriſ
dictione non exercet iuriſdictõneꝫ in cer
tas perſonas ſi non habeat territoriuꝫ uel
non preeſt collegio iuxta nõ. in. c. cum con
tingat de foro. com. Si autem rõe terri
torii iuriſdictiunem exercet in una perſo
na uel pluribus tunc credo ꝙ iſtud exerci
tium. extendatur ad aliud qꝺ eti ſentit In
no. dum ſubdit ꝗliter acquiratur iuriſdic
tio in uno populo dicit enim ſi exerceo iu
riſdictionem in una tñ unius populi ſcien
te domino et paciente ꝙ ſup toto populo
intẽdo querere iuriſdictõem qꝺ ſup toto
populo acquiro qa quaſi una ꝛ cõtinua eſt
gleba. ſcꝫ unus populus loquitur tamẽ In
no. cum in iſto populo in quem intẽdo poſ
ſeſſionem acquirer̃ alius exercebat et ſic ñ
quero nouam iuriſdictõnem in perſonis il
loꝝ de populo ſed iaꝫ acquiſitaꝫ per aliuꝫ
et ab eo poſſeſſam ſed certe ſi in eis nullus
alius iuriſdictõnem quam intendo querer̃
poſſidebat ur̃ ꝙ ſit ideꝫ iur̃. ut ſcꝫ queram
in aliis ſi acquiro in illo in quem exerceo
cum intentione ꝗrendi in omnibus et hoc
credo ſi adeptus ſum poſſeſſionem ſoli ſi
ue territorii cui iuriſdictio coheret cum
uoluntate domini et hec acquiſitionem ma
gis conſidero ꝙ̃ exerciciuꝫ in perſona iſti
us uel illiꝰ ſi uõ iuriſdictio exercetur nõ
rõe territarii ſed dignitatis tunc conſide
ro acquiſitionem illius dignitatis ut ſic
uidear̃ iuriſdictõ queſita. uelud acceſſoria
dignitati et hoc per ea que dixi. ꝯ. in. iii.
q. prin. Preterea ur̃ bona differentia in
er cauſas et perſonas nam ſicut una perſo
na differt ab alia numero nõ ſpecie ita una
cauſa ab alia et reſpectu iuriſdictõis ꝑiter
ſubiciuntur cauſe et perſone non eſt ergo

ratio quare magis fiat extẽſio in cauſis ꝙ̃
in perſonis ſed uelud indiuidua includun
tur ſub acquiſitõne iuriſdictionis que con
tingit per acquiſitionem quaſi poſſeſſiõis
dignitatis uel territorii ut predixi alte
ro non concurrente non capio quomõ in iſ
tum hominem uel in illum poſſim iuriſdic
tionem querer̃ Bar. tamen dicit ꝙ in acqui
renda iuriſdictione uniuerſaliter in uno
caſtro ſi accedat conſenſꝰ domini ꝗro ipſaꝫ
per unicũ actum ſi autem nõ accedat per ac
quiſitõnem unius actus non queritur in a
liis ita nõ. in. l. i. §. hoc interdcõ. ff. de iti.
actuꝗ priua. ꝛ. l. iii. in prin. ff. de acq. poſ.
et in hoc ſatis concordat cum Inno. in quã
tum loquitur de acquiſitione poſſeſſionis
iuriſdictionis in uno populo alteri ſubiec
to ꝛ non ſubiecto uero uidetur tenere In
no. ꝙ acquiſitio iuriſdictionis in una per
ſona non extendatur ad aliam. Ego au
teꝫ dico ꝙ aut in omnibus acquiritur aut
i nullo ut patet ex predictis. Subſequẽ
ter querit Inno. qualiter iuriſdictõ gene
ralis in una ciuitate uel prouincia acquirã
tur ꝛ diſtinguit ꝙ aut nullus ibi iuriſdic
tionem poſſidebat et queritur per genera
lia banna et preconia penalia tranſmiſſa ꝑ
preco ciuitatis et eſt hoc ueꝝ etiam ſi nul
lus inciderit in edictum naꝫ hec edicta po
nere iuriſdectõnis eſt ſi autem alius ibi iu
riſdictionem poſſidet tunc qui mittit dic
ta preconia non acquirit iuriſdictõem niſi
in illis capitulis et hominibus quos apphẽ
dit ut. l. quod in eo. §. ultimo. ff. de acqui.
poſ. Subdit Inno. ꝙ licet primo caſu ſit
queſita generaliter iuriſdictio in uniuerſi
tate non tamen acquiritur iuriſdictio in
ſingulares perſonas quia obligatio ꝙ̃ con
cernit uniuerſitatẽ non ligat ſingulos. ff.
de iniur. uo. l. ſed ſi hac. §. qui manumittir̃
canonizata. xii. q. ii. qui manumittitur.
Ego in d. c. dilectus non apprebo illud
dictum nam iuriſdictio ſine cohertõne nul
la eſt ut. l. i. ff. ſi quis ius di. non ob. ꝛ. l. fi.
ff. de offi. eius cui mã. eſt iur̃. ſed licet uni
uerſitas poſſit obligari ex contractibus
et delictis ut. l. i. §. ſi. ff. ꝙ cuiuſqꝫ uniuer
no. et qꝺ nõ. Bar. in. l. aut. facta de pe. et. c.
dilectꝰ ꝺ ſimo. tñ ꝺ facili hoc ñ ꝯtingit ut
. ff. de dolo. l. ſi ex dolo in. §. i. ergo nimis
ſtricta iſta acquiſitio preter forma banni
quam ponit Inno. ꝙ talis dominus ciuita
tis mandat ꝙ quicumqꝫ ſic fecerit incurrat
talem penam ꝛc. Illud bannum potius con
cernit illos ꝺ uniuerſitate ut ſingulos ꝙ̃
ut uniuerſos nõ eſt ergo rõnabile ꝙ ſingu

li. non ligẽñtur uel in ſingulos iuriſdictõ
non queratur licet enĩꝫ uerba quandoqꝫ r̃
ferantur ad uniuerſitatem tñ complectun
tur illos de uniuerſitate ut ſingulos ſi na
tura diſpoſitõnis non poteſt congrue fer
ri ad uniuerſitateꝫ ut in ſnĩa excõicatõis
inter dicti patet per. c. ſi ſententia in. ſi. ꝺ
ſen. ex. ꝯ. eo. li. et quod nõ. in. c. tanta ſupra
de exceſ. ꝑla. Et predictis poteſt i ſum
ma redigi et diſtingui cum queritur qua
liter iuriſdictio acquirar̃ quandoqꝫ enim
queritur qualiter acquiratur in cauſis ge
neraliter qñdoqꝫ qualiter in perſonis quã
doqꝫ qualiter in ciuitate uel caſtro quãdo
ꝙ ꝗliter in uno populo ꝛ quid iur̃. in quo
libet membro ſuperius patet ubi iſta extẽ
ſio ſiue prorogatio iuriſdictõnis in cauſ
ꝛ perſonis poteſt ad ſimilia applicari max
ime ad nõ. per Inno. in. c. dilecto. ꝯ. de offi.
archidi. ꝛ ibi Io. an. relata glo. Inno. ad cõ
textum ſubicit ꝙ ex ea elegas qꝺ boni po
teris et ut credo ideo ſic dixit ꝙ uiſa ſibi
eſt ꝯfuſa et difficilis pro ut uere eſt Ego
autem dictaꝫ glo. ordino diſtinguẽdo ſic
cum querir̃ utrum fiat extençio exercicii
alicuius actus de perſonis ad perſonas uel
de iuribus ad iura uel de locis ad loca diſ
tingue aut queris de extenſione conſuetu
dinis aut preſcriptionis aut conceſſionis
ſiue priuilegii. Primo caſu aut conſuetu
do inducitur contra iura uel eſt eccleſiis
honeroſa ꝛ non eſt extendenda de conſue.
c. i. de deci. tua. et. c. cum contingat neque
ad alia iura de preſcrip. c. auditis et de ca
pe. mo. c. ii. neqꝫ ad alias. xii. di. omia in. xi.
di. charolica Aut eſt laudabilis et ſuper
re de facili conceſſibili qualis eſt ut archi
diaconꝰ iuriſdictionem exerceat in mona
ſterio nam hoc epiſcopꝰ de facili ſibi debꝫ
concedere ut ſic diuidat honus ſuum in. c.
mãdata de preſump. ꝛ. c. ſi. de offi. archidi.
et. c. cum eccleſia uulterana. de electi. ꝛ. c. in
his. xi. di. et. xii. di. conſuetudo et de cenſi
ſopite et hoc ẽ uerum ubi maior pars eccle
ſiarum et perſonarum eiuſdeꝫ conditionis
hanc ſeruet ut ibi et. ff. de inſti. et iur̃. ꝛ. l.
penult. Item hoc eſt uerum non ſoluꝫ de
eccleſia eiuſdem dioc. ſed etiaꝫ eiuſdeꝫ pro
uincie adeo ꝙ ille eccleſie que hanc commu
nem conſuetudinem recuſare obſeruare poſ
ſent ad hoc cogi quod patet quia eccleſie ꝙ̃
de nouo conſtituuntur eaꝫ obſeruare tenẽ
tur de cenſi. eccleſiis ponit Inno. exemplũ
in offi. eccleſiaſticis in quibus unuꝫ modũ
debent obſeruare unam menſam communeꝫ
habere ꝓrogatiuã eiuſdem dignitatis ſuar̃

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ut probantur per ordinē·xii·di·c·penult·
in fi·de cenſi·c·ex parte de cōſue·cum olim
et hec ſunt uera quia tenentur obſeruar̄ ni
ſi habeant contrariaȝ certam laudabilē con
ſuetudinem et preſcriptam de conſue·c·fi·
de preſcrip·auditis·xii·di·illud breuiter
uel niſi aliꝰ hec iura in illo monaſterio ex
erceat de preſcrip·cum ex officii uel niſi ꝑ
illa aliam habeat puta una eccleſia ieiunat
die ſabbata alia die mercurii·xii·diſt·illa
tunc enim minor pars non cogitur ſequi
maiorem· Alii dicunt ꝙ in his que ſunt
iuriſdictionis uel annexa ſit prorogatio
de perſonis ad perſonas dummodo maior
pars populi utatur tali conſuetudine·ff·ꝺ
iſti·et iur̄·l·penult·et·l·ꝙ maior·ff·admu
ni·et de teſti·l·teſtium·§·fi·niſi conſuetu
do ſit contra legem inducta ut·l·ꝙ non rō
ne·ff·del· In his uero que conſiſtunt in
preſtationibus et ſimilibus non eſt exten
denda conſuetudo nō ob·ff·communia pre
di·l·uenditor·§·ſi·conſtet quia ibi nō fit
extencio de una re ad aliaȝ ſed ad eadē tm̄
que nonquam debet diuerſo iur̄·cenſeri·ut
dicto·c·cum in tua de·deci· cum concor·
Alii indiſtincte debent ꝙ conſuetudo
non eſt extēdenda ad alia monaſteria ſiue
eccleſias unde archidi·qui iuriſdictionem
exercuit de cōſuetudine in omnibus mona
ſteriis non tamen exercebit in nouis ut·c·
cum contingat de deci·non ob·c·cognoui
mus·xii·q·ii·quia ibi ideo debet ſolui qui
ſic debebatur de iur̄·communi non ex eo ꝙ
de conſuetudine conſueuit ſolui non ob·ꝺ
cenſi·ſuper eo et de conſue·cū oliȝ quia ibi
loquitur ꝺ his iur̄·de quibus nihil eſt cer
tum in iur̄·ſtatutum in talibus enim ſatis
eſt equuȝ ꝙ conſuetudo prouincie ſiue uia
tiarum eccleſiarū debeat obſeruari ar·xii·
di·diuturna et·c·communia ⁊·c·ſe·ſed ꝙ ar
chidiaconus in monaſterio iuriſdictioneȝ
exerceat eſt contra ius conmune et faciliꝰ
fit extenſio in his que non pertinent ad
alium de iur̄·cōmuni·ut·c·i·de reli·domi·
Alii debent in preſcriptionibus ꝙ aut
ille qui exigit annuam pēſionem uel certā
partem oblationum in omnibus eccleſiis
uel monaſteriis ex ꝯſuetudine uel preſcrip
tōne et uult exigere in uno quod non ſol
uit erat epiſcopus cui ſubſunt omnes eccle
ſie et poterit exigere etiā in iſto Aut eſt
alius et non poterit ut dicto·c·dilecto ꝺ·
cū in huiuſmodi et eſt ratio quia de iur̄·cō
muni epiſcopo omnia ſubeſſe uidet̄·x·q·i·
re genda·xii·q·i·ꝑcipimꝰ et·c·eccleſiarum·
Sed dices ſi illa eccleſia non eſt paſſa cō
tra ſe conſuetudinem induci in exercitio
iuriſdictōnis reſpectu preſtationis immo
ſemper uiolenter reſiſti qualiter ei debet
preiudicare neglientia aliarum nam et res
inter alios acta ⁊c·ꝺ re·iudi·c·penult·ſm̄
Inno·ꝙ hoc eſt ideo ne una et eadē eccleſia
diuerſo iur̄·cenſeatur·xii·q·ii·cognouimꝰ
ex quo argue ꝺȝ Oſti·ꝙ ſi epiſcopus a ſub
dito petit aliquid nouum uel inſolidum a
iur̄·non tamen omnino improbatum puta
cenſum uel caritatiuum ſubſidium et ſimi
lia ex quo probat ꝙ id habet ⁊ percipit in
aliis conuicinis cōuincitur is a quo petit
niſi aliud ꝓbat ad hoc allegat Io·an·iura
q̄ allegat glo·fi· in·c·dilecto de offi·archi
di·fit etiam extenſio iuriſdictionis ad lo
cum de quo nō conſtat ꝙ ad alium pertine
at de reli·domi·c·i·et fit iſta extēſio max
ime in iuribus archidiaconalibus et conſi
milibꝰ que per conſuetudinem acquirunt̄
ſm̄ Inno·et hec ſunt dicta de extēſione cō
ſuetudinis de perſonis ad perſonas de lo
cis ad loca de iuribus ad iura· Secundū
membrū fuit de acquiſitione per preſcrip
tioneȝ et in iſto dicit Io·an·poſt Inno·ꝙ
non ē extendenda ſed potius tanquaȝ odi
oſa reſtringenda·c·uigilanti de ꝑſcrip·
Terciuȝ membruȝ eſt de conceſſione an
extendatur ad alias eccleſias ſi conceſſa eſt
iuriſdictō in quibuſdam dicit ꝙ non ratō
differentie eſt inter conceſſioneȝ ⁊ conſue
tudineȝ quia eo ipſo ꝙ concedit in aliqui
bꝰ in aliis prohibetur ar·lv·di·diſciplina
de deci·c·i·et·c·ex parte In conſuetudine
uero ex quo hoc permittit in aliis hoc idē
et de illo preſumitur tacite conſentire ſꝫ
eum dominus Bal·de iſta extenſione proſe
quitur in quadam ſua diſputatione q̄ inci
pit apolꝰ ⁊ ſicut fit prorogatō iuriſdictō
nis per cōſenſum quatuor modis de tēpo
re ad tempus de re ad reȝ de perſonis ad
perſonas de locis ad loca Ita de iſta extē
ſione querit ipſe in materia preſcriptōnis
et ex dictis ſuis in ſumma collige primo i
tempor̄ ꝙ qui ex preſcriptione habet ius
cognoſcendi de cauſa infra certa tempora
poſtea non cognoſcet argumento·l·ſtatu·
liber·§·ſtichuȝ·ff·del·ii·hoc uerum niſi ꝑ
tes prorogent nam quod ꝓgatur dici
tur eſſe idem cum primo ſi eſt eiuſdeȝ for
me et nature ſecus ſi diuerſe ut nō·in·c·hi
qui de preben·ꝺ·eo·li· In ſecunda ſpecie
ſcilicet de perſonis ad perſonas refert dic
tum Inno·ꝺ quo ſupra ſcilicet in·c·dilectꝰ
de cape·mona·ubi dicit ꝙ non extenditur
ſed ut uidiſtis in·c·dilectꝰ ꝺ offi·archidi·
multum uariat in acquiſitiōe que fit per
cōſuetudinem nam multas opi·quas ponit
ſupra ꝯtuli que ſunt uel contrarie uel diſ
tinctione ad concordiaȝ reducende In acq
ſitione que fit per preſcriptioneȝ et etiā
per conceſſionem indiſticte tenent ꝙ non
fiat extenſio conſiderat tamen Bal·poſtiꝰ
cauſam actus quam ipſum actum ut ſi eſt in
tentio uniuerſalis uniuerſaliter acquirat̄
licet exerciciū fuerit in uno actu ⁊ in uni
uerſalibus licita eſt extenſio iuxta nō·in
l·mādatuȝ·C·ma·per Pe·et Cy·pleniꝰ hoc
dixi·ꝺ·pꝰ Inno· De tercia ſpecie proro
gationis parum dicit licet tangat unaȝ q̄
ſtionem que eſt talis Archidiaconus pre
ſcripſit iuriſdictioneȝ in patronalibus ec
cleſiis an ſi patroni nō eligūt uideat̄ pre
ſcripſiſſe collationem et uidetur ꝙ poſtq̄
preſcripſit epiſcopalem iuriſdictionem in
ſuo archidiaconatu in principali quod pre
ſcripſerit etiam in acceſſorio quod ſecū tra
pit ex ui attractiua nam iura preſcripta ha
bent tacitas acceſſiones ut·ff·communia ꝑ
di·l·refectiones·§·fi· Iteȝ illud ius eſt
conſecutiuum ad iuriſdictōneȝ preſcriptā
⁊ a primordio tituli poſterior formatur
euentus·C·de imponen·lucra de ſcrip·l·i·
li·x·contrarium tenet Bal·quia ex duobꝰ
iuribus epiſcopus non perdidit niſi unuȝ
ſcilicet ius inſtituendi reliquuȝ remanſit
in calamo ergo ſtat in iur̄·communi in pre
ſcriptione ſicut in priuilegio quod nō ex
tenditur·ff·de uul·et ſubſti·l·ex facto et
ceſſante priuilegio remanemus in iur̄·con
muni ut·l·ſed ⁊ milites in prin·ff·de excu
ſa·tuto·nec dixerit aliquis iuriſdictō or
dinaria eſt fauorabilis ergo eſt extenden
da quia hoc eſt odium in modum acquiſiti
onis ſcilicet per preſcriptionem que eſt
odioſa in ſuis terminis reſtringēda ut ſu
pra dictum eſt et eſt ſimile in·c·ſede uacā
te ſuccedit enim naturali iuriſdictōne nō
in preſcripta uel priuilegiata ut nō·in·c·
uerum de foro com·in nouella pro pte hac
allego quod notat Io·an·poſt Inno in dic
to·c·dilecte in fi·glo· magne ubi dic·ꝙ ſi
archidiaconus acquiſiuit per cōſuetudinē
uiſitatōȝ ſi poſtea amittat ipaȝ ꝑ deſuetu
dinē ꝙ epō q ꝑ centū annos ñ uiſitauit ui
ſitar̄ uolēs amittet̄ ꝺ ꝑſcrip·cū ex officii ꝺ
cēſi·cum uenerabilis reuertit̄ enim res fa
ciliter ad naturam ſuaȝ ⁊ quod per ꝑſcrip
tionem acquiritur ſi perdatur res ad pri
orem dominum reddit ut·c·cum dilectus
de ordi·cog·et·l·ſi quis emptione de pre
ſcrip·xxx·an·⁊·l·filio queȝ pater de libe·
⁊ poſtu·⁊ omnino uide quod circa hoc nō·
ſupra eo·li·ꝺ inſtitu·c·ii·in nouel·et quod
ibi dixi· In quarta ſpecie cum ſcilicet q̄
ritur utrum fiat extenſio de loco ad locū
et dicit ꝙ quidam eſt locus finitiuus ſiue
circūſcriptiuus et non licet hos terminos
tranſgredi ꝺ edi·edic·i·quid ſit fugitiuꝰ
§·idem celicius alius eſt locus occaſionati
uus ut quia fuit delictuȝ commiſſuȝ in caſ
tro nō extra uel intra unum maliare et ñ
ultra et ille locus non circumſcribit iuris
dictōnem ſed delictuȝ ut·l·libellorum·ff·
de accu·⁊ in dubio locus particularis non
attēdit̄ ſed limites territorii intra quos
delictum commiſſum punitur ar·l·iii·ꝺ ac
qui·poſ·⁊ ita dicit in dicta diſputatōe·
Predicta omnia procedunt cum quis in
iuriſdictioneȝ acquiſitam uult extendere
altero ex predictis modis contra inuitū
hoc enim iure acceſſionis uel in conſequen
tiam regulariter eſt ꝑmiſſum ut plene nō·
in·c·i·de offi·dele· Item qn̄ eſt ꝑmiſſuȝ iu
re permiſſionis ut in cauſa reconuentōnis
c·i·⁊·ii·de mu· peti·principaliter uero ad
aliam rationē uel perſonam penitus diuer
ſam uel ad diuerſa loca ſiue tempora nō ex
tenditur niſi de partium uolūtate ut ple
ne legitur et nō·in·c·p·et·g·de offi·dele·
q̄ autem dicatur diuerſa rei penitꝰ u lea
dem contigua uel cognexa uel acceſſoria
uide ad hoc·l·rerum mixtura·ff·de uſuc·et
l·ſtillicidii·§·fi·cū·l·ſe·et ſe·et·l·lateo cū
ſe·ff·quē ad ſui·ami·⁊·l·fūdi ⁊ ꝑ totū ꝺ ac
ti·ēp·et·l·ſi qs cum totū ꝺ excu·rei iudi·
et·l·ſi prꝰ ꝺaq̄ plu·arcē· Iux ꝑdcā q̄ro
qdā fec·quoſdā hoīes alteri ſubiectos abiu
rare iuriſdictionem prioris et ab eis iura
mentuȝ fidelitatis exegit et confiteri fe
cit ꝙ homines ſui ſunt an per illa acquiſi
erit quaſi poſſeſſionem iuriſdictōis in eos
et prior dominꝰ eam amiſerit et dicendū
eſt ꝙ non ſm̄ Inno·in·c·dilectus de cape·
mona·iſti enim ſm̄ eum non ſunt actus per
quos iuriſdictō acquirat̄ et intellige hoc
ſane prout ipſe intelligit ſcilicet cum hoi
nes qui ſic fatentur alii ſunt ſubiecti non
enim ſe alii ſubmittendo priuant poſſeſſi
orem dn̄m quaſi poſſeſſione ſicut nec alii
qui rem poſſidēt alieno nomine ut·l·fi·C·
ꝺ acqui·poſſ· nec uidetur quis poſſe quaſi
poſſeſſionem quam alius in eo poſſidet ſic
transferre maxime eo qui poſſidꝫ ignorā
te ut·c·olim i·de reſti·ſpo· Item illa nō
eſt uera traditō que non cadit in incorpo
ralibus ſed ficta que facta ab eo qui poſſi
det nomine alieno nō nocȝ facit quod nō·

UNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

in·c·inter quatuor ꝺ maio·⁊ obe·in nouel·
et qꝺ nōt Io·an·in dicto·c·oli3 ſuper glo·
ut ſcias ⁊ Bar·in·l·ſi colonuſ de acqui·poſ·
ſi uero nullus poſſidebat in eo ſubiectōe3
uidetur ꝙ poſſit in tal·conſtitui taliſ qua
ſi poſſeſſio nam in rem meā poſſum alieno
nomine poſſidere quod dic ut nota in·l·ſi
rem aliquam·ff·de acqui·poſ·per Bar·et·l·
ꝙ in eo·ti·et·l·cum falſa·ff·de iure·et fac·
igno· Quero etiam utrum poſſit queri
iſta quaſi poſſeſſio per conſtitutione3 pre
carii pone enim ꝙ exiſtens in quaſi poſſeſ
ſione iuriſdictionis caſtri cum alteri con
cedit et conſtituit ſe eius nomine poſſide
re dicit Bar·ꝙ ſic quia trāſſert iuriſdicti
one3 miniſterio ſuo utendo pro alio ꝑ ruſ
tici qui nulla iuriſdictione utebantur ſed
alius utebatur in eos ſed concedunt iuriſ
dictionem in loco et ſubmittunt ſe tūc cō
ſtituendo ſe ipſos illius nomine poſſiderē
non tranſferunt q̄ſi poſſeſſionem iuriſdic
tionis cum apud eos nullꝰ eſſet eis uſus ⁊
per iſtam conſtitutionem precarii uſus n̄
inducitur ꝑm eum qui ita nō·in dicta·l·ꝙ
meo ubi eēt per eū uideas quid iuꝝ·in alia
quaſi poſſeſſione incorporaliu3 an tranſſe
ratur et inducatur per conſtitutionem p̄
carii dic ut ibi Subſequēter eſſet hic ex
aminandum de effectu huius quaſi poſſeſſi
onis iuriſdictionis acquiſite utrum talis
qualis poſſeſſio tueatur geſta per talē poſ
ſeſſorē de hoc non proſequor ſed remitto
ad nō·per Io·an·poſt·doc·in·c·ꝙ ſicut de
electi·⁊ per legiſtas in·l·barbarius·ff·de
offi·preto·⁊ quod dixi ſupra in·iii·queſti
one principali xꝰ·iuxta predicta quero de
effectu poſſeſſionis p̄lature ⁊c̄·et quod etī
dixi in repetitione ·c· ſupra proximo·

Poſtremo uidendum eſt circa iſtam qua
ſi poſſeſſionem iuriſdictōis qualiter amit
tatur Inno·et Io·an·poſt eum aliquid tan
gūt qualiter perdatur quaſi poſſeſſio dig
nitatis in dicto·§·in litteris de r̄ſti·ſpo·
in glo·magna xꝰ·ſed quero quomodo amit
tatur poſſeſſio ⁊c̄·de amiſſione aute3 quaſi
poſſeſſio is iuriſdictionis tangit in dic
to·c·dilectꝰ de cape·mo·ubi inter cetera il
lud notat ꝙ ſi caſus utendi ſe non exibet
nonquam quis iuriſdictionem perdit pro
quo allego·l·arboribus·ff· de uſufruc·

Item illud etiam ibi nō·ꝙ utendo pro
parte r̄tinet quis totam iuriſdictione3 ſe
cus in acquiſitōne que non extenditur fa
cit quod nō·Bar·in·l·i·§·hoc iterdicto·ff·
ꝺ iti·actuꝗ·priua·ſi aute3 me exiſtente in
quaſi poſſeſſione iuriſdictionis alius utaꝝ
an perdam ipſam dic ꝙ non ſi hoc ignoro
ut plene nō Io·an·in·c·conquerēte de offi·
ordi·ſi aute3 me ſciente tunc ſi patior illū
uti ⁊ ſubditi illi optemperant uideor per
dere ſecus ſi reſiſto et ſubditos ſibi obedi
entes punio uel aliter choerceo per ſentē
tias cenſure ne ſibi obediant ſic enim reſiſ
tendo nūquā perdo dictam poſſeſſione3 ut
c·olim·iii·de reſti ſpo·per Inno·et Io·an·
ubi illud nō·ꝙ poſſeſſio incorporalium q̄
non poſſunt tangi difficilius perditur q̄
poſſeſſio rerum corporaliu3 ut ibi ſubtili
ter notat Inno· Et ibi etī quid iuꝝ·ſi ſub
diti paciuntur et obediunt his que tercius
percipit an ex hoc queratur quaſi poſſeſſio
diſtinguit notabiliter an mandatum cōſiſ
tat in faciendo uel in non faciendo faciliꝰ
enim queritur ſi conſiſtunt in faciendo q̄
in non faciendo rationem differentie ibi
uide Vide etiam quod nōt Io·an·in·c·que
relam de electi·in nouel·in glo·xꝰ· quid ſi
era3 in poſſeſſione ⁊c̄·et quod ipſe notat ꝺ
reſcriptis ſuper litteriſ in ultima colump
na ubi omnino uide Ignorans autem aliū
exercere iuriſdictionem in cuius eſt in q̄ſi
poſſeſſione nonquam eam p̄dit nec miru3 e
quia nec poſſeſſiōm rei corporalis ut dixi
ſupra i prima calumpna xꝰ·idem ſi poſſid3
et nōt Inno·in·c·cōquerente ꝺ offi·or·

Et cuiuſ ſcientia requiratur ſi ſunt plu
res qui habent iuriſdictōes diſtinctas pu
ta unus epiſcopalem alius prebendalem ut
dc in dicto·c·conquerente ⁊·c·bone de poſ
tu·prela·in nouella nam ut ibi dicit illius
ſciencia requiritur cuius quaſi poſſeſſionē
alius ſibi querere intendit facit quod no
tatur in·l·ſi quis intantu3·C·unde·vi·

Sed incidenter quero utꝝ in caſibus in
quibus quis perdit quaſi poſſeſſionē iuriſ
ditionis illa quaſi poſſeſſio acquiratur oc
cupāti ſiue ſpoliatori Io·an ·poſt Inno·in
iuꝝ·proxime allegatis uidetur ſentiꝝ ꝙ ſic
ſed Bar·notabiliter diſtinguit et dicit ꝙ
aut iuriſditio coherebat territorio tunc
quicunꝗ utatur iuriſd·retinetur ut·l·qui
fūdum·ff·quem ad ſerui·ami· aut iuriſditō
competebat perſone in loco ⁊ tunc ille qui
non utitur licet deiectꝰ perdit ut·l·ſi plu
res·§·deiectu3·ff·de vi et vi·ar·tamen hec
iuriſdictio non queritur ei qui per ui3 et
ſine titulo uſus eſt ſi reuertitur d eum q
compatit de iure communi ut ad preſidem
uel perfectum ut·l·illicitas·§·qui uniuer
ſas·ff·de offi· prefec·ur·ille tamen qui de
iecit tenebitur deiecto ad itereſſe tanquā
re per empta caſus eſt qui probat illa·ff·ꝺ
vi et vi·ar·l·ſi de fundo et hoc nōtat Bar
tolus in·l·ſequitur·§·ſi uiam·ff·de uſuc·

Subſequēter q̄ro utꝝ qs poſſit ab ſe ab
dicaꝝ iſtam quaſi poſſeſſionem iuriſditio
nis ei renūtiādo ⁊ uideꝝ ꝙ non quia hoc
deb3 fieri in manibus ſuperioris ut·l·pe
nult·ff ꝺ offi·prefec·ur· et·c· admonet et
c·ꝙ in dubiiſ de r̄nunt·et·c·i·de r̄nun·ꝺ·
eo·li·Bar·tenet cōtrarium in·l·ſi quis ti
§·dn̄a·ff·ꝺ acq·poſ·et dicit ſic ſentire In
no·in dicto·c·ꝙ in dubiis ⁊ de hoc iuriſ
dictione ſufficiant· Quinto quero pri
cipaliter de quaſi poſſeſſione iuriſdictō
nis eligendi qualiter primo acquiratur
ſecundo de eius effectu quarto qualiter
perdatur de primo et ſecundo dic ut tac
tum eſt ſupra in·ii·queſtione principali
xꝰ·ubi ex predictis ⁊c̄·et xꝰ·ſequiꝝ ⁊c̄·

Et circa eius effectum addo predictiſ
unam queſtione3 utrum probata quaſi ſo
lummodo quaſi poſſeſſione iuꝝ·eligendi
debeat electio confirmari de hoc nō·Io·
an·in·c·cum ueniſſet de reſti·in inte·ubi
dicit ꝙ non ſufficit petenti confirmatō
ne3 electionis probaꝝ ſe eſſe in quaſi poſ
ſeſſione iuꝝ·eligendi ſed debet probare
etiam bonam fide3 per probabiles cōiec
turas·ff·de libe·cā·l·igitur·c·ii·uel ꝙ lō
go tempore fuerit in hac quaſi poſſeſſiōe
ut·l·poſſidere·§·ſi ſeruus de acqui·poſꝑ·
et quod dicatur longum relinquitur ar
bitrio iudicis·l·i·§·i·ff·de iure deli·et
notat Inno·de electi·querelam cum ergo
iſta quaſi poſſeſſio iuꝝ·eligendi de iure
eni3 debet eſſe penes capitulu3 ut·c·i·ſu
pra de electi·extraneus qui dicit ſe eſſe
in dicta quaſi poſſeſſione debet probare
ꝙ bona fide alias preſumiꝝ mala ut dixi
ſupra in·x· contrario et illa eſt una opi·
Inno·ut r̄fert Io·an·in dicto·c·cu3 ueniſ
ſet in glo·magna ſuper uerbo monachiſ ⁊
hoc uideꝝ confirmare dicit enim ꝙ quan
tumcunꝗ conſtet aliquem fuiſſe in quaſi
poſſeſſione iuꝝ·eligēdi tamē non eſt elec
tio confirmanda ex quo ante confirmati
onē obiciꝝ ꝙ poſſeſſio ſit uiolēta uel uici
oſa niſi hoc primo diſcuſſo ⁊ diffinito ut
d·c·cū ueniſſet ubi uero nihil obicitur te
net facta confirmatio et ſic intelligitur
c·ex litteris de iuꝝ·patro·et eſt ratō q̄3
eum quia qui petit electionem confirma
ri uel infirmari potiuſ uidetur agere pe
titorio quā poſſeſſorio niſi aliud expri
matur unde uires electionis et forme p
ſone ueniūt in hoc iuditō ut patet ex nō·
de electi·poſt qua3 et·c·nihil Io·an·poſt
Inno·uidetur ſentire ꝙ ſufficit faceꝝ fi
dem de quaſi poſſeſſione pacifica iuꝝ·eli
gendi puta quia eligit his predeceſſoreſ
inmediate precedentes ſicut nō· de cau
ſa poſꝑ·cum olim idem ſi eligit illum qui
inmediate preceſſit ut ibi nō· nec ibi exi
git Io·an·ꝙ probetur aliter bona fides
ſed ſufficit probatō actus pacifici et hoc
dicit uerum quando poſſeſſorio tantum
agitur ſed ſi petitorio ageretur neceſſe
eſt probare bona3 fidem per titulum ut
patet ex nō·in·c·ſi diligenti ꝺ preſcrip·
et cauſa poſꝑ·cum eccleſia ſed ex his non
remanet intellectus clarus utrum ad cō
firmatione3 obtinendam ſufficiat proba
re ſolum quaſi poſſeſſionem abſꝗ titulo
uel alia bona fide· Et queſtio cōſiſtit
in eo ꝙ dictum eſt an illa petitio accedat
ad naturam petitorii an poſſeſſorii nam
in iſtis iuꝝ· incorporalibus que poſſidē
tur ab alio contra quem eſt iuꝝ·preſump
tio ſi agatur poſſeſſorio retinende uel r̄
cuperāde ſufficit ſola poſſeſſio et in ea tu
endus eſt poſſeſſor ſi uero agatur poſſeſ
ſorio tunc ſecus eſt ut dixi ſupra in·ii·q̄
ſtione xꝰ·ſequitur uidere qualiter·⁊c̄·

Et mihi uidetur ꝙ electōis cōfirma
tio patita fundetur principaliter in poſ
ſeſſione eligentiſ incidenter uero ueniat
proprietas quo caſu cu3 ſcilicet dominiū
deducitur in iuditō incidenter preſumi
tur ex poſſeſſione ut nō·in·l·ſicuti·§·ſi q̄
ratur·ff·ſi ſerui uendi·et·l·quidam de cō
di·inſtitu·p Bar· Item communis doc
trina doc·eſt ꝙ eligeꝝ ſit quida3 fructꝰ
ex quaſi poſſeſſione prouenies ut·c·cōſul
tationibuſ de iuꝝ·patro·non uidetur er
go quaſi poſſeſſor ab effectu huiuſmodi
remouendus per exceptionem ergo non
habeat titulu3 ſed oportet ꝙ agatur cō
trarcu3 negatoria ſic dicimus in poſſeſſo
ribus dignitatum ⁊ beneficioru3 qui ſic
agunt pro iuꝝ· dignitatis uel beneficii
non poſſunt remoueri per ex ceptionem
tu non es prelatus ⁊c̄·ut nō·in·c·trāſmiſ
ſam de electi·nam ut dixi actus eligendi
et preſentandi fundatur in poſſeſſione n̄
in proprietate adeo ꝙ ſi unum preſentat
poſſeſſor alium ille ad quem ſpectat pro
prietas iuꝝ·eligēdi qui non eſt in poſſeſ
ſeſſione cōfirmabitur electio poſſeſſoris
non proprietarii ut notat Inno·in·c·cu3
eccleſia ſutrina de cauſa poſ·et propriꝭ·⁊
dicto·c·cum ueniſſet et per Io·an·in·c·in
litteris de reſti·ſpo·poſt principium in
nouel·et d·c·cōſultationibus et utrobiꝗ

UNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

idē dicit in ſentēciis latis a boñe fidei
poſſeſſoribus dignitatis et aliis actib9
pro ut plene nō· in dicto· c· in litteris

De q̄ſi poſſeſſione tñ excōmunicandi
uide q̄ð notat Io· an· poſt Inno· in· c· olīʒ
in· de reſti· ſpo· Poſtremo queritur q̄
liter iſta q̄ſi poſſeſſio iuř· eligendi amit
tatur dic ꝙ quandoq̄ꝫ quis pretēdit qua
ſi poſſeſſionē inſolíduʒ quandoq̄ꝫ ut unuſ
in capitulo ſi inſolidum et tunc aut que
ris an poſſit eam perdere eccleſia non ua
cante quia uiuit ille quem eligit et tunc
quantumcunq̄ꝫ tercius uel etiam ipſe elec
tus neget illum qui eſt in quaſi poſſeſſio
ne eligendi ad ipſum non pertinere non
per hoc perdit dictam quaſi poſſeſſionem
electus enim et inſtitutus in beneficiō ñ
poteſt quaſi poſſeſſionem iuř· eligendi q̄
ſpectat ad alium interuertere nec mutař
ſibi cauſaʒ poſſeſſionis ut· l· nemo de acq·
poſſ· nec quaſi dicti iuř· ꝛ penes eum ſed
penes electorem habitu licet non actu ut
nota in· c· de quarta ð preſcrip· in nouel·
poſſet tamen uiuente inſtituto talis poſ
ſeſſor pdeř dictā q̄i poſſeſſiōeʒ puta ſi ei
renunciet uel in alium uerbo transferat
uel per ſentētiam addicetur ab eo ut nō·
in· c· cum noſtris de conceſ· preben· in no
uel· poſt Inno· mortuo uero iſtituto a q̄
ſi poſſeſſione iuř· eligendi qualiter hec q̄
ſi poſſeſſio amittatur dic· Io· an· poſt In
no· et non ſtatī cum alius eligit ſed tunc
demuʒ quando de poſſeſſione expellitur
quando autem dicatur expelli dicunt ip
ſi quando propter timorem iuř· uel facti
non eligit pone exemplum quando prop
ter timorem iuris quia nō credit ius eli
gendi ad ipſum pertineř uel quia eſt lata
ſentencia contra ipſum uel alia ratione ꝛ
ideo ad illam ſe intromittere non inten
dit ꝓpter timorem autem facti perdit
eam quia nō audiet eligere propter potē
tiaʒ illoruʒ qui hoc ius eligendi ſibi uē
dicant uel qui ð facto poſſeſſionem nacti
ſunt et ideo ſuſpicatur ſe poſſe repelli q
eſt unus de modis perdendi poſſeſſioneʒ
ff· de acqui· poſſ· l· ſi id quod · §· ſi· quoū
ꝙ igitur ignorat illam quaſi poſſeſſionē
eligendi occupaſſe ipſam non perdit nam
ſolo animo ꝛtinetur et ſine eo non perdi
tur ſicut nec poſſeſſio rerum corporaliū
C· de acqui· poſſ· l· licet et· ff· eo· ti· l· queʒ
admodum et· l· clam poſſideř· §· qui ad nū
dinas eo· ti· in illa eniʒ poſſeſſione iuriū
acquirende eſt conſenſuſ expreſſuſ uel ſal
tem pacientia poſſidentium illud ius ali

as non queritur ut· l· ii· C· de ſerui· et aq̄
ꝛ quod notat Io· an· poſt Inno· in· c· bone
ii· ſupra de poſtu· prela· Sed hic queriť
cum electio habeat plures partes ut nota
in· c· publicato ð electi· et· c· ii· de reſti· in
inte· in nouel· utrum ſi ignorauit electio
nem factaʒ a tercō ſciuit tamen confirma
tionē uel ignorauit utrumq̄ꝫ ſciuit tamē
poſtea electum ꝛ confirmatum a tercō ad
miniſtrare an perdat dictam quaſi poſſeſ
ſionem eligendi Io· an· poſt Inno· ſentit
ꝙ ſic ſi hoc patitur poſt quā ſciuit ꝛ ſic pa
ciencia in actibus conſecutiuis ad electō
nem inducit priuationem quaſi poſſeſſio
nis in actibus precedentibus et in tota
electione ſꝫ eum ꝛ ſi dicatur iniuſta poſ
ſeſſio non debet extendi ad parteſ non ac
quiſitas ut· l· quod in eo· §· ſi· de acq· poſ·
et nō Inno· in· c· ſuper litteriſ de reſcrip
tis et· c· in litteris de reſti· ſpo· Sc· hic
loquimur ð quodam toto integrali indi
uiſibili ſicut homo qui uno ſpiritu conti
netur ut· l· rerum mixtura de uſuc· et· l·
uulgare· de fur· in hoc ergo toto ex plu
ribus partibus compoſito neglientia et
pacientia in ſequentibus priuat a poſſeſ
ſione totius ſed non ita in fundo qui fa
cile diuiditur et de uno plures fiunt ut
]· quod in rerum· ff· de l· i· In hoc enim
et ſimilibus poteſt quis perdere poſſeſſi
onem in parte et aliam retinere ut dicto
§· ſi· facit ad predicta quod nō· in· l· lega
to generaliter· ff· de le· i· et dicta· l· rerum
mixtura· Iuxta predicta quero ſi quiſ
ſolum eligit prelatum in eccleſia in qua
ſpectat ad me quaſi poſſeſſio iuř· eligēdi
an contra talem debeam intentare inter
dictum unde ui· uel uti· poſſidetis et an
contra electum qui conſenſit uel cōtra ſu
periorem qui electionem illam confirma
uit et uidetur ꝙ ex ſola electōne alio nō
ſecuto non poſſit agi contra talem per eū
qui quaſi poſſidet utrumq̄ꝫ eniʒ interdic
tum ſcilicet unde ui· et uti· poſſidetis ex
igunt factum ſcilicet turbatōnem uel ex
pulſionem ut patet in· l· i· uim facit· ff· ð ui
et vi· ar· et per totum et· ff· uti· poſſ· per
totuʒ Sed ille qui uerbo eligit nihil fac·
ſed labia ſua ſolum mouet facit · l· ſi quis
uxori· §· nʒ uerbo· ff· de fur· ſatis eniʒ ui
deretur deluſoriuʒ ꝙ quicūq̄ꝫ diceret eli
go talem in prelatum talis eccleſie teneř
tur interdicto contrarium tenet Inno·
ꝛ poſt eum Io· an· in· c· ii· de reſti· in inte·
ubi contra taleʒ dicunt competere inter
dictum uti poſſidetis quia per electōnem

factā ꝑ eū q non poſſidet poſſet magña
turbatō prouenire ꝛ preiudicari priori
et idem dicit in eo qui excommunicat ut
poſſet contra euʒ agi non ob· §· nʒ xba ꝛ
que dicta ſunt ſupra habent enim locum
quando quis extra iudiciū et cum amicis
aſſereret ad ſe pertinere iuſ eligendi nō
tamen ad actum electōnis procederet ex
ſolis enim illis uerbis enunciatiuis fate
tur Inno· quod nō oritur aliquod inter
dictum· Ex ſola ergo diffamatione ñ
dicitur quis turbari nec competit inter
dictum ſm euʒ ibi quod eſt uerum quan
do ſolus poſſeſſor non leditur ſed quan
do lederetur quia propter taleʒ diffama
tioneʒ nō reperit laboratores ut in elec
tione nullus a poſſeſſore electus uult ac
ceptare quia dubitat de illo tercio diffa
mante tunc contra talem bene competit
interdictum uti poſſideti ut notat Bar·
in· l· i· §· hoc interdictum· ff· uti· poſſi· ut
dicta· l· uim facit de vi et vi· ar· Sed q̄
rit Bar· quid iuř· ſi non tercius ſed ille q
tenetur recipere eum quem eligo turbat
me an competat interdictum et ponit ex
emplum in ciuitate ſpoleti ubi commune
peruſii erat in quaſi poſſeſſione iuř· eligē
di ibi poteſtateʒ dicit ipe ꝙ illud turba
re poteſt contingere diuerſis modiſ pri
mo non admittendo electum et non obe
diendo ſibi et hoc caſu non turbatur com
mune puſii in poſſeſſione iuris eligendi
ſed turbatur ipſe electus uel dictuʒ com
mune in exercitio iuriſdictionis et eſſet
agendum confeſſoria uel inutili in rem
l· i· §· p hanc· ff· de rei· uen· Secundo mo
do poteſt turbari dicta quaſi poſſeſſio ſi
ipſi de ſpoleto eligūt in hoc aduertendū
ꝙ ſi quid eligunt ſciente commune peru
ſii et negliente eligere tunc perderet q̄
ſi poſſeſſioneʒ quam habebat quia in iſtiſ
incorporalibuſ non eſt aliud quaſi poſſeſ
ſio niſi quedam paciētia aduerſarii ut· l·
quot· ff· de ſeruitu· et· l· ii· C· eo· ti· Sed
ſi non obſtanti tali electione commune
puſii eligit nō priuatur illa quaſi poſſeſ
ſione quia non ſuſpicatur ſe poſſi repelli
ſed habet animum retinendi et ita dicit
ꝙ Inno· nōt in dicto· c· ii· contra electum
autem uel confirmatorem tenet cū Inno·
ꝙ non competat interdictum uti poſſide
tis quia ipſi non turbant me in poſſeſſio
ne iuř· eligendi quod putat uerum ſi per
talem acceptationem electi uel per cōfir
mationem non turbet in poſſeſſione iuř·
alias ſecus et adde ad predicta qō notat

in ſi· Inno· in· c· olim in de řſti· ſpo· et hec
ſunt dicta cum unus pretendit quaſi poſ
ſeſſionem iuř· eligēdi in ſolidū ſed ſi un9
de capitulo tunc qualiter iſtam poſſeſſio
nem amittat ꝓſequitur Io· an· poſt Inno·
in· c· querelaʒ de electi· ex cui9 dictis col
ligo tria membra primuʒ eſt cuʒ quis ue
niens ad electionem non admittitur·

Secundum quando expellitur tercium
quando contempnitur in primo membro
rimo dicit quod aut iſte uendicat ſibi
uocem de iure communi puta quia de capi
tulo aut quando iuř· ſingulari quia ex
traneus· ·Primo caſu ſi capitulum non
admittit eū nō per hoc perdit quaſi poſ
ſeſſionem et capitulum nō retinet ſuo no
mie ꝛ hoc dicit ibi ī glo· magna x· ſi uero
is qui erat ſed in x· dicitur autem poſſeſ
ſor ſpoliari ꝛc· dicit ꝙ poſſeſſor dicitur
ſpoliari poſſeſſione iuriſ eligendi ſi fiat
electō ſine ipſo animo ſpoliandi ut· c· cum
eccleſia de cauſa poſ· ꝛ proprie· et per hoc
ſentit Oſti· qui ibi dicit ꝙ ſi canonicus
ex eo non admittitur quia ſibi refertur
queſtō de titulo dicitur ſpoliari ut· c· di
lecto ð preben· Ad hoc facit quod nō· de
electi· in geneſi· Et hanc opi· credo ue
ram et precedentem etiam uno caſu quan
do ſcilicet tercia perſona impedit canoni
cum ne accedat ad capitulum uel metu ei9
non audet accedere uel eligere tunc enim
credo ꝙ poſſeſſionem eligēdi retineat ꝑ
capitulum nec perdat eam poſt quā tercō
non queritur nec capitulum habet animū
euʒ ſpoliandi facit quod nō· in· l· i· §· ſiue
autem· ff· de vi et vi· ar· et quod nōt· Io·
an· in dicto· c· querelam Secundo caſu
quādo extraneuſ uult admitti iuř· ſingu
lari ſiñ dubio eo ipō ꝙ ñ admittitur poſ
ſeſſionem perdit ſi electum ab aliis in ſua
dignitate pacifice ageř paciatur facit qō
notat Io· an· ð poſtu· prela· bone· ii· ſuper
tercia glo· Secūdum membrum euʒ ex
pelř nō habet dubium quia perdit dictā
quaſi poſſeſſioneʒ et multo fortius quia
facta magis patēs quaʒ ñ facta ut nō· In
no· in· c· extirpāde de prebē· facit· l· ſi mo
ra· ff· ſolu· ma· et· l· ſi ſeruum· ff· de x· ob·

In tercio membro cum ſcilicet cōtemp
nitur aut ſimplicitate uel ignorātia aut
ex certa ſciētia Primo caſu ñ uideť ſpo
liari nec poterit agere tāquam ſpoliat9
ſed bene tāquaʒ cōtemptus poterit pete
re electōem irritari de elec· c· quod ſicut
idem cum ex certa ſciētia cōtempnitur iſ
te enim actus non uocationis nō infert

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

neceſſario animum ſpoliandi ex parte ſi
uocantis ideo agit potius de cōtemptu
quam de ſpoliatōe ut dicto·c·quod ſicut

Eſt et quartum membrum quando ſci
licet uocatus ſemel uel pluries uenire cō
tempnit an ex hoc perdat quaſi poſſeſſio
nem dicerem hoc caſu perdi uel nō perdi
ad ſimilitudinem rei corporalis que per
ditur per non uſum cum ſpacio temporiſ
arbitrando ut notat Io·an·poſt Inno·in
dicto·c·querelam ita dicerez in predicta
quaſi poſſeſſione que oritur ex ānua preſ
ſtatione penſionis de qua in·c·querelam
ſupra de electi·z ibi in nouel·poſt Inno·
qualiter dicta quaſi poſſeſſio amittatur
et utruz pro ea amiſſa competat poſſeſſo
rium recuperande de qua per Cy·in·l·ſi
certi anniſ·C·de pac·per Io·an·in·c·perue
nit ꝺ cenſi·per Bar·in·l·i·in ſi·qui bo·ce·
poſ·et·l·cū ꝺ in rem uerſo ꝺ uſur·eoꝝ dic
ta non refero quia longuz foret et circa
retentionem huius quaſi poſſeſſionis ui
de quod notat Bar·in·l·ſi prius·ff·de aq
plu·arcen· Et ſi tercio inuaſit rem tri
butariam cenſualem et emphiteocariam z
ſoluit canonem ſemper an ille cuius erat
illa res debita cum predicto honere per
talem ſolutionez retineat ius ſuum uide
per Bal·in·l·ſi ſollempnibꝰ·C·de rei·uen
di· Sūt et alie plures quaſi poſſeſſioneſ
in iuř·perſonarum ut quaſi poſſeſſio mřı
monialis que uidetur ab aliis differř in
eo quod non poteſt cognoſci per actus ſi
bi ſpecialiter conformes et neceſſario in
ferētes dictam quaſi poſſeſſionem ut ſub
tiliter nōt in·c·ex parte de reſti·ſpo·et
c·illud de preſump· Eſt etiam quedam
quaſi poſſeſſio clericatus de qua in·c·ſi iu
dex laicus de ſen·ex·ii·vi·circa quam uiꝺ
quod notat in·c·innotuit de eo·qui fur·
or·ſu·ubi de quaſi poſſeſſione beneficii ꝺ
qua etiam in dicto·c·ex parte· Eſt et
quaſi poſſeſſio filiationis et de iſta in·c·
per tuas de proba·et·c·michael ꝺ ſi·preſ·
et in·l·i·in ſi·cum ſe·de deli·agno·ubi de
quaſi poſſeſſione fraternitatis et cōſang
uinitatis· Eſt etiā quaſi poſſeſſio mul
tiplex in iure perſonarum ſiue ſtatu ho
minuz ut patent exempla in dicto·c·ſi iu
dex laico de quaſi poſſeſſione tabelliona
tus uel alia que uice ſingulari ſiue priui
legio naſcitur·uiꝺ per Cy·in·l·ſi ſolemp
nibus·C·de fi·inſtru·et·c· ueniens de xꝰ
ſi·per Inno·in·l·i·§·familie ꝺ publiciana
ubi de quaſi poſſeſſione familiatus et·c·
ſemel malꝰ infra eo·ubi per Dy·de quaſi

poſſeſſione miſicie per iſtas remiſſiones
potius ſed iſta repetitio fieri prolixior z
ſi de qualibz ſingulariter uoluiſſem pro
ſequi ſed excederem metam ſolitam alioꝝ
repetitionum mearum ideo obmitto ut
unum ultimo ſcias ꝙ circa amiſſionem iſ
tarum quaſi poſſeſſionum que non aderēt
rebus corporalibus uel aderent Inno·di
cit aliqua utilia et ſubtilia in·c·cum noſ
tris de conceſ·preben·et·c·qualiter·ii·ꝺ
accu·utrobiqꝫ eniz tangit ſi per ſententi
am ius eligendi ſeruituſ decima uſuſfruc·
et ſimilia ad iudicentur an ſtatim ſit in
ipſis queſita poſſeſſio ſine aliqua miſſione
et quid iuř·ſi per ſententiam priueř quiſ
dictis iuribus an amittat ſtatī dictam q̄
ſi poſſeſſionem dic ut ibi et hic finem fa
cio ad laudem et gloriam ſaluatoris nři
Iheſu·xpi q eſt in ſecula bñdictꝰ Amen·

Repetitum per me Petrum de anchara
no utriuſqꝫ iuř·doctorē in magnifica at
ꝙ alma ciuitate boñ·ſtudioruz matre ibi
regentem cathedraz ſexti et clemētinaꝝ·
M·cccc·lxxxxviii·xxi·mēſis februarii·

Incipit tabula ſub breui compē
dio omniuz contentoꝝ ſub iſta
regula nemo poteſt·

In primis poit utꝝ ipoſſibili
taſ uiciet diſpoſitōnez· Et eti q̄rit inci
denter quomodo cognoſcaz utrum princi
paliter an in penam ipſum diſpoſitum in
ducatur·

In ſcdo querit quare impoſſibilitas cir
ca executōnem uiciet contractum ſed in ul
timam diſpoſitōem ſiue uoluntatez·

In·iii·querit quid ſi aduertitur tempo
ris cā de preterito et futuro puta dabo ti
bi centum quia feciſti homicidiuz uelle ex
eo quod promittis facere an talis ſtipula
tio ipō iuř·ualet· Et querit pro ꝙ reli
quitur fratribus mendicantibus aliquid
podere pone cum honere ꝙ ibi debeant cō
ſtruere locum ubi morentur certi fratreſ
alias perdant relictum utruz ualeat iſtud
honus ut ſit ſi non impleāt perdant dictā
relictum

In·iiii·dicit pone ꝙ řliquit cētum Ti
tio uel Seio ſi monaſteriuz intrauerit uel
reliquid monaſterio centum ſub conditōe
ſi Gaiam receperit utꝝ iſtud honꝰ habeat
pro non oppoſito·

In·v·dicit pone teſtator reliquit filie
ſue mille pro dote z ſi monaſterium intra
uerit non debeat habere niſi quinquagita
utrum debeat iſta diminutio·

In·vi·dicit pone teſtator mandat here
de ſuo ꝙ faciat uindictam armatam maū a
Titio alias priuat eum tanquam indignū
an illud preceptum poteſt ſperni tanquaz
iuri naturali contrariū·

In·vii·dicit pone teſtator reliquit fra
tribus pro ſepultura tandem deceſſit ex
ꝯmunicatus ita quod ſepeliri non potuit
an legatum debeatur fratribus·

In·viii·ponit utrum reſeruatio uiciet
egreſſuz uel econtra reſeruatio uicietur z
remaneat ingreſſus purus·

In·ix·ponit queſtionem quam Bar·diſ
putauit quidam reliqt uel donauit aliquē
rem monacho ea conditione et eo pacto mo
naſterio ſuo nulluz iuſ queratur queritur
an ualeat·

Vltimo ponit quod Io·an·tangit queſ
tionem ꝙ annus appellationis proſequēꝺ
non currat niſi a die interpoſitionis ipſi
us et proſequitur illam queſtionem utruz
lex uel conſtitutio legati ſi epiſcopi non
ſtricte prohibens actuz et contrafacientē
excommunicans non ualeat ita ꝙ contrafa
ciens excommunicatus ſit·

Emo pōt ad impoſſibile obli
gari· Glo·poſt Dy·exēpli
ficat regulam ſiue cauſam po
nit in triplici poſſibilitate
natuř iuř·et facti in qualibz
exempla uide glo·que dicit in omnibꝰ diſ
poſitionibus regulaz aptari Bar·dicit re
periri quatuor ſpecies impoſſibilitatū naz
quedam eſt impoſſibilitas de iuř·quedam
de natura quedam de facto et quedam ꝺ ra
tione perplexitatis et de quolibet utruz
uiciet·per eundez plene in·l·i·ff·de condi·
inſti·et adde quod illud non poteſt fieri
ſalua bona fama dicitur impoſſibile nam il
la poſſumus que ſalua honeſtate et honore
noſtro poſſumus unde miles inſultatur a
ruſtico licet poſſet fugeř ſi non fugit ſed
ſpectat et percutit nō tenetur ut·l·ſi filiꝰ
de condi·inſti·ſe·Bal·z per Bar·in·l·peti
tio·ff·de ali·et ci·le·et aduerte quia in q̄
libet ſpecie exempla per glo·et doc·ponun
tur cum quid dari uel fieri eſt impoſſibi
le in ſuo generř ſcilicet ſi non ſit impoſſibi
le ſuo genere ſed difficile promiſſori ut da
re·x·milia uel ſcribere librum non haben
ti manum iſta potius dicitur difficultas
quam impoſſibilitas quia ſi nō a promiſſo
re tamen ab alio illud quod eſt mobile de
ductum eſt poſſibile ad impleri et ita utꝝ
a principio obligationis aſſiſtens uel ex
poſt facto facto ſuperueniens impediat obli
gatōis ſubſtantiaz uel iam natam perimat
uel committi impediat plene per Bar·in·l·
continuꝰ·§·illud de xꝰ·ob·et declarabo in
fra latius per exempla primo tamen diri
go materiam que eſt longa examinando p
op·ut facit Bar·in dicta·l·i·ad quandā bre
uem diſtinctionem quam ponit ibi Bal·cū
ergo q̄ritur utrum impoſſibilitas uiciat
diſpoſitōnez diſtingue nam aut ipſum diſ
poſitum eſt impoſſibile et non ualet ꝯtrac
tus·ff·de xꝰ·ob·l·inter·ſtip·§·ſacraz aut nō
eſt impoſſibile diſpoſitum ſed eius execu
tio et tunc aut eſt impoſſibilitas emergēs
poſt factuz et non uiciat ſi eſt temporaliſ
ſecus ſi eſt perpetua ut·l·celſus·§·idez ait
ff·de arbi·et·l·ii·§·quod diximus ſi quis
ca·aut eſt impoſſibilitas a principio z tūc
refert aut loquimur in iudiciis aut ī arbi
triis et tunc non uiciat quia uidenř duo
precepta·c·cum dilecti de dolo·et ꝯtu·aut
in contractibꝰ bone fidei et idem ut in·l·
inſulam·§·i·ff·loca·aut in ꝯtractibus ſtric
ti iuř·et tunc aut impoſſibilitas circa exe
cutionez uiciat ut inſti·de xꝰ·ob·§·loca·nī
ſi ex partium ordinatōne ſit prouiſum cō

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

tra impoſſibilitatem·ff·de v·ob·l·uult·§·
inter eos cuius caſum hic uide in glo·aut
loquimur in ultimis uoluntatibus ⁊ tunc
ſi ipſum diſpoſitum eſt impoſſibile et tunc
non ualet diſpoſitum et ita intelligitur
l·ſi mihi ⁊ tibi·§·ſi quis ſeruoſ·de le·i·aut
ipſum diſpoſitum non eſt impoſſibile nec
eiuſ executio ſed eſt impoſſibilis conditō
tunc refert aut ipſum diſpoſitum diſponi
tur in penam et non ualet diſpoſitio ut in
ſti·del·§·ſi·aut non diſponitur in penam
principii et tunc ualet diſpoſitio in dicta
l·i·de condi·inde· Sed hic incidenter q̄
ro quomodo cognoſcam utrum principali
ter an in penam ipſum diſpoſitum iudicet
et optime reſponde ꝙ quando delictū inci
pit a conditione neceſſaria puta ſi hominē
mortuum non dederis decem dabis et tūc
in·x·ualet diſpoſitio tanquam puta·ff· de
noua·l·ſi pup·§·ſi ſub conditōe et per Cy·
in·l·i·C·de his que pe·nomine quādoq diſ
poſitio incipit ab impoſſibili precepto et
tunc non ualet quia tunc non fit in penam
et odium grauati ſed grauatur non mere
tur penam nec odium non faciendo impoſ
ſibile ut·l·in teſtō et plene de condi·⁊ hic
etiam incidenter quero de duobus primo
quare impoſſibilitas ratione perplexitatꝭ
uiciat ultimam uoluntatem et non alia im
poſſibilitas que deſcēdit ex·l·nam uel iur·
reſpondeo quia impoſſibilitas perplexita
tis contingit uicio teſtōrum ut in·l·ſicut
iuſ de condi·inſti·ſed non ita alie· Scdo
quero quare impoſſibilitas circa executio
nem uiciatc ontractum ſed non ultimā diſ
poſitionem ſiue uoluntatem ut dicto·§·lo
ca coniuncto·§·ſi quis ſeruos utrum ergo
uiciat uel non donati cauſa mortiſ que per
cipiat de contractu ⁊ ultima uoluntate·l·
in fi·et quod ibi nō·de dote plene dic ꝙ
nō caſus eſt nō·in·l·que ſub conditione·§·
et in mortis·ff·de condi·inde· facit quod
nō in·l·cū pater·§·nemo·del·ii· Quero
etiam ſi diſpoſitum eſt pro parte poſſibile
⁊ pro parte impoſſibile dic ꝙ ualet pro p
te poſſibile tam in contractu quam in ulti
ma uoluntate·ff·de dona·inter vi·et vxo·
l·ſi ſeruus cōis ⁊·l·i·C· de ſecū·nup·et·l·qui
dotem·C· qui de pre·et idem Bar·et Bal·
in dicta·l·i·de ꝯdi·inſti·et hec dicta ſunt
quādo impoſſibilitas concernit ipſum diſ
poſitum uel ipſius executionem uel condic
tionem quid de modo poſſibili dic idem·l·
ꝙ non uiciet·l·lucius·C·quiſquis et·l·codi
cillis in prin·del·ii· Quid ſi admittitꝰ
turpis cauſa de preterito et futuro puta
dabo tibi centum quia feciſti homicidium
uel ex eo ꝙ permittis facere dicunt quidā
ꝙ talis ſtipulatō ipſo iur·ualet quidam ꝙ
non ſcꝫ ob excep·Bar·tenet primam ſi dicā
turpiſ cauſa exprimit ſecus ſi hoc ſit cā ta
tacita uel expreſſa ꝙ dic·per Bar·in·l·ge
neraliter·ff·de v·ob·et·l·ſi plagi eo·ti·
et·l·iuregē·§ ſi ob malum de pac·Circa diſ
ficultatem in qua dixi ꝙ non uiciet diſpo
ſitionem regulariter dicas hoc uerum niſi
ſit tanta difficultas que habeatur pro im
poſſibili puta quia pendet de ſoliuſ princi
pis poteſtate·l·nam tunc impedit ſicut im
poſſibilitas·l·apud iul·in fi·de le·i·et de v·
ob·l·continge·§·ſi quis ſub hac et hoc ueꝶ
niſi eſſet conditio que eſſet de ſubſtantia
ut ſi pater relinquid ſpurio ſub conditio
ne legitimatis·ff·de here·inſti·l·in tempus·
Sed hic q̄ro pone ꝙ relinquitur fratri
fratribus mendicantibus aliqd ponderē cū
honere ꝙ ibi debeant conſtruerē locum ubi
morētur certe fratres alias perdant rlic
tum ut ual·utrum ualeant hic in iſtud onꝰ
ut ſic ſi non impleant perdāt dictum relic
tum dubitatōnem facit ꝙ ſine ſpeciali licē
tia pape nō poſſunt dicti fratres ad noua
loca transferre ut in·c·i·de religio·do·li·
vi·et ex hoc loquitur ꝙ cum iſta licentia
conſiſtat in poteſtate unius tm̄ habeatur p
impoſſibili et per conſequenſ remoto ipoſ
ſibili onere fratres poſſint capere relictū
ſi eius alias ſint capaces iuxta nō·in·c·in
preſentia de proba·⁊ hoc conſuluit Bar·p
ut·refert Bal·in·l·rem alienam·C·del·ubi
dicit ꝙ non licet ualeat illud onuſ adiectū
tamen debet transferri in alium uſum ſup
ioris arbitrio cle·quia contingit de reli·
do·et·ff·de uſufr·l·legatum ciuitati puta
i ꝯſtructōne unꝰ honeris capelle in eiꝰ ec
cleſia ubi pro anima teſtatoris celebrentꝰ
diuina officia et in hoc reſidet in·l·rē alie
nam ſed in·l·i·C·de his que pene·no·dicit
iſtud idē in effectu et ſubdit ꝙ·l·a priuil·
§·fi·de diſpēſatione incogitabili et quod
ereſcit circa uſum uiridarium ap̄·licita per
ſonam aliter legatū ſed hic loquimur in r
licto ad pias cauſas ubi eſt ueriſimile apoſ
tolicum prouidere ne legatum ad pias cau
ſas pereat ꝙ de facili non contingit iuxta
nō·per Bar·in·l·pater filium·§· tuſculanꝰ
del·iii·refert tamen dominuſ Fre·de ſeniſ
determinaſſe ſimpliciter quod non ualet r
lictum nec eſt ex tenenda pape diſpēſacō ꝯ
filio ſuo·cccl x·quod icipit uiſo inſtrō cer
te donati·ſubdit Bal·ꝙ prima opi· equior
eſt in·d·l·i·de his que pene no· ubi aliqua
exempla tangit in̄ quibus quid iur·cauſa
diſpoſitio eſt impoſſibilis de iur·ſed ſub
iungitur pena quam poſſibile eſt ſtari ſi il
lud factum non fuerit refert ex ipſis que
dam utilia et primo pone in fide con·relic
to ſpurio ſub iſta conditione ꝙ ſi heres eū
moleſtauerit cadat ab hereditate dicit eni
ꝙ non ualet pene obiectio ſicut nec ipſum
principale·l·ſeuiſ et augerius·ff·ad·l·fal·
ſecundo pone ꝙ pater reliquid filie mille
mandanſ ꝙ non poſſit nubere ſine conſilio
cōſenſu matriſ uel fratrum aliaſ cadat a dic
to legato utrum poſſit adici illa pena cum
mr̄imonia debent eſſe libera abſq metu pe
ne dicit ꝙ ſi dixit cum conſilio honeſtum
eſt requiri conſilium alias perdit relictū
ſed ſi dixit ſine conſenſu et tunc in uidua
ualet oppoſitō pene ſed non in uirgine in
auē·cui relictum de indicta uidua et uide
quod nō·in·c·ſtatutum de heret·li·vi·et in
noue·et certe ſupra limā uideꝰ adici illud
onus ꝙ ſi non uixerit ut teſtator diſpoſu
it non admittatur ad legatum et aliud eſt
penam apponerē aliud a rlicto repelli inde
fectum nupciarum ut·l·ticio cētum·§·i·ff·
de condi·et demon·tercio ad idem pone ꝙ
pater inſtituit filiis maſculis et feminis
ita dixit precipio ⁊ uolo atq mando ꝙ fi
lii et filie mee non contrahant matrimoni
um niſi cum filiis uel filiabus mercatorum
alias ſi ſecus fecerint exhrēdo eos et priuo
omnibus bonis iuris uſq ad legitimā tantū
in qua eum uel eos mihi heredem inſtituo
et nihil de hereditate uolo habere qa utꝶ
facerē potuerit ſta·ꝙ ſi nubāt alias ſint pri
uari ⁊ uidetur quod non quia matrimonia
debent eſſe libera tam in contrahendo quā
in diſſoluendo ⁊ tam inter ipſos principa
les quam inter alios quorum interpoſitio
poſſit dictis iuribꝰ fieri fraus iuxta nō·
ple·in·c·gemma de ſponſa·ubi et·l·ticia ſo·
ma·C·de ſpon·l· ultima contrarium tenet
Oldra·in ſuis queſtionibus dicit enim ꝙ
licꝫ matrimonia debeant eſſe libera nec in
iuribꝰ preallegatis tamen ſub huiuſmodi
l·reliqui non eſt prohibitum quaſi ſub ſpe
cuiuſdam lucri ad certas ⁊ honeſtas nupti
aſ inuitari·ff·de condi·inſti·l·uter·ex fra
tribus de inſti·et ſub·l·ii·⁊·l·c·ticio·§·ti
cio de condi·inde·et licet tale preceptum
uideatur penam continerē·C·de his que·pe·
no·l·i·tamen ſerui rem et ueritate attenta
pena nō infligitur per quam aliquid abſit
uel afuturum ſit unde proprie pena nō eſt
ff·de damp·infec·l·dampnum et·l·proculū
ſed eſt circa·l·et conditō appoſita rei que
datur quod eſt licitū de pacto do·l·ob rem
nec refert utrum a principio ſub huiuſmo
di conditōne relinquatur an pure relictū
ſub conditione adiunatur·ff·de adi·l·l·⁊ ſi
transferam et·l·legatum pure et hic dicit
uerum cum nupcie ſit cum mercatoribꝰ cō
tra contrahende conueniant conditioni ⁊
ſtatu mulieris de qua queritur ſi autem ta
les nupcie ſint de decus mulieris dicendū
eſt id preceptum quaſi inhoneſtum et per
conſequens impoſſibile·l·iii·§·ſi emancipa
tur de contra·ca·et·l·ſi filius de condi·in
ſti·et de v·ob·ſi·l·nepos proculo et quaſi
in fraudem in·l·appoſitū debet contempni
de condi·et de le·hoc modo et in hoc rſidꝫ
Oldra·q·xvi·ubi etiam querit in caſu quo
ueniat priuanda cui applicabitur et uideꝰ
aliis coheredibuſ qui ſeruarunt uoluntatē
defuncti·l·cum pr̄·§·libertis del·ii·in auē·
de hr̄·et fal·§·his igitur iur·ſibi uidetur
ꝙ debeat applicari fiſco tanquam ablatum
ab indigno de his que ut uidi·l·cū quidā
et de iur·fi·l·luciuſ· Quarto pone ꝙ re
liquit·c·ticio uel ſeio ſi monaſteriū intra
uerit uel reliquit monaſterio·c· ſub condi
tione ſi Gayam rceperit et uidetur ꝙ iſta
honera habeantur pro non oppoſito quaſi
cōtineant ſimoniam·c·dilectus et·c·quoni
am ſimoniaca de ſimo·Bal·tenet contrariū
in·l·i·C·de inſti et ſub·et dicit ꝙ iſta non
eſt ſimonia ſed iudicii pietas nam tale rlic
tum abſq dubio uidetur relictum pro aīa
ad pias cauſaſ cum non ad turpem ad cauſam
referat ſed ad piam unde officii debet ad
affectum produci de au·uel·l·coniunctuſ·§·
pomp·ſicut ſi teſtator iuſſit monaſterium
fundari pro·x·monachis·l·ſeruos ad cuſto
diendum de au·uel·l·facit·c·nos quidem de
teſtamentis et in auē·de ec·c·i·§·ſi qs ora
tori domum multum ob·preall·c·dilectus
ubi ad iſta ſpiritualia uidetur prohibitū
aliquem principaliter inuitari et uide bo
nam glo·in ſi·in·c·i·de cle·non reſi·et uid
Bal·in·l·i·C·de his que pe·no·ubi dicit ꝙ ñ
eſt ſimonia quando relinquitur loco ſecuſ
ſi perſone puta abbati ſi rceperit talem in
monialem in auē·de ſa·epi·§·ſi quis auē·col
latōem con·ubi eſt tex·nō·et uide Bar·de
iſta·q·in·l·ticio centum·§·i·de condi·et de
mō· Quito pone teſtator reliquit filie
ſue mille pro dote et ſi monaſterium intra
uerit non debeat habere niſi·l·utrum tene
at iſta diminutio et uidetur quod non qa
eſt quedam pena contra uitam contemplati
uam et ſpiritualem in auē·de ſanc·epi·§·ſed
hic de p̄nti ad hoc igiꝰ ut in caū pfeſſiōis

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

poſt eum in d.cã non dubiũ unde illa ſump
ſi ab ipſo et a Bar. pro maiori parte quib9
adde ꝙ non eſt mens idem ſunt in legibus
nec aliud eſt lex quam ratio quo mouit le
giſlatorem ad aliquid ſtatuendum ut no.
Dy. in. c. ſi. de reg. iu. li. vi. hec autem ſi
in. l. exprimitur ampliat et ꝛſtringit uer
ba pro ut ad penã adoptanꝰ ut. l. adire. l.
quamuis adire. l. quamuis de iurepa. Si
autem non exprimitur ratio in cõſtitutiõ
ne ſiue lege tũc qualiter ſit eliciẽda inſtru
it nos philoſophꝰ in topicis in ſcdo libro

Dicit enim notabiliter ꝙ ad condendã
preſumiꝰ legiſlator motus ea ratione qua
mouentur diſcretus et ſapiens ſi de hoc fu
iſſet iterrogatus et ideo cũ per homines
ſapiẽtes leges quia ſtatuta fiant in probe
mio. ff. C. huiꝰ uolumis ſexti et cle. ſemper
in eis ceſſat abſonus et captoſus intellectꝰ
et ſanum intellectum nunquam abhorrent
ut. d. l. ſcire. §. oportet et ſi maxie de excu.
et enĩ do. Bal. dic. ſicut homo conſiſtit ex
ratione et uerbis et uerba. l. ſunt ut corpꝰ
et ſufficiens et anima legis eſt ratio ſiue
mens ipſius legis et hoc magis debet attẽ
di quã ſupficies ſiue cor tex. uerboꝝ ut. l.
ſcire leges. ff. de legi. c. marchion et baſili
des. i. q. i. et. c. intelligentia de uer. ſig. et
non ſolum in legibus et canonibus ſed in
omni alia diſpoſitiõe mens eſt ſemper pre
ferenda uerbis ut plene no. in. c. quanto de
priuil. et ſic. dixi generalia uerba. l. reſtri
guntur per rationem expreſſam ſubſequen
tem uel tacite inherentẽ ut in iuribus pre
alle. et. l. his ſolis. c. de reuo. donã. ut diciꝰ
tacite cautum uidetur ubi eadem ratio re
peritur ut. l. ſi. C. de fur. et ſer. cor. ubi cõ
tra predicta ob. cle. l. ꝓſpexit. ff. qui et ac
qui. ubi uidetur ꝙ in ſtatutis non ſit ſub
intelligenda ratio ſed ſeruiendum uerbis
quãquã duris et ibi quidam dicunt ꝙ illa
l. caret ſpiritu. i. ratione Bal. rñdet ad eam
aliter ut uidiſtis. õ. z aliter in predicta. l.
ſi ſeruo et cõcludit ꝙ ſi ratio in. l. nõ expri
mitur debet ſubintelligi naturalis et ꝫbi
ſimilis quantum poteſt nec dicetur interp̃
tatio extenſiua ſed intellectiua. quia intel
lectus eſt ratio idem ſunt facit. l. unum ex
familia. §. impator dle. ii. et ꝙ nõ. Bal. in. l.
quamuiſ. C. de fideiuſ. Quid dices in in
terp̃tatõne iudic. cum a lege ſibi permitta
tur in caſibꝰ dubiis prout dixi. õ. in. iiii.
op. poſt prin. dic. Bal. ꝙ mag. accedat inter
pretatõni declaratiue quam extenſiue cũ
ad iudicem non pertineat legem extẽdere
ut. l. ſi uero. §. demõ. ff. ſo. ma. Quid enĩ

dices de argumento a contrario ſenſu tex.
tamen dicit ꝙ eſt cõiectura ut. l. apud anti
quos. C. ꝺ fur. alibi diciꝰ ꝙ eſt tex. leg. ff.
de teſtõ mili. l. q teſtõ. §. mulier Bal. poſt
Ia. bu. dic. in. d. l. apud antiquos. aut caſus
obmiſſus qui uenit a cõtrario ſenſu eſt de
ciſꝰ per alias leges et tunc per contrariũ
ſenſum non deciditur ſed tanquã obmiſſꝰ
ab illa lege remaneat ſub diſpoſitõne iuriſ
ditiõis et uenit decidendus per alias. l. u t
l. ſi cum dotem in prin. ff. ſo. ma. z. l. ſi ex ne
uo de cõdi. ob. aut ille caſus nõ deciſus eſt
per alias leges et tunc a cõtrario ſenſu eſt
ex mente ſeu interpretatiõe legis potius
quam ex uerbis ar. l. ſi pecuniã. ff. ſi cer. pe.
ibi tanquã ſub contraria cõditione zc. que
dictio tanquam denotat improprietatẽ ut
l. ſi pater. §. quid uos. ff. de adop. et ſic põt
intelligi glo. d. l. apud ãtiquos et per Bal.
in. l. conuenticulã in prin. de epi. et cle. ubi
firmat ꝙ etiã in ſtatutis eſt ualidum argu
mentum a contrario ſenſu puta cauetur ſta
tuto ꝙ quelibet mulier ſuccedat matri ſue
ab inteſtõ ſi non extant maſculi utꝝ ergo
a cõtrario ſenſu ſi extant maſculi excluda
tur refert ſic conſuluiſſe ꝙ ſic idem Dy. p
l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de pac. ob.
ubi in pactis dic argumentũ ſumitur idẽ
ergo in ſtatuto quod a conſenſu ciuium cau
ſatur ut. l. de quibus legi. et. C. de decre. de
cu. in rubrica. Iuxta predicta cõgrue ap
plicatur materia quot modis z qualiter fi
at fraus legi ex auaricia et cum citare conã
tur hominibus uariis exquiſitꝰ fraudibꝰ
que ſunt ex probibita attentaꝰ ut. c. auari
cie de elec. li. vi. tales igiꝰ faciũt legi frau
dẽ multis modis primo de re. pecunia ad
frumentum et ad maced. l. ſed iul. uel mitti
§. quẽadmodũ de ag. et cenſi. et hec inferas
ꝙ ſi ſtatutum prohibet extra defectũ por
tari frumentũ propter timorem cariſtie
non poterat portari farina licet ſint deri
ſa ut. l. queſitum. §. illud fortaſſe dele. ii.

Scdo mõ fit fraus de pſona ad perſonã
ut. l. ſi ſponſa in princ. de dona. inter ui. et
uxo. et de ſcdis nup. §. optime ex quo infe
ras ꝙ ſi magnas probibetur emere poſt eũ
et ipſe per interpoſitam non ualet contrac
tus quia eſt fraus de perſona ad perſonam.

Tercio modo fit fraus de contractu ad
ꝯtctũ puta ꝓhibitus donaꝛ nec dic ut nomẽ
in. l. qui teſtamentũ de proba. et. l. cũ qs. §.
fi. dele. iii. et. §. codicill. §. inſtitutus per
Dy. Quarto modo fit fraus de modo
ad modũ ut cum mulier que non poteſt fiõ
iubere collere queſito fingit ſe principalẽ

ut. l. ſi uir uxori. §. fi. ff. ad uell. et de iſtis
et aliis exemplis uide in. c. quanto de ꝑui.

Quinto modo fit fraus de nomine ad
nomen exemplum ſume ex. d. c. auaricie po
teſtas ergo uel aſſeſſor qui non poſſunt ꝓ
hibẽte ſtatuto in officio ꝛformari non po
terunt mutato nomine poſt tempus illud
officium cõtinuare niſi eſſet mutatio nedũ
nominis ſed forme auctis et illius officii
nature ar. eiꝰ quod no. in. c. hi qui aucte li.
vi. Sexto fit fraus de temporꝛ ad tẽpus
et. c. fi. de renun. li. vi. et. l. filie mee ſo. ma.

Septimo fit fraus de quantitate ad quã
titatẽ et. l. ſi obligatus uendere uinũ uel
panem ad tabernam precio litato plus uẽ
dit propter additamentũ caſtanearũ uel
carniũ aſſataꝝ qꝺ dignũ additamentũ non
eſt condignum precio. õ. addito ad hoc. ff.
de iuſpa. l. ſi libertus minorem et de uſur.
l. eos. §. ſi quis autẽ z. l. athletas. §. ait. ff.
de his q no. infa. et iſtos modos põit Bal.
in. d. l. non dubiũ in. iii. op. de hac materia
uide etiã in dec. xiii. q. pleriq. Ex pre
dictis plene habes de interpretatiõe cano
num et leguꝫ et de mente uerbis preferen
da et quot modis fraudatur intẽtio legis
ſiue mens ſine offenſione uerboruꝫ unde in
ſcda contra legem de regu. iu. li. vi. dic. Ac
cur. quia ſonare uidetur quam ne magiſtri
et ſcolares et excipiunꝰ ut nomen et. c. oẽs
ff. de exerci. In hac materia põit Seneca
in declamatõibus. q. talem fundatam ſuper
duplicem legem prima erat maior diuidit
mr̃iõium primo eligat ſcda erat liceat fili
um ex ancilla tollere. His premiſſꝰ queſtio
talis formatur pater cum habeat filiũ uel
unum aliũ ex ancilla ſubſtulit et deceſſit
ſic diuidit in totũ pr̃imoniũ ex una parte
poneret filium ex altera ancillam matrem
hic mr̃ionia qui minor de hac diuiſione cõ
queritur et in fraudem ſibi factam ut uel
matre ſibi careat ſi mr̃ioniũ eligat matrẽ
maior reſpõdet ꝙ non poteſt ex l o: redar
gui cum fecerit hoc. l. pmittente ille mior
replicat immo nihil niſi ꝙ lege factum eſt
habꝫ q̃relã nã ſi qd aliud alr̃ geſtũ ẽ ipm p
ſe irritũ ẽ circũſcriptõ ſp crimẽ ſub ipe le
gis iuoluit qꝺ apparet in illa legitimũ eſt
quod latet iſidioſum circũſcriptio per ius
ad iniuriam peruenit Tulius etiam libro
primo de offi. dic. iniuria et calũpnia q̃dã
naſcitur ex unius calida et maligna iur. in
terp̃tatiõe ex quo illud ꝓuerbium ſummũ
ius ſumma iniuria factum eſt ponit exẽplũ
de tregna centum dierum facta cum hoſte
alter de nocte agros depopulabatur ꝙ di:

ꝛum non noxiũ facte eſſent inducie. Et
hec dicta ſufficiant circa legum et canonuꝫ
interp̃tatiomem de ſtatutorũ etiam inter
pretatiõe plenius infra ſubdã in. q. VI.
quero de quibuſdam dubiis circa legum et
canonũ correctionẽ et primo ſuper hoc tra
diꝰ regula ꝙ poſterior conſtitutio tollit
priorem quam de ipſa mentione non faciat
et. c. i. de conſti. li. vi. de quo uide quod ibi
ſcripſi hoc uerum niſi poſſint aliqua ſubdi
uiſione iuuari et. c. cũ expediat de elec. li.
vi. et. l. i. C. de inoffi. do. Adde rogatiõ
nem ergo priorũ legum non eſt neceſſaria
clauſula non obſtante in. l. poſterioribꝰ ut
d. c. ad derogationem precedenciũ ſtatuto
rum an in nouis ſtatuti ſit dicta neceſſaria
dicam infra. ſed hec queſtio ſi in noua lege
ſiue conſtitutione apponitur clauſula non
obſtantibus quibuſcũq legibus zc. an per
hoc tollaꝰ nec iſta poſterior limiteꝰ et diſ
tinguatur per predicte Bar. dicit ꝙ etiam
hoc caſu debebunt ſubdiuerſꝰ iuuari et diſ
ting. quando ſimpliciter annectitur dicta
clauſula non obſtante debet enĩ intelligi
non obſtãte le. aliqua cõtraria que non poſ
ſet cum hac ſuſtineri ut in auti. de ſuc. ab in
teſ. circa prin. et ibi no. in glo. ſuper uerbo
uacantibuſ pro hoc facit. C. cõmunia de ſuc.
autẽ ita ꝙ in eo ꝙ in diſputata an correp
ta. l. de emancipatiſ et pro hoc inſunt Bar.
ꝙ nouus modus procedendi ſuper crimine
leſe maieſtatis traditus in ex̃uagan. ad re
primenduꝫ cum clauſula non obſtante lege
aliqua zc. non habet locũ in caſu. l. i. C. ſi qs
impatori uia dixi cũ ſit ibi ſpetialiter ꝓ
uiſum contra maledic. principi per dictam
ex̃uagan. que generaliter ꝓuidet ſuper cri
mine leſe maieſtatis non derogatur illi. l.
pro hoc fac. in auti. nam per illaꝫ intelligi
tur ſublata. l. fi. C. de ſa. ſanc. eccl. que gene
raliter loquitur non autem cõſtitutio ſpe
tialis que eſt ut ec. ro. coll. ii. et probatur
C. de ſa. ſan. ecc. auti. quas actiões licet glo.
in illo uariet ſed ſi in. l. noua dicentur non
obſtante aliqua lege que generalꝛ uel ſpẽa
liter loqueñ tunc dicte legeſ non diſting
uerent uel limitarent uel nouã nec haberet
locũ. l. nam poſteriores. ff. de legi. ſed hoc
poſt eũ quero de notabili queſtione circa
proxi. dicta illa extrauagans dat modum
procedendi cũ clauſula non obſtante. l. ali
qua ſed per. l. antiquã cuidã dignitati uel
ordini ſpetialiter eſt conceſſum ut ibi pre
cedenteſ circa prerogatiua gaudeat in. iii.
procedendi ut. C. de proxi. ſacro ſcri. l. in
ſacris utrum ergo in caſibus comprehenſis

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

unio pcipiat quam ſi nubat dicit Bal· ſba
aliter concipienda uidelicet ꝙ teſtator de
bet incipere a legato ſub ꝯditione ſi intra
uerit monaſterium hoc modo ſi filia mea i
trauerit monaſterium loco elemoſine rlin
quo ei centum ſi uero ei nupſit et pro do
te relinquo·cc·nam hic non reperitur aliq̃
cōditō penalis non ob·§·ſed hic de preſen
ti naꝫ loca interpretatiue cui interpoſiti
oni derogatur ſed patet expreſſe de intē
tione·contraria teſtatoris et iſta eſt con
munis opi·et ita ſeruatur de facto ſecūdū
eum quod credo uerum dum tamen ꝙ rlin
quitur ratione ingreſſus non ſit unius li
mi alias monaſteriū poſſet agere ad ſupple
mentum per·l·qm in nouel·et·l·eam·c·ð in
offi·teſ·non enim quia monialis per dic·iu
ra filiatōis et ſucceſſionis facit quod nō·
Bal·poſt Bar·in·l·ultima·C·ð pac·vi·pone
teſtator a titio mādat heredi ſuo ꝙ faciat
uindictam armata manualis priuat eum tā
quam indignum dicit Bal·quod illud pre
ceptuꝫ poteſt ſperni tanquam iuri natura
li cōtrarium facit·l·iuregen·§·ſi·ob·malū
de pac·et·l·ſi plagii·de ꝟ·ob·et idem dic·
in quouis alio iuſſu teſtatoris qui iuſſui q
inducit peccatum non eſt obediendum pu
ta ſi teſtator mādat hērdi ꝙ imitet ad uſu
ras ſub pena priuationis hereditatis ſed
quid dices ſi teſtator mandat heredi quod
ſoluat mihi centū adiciens ꝙ ſi non ſoluat
anno quolibet ſoluat·x·nomie intereſſe le
gati utrum ualeat dicta diſpoſitio Bal·di
cit conſiderando perſonam legatarii utrū
ſit mercator ita ꝙ uerisimiliter potuiſſet
tantum annuatiꝫ lucrari ualeat alias uide
tur hic adiectum in fraudem uſurarum de
hoc·l·i·de his que pene·no·ubi finaliter cō
cludit preciſe non ualere illud preceptuꝫ
quia ſemper poſſet fingi intereſſe quia cō
uertiſſet in emptionem predii eiuſdeꝫ rē
ditus ſcilicet annuatim·x·facit quod nō·
Cy·in·l·ad hoc·C·de uſ· Septimo pone
teſtator reliquit fratribus pro ſepultura
tādem deceſſit excommunicatus ita ꝙ ſepe
lire non potuit an legatum debeatur fra
tribus di·ꝙ ſic quia ſtetit per teſtamento
reꝫ quo minus conditio impleretur et ita
nō·in·l·mileo·§·fi·aduerte quod dic· Bal·
eſſe nō·in·l·i·de condi·inſti·ſiue enim fue
rit impoſſibilis conditio ſiue modus ſine
cauſa finalis non uiciat legatuꝫ·l·ab admi
niſtratōe·C·del·pone etiam ſi relicta ſint
alicui mille ſi uicerit incollatione uel iaci
endo lapidē uel ſagittaꝫ nō uicit ſed fecit
ꝙ potuit per eum nō remanſit an uinceret

quod dic quod non ſequitur quia talis eſt
natura conditionis ut requirat factum ñ
conatum ut nō·ff·de ꝟ·ob·l·in executione
§·fi·et hec exempla ſufficiant per que iſta
regula utiliter declarata patet ſed tāgam
ultimo queſtione gloſarum circa ingrediē
tem monaſterium cum aliqua reſeruatōne
regule monichali utrum talis reſeruatio
uiciet in greſſum uel econuerſo reſeruatio
uicietur ⁊ remaneat ingreſſus purus puta
tempore profeſſionis paciſcitur cum abba
te qui ingreditur ꝙ ſibi licet retinere ꝓ
prietatem bonoruꝫ ſuoruꝫ quod eſt direc
te contra regulam ut·c·cum ad monaſteri
um infi·de ſta·mo·et·c·non dicatis·xii·q·
ii·et uidetur ꝙ talis reſeruatō non uiciet
igreſſum ſed reicietur ꝙ tanquam exceptō
impoſſibilis ut·l·ſed heres exceptio fūdo
de hē·inſti·et hic tenet glo·in auc·ingreſ
ſi·C·de ſacro·ſanc·eccle·idem ibi·pe·quia iſ
ta reſeruatio non deſpicit ſubſtancialia in
auc·de mona·§·illud accidentale Ia·de bu·
dic· hoc uerum niſi per modū monaſteriū
conditionis et facta reſeruatio puta ſi mi
hi liceat reſeruare proprietatem fundꝰ·l·
non ſoluꝫ de ac·et obe·idem ſi proteſtatur
quod uolo ꝓfiteri hoc facto et non aliter
uel alio modo quia illa uerba habēt uim cō
ditionis ut·l·ſi quidem et ibi nō·C·de cō
di·ap·Cy·et·l·ſi patet·ff·de ad op·dicit ꝙ
reſeruacio cōtra naturam actus aut eſt ad
diminuendū et uiciat actuꝫ regulariter
ſi ſit antequam actus ſumat eſſe perfectum
fallit fauore religionis et ob hoc ꝯcludit
ꝙ ualeat ingreſſus et ſic ſpeciale ſi ſic ad
augenduꝫ nonquam uiciat·ff·de preca·l·cū
precario Bar·tenet opi· Ia·butri·in dicta
l·ingreſſi nam quando cōditio adicitur ꝓ
feſſionem ideo uiciat ingreſſum quia facit
deficere uoluntatem et intelligatur glo·
Bar·in·c·de condi·ap·⁊·c·ii·de ſta·mo·ubi
utribiꝗ tenet ꝙ uicietur ingreſſus et hoc
dicit Bar·uerum cuꝫ apponatur per modū
conditionis ſed ſi per modum cuiuſdā mo
di peti tunc uiciatur modus ſiue peccatuꝫ
et ita intelligatur glo·in auc·ingreſſi ſed
Cy·in dicta auc·idiſtincte tenet glo·accu·
ſcilicet ꝙ reſeruatio uicietur ⁊ non ingreſ
ſus non ob·c·ultimo deus dicit ap·ubi uici
atur matrimonium carnale contractum cō
tra ſubſtantiaꝫ matrimonii quia in matri
monio ille qui cōtraxit conditione impoſ
ſibili conſenſit non mirum ergo ſi non po
teſt pretendere contrahentem ſecum ſibi
obligatum ſed in profeſſione quis obliga
tur deo unde licet abbas cōſenſerit condi

tioni impoſſibili non tamen deus et iſtaꝫ
opi·Cy· inclinat Io·an·in dicto·c· fi·adde
ad predicta quod nō·in·l·lucius·§·tres he
redes·ff·ad trebel·ibi quid iuř·ſi relinqȝ
fundus ne abbas ei faciat queſtionem alias
ſi fecerit relinquid tali eccleſie dic· ibi ac
cu·nam ſi abbas facit contra transferetur
in contrariuꝫ eccleſiaꝫ facit quia hic bonꝰ
uideret̃ facere contra bonam obedientiaꝫ
et daretur monacho materiā exigēdi ter
uicem contra abbatem cum tamē nil poſſit
poſſider̃ nec habeat uelle ut in dicto·c·nō
dicatis dic quod non eſt contra regulam
ſi abbas concedit monacho ſimplicem uſuꝫ
facti alicuius profeſſionis queꝫ tamen poſ
ſit prohibito auferr̃ uide hoc modo debꝫ
intelligi diſpoſitō teſtatōis ſecūdū mām
ſubſtantiam·l·ſtip·iſta·§·iiii·quoꝗ de ꝟ·
ob·et·l·ſi uno·ff·loca·et nō·Bal·in d· auc·
ingreſſi ibi nemo ad·q·et uide·i·c·non eſt
obligatorium i mercu· Octauo applico
hic queſtionem quam Bar·diſputauit qui
dam rliquid uel donauid aliquam rem mo
nacho ea conditiōe et eo pacto ut monaſte
rio ſuo nullū ius queratur queritur an ua
leat Pe·arguit pluribꝰ modis ſine mediis
pro et contra et tandem ſoluit ꝙ ſi cōtrac
tus fuit celebratus cuꝫ monacho forma ui
dere indubio adiecta dolo monachi et mo
naſterio non preiudicat·ff·de ſtipu·ſed·l·
et ibi nō·ad quod optime de caſtrone Pe·
l·c·ſi forte ſed in ultima uoluntate ubi ni
hil eſt celebratum cū monacho debent dic
ta uerba intelligi vꝫ ꝙ monacho non que
ratur niſi monachus uoluerit ut dicitur
in ſi·de ſeruo·ff·de ſui·l·ſtitchus·§·uſufr·
ꝟ·ceteruꝫ facit·l·que heredi in prin·de·cō
di·et de·et concludit ꝙ ſi monaſteriuꝫ pe
teret ſine uoluntate monachi poſſ ab eo r̃
peti·ff·quādo di·uel ce·uel ſi uſufr·§·ſi ita
non ob·ꝙ monachus non habeat uelle uel
nolle ſine abbatis licentia·xii·q·ii·non di
catis ergo dicta uerba non poſſunt intelli
gi dicto modo ſi monachus uoluerit quia
hoc uerum niſi abbas concedat ſibi illā uo
luntatem quam concedere debet ſi uero ab
bas cogeret monachum ad uolendum tunc
uendicare ſibi ius in re contra uoluntatē
teſtōris et incideret in penam ꝙ ad alium
deueniret hoc enim ·ſ·monachum nolle uel
le eſt perſona·ut dicit̃·ff·de ꝟ· ob·l·ſi ſti
pulatō fratrum et·l·fi·in pri facit in ſi·ꝙ
monachus pōt eſſe exetutor teſti·ſi abbas
uoluerit ſi in caſu quo nolit non trāſit ius
exequendi in mōn·c·fi·de teſtis li·vi·ubi
dicimus in hēditate delata ſeruo ut mona

ſterio non queratur niſi monachus uellet
adire·l·cum proponas· C·de heredi·inſti·
licet quidam aliter in·c·in preſentia de ꝓ
ba·in nouel·et ſic poteſt itelligi quod nō·
in·l·lucius·§·tres heredes ad tre·et hec ue
ra tamen expreſſe dixit ꝙ monaſterio nō
queratur niſi monachus uoluerit ſi autem
alias cauſas mēdaces appoſſint in teſtō ꝓp
ter quas uolebat monaſterio queri tūc ſim
pliciter monaſterio nō preiudicat ut dic
ta·l·ſi forte et quod nō·in auc·ut lite·ma·
et au·in prin·et ibi nota concludit ſi adi
ciatur ſi abbas pecierit quod reuertatur
ad concedentem uel ꝙ uadat ad tercium nā
in his formis habet locum diſtinctō ð quo
ſupra ſm euꝫ et incipit diſputatio quid r̃
liqd uel donauit ⁊c· Vltimo Io·an·in mer
cu· primo tangit queſtiōnem ꝙ annus ap·
ꝓſequendo non currat niſi a die interpoſi
tionis ipſius propter quandam impoſſibi
litatem exactionis pacis punietur in alio
mēbro per·l·ii·C·ut intrac· Item facit qð
nō·ē·eo·li·de elec·ſi opromiſſarius in glo·
fi·cū iuribus allegat̃ ſuper ea in noue·qui
bus adde quod nō·Bal·in auc·ſo·nou·iur·
ſu·ubi ſimilis queſtio de carente manu uel
habēte eā aridam cui manus forte illa dex
tera debebat propter maleficiū amputari
  Tercio late proſequitur aliā queſtōneꝫ
utrum lex uel conſtitutio legati ſiue epiſ
copi non ſtricto prohibens actum et ꝯtra
facientem excommunicāo non ualeat ita ꝙ
contra faciens excommunicatus ſit et uide
tur ꝙ non propter impoſſibilem notici
am conſtitutōnis non ſtricte maxime cum
ſint perpetue et perpetuo ligent·xxv·q·
i·quem ad perpetuam perpetuo auc·tranſe
unt in obliuione niſi redigantur in ſcrip
tis·ō·de re· iudi ad apoſtolice de reſti·al
brieus ⁊·c·ſignificauit et·xii·q·ii·longin
quitate uidetur ergo cōſtitutioni ñ ſtric
ta obligare ad impoſſibile ut ſi homo ꝑpe
tuo recordetur cum tamen fragilis ſit ho
minum memoria·l·peregre de acqui·poſſ·
Secundo impoſſibilitas oſtenditur per no
minis ethimologiam ex qua argumentum
ſumitur·xv·q·i·ſi cupis inſti·de accu·§·eſt
et aliud ſed ſm iſiderum ·v·ethi·lex dei a
legendo ſed legi non poteſt quia non re
digitur in ſcript̃·l·i·de his que uite·del·
ii· Tercio hic probat diffinitio legis q̃
eſt·l·ꝙ lex eſt conſtitutō ſcripta·i·di·lex
ē iiii·di·erit autē ibi pro cōmuni utilita
te conſcripta·xix·q·ii· due ſunt in auc·ut
facto nō·Cy·poſt prin·iiii·patet hic exoi
bꝰ ipēbus legū que ſunt inſcripti redacte

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ut legē ñoui et ueteris teſtamenti ſacri
canones et leges ciuiles exodi·xxxi·c·in
fi·vii·di·moiſes cui ergo nō cōuenit legis
diffinitō nec diffinitum·l·i·ff·de dolo in
contrarium arguit et ſoluendo tenet que
ſtionem non ſcriptaʒ iur·et per conſequēſ
contra facienteʒ ad cuius noticiam perue
nerat excōmunicatum eſſe idem tenet Cy·
in·l·i·C·de legi· Bal·in·l·humanum eo·ti·
idem tenet·ſ·ſcripturam non ſit de forma
ſubſtancialis legis uel ſtatuti ſed eſt que
dam forma ſubſtancialis accidentalis que
requiritur ad hoc ut lex liget ſ3 eum ubi
tangit de gracus factiſ papa oraculo uiue
uocis in quibus ut dicit non requiritur
ſcriptura ad effectum gracie ſed ad eiuſ ꝓ
batōʒ de quo per Io·an·poſt archidi·in ꝓ
hemio vʒ libri et·xxv·q·ii·c·inſtitōnis·

Reuilegiū· Perſonale per
ſonam ſequitur et extingui
tur cum perſona Hec regu
la exemplificari pōt i priui
legiis et beneficiis legum ⁊
canonū et etiam in conceſſis ab homine ut
a principe uel a papa ⁊ in ſingulis pone ca
ſum ⁊ exemplifica in glo·ſed ampliando ſi
ue extendendo manū glo·ad alias diſpoſi
tiones per ſimilitudinem dicere poſſumꝰ
ꝙ uerſatur iſta materia circa pcā ⁊ tranſac
tiones ut quedam ſint perſonalia quedam
realia·ff·ꝺ pactis iuergen §·peccore ⁊·c·ue
niens de tranſactis per Iu·in edictis pre
toris in quibus etiam dicimus ꝙ quando
ꝙ uerba ſunt concepta in rem quandoꝙ in
perſonā ut·ff·de adul·l·hec uerba ⁊ qō me
tuſ cauſa·l·iii·§·aiaduertendum ⁊ de acqui
renda uidetur ſi ſeruum·§·non dixit et·l·
aut qui aliter·§·fi·ff·ꝙ vi·aut clam Item
et in ultimis uoluntatibꝰ et ſtip·dicimꝰ
ꝙ quandoꝙ uerba ſunt ſcripta in rem quā
doꝙ in perſonam·l·ſi ſub una·ff· de ꝟ·ob·
et·l·ſi ſic eo·ti·ubi plene per Bar·et per cū
etiam in·l·pater filie de ꝟ·uel ubi omnino
uide et per Bar·in·l·cum ſeruus in·l·cum a
licui de l·i·item et in aliis commiſſionibuſ
et quādoꝙ ſunt realia et ſunt tranſitoria
in alios quādoꝙ mere pſonalia ut in·c·qm
abbas de offi·del·et·c·cuʒ ueniſſet ꝺ inſti·
ubi de hoc primo igiť tangam de priuile
giis ſup quibus fundatur regula et mate
ria eiuſ ſubiungaʒ ſecundo aliquas queſti
ones ſuper ſingulis que ſuperiuſ ſic in nu
be tetigi Primo igitur eſt ſciendum ꝙ

circa iſtam materiam utrum ſi priuilegiū
extinguatur cum perſona uel tranſeat in
alium Dy·ponit unaʒ notabileʒ diſtincti
onem et Bar·aliam in·l·maritum·ff·ſo·ma·
quas non refero quia de ipſis communiter
habetur copia et quia Bal·in dicta·l·mari
tum etiam ponit ſuam diſtinctionem q ui
detur mihi utilis ideo cum hic ꝛfero ⁊ di
co quod quandoꝙ priuilegium cōceditur
primo propter perſonā quandoꝙ perſone
propter cauſam quandoꝙ ſimplr ipſi cauſe
Primo caſu aut loquimur utrum tranſe
at ad aliam perſonam que fuit cauſa priui
legii concedendi et tranſit·l·aſſiduus qui
po·in pi·ha·et·l·amiſſionē·§·lutius de ex
cu·tu·aut ad aliam perſonam que non erat
cauſa priuilegii et non tranſit ad aliuʒ ut
dicta·l·marituʒ et nō·in·l·ſciendum de·ꝟ·
iudi· Secūdo caſu quando conceditur ꝑ
ſone propter cauſam aut illa cauſa coheret
perſone et non tranſit ad aliū·l·iii·§·ſi qꝰ
filio dominis aut non coheret perſone ⁊
non tranſit ad aliuʒ ut·l·ſi minoris de ad
mini·tu·et·l·non ſoluʒ de reſti·in inte·
Tercio caſu quando priuilegium mere
datur cauſe et tunc eſt tranſitorium cū ip
ſa cauſa de re·iudi·l·iii·omnibuſ de aqua co
ti·l·i·§·permittitur aut uerba priuilegii
ſunt dubia et tūc aut ſi fieret extenſio ad
ſucceſſores priuilegium nimis lederetur
ius tercii et preſumitur perſonale ut d·c·
cum ueniſſet aut nō lederet nimis iuſ ter
cii ⁊ tunc glo·innuit ꝙ preſumatur reale
ff·de cen·l·de forma·§ quamq̄ uide in ſpec·
de inſtru·edi·§· ſatis ꝟ·ſi autem dubium
hunc paſſum repetam infra et pro regule
et predictoruʒ declaratione quero de plu
ribus et primo quero an priuilegium per
ſonale exprimēſ nomen prelati cum tali te
noř cum reſpiciat eccleſiam uel econtra nō
exprimens nomen prelati ſed dignitatem
tantum cuʒ tamen tenor reſpiciat perſonā
intelligatur perſonale uel reale ut in hac
ꝙ facit dubium generalis doctrina q̄ tra
ditur in·c·abbas de offi·dele·in quantum
ibi attenditur an exprimatur nomen dig
nitatis uel proprium ut ſic ſciamus an ſit
commiſſio realis et tranſitoria in ſucceſſo
rem an uero perſonalis et ſic expiret mor
te et loquitur illud·c·i reſcriptis ad liteſ
ſed queſtio ꝓpoſita i priuiligiis in qbus
per ii·habenda uidetur eadem diſtinctio
ſic etiam in teſtis arbitriis et aliis diſpo
ſitionibus multum refert an cōcipiātur ꝟ
ba diſpōtōis nomie dignitatiſ ſiue officii
an ꝓprio·i·de teſta·c·ꝛ ꝗſiti et ſi·c·ꝗcioſe

et ibi dixi de reſcriptis·ꝺ·eo·li·quod nō·
in cle·fi·de procur·et·l·q ⁊·l·q liberis·§·
hec uerba de uul·et pu·per Bar·ad quaſitū
igitur redeūdo ponit Io·an·q·i ſpecie ſub
hac forma vʒ ſcribēdo epiſcopo expreſſo ꝓ
prio nomie epiſcopi papa dicit uices uřas
tibi in tali prouincia duximus committē
das utruʒ ſit commiſſio realis uel perſona
nalis ſoluit iania commiſſioneʒ eſſe realeʒ
per·c·cū ueniſſet de inſti·Bar·choloiū·et
cau·ꝯtra quoſ ſequitur ſpe·in ti·de inſtru·
edi·§·nunc autem ꝟ·quid ſi papa ⁊ hoc plʒ
Io·an·ubi ex ꝟ·reſcripti illiuſ non ſumaē
et reſpōdet ad·c·cum ueniſſet et·c·mādata
ꝺ preſump·nam ex eo ꝙ papa ubi proteſta
tur uices ſuas uel loco committere ſed per
ſone inuiť ꝙ hac proteſtatione non facta
fuiſſet realis commiſſio ꝧ ꝧm cū illa fuit
quedam declaratio ad cautelam demum fac
tis pluribus argumentis et utramꝙ par
tem ſoluendo concludit non ſemper cu
randum de nomine an ſit expreſſum uel ñ
ſed tota uirtus conſiſtit in tenore et uer
biſ priuilegii de priui·porro·c·recipimꝰ
et·c·cum olim·ii·eo·ti·et·c·cum olim et·c·
cum et plantare in fi·et·c·dilecti ſit de cō
trouerſiis que proficiſcuntur ex teſtis ñ
poteſt iudicari niſi uiſis et cognitiſ ꝟbiſ
teſt·de tranſac·l·de his et ꝙ ſola nominis
expreſſio nō impedeat realitateʒ et perpe
tuitatem priuilegii ſubicit exēpla primo
ſi priuilegiuʒ per quod datur exceptō di
cat prelato nominato·c·et eccleſiam exim
tur nulli dubiuʒ ſucceſſione exemptū de
priui·per exceptionē econtra ponit caſum
ſi non exprimitur nomen propriuʒ uel eq
pollens nomini proprio tamen exprimit
graciam quam facit eſſe pſonalem ut dicto
c·mandata uel exprimit cauſam non expri
mētem dignitatem uel eccleſiam ſed perſo
ſonam prelati puta propter laborē·ſ·quoſ
ſubſtituit pro romana eccleſia uel ꝓpter
eminētem ipſiꝰ ſcientiam uel ſanguinis pa
rentelam uel ꝙ poſſet abeſſe ab eccleſia ꝓp
ter aerē ſibi non conformem uel capitales
inimicicias his et ſimilibus caſibus nō po
teſt dici priuilegium reſpicere dignitatē
et perconſequenſ ſuppreſſio proprii nomi
nis et expreſſio nominis dignitatiſ nō fa
cit priuilegium reale quia conceditur uel
eius cauſa perſonaliſſima ⁊ ſubdit ꝙ in du
bio ſtandum eſt diſtinctioni illius·c·quo
niam abbas ſi cauſam ex uerbis non poſſet
apparere utrum ſit reale uel perſonale re
currendum eſt ad concedentem de offi·or
di·c·iii·§·ſi uō·ꝺ·eo·li·de re·iuř·l·ueracꝰ

ſubdit ultimo ꝙ ſi nō pōt adhiberi copia
ſuperioris intelligendum eſt reale niſi cō
tra probetur per regulam beneficium pri
cipium ecč·l·beneficium·ff·de inſpe·de in
ſtru·edi·§·nunc autem ꝟ·Item quod fuit ꝯ
ceſſum et in hoc reſidet ſed ad materiaʒ·c·
congruencius adaptatur diſpoſitio pau·ꝺ
leaʒare in·hiſ terminis papa epiſcapo in ſa
lutatione expreſſio cuʒ nomine dignitatiſ
in narratiōe ſic dixit tua ſupplex deuotō
et deuota ſupplicatio nos inducūt ut tibi
ut pote ſedi apoſtolice immediate ſubitio
ſpecialeʒ graciam facimus hinc eſt ꝙ deuo
tōnis tue precibus inclinati auēte preſen
tium tibi idulgemuſ ut ex̄ eadem ciuitatē
⁊ dioc·per lřas ſediſ apoſtolice uel legato
riſ eius in cauſam trahi nequeas ad iudici
um euocari ſuper his q̄ infra illas obtineſ
abſque ſpeciali mandato ſedis eiuſdem fa
ciente plenam et expreſſam de indulgētia
hmōi mentioneʒ queritur utruʒ iſta idul
gentiā cenſeatur realis aut pſonalis et añ
q̄ arguat ad partes pro declaratione dicē
dorum premittit et querit que indulgen
tia ſiue priuilegiū reale et ꝙ perſonale et
indubio utrum reale ut reale uel perſona
le debeat cenſeri dicit ꝙ priuilegium rea
le dicitur quod conceditur ři ut dignita
ti eccleſie uel loco de priui·cum capella ⁊
c·cum olim papa uel alicui ſeu aliquibuſ ra
tione loci de conſue·cum olim de ſtatu re
gu·recolentes uel generi perſonarum pro
priis nominibus non expreſſis ꝺ foro cō
pe·cum delecti de reſcriptiſ cum ordinem
et tale priuilegiū eſt perpetuuʒ et durat
durante·xxv·q·ii·c·i·et·ii·et quaſi per to
tum perſonale autem dicitur ꝙ alicui per
ſone uel perſoniſ expreſſis propriis nomi
nibus perſonaliter conceditur uel hiſ que
equipollent proprio nomini de conce·pre
ben·conſtitutus et in iſta ſecūda cum con
cor·hic in glo·et de conſang·⁊ affi·c·tua ſi
cer·pet·l·certuʒ de rei·uendi·l·ſi in rē nec
tranſit ut in ſucceſſorem ut in dictiſ iuri
buſ· In tercio caſu ſi dubitatur utrū ſit
řale uel perſonale dicit ꝙ ſemper debet cē
ſeri perſone inſti·cum ueniſſet nō·xvi·q·
i·poſſeſſiones ⁊·xxv·q·ii·in ſumma et iſta
ſunt que permittit que eiꝰ diſtinctōe quā
hic ponit Dy·clare ꝛē·eliciuntur ad ꝙ igi
tur propoſitum redeundo primo arguit
ꝙ dicta indulgētia ſit realis non perſona
lis primo quia conceſſum adminiſtratori
ſiue eccleſie ergo ipſi eccleſie queſitum que
nunq̄ moritur·xxii·q·ii·liberti et·l·ānua
de au·l·ꝺ teſtis requiſiti·§·illud ar·ꝯrio

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ſenſu ſumpto et nõ·et·c·§·nec eſt cõtrariũ

Item neceſſario hoc fateri hoc oportet
ſ·priuilegium eſſe quod exorbitat a nouo
iure et ueteri de reſcriptis non nulli et c·ti·
c·ſtatutum·§·cum uero et quia cõcedit ali
quid priuatum de uer·ſig·abbatem ergo lar
gam debet recipere interpretationem de
conſti·prin·l·fi·de priuil·quia circa eũ ſi·

Item hoc demonſtrat nomen dignitatis
in ſalutatione premiſſum unum quelibʒ p
ſona in illa dignitate ſuccedens uidetur ap
prehendi nec curatur ſi poſt expreſſioneʒ
nominis dignitatis ſequatur nomen pro
prium iux nõ·in·c·qm̃ abbas de offi·dele·et
·l·ſi filius cõis·ff·de ſtip·ſuo·Item illa uer
ba ſedi apoſtolice immediate ſubiecto ſatis
demonſtrant contemplatione dignitatis
papaʒ conceſſiſſe nec facit alicui iniuriam
ſi uult de ſibi ſubiecto per ſe principaliter
iudicare non per eius uel alterius delega
tionem ergo cum ſine alicuius licentia ſit
conceſſum debet interpretari latiſſime·l·
beneficium de conſti·princi·cum dilectus
de dona·nam et reſcriptum odioſum ſi no
men dignitatis precederet cenſetur reale
per preal·c·quoniam abbas in contrarium
arguit quod debeat dicta indulgẽcia cenſeri
pſonalis inſpectis potius uerbis narratiuis
indulgentie quã expreſſione nominis dig
nitatis in ſalutatione nam ſic eſt in ſnia z
quouis quod diſpſitõe ut ipſarum effectus iudi
cetur ex cauſa in narratione ſine profeſſi
one expſſa de accu·qualiter·ii·in fi·de traſ
ac·l·ut reſponſum et nõ·Inno·de reſcriptis
ſuper litteris ſed inpredicta quod in uerbis
narratiuis dupliciter exprimitur cã prima
eſt ſupplex deuotio ergo deuotõ perſone
fuit cauſa indulgẽtie concedente quia dig
nitas res inanimata non poteſt haberi in
deuotione nec ſupplicari ſed perſona ſic de
renũ·c·ad ſupplicatõem de ece·nuſ·in quadã
circa prin·ſecunda cã fuit deuota ſupplica
tio quod demõſtrat copulatã cõque duo di
uerſa cõiungit de uer·ſig·l·ſi quis de reſcrip
tis ex pte cõuentus et ibi nõ. Iteʒ ſub
ditur in litteris deuotionis tue precibus
et ibi aũcte tibi iſtud enim tibi et tua et
tuis uris et ſi·denotant perſonam in rem
ſeu dignitatem de uer·ſig·tua ubi eſt ſimi
lis indulgentia et ſcribitur epiſcopo tãtũ
ſub nomine dignitatis et tamen expirat iſ
tud priuilegium per mortem eius cui cõceſ
ſum fuit non etiam concedentis z ſic in ca
ſu nr̃o in quo fit mentio ſedis apoſtolice
c·ſi gracioſe de reſcriptis et breuiter alias
rõnes adducit quod debeat talis indulgẽtia

dici perſonalis non realis reſpiciens tamen
obligationes eccleſie non perſone ipſius epi
ex quo infert quod dicta indulgentia nõ ex
tẽditur ad actus criminales perſonales uel
mixtas circa epiſcopũ intẽdens qõnes ta
mẽ non ſoluit ex cã prout dicit ex cuius ta
men articulis percipio quod inclinat magis
ad iſtam partem·ſ·quod cẽſeri debeat perſona
lis quia reſpondet allegationibus pro illa
parte factis·ſ·et ille mihi efficatiores ui
dentur ex cuius diſputatione in effectu z
in ſumma redige quod cõnr priuilegium ſiue
gracia cõcernit utilitateʒ eccleſie non pre
lati z tamen non cenſetur realis ſed perſona
les et extinguitur cũ perſona et hoc fecit
intentio cõcedentis que ex pluribus colligi
tur prout·ſ·dixi pꝰ Io·an·ſed magis uti
liter hic poſt Paulũ in pdicta diſputatio
ne dicit enim quod ad hoc ut priuilegia ſint
cenſenda perſonalia uel realia plura ſunt
conſideranda·et primo uerba ipſorum de pri
uil·porro ut ab eorum uerbis ubi nulla ſit
dubitatõ non recedatur de deci·c·ad audi
entiã et·l·aut ille·§·cũ in uerbis de re·iur·
ſecundo intentio concedentis que uidetur eẽ
in dubio quo ad epiſcopum ſine eius preiu
dicium latiſſima quo ad preiudiciũ tercii
ſtrictiſſima ut dicto·c·cum dilectus de do
na·per Inno·tercio cauſa priuilegii·eſt cõ
ſideranda ut ſi ſit finalis ea ceſſante ceſſat
priuilegiũ·i·q·i·quod pro neceſſitate de deci·
ſugeſtũ et infra c·decet ubi de hoc Quar
to debet attendi perſona ſeu res cui priui
legium conceditur et circũſtancie de qbus
de tranſla·c·fi· de ſpon·c· ex litteris hoc
debet attendi odiuʒ uel fauor ut infra·c·
odia·et·c·inſpicimus in his attentis debʒ
iudicari priuilegium reale uel perſonale
Item iuxta predicta etiam aduertendũ quod
ipſius rei natura ſuper qua priuilegiũ con
ceditur opatur quod priuilegiũ ex parte
eccleſie ſit reale ſed ex parte ſui pſulis ſit
perſonale ut ſi concedatur eccleſie quod eius arc
hiepus certis diebus pallio uti poſſit de
uſu pallii quia uos non iſta cõceſſio eſt rea
lis reſpectu eccleſie cui creditur·ſ·reſpectu
ſui archiepi eſt pſonalis quia cuʒ eius per
ſona extinguitur ex eo quod ſucceſſor nouum
pallium debet habere ex quo patet quod multũ
res ſuper qua priuilegium cõceditur intuen
da eſt ut hic eſt quod priuilegiuʒ cõceſſum ni
ciſſano epo cõtinens quod nullum poſſit in ci
uitatis et dioc·niaſſ·ſine eius cõſſu de bñ
ficio cum cura uel ſine cura prouideri dʒ
iudicare reale et ipſi eccleſie uel eius intu
itu fore conceſſum ſi etiam nomen expſſuʒ

eſſet in priuilegio dictaʒ tuam poſſeſſi õʒ
zc·ut nõ·in conſiliis fide·conſilio·lxvi·et
hec ſm dicta circa priuilegia an ſint realia
uel perſonalia nam ex predictis colligitur
regula et etiam quedam notabiles excepti·
ſi·hẽmus in aliis quibuſdã nominibus ſub
quibus celebratur diſpoſitio que non ſunt
nomina dignitatis ſed appellatiua que dif
ferunt in effectu a propriis nominibus ut
patet in·l·non nunquam·ff·ad tre·ſi enim
ſtrictis nominibus in eqlibus noibus guo
eos nominibus ppriis intelligantur graua
ti pro iuribus ſi uero ſub nomine appella
tiuo hẽdis pro hereditariis ſimiliter ſi ſ
uus plurium dñorum ſtipuletur expreſſis
nominibus dominorum pro uilibus ſi uero
ſub nomine dominorum pro dñicis portõni
bus intelligitur ſtipulari·l·ſi ſuus cõis
de ſtip·ſed in his ergo et ſimilibus ſi utrum
quod nomen exprimitur·ſ·proprium et appella
tiuum inſpicimus in dubio quod pcedat ſicut
diſtinguitur in mãdato iurĩ·ut dicto·c·qm̃
abbas in quibus tamen caſibus ex aliquibus
coniecturis et preſumptionibus aliud eſt
dicendũ ſicut dictum eſt·ſ·in priuilegiis
et has nõ·coniecturas ponit Bar·in dicta
l·ſi ſuus cõis dic enim quod dicta regula qua
in dubio inſpicimus quod procedat fallit rõe
honeris iniuncti pone exempluʒ in d·l·non
nunq̃ ſecundo ratõne rei ſuper quo fit diſ
poſitio ut ſi tutor premiſſo noine uel ſim
pliciter contra hanc ſuper re·pupi·nam ſp
uidetur ut tutor contraheret·l·cum poſt·§·
i·de admi·tu·ad ideʒ·l·fi·de inſti· Tercĩo
ratõne noticie·l·qui habebat de re·du·uñ
d·diſtinctio quod procedit habet locũ quã
do nominantur perſone note ſed ſi incog
nite nominentur indiſtincte ſemper uidentur
adiecta propria nomina a demonſtratõne
appellatiuoruʒ et ſic inſpiciuntur appella
tiua ut d·l·qui habebat Quarto quãdo
ſm unum modum poteſt ualere ſm aliũ nõ
tunc non inſpicitur quod procedit ſed ualet
eo mõ quo poteſt ut·l·quoc·de re·du·z quod
nõ·in·l·totaliter pactum in fi·ff·de pac·z
hec dcã ſufficiant circa priuilegia. Scdo
quero circa reſcripta qualiter tranſeunt
in alium et in reſcripto p quod mãdatũ iurĩ·
diſtigue qa aut qris de ipſa iuriſdictõne
utrum tranſeat in alium aut queris utrum tra
ſeat in ſucceſſorem ipſius impetrantis uel
eius cõtra quem eſt impetratum primo ca
ſu dum queris de ipſa iuriſdictõe et tunc
aut cõmiſſio facta eſt ſub nomine proprio
an ſub nomine dignitatis aut ſub utroque
primo caſu ſubdiſtingue aut mortuus eſt

delegans re integra et expirat aut re non
integra non expirat ut hic mẽbra colligũ
tur in·c·qm̃ abbas et de offi·del·et ibi quod
iur·cum ſub utroque nomine fuit facta com
miſſio predictis adde quod nõ·Cy·in·l·mo
re maiorum·ff·de iur·om·iu·z Bar·in·l·quod
principi del·ii·ubi dicit pdicta habere lo
cum ſit commiſſio ſub noie dignitatis prin
cipaliter per ſe ſtatutis ſecus ſi ſub nomie
dignitatis alteri inherentis ut eſt digni
tas uicarii iſta enim nunqua cum ſit in fu
turum uicarium quod non eſſet etiam hic querẽ
dum de ratõe differencie quare magis expi
rat iuriſdictio morte delegantis re inte
gra licet fuit ſub nomine dignitatis et ñ
morte delegati que etiam re integra tran
ſit in ſucceſſorem ſi ſub nomine dignitatis
facta fuerit dic ut dicto·c·quoniaʒ abbas
in nouel·circa·prin·z predicta nõ·quod mor
te delegantis re integra expirat iuriſdic
tio cum cõmittitur delegata ſecus ſi ordi
naria ut·c·ii·de offi·del·li·vi·et nõ·in dic
to·c·abbas ubi etiam i nouel·qualiter cog
noſcatur utrum ſit cõmiſſa iuriſdictio or
dinaria an delegata circa quod uide quod nõ·
Bal·poſt Ia·bu·in·l·precipimus in prin·C·
de app·ubi tangit de auctoribus quorum
eſt certus numerus de nulla tamen cã cog
noſcant niſi ſpecialiter demandetur dic ut
in cle·auctor de reſcripti· So·caſu prin
cipali cum queritur utrum tranſeat in ſucceſ
ſorem impetrantis uel eius contra queʒ ẽ
impetratum et in priuatis ſucceſſoribus iu
re hereditario uel ſucceſſore ſinguli iure ſu
per qua eſt impetratio dic ut in·c·ſignifi
cauit de reſcriptis de ſucceſſoribus auteʒ
dignitatis an effectus reſcripti trãſeat ad
tales uel contra tales ſimpliciter uel diſti
guatur utruʒ ſit res integra uel non inte
gra remitto ad nõ·plene in·c·is qui infra
eo·de mercu· Sed iuxta predicta quero
utrum commiſſio facta ſub nomie canonici
tranſeat in futurum canonicuʒ utrum ſuc
cedat in dignitate canoni z glo·in·c·cano
num ſtatuta poſt prin·ſ·de reſcriptis inu
it quod nondum dicit quod delegatio ſequitur
ipſum canonicuʒ ſi transferatur quod non eẽt
ſi cenſeretur facta cõmiſſio ſub nomie dig
nitatis quia tranſiret in eius ſucceſſorem
nec ſequeretur cuʒ ut nõ·in dicto·c·quoni
am in noue·circa prin·pro hoc quod nõ·in
c·ſicut·ſ·de elec·ſuper glo·ſic patet in noue·
ubi nouus canonicus non agit de contemp
tu canonici pre defuncti ibi etiam uideas
de canonicis ſubſtitutis loco mortuoruʒ
nam in quantum repreſentant·c·cenſentur

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

idem cū deſunctis vi·q·i·deniq; de iudi·
proponebaẜ et quod nō· Bal·in·l·ꝙ ſi gre
ge·del·i·facit·c·aduerſus inmu·ecc· Ite;
reperitur quedam ſucceſſio in iuriſdictio
ne ſatt diſſimilis ei in cuius locū ſuccedit
ut·c·iurō·epiſcopi uel epiſcopus nouus in
predicta iuriſdictione Vtrum ergo iu
riſdictio conceſſa contra caſum ſuper his i
quibus ſuccedit tranſeat ꝯtra nouum epm
uel econtra iuriſdictio contra ipſum exer
ceri poſſit contra cauſam ſuccedens in eiuſ
iuriſdictionem et eadem eſt queſtio utrū
unuſ alteri ſuccedat in mandato ut manda
tū uiz tueaẜ aliꝰ qui ſucceſſit ad populo ⁊
in mandato iurō·tenent doc·ꝙ unꝰ nō ſuc
cedat alteri in mandatis aliis ſic ꝙ dic ut
nō·Io·an·poſt Inno·in·c·eam·ō· de reſcrip
tis in noue·cui adde quod nō·in·c·uerum
de foro compe·in noue·ſup·i· glo· predic
tis adde mandata executiua ſentenciarum
uel lraꝝ ad beneficia an ſucceſſor ōbeat ad
implere mortuo mandatore re integra ut
de in dicto·c·quoniam abbas i noue·xō·ſi n
autem executio ⁊c·et quod nō·Bal·in·l·ſi ū
di uenditor·ff·de acqui·poſſ·et hec dicta
ſint dicta circa reſcripta· Tercio quero
principaliter et ſuccincte de aliis diſpoſi
tōibus celebratis ſub nomine dignitatis
uel alteriꝰ officii an trāſeant in ſucceſſorē
et Bar·tangit conpromiſſo facto in epiſco
pum ſub nomine dignitatis an tranſeat in
ſucceſſorem· Item in officio executōis teſ
tamenti et tenet Bar·in cōpromiſſo quod
non tranſeat in·l·qui liberos·ff·de uul·et
pu·non ob·quoniam abbaſ qui loquitur cū
mandatur iuriſdictio ſecus ſi aliud factū
ut nō·Inno·in·c·fi·de offi·dele·⁊ adde qd
nō·in cle·fi·de procura·c·in executōe dig
nitatis dato ſub nomine dignitatis uel ꝓ
prio nomine nō·glo·in·c·fi·ō· de teſtis·ē·
e·li·et in ſpec·de arbi·§·finitur xō·qd ſi p̄
latus et in ſpec·de teſtis·§·i·ad fi·facit·c·
requiſiſti de teſtis· Quero ulterius cū
conceditur alicui facultas eundi uel aliqd
faciendi et cedere lapidem utrum iſta con
ceſſio cenſeatur realis uel perſonalis an ꝑ
Bar·diſtiguit Nam aut talis conceſſio cō
tinet beneficiū principis et indubio de
bet intelligi cōceſſio realis quia beneficia
principum ⁊c·c·olim de xō·ſig·et·i·fi de cō
ſtitu·prin·Quandoq; conceſſio ꝯtinet pri
uilegium hoc eſt aliquid contra ius cōmu
ne ⁊ tunc ſi quidem datur ciuitati uel uni
uerſitati et intelligitur reale·l·forma·§·
quamq̄ de cen·quandoq; datur certe ſingu
lari pſone et tūc glo·in dicto·§·quidquid

ſentit quod in dubio ſit reale Oldra·rep̄
hendit illā glo·Bar·remittit ad nota·in
l·qa per penale ſo·ma·et de hoc dixi ſupra
plene poſt prin·quando conceſſio non con
tinet priuilegium principis ſed priuati
uel alterius inferioris ⁊ tunc aut concedi
tur mera facultaſ facti puta facultatē eun
di uel ꝙ poſſis ire que ꝛferuntur ad factū
magis quamuis et tunc conceſſio preſumi
tur perſonalis·l·a priuil·§·ſi quis alicui
del·i·ſi uero conceſſio refertur ad tūc aut
ſit determinate reſpectu fundi dominātē
et preſumitur realis·l·pe·de ſui ur·p̄·aut
indeterminate et preſumitur conceſſio ꝑ
ſonalis ut·c·cū uēiſſet de inſti·niſi ex q̄li
tate perſone et relicti aliud preſumaẜ ut
eſt caſus notabilis in·l·pater filie de ſui·
ubi illa ponit Bar·et ſubdit ſi imperator
concedit iuriſō·in quodam caſtro et dubi
tatur utrum conceſſio ſit facta comiti illi
us caſtri uel ſit facta territorio Bar·in
dubio preſumit ꝙ territorio niſi ex xōbiſ
cōceſſionis aliud apparet et ita nota in d·
l·pater filie Bal·dicit quod aut cōceditur
quid certum aut incertum ſi quidem incer
tum et non tranſit in alium ut·l·cum ſuū
ſi quiſ alicui del·prima ſi uero certū ⁊ trā
ſit·l·ſi neceſſarias·§· ſi in ꝛddēdo ō practē
ſimilis diſtinctio inter certum et incertū
nota de ꝯdi·inde·l·ſi non certum·§·liber
tus in conceſſ autem caſtri in terminis ꝙ
Bar·ipſe idē Bal·concedendo ſiue conſulē
do dixit ꝙ aut concediẜ intermināū utilis
dñii et habet locum diſtinctio de q̄ ſupra
prox·aut conceditur per modū officii et
preſumitur conceſſio perſonalit ad heredē
non tamen ſit·l·cuius bonis·ff·de cuſū· et
tute·l·aū pe·aut dubitatur qualis ſit iſta
ꝯceſſio et tunc dicit ꝙ ex tribus preſumi
tur conceſſio perſonalis·ſ·ex forma uerbo
rum ut quia papa dixit parti exerceas iu
riſdictionem Secundo ex natura rei ut
quia dixit concedimus tibi uſufr·caſt·C·
de cadu·tol·§·ne autem tercio ex cauſa cō
ceſſionis quia electa eſt induſtria perſone
et hoc appareat ex uerbis cōceſſionis·c·fi·
de offi·del· Si uero nullū ex iſtis appa
ret ꝙ conceſſio preſumitur realis quia in
beneficiis principis latiſſima debet fieri
interpretatio·l·fi·de ꝯſti·prin·et ita nō·
Bal·in dicto·§·ſi quis alicui· Vlterius
in tranſactis et in pactis et legibus repe
riuntur uerba ſcripta in perſonam et cum
ea extinguitur ipſa diſpoſitio quādoq; ue
ro ſunt ſtricta in rē ⁊ per conſequēs trāſi
toria in alios ſucceſſores dedi remiſſionē

ſupra in prin·ſimiliter dicimus ꝙ quedā
ſunt inter realia q̄dā perſonalia et·l·uicia
C·ō p̄ſcrip·lon·temp·ſimiliter exceptōes
quedam ſunt reales quedam perſonales ut
l·exceptōne·que perſonales·ff·de excep·et
uiōibꝰ facti diſtinguimur utꝝ uideaẜ in
ꝙ nō·i·c·i·de iuꝛ patro·⁊·C·de p̄ci·i pa·oſ
fe·l·quoc·per Cy·in vi·q·ſimilꝛ et in obli
ipſis electa induſtria perſone et ſic nō poſ
ſit per alium explicari an ō quo ut·l·nemo
eſt qui neſciat de duo reis per Bar·et·l·qſ
qui·C·de epi·et cle·er per Bal·in dicto·c·
fi·ō offi·del·in noue·ex iſtis remiſſionibꝰ
ſit ſuccincte realis materia huius ꝛgule ꝙ
de priuilegiis perſonalibuſ uel realibus
loqui poterit ſtudioſius ad multas alias
materias adaptare et ſi c regulā ampliare

Emel malus ſemper preſumi
tur eſſe malus· Glo·exem
plificat primo ꝛgulam in ſe
mel periuro in ſemel cōtūace
in ſemel calūpniante ut in iu
ribus allegatt in ea·di·etiam ponit exem
plū in milite qui ſe male geſſit in milicia
nam preſumitur ꝙ nō bene habeat in futu
rum·l·non omneſ·§·a barbariis de re·mili·
pone exemplum in ſemel m̄ēdace qui preſu
mitur mentiri ō offi·del·cum olim·ii·et ō
procur·c·i·ratio autē regule et dictorū
exemplorū oritur ſm glo·ex natura cor
rupta hominis preſumentis illicitas que
deus creauit rectum ⁊ ad ſimilitudinē ſui
fecit illum ecc·unde per hoc licet quilibet
preſumitur bonus tamen accidens nature
contrarium tollit effectum preſumptōniſ
nature· Sed contra hoc opponitur et ui
detur quod pocius debeat in homine cōſi
derare et preſumi illud quod eſt ſm natu
ram quā qd eſt ſm accidens nam naturalia
ſunt inmutabilia idem de iuſgen·et ci·§·
ſi naturalia ⁊·vi·di·naturale So·dic ꝙ qui
dem ſunt naturalia ꝓprie et iſta ſunt im
mutabilia ut in §·quedam nō ſunt de natu
ra de neceſſitate ſ ex preſumptione natuꝛ
ut bonitas et iſta ex accidenti poſſunt mu
tari ut hic et·l·i·§·beſtiaſ de poſtu·que in
ducit ad·q·ſi unus eſt origo florentinus
ſed diu habitauit puſii nam per hoc debet
cenſeri peruſinus quia conſuetudo alterā
naturā facit ad id quod dixi in·c·ſtatutū
§·cum uero de reſcriptis ſupra eo·li·ubi ō
repreſaliis conceſſūi contra florētinos ut
non extendatur ad flor· alibi habitantes

ar·l·prouinciales·ff·de xō·ſig·Sed iterū cō
tra regulam oppono et uideẜ quod potiꝰ
debet attendi cauſa naturaliſ quam accidē
talis·l·iii·in prin·ff·de tu·ubi pupillo fu
rioſo dabiẜ tutor ut pupillo non curator
ut furioſo ſo·dicit ibi Bar·ꝙ quandoq; cā
naturalis et accidentalis ſunt ſibi inuicē
repugnantes tūc preualet accidentalis cū
natura alteratur ut hic et dicto·§·beſtiaſ
quandoq; cauſa naturalis ⁊ accidentalis ñ
repugnant ſed repugnat effectus earū ut
dicta·l·iii·nā licet quis poſſit eſſe ſimul
pupillus et furioſus non tamen poteſt ha
beꝛ tutorem ut pupillus ſed ut curator ⁊
tunc preualet cauſa naturalis et accidenta
lis p̄nt ſimul concurre et eti effectus earū
ſe cōpaciuntur et tunc unam non preualet
alteri ut·l·cum primi de iure·do·facit·l·fi
lio quem pater·ff·de in inte·et·l·in rebus
C·de iure do·fundatur ergo ratō huius ꝛ
gule i corruptōe nature propter accidenſ
malicie ſuperuenienſ ex animo preſumitur
perſeuerancia uoluntatis in malo ſicut in
bono·c·maior in fi·de bati· Tercio opp·
et uidetur quod homo etiā ſi nō fuit nūq
malus tamen debemuſ preſumeꝛ eū malum
qa natura humana quodā modo labitur ad
delicta in auē· de noua·§·ſi uero intra·
Itē ſepcies in die cadit iuſtis de peni·
in·c·quamuiſ·§·fi· Itē omnis etas pro
na eſt ad mala ab adoleſcētia ſua·xii·q·i·
c·i·et procliuis eſt curſus ad uoluntatem
et natura mutatrix eſt uiciorū·xx·q·iii·
c·ii·et multe hoibus uie ſunt ad maliciam
ut auē·de nup·§·tuitioreſ et homo ad mali
etiā ſemel aditꝰ nihil eſt mali ꝙ non adue
niat in auē·et hi q ſe ob prohibere reo mi·
pꝰ prin· Itē humana natura nitur inue
tita ⁊ hinc eſt ꝙ facilis eſt ad diſſinctiēdū
l·item ſumo·§·principaliter·ff·de arbi·ex
quibus uidetur ꝙ etiā ſi non fuerit homo
ſemel maluſ tamen preſumi debeat paſt quā
natura hominis mutatur uicia et tociens
in die peccat So·Ia de bel·in diſputatione
ſuo·xxi·in ordie dicit ita ꝙ aut q̄ritur
de bonitate hominiſ i genere aut in ſpecie
ſi in generꝛ tunc quilibꝫ debet preſumi in
dubio bonus deſtruc·c·i·de preſump·c·fi·
ſi in ſpecie aut queritur de bonitate prete
rita aut futura ſi de preterita·ſ·an in pre
teritū fuerit quis bonus tunc ex uita eiꝰ
preterita bona uel mala debemus eum pre
ſumeꝛ de preſenti de preſump·c·ex ſtudiiſ
et·ff·de iureiur·l·aliud et·xxxii·q·i·c·qui
uiderit ſi autē ſit dubium tunc bonus eē
preſumitur ut·l·omīmō·ff·ō inoffi·teſta·

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

ēt·l·cuꝫ patēr·§·rogo·dele·l·Si ergo q̄rit
de futuro bonitate tunc ſi fuit ſemel malꝰ
preſumendum quod erit malus etiaꝫ in fu
turuꝫ etiam in·i·c·ſi autem non apparet ꝙ
unq̄ fuerit malus tunc preſumendum eſt ꝺ
quolibet ꝙ debeat bonus in futuꝝ ut nō·
ff·de proba·l·ii·et inſti·de ſuſpec·tuto·ſi i
fi·niſi ſit pſona uilis uel inhoneſta uel ma
le opiniōis et fame uel alias ſe ingerat uel
alias ſiniſtra ſuſpicio contra eum laboret
ut in auc·de teſti·c·ſcimuſ cum concor·iſtiſ
omino adde quod nō·ii·q·vii·c·querendū
Quarto poſt Dy·et alioſ op·⁊ uidetur ꝙ
licet quis fuerit ſemel malus tamen hodie
non debeat ſe pſumi ſicut ille qui olim poſ
ſedit hodie non preſumitur poſſideri·l·ſi
ue poſſidetis·C·de proba·et bona equi pa
ratio eſt malicie et malorum noſtrorū ad
poſſeſſionem uel quaſi·in qua et in acquirē
do et continuando q̄rit ·l·iii·ii·rubrica
et·§·admittencia·l·quemadmodum·ff·ꝺ ac
qui·poſ·ſicut ergo poſſeſſio rerum nō pre
ſumitur cōtinuata de preterito in preſen
ti ita nec poſſeſſio malicie uel malorum cu
ius contrarium uult illud·c·ſo·dicit Dy·
ꝙ aliud in poſſeſſione reruꝫ que facto alte
riuſ auferri poteſt ſine concurſſu poſſidē
tis ut patet·ff·de vi·et vi·ar·per totū ali
ud in uicio animi ꝙ non poteſt auferri p
alium ſine concurſu cauſa delinquentis et
ideo preſumitur ſemper continuare quaſi
poſſeſſio in exiſtentia malicie ſi contrariū
non probatur ſed Dy·in fi·hoc tamen dic
tum Dy·de poſſeſſione rerum quod non p̄
ſumatur in preterito i preſenti non eſt p̄
ciſe uerum ſed dicendum ut in dicta·l·ſiue
poſſidetis per Cy·⁊ alios et·c·cum ad ſedē
de teſti·ſpo·in noue·ad dicta tamen Dy·
omnino adꝺ Bar·et quod nō·per ipſuꝫ in
l·ſi prius·ff·de no·oper·nūc·in·ii·opi·cuꝫ
q̄tuor ſequētibus ubi q̄ re in ſeruitute re
rum non preſumitur et quaſi poſſeſſione ſ
uitutis ꝙ reſ ſit ſua ſed libera et in poſſeſ
ſione malicie cuꝫ tamen naturaliſ ſtatꝰ ho
miniſ ſit ab origine bonis ſicut ſtatus na
turalis r̄rum libe·uſq ad celum·l·alicꝰ·C·
de ſui·dic ut ibi uenio ad queſtōnes aliq̄s
pro pleniori declaratōne regule per doc·
hic non plene examinatas et primo glo·⁊
doc·tenent ꝙ in dubio quilibet preſumat
bonus ut dicto·c·i·de ſtru·Item gratꝰ·c·
meritus·l·omnimodo de ioffi·teſt·⁊·l·cuꝫ
pater·§·rogo del·ii·et bone fidei·l·pe·c·ꝺ
euic·et·c·uigilanti de preſcrip·et innocēs
a peccato·C·de eden·ꝙ acta et·c·primo ut
ce·ut innocēs a dolo et culpa·l·dolum·C·ꝺ

dolo et depic·ac·l·ſi creditor ubi de hoc ⁊
ſine uicio·C·de edili·actu·l·i·et·ff·ꝺ pba·
l·cum probatio et idoneus cum·fi·ꝺ plup·

Quero ergo utrum iſte preſumptōes
oriantur ſine quo iure fundantur cum ha
bitu a natura uicia ſint ⁊ innata hominibꝰ
ex originali peccato cōtracto a primis pa
rentibus de conſe·di·iiii·c·ii·et dictum ē
ſupra in·iii·opi·So·iſta preſumptō bonita
tis oritur ex obſeruancia legum quas qui
libet ſcire preſumitur ac tenetur etiam ſ
uare ut·C·de legi·l·leges et·l·ab·ea parte
ff·de proba·leges aut ſunt regulate et di
rectiue ad bonuꝫ et bonos facere ſtudent
premiorum exhortatōne ⁊ delictorum pu
nitione·l·i·ff·de inſti·et·iuſ·Quilibet er
go preſumitur bonuſ ex earum preſumpta
ſcientia et obſeruancia· Iteꝫ prima natu
ra in homie fuit bona ⁊ regulata ad bonū
et creata a pfectiſſimo artifice i·deo q ad
imaginem ſui fecit illum ⁊c·ex pſona igit̄
creatoꝝ qui omnia bona fecit et hominem
gracia recuperauit quilibet preſumitur eē
bonus ar·in auc·de defen·ciui·§·qui uō et
de eden·l·ſi quis ex argentariis ·§·i·

So·quero que preſumptiones ſint boni
tatis ⁊ malicie naꝫ multa ſunt genera pre
ſumptionum de quibus·l·differūt ⁊·l·iiii·
di·fraternitatem et·c·is qui fidem de ſpū·
et·l·non eſt uerisimile ꝙ me·ca·ſo·quod q̄
ſit dicit glo·ꝙ poteſt dici preſumptio ho
minis facit et iuſ·ut in glo· Tu dic ꝙ p̄
ſumptio bonitatis eſt preſumptio nature
quia naturaliter bonitas eſt īſita homini
Item eſt preſumptō iuſ·optulanti natuꝝ
ut nō·in dicta·l·non eſt ueriſimile et·c·is
quidem et dicta omīnō Sed preſumptō
malicie eſt preſumptio hominis ſm legem
et ſm canonem que procedit cum quis ma
lam famam et eſt preſumptio facti et de p̄
terito ad preſens tempus·ff·de accu·l·ſi ſi
ciu·§·hiſdem et etiaꝫ preſumptio iuſ·ami
niculantis predictis preſumptōnibus·ff·
de remi·l·non eius·§·a barbarie Item pōt
dici ꝙ ſit preſumptionem quia cōſuetudo
delinquendi altera natura·ff·ad mace·l·i·
in prin·ſm Ia·de bel·qui circa hoc querit
quis ſit effectus preſumptioniſ malicie in
homie ſemel malo dicit ipſe quod an queri
tur ꝺ malicia hominis in caſibus preteritꝭ
aut in caſibus futuris primo caſu ſi quidē
conſtat delictum tūc duplex eſt preſump
tio contra eum una que deſcendit ex·l·pre
ſumatur malo animo perpetraſſe·l·ſi nō cō
uici ·C·eo·et ·c·i·de preſump alia que deſcē
dit ex malicia et delicto alias cōmiſſo iſti

tamen preſumptioneſ q̄uandoq ad condēp
nationeꝫ ſufficiant poteſt tamen probare
ſuam innocentiam diu iuſ tamen aſtringit
ad probanduꝫ propter dictas preſumptōſ
ut·c·qui et aduer·quos et inter re·po·l·i·
et dicta·l·non eſt uerisimile facit·C·cū di
lectus de accu· Item preſumptio malicie
aggrauat penam·ff·ꝺ penis·l·ſi diuturno
et·l·nemo·C·de epi·au·quandoq uero non
conſtat delictuꝫ commiſſuꝫ ab eo qui aliaſ
fuit malus tunc iſta non eſt iuſ·p̄ſumptō
quod dicatur etiā commiſiſſe iſtud de quo
nunc agitur eſſet enim iniquiſſimum et ab
ſurdum quod ſi ſemel bis uel ter quis com
miſit adulterium homicidium ſiue furtuꝫ
quod preſumatur homicidia ſiue furta cō
miſiſſe eſſet tamen aliqualis preſumptio
contra euꝫ ſi perſona que commiſit homici
dium ſiue furtum ꝺ quo conſtat eſſe in cer
ta animus iudicis inquirentis facilius cō
tra eum contra queꝫ contra alios ad ſuſpi
tōneꝫ adduci ar·l·iii·l·acquilea ſic delictū
ad·l·acql·So·caſu quando loquimur de ma
licia hominis in caſibus futuriſ tunc ex p̄
ſumptionibus malicie efficitur ſuſpectꝰ et
non preſumitur malꝰ in omnibuſ ſimilibꝰ
caſibus in quibꝰ prius fuit malus et ideo
remouendus eſt ab omnibus actibus ſimi
libꝰ ut d·§·hiſdem et·§·a barbaris et·ff·ꝺ
his que nō·in fa·l·ii·§·miles ubi de hoc et
l·lucius ⁊ ibi·nō·e·ti·et de ſuſpec·tu·l·iii·
§·q̄ri poteſt et·c·teſtimonium de teſti·cū
ſy·ubi de hoc ⁊ hoc modo poteſt intelligi
iſta regula ut·ſ·preſumatur ſemper malus
quo ad ipſum repellendum ab actibus ſimi
libus nō autem ipſum puniendum de delic
to ſimili ſi non conſtat eum aliter commi
ſiſſe· Tertio quero ſi aliquis fuit malus
in uno actu in genere malicie preſumatur
malus uidetur ꝙ ſic per illam r̄gulam que
indiſtincte loca·ff·de nup·l·de precō et·l·
i·§·gener aliter del·preſtan·econtra uide
tur ꝙ in aliis generibꝰ malicie non preſu
matur malus quia uiciū ⁊ defectus in uno
actu puta luxurie nihil habet commune cū
alio uitō puta auaracie de uno ergo ad ali
ud non infertur·l·pap̄·exuli·ff·de mino·
et·l·ſi maritus de dona·inter vi ·et vxo·
et hinc eſt in materia redibitionis ut ſer
uus ratione uicii de quo conſtat poſſit re
diberi non propter alia que non apparēt
ff·de edi·edic·l·i·et per totum et idem in
animalibus irrationabilibus naꝫ quando
ꝙ bos cornu petit et non pe ſſundat·ff·de
edi·edi·l·boueꝫ in prin·Item iura que pre
ſumunt quem malum ex eo quod ſemel fue

rit ſemp referunt ſe ad idem malum in ge
nēr nō diuerſi generis ut in dicta·l·ſi cui
·§·hiſdem ꝺ accu·et·l·non omneſ·§·a barba
ris de re mili·et in aliis exemplis de qui
bus dixi ſupra in prin·ſecūde regule et·l·
tutor quoq·§·ſi aūt ipſe tutor·ff·ꝺ ſuſpec·
tu ubi tutor eſt ſuſpectꝰ in noua tutela ſ
in alia male geſſit et iſtā partem tenet Ia·
de bel·in diſputatione ſua·xxi·nam ſm eū
in corpore humano ſunt quatuor humoreſ
ex quibꝰ corpora conficiuntur humana ut
nō·inſti·in prohemio·§·igitur a quibꝰ ui
cia cauſantur qui humores nō equaliter ſe
habent in homine ſed ſuper habundant et̄
et in alio quis habundat et in alio deficit
igitur non uidetur poſſibile ꝙ homo qui
eſt malus in uno ꝙ ipſe peccet in omnibus
unde multi peccant in luxuria et in aliis
ſeruant ꝺtutem et ideꝫ in aliis ut in exp
iencia notum eſt Quarto quero utrum
preſumptio malicie tollatur per penaꝫ ſo·
dic quod aut loquimur quo ad mūduꝫ aut
quo ad deum primo caſu aut tempus pnie ē
a iure perfixuꝫ et infra illud penituit et
tollitur preſumptio malicie ⁊ preſumitur
bonus·C·ꝺ plus pe·l·i·et·l·di·ferrum·

Si uero nullum tempuſ eſt a iure·p̄fixū
tunc aut ex illo delicto contraxit infami
am iuſ·et pnia non deſiit eſſe nocenſ·l·qui
ea mente·ff·ꝺ furtis aut ex tali peccato ñ
contraxit iuſ·infamiam et tunc aut ſemel
tantuꝫ peccauit aut bis uel pluries et ſi ſe
mel tunc aut peccauit contra naturam·i·cō
tra diſpoſitōem et ordinem nature et tūc
non tollitur preſumptio malicie quia per
tale peccatum conuertit ſe ad brutum ani
mal et receſſit ab hominibus preſumitur
ergo ſemel talia concupiſci nec cēſentur eē
homineſ ſed beſtie in auc·de inceſ·nup·§·i·
et de dona· in prin·et·xxvii·q·i· ſi homo
xxiii·q·i·§·nunc notandū aut peccauit in
fide tunc ſi quidem in fide chatolica quia
rupit fidem deo tūc ſi tantum ſemel et pꝰ
penitet et tunc tollitur preſumptio mali
cie et preſumitur bonus quia uidetur r̄di
re ad perfectaꝫ materiam·C·de ſum·tri·c·
epiſtola iter claras in fi·Si uero bis et ſic
eſt relaxus et poſt penitet ⁊ non prodeſt
de h̄reticis ad abolendas·§·illos quoq et
C·ꝺ apo·l·hi qui ſanctam Si aut rupit fidē
homini uel aliter aliquid et poſtea penitꝫ
tunc ſi quidem delictum eſt occultum et p̄
ſumitur in dubio bonus propter dictā pe
nitenciam quia occulta in meliorem ptem
interpretantur de ſerti·c·extuarum et·ii·
queſt·ꝺe·vii·ipſi apoſtoli ſi aūt delictū eſt

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

manifeſtuȝ et ex aīmo et poſtea penitet ſi
aūt apparent certa et uera ſigna penitēcie
et operatus eſt poſtea bonum et cum poſſꝫ
operari maluȝ ab eo abſtinuit tunc tollitᷣ
preſumptio malicie in illo generᷣ mali ⁊ p̄
ſumitur poſtea bonus quaſi rediuerit ad
naturam ſuaȝ ꝙ eſt facile·ff·de pac·l·ſcimꝰ
§·quod in ſpecie et quia omnes nr̄i ſtatuſ
ſub ſpecie motus conſiſtunt in auč·de non
alie·aut permu·§·ut aut et hoc uerum non
ſolum ſi ſemel ſed etiam ſi bis deliquit ex
animo et poſtea bis operatus eſt bonuȝ ⁊
tamen poſſet operari malum ab eo abſtinu
it quaſi deputauerit ſe emendationi et re
diuerit ad naturaȝ ſuam et noticiā ſui cre
atoris nam tales etiam ſuſcipit lex·l·iii·
§·ſi uerum·ff·de inmo·fallit in relaxis ⁊
in his qui habentur in auč·de iuř·nup·ut
predixi ſi uero delictum non proceſſit ex
animo ſed ex culpa tūc per penitentiā tol
litur preſumptio ſine dubio quia culpa ꝓ
cedit ex neglientia et neglientia non cor
rumpit animum neqꝫ naturā et ideo ſi pri
mo fuit negliens ⁊ poſtea diligens tollitᷣ
illa preſumptio·ff·de neg·geſ·l·ſi negocia
abſētis et·c·teſtimoniū de teſti·et de edi·
edi·l·quid ſi fugitiuus et·§·i·⁊·ii·ſecūdo
caſū quādo loquimur quo ad deum eo caſu
per ueram penitentiam tollitur preſump
tō malicie ut ſit emendatus ⁊ uere penitu
erit poteſt probari per ſacerdotem ſuū ut
dicto·c·teſtimoninm ubi de hoc et·l·impe
rialis·C· de nup·et d·c·ferrum et·c· ipſi a
poſtoli· Quinto quero quia glo·facit
mentōnem de preſumptione iuř·tantum ⁊
de preſumptione iuř·et de iure et nos ha
bemus alia genera ꝓbationū puta iudicia
preſumptōnis facti fictione et ſimilia de
quibus in dicta·l·non eſt uerſimile quod
me·cā· Quero de ſingulis ſuccincte et
utiliter ⁊ primo quid eſt preſumptio iuř·
de iure Reſpondeo quod lex p̄ſumit et ul
tra ſtatuendo procedit ut contra eaȝ non
admittatᷣ probatio in hoc tamen caſu dico
ꝙ admittetur probatio per confeſſionem
ptis ut nō·Cy·in auc̄ti ſed iam neceſſe·C·
de dona·añ·nup·ſed certe hoc quid dices ſi
conſtitutio uel ſtatutū dicit ſtari iuramē
to uel alteri preſumptioni uterū poterit
probari contrarium Ia·quod ſic in·l·i·C·
de re iu·alii contra ut·l·i·C·ſi aduer·li·ſo·
quid eſt preſumptio iuř·tantum dic quod
eſt illa quando lex ſimplř preſumit et tūc
auctas legis operatᷣ uel ut aggrauet honꝰ
probandi ſi aliaſ muniebat ut dicta·l·non
eſt uerſimile uel transferat honus probā
di quando et hoc facit qñ·ff·de proba·cir
ca cum ⁊ hoc bene nō·ꝙ preſnmptio aggra
uat honus probandi quando eſt contra eū
cui incumberet alias probatio et effectuſ
huius grauationis eſt quia ibi alias ſemi
plene ꝓbāti deferetur iuramentum in de
fectum plene probationis in hoc caſu cum
ſ·preſumtio eſt contra probantem non de
feretur iuramentuȝ ex ſemiplena probati
one quia preſumptō elidit illam ſuam ſemi
plenam probationem ar·l·i·C·qui et aduer
ſus quos quod eſt nō·Item eſt preſumptō
nature que uerſatur circa illa que iſunt cō
muniter homini a natura ſicut bonitas ca
pacitas induſtria naturalis non dico arti
ficialis iuxta nō·in·c·ſi forte ꝺ elec·li·vi·
Itē eſt preſumptio facit quando ex uno
facto preſumitur aliud ut in regula fictō
autem eſt quodam ſtatutuȝ cōtra quod ex
preſſam ueritatem ubi circa probationem
ueritatiſ laborare non conuenit quia intē
tioneȝ nullam preſtat admiculum ar·l·ad
probationem·C·ꝺ proba·adde dicit Inno·
quod ex pluribus preſumptōibus poteſt
iudicari de pigno illo nos item ꝺ pluribꝰ
adminiculis de ſucce·ab inte·c·cuȝ dilectꝰ
Item ex pluribuſ iudiciis·ff·de excu·tu·l·
ii·§·i·et hoc ueruȝ in ciuili ſecus in crimi
nali niſi ſint iudicia uehemencia ut ibi per
Dy·et·c·litteras de preſump·Item ex plu
ribus argumentis·l·iii·§·eiuſdem nō·ff·ꝺ
teſti·non tamen quod minꝰ eſt unum iudi
cium ꝙ ſemiplena probatio ut nō·de ꝓba·
l·cum probatio et cum iudicium eſt probā
duȝ per duos teſtes quando non teſtificā
tur de facto principali ſed iudicio tantaȝ
ut nota in·l·fi·C·fa·her·⁊ p Inno·ꝺ ſimo·
c·ſicut unū et ualde nō·qꝺ cum iudex fert
ſentenciam ex preſumptionibus ſiue iudi
ciis debet magiſ ſentenciam temperarᷣ quā
eam proferat ex ueris probationibus ut
nō·Inno·in·c·quia uerſimile de preſump·
facit·quod ipſe nō·de re nun·c·ſuper hoc ⁊
vi·q·i·ciues et·xi·q·i·c·ſi qui per ſuperbiā
per archi·et nota quod una preſumptō qñ
ꝙ elidit aliam·l·diuus·ff·de in inte·r̄ſti·
⁊ dicto·c·litteras de preſump·iſta ſunt be
ne dominꝰ Bal·in dicta·l·non eſt ꝟiſimile
que ſunt nō· Sexto quero illud·c·preſu
mit expreterito circa preſens et futuruȝ
quandoqꝫ lex ſiue canon preſumit ex p̄ſen
ti circa preteritum et iterdum circa futu
rum de quibus glo·remittit ad·c·multi·l·
iiii·di·cuȝ aliis allegatt in glo·⁊ qa domi
nus meꝰ Bal·ſequendo Ia·de are·multa uti
lia circa iſtā materiā tāgit in·l·ex p̄ſonna

C·de proba·ideo pro leuiori declaratione
huius regule dicta eius ſuccincte referā et
etiam aliorum pro ut infra patebit iō ſꝫm
euȝ conſidera ꝙ due ſunt materie Prima ē
an ex preſenti preſumatur in preteritū et
iſtam preſumptionem uocat tranſlatiuā et
de iſta ſtatim dicam· Secunda materi eſt
an ex preterito preſumatur in preſenti et
iſtam preſumptōnem uocat continuatiuam
et de iſta infra in ſequenti proxima qōe·
Preſumptio tranſlatiua oritur ex pre
ſenti ſtatu et iſtud appellatur extremum
a quo etiam requirit preſens ueruȝ et pre
terituȝ poſſibile et illud preteritū uocatᷣ
extremum ad quod et huiuſmodi p̄ſumptī
utuntur iura quando ſi non preſumeretur
preteritum parum operaretᷣ preſenſ uerbi
gracia ſi ille qui eſt in poſſeſſione ſeruitu
tis non preſumeretur retro ſeruus paruȝ
operaretur domino preſens poſſeſſio quia
preſumeretur uiolenta clamdeſtina uel im
poſſibilis et ideo lex ſtatuit quod ex pre
ſenti poſſeſſione ſeruituti preſumatᷣ ratro
fuiſſe ſeruꝰ ne alias p̄ſtis temporis obrū
peretur effectuſ deli·cā·l·liberis·§·fi·et ꝺ
proba·l·archatū in illa igitur preſumptō
ne tranſlata ueruȝ preſumatᷣ diſtingue qa
aut loqmur in materia neceſſaria aut in im
poſſibili aut in materia ꝯtingenti primo
caſu de preſenti infertur in preteritum ꝟ
bi gr̄a ſum hodie minor ex neceſſitate cō
cludit ita ꝓbatio·ff·de mio·l·minor·xxv·
annis ex aſpectu ſed in materia poſſibili ē
ſtante in eodem ſtatu de preſenti non pre
ſumitur in preteritum unde ſi hodie ſum
maior non preſumor maior·C·de proba·l·
cuncte Sed in materia ꝯtingenti diſtin
gue quia ſi ſtatuſ preſens poteſt cōcurrerᷣ
cuȝ naturali antecedenti ſtatuſ et tunc ex
preſenti preſumitur in preteritū ut dicta
l·liberis·§·fi·aut precedens ſtatus nō po
teſt concurrere cum ueritatate ſtatur pre
ſentis et tñ ſecus ꝟbi gracia eſſe litteratū
uel prudentē eſt contingens illud non po
teſt concurrere cum ueritate primi ſtatus
quia nemo preſumitur litteratus cum iſti
ſunt habitus acquiſiſti non nati·ff·del·iii·
et tunc ex preſenti non preſumitur in pre
teritum et ideo ſi mandat papa alicui pro
uideri de beneficio et ideo ſi conſtiterit
tempore date eum eſſe doctorem uel lr̄atū
non tamen preſumitur retro fuiſſe taleȝ ⁊
idem in ſimilibus eſt dicēdum facit·c·ſi eo
tempore de reſcriptiſ li·vi·et·cle·litteras
eo·li·⁊ hec materia de contingenti ſꝫm eū
q alibi pe·Oldra·meliꝰ declarat diſtingu
endo ſic aut preſenſ conuerſio eſt connexa
et temporᷣ ad quod uolo preſentem conuer
ſationem in modum probationis uel p̄ſup
tionis inducere aut ſe paratu per tempus
ualla primo caſu de preſenti preſumimus
in preteritum in auč·de r̄ſti·et ea ꝙ pa·§·
unde ſi quidem col·viiii·et ibi nō·ſecundo
caſu aut habet cōtra ſe preteriti temporiſ
neceſſariam contrariam ueritatem et tunc
non arguimus de preſenti conuerſatōe ad
practicam nam qui eſt fugitiuus hodie nō
preſumitur quod olim fuit et ita·C·da ꝓ
ba·l·iiii·aut non habȝ preteriti temporiſ
neceſſariā contrariam ueritatem ſed ex cō
tingenti ut in paupertate et diuiciiſ non
enim eſt neceſſarium dare aliquod tempus
in quo quis fuit diues uel pauper ſꝫm con
munem curſum nature et tunc de preſenti
arguimꝰ in preteritum ut·l·i·§·probatō
da ma·conuē·et·C·ꝺ ꝓba·l·ex p̄ſona ex pre
dictis apparet ſolutō·q·quaȝ format Dy·
de illo qui uendidit bona ⁊ dudum poſtea
condempnatur ut hereticus nūquid pote
rit dicta res aufferri ab emptorᷣ tanquam
retro preſumatur fuiſſe hereticus argui t
ꝙ ſic per preal·§·probatio contrariuȝ di
cit Bal·per predicta theoricam nam p̄ſens
conuerſatio que fuit·temporis uenditōis
habet contra ſe preteriti temporis cōtra
riam ueritateȝ ſ·ꝙ quandoqꝫ non fuit herᷣ
ticus puta quando erat infans et ita nō·
ipſe poſt Oldra·in dicto·§·ꝓbatio et hoc
tamen utrum ex preſenti ſtatu paupertatꝭ
uel diuiciarum preſumatur in preteritum
alibi dicit glo·quod qui fundat intentōm
ſuam ex paupertate uel diuiciis debet hic
probarᷣ·l·ſi fideiuſſor·§·qui pro rei quali
tate·ff·qui ſa·cog·an adꝺ qꝺ nō·in famibꝰ
ꝺ reg·iuř·li·vi·in mercu·ubi plene cum ob
icitur illegittimꝰ uel mundatus cui in cō
bat onus probandi dic ut ibi et aduerten
dum quod facilius preſumunt iura ex pre
terito circa preſens quam econtra de p̄ſen
ti circa preteritum ſiue loquamur circa re
rum ſubſtanciam ſiue circa rerū qualitates
intrinſecas ut ſciencia artificia et ſimilia
ſiue extrinſecas ut circa diuinas pauperta
tes rerum diuina pre·⁊ ſi bene enim ſequi
tur olim fui doctor artifex dominus uel
poſſeſſor talis rei ergo·ſum de preſenti ſꝫ
noſ econtra unde ſicut dictū eſt qui hodie
eſt hereticuſ doctor dominus et ſy·non p̄
ſumitur quod oliȝ fuit ſed econtra bene p̄
ſumitur qui olim ſic fuit ergo et hodie qa
tales q̄litateſ intrinſice poꝗ iniūt duratᷣ
preſumuntur ut illa regula ex quo ſequitᷣ

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ꝙ ſi ñ uolo te repellere ut ex cõmunicatũ
probando te olim fuiſſe excommunicatum
etiam hodie preſumitur ut nota in. c. ꝓpo
ſuit de clerico excommuni. et quod no. in
l. ſiue poſſidetis C. ď probat. ſed dicees im
mo uidetur quod non debet ſumi proba
tio de preterito in preſenti quia talis ꝓ
batio non concludit neceſſario nã et ſi fui
excommunicatuſ doctor uel dominꝰ in pre
teritũ poſſim hodie non eſſe talis unde qa
ſunt penitꝰ ſeparata preſens et preteritũ
non infertur de uno ad aliquum nam pro
batio debet eſſe concludens neceſſario ad
hoc. c. in preſentia de proba. et. c. cum con
tingat ab eſſe facit lex non ob. ad hoc. C.
nũ. co. et quod nõ. in. c. litteras de reſcrip
tis in cle. et. c. ueñ. in fi. de ſen. exco. li. vi.
ex quibus uidetur ꝙ iſte preſumptões le
gum et canonum cum ex eis non ṙſultat ꝓ
batio concludenſ neceſſario non uidẽt con
cludere alias procedere dic ꝙ quandoqꝫ cõ
tingit ab eſſe ut pluriũ et tũc eſt uera re
gula ſupradicta non probat hoc eſſe ⁊c. qñ
ꝙ econtra ut pluriuꝫ ↄtingit ad eſſe quia
eſt conſuetum et ſolitum ut in pluribus ⁊
tunc debet dari regula econuerſo ut ꝓbꝫ
hic eſſe ꝙ ſepe contingit ab eſſe et ideo in
materia probationum locus a communiter
accidentibus multũ punderatur a iure un
de ſm Ia. bu. et Bal. probatur aliquam eſſe
meretricem etiam nõ probato tactu ſed ꝓ
batis circumſtanciis ut quia paſſim intra
bant ſcolares de domũ eiuſ in die et denoc
te et quia ſcolaris loquebantur ſecrete cũ
puella nõ preſumitur dicere pater noſter
idem eſt de eo q uſus eſt exire cum gladio
cruentato nam eſt manifeſtuꝫ ſignum ꝙ p
cuſſit illuꝫ licet poſſibile eſſet ꝙ percuſſit
aliquod animal ⁊ gladius eſſet ſanguinolẽ
tus tene ergo menti hũc locum a communi
ter accidentibus in materia probationuꝫ
et preſumptõnum iuṙ. nam licet neceſſario
non cõcludant tamen fundantur ſuper eo
quod communiter accidit et ab eſſe contin
git quia tamen neceſſario cõcludunt ideo
admittũt probationem cõtrariam ut. l. di
uus de reſti. in inte. facit lex naꝫ ad ca. ff.
de legi. et. c. litteras de preſump. iſtis addẽ
quod ex poſſeſſione. uel quaſi de preſenti
colliṙ ꝙ talis preſumi quis debeat de pre
ſenti de quali ſtatu reperitur ut eniꝫ ele
ganter dicit Dy. quelibet res ſm preſen
tem ſtatum vi uel ex precedẽtibus uel ex
preſentibus preſumptũ iudicatur ſiue ſit
accidens nature contrariũ ut ſeruitus. ff.
deli. cã. l. ſi cui. §. licet et. l. liberis. §. pe. ⁊

ff. de ſer. ex por. l. mouetur et de ingre. ma.
l. pe. et de ſen. exco. l. ſi uidere laicus li. vi.
ſiue ſit accidens ſm naturam ut etatis in
crementũ et libertas perſone. ff. de mino.
l. minor. xxv. an. ex aſpectu et. C. de teſta.
l. i. et de ſen. l. ſi arbiter ſucceſſit accidens
preter materiam ut dignitas et cõditõis
perſone utilitas. ff. de offi. preto. l. barba
rius et. ff. loca. l. ſi ignoras et. l. item apud
labeonẽ. §. ſi quis uirginis. ff. de in iuṙ ex
his patet quod maximus eſt effectus iſtiꝰ
uel quaſi quia enim ius pro ea fuit releua
tur dominus poſſeſſor ab honoṙ probãdi
proprietatem illius poſſeſſionis uel quaſi
quia ex quaſi poſſeſſione tali preſumiṫ do
minus. l. quidam de condi. inſti. probatur
quod eſt uerum in rebus que poſſidentur
ſm ius commune ſecus autem in rebus quaſ
poſſidet ↄtra ius cõmune uel non poſſunt
poſſidere ſine priuilegio in talibus enim
poſſeſſor tenetur probare titulum uel do
cere de priuillegio alias preſumitur uſur
paſſe ut. c. ad decimas ď reſti. ſpo. li. vi. et. c.
cum perſone ď priui. eo. li. et. l. ſi ſolempni
buſ. C. de fide inſtru. per Cy. et Bar. et qđ
nõ. in. c. contra mortem. c. deſt. et dicto. c.
ſi iudex laicus et ſimiliter in rebꝰ in qui
bus non cadit poſſeſſio ſine titulo nõ pre
ſumitur pro poſſeſſore non preſumiṫ ni
ſi probetur titulus de quo tamen dic per
Inno. in. c. litteras et. c. illud de preſump.
et. c. ueniens de ꝟ. ſig. et. c. innotuit de eo
qui fur. or. ſu. ibi omnino uide in quibus
ṙmiſſꝭ repericas plene tactuꝫ quod opetur
q̃ſi poſſeſſio mercimonialis tabellionatus
clericatus doctoratus et ſy. que non abſqꝫ
titulo qͥ patꝫ poſſeſſio in eiſ ⁊ per hoc dẽ
dicta quaſi poſſeſſio habere mixtam caſum
proprietatis. l. i. ff. de interdic. facit. c. be
neficiũ de reg. iuṙ. li. vi. ⁊ quod nõ. Inno.
in. c. conſtitutus de fi. p̃ſ. et. c. ex inſinuati
one de procu. ⁊ hec dicta ſunt de preſump
tione ex preſenti ſtatu ſine tempore in p̃
teritum quibus adde quod nõ. Bal. in. l. ſi
qui adulterii. C. de adul. ubi caſus nõ. ď il
lo qui exceptione conſanguineitatis abſo
lutꝰ fuit a crimine adulterii nam ſi poſtea
cum eadeꝫ deprehendiṫ contraxiſſe nup.
preſumitur in preteritum commiſiſſe adul
teriũ de quo fuerit accuſatuſ p̃ſumptõ cim
naturalis federis ꝙ non ſunt aliquid ſeui
camis conſpicari. c. cum in iuuentute tolli
tur per contrarium factum ſubſequens in
tantum quod receditur a priori preſump
tõe et ſententia ſup ipſa lata et ex illa uio
lenta preſumptione prime ↄ̃ria ↄdempnaṫ

ut ↄfeſſꝰ per illam. l. ſꝫ. unaꝫ lec. ꝙ eſt nõ.
facit. l. i. C. de ui. et. l. amminiculo de cõdi.
ſine ca. et. c. de purga. uel. Septimo q̃ro
de preſumptione ex preterito in preſenti
que ut dixi eſt preſumptio continuatiua
et ſumitur a preterito ṙferente in preſen
ti et requirit duo extrema. ſ. preteritum
uerum et hec eſt extremum ad ꝙ et de illa
preſumptõne continuata loquitur. C. de ꝓ
ba. l. ſiue poſſidetiſ et alia iura que loquun
tur de preſumpta perſeuerancia uoluntatiſ
ſi non probetur mutata. c. maiori in fi. de
bap. ⁊. l. ſanctimus. C. de teſtis et illa ṙgu
la que loqṫ de preſumpta continuatõe ma
lorum morum ſimiliter et bonorum. c. ex
ſtudiis de preſump. et circa iſtam materiã
dominus Bal. ſequens Ray. de inac. tangit
plene in omnibus predicamentis. ſ. ſubſtã
cie quantitatis qualitatis pati ubi habeṙ
ſitum eſſe de quibꝰ omnibus poſt eum bre
uiter refferã per exempla et primo de ſub
ſtancia ut dicamus ꝙ olim fuit in eſſencia
uel ſubſtancia hoc preſumitur eſſe. l. de teſ
ti. l. teſtium in fi. ⁊. l. ſi quiſ ex. §. fi. l. ſe. de
edẽ. unde qui dicit per emptionem rei que
fuit debet probare que pro empto poteſt
probari per probatões neceſſarias direc
te uel per obliquum priuata uiderunt ho
mineꝫ uel animal mortuum uel euiſtratuꝫ
ubi ď neceſſitate ſequitur ultra uiuere ſed
deſinere. l. fi. C. de ſacro. ſan. ec. quandoqꝫ ꝓ
batur per ſigna et iudicia uerisimilia uel
per famam antiq̃ que ut plurimum repiẽ
uera ſi durat ut dicta. l. fi. ⁊. l. ſi quid ẽ. C.
ſo. ma. et. l. ſi conſtante. ff. eo. ti. per Bar. ⁊
quod nõ. in. c. quoniã frequenter. C. porro
ut lit. ñ conti. et. l. i. §. quẽadmodũ te. app.

Ex predictis apparet quomodo probe
tur ſubſtancia eius eſſe uel nõ eſſe preſumi
tur enim ſtare niſi probetur eius peremp
tio uel uere uel naturaliter ſm merã natu
re uel in homine. c. ãnis in fructibꝰ pomis
uino et aliis iuxta ſua tempora. l. i. ff. de
glan. le. c. fi. de iudi. p ſigna. et iudicia idẽ
quod dictum eſt in ſubſtancia dicendũ eſt
in quantitate ſubſtanciarum rerum q̃ fuit
inde poſito uel legato uel i alia obligatõe
hic eſſe preſumituri. ff. del. ii. l. ſemproniuſ
proculo niſi facta diminutõ uel augmentũ
probetur directo uel per obliquum. ff. de
pac. l. iuṙgen. §. a deo de adi. le. l. iii. §. con
ditio de proba. l. quinquaginta et hoc de
preſumptõne preteriti ad pñs in preteri
to quantitatis idem in relatõne facta que
fit circa ſubſtancias ut ſi conſtat aliquem
fuiſſe patrem relatione facta ad conſilium

et hodie preſumiṫ eſſe et econuerſo et idẽ
in domino ſeruo patrono ⁊ liberto ⁊ aliis
ſimilibus relatiuis facit quod nõ. in. c. lꝫ
ex quadam de teſti. et qui dicit eum deſiiſ
ſe eſſe patrem patronũ uel dominum debꝫ
hoc oſtendere directe uel per obliquuꝫ ut
dictum eſt in aliis ſuperioribus ad hoc. c.
de proba. l. matreꝫ et deli. ca. l. ex ancilla ⁊
hoc in predicamento re atõniſ idẽ in pñte
qualitatis et qualiſ fuiſſe conſtat preſuma
tur nunc eſſe directo uel per obliquum ut
eſt in aliis ſupioribus hoc uerum niſi qua
litas curſu temporiſ naturaliter uarietur
puta frumentum uim bonitas uel hominiſ
etas ſiue animalis in talibus enim que nõ
neceſſario actu permanent ſed cum tempo
re neceſſario uariantur non arguimus de
preterito in preſenti ar. l. ſpadoneꝫ. §. qui
abſolutuſ et quod ibi per Bar. de excu. tu.
idem dicit in pñto ſitum eſt unde conſtat
ſi rem mobilem ſitam fuiſſe infra certos li
mites preſumitur hodie ibi eſſe de proba.
c. ex litteris niſi deſiit eſſe in loco illo ꝓ
betur directo uel per obliquum hic autem
deſinere eſſe non poteſt contingere muta
tione rei quia res immobiliſ non mutatur
ſed permutationem terminorum quia fun
dꝰ augetur uel minuitur a fluſe uel ab ho
mine unde qui talem mutationem allegat
debet eam probare. ff. fi. re. l. i. et. ii. ⁊. l. in
finalibus adde hoc quod nõ. Inno. in. c. ni
mis quidaꝫ de iureiuṙ. et in cle. ne romani
de elec. et. x vi. q. vi. omnes baſilice et hoc
in pñto ſitus in agere uero dicta regula ñ
habet locuꝫ quia qui procurauit litigauit
uel aliud geſſit non preſumitur hodie id
agere quantum ad ipſum agere ſiue faceṙ li
cet ſecus ſit in uoluntate ſiue in ipſo uelle
quia agere eſt uoluntatem in actum dedu
cere ſed uelle eſt tantuꝫ in ſe ipſo abſqꝫ eo
ꝙ ulterius procedat et ideo dicit. l. quod
aliud eſt agere et aliud agere uelle. ff. rem
ra. ha. l. amplius et eſt ratio quia ſm natu
ram agere hominis non poteſt eſſe cõtinu
uꝫ. ff. de ſerui. ur. pre. l. foramen ſed uolun
tas ſic. ff. de proba. l. iii. et. l. enim in predi
camento ergo agere habeo duos terminos
naturaleſ unde eſt ipſum agere prout in ac
tu uerſatur et illud non poteſt eſſe conti
nuum ſed in qualitate mentis preſumitur
perſeuerãtia nec mẽs mutuata a principio
ſui eſſe pro hoc preal. l. ſcimus de teſtis et
c. maior de ban. in fi. Sequitur ď p̃ſenti
pati ubi eſt dicendum quod qui olim fuit
paſſuſ hodie preſumitur pati uerbigracia
qui hodie fuit iratus alii uel inimicus uel

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

amicus etiam hodie talis preſumitur niſi
directo uel per obliquum aliud probetur
§·ſi·hēti·l· in ipſius et de addi·le·l·iii·§·
fi·ſunt eni iſte ut ait paſſiones aie intrin
ſice et mentales ideo preſumitur durare et
continuari ſecus in poſſeſſionibus extrin
ſecis ſiue ab actu extrinſico prouenientes
& corporales ut iniuriam pati uel percuti
uel infirmum eſſe non eniʒ ſequitur ſemel
quis percuſſus uel iniuriam paſſus fuit
uel febricitauit ergo hodie percutitur in
iuriam patitur uel febricitat iſte enim
paſſiones cauſantur ab actu agere quod nō
poteſt eſſe in homine cōtinuum ut pdictū
eſt et quia dignus eſt agere quam pati iō
conſideramus et unde nomen aſſumit ar·ff·
de ſerui·ur·pre·l·ii·& quod ibi nō· Seqē
de pūto ubi aduertēdum ꝙ illud proprie
dicitur in rebus mobilibus et quandoqꝫ
dr̄ ubi apud quem·ff· utrobi·l·i·ſed illud
prius eſt in pūto habere·ff·de xͦ·ſig·l·hēre
et de hoc infra dicam Iteʒ quandoqꝫ dicit
ubi·l·in quo loco·ff·de in d·l·ubi unde cir
ca exiſtentiā rei uel perſone credit hanc r̄
gulam ueraʒ quia ubi id eſt in quo loco fu
it et nunc eſſe preſumitur·ff·de edē·l·ſi qs
ex ar·§·penul·unde qui dicit alibi eſſe dʒ
hoc probare directo uel per obliquum ut
in aliis dictū eſt et intellige ubi lato mo
do puta in aliqua ciuitate uilla uel cōtrac
tu non autem te reſtringas ad unum angu
lum quia in rebus ſe mouentibus eſſet fal
ſum naturaliter Item nō in fugitiuo erro
re nam uel que eſt in mari habʒ locum iſta
preſumptio quia conſuetudo talium nūq̄ i
codeʒ ſtatu permanent·ff·de edi·edic·l·qd
ſit fugitiuus et de plulu·l·ceſar Sequitur
de pūto habere dicit ꝙ qui ſemel habuit p̄
ſumitur nunc habere et qui dicit priuatō
nem uel perditionem probet·ff·de eden·l·
utruʒ et de pig·ac·l·creditor et de nō·nu·
pe·l·i·unde qui ſemel habuit dominiū nūc
preſumitur habere eſt uerbum poſſeſ·et cō
iunctum cum iur̄ preſumitur permanere ſi
autem ſignificat mere factum ut merū poſ
ſider̄ quia facta non preſumuntur dicunt
quidam non preſumi ex preterito in pſen
ti alii dicunt contra quia ſufficit cōtinua
tio animi et animus preſumitur non muta
tus de quo dic ut·l·ſiue poſſidetis·C·ꝺ ꝓ
ba·per Cy·et alios et·c·cum ad ſedem de r̄
ſti·ſpo·in nouel·et per illa habeo de pūto
habere· Sequitur de pūto quando uerbi
gracia in etate quia quandoqꝫ quis eſt mi
nor quandoqꝫ maior et in etate diſtinguē
dum eſt quia quedam eſt mobilis quedam
immobilis etas mobilis eſt minor etas q̄
mouetur ad maioreʒ ſicut naturaliter om
ne inperfectum mouetur ad ſuam perfectō
nem naturalem ut in hac non cadit preſup
tio de preterito ad preſens in dicta·l·ſpa
donem·§·qui abſolutus quedam eſt immo
bilis uerbigracia poſt quam quis eſt pfec
te etatis ſemper poteſt dici legittime eta
tis poſtquam probo inpreteritum ſic fuiſ
ſe quia quod non poteſt a ſuo eſſe remoueri
neceſſe eſt ueritateʒ continuari ultimo di
cit Ny·de ma·ꝙ ar·de preterito in preſen
ti habet locum quandoqꝫ preſupponimus
enſ puta ſubſtanciam ſed quandoqꝫ preſup
ponimus priuationeʒ puta quia dicit quē
pauperem uel minorem nā per iſta priuat
cum habitu rerū et tunc non procedit ar·
de priuatōne in preteritum ad preſenſ ut
·l·ſi defunctus·C·arbi·tu·Conclude ergo
ꝙ preſumptō ad firmatam de preterito in
preſenti concludit omnibus punctis pre
terqꝫ i pūto agere & ſunt illa dicta Nyco·
de ma·relacta per Bal·in d·l·ex pſona et p
me hic paucis additis· Vltimo Io·an·po
nit mercurialem utrum per inſtrumentuʒ
directe probetur crimen puta quia adhibi
tis teſtibus rogatus que tabellio conf ice
re inſtumētū de uulnere adulterio homici
dio uel incendio uel hiſ ſimilibus que com
miſiſti et tabellio ſic facit ꝙ poſtea cōtra
te producitur et ad partem aff irmatiuam
ꝙ probetur crimen per iſtud inſtrumētū
primo iducit equi parationem inſtrumen
torum et teſtiuʒ·l·i·exercēdis·C·de fi·in
ſtru·Secundo quia fauore rei publice qui xͦ
ſatur in punitione delictorū mā·probatio
nis nō eſt auguſtanda·xxiiii· q·iiii·eſt in
iuſta et·l·quoniaʒ·C·de hēti· Tercio qa
multa iura hic expreſſe dicunt crimen per
inſtrā probari·ii·q·vii·pleriqꝫ·C· quomō
ap·nō·re·et·l·ſciant·C·de proba·et·xxiii·
q·iiii·c·forte·in populo quarto ꝓ hac pte
facit·c·cuʒ ad ſedē de r̄ſti·ſpo·ubi nos pri
oris et de dolo et ꝯtu·ueritat̄ Quinto
ur̄ caſus quia periurium et falſum probat
p inſtrumētum de iureiur̄·c·ultimo li·vi·
de his q̄ fi·a prela·quanto et de xͦ·ſig·c·ii·
li·vi·& c·li·de ſciſmat̄ li·vi·Item dilapida
tio reruʒ eccleſie de re·nō alie·ſi quis preſ
biterorum·C·de eden·l·is apud quem et·l·
i·§·diui·de iure fi· Sexto inducitur·l·
ii·ff·de feriis ubi per aſpectum probatur
iniuria ſit ergo aſpectu tabellionis et teſ
tium poterit inſtrumentum confici et ꝓ
bari p illud Vltimo allegat plur̄·glo·
iur̄·canonici et ciuiliſ q̄ hoc tenent in ꝯriū
ſex aliis ar·probat primo ubi maiūs peri
culuʒ·c·ubi de elec·li·vi·ubi autem de ſalu
te hominis queritur maiꝰ uerſatur pericu
lum·l·additos·C·de ap·ſecundo quia in in
ſtrumento pn̄t eſſe rogati teſteſ femine &
minores·xx·annis q̄ n̄ ſunt idonei·iiii·q·
iii·in teſtimoniū Item non teſtimoniis ꝭ
teſtibus eſt credendum·iiii·q·iii·item xͦ·
alia et ꝺ teſti·l·iii·§·iii·et ſepe talia ex ma
la fide ſcribuntur·l·diuus de teſtamētore
Quarto accuſatio eſt odioſa·ii·q·vii·ſi qs
epūs ergo probatio auguſtanda non ampli
anda ad hoc·ē·de teſti·co·niſi in ciuili icri
minali non coguntur teſteſ quarto multū
facit quod in criminali teſteſ debent exhi
beri coram iudice in auē·de teſtibꝫ·§·mul
te et·C·de fide·iſtru·l·iudices et auct·ibi
poſita ergo non ſtabitur inſtrō ubi teſteſ
non exhibentur· Quinto abſens non
poteſt dampnari de penis·l·abſentem mul
to minꝰ cōuinci ut ibi et·ii·q·viii·pſcrip
ta &·i·c·&·ii·vi·fac·ii·q·vii·iudex &·c·pri
mates ubi dicitur ꝙ iudex non debʒ puni
re niſi primo conuictuʒ per teſtes uel per
propriam confeſſionem Vltimo pro hac
parte allegat aliquos glo·antiquoꝝ et tā
deʒ poſtea concludendo ſoluit per inſtitu
tionem non poſſe crimen directo probari
nam in contractibus non pōt notorius cō
ficere inſtrumentum niſi parte mandante
contra me in auē·ꝺ tabellio ad fi·et hoc ue
rum niſi per me et me uolente et mandāte
conficiatur inſtrumētū p ꝙ ipſo facto cri
mē meū pbetur ·xxiii·q·ii·ſane·lxxxviii·
di·neqꝫ indirecte aūt inſtrumēta crimen &
coadiuuant probatōneʒ ponit circa hoc q̄
dam exempla et hanc opi· recitat et reſpō
det ad contraria·

Atūm pone cauſam quem col
lige ex iuribus allegatis in
glo·nam primo exemplificat
regulam ex·c·i·q·ii·et·c·cum
quis de ſen·exco·ē·c·ti·et de
l·ſi pupilli·§· ſi ego· ff·de neg·geſ· Subſe
quenter contra regulam oppono de quatu
or iuribus et ſoluit tribꝰ modis licet ali
qd alias aliter ſoluat ꝯ de·c·lugi·ix·q·ii·
et aliter contraria de aliis tribꝰ iuribus
vʒ remiſſiue ad regulam non primas ꝺ mu
ni·op del·fi·ad macedo·ubi pater hʒ ratuʒ
contractum non ſuo nomine ſed nomine ip
ſius filii celebratum ad idem allegat Dy·
ff·ꝙ cum eo·l·i·§·ſi ratuʒ et de in rem uer
ſo·l·ſi i reo·§·penult·ubi pater habēdo ra
tum contractum uel quaſi a filio uel a ſuo
non ſuo nomine celebratuʒ tenetur inſoli
dum ubi circumſcripta ratihitio ne tenet
de peculio tantum ſoluit Dy·primo ꝙ cō
trario loquuntur tn̄ filiuſ uel ſeruus per
ſe ipſoſ contraxerunt tunc enim quia eadē
perſona cum patre et domio reputat̄ pinō
debet haberi ac ſi pater uel dominꝰ ꝯtrax
iſſet ſi autem ſeruuſ uel filius per aliū ſuo
nomine contraxerūt tunc pater uel domi
nus non poteſt habere ratum ut tueantur
per talē ratihabitōem inpluriquē tuet̄ abſ
ꝙ ea·ſ·de peculio ut dicto·§·ſed ſi tantum
ego ibi nam ſi ſeruum ec̄·ſed iſta ſolutō n̄
uidetur bona per·l·ſi ſeruus·ff·de pca·ubi
contractuſ fuit celebratuſ a ſeruo et tamē
pater ratum habēdo non tenetur ultra pe
culium ſed meretur ſine ratihabitōne & iō
Dy·reprobata illa di·ſoluit aliter dicenſ
ꝙ aut tempore habet ratum a filio tanquā
pater aut tanquā alius aut dubitatur pri
mo caſu tenetur inſolidum ſcō in nihilū ra
tione illius ratihabitionis·l·ii·§· ultimo
ꝙ cum eo in tercio caſu ideʒ ꝙ nihil opera
tur ratihabitio ut dicto·§·ꝭ ſi ego ſed ali
bi diſtinguitur utrum faciat aliquid tan
quam pater aut tanquā filius ꝺ adop·ſi pa
ter·§·qui duos ſi uero in·l·fi·§·ſi·autē de
ho·ꝙ·et ſo·ma·fi·uero·§·item quidqd & p
iſta ſolutū ſit contrarium de·§·ſed ſi ego
ſed alia contra glo de·c·ꝙ ſicut de·c·cum i
ter uoſ et de·c·cura que glo·allegat Dy·n̄
ſoluit ſed glo·dicit ꝙ illa iura non loquū
tur de ratihabitione ſed de quodam nouo
ꝯſēu que ſunt diuerſa ſcʒ glo·ex qua patet
ꝙ ratihibitio non poteſt trahere ad ſe ne
gocium cum ſuo nomine geſtum ſed conſen
ſus eum ad ſe trahit ſed hic an tam uarie cū
utrumqꝫ poſt geſtū negocium et perfectū
ſuperueniat et ratihibitio oritur ꝯſēu et
tacito ſicut mandatum·l·quo eni m·ff·rem·
ra·ha·et·l·qui patitur·ff·mādati nec uidet̄
differentia inter ratificare et conſentire
quia ut dixi qui ratificat conſentit quem
ergo effectum producit debet producere
et conſenſus ad hoc dico ꝙ ratificatio alie
num negocium ad ſe trahit ut ipſum ꝯtrac
tum emptionis ipſum nuncium ipſam obli
gationeʒ ſuo nomine celebratam ſed cōſen
ſus non trahit ad ſe negocium non ſuo no
mine geſtum nec ſuum facit ſed in iure ſuo
ſuper tali re in quam negocium geritur ſi
bi conpetenti preiudicatur ut patet in·c·
ꝙ ſicut et in·c·cum inter uos in quibus n̄
fuit diſpoſitio inita eiuſ nomine q̄ cōſenſu

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

poſtea ꝑ nomine capituli et congregatõis
unde eius ſubſequens conſenſus nõ trahit
ad ſe illam electionem uel diſpoſitionẽ ut
faciat eam ſuam ſed propter talem conſen
ſum amittit proſecutionem iuř· ſui ſibi cõ
petenti in re illa ſuper qua fuit diſpoſitio
ab alio celebrata ratificatione ergo actus
noui iuř· productiuuſ totũ illud ad ſe tra
hens conſenſus uero ſup alieno negocõ acõ
mod atuſ eſt iuř proprii extinctiuꝰ nõ ip
ſius negocii ad ſe ut dixerim attractiuus
et ſic declaro glo· etiam ſo· Io· mo· de ꝯtra
rio· c· ꝙ ſicut contrariuꝫ de· c· lugimur ſo·
ut in glo· et in tercia ſo· So· eꝫ glo· opi· ꝙ
ratihabitio trahat ad ſe negocium nõ ſuo
nomine celebratum ut· l· iiii· ff· de rei· uen·
ubi per ratihabitionem uenditionem non
factam meo nomine ad me traho et ꝑcium
recte peto ſo· Dy· hic illud cõtrariũ plene
conſequiť et Cy· in dicta· l· iuř· nam re exiſ
tente quam cicius uẽdidit ſuo nomine qua
eſſe mea quidẽ dñt ꝙ habendo ratũ poſſuꝫ
neq; indiſtincte petere precium quia poſt
quam per talem ratihabitionem preiudico
mihi in domino quia ipſuꝫ perdere iniquũ
ꝙ precium remaneat penes uenditoreꝫ qa
ſic lucraretur cum mea iactura et ſic intel
ligit dictam· l· nũ· et· l· i· de re· ec· non alie·
et iſta fuit opi· mar· Io· et an cõtra ꝑ ꝛgu
laꝫ huius· c· Dy· aũt ſic diſtinguit aut iſte
qui uendidit rem meam nomine ſuo et pre
cipit habebat cauſam a me ut ab illo aut a
nullo primo caſu competit mihi actio ad ꝑ
cium in re exiſtente de condi· uide· l· ſi nõ
ſortẽ· §· libertꝰ et· l· in ſumma· §· ſi ſeruum
et hoc uerum cum rem meam ut tuã tibi da
tam potero uendicare per condi· inđ· ſecus
ſi actũ cõmodum diſpoſiti uel ſimili ut nõ·
Bal· in· l· ſi eum ſuum ſicut pe· et ibi de rõe
differencie ⁊ uide quod nõ· in· l· lab· el pri
mo de ꝺ· ſig· ab alio autem habebat cauſam
lucratiuam aut non lucratiuam etiaꝫ re ꝑ
empta non tenetur ad preciũ niſi mora uel
culpa ſua interceſſerit· ff· de rei· uen· l· iul·
ſcribit ſi hominem hoc enim caſu cum tan
tum ſibi adeſt quantuꝫ ab eſt non dicitur
lucrari cum aliena iactura inſt· del· §· ſi reſ
aliena ſed ſi habet cauſam lucratiuam tunc
inſubſidium re perempta uel preſcripta te
netur mihi ratum hñti ad preciũ acti· neg·
geſ· l· ultima đ neg· geſ· adde quod nõ· Cy·
in dicta· l· mater in· xi· q· et ſequẽti ubi qđ
iuř· ſi ad pluř· peruenit res mea titulo luc
tiuo et uẽdiderũt a quo inſubſidium poſ
ſim habendo ratũ preciuꝫ uendicare dicit
ꝙ mea eſt electio per rationẽ dicte· l· ſi ma

ter ſi autem uolo ratificare uenditionem
utriuſq; habentis cauſam lucratiuam et ab
utroq; precium petere non poſſuꝫ quia in
ſubſidiuꝫ lex ſibi uoluit ſubuenire in dãp
no uitando non in lucro captando ar· c· ꝑ
emp· l· fi· et· l· ſi minoris et admi· tu· in ter
cio· ſ· caſu cum a nullo habet cauſam exiſtẽ
te et ſi ratuꝫ habeo nullo modo tenere qa
quod modo non eſt geſtum ⁊c· ſed conſuli
tur mihi contra poſſeſſorem ad rem inſub
ſidium tamen re ꝑẽpta uel preterita ꝯſuli
tur mihi ratum habenti ad ꝑciuꝫ perceptũ
acti· nego· geſ· ut dicta· l· mř et· l· i· de re· nõ
alie· et hoc ſi is qui uendidit erat bone fi
dei poſſeſſor alias teneť ad iuſtum preciũ
et non liberatur reſtituẽdo preceptuꝫ de
pe· hř· l· ſi poſſeſſor· §· ultimo ⁊ adde quod
nõ· Cy· in d· i· iuř· in· vii· q· ubi q̃rit econ
uerſo uidelicet utrum rem emptam de pe
cunia mea non meo nomine poſſum habẽdo
ratum emptionem uendicare in ſubſidium
ſi mea pecunia ſit conſũpta Cy· pꝰ pe· ubi
ꝙ ſit ꝑpter idemptitatiſ rõnem facit· ff· đ
dona· inter vi· et vx· l· uxor marito et nõ·
de iuř· do· l· proculus ad fi· ulterius q̃rit
ibi Cy· in· iii· q· quid iuř· ſi res mea quam
tuo nomine uendidiſti nõ eſt uſucapta uel
preſcripta ſed eſt in remotis partibus et
poſſidetur a talibus qui nequiunt cõueni
ri nũquid reputabiť uſucapta dic ꝙ ſic qa
eadẽ eſt rõ ergo idem ius ar· de inſtiť actť
l· i· in fi· cum· l· ſe· et damp· infec· l· dampnũ
infec· §· ultimo cum glo· que eſt ibi et nõ·
illam· q· et predicta ſunt uera cum quiſ uen
dit rem meam ſuo nomine quid ſi me cõſen
ciente an preiudicem mihi in precio prop
ter talẽ conſenſum dic ut nõ· Bar· in· l· ſi fũ
dum per fideicõmiſſariũ de l· i· ꝙ ſi me tacẽ
te me et paciente contrahat ſuper re mea uel
mihi debita uel me mandante an mihi ꝑiu
dicẽ in ipſa re uel precio dic ut· l· que dotť
ſo· ma· plene per Bar· circa ꝑdicta poſſet du
bitari de iſta actõne que competit inſubſi
dium habenti ratũ an ſit datiua an natiua
et uidetur ꝙ ſit datiua qa non oritur ex
aliquo negocio geſto cum eo qui ratum hꝫ
dic per Bal· in· l· ſi me et ticii in tercio pri
cipaliter opponitur et uideť ꝙ negocium
non meo nomine geſtum nõ ſolum poſſum
neceſſario habere ratum unde uideuur ob·
nego· geſ· iteꝫ ſicut· §· fi· et· l· ſi pup· §· ſi qſ
ita ſo· huic ſumpta occaſiõe plene examinã
da eẽt mã· đ qua in dicta· l· ſi pup· §· ꝙ ergo
inquit naꝫ ut ibi tange per illa tamen uer
ba quatuor ſunt genera negõꝝ unũ quod
pertinet ad nos neceſſitate obligatiõis ꝙ

dicitur uerum ipõ geſtu ſcđm qđ pertinet
ad nos neceſſitate ři quod dicitur noſtrũ
re ipſa tercium quod pertinet ad noſ uolũ
tate non ex neceſſitate ⁊ illud dicitur iu
riũ ratihabitiõe ut nõ· ff· eo· ti· l· ſi pupilli
· §· añpe· ⁊ ita nõ· in· d· §· quid ergo inquit
ſi ergo altero ex predictiſ modiſ ñ põt ad
nos pertineř non poſſumus ratum hřẽ etĩ
ſi nřo nomine geſtum ſit pone exemplum
ut in· d· §· quid ergo ubi ſi te hẽredeꝫ puta
bam cũ eſſet heres ie iꝰ tu nomine fuiſſi in
ſula in hereditariam non poteſt habere ra
tum quia nec re ipa nec ipſo geſtum poteſt
ad hoc negocium pertinere et per iſtas re
gulas poſſunt deduci quedam dubia de
quibuſ hic in mercu· per Io· an· primo eniꝫ
tangit· q· uerã· l· ſi duo ex tribus ſimplici
ter delegatis tulerunt tercio non requiſi
to ſed poſtea ratũ habente Bar· brix· tenu
it dictam ſummam que nulla fuit ratihabi
tione confirmari nõ poſſe ſcđo tangit aliã
uenerabilis ſi ſentenciã latam ꝑ epm muti
nenſ contra clericuꝫ boñ epũi boñ hanc ra
tum utrum ualeat dic quod nõ poſtq̃ fuit
nulla abinicio etiaꝫ ſi tuliſſet eam nomine
epi boñ cum effectus ſnie excõnis non poſ
ſit pendere ſed trahat ſecum ſtatim execu
tionem de ap· paſtoralis ad· §· falſus et ad
alia iura que uidentur facere in contrariũ
reſpondeo infra tercia queſtio eſt de reli
gioſo electo ad prelaturam qui abſq; licen
cia ſui ſuperioris electiõem cõſentit demũ
prelatus dedit ſibi licenciam uel ſenium
illum ratum habuit ſoluit quod ſenſus uel
ratihabitio ſuperueniens non iuuabat elec
tum qa ꝙ nullum fuit ratificari ñ potuit
de elec· auditi et maxime hoc uerum in elec
tionibuſ in quibus ſpectatur nũcium c· ti·
dudum quarta queſtio eſt de electõne cele
brata per unũ ex duabuſ cõpromiſſariis ſi
fuiſſet preſenſ uériſimiliter conſenſiſſet q
etiam poſtea utꝝ ualeat ſoluit ꝙ nõ ſingu
lari ratione nã cũ hic fuit electa induſtria
perſone et ꝑ ꝯñs non potuiſſet unus alte
ri a principio delegař de off· del· qm ergo
nec ex poſt facto rata haberi cum ipſius ꝑ
ſentia deſideratur ar· de excu· tu· §· tutor
ex iſta ſo· no· ꝙ cum actus requirit preſen
ciam perſone uel induſtriam geſtuſ abſq; ꝑ
ſentia non poteſt ratificari ſimiliter cũ a
principio ř̃quiritur preſencia licencia nõ
põt firmari ratihabitõne ſequenti· ¶Pro
declaratõne tamen predictaꝝ queſtionum
in iure ratihabitionis aduerte nam qñq;
in diſpoſitione requiritur iuſſus quando
ꝙ mãdatum qñq; auctoritas qñq; licentia

quandoq; conſenſuſ quandoq; conſiliũ utꝝ
ergo illa omiſſa a principio diſpoſitionis
ad confirmationem actus ſuppleri per ſub
ſequentem ratihabitionem nõ· Bar· et· l· ſi
in diem· ff· de aqua· plu· ar· in conſenſu cum
requiriť dicit Inno· quod non eſt uis utꝝ
a pricipio uel ex poſt facto ſuperueniat· c·
ꝗſicut de elec· qđ eſt uerum quando diſpo
ſitio erat alias de ſe ualida licet poſſet in
pugnari uel non cõpeteret ex ea exerciciũ
ante talem conſenſum· l· per fundum cõmuĩ
predi· et· l· receptũ ſecus ſi diſpoſitio a pri
cipio eſſet nulla ex tali defectu conſenſus
c· auditiſ de elec· exemplũ etĩ in ſtatuto fac
to a capitulo ſine conſenſu epi et in aliena
tione rei eccleſiaſtice facta a minore parte
capituli nõ eſt nulla· xii· q· ii· nã ſubſeqũs
aliorum cõſenſus non firmaret contractũ
nullum et hoc nñ· in· c· cum cõſuetudinis đ
cõſue· i noue· ſed cõtra hoc facit· c· ii· ⁊· iii·
de his que fiunt a prelatis ubi ſubſequenſ
conſenſuſ uel non traditio firmat contrac
tum alienationis eccleſie ſi a principio in
teruenisſet adde quod dicit Bal· in· l· cum
non ſoluꝫ· §· neceſſitať de bo· q̃· lib· ubi qñ
conſenſꝰ uenit ad integram perſo nam agẽ
tiſ dꝫ ad eſſe a principio nec ſufficit ex pꝰ
facto ubi etiam dicit Bal· quod omnis con
ſenſus qui pertinet ad aliqueꝫ rõne primi
officii eſt auctoritas ꝙ uř contra dictum
Inno· in· d· c· cum conſuetu· ubi dicit ꝙ con
ſenſꝰ non habetur pro auctoritate ſed preſ
tari debet ſicut uerbũ ſonat in ipſo nego
tio uel paruꝫ poſt ut ibi no· uide etiam qđ
nõ· Inno· in· c· prudenciam de offi· del· ubi
per ratihabitõem ſequentem nunquaꝫ põt
ſuppleri ſolempnitas omiſſa que ř̃quireba
tur a principio ex qua doctrina patet qđ
proceſſus et ſentencia lata a iudice cõpeten
ti etiam nomine ueri iudicis nõ poteſt cõ
firmari ratihabitõne propter defectuꝫ ſo
lempnitatuꝫ quas ſimplex ratihabitio nõ
poteſt ſupplere ſimpliciter nec defectum
conſilii uerati uel iuſſus ſi a principio re
quirebatur ad ſubſtanciam diſpoſitõis et
hec etiã no· Io· mo· i· c· prox· ubi dicit ꝙ cõ
feſſio et abſolutio in foro penitenciali a ñ
ſuo iudice etiam nomine ueri iudicis non
poteſt haberi rata domino Bal· alibi nota
biliter ita dicit quod quedam requiruntur
ad integratõem perſone ut auctoritas tu
toris et tũc debet interponi in ipſo nego
tio· l· obligari· ff· de auc· tu· Quedam re
quiruntur ad integrationem actus ut con
ſenſus maiorum et ſaniorꝭ partis capitu
li in electionibus et tunc debꝫ interueniř

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

in ipſo actu ꝛ acceſſio ex poſt facto non fa
ceret conualeſcere electionem nullam·c·au
ditis et·c·eccleſia uſa ꝺ elec·Quedam req
runtur ad confirmationem actus et illud
non eſt proprie conualeſcere ſed q̄dam poſ
ſeſſio ad quam poſſeſſor actꝰ ordinabatur
·l·i·de conſu·tu·et·c·religioſus·ꝺ·eo·li·de
lec· Quedaꝫ requiruntur ad fregidū
mandatuꝫ et non ſufficit ratihabitio·l·qd
ergo in principio·ff·ꝺ infa· Sed ex iſtis
infertur ꝙ electio falſi cōpromiſſarii uel
ſentenciam falſi iudicis non poteſt ratifi
cari quia electio eſt actus qui non recipit
ſuſpenſionem et iuriſdictio requiritur a
principio·l·inſtar·ꝺ iuꝛ·fi·li·x· Sed di
ces quare ad in falſo procuratore cuiꝰ fac
tum non poteſt dominus ratificare·l·licꝫ
ff·de iudi·et·l·iii·§·falſuſ rem·ra·ha·dicit
Bal·ꝙ hoc iō quia ratihabitio inuenit ali
quid cui adhereat quia in liti· conti· cum
app·quaſi contrahitur et actio quam intē
tat in iudicō eſt uera item in contractibꝰ
inuenit actionem directam que in ipſius
pſona fundatur de act·et ob·l·q̄cūqꝫ unde
ratihabitio eſt quedā relatio que inuenit
extraneū ad qꝺ predicta uera qn̄ ratificās
hꝫ ius ratificandi ſecus ſi ratificās eſt ex
cluſus tp̄e tunc enim ratificatio non repe
rit aliqd quod ſpectat ad ratificantem iō
nulla·l·bonoꝝ rē·ra·ha·et·l·i·et ꝙ ibi nō·
ff·nihil noua·app·primo fa·l· diſpēſator ꝺ
ſolu·et predicta faciunt ad queſtōm ſtatu
ti quo cauet ꝙ filius poſſit teſtari cum cō
ſenſu patris ꝙ tempore teſti debet p̄ſtari
talis conſenſus nam cum talis conſenſus n̄
pertīeat ad patrem re ipſa nec cura uel ſo
licitudīe nec ip̄o geſtu ratihabitōe ut nō·
in d·c·neceſſitatem ergo ptinet ad eum ſo
lum uno mō·ſ·auctoritate qua ꝓpter uide
tur dicēdū ꝙ donatio cauſa morti facta
p filium in ptāte ratihabitione patris nō
cedatur ualida ꝛ iſta nō·Bar·in·l·ſi uxorē
C·de condi·in ſer· Quarto op·dixi·ꝺ·
prox·et in principio p̄cedenti opinionis
ꝙ ſi negocium non pōt ad me pertinere al
tero ex predictiſ quatuor modis non poſ
ſim habere ratū ꝑ ꝗ·c·cum qs de ſen·exco·
cum·ꝺ·co·li·certum eſt enim ꝙ ſi tu uerbe
raſti uel occidiſti clericū nomine illud ne
gociū non eſt meum altero ex p̄dictis mo
dis et tn̄ hn̄do ratum ſum excommunicatꝰ
ut ibi et·c·mulieres·c·ti·ſo·dominus Bal·
in·l·fi·ad mac·mouet iſtud dubium utrū
vꝫ in actibus p quos nihil acqritur habe
at locum ratificatio et uidet ꝙ ſic ut p̄al·
c·in qbus ex ꝟberatiōe uel occiſione nomi
ne facta nihil q̄rit̄ et tn̄ ratihabitio locū
hꝫ et glo·hoc tꝫ·ſ·ꝙ in maleficiis cōmiſſis
nomine alieno habeat locum ratihabitio ſi
pn̄t p alios explicari ſecus ſi non poſſunt
per alios explicari ſicut eſt adulterium et
ita nō·in·l·i·§·deieciſſe de vi·et vi·ar·quā
glo·Cy·nō ſequit̄ in·d·l·fi·nec·Bar·in ·d·
§·deieciſſe ubi dicit ꝙ neqꝫ homicidiū necꝫ
adulterium pōt committi per alium uere
q ratam hꝫ dicatur commiſiſſe adulteriuꝫ
uel homicidium·l·ueꝝ de re·iuꝛ·ſed ſi noīe
tuo infertur mihi iniuria ita teneor ex ra
tihabitione adulterio uel homicidio ſicut
ſi mandaſſem uel tuliſſem opem·l·hec ꝟba
ꝟba ꝺ adulterio uel hoīcidiū·l·ueꝝ de re·
iuꝛ·ſed ſi nomīe tuo infertur mihi iniuria
ita teneor ex ratihabitione adulterio uel
homicidio Bal·in·d·l·ſic dicit ꝙ illa glo·
optime loqt̄ quia in ratificatōne opus eſt
fictiōn̄ q fictio non cadit ſuper eo ꝙ eſt i
poſſibile de natura de cadu·tol·l·i·§·ne au
tem adulteriū enim querit actū reflecten
tem ſe in alium et in ſe ꝑ alia delicta etiam
ar·et in ſe ergo non poteſt alieno nomine
conſumari plus enim dicit Bal·ꝙ ſi qs mā
dat aliqꝺ adulterium non recte agitur cō
tra euꝫ tāq̄ ꝯmiſit adulteriuꝫ quia adulte
rium non committit̄ ſine carnali copula q̄
non poteſt interuenire inter corpora ſep
ata unde ſi ſponſuſ mādat alteri ut cognoſ
cat ſponſam ſuam per carnalē capulā illius
non confirmatur mr̄ionīuꝫ nec filius con
ceptus et natus ex tali copula poſſꝫ rōe il
lius mādati uel ratihabitōnem dici filius
meus et hoc eſt quod dicit apoſtoluſ ꝙ ne
mo poteſt niſi in proprio corpore fornica
ri quia actus contrahens pſone et per ipꝫ
due anime polluūt̄ ut nō·in·c·ac ſi clerici
ꝺ iudi·in nouel·mutatōe ergo perſone mu
tatur forma· Conclude ergo ꝙ ope uel
mandato uel conſilio pōt quis obligari ad
penam p adulterio ſicut p aliis criminibꝰ
ſed n̄ de crimīe adulterii rati uero habiti
one non uꝛ ꝙ crimen adulterii poſſit quis
ad ſe trahere etī quo ad penam et ita intel
ligātur glo·in d·§·deieciſſe et Bal·ita ſen
tit in·l·non iō·C·de accu·et eſt utilis iſta
inueſtigatio in aliis actibꝰ in ſepabilibꝰ
a pſonis q̄ requiruntur actum corporeum
ſic eſt ieiunaꝛ peregrinari baptiſari ſolep̄
iter recōſiliari ordinari et ſimilia utrum
nomine meo geſta ab alio poſſim habere ra
ta ut ſi ego intelligaꝫ ieiunaſſe peregrina
tum baptiꝫatum uel recōſiliatum uel ordi
natum fuiſſe certe non uꝛ ratihabitionem
poſſe in tali operari ſicut tenuit Fre·de
ſenis·ꝙ compatērnitas n̄on pōt cōtrahi p
ꝓcur·conſilium·Dicit ſimiliter Bal·ꝙ geſ
tum eſt per falſum nuncium nomine meo n̄
poſſum habere utꝝ quia cum debeat conci
pere uerba in perſona dn̄i puta dn̄o dicit
ubi eſt diuerſoꝝ meū ⁊c·impoſſibile certe
eſt ſi a principio hoc non dixit ſicut nūciꝰ
eum dixiſſe falſum ſuggeſſit ꝙ dn̄s poſſit
hoc uicium habere ſecꝰ ꝙ geſtum eſt p fal
ſum ꝓcuratorem et hoc nō·et: in·l·multum
C·ſi quis alias nihil ſibi facit qꝺ nō·Bar·
et poſt eū Bal·in·l·gallus·§·de li·ꝛ poſtu·
Quinto oppo·et uꝛ ꝙ licet quiſ habeat
ratum delictuꝫ ſuo nomine commiſſum nō
per hoc teneatur ꝯſtat eniꝫ ꝙ ille qui tali
non deliquid etiam abſqꝫ ratihibitōne fu
it illud facturus quo caſu etiā ſi expreſſe
mandat non teneretur de mandato ut no·
inſti·de ob·q̄ ex de na·§·ope·et·l·non ſo
luꝫ ſi mādato de iure equiparando igitur
ratum hn̄ſ ei qui mandauit ut infra·c·ꝓx·
ſicut ille nō teneretur ita ti·ratum habēs
So·illa regula utꝝ mādatarius erat uel
facturꝰ uel n̄ hꝫ locū in ea q tenet̄ ex rati
habitōe ſimilꝛ ut ſp in mādato de quo dic
ut·d·§·ſi mandatū p Bar·in·l·ſi iō de accu·
per Bal· ·Quero de una·qōe pone quod
incipit quis litigare per errorem coram
iudice nō ſuo ꝑ tn̄ de hoc certificatꝰ acceſ
ſit ſpōte in cā utrum ualeat ꝓceſſus et ſen
tencia inde ſecuta ꝛ uꝛ ꝙ non quia apud ac
ta prius per errorem fuerunt nulla·l·ſi p
errorem de iuꝛ·om·iudi·ergo ſcia et cōſēn
ſus ſupueniēs non firmat retro geſta ar·
l·obſeruare de off·p con·ꝛ·l·nec etiam agi
tata poſt ſciam ſunt ualida quia carēt prin
cipio et fundamento ualido ar·c·principa
tuſ·i·q·i·glo·tenet contrariū in·l·i·C·ubi
de cri·agi·dꝫ nam ut ibi dicit dicta nulli
tas fuit cauſata et carencia iuriſdictōiſ qa
alias erat iudex licet nō in illa cauſa uel il
lius ſed fuit cauſata ſup defectu uoluntatꝛ
uolūtas igitur ſuperueniens firmat pro
ceſſuꝫ etiam retro factuꝫ contra illam nul
litatem ſecus ibi dicit glo·ſi ille q cogno
uit non potuiſſet de cauſa cognoſcere etiā
de ipſius uoluntate qa forte erat priuata
pſona nam licꝫ ſuperuenerit iuriſdictō tn̄
non conualeſcit iudicium retro nullum ut
in illo generali initiū eſt ſpectādū de quo
in·c·dudum de elec·Collige ergo ꝙ ratiha
bitio firmat actum in quo erat defectus
ſimplicis uoluntatis ratificantis ꝑ nō fir
mat actum nullū ex defectu carencie iuriſ
dictionis a principio et iſtam opi·tꝫ Ia·ꝺ
bu·et Bar·ſed Bal·poſt Cy·tꝫ contrarium
quia liti conteſtatō a principio fuit nulla
ꝓpter errorem in iuriſdictionis a princi
pio unū poteſt ſequi ſnīa et quia i iudiciiſ
ratihabitio non fingit retro nec facit eū
ualere ut ex tunc ſed ut ex nunc ut·d·l·ob
ſeruare·§·fi·de off·i·proꝰ·et·l·ꝛ hoc uerum
quādo iuriſdictō ſuperuenit de nouo ſecuſ
ſi ex cauſa de p̄terito qa tunc ualet ut ex
nunc·d·l·obſeruare·§·fi·probabilior mihi
uꝛ oppi·accu·in·d·l·i·et Ia·bu·et Bar·ibi q
Ia·bu·in·l·i·q pro ſua iuriſdictōne in mꝺ·
del·lacius ꝓſequitur et diſtinguit quatu
or caſus dicens ꝙ quandoqꝫ tempore nun
cii non erat defectꝰ uoluntati nec poteſta
tis et ut quia delegatus alias iuriſdictio
habebat licet legatio nō teneret ptes ſciē
tes litigauerunt ꝛ tunc ualet potius ui p
rogatōis quaꝫ delegatōis et ſic loquitur
glo·in·d·l·i·que incipit·l·ꝯſenſum huic tn̄
dicto adde qn̄ no·Inno·in·c·cum ex officii
de preſcrip·qn̄qꝫ tēpore inicii non erat im
pedimentum ptāti quia bene habebat aliaſ
iuriſꝺ·ſed erat defectus uoluntati qa per
tes ignorabant n̄ ualere ꝑ poſtea ceperunt
ſcire et nihilominus litigare et tunc ꝯfir
manꝛ cia et trahitur retro confirmatō ut
l·iul·q ſunt et·l·in reꝫ·ra·ha·qn̄qꝫ tempoꝛ
inicii erat defectꝰ poteſtati qa nullā iuriſ
dictōem habebat et tunc aut erat iuriſdic
tio radicata in delegato et tunc p iuriſdic
tionem ſuperuenientem cōfirmat̄ hodie ꝑ
nō trahit̄ retro·l·aliqn̄ de offi·ꝓcon·et·l·
aut non erat radicata et tunc confirmatur
hodie nec retro ut·l·apud celſum·§·ſi·a ti
tio de doli·excep·collige ergo ꝙ iuriſdic
tio ſupueniens ex cā de p̄terito nō fingit
retro ꝑ facit ualeꝛ ut ex nūc ut dicit tex·
in·d·l·obſeruaꝛ·§·fi·ſed hoc miꝝ non uale
at ut ex nūc ſed liti cōti·que preceſſit fuit
nulla·c·i·de liti·ꝯti·ꝑ Ia·bu·intelligit illa
ꝙ iuriſdictio ſuperuenit ante liti·cōti·ali
as ſtandum eſt contrario qꝺ tn̄ non loqui
tur de iuriſdictōe ſupueniente ſed ꝺ exer
citio ꝟm Bal·in·d·l·i·i·p ſua iuriſꝺ·Dy·q̄
rit utꝝ heres poſſit hr̄e ratum ꝙ geſtū no
mine defuncti uel ſucceſſor ꝙ geſtū eſt no
mīe p̄deceſſoris dic ut hic p eum Pe·ꝺ anc·

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſub exuagã· predicta dicto priuilegio gau
debuntur Dubium eſt in hoc ꝙ dicta· l·
in ſacris eſt magis generalis quo ad quid
ſed quo ad omnes cauſas et eſt magis ſpeti
alis quo ad perſonas que ſolum in illis de
quibus ibi ſed dicta conſtitutio ad repri
mendam eſt econtra· ſ· ſpetiales quo ad cau
ſas· ſ· leſe maieſtatiſ tantũ et generalis quo
ad perſonas qꝛ omnis cõplectiẽ ex quo re
ſultat quedaʒ ꝑplexitas quia non poſſunt
ad inuicem ſepari genus et ſpecies et per
conſequens que ex eis per aliam limitetur
nõ poteſt cognoſci Bar· in iſta perplexita
te reducit ſe ad iſtam conſideratione uide
licʒ quod ius licet ſingulare eſt introduc
tum per aliquam utilitatem et· l· ius ſingu
lare· ff· cuʒ in preallega· legibus ſpetialita
tis reperiatur talis· q· utraꝗ ſeruari non
poſſet ſed oportet alteri derogari derogã
duʒ eſt illi ubi minor utilitas reperiatur
et ſeruari debet illa ubi maior et euidẽter
utilitas deprehẽditur hec lex enim benig
nior eſt interꝑtatio ideo amplectanda eſt
ff· de legi· et· l· quociens· ff· de regu· iur· et
cauſa mag· priuilegiata ꝑfertur ut· l· i· C·
de priuile· do· ex qua theorica cõcludit in
prepoſita· q· ꝙ cum conſtitutõ ad reprimẽ
dum prouideat in caſu maioris paruuli et
delict: deroget ordini procedẽdi qui tra
diẽ in predicta· l· in ſacriſ adduc· ſi· de mio
ribus in quorum fauoreʒ generalẽ eſt pro
uiſum ꝙ nulla tricat eis ꝑſcriptio ut· l· fi·
C· inqui· cau· in inte· rſti· non eſt nec et hec
conſtitutõ eſt ſpetialis quo ad cauſas et ꝑ
ſonas et gẽnraliſ quo ad cauſas· Alia eſt
lex ecõuerſo que prouidʒ propter puplicã
utilitatem inſtantia finiaẽ triennio etiaʒ
ſi ſint minor· tales ut· l· properandũ· C· de
iud· Iſta enim eſt· l· gẽnralis quo ad per
ſonas et ſpecialis quo ad cauſam inſtãtie tã
tum que lex licet antiquior non tolliẽ pre
allega· l· fi· et hec ratione predicta quia pu
blica ut nõ· in· l· fi· C· ſi aduer· rem iudi· lex
ergo antiqua que habet cauſam fauorabilẽ
et ſpetialitatis fauorabilior alia tunc lex
noua dicitur indubio ꝑualere et hoc dicit
eſſe nota no· per ſtatutuʒ ut ipſe no· in pre
dicta exuagantis ad r̃primendam an adde
quod nõ· Et dixi in· c· ut circa de elec· li·
vi· in nouel· et quod nõ· de illa perplexita
te in priuilegiis li· vi· in noue· et quod de
ſtatutis infra ſubiciaʒ in queſtione· Vl
terius quero utrum iſta correctõ unius le
gis per alium habeat locum in correlatiuiſ
in ſumma ex eis corrigitur in uno ex cor
relatiuis intelligitur an alio licet hic non

exprimatur ut· l· fi· C· de iud· non ob· l· pre
cipimus· C· de app· in fine taliter eniʒ uerꝫ
eſt ꝙ lex totaliter non corrigitur niſi in
expreſſo ut in contrario fallit in corregu
latiuis in quibus etiã in materia correcti
ua incorrectio in uno inducit correctionẽ
in reliquo ut· d· l· fi· C· idem in materia diſ
poſitiua etiam penali ut conſtitutio proui
dẽs ſuper uno ex correlatiuis uideatur in
alio prohibere· Vnde ſi quis prohibeẽ
emere ſub pena uidetur prohibitus uende
re ſub pena fac· l· cuʒ ẽptor· ff· de reſti· uen·
et· l· fi· ff· de accep· et· l· i· C· de exꝑſſ· et nõ·
Bal· in· l· nemo martires de ſa· ſanc· Con
tra hoc tñ facit ꝙ no· Bar· poſt glo· in aut·
qui ſemel· C· qũo et quãdo iudex aliter eſt
prouiſum qua actorem contumacem quã ſta
tuerit ius· C· l· properandum in dando di
lat· et tamen iſta lex properãdum in damp
no dilat· et tamen iſta lex properanduʒ re
manet incorrecta in reo et ſit correctio in
uno ex correlatiuis non tãgit reliquũ ſo·
ut ipſe ibi dicit· Hoc facit diuerſitatis
tationẽ inter reum et actorem contumaces
propter contumatiã etiam actionis poteſt
peruenire ad diffinitiuam ſententiam etiã
lit· non conẽ ꝛ ibi ꝙ ſecus eſt in reo nõ mi
rum ergo ſi propter magnum periculũ ma
ior datur actioni dilatio facit quod no· de
dolo et cõtu· c· i· li· vi· in nouel· habet ergo
dixi cum relatiua habẽt ſe ut paria ſecus ſi
diuerſo iure regulentur ut eſt actor et re
us qui in multiſ differunt ut no· de dic· ff·
qui ſa· co· illud ꝑdictis adde ꝙ licʒ ex idẽp
titate ratiõis lex trahatur ad alium caſuʒ
ut· l· non poſſunt· ff· de legi· tamen ſi aliter
in alio caſu expreſſe prouiſum per idempti
tatem ratiõis non inducitur leguʒ correc
tio ſed op· glo· quam ſequitur Bar· in· l· fi·
C· ſa· ſanc· eccle· non ob· ꝙ dictum eſt in cor
relatiuis ut correctio in uno extendaẽ ad
aliud quia in eis eſt inſeꝑabilis cõnexitas
et uno poſito alterum neceſſario ſequiẽ ut
d· l· fi· Bal· tamẽ in· d· l· fi· dicit ꝙ quãdo eſt
expreſſa ratio in lege ita ꝙ ex ipſa ratõne
poſſumus inferr̃ ad quemlibet caſum dicta
ratio gẽnraliter idem operari ꝙ lex ſcrip
ta ideo per ipſam inducatur ueteris legis
correctio hoc tamen dicit uerũ niſi in lege
noua eſſet aliqua dictio capatã ſicut et iur̃
unde ſumitur auteʒ quas acta ex tacita aũt
ratione non inducitur hec correctõ ſm eũ

Quidam dices cum ſub una regula lex
diſpõit de diuerſis caſibuſ uel perſonis an
correctio in uno caſu uel ꝑſona de ipſis ex
tendatur ad alium caſum uel perſonã pone

exemplum dic· l· ꝙ in teſtis in qbus ceſſat
falcidia ceſſet trebellianica ut· l· marcellus
ad trebel· iii· ſuperuẽit noua lex que probi
bet falcid· in relictis ad pias cauſas an ceſ
ſabit ſimiliter treb· Bar· ꝙ ſit non ex eo ꝙ
ſit eadem ratõ quia hoc non ſufficit ad cor
rectionẽ ſm dicta ſuperius ſed ex eo qꝛ re
gula iuris antiqui complectitur caſum ob
miſſum in· l· noua ut corrigatur ſicut caſus
expreſſus et hoc ipſa nõ· in· d· l· marcellus
et Bar· in· l· filium in repetit et ipſe nõ· in
l· ſi quis ſeruo· C· de furt· regula igitur
que cõtingit caſus uarios eſſe poteſtatior
quam ratio que optatur ad plura quia per
regulam inducitur correctio omnium caſu
um ſub regula cõꝑhenſorũ etiam ſi in noua
lege ſint obmiſſi ſed nõ ita inducit idẽpti
tas et maioritas ratiõis ſm op· glo· in· d·
l· fi· de ſa· ſanc· eccl· facit quod nõ· Bar· l· i· et
ii· ff· cle· i· Quid ſi lex prouidet in duo
bus caſibus quorum unus uenit in conſequẽ
tiam alterius puta dic· lex adreferatur tu
tela ad quam defertur hereditas et ſic eam
tutelã comitcatur an excluſ per nouã· l· ab
herditate uidetur excluſus etiam a tutela
dicto ꝙ ſic ut nõ· Bar· in· l· i· ff· de le· i· tu·

Reuocato enim cõmodo intelligitur re
uocatur onuſ et econuerſo ut· l· alumpne· §·
ſeya de adi· le· et multis ratiõibus hoc con
firmat Bar· in conſilio quod incipit ciuita
tis mediolani ꝛc· ubi cõcludit ꝙ per ſtatu
tum quo excluduntur cognati ex ſucceſſio
ne extãtibus agnatis excluſi intelliguntẽ
ſimiliter a tutela que uenit in conſequenti
am ad hereditatẽ ut dixi et uide ad predic
ta quod nõ· de offi· or· c· fi· li· vi· in glo· ſup
uerbo prout ſunt nam quibus cõpetit ius
petendi hereditateʒ illis competit ius tu
tele ut aũt· ſicut· C· de legitimis tutoribꝰ
et omnia iſta nõ· pro limitatõne illius uul
garis regule quod non mutatur quare ſta
re prohibeẽ et illius ꝙ legũ correctio nõ
extẽdatur ad caſum improuiſum· l· precipi
muſ in fi· C· de teſtis nam ut uides ex pre
dictis in multis caſibus aliud eſt dicendũ
unde quero utrum illa que cõtra ius debe
ant ſemper pro infectiſ haberi de qua mate
ria remitto ad nõ· in· c· que cõtra ius de re
gu· iu· li· vi· per Bal· plenius in· l· non dubi
um· C· de legi· ubi per plura op· iſtam mate
riã declarat enim de maleficiis nam ſeruat
contra· l· et tamen non habentur pro infec
tis quia puniunẽ cõtrahentes ſo· ut ibi in
iiii· op· de clem· op· de ſententia etiam non
debet ferre ſub cõditõe et tamẽ lata tenet
l· ii· §· biduũ qñ ad appellandũ ſit ut in· v·

op· ſubſequẽter op· de relegato ad tꝑs nam
eis iudex nõ dʒ adimere bõa ut· l· r̃legatoꝝ
§· ad tꝑs de iter· ꝛ re· ꝛ tñ ſi adimit nec ut
ibi ſo· ut in· vi· op· Vlterius op· l· prohi
bet dolum cõmitti et tamen ſi cõmittatur
ualet contractus dic ut ibi in· vi· op· plen·
in· ix· op· arguit ꝙ factum contra· l· poſtea
confirmatur· l· et ſi cõtra· l· C· de nup· ſo· ut
ibi per eum qui plur· alias op· format et in
caſibus in qbus ualet actus cõtra ſi· l· ſi qs
pro eo et· l· cum lex· ff· de fidiuſ· Sed iux
ta ꝑdicta quero quando lex prohibʒ et ul
tra procedit penam imponendo utruʒ peñ
appoſitio firmet actum contra nullitatem
quidã ꝙ ſic per· l· ꝙ ait· ff· de diuor· Itẽ
ãnulla compactus eſt pena generalis ut· d·
l· non dubium ſed ubi apper̃ ſpetialis pena
ut in themate generalis debet ceſſare ſanc
tio legum de penis· In hac· q· Ia· bu· dic·
ꝙ aut pena nullitatis inducitur per aliam
l· prohibentem et tunc actus non ualet aut
non reperitur lex ſimpliciter ꝓhibens ſed
ſolũ r̃ſpectu pene tunc ualet actus quia ex
eadẽ· l· pena generalis non patitur ſed cum
ſpeciali pena ſed ex diuerſa· l· beñ compati
tur ſm eum quod eſt ſubtile dominus Bal·
dicit qñꝗ nullitaſ actus proprie loquẽdo
non eſt pena ut puta quando lex detur hic
poteſtati dantis ad adminiſtratiõem adi
mit uel rem a contractu eximit uel delictũ
preſumit tunc ſpiritualis incerta et· l· nõ
facit actum ualer̃ quia ſua natura prohibe
tur et habet prohibitionem et nullitatem
intrinſicam· Si autem loquendo proprie
eſt pena tũc haberet locum cõſideratio Ia·
bu· et inducit ad queſtionẽ quo cauetur ꝙ
nullus cõtrahat gabellam qui ſoluit de cõ
tractu et ſi non ſoluerit gabellam ſolue cẽ
tum nomĩe pene iſto caſu cõtractuſ ualebit
quia lex ultra procedit imponendo diuer
ſam penaʒ a pena nullitatẽ et ideo pena ſpe
tialis impedit penam generaleʒ predictis
adde ꝙ quandoꝗ tex· penam inuenit ad re
ſcindẽdum et nõ obuiat cõtractui a princi
pio non r̃ſcindit ipſa mater niſi hoc expri
matur in· l· ut· l· uniuerſa· C· de preci· impa·
offi· et nõ· Bar· in· l· cũ· l· ff· de fidiuſ· ibi om
nino uidas· Ex ꝑdictis habeo an annul
latio actus dicatur eſſe pena ut ipſe nõ· in
c· fi· de li· vi· in nouel· Bal· in· d· l· non dubi
um dicit ꝙ ſi ãnullatur actus ratiõe prohi
bitionis ãnullatio dicitur eſſe pena ut· d·
l· non dubium et· l· ſenatus· ff· de contrahẽ·
emp· ſed ſi actus eſt nullus ratiõe modi et
forme tũc illa nullitas non dicitur eſſe pe
na et ita loqtur Io· an· et nõ· de illa· q· Bal·

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Atihabitionē·Retrotrahi ⁊
in mandato nō dubiū compa
ri Cōtinuaꝛ ad proximū·c·
hoc ordine dictum eſt ꝙ non
poſſum habere ratū ⁊c·ſi uero
nominē geſtum eſt et ratum habuero quis
erit effectus huius ratihabitōis et diciꝛ
in hac regula ꝙ talis ratihabitō retrotra
bitur et mandato compatur glo·exempli
ficat regulam in iudicibus iudiciis cōtrac
tus et delictis ut geſta per alium nomine
meo poſſum ratificare conſequēs ob·dele·
l·non facit canonizata·ii·q·vi·et de·l·bo
noꝝ rē ra·ha·So·op·ꝺ·l·qd ergo in prin·ꝺ
his q̄ nō·in fa·tercio·l·ſi pupillus·§·ait p̄
tor de neg·geſ·ꝯiuncta·l·licet·§·ea obliga
tō de ꝓcur·q̄rto op·de·l·obſeruare in fi·ꝺ
offi·ꝓꝯ·et·ii·dell·q mihi bona·§·iuſſum ꝺ
acqui·hē·qnto op·de·c·non nulli ⁊·c·ex p
te de cani·de reſcripti vltimo q̄rit ꝺ dua
bus qōnibus iſtis ꝯrie et qōnes tāgit ple
nius hic Io·mo·qui qdem contraria qꝫ uei
unt p modū exceptōnū a regula in utroꝙ
dicto vꝫ ꝙ nec retrotrahatur nec mādato
ꝯpare uꝛ mihi clariori doctrina i ſinguliſ
caſibus exceptiſ tradenda ſpālis doctrina
in qbus ñ hēt locum iſta regula in primo
dicto ſuo et primo ratihabitio non trahi
tur retro cū a dicto ſuo et cū non reperit
principium ꝯfirmabile ꝓpter renūciatōm
iuꝛ·tacitam et ſic loquiꝛ·l·bonoꝝ rem ra·
ha·et·l·ſolent in qbus p curſū tpis qſ ex
cluſus eſt a bonoꝝ poſſeſſione et app·ñon
pōt ergo hñdo ratum traheꝛ ad ſe ius cui
tacite uel exp̄ſſe renunciauit idē qꝺ ſemel
geſtum eſt ſuo nomine reprobauit·l·diſpē
ſatore de ſolu·⁊ uiꝺ qꝺ dixi·c·ō·ꝓx·et ter
tō op·ad fi·ꝭo qñ actuſ peccat in aliquem
ut ꝯſenſus ut in ſolempnitate formali q̄ re
quiriꝛ a prin·diſpōnis non pōt ratificari
declarat illaꝫ regulā p exempla q̄ dedi·ō·
c·ꝓx·in i opi·in qōnibus et caſibꝯ de ſtatꝭ

Quarto fallit illa regula in caſibuſ qui
non pñt pēdere ut ſunt acta ltime uel ꝛcep
ta ꝯia predi·et ſup hoc dixi qꝺ uide in·d·
iii·opi·ubi dñſ Bal·alibi ⁊c· Quinto fal
lit in actibus in qbus requiriꝛ induſtria
pſone iuſſuſ licentia auctoritas uel manda
tum a prin·illa enim non pñt geſta nomie
alieno ratificari ut in d·iii·opi·uideas

Sexto fallit iſta regula qñ actus medi
us emāt cōiūctōni extremoꝝ·l·ſi indebitū
§·ꝓcur·rem·ra·ha·et de ſol·cū·x·et hoc fa
cit ad·q· Quidaꝫ fecit pacem nomie ſuo
et ſequacium de ſub pena de non offenden
do demum anteq̄ ſequaces habeant ratā pa
cem qdam ex eis fuerunt offenſi et poſtea
habuerunt eam rataꝫ utꝝ pñt agi ad penā
tanq̄ ſi fuerit pax rupta ꝓpter offēſam ta
lium poſtea ratam hñtium et vꝛ ꝙ nou qa
tpe offenſe nō erant in pace actualiter liꝫ
potencialꝛ ar·ff·de hiſ qui nō·in·l·fur·cy·
§·i· In ꝯrium arguit Bal·quia implꝛ ſta
tur eis pacis in erat vñ non deberent ſup
plantari ⁊ in offenſaꝫ pvenire·ff·ſi ex uo·
ca·aga·l·fi·⁊·l·ii·§·ſi mꝛ ad tertuli. Itē
paria ſunt q̄ ad hoc nihil debeat innouari
aliquid eſſe in potencia uel in actu·l·labeo
de ſtatu·l·⁊·c·non ſolum de app·li·vi·Bal·
tāgit illā qōem in·l·fi·C·ad mace·et ꝛmit
tiꝛ ad Bar·in·l·ſi uxor·§·ſi qs de adulte·
et ꝓuideaꝛ rupta facit illa·l·in quantū di
cit ꝙ ſicut non pōt uiolari mꝛionium ita
nec ſpōs mꝛionii uiolari pmittiꝛ cū enim
talis diſpoſitio pendeat ex ratihitōe vꝛ
ꝓhibitum alteri ꝯhenciū uenire cōtra anq̄
incluſuſ in pace potēcialiter approbet uel
reprobet ꝓ et ꝯtra adduci pñt nō·in·c·bñ
ficium de·re·iuꝛ·ō·e·li·et loquiꝛ iſte tex·
cuꝫ tercio eſt q̄ſitū ius potencialꝛ ante ra
tihabitōeꝫ· Quid ergo ſi actualiter po
ne eniꝫ ꝙ filius ſine conſenſu pꝛis accepit
mutuum ⁊ dedit fideiuſſores pꝛ poſtea ra
tum habuit utꝝ fideiuſſores teneanꝛ Io·
mo·in ſi·hic ꝙ ratihitio non extendiꝛ ad
p̄iudicium tercii cui erat iam ius q̄ſitū ſi
cut in caū nr̄o fideiuſſori exc· mꝛ ar·l·fi·
ff·de pac·contrarium licet Bal· in p̄dicto
dubio dicit ꝙ enim ꝙ ratihitō inicium cō
tractus reſpicit ⁊ infundit ipſi inicio uir
tutem obligādi vñ qꝺ reconciliaꝛ in acceſ
ſorio de fideiuſ·l·ſi quiſ ꝓ eo·§·ſi minimꝯ
facit nō·de non nu·pe·l·tam mādatori·

Septimo fallit iſta regula in allegati q̄
nō p alium pñt explicari et·illū caſum ex
ceptum declara uult·ō·ꝓx·c·in·iiii·opi·

Querit Dy·utꝝ actio negocioꝝ oriaꝛ
ex ipſa ratihitōe an ex ipſo negotio priꝯ
geſto et dictinguit q̄tuor genera negoci
orum quoddā enim negocium geſtū eſt in
nr̄m cura ⁊ ſolicitudie quoddā ipſo geſtu
quoddā re ipſa quoddaꝫ ratihitōe q̄ decla
ra ut·ō·c·ꝓx·in·iii·opi·in prin·in primiſ
ergo tribus generibꝯ dicit ꝙ actio nego
cioꝝ geſtoꝝ naſcitur ex adminiſtratiōe p̄
cedendi mediate ratihabitōe ſequenti ſpō
tanea uel coacta ſimile ut·l·placito de re p
mu·nec miꝝ qꝛ acti circūſcripta ratihitiōne
dareꝛ actio neg·geſ·cū ꝓ rato hñdū eēt ꝙ
utiliter eſſet geſtum de neg·geſ·pomp·in
ꝭ·et quēmadmodū In q̄rto uero genere·ſ·
ꝙ eſt nr̄m ratihitiōe dicit Dy·qꝺ ex rati
hitōe tm̄ naſcitur ut·l·ſi pupilli·§·itē q̄ri
tur de neg·geſ·Ia·bu·tꝫ ex negotō geſto
l·iii·§·hec actō de neg·geſ·et eſt rō quia
paria ſunt ab inicio eſſe tale uel redire ad
tale·l·ſi cum doſ·in prin·re·amo·ſed ita eſt
ꝙ ſi ab inicio negocium eſſet meum ſine ra
tihitōe naſceretur actio ex negotio geſto
ut·d·§·hec actō ergo ideꝫ ſi ex pꝯ facto ef
ficiaꝛ meum ratihabitōe nam ratihitō tra
hit negotium ad me et facit eſſe meum·l·ſi
pupi·§·idem ait ſi titium·ff·de neg·geſ·ſe
cunda rō eſt ꝭm Ia·bu·qñ ad eundum effec
tuꝫ ꝯcurrunt due cauſe una per prius alia
per poſterius denominatur effectus a pri
ori nō a poſteriori exemplū in·l·legitiuū
ff·de pac·ubi per prius uenit peccatum et
p poſteriuſ·l·ꝯfirmat illud et tñ ex facto
oritur actō mediante lege similꝛ in ꝯtrac
tu permutatōis in q̄ oritur actio ex pacto
p̄ambule non ex implemento ſequenti liꝫ
ſit cauſa actiōis ſecundarius et p poſteriꝯ
ut·d·l·ex placito actio ergo negocioꝝ geſ
toꝝ dꝫ denominari a negotio geſto et ex
ipſo naſci ñ ex ratihitōe aut ergo q̄ris vñ
naſcaꝛ et dic ꝙ ex negotio geſtis aut quā
do naſcatur et dico ꝙ demum ratihitōe ſe
cuta et ita poſſet ſuſtineri opi·Dy·glo·⁊
alioꝝ ꝭꝫ Ia·bu·ꝙ ita nō·in·l·ſi pecuniā·C·
de neg·geſ·et eſt utilis iſta inueſtagatō ſi
negocium florentie habeo ratuꝫ bononie
utꝝ bononie aut florencie debeaꝫ ꝯueniri
ratione contractus et uꝛ ꝙ florencie ubi
negocium geſtum eſt quia ex illa geſtione
oriꝛ actō ſicut ſi hic mandauero ꝙ emat li
brum florencie ſiue uendat nam ut effectꝯ
dirigitur contraxiſſe de act·⁊ ob·idem ſi
exñs in curia conſtituit ꝓcuratoreꝫ ad re
nunciandum ex̄ curiā nam bñficiū dicitur
uocare in loco ubi ꝓcuꝛ·renunciauit nō in
loco in quo dñſ mandauit ut eſt glo·nō·in
cle·i·ut liꝭ·pen·ubi cōtrariū innuit glo·
in ratihitione qꝛ ſi renunciatio beneficii
quis in curia rataꝫ habuit dicatur uacare
beneficium ubi dñs ratificauit nō in loco
ubi renunciatio facta fuit et certe cum ra
tihabitio ſit ſimilis mandato ut in iſta re
gula utrobiꝙ uideꝛ dicendum ꝙ dꝫ inſpi
ci locus in quem effectus rei dirigiꝛ ⁊ nō
locuſ in quo xͦba hñtur in·d·l·contraxiſſe
et·l·ſi ut ꝓcur·ubi idem ius in delictis in
quibus conſideratur locus ubi delictū cō
ſumatur non locus in quo cōmitti mandaꝛ
et uide qꝺ nō·Bar·in·l·non ſoluꝫ·§·ſi man
dato de in iuꝛ·et cū delictū in uno loco in
cūmbatur in alio con ſumaꝛ uide in·l·i·C·ꝺ
cry·agi·oꝫ et qꝺ no·Bar·in·l·libelloꝝ ꝺ ac
cu·cuius dictiſ adde qꝺ ſcripſi in cle·i·ꝺ ef
fi·dele·in prin· So·q̄ro utꝝ illud qꝺ hic
dictum ſit ueꝝ ſimplꝛ ꝙ ratihitō compera
tur mandato uꝛ ꝙ ſic p illam regulaꝫ ⁊·l·
i·§·deieciſti ꝺ vi·⁊ vi·ar·l·fi·C·ad maceꝺ·
et·l·hoc iuꝛ·§·deiecit·ff·e·ti·glo·in·l·non
eo minus·C·e·de accu·dicit hoc ueꝝ qñ qs
hꝫ ratum delictum ſuo nomine ꝯmiſſum ꝓ
ut ſuo nomine factum eſt Si aūt non ut fac
tum eſt ſuo nomine ſed tāq̄ delictum cōtra
illum cōmiſſum forte ſibi maliuolū gaudꝫ
et letatur et tunc ex hoc non teneꝛ tāq̄ ra
tū habeat ar·l·q̄ dicit approbat qſ qñꝫ fac
tum ſed non q̄litateꝫ facti ar·C·arbi·tu·l·
cū interdic·facit qꝺ dicimus qꝺ approbat
quis qñꝫ ſñiam ut latam ſed non tāq̄ bene
lataꝫ·l·iii·§ falſus rem·ra·ha·contra illud
qꝺ nō·in·c·mulieres ad fi·de·ſen·ex·ꝙ ille
qui gaudet in animo clericum ſuo nomine
xͦberatum ſit excommunicatꝯ ut ibi nō·

Nota ut dixi ſi letaꝛ eum uerberatum
ꝭ non ſuo nomine non teneꝛ tāq̄ ratū hñs
et tene menti iſtam ſubtilitatē quam poſt
Cy·in·l·non eo minꝯ p̄allegati ſubdit utꝝ
delictuꝫ non meo nomine cōmiſſum poſſiꝫ
hꝛe ratum et uꝛ ꝙ ſic in meum p̄iudiciū ſi
ue dampnuꝫ ſicut cōtingit in contractibꝯ
nomine meo celebrati ſup re mea non ratū
habendo mihi p̄iudico ut·l·iuꝛ·C·ꝺ rei uē·
So·dicit ipſe aliud in ꝯtractibus aliud in
delicti qꝛ contractus non meo nomine cele
bratus non ꝓduxerat ſecum plenū effectū
iō ratihitō ſupplet illum defectum ex quo
poterat contractuſ ille irritari ꝭ delictū
non ꝯmiſſum nomine meo ſortitū erat ple
num effectum ⁊ in eo ratihabitio nihil ad
dit nihil opatur quia ergo ꝓuident ut ac
tus pocius ualeant quam pereant·l·quociēſ
de rebus iō mea ratihabitio firmat cōtrac
tum in p̄iudicium ipſius ratum habenti et
ita Cy·in·d·l·non eo minuſ ego·ō·c·ꝓx·in
prima opi·ad fi·dixi ꝙ habendo ratum cō
tractuꝫ non ſuo nomine celebratum nō dꝛ
ratum hꝛe ꝭ conſentire et differunt inter
ſe ratihabitio et conſenſus nam conſenſus
forcius opatur in preiudicium conſentien
tis ut ibi dixi· Tercio quero poſt Dy·
utꝝ actio negocioꝝ geſto pendeat ex uolū
tate ratum hñt dicit Dy·ꝙ ſi a principio
in eo genere negocioꝝ tm̄ ꝙ eſt nr̄m rati
habitōne nam ſi ratū habeo oritur ſi ratū
non habeo natiuitas impediꝛ·l·ſi pupi·§·
iteꝫ q̄ritur et·§·item ait de nego·geſ·ſed
ex poſt facto non pendꝫ ex uoluntate mea

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

quia ſi ſemel ratum habui nõ poſſum cõtra
uoluntatez tollere actũ iam natũ Item ſi re
probaui ꝙ geſtum erat et per hoc impedi
ui nat iuitatem eius nõ poſſum amplius ap
ꝓbaꝛ qꝺ ſemel reprobaui·l·diſpenſatorem
de ſolu·facit ꝙ dixi in·c·ex parte decani·ꝺ·
de reſcript· In aliis aũt tribus generibuſ
negocioꝝ qñ negocium eſt nr̃m cura et ſol
licitudinem ipſo geſta uel re ipſa certũ eſt
ꝙ non pendet ex uolũtate nr̃a qꝛ uelim no
lis cogere ratũ hr̃e iõ non pendet ex uolũ
tate ratum hñti·l·pomp·de neg·geſ· Et
quia ſuper iſta regula et ꝑx·dñs ꝯgrue ap
plicaꝛ·q·de facto in q̃ recolẽde memorie d·
Ant·de bu·ꝛ ego conſuluimuſ figurate uo
bis facto in alias perſonas quã inter quoſ
q ô ꝟtebaꝛ in curia romana deducta p9 obi
tum eiꝰdez d·Ant·ꝙ·q·cõcurrerat in per
ſonam illuſtris et incliti regis cipri pub
lice diſputandaz publice reaſſumpſi in hoc
bonon· ſtudio interminis q ſequũꝛ Splen
dide inſule regni cipri regio faſtidio ſub
limatus cum potenciori et magis magnifi
ca ſtirpe q̃ eẽt in ytalia cõiungi affinitate
ꝑ quireni fama publica ꝑ qrente ad eiꝰ no
ticiam eſt ꝑlatum domus de uice comitibꝰ
mediolanẽ·pro magis excelſa et potenci
ori habebatur ab omnibus in qua dominꝰ
B·in eadem domo magnifica principatum
et famã celeberrimam ꝑceteris obtinebat
habens duas filias·c·vz iuniorem et agne
ſiam ſe iorem cum d·c·iuniore uellet mr̃i
monium ꝯhere publice coram oĩbus ſunt ꝑ
aſſeruit ꝓcur·q̃ conſtituit ad cõtrahendũ
mr̃ionium cum agneſia qui ꝓcur·dicta ꝺ cã
ꝟſus ytaliaz eſt ꝓfectus anq̃ ad locum deſ
tinatum declinaret rex ſe in nomine erraſ
re aſſerẽs mandatum procuratõis publice
reuocauit ꝓcurator aũt de dicta ꝛuocatõe
ignaꝛ cũ dicta agneſia ſponſalia de pñti ꝑ
curatorio noĩe cõtraxit et eam a nullo ſub
errauit ꝛ ſic publice tãq̃ ſponſa ſe geſſit ꝑ
curatore aũt ad regẽ reuerſo et dictis ſpõ
ſalibus intimatĩ rex de hoc a principio cõ
triſtatus fuit ſed tandez poſtea poſtq̃ ita
factũ ꝓceſſerit approbauit et ratũ habuit
ꝙ ꝓcuꝛ·fecerat illa autẽ agneſia audito ꝙ
ꝑ errorẽ fuiſſet deſponſata extraxit ſibi
anulum de degito et ꝓiecit et ſe nolle pro
ſponſa amplius gereꝛ omĩbus notum fecit
rebus ſic ſe hñtibꝰ ille uel illa uult ad ali
ud uotum migre ꝛ matrimoniũ contraheꝛ
econtrario uero alter illa ſponſalia de pñ
ti irrita habere et mr̃ioniũ ꝯtrahere corã
igiꝛ auditore ſacripalacii corã quo dicta
qõ agitabatur duo ꝛſultabant dubia ex ꝑ

dicto themate primũz erat cum q̃druplex
erat error ꝑſone fortune q̃litatĩ et còditi
oniſ ſub quoꝝ altero ex ꝑdictis cadat iſte
error non ꝑſuppoſita aliter ꝯtrahencium
inter ſe noticia quam ꝑ famam predictam
So·facti ſerie expoſita ſuperius diligẽ
ter ponderata utꝝ dicta ratificatio regiſ
ſubſequẽſ faciat reconualeſcere dicta ſpon
ſalia in caſu quo circumſcripta reuocatõne
a principio fuiſſẽt nulla a principio dicti
erroris ita ꝙ non liceat alteri ex eis inui
to altero reſilire quo ad primum arguo ꝙ
talis debeat dici error in qualitate nõ in
corpoꝛ·c·immo enim etas impellebat regẽ
ad contrahendum cum·c· magis quam cum
agneſia ſeniore nam in corpore alterius ñ
poteſt dici regem erraſſe qꝛ de una magiſ
quaz de alia noticiaz habebat ſicut igitur
error qualitatis non uiciat matrimoniũ
in eadẽz ꝑſona·xxix·q·i·in principio ꝛ·l·
in uenditionibus de contrahẽ·emp· Ita ſi
militer ſi contingat talis error in altera
perſona ex perſonis prorſus incognitĩ ar·
l·ſingularia ſicut pe· Si enim ſugeſtum re
gi filiam dicti·B·eſſe iuuenem et furioſaz
et ipſam poſt ſponſalia per ꝓcuratorẽ con
tracta reperiret uetulam et deformem nõ
per hoc uiciarentur ſponſalia quia eſſet er
ror in qualitate non in corpore erraſſe qꝛ
ut dixi neutram cognoſcebat et errare eſt
aliud pro alio putare·l·ſi per errorẽ ꝺ iuꝛ
om·iudi·in corpore igiꝛ perſone ſiue ſub
ſtancia nullus error fuit ꝫ in etate et for
moſitate que ſunt qualitates in corpoꝛ nõ
ſubſtãcie ſicut diuicie paupertas nobilitaſ
ignobilitas ſcientia et ignorancia in qbuſ
et ſimilibus error non uiciat ut no·xxix·
q·i·in prin· Vlterius ſi dicamus hic fu
iſſe errorem in corpore iſte error cã eſt a
predicto errore etatis ꝛ nominis et ab eiſ
aſcẽdit ſicut quandoꝗ error iuꝛ·cauſaꝛ ab
errore facti quo caſu pocius inſpicimus ꝙ
facit diſpoſitõnem ualere quam id ꝙ habz
impedire·l·ſi uir uxori·ff·pro donatione
et·l·emancipatum·§·fi·de ſena·et·l·non in
telligiꝛ·§·ſi quis de iuꝛ·fi·ſed in caſu noſ
tro error in corpore cauſatur ut dixi ab
errore dictarum qualitatum uidelicet no
minis et etatis que non impediunt ergo
debent conſiderari et non error corporiſ
cauſatus ab eis incidẽter et ſecundario·l·
rogaſti et·l·ſi quiſ nec caſuz ſicut pe·ꝛ mu
lier·§·rerum amo·et·c·de cetero de homi·
in quibus patet ꝙ ſemper principalis cau
ſa inſpiciẽda eſt et maxime ſi tendit ut diſ
poſitõ ſalua ſit·l·quoc·ꝺ re·du· Preterea

uideꝛ ꝙ hic non poteſt error ſed mutatio
uoluntatis regis qui licet ſemper dixerit
ſe uelle cõtrahere cum iuniore tamen poſt
quam nouiſſime procur·conſtituit ad con
trahendum cũm agneſia credendum eſt ꝙ
hic ꝙ uerbiſ expreſſit mente agitauerit·l·
labeo del·uoluntas enim hominis uolubi
lis eſt et embulatoria·l·iii·ꝛ·c·§·in legatĩ
de l·i·et factum contrarium receſſum uide
tur a priori uoluntate ut·c·cum M de con
ſti·et·l·cum in pluribus·§·locator orei la
ta regi igiꝛ aſſerenti fuiſſe erratum emat
inſti·publicuz mihi in quo apparz ꝙ uolu
it contrahere cum agneſia ſtandum eſt igi
tur inſtrõ et non ſibi contrarium dicenti
c·diabertũ·i·q·vii·l·cum precibus·C·de ꝑ
ba·per hoc optime·c· tua nos de ſpon· ubi
etiaz ſi eſt expreſſꝫ quiſ fuerit proteſtatꝰ
ꝙ non intendit cum tali uere contrahere
ſed ficte ꝛ ſimulate ſed poſtea ſimpliciter
contrahendo uidetur receſſiſſe a proteſta
tione et ualet matrimonium Si ergo ab ex
preſſa proteſtatõne in contrarium recedi
tur per ſequentem contractum multo for
tius a uerbis enim natiuis ꝛ narratiuis ꝑ
cedentibus in contrariũ ut in caſu noſtro
in contrarium argueri t et probatur ꝙ ſi
te fuerit error in corpore qꝺ tunc eſt cuz
unum corpꝰ pro alio demonſtratur ut Ia
cob pro eſau patri ſuo yſaac ceco ut nõ·i·l·
quocienſ ꝺ here·inſti·uel ſtichus pro pham
philo·l·in uenditõibus de contrahen·ep·
ſed in caſu noſtro predixerat uelle contra
here cum·c·iuniore contrahendo igitur cũ
agneſia uidetur erraſſe i corpore ergo ſpõ
ſalia nulla Preterea retulit ſe ad certũ cor
pus demonſtrando eam per qualitatem iu
uentutis et ſic retulit ſe ad illam ſubſtan
ciam cui illa qualitas congruebat ea ergo
deficiente uidetur deficere ſubſtancia cor
poris demonſtrari et per conſequenſ ſpon
ſalia nulla ar·l·in teſtamento de condi·et
de·et·l·i·et·ii·C·de ſen·q̃·ſine cer· So qꝺ
hic fuit error i corpore probatur per nõ·
xxix·q·i· in principio per archidi·ubi er
ror perſone dicitur cum ad certum corpuſ
animus inclinatur et pro ipſo aliud offer
tur et ut ibi nõ·glo·nõ refert qualiter ha
beatur noticia de perſona uel corpore an
per famam uel aliam qualitatem puta ſcien
tie probitatis uel artis ſi ergo alius pro
illo offerat ꝛ cum tanquam cum illo in quẽ
effectum non contraxerat non ſit ille iſte
eſt error in corpore ut uult glo·in ſumma
xxix·q·i·ꝛ·l·in uenditionibus ſecuſ ſi nul

la noticia preſuppoſita quidam ſe diceret
regem francie ducem uel comitem cum nõ
eſſet nam talis non eſſet error corporis ꝫ
qualitas quia hic corpus conſentio poſt
quam et aliud nullam relationem habeo ut
hic uult glo· nota in·l·in uenditionibus
que incipit hoc eſt uerum cũ ergo illa qua
litas iuuentutis me traxerit in effectum
corporis ignoti aliud pro illo corpore ef
ferẽdo ſe cui non inherebat talis qualitaſ
reſultat ex hoc error in corpore in quo ñ
conſenſi ut dicit glo·in hr̃diſ conſtõne de
Iacob·cui non cõueniebat q̃litas piloſitatĩ
eſau licet uinxerit ut ibi no· Tercõ qua
litas iuuentutis impellebat regem ꝙ non
fuiſſet aliter contracturus ergo qualitas
deficiens illo caſu facit deficere principa
lem cõtractum cui qualitaſ cauſam dederat
ar·l· ii·C·de pac·inter emp·ꝛ uen·quãdoꝗ
enim qualitas eſt cauſa diſpoſitionis ſi de
ficiat deficit diſpoſitio·l·iii·§·docere vi·
bo rap·pro hoc allegat·c·tua nos ubi dolo
ſus cõſenſus et mutatio nominis ipediũt
matrimoniuz cum certo corpore contrahẽ
duz multo magis in caſu noſtro in quo di
cere poſſumus ꝙ qui erat non conſentit·l·
per errorẽ de iuꝛ·om·iudi·facit quod nõ·
in·c·aſſignante de reſcriptis per Inno·et
compo·ubi tenẽt ꝙ cum per errorem nomi
nis deuenitur conſequenter in errorem ꝑ
ſone actus qui geritur nihil ualet facit qꝺ
nõ·Iohãnes an·in ti·de reſcriptis ꝑſen·§·
fi·uer·quid ſi dubitatur et incluſꝫ rote·c·
xxix·et hanc portem credo de iure iunio
rem poſtquam de errore nominis in cõſti
tutione procur·poſtea per diſſenſuz dicti
regis quod ſic dixit publice ſe erraſſe in
dicto·c·cum tua nos deſcende ad ſecũdũ du
bium quod magis facit ad materiã regule
utrum per ratificationem regis ſponſalio
rum que procurator cõtraxerat cum agne
ſia dicta tempore ratificationis et poſtea
pro ſponſa publice ſe gerebat ex hoc enim
in·eodez tempore de·prehenditur concur
rere conſenſus utriuſꝗ ergo eſt matrimo
niuz quod ſumit origimem a conſenſu ꝛ ſi
mul ſenſu·c·cum locum et·c·cum apud ꝺ ſpõ·
xxvii·q·ii·ſufficiat· Preterea iſta agne
ſia nunquã errauit in cõſenſu proprio uel
in corpore dicti regiſ nam ut eius ſponſa
ſemper anulus detulit et pro ſponſa ſe geſ
ſit dicta igitur nullitas cauſata ẽ ab erro
re uiri tñ que uidetur purgari eo ipſo qꝺ
poſtea conſenſit nam talis ratificatio uiꝺ
tur pendere ab errante non a ſciente·c·i·

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

de eo qui duxit in ma· ſic alibi contractus
ualiditas uel reciſio pēdet ab altero ex cō
trahentibus· l· allegantis ff· de dolo· et· c· ꝺ
illi de deſpon· inpu· tamen enim in fauorē
ignorantis ſit inducta illa nullitas diſpo
ſitionis poteſt per conſenſum reddere caꝫ
rata· l· filio preterito de in inte·   So· hic
bene probat· c· licet de procur· li· vi· ubi q
ſemel actum ꝑprobauit poteſt ab illa ꝑpro
batione recedere ſi nunc reperitur aliter
contrahēcium in eodem propoſito perſeue
rare ſicut reperitur dicta agneſia temporē
quo rex ratum habuit pro hoc et· c· ſi tibi
abſenti de preben· li· vi·   Tercio et in ma
trimonio et in aliis diſpoſitōnibus eſt ex
preſſum quod nullitas diſpoſitionis pro
ueniens ex defectu conſenſus purgatur ſu
perueniente conſenſu actus alie ex hoc con
firmatur· c· i· ꝺ deſpon· in pu· li· vi·   Simi
liter eſt expreſſum quod quando ceſſat cā
impediens et ſuper uenit cauſa firmans ua
lidatur actꝰ· l· obſeruare in fi· de cſſi· ꝑc·
et· l· in fi· ad mac· l· i· de pig· l· cū vir· predi
um de uſuc· cauſa autem nullitatis huiꝰ ma
trimonii fuit error uiri ſcientia ſuperue
nit et acceſſit cauſa confirmans ſcilicet no
uus conſenſus et ratihabitio regis ergo ꝺ
bet matrimonium conualeſcere per iura ꝓ
all·   Contraxit enim a principio tanquā
falſus procurator cum in mandato non ha
beret errorem regis propter reuocatio
nem de quo in themate· c· fi· de procur· li·
vi·   Factum autem falſi procuratoris po
teſt dominus ratificare· l· licet· ff· de iudi·
ecc· l· iii· § falſus rem ra· ha· que ratificatō
comparatur mādato a principio ut in iſto
c·   Quarto ſic agneſia credidit ſe ſemper
ſponſam ex prima deſponſatione cum tamē
non fuit preſuppoſito errore in corpore
ut probatum eſt ſupra de preſuppoſita re
uocatione mandati iſta tamen credulitas
fuit continuata uſqꝫ ad tempus quo rex ra
tum habuit dictuꝫ contractum et etiā poſ
tea ex quo arguo quod annis et continuā
do matrimonium quod putabat ualidum
operatur nouum matrimonium attenden
do uiri cōſenſum ar· eius quod nō· in· l· iii·
de acqui· poſſe· ubi annis in retinendo ope
ratur in acquirēdo nam in matrimonio ſi
non ualet eo modo quo agitur ualet ut ua
lere poteſt· c· i· ad fi· de ſpon· impu· nec fal
ſa credulitas officit ueritati· l· quero quod
fal· tu· auc· facit· l· ſi cuꝫ· § fi· matria· ff· de
in iur· et· c· cum ex officiis ꝺ preſcriptis
Quinto pro hoc uidetur cauſa in· c· ii·

et ultimo ꝺ cong· ſi· ubi a principio matri
monium fuit nullum propter errorem in
conditione perſone ut ibi· xxix· q· ii· ꝑ to
tum et tamen ſi ille errauit ratificat erro
re detecto tacite uel expreſſe cōfirmatur
matrimonium ita in propoſito poſtquam
rex comperto errore ſuo ratificauit quod
factum fuerat debet matrimonium eſſe ra
tum ac ſi a principio impedimentum aliqꝫ
nō fuiſſet nam quandoqꝫ matrimonium ha
bꝫ tractuꝫ retro in caſu in quo figura ma
trimonii nulla fuit ne dum in caſu noſtro
ubi fuit· c· tacita qui fi· ſint legiti· Pe· de
Ancharano·

Oſtulaſti· ne longitudo ꝛpe
titionis lectorē exerceat om
niū que in ea tractantur ſum
mariū premitterē utile uiſuꝫ
fuit conſideretqꝫ quod dicit
Tulius li· ii· de officiis ꝑſa ſecūda qꝫ quan
doqꝫ longior operatō utilitatis magnitu
dinem cōparata breuis fortaſſe uidetꝰ to
ta ergo repetitio tractat de cōpetencia fo
ri quo ad cauſas criminales circa delictoꝝ
punitōnem et bonoꝝ delinquencium cōfiſ
cationem incidenter aū ceteris de compe
tencia fori pnialis et indulgencia in· iii·
oppoſitōne utiliter et pulcre
Supra rubrica igitꝰ poſt continuatōem
queritur ad quē finem iura diuiſerint iuri
dictiones ꝑ principatꝰ et regna et diuer
ſa territoria ſꝫ· c· poſt ceſūm in termis cla
tio· viii· no· utilia et bona·
In prima op· proſequor utruꝫ iudex de
licti poſſit exp̄ſſe ferre ſentenciā priuatō
nis ſuper bn̄ficio alibi ſito teneo qꝫ ſi ꝯtro·
goſſ· po· et alios·
In· ii· op· plene utrū iudex domicilii tē
neatꝰ remitterē ſubditum delinquētem ad
locum delicti diſtinguit plene·
In· iii· op· utꝝ in foro penitencie ratōe
delicti ſorciatꝰ delinquens forum ubi deli
quit et pulcra diſputatio An ep̄us poſſit
ſuis ſubditis cōcedere indulgenciā ꝑ ope
in alterius dioc· ꝯſtruendo·
In· iiii· op· de uagabūdo an poſſit ubiqꝫ
conueniri in ꝯtractibus et delictis uel re
mitti debeat ad locū delicti in quo aliter
ſentio q̄ doctores communiter·
In· v· op· pleiſſime cū iuꝺ· domicilii uult
punire ſubditum alibi delinquētem an pu
niet cum pena ſtatuta in loco ſuo an i loco
ubi deliqt uel iuriſdcōis reprobo opi· Cy·
In· vi· opi· utꝝ minor iudex poſſit puirē
maiorem in ſuo territorio delinquentem
puta ep̄us archiepiſcopum uel delegatū pa
pe qui abutitur iuriſdictōe et an par parē
uel collegam·
In· vii· opi· utrum per penam exactaꝫ ꝑ
iuꝺ· delicti ꝑtāſ tollatꝰ procedēdi per iuꝺ·
domicilii ⁊ econtra et repilogatio omniū
predictoꝝ ꝑ unaꝫ diſtinctōem·
Prima q̄ſtio ꝯ reus conuētꝰ coram iuꝺ·
in eiꝰ territorio dicitur deliquiſſe ad ex
cluſionem fori negat ſe ibi deliqſſe uel ne
gat illum locum eē de iuriſꝺ· eius an iuꝺ· ꝺ
illa exceptōe cognoſcet i vi dilatorie·
· Secunda qō hic padue mandaui delictū
cōmitti flor· uel ibi commiſſum meo nomi
ne hic ratū habui uel cū lācia uel ſagitta in

illo territorio pcuſſi in alio uel deliqui i
ꝯfinibus ple· di·
Tercia qō utꝝ extraneus in contracti
bus et delictis ligabitur ſta· loci ubi deli
quit uel contraxit·
Quarta qō a uariis diſputata utrū ex
traneus delinquens in loco exempto lige
tur ſtatutꝪ ep̄i illiꝰ loci ubi locꝰ ille excꝑ
tus conſiſtit et an per epiſcopum uel papā
et mea op· ꝯcordans diſputatōes
Quinta qō utꝝ rōne poſſeſſionū quas
quis poſſidet in alterius territorio ligetꝰ
ſtatuto alteriꝰ illius territorii ⁊ qd iuꝺ·
ſi illum dominum uel eius ſubditum alibi
offendat an poterit contra eum procederē
et ſaltē poſſeſſiones publicare pulc queſtō
et Oſti· ꝯ Inno· in duobus quē ſubſtineo·
Sexta qō quia contra delinquentem poſ
ſunt quandoqꝫ procederē plures iuꝺ· ut de
licti ⁊ domicilii per quē inducatur ꝑoccu
patio uel preuentio et generaliter de iſta
preuentōe plena diſt· et in· n· ad· q·
vii· qō quando unus iudex preuenit ali
um in ꝓceſſu ſi alius poſtea ꝓcedit utrū ua
lebit et an poſſit et ꝑ queꝫ oppōi exceptō
preuentionis et litis pendentie et an per
ipſum preuentū contu· tñ coram primo·
Octaua qō diſputata et per uarios ꝯñs
mōs deciſa qꝫ cōdēpnatꝰ de crimie ex quo
bona ueniunt publicanda cui applicabuntꝰ
bona ſita extra territoriuꝫ iuꝺ· pronunci
antis utrū ſibi an illi in cuius territorio
ſita ſunt in hoc plena diſt· Bar·
Nona qō quando bona propter delictū
ueniunt publicanda utrum confiſcabūtur
feuda emphiteoſis liueli que quis ab alio
obtinebat·
Decima qō et ultima utrū conſtōne ep̄i
ligetꝰ archiepiſcopus uel ipſe met epiſcopꝰ
qui contra ueit de iſto breuiter ꝛmitto iſ
te igitꝰ ē ordo dicendorum ordo autem ꝟ
borum deſignat ordinem intellectus de
ꝯ· d· et· in xp̄o pater·

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

Io premiſſis uenio ad conti
nuatõem rubrice et ſic dictũ
eſt·ſ·ti·px·de iuð·uerũ qa
ſicut dominia rerũ priuata
rum de iurgẽciũ ſunt diſtic
ta ut·i·d·iuſgenciũ·ff·de inſt·iur·l·ex hoc
iur·ita et iuriſdictiones per regna princi
pati et prouincias ſunt diſtincte ſingulari
bus ipaꝝ iudicibꝰ ſiue mgr̃atibꝰ ĩ miniſ
tranda iuſticia deputati per quos iura re
gantur ut·l·ii·§· poſt originem·ff·de ori
gine iuris Iſtis ipãliter prohibetur ne al
teriꝰ iuriſð· uſurpẽt ſed ſuis termis ſint
contenti·vi·q·iii· ſcriptũ de elec·uen·in
fra ti·primo inotuit et de prochiis nullꝰ
et in tantũ prohibiť ꝙ ſnie late a non ſuiſ
iudi·ſunt nulla ut·c·at ſi cleri·de iuð·C·ſi
a non compe·iu·per totum nec aliqua·tem
poris longitudine firmantur ⁊ ꝙ plus ẽ
dico ꝙ licet omnis exceptõ militans aliq̃
conſtõne probibiatur ſuo ſub generali ta
men prohibitõne exceptio in competentiſ
iuð·non uidetur includi ut in cle·i·ð leq·
et poſ·fruc·quia ergo ad hoc ut iudiciũ ua
leat oportet coraꝫ iudi·compe·fundari iõ
iuriſlatoris intentio ſub hoc ti·ad hoc tẽ
dit ut litigantes adeant iuriſdictões com
pe·⁊ rei quandoꝗ inuiti quandoꝗ uolẽtes
ad aliena iudicia non trahantur infra·ẽ·ſi
diligẽti et·c·nullis· Quero ad quem fi
neꝫ iura iuriſð·p principati ⁊ regna diui
ſerint reſpectu propter bonum publicum
ut recte officioꝝ gereretur adminiſtratõ ſin
gulorum neꝗ enim aliter dicit tex·huma
ni generis conſeruatio alia poterit ratio
ne ſubſiſtere niſi huiuſ magnus cauſe diffe
rencie ordo ſeruaretur ut legiť et nõ·de
con·d·ad hec ſi enim quilibet iudex poſſet
cognoſcere de omnibus cauſis non habita
diſtinctione perſonacãe uel locoruꝫ reſul
taret ex hoc iuriſdictionum confuſio ⁊ p
conſequens orirenť diſſenſiones et ſcando
la contra iura·xi·q·i·peruenit in·q·vi·ul
tia prouinciaꝝ et·c· unaquaꝗ ·vi·q·iii·ſcrip
tum et·c·ſtatute Item qa coĩs ſolet exerci
tare diſcordias ut·l·cpater·§·dulciſſimis
de leg·ii·et negligi ſolet ꝙ cõiter poſſide
ť dicit tex·in·l·i·C· qñ et quibus quarta
pars de·Item omnis iuriſdictio ecc·depen
det a papa et ſecularis ab imperatore ut·c·
mandata de preſcripti et·l·ii·§·nouiſſime
ff·ð ori·iuriſ·et i aucti·quomõ oꝫ epiſcopꝰ
in pri·iſti aũt uelut duo luminaria magna
preſidentes ut de ma·et obe·ſolite nõ poſ
ſunt cãis ſinguloꝝ intereẽ ut·l·precipimꝰ
C·de ap·ideo per diuerſa territoria orbẽ

diuiſerunt ſicut bonꝰ paterfamil·diuidit
fundũ et patrimoium ſuum in plures agri
colas gracia facilioris culture ut·l·gaius
de leg·ii·iſti autem ut ſic dixerim agrico
le ⁊ miniſtri iuſticie uocati dicunť in par
tem ſolicitudinis nõ in plenitudinem ptã
tis ut·d·c·man·ſubdit enim expedit habe
re iuð·ſub quibꝰ iura ſua proſequenť ⁊ nõ
ſibi iuſ dicant ut·l·nullꝰ·C·de iuð·et·l·ex
tat ꝙ me·ca·ff· Sequitur iſta rubrica qt
ſit forus hic uide per eum et remiſſiões ð
mã·in dicret Expeditus de primo·ſ·ꝯti·
rubrice uenio ad ſm·ſ·diuiſionẽ et ſumma
rium intellectum ⁊ diuiditur in·ii·in pri
ma ponitur thema et qõ in ſa ſolutio qõiſ
ibi ad ꝙ et hoc dicit in ſumma ſm Io·an·
epiſcopus deponit clericuꝫ alibi beneficia
tum qui in ſua dioc·deliquit et epiſcopus
beneficii illam ſentenciam exequitur uel
aliter per epiſcopum in cuiuſ deoceſi delic
tum ꝯmittitur ẽ cõtra reum delinquẽtem
ferenda ſnia et per eũm in cuiꝰ dioc·habet
beneficium ẽ dicta ſentencia exequenda ſu
per ipo beneficiõ hoc dic·uenio ad caſũm in
terminis quem ſic figuro acceſſit iuuenis
ad papaꝫ et coram eo propoſuit queſtionẽ
pater ſancte quidam ſacerdos habebat ecc·
in dioc·paduana in qua reſidenciã habebat
in dioc·aũt teruiſana habebat domicilium
propter patrimonium ꝙ ibi habebat illuc
accedens delictum commiſit et forte adeo
atrox ꝙ priuari poterat beneficio uel of
ficio· Quero ergo an epiſcopus in cuius
dioc·deliquit uel epũs in cuius dioc·benefi
cium poſſidet et facit reſidenciam de iſto
delicto iſtum clericum condempnabit Reſ
pondet papa iuris lator et dicit ꝙ epiſco
pus ubi deliquit ſentẽciam proferret quã
iudex loci ubi beneficium habet quo ad iſ
tud beneficiũ exequať hoc dicit lego lit
terã expo·ibi in cãis que ſunt cauſe que ex
poſcunt priuationem officii uel beneficii
dic ꝙ multe de quibus infra de excel·pre
la·per totum ⁊ iureiur·querelam cum infi
nitiſ ſi ibi expoſcunt·ſ·de iure cõmuni nõ
ſpãli ſtatuto epiſcopi in cuius dioc·quidã
deliquit ut dicam infra ibi poterit põde
ra iſtud uerbum quod nõ ſolet neceſſitate
importare ut·l·i·C·quemõ et quando iuð·
et innuit ꝙ etiam epiſcopus ubi hꝫ ecc·et ẽ
ſidenciam poterit etiam delinquentem cõ
dempnare ut dicam infra i ſcða op·ibi quo
ad illud quaſi non quo ad aliam penaꝫ que
ueniret ex dicto maleficio imponenda de
hoc etiam infra deſcendo ad nõ·primo·n·
ꝙ dici poſtulaſtiſ ꝙ ſuper dubia queſtõe

eſt ad papam pro conſilio recurrendũ ut
ifra q filii ſint le·per uen·§·rõnibus qð ẽ
uerum qñ eſt dubium ſuper iur·ſuper fcõ
autem nõ conſulit iuriſlator ſed inſtruit
ut quibus p ſe ipſum deſpiciat ut·l·tu ipſe
deſpice·C·ð eden·debet tamẽ qui ſup iur·
cõſuliť factum in nube propoſitũ explici
te declarare et non ſuper facto implicito
ſimpliciter reſpondẽ ut·l·ut ẽñũm·C·de
tranſact·et·l·precibꝰ·C·de inpub·et aliaſ
ſub·et·c·de muliere de ſponſalibus ꝓpter
hoc repſen·Ceuola gallum de inſufficiẽcia
qui de iure conſultꝰ cãus ſingulos qui po
terant de facto ſuper eo ð quo interroga
tꝰ extitit non aduertit ut patet in·l·gal
lus per totaꝫ·l·iudicibꝰ aũt an ſit licituꝫ
conſulere ſuperiorem ſr·iur·uel facto dic
ut nõ·in·l·eum quam temer·§·i·ff·de iuð·
et·c·ſicut ex lr̃is infra de ſpon·Item·n·ꝙ
textus·ibi reſidens quod ſacerdos debet
in ecc·reſidere concor·infra de cler·non ẽ
ſið·per totũ et ꝗlibet bñficiũ indubio re
quirit reſidenciam nihil ꝓbi·ꝯriũ ut nõ·
in·c·fi·de cleri·non reſið·per doct·n·ꝙ lꝫ
rõe bñficii quod exigit reſidenciam ſorti
ciatur clericis foruꝫ tamen forũ patrimo
nii ratione non pditur dignitas eniꝫ ſa
cerdocii ſupueniens domicilii adiectõem
dediſſe potiuſ quã permutaſſe uidetur·ff·
de ſena·l·ſenatores·viii·uero dicit clerici
nõ poſſe habere domiciliũ niſi in loco ubi
intitulatus eſt·vii·d·ſanctoruꝫ cuius con
trarium tenet hic Goff·⁊ poſt eum Io·an·
de tempo·ordi·cõ nulluſ li·vi·de reſcripti
dilect·ii·uenit ad nõ· in·c·ſtatutum·§·cuꝫ
uero ð ẽſcripti li·vi·ſup glo·qa domiciliũ
et de priuil·exore pro quoꝝ op·facit etiã
iſte tex·qui expreſſe dicit domicilium ꝛõ
rõne patrimonii et·N·iiii·ꝙ ſentencia la
ta cõtra perſonam extẽditur ad bona ſita
extra territorium iuriſdicentis et cõtin
gat iſta extenſio autem iuris p quandam
ꝯtrarium hoc modo condemp·de crimine e
infamis ut nõ·ð·t·i·at ſi clerici infameſ au
tem non poſſunt beneficia obtinere infra
de excel·prela·inter dilectos et l·i·C·de
dig·li·xii·quia ergo in famia ꝯternit ſta
tũ perſone ſequiť condemp·queciiꝗ uadat
ſicut lepra leproſuꝫ ut·l·exea·ff·de poſtu·
⁊ quod dicam in·viii·qõe·N·quinto ꝙ ad
unum ſpectat delinquẽtis condemp·ad al
terũ ſnia executõ et aduertendum quia iſ
te tex·loquiť cum fit executio ſuper bene
ficio cũ ꝛõ ſuper bonis propriis uenit qſ
ratione maleficii condemp·utruꝫ bona ta
lis applicabitur epiſcopo in cuiꝰ dioc·ſita

ſunt an epiſcopo qui tulit ſentenciam com
dẽp·infra declarabo in·viii·q·N·vi·ꝙ rõ
ne delicti ſortitur quis forum quandoꝗ
tamẽ contingit ꝙ põt probabiliter dubi
tari ubi dicatur delictum eſſe commiſſum
pone mandaui hic ticio ut hominem oc
cidat flor·an hic uel flor·uideor deliquiſ
ſe uel hic habui ratũ delictuꝫ flor·meo no
mine commiſſum uel in ipſo territorio qs
cepit hominem et in alio interfecit uel eſt
delictum commiſſum in confinibus uel cũ
lancea ſiue ſagitta qſ in iſto territorio ex
iſtens ſagitat alium exiſtentẽ in uicinio
territorio in omnibus eni iſtis exempliſ
probabiliter dubitaui ubi dicatur delictũ
eſſe commiſſum an ubi delictum eſt inchoa
tum an ꝛõ ubi eſt cõſumatum dicam infra
in ſcða·qõe·N·vii·ꝙ ſentẽcia lata per unũ
iuð·facit coram alio qui ipſam ſentenciam
exequitur ſine alio proceſſu non diſcuſſo
aliter an ſit iuſta uel iniuſta qð ultimũ an
ſit uerum dic per Bar·in·l·ſi confeſſꝰ et·l·
diuꝰ·ff·de cuſto·et exi·et cox·et dixi ifra
ti·i·ad ſi·N·viii·ꝙ realem et actualem ex
ecutionem iuð·non facit extra territoriũ
ut·l·quid ſi fugiens cum ſua glo·ff·de edi
edi·et nõ·Io an·infra·c·romana·§·cõtrahẽ
tes li·vi·ſuper ꝛõ tractare uerbalem ꝛõ
ut citare ſubditũ uel forenſem in caſu quo
eiuſ·foro ſubicitur dub·Cy·tenet ꝙ ſic in
l·omnes·§·ſi uero apitor·C·de his qui ad
e· confu·contra quem facit cle·poſtoralis
de re iuð·Expeditis de nõ·uenio ad opoſi
tiones Primo op·dicitur hic ꝙ unꝰ ꝯdẽp·
et alter exequiť ſuper beneficio qð habet
in ſua dioc·et ſic innuit ꝙ epũs loci ubi ð
liquid tulit ſentenciam priuatõnis ſuper
beneficio non ſito in ſua dioc·ſed contra
hoc op·ſicut enim in perſonis non ſubditis
non põt iudex aliquid ſtatuer ut·l·extra
territorium·ff·ð iurð·om·iudi·et·c·ut·aia
rum de conſti·li·vi·Item etiam non uideť
ꝙ poſſit ſtatuere ſuper beneficiis ſiue rbꝰ
extra ſuam dioc·exiſtẽtibus ut·l·cum unꝰ
§·ſi his qui·ff·de bo·auc·iuð·po·et·viii·q·
ii·c·i·⁊·ii·hic aũt ſtatutũ eſt unde ẽaũt per
talem pronunctiatõm ergo male ſo·prima
glo·que ſentit ꝙ epiſcopus loci delicti ñ
ferat ſentenciam priuationis ſuper ecc·ali
bi ſita ſed ſuper crimine et hec ſentẽcia fa
ciet fidem in alio iudicio ut in glo· patet
que per hoc innuit ꝙ ſit opuſ nouo ꝓceſſu
uel iuð· ſuper beneficio alibi ſito ꝙ patet
dum dicit faciet fidẽ in alio iudicio ⁊ ſic
exigit nouũ iudiciũ ſed glo·ſequẽs innuit
contrariuꝫ dum dicit ꝙ epiſcopus cui ſub

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

eſt ec· priuabit illũm per ſenteñciá ab aliõ
epiſcopo latam et iſtam tenet Oſti· qui di
cit ꝙ iuð· ibi deliquit ꝓnunciat ſuper ecc·
idem Goff· Io· ab· et Fran· pro iſtis facit
hoc capitulũ in prin· et in fi· in prin· enim
fuit queſitum de beneficiõ ⁊ in fine dicit
ꝙ per epiſcopum in cuius dioc· ſub eſt ecc·
erit executio facienda quaſi pronunciatõ
uel priuatio ſed mera executõ ad eum ſpec
tet Inno· et cũ iſtis ſentit dũ dicit ꝙ epiſ
copus delicti põt eum poſtmodum ſuſpen
dere ab eccl· q ſita eſt in alia dioceſi Ego
dico ꝙ iſti canonum patres non ſane intel
ligunt dum firmant ꝙ epiſcopus qui fert
ſniam priuatiõis exprimat in ea ꝙ priuet
talem beneficiis alibi ſitis nec ſua expreſ
ſio preter uel contra ius commune aliquit
operatur quod hoc primo facit rõ quia pena
non eſt in iudicis poteſtate ſed iur· ut· l·
i· §· i· ff· ad turpil· hic eſt qð ipſe iudex in
ſnia uel omittit uel decernit aliter quã 9
cõe diſponat lex ſuplet ꝙ ſentẽcia iudicis
deeſt ut· l· ii· §· ſi quis condemp· et· l· miles
§· decẽ ſi· ð re· iuð· ⁊· l· ex diuerſis· §· ſi i iu
di· ff· ſo· ma· itẽ lex dicit ꝙ iuð· dȝ ꝓnũciarẽ
ſup crimine quo ad penam nõ· iur· poteſtas
cõfirmatur ut pena quã· l· ſup delicto illo
ſtatuit iſlingatẽ ut d· l· i· §· i· ff· ad turpil·
et hoc eſt quod dicit hic Inno· ſatis eſſe ꝙ
iudex pronunciet et declaret clericum ad
ulterium uel homicidium cõmiſiſſe et poſ
tea executio pene fit ſm canones qui pre
cipiunt criminoſos condemp· deponendos
xxv· d· primum Tercio pro hoc adduco iſ
tud c· in prin· et in fi· in prin· enim dicit ð
delicto ibi commiſſ debebat iudiciuȝ nõ
dicit qua pena priuationis uel alia ſed ſim
pliciter de delicto iudicari ⁊ ſic ſuper cri
mie tantummodo pronunciari in fine etiã
dicit quod erit quo ad illud executio faci
enda quaſi non priuatõ uel condemp· facta
fuerit ſuper beneficio ſed tãtummodo ex
ecutio ſentencia uero ſuper crimine tantũ
fuit Quarto pro hoc facit quod infra di
cam in· viii· q· ubi dico quod cũ quis de ta
li crimine cõdemp· propter quod bona ue
niunt publicanda ſnia lata contra perſonã
extẽditur ad bona aliqua ſine alia expreſ
ſione ubicumꝙ ſita ſint qa bona ueluti ac
ceſſoria ſequũtẽ conditionem pſone· C· ð ſa
cro· ſanc· ec· Aut· ingreſſi et· i· ſi adoptaue
ro· ff· de preca· ⁊· l· fi· C· ſi pen· ap· mor· iuẽ·
et· c· i· de iuẽpatro· li· vi· ex quibus conclu
do nõ multum curandum utrum iudex in
ſentencia priuationis exprimat beneficia
condemp· uel nõ quia exprimit quod taci

te ineſt et ſic nihil talis ẽxpreſſio operatẽ
ut· l· hec uerba· ff· de l· ii· et quod legiẽ et
nõ· in· c· ultra infra de preſcripti ꝓ iſta ta
men non eſt reſponſum ad· l· cum unus· §· ſi
is qui· ff· de bo· auc· iuð· poſ ubi ſnia iuð· cõ
tra contu· data ſuper miſſione in poſſeſſio
nem nõ extenditur ad bona ſita extra ter
ritorium iudicentis ſed et uide qð ibi
loquitur in ſentẽcia interloc· iſtud· c· loqẽ
in diffi· iſtam reprobat Oſti· et poſt eum
Io· an· in· c· romana· §· contrahentes c· ti· li·
vi· ſuper xͦ· decernere Tu dicas ꝙ quando
ꝙ loquitur indiffinitia et hȝ locum iſtud
capitulum et ad· l· a diuo pio in prin· ff· de
re iuð· quandoꝙ loquiẽ in interloc· et tũc
aut iudex ſimp· ⁊ indiſtincte precipit miſ
ſionem in rebus contu· et non extenditur
ad bona ſita extra ſuum territoriũ ut dic
to· §· ſi is qui qñꝙ ſuper talibus boniſ ſitẽ
extra expreſſe decreuit et tunc ad illã ex
tendẽ ut· d· c· romana iterloc· ergo ut ſita
ex ueiãt reqriẽ expreſſio ſed in diffi· expſ
ſio nõ requiriẽ quia ueniunt neceſſario ad
delictum et ſequunẽ conditioneȝ perſone
ut dixi Scðo· op· dẽ hic qð alius epiſcopus
quam ille in cuiꝰ dioc· eſt delictum ſnia ex
equiẽ ſed contra hoc op· ⁊ uidetur ꝙ ſemp
ad iuð· delicti ſpectet executio pronuncia
tio cõtra delinquentem ut· i· de rapt· c· i·
et in auc· ut nulli· iuð· §· ſi uero· ſi uero qs
9pñiorum col· xi· ſo· dicit glo· ii· contrariã
loquũẽ cum eſt crimen graue quo caſu ille
ſentenciam exequitur in cuius dioc eſt de
lictum factum ſm glo· ad quam aduertẽdũ
relata enim ad tex· ſentit qð iudex domi
cilii reſidencie non poſſit in grauibus cri
minibꝰ ſe intromittere de executõe Ego
quo ad extentõnem ſuper beneficio nõ cõ
ſidero ſpeciem criminis ſit graue uel non
graue nam quodcumꝙ ſit crimen ex quo ſe
qui debet priuatio beneficii fiet executõ
per epũm ubi beneficium eſt ſitum ut hic
quantuȝ uero ad penam pſonalẽ ut degra
dationis faſtigatõis uel ſuis habet locuȝ
glo· ut fiat ẽmiſſio ad iudicem delicti per
§· quem allegat qð ueꝝ forte cuȝ eſt preuẽ
tus a iuð· in cuius dioc· eſt delictum cõmiſ
ſum ad quem ſi tulit ſentenciam ſuper tali
crimine eſt remiſſio feciẽda Sed dices qua
re magis epiſcopus domicilii exequiẽ ſen
tenciam alterius ſuper beneficõ ſito in ſua
dioc· quam exequitur contra perſonã aliaſ
ſibi ſubditam rõne beneficii et reſidencie
Ad hoc ẽſpondeo ⁊ dico ꝙ 9dep̃· de ꝗui
crimine eſt priuatꝰ titulo bñficii ipõ iuẽ
per ipſam ſentenciã ad hoc quod nõ· Inno·

infrã ð accuſ· qualiter· ii· unde ſicut p mor
tem tranſlationem ꝑmutatõneȝ uel aliter
priuato beneficii poſſeſſore ad epiſcopuȝ
reuertitur diſpoſitõ bñficii ut de p̃bñd·
de multa et· c· lȝ epiſcopus· co· ti· li· vi· ita
etiam reuertitur cũ poſſeſſor intitulatꝰ p
ſentenciam eſt priuatꝰ ut hic cum xͦo trac
tatur de punitõne perſone propter graue
delictuȝ tunc ad iuð· delicti q̃ preuenit in
proceſſu ⁊ ſnia eſt remiſſio facienda p illã
glo· que ſic dũ al· §· ſi quis uero compñſoꝝ
et· c· i· de raptis ſit rõ quia uterꝙ ipſoruȝ
contra delinquenteȝ poterat ꝓcedere unꝰ
ratione delicti aliꝰ rõe domicilii ut infra
c· fi· illa ergo debȝ eſſe pocior qui preuenit
ut infra dicam in vi· qõe Sed utrum iſta ẽ
miſſio per iuð· domicilii per iuð· delicti ha
beãt locuȝ cum iudex domicilii nõ fuerit
preuentus per ſentẽnciã uel ꝓceſſum meri
to dubitatur et per iuð· delicti ꝙ in iſtis
grauioribus ad eum debeat fieri remiſſio
aduco tex· in dicto· c· i· ð rapt· ⁊· §· ſi qs xͦo
uel eũ non recipiat ut· d· c· i· Itẽ dicit tex·
ibi iudiceẽ iniuria niſi pleniblis eſt ordo
ſuſpicõ· xxiii· q· iiii· ſi illic et alibi idẽ con
tingit malum ibi moriatẽ· ii· q· i· ſi peccaue
rit preterea ꝗui preſidi conuenit curare
ut malis hominibus ꝓuincia careat ut· l· 9
gruit· ff· ð offi· preſid· quia enim propter
delictũ territorium ſuum et eius res pub
lica offenditur ad ipſum eſt facienda ẽmiſ
ſio ut ceteri ad exemplũ reſpicienteſ abſti
neant a delictis ut aut· ut iu· fine quo ſuf
fra· §· ſi qs aut· col· ii· et de peñ· l· capitaliũ
· §· famoſos ubi etiam reddiẽ ratio remiſ
ſionis ut ſcȝ ceteri terreantur Ex iſtis
concluditur ꝙ iuð· domicilii in grauiori
bus teneatur remittere delinquentem ad
iuð· ðlicti In 9ẽriũ· facit tex· infra· c· fi· ubi
ſimpliciter dicit tex· ꝙ rõne domicilii po
teſt quis puniri de dilictis ubicũꝙ cõmiſ
ſis item facit rõ dicte· l· congruit que con
ſiſtit in purgatõe malorum hominũ qbus
prouincia careat ut quieta ſit Item ratõe
domicilii poteſt quis 9ueniri ex contrac
tu alibi inito et ad rem alibi ſitam ut dic
to· c· fi· de foro compe· et· l· ult· C· ubi in rẽ
actio et· l· fi· C· de lõgi temporis p̃ſcripti
ergo ſimiliter pro delecto alibi perpetra
to Nã ſi ſemper in ꝗuioribus eſſet neceſ
ſario remiſſio facienda fruſtra eſſent poſi
ta iura de foro domicilii et hoc tenȝ acur·
in· l· i· et· ii· cum de crimine agi oportet et
credo uerius ut ſi preuenit in proceſſu re
mitterẽ non teneatur Non ob· §· ſi quis ue
ro ubi iubet remiſſionem fieri Nam debȝ

intelligi ſi deprehẽſꝰ fuerit ſub alio iuð·
quam ſub iuð· domicilii· Non ob· c· i· de
rap ubi dicit ꝙ propriuſ iudex non debȝ
eum recipere niſi priꝰ redeat ad iuð· delic
ti ibi enim contingit quia erat excõi· per
iuð· in cuiuſ dioc· deliquerat que a nullo ð
bet recipi donec ſatiſfaciat et abſoluatur
a dicto ſuo excõicatorẽ ut· c· cũ ab eccleſiaꝝ
de offi· ordi· et hoc tenet d· Io· cal· in repe
tione dicti· c· in· vi· q· coniuncti· Si uero iu
dex domicilii nondum non preuenit in ꝓ
ceſſu requiſitus credo quod remittere te
neatur per iura et rationes facte ſupra ꝓ
iuð· delicti magis urgent quam alie ratio
nes pro iuð· domicilii et preſertim quia ſi
teſtes per quos poteſt probari delictũ nõ
eſſent de prouincia iud· domicilii non poſ
ſent extra ſuam prouinciam cogi ad feren
dum teſtimonium ut· l· iii· §· fi· ff· de teſti
bus· item nec poſſet iudex domicilii coruȝ
examinatõnem alteri committere ut aut·
apud eloquentiſſimũ· C· de fi· inſtru· ꝓp
ter que impedimenta ſi iudex domicilii ꝓ
cederetur remaneretẽ crimen impunitũ cũ
deficeret ꝓbatõ ſed non ius et iſta eſt po
tiſſima ratio quare in iſtis grauioribꝰ ð
lictis fiat ẽmiſſio ad locum delicti qa ibi
facilius crimina probabuntur et hec ratio
apte colligiẽ aut· ut nulli iu· §· et hoc xͦo
conſiderantes col· v· quem multum urget 9
tra iud· domicilii ut ſemper ẽmitterẽ tene
atur quod equũ eſt dicerẽ ubi talis difficul
tas probandi imminetur et ſic intelligo
quod predixi ut tunc preuentio locum ha
beat cum iud· domicilii probationes crimi
num ſe habere confidit alias delinquentẽ
remittat ſi fuerit p lr̃as requiſiti ut· d·
§· ſi quis xͦo comp̃· diſtinguit ergo utruȝ
iud· domicilii teneatur remittere ſubditũ
ſuum ad locum delicti· Nam aut loquiẽ
in leuioribus criminibus et non tenetur
Aut grauioribus et tunc aut iudex delic
ti preuenit in procedendo et debet fieri
remiſſio· Aut preuenit iud· domicilii ⁊
non debet fieri· Aut res eſt integra quia
neuter inchoauit proceſſum et tunc etiam
eſt fienda remiſſio ſi petatur ut patȝ ex p̃
dictis que locum habent in iud· domicilii
an cogatur extraneus xͦo iud· an teneẽ re
mittere ſi delinquens eſt uagabũdus dicã
infra in· q· op· Tercio principaliter op·
et uidetur qð non ſub iu d· de licti ſed do
micilii debȝ illa ſemper qui deliquit reſpõ
dere· xvi· q̃ſtione· i· c· i· et quod ibi nõ· ſo·
ibi loquitur in foro penitenciali ratõ ibi
redditur in glo· in quo ubicumꝙ quis

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

deliquat debeat adire propriũ ſacerdoteȝ
et ille cognoſcit· Iſte uero tex·cuȝ ſi·lo
quuntur in foro iudiciali ratio ibi rͣddit
i n·glo· Ego rͣddo aliã cum dico pro pe
na temporalis infligitur propter offen
ſam et contemptũ iuꝰ·maieſtatis cuiꝰ ter
ritoriũ ex delicto turbatur ut·l·ꝯgruit
de offi·preſi·et·l·ſi·familia de iuriſd·om·
iud·ergo iudex cui reſ publica offendꝛ dȝ
punire delinquentem· Sed in foro peni
tenciali ag· de offenſa concernente deũ cu
ius·ẽ terra et plenitudo eius poſita et iõ
ſacerdoſ qui eſt in confeſſione fungiꝛ uice
dei non habet territorium ſicut nec illa a
quo cãm habȝ ut·l·et quia·ff·de iuriſd·om·
iud·et·l·ſi pror·ff·ð eo cui eſt man·iuriſd·
Et hec ratio facit ad queſtionem utrũ
ſacerdos ubicũqꝫ extra prochiam poſſit au
dire ſubditum in cõfeſſione et uidetur qꝺ
ſic et ita affirmatiẽ dicebat ·d·Pe·uerbaꝛ
bonoñ·cum ſint uolũta·iuriſd·ꝛc·quia fun
gitur uice dei ut de peni·et remiſ·oĩſ·ꝛ ſic
totuſ orbis quo ad hoc poteſt dici ſuũ ter
ritorium in ſumma de peni·§· cui que opi·
non procedit ſine dubitacõe· Naȝ in cõ
trarium uidetur cãus·c· ſuper cathedram
ꝙ·extra ciuitatẽ ð ſepul·i cle· ubi pͣdicato
res conſtituti ꝑ forma illius cle·ſunt quo
ad audiendas confeſſiones ſicut curatis ꝛ
tamen extra eundem locum non poteſt ho
mines audire de hac queſtione remitto ad
Archi·in·c·placuit ð peni·di·vi·et quia in
dulgencie et rͤmiſſiões peccatoꝝ uidentur
eſſe de foro peitenciali ex eo ꝙ ſub titulo
de peitenciis de eis tractatur ut patet in
c·ꝙ aũt· Ad hunc moduȝ arguendi facit
l·imperator·ff·de in diem adiectõne et qð
uõ·in·l·fi·ff·de condi·indi· Ideo hic ap
dico talem qõnem utrum epiſcopus poſſit
concedere ſubditis indulgenciam ꝙ epeꝰ
ſtruendo in alterius dioc·abſqꝫ illius con
ſenſu et uidetur ꝙ ſic pluribus rationibꝰ
Et primo quia dare indulgenciam eſt
quodãmodo de uoluntaria iuriſd·et talia
poſſunt ex dioc·exerceri·ff·de of·pro con
ſul·l·ii·et de adoptionibus·l·emancipari·
Secundo quia hic uidetur q̄dam donatõ
que uidetur poſſe extra territoriuȝ fieri
ſicut et beneficiorum col·de ap·quia fronte
et nõ·Inno·de of·leg·nouit· Tertõ quia
hec eſt abſolutio a pena que uideꝛ poſſe fie
ri extra territorium ar·c·ſacro·de ſen·ex·
et·c·nouit de of·leg· Quarto quia poſt
quam locus ſumit radicem in loco hiñ dȝ
ualere licet executio conferatur in alteri
us territorio ut pȝ in citatõne uerbali q̄

põt iudex facere de ſubdito comorante
extra·C·de epiſcopiſ·l· omnes·§·ſi uero a
pitor et·l·ii·C·ð offi·prefec·urb·et pȝ in
iſto capitulo ubi ſentencia lata in uno ter
ritorio mandatur executioni extra ad
hoc·ff·ð re·iud·l· ad ino pio et de iud·pro
perandum·§·ſin autem reus et·c·ro·§·ꝯtra
hentes·li·vi· Quinto quia iuꝰ·ratione
perſone ſubiecte poteſt ipſiuſ conſideratõ
ne perſone diſponeꝛ de re alibi exiſtente
unde ex decreto iuꝰ·domicilii uenduntur
bona conſiſtencia extra domicilium·c·de ꝛ
bus eo·l·magis puto·§· illud et quod nõ·
Inno·in·c·poſtoralis de priuilegiis ubi
auctorizãdo recurrimus ad iuꝰ·domicilii
non aũt rei ſuper quã diſpoſitio celebraꝛ
facit quod nõ·Ia·ð are·in·l·ſi pͣdiũ·c·de ꝑ
diis minoꝝ et·xvii·q·iiii·in uenditioni
buſ Et contra poſſeſſorem ag·rei·uendica
te in loco ſui domicilii lȝ res alibi ſita ſit
ut·l·fi·C·ubi in rem actõ et·l·fi·C·de lon
gi·tp̄is preſcripti et apparet ꝙ tutor in
domicilio admiſtrat bona ſita extra ter
ritoriuȝ iuꝰ·qui ſibi tutelam decreuit·ff·
de ex cu·tu·l·propter litem·§·i· Sexto
probatur ſic iſte indulgencie cõceduntur
illis qui ad locum acceſſerint et manũ por
rexerint adiutricem et ſic ſub conditione
uidetur conceſſum quia relatiuum quiſ uel
qui adiunctũ uerbo futuri temporis facit
conditõem ut·l·ſticũ qui meus erit dcl·i·
ſed in diſpoſitionibus cõditõnalibꝰ uide
tur ꝙ debeamus attendere tempus condi
tionis appoſite ut·l·i·§·biduum·ff·quãdo
ap·ſit· Exiſtencia enim conditõis puri
ficat actum·ff· de·periculo et cõ nõ rei·uẽ
di·l·ꝙ ſi pendente in prin·et q potiores
in pig·habeanꝛ·l·pocior et operaꝛ effectũ
ꝙ finis trahiꝛ ad prin·ff·de cap·et poſtli
mi·ꝛ·l·in bello·§·codicilli et ad primordi
um tituli poſterior formaꝛ euentꝰ·C·de i
po·lu· ð·l·i·li·x· Et idem uidetur in loco
ut debeat attendi locuſ in quo conditõ fu
it appoſita uel indulgencia conceſſa ut·ff·
ſi cer·pe·l·uinum ut ſic attendaꝛ locus in
quo non in quem·ff·de condi·iuſt·l·taliſ ꝛ
de condi·ꝛ demo·l·ſi ita ſtrixero et·ar·ff·
de admi·tu·ticium·§·tutoꝛ· et·l·tutoꝛ·§·
rerum pro hoc illud generale inicium ſpec
tandum de quo·l·de cle·dudũ ꝛ ð mi·l·iii·
§·ſcio et probaꝛ quia iſte indulgencie·ff·
ð foro penitenciali quod patȝ quia ſub ti
tulo de pe·de hiſ tractatur ar·l·imperator
ff·de indicȝ adiectõe·Sed in foro peniten
cie non conſideramuſ locum in quo actꝰ cõ
fertur ſed perſonam cui penitencia iponiꝛ

an ſit ſubiecta uel non ut·xvi·q·i·c·i·ꝛ ibi
nõ·ergo idem debemus dicere in indulgẽ
cia que concernit ſalutem anime non locuȝ
cuius capax non eſt· Octauo et ultimo
pro hac parte facit quod nõ·Archi·vi·qõe
iii·ſcriptum licȝ enim in alieno agro falcẽ
immittere tamen poteſt ſpicas manu cõte
rerꝛ·i· aĩas a uiciis purgaꝛ et eccleſie in cor
poraꝛ ut ibi exponit Archi·ſed per indul
genciam ñ uidetur aliquid iuriſð·exerceꝛ
ſed animas a uiciis ꝛ ecc·icorporaꝛ ergo ñ
uidetur ꝓhibitum ſed conceſſum ut ibi pȝ
In contrarium ꝙ talis indulgencia nõ
proſit ſubdito facit qa extra territoriũ
ut·l·extra territoriũ·ff·de iuriſð·om·iu·
et·c·ut aĩarum de conſti·li·vi·ubi ſentẽcia
lata intra territorium non ligat ſubditũ
actum alibi exercentẽ locꝰ enim ubi actꝰ
ſumit effectuȝ debet conſiderari·ff·de of·
prefec·urb·l·fi·et·l·contraxiſſe de act·et
oblig·et attendꝛ act in quo act·confirma
tur·ff·de do·inter·ui·et ux·l·quia et·l·in
tp̄us de·heꝛ inſti·et de re·iu·Abbate ſane
li·vi·ꝛ ſi ſi c in tempore ergo et in loco qa
paribꝰ paſſibꝰ ambulant ut·l·uinũ ſi·c·pe·
facit cle·paſtoralis ð re·iud·ubi non tenu
it citatio imperatoris quia collata in locũ
non ſue iuriſd·licet in loco ſue iuriſd·ſup
ſerit exordium ſiue inicium ut ſic locus
non in queȝ non in quo act·geritur inſpi
cere debeamus· Secundo probatur quo
ad iuriſd·equaliter ꝓhibetur exceſſꝰ quo
ad rem ſicut quo ad locum ut patet in·d·c·
ſcriptum et·c·ut animaꝝ coniuncto·c·cum
oliȝ Ab·de off·del·Sed ille qui excedit in
re quia concedit indulgenciam quam non
põt niſi agit ut patet in·c·accedentibus ð
exceſ·prela·nec per conſequenſ quo ad locũ
facit·c·i·de mutuis petitõnibus· Tercõ
probatur per rõnem que reddiꝛ in·c·ꝙ au
tem de peni·et reis·dicitur enim ibi ꝙ ñ
ſubdito non poteſt dari indulgenciam et
ibi redditur ratõ quia cum non põt ſolue
re uel ligaꝛ ergo qui non poteſt ligaꝛ uel
ſoluere non poteſt indulgenciaȝ concedeꝛ
ſed extra territorium non poteſt ligare
ſubditum ergo nec ſibi indulgenciam ꝯce
deꝛ quinimmo facilꝰ eſt ligare quam ſolueꝛ
quia extraneus actũ gerens in alicuꝰ ter
ritorio ligatur legibꝰ illius ut·l·iii·de
of·prefec·et·c romana·§· contrahentes de
foro compe·Et tamen ſi agit actũ merito
rium intra talem locum non poteſt iudex
ille indulgenciam cõcedere ſibi ut dicto·c·
ꝙ aũt· Quarto ꝓbatur per·c·nulluſ·ix·
q·ii·et·vii·q·iii·ſcriptuȝ in quibus ꝓhibe

tur prelatis acceſſus ad alienam dioceſiȝ ꝛ
exercicium et quorũdam actuũ·ſ·iudican
di ordinandi uel aliud de rebus ad alium
ſpectantibus diſponendi ꝑ indulgenciam
autem talem non uideꝛ dubium ꝙ diſpoĩt
ſuper rebus ad alterius ordinatõnem ſpec
tantibus quia loca indulgenciis et priui
legiis honorare ueꝛ pertinet ad ꝓpriũ di
oceſanum ut i·c·omnes baſilice·xvi q·viii·
Nam et iura ꝓhibent in aliena dioc·predi
care uel celebrere niſi fuerit inuitatus·vii·
q·ii·epi ꝛ preſbiteri et·vi·q·iii·ſcriptum·
Quinto ꝑ iſta parte facit·c·nr̃o de pe
nitenciis ubi archiepiſcopus permittit ꝑ
prouinciam concedere indulgenciam et ſic
extra uidetur quodammodo denegare ar·
c·nõne de preſũp·ꝛ·l·cum pretor·ff·de iuꝰ·
ſumpto ar·a cõtrario quod eſt in iure for
tiſſimum·ff·de offi·eius cui mã·l·i·Naȝ in
illo capitulo fuit dubitatio ratiõe loci qa
epiſcopis conceſſum erat per ſuas dioceſes
tantum concedere indulgencias ut·c·quod
autem preall· Modo archiepiſcopus dubi
tauit an ꝑm illam formam poſſet per ꝓuin
ciam concedere quia in prouincia nõ eſt iu
dex inmediatꝰ ſed mediatꝰ unde queritur
an poſſit per ſuaȝ ꝓuinciam concedere lraſ
remiſſionis et papa reſpondet repetendo
uerba queſtioniſ ꝙ tales litteras poterit
libere per ſuam ꝓuinceam concedere et ſic
diſponit de loco licet qdam dixerit ꝙ diſ
ponat de perſonis· Nam quia ſubditis
tantum poteſt prelatus litteras remiſſio
nis concedere ut dicto·c·ꝙ autem poterat
autem dubitari an archiepiſcopus ſubdiꝛ
ſuffraganeoꝝ ſuorum poſſet hoc concedeꝛ
quia non ſunt ſimpliciter ſubditi ꝑ ſm qð
ubi in·c·romana·i·c·li·vi·et papa reſpõdȝ
ꝙ ſic et ſic illud·c·nr̃o non uideꝛ diſponeꝛ
de loco ſed de perſonis ſed iſte intellectuſ
non congruit litteꝛ quia nec per uerba q̄
rentis nec etiam rñdentiſ poſſumus aliqð
colligere de perſona ſed de loco tantum ꝛ
ideo non eſt recedendũ a propria ſignifi
catione uerborũ de leg·iii·nõ aliter maxie
ubi uerba poſſunt habere propriũ et ſanũ
intellectum·ff·de au·ꝛ ar·leg·l·plaucꝰ qð
dudum rͣperi hanc queſtionẽ plene examiatã
per d·Oldra·de laude qui dicit ꝙ dubiuȝ
queſtionis in hoc conſiſtit utrum iſta in
dulgencia cõceſſa ſubditis extra locũ dio
ceſis concedentis uideatur reſpicere perſo
nas et ualebit an dicatur rͤſpicere locũ ubi
quis indulgenciam conſequitur quia tunc
non ualebit et probat ipſe ꝙ uideatur con
loco quia iuriſte attribuunt rem ꝓxime

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

cauſe nõ remote·ff·de condi·ob tur·cauſam
l·pe·et de executione rei iud·l·cum de hoc
et nõ·ff·rerum amo·l·ſimiliter et de homi
cidio de cetero· Videndum eſt igitur
que fuit cauſa proxima et principalis con
ceſſionis iſtarum litterarũ ⁊ certe fauor
ecc·ut habeat unde poſſit ſubſtentari uel
per frequenciam populi amplius honoreẽ
ut dicit tex·in·c·antiquarum que fuit ex
uagans Bonefacii q̃ loquẽ in baſilica apoſ
toli ſibi ergo debet attribui Et iõ dicit
lex ꝙ lr̃e q̃ mei cauſa facte ſunt mee quodã
modo mei eſſe uidentur· Cum ergo iſta
lr̃a cauſa ecc·principalr̃ ſit cõceſſa ergo ſua
eſſe uidetur·ff·de edendo·l·pretor in pri·

Non ob·ꝙ locus non ſit capax indulgẽ
ciarũ ſed perſone quia attendendo cui cõ
cedantur lr̃e nõ curo quoſ ſequẽr indulgẽ
cia uel quis ſit capax indulgencie ſed ſuffi
cit mihi ꝙ loc9 ſit capax illius cauſe prop
ter quã principaliter lr̃e ſunt conceſſe·l·
illius eccl·que datur uel illius honoris et
ideo dicit lex quod illud ꝙ ob honorẽ ci
uitatis legaẽ Ciuitati r̃liq̃ẽ puta legauit
teſtõr·prandium facientibus ludum in ci
uitate romana ſed ,ciuitas non erat capax
illius prandii quia non commedit neq̃ lu
dit ſed ludentes quia tamen eſt capax illi
us honoris·ſ· ludi qui fuit proxima cauſa
legati dicitur relictum ciuitati·ff·de leg·
i·l·ciuitatibus ſimiliter dicimus de immu
nitate conceſſa eccl·ut delinquẽtes qui ad
eam confugiunt ſint ſecuri· Dicitẽ enĩ
concernere eccleſiam licet illi qui confugi
unt ex hoc commodum conſequenter ut pa
tet infra de immui·ecc·inter alia Item con
cedẽ ecc·priuil·quod clerici non poſſunt
excommunicari et tamen ecc·non eſt capax
iſtius priuil·quia non poteſt excommuni
cari et tamẽ priuil·eſt ecc·quia propter ho
norem ecc·principalr̃ eſt conceſſum de pri
uil·cum capella de ꝟ·ſig·c·i·li·vi·Item to
ta die uidemus ꝙ principes et cõmuitates
nõ inducant homines ad morandum in ſu
is terris cõcedunt indulgencias et immu
nitates ne ſoluant tributa ⁊ tamẽ priuil·
eſt ciuitatis ut·ff·de cenſibus·l·forma·

Nam nõ ſemper expreſſio perſone facit
cenſeri conceſſionẽ eſſe perſonalem ſed quã
doq̃ realẽ ut·l· iurgen·§·pactorũ·ff·de pac
tis ad hoc·ff·de of· pro conſ·et leg·l·obſ
uare·§·hoc etiam ubi quod preſes ingredi
atur prouinciam per certum locum eſt pri
uil·reale ſicut et conceſſio perſonalis prop
ter locũ quandoq̃ et quandoq̃ locõ ꝓpter
perſonã ut·c·man·de preſumpti facit quod
nõ·Bar·in·l·pater filieẽ·ff·de ſeruiti·l·cum
ergo lr̃e indulgenciarũ de quibus dictum
eſt concedantẽ loco extra prouinciam non
ualebũnt quia priuil·non poteſt dari loco
non ſubdito· Nam priuil·eſt lex priuata
quia in priuatã utilitatẽ lata·iii·d·priuil·
xxv·q·i·§·fi·⁊ differt a lege cõi ſicut ſpẽs
a ſuo genere ſed non eſt dubium ꝙ ꝑ legẽ
non poteſt quis locum ſibi non ſubditum
includere ut·l·i·C·de ſumma tri·et ð capti
et poſtli·reũſ·l·ꝑ9 liminii in fi·ergo nec
per priuil·a quo enim remouetur genus r̃
mouetur et quelibet eius ſpẽs·ff·de do·l·
filiuſ in fi·et inſti·de ſuc·co·§·pe·Ideo di
cit Oſti·in ſumma ð priuil·§·cui ꝙ ille po
teſt priuil· concedere qui in caſu illo põt
leges condeẽ et ideo dicunt iura ꝙ princi
pes non poſſunt per legem uel priuil·ec·
includere etiã ſi ſit in fauorem ecc·niſi ſit
per ecc·recepta ⁊ approbata ut in·c·ecc·ſcẽ
M·de conſti·Non ob· ꝙ indulgẽcia ſit de
uoluntaria iuriſð·quia hoc non uideẽ quia
ſi ita eſſet poſſet inter non ſubditos exer
ceri et tamen non põt ut dicto·c·qð aute5
de pen·et remiſ·Non ob·ratõ ꝙ per hoc ñ
generatur preiudicium ob·⁊ ſic uidetur ꝙ
fieri poſſit in aliena dioc·Nam ordiare ñ
eſt actus iuriſd·et tamen non poteſt quis
ſubditum ordinare in aliena dioc·ut in·c·
extũ de Auct et uſu palii et ut dictum
eſt ſupra non ſolum iudiciũ probibitum ẽ
immo diſpoſitõ de reb9 alienis ꝙ eſſet hic
et licet mandeẽ ſentẽcia ex cõmunic·extra
territorium hic tamen fit per iuð·illi9 ꝓ
uincie alias non ſic de conſenſu iud·quod
hic non negatur poſſe fieri ut cle·i·de fo·
compe·et cle·paſtoralis de re·iud·et ſic cõ
uenitẽ quis in loco domicilii pro re ſita ex
non tamen extra mandabit ſuam ſentenciã
executiõi ob·ꝙ indulgencia ſit de foro pe
nitenciali quia dup·eſt penitencia una ſpi
ritualis que daẽ a preſbitero cui cõmiſſũ
ẽ ſ'm uarios modos ꝓuideẽ peccari ⁊ iſta
eſt de foro penitenciali et non poſſet con
cedi niſi a preſbitero quia ali9 non habet
claues de pen·d·ii·multi·⁊·c·uerbum·Alia
generalis que datur ab epiſcopis et iſta ñ
eſt ð foro penitenciali immo de lege iuriſ
dictionis ut·c·accedentibus de exceſ·p̃la·
ubi dicit ꝙ eſt epiſcopalis dignitatis et
iuriſdictionis non dicit ordinis et ideo
dicit beatus Tho·et omnes doc·dicunt ꝙ
clerici et diaconi poſſunt eaſ concedere qa
poſſunt exercere ea q̃ ſunt epiſcopalis dig
nitatis de elect· tranſmiſſã nõ ob·quod
dicitur de actu generali quia illud eſt ſ'm
fictionẽ ut·l·in bello de capti fictio autẽ
in ſpritualibus nõ preiudicat ueritati un
de ſi fictio iuriſ reſ iudicata ꝓ ueritate ac
cipiẽ non tamen in ſpiritualibus facit qð
nõ·Archi·ð uoto·c·i·li·vi·⁊ iſta ſunt dic
ta Oldra·que placuit ſic extenſe poneẽ qa
clara pulcra et utilia· Quarto principa
liter op·et uideẽ ꝙ non ſolum in loco ubi
quis deliquit ſed etiam ubicumq̃ commit
tens delictum r̃perieẽ poſſit condempnari
iuxa illud ubi te inuenero ibi te iudicabo
ut·C·ubi de cri·agi·oportet·l·i·⁊ ii·et ſic
iura loquencia de punitiõe in loco domici
lii uel delicti uel r̃miſſione ad iuð·delicti
uideẽ fruſtra poſita ꝙ fateẽ placentinus
i·remiſſionem non eſſe neceſſariam tex· di
cit cõtrarium in dicto·§·ſi quis cõpil· quo
mõ ergo r̃ſpũdeẽ ad illud dem ubi te inue
ro ⁊c·dic· Accur·ꝙ hic locũ ĩ uagabũdo ut
nõ·preal·l·et idem ſentit· ff·de accu·ſi cui
Inno· in·c·i·de rapti ſentit ꝙ uagabundi
ſunt remittẽdi ad locum delicti dicit enĩ
ſic ibi ſuper uerba ad locũ profugi ibi ei5
erant uagabundi et ideo ad locum delicti
rediẽ coguntur ac ſi latitarent alibi glo·
ſc5 i·l·hr̃s abſens·ff·de iuð·dicit ꝙ ſi uaga
bund9 uelit cauere ꝙ reſpondebit in loco
domicilii non cogiẽ reſpondere ubi reper
t9 eſt quaſi impoſſibile ſit aliquem eſſe ſi
ne domicilio facit qð nõ·ff·ad muicip·l·ei9
§·celſus ad fi·⁊ dicit Cy·hoc eſſe notabile
cum de multis ubi habeãt domicilium du
biteẽ et ideo ubicumq̃ reperiunẽ poſſunt
conueniri niſi caueant ut dictum eſt ſ'ʒ eũ
q̃ ita nõ·in·l·C·ubi de cri·agi· oportet d·
Io·cal·in commento·c·i·predicti tenẽt op·
accur·ſ· uagabundum qui nullum habent
domicilium non remittendum neceſſario ꝑ
eſſe de foro cuiuſlibet iuð·alias competẽt
et ſic poſſe per quemlibet puniri ubi r̃peri
tur ⁊ ſic intelligitur de uagabundo illud
dictum ubi te inuenero ⁊c·⁊ dicit ꝙ illa·l·
i·non poteſt intelligi niſi de uagabundo
Nam ð iud·delicti premiſerat ꝙ ergo ſub
dit ubi reperiuntur ſcilicet uagabũdi per
l·i·ubi de cri·Nec illud uerbum r̃peritur
expoiẽ·ſ·in loco domicilii qa ꝟbuʒ cgrue
reperiũtur omnem locum denotat Iſta eſt
op·reqẽ Bar·in d·l·hr̃ſ abſens et ſubdit ꝙ
per illam glo·l·i·multi ribaldi ſuſpendun
tur in ciuitatibus et caſtris cuʒ non habe
ant alicubi foruʒ Iſta·q·ponit Spe·in ti·ð
compe·iud·adati·§·i·ꝟ·qd ſi debitor uaga
tur per mundum ⁊c·et ꝟ·ſta·ubi tangit iſ
tam queſtionẽ in contractibus et delictiſ
et non firmat·Ego non uideo ratõʒ quaẽ
uagabunduſ non debeat r̃mitti ad iud·do
micilii deliſti per iud·extraneum·Maior
eſt enĩʒ ratio remittendi uagabundum ꝑ
iud·ubi tantũmodo eſt repertuſ ſi ibi nõ
deliquit quam per iud·domicilii qui plus
iuris poteſt pretendeẽ in delinquentẽ qa
eſt de eius foro et tamen quandoq̃ remit
titur in atrocibus ut probaui ſupra in ſe
cunda opi· Si enim iudex domicilii cogiẽ
remittere quandoq̃ ut dixi multo magis
iudex extraneus qui in uagabundum rep
tum in ſuo territorio nõ habet ius ſuperi
oritatis ſi ibi nõ deliquit ut dixi et hãc
opi·credo magis de iurẽ·procedere ꝙ uaga
bundus ſit in atrocibus remittenduſ per
iud·extraneuʒ qui non nititur in puniẽ
do ratione domicilii uel delicti ſed tantũ
modo uagabunditatis et ſic poteſt intel
ligi·§·ſi quis ꝟ9 cõpiſſorum et ſic in hoc te
neo cum Inno·in criminib9 uero atrocib9
teneo opi·Accur·Io·cal·et Bar·Et idẽ ſi ꝯ
trahatur ex contractibus in contractibuſ
non poſſet creditor ad ſuum debitum pue
nire et in delictis r̃manerẽt delicta ĩpuni
ta ut nõ·ſpe·i dicto ꝟ·ſed quid ſi debitor
et hoc eſt utile ſcire propter ex bannitos
et exules ciuitatum ut poſſint ubiq̃ pro
debitis conueniri ꝙ poſſet procedere quã
do exulant ſed non ſunt bona pub·alias ſi
ſunt bona publicata ob·uidetur ſeq̃·fiſcuʒ
tanquam heredem ut·l·ſi tutoris·C· ad·l·
iul·de ui·et tangit hic Spe· Quinto op·
ego dixi iuſta op·ꝙ etiaʒ iudex domicilii
potuiſſet puniri iſtum ſecerdetem alibi ð
liquentem ſed contra hoc op·et uidetur ꝙ
nullomodo iud· domicilii ſe poſſit intro
mittere de delicto ſubditi alibi commiſſo
quia extra territorium iuſdicenti ⁊c·ut·l·
extra territorium·ff·de iuriſd·om·iu·⁊ ẽ
expreſſum de cõſti· ut animarum·§·i·li·vi·
ubi ſubditi de delictiſ extra territoriuʒ
non tenentur coram ſuo ordinario reſpon
dere So·dicunt quidam id quod dicitur ð
linquentem poſſe puniri in loco domicilii
de delicto alibi commiſſo habet locum in
pena iuris communiſ ꝑ·c·ut animarum loq
tur de pena ſtatutaria qua ſubdiẽ extra
delinquens non ligatur ꝓ qua op·facit·c·
a nobis de ſen·ex· Nam ius commune uim
ſuam ubiq̃ extendit et debet ab omnibuſ
obſeruari ut in·c·i·de conſti·⁊·l·omneſ po
puli de iuſticia et iurẽ ſed diſpoſitio ſtatu
taria ñ extẽdiẽ ex territoriũ ſtatuẽtis d·
Cy·in dicta·l·extra territorium ĩ cõmen
to dicit aliter ⁊ ſic aut ſtatutum adicit pe
nam facto quod eſt delictum alias de iure

VNIVERSIDAD
DSALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

cõmuni ut furtum homicidium et ſimilia
aut ei quod non eſt alias delictum de iure
cõmuni ut uendere uinum carnes uel ſalem
in locis non deputi uel ire c en cle· Primo
caſu ſubditus extra delinquens poterit pu
niri pena dicti ſtatuti· Secundo caſu non
poterit probat primum menbrum primo
per·l·ſi quis in hoc genus·C·de epiſcopis
et cle·ubi iudex ſecularis punit delinquẽ
tem in ecc·ſm leges ſuas licet deliquerit i
ecc·et ſic extra locũ ſue iuriſd·Tercio pro
bat ſic facilius additur et mutatur quali
tas quam ſubſtancia ut·l·in delictis·§·ſi d
tracta·ff·de noxa·Sed ſtatutũ diſponens
ſuper augmento et diminutione pene quo
ad delictum de iure communi uidetur diſ
ponere ſuper qualitate non ſubſtancia ob
ligationis ſed in primo caſu cum ſtatutũ
facit cenſeri delictum ꝙ non eſt delictum
de iure communi uidetur diſponere ſuper
ſubſtancia cuius effectus non extenditur
ad ſubditum delinquentem extra non ob·
ſm eum·c·ut animarũ li·vi·quia uel eſt ſpe
ciale in ſnia excõi·uel non procedit de iuř
cõmuni et ſic reprobat illud·c·pro ut mul
ta alia que dicit edita per errorem canoniſ
tarum ut de citatõe uerbali extra territo
rium de iure cõceſſa cuius contrarium ſen
tit cle·paſt·de re iud·et ut ipſe quo ad hoc
illud·c·reprobat in ſua diſpõe que incipit
rector ciuitatis ſenarum ⁊c·ſimiliter ꝯtra
canoniſtas clamat in·l·ſi certis annis·C·d
pactis et·l·edita·C·de edendo et in multi
locis quã Bar·in hoc reprehñdit in extra
uaganti ad reprimendam ſuper uerbo per
edictum· Nã maxie legiſte ſemper ſunt
adhibiti in ꝯp·et edictõe iuris canonici ut
patet ex iuribus ex deciſionibus iuriũ vi·
li·et cle·fundatis ſuper multis op·legiſtaꝝ

Ad propoſitũ igitur an bene dicit qd
c·ut animarum·§·i·nõ procedat de iure ui
deamꝰ et dico ꝙ optime procedat in eo ꝙ
ſubditus extra delinquẽs ſtatutis ſui epi
non ligatur ꝙ ſic oſtẽditur ex delicto p
ſubditum extra dioc·commiſſo obligatur
reus perſonaliter ad penam in quam delin
quendo uidetur conſentiř ut nõ·in·l·i·§·
beſtias·ff·de poſtu·huiꝰ delicti puicõ ſpec
tat ad iud·domicilii et delicti ut predixi

Certũ eſt aũt ꝙ maior eſt offenſa iud·
delicti q̃ domicilii quia quãdoqꝫ ad eũ dꝫ
fieri remiſſio ſi petatur ut dicto·§·ſi quis
xo ꝯp·ergo eius ſtituta ſunt ſequenda qa
ſemper actus qui pticipiat de natura duo
rum in compaſſibiliũ ſapiũt ſp naturam po
tencioris ut·l·queritur de ſta·ho·et digni
oris ut·c·q̃nto·ſ ti·i·ẽt·c· ꝙ indubiis d cõ
ſe·ecc·uel alt.Sꝫ potencius agit rõ iudicis
delicti q̃ domicilii tũ qa ad eũ dꝫ fieri re
miſſio qñqꝫ ſi petať ut dcm eſt tũ quia eiꝰ
territorium et maieſtas magis offenditur
ex delicto cum ſua intersit tenere ꝓuinciã
ꝯ quiete ut·l·congruit·ff·d of·preſid·pre
terea delicta et contractus equiperanť ut
l·omnẽ·ff·de iud·et in Aut ut omnes ob·
iu·proui·§·et hoc conſiderantes col·v·
Sed in contractibus cã eſt decidenda ſꝫ ꝯ
ſuetud·et ſta·loci ubi contrahitur·l·ut fũ
dus·ff·co·di·ergo idem debemus diceř in
delictis ut puniatur qui deliqt penis ſta
tutorũ loci ubi deliquit non domicilii qa
non debet plus extendi ſtatutum quã auc
toritas ſtatuentis ut dicti·l·extra terri
toriũ et·l·ſi unus·§·ſi is qui de bo·au·iud·
poſ·Non ob·l·ſi quis in hoc gñe ubi iud·
ſecularis puit delictum in ecc·cõmiſſum ſꝫ
leges ſuas et tamẽ non cõmiſſum in ſuo ter
ritorio· Nã dico ꝙ licet locus ecc·ſit ex
emptus tamen remanet d territorio cum ñ
exempti ibi deliquit Sicut ecc·exempta re
manet de dioceſi ut infra dicam et nõ·Io·
an·in·c·ſi ꝓpter de re·li·vi·uel aliter řpõ
deo et dico ꝙ exẽptio inducta in fauorẽ
ecc·non cõplectiť eos qui intra ecc·delinq̃
runt ut infra de immu·ecc·inter alia licet
enim contra tales poſſit ecc·ꝓcedere tanq̃
cõtra ſacrilegos ut nõ·in·c·ꝯqueſt·i·e·tñ
ratione talis delicti eſt per ſuum iud·ſunt
puniendi ita ꝙ contra tales accumulať fo
rus foro et iura iuribus ut ẽ caſus in·c·cũ
ſit generale infra c·facit ꝙ nõ·Io·an·i·d·
c·cum ſit generale in nouel· Vel aliter ſol
ue et dic ꝙ·l·ſi·quis in hoc gñe non facit
quia ñ loqtur de puniendo ſubditum peis
ſtatutis ſed iuř·cõis hoc fateor·ſ·ſubditũ
extra territorium domicilii delinquentẽ
punire poſſe pena iuris cõis uel ſtatutoꝝ
loci ubi deliquit ut nõ·Bar·i·l·ꝯtos popu
los in·ix·q·et·viii·ubi ois uide et per Io·
cal·in dicto cõmento in·vi·q· Non ob·ſua
conſideratio quam dicit ſubtilem an·ſ·ſta
tutum diſponit ſuper eo ꝙ alias eſt delic
tũ de iure cõi ut tunc uideatur diſponeř
ſuper qualitate an ſup eo ꝙ nõ eſt delictũ
et uideatur diſponere ſuper ſubſtancia di
co enim ꝙ iſta cõſideratio uideť ꝯtra caſũ
in·l·iꝰ ciuile·ff·d inſti·et·iuř· ubi·quoc·iu
ri ciuili additur uel detrahiť p ſtatutum
alteratur ipſa ſubſtãcia et agiť ex ſtatuto
non ex lege ut ibi nec uideť uerum qd no
ua pena apoſita facto iã dãpnato dicatur
qualitas non ſubſtancia imo pars ſubſtan
cie dici debet qa pena cõmenſurať delicto
et pars ſubſtancie dici debet non qualitas
eť alterata facit·l·ſcimus·C·de penis et d·
l·ius ciuile et quod nõ·in·c·i·de conſti·li·
vi·cõcludo igitur qd ſtatuto ciuitatis nõ
ligatur ſubditis delinqens ex territoriũ
niſi expreſſe diſponereť de delicto extra
per ſubditum cõmiſſo ut·l·fi·de decri·ab
ord·fa·et iſtam opi·tenꝫ Io·an·in·c·primo
de conſti·li·vi· ſuper xo furtum et Bar·in
l·ꝯtos populos ad fi·de ſumma tri· Dicit
tamẽ ꝙ ſi iudex domicilii contra talem ꝓce
dit in procedendo ſeruabit ordinẽ iudicii
ſm leges ſuas·Sed ſm eas non decidit cau
ſam quia pena ſtatutaria nõ debet extẽdi
extra territoriũ iuſdicentis etiam contra
ſubditũ pro op·tñ Cy·multũ faciunt nõ·
per Bar·in·l·i·ff·de publici iud·poſt Ia·d
buteri·ubi dicit ꝙ quando ſtatutũ diſpoit
ſuper eo quod eſt alias delictũ de iure cõi
agitur ex·l·ueteri nõ ex nouo ſtatuto·

Sed miꝝ uidetur ſi per ſtatutum impo
niť pena pecuniaria ꝓ homicidio ut puſſi i
dicatur agi iuř·cõi qd imponit penã mor
tis· Nam ſi ageretur ex·l·pub·iudicii ñ
poſſet interuenire procur·ut·l·penult·§·
ad crimẽ d pu·iud·quod tamen poteſt ubi
per ſtatutum alteratur pena ut dixi et ſic
ipſe no·in dicto·§·ad crimẽ·Et ex iſta op·
de qua dixi ꝙ ſubditi delinquẽs extra ter
ritorium non ligeť ſtati patrie infero ꝙ
ſi ſta·epiſcopi caueť ꝙ clericis d adulterio
uel de furto ſine ſpe diſpenſatiõis reddať
inhabilis ad eccleſiaſtica beneficia obtinẽ
da qd talis conſtõ non extendet ſe ad bñ
ficia ſita extra dioceſim ſtatuentis qn poſ
ſit ea poſt peractam penitẽciam ſine diſpẽ
ſatione retineř per·c·at ſi clerici·ſ·t·i·Itẽ
ſi conſtõ in penam priuatõis beneficiorum
ultra quam ſtatuat ius cõe non extẽdet ſe
talis conſtitutio ad beneficia que haberet
qui deliquit in alia dioceſi· Nec ille epſ
debet ſentenciam talem priuatõis executõi
mandare intelligo igiť iſtum tex·cum di
cit in cãis que officii uel beneficii priuati
exponitur·ſ·de iure cõi ſecus ſi de iure cõ
ſtitutionis ſinodalis ar·dicti·c·ut aiarum
allego ad hoc·c·cum olim de cle·coniug·et
probat hoc etiam ratõ naturalis·Nam ſic
cauſa finita non poteſt producere effectũ
infinitum ita iuriſd· limitata ad certũ ter
ritorium ñ poteſt producere effectꝰ nõ li
mitatos facit cle·paſtoralis·§·rurſus d re
iudicet quod notat P·et d·Bal·in·l·eius·§·
ſi cui·ff·de teſti·in·q·banniti·cõdemp·ad
mortẽ i abſentia ã poſſit ꝯdeř teſtũ tꝫ ꝙ
ſic quia ſtatutum non poteſt eum rẽddere
inhabilem ad hũc actum· Et aduertẽdũ
ad iſtud eius dictũ quia loqť cum nõ alte
ratur pena per ſtatutũ ſed ordo ꝓceden
di ut ꝯcu·cõdemp·de crimine capitali i ab
ſencia ꝙ·l·abſentem·ff·de penis·Nam effec
tus ꝓceſſus biti ſꝫ illum ordinem non ex
tenditur extra territorium ſtatuẽtis ꝙ
poteſt eſſe uerum quando ſnia lata ſm illũ
ordinem afficit et cõcernit ſtatum pſone
Si uero concerneret bona uel aliud quã ſta
tum perſone credo ꝙ ſentencia lata ſm or
dinem illũ qui ſeruať in loco iudicii ubiqꝫ
ſortitur effectum ſuũ iuxta teoricã doct·
in·l·cunctos populos·C·d ſu·tri· Diſti
gue ergo ex predictis cum queritur utrũ
iudex domicilii poſſet punire ſubditũ ali
bi delinquẽtem Dicas aut queriť nũquid
poſſit eum punire pena iuris cõis uel ſta
tutorum loci ubi deliquid et poteſt et ſic
loquũtur iura que ſtatuunt delinquentem
poſſe puniri de delictis ubicũqꝫ cõmiſſis
in loco domicilii· Aut queritur utrum
poſſit ſm ſtatuta ſua et tũc aut quo ad or
dinem procedendi et eius ſtatuta conſide
rantur quia ſic eſt in cã ciuili ut·l·ii·C·de
ſu·tri·et dicta·l·cũctos populos per doc·
Aut quo ad penam impoſitionem et tunc
aut expreſſe ſtatuto diſponiť ſuper pena
contra ſubditum alibi delinquentem et li
gatur ſubditꝰ ut dicta·l·fi·C·d dec·ab or
dine faciend·Aut ſtatutum ſimplř loquiť
et tũc ſm Cy·ſubdiſtinguitur utrum diſ
ponat ſuper delicto de iure cõi uel nõ ego
ſimplř tenui ꝙ non liget extra per dictũ
c· ut animaꝝ·§·i·et ad rões Cy reſpondeo
ut predixi et ita ut dixi tenet Bar·in re
peti·l·cunctos populos·C·de ſu·tri·in·ix·
qõe· Sexto op·et uidetur ꝙ non poſſit
iudex puniř delinquentem in ſuo territo
rio ut·c·cum inferior cum ibi nõ·de ma·et
obe·ſo·qñqꝫ in dioceſi deliquit extraneus
et poteſt ibi puniri õni priul·ceſſante ut
in iſto·c·et autẽ·qua in prouincia·C·ubi d
cri·agi oporter qñqꝫ deliquit ſuperior ip
ſi iudici pu·Archiepiſcopus in dioceſi epi
et tunc epiſcopus rõe talis delicti non po
teſt procedere contra ſuum ſuperiorem cõ
ueniť ergo iſto caſu coram ſuo patriarcha
et i·d·ſubmittitur et·xvi·q·i·fř rõ colligi
tur in dicto·c·cum inferior ex qua patꝫ ꝙ
ſi dictus epiſcopus retinet alium epatum
ex diſpõe extra ꝓuinciam ſui Archiepi et
ille archiepiſcopꝰ ibi deliquit nõ poterit
eius epus eum puniri quia abſurdũ eſt ut
filius iuriſdictõm exerceat in pentem ut

VNiVERSIDAD
DSALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

dicto·c·cum inferior hinc eſt ꝙ papa a nẽ
mine iudicatur quia omnis anima eſt ſibi
ſubiecta et imediate ſubſunt ſibi omnes ꝑ
lati·viiii·q·iii·ſi alioꝝ exceptio crimie hẽ
ſis de quo·xl·d·ſi papa et per Oſti·in ſum
ma de ſen·ex·§·quiſ ualeat excõicari ꝟ·qd
ergo ſi metropo·ꝛ ſe·et uidetur quod nõ·
in Re·cui licȝ de regulis iuriſ li·vi·in no
uella ꝛ in ſpe·de teſti·§·i·ꝟ·quid ſi is ubi
ꝺ archiepõ ferente falſum teſtimonium co
ram epiſcopo ubi uero non eſſet repiẽ ius
obe·et ſubiectionis qꝗ prelatus et archi
diaconus poſſet punire delinquentẽ intra
limiteſ ſui archidiati·et ſi delinquens eſſet
epiſcopus·vi·q·iii·placuit ꝛ dicta auti·qua
in prouincia et hoc nõ·Io·an·poſt Inno·et
Oſti·in dicto·c·cum inferior et nõ·9 ꝛ·d·
ſi q epiſcopi· Et faciũt iſta ad queſtõm
ſi delegatuſ pape delinquit in cã ſibi com
miſſa qa forte pecunia corrupti tulit ſentẽ
ciam uel per impiciã male iudicauit uel ab
utitur iuriſdictõne an poterit coram or
diñ·9ueniri ad penam uel intereſſe uideẽ
ꝙ non quia in cã illa maior eſt quolibȝ or
din·ut·c·ii·ſ·de offi·leg·et quia fungitur
uice pape ut·l·et ſi pretor·ff·de offi·eius
cui ma·eſt iu· Sicut ergo papa a nemine iu
dicatur ut dixi ita nec ille qui eius perſo
nam repreſentat ut·l·alia·ff·ſo·ma·in 9tra
rium facit quia omne delictuȝ omne priui
legium tollit ut in auti·qua in prouincia
C·ubi de crimine agi oportet et·l·nullus
C·de teſtibus tales enim quibus plus ho
noris impendẽ grauiuſ puniuntur ſi occul
te deprehẽdãtur in crimine ut·l·preſbite
ri·C·de epi·et cle·ꝛ facit in·q·vii·qui ſine
et in auti·de q̃ſt·§·ſi·iudex col·vi·et iſtã
partem·ſ·ꝙ ordin·poſſit cõtra talem dele
gatum procedere tenet Cy·in dicta Auti·
q̃ in prouincia al·auti·ut iu·ſine quo·ſuſ·§·
damꝗ col·ii·Io·an·nõ placet iſta opi·q̃ diu
durat iuriſd·deleg·et ſi per illud impedi
retur deleg·proceſſus·Nam ſicut non poſ
ſet cognoſcẽ de iuſticia uel in iuſticia ſen
tencie ipſius delegati ita nec etiam cõtra
ipſum delegatuȝ agi poſſet ad intereſſe ex
cã in cuius exaiatõe ueniat talis cognitio
ſentencie etiaȝ incidenter ad hoc facit qꝺ
nõ·Io·an·in·c·ſuper eo ſuper glo·iii·ꝺ off·
deleg·ubi omnino uide que cognitõ et iu
riſd·ſit conceſſa ordin·9tra illos qbus auc
toritate pape bñficia conferuntur in qõe
ergo propoſita Io·an·uidetur ſentire con
tra Cy·in·c·ſi ſuper de Re·cuiuſ opi·teneo
ſ·dum durat cã contra delegatum corã or
din·qõ moueaẽ idẽ credo ſi ea finita agaẽ

contra eum ad intereſſe quiã iniꝗ pronuñ
tiauerit nõ enim uidetur ꝙ deleg·pape te
neatur reddere ratõnem coram ordinario
de proceſſu cãe ſibi cõmiſſe· Si uero 9uei
atur rõe fraudis et doli quia dicatur cor
ruptuſ pecunia uel per graciam ſiue ſordeſ
pronũtiaſſe teneo hoc caſu cũ Cy·ut poſſit
contra eum de hoc cognoſcere et punire re
mittit Io·an·ad ea que no· Spe·in ti·de in
qui·§·i·ꝟ·ſed pone Et Io·cal·in dicto c·i·
de rap·in ultima·q·ubi per tranſit ſimpl̃r
cum Io·an·Et pro predicta cõſideratione
utrum qõ concernat principaliter uel inci
dẽter cãm delegatam uel tm̃modo crimen
quod dicitur legatuȝ cõmiſiſſe facit lex ſi
qs libertatẽ in ſi·ff·de petitõe hꝛ̃ꝺ·et·l·ſi
duo patroni·§·idem iul·ff·de iureiur·Et
aduertendum quia q̃ dicta ſunt locum hñt
cum queritur an inferior punire poſſit ſu
periorẽ ſe delinquẽtem in ſuo territorio

Quid ergo ſi non ſuperior ſed collega
uel alius ſimilẽ in loco iuriſdictõm habenſ
ibi deliquit an talem punire poterit uide
tur ꝙ nõ quia eadem uidetur probibitio
de pari ad parẽ que eſt de minori ad maio
rẽ ut de elec·innotuit ad duobus procur·
inſolidum ſimul datis unus contra alium
non agit ut·l·qui duoſ·ff·de procur·Naȝ
et aſinus auribus intumeſcit cum uidet ſe
per 9paremaꝑhendi ut nõ·in·l·heres per
ſuũ·ff·ꝺ acqui·hered· Item ubi ſunt duo
pares contendentes ad inuicem ꝯcurrereẽ
ad principem ut·ff·de·iud·l·duo et·C·de
ap·l·inofferẽdis in contrarium facit·c·ne·
Ji·po·l·i·in fi·ꝛ in·§·an aũt in auti ut iud·
ſine quo·ſuſ·Sed ibi non erat pari in admĩ
niſtratõe ſed in dignitate et quia erat in
prouincia preſidiſ dẽbat ſibi obedire·C·ꝺ
op·ſac·lar·l·nihil·ois li·xii·et·c·ad ſupple
tionem·de renunti·Item non ob·ꝙ Romu
lus puniuit Remulum delinquentem licet
eſſet frẽ quia Romulus obtinuit forte et
hãc partẽ tenet Bar·in·l·ſi quiſ uiolauerit
de rerum diui·et per eundeȝ in·l·inter tu
torem de admi·tu·ubi uideas· Septimo
op·ego dixi ſupra ꝙ contra delinquẽtẽ po
teſt procedi per iud·domicilii delicti ſed
ex hoc ſequereẽ ꝙ idem delictum numero
punireẽ uariis peniſ alia·ſ·per iud·delicti
ſ·lege ſua alia·ſ·per iud·domicilii·ſ·pena
iuriſ cõis ut dixi·ſ·in·v·op·in ſo·9ii·l·ſi
quis in hoc gñe et etiaȝ in diſtictẽ ibi hoc
autem uidetur contra caſum in·c·at ſi clera
ci de iud·ad fi·et·l·ſenatus·ff·de accuſ·
et·lxxxi·di·preſbiter et de pe·d·iii·his
auctoritatibus ſo·aut queris utrum pro

eodẽ delicto poſſit quis puniri uariiſ peiſ
et diuerſis legibuſ uel eadem·l·et tunc po
teſt uel non poteſt ſm illa que dixi infra
eo·9q̃ſti ubi plene diſtixi Aut queris utꝝ
pro eodem delicto poſſit quiſ coram diuer
ſis iudicibꝰ uel eodem iudice conueniri ñ
dico puniri et hoc modo poſſunt plures le
ges et pluresſ iudices cõcurrẽ in punitõe
delicti plura ergo iura poſſunt concurreẽ
in petitõe et in origine ſed non in affectu
et exactiõe exẽpla colige·l·all·in·c·dilecti
fi·ti·i·et per Inno·in·c·cũ dilecti ꝺ ordi·
cog·et plene per Cy·pꝰ glo·in·l·i·C·de·
furti et·l·ꝙ in heredem·§·eligere ꝺ tribu
toria ꝛ·l·cum filius·§·uariis deleg·ii·Ex
quibus iuribus infero ꝙ per penam impo
ſitam ab alio ex predictis iuribus tolli
tur pena et procedendi poteſtas quo ad ꝺ
liquũ et etiam quo ad eundem qui ꝓceſſit
ſi uelit ex alia lege procedeẽ et hoc uerum
regulariter fallit tamẽ quandoꝗ ſꝫ illa q̃
nõ·Bar·in dicta·l·ſenatus et·l·denunctiaſ
ſe·ff·de adult·et p Cy·in cõmento·l·extra
territorium in·vi·qõe·ubi ois uideas·

Ex his omnibꝰ late dictis ut mã·liq̃at
poſſet colligi breuis diſtinctio Cũ queri
tur quis ſit iudex 9petens cõtra delinquẽ
tem diſtingue· Aut queriſ quo ad execu
tõnem ſentẽcie faciendam contra delinquẽ
tem Aut quo ad eiꝰ 9deꝑnatõm primo caũ
ad quem ſpectet executio dictũ eſt ſupra i
primo cõtrario So·cãu cũ q̃riẽ quo ad con
dempnatõȝ ſubdiſtingue aut queris de fo
ro penitenciali aut iudiciali ꝛ ſi in penitẽ
ciali dic ut in tercõ 9rio Si in iudiciali ꝛ
tunc q̃ris aut de uagabundo deliqt aut de
alio nõ uagabũdo et ſic de uagabundo dic
ut ſupra in q̃rto contrario Si uero de alio
non uagabundo et tunc aut queris de ptã
te ꝓcedendi contra delinquẽtem aut de pe
na impoſitõne qua·l·ſ·puniatur ſi de poteſ
tate procedendi et tã epũs domicilii q̃ de
licti ꝓcedeẽ poteſt ut dixi etiam in ſo cõ
trario et hoc uerum de iud·delicti niſi in
caũ quo eius ſuperior deliquiſſet i eiꝰ ter
ritorio quia hoc caſu procedeẽ contra eum
non poſſet ut dixi ſupra in·vi·contrario
Si uero queriẽ qua lege ueniat puniendus
dixi in·v·contrario et in ſeptimo ubi de
concurſu penaꝝ in petitõne uel exactõne·

Venio ad queſtones et primo quero di
citur in iſto·c·ꝙ iudex rõe delicti ſortiẽ
quis forum·Sed pone ꝙ reus conuentꝰ ſu
per crimine ad excluſionem fori p moduȝ
excepti declinatorie negat ſe deliqſſe in
territorio in quo diciẽ cõmiſiſſe delictuȝ

Aduertẽ quia licȝ iſta exceptõ exponatur
in ui declinatorie tamẽ concernit cãm pri
cipalem et hoc reſpectu uideẽ reſpuanda in
proceſſu cãe poſtmodum receptum inter
reoſ ſic ut ꝛ alie ꝑ̃ptorie reſeruande ſunt
poſtea in cauſiſ ciuilibus ut·l·pretor·C·de
preſcrip·long·tpis Eo uero reſpectu quo
delictum quod neg·eſt fundamẽtum iuriſ
dictõiſ iud·uidereẽ de ipſa primo et ante
omnia cognoſcendũ ut·c·inter mon·de re
iud·per talem enim negationem rei reddi
tur iudex dubius an ſit iudex uel nõ quia
per negatõem efficitur reus dubia ut·l·ſi·
C·qui ad li·pro cla·non li·dubiꝰ autem ꝺ
ſua iuriſdictõe non uidetur ꝙ poſſit iudi
care uel cognoſcere anq̃ ſibi liqueat an ſit
iudex iux̃ nõ·per Bar·i·l·multum·ff·ꝺ cõ·
et demon·et·l·hec autẽȝ·ff·qbus ex cãiſ
in poſ·eaẽ ibi conſtari debet liquere q̃ pre
tori ad quod dñdum dico ſic qñꝗ reus nõ
negat delictum ſꝫ dicit ſe alibi deliquiſſe
quẽ in territorio iud·procedere uolentis
et tunc iudex poteſt de hoc cognoſcere an
in loco ſue iuriſd·deliq̃rit uel non per·l·ſi
quis ex aliena·ff·de iud·Quandoꝗ etĩ cer
tum eſt de maleficio ꝛ de loco maleficii Sȝ
negat reus locum illum eſſe de iuriſdictõe
iud·procedentis tunc Inno·mag·dubitat
propter iminens ꝑiculum alteri iudici in
perdenda quaſi poſſeſſiõe iuriſd·in illo lo
co ſi iudex qui cognoſcit ꝓnuntiauerit lo
cum eſſe de ſua iuriſdictõe tamen cõcludit
ꝙ nihil preiudicabit taliſ cognitio alteri
iud·ſed partibuſ tm̃ et ita notat de Re·ſu
per liñs quandoꝗ negat quis ſimpl̃r ſe de
lictum 9miſiſſe ad declinandum iuriſd·ut
dixi et iſte eſt caũſ qõis in qua uidetur ꝙ
in ui declinatorie ſic de hoc añ omnia cog
noſcendum ſic·in ꝓximis·ii·mẽbris ſentit
Inno·ſicut enim hic tota tũs qõis et iuriſ·
dependet a dicta exceptione ita in predic
tis caſibus in quibus ut dixi Inno·ſentit
ꝙ ſic de tali excepti cognoſcendum in ui ꝺ
clinatorie Sed diceſ ſi uerꝝ eſt ꝙ in ui decli
natorie cognoſcaẽ deliq̃rit uel non poſtq̃
conſtiterit de delicto quid faciet iudex 9
dempnaẽ enim non poterit tũ quia ad hũc
fineȝ de delicto nõ cognouit ut de·or·cõ·
cõdi lec·a ſi·tum quia nõ dum poterat dici
iudiciuȝ neꝗ ordo ſeruatur qui reqritur
ſicut in ciuilibus ut·l·abſẽteȝ·ff·de peniſ
ibi more priuatoꝝ iudiciorum ꝛc̃·et infra
de accuſ·qualiter·i·So·dic ꝙ ꝺ hoc delique
rit uel ñ cog·ſummarie et ſufficit iſta ſum
maria cog·ad fundanduȝ iuriſd·iud·ut ſic
iuẽ·ordine in cã ꝓcedatur ꝛ hoc tenet Io·

VNiVERSIDAD
DSALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

tal·in dicto·c·i·de rap·in·q·qōne et remit
tit ad ſpe·ꝺ cōpe·iud·ad·§·i·ꝺ·ſed pone ſe
et ſeq · et circa hoc uide quod nō·Io·an·i·
de litt ꝯ·c·i·li·vi·Et bene nō·iſtam qōem
quia per euȝ patet ꝙ ſunt quedam except
que pariter cōcernunt iuriſꝺ·et cām prin
cipalem utrum ergo de ipſis in ui declina
torie cognoſcatur uel poſtea referuentur
patet ex predictis ſimile dicimus in lr̄is
ad beneficia contra quaſ interduȝ opponū
tur exceptōnes que perimunt lr̄as tantuȝ
interdum lr̄as et graciam ut nō·Io·an·de
litt·cōt·c·i·li·vi·et Inno·de Re· cōſtitutt
et ad iſta adde qꝺ legit̄ et nō·in·c·ſi cleri
cus et·c·cum ſit generale ē ·c·et utrobiꝗ
ſcripſi· Secūdo quero quid ꝺ illo qui ex
iſtens hic padue mandauit delictum cōmit
ti ven· ⁊ cōmiſſum fuit uel ibi ſuo nomine
ꝯmiſſum hic padue ratū habuit et qꝺ iuriſ
ꝺ percuciente cum baliſta uel lancea aliquē
exiſtētem in alio territorio uel in cōfini
bus Ad hoc dico et primo ad·q·de man
dāte uidetur ꝙ dicatur deliquiſſe in loco
ubi fuit delictum conſumatum·Nan ſic eſt
in contractibus ex quibus mandans reſpō
dere tn̄tur·in loco in quo mādatuȝ ſortit̄
effectuȝ ut·l·ſi ut proponit̄·ff·de fideiuſ·
ergo idem in delictis q̄ equiperantur con
tractibus quo ad foruȝ ut·l·omnem·ff·de
iuꝺ·et tamen ex contractibus c·ti·et iſtaȝ
partem tenet Bar·i dicta·l·ſi ut proponit̄
tali rōne Cum quis mandat cōmitti delic
tū non oritur actō ex mandato ſꝫ ex delic
to ſubſecuto ꝓpter mandatum ar·ꝙ nō·in
l·i·§·perſuadere·ff·de ſꝫ·co·et inſti·de ob·
que ex delic·na·§·ope ⁊ hoc eſt qꝺ dicit·l·
ꝙ ille qui preſtat opeȝ furto tn̄tur furti
ut·l·is qui opem·ff·de furtis quaſi dicat
tenetur ex furto propter opem et hoc eſt
qꝺ dicit·l·ꝙ tunc incipit teneri cum delic
tum eſt cōmiſſum ut·l·ſi quis ux·§·neꝗ ꝺ
bo·ff·de furt et·l·itē apud·§·ſi curauerit
·ff·de iniuriſ Idē in ratibabitōe ut oriat̄
acio ex negocio geſto propter ratihabitō
nem ut dicit tex·in·l·ſi pup·§·item qr̄ de
neg·ge·ſ·ff·unꝺ ſicut ratihabitō trahit ad
ſe negocium ita delictum trahit ad ſe man
datum ita dicit in dicta·l·ſi ut proponit̄
de fideiuſ·quod facit ad qōnem ſi quiſ cō
ſtituit procur·in curia ad renunciandū be
neficio ex curiam an dicatur uacare in cu
ria ubi renūtiatio ſumpſit pricipiū ꝓpter
mandatuȝ An uero in loco renunciationiſ
ubi mādatum ſortitum fuit effectum· Et
certe ꝑ p̄dicta uidet̄ ꝙ in loco renūtiatōiſ
ut actui denominet̄ a fine non a principio

Idem in ren·facta per negociorū geſtoreȝ
ex curiam q̄ in curia ratum habeo de quo
dic ut nō·glo·ſingulariſ in cle·i·ut litt pē·

In alia qōne de baliſtante et ſagittante
aliquem in alio territorio utꝝ inſpici dꝫ
locuſ unde ſagitta uel lancea eſt emiſſa An
uero locus in quo eſt uulnus illatum et ui
detur ꝙ iſte talis poſſit puniri in utroꝗ
loco et quilibet iudex ex iſtis duobus ſit
cōpetens ar·l·i·C· ubi de po·agi oportet
ubi Cy·dicit poſt Pe·ꝙ ſalteȝ a iudice loci
ubi exiſtebat cōtraxit lanceaȝ uel ſagittā
Nam ſic eſt in tempor̄ ut ad tempus uulne
ris trahatur mors que ex uulnere ſubſeq
tur ut·l·huic ſcriptur̄·ff·ad·l·acq·et·l·dap
ni·§·ſabini·ff·ꝺ damp·infecto·Ita debemꝰ
dicer̄ in loco ar·ff·ſi cer·pe·l·uinum ſꝫ Cy·
Bar·hoc reprobat in·l·libellorum de accuſ·
ubi dicit ꝙ debet inſpici locꝰ ubi quis ꝑ
cutitur et ſic locus in quo actus ſortitur
effectum qꝺ ut plenius habeatis pono·q·
quaȝ diſputat Ia·but·Satuto cauetur qꝺ
quelibet terra teneatur ſuum deſtrictum
cuſtodire ne ibi robarie uel alia maleficia
ꝯmittātur alias tn̄atur ad emendationem
dampni ·Contingit ꝙ malefactor quidam
cepit et ligauit unum in diſtrictu unius
uille et ſic ligatum duxit in aliam uillam
ꝓximam et ibi eum ueſtibus ſpoliauit et
equo querit̄ que dictaꝝ uillaruȝ teneatur
ad dampni emendatōm· Secūdo qr̄ ſi ſta
tuto cauetur ꝙ de maleficiis iudex inqui
rere teneatur quis predictoꝝ erit iudex
primo ar·ꝙ locus in quo captus fuit debe
at conſiderari quia tunc eſt priuatuſ natu
rali ꝑtāte patet inferis que tūc nr̄e fiunt
cum eas naturali ꝑtāte priuamus·ff·de ac·
reꝝ do·l·i·§·omnia igitur et·l·in laqueuȝ
ꝺ acqui·re·do·Scꝺo probat̄ ꝑ·§·ſi ab hoſti
bus in fine inſtit quibuſ mo·iuſ·p·po·ſol·
Captus enim ab hoſtibus etiam anq̄ dedu
catur ad locum hoſtium et etiaȝ manens i
romano ſolo fit ſuus ⁊ indiget poſt limi
nio ut ibi ⁊·l·iiii·et·l·in bello de cap·Cap
tura igitur eſt conſideratio neꝗ ex ſequē
ti ductione continuata alteratur delictū
Tercio ar·de animo delinquendi que inſpi
citur ut forma ut·l·ſi quis domo de furt
cū ergo in uilla capture fuerit aius delin
quendi et ibi captura hominis ac reꝝ dici
tur delictum conſumatū facit·l·qm̄ multa
C·ad·l·iul·de ui ad hoc·l·i·§·idem labeo ꝺ
vi et vi ar· et nō·in·l·iii·§·ſi quis autem
uiſis c·ti·et ꝙ in delictis ſpectemus inici
um non eius continuatōeȝ probatur in·l·
et ſi amici·ff·de adul·l·lex·§·quod ait eo·

ti·breuiter poſt multa ar·uidetur conclu
dere iſtam parteȝ eſſe ueram·Nam ex illa
ſola capti poterat dici delictum cōſumatū
unde ipſiuſ finis euentus uel defectus nō
mutat̄ effectu ſui principii iō ꝯſiderādum
eſt principiuȝ non finis ut·l·iulianus·ii·
rn̄ſo de condi ·inde·et ad uellian̄·alias·§·
fi·et·ff·man·l·remunerandi·§·i·et per iſtā
rōnem patet dr̄a quare ſecus in qōe man·⁊
rati·in quibus dixi delictum non conſide
rari ex pricipio ſed ex fn̄ in iſta qōe dicit
Ia·but·principium conſiderandum ibi eiȝ
principium non poterat cenſeri delictum
alio non ſubſecuto ut dicto·§·neꝗ ꝺo ⁊·§·
ſi curauerit·Sed hic prin·ſ·captura ⁊ priua
tio libertatis eſt habenda ꝓ delicto facto
et cōſumato ut ꝓbaui circa iſtam deciſionē
preſuppoſito ita eſſe·ſ·ꝙ delictum fuerit ꝯ
ſumatum ꝓpter capti et priuati libertatiſ
ut dixi in mutōne territorii oriat̄ nouū
delictuȝ reſpectu alterꝰ territorii ad qꝺ
ligatuſ ductuſ fuit ſicut in furto tȝ Bar·i
l·ſi dn̄ium ·ff·de furt et quicqd fit in fur
to ſi continuatur in alterꝰ territorio in
quo contra Bar·multi tenent ꝑſertim doc·
bon̄·ut audiui tn̄ eſt in·q·iſta maior rō cō
cludendi ꝙ ex illa ſpoliatōe beſtiuȝ et de
predatōne equi puniri poſſit in nouo ter
ritorio in quo taleȝ captum dux·de hac·q·
ſ·cum delictum eſt ꝯmiſſum in confinibus
duaꝝ·ciuitatum dicit Dy·ꝙ uterꝗ iudex
debet cognoſcere ut·l·ſiue contra·§·ſi qd
ſi hoc ipſum et·§·quid ergo·ff·de li·agno·
et·l·i·§·ꝙ aūt quo·delega·ſi tamen unuſ ꝑ
uenerit preferendus eſt ⁊ alius poſtea nō
ꝓcedit quia de facto eiuſdeȝ hominiſ non
debȝ ſepꝰ q̄ri·ff· de of·cūſ·l·i·et· l·ſenatꝰ
de accuſat ita no·Bar·in·l·iuriſperitos·§·
cum oriundus·ff·de excu·tu·et ibi qd iuriſ
ſi quis eſt in confinio duaꝝ prochiarū di
cit ꝙ cenſebitur prochianus utriuſꝗ al·ꝺ
agri·et cenſit·l·omnes li·xii·ubi glo·

Tercio quero dixi ſupra de ſubdito de
linquente extra territorium a quo et qui
bus legibus puniatur ſed nūquid ipſe ſit
delinquēs q in loco delicti procedit quod
pōt ut dixi ut puniret pena iuriſ cōiſ uel
illꝰ loci ubi deliquit Videt̄ ꝙ pena iuriſ
cōmunis ut·l·i·C·ubi ſena·uel cla·ibi publi
cis legibus ſubiungetur Item quia ſtatu
ta uident̄ ſolūmodo reſtringi ad ſubditoſ
et illa debet intentō ſtatuentis non tranſ
gredi ſuos terminos quo ad loca uel perſo
narum ut d·c·ut animaꝝ·§·i·et·l·extra ter
ritorium·ff·de iuriſd·om·iu·et·l· ꝯtos po
pulos ibi quos clerum ac nr̄e regit imperi

um ⁊c· Vn̄de apoſtolus nihil ad nos de hiſ
que foris ſunt in ꝯ·ꝙ iſte ligetur legibus
et ſtatutis loci ubi deliquit facit·viii·d·
q̄ contra morem ibi enim de obſeruancia ꝯ
ſuetudinis loci dicit nulla ciuis aut pere
grini libidine uioletur ad idem·l·iii·ff·ꝺ
of·preſid·ibi nec diſtinguit̄ unde ſit ⁊ hꝫ
hoc equitatem quia ſꝫm diuerſitatem loco
rum durius et mitius punit̄ ut·l·ſacularii
§·ſunt quedam·ff·extra ord· criminibus
et iſtam parteȝ tenet Io·cal·in p̄dicto·c·i·
in·v·q·niſi in eo eſſet probabilis ignoran
cia que haberet euȝ excuſare a pena ſtatuti
ut·c·ii·de conſti·li·vi·et·l·fi·de decre·ab·
or·fa·dicit tamen ꝙ preſumitur ſcia ſi ꝑ ꝯ
iecturas non ꝯſtaret de ignorancia quibꝰ
interuenientibus ſtabit̄ ſuper ignor̄·iur·
ſuo de inia ex·ſi uero·§·ii·iuſta auteȝ uide
tur ignorācia ſi in illo traxit modicā mo
ram et delictum quod cōmiſit non erat de
lictum de iure cōi·Nam ubi erat delictuȝ
de iure cōmuni et ſic ſciebat ſe delinquere
credo indiſtincte ꝙ ligetur peniſ ſtatuti
quia nō debemus conſiderari utrum delin
quens ignoret uel ſciat penam ex delicto i
fligendam quia nihil mutat extimatio de
linquentiſ ut·l·fi·ff·de crimi·ex hr̄·niſi in
pena que infligitur prin· ꝓpter contemp
tum ut ex cōi· In hac enim infligenda pluſ
attendit̄ opinio delinquētis q̄ ueritas ut
c·ut animaꝝ de ꝯſti li·vi·et·l·ſi ignorans
ff·locati Ad iſta tamen adde qꝺ nō·Bar·in
l·diuuſ·ff·ad·l·cornelia de ſicca·D·Bar·pre
miſſam qōem proſequitur latius et primo
in delictis an forenſes deliquentes in ali
cuius territorio ligentur illis ſtatutis·
Secundo in teſtis utꝝ ſ·forenſeſ attenden
tes ad illum locum poſſint teſtari ſꝫm con
ſue·et ſtatuta illꝰ loci puta coram duobꝰ
ut uenetiis uel cuȝ tribus ut ſenis et quid
iuris ſi non ſuper ſolempnitate ſꝫ ſup per
ſone habilitate diſponat ut quod filius ſi
poſſit teſtari de auēticiis·An forenſiſ fili
us fa·illud accidenſ poterit teſtari ſꝫ illā
cōſue·uel ſtatuta ⁊ an talia ſtatuta ligent
clericoſ iſta plene proſeq̄ in repet·l·ꝯtoſ
populos in·ii·q·q̄rta et quinta in delictis
autem de quibus loquitur ſic diſtinguit
aut delictū quod commiſit forenſis in illo
loco erat delictum de iure cōi ⁊ punitur ꝑ
ſtatuta dicte ciuitatis·ſ·uel loci ut in aut
in prouincia·C·ubi de cri·agi oportet et
dicta·l·ſacularii et de ſen·exc· a nobis et ꝙ
ibi nō· ⁊ tenet Dy·in·l·ſi cui·§·penult·ff·
de accuſa·nō ob·l·i·C·ubi ſenatoreſ uel cla·
ubi dicit pu·legibus ſubiuget̄ rn̄de enim

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ẽt ibi nõ·Cy·et Io·cal·in d·v·q̃õe·Aũt nõ
erit delictum de iure cõi et tũc aut ille fo
rẽſis ibi tantam moram contraxit ꝙ ueri
ſimiliter poterat ſcire et tunc idem per·l·
ii·et qđ ibi nõ·C·ubi de cri·agi oꝫ in ult·
glo·Aut ibi non traxit tantam moram et
tunc aut illud factũ erat cõiter per omneſ
ciuitates prohibitum utputa ne extraha
tur frumentum de territorio ꝙ eſt cõiter
prohibitum per totaꝫ ytaliaꝫ et iſto caſu
non licet allegarẽ ignoranciam ad totalem
excuſatõem·ff·de pub·l·fi·§·licet aliquis
Aut non erat ita generaliter prohibitum
et nõ tenetur niſi fuerit ſciens ut dicta·l·
fi·de decri·ab·or·fa·pro hoc dictũ·c·ut aia
rum ubi ignorantes non tenenẽ niſi eorũ
ignorãcia fuerit craſſa aut ſupina Quar
to quero dixi ſupra in·v·op·ꝙ ſubdituſ d
linquens extra territorium non ligaẽ le
gibꝰ ſiue ſtatuti ſui territorii ꝟ illiuſ ubi
deliquit ut·ſ·ꝓxima q̃õe pone ergo ꝙ ſub
dituſ deliquit in proprio territorio ſed
in loco exempto utꝶ puniet eum iudex do
micilii ſui ſtatuti pena Et uideẽ ꝙ ſi plu
ribus rõnibus ·primo effectus ſtatuti nõ
protendẽ extra territorium ſtatuentis ſi
cut nec ſnia ut·l·cuꝫ unus·§·ſi is qui d bo·
auc·iud·poſſid·et·l· relegatorũ primo reſ
pondeo de interdictis et rel·ſed locus ex
emptuſ non eſt de eius iuriſd·ergo ꝛc·quã
tum eniꝫ ad efficaciam actus q geritur de
bet inſpici locus in quo actus conſumatur
non locus in quo iniciaẽ hinc eſt ꝙ citacio
facta extra territorium de ſubdito ut cõ
pareat corã ſuo iudice tenet ut·l·omnes·§·
ſi uero apitor de epi·et cleri·et·l·ii·C· de
of·ꝑfecti urb·hac etiam rõe tñt quidam ꝙ
citacio facta die feriato pro die non feria
to tenet ſecus autẽ eꝰ·ut notant doc·de fe
riis·c·fi·et dixi de foro cõpe·c·fi·conſide
rato igitur ꝙ locus exemptus non eſt de
iuriſd·ſtatuẽtis non poteſt effectus ſtatu
ti ad illum locum porrigi etĩ contra ſubdi
tum ·Secũdo pro hoc facit quod nõ·Io·an·
in cle·i·de foro·compe·in gl·quia noie ubi
equiperat locuꝫ exemptũ loco ſito ex dio
ceſim ſed ſi deliquiſſet extra dioceſim ↄclu
ſum eſt ſupra in·v·op·ꝙ ſubditus nõ lige
tur ſtatuto ut·c·ut animaꝶ·§·i·facit etiaꝫ
quod nõ·de priuil·c·i·li·vi·ubi equiperat
perſonam exemptam et al·extraneam ita a
ſimili locus exẽptus et ois extraneus uiđ
tur recte eq̃perari ar·de perſonis ad reo
ut·ff·d uulg·ꝛ pupil·l·ſed ſi plures Ter
cio ꝓ hac parte facit ſortitur·xviii·q·ii·lu
minoſo qđ loquitur de mon·exempto ·Et

dicit tex·nõ audeat ibi epiſcopꝰ cathedrã
colocare uel ãd impare Ad idẽ de ſta·r̃g·c·
i·li·vi·in cle·archiepõ de priuil·in quibuſ
prohibetur epõ ãd adtemptarẽ in monaſte
riis exẽptis niſi q̃tenus eſt ſibi conceſſuꝫ·

Quarto cõdere ſtatuta et ipſius ligari
non eſt dubium ꝙ eſt iuriſdictõis ↄtemp
tioſe ut·l·i· de iu·om·iu·et nõ·doc·in·l·i·
ff·ꝙ quiſꝙ iuriſd·Sed ea que ſunt iuriſd·ↄ
tẽtioſe non poſſunt explicari in loco ex
empto ut·c·cum epũs uel of·ord·li·vi·

Quinto pro hoc facit rõ·c·ut animaruꝫ
§·i·Nã dicit ꝙ extra territo·ꝛc·non dix
it extra dioceſim territoriũ enim alicuiꝰ
diciẽ in quo habet ius terrendi ut·l·pu
pil·§·territorium·ff·de v̄·ſig· ſed in loco
exempto non hꝫ epiſcopus tale ius ut dcõ
c·luioſo et·c·cũ epũſ nec poteſt exponi ter
ritorium·i·dioceſiſ ut prob·in cle·ne roma
ni·§·ſane de elec·ubi eſt ſpeciale ꝙ territo
rium ſumatur pro dioceſi Et·iſtam ꝑtem
tenuit diſputando Io·cal·in iſtiſ terminiſ
uideliꝫ An ſtatuta epiſcopi excõicanteſ in
gredientes clauſuraꝫ mon·monialiũ ligen
tur eius ſubditi ingredientes clauſuram
monialium exemptarum et eius opi·eſt ꝙ
non rõnibus ſupra dictis quã ſeqẽ Io·an·
in·c·ut animaruꝫ preal·ſuper v̄·dioceſi in
nouel·Dicit tamen ibi ꝙ licet ſtatutum ñ
liget ſuuꝫ extra dioc·uel in loco exempto
delinquentem·Si tamen ex foro domicilii
ille conueniatur coram epõ poterit illum
punire ut·C·ubi de cri·agi oꝫ·l·i·et dixi
ẽ·in·v·op· pro hoc facit emu·eccl·decet li·
vi·Sicut enim ibi iudex ſecularis non põt
reddere ius in ecc·quia exempta eſt ab eiꝰ
iuriſd·intra territoriũ ita nec epiſcopus
in loco exempo ꝙ quã intra dioceſim Iteꝫ
ſicut uox uiua epĩ non poſſet ex loco exẽ
to quo ad aliquem ſniandum eſt ligata ut
dicto·c·cum epũſ Ita nec lex ſiue ſtatutuꝫ
epĩ poterit ibi effectum ſuum porrigere
infligendo penam ibi delinquẽti quia eq
perat ſentẽcia hominis et ſnia legis·ff·de
manu·l·ſuus hac·l·qnimmo micius agitur
cum·l·quã cum miniſtro legis·ff·d ar·l·cel
ſꝰ in ꝟ·ꝙ ſubdituſ ligetur ſtatuto epĩ ſi d
liqt in loco exempto prob· aliis rõnibus
et prima quia eccl·exempta intelliguntur
exempti clerici ꝛ conuerſi eiuſdẽ ecc· Non
autem preſbiter prochiani et alii qui ſub
ſunt epiſcopo ut·c·per exẽptõm de priuil·
li·vi·Et hac rõe·c·i·e·ti·uult ꝙ ad hoc·ut
delictum cõmiſſuꝫ in loco exempto nõ poſ
ſit puniri per dioceſanum req̃·ꝙ cõmiſſum
ab exempto· Secũdo hoc ꝓb·auctoritas

epĩ in ſtatutis cõdendis ꝛ oĩbus diſponẽ
dis intra ſuam dioceſim in qua poteſt face
re etĩ ſtatuta penalia de ma·et obe·ſi quis
et de foro compe·cum cõtingat ſed negari
non poteſt locũ exemptum eſſe in dioceſ·
de of·or·cum epũs· Tercĩo hoc ꝓb·prohi
bita alleg·iuriſ tercii Iſte enim ñ exẽptuſ
delinquenſ in loco exempto ex perſona ſua
nõ põt allegarẽ except quia priuil·non in
cludit ipſuꝫ ſed locum clericos et cõuerſoſ
ut dixi Ex iſtorum aũt priuil·non uideẽ
ſe poſſe tueri quia allegaret iuſ tercii ↄtra
nõ·in·l·ↄ ſuũ·C de ſuuis fug·ꝛ d Re·man
datum per compo·ad hoc facit aut·qua in
ꝓuincia·C·ubi de crimine agi oꝫ·ibi in de
lictis puniendis priuil·ne dum alienũ ſed
etiam proprium allegari non põt ut ibi iſ
tam partẽ tenuit diſputãdo d·Fredericuſ
de ſenis iſtis termis ſtatuto cauetur ꝙ q
cũꝙ luſerit ad azardum ſit excõicatus qui
dam ſubditꝰ luſit intra dioc·ipſius epĩ in
loco tamen exempto Et tenuit ut dixi et
refert ita tenuiſſe d·Marſilium in ſtudio
bonoñ·Nec eſt uerũ ſm ipſum ꝙ dicit Io·
an·ꝙ locus exemptus ſit quedam dioc·de
pſe Nam ſi hoc eſſet uerum ad hoc ut epõ
poſſet ibi pro tribunali ſedere debeẽ req
ri licencia iud·loci exẽpti qui uidetur eſſe
papa uel eius legatus ut·c·auẽte de of·leg
li·vi·Sed hoc falſuꝫ Nam ſolus abbas dat
licenciam ibi ſedendi ut dicto·c·luioſo Itẽ
exemptuſ dictus non poſſet ſe ſubicere or
diñ·loci ſine pape uel legati licencia ut·c·
ſig·de fo·compe·et tñ cõtrariuꝫ no·de of·
leg·c·i·ad·idem ꝙ no·de ſen·exco·de moia
libus ꝛ quod nõ·archi·de tpibꝰ ord·c·iii·
li·vi·in fi·duꝫ dicit ſuo iure et qđ nõ·Io·
an·de ſen·exc·religioſo prime li·vi· in no
uella· Quid dicendum rões Io·cal·uidẽ
tur magis urgẽtes tamẽ ſalua meliori ſnia
ſic diſtinguo Aut prelatus loci exemptuſ
ex forma priuilegii hꝫ epiſcopalẽ iuriſd·
in loco exempto et ſit uera op·Io·cal·Aut
non habet talem iuriſd·et tũc uera ſit op·
Frederici quod probo bꝛ· Quicqd eim
per exemptõꝫ non acquiriẽ prelato uel lo
co exempto intelligiẽ epõ ibi reſeruatuꝫ
ſicut dicimus in dño totali ꝙ non perdẽ
niſi alteri acq̃·ut·l·nec utilem·ff·ex quibꝰ
caũs ma·ibi neꝙ enim intelligiẽ amiſſum
ꝙ olatuꝫ alteri non eſt·Hinc eſt ꝙ in pri
uilegiis illa que ſunt ordinis epiſcopalis
ſemper reſeruantur dioceſano poſtq̃ perſo
na que eximiẽ nõ eſt capax talium ut·c·ue
niens d preſcriptĩ ↄ ſi·Et quod nõ·Io·an·
poſt Inno·infra de dona·paſtoralis· In

primo ergo caſu cũ prelato exempto conce
ditur in loco epaliſ iuriſd·uideẽ adempta
epõ·Si uero ſibi non concedere intelligiẽ
reſeruata·Si enim aliquid diceremus ſeq̃·a
ſurdũ ꝙ extranei et alii delinquentes ibi
non habent alium ordinarium rõe delicti
quã papam et ſic ex difficultate cõuentõis
remanerent crimina impunita ꝟ·c·ut fame
de ſen· ex·et·l·ita uulneratꝰ ad leg·acqui·

Preterea intereſt ordinarii et ſibi incũ
bit ſollicite ut ſua prouincia careat malis
hominibus ut·l·congruit de of·preſi·ff·ꝟ
nulli dubium ꝙ propter delicta q̃ perpe
trantur in loco exempto turbatur quies
dioc·quia rõe forte in uiolatõe iuriſdcõm
et in multis inſolenciis exemptorum iura
uoluerunt ordinariis reſeruare ut patet
de priuil·c·i·in cle·et·cle·i·de ſen·exc·et·c·
ad abolendaꝫ in fi·de hẽticis pro hoc etia
facit·l·ſi quis in hoc gñe·C·de epi·et cle·
ubi iudex laicus punit delictum cõmiſſum
in eccleſia et ſic in loco exempto tamẽ infra
ſuum territorium q̃ tamen nõ facit ꝓꝫ in
tellectum de quo dixi·ſ·in·v·op· Quin
to quero dixi ſupra in diſtinctõe·v·op·ꝙ
iudex poteſt diſponerẽ per ſtatutuꝫ ꝙ ſub
dituſ extra territorium delinquens pena
ſtatutaria teneaẽ ut·l·fi·ff·d decr··ab·or·
fa· Sed pone ꝙ quidam non ſubditi alia ra
tione niſi quia habent poſſeſſiones intra
territoriũ ſtatuentĩ An poſſint ligari ex
preſſe eius ſtatutis et quid iuris ſi talis
poſſeſſor offendaẽ illum iudicem in cuius
territorio bona poſſidet uel eiꝰ ſubiectos
an poterit per illum·d·cõdempnari reſpõ
det Inno·ꝙ taliſ dominus non poterit in
de facere iudicium etiam in poſſeſſionibꝰ
quas poſſidet ille talis delinquens in ſuo
diſtrictu ar·ſ·e·cum ſit debet ergo adire
ſuper talibꝰ offenſis·iud·domicilii delin
quentis et ſi ille negligat iuſticiã facerẽ ꝓ
ſeq̃·iuſticiã ſuã ſm tenorem canoniſ·xxiii·
q·ii·dño et plenius in r̃gula nõ dꝫ aliquiſ
in Mercur·poſſet tamen ꝓꝫ Inno·fieri ſta
tutũ ꝙ bona cuiuſcũꝙ q ↄmitteret talẽ of
fenſam confiſcenẽ uel offenſo applicenẽ qa
in rebus ualet ſtatutum et ↄſuetudo cum
ſit ſua iuriſd·ar·C·de ſacro·ſan·ecc·l· iube
muſ nullam nec debet talis conſuetudo rũ
pi per extraneos·viii·d·q̃ contra et de iu
reiuꝶ·ſicut·iii·et i hoc caũ uideẽ ꝙ ꝑ occu
pationem bonoꝶ debetur per ſuum iud·cõ
dempnari et cum illo caũ agatur in re corã
iudice rei de q̃ agitur cõuenietur·C·ubi
d crimi·agi·oportet·l·i·Sic cum agiẽ ypo
tecaria que eſt in rẽ Secuſ ſi pigno·ut nõ·i·

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

dē pigno·cum cōtra·ſm Inno·cuius dicta
Oſti·ſuper duobus ipug· Primo in eo ꝙ
dicit ꝙ dominus non poteſt puniř extra
neum poſſidentem bona i eius territorio
ratōne delicti cōmiſſi in eius perſonā uel
ſubditoꝝ ſuoꝝ dicit enim ꝙ ymmo pōt ſi
alias hꝫ iuriſd·allegat pro caſu illud·c·et
c·i·de rap·ſed non uidetur·mihi illa reſp hē
ſio rōnabilis Nec eſt ueriſimile Inno·du
bitaſſe de caū huiꝰ·c·uel·c·i·de rap·vꝫ ubi
dominꝰ habet iuriſd·in loco in quo extra
neus deliquit in ſe uel alios uel bona poſſi
det ꝙ punire eū poſſit intellexit ergo In
no·quādo dominus uel eius ſubditi ſunt
offenſi ab illo poſſidente in eius territo
rio bona extra eiꝰ territorium uel etiam
in aliqua eius poſſeſſiōe uel loco ipſius do
mini in quo tamen non habet iuriſd·qbus
caſibus de tali offenſione non pōt ille do
minus offenſus illum delinquentem puni
re licet in eius territorio poſſideat bona
quia ſola poſſeſſio cū non de ipſa agatur ř
ali non ſufficit ad cōſtōnem fori ſicut nec
domicilii ut·l·liberti·§·ſola poſ·ff·ad mui
cip·Sed poſſet contra hoc inſtare et diceř
poſtq̄ iſte deliquit in ſubditū uel perſonā
dñi uidetur ſortiri eius forum ſicut rōe
offenſionis illate in perſonam clerici con
tra laicū coraꝫ iud·eccleſiaſtico ut·c·ſi qs
ſuadente·xvii·q·iiii·So·dic ꝙ qualitas cle
ricatus alterat delictum et facit incidere
in aliaꝫ ſpēm delicti·ſ·in delictū ſacrilegii
ſicut cum reo eccleſie laicꝰ occupat ut·c·cū
ſit generale·ſ·e· Sed in offenſione dñi uel
ſubiecti non cōtingit aliqua alteratō ſed
delictū ipſum conſideratur ut apparet in
facto cōmiſſum ex quo infero ꝙ ſi unus pa
duanus offenderet vicentinū uel ferař·hic
padue uel venetiis non poſſet venetie
uel ferarie cōueniri corā illo iud·cuiꝰ ſub
ditus eſt offenſus extra eius territorium
Plus tenet Bar·ꝙ expſſe non poſſet ſta
tutum diſponere contra offendentem eius
ciuem extra eius diſtrictum niſi in ciuita
tibus cōfederatis ut·l·non dubito·ff·de
cap·et niſi iud·loci ubi eſt cōmiſſum delic
tum cōtra eius ciuē negligeret delinquen
tem punire·xxiii·q·ii·dominus nř et ita
notat Bar·in·l·9tos populos in·viii·q·Se
cundū dictum Inno·fuit ꝙ vꝫ ſtatutū diſ
ponens ſuper 9fiſcatōe bonorū delinquen
tis extra territorium ſtatuētis uel ꝙ ta
lia applicentur offenſo quaſi ſtatutum diſ
ponat ſuper rebus ſiti infra eius territo
riū ꝙ poteſt ar·l·iubemus· C·de ſa·ſan·ec·
Dicit ho·ꝙ iſta g·Inno·non eſt bona quia

pēr eā apitur uia principibus ciuitatibus
et laicis contra eccleſias et perſonas eccle
ſiaſticas Quid enim ſi faciant ſtatuta uel
habeāt cōſuetū·que hātur ꝙ bona cuiuſcūq
cōmittentiſ ſaltem offenſa confiſcentur uel
offenſo applicentur et clericus hñs latas
poſſeſſiones illud crimen cōmittat nūquid
tales poſſeſſiones clerici delinquentes cō
fiſcabuntur ſ Inno·uidetur ꝙ ſic quia ſta
tutuꝫ cōcernit poſſeſſiōes ſitas infra ter
ritorium ſtatuentis ergo non debet rum
pi per extraneos ut dicto·c·q̄ contra mo
rem·viii·d·quod Oſti·non placet quia de
ficit auctoritas ſtatuentis ſup talibus ř
bus uel perſonis clericoꝝ ut de conſt·ecc·
ſan·Marie Reſ·etiam propter delicta pſo
narum publicari nō debet in auti·de man·
pri·§·oportet col·iii·et iſtā opi·Oſti·pu
tato ueram qñ puiſio ſtatuti cōcernit pri
cipaliter non ſubditum delinquētē extra
territorium quacūq enim uerba ſtatuti
ſuper publicatōe bonoꝝ talis ſicut cōcepta
ſiue in rem ſiue in perſonam uidetur cōcer
nere et referri ad ipſum delinquentem et
bona in 9ſiam ad delictū non ergo refert
qualiter ſtatutum loq̄·ſed in quem uolun
tatis intentio dirigatur ut·l·cōpater·§·
cum donatiōis de leg·ii·Quando uero ſta
tutum principaliř diſponeret ſuper bonis
quia per ſtatutum eis iceretur tributaria
uel imponeret eis aliqđ onus reale ita ꝙ
nulla habetur conſideratio ad perſonā poſ
ſeſſoris tūc op·Inno·eſſet uera quia tranſi
rent ad eccleſiā cū onere ſuo ut plene ſcrip
ſi de imunit·ecc·non minus Idem credo ſi
ſtatutum diſponeret ſup poſſeſſionibus ſi
tis intra ſuum territorium ꝑ reſpectum
ad perſonam quam rōe alicuius delicti iaꝫ
cōmiſſi uel propter aliquā aliaꝫ qualitatē
in habilitat quo ad poſſidendum bona in
tra eius diſtrictū ſita ꝙ contingit in mul
tis caſibꝰ ut·l·apud iul·§·fi·ff·đ leg·i·z·l·
mutuꝫ de ꝟ·obli·Et eſt ducalis prouiſio
teruiſii dominoꝝ venetoꝝ·ꝙ forenſis nō
poſſit ibi querere poſſeſſiones iſtis caſibus
cum ſtatutū diſponat ſuper rebus iure di
co ualere et uerā op·Inno·etiam quo ad cle
ricos ad hoc ſpāliter quod determinat Io·
an·de conſuetū anglicana que defert ſucceſ
ſionē primogenito ꝙ clericus ſogenitus
uigore illius conſuetudinis excludetur
a ſucceſſione ita nō·in·c·non eſt ſine culpa
đ re·iuř·li·vi·ad fi·in Merc· Sexto que
ro ego dixi·ſ·in·vii·op·ꝙ quādoq plures
leges z plures iudices poſſunt concurreř
in punitione delicti in origine non eſt in

effectu·Quero ergo per quem actum indu
citur preuentio inter plures iud·hoc in
ueſtigař eſt utile ꝑpter cōmodum pene q̄
cedit quandoq ad cōmodum iud·punienti
ut infra dicaꝫ Ad hoc dico ꝙ iura loquūt
uariis modis de iſta preuentione qñq eiꝫ
per ſolam cōparitionem inducitur preuen
tio·i·de ap·ut debitū et·c·duobus de re·li·
vi·qñq inducitur per citationeꝫ infra·c·
propoſuiſti quādoq per liti·9ti·ut in plu
ribus ꝑcur·inſolidum ſimul datis ut·i·de
procur·ſi duo li·vi·et·l·pluribus deleg·i·
Quandoq ille dicitur preueniſſe qui pri
us ad ſententiam ꝑuenit·ff·de noxalibus
l·ſi quis a multis et·l·ſi uero de pecul·ex
quibus iuribus et dictis dictoꝝ collige
talem diſtinctionem· Cum queritur ꝑ
quem actuꝫ inducitur preuentio ſiue pre
occupatō ſic diſtingue Aut agiř de preoc
cupatione officii aut de preoccupatī ordi
nis procedendi aut iuris eligendi aut de
ꝑoccupatī reſpectu eius de quo agř·Primo
caſu de preoccuꝑ·officii et tunc aut offici
um in qualibet parte iudicii eſt uniforme
z equalis potencie tunc inducētur preuetō
ꝑ citatōꝫ ut patet in preuentione iuriſd·
in·c·propoſuiſti et·c·ḡtum de of·del·hoc
intelligo cum iuriſd·eſt fundata certa et
ordinaria Secus ſi delegata quia in pluri
bus deleg·inducitur preuētio per preſen
tatōem·lřaꝝ ut·c·ut debitis aū ꝑſentatio
nem enim dubiū eſt an habeāt iuriſd·quia
de exercitio certum eſt ꝙ non de quo ple
ne per Inno·et Oſti·de reſti·ſpo·ex 9 qōe
aut officii nō eſt uniforme in qualibet ſui
parti ut ꝑcur·et illud dicitur preuenire
per liti·9ti·ut dicto·c·ſi duo·Secundo caū
cuꝫ queritur de preuentione quo ad ordi
nem procedendi z inducitur preuentio ꝑ
petitōm ut·l·qui ꝑtor·ff·đ iud·et de ord·
cog·9 dilect·Tercō caſu cum qř iuriſ·eligē
di z inducit ſimiliter per liti 9ti·ut dicta
·l·ſi pluribus delg·i·Quarto caū·ſ·cū trac
tatur de preoccupatione reſpectu effectus
eius de quo ag·et tūc dicit Bar·in·l·ſi plu
ribus Aut plures agūt ad idem aut ad di
uerſum Si ad idem aut ex eadem cā aut ex
diuerſa Si ex eadem aut non eſt poſſibi
le illas duas cauſas eſſe ſimul ueras et tūc
ille dicitur preoccupaſſe qui prius ad
ſentenciā ꝑuenit quia de iure illius cepit
ſaltem preſumptiue 9ſtare ut·l·ſi is a quo
·ff·de rei·uend·facit·c·cū ſup de re·iu·z·c·
ueniens de teſtibus·Si uero poſſunt eē ſi
mul uere z tunc aut ille habuerūt originē
eodem tempore et tunc ille dicitur preoc

cupare qui peruēnit ad liti 9ti·et hic eſt ca
ſus in·l·ſi ex duobus·ff·đ du·re·et·l·fidei
9miſſa·§·interdum de leg·iii·ꝙ·hoc tamen
facit fortiter·c·duobus de·re·li·vi·ubi in
duobus ius habentibus eodēm tp̄e ad idē
beneficium inducitur preuentio per ſolaꝫ
preſentatōm lřaꝝ ut ibi ſꝫ pōt dici ꝙ ibi
ius et ſubſtācia debi·erat in pēdenti ideo
facilius inducitur ꝑuentio in duobꝰ reis
ubi in perſona utriuſq a principio eſt fū
datum ius in ſolidum Si uero nō hūerunt
originem eodem tp̄e tunc ille dicitur pre
occupaſſe qui prius habuit ius petendi ut
l·in opis·ff·locati Si uero nō petitur idē
ſed diuerſum et ex diuerſis cāis tunc 9ꝫ
ꝙ ueniant ad ſñiam que eſt cauſa imediata
executiōis et ille in executione diciř ꝑoc
cupaſſe ut·d·l·ſi quis a multis·ff·de noxa·
et·l·ſi uero·ff·de peculio et predicta faci
unt ad queſtōem quā for·Dy·in dicta·l·ſi
precibus· Pone quidam hereticus habi
tauit bononie·x·annis ꝙ quē ep̄s bon·for
mauit proceſſum et ſimiliř ep̄us patrie ſue
poſtea prius tamen tulit ſentenciam quam
ep̄s bonon·q̄ritur ad quē ex iſtis ſpectet
bonoꝝ occupatio iſtius heretici· Si quis
dicitur occupare per ſñiam ad ep̄m patrie
ſue Si uero per proceſſuꝫ ep̄us boñ·preue
nit in ꝑceſſu et ſm̄ eum iſta utraq pars
eſt uera facit·ff·đ of·cōſ·l·i·ubi in duobus
ordinariis per inchoationeꝫ proceſſus in
ducitur preuentio Item inquiſitō q̄ fit ꝑ
officiū ſuccedit loco accuſatōis ut·l·diuus
de cuſto·re·et·c·qualiter z quādo de accuſ·
Sed ille qui preuenit i accuſando ꝑfertur
ergo ſimiliter in iq̄ſitione preueniens eſt
preuerendus Item ubi ob·exec·rei iud·ibi
ob·exec·litis pendentie ut·l·fūdi et·l·fū
dum de exec·Sed hic ſentencia lata per pri
mum obſtaret huic ſo ergo et litis pendē
cia ita tenet in dicta·l·ſi pluribus cuius ꝟ
ba quo ad penaꝫ pſonalem uera credo quā
tum uero ad bona non uidetur bene dictū
ꝙ bona condempnati de hereſi debeant ꝑ
tinere ad iud·condeꝑnationis ſi non ſiue
ſita in eius territorio ut dicam infra in
viii·q· Septimo quero pone ꝙ ille qui
accuſatur uel contra queꝫ inquiritur per
iud·delicti citatū non cōparet ſic ꝑcedere
contra eum et forte ſentencia ferř in caſi
bus quibus poteſt ut·l·abſentem de penis
et de dolo·et con·ueritatis Deinde iud·
domicilii uult procedeř contra cuius pro
ceſſum obicitur đ ſentencia uel de liti pen·
coram iudice delicti qř utrum poſſit uide
tur ꝙ ſic qa non debꝫ fieri reus pluribus

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

legibus ut·l·ſenatus de accuſ· Item iſte iã
preuentus eſt per iudicem delicti ergo ꝓ
cedere non poteſt domicilii iud· tanꝗ pre
uentus ut d·l·i·ð of·gſ·et ob·ſibi exceptõ
litis pen· iuxta nõ·per Inno· de cõſti·cũ
Mer·ad fi·nec de eadem re ſiue delicto po
teſt agi corã diuerſos iudicibus ut·l·fi·
C·de fideiuſ·li·et·ff·de quibus re·ap·eu
iud·ea· et quod notat Inno·in·c·cũ contin
gat de offi·deleg· et de ap·ro·§·in alium
in nouella li·vi·quid dicẽdũ So·dic ꝙ aut
uterꝗ iud· ꝓceſſit obmiſſa exceptõne liti·
pen·et tunc utꝝ ualeat utriuſꝗ proceſſus
et ſentẽcia dic ut d·c·cũ Mer·per Inno·et
ꝯpo· ubi tenet ꝙ ualet proceſſus utriuſꝗ
ſi non fuerit oppoſita exce·Sed cõpo·dic·
ꝙ non ualebit ſꝫa ſed prima quia ſcda dep̃
hendit̃ lata contra reos prius iudicati er
go non vꝫ ſm eum quod nõ credo uerum
quia ſnia contra ſniam bene ualet in diuer
ſa inſtãcia ſi non opponatur exce·rei iud·
ut·l·duobus de exce·rei iud·et quod nõ·
Inno·in·c·ex parte decani de Re·et·c·ſup
lr̃is ideo ſi ab utroꝗ cõdẽpnaretur fieret
executio utriuſꝗ ſnie et imputet ſibi ſi ñ
oppoſuit ut preal·c·p Inno·ubi autem pi
ter in pronũciando concurrunt dic ut·c·
fi·de re iud·limita tamen ꝙ dixi ð ualor̃
utriuſꝗ ꝓceſſus niſi in caſu·c·diſp·de Re·
li·vi·Aut dicta exce·fuit oppoſita iudici
poſtea inchoanti proceſſuꝫ et tunc aut op
poſuit ipſam reus Aut iud·primꝰ Aut ac
cuſator primo caſu aut reus coram primo
cõparuit defendendo ſe ꝛ tunc poteſt op
ponere contra ſꝫ dictam except̃ liti pen·ut
ſic i caſu iſto quo obſtaret obſtet ꝛ liti pẽ·
ut·d·l·fundi· et·l·fundum de excep· Aut
reus in primo iudicio nõ ꝯparuit tũc dic
tam except̃ liti pen·uel etiam ſententie cõ
tra ipſum late opponer̃ non poteſt quia ſi
cut non poteſt uti inſtancia corã illo ubi
eſt ꝯtumax niſi purget ꝯtumaciã ut·l·ſanc
timus·C·de iud·et·c·actor de dolo·et cõ·
li·vi·Ita dicta inſtancia uti nõ poterit co
ram alio tribunali ſimiliter alle·non pote
rit ſentẽciam cõtra eũ latã in abſentem qa
non ſolet ſnia condẽpnato ꝓdeſſe ut·l·cui
denter de except̃ et hanc partem diſputã
do tenuit Ia·de bel·ut r̃fert Bar·in·l·ſi ſe
pulcri ff·ð ſepul·uiol·Scdo·caſu ꝯ q̃rit̃ utꝝ
dictã except̃ poſſit opponere primꝰ iud·
dic ut ibi per eum· Tercio caſu cum accuſa
tor uult dictã except̃ opponere tenet ibi
ꝙ non poſſit et hic hñt locum ut dixi cum
in abſen·proceditur uel etiã cõdẽp·ita ꝙ
ſentencia nõ eſt ſortita effectum ſuum qd

ergo ſi iudex delicti ſꝫ unã legem uel ſuã
propriaꝫ puniuit delinquentẽ An iud·do
micilii poterit eum punire ſm aliam legẽ
ſaltem in eo ꝙ pluſ eſt remitto ad nõ·in·l·
denunciaſſe·§·quid tamen de adulteriis ꝑ
bar·et dicta·l·ſenatꝰ de accuſ·et quod nõ·
Cy·in cõmento·l·extra territorium·ff·ð
iuriſd·om·iud· ¶ Octauo quero de qõne q̃
primo diſp·Ricardus malũbre in iſtis ter
minis Conſtõnes papales iubent bona he
reticorum diuidi in tres partes quarum
una ſit domini temporalis Alia officialiũ
inquiſitionis· Tercia inſubſidium officii
terre ſancte modo accidit ꝙ quidam oriũ
dus Bononie hñs ibi poſſeſſiones et bona
in padua uero ubi domicilium hꝫ et mora
batur per inquiſitores paduanos de here
ſi eſt dampnatꝰ Modo querit̃ an dicta bo
nonienſia ad cõe et officium boñ·uel ad cõ
mune et officiales paduanoſ debeant perti
nere ar·p·ꝙ ad boñ·primo quia occupatio
talis ꝑ pub·nõ priuatas ꝑſonas eſt facien
da de hereticis cum ſm li·vi·et de bo·va·
l·fa·li·x·et ð re·iuriſ·nõ eſt ſingularis Sꝫ
iudex paduanus quo ad bona ſita bon·nõ
cenſet̃ pub·perſona ſed priuata ut puta ex̃
territoriũ ut·c·ut animaꝝ de conſti·li·vi·
et preal·l·extra territoriũ ergo ad ipuꝫ
non pertinet publicatio cauſata a iuriſd·
ut dixi Secũdo ꝓbat ꝙ hereticꝰ in padua
na cenſet̃ hereticus ubiꝗ ut patet de here
ticis aut̃ gazaros·C·in prin·et fi·ibi taꝗ̃
banniti et infames ab omnibꝰ habeantur
pro hoc·xi·q·iii·c·ſi quis a ꝓprio Ita ergo
erat cenſendus hr̃ticꝰ bon·unde eſt oriũ
dus ſicut padue ubi habꝫ domiciliũ nec mi
noris poteſtatis et ueritatiſ eſt ratio ori
ginis q̃ domicilii·ff·ad muicip·l·aſumptõ
et·l·domiciliũ ꝛ·C·ð mu·et ori·l·originẽ
ꝯnimmo maior ꝛ potencior eſt ratõ origi
nis ut pꝫ expreſſe·ff·ad mui·l·libertos·§·
ꝑſcriptio et·C·de epi·et cle·l·nulli et nõ·
C·de mu·et ar·l·i·li·x·Ex quibus patet ꝙ
nõ minus reſ publica ſiue iud·bon·iuriſd·
habet in boniſ ſitis in ſuo territorio quã
res pub·paduana in ſuis Tercio prabat̃
quia iuriſdictiones ſunt diſtincte ſicut
dnia ut·l·ex hoc iur̃·ff·de inſti·et iur̃·con
iuncta·l·qui furenter de ſta·ho· et ultra
terminoſ non debet extendi ut dicta·l·ex̃
territorium et ſi hoc non licet directo·ſ·
egredi nec debet licere per ꝯñam et idirec
te·ſ·per ſentenciam ar·et·l cũ hii·§·ſi cũ liſ
ff·ð trãſacti· Quarto ſic prob·predicta
bona hereticoꝝ niſi lata ſnia non debet ab
aliquo occupari ut·c·cum ſm de hereticis

An publicatis bonis ppt crimẽ comprehendat bona sita extra territorium iudicis proferentis

li·vi·ſed ſentencia hã·nõ eſt egredi extra
terminos iud·ut·l·cum unus·§·ſi is q·§·ð
bo·au·iu·po·ergo ſentencia paduani nõ po
teſt extendi ad bona ſita· Quinto ꝓb·
per ſimile de datione tutoris que non ex
tendit̃ ad bona nõ ſita in territorio iud·
qui tutorem dedit·ff·ð tu·et cur·dato ab
l·pup· et de excuſ·tu·l·illud et·c·e·non ſo
lum·§·q teſtõr idem ergo dicamus de ſen
tencia qua declaratum eſt aliquem hr̃ticis
ut non extendat uireſ ſuas ad bona non ſi
ta in territorio iud·nec miꝝ ſi rõe diuer
ſitatis bonorum diuerſi ſunt aprehẽſoreſ
uel occupatores bonoꝝ ut pꝫ in pluribus
legibus·C·de epi·et cle·l·ſi quis preſbiter
de ſꝫis nupti·cũ aliis de ſu·et leg·l·de emã
cipatis et·C·ſi ſo·li·imp·l·i·li·x·ff·de ſta·
mi·l·ſi a milite·§·fi· Econtra ꝙ bona ſi
ta bon·pertinent ad of·padue·ubi lata eſt
ſnia ſic ꝓb·licet publicatio bonoꝝ fiat ad
penã delinquẽtis ut pub·egeſtate laboret
ut·l·bona fides·ff·de poi·et·l·quiſꝗs ad·l·
iul·ma·tamen occupatio bonorũ ꝛ ꝑticipa
tio per iud·fit ad promerẽcium premiũ ꝛ
laborancũ ſubleuationem et hoc pꝫ in ter
cia q̃ applicatur ciuitati·C·de uecti·ꝯmi·l·
uectigalia et·l·fi·ꝛ patet in tercia q̃ datur
in offi·in cãu nr̃o in aut̃ ð ueteri·§ ne aũt
laborũ ibi eſt colocanda merces cũ premiũ
ubi labor et diſpendiũ ut·C·de furt̃·l·ma
nifeſtiſſimi·§·ſed cuꝫ in ſꝫa Si ita eſt ergo
iſta bona oĩa ſpectant ad iud·et ciuitat̃ pa
due Secundo hoc ꝓb·qa iura que confiſcant̃
ſunt incorporalia et uim ſuam ubiꝗ exten
dunt·ff·de re·iud·l·i·§·quodam et licꝫ cer
to loco agitentur ſuum tñ uigorem ubiꝗ
extendunt ut·C·de preſcriptis lon·temp·
l·fi·et ideo ſm ſtatum et conſuetudinẽ lo
ci ubi aguntur diuidicant̃ ut·ff· de euict̃
l·ut fundus et·C·de collat̃·l·fi·lic licꝫ ad
fi·ergo licꝫ ſnia fuerit lata padue ubicũꝗ
tamen porrigit effectũ ſuum· Terciõ ꝓb·
quia ſentencia lata ſuper crimine eſt quid
principale bonoꝝ publice uenit acceſſoria
qa ſine ſnia non poſſet fieri ut de hereticiſ
cũ ſꝫ li·vi·Sed regula eſt ꝙ acceſſoria ſeq̃·
principale ſiue eius naturã ut·l·cũ princi
pale de reg·iuriſ· Quarto ſic publicato
bonoꝝ habet uim ſucceſſionis qð patet qa
fiſcus tenetur ad debita et credita ut·l·ſi
tutorem·C·ad·l·iul·de vi et de bo·da·l·ſi
ut proponis ſꝫ ad illum qui ſuccedit per
tinent omnia bona ubicũꝗ ſita ut·l·cũ her̃
des de acqui·poſ· et de re·iuris·l·hr̃ditas
et·l·nihil aliud et ſi cer·pe·l·eius qui in ꝓ
uincia ergo ad paduanum debꝫ oĩa ptinet̃

Quinto ſic ſniarũ executõ fieri dꝫ per
eos qui eas tulerũt uel per alios ad eoruꝫ
lr̃as ſi res ſup quibus fit executio nõ ſint
ſita in territorio iud·ut·l·a diuo pio·§·i·
ff·de re·iud·et·l·ꝓperandum·§·ſi uero re
us·C·de iud·ergo ad lr̃as iud·paduani eſt
eius ſentencia exequenda ꝛ non aliter· Ex
iſtam ultimam partem·ſ·ꝙ ad officiales ꝛ
officiuꝫ pað·debeant pertinere per iura ꝛ
rõces·ſ·pro hac parte inducta et tali etiaꝫ
ratione officiales pad·et alii ꝑ orbem ſup
talibus ſunt per principem deputati·Sed
cum princeps deputat aliquẽ adminiſtrat̃
puta dat tutorem cenſebit̃ iſte tutor non
ſoluꝫ pupilli bonoꝝ que ſunt intra ꝓuinci
am iuð·decernentis tutelam ſed etiã bono
ruꝫ ex̃ ut·c·de exec·tu·l·ii·et eſt ſpeciale i
dato a principe ut dicta·l·pupillo de tut̃
ꝛ cu·d·ab·Ita igit̃ i qõe propoſita officia
les pað·deputati a principe·i· papa in cri
mine hr̃ſis occupabãt bona heretici ubiꝗ ſi
ta hoc tamen moderamento adhibito ꝙ bo
na ſita bon·non occupabũt per ſe ipſos ſed
per relatõem ad iud·bon·ut dictũ eſt·ſ·in
iii·et ꝑ·rõe et in hoc r̃ſidet ut dixi·d·Io·
cal·diſputauit iſtam qõem ponendo termi
nos magis generales vꝫ ſi hñs fer̃·imobi
lium ꝑ inquiſitõm florentinum ſit florẽ·
legittime ꝯdemp·de hr̃ſi ad quẽ ex eis illa
bona uigore ſupradicte cõſtõis et conclu
dit ꝙ tercia pars ad officiales flo·qui tu
lerunt ſentenciam quia iſta eſt debita rõe
laboris ut dixi ſupra in prima rõe ſꝫ pt̃
et idem d·Io·copioſe ꝓbat in q̃rta rõe pri
me partis quãtũ uero ad alias duas parteſ
credit ꝙ ille debeant̃ domino temporali
et offitio inq̃ſitõnis ciuitatis fera·capien
tiſ ꝓ ſubſidio terr̃ ſancte quia eiꝫ ibi ſicut
flo· ſicut padue diſputauit princeps offi
ciales ceſſat ꝯ ratõ· d·Ro·que locuꝫ habẽt
ubi in loco bonoꝝ nõ eſſent ſuper illa pub
licatione deputati alii officiales et ꝓ hoc
al·dictam·l·ii·de exeu·tu·ibi nec de cetero
tñ ſig·eſt ꝛc̃·ad idem·ff·de tu·et cur·dãp·
ab·l·ii·§· ſi plureſ et tollitur rõ dicte ſo·
aperte per·l·tutorẽ·§·heres inſtit̃ de ad
mini·tu·ff· de diuerſis enim officialibus
ſuper bonis confiſcandis ꝑ prin·deputat̃
ſinguliſ ꝓ uinciis nõ debet unus bona al
terius prouincie cõfiſcare ſꝫ ſue tñ ut·C·ð
bo·ua·l·ſi quãdo li·x·et hec rõ eſt cõcludẽt̃
in portõne q̃ applicanda eſt generali fiſco
ideſt pape uel imperatori Sed inparte que
cedit lucro iuð·qui tulerunt ſentẽciã alia
ratio locuꝫ habet ut ſupra dixi ꝛ dicit ip
ſe iſtam deciſionẽ equam ad hoc ut iuriſd·

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

cu itetur confuſio et ma·diſcordie ſubtra
hat̃ Ego idem ſentio in portõe deputata
officio terre ſancte ut ille officialis ea3 ca
piat in cuius territorio ſunt bona hr̃tici
cõdempnati qa omnes illi officiales in hoc
recognoſcunt unam burſam fiſcalem·ſ·offi
cium terre ſancte ꝫ in porcione que debet̃
ciuitati de quo intelligemuſ an de illa ubi
lata eſt ſentencia uel de illa in qua hereti
cus habet bona dicit Ri·de illa ubi ſenten
cia lata eſt d·Io·de illa ubi bona ſunt ſita
ut uidiſti inter iſtos canonũ ac legũ pr̃os
quid loquant̃ dubito ſed pro d·Io·multũ
urget rõ illa ꝙ iſta publicatõ ipõ iur̃ fit
per legẽ ut dicto·c·cũ ꝫm ſniam ergo iud·
paduani que ſubſeq̃·non tribuit nouum iuſ
ſed uetus declarat ſicut dicimus in ſnia la
ta in ꝛali ut·l·loci corpuſ·§·competit·ff·ſi
ꝫuitus uen·ius ergo ſiue dnius q̃ſitum in
bonis ſui territorii per ſentenciã legis ꝛ
canoniſ cõi bon·non uidetur aufferi poſſe
per ſniam declaratoriã iud· paduani ut·l·
inſulam·§·ſi·ff·ſo·ma et hoc ſine dubio ue
ru3 puto in terminis·d·Ro·in quibus po
nitur iſtum hr̃ticum fuiſſe oriundũ bon·
quo caũ iud·bon·etiã procedere potuiſſet
nec preuentio paduani aufferre ſibi deb3
ꝯmodũ proſſenies ipſo iure ex delicto ſui
originarii ar·ff·de iure fiſci Sed ſi nõ eet
inde oriundus ſed tm̃modo poſſident ibi
bona forte poſſet etia3 uera op·do·Ri·qa
poteſtas bon·ꝫ iſtum non poterit ꝓcedet̃
ſi ibi illud crimẽ non cõtraxit et ſola poſ
ſeſſio iuriſd·non fundat̃ ut dixi·ſ·in·v·q·
tucius tñ credo ſentire d·Io·p̃t ꝓpter pub
licatõ q̃ infliq·ipõ iure per·l·ſed ſi p ſnia3
ueniret quis priuandus bonis tunc credo
cu3·d·Ri·ut ad iud·cõdempnati nõ ad illũ
ubi bona ſunt ſita ptineant ſi alia rõne fo
rum ubi delinquens nõ ſorciebt̃ cum aucte
tamen illius iud·in cuius territorio ſunt
ſita bona iudex ſnie applicabit ſibi idem
credo de exactione nominũ debitorum ut
diſtinguamꝰ inter publicatõm per ſenten
ciã ꝰ et que fit ipſo iure ut primo caſu ad
iud·ſnie ſcdo ad iud·ubi ſunt debitores
debeant ptinere dominus· Bar·de iſta ma
terea in repetitõne·l·ꝯtos populos ad fi
cum tractat ꝺ effectu ſentencie iud·exequẽ
tis lacius ſic diſtinguit· Quandoq̃ pena
reſpicit perſonã q̃n̄q̃ bona primo caſu aut
dicta pena ipoſita reſpicit certi loci iuriſ
dictõm ꝛ ñ porrigit̃ ex̃ territorium iud·
ſed bene porrigitur ad quedã loca p ꝯnã3
ex iuris diſpõne ut·l· relegatorum·§·i·ꝛ
§·interduc·ff·de interd·et rel·aut non ẽ
ſpicit certi loci ſed certe artis iuriſ·dictõ
nem et tunc non porrigitur ut·l·exca·ff·
de poſtul·aliq̃n uero non reſpicit iuriſd·
loci uel artis ſed diminutõm ſtatus ut q̃n
quis efficitur infamis et tunc dicit̃ ſtatꝰ
eiꝰ minui uel efficitur ſeruꝰ pene ut·l·coꝫ
nitio·§·extimatio·ff·de ua·ꝛ ex̃ co·et iſto
caſu pena poſita in uno loco habet effectũ
ubiq̃ locoꝝ quia ipſu3 ꝯmittatur infamia
ſicut lepra leproſum ut dicta·l·exca·et hoc
regula excõicati hic ab ep̃o padue·debebit
ubiq̃ tãq̃ excõicati uitari·xi·q·i· quiſqe ꝺ
offi·ordi·cum ab eccleſiaꝝ Scdo caſu q̃n pe
na reſpicit bona pone quidã eſt cõdemptꝰ
hic in publicatione bonoꝝ habet quedam
bona alibi utrum illa erunt pub·ad euidẽ
ciam huius membri p̃mittit ꝙ ciuitas nõ
poteſt de iure cõi applicare ſibi bona ꝓp
ter delicta·C·de bo·ua·l·i·et ibi nõ·Item
ciuitas de iure cõi non habet merũ iperiũ
nec cognitõem iſtoꝝ delictoꝝ grauiorum
ut·C·ꝺ feu·ciui·l·a defenſore· Ille ergo
ciuitates ytalie q̃ illam iuriſd·exercẽt qa
bona ſibi publicãt hoc faciunt uel ex ſpãli
priuilegio conceſſo a principe uel cõſued·
antiquam que aabet uim conſtituti priui
legii ut·l·hoc iur̃·§·ductꝰ aque ꝺ aqua co·
et ex·et·l·i·in fi·de aq̃ plu·ar· ita dicit g·
in autẽ ꝺ cõſ en·ciuit·§·iuſiurandũ in fi·g·
magne ꝛ ſic ciuitates que habẽt hodie iura
fiſcalia poſſunt dici procur·fiſci in rẽ ſuã
in illa ciuitate hoc ergo p̃miſſo diſtingue
in preſenti queſtione quãdo pena reſpicit
bona Aut iuriſd·ſunt ſepate ſed eſt eade3
burſa fiſcalis in effectu in utroq̃ loco aut
ſunt ſepate iuriſd·ꝛ ſeperate burſe fiſcales
primo cãu aut illa publicatio fit ꝺ iure cõi
et bona utriuſq̃ loci erunt publicata ut·l·
ſi quando de bo·ua·et fiet executio p illoſ
officialeſ ubi ſunt bona ex quo infert ꝙ ſi
preſes qui eſt in marchia pro ecc·ro·publi
caret de iure cõi bona alicuius quod intel
ligit̃ publicata q̃ bẽt in ducatu uel patri
monio beati petri quia lic3 ſint diuerſe iu
riſd·tamen eadem eſt fiſcalis burſa·ſ·eccl·
romana ar·huius·c·an publicato fit ꝫm ſta
tuta ꝛ ꝫm conſuetud·ſpãles et tũc aut ille
legeſ ſpecialeſ ſunt in utroq̃ loco ubi ſunt
bona delinquẽtis exẽplũ plures iud·ſunt
deputati a rege p diuerſa territoria r̃gni
unus publicauit bona ꝫm conſtitutiones
regales q̃ ibi uigent et hoc caſu etiã bona
q̃ habet alibi ubi uiget eadẽ ꝯſtituto erũt
publicata per iura preal· Aut dicte·l·ſpeci
ales non ſunt ꝯmunes ad utrũq̃ locũ exem
plum in marchia eſt una ꝯſtitutio q̃ nõ eſt
inducatũ tũc talis publicatio nõ extendi
tur ad bona q̃ ſunt extra locu3 ut dicta·l·
extra territoriũ et·c·ut animaꝝ·Scdo cãu
quando iuriſd·ſunt diſtincte et burſe fiſ
cales diſtincte tunc aut publicatio fit de
iure ſpãli et nõ extenditur ad bona alibi
ſita p dictas leges aut fit de iur̃ cõi ꝛ tũc
extendit̃ ubiq̃ poſita et hic caſuſ in·l·fi·ꝺ
exac·t·ꝛ in iſto capitulo ad hoc·C·de epi·
et cle·l·ſi quiſ preſbiter ubi partem bono
rum habet curia uel patronus et partẽ h3
eccleſia ad hoc·l·iuriſpitos·§·cum oriũdꝰ
de excu·tu· Sed poſſes contra predicta in
ſtare in quantũ in pluribuſ membris dixi
ꝙ ſentencia p unum iud·lata habet effectũ
cõfiſcandorum bonoꝝ in alterius iud·ter
ritorio Nam hoc uidetur contra·l·cũ unꝰ
§·ſi·iſ qui·ff·de bo·au·iu·poſ·ſolutio quan
doq̃ iudex principaliter diſponit ſup bo
nis ut contra ꝯtumacẽ et loq̃·ille·§·q̃n̄do
ꝙ diſponit principalr̃ de perſona licet in
ꝯñam ueniãt bona pone exemplum in·l·ii·
C·ſi pen·ap·mor·inter·ꝛ tunc extenditur
ad bona ubicũq̃ poſita in iſto capitulo et
l·mag·puto·§·illud de rebꝰ eorum ubi ra
tione perſone ſibi ſubiecte iud·interpoit
decretũ ſuper rebꝰ alibi ſitis ꝯtra eẽ nõ·
Inno·de preual· paſtoralis et uide cio ꝙ
nõ· Bar·in·l·relegatoꝝ·§· interdicere·ff·
de iter·ꝛ·relega· Nono iuxta predicta
quero quidam clericus rõe patrimonii ſuc
ceſſit in emphiteoſim quã habuerat pater
a domino temporali ꝯdempnatus eſt iſte
clericuſ ex delicto et expreſſum eſt in ſen
tencia ꝙ bona eiꝰ epiſcopo publicet̃ Dub·
an in illa empliteoſi ſuccedat epiſcopus an
dñs ille a quo h3 et uidetur primo ꝙ ep̃o
debeãt applicari quia res ſecũtur ꝯditõm
pſone·C·ꝺ in po·lu·de·l·i·li·xi·in autẽ ec·
ti·§·ad hoc de iurepatro·ſi laicus li·vi·nõ
enim homineſ propter reſ ſed res propter
homines deus creauit ut·l·in pecudum·ff·
de ux̃·magis dignum trahit ad ſe minus
dignum de conſe·ecc· uel alta·ꝙ in dubiis
cum ergo perſona clerici delenquentis cen
ſeatur eſſe ꝺ foro epiſcopi ergo et eius bo
na preſertim quia bona clericoru3 gaudẽt
priuilegio quo gaudẽt bona eccleſiaꝝ·xii·
q·ii·eccleſiaꝝ ſuos·xvi·q·i· ſimilr̃ ex qui
buſ uidet̃ ꝙ dicta bona emphiteotica ſint
epiſcopo applicanda ꝯtrariũ tenuit Old·
ratõnibus infra ſcriptis et primo quia q̃
dam ſunt bona que regulant̃ ꝫm conditõ3
pſone ut mobilia Item etiam peculium cle
rici ꝓfecticium·i·intuitu eccl·acquiſitum
quibus caſibus intelligunt̃ iura ſuperius
allegata pro hoc·C·de meta archiẽ li·xii·
et facit quod Oſti·in ſumma de pecu·cleri
ci ſunt ꝛ alia bona que nõ regulantur iux̃
conditõm perſone ſed habent propriã re·
ſepatam ut ſunt bona patrimonialia cleri
corum que peculiu3 aduenticiũ poſſunt di
ci rõe quorum bonoꝝ clerici dñt̃ dominiſ
tẽporalibꝰ obnoxii·xi·q·i·§·cog·xv·is ita
rñdet̃ quo caſu· Dicẽdũ eſt ꝓpter delic
tum poſſeſſoris domino talia bona applica
ri C·ꝺ an·ꝛ tri·l·iul·l·xii·ꝛ·vii·d·quo iu
re uideo enim ꝙ rõne rei de qua agit̃ ſi ſit
feudalis conuenit̃ clericuſ corã domino feu
di de foro compe·utrũ et·c·ex tranſmiſſa
pro hoc de ap·ro·§·d3 li·vi·quid plura·l·
iſtam·q·patenter determinat·C·de exactẽ
tri·l·fi·li·x·ad hoc facit·C·de uectẽ et cu3
l·ex preſtatõe· Preterea ſic eẽt in cãu cõ
uerſo ſi bona laici tenenteſ rem in feudu3
ab eccleſia confiſcentur feudum ad eccleſiã
reuerti d3 de penis in·c·in quibuſdã·§·fi·
et c·ti·felicis circa prin·li·vi·Si ergo iſto
iure utitur eccl·pro ſe igitur idem iue d3
recipere contra ſe·ff·de conditẽ ind·l·fr̃ a
fr̃e ad hoc in autẽ de alio ꝛ emphitẽ cõtrac
tuſ·§· ſi uero contigerit·col·viii· ubi pub
licatis bonis illius qui tenet ab eccl·rem
in emphiteoſim non publicabitur illa em
phiteoſiſ Sed ad eccleſiã reuertetur ita di
cit Oldra·conſilio·xvii·aduerte quia dñſ
Bar q̃õem iſtã de puplicis emphiteoſis feu
di uel liueli L·xiui·ꝓſequitur nec ſunt ter
mini ita ſtricte ſumendi in clerico condẽp
nato in publicatione bonorum ſed gener·
liter in quocũq̃ feudatario emphiteota ꝛ
liuelario an bonis talis feudatarii emph
teotici et liuelarii publicatis p̃dicta pub
licabunt̃ Spe·in infeudo uidetur tenet̃ ꝙ
ſic in ti·de feudis·§·q̃m xv·xl· Sed contra
ipſum eſt tex·expreſſus qui dicit ꝙ reuer
titur ad dominũ uel ad agnatos et ſic fiſ
co non querit̃ ut col·x·ſi uaſã·l·feudi pri·
c·i·et ſi de feudo fuerit ꝯt·i·et de eo qui
interfecit fratrem domini ſui·c·i·de ꝓhi
bita feu·alie·imperialem·§·illud quoq̃ S3
contra predicta uidetur glo·in·l·ſi quis i
tantam·c·unde ui·et idem ibi Cy·et Ia·de
are·Re·fateor ꝙ ſuo iure priuatus non tñ
acq̃·offenſo ſed ad dominum reuertitur p
iura predicta pro hoc facit quia ſi uaſalluſ
efficiatur clericus uel intrat religionem
ſtatim perdit feudũ nec tranſit in eccleſiã
ca·eius·x·col·ſi de feu·fu·ꝯt·c·i·ſi clericus
ꝛ de bene femi·c·i·io fi·rõ horum eſt quia
feudatarius d3 ſeruicium perſonale ut in
x·col·qui cã feu admirtat̃ ·c·i·et que fuit

prima cã bñfic amit·c·i·ꝛ per hoc habet ūti
le dominium ꝙ non poteſt ſepari a ſua cã
ſicut igitur in fiſcum nõ tranſit illa obli
gatio fidelitatis ꝛ ſeruicii que eſt mera ꝑ
ſonalis ut in·x·col·de fo·fidele·c·ii·et de
noua fide for·Ita etiaꝫ non tranſit feudū
magis quia alie ſunt ope unius ꝗ alterius
ut·l·nemo eſt qui neſciat ꝺ duo·rei·et hoc
de feudo·Quid de emphiteoſim an publi
catis tráſeat in fiſcum Spe·uidetur tenerꝰ
idem ꝙ in feudo dicto·§·qm̄ Bar·dicit ꝙ
aut eſt emphiteoſis ecc·et ecc·pōt repetere
a fiſco indubitanter caūs in autẽ de al·et
emphi·§·i·col·ix·Si uero eſt ēphitcota pri
uati tunc ſi quidem eſt talis emphiteoſis
qui forte ex conuentõe tranſiret in extra
neum heredẽ et tranſibit in fiſcum qui ha
betꝰ loco heredis·C·ad·l·iul·de ui·l·iii·Si
uero ad heredem extraneū non tranſiret ſi
milꝛ non tranſibūt in fiſcum ut·ff·de bo·
damp·l·i·et·ii·et ibi de hoc ſed dominus
repetet tanꝗ rẽ indebite alienatam et iſtã
ponit Bar·in·l·ſi finita·§·ſi ꝺ uectigalibꝰ
ff·de damp·infec·cui adde quod nõ·in·l·i·
C·de bo·li·et·C·de fun·pat·l·i·li·x·facit
quod nõ·Io·an·in·c·in preſencia de ꝓbatꝛ
in feudo autem liuelario dicit Bar·ꝑ oia
diſti·ut in emphiteoſi et qñ dicatur liuela
rii dic per eum in dicto·§·ſi uectigalibus
Decimo et ultimo quero dixi·i·in vi·
op·ꝙ inferior non poteſt punire inferio
rem delinquentem in eius territorio ſed
nuquid ſuperior ligetur ſtatuto epī quo
cauetur quicūꝙ ſic fecerit ſit excõicatus
uerū erit excõicatus eius archiepūs ſi fe
cit ꝗ·uidetur ꝙ ſic quia incidit in factum
iam dampnatum·xxiiii·q·i·c·i·ii·et·iii·et
hoc no·in·q·vi·c·i·Idem Bar·Brix·ꝑ·l·iii·
de offi·preſi·Idem ar·de conſti·c·ii·li·vi·
habꝫ enim epiſcopus generalem poteſtatẽ
condendi canones facit de ma·et obe·c·i·ſi
qs ꝯtrauenerit facit·xi·q·iii·nemo cõdeꝑ·
Alii ut La·et Gof·dicit ꝙ archiepūs ꝓpri
us non ligatur tali ſtatuto epī·ix·q·iii·c·
ii·Idẽ tenet Brix·per·c·graue de prebẽd·
et in autẽ de defen·ciui·§·ñ habentes col·
iii·ubi preſes nõ pōt remouere defenſõẽs
quia firmatur a maior·ſ·a prefecto Idẽ tꝫ
Oſti·in ſumma ꝺ ſen·exc·§·qs ualeat excõi
cari pꝰ pri·xꝰ·qd ergo Iſtã opi·tꝫ Io·cal·
in·c·i·de rap·in·vii·qõe ubi laciꝰ ꝓſeꝗ·iſ
tã qõm et etiã qd iuris de ipſo epō ueniẽte
ꝗ·ã ligetꝛ ſuo ſtatuto tꝫ ſimilꝛ ꝙ ñ ut ibi
plene uide et alꝛ diſtiguit Io·de lig·i hoc
pūcto primo·Et ſic finis deo grãs Reper
titū ſit ꝑ me Pe·ꝺ An·utri·iu·doc·padue
13ꝰ ꝛ·oium ſanctoꝶ·

**Sequitꝛ·c·finẽꝫ litibus de dolo et cõn
tumacia repetitum ſolempniter per dñm
Petrum de ancharano·**

N nomine domini nr̄i Iheſu
Chriſti eiuſꝗ matris uirgis
glorioſe Marie et beati An
tonii Amen· Iſta rubrica
continuatꝛ ad precedencia in
hunc modum dictum eſt ſupra de ſpoliatꝛ
et electis aduerſarioꝶ potencia uideamus
de fatigatis in iudicõ aduerſarioꝶ dolo
et cõtu· Vel aliter quia ſpoliatus qñꝙ do
lo et contu·rei reſtõem conſeq non poteſt
Ideo qualꝛ ſubueniatur ponitꝛ ſub hac ru
brica que repetitur ſatis utiliter in·vi·
et clementinis et continēt multa iura iſ
tius uoluminis que al·hic Io·an·ſuper iſta
rubrica ſicut feci ſupra de cã ꝛ po·Inſiſtẽ
duꝫ eſt breuiter circa tria·Primo quid ſit
dolus Secūdo quid ſit contumacia Tercio
utile·ꝗ·ſubdam· Quero igitur quid ſit
dolꝰ dic ꝙ eſt calliditas fallacia machina
tio ad circūueniẽdū aliquẽ adhibita ut·ff·
e·i·§·i·calliditas cõmittitur in tacẽdo vñ
Salomon Qui diſſimulat iniuriam in tacẽ
do Calidiſſimꝰ exemplū in uenditione q
non patefacit ſeruitutem emptori ignorã
ti uel dicit rem nullam debere ſuitutẽ tñ
ſi deberet nolo teneri·ff·de ac·eꝑ·l·i·§·pe·
uel pone exemplū·i·ꝺ reſcriptis ſuper lit
teris et ꝑ totum ti·de edili·edic·fallacia
conſiſtit in ſugeſtõne falſitatis·ff·de fur
tis·l·falſus·§·ſi quis mihi unde mendaciū
eſt falſa ſignificatõ uocis cum intẽtõe fal
lendi·xxii·q·ii·biſ aūt ꝛ in autẽ de inſtru·
cau·et fi·in prin·Machinatio ꝯmittitur ĩ
arte uerboꝶ exemplum infra de ſpon·ex
lr̄is et·c·tua nos et iſta cõueniūt dolo ma
lo Eſt et dolꝰ bonus de quo·xxii·q·ii·ne
quis et de ꝯꝺ·ꝯiug·duduꝫ iſta ſunt exem
pla d·Pauli de liaꝫ·qui tangit hic iſta Tu
pone exempla i capto a Ianuēſ·qui finxit
ſe cõtractum ut ſic non duceretur captiuꝰ
uel pone in ſalamoñ· qui finxit ſe uelle di
uidere puerum uel pone in illo·qui finxit
ſe ſacerdotem ut uitaret mortis periculū
ut de his ꝛ aliis uidi per g·in dicta·l·i·§·
i·ff·ꝺ dolo exẽpla·Quererꝛ de ꝑdictis cẽt
pocius laborioſum ꝗ ſubtile ut in ſi·dicit
glo·l·i·ff·ſo·ma·Idem Pau·hic per modum
ſumme tangit de ma·doli que anx·ꝯpetãt
cõtra doloſum cui def contra quem ad qd
detur actio de dolo quando ceſſet et ꝗlis
ſit iſta ꝓſeꝗ·longa eſſet repetitio et exꝑ

poſitam mãꝫ·iſtius ti·in quo ſolum tãngꝛ
tur de dolo cõmiſſo ꝗ iudicia non contra
cõtractꝰ uel al·diſpõẽs De his ergo ſi uis
plene inſtrui recurre ad ti·de dolo·ff·C·
Secūdo quero quid eſt cõtumacia dicit
Pau·ꝙ contumacia eſt cõtra iudicem uel ꝑ
latum ꝯmiſſa in obediencia que qualꝛ deꝑ
hendatur ꝛ quid ſit eius ſpecies uide per
Oſti in ſumma de cõtu·§·i· Tercio ꝗro
utrum ſit maleficium ſiue delictū hoc eſt
utile ſcire quia in multis partibꝰ ſunt ſta
tuta ꝙ banniti ꝑ maleficiis poſſint ĩpune
offendi et ꝙ ſit maleficiū ꝓb·quia ubi do
lus uerſatꝛ nõ eſt certum nomẽ delicti ori
tur crimen ſtelionatꝰ qꝺ crimẽ eſt malefi
ciū ꝛ inter maleficia po·ut·C·et·ff·de cri·
ſtel·qñ eiꝫ ſub aliqua ma·ponitur aliquid
ab ea denominatꝛ ut·ff·de in diem a die·l·
in imperati et no·in·l·fi·C·de condi·ind·
Certum eſt autẽ ꝙ ille qui non obtempe
rat iudici ut·l·non poteſt·ff·de re·iuꝛ·et
c·ſi quis de ma·et obe·et ꝙ ſit delictum ꝛ
maleficium ꝓb·quia punitur ut·l·cõtu·ff·
de re·iu·et·l·i·ff·ſi quis iudi·nõ op·immo
qñꝙ punitur morte ut dicto·c·ſi quis con
trauenerit et·l·omne delictum de re·mil·
ꝛ ad hoc·c·ueritatis ibi ſꝫ ap·omnẽ inobe
dienciaꝫ uolentes ulciſci ꝛc·i·denꝛg·et cõ
tuma·qñꝙ audiã ut·l·ſed ſi per ꝑtorem·§·
ſed ſi nondū decreto exqui·ea·ma· Pre
terea ar·ab alluſione uocabuli ꝙ qñꝙ ſit
ut in·c·ſi cupis·xvi·q·i·et·l·ii·§·appellata
ſi cer·pe·Maleficiuꝫ eſt malefacio ſed quia
malefacit qui non paret ut dicta·l·non po
teſt ecõtra ꝙ non ſit delictum quia non ẽ
ꝑitur ꝙ cõtu·ſit delictum publicū uel pri
uatum enumeratꝛ enim oia delicta in libro
de priuatis uſꝙ ad fi·et in li·de publicis
iud·uſꝙ ad fi·ꝛ in ipſo tractatu de contu·
non habetur mentõ ergo ꝛc·ut·l·ob·§·pla
cet de ac·et obli·Preterea ꝓb·ex coniuncti
one duaꝶ legum quaruꝫ una cauetur ꝙ nõ
ſuccurritur minoribus in maleficiis ut·l·
ſi ex cã·§·nūc uidendum·ff·de mi·alia·l·di
cit ꝙ ſi minor fuerit cõtu·ut·l·minor etiã
ſi ꝯtu·ff·de mi·Cy·qui illam qõem habuit
de facto poſt multa ar·breuiter ſic diſtin
guit·Aut citatus fuit inuentus ita ꝙ con
ſtat ꝙ in eius noticiã uenit citatio et tunc
non ueniendo ſatis dr̄ contempnerꝛ iudicẽ
ut ſic dolus ſit uerus et expꝛſſꝰ ipſo facto
et per ꝯñs maleficiuꝫ unde condeꝑ·per iu
diceꝫ uigore tituli ſi quis ius di·non ob·
uel per ti·demõ·mulctare dicetur cõdeꝑ·
de maleficõ Aut non fuit inuentꝰ et ſic ñ
conſtat in eius ueniſſe noticiam et tūc non

fuit dolus ſed culpa ꝛ per conſequēs quaſi
maleficium et ita pōt intelligi illa·l·ſi mi
nor etiã quaſi cõtu·ita dicit Cy·i rubrica
c·ad tur·et ꝙ contu·ſit delictū uide·l·ſi fi
lius de interrog·ac·et nõ·in·l·i·ff·ſi quis
iuſ·d·non ob·de iſta qõe etiam ꝑ Bar·in·l·
omne delictuꝫ de penis ubi ſubdit ꝙ male
ficiū iſto mõ late ſumitur Sed ſtricto mõ
loquendo maleficium dicitur malefactū ꝑ
contu·nihil facit ſed negligit et omittit
maius tamen eſt delictū ꝙ cõmittitꝛ facien
do ꝗ ꝙ obmittendo circa quod dic ut·l·ſi
ſeruū·ff·de x·ob·et·l·ſi mora ſo·ma·ꝛ uide
ad ꝑdicta quod nõ·Bar·de malefactis et
maledictis ꝛ an ſub uno ueiat ſliquū in·l·
aut facta in prin·ff·de penis·

Ineꝫ litibꝰ ꝗ fūdata intẽtõe
actois obicit pemptoriam ꝛ
acceptis induciis deficit in
probando punitur in expeñ
quia doloſus preſumitꝛ Pre
mittit intermittit et ſubmittit cõſtõnis
cãs et ipſam cõſtõem ponendo et ideo non
poteſt cõmode per partes diuidi ordiate
uel pōt diuidi in duas principales partes
prima ponit conſtõis cauſas generales ſe
cūda ibi ꝑſenti ponit cõſtõeꝫ et duas ſpe
ciales cãs interſit prima cauſa ibi frequẽ
ter ſecūda ibi ut hoc ſaltẽ·N·ꝙ boni iud·
uotuꝫ eſt imponerꝛ finem litibꝰ cõmendatꝛ
eniꝫ in hoc iudex ut·l·quidã extimauerūt
ff·ſi cer·pe·ꝛ·c·iuregen·de re·iud·circa hoc
iud·officiū eſt latiſſimum ita ꝙ eo inuito
nullus poteſt litem protellarꝛ ut·l·ꝓperã
dum in prin·C·de iud· Finis autẽ impon·
liti modis multis per ſñiam tranſactõem
et ius iurandū ut·l·eleganter·§·ſi qs poſ·
ff·de condi·inde·et·c·i·i·de lit·ꝯt·li·vi·et
l·i·ff·ꝺ iureiur·ſimilꝛ per renūti liti et in
ſtancie ꝙ inducitꝛ ſimplꝛ renunciando pre
ſumitur ut plene nõ·in·l·poſtꝗ liti·C·de
pactis et·c·cum pridem ꝺ pactis per Inno·
in·c·ueniens de renūti ubi per eum nõ·an
in renūciatõe reꝗ·partis preſencia uel ſuf
ficiat ſi coram iud·dic ut ibi et dicta·l·pꝰ
quã liti· Scđo·N·ꝙ ſpectat ad officium
iud·prouidere ne partes grauentur ultra
modum ſūptibus et expeñ et propter hoc
dicit lex ꝙ ſi coraꝫ iud·uenit qõ de longĩ
quo ita ꝙ forte plus expenderetꝛ in itinerꝛ
quã ſit ſumma ꝗ petitur debet ad locum li
tigatoꝶ cãm remitterꝛ et ibi delegarꝛ ut ẽ
cãſ in·l·pꝰ cū ſñiam·C·ꝺ ap·cū ibi ſy·quod
nõ·ꝑ itellectu·c·ut litigantes et·c·cū eꝑſ

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

de oſſi·ordi·li·vi· Tercio·N·in ꝯ pñe
ſercim ꝛc·quod i cãis beneficialibus eſt ce
lerius prouidendum et hodie quidem ſum
marie et ſine fig· iudicii ut in cle·diſp·de
iud·et eſt hoc equũ cũ enim non debeat di
uidi·i·ultra tres uel ſex menſes uacare et
ꝯſenſ acõmodari ꝛ confirmatõ·peti infra
certa tempora·i·de elect· quam ſit li·vi·vñ
ꝙ cã in uacatõe cõtingens non debeat pl9
durare ut ſic tempus inſtãcie non excedat
tp̃s prefixum actori que in iuditõ dedu
citur ar·no·ſ·de oſ·dele·de cãis et·l·i·ff·ð
glan·leg·et·c·ſi·de iud·Cõtrarium·n·Io·
an·in·c·qm̃·i·de iure patro·et ibi dixi·in
iii·qõne pro quo·l·cum q et·l·contra maio
rem de in oſſi·teſti et·c·ſi ex eo de elect·
li·vi· N·iiii·ꝙ fundata intentõe actois
re ɔ datur·ter·ad ꝓbandu3 ſuam excepti ꝛ
ſic iudex deb3 primo dare dilatonẽ actori
nec uidetur reus cogend9 in eadem dilati
probare ſuam excepti fatuuſ enim eſſet re
us qui non probata intentõe actoris aſſu
meret ſibi onus probandi excepti ſuam ut
no·infra de teſt·c·de teſtibus dic tamẽ de
hoc ut nõ·in cle·ſepe de ꝯ·ſig·§·et quia·

Quinto·N·ꝙ excepti perẽptorie oppo
ſite poſt fundatam intentõem actoriſ lic3
plurimũ ad impediendum uel deferendu3
proceſſum per maliciam opponanẽ debet
tamen eas iudex admittere et terminũ ad
probandu3 dare ut hic et nõ·Inno·i·de cõ
cei·preben·poſt electõnem et ibi ſcripſi in
quarta op·qñ tñ iudex preſumit uehemen
ter calũpniã in opponente dicit ibi ꝙ non
debet differre ſniam que licet fuerit ap·ñ
retractabiẽ niſi prob3 ueritate3 dicte ex
ceptõis ꝙ no·Tu dic ꝙ iudex q de malicia
ſuſpicaẽ punit opponetemſi non probauit
in expeñ ut hic Ite3 poteſt cõminari penã
ut no·ꝯpo·ſ·de elect· ꝙ ſicut Item habet
remedium de quo in·c·ſtatutũ in fi·et ibi
nõ·de re·li·vi·Item ſi potuit a principio
opponere et neglexit ut ſic aduerſariũ fa
tig·ſumptibuſ uidetur cõdempnãdus ſi ac
tor deſtitiſſet a lite ſi ille a prin· cõtemp
niſſet ar·i·de excepti exti Sexto·N·
ꝙ expeñ q debẽt refici rõne non probate
excepti conſideranẽ ex· tempore exceptio
nis oppoſite Expeñ autem que debenẽ ra
tione cõtu·ex quo tp̃e incipiant Inno·in
fra·c·ꝓximo dicit ꝙ ex die citatõis non
tñ ex die contracte ꝯtu·qõ uerũ e3 Oſti·
ſi citatur is de cuius cõtu·iam apparet de
ꝓcurati auditiſ hoc enĩ3 caũ cõdemp·in ex
peñ factis i citatõe et factis in expectãdo
al·ſi ñ preceſſit cõtu·ex die termini elapſi

hebẽ rõ expeñ ꝛ ſic intelligitur quod nõ·
in ſpe·i ti·de expeñ·§·ult·ꝯ·hoc quoq3 ita
dicit hic Pau·in cõmẽto huiuſ capituli cuiꝰ
ꝯba prima facie ſunt obſcura quia inuñt ꝙ
poſt contractã contu·teneaẽ in ſa citatõe
ille ad cuius inſtancia3 eſt facta citatõ ex
pectaret citatum et ſic ſuaꝝ expeñ hẽatur
ratio ꝛ non teneatur ad hoc in prima cita
tione et ſic magis grauatur obtemperans
iudici propter ſam contu· ꝯtumaciſ q ꝓp
ter primam·ſ·in expectando ꝙ uidetur ab
ſurdum ut ergo intelligas ſane hoc dictũ
dicas ꝙ debet intelligi cũ iudex poſt con
tu·decernit ꝙ ille qui eſt preſens debeat
contu·et poſt ter·expectare quod poteſt
iudex facere ex cã ut nõ·Inno·infra de pe
nis calũp·ut enim quis dici poſſit contu·
req·ꝙ ille qui eſt preſens contu·accuſet ꝛ
licenciatus recedat quã liceñ poteſt iudex
retardare ex cã ut dixi facit ꝙ dixi in·c·
i·ð iud· Septimo·N·ꝙ in iudiciis occur
runt expeñ ut ibi dũ dicit in iud·faciend·
Iſte autem expeñ iudiciorum iminent cir
ca teſtes circa aduocatos ꝓcur· ſcriptores
ꝛ ſimileſ ꝛc·iud·qui de cã cognoſcat et hoc
quandoq3 non ſp quod dic ut plene leg·et
nõ·i·de reſcriptis ſtatutum·§· inſup uſq3
ad fi·li·vi·et in ſpe·de expeñ·§· poſtremo
ꝯ·in ſumma· Octauo·N·in ꝯ·et ſi ſoluẽ
do ꝛc·ꝙ ille qui non poteſt expeñ iſtas ſa
tiſfacerẽ debet puniẽ ad arbitrium iudicis
et ſi ille qui non poteſt ſoluere luit in cor
pus ut·l·ſi·ff·de in ius vo·utꝝ autem hoc
ſit uerum cũ debitum oritur ex contractu
dicit Inno·ꝙ ſi agitur ad intereẽ tũc ſiue
ex maleficõ ſiue ex contractu ſufficit ꝙ ce
dat bonis Si uero contrahiẽ criminaliter
ſiue ad penam applicandam pti ſiue fiſco
tunc ſi debitor cõdempnaẽ non poteſt ſol
uere ꝯmutabitur in corporalem ſi placeat
actori et non eo in uito·xii·q·ii·fr̃nitatiſ
ita ubi no·i·c·odard9 de ſoluti primũ mem
brum eſt contra iſtud capitulũ ubi tracta
tur de ſatiſfactione expeñ ꝛ ſic de intereẽ
partis et tamen fit ꝯmutatõ in defectum
ut hic patet utꝝ autem iſta ſubrogatio et
cõmutatõ liberet a principali obligatõne
cuius loco iſta corporalis ſubrogaẽ nõ·g·
in·c·ſi eſt dignum de homicidio Item iſta
cõmutatio q fit de debito pecunie in penã
corporalem fit etiã ð corporali i corporalẽ
ſi prima que debebat exigi non potuit pu
ta debebat amputari manus dextra quã ñ
habebat uel habebat arida3 nam amputabi
tur ſibi alia ut no C·ut intra certum tp̃9
tri·qõ ag·l·nouerint·ꝛ late de ma·in·l·qd

ergo·§·pena grauior de hiſ q·notãẽ in fa·
et·ſ·de conſti·c·i·per Inno· Nono·N·ꝙ
pena que uenit loco alterius ſubroganda
relinqt·arbitrio iudiciſ·cũ enim iſta pena
loco cõmutanda debebat menſurari illi que
debebat imponi non potuit ius imponere
penam certam ideo reliq·arbitrio iudicis
ſicut alia que non potuit diffiniri ut·l·pri
ma·ff·de iuẽ·del·a tali aũt pena iudicio ar
bitrio ꝯmutanda poterit appellari l3 nõ
a pena in iuẽ expreſſa ut nõ·B·de accuſati
ſuper hiſ in g·generali ꝛc· Decimo et ul
timo·N·ꝙ opponens falſas excepti puitur
in expeñ quãdoq3 non contingit ꝙ per fal
ſi ſugeſtionem qua3 iudex ſecutus eſt quiſ
obtinet ſniam quo cãu an ſentencia ẽddaẽ
ex hoc nulla dic ut·l·ſi pretor ut·ff·de iu
dic·De illo etiam q ſupp̃mit ueritatem ta
cendo forte ſolutionem pactum de ñ petẽ
do et ſimilia utru3 is poſt ſniam ꝓ eo latã
probati ſnia ẽſcindatur uidetur ꝙ non ut
l·ꝑemptorias·C· reſcindi nõ p·In §·fac·
idemptitas rõis que eſt inter ſubgerẽte3
falſu3 et tacentẽ uerũ de re·ſuper lris Ad
iſta ois uide quod nõ·Cy·in·l·i·C·de con
dit inſ·et Inno·in·c·ii·de dilatõnib9·

Op·et ingredior glo·magnã uideẽ eĩm
ꝙ iſta cõſtõ ſit ſuperflua et de nouo nihil
inducat Nam cautu3 eſt multis iuribuſ ꝙ
in ꝓbatõne deficiens condeṗ·in expeñ ut
de penis calũp·in auti de iud·§·o3 col·vi·
C·de epi·et cle·Auti generalẽ et·C·ð iud·
l·ꝓperandum·§·ſui aũt alt·ſo·dic ꝙ expeñ
debentur in iudicõ multis de cauſis Na3
quãdoq3 debentur rõe temerarie citatõis
exemplum in·l·eũ quẽ temere·ff·de iud·et
de iſtiſ nihil in tex·uel glo·quãdoq3 debẽ
tur rõe contu·et ð iſtis·i·c·ꝓx·et·l·ſcimꝰ
C·de iud·et hic in glo·ibi ſed expenſe que
poſſunt ꝛc·quedam expen·debentur rõe ẽ
tardati proceſſꝰ ꝓpter obiectũ except·di
lat·uel perempt·non ꝓbate et de iſtis in
iſto·c·ꝛ·c·frequẽs de re·ſpo·li·vi·et·c·pia
de except·c·libello q̃dam debentur ratiõe
uictorie in cauſa et ð iſtis plene in gl·ibi
iterum illud regularem ꝛc·uſq3 ibi et·ii·ꝙ
tantum ibi ꝓſeq·q expen·debeant uſq3 ibi
et li·ꝙ expen·ꝛc· in ꝓſeq·quo iure petanẽ
uſq3 ibi et niſi iudex ꝛc·ibi tangit uſq3 ad
ꝙ tempus peti poſſit refectio expen·diui
do igitur gl·ordinate per partes ut dixi
per vi·qões principales·Prima erit utru3
rõe retardati ꝓceſſus ꝓpter except·obiec
tum ueniat refectio expen· Secundo utrũ
ueniant ratione contu·Terciũ utꝝ ueniãt
rõe uictorie· Quarto in omnibus caſibus

predictis in q̃bus debentur et pẽti pote
rũt quaꝝ expen·rõ habeatur·Quinto quo
iure petãtur et qualiter in libello uel ſnia
deducantur et ꝓbentur· Sexto uſq3 ad qõ
tp̃us ſuper expen·iud· poteſt pronũciare
iſte qões omnes tang· in prima glo·iſta ẽ
non plene ideo ipſas principalẽ cũ multis
acceſſoriis ad earum quãlibet reaſſumam·

Primo quero utꝝ rõe retardati ꝓceſſꝰ
ueniat refectio expen·et quãdoq3 retarda
tur ꝓpter obiectum exceptionis ꝑempto
rie poſt fundatam intentiõem actoris eſt
caſus hic ꝙ ueniant quid ergo ſi retardaẽ
ꝓpter obiectum except·dilat· utꝝ hũt lo
cum qõ hic dicitur uidetur ꝙ nõ quia tex·
iſte loq·multũ ſtricte·ſ·in peremptoriiſ ꝛ
actor fundauit intentõne3 ſuam ergo iſtã
conſtõnem ſpecialẽ loquentem in iſto caſu
non debemus extendere ſed cãum omiſſu3
iuriſcõiſ diſponi relinque q eſt ut in fine
cãe refuẽ talis condemp·ar·l·ſi uero·§·ð
uiro·ff·ſo·ma·Item iuẽ·benefitio admitti
tur quis ad opponẽdum dilatorias excep
tiones ergo metu expen·non debet excipi
ens remoueri ab iſto iuẽ bñfitio ar·c·idul
tum li·vi·et·l·illud de pet·hẽdit·glo·hic
tenet iſtam partẽ quãdo habuit iuſtã cãm
opponẽdi licet ſubcumbuerit in dicta ex
cept·forte per replicat·eliſa3 Secus ſi eui
denter conſtet ꝙ malicioſe oppoſuit quia
tunc idem iuẽ·eſt in dilatoriis ꝙ in ꝑemp
toriis ergo idem iuſ ut·l·illud ad·l·aqliã
et iſtam op·tenẽt cõiter omnes ꝛ eam ſeq·
curia ut nõ·ſpe·in ti·de expen·§·iux ꝓpo
ſitõis ꝯ·ſed nũquid excipiens et per ho·
in ſumma huiuſ ti·ſub rubrica de contu·§·
qua pena Bar·de iud·ſcimꝰ uiõ·aſſicitur·

Pro iſtiſ ſpecialiter adduco·l·non igno
ret·C·de fruc·et·lit·ꝯ· ubi et ciuili in cri
minali punitur litigatore cuius culpa di
lata ẽ cognitio doc·al·c·frequens de ẽſti·
ſpo·li·vi·et preal·c·pia de except·ſed licet
reſtrinxeri quãdo ꝓceſſus retardatur ꝓp
ter abiectum except·dilat·uel ꝑemptorie
non probate intelligaẽ generaliter ubicũ
ꝙ culpa partis alterius ꝓtelatur ut nõ·in
ſpe·in ti·ð expen·§·poſtremo ꝯ·hoc etiam
expremiſſis ubi dicit ꝙ expen·preſtantur
ante finẽ ubicũq3 de calumpnia alicuiuſ eui
denter apparet uel etiam p̃ſumitur uiolen
ter·ſ·c·ii·Ita etiam tenet hic Pau·de lia3·
ſuper ꝯ abſoluendũ ſed incidenter hic qẽ
pone ꝙ non malicia ſed iuẽ beneficio quia
retardat ꝓceſſum puta ſuſpẽdit ꝯditõm pe
titorii intentati et tranſit ad poſſeſſoriũ
ꝙ põt iux nõ·in·c·paſtoralis de cã poſ·et

VNiVERSiDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ꝑ rie·dic·ꝙ·iſto caſu non condemp·in ex
pen·ratione retardati proceſſꝰ ut·nō·Bar·
in·l·naturalr̃·§·nihil cōe ō acqui·poſ·ꝛ hoc
tenet ſpe·ꝙ nō ſtatim cū ſuſpendit petito
rium condempnabitur ſed tunc demū cum
ſubcūbuerit in poſſeſſorio poſtea intenta
to quia ex tunc appet eum malicioſe ſuſpē
diſſe petitoriuꝫ ita dicit rn̄diḋiſſe cle·im·
ut no·in ſpe·de expen·§·iuxta ꝓpoſitōniſ
x̄·quid ſi ſuſpenſo peti·Secundo principa
liter quero de expen·que debenr̃ ratione
contu·iſte debētur tā in ciuili ut infra·c·
i·et·l·ſcimus·C· de iud·quam etiam in cri
minali ut·l·qui crimē·C·q ac·u·p·et deben
tur ſtatim anq̄ audiatur ut dicta·l·ſcimuſ
et in ſpe·in ti·de expen·§·iuxta x̄·ſed que
ritur hic tamen diligenter aduertendum
quia oꝫ ꝙ legittime poſſit dici cōtu·ꝙ ut
contingit req̄·ꝙ citatio non ſit nulla rōe
iudicii uel ptis citate uel ex modo et for
ma citationis uel perſone·citate qō multiſ
modis contingit ut no·ſ·de dilat·c·ii·per
Inno·ꝛ·c fi·de feriis req̄·etiam ut citatuſ
potuerit uenire ad iudicium al· non cenſe
tur contu ut·l·contu·§·pena·ff·de re·iu·et
per hoc dico ꝙ ſi ille qui contu·uiſ·uenit
poſtea ad iudicium all·tale impedimentuꝫ
debet audiri et miſſio contra eum facta ē
ſcindi etiam non reſtitutis expen̄ ut nō·
Inno·in·c·fi infra·t·ꝓx· Circa hoc q̄ro
utrum ſemel citatuſ poteſt dici contu·ſpe·
ar·primo ꝙ ſic·ſcdo ꝙ req̄·trina uel pemp
toria in dicto·§·iuxta x̄·ſed qr̃ Cy·tenet
ꝙ non ueniens in prima citatione poteſt
dici contu·quo ad r̄fectionem expen̄ illiꝰ
prime citatōis ut nō·in·l·ſcimꝰ·C·de iud·
in·v·qōe idem x̄·in·c·querelam·ſ·de ꝓcur·
et dño·lxxiiii·d·oneratus et·iii·q·v·in
ſumma et habet hoc locū et ſi ſint tres ter
mini in una citatione ſ̄·ab·in dicto·c·que
relam ꝛ ſpe·in ti·de citatōe·§·uiſo x̄ quid
ſi tres quidā tamen dicunt ꝙ dicto caſu cū
ſ·in una citatione tres termini cōmulanr̃
nolens in tercio ſatiſfacere citatiōi quaſi
de licencia iud·abſtinuiſſe dicatur que op·
poteſt eſſe uera i precept· dependo ſub pe
na quā faciūt executores Secul in precept·
de ueniendo in quibus conſtat ꝙ intereſt
partis ꝙ non uenit in primo termio ideo
uera ſit op·Cy·et aliorum et hn̄t iſtum lo
cum cū queritur de expen·ut ad ipas non
ueniens in prima citatione teneatur quan
tum uero ad executionem miſſionē in poſ
ſeſſionem req̄·trina citatō uel perempt·ut
nō·Io·an· in·c·fi·infra·c·uide circa hoc qō
no·Bar·in dicta·l· pretor ait·§·hoc inter

dictum de op·no·nūſ ubi·quando iſti ter
mini ꝯmulantur q̄rit qd iur·ſi reuſ compa
ruit in primo termino et non actor in ſcdo
tꝰ ꝯparuit actor et reus non quis erit cō
tu·ibi ſentit ꝙ actor quia in ſcdo termino
ueniens nō debuit audiri niſi refectis ex
pen̄·eidem licet in·l·qui an̄ calendas de x̄·
obli·ubi plenius examinat iſtam qōm utꝫ
autem in citatione debeat apponi uerbuꝫ
peremtorie ut ſic nō ueniens ſit cenſenduſ
contu dic ut no·Bar·in·l·ſi finita·§·iulia
nus de damp·infecto· Subſequenter cir
ca hoc quero quid iuriſ ſi citatus non ueit
nec aduerſariuſ qui citari fecit g·in dicto
c·fi·i·c·dicit ꝙ nō tenebitur ad expen·qa
non poteſt dici contu·hoc ueꝛ credo quia
ad hoc ut citatus non ueniēs ſit cenſendꝰ
contu·req̄·ꝙ aduerſariuſ ueniat in termio
et accuſet eius cōtu·et etiam ꝙ plus eſt li
centiatus recedat ut nō·Bar·in dicto·§·iu
lianus et nō·ſpe·de contu·§·ſequir̃ in pri·
et in ti·de expen·§· poſtremo x̄·et hec x̄a
ſunt ſi pars pñs ꝛc·ubi ſubicitur qō ō illo
qui uenit et aduerſarii contu·accuſauit ſ̄
illicenciatus receſſit ſi illa qui non uenit
poſtea ſedente iud·ꝓ tribunali ꝯpareat ꝛ
accuſet eius contu·ille qui receſſit primo
illicenciatus cenſebitur contu·et non ille
qui ultimo comparuit Dicetis quare req̄·
licencia iud·in recedendo ſatis enim uide
tur ſufficere ꝙ ueniens accuſet contu·non
ꝯpentis dic ꝙ ideo hoc ſtatutum eſt quia
iudex ō benignitate pōt etiā ultra termi
num expectare cōtu·ut de op·del·cōſuluit
ꝙ max·facere debet quando litigantes ue
niunt de longinquo non enim dꝫ cōparen
tem in termino a termino adſoluere qa me
lius eſt aliquantulū contu·expectare q̄ lō
gas peragerr̃ uias ut·nō·Inno·in·c·caſūp·ō
penis et quod nō·Bar·iu dicta·l·qui ante
calendas ad hoc infra·c·ꝓx·in fi·et·ſ·de ꝓ
cur·auditi facit de integ̃ reſti·tamē ex lriſ
in fi· Quid ſi iudex die ſtatuta ad ter
minū cōpendum ꝓpter infirmitatem uel
aliaꝫ cauſaꝫ non ſedit ꝓtribunali ſi citatꝰ
n̄ uenerit an tenebir̃ ad expen̄ aduerſario
qui cōparuit dic ꝙ nō quia ſua n̄ intereſt
citatū ꝯparuiſſe ut nō·in dicto·c·fi·et ſpe·
de expen·§·poſtremo x̄·ſi auteꝫ iudex·
Vlterius circa hoc q̄ro quid ſi eſt talis
cā i qua poteſt procedi parte abſente utꝫ
tunc citatuſ non ueniens cōdemp·ſpe·in d·
§·iux̄ propoſ·x̄·quid ſi talis refert op·ꝛ
demum diſtinguit inter citatum ab homi
ne et citatum a iur̃ citatio enim ab homine
quantumcūꝙ poſſit procedit eiꝰ abſentia

tamen ſi non cōparet in termino cōdemp·
in expen·Si uero loqtur i citato a iure tūc
quia contra ipſum pōt ꝓcedi et non admit
tir̃ niſi ad ꝓſecucionem cauſe in eo ſtatu in
quo eam reperit ideo poſtea ueniens non te
nebir̃ ad expen·ne duplici pena puniatur
ſ·in expen·ꝛ in proceſſu mitius ergo agir̃
cum lege q̄ cū eius miniſtro iſto caſu et cir
ca iſtam citatōem iuris uide gl·nō·in cle·
ſi an̄ ꝛ·c·fi·in fine glo·magne de dolo Cy·
indiſtincte in dicta·l·ſanctimus in·q·q̄rta
ꝙ non condēp·iſto caſu Io·an·tenet ſimp·
ꝙ debeat cōdempnari in·c·i·ō electi li·vi·
uel dic ꝙ cōſtō que diſponit de efficacia ꝓ
ceſſus contra contu·inducta eſt fauore cāe
de qua agitur non alia rōe et tunc ſuffici
at contra contu·peter̃·fauore non aliaꝫ cō
dempnatōꝫ expen·ipſum afficere poſtea ue
nientem ut ſic loq̄·c·i·de elect li·vi·ubi iꝰ
citat fauore cāe et procedi mādat cōtra cō
tu·non attentat et intelligo ꝙ non debe
at ꝓpter contu·condempnari ſtatim in fi
ne uero litt bene cōdemp·in expen·factis
in eius abſentia et ita tenet hic et ibi Io·
an·ſuper glo·magna ſup x̄·cū dilecti·Aut
non conſiderat fauorē cauſe ſed expeditō
nem litis etiam tunc licet poſſit cōtra con
tu·ꝓcedi tamen debebit etiam in expen·
cōdemp· Demū iuxta ꝑdicta quero q̄re
expen·que fiūt ratione contu·uel ratione
retarditi ꝓceſſus ꝓpter except peremptt
uel dilatt non ꝓbatam ueniunt reficiende
expen̄ ſtati et nō in fi·cāe ſicut alie que in
lite fiunt·Reſpondeo quia iſte expen̄ ueni
unt reficiende q̄lecūꝙ litigandi cām huit
cui preſtar̃ ut no·ſpe·in ti·de expen̄·§·iux̄
ꝓpo ſitōis x̄·hoc autem certum eſt et ideo
non debet expectari tempꝰ cuius nihil op
atur euentus ut·l·aliñ·ff·ad uel· Vltimo
circa iſtas expen·et contu·qr̃ utꝫ directe
peti poſſunt ut ſic ueniāt in condēp·uider̃
ꝙ non quia lex ſcimus·C·de iud·dicit iudi
ciorū aditt precludatur et ſic tenet ad eas
indirecte ſi uelit admitti ꝯtra reum licet
hic Pau·per·l·non ignoret·C·de fruct et
litt expen·ꝑ quā legem etiā hoc tenet Cy·
in dicta·l·ſcimuſ in prima qōe et Io·an·hic
qui tꝫ ꝙ indirecte peterenr̃ quando eſſet
facta miſſio tedial·tunc eniꝫ non poſſet pe
ti principalr̃·Sed indirecte·ſ·ſi cōtu·uelit
recupare poſſet Expeditus quo ad iſtū ac
tum contu·colige in ſumma ꝙ plura debēt
concurrer̃ ut quis dicatur cōtu·ſ ꝙ citatō
teneat ꝙ citatus non fuerit īpeditꝰ ꝙ ad
uerſarius eius contu·accuſauerit ꝙ illicen
ciatꝰ receſſit ꝙ ſi iudex ſi ueniſſet ꝓcede

re potuiſſet ꝙ talis ſit cā ciuilis ꝓgreſſum
contu·hāt impedire ſm aliquos licꝫ alii in
hoc ꝯ·ut·ſ·uidiſtiſ et iſta ſufficiāt de ſ̄a·q·
principali que fuit utꝫ expen·rōe contu·
debeantur· Tercio quero de expen·que
debentur rōe uictorie de quibuſ in·l·ꝓpe
randum·§·finaūt alterutra·C·ō iud·g·hic
quo ad iſta expen·rōe uictorie tāgit duo
genera cāꝝ Nam quedam ſunt cāe ciuiles
quedam criminales rurſꝰ ō utriuſꝙ queri
poteſt an ueniat refectio expen·in cā prin
cipali Itē an ueniāt in cā appel·tangam·igi
tur primo cuꝫ petunr̃ ratōne uictorie cāe
prin·tam i ciuili q̄ in criminali deinde cō
petuntur rōe uictorie in cā ap·quo ad pri
muꝫ ꝯpetēt expen·rōe uictorie in cā prin
cipali Si loquamur in ciuilibꝰ expreſſum ē
iure ꝙ ueniar̃ ut dicta·l·properandum·§·
finaūt ꝛ in tm̄ eſt hoc uerū ꝙ ſi iudex hoc
omiſit dꝫ de ꝓprio reſartire ut ibi dicit
tex·ꝙ intelligo ueꝛ ſi hoc fuerit petitum
aperte al·iudex non tenetur impendere ſu
um officium n̄ petitum ut·l·iiii·§·hoc aūt
iudiciū·ff·de damp·infecto ꝛ circa hoc uiō
x̄bum unū ſpe·in ti·de expen·§·poſtremo
x̄ habet tamē iudex ꝛc·ubi dicit ꝙ iudex
habet regreſſum aduerſus partem quaꝫ de
buit cōdempnare·C·ō exac·trib·l·penult·
li·x·ar·ꝯ·C·de ſeruis fugitiuis·l·mācipia
in fi·ꝯclude ergo ꝙ rōe uictorie uenit re
fectio expen·ꝛ hoc x̄ꝫ regulr̃ fallit i duo
bus caibꝰ primꝰ eſt ꝯferr̃ ſnia ꝓ abſenteꝯ
preſentem hoc enim caſu expen·quas ille q
ſubcubuit deducūtur de cōdemp·qō dic ut
no·in·l·properāduꝫ §·finaūt ex geſtis·C·
de iud·Secundus caſus eſt cōuictus habuit
iuſtam cām litigandi ut dicit glo·allegat
l·ſolidum·§·etiaꝫ·ff·de leg·ii·ponit Io·an·
exemplum de illo·qui tāquā hrs petebat ō
bitum auctori ſolutum cū ipſe hoc ignora
ret ꝓbabilr̃ ut·l·qui in alterius·ff·de reg·
iur̃·uel probauit ſemiplene uel alr̃ de bona
fide cōſtabat forte erat religioſa perſona
de q̄ non eſt uerisimilr̃ qō iniuſte peteret
ut·c·ii·ō opis no·nunt·In his et ſimilibuſ
fieret abſolutio expreſſa tali cā in ſumma
que iſto·caſu alr̃ nō ualeret in aut de iudi
ciis·§·oportet colat·vi·ſm Io·an qō x̄buꝫ
no·Ego dico qō iuſta cā litigandi excuſat
ab expen·q̄ ueniūt officio iud·non ab illis
que ueniunt ex contemptu ut eſt gl·nota
bilis in·l·fideiuſ·§·ſi reum·§·ſi rem dele·
iii· Sed iuxta predicta quero utꝫ iur̃·ca
ſūp·prebeat iuſtaꝫ cām litigandi ut excuſ·
ab expen·gl·hic refert op·ur̃ inclinare qō
ſic qō dictū tenet accu·in dicta aut ō iud·

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

§·oportet idem Io·ut·nõ·ii·q·i·in primiſ
et plures moderni hanc op·ſequũtur pro
quibus·l·i·§·ii·ff·ð mu·uend·nõ·Io·an·p9
Oſti·hic tʒ contrarium per·c·calũp·de pe
nis et ſpe·dicit curiam ſic ſeruare in ti·de
expen·in fi·penult·calũp·ſolum enim iur̃·
calũp·non excuſat niſi altero ex predictiſ
modiſ appeat de iuſta cã litigandi d·Pau·
tenet hic iſtã op·non ob·ꝙ iur̃·excludit p̃
ſumptionem calũpnie quia hec preſumptio
tollitur ꝑ preſumptionem ſequẽtem q̃ ori
tur ex ſnia de reſti·in integ·l·diuuſ·et·l·
nam poſtea·§·ſi dampneẽ de iureiur·ubi p̃
ſumptõ que reſultat ex ſequẽti ſnia cõdep̃·
tollit preſumptõʒ que precedebat ex iur̃·
abſolutorio Item iuramẽtũ ñ excludit te
meritatẽ partis cũ a principio ſciebat iuſ
ticiaʒ cãe ſue que infacto ꝓprio ñ cadebat
probabilis ignorancia de Re ab excõicato
Iſtam op·tenet Cy·in aut̃ generale·C·de
epi·et·cle·in·ii·q· Ego iſtã opi·ſequor nã
quando quis in cã nil probauit appʒ eum
ex hoc temere litigaſſe lʒ ergo iur̃·calũp·
excuſet a preſumpta calũpnia ut dicta·l·i·
§·i·ff·ſi imu·no·nõ iuerit ñ tamen excuſat
a temeritate per quã uenit condemp·ex
pen·ut·l·eum quẽ temer̃·ff·de iud·et inſti·
de pena te li·ad fi hãt op·etiam tenet Bar·
in·l·i·§·queri·ff·de turpil· Vbi querit de
illo qui in parte iudicii litigauit fide bo
na in parte calũp·quia forte ibi inotuit
iuſta defenſio aduerſarii et noluit deſiſte
re pro ea enim parte pro qua huit bonã fi
dem excuſabr̃ pro alia cõdempnabr̃ ar·l·ſi
quis inficiat·ff·de poſiti et·l·rem nõ nouã
C·de iud·ad fi·et hoc de refectiõe expen·
in cã ciuili· Subſequẽter quero utrũ in
cã criminali ueniat refectio expen·glo·in
c·ꝑx·tenet ꝙ ſic contra·diſputauit Ia·bu·
primo per·l·non ignoret·C·de fruc·et li·
ex· illa enim·l·facit drãm inter ciuilem et
criminalem et in una facit mentionem de
expen·in alia nõ·per hoc ꝓbat quia cõdep̃·
expen·ſuccedit loco decime partis litis q̃
olıʒ preſtabatur ut inſtit̃ de penis te·li·
in pri·et·aut̃ generaliter·C·de epi·et cle·
ſed ita eſt ꝙ in criminali nõ ueniebat oliʒ
decima litis Tercio hoc probat probibit9
concurſus et cumulatio ciuilis et crimina
lis ut·l·interdum·ff·de pu·iud· Nam ſi in
eadem ſnia qua dampnatr̃ reus ad mortem
uel accuſans in ſimilitudine ſupplicii fier̃
condemp·in expen·et concurrẽt ciuilis et
criminalis cõtra illam legem interdum·
Preterea nõ dʒ quis duplici pena puniri ut
de iud·at ſi clerici qꝫ fieret ſi condempna
retur pena talionis ⁊ expen· Vltimo ꝑ
ip ſo uidetur glo·inſtit̃ in prohemio ſup
ꝟ tramites et iſta eſt op·eius moderni cõ
muniter tenẽt glo·ſ·ꝙ in criminalibus uic
tus uictori cõdep̃·in expen·hoc tenet Cy·
in·l·qui crimẽ·C·qui ac·nõ poſſunt Io·an·
in dicto·c·qdilecti ſuper glo·ar·et Bar·in
l·i·§·queri poteſt ad turpil·nõ ob·ꝓhibi
tus concurſus ciuilis ⁊ criminalis quia il
lud uerum principal·qñ iur̃·actõis ager̃ ci
uiliter ſed hic expen·petũr̃ iud·offi·et ſic
incideter unde iudex qui cognoſcit de cri
mine poteſt etiã ad reſtõem rei criminoſuʒ
condemp·ut·l·iterdũ·§·qui furẽ·ff·de fur
tis et·l·iii·§·ſi dicatur·ff·finium regum
et de uariis ⁊ ex̃·cog·l·medicuſ et·C·de cõ
diti·ob·turp·cãm·l·ꝙ euitandi ñ ob·c·at ſi
clerici quia ꝑʒ Io·an·cõdep̃·expen·non eſt
pena ſed proſecutio intereſſe et rei famili
aris reſpectu recipiẽtiſ ut ipe nõ·ſ·de Re·
c·ult·ſup ꝟ·moderatis et ſic per penaʒ cri
miniſ non impeditur ut·l·i·qñ·ciuil·actio
Iteʒ pena talionis infligitur ꝓter calũp·
et ſic propter extrinſecam cauſam Pena ex
penſa͛ꝝ ꝓpter iniuſtum litigium et ſic ꝓp
ter intrinſecam et ſic ex eodẽ facto ꝓpter
diuerſa dup·punir̃ facit infra de crimine
falſi·c·i·hec uerba huit Io·an·a Cy·i dicta
l·qui crimen in fi·pro iſta parte al·Bar·ꝓ
calu·l·fi·C·de fruct̃ li·et expen· Et ad
uertenduʒ quia iſta qõ fuit ſupra late con
cepta utꝝ·ſ·in criminali ueniat refectõ ex
pen·Nam criminalr̃ proceditur trib9 mo
dis per accuſationem inquiſit̃ et denũtia
tõm ut·c·qualiter et qñ ii·de accuſat̃ quo
mõcunq͛ igitur ꝓcedatur habʒ locũ quod
dictuʒ eſt niſi iudex qui inquirit uel iſte
qui denũciat excuſetur iuſta de cauſa puta
preceſſit facta ad quam iudex tenetur ex
officio ingrer̃ ut dicto·c·qualiter certe iõ
neceſſitas officii excuſabit eũ licet non ꝓ
bauerit ut no·Io·an·in dicto· c·dilecti ad
ducit no·de offi·del·ab ar·li·vi·in ult·gl·
ita etiam tenet Cy·in·l·ſcimus·C·de iud·
in·xv·q·de denũciatione dic ut no·in·l·di
uus de cuſ· reorum ⁊·l·ab accuſatorẽ·§·i·ad
turpil·et·l·i·eo·ti·per Bar·et conclude ex
predictiſ·ꝙ ſicut ille qui habʒ iuſtã cauſaʒ
litigandi excuſar̃ ab expen·in cauſa ciuili
ita etiam in criminali qualitercũq͛ de cri
mine procedatur et hec ſufficiant de cauſa
criminali· Venio ad cauſam appellatõis
et quero utꝝ fuit condep̃·in expen·gl·tʒ
hic ſimplr̃ ꝙ ſubcũbenſ in cauſa ap·condep̃·
in expen·nec diſt̃ utruʒ habuit iuſtaʒ cãʒ
litigandi uel nõ ⁊ hãc op·g·tenet Io·vin·
⁊ te·Alii ut Inno·P·de ſanſo·et ho·tenẽt
ꝯriũ ⁊ idẽ ſpe i ti·ð expen·§·nũc uidendũ
in prin·tu·ex eoꝝ dictis clari9 ſic diſtin
gue Aut queriſ qñ appellante aut in appel
lato Si in appellãte et tunc aut appellauit
ab interlocutoria et ſubcubuit et eſt uera
op·Bar·et ſequaciuʒ rõ eſt quia oportet ꝙ
ex actis prioris iudicii ſubcubuit ex quo
cum iniuſte appellaſſe ut in cle·appellãti ð
ap·Aut appellauit a diffi·et tũc aut in to
tum ſubcubuit aut pro parte ſubcubuit et
pro parte obtinuit primo caſu qñ in totũ
ſubcubuit et tunc aut ex actis antiquiſ ha
bitis coram iud·a quo aut ex nouiter ꝓba
tis et deductis coram iud·ap·Si ex antiqſ
ſimilr̃ uera eſt op·Bar Si·uero ex nouiſ ꝟa
eſt op·Inno·et alioꝝ et iſtam diſtinctõem
ponit Io·an·in regula ignorancia li·vi·⁊
Bar·in·l·fi·ff·de re·iuð·qñ enim ex nouis
actis ſubcumbit hẽbat iuſtã cauſam litigã
di et ſniam pro ſe pro qua erat indubio p̃
ſumẽdũ ut de renũt in p̃ſencia·Alio ꝟo ca
ſu cũ ꝑ pte ſubcubuit et ꝑ pte obtinuit ⁊
tũc aut erãt articuli ñ ꝯnexi ꝫ ſepati ⁊ di
uerſi et debet cõdemp·quia debuit ſinder̃
⁊ ſolũmodo ab illa particula in qua ꝑuat9
fuit Aut articuli erant contigui ⁊ ꝯnexi
et tunc ab omnibuſ excuſatur ð quo in ſpe·
dicto·§·uidendũ ad fi·⁊ hic Io·an·et colli
ge exempla in·c·Ray·et Raynal·de teſtis·
Secundo caſu principali quando queris
in appellato tunc quia habuit pro ſe ſniaʒ
ſi ſubcũbat in cã ap·uidetur habuiſſe iuſtã
cãm litigandi ꝓper ſniam poſt latam ar·l·
iuſte·ff·de acqui·poſ·et iſtã op·tenet ſpe·
in dicto·§·nunc uidendũ ꝟ·quid de appel
lato quã ſeq·hic Io·an·niſi in uno caũ·ſ·cuʒ
de iniuſticia ſnie euidenter apparet idem
uidetur ſentire Pau·qui dicit hoc placere
Oſti·et Bar·eo·ti·et hic et glo in preall·
ti·de expen·§·nunc uidendum Io·an·in·c·
cordi·de ap·li·vi·Acc·uidetur cõtradicer̃
qꝫ neuter alteri dampnatur quia unus ui
cit unam cãm alius aliam et ſic quilibet bo
nam cãm fouiſſe uidetur in aut̃·de iud·§·
oportet ⁊ ita no·C·de re·crediti generalr̃
§·ſinaũt non rite Ia·et Ra·et prim9 tenẽt
ibi de appellato ꝙ ſi ſubcubuit in cã ap·te
neatur ad omneſ expen·nec uictoria prime
cauſe ſibi proſit quia effectus illius uicto
rie expirauit per ap·ut in·l·i·in fi·ad tur
pil·et preſumptio q̃ oriabatur ex ſnia tol
litur per ſequentem ut dixi·ſ·in qõe ð iur̃·
calũp·Credo iſtam op·ueram ſi ſubcubuit
ex eiſdem actis ſecus ſi ex nouiter produc
tis ꝑ parte appellãtis ar·no·in dicta·l·fi·
per Bar·⁊·c·ignorãcia per Io·an·in ſumma
igir̃ ſi diligenter aduertis nulla eſt diffe
rencia inter cãm principalem et cauſam ap·
et nulla etiam inter appellatũ et appellan
tem in omnib9 eniʒ uenit refectio niſi ex
cuſet iuſtam cauſam litigandi· Quarto
quero principalr̃ quaꝝ expen·rõ habear̃ i
cõdep̃natõe glo·magna in ꝟ·et N·ꝙ tm̃ ð
hoc tangit ſed pro maiori intelligencia p̃
mitte quod no·in ſpe·in ti·de expen·§·i·
nam quedam ſunt expeñ neceſſarie q̃dã uo
lũtarie quedã utiles et ſicut de talibuſ ex
peñ queritur cum fiunt in re aliena uel re
ſtõni ſubiecta ut in illo·§·plene proſeq·et
no·i·de deci paſtoralis ita etiã de his om
nibus queri poteſt ſi fuerint fcẽ in iudicõ
glo·dicit hic ꝙ debent eẽ neceſſarie et mo
derate pro hoc facit iſte tex·qui dicit mo
derandas expeñ infra ð eo qui mit·in poſ
cuʒ uenilr̃ in fi·Dy·nõt ꝟ·utꝝ aũt utiles
ueniant reficiende refert hic Io·an·op·et
concludit ꝙ utiles moderate ueniant ſed
utileſ imoderate non ueniant puta cõduxi
in parua cauſa·iiii·aduocatos cũ unus ſuffi
ceret eſt enim iſta expñſa utilis ſed immo
derata reſpectu cauſe ergo nõ uenit utiliſ
aut moderata uenit quia neceſſaria poteſt
dici ſm eum et hoc uerũ de expen·que fiũt
in lite pur·in iudicib9 ꝓ aduoc͛ procur·et
ſcripturis de quibuſ in ſpe·de expen·§ po
ſtremo ꝟ·in ſumma expen·autem que nõ fi
unt in lite ſed occaſiõe litiſ ut in eundo ⁊
redeundo Item que facte ſunt in re in qua
facta eſt miſſio ex primo decreto etiã iſte
ueniunt ut dicto·§·poſtremo ꝟ·⁊ no·et in
iſto ult̃ caſu uerum ueniant utiles Inno·
dicit ꝙ iſto caſu tñr̃ de utilibus et ꝙ pl9
eſt etiam quaſi de his quas credebat utileſ
expen·fieri qõ tenet Oſti·de rigore iur̃·
ciuilis ſed de equitate canonica tñr̃ ſoluʒ
ad neceſſarias etiaʒ iſto caſu ut refert Io·
an in·c·cũ ueniſſet preal·dicit etiã hic Io·
an ꝙ de expen·que fiunt in iudicio de du
cuntur ille quas eẽt ſcũrus domi·ff·ad ex
ib·l·ſed ſi hereditas et de rei uend·l·ſi reſ
ſecus etiam iſto caſu in iudicibuſ delegatĩ
in caſibus in quibus ratõne cauſe debet ha
bere expen·qa non deducunt ꝙ domi erãt
cõſumpturi quod·dic ut de Re·ſtatutũ·§·
inſuper· Quero circa hoc quid iuriſſi
habuit aduocatum gratis an poſſit petere
ꝙ in eo expendiſſꝫ ſi ꝑtis non habuiſſꝫ dic
ꝙ ſic ſi habuit ſpe remuneratõis ſec9 ſi do
no·ut no·in ſpe·in dicto·§·poſtremo ꝟ·qd
ſi uictor facit·ff·mandati·l·idemq͛·§·fi·et
ſi uero nõ remu· Ibi etiam querit ſpe·

VNiVERSiDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

quid ſi ip̄e met litigator in propria cauſa
aduocatuſ fuit utrum poſſet petere ꝙ alii
aduocato dediſſet uidetur ꝙ ſic quia heres
qui euicit hr̄ditā a bonefidei poſſeſſor̄ im
putat ei ꝙ ipſe fuiſſet de ſuo proprio ex
penſurꝰ ff. de petiē hr̄ditē. l. ſed ſi lege. §.
q̄ꝺ autem ff. locati. l. ꝗſi domus in ꝗ. facit
l. ſi ſtip. eo. ff. de fideiuſ. ubi dicit Bar. ꝙ n̄
poteſt petere tanquam ſalarium ſ; tanquā
intereſſe ſi iſta de cā deſiit lucrari ex alia
forte aduocatione ff. de euict. l. ſi ideo con
iuncta. l. ſi. §. unam lect. C. de fru. et lit. ex
pen. et. l. non ignoret eo. ti. Ex hac deciſi
one ſentit Bar. ꝙ uictor qui propter litē;
deſiit lucrari quia forte erat artifex et n̄
potuit exercere artē poterit petere illud
lucrum omiſſum quia tenet ſpe. in dicto. §.
poſtremo ꝟ. quid ſi uictor artifex al. ff. ad
exhibendū. l. ſed ſi. §. quo autem iſtam op.
uidetur tenuiſſe Ia. de arena ut r̄fert Cy.
in dicta. l. ſcimus in. viii. q. ubi dicit Pe. te
nuiſſe cōtrariu;. Quid de dampnis po
ne ꝙ propter litem uineas dimiſit incul
tas et ſimilia tenet ibi Cy. ꝙ etiam hāt ꝺ
his rō ar. dicte. l. ſcimuſ de leg. ii. cum quis
tex. tamen dicit ſimpliciter in expen. con
dep̄. fienda et ſm iuſ canonicū aliud damp
nū aliud expenſe ut de iniuriis in n̄ra gl.
iur̄. ciuilis uidetur dicere ꝙ expen. que ꝺ
bentur rōe uictorie p. l. ꝓperandū. §. ſiue
autem. C. de iud. ſc; ſolu; expen. in aduoca
tis procur. ⁊ ſimilibus non autem in uiati
cis rerum ſuā uel dampnis ita no. i. l. i. ff.
ꝺ alie. iu. mu. cauſa facta et. l. eum qui teme
re. ff. de iud. et. l. i. §. hoc iudicium. ff. ſi qs
iuſdicenti non obtep̄. Dicas ergo ꝙ quan
doq; expen. reſtituūtur rōne contu. et ha
betur rō ceteroꝝ dampnoꝝ ut. l. ſcimꝰ. C.
de iud. q̄n̄q; reſtit. ratione retardati pro
ceſſus ⁊ idem ut. l. non ignoret. C. de fru.
et litē ex. Quandoq; reſtituūtur expen.
rōe uictorie tm̄ et tunc habetur rō de ex
pen. litiſ tantū ut dicto. §. finaūt Ego nō
uideo rōem differencie qr̄ in minus debe
at condemp. qui improbam lite; aſſumpſit
⁊ uſq; ad fi. perdux. ꝙ ille qui i non uenien
do contu. fuit uel malicioſe ꝓceſſum retar
dauit per obiectum alicuius exceptōis ma
ius eſt enim delictum in tota cauſa una ca
lūp. uerſari quā in uno uel duobus articu
lis iō non in minꝰ ſed in plus deberet pu
niri ar. c. cum haberet de eo qui du. in mr̄i.
et. c. fi. de ꝯſuetē et. l. ſi diutino de expen.
et per hoc credo etiam rōne uictorie dap̄
na et uiatica reſarciri debere ar. dictarum
legū et illa dicta ſicut de. iiii. q. principal.

Quinto principaliter quero quo iure
petantur expen. et qualiter in libello et
ſn̄ia deducātur et qualr̄ probentur ⁊ tax
entur Pau. hic r̄fert multoꝝ op. quidā aut
loq̄. de expen. factis ante litē ꝯtē et iſte nō
ueniunt offi. iud. ſed debent peti nomina
ti; i libello iur̄. actōis aut ꝺ factis pꝰ litē
ꝯtē et ille ueniunt offi. iud. ut. l. ediles. §.
Item ſciendu; de edi. edcō guil tn̄ in ſpe.
eo. ti. §. ii. in prin. de factis ante litē ꝯtē di
cit ꝙ ueniūt in offi. iud. ſi eſt euidēs ꝯtu.
al. non ut infra. c. ꝓx. et de ꝓcur. auditis
Pau. hic tenet q̄ꝺ ſiue ante ſiue poſt litem
facte fuerit petuntur offi. iud. ideo dicit
ip̄e iudex cōdep̄. etiam ſi non petantur al.
Inno. infra ꝺ ap. ſpe. ibi dicit q̄ꝺ expen. fcē
ex iudiciū que ueniunt iur̄. actōis hn̄t tax
ari offi. iud. Non ob. §. ſciendu; quia loq̄.
de partu et fructu non de expen. ꝗ. q̄ꝺ qc
quid ſit. i. quocūq; iur̄ petantur ſublata ac
tiōe principali ceſſat officiū quo ad eas ex
eo quia deſcendūt ex materia prime litē er
go ꝛc. ut dicta. l. termiato idem uidet̄ con
cludere Cy. in dicto. l. ſanctimus in. ix. q.
Ego credo illud uerum qn̄ expen. iſte que
ueniūt in iuditio enim litē ꝯt. uel poſt nō
debentur ſpeciali actione dicto enim caſu
per ſentenciam terminato negocio princi
pali nō poſſunt peti ut dicta. l. terminato
quando uero ueniunt iure actionis cōtra
riū ſentio et dico q̄ꝺ etiam ſi iudex ad eaſ
non cōdep̄. peti poſſunt ut eſt glo. No. in
l. ſi mulier. §. ſi rem. ff. deleg. iii. illā ergo
l. terminato intelligo de expen. que uenie
bāt rōe uictorie uel poteſt intelligi quan
do ſentencia lata eſt contra petitorem et
abſolutus eſt reus ab eius petitione tunc
enim non poteſt petere expen. que ueniūt
acceſſorie ad actorem principalem que ap
paret per ſentenciam non cōpetere et ita
ſn̄ia lata in principali nocet in acceſſoriis
et cōnexis ut. ff. de excu. rei iud. l. ſi quiſ
cū totum Sed quando eſt lata ſentencia ꝓ
actore qui mō uult expen. petere prime ua
actione non uideo quar̄ non poſſit quia pe
titio cōdemp. partis debiti non tollit ac
tōem in reſiduo ut. l. i. C. ſi aduerſus rem
iud. et. l. poſt deciſione;. C. de furtē et. l. ſi
quide; ꝺ exic. nec dicte. l. expn̄ſe tūc oriri
dicunt̄ ex materea prime litiſ ſed a prima
actione ſicut intereſſe oritur ex aliqua ob
ligatione ſuper re contracta que ob. pri
ſ. ꝓpter rem principalr̄ ſolutam extingui
tur nō ꝓpter hoc extinguit̄ obligatō ad
intereſſe ꝓ reſiduo ut. l. eleganti. § non ſo
lum. ff. de dolo iſto ergo caſu intelligo g.

hic ꝙ iſte expen̄. facte an̄te litē ꝯtē debean
tur nominatim peti ita dicit glo. Sed
quero qualiter intelligat nominatim utꝝ
ſ. expreſſa certa quantitate uel ſic ſimplr̄
peto expen. dubitari poteſt Credo q̄ꝺ ꝓce
dat peticō incerta q̄ꝺ pat; quia iudex pōt
ferre incertam ſn̄iam ſuper his reſuata ſi
bi taxatione ut. c. auditis. ſ. de ꝓcur. Iſta
enim r̄gula q̄ꝺ ibicūq; v; ſn̄ia incerta mul
to magis incerta peticio ut no. Inno. in. c.
tanta ꝺ exceſ. prela. ꝑ terea ad idē expenſe
ſiue debeant̄ offi. iud. ſiue iur̄. actōis ſunt
taxande per iud. ut no. Inno. in. c. ſepe de
ap. Illud ergo cuius declaratō non depen
det ab eo qui petit ſed ab alio qs declarar̄
nō cogitur ut. l. i. §. ꝙ autem quo ſe. et no.
Bar. in ma. intereſſe. ff. de ꝟ. ob. l. ſtip. non
diuidunt̄. §. celſuſ in penult. ſeu ult. calūp̄.
Ite; acceſſoria ſunt triplicis generis que
dam ſunt acceſſoria iuris quedam rei q̄dā
actionis ut no. allegāter Inno. in dicto. c.
tanta In omnibꝰ iſtis uidetur ualere ſn̄ia
incerta ut ibi no. facit ꝙ de fructibuſ no.
Inno. et Io. an. in. c. grauis de reſti. ſpo. cō
cludo ergo ꝙ ſuper expen. admittitur in
certa peticio et incerta ſentencia ſed dice
tis ad quid ꝓderit iſta ſn̄ia incerta cū poſ
tea in taxatione debeatur declarari dic ꝙ
multum quia per illam ſentenciam certum
eſt expen. legitimas deberi ut no. Inno. ꝺ
procur. auditiſ ibi Io. an. tangit a qua ſi n̄
fuit appellatum non poterit ap. a taxatōe
facta poſt. x. dies a die illius ſentēcie niſi
in taxatione excedatur modꝰ et ita dicit
Inno. in dicto. c. ſepe eſt enim illa taxatio
prime ſentencie exec. ſicut in ſimili no. gl.
ff. ꝙ me. ca. l. ſi cū except. §. hoc autem ad ꝑ
dicta facit quod no. Inno. de effectu ſentē
cie late in uniuerſali ⁊ generale iudicio in
c. cōquerēte de of. or. et Bar. ita ſentit de
ap. l. ab executor̄ Refert tamē hic Pau. In
no. dicere ꝙ a taxatōe poſſit ap. ut ip̄e no
tat. ſ. ꝙ me. ca. c. fi. ſed Inno. ibi loq̄. cū tax
atio fit tp̄e ſn̄ie uel ab inde infra. x. dies
ſecus ſi poſtea ut predixi Concludo ergo
ꝙ iudex condemp. in expen. poteſt ſibi re
ſeruare taxatione; Sed q̄ro nūquid poſ
ſit ſibi in ſn̄ia reſeruare cōdempnationem
ip̄aꝝ uel parti iuſ agendi ad ip̄as uidetur
ꝙ ſic quia actꝰ q debet fieri certo tp̄e po
teſt per pactu; in longius tempus ꝓroga
ri et poſtea celebratꝰ trahitur retro ut
l. modeſtinus. ff. de ſolutē ubi ceſſio p̄cedēs
ſolutōm reſeruat actionem ſecus ſi ſeruat̄
niſi per pactū fuerit raſeruatū tale ius ut
ibi p; Item illud quod fit poſt talem reſ

uatōem uidetur trahi ad tempus r̄ſeruati
onis ſicut contingit in alias diſpoſitōibꝰ
que finguntr̄ facte alio tempore quā fiant
ut no. in regula ratihabitio li. vi. et. l. qui
potior. ff. q po. in pi. ha. nam ⁊ ſn̄ia non v;
incerta et tamen ſi referat ſe ad certu; v;
ut. l. ait pretor. §. i. ff. de re. iu. Item ꝓteſ
tans aliquid ſe factuꝝ ſi poſtea facit uide
tur tempore ꝓteſtōis feciſſe ut. l. a ſe toto
de hr̄d. inſti. et. l. ſi ita ſcripſio de condi. ⁊
demon. in illa enim. l. a ſe ualet inſtō facta
in codicillis poſtq̄ in teſtō p̄cedenti fuit
facta mentio q̄ꝺ ualeret q̄ alias eſſet inuali
da ita hic condep̄. ſup expen. ex interuallo
poſt ſentenciam non teneret ualere debet
ſi fuerit in ſentencia reſuata ut ſic cōdep̄.
que fiet ad tempus ſentencie r̄ferat̄ et hoc
uidetur ſentire Acc. in dicta. l. terminato
Io. an. infra de ſeq̄. poſ. format iſtam q̄ōm
et tenet contrariu;. ſ. ꝙ lic; poſſit reſuar̄
taxatione; non tn̄ poteſtatē condemp. uel
pti poteſtatem agendi Idē Pau. hic et Cy.
in. l. terminato Ego idem ſencio tali rōne
que eſt pau. ꝯnexa et unita ſimul iudex nō
poteſt diuider̄ ut patet in conuentione ⁊
reconuentōne ut. l. i. ff. que ſn̄ie ſine ap. re.
et in poſſeſſorio et petitorio. C. de iud. l.
nul li Sed expen. ueniunt acceſſorie ad litē
prin. et iura nolūt ꝙ lite principali ſopita
remaneat q̄ō expen. ergo non poteſt iudex
facere ꝛ. c. i. infra de re. iud. Item offi. iudē
mercenariu; adheret principali actio ⁊ in
ſtancie qua finita nō uidetur poſſe iudex
in longiuſ ꝓrogar̄ quia non hab; cui adhe
reat ut dicta. l. terminato ⁊. l. paulꝰ de re.
iud. et. l. iiii. C. de po. Non ob. iura de qbꝰ
ſupra quia in eis reperiuntur extrema ha
bilia et ſubſiſtencia actꝰ qui geritur pote
rat enī; teſtator facere teſtamētū tempor̄
quo nominauit in codicillis ita q̄ꝺ non mi
ru; iſto caſu ſi una diſpoſitio ad aliam tra
hi poteſt hic ꝟo l; extremū a quo eēt habi
le tamen extremū ad quod non poterit ſo
la iud. uoluntate habilitari ideo non v; ⁊
q̄ꝺ quando una diſpoſitio refert ſe ad aliā
ac retrotrahitur requirūt̄ extrema a quo
et ad quod habilia uide. Bar. in. l. ſi is qui
pro emptore. ff. de uſuc. et dixi in. c. ii. qui
fidem deſpon. circa iſtam reſuatione taxa
tōis. Quero qd iuris ſi iud. r̄ſeruatis
ſib i taxationem iuriſ. expirauit an ſucceſ
ſor in officio uel ipſe idem taxabit dicit
Bar quod ſucceſſor quando ſucceſſōem h;
quia reſeruauit ſibi ut iudici non ut priua
to quia ut priuatus non poſſet ex quo dic
to patet ꝟ; eſſe quod ſupra dixi. ſ. quia in

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

iſtis req̄·habilitas in extremoꝝ ꝺ tempo
re ad quod ad tempus a quo tamen in pſo
ne qualitate ut in iſta queſtione quā in po
teſtate diſponendi ut in precedenti ꝑ hoc
l. poſt mortem·§·i·ff·qn̄ ex factis tu·uel l
cu·et·c·preſenti de of·leg·li·vi·z·l·eū qui
§· iudicari de iudiciis· Sed quid diceſ
ſi iudex qui delegauit nō habet ſucceſſoēm
in officio puta delegatꝰ uidetur ſentencia
inualida rōne incertitudinis cum enim re
ſeruaſ ſibi ut priuato neqret et delegāti
non reſuauit quia dicit ſibi ſiue nobis uř
ꝙ noluit non potuit et quod potuit non
fecit ergo non v3 actus ut·c·cū ſuper aba·
de offi·deleg·Bar·tenet contrarium et qꝺ
delegans poterit taxare non ob·ꝙ reſua
uit ſibi enim iſta adiectio nihil operatur
ff·de bo·poſ·ꝯ·ti·l·ſi ita·§·cu3 filio reſua
uit enim ſibi non ꝛſpectu perſone ꝰ reſpec
tu iuřdicti Sed iuriſd·delegati et iuriſd·
ordinarii delegantis eſt eadem ut·l·man
data·ff·de of·eius cui ma·eſt iuř·ergo idē
delegans quaſi idem poterit facere dictam
taxatōem et ita no·Bar·in dicta·l·ab execu
tore· Subſequenter iuxta predicta q̄ro
quomō iudex in iſta taxatiōe debeat ſe ha
bere et quomō parſ q̄ petit expen·circa ex
penſaꝝ probationez dic expenſe ꝓbantur
per iuramētū ut·l·ꝓperandū·§·ſinaūt de
iud·quia enim minutati fiunt cēt impoſſi
bilis earꝫ ꝓbatio per inſtrumēta uel teſteſ
ut·l·fi·§·in cōputatione·C·de iure delib·
Iſtud autem iuramētū debet precedeř tax
atio iud·ut expen·cora3 eo exhibitas pri
mo taxet quā iuramentū deferat in q̄ tax
ati habebit ꝯſideratōem ad qualitatem cāe
ex qua debemus mentiri expen·ut·l·nō ig
noret de fru·et litꝫ expen· Sed q̄ro utꝝ
pōt in minus taxare quā uictor iurauerit
ſe expendidiſſe uidetur ꝙ non in aut·de
iud·§·oportet col·vi·in ꝯ·facit·l·uideamꝰ
§·deferř·ff·de in litꝫ iur·ſo·dic ꝙ non pōt
ut dicto·§·oportet non ob·§·deferř quia
loq̄·de iuramēto affictōis Sed iuramentū
ſuper expen·eſt iuramentū ueritatis iō de
ferř quia ſi aliter taxarēř quā iuratū fue
rit redargueret iurantem de ꝑiurio Sed
alř moderando iuramentū affectionis nō
redarguit eum ꝺ periurio ſed de imodera
ta affectione Sed nūquid iudex taxatōem
ſuaz ante tale iuramentū poterit refrenař
et al·taxare dicit Inno ꝙ ſic que eſt quedā
interlocutoria et ibi no·i·c·ult·ſ·ꝙ me·ca·
Vltꝰ pro declaratōe precedenciū ſubitō
q̄ōem utꝝ iſta taxatio et iuramentum ueni
dicent ſibi locum quando in inſtrumento

dictu3 fuit ꝙ debet ſtaři et credi ſimplici
dicto uel iuramēto creditoris de omnibꝰ
dampnis et expen·litꝫ et ex Io·an· reit iſ
tam q̄ōnem ad ſpe·de ꝓbati·§·fi·ꝺ·quid ſi
ibi uideř dicere ꝙ taliſ ꝯuentio nihil ope
tur idem Cy·l·ſi quis in cōſcribendo·C·ꝺ
epi·et cle·non ob·l·iuſiuř·ꝙ ex conuentōe
de iureiuř quia poſt debitum contractu3
bene poſſu3 alicui deferř iuramētū Sed de
debito contrahendo iuramentum deferri
non pōt ſic dicimuſ de pacto·l·ꝯmiſſorie·ſ·
utrū interpon·a principio uel ex poſt fcō
ut·l·quamuis al·calipodius de ſolutꝫ non
ob·l·theopompꝰ ꝺ dote preleg·quia illud
in ultꝫ uolūtꝫ Bar· dicit ꝙ ſi ꝓmitto ſtare
tuo ſimplici dicto uel tuo iuramēto quod
iſtud non obligat qn̄ ego poſſim hoc reuo
care añquā tu declares caūs in·l·ſi quis iuſ
iur·C·de re·cred·ubi erat facta delatio in
iud·que habet ui3 ſtiplōis ut·l·cōmēdemꝰ
de fideiuſ·z tamen poteſt reuocari multo
magis ergo ſi hoc eſt factum extra iudici
um Si uero ante talem reuocatō3 ille decla
ret erit reducēdum ad arbitriū boni uiri
ita no·in·l·fi·ff·de preto·ſtip·Per iſta ſic
expedita et pri·q̄ō cū predictiſ acceſſoriiſ
ex quibus vř in ſumma redigendo habeo
quo iure expen·petantur Item utrum ꝓce
dat incerta peticio et ſnia ſuper iuſ·Et an
iudex ſibi poſſit reſeruař taxatꝫ uel ꝯdep̄·
expen·et an parti ius agendi et ſi poſt re
ſeruatꝫ expirauit eius iuriſd·quiſ taxabit
qualiter in taxatione debet ſe habere z an
poſſit a taxatione ap·uel taxatio reuocari
et qualiter ꝓbētur expen· Sexto princi
paliter quero uſq3 ad ꝙ tempus iudex poſ
ſit ꝓnūciare ſuper expen·et duret eius of
ficium Ad hoc dico ꝙ qn̄q3 expen· pet unř
ratione contu·uel ratione retardati ꝓceſ
ſus quandoq3 ratione uictorie primo caſu
expen·poſſunt peti ſtati3 etꝫ non expecta
to fine litis ut dixi in·ii·q̄ōne principali
circa fi· Sed hic occurrit dubiū ſi iudex
nō condempnauit tūc cū debuit an duret
amplius eius officium ita q̄ō poſſit poſtea
ꝯdep̄·uſq3 ad diffinitiuā uideř ꝙ nō quia
eadem eſt ratio de toto ad partem uel·l·q̄
tota·ff·de rei uend·Sed ſopita lite per ſen
tenciam non durat ſuper expen·iud·offici
um niſi eodem die ut·l·paulus·ff·ꝺ re·iud·
et·c·cu3 ap·de ap·li·vi·ergo idem cū ſuper
uno articulo eſt lis ſopita contrarium t3
Inno·de ap·ſepe·Nam uſq3 ad ſentenciā po
terit de his expen·cognoſcere et ferre ſen
tenciam et ꝙ plus eſt ſi non appallauit ab
interlocutoria q̄ fuit eiꝰ excep·reprobata

non poterit ap·ab illa ultꝫ ſup expen·ferř
da que deſcendit et ſe refert ad perſonam
interlocutoriā que trāſiuit in rem iud·et
cenſetur eius executio ita dicit ibi ꝙ eſt
Notabilis ꝑ limitatione dicte·l· paulus
et·c·cum ap·Non ob·contra·de·l·paulus z
c·cum ap·preal·quia loq̄·cu3 finiř iud·offi
cium ſuper principali· Nos loq̄·cum non
finitur nedum ſuper principali ſed etiam
nec interlocutoria qua3 iudex poteſt ꝛuo
care poſt·x·dies ꝙ quo ad iud·ſentencia i
terlocutꝫ non tranſiuit inrem iud·qn̄ poſ
ſit eā reuocare ut no·in·c·cū conceſſante de
ap· Iuxꝫ hec q̄ro ſi iudex ap·a grauamie
non cōdemp·in expen·Sed remiſit cām ad
iudicem a quo tanq̄ temere appellauit an
iudex a quo poterit condemp·in illis ex
pen·factis in cauſa ap·refert hic Pau·Goſ·
obtinuiſſe ꝙ prior iudex non poteſt eu3
condemp·ulteriꝰ niſi in fine litꝫ quod dic
tum iudicio meo caret rōe negari enim nō
poteſt per iſtam temerariā ap· proceſſum
iud·a quo fuiſſe retardatum ergo ueniūt
expen·ſtati per·l·nō ignoret ꝺ fru·et litꝫ
expen·Prete·iudex a quo ſuccedit loco·iu
di·ap·iſto caſu ergo d3 ſuppleř illud ꝙ il
le obmiſit ſicut eꝯuerſo iudex ad quē ſup
plet defectū iud·a quo ꝯdep̄·expen·ut eſt
cāus in·l·fi·C·qn̄ prouo·non eſt neceſſe
Vlterius quero quando expen·petunř
rōne uictorie uſq3 ad quod tempuſ poſſint
peti et lex expreſſe dicit uſq3 ad ſentenci
am et non pꝰ·l·terminato·C·de fru·et litꝫ
ex·Alia dicit ꝙ toto eadem die ut dicta·l·
paulus·poſtea ergo peti non poſſunt ut
dicta·l·terminato quod intelligo uerum
queūq3 occaſione debeatur ſiue rōne cōtu·
ſiue rōne retardati proceſſus uel uictorie
ſecus ſi iuř·actōis deſcendētis ex ꝯtractu
uel teſtō ut eſt glo·in·l·ſimiliter·§·ſi rōe
deleg·iii· Sed occurrit hic dubiu3 quid
ſi lis finiatur alř quam per ſniam ad hoc
rn̄det ꝙ iudicium finitur multis aliiſ mo
dis quam per ſniam Nam quādoq3 finitur
per lapſu3 inſtancie prin·qn̄q3 per deſtō3
ap·qn̄q3 per tranſactꝫ et iuſiurandu3 uel ſo
lutionem debiti qn̄q3 per interitum rei q̄
in iudiciu3 eſt deducta quandoq3 ꝑ renūtr
litꝫ inſtā·In omnibuſ his caſibus dubitari
pōt qd erit de expen. litꝫ finite altero ex
predictis modis proſequar ſingulos caſoſ
ſepati Primꝰ fuit cū inſtācia expirauit
lapſu forte termi·qd erit de expen· Cy·
de fcō ꝯſultꝰ rn̄dit ꝙ reus pōt petere a iu
dice ſe abſolui ab inſtancia iudicii et etia3
ab expen· Nam inſtā·iudicii non pit ipſo

iure ſed per ſentēciam iud·abſoluentis ꝑ
teo ab ea all·l·fi·C·ut inter certum tēpus
cri·q̄ō non obſt·l· ꝓperādus·§·fi·quia in
telligit uerbum cadit·ſ·per ſentenciam ñ
per curſum termi Ita dicit in·l·properan
dum·§·ſi aūt uterq3 et·§·fi· Secundꝰ ca
ſꝰ eſt cū deſtiř appellat an poſſint peti ex
pen·d·Fredericus ꝺ ſenis ꝯſuluit ſup hoc
caſu conſilio Cxxviii·et ibi concludit ꝙ
peti poſſint coram iud·ap·ſ·ad quem deb3
cē cog·an ſit deſta ap·nec ne quia ad ip3
ꝑtinet cognoſcere an ſua ſit iuriſd·nec ne
de ap·ro·§·ſi uero uocatis li·vi·Si ergo ꝺ
deſtōe ꝯgnoſcit ergo et de expen·et licet
non ſit competens propter deſtionem in
ꝓſecutione ap·tamen fuit cōpetens ſuper
cognitōe illius articuli z expen· ut ē caūs
in ſimili·ē·de ř·c·fi·et in glo·eo·ti·c·i·in
cle·i·ita dicit ſentiř Io·an·de ap·c·i·in fi·
li·vi·et ſup eodē uerbo ide3 ſentit Archi·
et uide Inno·in·c·ex ratione de ap·ubi po
nit ꝙ etꝫ iudex a quo poteſt ꝓcedere poſt
lapſum anni niſi cōpareat et aliquid impo
naſ allegat glo·in·l·eos·C·ꝺ ap·per Baldū
Ego pro iſta op·allego textum in·c·ex ꝑ
te·ē·de re·in fi·et·c· cum olim·ii·infra de
priuil· Tertius caſus eſt quando ꝑ trāſ
actꝫ iureiur·et ſimilia exemplum de lite
tranſegimuſ ut retento fondo dares mihi
centum de expen·nihil eſt dictum uel de
tuliſti mihi iuramentū et iuraui rem meā
eſſe qd erit de expen·factis in illa lite Io·
an·infra ꝺ eo qui mit·in poſ·in rubrica li·
vi·dicit ꝙ tranſactō nō extendit ſe ad ex
penſaſ que debebātur ratōne contu·Audeo
tenere contra·per·l·terminato trāſacto ꝙ
zē·illa ergo lex loq̄·de ſnia et tranſactiōe
ad idem·l·ii·in prin·ſi quis cau·ibi qꝰ eim
de pena pro his ꝓxima laborat poſt nego
tium tranſactum et licet ibi dicat pena ta
men non eſt proprie pena ſed intereſſe ex
ꝑte petentis ut·l·q aūt·§·i·ff·ſi qs cautuſ
in iuramento deciſorio plus dubito quia
poſt eu3 debet ſequi ſentēcia ut nōt Inno·
in·c·fi·ꝙ me·ca·undꝺ forte in ſentencia illa
contra quem iuratum eſt in expen·cōdep̄·
ſic credo Quartus caſus eſt quando in
teriit reſ deducta in iudicium tunc ſi cul
pa poſſeſſoris vř dampnandus ex eadem
inſtā·in intereſſe ut no·Bar·in ſimili in·l·
ſtiplōes diuiduntř·§·celſus ad fi·ꝺ ꝺ·obl·
Si uero ſine culpa tūc utꝝ duret offi·iud·
ſup expen·credo ꝙ ſic quia duret ſup fruc
tu partu et aliiſ que ueniunt of·iud·ita di
cit tex·z in ꝯ·ff·de rei uen·l·utꝝ idem cre
do in vi·caſu quando finiř ꝑ renūctionem

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

litĩ inſtãcie ꝑ eadem iũra ex p̃dictis igiť
pʒ iſta vi·prin·qõ expedita ex quibus in
ſumma r̃dige uſq; ad quod tp̃ſ p̃nt peti ex
pen·facte in iudicio ſiue debeãť rõe contu·
ſiue retardati ꝓceſſus ſiue rõe uictorie et
quid iuris ſi alr̃ q̃ p ſniam qõ terminetur
uel inſtã·finiať ut lapſu triennii· Sexto
et ultimo principalr̃ qro qñ fiet iſta con
dep̃·expen·in caſu huius capituli utꝝ tunc
cũ except̃ opponit an in fine litĩ an xõ cũ
defecerit in ꝓbãdo qdã ut In·cum except̃
opponit an in fine litis cui intellectui op
ponit de triplici iniqtate õ incertitudie
ſnie expen·Scõo ꝙ iudex ꝓuidet in futuꝝ
Tercio quia ꝓfert ſniam ſub ꝯditõe quibꝰ
r̃ndet re·ad no·per eum in·c·auditiſ õ pro
cur·ſi Inno·intellexit ꝙ ſtatim cum oppo
nit debeat ꝯdep̃·et ad ſoluenduʒ cogi pra
uus eẽt intellectus qa ꝙ nondũ ẽ non põt
quis ad ſolutõʒ ꝯpelli ſed expen·cũ excep·
opponit ñ ſunt fcẽ qd ergo iſte ſoluet Pre
terea inde fcm̃ ſolep̃nis textꝰ iſte uult eũ
puniri in iniquũ eẽt cũ except̃ obicit in õ
fectũ pecuie ꝯdep̃nare in corpꝰ intellexit
ergo Inno·ꝙ fiat ꝯdep̃·tp̃r̃ quo excep·ob
icit ſub ꝯditõe ſi defecerit in ꝓbando Et
credo ꝙ hoc poſſit dicere iudex cũ p̃ſumit
maliciã in opponẽte ut dixi õ in·v·nõbil
xõior intellecti ẽ ꝙ fiat cõdep̃·cũ defecerit
in ꝓbando et iſtud uerbum ex tũc et xbũ
cũ accept̃ referunť ad principiuʒ tp̃is ex
quo dʒ hr̃i rõ expen·ex tũc ſ·cum accepit
indicias ad ꝓbandũ et hoc placʒ ho·et Io·
an·alium intellectũ ꝙ fiat ꝯdep̃·i fine litĩ
reprobat hic Io·an·et merito qa ſic intelli
gẽdo iſtud capitulũ ꝓuideret nobis õ ni
hilo cũ in fine litĩ uictꝰ uictori ꝛc·de peiſ
calũp·et·§·ſiue aũt utroq; ſepiuſ all·eẽt etĩ
hic tractandum de expen·eẽ iudiciũ factiſ
et hec fiũt qñq; in rebus alienis q̃s ille q
expen·facit poſſidet bona fide uel mala et
de iſtis õ tãgiť de reſti·ſpo·grauis et ſpe·
in ti·de expen·§·i·qñq; expen·fiũt p pro
cur·negocioꝝ geſtore tutorẽ et alioſ admi
niſtratores et de iſtis in ti·man·C·et·ff·
qñq; fiunt in negotio electõis et de iſtis
plene in·c·cupienteſ ad finẽ de electi li·vi·
et·c·ut preteriť eo·ti·quãdoq; fiunt in re
ꝓpria cum q̃riť de expen·deducendis ꝓp
ter decimã fructuum uel alia rõe et õ iſtis
in·c·paſtoraliſ de decimiſ infra et·l·fructĩ
·ff·ſo·ma·Et hic ſit finis Repetitum fuit
hoc capitulũ p me Pe·de Ancha·utri·iuř·
doc·padue·1393·die prima februarii Deo
gracias Amen·

Incipit tabula omnium cõtentorũ ſub
breui conpendio infra ſcripte repetiones
Capituli in preſencia·

Rimo continuat rubricã ad
precedencia Scõo poit ſniaꝝ
nõbilia Tercio deuenit a qo
dam oppoſitões quas eligit
ex g·ꝛ eẽ glo·Quarto deue
nit ad qões· Primo ponit queſtiõem cũ
teſtator inſtituit filiũ et rogat ut ſi ſine
liberis deceſſit hereditas ad alium deuol
uať qualiter debet intelligi iſta clauſula
ſi ſine liberis utrũ de filiis tantum an etĩ
de nepotibꝰ et utrũ de ltimis et naturali
bus tm̃ uel etiam de naturalibus et quid
iuriſ ſi filius ſimpliciter eſt grauatus re
ſtituere poſt mortem non facta mentiõe ſi
ſine liberis ꝛc· In qua queſtione primo
querit pone ergo quando non reliquid fi
lios ſed nepotes utꝝ euaneſcat ſubſtitutõ
ex talibus filiis Et etiam ponit utrũ
ap·filipꝝ contineantur nepotes et utrum
ap·filioꝝ ueniant naturales tãtũ ita ꝙ fa
ciunt deficere ſubſtõem et ſic ſubſtitutus
excludatur per ſupueniẽtiã baſtardoꝝ·
Item querit an ltimati faciant deficeř
ſubſtõem· Item ponit plures ſpecies fili
orum ponit etiam an legitimati ſuccedant
in feudum Secũdo ponit aliam qõem prin
cipalem ſcʒ ꝙ ius habeat filius de reſtitu
endo grauatus in bonis ſubiacentibus re
ſtõi in uita et in morte In qua qõe pri
mo querit an poſſit res ſubiacẽtes alienař
ſecundo querit utꝝ medio tempore faciat
fructus ſuos et non ueniant in reſtitutõe
Iteʒ utꝝ poſſit detrahere duas quartaſ
Iteʒ ponit quid iuris de bonis reſtõni
ſubiacentibus ſi grauatus religionem in
greditur· Et quid iuriſ de bonis ſuis
ꝓpriis· Iteʒ ponit quid ſi non obtulit
ſe mon·ſed eccl·ſeculari· Verum tali obla
tione expirabit ſubſtitutio· Item poit
quãdo ſine ingreſſu obtulit ſuam mon·uel
illud heredem inſtituit· An debeantur
bona q ſubiacent reſtitutõi ſi ſine liberis
Itẽ ponit quando fuit in truſus ad agẽ
dam penitenciã an per talem ingreſſum ex
piret fideicõmiſſum· Et qd de oblati re
tentis bonis· Itẽ q̃rit ſi teſtator dixit
ſi deceſſerit ſine liberis ꝛc· quid ergo ſi
dixit deuoluať hereditas ad ticiũ ſi filiuſ
meus deceſſit ſine filiis ex ſe deſcendenti
bus uel dixit ſine liberis ex ſuo corpoř ꝓ
creatis·an filio ingrediẽte mon·euaneſcat

talis ſubſtõ· Item querit quid iuris de
bonis propriis ipſius ingredientis an ſp
mon·debeanť· Item querit utꝝ quando
omnia bona ingredientis ſpectat ad mon·
utꝝ ergo obligatões et iura in mon·trãſ
eant actiue et paſſiue· Item ponit an feu
da trãſeat in mon· Item ponit utꝝ iura
que non tranſeũt niſi ad filios tranſeãt in
mon· Item querit utꝝ teſtm̃ factũ añ in
greſſum rumpatur per ingreſſum· Iteʒ
querit utꝝ ingrediẽs poſt ingreſſum poſ
ſit ipſum mutare et reuocare· Item q̃rit
quando iſte filius teſtatoris grauatus ſi
deceſſit ſine filiis ſuſcepit liberos et õ in
de ingreſſus religionem ibi deceſſit de bo
nis ſuis facta diſpõe ſed de iſtis q̃ a patre
habuit ſub p̃dicta ꝯditõe nihil dixit utꝝ
iſta bona ad mon·an ad liberos pertineãt
Itẽ q̃rit quid ergo ſi quis intrat mon·
cui non licet habeř imobilia ſicut ſunt pre
dicatores minores et alii ꝓ domino mẽdi
cantes an bona talis ingredientis habeãť
pro derelictis et occupanti cõcedãtur·
Itẽ querit et diuidit qõem ſupradicta
in q̃tuor membra principalia circa fratreſ
minores primũ eſt de hr̃ditatibus relictiſ
ei in teſtõ ſcõo inſingularibꝰ relictis ter
cio de cõmiſſariis et executoribus·quarto
de ſucceſſionibus ab inteſtato·

Incipit Capitulũ in p̃ñcia ſituatum in
titulo de probatõnibus ſolep̃niter et ſub
tiliſſime repetituʒ per dominũ Pe·de An·
utriuſq; iuř·doc·famoſiſſimũ·

N p̃ſentia Cõtinua Rubricã
ſic dictuʒ eſt õ de confeſſis q
ex ſola confeſſione dãnantur
alio non probato ut ibi per
totum et·l·i·C e·t·utꝝ quia
deducta in iuditio litigantes ut plurimũ
non fatentur ſed negãt et hoc caſu affirmã
ti onus probariõis incũbit ut·l·ei qui di
cit·ff·e·ti·et·c·ut nr̃m·i·ut ecc·beneficia iõ
rubricã hanc de ꝓbatõibus ſubicit premit
tens ipſaʒ tanquã generalem ut ꝯgruenti
us deſcendat ad ſpẽs ſic fcẽ iuriſlator·C·
eo·et·ff·eo·ti·Contra iſta tamen continu
tionem op·et uidetur ꝙ non ſit bona quia
ex quo tractaturus erat auctor õ ſpeciebꝰ
probatõum ſuperfluum fuit premitteř ge
neralẽ rubricã Nam uniuſcuiuſq; intencio ꝓ
bať aut p teſtes aut per inſtr̃a aut per iuſ
iuř·aut per preſũptionem et de ipſaꝝ qua
libet ſpecierum infra ſubſeq̃·rubrica ſpeci
alis ſuperfluũ ergo fuit iſtam ponere et
ſic op·de ſuperfluitate q̃ id qð iuris cõdi
tor policeť õ in prima conſtõne·C·ſo·di
cit Io·an·ſuper hac rubrica proſeq̃·ꝙ uel ñ
aptať alic· dictarum ſpẽꝝ uel ad aptať plu
ribus ex illis uel includit omnem ſpeciem
pxobandi de primo·ſ·ꝙ non aptetur alic·
ſpeciei ꝓbatõnũ patet quia probatur ſub
iſto titulo de probatione uirginitatĩ per
aſpectum in·c·propoſuiſti et·c·cãm et de li
mitatione confinium probanda p libros
antiquos famam et aminiclã infra c·cãm et
de probatione filiationis per nominatõm
infra·c·per tuas et de probatione per lr̃aſ
et per acta·i·c·poſt ceſſioneʒ et·c·fi·et quia
de his ſingulis noluit multiplicare rubri
cas iõ ſub generali rubrica proſeq̃·õ ſingu
lis que non conueniũt ꝓpria alteri ex pre
dictis quatuor ſpeciebus Item quandoq; a
liq̃ ex p̃dictis quatuor ſpeciebus cõcurrũt
cuʒ aliis ut in·c·cãʒ et·c·preteria Quan
doq; ex oppoſito diſtinguũť et inuicem ſe
elidũt ut infra eo· ex lr̃is et·c·tercio loco
et·c·in preſentia et·c·lʒ cauſam Cum ergo
ſic concurrunt que ex eis preualeat alteri
bonũ fuit ſub una rubrica ſituare ſicut iuſ
cõ·in uolumine·ff· ubi in primo li·p̃mit
tit de ſingulis officiis et ſubiũgit rubri
cam de iuriſ·om·iu·et in·C·ponitur rubri
ca de legibus Item rubricam de fideiꝰ·ꝛ
ſubiungit rubricaʒ coĩa de leg·et fideiꝰ·
q̃ ſituatõ obſtat in eo ꝙ procedunt ibi ſpe
cies et ſubſeq̃·genus hic uero genus prece
dit ſuas ſpẽs ſed hoc ſolue ut dixi·ſ·in ru
brica de iud· Scõo·op·ꝛ uidetur ꝙ ſicut
iſta rubrica tãquam generalis debuit pre
cedere ſuas ſpecieſ ut dixi ſimilř debuerit
precedere precedentẽ rubricã de confeſſis
naʒ cõfeſſio ſpẽs uidetur hic autem iſta ru
brica generalis illam ſpãlem ꝓ ſubſeq̃·er
go So·mala quia genus ponitur in medio
ſpecieꝝ iõ·ꝓprie loquẽdo nõ eſt probatõ
ſed probationis releuatio hinc eſt ꝙ mera
negatiua deducitur in poſitionibus et ad
ipſaʒ ps cogiť reſpondere ut infra de con
feſ·c·i·li·vi·et tamen alibi dicitur ꝙ nega
tiue nulla eſt directa ꝓbatõ infra·c·quoni
am et·ſ·de electi bone·i·Item ꝯtra preſũp
tionem iuriſ·et de iure non admittitur ꝓ
batio in ꝯriũ ut·c·is qui de ſpon·et tamen
admittiť ꝯfeſſio ꝛ eſt g·ſingulariſ in autĩ
de equa·do·§ ſi auteʒ mulier col·ii·ex quo
patʒ ꝙ confeſſio non includiť ſub aliqua ꝓ
bationis ſpecie poſtq̃ nulla recipitur con
tra preſumptionem iuriſ ꝛ de iure et tam

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

confeſſiõ rẽcip·ut prediꝛi bonũergo fuit
premittere rubricam de confeſſio per quã
nihil probat ſed releuatur ab onere ꝓban
di ut plene no·in dicto·c·i·et ita dicit hic
Io·an·et in dicto·c·bone ſuper·ꝟbo proba
tio quod dictũ nota et cõcluditur ꝙ ſi da
tus eſt terminus ad ꝓbandum per omnem
modum et genus probatõis uel renũtiatũ
et concluſum ſit in cã nihilomiꝰ per confeſ
ſionem ſubſecutam aduerſarii potero obti
nere in cã non ob·ꝙ ſit mihi uita ad ꝓban
dum precluſa et eſt caſus in·c·cum Iohẽs ð
fide inſtr Querit Io·an·quid eſt probatõ
dicit ꝙ eſt rei dubie per argumenta facta
oñſio ita diffi·Accur·C·i·i rubrica alii di
cunt ꝙ probatio eſt rei dubie p teſtes uel
inſtrã et plerũqꝫ in dicta et preſũptiones
oñſio pſonam defendit Io·an·remittit ad
ho·in ſumma c·ti·§·fi·et in ſpe·c t·§·fi·ð
mã·hẽr in decreti·ii·q·i·iiii·q·ix·vi·q·ultĩ
xxiiii·q·iii·de illicita repet·in cle·cum cõ
ueniunt multa iura al·in nouella· Caũs
dubia probatio non releuat probantẽ hoc
dicit tres ſunt partes in prima proceſſuſ
narratio ſcða in du·auditoris diffi·tercia
ibi nos igiẽ diffinitõis confirmatio pri
ma ſubdr̃ quia primo ponit actus petitio
ſcða ibi uerꝫ reorũ rñſio et reg· tercia ibi
ad hoc actorũ replicatõ quarta ibi uerum
reorum duplicatõ·N·exiſtẽte aduerſario
meo coram iud·coram quo debeo litigare
non reꝗ·ꝙ citetur ſed preſencia in iud·eſt
habẽda ꝓ citatõe quod intelligo poſt mo
nitõm iuð·ꝗ idem ꝙ citatio peremptoria
opatur et conſtituit inobedientem in ꝟba
ꝯtu·qð dic ut·l·ceſſante C·quomõ et qñ iu
dex et no·g·de offi·deleg·conſuluit Scðo
no·ꝙ iſte A·in teſtõ filiũ inſtituit et r̃cte
al·de iure ueteri filio p̃terito teſtm̃ eẽ nul
lum ut·l·filio preterito·ff·ð in iuſto rup·
et ir·te·et·l·inter cetera de li·et po·hodie
uero rupto teſtõ ex cã ex hr̃ditatõnis uel
p̃teritionis inſtõ uiciatur et cetera firma
manent ut in autĩ et cã·C·de li·preteritis
ꝗ autĩ an loꝗ·inpreteritõe et exredatõne
paterna uel materna et an in preteritione
poſtumi doctoreſ uariant pro ut plene ibi
no·Tercio no·ꝙ pr̃ poteſt filio ſubſtituer̃
aliꝗ in euentum cõditõis alicuius qd aũt
ueniant in iſta ſubſtõe aduertẽdũ eſt utꝝ
fuerit pupillaris an ꝯpñdioſa uel fideiꝯ·
eſt eniꝫ alterius nature et effectus ſubſtõ
pupillaris expreſſa uel ꝯprehenſa in cõpen
dioſa quã ſit ſubſtõ fideiꝯ·ut pꝫ ex no·in
l·precibuſ·C·de impu·et al·ſub·i·de teſtis
ſi pr̃ li·vi·z·l·ex tribꝯ·C·de in offõ teſtõ

Quarto no·formãm ſubſtõis coniũcto
ꝙ ſeꝗ in textu ex teſtõ pr̃is ad ipſos reuſ
ꝙ ſubſtõ ꝯpñdioſa facta impuberi per uer
ba coĩa cũ conditõe ſi ſine liberis deceſſerit
zc·ĩfra tpr̃a pupillariſ etatĩ eſt directa ꝙ
pꝫ quia ueniunt in ea bona impuberis ut
in iſto ꝟ·unde ſi eẽt fideiꝯ·non uenirent
ut·l·cohr̃di·§·cũ filie ꝟ·no·fideiꝯ·de uul·
et pupil·ꝯiũcta·l·ſed ſi plures·§·ad ſubſti
tutos c·t·qð eſt ꝯ cõem op·legiſtarum ut
plene per Io·an·in d·c·ſi pr̃ in nouella·
Quinto·N·ꝙ iſti duo fratres agebãt
ꝯ mon· ad bona que detinebat et agebant
poſt mortem filii teſtatoris ex quo pꝫ ꝙ
eo uiuo lꝫ religionẽ ingreſſo non poſſent
hoc petere etĩ in caſu quo ad mon·non ꝑti
nerent rogatis enim reſtituere poſt mor
tem quãtũcũqꝫ ꝓ mortuo hãr̃ ut moñcꝰ ex
pectanda tñ eſt mors naturalis quia de il
la dꝫ intelligi ꝗlibet diſpõ collata ꝑ mor
tẽ ut no·Io·xvi·q·i·placuit et·l·de Re·ſuſ
ceptum li·vi·ad hoc uide·l·noſſ·ff·de iure
fi·l·ſtacius flor̃·§·cornelio et Bar·in·l·gal
luſ·§·z qd ſi tantũ·ff·de li·z poſtu·et dicã
in·vii·q· Sexto·N·ꝙ iſti duo fr̃es age
bant contra mon·ad bona que fuerũt teſta
toris et tñ nihil dr̃ ꝙ m filiuſ teſtõris in
miſcuit ſe hr̃ditĩ paterne quomõ ergo ex
teſtõ ex quo nõ appꝫ adita hr̃ditĩ pñt ni
ti con·l·ſi nemo·ff·de ſta·libe·z·l·eaꝫ ꝗ·C·
de fideꝯ· So·dic ꝙ ſiue dicamus hic iſtos
fr̃es uenire ad iſta bona ex pupillari ſub
ſtõe ſiue ex fideiꝯ·exiſtencia ſui hr̃dis cõ
fir·tabulis pupillares et etĩ fideꝯ·uniuer
ſale ut plene ſolꝫ no·in·l·ſi filius q pr̃i·ff·
de uulg·et pu·et eſt caſus de tabu·pu·in·l·
iulianus al·ſi pupillus·ff·de acqui·hr̃d·et
de fideiꝯ·uniuerſali in·l·ita tamen·§·ſi pr̃
ff·ad trebel·et dicam plenius in vii·op·Si
milr̃ poſſet obici quomõ iſti agũt contra
mon· non facta eis reſtõe ex trebeliañ·ſi dica
mus iſtam ſubſtõm fuiſſe fideiꝯ·contra·l·
i·ff·ad treb·poteſt dici ꝙ mon·tꝫ hic locũ
heredis poſtꝗ ille deceſſit in mon·quia in
mon·tranſeunt iura et actiones monaco cõ
petencia actiue et paſſiue ut in autĩ ingreſ
ſi·C·ð epi·et cle·Sed hec ſo·non uidetur ꝓ
cedr̃ quia iſti negabũt iſtũ fuiſſe monacũ
ut pꝫ tex·poteſt ergo dici ꝙ iſti duo fr̃eſ
pretendebant ſe proximiores in ſucceſſiõe
ab inteſtõ ideo non erat neceſſaria r̃ſtõ qa
erant eius hr̃des qui grauatus erat ad re
ſtõem Si uero dicamus iſtos uenire ex pu
pillari ſubſtõe tunc agunt contra mon et
omnem aliũ detinentẽ bona·l·fi·C·de edi·
di·adri·tol· Septimo·N··ꝙ qñꝫ petiẽ

hereditas admittur libillus generalis et
incert e non ſpecificatis rebuſ de quo ple
ne del·ob·c·ii·et·l·i·C·de edendo·et p In
no·ð ſepultĩ certificari Silr̃ et ſnia poteſt
fieri incerta de cuiuſ effectu dic ut no· In
no·de of·ord·conquerente· Octauo·N·
in ꝟ·uerũ ꝙ mon·petebat uerſa uice a dic
tis fratribus bona quedam hr̃ditatis poſ
ſidebãt z ſic collige ꝙ quando duo litigãt
de eadem hr̃ditĩ reus conuentus poteſt pe
tere contrarium petiõi actoris z ſic actor
poteſt peter̃ reo quas reus poſſidet ita eꝯ
poteſt petere reus reo quas actor poſſidꝫ
eadem hr̃ditĩ et hoc facit id no·per Inno·
et Ho·de reſti·ſpo·ex ꝯqõne et de of·de le·
cum cõtingat ubi dubitat Inno·cum actor
petit ſniam confirmari an reus conuentus
poſſit petere eã infirmari et ſic contrariũ
ad h uide·l·ſi inter te et me·ff·de exc·rei·
iud·ſuper qua·l·fundatur mutua petitio ð
qua·loꝗ·iſte tex· Nono·N·in ꝟ·qr̃ ꝙ
bona ingredientis mon·debent ad mon·ꝑ
tineri et lꝫ hic tpr̃e ingreſſus qð expſſit
ꝙ offerebat ſe et ſua tamẽ non erat neceſſe
facere mentõem quia ſequũtur tacite cõdi
tionem perſone et mutato ſtatu pſone mu
tatur ꝯditio bonoꝝ ut in autĩ ingreſſi·C·
de epi·et cle·et autĩ ſi qua mulier can·xix·
q·ultĩ· Decimo·N·in ꝟ·ad hoc ꝙ ſi non
tꝫ obligatio perſone nec obligatõ bonoꝝ
quia ut dixi tanꝗ acceſſoria ſeꝗ naturã ſui
principalis·ſ·ingredienti q ſi egreſſus fu
erit ſequũr̃ eum bona qð uerum ſine dubio
qñ non tenuiſſet ingreſſꝰ uel ſi tenuit tñ
erat infra an·ꝓbatiõis et inde exiuit iſte
enim r̃cuperat oĩa ſua iura prineua bñficii
z ſimilia ut de reg·bñfi·li·vi·Si aũt icõmu
tabilr̃ tenuiſſet ingreſſus et aliqua rõe de
mon·migraſſꝫ forte ad aliud trãſeundo dic
ut infra ð cle·ꝯiug·ꝙ a te·xvii·q·iiii·ſunt
qui opes infra dicam· Vndecimo·N·in
iſto ꝟ·ad hoc ꝙ iſti nitebanr̃ quia iſte·M·
reuocauerat añ mortem qð fecerat ex quo
ſeꝗ·ꝙ ſi in mon·deceſſiſſꝫ ante ꝓfeſſiõꝫ dcã
hr̃ditĩ deberet mon·ꝗi tunc non uideatur
ſine liberis deceſſiſſe et ſi iſta ſubſtõ fuiſſꝫ
facta puberi decedenti infra annũ ꝓbatõiſ
minus eſſet dubium quia bona deberẽtur
mon·poſtꝗ illi decedit ut no·Cy· in autĩ i
greſſi·C·de ſa·ſan·ecc·lꝫ ꝯrium hic ſentiat
Io·an·ſuper gl·fi·ubi dicit ꝙ ſi morir̃ anꝗ
teneat monacatus ſubſtõ euaneſcit idem ſi
intrauit in fraudem ut euaneſcer ſubſtõ ꝗ
fraus probar̃ probando ꝯminationes fcãs
ſubſtituto ſ·Io·an·Sed quia facta fuit ſub
ſtõ impuberi qui ingreſſus relig·deceſſit

an uideatur per talem ingreſſum defeciſſe
conditõ ſine li·zc·magiſ dubito nec audeo
dicer̃ ꝙ mon·hãr̃ pro filio ipſiuſ ingrediẽ
tis qui naturalr̃ filios habere non poteſt
legalis enim filiatio eſt inducta ad ſimili
tudinem filiatõis naturalis ut de adoptĩ
l·adoptio enim uñ ibi naturalis non põt
ſibi locum uẽdicare ſimiliter non uidetur
ꝙ illa legaliſ poſſit nec poteſt dici ꝙ tene
at monacatus qð reꝗ·ut hãt acquiſitio ut i
g·uier·Si dedicatio iſtius impuberis fuit
facta ſolẽpniter aparẽte ſupſtite uel tuto
re uidetur inclinare Cy·ꝙ expirat ſubſtõ
per taleꝫ ingreſſum ut no·in dicta autĩ in
iii·q·et n·iſta quia pulcra ſunt z in ſcriptĩ
meis dico ꝙ ſunt motiua mea ſed poſtea re
peri ꝙ ſunt Cy·ut·ſ· Duodecimo·N·qd
iuris cum infirmus religionem metu mor
tis ingredir̃ an poſſit egredi poſt ꝯualeſ
cenciam tex·iſte facit ꝙ ſic ꝟ·ad hoc ſ cer
te hoc operar̃ pocius minor etas quã inſtã
tis mortis periculũ qð non reddat uotuꝫ
nullum cum infertur adeo ſecus ſi ab homi
ne ꝯ metuꝫ enim illatũ ab homine uide no·
in·c·extrãſmiſſa de electĩ ſubuenitur metũ
paſſo·ſ·ꝙ metus ea·c·i·non autẽ contra me
tum quem ĩfert deuſ q ſepe ꝑ multa pericu
la maris incendii ĩfirmitatis et fortuitꝫ
cauũꝫ hoĩm ducit ad conuerſionem·xvi·q·
i·r̃ueti nec eſt ſuperior qui poſſit reſtõꝫ
ĩdulgere uel de facto ſuo ꝯgnoſcer̃ de ma·
et obe·cuꝫ inferior No·ꝙ iſta conditio ſi
deceſſerit ſine liberiſ expirat ſi ille cui ap
po·ingreditur relig·quia mon·hẽt loco fi
lii z hoc uerum qñ dixi teſtõr ſimpliciter
ſine liberis ſi aũt ſubiunxiſſet ſine liberiſ
ex ſe uel ſuo corpore deſcendẽtibuſ an tũc
filiatio mon·excludat ſubſtitutum ſub ꝑ
dicta conditione la·ð belui·diſp·ꝙ non qa
teſtator eligit naturalitatem Dy·et Bar
ꝯ·qð excluſo ſubſtituto iſto tañ mon· ad
mittatur quorum op·teneo ut infra dicã
in·iii·q· Tredecimo·N·G·et·B·nitebãn
tur impugnare obligationeꝫ eoꝝ nepoti
ratione minoris etatis et ex tex·patet ꝙ
hoc ꝓbare tenentur clare preſumitur quiſ
ergo maior niſi ꝓbetur minor uel dic qð
circa etatem que curſu temporis mutatur
ius nihil preſumit·Sed aut aliqſ aliud con
ſeq·tãquã minor puta publica officia et ꝓ
bare tñr̃ Aut uult admitti ad aliud tãquã
minor ut ad beneficium reſtõiſ et ipſe dꝫ
hoc probare et hec uera niſi aliud apparet
per aſpectum ut no·Bar in·l·de etate·ff·de
minoribus in·l·penult· Decimoquarto
N·hic Io·an·qð minor·xxv·an· bona ſua

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſine decreto iudicis et curatoris ingredi
endo mon. alienat contra. l. ſi quidem et. l.
prediuꝫ. C. de prediiſ mi. ⁊ per totum ſecꝰ
vł ſi alienaret in alias etiā pias cauſas. ff. ꝺ
poll. l. ii. §. uoto ratio dr̄e eſt qa prima eſt
alienatio iuris et uenit in ꝯſiam ad aliena
tionem perſone que contingit per ingreſ
ſum vn̄ ſi tenet principalis alienatio. i. ſta
tus mutatio pſone ergo et bonoꝝ q̄ ſequū
tur conditōem pſone ut. c. i. de iur̄ patro.
li. vi. et ꝙ legaliſ alienatio non ſit minori
bus interdicta no. in. l. ſi. C. de le. tu. et qꝺ
no. in. l. item qa ꝺ pactis qn̄ nō principalr̄
alienat etiā in pias cauſas iō non ualet qa
ſtatus pſone non mutat̄ et reſiſtit ius dic
te alienatōiſ ut in toto titulo de re. co. C.
et. ff. de prediis mi. Quindecimo. N. ꝙ
in ꝟ. uerum ꝙ ſi intentio clare ꝓbata red
ditur dubia p ꝓbata ab aduerſario reddi
tur inefficax et ꝙ taliter ꝓbante non fer
tur ſentēcia facit ad no. de ſpō. ii. in rubri
ca infra dicaꝫ. Decimoſexto. N. in d. ꝟ.
quod ſi egreſſus de religione reuertit̄ aſ
ſtrigit̄ iuramēto ꝙ non ueniet ꝯ̄ obligati
nem ſuā et bonoꝝ ſimilr̄ aſtringūt̄ q ruer
tuntur ab hr̄ſi ut in c. quociēs cordis ocu
lis. i. q. vii. et innuit iſte tex. ꝙ iſta donatō
ſiue oblatio ſit irreuocabilis unde ſi exi
ret iteꝝ remanerēt bona mon. quod an ſit
ueꝝ infra tangaꝫ reſpondeo et collige etiā
ꝙ donatio iuramento firmata. ſir̄. iuramē
to de quo dubitauit gl. in aut. ſac. pub. C.
ſi aduer. uendi. Decimoſeptimo. N. ꝙ ꝟ
bū ꝙ pōt duplr̄ intelligi debemꝰ iterpre
tari contra proferentem uidebatur ꝙ ſꝫ
eum ut. l. ſi quis intentōne ambigua. ff. de
iud. infra ſoluam. Decimooctauo. N. in
ꝟ. ſed ſi tenetur ꝯiūcta for. ſubſtōis de q̄
in prin. ibi ut ſi abſꝗ lib. ⁊c̄. qꝺ ideꝫ eſt di
cere ꝙ ſi ſine liberis et ſi ſine hr̄de iꝫ eim
appellatio hr̄dis conpr̄dat regulr̄ omnes
hr̄des ſuos et extneos tn̄ in ſubſtōnibus ſi
ſubſtō facta fuerit ſi ſine herede deceſſit
talis ſit hr̄s ⁊c̄. heredis appellatio referē
da eſt ad liberos ut hic pꝫ et eſt gl. no. in
l. ex facto. §. ſi. ff. ad trebel. quid ergo ſi qſ
reliquid liberos ſed exhr̄datos uel ſres
minores ſiue alr̄ incapaces leg. et no. in. l.
filiuſ fa. §. cuꝫ quis de leg. i. uidetur ꝙ iſti
exhr̄dati uel alr̄ inabiles non excludant
ſubſtitutum Nam teſtōr per illam clau. ſi
ſine liberis ⁊c̄. uidetur uoluiſſe liberis ꝓ
uidere ut no. in dicto. §. cum quis ex quo
dicto ſeq̄. ꝙ liberis exiſtentibus non poſ
ſet iſte filius ſic grauare de bonis ſic cōdi
tionatuſ ſic diſponere quia uidetur grauas
tus filiiſ reſeruare infra teneo ꝗ. in. x. q.
Decimonono. N. in ꝟ. dilecti ꝙ ſola ob
ligatio fundat intentōꝫ etiam alio non ꝓ
bato hic enim ꝙ ſua intentōe mon. aliud n̄
dedux. ꝙ ſuam oblıōem lꝫ ad elidendū ex
ceptī ꝙ fuerit minor annis deduxerat ꝙ
his obtulit ſe et ſua indubio ergo p̄ſumit̄
quis maior niſi ꝓbetur minor g. tamen di
cit ꝙ indubio n̄ preſumit̄ quiſ minor quia
neceſſario ſic fuit ut no. in dicta. l. de etate
Sec illud non eſt bene dictum ut tetigi ꝺ
in. ii. no. Viceſimo. N. ꝙ Card. tulit ſen
tenciam de mandato pape et hoc ideo quia
erat auditor qui non diffit ſed refert de
of. deleg. ſuper qōnum et hoc ſonat ꝟ. audi
tor cui enim ꝯictit̄ ut cām audiat non pōt
eum diffinire de quo plene per Bar. in. l. a
diuo pio in prin. ff. de re. iud. et ibi etiam
plene an cui ꝯict it̄ cognitio et deciſio uiꝺ
atur cōmiſſa executio uel ecōtra ſi ꝯittit̄
exec. uidetur ꝯmiſſa ꝯgnitio ſi ſuper extē
tōe qō oriatur facit cle. auditor ꝺ Re. ubi
nideas. Venio ad aliquas op. eliciendas
ex g. et ex. et primo op. iſti duo fratres ꝓ
tulerunt uerbum dubium in iuditio dum
dixerūt ꝙ obligatiōis tempore fuerat mi
nor an. et papa illud uerbū interpretator
contra eos ſed contra ymo. uidetur ꝙ pro
eis debuerit interpretari ut. l. ſi quiſ intē
tōe ambigua. ff. de iud. et de ꝟ. obl. l. inter
ſtip. §. ſticū ſo. g. ſed nonne ſentit illud cō
tra. ⁊ ſo. duobus modis primo ꝙ ſic hic ſpā
le fauore religionis ſecundo ꝙ illud fuit
ꝟbū teſtis non partis ideo uerbum dubi
um teſtiſ debet interpretari contra ꝓferē
tem Sed certe ymo fuit uerbum teſtium
et partis ut patet in tex. in ꝟ. ad hoc autē
ꝯiūcto ꝟ. cuꝫ et ſi oñſum circa fi. Bar. dicit
ꝙ indiſtincte ꝟbum a quocūꝗ in iuditō ꝓ
latum debet intelligi ſm̄ intentōm profe
rētis ut dicta. l. ſi quis intentione q̄ loq̄.
in parte idem in teſte ut infra de teſtibus
cum clamor tamen aduertendū ꝙ ſi intētō
actoris uel rei eſt ambigua quatenus ueit
probanda per teſtes debet probari expli
cite et litate et in hoc prodeſt parti reme
diuꝫ dicte. l. ſi quis intentōe vꝫ ꝙ ſi teſteſ
hic probauiſſent litate ꝙ iſte fiunt. xiiii.
an. poſſent iſti duo fratres qui dixerunt
ſimplr̄ minor an. ⁊c̄. ꝺclarar̄ quod ita intel
lexerunt ut teſtes diſpoſuerunt quia pōt
eorum diſpoſitio anbigua includi ſub atteſ
tationibus teſtium deponencium clare ut
dixi. Scōo op. et vr̄ ꝙ ſi iſtud ꝟ. dubiū
minor an. ⁊c̄. facit ꝓlatum a teſte debuit ꝑ
teſtem declarari ut d. c. cum clamor hic aūt
nulla declaratōe facta mandat ſniari ꝯ̄ pro
ducentem ergo ſo. dicit eadē glo. ꝙ iſta de
claratō dꝫ fieri ex offō iud. non ad petitī
partis iudex ergo ſi ſibi uidebit̄ pōt face
re ꝙ teſtis declaret dictū ſuū ut ibi et in
autī de teſti. §. qa ꝟbo ꝟ. illud tn̄ et ibi no.
et in ſpe. ꝺ teſti. §. i. ꝟ. item ꝙ teſtis obſcu
re. Ex his ergo ꝯclude ꝙ uerba dubia
dn̄t per illum qui ꝓtulit non per alium ꝺ
clarari vn̄ heres quātūcūꝗ r̄putetur eadē
perſona cum defūcto non dꝫ interpretari
uerba dubia in iuditio per defūctū proba
ta eſt glo. Nō. in. l. pomp. ſcribit ſi frumē
tum. §. fi. ff. de rei. uend. facit qꝺ plene no.
Bar. in. §. predicto ſi ſticū et per iſta dico
ꝙ ſi certa idē intentō actoriſ eſt ambigua
et rn̄ſio rei ambigua exemplū actor dicit
rem ad ſe ptinere reꝰ dicit ꝙ credit ad eū
pertinere intel. ne ſm̄ intentōnem actoris
ſiue rei Dic ꝙ qn̄ꝗ intentio rei actoris ē
clara et limitata tūc ambigua rn̄ſio rei in
tel. ſm̄ intentōem actoris ut uideatur ad
interrogata rn̄diſſe ut. l. ſi defenſor. §. i.
ff. de interrog. act. Sed qn̄ intentio acto
ris eſt ambigua ipſe poteſt interp̄tari ut
uult ut d. l. ſi quis non enim uidebat̄ ꝯfeſ
ſata intentio actoris ſm̄ intentōm eiꝰ ſic
dr̄ hic ꝺ dicto teſtis. Vnū N. ꝙ lꝫ qn̄ꝗ
ille ad quem ſpectat declaratio poſſit quan
doꝗ uariare ut. l. cum qui certaꝝ de ꝟ. ob.
ille tamen ad quē ſpectat declaratio poſt q̄
ſemel declarauerit uariare non pōt gl. eſt
no. in. l. quicqd aſtr̄ngende de ꝟ. ob. et Bar.
in d. §. ſi. ſticū et uide ꝙ de iſta declaritōe
leg. et no. ꝺ accuſati ꝯ dilecti. Tercio op.
et vr̄ ꝙ nō debuerit hic ferri ſnia ꝓ mon.
quod nitebatur ex obligatiōe ſed iſta ob
ligatō effecta eſt dubia ex eo ꝙ iſti ꝓbaue
runt ꝙ obligatōis tp̄e fuint maior anī q̄
oblō ut dicit tex. poterat ſe referre ad mi
norem. xiiii. et. xxv. Iſta ergo exc. lꝫ ob
ſcure prolata reddit dubiam intentōnem
mon. ergo in re debia non debꝫ papa ferre
certaꝫ ſniaꝫ ut. c. grate. xi. q. iii. pro hac fa
cit ꝙ no. Ho. infra de ſpon. duoꝝ ſuper ru
brica ubi dicit ꝙ ſi quis uendicat aliquam
in uxorem et ꝓbat ipa uero probat ſe cum
alio ꝯtraxiſſe ſed non ꝓbat ꝙ ante uel poſ
tea quia per iſtam probatōm r̄ddit̄ dubia
actoris intentio feret̄ ſnia ꝓ ea ar. c. inter
dilecti de fide inſti et ſe ex lr̄is So. dico ꝙ
dubia exceptiōis ꝓbatio non elidit proba
tionem actoris clare ꝓbatam Sicit enim in
tentio et ꝓbatio actoriſ dꝫ ꝯcludere neceſ
ſario et al. non releuat ꝓbantem uel ponen
tem ut. l. non ob hec. C. vn̄ leg. iſta reuſ dꝫ
ſubcūbere ſi non ꝓbaret̄ clare excepti ſuaꝫ
ut. l. i. ff. de excepti et. l. matrē. C. de ꝓbati
et. c. per tuas ubi caſꝰ ⁊ iſra de conditi ap.
ubi dubia ꝓbatio excepti nec pimit nec de
bilitat intentōm actoris de qua cōſtat et
vr̄ etiam caſus hic ubi excep. de ingreſſu r̄
ligionis p replicatōem rei qꝺ ille erat mi
nor an. reddr̄ dubia intentio mon. et tamē
mon. obtinet in eo etiā ꝙ patebat ut actor
lꝫ etiam ſua intentio redderet̄ dubia per
illam replicatōꝫ minor an. ⁊c̄. facit cle. lr̄aſ
et quod ibi no. de reſcriptis et hoc ꝟm qn̄
ꝓbatio exceptōis eſt dubia non ꝯcludens
neceſſario Si aūt ſit concludens et apte cō
cepta ꝫ nō plene ꝓbata puta ꝓbauit p unū
teſtem reus ſolutōm debiti cum per duos
uel plureſ ꝓbaſſet actor de debito tūc iſta
inſcipiena ꝓbatio bene reddit dubiā intē
tionēm actoris in tm̄ qꝺ deueniendum eſt
ad iuramentum in defectum ꝓbōis iux ma
teriā in. l. in bone fidei. C. ꝺ iuretur. ⁊ hoc
dicit ibi Cy. in ulti qōne reitel ad no. in ſi
mili p cum de ꝓcur. l. i. ⁊ in ſpe. de iuretur.
q̄i in fi. ꝟ. quid ſi actor. Item predicta ꝟa
in ciuilibus in criminalibus ꝟbo ſi delictū
ꝓbetur clare ꝓbatio ꝟbo defenſionis neceſ
ſario non ꝯcludat debebit reꝰ abſolui ꝯ̄ ac
cuſati ticiꝰ qꝺ uulnerauit ſeiū de meſe mar
cii ⁊ ſic ꝓbatum fuit ticiꝰ ſe defendens di
cit qꝺ ſibi licuit per ſtatutum quia erat bā
nitꝰ et ꝓbauit qꝺ in medio menſis marcii
exbannitꝰ fuit ex qua ꝓbōne reddr̄ dubia
accuſatoris ꝓbatio utꝝ uulneratꝰ fuerit
an̄ medium marcii uel poſtea et ſic inpūe et
certe debemus p̄ſumere qꝺ tempore licito
Item pone exemplū aliud olꝫ non licebat
nobilibus de puſio ingredi palacium prio
rum niſi tp̄e conſilii accuſatur ticius nobi
lis qꝺ ingreſſus fuit de menſe marcii Ipſe
probat qꝺ de illo menſe fuit factū ꝯſilium
et tunc iurauit ꝓbauit de conſilio tūc fcō
ſed non ꝓbauit limitate qꝺ tunc intrauit
certe hoc nō ob. dꝫ obſolui quia preſumit̄
factum tempore licito ut delictū non pre
ſumamus ut. l. interpretatione. ff. de penis
et. l. merito ꝓſo. et qꝺ dixi de tempore idē
dicas ꝺ loco ut ſi in aliqua parte loci aliud
eſt delictum in alia non ſi quis accuſat̄ dꝫ
limitate ꝓbari locuſ ut no. Bar. in. l. non ſo
lū. §. ſed ut ꝓbari. ff. de no. op. nūti all. l. ii.
ff. de petiti hr̄diti ubi quis fundatā inten
tionem aduerſarii excipiebat ꝺ termio ſue
emptionis certe ſi dub. utꝝ emerit an̄ liti
motam uel poſt debemus preſumere qꝺ an̄
qa p̄ſumer̄ qꝺ poſtea eēt delictū p̄ſumer̄. ſ.
litigioſi contractus ut. c. ii. et. iii. ſ. ut liti

VNIVERSIDAD D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

pend· facit ad predicta qđ no· in· l· io q̄ reꝰ
ff· de pu· iud· l· eum actum cū· l· ſe· ff· de neg·
geſt· io· Sed quomō rñdetur ab id qđ dixi
l· pꝰ Ho· de ſpon· ii· in Re· ubi reꝰ obtinet
lȝ non ꝓbauerit limitate t̄pus m̄rionii de
quo dixit mulier excipiendo ꝙ contraxe
rat cum alio ad hoc ſaluādo Ho· rñde ꝙ in
exēplo ſuo non appȝ actōȝ limitate ꝓbaſſe
de t̄pe quo ꝯtraxi Si ergo mulier eodēmō
limitate non ꝓbet exceptīr ꝓ ea eſt ferenda
ſnīa ut dicit ſi uero uir limitate ꝓbaſſet ꝺ
certo tempore ſimplex ꝓbō mulieris de cō
tractu cum alio non litato t̄pe non ꝓdeēt
ſibi ut credo per dictam teoricā ad hoc in
ſūa de teſti· ex tenore ad hoc optime facit
qđ no· Io· an· infra de ſen· ex· uen· in g· pltī
li· vi· ubi ſi quiſ dicit ſentenciā excōis nul
lam quia lata poſt ap· ſi ꝓbet ꝙ eodem die
exc· lata ⁊ appellatō interpoita fuerit nec
probat ꝙ ap· preceſſit ſubcūbet quia erat
actor ergo debuerit de t̄pre ex quo pñde
bat eius uictoria litate ꝓbare ꝙ· n· ad pre
dicta adde qđ no· in· l· i· §· labeo de flu· ⁊· l·
ticie texto· de l· i· et ex predictiſ poſſes ſic
diſtinguere utꝝ dubia ꝓbō releuet ꝓban
teȝ aut ꝓbatio actoris neceſſario non con
cludit aut ꝓbatio rei ſi actoriſ ergo debȝ
abſolui ut· l· nō hoc· C· unde ꝯgnati Si uero
loq· in reo tunc aut ꝓbat exceptōem ſuā ta
liter ꝙ ꝯcludit neceſſario et clarum eſt ꝙ
obtinet· l· i· de except̄ aut ſua defenſio ne
ceſſario oīo concludit et tunc aut loqmur
in criminali aut in ciuili ſi in criminali ꝓ
reo erit ferenda et p̄ſumendū qđ factū fu
erit t̄pe licito ut predixi Si uero loqmur
in ciuili tunc aut actor ſuam intentōem li
mitate ꝓbauit reus uero non limitate ſuā
exceptōm ſiue defenſionē et dñt ſubcūbeꝛ̄
reꝰ ut in hoc Capitulo· Quādoꝙ actor
ſuam intentōm non limitate deduxit uel
probauit nec reus ſimilr̄ ſuam exceptōem
tunc quia ꝯtra ſunt dubia et ꝓ reo ferēda
ſnīa ut in exemplo Ho· in rubrica de ſpō·
ii· idē ſi reus apte et limitate ꝓbauit ſuaȝ
exceptōȝ ſed non plene ut dixi ꝑ ea q̄ no·
Cy· in d· l· in bone fidei in ulc· g· p̄dicta ꝟo
gl· dubietas iſta ꝯtingit inter actorem ⁊
reum· Cū ꝟo contingit inter duos pari
ter agentes ꝯ terciū ut cum duo uendicāt
aliquam in uxorem et pariter ꝓbāt dic ut
no· infra de teſtibus in nr̄a et· c· lȝ cām in
gl· mag· infra c· adde ad predicta infra de
dolo· et contu· ubi ſi dub· an p̄ceſſit apella
tio excōicatiōm uel excōi· appellatōm pre
ſumit ap· p̄ceſſiſſe qđ v̄r ꝯ determinatōem
Io· an in· c· ven· in gl· penult· nbi dicit ꝙ i·

te qui dicit preceſſiſſe ap· ſubcumbr̄ debȝ
niſi ꝓbauerit limitate ꝙ preceſſit Sed in
caſū c· cōtu· quidam teſtes ꝓbauerant ꝙ ap
pellatio preceſſit excōicatōm qdam cꝯrio
papa benigne interpretās preſumit añ ex
cōicatōm et poſt fuiſſe appellatuȝ in qōne
ꝟo Io· an· in d· c· uen· li· vi· non pōt de rite
teratione qō rñricari iō ꝯ agentem q nīti
tur ex prioritate fertur ſnīa niſi ꝓbet ꝙ
eſt cā ſue intentionis· ſ· prioritas per no·
in d· §· ſed ut ꝓbari ⁊· N· iſta q̄ dicta ſunt
in predictis tribꝰ op· quia multa bona iu
ra et dcā doctoꝝ uideſ in unū locū collecta
ꝺ iſta dubia ꝓbōe qd releuet ad ꝙ iſtud· c·
quotidie allegatur iō bñ cadit Cū ꝟo am
biguitas in contractibus emergit quid r̄
leuet et ad quē ſpectat interp̄tatio dic ut
l· uetibus de pacti in ultimis uolūtatibuſ
dic ut· l· ſi ſuus plurium· §· fi· ꝺleat· primo
et· l· nūmis delegati· iii· in priui· l· et reſcrip
tis dic ut no· ſ· de iudiciis conueniſſent ⁊
c· i· de poſtulatōe In ꝺbiis ſentencie dic ut
no· Bar· in· l· ab executione de ap· plene in r̄
gula in obſcuris de re· iu· li· vi· et ꝑ Azo·
in ſumma de re· du· Quarto op· et v̄r ꝙ
bona q̄ ſubiacent reſtoi q̄ntumcūꝙ ꝯuatuſ
religionem ingrediaſ debeāt reſtitui et
non deuolui ad mon· ut in aut̄ de ſciſ· ep̄iſ·
§ ſ; hoc de p̄ſenti unde ſup̄ra ē aut̄ niſi ro
gati· C· ad trebel· So· dicit hic loq· cū ꝯua
tus eſt reſtituere priuatis pſonis Secuſ ſi
loco religioſo uel ecc· uel expēdere in pias
cauſas Iſtis enim caſibus non expirabit ta
le fideiꝰ· per ingreſſum religionis rō pōt
eſſe dicit g· paritas priuilegii ac fauor qa
non dȝ pariter priuilegiati· denegari pri
mo ꝙ concedr̄ ſo· ut· l· aſſiduis· C· qui po·
in pi· H· et priuilegiatus ꝯ priuilegiatuȝ
non utiſ̄ priuilegio cū ambo pariter de lu
cro cōtendūt ꝙ dic ut no· Cy· in aut̄ quas
actōeſ· C· de ſa· ſan· ec· Quinto op· dr̄ hic
ꝙ non v̄r ſine liberiſ deceſſiſſe qui mon· in
gredr̄ quia habeſ̄ loco filii Sed ꝯ iſta con
ditio ſine liberis dȝ intelligi de liberis
quos natura ꝓducit nō de liberis iuris ar
tificio facti ut ꝑ adoptōnam et al· ut· l· ſi
ita quis de leg· ii· ſo· ſpāle eſt fauore religi
onis regulr̄ ꝟo conditio dȝ impleri natu
ralr̄ nec ſufficit ciuilr̄ impleuiſſe ad puri
ficandam diſpoſitōeȝ ut d· l· ſi ita quis· C·
de his quibus ut indignis· l· fi· et· c· ſuſcep
tum de Re· li· vi· et plene per Bar· in· l· gal
lus· §· ⁊ quid ſi tm̄ de li· et po· Et ꝑ hoc· ſ·
ꝙ eſt ſpāle fauore religionis in caſu illiuſ
aut̄ ſan· ep̄is· §· ſed hoc de p̄ñti dicit g· hic
no· ꝙ iſte caſus non debet ad aliū extend

lȝ quidam ꝯ ut ſubdit idem Accuſ̄· in d· §·
ſed hoc de p̄ſenti· Mar· ſil· dicit ꝙ nec eſt
ad alios terminos q per hoc tȝ ꝙ cum illa
aut̄ ponat ſuos terminos quando aliꝰ eſt
ꝯditōm apponens et alius in cuius pſona
apponitur puta hr̄s uel legatarius ſecꝰ ſi
unus de ſe loquens apponeret ꝯditionem
legādo uel donādo ſi decederet ſine filiis
intelligetur id de uiris nec erit locꝰ illi
aut̄ ita refert hic Io· an· in fi· ult̄ g· per ꝙ
dictū pōt inferri ꝙ ſi hr̄s uel aliuſ ſimplr̄
eſt ꝯuatus reſtituer̄ pꝰ mortem non appo
ſita conditōne ſi deceſſerit ſine liberiſ uel
alia de illis dicti· §· ſed hoc de p̄ñti ꝙ per
ingreſſum mon· nō expiret id fideiꝰ· lȝ ex
piraret per exñciā naturaliuȝ filioꝝ ut· l·
cum acutiſſimi· C· de fideiꝰ· et· l· cum auus ꝺ
condi· et demō· Illam enim interp̄tatiōem
inductam ex preſūpta mente defuncti ſi ꝺ
nepotibus cogitaſſet ⁊c· non extēdam ad
mon· ⁊ ſi dicas mon· hēſ̄ ꝓ filio fateor quo
ad caſum illius aut̄ quam ad alium non ex
tendam et ꝓ iſta op· facit· §· ille ſed hic de
p̄ñti ubi pluries tex· reperit fideiꝰ· relic
to ſub aliq̄ ex illiſ conditionibus Collige
ex predictiſ ꝙ ubicūꝙ non eēt fauor mon·
in quo quis ingreditur ꝙ dicta conditio
ſi ſine liberiſ ⁊c· habeaſ̄ ꝓ non appoita dcā
conditio per talem ingreſſum non hr̄et ꝓ
ꝺ facta exemplūȝ unū uidiſti Mar· ſy· do·
alıud cōpromitto uel rlinquo titio mille
ſi gaius deceſſit ſine liberis lȝ enim gaiꝰ
mon· ingrediaſ̄ non v̄r per hoc cum liberiſ
deceſſiſſe ut ſit liber a ꝓuiſione uel defici
at fideiꝰ· non enim deficit per tale ingreſ
ſum ſed ita demū ſi gaiuſ liberos naturalr̄
ſuſcepiſſe ꝓbetur alia exempla collige ꝑ te
ip̄m· Sexto op· diciſ̄ ꝙ lȝ pſone oblaōiſ
t̄pe fiunt minor an· t̄pe ſe oblōis potuiſ
ſe eē maior Sed v̄r ꝙ papa nō debuerit ſic
p̄ſumere quia hoc ꝙ non ꝓbaſ̄ mutatuȝ ſp
duraſ̄ p̄ſumiſ̄ vñ q olim fuit dñs hodie p̄
ſumiſ̄ ut· l· poſſidetiſ· C· ꝺ ꝓba· Iteȝ q fuit
olim unꝰ uoluntatis hodie in eadē p̄ſumi
tur durare ꝺ baptiſmo maiores et genera
liter dicit lex ꝙ enim non mutaſ̄ q̄re ſtaſ̄
ꝓhib· ut· l· ſcimꝰ· C· de teſtis So· dic ꝙ q̄dā
eſt ꝟditas neceſſario acta ꝑmanenſ et tūc ex
p̄terita ꝟitate p̄ſumimus in p̄ñti vñ dicit
canon ueritas ualet in ualeſcit mine et ob
tinet in ſecula ſeculoꝝ· viii· d· ꝯſuet· q̄dā ē
ꝟitas p̄ſūptiue actu ꝑmanens et idem ut
d· l· ſiue poſ· q̄dam eſt ꝟitaſ que ex p̄terito
neceſſario al· ſe hȝ in p̄ñti ut minor etas q̄
neceſſario mutaſ̄ lapſu t̄pis et tunc aut lo
qmur q̄ntū ad effectū diſpoſitū et ex p̄teri

to inferimꝰ in p̄ñti aut quantū ad effectū
diſponendum et tunc ſecus ut· l· ſpadonem
§· q abſolutꝰ· ff· de excu· tu· ⁊ iſta eſt diſt·
p̄ceptoris mei ibi q̄ deficit in hoc mēbro
vȝ cum ꝟitas de p̄terito non ſe hȝ ad p̄ñs
neceſſario uel p̄ſumptiue nec al· neceſſario
ſ; caſualr̄ ut diuicie uel paup̄tas in quo ca
ſu an arguāꝰ ꝺ p̄terito in p̄ñti ut ſi olī fu
it diues uel paup̄ ſic hodie ꝓſuiſ̄ niſi ꝓbe
tur ꝯrium unde tex· in· l· i· §· ꝓbatio· ff· de
ma· que· ubi tāgiſ̄ mā· eꝯ· utꝝ ex p̄ſenti ſta
tu p̄ſumamuſ preteritū fac· qđ leg· et no· ꝺ
p̄ſump· c· fi· Septimo op· hic papa mādat
ferri ſniam ꝓ mon· ſup bonis q̄ fuerunt ip
ſius· A· ꝑ oblaōem filius eius· M· ſ; ꝯ· op· et
v̄r ꝙ mon· non poſſit petere dicta bona qa
non cōſtat dictuȝ· M· inmiſcuiſſe heredita
ti p̄ñe ergo eo ante hereditī mortuo non
tranſiſſet eā in mon· ut· l· eā q̄· C· de fideiꝰ·
c· et· l· unica· §· nouiſſiō· C· de ca· tol· ſo· duo
bus modis primo ꝙ hereditas paterna nō
adita tranſmittitur ad omnes ꝓpter exiſ
tenciam ſui heredis ut no· Bar· plene in· l·
ex militari· §· fi· ff· de teſta· mi· uel dic ꝙ in
relictis concernentibus pias cās non req̄·
aditio ẏmo relicta ad pias cauſas debenſ̄
ſine aditōe quia aditio eſt ſolempnitas iu
ris ciuilis q̄ intel· relaxata in talibus ut
no· Bar· in· l· hāc· C· de ſa· ſan· ecc· et in ru· de
acq· hered· uel dic tercio ꝙ eo ipſo ꝙ· M· fu
it moācuſ· hereditas ſibi delata q̄ſita fuit
mon· et lȝ monacus inſtitiſ̄ heres uel ab in
teſt· ſuccedens decedat hēditī non adita
mon· tñ eam poterit adire idē ſi monacus
adire uoluerit ut ſic recta uia ius adeūdi
et recuſandi ex pſona mon· non monaci int
tiamur nec momēto rſideat penes monacū
ut· l· plȝ· ff· de acqui· hr̄d· et· l· cum non ſolū
C· de bonis ꝙ li· Secus eſſet in ſuo qui no
lens adire pōt preiudicare dño ut· l· cuȝ ꝓ
ponas· C· de hr̄d· inſti· Ia· de are· et Ray·
idem dicit i monaco quod in ſuo ut· l· deo
nob· C· de epi et cle· idem ſpe· in ti· de ſta·
mo· ꝟ· Viii· q̄riſ̄ alii ut dixi tȝ ꝙ lȝ mo
nacus recuſet adire poterit adire mon· ſic
pr̄ filio recuſanti ut· l· fi· §· ſi aūt in re· C·
de bo· ꝙ li· et hoc tenet· A· xviii· q· i· c· i· et
plȝ iſta op· Bar· ut ſic ſubiecero monacal· ſit
mag· ſubiectio filialis q̄ ſuilis ꝙ appȝ qa
ſuus pōt uendi monacus non Item mon· co
gitur alere monacum ſicut pater filiū D·
aūt pōt ſuum hr̄e ꝓ derelicto ita no· Bar·
in· l· i· ff· de uul· et pu· in· iiii· prin· qōe Sȝ
predcāȝ eqparatōm monaci ad filium uide
retur ꝙ monacus adire debeat iuſſu mon·
Io· an dicit hic qđ iſte intricatiōes ceſſant

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſi dicamus ſic monaco uelle uel nolle deficē
re ꝙ hec oīa ꝑ mon· ſunt agenda et ſic dica
mus hēditā pocius delatam mon· q̄ monaco
eo enim añ hēditā decedente q̄ſita erit heē
ditas mon· ipſo iure et ſine alia aditōe idē
eo adire recuſante·   Venio ad q̄ōes et ca
pio g·i·quā exaīo ꝑ tres q̄ōes prin· prima
eſt cum teſtator filium inſtituit et rogat
ut ſi ſine liberis deceſſit hēditas ad aliū
deuoluatur q̄liter dꝫ intelligi iſta clau· ſi
ne liberis utꝝ de filiis tm̄ an etiam de ne
potibꝰ et utꝝ de legittimis ⁊ naturalibꝰ
tm̄ uel etiā de naturalibus et qd iuris ſi fi
lius ſimplr̄ eſt g̃uatus reſtituer̄ pꝰ mortē
nō facta mentōe ſi ſine liberis ⁊c· Iſta ſub
una q̄ōe ꝯiungam ꝑtem examinando ꝑtem
remittendo· Scdō quero ꝙ ius hāt in boīs
ſubiacentibus reſtōi filius de reſtituēdo
g̃uatus circa ipſoꝝ admiſtratōm in uita ⁊
in morte· Tercō q̄r qd iuris cum quis g̃ua
tus eſt reſtituere qcqd ſuperit ſibi ð here
ditā utꝝ poſſit totum cōſumere uel teneaꝫ
aliud neceſſario reſuare·   Quero primo
cuꝫ teſtōr dix· ſi ſine liberiſ ⁊c· pone ergo
ꝙ nō relīqt filios ſed nepotes utꝝ euaneſ
cat ſubſtitutio ex talibꝰ filiis dicit g· ꝙ
ſic qa ap· liberoꝝ nepotiſ cōtineꝫ ut·l·i·C·
de condit iñ· et hoc x̄bm cum diſpō loq̄· ꝑ
x̄bum liberoꝝ qd ergo ſi ꝑ uocabulum fi
lioꝝ utꝝ ap· filioꝝ continētur nepotes lō
ga eſt ma· et x̄ſatur circa plur·· Nam q̄ñq̄ꝫ x̄
bū filioꝝ ꝓfertur a lege q̄ñq̄ ꝓfertur in
teſtō q̄ñq̄ in ꝯctu q̄ñq̄ in priuilegiis q̄ñ
ꝙ in ſtatū utꝝ ergo nepotes ueniant uel ñ
et quando ueniunt utꝝ intelligant uenire
ex ꝓpria x̄bi ſignificatōe uel ex interꝑta
tione uide plene ꝑ Bar· in·l· liberoꝝ· ff· de
x̄· ſig· ꝓſequar ergo ſic hic utꝝ ap· filiorū
ueniant naturales tm̄ ita ꝙ faciant defice
re ſubſtōm et ſic ſubſtitutꝰ excludatur ꝑ
ſupueniēcia baſtardoꝝ g· hic tꝫ ꝙ ſic ⁊ ple
nius de teſtis Raynal· in g· vr̄ etiā· Tu ple
niꝰ ita dicas aut loq̄· de naturali cōcepto ī
ꝯuitōe aut ð alio naturali primo caū ſi fu
it cōcepta in figura mr̄iōi excludit ſubſti
tutum al· ſecus ut·l· luciuſ in fi· deg· ii· ⁊·l·
fi· de iure deli· Scdō loq̄· in aliis naturali
bus tunc aut appꝫ de uoluntate defūcti ꝙ
de naturali ſenſit ⁊ ſtamuſ uoluntati hoc
aūt col· ſi huit mentem de naturali ſi uero
de uolūtate non appꝫ tunc aut erat indig
nitate poitus et nō uī ſenſiſſe de naturali
al· ſecuſ ut·l· ex fcō· §· ſi qs rogatū· ff· ad tre
bel· et hoc de naturali tm̄ nato ex lītima cō
cubina natuſ aut ex dap̄nato coitu non faē
conditionem deficere quia tales non ſunt

filii nominandi ūt autā ex cōplexā· C· ð in
teſtā· nnp· ſimilr̄ nec filii legitimi tantū
faciunt euaneſcere ſubſtōm ut·l· fideiꝯmiſ
ium ð cōdi· et demo· et·l· ſi ita qs de leg· ii·
ð legittimatā a principe credo ꝯriū·ſ· ꝙ ex
cludant ſubſtitutū ſub cōditōe ſi ſine libe
ris ⁊c· Iſte enim ſortitur ꝑ oīa ius ſuoꝝ ꝙ
itelligo ſi ante mortēꝫ patris fuerit legi
timatus Secus ſi poſtq̄ extitit conditio ⁊
ſic q̄ſitū fuit ius ſubſtituto de quo tñ dic
ut no· Bar· Bal· in·l· gallus· §· et qd ſi tantū
ff· de liberis et poſtu· Idem credo de legi
timatis ꝑ ſequēs mr̄ioniū de quibus in· c·
tanta qui filii ſunt leg· ⁊ uide in Mer· ſup
regula ſine culpa· Ex ꝓdictis collige plu
res filioꝝ nam quedā ſunt legittimi tātū
q̄dam naturales tantū qdam legittimi et
naturales qdā ligittimati ꝑ principēꝫ uel
ꝑ ſequēs mr̄imoniū qdam ſpurii de quibuſ
dixi in· c· tanta· Et utꝝ excludant ſubſti
tutum ſub illa conditiōe ſi ſine liberis ⁊c·
Ex ꝓdictis appꝫ q̄ hn̄t locuꝫ cū eſt fcā ſub
ſtitutio a patre· Quid ergo ſi a matre ad
cuius ſucceſſionē admittūtur etiā naturaleſ
ut inſtiā de ſucceſ· agna· §· uulgo Aduerte
ſi pater rogat filiā ſi deceſſit ſine liberiſ
An ſi filia ſuſcipiat filios naturales exclu
dant ſubſtitutū vr̄ ꝙ ſic quia ſibi ſuccedūt
ſicut legittimi et hoc ſentit Bar in d· §· ſi
quiſ rogatū alibi tamen dicit ꝙ hoc non cō
ſonuꝫ uolūtati teſtatoris q̄ principaliter
inſpicitur ut in d· §· nam in feminis mag·
eſt aborendū hr̄e ꝓlem baſtarduꝫ q̄ in maſ
culis ſm̄ moreſ noſtros ita no· in·l· heredi
buſ· §· i· ad trebel· ubi etiā no· ꝙ ſi ex forma
ſtatuti naturales ſuccedūt ab inteſtato ſi
ſupſunt faciunt deficere ſubſtōm ſi ſine li
beris ⁊c· Et ꝓdicta locum hn̄t cū uerbū fi
lioꝝ ꝓfertur in teſtis quid ergo ſi ꝓfera
tur in ſtatutā pone q̄ōem de facto Senis ē
ſtatutuꝫ qꝺ de legatiſ et omnibus relictiſ
in ultā uolūtā ſoluatur gabella excepti fili
is et quibuſdam aliis qui non ſoluant An
ſub iſto uocabulo filiis includantur filii
naturales de iſta q̄ōe interrogatā rn̄di qꝺ
mihi erit dubia nec i merito uariauerunt
enim in hoc iuris conſulti trebacius et la
beo ut pꝫ·l· fi· ff· ð iur· delib· Et ar· primo
qꝺ non ueniant naturales ut no· ꝫ v· q· vii·
quidem ꝑ hoc· x· col· ſi de feudo fuerit con
trouer· c· adoptionis· §· naturales·   Pre
terea filius naturalis continetur ap· filii
ꝑ interꝑtatōem et extenſionem ut·l· gene
raliter· §· humanitatā in tuitu· C· ð inſtitā
et ſub· ibi duꝫ dic· laciuset pigniuſ in ter
pretandum et poſtea ſubicit et hoc infra

naturales liberos extendatur ꝑ talis in
terꝑtatio mag· extēſiua ceſſat in ſtatutā ut
l· ꝯſtitutōibus ad muni· In ꝯ· ꝙ nō teneāꝫ
ſoluere facit quia appellatōe filii ꝯtinetur
naturalis· C· ð natalibus·l· ii· et·l· fi· C· q̄ñ
mu· tu· of· fungi pōt de leg· ii·l· lucius· §· fi·
ubi vr̄ caſus et·l· penteo de in iuſ· uocand·
Iteꝫ uideo ꝙ q̄ñ lex loq̄· de patre et filio ī
diſtincte ⁊ non uult ꝙ ſub tali nominatōe
ꝯp̄ndantur naturales tūc ꝓhibet hoc expſ
ſe ut·l· iii· C· ad·l· iud· de adultā Naꝫ ſi con
tinēꝑtur ex iuriſ incluſiōe eēt exc· ſupflua
preterea ſtatutū loq̄· indiſtincte de filiis
ergo oēm ſpēꝝ filioꝝ ð q̄bus ō dixi vr̄ in
cludere ut·l· quecūs idē ſm̄o de reg· iuriſ
et generaliter dictum ⁊c· ut·l· i· §· genera
liter de leg· ꝓſtādiſ preterea intelligēdis
ſermonibꝰ attēdiꝫ mag· uſus loq̄ndi q̄ alia
ſignificatio uōbuli ut·l· liberoꝝ· §· ꝙ tñ
caſſius de leg· iii· ꝑ cum populus dic· filius
Martini intelligitur indifferenter et de
naturali tantū et hanc ptē in ſimili vr̄ ſeq
Cy· C· ad·l· iul· ma·l· iii· in· q· iiii· et Io· an·
in· c· ſtatutum de hr̄ē li· vi· et cle· i· de bap
tiſmo Quid dudum uidi ſup hoc conſiliū
cuiuſdam ſolēp̄nis doctoris D· Martini ð
amenia ꝑ hec x̄ba loq̄ntā iuenio caſum iuris
ſimilem huic in·l· i· C· de ipo· lu· de· ubi dr̄
ꝙ ſi titulo lucratiuo aliquid alicui r̄linq̄ꝫ
uel donatur ꝙ dꝫ ſoluere· iiii· ſiliq̄s ſaluo
ſi pr̄ uel auus relīqꝫ filio uel nepoti et ſub
dit rōem quia ita neceſſarius et ꝯiūctis ꝑ
ſonis ſub liberalitatā appellōe debitū natu
rale ꝓſoluiꝫ et ꝑ hoc dicit ꝙ q̄tenꝰ relictū
tale factum filio naturali ꝯcurrit cū debi
to naturali non ſit ſoluenda gabella In eo
aūt ꝙ excedit ſoluere teneaꝫ ꝑ hoc d·l· ge
neralr̄· §· fi· ubi· parificaꝫ filius naturaliſ
in eo tantū ꝙ pōt ſibi relinq ibi reliq̄rit
uel ðderit uſq̄ ad mōꝫ quem nos ſtatuimꝰ
Albi tñ dic· g· ꝙ ap· filii ampliaꝫ cū agiꝫ
de fauore ubi x̄o ag· de odio dꝫ ſtricte ſu
mi ut no· in·l· filii de x̄· ſig· Sed in caū nr̄o
quia exactio gabelle eſt odioſa et agiꝫ ð li
beratōe filioꝝ ab ipſa intelligā filios lar
ge ut includātur etiā naturales Bar· in ſimi
li q̄ōe q̄ format ð eo q dap̄natur eſt una cū
filiis uſq̄ in terciā generatōm an ueniant
naturales nihil firmat in d· §· ſi qſ rogatꝰ
Sed dic· ꝙ Cy· vr̄ ſibi ipſi ꝯriari nam in·l·
libertinoꝝ· C· ð inī· ma· vr̄ dicere ꝙ ñ ꝯtie
atur ꝯ· uī tenere in d·l· iii· ⁊ uide ad iſta ꝙ
no· Bar· in·l· i· ff· de accuſatā·   Quid in ꝯc
tibus pone quidem accepit emphiteoſim ꝑ
ſe et filiis ſuis an ueniant naturales iſtaꝫ
q̄ōꝫ for· ſpe· in t· de locato· §· nunc aliq̄ x̄

lxvii· et vr̄ dicere ꝙ idē eſt in ꝯctibꝰ in ul
timis uolūtatibuſ ꝑ neſcit Bar· quomō hoc
ſit x̄m quia pr̄ filio naturali nullam actōm
qa eſt ex̄neuſ ut·l· debitor in fi· ad trebel·
in feudo eſt expſſum ꝙ nō ſuccedūt etiā lēi
mati ꝑſequens mr̄imoniū ut in· x· col· ſi de
feu· fuit ꝯt· c· naturaleſ filii et hoc no· Bar·
in d· §· ſi quis rogatus ubi dat remediū fi
lio naturali in emphiteoſi q̄ recepit ꝓ ſe ⁊
ſuis filiis dic ut ibi· Et iſta ſufficiant cir
ca impetratōꝫ dicte ſubſtōis ſi ſine liberiſ
an ueniant naturales et quid iuris in aliiſ
diſpōibꝰ de alia q̄ōe·ſ· ꝙ ius hāt filius de
reſtituendo· g̃uatꝰ in bonis ſubiacentibuſ
reſtōi in uita et in morte diſcurrit iſta q̄ō
circa plura· primo an poſſit res ſubiacenteſ
reſtōi alienare de quo dic ut leg· et no· in
autā reſ q̄· C· coia· de leg· Secūdo utꝝ medio
tpe faciat fructus ſuos et non ueniant in
reſtōi· Item utꝝ poſſit detrahere duas q̄r
tas·ſ· lītimā et trebeliañ· dixi in· c· Ray· de
clarato tex· et glo· uenio ad d· Io· an· pꝰ In
no· et doc· Et primo ꝓſeq̄ꝫ qd iuris de bo
nis reſtōi ſubiacentibus ſi g̃uatuſ religēꝫ
ingrediꝫ quid iuris de bonis ſuis ꝓpriis
Scdō pr in· q̄ro dr̄ hic ꝙ iſte obtulit mon·
ſ· et ſua ⁊ ſic dicta ſubſtō expirauit qd ſi ñ
obtulit ſe mon· ꝑ ec· ſeculari utꝝ tali obla
tōne expirabit ſubſtō· Aduerte ad plures
caſus nam q̄ñꝫ obtulit qſ bona mon· uel hr̄
dem inſtituit illud ꝑ non fuit ingreſſus
q̄ñꝫ obtulit ſe et ſua q̄ñꝫ intendiꝫ ibi ꝓp
ter delictū q̄ñꝫ ſe transfert ad ec· ſecularē
q̄ñꝫ efficiꝫ de oblatis mon· uel ec· bonis re
tentis primo caſu q̄ñ ſine ingreſſu obtulit
ſua mon· uel illud hēdem inſtituit an debe
anꝫ bona q̄ ſubiacent reſtōi ſi ſine liberis
⁊c· Cy· dicit ꝙ cōir tnꝫ ꝙ ſi inſtō ꝑ ingreſ
ſu hoc ingreſſus ꝯpaꝫ ita dic· C· ad trebel·
aut niſi rogati in fi· et ibi hoc tꝫ Accur· ⁊
gl· hic alii ut hic refert Io· an· dicūt vꝫ qꝺ
ſp ꝑ ingreſſum uel inſtōm uel donatōm in
ter uiuoſ ex quo mon· relinq̄· habeꝫ loco fi
lioꝝ quia eadēꝫ eſt rō utrobiq̄·ſ· fauor re
religōis ergo idem ius de cōſti· tranſlato
ad hoc· C· de epi· et cle· ſi qs ad declinandaꝫ
et hanc op· tꝫ Ho· dicens ꝙ mag· nitiꝫ equi
tati ergo ſequenda de iudiciis· c· dilecti ꝑ
iſta op· fac· hec Capitulū in x̄· ꝑ ſi tenetur
ubi tex· refert ſe ad inſtōꝫ mon· non ad in
greſſuꝫ· Ego credo ueriorem op· Acc· Cy·
et Gof· qa ꝑ electōꝫ uite conteplatiue iuſ
ciuile remiſit g̃uato illaꝫ conditōm ſi ſine
liberis ⁊c· ut pꝫ in dicta autā de ſcis· epi· §·
ꝑ hoc de pn̄ti et ꝙ iſta fuerit cā no· Cy· in
dicta autā ubi rogati ꝙ etiā tꝫ Bar· i quodā

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ſuo ɔſilio ut infra dicā ſi ergo iſta eſt rō
non vr̄ filio ḡuato in ſeculo remanenti cō
cedendū ꝙ bona reſtōi ſubiacēcia poſſit do
nare mon· uel in eis hr̄des ꝫ cū inſtituere·
Preterea ut hic dic· g· et ſeq· Io· an· caſuſ
illi9 auti non dꝫ extendi ut dixi in· v· op·
et no· Cy· in d· aut· niſi rogati· Non ob· ꝙ
dic· Ho· ꝙ eadem ſit eqtas quia ea q̄ īducta
ſunt ꝯ ius cōe non dꝫ extendi p̄ ſimilitudi
nem rōiſ et eqtatis ut· l· ꝙ ꝯo· ff· de l· et no·
in aut· q̄s actōi· C· de ſa· ſan· ec· Non ob· ꝯo·
ꝑ ſi teneꝫ qa uel eſt all· p̄tis· uel dꝫ intelli
gi de eo qui obtulit ſe et ſua ut pꝫ· ſ· e· c· in
ꝯo· ꝯm· Scd̄s caſ9 ē qñ obtulit mon· ſe et ſua
et hic eſt caſus huiuſ· c· ꝙ expirat fidei9· ꝙ
intelligo qñ ingreſſus tenuit ireuocabilr̄
Si aūt ꝛuocabilr̄ et interi moriatur uel nō
tenuit qa uxoratuſ an tūc remanebūt bona
mon· īfra dicā qñ q̄riꝫ ꝺ bonis ſuis ꝑpriiſ
ꝑ in bonis ſubiacentibus reſtōi credo ꝙ ꝺ
beat ꝑeſſe moñcat9 ut dic· g· ſi· et Io· an· ibi
adic ꝙ ſi moritur añq̄ tnāc monacatus ſub
ſtō non euaneſcit· Terciuſ caſus eſt qñ fuit
ibi intruſus ad agēdam pniam in hoc dico
ꝙ inter ip̄m et mon· nulla eſt coio uel ɔiūc
tio iō p̄ talē ingreſſuꝫ non expirat fidi9·
ut no· doc· iur̄ i dcā aut· ingreſſi· Quartus
caſus eſt qñ ſe et ſua tranſfert in ecc· ſecula
rem iſto caſu ad hoc ut p̄ iſtum tranſitū ui
deaꝫ hr̄ liberos et facit expirare ſubſtōm
dic ut in d· §· ꝑ hoc ꝺ p̄ñti· Quint9 caſ9 eſt
de oblati retentis bois in iūtis non vr̄ du
biū ꝙ taliſ uite mutatio nō extinguit ſub
ſtōm· xxvii· q· i· ut lex continencie· Ter
cio q̄ro tex· iſte loq̄· cū teſtator dix· ſi de
ceſſerit ſine liberiſ ⁊c̄· Quid ergo ſi dix· de
uoluaꝫ hr̄ditaſ ad ticiū ſi filius meus deceſ
ſerit ſine filiis ex ſe deſcendētibus uel dix·
ſine liberis ex ſuo corpore ꝑcreatiſ· An fi
lio ingredientem mon· euaneſcat talis ſub
ſtō Io· an refert hic Dy· tenuiſſe ꝙ ſic alii
ꝯ· reit· ad no· p̄ eū· i· de teſtis Raynal· ſup
g· vr̄ eti ibi dic· ꝙ dicta qō fuit ꝺ facto bo
nonie in q̄ Bagarotꝫ rñdit ꝙ mon· habetur
loco taliū filioꝝ ut d· §· ꝑ ꝺ hoc p̄ñti ꝑ eo
fac· de teſtis reqſiti et· l· neo pōt de leg· i·
hoc etiam tꝫ Dy· tali rōe ut dixi qa talia
ꝯba· ſ· ex ſe deſcendentibuſ uel ꝺſenatiſ ta
cite intelligebātur poſtq̄ a iur̄ ciuili illi
ſunt excluſi ut· l· ſi ita quis de leg· i· Sꝫ ex
p̄ſſio eoꝝ q̄ tacite inſūt nihil opantur ut
i· in hec uerba Ia· ꝺ hel· diſpu· ꝯ· ꝙ mon· iſto
caſu non excludat ſubſtitutū poſtq̄ teſtōr
eligit naturalitatem exp̄ſſe ut ſic exp̄ſſa
hominis ꝑuiſio tollat ꝑuiſionem iuris ut
ff· de uul· et pupil· l· cum ex filio· §· i· iſtam

op· tꝫ eti Ho· ut hic refert Io· an· Bar· cōſu
lendo tenuit op· Dy· in terminis p̄dictis
primo p̄ rōem quia exp̄ſſio eoꝝ q̄ ⁊c̄· Scd̄o
quia hoc tꝫ Ric· malub· tali rōe iſta cōditō
deceſſerit ſine liberis ⁊c̄· in caſu quo ſic gra
uatuſ uelit ingredi religiōem reicitur et
hr̄ꝫ ꝑ non apposita No· quia mon· hāꝫ loco
filii quia hoc iur̄ non cauetur lꝫ ſic g· loq̄n
tur· Sed ꝛprob· iō quia p̄bet impedimentū
uite cōtep̄latiue· Nā ḡuatus timenſ reſtōꝫ
bonoꝝ impellitur ad mr̄iōum ꝯtrēdum ꝑp
ter ꝑlem ut ſic faciat expirare conditiōem
et hoc timore remoueretur ab intentōe caſ
titatis et religionis niſi iura ꝑuidiſſent
ꝙ in caſu huius ingreſſus hātur conditō ꝑ
non apposita et ita dic· tex· in d· §· ꝑ hoc ꝺ
p̄ñti tales conditōeſ ꝑ non ſcripti et in ua
lidas ⁊c̄· Et ꝙ iſta fuerit rō illius· §· Bar·
ſic oñdit illud intellr̄ cū dotis neceſſario
inte· de carnali mr̄ionio ſine quo dos eſſe
non pōt ut· l· iii· ff· de iure do· ꝑ introitu
ꝯo mon· non pōt dari dos de iy· non ſatis
et tñ illa conditio remittitur illo tali in
gredieti mon· ut in· §· ſed hoc de p̄ñti· Ex
quo ſatiſ clare infertur ꝙ ius illud prin· ñ
reſpex· fauorꝫ mon· ut p̄ ingreſſum mon·
lucraretur ꝯ intentōm dantiſ ſub illiſ cōdi
tōib9 cēt enim quodāmō ſy· ſed iuriſ inten
tio fuit remouere obſtaculū uite contep̄la
tiue q̄ reiſſi quis eligetur ſi uidetur talia
in eum delata deuolui ad ſubſtitutū in de
fcm̄ liberoꝝ uel mr̄ionii duabuſ al· rōibus
hoc ꝑbat· Ex dictiſ ergo in· i· ii· et· iii· q̄ō
bus p̄dictis clare habes qñ illa ɔditio ſi ꝺ
ceſſerit ſine liberis euaneſcat p̄ ingreſſum
ꝛlig· uel exiſtēcia filioꝝ utꝝ naturaliū tm̄
uel alr̄· Quarto q̄ro qd iuris ꝺ bonis ꝑ
priis ip̄ius ingredietis an ſp̄ mon· debeanꝫ
ad ꝙ aduertendū quia qñꝫ añ ingreſſuꝫ in
gredies nullū ɔdidit teſtm̄ uel uolūntatē
q̄ñꝙ añq̄ ingrediaꝫ de ſuiſ bonis diſponit
an ergo ex ingreſſu ſequē teſtm̄ eius rūpa
tur uel potiuſ confirmeꝫ eſt dubiū de quo
infra dicā in hac ergo q̄ōe q· ꝑ eq̄· an bō in
gredienti mon· acq̄ratur tex· vr̄ hic dicere
ꝙ q̄rūtur et clarius in aut· ingreſſi· C· de
ſac· ſan· ecc· qd ergo ſi ex pacto retinuit bō
an ualeat pactū et ſi non ualet utꝝ uiciabr̄
ip̄m pactū an ingreſſus gl· in aut· ingreſſi
dic· ꝙ pactū uiciaꝫ alibi diſtinguit utrum
pactu apponatur in cōtinēti et uiciabr̄ in
greſſ· an ex interuallo et uiciabr̄ pactū
ita no· in· l· p̄ ſeruū· §· deniq· ff· ꝺ uſuc· ⁊· h·
ꝑ quo fac· l· cū p̄cario· ff· d p̄cariſ et· l· ubi
repugnancia de re· iur̄· idem vr̄ ſentire· B·
ꝙ ingreſſus uicieꝫ qa talis reſeruatio eſt

ꝯ ſubſtāciā monacat9 ita ño· de ſta· mo· c· ii·
et de ɔdit· apo· c· ſi· Cy· tꝫ g· aut· ingreſſi
vꝫ ꝙ pactū uicieꝫ et nō igreſſ9 ꝑbat p̄ ſi
mile de ſubſtancia teſti ē ꝙ qs decedat in
totū non ꝑ pte teſtat9 ut· l· ius nr̄m de re·
iuriſ lꝫ ergo qs hr̄dem inſtituat uniuerſa
lem excepto fundo iſta exceptō apposita ꝯ
naturam actus uiciaꝫ et non uiciat qa for
tior eſt inſtō q̄ legatum vñ nō uiciaꝫ p̄ in
utilem adiectōꝫ ut· l· ex pte de adi· leg· Sic
in ꝑpoſito ingreſſus eſt forcior et princi
palior ꝑs q̄ nō dꝫ ꝑpter bō modificari ſi
ue uiciari ut· l· ſcio· ff· de integ· reſtꝫ et de
hr̄d· inſti· l· ſi hr̄des Iſta ē op· Cy· ibi Bar·
dic· ꝙ aut reſuatio eſt ſimplex et dꝫ intel
ligi ꝙ ꝛſuet ſibi q̄ntū admiſtratōm q̄ pōt
hr̄e monacus ex ɔceſ· Abatꝫ ut· c· ii· ⁊ ibi Io·
an· de ſta· mo· ꝯba ergo in dubio dñt intel
ligi ꝑ ɔditōm pſonaꝝ ɔhenciū ut no· in· l·
ſi unus· ff· locati et· l· plenū· §· eq̄ii de uſu ⁊
h· et· l· ſi qs filio· §· irritaꝫ de iniuſto teſtō
qñꝫ reſuatio non eſt ſimplex Sed ſonat in
dñium et tunc aut pon· p̄ modū ɔditōis ad
ip̄am oblatōm ꝯbi gr̄a dedico me et mea ſi
mihi talis rei dñiuꝫ remaneat et uiciaꝫ in
greſſus qa fac· deficere uolūtatē ingrediē
tis et ita loq̄· g· in d· c· ii· Sed ſi nō apponi
tur p̄ mōꝫ ɔditōiſ ꝑ p̄ mōꝫ modi uel pacti
tunc talis modꝰ uiciatur et nō ingreſſ9 ⁊
ita dꝫ intelligi g· in d· aut· ingreſſi ⁊ hoc
ꝑcedunt cum ꝯba reſuatōis· fuerūt dicta
tp̄re oblōis Si aūt antea forte in tractatu
tūc in ſubſequēti oblōe non intelligūꝫ re
petita de ɔuerſiōe ɔiugatoꝝ dudū· Sub
ſequenter q̄ro qd ſi nō teneat ingreſſ9 an
bō remanebūt mon· hr̄ de hac q̄ōe remitto
ad ea q̄ dixi p9 doc· in· c· ꝙ ate de cle· ɔ iug·
et plene p̄ Cy· et Bar· p9 g· in aut· ingreſſi
dic ut ibi Quinto q̄ro dem̄ eſt ꝙ omnia
bō ingredienti ſpectant ad mon· utꝝ ergo
obligatōes et iura in mon· tranſeūt actiue
et paſſiue ita ꝙ p̄ñt agere et conueniri ex
ɔctibus et delictiſ ip̄ſiuſ ingredietꝫ· ꝑ ſo·
q̄ōis p̄mittendū eſt utꝝ mon· hāꝫ taq̄ hr̄s
qa tunc ſine dubio iura et actōes in eū trā
ſeunt actiue ⁊ paſſiue ſic in fiſco dicimus q
ſuccedat ex delicto ut· l· ſi tutoreſ· C· ad· l·
iul· ꝺ ui· Circa hoc conſidera ꝙ qñꝫ bō trā
ſeunt in aliuꝫ non mutato ſtatu tranſfereñ
tis et tunc lꝫ bō tranſeant actꝫ iura actiue
⁊ paſſiue ut· l· mulier bō· ff· de iur· do· et hr̄
de· uel ac· uen· C· et· ff· qñꝫ tranſeūt mutato
ſtatu pſone in deteri9 qa bō cōfiſcanꝫ tūc
tranſeūt oīa iura ut d· l· ſi tutores qñꝫ trā
ſeunt mutato ſtatu in meliuſ ut in ing·
Et iſto caū ſi queris utꝝ paſſiue tranſe

añt et iſtē eſt caſus nr̄ in quo dic· g· Accu·
in dicta aut· ingreſſi ꝙ mon· tñr̄ et obliga
tum eſt· ad debita ingredientis ar· dic· g·
ꝙ illud ꝯꝫ ſi ingreſſus trāſtulit uniuerſitꝫ
bonoꝝ ſecus ſi rem certam· ff· de peculio· l·
ſi peculiū· §· i· et aut· de monacis· Si qs aūt
Cy· in aut· p̄al· refert Dy· tenuiſſe ſimplr̄
ꝙ mon· tñr̄ tanq̄ hr̄s et tāq̄ ſucceſſor ꝙ cre
do ꝯm qñ añ ingreſſum nō diſpoñit ꝺ boiſ
ſuis quia tūc mon· hr̄ꝫ loco heredis et filii
Si ꝯo aliuꝫ inſtituiſſet hr̄dē aliud eſt dicē
dum ſiue aūt hāꝫ ꝑ herede ſiue nō dico ip̄ꝫ
mon· nō tñri ultra uires heredit· ſicut nec
fiſcus ut· l· i· §· an bō· ff· de iure fiſci et hoc
dic· hic Io· an· ꝙ mon· in q̄ntum ad ip̄m pue
nit tñr̄ q̄relantibuſ rñdere· ff· de capit· di
mi· l· tutelas et de adoptōnibus· l· ſi aroga
tor et inſt· de aq̄ſ· p̄ arogatōe ꝫ p̄ totū in
hoc ergo dr̄ ab herede qui tñr̄ in ſolidū
niſi faciat inuentarium ut· C· de iure deli·
l· ſi· differt ⁊ in alio ꝑ Io· an· qa in mon· ſta
tim in ip̄o ingreſſu trāſit dñium et poſſeſ
ſio oium bonoꝝ ingredientis ut· l· ſi adop
tauero· ff· de p̄cariis in herede ꝯo priuati
lꝫ p̄ adoptōm tranſeat dñiuꝫ nō tñ poſſeſ
ſio ſine ap̄ñſiōe ut· l· cū hr̄deſ· ff· de acq· poſ·
Cenſeꝫ ergo mon· tanq̄ hr̄s ingredientis
ꝑ non p̄ oia ſic· alibi dic· g· in fiſco· l· inter
eos· §· ſi· ff· de fideiuſ· et ꝑbaꝫ in· l· quociēſ
de noua· cū ibi p̄ Bar· et in p̄dcā· q· tꝫ· ꝙ ecc·
nō dr̄ deā bō acq̄rere taq̄ hr̄s ſiue heredita
rio iur· ſed iuris acq̄ſitōis naturalis ſic di
cimus de bonis illius quē arogamus inſt·
de acq· p̄ arog· p̄ totuꝫ· Et ex hoc cōcludit
ꝙ eccl· nō tñr̄ in totum ſed q̄tenus ad eā p
ueit ut· dixi ⁊ ꝑ ip̄e no· in dicta aut· ſi qua
mulier· Et ex his· ſ· ꝙ p̄ oia non hr̄ꝫ tanq̄
hr̄s deſcendit qō ſi creditor ingredientiſ
uelit agere ꝯ quem dibeat formare libellū
et iudiciū an ꝯ mon· an ꝯ ip̄m monacū Spe·
dic· ꝙ cōtra mon· fūdabiꝫ iudicium et ſñia
executōi mandabiꝫ ⁊ ſoluere cogeꝫ uel bō
dimittere q̄ fuerunt ip̄ius monaci ut inſtꝫ
d acq· p̄ aro· §· ſi· ita no· in ſpe· in ti· de ſta·
mo· ꝯ· ſed primo q̄r ɔſeq̄nti ubi uide oēs iſ
tas q̄ōes et ꝑcedat iſta qō in monaco ꝙ in
illo q facto teſtō ⁊ filia inſtituta ſcūs eſt
ɔuerſ9 eccleſie illi offerēs oia bō ſua ſaluo
teſtō p̄dcō an creditor cui ip̄i9 bō fuerāt
obligata ex mutuo agere debeat ꝯ eum uel
ꝯ eccleſiā uel ꝯ filiū Io· an· ar· p̄ramo ꝙ agi
debeat cōtra ip̄m oblatū· Scd̄o cōtra filiaꝫ
Terco cōtra mon· et ɔcludit ꝙ pſona ɔueni
enda ſit ip̄ſius oblati qa actio eſt pſōalis
executō ꝯo fieri debeat i bonis penes quē
cūq̄ ſint ꝑpter ypothecā de q· xvi· q· iii· §·

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

ꝑſcriptionū in prin· qa reo tráſit cū oneř
ſuo de pigno·ex lřis ita no· Io·an·de pri
uil·p exceptōm li·vi·in nouella q̄ ſo·in q̄n
tum loq̄·de exicutōe ꝓpter ypothecam neſ
cio qd intendat diceř ſi enim intelligit ꝙ
ſnia lata ꝗ oblatum mādetur execut ōi cō
tra poſſeſſores bonoꝝ ꝓpter ypothecā ſiñ
nouo iuditio non vř bñ dcm̄ qa ypo·cōcer
nit bonoꝝ poſſeſſōis cōtra quos dꝫ prin·
agi ſicc ōtra fideiuſſores cōtractus ut no·
de iniuriis et dap·dapto·c·i·li·vi· Itē qd
erit ſi ꝑ tali debito nō erant bō obliga ta
quo iure agñd·erit ꝗ filiam uel mon·poſſi
dentis bō uniuerſ·ex ꝯtractu donatōis ta
li enim uniuerſali tranſlatōe bonoꝝ ex cō
tractu nō mutaľ obligatī Sicut contingit
in uenditori hēditati ut·l·ii·C·de hř·uel
ac·uen·niſi tranſferreť pſona p monacatū
ut p̄dixi· Oblati xo ñ mutāt ſtatū totalř
qa pñt ꝯtrahere mřioniū·xxvii·q·i·ut lex
cogita ſup hoc et uide ꝙ no·Bar·in·l·prin
ceps bō de x·ſig· Circa iſtā ob·paſſiue q̄
ro qd ſi ſunt obligatōes adeo pſonales ꝙ
mon·adiplere et ſatiſfacere non pōt credi
toribus puta factus monacꝰ fuit tabellio
et fuit rogatī de multis ꝯtractibus an pꝰ
monacatū poterit iſta conficere quid ſi te
nebaľ ſoluere cū iuramēto uel tňbatur ſcri
bere librū uel aliud pſonale ſuiciū de his
remitto ad ſpe·de ſta·mo·v·xxvii ſc·et ſe·
Sexto q̄ro iux̄ p̄dcā de obligatōibus ac
tiue an tranſeāt in mon·et dixi ſepiꝰ ꝙ ſic
p auť ingreſſi et dñium et poſſo ſine alia
apñſione ut d·l·ſi adoptauero ⁊ no·xix·q·
ulť ſi q̄ mulier· Sed de q̄buſdam iuribus q̄
ſunt pſonalia et non ad oēs tranſmiſſibilia
dubitaľ et tang·hic Io·an·poſt doc·de feu
do et uſuf·ō ēphiteoſi·Item de rebus daťt
ingreſſo ne poſſit ea alienare quo ad feuda
an tranſeant in mon·dic·Cy·ꝙ aut debeba
tur reale ſuiciū ꝓpter feudū et tranſit in
mon·qa non eſt ꝓprie feudū ut in R·de f·
fide· Aut debebaľ ſuiciū pſonale tūc ſi eſt
tale ſuiciū ꝙ honeſte poſſit exibř clericis
ipē exibebit ſi poterit al· adimplebit per
ſubſtitutū·C·de decur·l·nullus· Si aūt ſit
incertū ſuicium p̄ſtandū tunc ipo iure de
liberaľ a ſacrāmēto fidelitī ingrediēdo eccl
uel recipiendo clericatū ut·x·col·ō uaſall
q ar·bel·de po·c·i·et·c·i·an mutī u l alř in
ꝑfectis ac·feudum igiř pdat in mon·nō
tranſit dicto caū ut hic tꝫ Io·an·et Cy·in
dicta auť de emphiteoſi dic·Io·an· ꝙ tran
ſit et all·iura in ꝯrium et non ſoluit de em
phiteoſi ecc·eſt caſuſ in auť de non alie·§·
i·et hoc eſt miꝝ cū tráſeat ad filios ut no·

ff·ſo·ma·l·eť in pri·⁊ tñg·tꝫ cōir ꝙ mon·
hēť loco filii ꝙ·lege non ꝓbatur p Bar·in
d·§·ea·l·al·etiā Cy·i auť niſi rogati·C·ad
trebel·ex q̄ dubitatione oriri pōt alia vꝫ
utꝝ iura q̄ ñ tranſeūt niſi ad filioſ tranſe
ant in mon·de q̄bus iuribus no·Bar·in·l·
iureiuř·ff·de op·lib·et·l·ſi patroni ad tre
bel·de emphiteoſi q̄ ñ habeť ab eccl·ſz a pri
uato dic ut no·ſpe·in t·de locato·§·nūc ali
q̄ x·xx·in uſufr·oēs concordant ꝙ ñ tran
ſit in mon·ius uſufructꝰ qa eſt inſepabiliſ
a pſona ut in·l·ſi quiſ uiuř·r·de noua·Sꝫ cō
moditaſ ſic uiuente monaco ut·l·neceſſario
§·ꝙ ſi pendente·ff·de·piculo et como·rei·
uen·Non ob·ꝙ monacus hāť p mortuo et
ꝯñſ finitū eē uſuf·Nō enīꝫ habetur pro
mortuo quo ad rodēdū fabas ut dic·Gui·
ō cu·in dicta auť ingreſſi et ar·in auť idē
eſt·C·de bonis ꝙ li·gl·de hoc ꝑleq̄·xix·q·
ſi·ſi qua mulier q̄ñ xo qs q̄daꝫ poſſidꝫ q̄ ñ
poſſit alienare utꝝ talia p ingreſſum tran
ſeant in mon·dic·Io·an·dic ꝙ tranſeūt ar·
ff·de fundo do·l·i·et in eo ꝙ leg·et no·de
iure pa·ex lřis lꝫ ſic ar·ꝗ·ti·de leg·ii·l·pe
to luciticii·§·ſi·ita dicit Io·an·et ſic nō fa
cit Cy·tāgit in dicta auť igreſſi ſz plenꝰ
Bar·in·l·ſi qſ ita ꝓmiſſet·§·ea lege de x·ob
lig·ubi g·tangit iſtam q·et dicit ꝙ ecc·eſt
de ſuis iō ualebit·talis tranſlatō Bar·dic̄
ꝙ hoc ñ caueť lege qa ecc·hāť loco filii no·
Cy·i auť niſi rogati·C·ad trebel·Cy·ibi
dic·ꝙ hēť loco filii p igreſſum·Secus ſi nō
ingrediť ſz inſtituit qa tūc nō hēť loco ſui
hēdiſ ſz hēdiſ teſtārii ut ibi p eū Septio
q̄ro dem̄ ē ō·v·⁊ vi·q·ꝙ bō igredīeti ptiēt
ad mon·nūq̄d iſtud x̄m ſi ille q ingredi ē
hāt filioſ ad hoc rñdeo ꝙ p̄dcā dñt intelli
gi cū ñ hꝫ liberos ipis x̄o extātibꝰ alř ē p
uſum hoc mō vꝫ ꝙ aut uult relinq̄re libe
ris q̄ntum minimū pōt et debet eis relin
q̄re lꝫimaꝫ et reſiduū ē mon·Aut uult eis
relinq̄ř q̄ntū pōt et dꝫ pſonam ſuā ꝯnume
rare cū filiiſ ⁊ ſibi retinere uirilē q̄ uiriliſ
erit mon·et totū reſiduū erit filioꝝ aut ō
bonis ſuis hñs ut dixi liberos nihil ꝓui
dit et tūc mon·hꝫ totū excepta lꝫima q̄ fi
liis applicaľ hic legūť et hñť in auť ſi qua
mulier·C·ō ſa·ſan·ecc·cañ·xix·q·ulť ꝙ aūt
dř in auť ingreſſi ꝙ fcūs moācus ñ teſtaľ
ē x̄m in ſi inter liberos ut auť ſi q̄ mlř·Sꝫ
hic qř utꝝ filii hēbūt ſtatim pꝰ ingreſſuꝫ
ꝙ a lege uel ingredientis ordinatōe ꝯſeq
dñt an x̄o pꝰ mortem naturalem ingrediē
tis g·in dcā auť ſi qua mlř ar·ꝙ demū poſt
mortē naturalē qa uſq͛ ad illud tpūs pmiſ
ſuꝫ eſt ō bōis circa liberoſ ordinaľ Inter·

lg·alimēta exibebit liberis mō·Alii dicūť
ꝙ ſtatim debeť pꝰ ingreſſum qa tūc ꝑ mor
tuo reputaľ ut·l·deo nobis de epi·et cle·
Cy·in dcā auť pꝰ Petrū tꝫ primā op·ꝙ de
mū pꝰ mortem naturaleꝫ petere poterit ⁊
interim alimēta idē ibi Bar·p·l·i·§·impu
beꝝ·ff·de colatī bo· Itē poſſibile eſt ꝙ pri
us moriaľ filius q̄ př et ſic lꝫima ñ deb·l·
ſtatius·§·cornelio de iure fiſci iſta qō eſt
etiā utiliſ in caſu quo añ ingreſſum ꝯdidit
teſtm̄ ex̄neo inſtituto et lꝫima filio relcā
mon·quo caſu nō rūpiť ut·i·dicā utꝝ ergo
ſtatīꝫ ille hřs ex̄neꝰ adibit hēdidatem in
hoc Bar·ſic dicit·Aut mors ciuilis q̄ indu
ciť p ingreſſum hꝫ quo ad oia eundē effcm̄
quē hēt morſ naturalis ut puta ſi quis in
greditur ordinē minoꝝ q ñ pñt hēe aliud
in ſinguli uel cōi tunc talř inſtituꝰ hēbit
oia bō in cōtinenti ar·l·deo nob·p̄ai·q̄ñ ꝙ
talis mors ciuilis ñ hꝫ eundē effcm̄ ois qa
ſaltem in cōi pñt hēe ut monaci tunc hēſ in
ſtitutus dꝫ expectare mortem naturalem
⁊ interim erit ipendenti poterit enim in
terim priꝰ mori hřs q̄ teſtōr a r·d·l·ſtatu
is et·l·reſ ux̄·de do·int·vi·et vx· Octa
uo q̄ro ꝑ pleniori declaratiōe ꝓxime qōis
utꝝ teſtm̄ fcm̄ añ ingreſſuꝫ rūpř p ingreſ
ſum·Ac·in dicta auť ſi qua mulier diſt·aut
aliud in teſtō relinq̄d in mon·⁊ ñ rūpiť ſz
ſi tale relictū ē minꝰ lꝫima aget ad ſupple
mētum ad exemplum filioꝝ ut·l·qm̄ in pri
oribꝰ et·l·oimō·C·ō in of·teſť·Aut mon·
ꝙ ingrediť nihil in teſtō relinquid et tūc
rūpiť q̄i poſtumi agnatiōe ut in dcā auť ſi
qua mulier nihil firmat modermoēs ut Ia
co·Bal·dic̄ ꝙ non rumpiť ut in auť de moā
cis·§·ſz illud ibi dicit diſponat quo uolue
rit mō ſi ergo rūpeť fruſtra eſſet illud le
gis ꝯſiliū non ob·ꝙ mon·hāť loco filii qa
illud uer̄ quo ad caſum illius·§·ſz h ō pñti
uel ueꝝ eſt ꝙ hēťur loco filii ficti nō ueri
et iſtaꝫ op·refert Cy·teneť Odof·Iaco·ō
raue·et Ia·ō arena qui tñ fateť ꝙ inſtitutī
ñ hēbit bō niſi pꝰ mortem naturalem igre
dientis et ſi prius moriatur hřs q̄ ille teſ
tator religionem ingreſſꝰ bō remanebūt a
pud mō·ut d·l·ſtatius p̄al·P·ō bela ſeq̄·ibi
op·Ac·p·l·filiū quē př·ff·lib·⁊ poſtu·ñ ob·
§·illud quia itelligiť quo uoluerit mō dū·
tm̄ lꝫime ſic ſuppletur in·l·hāt ⁊·l·genera
li ō ſa·ſan·ecc·uel ille·§·intelli·cū diſponit
inter uiuoſ aliud ſi teſtando et hec op·plꝫ
ibi Cy·Bar·ibi poſt Ia·bu·bř diſtiugūt
Aut ille q fecit teſtm̄ hoc fecit cogitans ō
ingreſſu mon·et tūc p igreſſuꝫ mon·nō rū
pitur ut·d·§·nā fruſtra ibi pmitteret di

ponēre ſi nōn ualeret diſp̄ō aut fec·teſtm̄
ſimplř non cogitans ingredi mon·et tunc
p ingreſſuꝫ rūpitur tāq̄ p nouam uolūtř
Cuꝫ enīꝫ oia bō ſua det expreſſe uel tacite
mon vř reuocare primū teſtm̄ ſicut primū
tollitur p ſm̄ ut·l ſcimꝰ·C·ō teſť nec plꝫ
ibi expoſitō g·q̄ eſt in d·§·illud q̄ intelli
gitur illū tex·ꝙ pmittit diſponere inter
uiuos uel faciēdo teſtm̄ ſi relinquat aliud
mon·hoc enim non plꝫ Bar·qa tex·ibi dic·
ꝙ lꝫ diſponere quo uoluerit mō p que x̄ba
tolliť ois ābiguitas p tex·in·l·i·ff·de te·
mi·ubi diciť ꝙ iudex pōt teſtari quomō
uoluerit·Nā dicta x̄ba intelligiť ꝙ iudxe
poſſit filios p̄terire et exheredare et ſine
lꝫimo numero teſtiū ⁊ pōt deceř p pte teſ
tatī ꝑ pte inteſtatus et ex hoc cōcludit ꝙ
uolens ingredi lꝫ de mon·nullā fecerit nō
poterit mon·de hoc cōq̄ri quia impator p
mittit ei teſtari quomō uoluerit·Itēꝫ ſi p
te rierit uel ex heredauerit filiū nō pote
rit rūpere teſta· poterit tñ petere legitti
mam uigore illius auť·Si enim hoc pmitti
tur militi armate milicie q pugnat pugna
corpali multo mag·dꝫ pmitti militi celeſ
tis milicie qui pugnat pugna mentali ⁊ cō
tēplatiua ⁊ iſtā ptem tꝫ Bar·ut diſtingua
mus an fecerit teſtamētum rōe ingreſſus
mon·et nō rūpitur q̄ntūcūq͛ mon·uel filii
p̄teriantur aut ſimplř de ingreſſu mon·nō
cogitans et tunc rūpiť ut p̄dixi· Quid
indubio rñdeo ex tp̄is breuitate inter in
greſſuꝫ et teſtamentū p̄ſumo ꝙ cōtēplōne
ingreſſꝰ mon·et non rūpitur quantumcūq͛
mon·fecerit teſtamētū·Si x̄o diu teſtatus
fuerat añq̄ ingrederetur tunc ſecuſ ar·no·
de electī officii et·l·non ad ea de cōdi·⁊ de
mo· Nono q̄ro an irreuocabiliter cōfir
metur p ingreſſuꝫ uel ingrediens poſt in
greſſum poſſit ipm̄ mutare et reuocare et
ꝙ nō poſſit ꝓb·primo quia auť ingreſſi ꝓ
hibet teſtari ingredientibus et lꝫ p̄dicta
auť ſi qua mlř·§·illud in auť de mon·uide
atur diſpenſare dꝫ intelligi de prima uice
ut·l·boue·§·hoc ſmone de x ſig·max·quia
uariatio in pſonis eccl·reprob·de renunť
cū illuſio in cle·et de iure pa·cū aūt Scdō
ꝓbatur quia dicta auť ſimiliter pmittere
vř quedam inter liberos factōm nō teſti
factōm ſz ita eſt quomōcūq͛ ō iure ciuili ñ
pōt adiri hereditas ex non rumpitur pri
mū·ff·de iniuſto teſtō cum ſm·tercō iſtud
primum teſtamentū ualet de iure ciuili·Sꝫ
x̄o factū tp̄e monacatuſ ex q̄dā tollerancia
ꝗ auť ingreſſi et ꝗ regulaꝫ iuris quibꝰ dř
ꝙ qui bō non reliquit teſtari poſſit ut·l

UNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

lex cornelia ḋ uulg· et pupil· Sed ita eſt ꝙ
primuȝ ꝙ ualet ḋ iure cōi non rūpitur per
ſm quod ualet iure ſpeciali ut· l· eius mili
tis· §· malicia· ff· de mi· teſ· qd dn̄dū D· me
us iſtam q̄ōem plene ꝓſeq̄· in dicta aut̄ ſi q̄
mulier et demum dicit ꝙ conſideranda eſt
iſta mutatio ſm· vii· ꝯbinatões· Prima eſt
mutatio de ex̄neo hr̄de in ex̄neū et iſta mu
tatio nō pōt fieri quia nec de nouo poſſet
talis institui vn̄ primum teſtm̄ non reuo
catur qa ſm teſtm̄ eſt nullum de legati dic
ut· l· ſi iure fcō teſti de leg· ii· Scḋa mutatio
eſt de liberis i ꝓꝑꝯ ex̄neum et hoc ſimilr̄
nulla q deficit pſona in qua fūdet· Tercia
mutatio eſt de ex̄neo in liberos quibus ḋ
bet̄ lcima et pōt iſta fieri idem ḋ ex̄neo in
mon· qa mon· hēt̄ loco filii ut dicta aut̄ ſi q̄
mlr̄ primo· et· ii· rn̄o· Quarta mutatio ē
de liberis in liberoſ et de ꝑmiſſis in ꝑmiſ
ſos et iſta pōt fieri qnia datur in hoc libe
rum arbitrium ut dicta aut̄· Quinta ḋ in
liberis in mon· et hic putat eē ꝑmiſſam qa
mon· hēt̄ loco filii ſui lȝ ꝓprie non ſit ſuꝯ
hr̄s· Sexta mutatio eſt de mon· in liberos
ſuos ⁊ idem putat quia extrema ſunt ꝑmiſ
ſa· Septima mutatio eſt de mon· in mon· et
hoc duplr̄ uel de mon· in quo eſt ingreſſus
in aliud mon· et illud nō eſt ꝑmiſſum quia
illud aliud mon· non hēt̄ loco liberoꝝ uel
eꝯ de alio mon· in id ꝙ ē ingreſſuſ et illud
eſt ꝑmiſſūȝ qa mon· in quo eſt ingreſſuſ ha
bet̄ loco liberoꝝ ut d· §· ḃ hoc de pn̄ti· Ex
p̄dictis appȝ qn̄ teſtm̄ an̄ igreſſum relig·
factū liceat uel non liceat poſtea mutar̄ ꝑ·
D· Bal· cuius eſt p̄dcā diſtō nō multis iuri
bus munita nec rōibuſ q̄ ad hoc dn̄dū urge
ant illam enim ſolam aut̄ ſi qua mlr̄ can̄ hē
mus q̄ ꝑmittit dioceſanū inter liberos et
mon· poſt ingreſſum hāc igit̄ liciāȝ uarian
di et mutādi inter liberos et mon· qnocieſ
uoluerit dū uixerit non vr̄ ꝯſonum eqtati
nec de mente illiꝯ aut· ſi q̄ mulr̄ fcūs iam
monacus haberet uelle uel nolle ſi mō libe
beri mō mon· ꝓlibito uolūt ꝯferret ⁊ au
feret et eēt ſibi ludibrio iuris ꝓuiſio ꝙ· l·
fi· de bo· ꝙ lib· ad fi· fac· c· non dicatis· xii·
q· ii· caūm igit̄ ſpāl̄r illius aut̄ eē dioceſim
bonoꝝ non extendo ut dcā dioc· fcā ualeat
ſepius uariare· Item hēmus caūȝ in p̄dicto
§· illud in aut̄ de monacis in quo ꝑmittit̄
uolenti relig· ingredi an̄ ingreſſum diſpo
nere ḋ rebꝯ ſuis ꝓ ut uoluit et hoc de ſpāli
priuil· quia al· cogitans mutare ſtatū inꝑ
iudicium eius ad quē dn̄t bō ex tali muta
tōe deuolui non pōt diſponere· ff· de dona·
poſt ꝯtcū cū ibi· no· a· l· felix uice emancipa

te ſo· ma· et· c· fi· ḋ renū· li· vi· ꝙ ig· ꝓꝯ muta
tum ſtatuȝ effectus inabilis ad teſtandi ȝ
careſ uelle et nolle poſſit mutare teſtm̄ nō
hȝ rōem vr̄ enim uelle ille· §· ꝙ illud ꝙ ſe
mel fecerit ſit ult· teſtamētū ireuocabile ⁊
ipſius mutatio non poſſit poſt ingreſſum
pendere ab eius ar· nā poſt ingreſſum nul
lū ius retinet ut no· in· c· ſi q̄ mlr̄· Teſti
aūt fatio eſt publici iuris ut· l· teſti facio
ff· de teſti· q̄ nō cadit in ſubditū aliene ptā
ti ſiue ſit ſubiectō filialis ſiue ḃuilis ut c·
t· l· q in ptāte et· l· ḃuuſ oȝ ergo monacū eq
perari uel ḃuo uel filio fa· ꝙ eſt uerius ut
dixi ē in no· cuiꝯ ꝙ ig· eqꝑeremuſ ceſſat fa
cio teſti et a ptāte mon· et ſic tercii nō vr̄
poſſe pendere ut· l· captatoriaſ de hr̄d· iſti·
Decimo q̄ro pone ꝙ iſte filius teſtōriſ
ꝯuatꝯ ſi deceſſit ſine li· zc· ſuſcepit liberoſ
et de inde ingreſſus relig· ibi deceſſit de
bonis ſuis dioc· facta ſolēꝑniter ſed ḋ iſtiſ
q̄ a pr̄e habuit ſub p̄dicta cōditiōe ſi ſin̄ li·
zc· nihil dix· utꝝ iſta bō ad mon· an ad libe
ros ꝑtinebāt et vr̄ ꝙ ad mon· ꝙ ſuccedit i
oibus ſi ingrediens alr̄ nō diſpouit ut dic
ta aut̄ ſi q̄ mulier ubi pȝ ꝙ in bonis in or
dinatis potior ē cā mon· et tūc ſufficit tūc
liberis hr̄e lcimam q̄ habuiſſe ꝓſuppono in
ꝯ· fac quia ꝑ illa ṽba ſi ſine li· zc· vr̄ teſtōr
uoluiſſe liberis ꝓuidere ꝙ poſt morteȝ fi
lii inſtituti ipſi hānt dicta bō ut· l· filius
§· cū qs· ff· de leg· ii· ibi enim dicit ꝯ ꝙ cā
filioꝝ ut hānt uidetur dicta cōdito appo
ſita ꝓ hoc vr̄ caūs in· l· lucius in fi· de hr̄d·
inſti· Nam ꝑ iſta ṽba ſi frater meus deceſ
ſit aut filium non habebit Pet· ſubſtituo
uidetur fratrem et eius filium pretuliſſe
ſubſtituto ꝓ hoc optie· l· cū teſtō· c· ti· et ꝙ
no· Bar· in· l· gallus de li· et po· ubi ꝑ iſta ṽ
ba ſi filius ſine lib· deceſſerit talem ſubſti
tuo uidet̄ filiuſ inſtitutus lȝ ꝑ mōȝ cōdi
tōnis in eum diſpō ſit colata· Preterea ṽiſi
mile eſt teſtōrem cogitaſſe ut nepotibuſ
ꝓuidere et n̄ ex̄neū p̄ferenduȝ in eius bo
nis ut· l· generalr̄· §· fi· C· de inſtitū et ſub
ſti· et de fideiꝯ· l· cū acutiſſimi et· l· cū aui
de condi· et demo· ꝓ hac pte uidet̄ eē caūſ
in· l· inter ſocꝝ· §· cū int· ff· de pac do· ubi
tacituſ intellectuſ a ꝯrio ſenſu condītōnis
exp̄ſſe induc̄ diſpōeȝ et ex his infertur ꝙ
iſte· M· in cuius pſona fuit appoſita condi
tio de p̄dictis bonis non potuiſſet aliud
mon· uel alii cōferre tanq poſt eius mortē
liberiſ ſuis ſupſtitibus debeātur ex teſtō
aui· In ꝯriū fac· primo ꝙ iſti liberi fuerit
nominati in teſto ꝑ modū conditōis nō ꝑ
modum diſpōis· Sed illud ꝙ eſt in ꝯditōe

non̄ eſt in̄ obligātōe ut· ff· ſi qs om· cā te·
l· ſi qs ſub ꝯditōe ad hoc optie· l· ex fcō eē
agitatū de hr̄d· inſti· ubi nominati ꝑ mōȝ
ꝯditōis non ueniunt ad diſpoſita inteſtō
et· l· ſi qs ita hr̄ſ inſti· pe· carta· ḋ hered· in
ſti· ꝓ hoc g· exp̄ſſa in d· l· luciuſ q̄ dic· Bar·
ſingulareȝ ex eo ꝙ aliꝯ eſt effcūs ſi lib· ſup
ſtites ueniunt ex teſtō aui tāq̄ ad fideico
miſſuȝ an ṽbo tanq̄ ad bō pr̄na qn̄ȝ forte re
cuſant dicto fideiꝯ· cōtep̄ti uel ecōuerſo
recuſant fideiꝯ· ꝯtenti hr̄ditate pr̄na iux̄
materiā· l· q ſe pr̄is· C· vn̄ lib· ꝓ hac pte vr̄
caſuſ in· l· ex fcō· ff· ad trebel· ⁊ hāc ṽaȝ pte
repio tenuiſſe Ray· ꝯſulendo nō in terminiſ
p̄dictis de mon· ḃ de alio ſuccedente illi q
fuerat ſic ꝯuatꝯ cuius liberi ex diſpōe aui
non pr̄is uolebant dcā bō ꝯſequi tȝ enim
ꝙ nō pn̄t et ad· l· cum acutiſſimi et ad· §· cū
inter rn̄det in dcō ꝯſilio n̄ ꝓſequor ultra·
Vndecimo q̄ro iſta q̄ dicta ſunt ḋ boniſ
ingredientis ꝙ ꝑtineant ad mon· hūc locū
cum qs ingreditur mon· non mendicanciū
Quid ergo ſi qs intrat mon· cui nō lȝ hr̄e
imobilia ſicut ſunt p̄dicatoreſ minores et
alii ꝓ dn̄o mendicantes dn̄t ꝙ bō talis in
gredientis tn̄ hr̄i ꝓ derelictis et occupan
ti ꝯceduntur· ff· ꝓ derelic· l· i· ii· et· iii· uel
ſunt in cauſa caduci de caducis tol· l· unica
Scḋi dic· ꝙ dn̄t ueire aduenieētes ab iteſtō
qui ingrediēſ hēt̄ ꝓ mortuo ut· l· deo nob·
de epi· et cle· et· xvi· q· i· placuit· Tercii di
cūt ꝙ cū talis nō ſit monacuſ mon· ꝙ ingre
dit̄ ḃ epi dioceſani ex quo mon· tale ē ꝙ nō
pōt hr̄e bō dn̄t ad epȝ ꝑueir̄· xvi· q· i· q ṽe
iꝯ q· i· c· i· xxvii· q· i· ḋ puellis uel ḋ uiduis
et ibi de hoc ḃ Inno· qd dn̄duȝ dic· Io· an·
ꝙ qcqd ſcribat̄ talia moāſteria uolunt hr̄e
bō non ut ſibi retineant ſed ut uēdāt quo
iure autem hoc poſſint facere aduertāt ḃȝ
Oſti· quia regulr̄ p̄ciū ſuccedit loco rei· ff·
de uſufru· l· quia qui p̄cio et· l· imperator· §·
fi· de leg· ii· de hoc de ſta· mo· ṽ· iii et uide
ꝙ no· Io· an· de relig· doibꝯ· c· i· li· vi· in ꝯ·
uetēm Cy· tangit iſtā q̄ōem in· l· deo nob·
ad fi de epi· et cle· et refert ibi op· Ia· ḋ ra
ue· qui dix· ꝙ talia bō accipiet eccl· romana
q̄ eſt caput cuiuſlibȝ ordinis· Sed certe ḃȝ
eum modicū gauderēt fratres· Ego iſtaȝ
q̄ōem recpi ſubtiliter et plene diſputatā et
et examinatam ꝑ D· Bal· in dicta aut̄ ſi q̄
mulier· C· de ſa· ſan· ecc· qui diuidit q̄ōeȝ in
q̄tuor mēbra cē fr̄s minores· Primuȝ eſt ḋ
heredit̄ relictiſ eis in teſtō· Scḋo in ſingu
laribus relictis· Tercio de ꝯmiſſariis ⁊ ex
ecutoribus q̄rto de ſucceſſionibꝯ ab in teſ
tato· Circa primū membrū ponit iſtaȝ con

cluſiōm ꝙ fr̄es minores in̄ ꝑticulari et cōi
hereditatuȝ ſunt penitus incapaces ut in
cle· exiui· §· qa ergo in ſucceſſione· Ex quo
infert̄ ꝙ inſtitutio facta de fr̄ibus mino
ribuſ eſt ꝓ non ſcripta ut· l· ſi in uitalū· ff·
de his qui ꝓ n̄ ſcriptis ha· ⁊ incipiet teſtm̄
a gradu ſubſtitutoꝝ ut· l· iii· §· fi· de li· et
po· uel deficientibus ſubſtitutꝯ ueniēt ue
nientes ab inteſtato ut· l· cā q̄· C· de fideꝯ·
utꝝ aūt uenientes ab inteſtatō cum nō ha
beant uoluntatem defūcti poterunt iſtam
hereditatem ſalua conſcia retinere dic· ipe
ꝙ ſic quia niſi lſ uel canon ꝓuidet ſup cer
to non ſup aliqua ꝓſūpcione id ꝙ obtinet
in foro iudiciali obtinet in foro peniten
ciali et ita ut dic· tȝ beatus Thomas et ꝙ
dcm̄ eſt ꝙ inſtituūſ heredes directo idem
dicas cum ꝑ fideicōmiſſum uniuerſale quia
fideiꝯ· uniuerſaliſ ē hereſ in effectu inſtitū
de fideiꝯ· hered· §· reſtituta ⁊· l· ſi filius ꝙ
cum eo· Sed hic incidenter q̄rit̄ ſi teſta
tor inſtituit eos heredes hoc adiecto ꝙ ḋ
berēt uendere in uſus ſuoſꝙ cōuertere ne
ceſſarioſ p̄ciuȝ dicit Bar· ꝙ lȝ inſtitutio n̄
teneat ut p̄dcm̄ eſt tn̄ iſta ṽa pſ de uenden
do et p̄ciu ꝯuertendo in eoꝝ uſum ualebit
Nam· qn̄ ſunt duo p̄cepta quoꝝ unum pōt
ab alio ſepari uiciato p̄cepto inutili dȝ al
teꝝ ad impleri ut· l· q̄ ſub conditōe de con
di· et demo· et· c· cum dilecti de dolo· Bal· ꝯ
rium tȝ et dic· ꝙ lȝ ſingularia relicta uale
ant ꝓpter moduȝ licitum ad uſuȝ ut dicta
cle· exiui· §· ad hec quia fratribus tn̄ ſecus
eſt in hereditat̄ et in iure uniuerſali ꝙ cō
ſiſtit in quodam intellectuali ꝙ poſtq̄ eſt
radicatuȝ nō pōt euelli ⁊ ſepari ut· l· ſi ſin̄
§· ſed ꝙ pap· de mino· iſtud ergo ius intel
lectuale non eſt cōuertibile in aliquē uſuȝ
merito ipſius iuris fr̄es non ſunt capaces
ſic in ſingularibuſ relictis quibus uenditi
et diſtractiſ nulli̇̄ ius radicatum remanet
in pſona alienanti fac· l· mulier· §· ex caūe· ff·
ḋ iur̄· do· Subſeq̄nter q̄rit ad idem quid
ſi ſine ḋſignatōe certi mōi inſtituti ſunt
fratreſ in teſtō in quo eſt clau· ſi non ualȝ
ēē dicit Bar· ꝙ ualet ⁊ uidentur uenientes
ab inteſtato rogati ut eā uendant in uſuȝ
licitum eorundē frūȝ conuertant al· l· cāq
C· ḋ fideiꝯ· Bal· reprobat iſtud dictū quia
iſta clauſula opatur ꝙ iſtitutio directa cō
uertit̄ in fideicōmiſſariam et ſapit fideꝯ·
uniuerſale ꝙ non cadit in iſtos fratres ut
dixi ē nec ſunt capaces iurium actiue ⁊ paſ
ue q̄ tranſeunt in uniuerſale fideiꝯ· ut· l·
i· ff· ad trebel· Querit eē utꝝ poterit
inſtitui eccl· ipoꝝ frūȝ minorū Bar· ꝙ ſic

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

quis regulř omnis eccl·eſt capax ut·l·annua
ff·de annuis leg·Sed eccleſie frũʒ minorum
ſunt ꝺ proprietate ro·eccl·ut d·c·exiui·§.
quia uero ergo ualet quia·q̃ritur pape idẽ
dicit ſi relinquatur altari uel guardiano
altis quia in iſtis eccl·repſentatur nec ali
qua conſtõ dicit cõtrariũ ergo ſtandũ eſt
iuri cõi ſm̃ eum cuius op· D·Bal·etĩ repro
bat ſic aut ſimus eccleſiam minorũ tanq̃ or
ganũ imediatũ ad acquirendum eccl·ro·et
non eſt bile quia caret ſenſu nec habʒ uelle
uel nolle ſicut ſi dicereť lego fundo ticii
non propter ea quereretur ticio niſi eſſet
niſi p̃diale que ineſſet rei ut·ff·de fidei·
l·mortuo et tunc ſignificat quid aſtratũ
a generř ⁊ refertur ad ſpeciem·ſ·ad ſuum col
legium·i·frũm minoruʒ qꝺ collegium cuʒ
ſit in abile acquiſitõ impeditur·ff·de acq·
rerum d·l·quecũq; gerimus et·l·tria p̃dia
de ſerui·ru·predi·⁊ qꝺ no·in cle·religioſꝰ
de procur· Preterea dicere ꝙ eccl·ro·habe
at eſt contra mentem teſtatoris quia reli
quere eccl.romane nõ eſt relinqueř paupi
bus ſicut teſtator intellexit de teſta·non
dubium· Preterea papa Io·in ex͂uagãti ad
conditorem renũtiauit acquiſitione fiẽde
per fratres ergo eodem mõ ⁊ p eccleſiã cũ
inter fratres et eccleſiam ſit ꝯiũtio inſepa
bilis ad hoc facit ꝙ no·in·c·quod exco·de
pac·li·vi·in nouella nec ſimiliter ſibi placʒ
ꝙ dicit Bar·de relicto facto guardiano ꝙ
ualeat quia eſſet apta fraudibus uia et eẽt
fraus ꝺ nomĩe ad nomẽ ut in auť de nupt
§·optime et plene in·c·quãto de priuil·oĩſ
autem frauſ eſt ꝓhibita de iure naturali ⁊
quicquid nomine fraudis prohibetur tãq̃
ius naturale de ſimilibus ad ſimilia exten
diť·l·i·in fi·ſi quid in fraudẽ pa·et de trãſ
acť cum hi·§·ſi cum his et ita refert ſe cõ
tra·Bar·conſuluiſſe et hec dicta ſint dele
gatis uniuerſalibus· Venio ad ſingula
ria relicta in quibus premitte quattuor ca
ſus·Naʒ q̃ñdoq; ligatur fratribꝰ ad uſuʒ
licitum quandoq; nõ exprimitur uſus ſed
tacite ſubintelligiť propter conditioneʒ
perſone legatarii quandoq; non exprimiť
nec tacite ineſt declarabo ſtatim per exem
pla·Primuʒ mẽbrum quando ř liq̃·ad uſuʒ
licitum non eſt dubiuʒ ꝙ ualet ut dcã cle·
exiui·§·ad hec nõ ut fratres habeant actõ
nem ſed iudicis offõ mandabitur executõ
ni et ſic fundabitur proceſſuſ ſine actione
qꝺ colligiť ex·l·hereditas·C ꝺ petitis he
rediť ⁊·l·qnti·§·pompoñ·ꝺ Anu·leg·Bar·
dicit ꝙ etiã ipſa ciuitas petere poterit ut
l·ciuitatibus de leg·i·ꝙ nõ appr. bat Bal.

quia fac·et publicis differũt penes admini
ſtratores ipſorum ut·l·i·§·pu· de adui·in
ſti·et iu·Itẽ ſi ſindicus ciuitati eſt ltimus
petitor ergo preiudicabit fratribꝰ ꝙ eſt
Ridiculũ dicere·ff·de condi·et domon·l·
ticio centum in fi· Non·op·l·ciuitatibus
quia ibi legatum erat formatum in perſo
na ciuitatis moũs in perſona pauperuʒ ut
lego ciuitati ad uſuʒ pauperũ ſed hic utrũ
ꝙ et formatum in perſona pauperum

Scdo caſu q̃ñdo reliq̃·ad uſum illicitum
ut·l·fundum fratribus ad utendum uel co
lendũ et iſtud legatum tanq̃ turpe eſt nul
lum et uiciatur non ob·ꝙ ſint duo precep
ta quia unuʒ uenit ad qualificandũ alterũ
ut dicto·§·ad hec· Tercio caſũ q̃ñdo uſus
non exprim·nec tacite intelligitur ut ſi ř
liq̃·coco uel ortulano biblia cuiꝰ uſuſ nõ ca
dit in iſto legatario ⁊ ñ vʒ legatũ ut dic
to·§·ad hoc facit ad predicta·l·plenum·§·
equicii de uſu et hi·et de op·li·l·medi
cus et·l·eius artificii· Circa predicta
de aliquibus queritur et primo utrum le
gatum anuũ factum fratribus minoribus
ualeat tex·uidetur dicere ꝙ non in dicta
cle·exiui·x· cumq; anui reditus ubi dica
tur ꝙ inter imobilia cõputatur niſi relin
quereť ad diuinum cultum quia per hoc ñ
releuatur mendicitas frũʒ cum eorũ lucro
et cõmodis nõ aplicetur et ita tenet domi
nus Fredericꝰ de ſenis conſilio·C·xii· do
minus Bal· refert Bar·tenere contrarium
et ꝙ tale relictũ anuum ualeat non ut fra
tres ſibi retineant ſed ut executoreſ teſta
menti uendant et pecuniaʒ in eorum uſuʒ
conuertant hanc op· D·Bal·reprabat quia
anuum relictum pauperibus idem eſt ꝙ re
linquere ad uſum alimentorũ ut ·l·cũ hi ꝺ
tranſacť tex·ergo i·dcã cle·exiui·x·ꝗʒ·an
ui prohibens anuũ relictũ perpetuũ uide
tur expreſſe eis prohibere anua alimenta
et perpetuum uſum qui eſt cõtrarius men
dicitati ⁊ ſic legatũ nullũ ut d·§·ad hec ul
terius ad idẽ qr ſi ř liqť unũ palaciũ frĩbꝰ
minoribus ut ibi conſtruant eccleſiam an
ualet legatum uidetur ꝙ ſic quia non rele
uatur mendicitas per hoc legatuʒ·In con
tra·facit quia iſti non poſſunt conſtruere
noua loca ut·c·i·de exceſ·prela·li·vi·Bal·
refert Bar·tenere ꝙ iſtud legatuʒ palaciũ
debet uendi et in elimoſinaſ eoꝶ conuerti
per·l·legatum de uſuf·leg·et·ff·de op·pu·
l·fi·non ob·§·ad hoc quia uſus ibi erat illi
citus propter regulam hic propter prohi
bitionem ſupioris ita ꝙ hic non offendiť
regula ꝙ non putat Bal·bene dictum·Con

ſiderat enim ꝙ quedam legata capiũt ſub
ſtanciam ex modo ſicut ſunt illa que relin
quũtur iſtis fratribꝰ quia non ſunt capa
ces propter ſe ſed propter moduʒ in iſtis
nunq̃ fit conuerſio in alium uſum·Sed mo
dus impoſſibilis coherens legato uiciat le
gatuʒ ut dicto·§·ad hec quedam ſunt lega
ta que non capiũt ſubſtanciam ex modo qa
poſſunt ſimpliciter fieri iſto caſũ duo ſunt
precepta unde ſi modus non ualet debet ꝑ
cedere de ſimilibuſ ad ſimilia ut dicta·l·le
gatum et cle·quia contigit de relig·do·et
l·in teſtõ de condi·et demon·uide tamẽ ad
de ad predicta quod notat Bar·in·l·pater
filium·§·Tuſculanꝰ de leg·iii·et quod ibi
notat Bar·de legato ad pias cauſas ꝙ non
poſſit effici caducuʒ ut uult doct·ms in oi
bus ſupra dictis iuiſ dcis p·§·ad hoc pal·

Querit etiam quid iuris ſi legetur pro
cõſtructõe unius mag·edificii fundati ab
iſtis fratribus ꝑut ſepe faciunt tex·uult
ꝙ poſſit eis reliq̃ moderate ſed loq̃·reſpec
tu perſonaꝶ non autem reſpectu edificio
ruʒ ipſe dicit ꝙ ſalua ueritate ſibi uidetur
ꝙ iſte edificationeſ magnifice et ſumptuo
ſe proprie nõ ſunt pie ſed pompoſe ut·l·fi·
C·de pred·nau·li·xi·legatum pro dicta cã
in exceſſiua quãtitate nõ ualeat ſed reſtri
gať ad quantitatẽ moderataʒ quod credit
uerum cum legať pro edificio conſtruẽdo
de nouo ſecuſ ſi pro reficiendo antiquũ in
quo omnis quantitas ẽ moderata quia om
nis neceſſaria ut·l·utiles de peti·hered·ſu
perflue autem expñſe et que uoluntarie fi
unt non includuntur ſub nomine pietatiſ
ut·l·ex duobꝰ de neg·geſti·fatetur ꝙ con
trariũ de facto ſeruať·Subiungit uiť cir
ca hoc nunquid inſpicimus in legato ꝙ fit
perſone preſente an uero in futuram conſi
deramus D·Fredericus uidetur ſe referř
ad modicum tempus et bene ut credo quia
in ſimili ꝙ permiſſuʒ eſt erogare perſoniſ
prohibitis propter uſum ad paucos dies
refertur et moderate qꝺ non trahatur ad
numerum quantitatẽ ut·c·ſtatutuʒ de Re·
li·vi·§·inſuper cum ꝗcor·ibi al·Si enim ad
longuʒ tempus eſſet permiſſa prouiſio cir
ca metum non poſſet dici mendicitaſ ubi ꝺ
craſtino nõ oporteret cogitare cuiꝰ ꝯ̃riũ
regula et nois diriuatio·i·mendicantis in
nuunt ut probat in ſimili idem dominus
Fredericus in dicto conſilio· Reſtat de
tercio principali diſcutere utrum fratres
minores poſſunt eſſe executores teſtõrum
et dic ꝙ executio que conſiſtit in facto pu

ta uendere res defuncti exigere pecunias
et ſimilia eſt fratribꝰ interdicta idem eſt
cum in executione fundatur titulus here
dis quod eſt quandoq; ut Bar·diſp·et inci
pit teſtõr ⁊c· Executio uero que non re
quirit actum facti ſed actum pu·uerbũ uel
conſilium tal·fratris heres uel executor
tal·fratris ř quirere teneatur uel queʒ no
minauerit habeat tantum et tunc vʒ diſpo
ſitio ſup tal·conſilii requiſitione facit dic
ta cle·exiui·§·cũq; dicti et hoc ut nõt Bal·
tenet Bar·Ipſe uero contra·in hoc ultimo
denominatione nam ſm̃ hoc illud officiuʒ
facile trahi poſſet ad q̃ſtũ pecuniariũ mul
ti enim qui eligunt et nominant propter
pecuniaʒ·Vnõ ſi i hoc officõ poſſet frater
minor uerſari cito poſſet deduci i tempta
tionem perſonaruʒ ut·elegat dignũ et ſ͂ʒ
mentem defuncti ſuam conſciam informař
ad hoc·l·compater·§·rogo de leg·ii·et·l·cũ
quidaʒ eo·ti·facit·l·qui ſine uſuris ꝺ neg·
geſti et·l·uel uniuerſorum de pig·acť Itẽ
quia dictum illius·§·cuʒ hi eſt generalꝰ
quam ratio unde ratũ eſt ut plurimuʒ dic
tum et regula eſt ut ſemper ideo ratio nõ
reſtringit dictũ ut·l·i·§·ſeſſum de poſtu·
non ꝙ poſſit eſſe conſiliarii quia propter
hoc nihil habẽt officii uel iuriſꝺ·⁊ cadit etĩ
in perſonam quandoq; inabilem ad actũ ge
rendum ut ·l·mater decidens de admi·tu·

Poſtremo circa iſtam principalem queř
de ſucceſſiõe ab inteſtato in qua dic ꝙ fra
tres minoreſ ſunt penituſ incapaces ſucceſ
ſionibus ab inteſtato quia profitẽdo illã
regulã renuntiãt rebus mũdi et pro mor
tuo reputať unde ſic ſpecialis renuntiť pa
terne hereditť uel alterius excludit renũ
tiantem ut·c·ii·de pacť li·vi· ergo ſimilř
generaliter que idem operatur ꝙ ad omia
que operatur ſpecies quo ad ſpeciem ut·l·
ſi duo de admi·tu·⁊ ex hoc ſeq̃·ꝙ ſi per ſta
tutum maſculus excludit feminam a ſucceſ
ſione Maſculꝰ frater minor ipſam non ex
cludet·ff·de bonis li·l·etiam·§·ſi capitis·

Quid ergo ſi frater minor efficiatur
epiſcopus uel tranſeat ad mon·cui licet ha
bere propriũ dicit Bar·ꝙ non recuperaret
bona alteri delata ut no·in·l·gallus·§·et
quid ſi tantum de li·et po·quod eſt uerum
quando per alios ꝓximiores agnatos he
reditas delata fuiſſet apñſa·Sed ſi ipſis de
liberantibus iſte frater minor redderet
abilis eſſet eis tanq̃ proximior preferen
dus quaſi poſtumi agnatione et ſtatu pe
ſtino reſtitutus·ff·de capiti di·l·non ut ⁊

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

patre quod etiam tenēt Bal·ex cuius dciē
placuit hic iſta in ſerer̄ quia in multis con
trariat̄ Bar·ut uidiſti· Duodecīo ⁊ ul
timo quero poſt Io·an·dicit̄ tex·ꝙ mon·ꝑ
tendebat ſe heredē iſti9·M·econtra pretē
debant iſti duo fratres ⁊ tamen mon·quā
iſti occupauerant bona que fuerant illius
M·hinc ergo ſupta occaſione queritur cuꝫ
duo uel plures ꝯ heredit̄ contendunt utꝝ
poſſit eorum quilibet adire et poſſeſſionem
apñdere et que ꝛmedia uni contra reliquū
a pñdenteꝫ competant dicit glo· quicumꝙ
ſe heredem pretendit poteſt aio hereditat̄
adire ut·l·pro herede et·l·gerit̄ de acqui·
hered·Iſta autem aditione queritur domi
nium rerum hereditariaꝝ ſed non poſſeſſio
niſi corpore apñdatur ut·l·cum heredes ꝯ
acqui·hered·fallit in eccl·in quā trāſit poſ
ſeſſio ſicut dominiū ipſo iure ut·l·fi·C·de
ſac·ſan·ecc·Iſta autem aditio aio non impe
ditur licet res hereditarias alı9 occupaue
rit nam etiā non occupatas iſte qui adiuit
poterit apprehender̄ ut patet in iſto tex·
ex quo etiaꝫ colligitur ꝙ ad res occupataſ
unus contra alteruꝫ pōt agere et qui poci
ora iura oñdit res ſic apñiſas ab alio aduo
cabit ut patet hic in fine·c·q̄ autē remedia
ꝯpetant contra iſtos illicite inuadentes
dic ꝙ ꝑ interdictum quorum bonorum cō
ditōe ex·l·finali de edic·diui·adri·tol·con
ditōe ex·l·ꝯquerebat̄·C·vñ ui et actōe in
factū hac ſi expil·hered·ff·de crimi·expil·
hered·per totum et iſta cōpetūt ad adipiſ
cendam poſſeſſionem ad proprietatem aūt
recupandū cōpetit petitio heredit̄ ut·ff·
ꝯ petı heredi·l·ꝛl̄r· Sed pone ꝙ quilibꝫ
ſe poſſider̄ contendit et heredem eſſe quia
neuter uult ſuſciper̄ partes actoris uel po
ne ꝙ neuter ſe poſſidere pretendit ſed am
bo ſe parant ut poſſeſſionem apñdant dic·
Io·an·poſt Inno·multa uerba et ex quibuſ
in effectu collige ꝙ ſi ꝯſtat ꝙ alr̄ poſſedit
uel ꝙ poſſit alium preuenire in poſſeſſiōe
adipiſcenda iudex non debet impedire·Si
uero in occupatione imīnet periculū ne ad
rixas et arma perueniant iudex debet oc
currere et poſſeſſionē ſequeſtrare ut·l·eqſ
ſimum·ff·de uſuf·et hoc caſu iudex examiat̄
iuribus utriuſꝙ partis illi poſſeſſionem
occupare permittet qui habuit pociora iu
ra ut dicta·l·fi·C·de edic·di·adri·tol·
Verum autem in iſta examinatōe ſerua
bitur ordo iuriſ uel expeditur ſummarie
ex officō ſine libello quidā ꝙ ſeruato iuriſ
ordi·quidam ꝙ ſummarie· Primā credo ue
ram cuꝫ conſtat alterum poſſidere ꝯ queꝫ
alius agit·Secunda uero cuꝫ conſtat nulliū
eorum poſſidere quia tunc iſtam miſſioneꝫ
iudex decernet uiſo teſtō non abolito ⁊c·
ut dicta·l·fi·hec uerba in hereditatib9 tē
poral·bus in quibuſ ius pretendentib9 oc
cupare permittitur propria auct·Secus ē
in prebend·et bnficiis eccl·in talib9 eiꝫ
nullus poteſt ſe intromittere et eſt ratio
differencie quia res dignitatis uel benefi
cii uacantı̄ dicūt̄ poſſideri per adminiſtra
tores mediatos uel etiam per ipām eccleſiā
iuxta illa q̄ plene no·in·c·cum ſup ꝯ ca·poſ·
et proprietı̄·Sed hereditas iacens non pōt
per habentem titulum occupari quia non
eſt perſona de cuius manibuſ poſſeſſio ſit apñ
dendi Ideo nemine ꝛquiſito apñdi poteſt
Quod ſecus eſt in beneficiis in quibus ha
bens tituluꝫ non poteſt ingredi propria
auctoritate niſi auctoritate ſuperioris ꝑ
confirmationem uel alr̄ obtentam ut·ſ·de
elect̄ tranſmiſſam et de reſtı̄ ſpo·in ſ̄rio ꝑ
Inno·et in·c·eūq de ꝑbend·li·vi· Et hic
finem facio ad honorem et gloriam D·nr̄i
Ieſu xp̄i ⁊ matris glorioſe uirginis·Repe
tita extitit ꝑ me Pe·ꝯ Anc·iuris utriuſꝙ
doct·minimꝫ actu padue legentē·

Finis huius liberi die uero ueneris tercia
menſis februarii·M·cccclxxv·

·LAVS DEO·

Regiſtrum quinternoꝝ·

Prim9 Primum uacat·
premiſſo·
ſubiciam·
Secūdus In xp̄i nomine·
Aug·
repetitionis·
bateo ui·
Terci9 Et poſteriores·
ut·l·ſi·
exemplum·
feudari·
Quartus Reſcriptis·
in pace·
que putamus·
vi·ubi·
Quintus Non ligat·
ſanctis
bononieñ·
hic bononie·
Sextus Sed quia·
ſicut iuramentum·
l·iu·
ſtatutis·
actorem·
Septimus De dono·
de conſanguineis·
intelligenciam·
ſoluit·
Octauu9 Solent·
quando·
teria·
ꝙ tribus·
fuiſſet·
Nonus An concludat·
lum·ff·
do·debet·
debitum·
Decimus Peccatum·
uice dei.
Io·cal·
bus tercii·
fraude.
Vndecimus Illud plus·
uocabiliter·
uel defectus·
quia non·
Duodecimus Licꝫ ergo·
dantı̄ niſi
bonū op·
pena uideatur·
Oſti·
Tredecimus Tercio·
inter·
clericos·
ficiū·
d·c·
iudiciali·
Decimusq̄rt9 Interuenire
eſſet·
odium·
propter·
Decimuſquintus c·ii·
territorio·
ubi de·
ſupra eo·
quia erat·
et·l·
Decimuſſextus So·glo·
apparet·
bo uacanti·
minus
Decimuſſeptimus Inducta·
peritur·
xxii·ubi·
et in multis·
Decimuſoctauus Inprimis·
pro detentatione·
poſt liminii·
fictio·
Decimuſnonus Defenderē·
ſitionis·
poſſ nomine·
licet contra·
Vicesimus Incipit·
exempla·
tioni·
et ibi·
Vicesimuſprim9 Vt ꝯfeſſus
ſex alius·
dicitur·
Vicesimuſſecūd9 Poſtulaſti·
eſt ad·
infra de.
an ſit
Vicesimuſterciuſ Epiſcopi·
effectu·
li·vi·
in ducatum·
poſitam·
Vicesimuſquartus Talis·
hereditas·
nulla de·
licet quidam
naturales·

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

[illegible]

VNIVERSIDAD
D SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA

VNIVERSIDAD
DSALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTORICA

P
A
R

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
BIBLIOTECA GENERAL HISTÓRICA